Duke University Libraries
D02492332P

3 vols

£5-5-0

והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע

ספר הזהר

על התורה מהתנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי ז"ל :

עם סתרי תורה ומדרש הנעלם ועם פקודי אורייתא מרעיא מהימנא ותוספתא על קצת פרשיות • וגם מראה מקום בצדו מכל פסוקי תנ"ך • וכן מורה מקום מהזוהר עצמו מהרב מהרח"ו ז"ל • וממהר"ם קורדווירא ז"ל • ואמרי בינה • ובאיזה מקומות פירושי' ממהרי"ל לוריא זלה"ה, ע"פ דרך אמת • הכל על נכון כפי אשר נדפס בקושטאנדינא דף על דף ממש •

ועתה הוספנו הגהות מכת"י קדשו של **מהרח"ו** זללה"ה • אשר נמצא על הגליון בזוהר שלו. והוגה בעיון נמרץ ובהגהות מדויקות מספר **אספקלריא המאירה** כמבואר מעבר לדף :

ספר בראשית

בלובלין

בדפוס של השותפים

הרבני הנגיד מהור"ר **יעקב** נ"י ב"ר שלמה ז"ל **הערשענהאָרן**

והרבני הנגיד מהו' **משה** נ"י **שניידמעסער**

בשנת תרמ"ב לפ"ק

ЗОГАРЪ т. е. Сіяніе 1-я часть

Въ Тип Я. Гершенгорна и М. Шнайдермессера

ЛЮБЛИНЪ 1882 г.

ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד : גל עיני ואביטה

ספר הזהר

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ
С-тъ Петербургъ 9 Декабря 1881 г.

זיטאמיר

הודעה

תדעו נאמנה כי ספרי הזוהר שלנו המה מוגהים היטב מספרי הזוהר המדויקים ולא חסרנו שום הגה"ה מספר **אספקלריא המאירה** ושמנו ציונים על זה בשני חצאי לבנה ( ) בשם נ"א וכל הטעותים וההסרונים שנפלו בדפוסים הקודמים נתקנו בשלנו וציינו אותם בשם ס"א והוגה הכל ע"י איש נאמן רוח ויודע דעת כאשר עיניכם תחזינה מישרים :

פסק הגאון והחכם כמהר"ר יצחק דלטאש ז"ל

ארץ רעשה אף שמים וינועו אמות הספים מקול הקורא ואומר שאין טוב להוציא הדברים הסתומים והחתומים אל הפרסום ולפרוץ גדר הראשונים אשר גנזום באוצרותיהם ובית כלאתם לא ראו אור מימים קדמונים · תדע שבימי התנאים אשר היה לבבם כפתחו של אולם והיו כמלאכים בקשו להעלים סתרי תורה ועל כן שנו חכמים ז"ל ברוך שבחר בהם ובמשנתם · אין דורשים בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד אא"כ היה חכם ומבין מדעתו · ואיך יעיז אדם מלאו להדפיסם ולפזר הספרים בכל פאות · ראה מה שכתב הר"ש במז"ל שהמבאר דברים בספר הוי כאלו דרשם לאלפים מבני אדם · וא"כ מאחר שהקדמונים אחזו שער והשער סגרו והדלת נעלו יראו מגשת אליו כי קרן עור פניו · ושמא ע"ז רמז משל להט החרב המתהפכת לשמור מהכנס בגן שהג"ע רמז לחכמה זו כאמרם ז"ל במשל ארבעה נכנסו לפרדס · ואיככה תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות על זאת ישומו שמים ויתגעשו כי חרה לו · ואם לא תסתפק מן המשנה ראה כמה מאמרים יזהירו לא בלבד על הפרסום אלא אפילו העיון בו בינו לבין עצמו כאמרם ז"ל במופלא ממך אל תדרוש אין לך עסק בנסתרות במה שהורשית התבונן א"כ אתה צווית לבלתי נגוע בקצה הנסתרות ולא הורשית לדבר בנפלאות ולהתבונן בגדולות כי גבהו מאד מאדם · ועוד שהרוצה לטול את השם בדברים אלה יבא ויטול מפי סופרים ולא מפי ספרים פה אל פה ידבר בו כי דברים שבע"פ אי אתה רשאי לאמרם בכתב ואם התירו במשנה ובתלמוד ופסק מפני קיום המצות הצריכות משום עת לעשות לה' אבל לא התירו בס"ת שאינם צריכים ויכול האדם להפטר מהם · כמו שנראה מהא דאמרינן דאמר ליה ר' יוחנן לר' אלעזר תא ואגמרך מ"מ א"ל אכתי לא קשאי כדקא נח נפשי' דר' יוחנן א"ל ר' אסי תא אגמרך מ"מ אמר אי זכאי גמירנא מר' יוחנן רבך · הרי שהיה רבי אלעזר דוחה בשתי ידים ידיעת מ"מ · ואם היה דבר צריך לא היה נפטר מהם ר' אלעזר ומאחר שאינם צריכים שמא לא נתנו לכתב · וכן משמע לשון אין מוסרים ס"ת אלא למי שדואג בקרבו חכם חרשים ונבון לחש ואז מוסרים לו ראשי פרקים כי המסירה היא בע"פ כמו משה קבל תורה מסיני · ואם נאמר שהותרו לכתב היינו דוקא במשל וחידה כמו שנכתבו באגדות התלמוד ובמדרשים ולא בפי' כמו שבאו בזהר הלא תראה שרשב"י כתבם במערה והניחם שם כדי שלא יתגלו · תשמע גדולה מזו שאמר רשב"י עצמו בענין גלוי רזי התורה וזה לשונו הביאו הריקאנטי ז"ל בפרשת כי תשא וז"ל · ווי להוא מגלה רזין דמאן דמגלה רזין כאילו אכחיש תיקונא דלעילא דאתתקן למיכנש רזין ולא יפקוד לבר כו' עד וכתיב אל תתן את פיך להחטיא את בשרך ולית עלמא מתקיימא אלא ברזא · וכי במילי דעלמא אצטריך רזא · במלי רזין דרזייא דעתיק דעתיקא דלא אתגליין אפילו למלאכין לא כ"ש · ע"כ · ואחר שכן הוא שהם מחויבים ההעלם וההסתר כמו שמעיד עליהם שמם הנקראים סתרי תורה · הן בענין הוצאו פרסום ס"ת המבקשים להדפיסו ועתידין ליתן את הדין · כל אלה דברי המקשה · ואלה הדברים אשר דבר ותוכחות מגין אשר חבר · נבהלים הרעיונים ירתיחו הנפשות כסיר · יסירו הלבבות מחמדתם יניאו התשוקה יכבו האש הבוערת בקרב האנשים · על כן העיר יי' את רוחי ומצאו שם על לשוני לתקן המעוות והדורים ליישר להשיב אמרים נכוחים דברים המתישבים על הלב לנחם לאבלי ציו"ן הלז אשר הגיב המקשה והסותר סתרי תורה לבל יתגלו · ואשיב לו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון :

עתה סגולת ה' ממלכת כהנים וגוי קדוש מה לכם תדאגו נפשכם התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום בהגלות לכם סתרי תורה אז תפקחנה עיניכם והייתם כמלאכי מרום יודעים טוב · אשריכם שתזכו לשכון כבוד בארצכם · לא עת האסף מקנה הטורון והסכלות מעדדי · המשול תמשול בנו לעולמי עד תאות קנין מדומה · הלנצח תאבד מפינו אמונה ונכרתה מלשוננו · הלעולמים יזנח ה' · הן קרבה שנת השבע שנת השמטה ומתי נעשה לביתנו ומתי יתקיים בנו כי מלאה הארץ דעה את ה' אם לא עכשיו אימתי באלף השביעי דחריב עלמא כי הנה עבר משעט השלים מהששי · ועדיין נפשנו תבוס נפת תאמר מר למתוק · תקון בלחם הקלוקל לחם

פסק הגאון כמהר"ר יצחק דלטאש

אבירים לחם שמלאכי השרת זונים בו · והוכשת לעשות המצות מצות אנשים מלומדה הלכתא בלא טעמא · ולמה ברא ה' תורה תבלין · ואם ארוחה עוברת ארוחת ירק סעודה קטנה לשעתא תמתיקנה לחכך ולא יאכל תפל לגויתך · ק"ו בן בנו של ק"ו לנפשך הנעימה עורה והקילה משנתך עד מתי עצל תשכב אל תתרפה בדברים עתיקים ואם כשן עתיק יומיא עד כען · עת לכל חפץ אל תבטח על שקר ואל תשען על משענת קנה רצוץ כי אשיבך מלין ואת כל טענותיך אכחישך אחת לאחת :

הנה המשנ' ראשונה ליכא לפלוגי דהכדיא התירה במעש' ברא' ביחיד בין חכם ומבין מדעתו בין לא דהא בשנים קתני ודייקינא בשנים הוא דאין דורשי' הא ביחיד שרי · וכי תימא ביחיד וחכם ומבין מדעתו וא"כ מה בין מעש' ברא' למעש' מרכבה הא נמי ביחיד ומבין מדעתו שרי אלא ודאי במעשה ברא' ביחיד אפי' אין חכם ואין מבין · במרכבה עד שיהיה חכם ומבין וכ"ש בינו לבין עצמו · והמאמרים כגון במופלא ממך אל תדרוש והדומים לו לא באו לחלוק על סתם מתניתין · ושמע והבן פי' זה המאמר ולא יקשה כלל ועקר דאדרבה משם ראי' שיש להתבונן בס"ת · ולמען תשיג ותבין המאמר השגה אמתית אקשה עליו קושיא אחת והיא זאת אם הית' כוונת המאמר לאסור ההתעסקות בנסתרות וההתבוננות בהם ויהיה פי' במה שהורשית התבונן על התורה כפשוטה בענין ביאור מעשה המצות ודקדוקיה' כפשוטם כמו שטעו המקשים מזה על המעיינים בס"ת ובסודותיה · יקשה מאד הלשון איך יאמר במה שהורשית שישים למוד התורה רשות והוא חובה באמת על כל חיובי המצות דכתיב ולמדתם אותם את בניכם ודרשינן ולמדתם אתם · אלא ודאי הלמוד אשר הוא רשות ולא חובה הוא העיון בסודות התורה ובפנימיה כמו שהביא המקשה ראיה מאכתי לא קשאי שהיה דוחה מללמוד · וא"כ המאמר נראה כסותר דבריו דרישיה לאו סיפי' וסיפיה לאו רישי' דאמר רישא אין לך עסק בנסתרות וסיפא אמר במה שהורשית התבונן · ולהתיר זאת הקושיא אודיעך שאין סתירה במאמר כי הכונה להזהירך בדרך העיון בס"ת כי מאחר שסודות התורה הם החקירה בידיעת אמתת הבורא ית' הנודע מצד פעולותיו ולהשכיל במה שהאיר מכבודו בחדוש העולם והוא העיון בעשר ספירות אלא שאין לנו עסק בספירה העליונה כ"ע כמו שתמצא בתקונים בתקון כ"ב ז"ל · כתר עליון דא איהו שלימו דחמשין שערי בינה ודא איהו דלא אתיהיב למשה ועליה אתמר נתיב לא ידעו עיט ועליה אמרו חז"ל במופלא ממך אל תדרוש כו' בגין דאיהו מקור דלית לי' סוף ובמקורא דלית ליה סוף מאן יכיל לאשגא ולאשכחא ליה סופא · ע"כ · וכ"ש במה שלמעלה מזה והוא עלת העלות הנקרא אין סוף במ"ש אין לך עסק בנסתרו' הרצון בו בכ"ע ובא"ס אבל העיון בשאר ספירות שהורשינו לנו בעל המאמר להתבונן בהם · וזה המכוון בפסוק הנסתרות לה' אלקינו והנגלו' לנו ולבנינו וגו' לעשות את כל דברי התורה הזאת פי' הפסוק שיש לנו בידיעתנו ובחקירה האמונית שלשה מיני חכמות וידיעות · האחד אסור מכל וכל והיא ההשכלה באין סוף ובעלת העלות כ"ע והם הנסתרות ואמר הנסתרות בלשון רבים כי הא"ס והכתר שתי מדות · ועוד כי החקירות בזה רבות מהו עלת העלות ומה היה עושה לפנים קודם בריאת עולם ולמה לא בראו קודם ומה לאחור כמו שבארו ז"ל איסור זה במקום אחר · המין השני הנגלות והם העיון במה שנגלו ממנו והנאצל מהאור הקדמון הנה והמצואצא · לנו ולבנינו עד עולם כלומר עד ועד בכלל עולם רמז לכל הבנין שבזה הותרה רצועת ההתבוננות וההשכלה · והג' לעשות את כל דברי התורה הזאת · וזה העיון בשמירת המצות וידיעת מעשיהם שהם דברי תורה כפשוטה · הרי לך מבואר מה שהעסק בו לא לנו כי אם לה' אלקינו כי ידעם בידיעתו עצמו ומה לנו בו חלק נחלה בעיון ובהשקפת שכל · ואם תבאר הנסתרות על הספירות כלם ועל ס"ת בכלל לא יהיה זה פגם בכונתנו אנחנו המתירים ההתבוננות בם · כי לא בא לאסור אבל רצה לומר שבהיות השגות המשכילים מתחלפות כמו שנרמז זה בהגבלה במעמד הר סיני הנבחר כי היה כל אחד רשאי לעלות עד הגבול המוגבל לו ולהשיג מזה המעמד הנבואיי עד המקום ההוא · כן הענין במעיין בסתרי תורה שהזהירו בעל זה המאמר לשער עצמו והשגתו עד מקום שידו מגעת · כי עד הגבול ההוא הורשה להכנס · מכאן ואילך

פסק הגאון במהר"ר יצחק דלטאש

סתרות לו שאין שכלו משיגה אין לו עסק בהם ועצה טובה קמ"ל פן יפרוץ בם ונפגע ומת כבן זומא
בן עזאי · אבל לאסור אין לומר דודאי מאן דקים לי' בנפשי' דלא ניזוק כר' עקיבא שנכנס בשלום ויצא
בשלום פשיטא דשפיר דמי · וא"ת ומי לנו בדורנו כר' עקיבא· השיבך כדברך כן הוא שעדיין לא פרחה
פן לא הבשילו אשכלותיה להכנס פנימה כמוהו מ"מ הגפנים נתנו ריח ואור לצדיקים כאור נוגה
לך ואור עד נכון דמאן דגמר השתא מצלח יראה סי' יפה בתלמודו דשמעתא סליקא ליה ומן השמים
יעזרוהו הרי שכוונתי לך ייסוד מאמר במופלא ממך אל תדרוש וממנו תבין לכל הדומים לו · ועל
טענה שאמרת כי הם דברים שבע"פ שלא נתנו לכתב· השיבך · א"כ מה ראו על ככה אלה לכתבם ר'
שמעון ב"י שכתב הזהר והתקונים ואין לומר שכתבם והניחם במערה שלא יצאו משם עולמית ויהיו
שכה לעולם ועד למה יגע לרוח ועמלו לריק · ועוד מי התיר לר' עקיבא לכתוב ספר יצירה
אלהו משנה שהיתה שומה בפיהם בקבלה מאברהם אבינו ע"ה וכן הרמב"ן הגאון הנודע בשערים
שללו וחבר עליו פי' ארוך למען ספות הצמאה על הטאת כדבריך · ור' נחוניא בן הקנה שכתב ס'
הבהיר ופרקי היכלות של ר' ישמעאל אפשר כל אלה ביין שגו פקו פליליה ולמה נכתבו מאלה לאלפים
ורבבות וגם הזהר ימצא ממנו הרבה מאוד בכתב יד ומה בין כתיבה להדפסה אפשר שלא השאיר ה'
בישראל אלף איש חלוצי צבא להלחם במלחמתה של תורה כל הברכים אשר לא כרעו לבעל הממון
המון השכל · וכל הפה אשר לא נשק ונשק בהבלי עולם להם יפלו ספרי הדפוס בגורל אשר
יעברו האלף ואם ההדפסה אסורה למה האחרונים התירו להדפיס הריקאנט"י פעמים
גליאה וספר המוסר בתורגמה וספר מקור חיים שהם יותר קשים לדבריך מהזהר כי הם
גלים סתריו ובהם נבעו מצפוניו אלא ודאי לא חשו לדבר זה ומעשה רב · וכשם שהותרה
רה שבע"פ להכתב בענין המצות הותרה נמי בענין ס"ת אלא בימי חכמי המשנה והגמרא
דשים התירו לדרוש ברבים המצות ללמד לבני יהודה המעשה בהן ולא התירו לדרוש ברבים ס"ת
בל למסור' לראויים החכמה אין מוחה· ור' אלעזר לא היה נרתע לאחוריו אלא מפני שטער מזגו והשגתו
היה בימי רתיחת הבהרות כנראה מלשון אכתי לא קשאי ולא לדחייה · תדע שהיה מצטער
פטירת רבו מפני שלא זכה לדעת זאת ודוק מלשונו דקאמר אי זכינא הרי שקרא זה זכות
ולי לכבוד רבו אמר כן ומ"מ לא נמנע בסוף לדעתם: **גם** אין טענה מלשון מסירה שלא תפול
דבר הנתון מיד ליד כי קנין מסירה הוא כן ולא דברים בפה וכן אותיות נקנות במסירה וזה
פוט · ועוד יש תשובה אחרת וכוללת גם על שאר הטענות ועל הראשונות והאחרונות מספקת ·
יא שספר הזהר נתחבר ונכתב בדורו של רשב"י שהסכימו בו מן השמים כי היה ראוי לכך ונגלו
ות ע"י וע"י חבריו הזכאים כדי שבסוף הימים בדורו של משיח בקרבת הישועה בזכות זה יגאלו
ראל · וכמו שבמצרים היה צריך לזכות ישראל בדם פסח ובדם מילה כדי להוציאם מאותו הגלות והיה
במצות כי לא היה הזמן רק זמן תורה כלומר שהגיע העת לפרסמה·כן כדי להוצי' ישראל מהגלו' הזה
יך שיזכו בידיעת הנסתר כי כל הנביאים לא נבאו לימות המשיח אלא על זה ואל יהיה זה בעיניך
לא ולא והשוב כי הזמן ענין אלהי לא תושג אמתתו כ"א למי שבראו · וכמו שברא עלמים מתחלפים
נכבד מזה כן גזרה חכמתו שתתגלה יפעת מאורו פעם ותתעלם פעם ותהיה האמת מבהקת בעולם
שפל כשמש בתקופת תמוז · ולפעמים תהיה האמת נעדרת אז תהיה בעלטה ובאפלה אין רואה ולא
יכי' העכוב מצדו חלילה שאין כילות אצל המשפיע אבל מצד המקבלים שאין הדור ראוי והגון לכך ·
קם על התורה הקדושה כי הזמן נחלק עליה כמאז"ל שני אלפים תהו שני אלפים תורה שני אלפים
ות המשיח כי הב' אלפי' הראשוני' לא הי' ראוים לתורה ובאותו הזמן היתה התורה גנוזה בבית גנזיו
תומה באוצרותיו כמוסה עמו ולא זכו בה רק יחידי סגולה כאבות והשבטים ואחר נתפרסמה במעמד
פים רבוא בהר סיני · כן סתרי תורה היו עד הנה סתומים לא נודעו כ"א לבני עליה והנם מעטים
פי שלא בא זמנם להתפרסם ועל כן לא היו נביאים כי אם אחד מעיר ושנים ממשפחה · אבל בשני
לפים של ימות המשיח עם היות שבעונותינו עברו מה שעברו תתפרסם זאת החכמה ותתגלה לכל כלא

פסק הגאון כמהר"ר יצחק דלטאש

תראה רש"י ז"ל בפ' שיר השירים בדוגמא מפסוק ישקני מנשיקות פיהו · ז"ל · ומובטחים מאתו להופיע עוד עליהם לבאר להם סוד טעמיה ומסתר לפונותיה ומחלים פניו לקיים דברו וזה ישקני מנשיקות פיהו · וכ"ש עתה שקרובה הישועה להגלות · הלא תראה ההתעוררות המופלג כי נגע בלב כל איש ואיש מיושבי הארץ לבקשו בדמים יקרים ולהעתיקו ביגיעה רבה ובהוצאה לא מעט · זה סי' מובהק כי באו ימי פקודה עת הזמיר הגיע דלזמר אינים כי ליזיל באורחא סודות התורה לקיים ובלכתך בדרך · וקול התור תורי זהב עם נקודת הכסף נשמע בארצנו כי לפי דברי הזהר זכות למוד ספרו הוא המלאך הגואל וז"ל וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך כד אתגלייא לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא ובגיניה וקראתם דרור בארץ וגו' · ובמקום אחר ז"ל אמר ליה אליהו לר' שמעון ר' ר' כמה זכאה אנת דמהאי חבורא דילך יתפרנסון כמה עילאי עד דאתגלייא לתתאי בסוף יומיא ובגיני' ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו וכו' · הרי לך מבואר שזכות העיון בספר הזהר מספיק להשיב שבותינו ולהעבי' גלותנו ועליו אמרו זכו אחישנה כי בעבורו יהיו ישראל נגאלין ויקרא דרור בארץ שיהיו כל בני העולם בני חורין בשלוה שאין כמוהו · ובמקום אחר יבשר הזהר שבדור שעתיד המשיח להתגלות בו יותן הרשות להתגלות ספרו וחבורו וז"ל בפתיחה גדולה בתקונים · והמשכילים יזהירו וגו' והמשכילים אילין ר"ש וחברייא · יזהירו כד אתכנשו למעבד האי חבורא רשותא אתיהיב לון ולאליהו עמהון כו' עד לגלאה לון רזין טמירין דלא אתיהיב רשו לגלאה לון עד דייתי דרא דמלכא משיחא וכו' · ואל תגמגם לומר שאין רשות לגלותם עד אחר ביאת המשיח · שזה שקר וטעות גדול דייקא נמי דקאמר עד דייתי דרא דמלכא משיחא ולא קאמר עד דייתי מלכא משיחא וכל זה פשוט · ולמען תדע שזה החבור מן השמים הסכימו עליו · לך לך בפתיחה הקטנה מן התיקונים ותמצא שם בלשון זה והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו' · אלין אינון רשב"י וחברייא ור' אבא ורבי יוסי ור' חייא ורבי אלעזר ושאר חברייא דאזדהרו זהיר לעילא כזהר הרקיע מאי כזהר אלא כד עבדו האי חבורא אסתכמו עליה לעילא וקראו ליה ספר הזהר · ומצדיקי הרבים כדין יהון נפישין ככבים לעולם ועד דלא אחשיך נהורא דלהון לעלם ולעלמי עלמין · בההוא זמנא דאתחבר האי חבורא רשותא אתיהיב לאליהו לאסכמא עמהון ביה ולכל מארי מתיבתא דלעילא ותתא וכל חיילין דמלאכין עלאין ונשמתין עלאין למהוי עמהון באסכמותא ורעותא וכו' ע"כ · ואל תפול עליך אימתה ופחד בגדול זרוע תפארתו ועולם קדושתו דמלין לגו עילאה ימלל פן תהרוס ותקלך ונמלאת מאבד עולמך בשעה אחת ותהיה זריז נפסד · אל תהום ואל תירא כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד כי מצוה גוררת מצוה · ואפילו אם תטעה אין שגגתך עולה זדון שתרד מפני זה שאולה ושתירש גיהנם ותאבד דרך החיים אדרבה לצדקה תחשב לך ותראה אלדים בציון ובירושלים של מעלה ותזכה לקבל פני שכינה · ולמען לא אתלבש במלבוש נכרי ולא אתעטף בטלית שאינה שלי אשלחך בהקדמת ס' מנחת יהודה חייט בפי' המערכת שם תראה ראיותיו על זה וגם היתר הכתיבה והגלוי בחכמת ס"ת ובקבלה ואם לא יספיק לך עד אחד · לך נא ראה הקדמת המחבר תולעת יעקב וס' המוסר ורבי ברכאל זלה"ה בחבור אשר התחיל ואם לא הספיק הזמן בידו להשלימו בהקדמה קראה ל"צ אדם · כל אלו הגאונים יורוך יאמרו לך קושט אמרי אמת ראה ועשה כתבניתם אל תשט מדרכיהם ויהי אלדים עמך · פיסארו שנת ירוע אף **יצריח** וגו' לפ"ק ר"ח אייר · אלה דברי העבד העברי אשר בהבלי עוני נכשל ותם · הצעיר **יצחק דלטאש** ·

תפלה לומר קודם לימוד ספר הקבלה שהיא כנגד תפארת דז"א דאצילות :

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים אנחנו לפניך יאו"א בקידה ובהשתחויה שקרבתנו לעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק טוב בסודות תורתך הקדושה מה אנו מה חיינו אשר עשית עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך שתמחול ותסלח לפשעינו והטאתינו ואל יהיו עונותינו מבדילים בינינו לבינך ויהיו לימודנו בספר הקבלה הזה שהוא נגד ת"ת דז"א דעולם האצילות לעשות לו מרכבה ונחת רוח לפני כסא כבודך ותאציל אור מקורות נשמתנו בכל בחינותיהם ושיתנוצצו בנו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידיהן גלית דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות תורתם ותמימותם וקדושתם יעמוד לנו להבין בסודותיהם אלו כמאמר נעים זמירות גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך · יהיו לרצון אמרי פי וגו' :

רבי חזקיה

(נ"א) רבי אלעזר) בזכרי המש ובנסתת ארץ ישראל :

נח כתיב ה א *כשושנה בין החוחים ׳ מאי שושנה דא כנסת ב ישראל (בגין דאית שיר השירים ב
שנה ואית שושנה) מה שושנה דאיהי בין ג החוחים אית בה סומק וחוור אוף כנסת פנחס רלג
ראל אית בה דין ד ורחמי ׳ מה שושנה אית בה ו תליסר עלין אוף כנסת ישראל ותצא קפט
ת בה תליסר מכילן דרחמי דסחרין לה מכל סטרהא ׳ אוף אלהים ז דהכא ׳ *מששעתא נשא דף קלא
דכר אפיק תליסר תיבין לסחרא לכנסת ח ישראל ולנטרא לה ולבתר אדכר זמנא ב וקלח וקמז
רא ׳ אמאי אדכר זמנא אחרא ׳ בגין ט לאפקא חמש עלין תקיפין דסחרין לשושנה ׳
אינון חמש אקרון ישועות ואינון חמש תרעין ׳ ועל רזא דא כתיב י* כוס ישועות שמות קפו א
א דא כוס של ברכה ׳ כוס של ברכה אצטריך למהוי על חמש אצבען ולא יתיר ׳ פנחס רלג
וונא דשושנה דיתבא על חמש עלין תקיפין דוגמא דחמש אצבען ׳ ושושנה דא ונ"ע בקז א
כי *כוס של ברכה ׳ מאלהים תנייאנא עד אלהים תליתאה חמש תיבין ׳ מכאן ולהלאה תהלים קטז
ר דאתברי ואתגניז ואתכליל בברית ׳ כהוא דעאל בשושנה (ס"א דא) ואפיק בה תרומה קסט :
נא ׳ ודא אקרי פ עץ עושה *פרי אשר זרעו בו ׳ והכוא זרע קיימא באות ברית שם קלא
ים ׳ וכמה דדיוקנא דברית אזדרע בארבעין ותרין זווגין ההוא (כ"א דההוא) זרעא ׳ בראשית א
כך אזדרע שמא גליפא מפרש במ"ב אתוון דעובדא דבראשית : שם ב

בראשית

רבי שמעון פתח ׳ א * הנצנים נראו בארץ ׳ הנצנים דא עובדא שיר ב נו א לט
דבראשית נראו בארץ ׳ אימתי ביום השלישי דכתיב ותוצא הארץ ע"ב ויקרא דף
ין נראו בארץ ׳ עת הזמיר הגיע דא יום רביעי דהוה ביה זמיר עריצים ׳ מארת ב לקמן ס
ר ׳ וקול ב התור דא יום חמישי דכתיב ישרצו המים וגו׳ למעבד תולדות ׳ נשמע דא
ם ששי דכתיב נעשה אדם דהוה עתיד למקדם עבידה לשמיעה דכתיב
הכא

(א) רחל : (ב) לאה כלת משה מנגהו : (ג) רחל : (ד) לאה : (ה) ולא גוון :
) י"ב דידיה וי"ב דידה הנוגים: (ז) פי׳ אימא: (ח) לאה: (ט) אימא אפיק ה׳ גבורות מנגה"ן לסוביא מן הקליפות:(י) תור בני׳ ישרנו:

בארה סתים · ואמין כ"ה דא רזא דעלמא עלאה דאסתלק בשם אלהים כדאמרן
מים לא נעדר מאינון שתין רבוא דאפיק בחילא דשמא · ובגין דאיש לא נעדר בכ
אתר דמיתו ישראל ואתעכבו בחובייהו אתמנון ולא אעדר מאינון *שתין רבוא אפיל
חד בגין למהוי כלא דיוקנא חדא כמה דאיש לא נעדר לעילא אוף הכי לא נעדר לתתא
בראשית רב המנונא סבא אמר אשכחן אתוון בהפוכא · בי"ת בקדמיתא ולבתר
ב' בקדמיתא היינו בראשית ברא לבתר · אל"ף בקדמיתא ולבתר
אל"ף בקדמיתא היינו אלקים את לבתר · אלא כד בעא קב"ה למעבד עלמא כ
אתוון הוו סתימין ותרין אלפין שנין עד דלא ברא עלמא הוה מסתכל קב"ה ואשתעשע
בהו · כד בעא למברי עלמא אתו *כל אתוון קמיה מסופא אריש‍ייהו · שריאת
את ת [א] למיעל ברישא אמרה רבון עלמין ניחא קמך למברי בי עלמא דאנא חותמא
דגושפנקא דילך אמ"ת · ואת אתקריאת אמ"ת יאות למלכא למשרי באת אמ"ת
ולמברי בי עלמא · אמר לה קב"ה יאות אנת וזכאה אנת · אלא לית אנת כדאי למבר
בך עלמא הואיל ואנת זמינא למהוי רשים על מצחין [ב] דגוברין מהימנין דקיימו אורייתא
מאל"ף ועד תי"ו וברשימו דילך ימותון · ועוד דאנת חותמא דמות הואיל ואנת כך
לית אנת כדאי למברי בך עלמא · מיד נפקת עאלת את ש קמיה אמרה קמי' רבון
עלמין ניחא קמך למברי בי עלמא דבי אתקרי שמך שד"י ויאות למברי עלמא בשמא
קדישא · אמר לה יאות אנת וטב אנת וקשוט אנת · אבל הואיל ואתוון דזיופ
נטלין לך למהוי עמהון לא בעינא למברי בך עלמא בגין דלא אתקיים שקרא אלא
אי נטלין לך ק"ר · מכאן מאן דבעי למימר שקרא *יטול יסודא דקשוט בקדמית
ולבתר יוקים ליה שקרא דהא [ג] את ש' את קשוט איהו את קשוט דאבהתן דאתייחד
בה **ק ר** *אתוון דאתחזיאו על סטרא בישא אינון ובגין לאתקיימא נטלי את ש"ן בגוייה
הוו קשר · כיון דחמאת הכי נפקת מקמיה · עאלת את צ אמרה קמיה רבו
עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא דאנא (ס"א דבי) בי חתימין לדיקים ואנת דאתקריאת
צדיק בי רשים דכתיב [ט] כי צדיק ה' צדקות אהב · ובי יאות למברי עלמא · אמר ל
צדי צדי אנת וצדיק אנת אבל אנת צריך למהוי טמירא לית אנת צריך לאתגליא כל כך
בגין דלא למיהב פתחון פה לעלמא מ"ט צ איהי אתיא [י] דשמא דברית קדישא ורכי
עלה ואתאחד בהדה ורזא דא כד ברא קב"ה לאדם הראשון [ד] דו פרצופין ברא · ובג"
אנפוי דיו"ד מהדר לאחורא כגוונא דא צ ולא אתהדרו אנפין באנפין כגוונא דא צ
אסתכל לעילא כגוונא דא צ אסתכלת לתתא כגוונא דא אמר לה קב"ה תו דאנ
זמין [ה] לנסרא לך ולמעבד לך אפין באפין אבל באתרא אחרא תסתלק · נפקת מקמיה
ואזלת · עאלת את פ אמרה קמיה רבון עלמין ניחא קמך למברי בי עלמא דה
פורקנא דאנת זמין למעבד בעלמא בי רשים ודא הוא פדות ובי יאות למבר
עלמא · אמר לה יאות אנת · אבל בך אתרשים פשע בטמירו כגוונא דחויא דמר
ואטיל רישיה בין גופיה הכי מאן דחב כפיף רישיה ואפיק ידוי · וכן ע עון · א
על גב דאמרה דאית בי ענוה אמר לה קודשא בריך הוא לא אבר
בך עלמא · נפקת מקמיה · עאלת את מ אמרה קמיה רבו
עלמין

ומראה מקום
קנו א במות כב א
(א) עיין בתיקונים דף ע"ד ותמצא טעם למה כאי' למפרע:
מקץ רד א ויגש רס ב
(ב) פיר' יחזקאל וכתוית הי"ו על מצחות וגו':
(ג) בראשית כ"ג ע"ב:
ויקהל רטו ב פקודי רסד א: תרומה קמה ב מקץ רד א ותרומה קנב א
תהלים יא
(ד) האדם הראשון חכמה עיין פר' אמור פח ב והיינו יוד דרכיב על נו"ן כינס בקדמיתא לא הוו משגיחין אפין באפין עיין בספרא דצניעותא קטו האזינו רצב ב:
(ה) בראשית כח ע"א:

למין ניחא קמך למברי בי עלמא דאית בי סמיכא לנפלין דכתיב [י]סומך יי׳ לכל נופלים · אמר לה על דא אנת צריך לאתרך ולא תזוז מניה· אי את נפיק מאתרך מה הא עלייהו · *דאינון נפלין הואיל ואינון סמיכין עלך · מיד נפקת מקמיה · עאלת את נ אמרה קמיה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא דבי כתיב נורא תהלות תהלה דצדיקים נאוה תהלה· אמר לה נו״ן תוב לאתרך דהא בגינך תבת סמ״ך לאתרה והוי מיך עלה · מיד תבת לאתרה ונפקת מקמיה · עאלת את מ אמרה קמיה רבון למא ניחא קמך למברי בי עלמא דבי אתקריאת מלך · אמר לה הכי הוא ודאי אבל א אברי בך עלמא בגין דעלמא אצטריך למלך תוב לאתרך אנת ול וך: דהא לא אות לעלמא למיקם בלא מלך · בההיא שעתא נחתת מן קדמוהי את כ׳ מעל כורסי יקריה אזדעזעת ואמרה קמיה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא דאנא כבודך · כד נחתת כ׳ מעל כורסי יקריה אזדעזעו מאתן *אלף עלמין ואזדעזע כרסייא וכלהו למין אזדעזעו למנפל · אמר לה קב״ה כ״ף כ״ף מה את עביד הכא דלא אברי בך למא תוב לאתרך דהא בך כליה [י]כלה ונחרצה אשתמע תוב לכרסייך והוי תמן · בההיא שעתא נפקת מקמיה ותבת לדוכתה · עאלת את י אמרה קמיה רבון עלמא יחא קמך למברי בי עלמא דאנא שירותא דשמא קדישא ויאות לך למברי בי עלמא · ״ל די לך דאנת חקיק בי ואנת רשים בי וכל רעותא דילי בך סליק לית אנת יאות אתעקרא מן שמי · עאלת את ט ב · *אמרה קמיה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי למא דאנת בי אתקריאת טוב וישר · אמר לה לא אברי בך עלמא דהא טובך סתים גווך וצפון בגווך· הה״ד [י]מה רב טובך אשר צפנת ליראיך הואיל וגנוז בגווך לית ביה חולקא עלמא דא דאנא בעי למברי אלא בעלמא דאתי · *ותו דעל דטובך גניז בגווך יטבעון תרעי דהיכלא הה״ד [י]טבעו בארץ שעריה · ותו דח ג לקבלך וכד תתחברון כחדא א ח״ט ועל דא אתוון אילין לא רשימין בשבטין קדישין מיד נפקת מקמיה · עאלת את ז אמרו ליה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא דבי נטרין בניך שבת דכתיב זכור את יום השבת לקדשו · אמר לה לא אברי בך עלמא דאנת אית בך קרבא חרבא דשננא ורומחא דקרבא כגוונא דנו״ן מיד נפקת מקמיה · עאלת את ו אמרה קמיה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא דאנא את משמך· אמר לה וא״ו אנת וה, די כון דאתון אתוון דשמי דאתון ברזא דשמי וחקיקין וגליפין בשמי ולא אברי בכו עלמ׳· עאלת את ד ואת ג אמרו אוף הכי · אמר אוף לון די לכון למהוי דא עם דא דהא מסכנין לא יתבטלון מן עלמא וצריכין לגמול עמהון טיבו · דל״ת איהו מסכנא · ימ״ל גמול לה טיבו לא תתפרשון דא מן דא ודי לכון למיזן דא לדין · עאלת את ה ב אמרה ליה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא דבי מברכאן ך לעילא ותתא · אמר לה קודשא בריך הוא הא ודאי בך אברי עלמא ואת תהא שירותא למברי עלמא · קיימא את א לא עאלת · אמר לה קודשא בריך הוא אל״ף אל״ף למה לית אנת עאלת קמאי כשאר כל אתוון · אמרה קמיה רבון עלמא בגין דחמינא כל אתוון נפקו מן קמך בלא תועלתא מה אנא אעביד תמן ותו דהא יהיבנא

תהלים קמה
ו א
(א) בריאה :
(ב) יסוד :
(ג) ציור המוהרות :
(ד) תרי פלגי :
ה ב
ישעיה י
תרומ׳ קנ ב ע״א
תהלים לא
שמות קנג א
איכה ב
שמות כ
(ה) נהיב לא ידעו באר עליון
קנ״א ב״ן באר התתון הוי״ה אדנ״י הוי״ה אלהי״ם חס טהן קיום לצולמות שסם
ב׳ אורו׳ ת״ב :

יהיבנא לאת בי"ת נבזבזא רברבא דא ולא יהות למלכא עלאה לאעברא נבזבזא דיה
לעבדוי ולמיהב לאחרא · אמר לה קב"ה אל"ף אל"ף אע"ג דאת בי"ת בה אברי עלמ
את תהא ריש לכל אתוון לית בי יחודא אלא בך · בך ישרון כל חושבנין וכל עובד
דעלמא וכל יחודא לא הוי אלא באת אל"ף · ועבד קב"ה אתוון [א] עלאין רבר
ואתוון תתאין זעירין · ובגין כך בי"ת בי"ת בראשית ברא אל"ף אל"ף אלהים את
אתוון מלעילא ואתוון מתתא · וכלהו כחדא הוו מעלמא עלאה ומעלמא תתאה :

בראשית

בראשית ר' יודאי אמר מאי בראשית · בחכמ"ה · דא הכמ"ה דעלמא קיימא על
לאעלא גו רזין סתימין [ב] עלאין · *והכא אגליפו שית סטרין רברב
[ג] עלאין דמנהון נפיק כלא דמנהון אתעבידו שית מקורין [ד] ונחלין לאעלא גו [ה] ימ
רבא · והיינו ברא שית מהכא אתבריאו · מאן ברא לון ההוא דלא אדכר ההוא סתי
דלא ידיע · ר' חייא ור' יוסי הוו אזלו בארחא כד מטו לחד בי חקל א"ל רבי חיי
לרבי יוסי הא דאמריתו ברא שית ודאי הכי הוא בגין דשית יומין עלאין גבי אוריית
ולא יתיר · אחרנין סתימין אינון · אבל חמינן גו [ו] סטרי בראשית דאמר הכי · גלי
אגליף ההוא סתימאה קדישא גו [ז] מעוי דחד טמירו דנקיד בנקודה [ח] דנעיץ ההו
גליפי אגליף וטמיר ביה כמאן דגניז כלא תחות מפתחא חדא והיא מפתחא גניז כל
בהיכלא חדא · ואע"ג דכלא גניז בההוא היכלא · עקרא דכלא בההוא מפתחא הוי
ההוא מפתחא סגיר ופתח · בההוא היכלא אית ביה גניזין סתימין סגיאין אלין
אלין · בההוא היכלא אית תרעין עובד סתימו ואינון חמשין · אגליפו לארבע סטר
והוו ארבעין (ס"י ותשע) · חד תרעא לית ליה סטרא לא ידיע אי הוא לעילא אי הו
לתתא (ס"י איהו לעילא איהו לתתא) · ובג"כ ההוא תרעא סתים · גו אינון תרעין אי
מנעולא חדא · וחד אתר דקיק לאעלא ההוא מפתחא ביה · ולא אתרשים אלא ברשי
דמפתחא · לא ידעין ביה אלא ההוא מפתחא (ס"י דפתחא) בלחודוי ועל רזא דנ
בראשית ברא אלקים · בראשית דא מפתחא דכלא סתים ביה והוא סגיר ופתח וש
תרעין כלילן ביה בההוא מפתחא [ט] דסגיר ופתח · כד סגיר אינון תרעין וכליל
בגויה (נ"א וכלה בגויה) כדין ודאי כתיב בראשית מלה גליא בכלל מלה סתימאה
ובכל אתר בר"א מלה סתימאה איהו · סגיר ולא פתח · א"ר יוסי ודאי הכי הו
ושמענא לבוצינא קדישא דאמר הכי דמלה סתימאה איהו ברא סגיר ולא פתח · ובעו
דהוה סגיר במלה דברא · עלמא לא הוה ולא אתקיים והוה חפי על כלא תה"ו · וכ
שלטא האי תה"ו · עלמא לא הוה ולא אתקיים · אימתי ההוא מפתחא פתח תרע
ואזדמן לשמושא ולמעבד תולדין · [י] כד אתא אברהם דכתיב [י] אלה תולדות השמי
והארץ בהבראם ותנינן באברהם ומה דהוה כלא סתים במלת ברא אתהדרו את
לשמושא · ונפק עמודא דעבד תולדין אבר יסודא קדישא דעלמא קיימא עליה ·
האי אבר אתרשים במלת ברא · כדין רשים סתימא עילאה (נ"א קדישא לגלאה) רשי
אחרא לשמיה וליקריה · ודא איהו מ"י · וברא אלה וגם כן שמא קדישא דאתברכא דאי
מה אתרשים · ואפיק מן ברא אבר · והוא רשים באלה מסטרא דא ואבר מסטרא דא
סתימא קדישא · אלה קיימא · אבר קיימא · כד אשתלים דא אשתלים דא · גליף להאי א
ה · גליף להאי אלה [י] · אתערו אתוון לאשלמא להאי סטרא ולהאי סטרא כדין אפיק מ"
נטיל חד להאי סטרא וחד להאי סטרא אשתלים שמא קדישא ואתעביד אלהים גם כן שמ

דאברהם

ומראה מקום

(א) קל"ט והרומה קל"ב א ושם קע"ד א · נשא קל"ב ויקרא ב א ופינחס ר"ך א ופקודי רכ"ח כ · ויחי רל"ד ב ויקהל רה ב :
(ב) ע"ק : בראשית מ ע"ב
(ג) אצילות :
(ד) בריאה :
(ה) מלכות דבריאה :
(ו) נ"א סחרי :
(ז) יסוד אימא :
(ח) יסוד אבא :
(ט) ענין הטעמים סגיר ופתח :
(י) נ"ד א : בראשית ב

ומראה מקום

אברהם כד אשתלים דא אשתלים דא · וי״א דנטל קב״ה מי ושדי באלה ואתעביד אלקים
נטל קב״ה מה ושדי באבר ואתעביד אברהם · *(ומלת מ״י רומז לחמשים שערי בינה
לית בה יו״ד אות קדמאה דשמא קדישא ומלת מ״ה רומז *למנינא דשמא קדישא
ואית ביה אות תניינא דשמא קדישא :

דוד כד״א יאשרי העם שככה לו וגו׳ יתולה ארץ על בלי מ״ה וכדין אתקיימו תרין
עלמין ביוד עלמא דאתי · ובה״א עלמא דא · כלומר במ״י ברא עולם הבא
במ״ה ברא עולם הזה · ודין הוא רמז עילא ותתא) · וכדין עבד תולדות ונפק שמא
לים מה דלא הוה קדם דנא הה״ד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם כלהו הוו
ליין עד דאתברי שמיה דאברהם · כיון דאשתלים שמא דא דאברהם שמא קדישא
אשתלים הה״ד ביום עשות ה׳ אלקים ארץ ושמים · אשתטח ר׳ חייא בארעא ונשק
עפרא ובכה ואמר עפרא עפרא כמה את [א] קשי קדל כמה את בחליפו דכל מחמדי
ינא יתבלון בך · כל עמודי נהורין דעלמא תיכול ותידוק · כמה את חציפא ·
וצינא קדישא דהוה נהיר עלמא שליטא רברבא ממנא דזכותיה מקיים עלמא אתבלי
ך · ר׳ שמעון נהירו דבוצינא נהירו דעלמין אנת בלי בעפרא ואנת קיים ונהג עלמא
שתומם רגעא חדא · ואמר עפרא עפרא לא תתגאי דלא יתמסרון בך עמודין
דעלמא דהא ר״ש לא אתבלי בך :

קם רבי חייא והוה בכי אזל ורבי יוסי עמיה · מההוא יומא אתעני ארבעין יומין
למחמי לר׳ שמעון · אמרו ליה לית אנת רשאי למחמי ליה · בכה ואתעני ארבעין
מין אחרנין · אחזיאו ליה בחזווא לר׳ שמעון ור׳ אלעזר בריה · דהוו לעאן במלה דא
דאמר ר׳ יוסי · והוו כמה אלפין צייתין למלוליה · אדהכי חמא כמה גדפין רברבין
לאין וסליקו עלייהו ר׳ שמעון ור׳ אלעזר בריה וסליקו למתיבתא דרקיעא · וכל אלין
דפין הוו מחכאן להו · חמא דמתהדרן ומתחדשן בזיוון ונהירו יתיר מנהורא דזיוא
שמשא · פתח רבי שמעון ואמר ייעול רבי חייא וליחמי בכמה דזמין קב״ה לחדתא
נפי צדיקייא לזמנא דאתי זכאה איהו מאן דעאל הכא בלא כסופא וזכאה מאן דקאים
ההוא עלמא כעמודא תקיף בכלא · וחמא דהוה עאל והוה קם רבי אלעזר ושאר
מודין דיתבין תמן והוא הוה [ב] כסיף ואשמיט גרמיה ועאל ויתיב לרגלוי דר׳ שמעון ·
לא נפיק ואמר מאיך עינך לא תזקוף רישך ולא תסתכל · מאיך עינוי וחמא נהורא
הוה נהיר למרחוק קלא אהדר כמלקדמין ואמר עלאין טמירין סתימין פקיחי עינא איגון
משטטין בכל עלמא אסתכלו וחמו · תתאין (נ״א תנאין) דמיכין [ג] סתימין בחוריכון
תערו · מאן מנכון די חשוכא מהפכן לנהורא וטעמין מרירא למתקא עד לא ייתו
כא · מאן מנכון דמחכאן בכל יומא לנהורא דנהיר בשעתא דמלכא פקיד *לאילתא
אתייקר ואתקרי מלכא מכל מלכין דעלמא · מאן דלא מחכה דא בכל יומא בההוא
למא לית ליה חולקא הכא · אדהכי חמא כמה מן חברייא סחרני כל
ינון עמודין דקיימין · וחמא דסליקו לון למתיבתא דרקיעא · אלין סלקין
אלין נחתין ועילא דכלהו חמא מארי דגדפי דהוה אתי והוא [ד] אומי אומאה דשמע
אחורי פרגודא דמלכא מפקד בכל יומא ודכיר לאילתא די שכיבא לעפרא ובעט
עיטין בההוא שעתא בתלת *מאה ותשעין רקיעין וכלהו מרתתין וזעין

מכאן עד שורש ו׳ ואת׳ מיוחד׳ ס״א לחשבון השם הקדוש באותיותיו׳

ובמשלי תהלים קמד איוב כו

(א) קש׳ עורף:

(ב) פי׳ מתבייש בפני הגדולי׳:

(ג) הוהן שהשינה סתום בנחיריכ׳ הקיצו משינתכם:

ויקהל קצו ע״א

(ד) נשבע שבועה:

שמות פב קמיס

ומראה מקום

(א) בראשית כו ע"ב ובמות יט ע"א ויקהל קצו ע"א:

קמיה [א] ואוריד דמעין על דא ונפלי אינון דמעין רתיחין כאשא לגו ימא רבא ומאינ
דמעין קאים ההוא ממנא דימא ואתקיים וקדיש שמיה דמלכא קדישא וקביל עלי
למבלע כל מימוי דבראשית ויכנוש להו לגויה בשעתא דיתכנשון כל עממיא על עמ
קדישא ויגגבון מיא · ויעברון בנגיבו · אדהכי שמע קלא דאמר פנון אתר פנון את
דהא מלכא משיחא אתי למתיבתא דר' שמעון בגין דכל צדיקייא דתמן רישי מתיבת
ואינון מתיבתי דתמן רשימין אינון · וכל אינון חברין די בכל מתיבתא סלקי ממתיבת
דהכא למתיבתא דרקיעא · ומשיח אתי בכל אינון מתיבתי וחתים אורייתא מפומייה
דרבנן · ובההיא שעתא אתי משיח מתעטר מן רישי מתיבתי בעטרין עלאין · בההו
שעתא קמו כל אינון חברייא וקם ר' שמעון והוה סליק נהוריה עד רום רקיע
אמר ליה רבי זכאה אנת דאורייתך סלקא בתלת מאה ושבעין נהורין וכל נהור
ונהורא אתפרשת לשית מאה ותליסר טעמין סלקין ואסתחיין בנהרי אפרסמונא דכי
וקב"ה איהו חתים אורייתא ממתיבתך וממתיבתא דחזקיה מלך יהודה ומגו מתיבת

(ב) בכל כנפים והוא מטטרון שר הפנים:

דאחיה השלוני ואנא לא אתינא למחתם ממתיבתך אלא [ב] מארי דגדפין אתי הכא דה
ידענא דלא ייעול גו מתיבתי אחריתי אלא במתיבתך · בההיא שעתא סח ליה ר
שמעון ההוא אומאה דאומי מארי דגדפין כדין אזדעזע משיח ואריס קליה ואזדעז
רקיעין ואזדעזע ימא רבא ואזדעזע לויתן וחשיב עלמא לאתהפכא · אדהכי חמא ל
חייא לרגלוי דר' שמעון אמר מאן יהיב הכא בר נש לבוש מדא דההוא עלמא · אמ
רבי שמעון דא איהו רבי חייא נהירו דבוצינא דאורייתא · אמר ליה יתכנש הוא ובנ
וליהון ממתיבתא דילך · אמר רבי שמעון זמנא יתייהב ליה יהבו ליה זמנא ונפ
מתמן מזדעזע ואגין עינוי דמעין · אזדעזע רבי חייא ובכה ואמר זכאה חולקיה

משלי ח

דצדיקייא בההוא עלמא וזכאה חולקיה דבר יוחאי דזכה לכך עליה כתיב [ט] להנח
אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא:

ישעיה נא

בראשית ר' שמעון פתח [ט] ואשים דברי בפיך כמה אית ליה לבר נש לאשתדל
באורייתא יממא ולילא בגין דקב"ה ציית לקלהון דאינון דמתעסקי באוריי
ובכל מלה דאתחדש באורייתא על ידא דההוא דאשתדל באורייתא עביד רקיעא חדא
תנן בההיא שעתא דמלה דאורייתא אתחדשת מפומיה דב"נ ההיא מלה סלקא ואתעתד
קמיה דקב"ה וקב"ה נטיל לההיא מלה ונשק לה ועטר לה בשבעין עטרין גליפין ומחקק
ומלה דחכמתא דאתחדשא סלקא ויתבא על רישא דצדיק חי עלמין וטסא מתמן וש
בשבעין אלף עלמין וסליקת לגבי עתיק יומין · וכל מלין דעתיק יומין מלין דחכמת
אינון ברזין סתימין עלאין · וההיא מלה סתימא דחכמתא דאתחדשת הכא כד סלק
אתחברת באינון מלין דעתיק יומין וסלקא ונחתא בהדייהו ועאלת בתמניסר עלמין גני

ישעיה סד

[ט] דעין לא ראתה אלקים זולתך נפקי מתמן ושאטן ואתיין מליאן ושלמין ואתעתדו ק
עתיק יומין · בההיא שעתא ארח עתיק יומין בהאי מלה וניחא קמיה מכלא נט

שמות יד

לההיא מלה ואעטר לה *בתלת מאה ושבעין אלף עטרין ההיא מלה טסת וסלק

ס"א

ונחתא ואתעבידא רקיעא חדא · וכן כל מלה ומלה דחכמתא * אתעבדין * רקיע

ס"א

קיימין בקיומא שלים קמי עתיק יומין והוא קרי לון שמים חדשים שמים מחודש
סתימין דרזין דחכמתא עלאה וכל אינון שאר מלין דאורייתא דמתחדשין קיימין ק

ב"ה וסלקין ואתעבידו ארעות השמים ונחתין ומתעטרין לגבי ארץ חד ואתחדש ואתעביד
לא ארץ חדשה מההיא מלה דאתחדש באורייתא ועל דא כתיב כי כאשר השמים ישעיה סו
החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני וגו' · עשיתי לא כתיב אלא עושה
עביד תדיר מאינון חדושין ורזין דאורייתא ועל דא כתיב ואשים דברי בפיך ובצל שם נ
די כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ · השמים לא כתיב אלא שמים · א"ר אלעזר מהו
בצל ידי כסיתיך · אמר ליה בשעתא דאתמסר אורייתא למשה אתו כמה רבוא דמלאכי
עלאין לאוקדא ליה בשלהובא דפומהון עד דחפא עליה קב"ה והשתא דהאי מלה סלקא
ואתעטרא וקיימי קמי קב"ה איהו חפי על ההיא מלה וכסי על ההוא בר נש דלא
יתמודע לגבייהו אלא קב"ה ולא יקנאון לגביה עד דאתעביד מההיא מלה שמים חדשים
וארץ חדשה הה"ד ובצל ידי כסיתיך לנטוע שמים וליסוד ארץ · מכאן דכל מלה דסתים
מעינא סלקא לתועלתא עלאה הה"ד ובצל ידי כסיתיך · ואמאי אתחפי ואתכסי מעינא שם
בגין לתועלתא עלאה הה"ד לנטוע שמים וליסוד ארץ כמה דאתמר ולאמר לציון עמי
אתה ולאמר לאינון תרעין ומלין דמצויינין אלין על אלין עמי אתה · אל תקרי *עמי תיקון יח דף לג ב
אתה אלא עמי אתה למהוי שותפא עמי מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ
כד"א בדבר ה' שמים נעשו · אוף הכי את · זכאין אינון דמשתדלי באורייתא ואי תימא תהלים לג
מלה דכל ב"נ דלא ידע עביד דא · ת"ח ההוא דלאו אורחיה *ברזין דאורייתא וחדש יתרו פג א
מלין דלא ידע על בורייהון כדקא יאות ההוא מלה סלקא ונפיק לגבי ההוא מלה איש
התהפוכות לשון שקר מגו נוקבא דתהומא רבא ודלג חמש מאה פרסי לקבלא לההיא
מלה ונטיל לה ואזיל בההוא מלה לגו נוקביה ועביד ביה רקיעא דשוא דאקרי תהו
נש בההוא רקיעא ההוא איש תהפוכות שיתא אלפי פרסי בזמנא חדא כיון דהאי
רקיעא דשוא קאים נפקת מיד *אשת זנונים ואתקיף בההוא רקיעא דשוא (כ"א ואיש פקודי רעב
התהפוכות) ואשתתפת ביה ומתמן נפקת וקטלת כמה אלפין ורבוון בגין דכד קיימת
בההוא רקיעא אית לה רשו ויכלתא למהוי טס כל עלמא ברגעא חדא · וע"ד כתיב
הוי מושכי העון בחבלי השוא העון דא דכורא וכעבות העגלה חטאה · מאן חטאה ישעיה ה
דא נוקבא דאקרי חטאה איהו משיך ההוא דאקרי עון באינון חבלי השוא ולבתר כעבות
העגלה חטאה לההיא נוקבא דאקרי חטאה דתמן אתתקפת למהוי טס לקטלא בני
נשא ועל דא כי רבים חללים הפילה מאן הפילה דא ההיא חטאה דקטלת בני נשא · משלי ז
מאן גרים דא · תלמיד חכם דלא מטי להוראה ומורה רחמנא לשזבן · א"ר שמעון
לחברייא במטותא מנייכו דלא תפקון מפומייכו מלה דאורייתא דלא *ידעתון ולא יתרו פג א
שמעתון מאילנא רברבא כדקא יאות בגין דלא תהוון גרמין לההוא חטאה לקטלא
אוכלוסין דבני נשא למגנא פתחו כלהון ואמרו רחמנא לשזבן רחמנא לשזבן · תא חזי
באורייתא ברא קב"ה עלמא והא אוקמוה דכתיב ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים שם ח
יום יום ואיהו אסתכל בה זמנא ותרין ותלתא וארבע זמנין · ולבתר אמר לון · ולבתר
עביד בה עבידתא · לאולפא לבני נשא דלא ייתון למטעי בה כמה דאת אמר אז איוב כח
ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם · ולקביל ארבע זמנין אינון דכתיב
אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ברא קודשא בריך הוא מה דברא ועד לא אפיק
עבידתיה אעיל ארבע תבין בקדמיתא דכתיב בראשית ברא אלקים את הא ארבע ·
ולבתר השמים אינון לקביל ארבע זמנין דאסתכל קודשא בריך הוא באורייתא עד לא יפיק
עבידתיה לאומנותיה · ר' אלעזר הוי אזיל למחמי לרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי

מראה מקום

ור' אבא בהדיה והוה טעין חד גברא אבתרייהו · א"ר אבא נפתח פתחין דאורייתא ד

ויקרא יט שעתא ועדנא הוא לאתתקנא בארחן · פתח ר' אלעזר ואמר [ט]את שבתותי תשמרו · ת

בשית יומין ברא קב"ה עלמא וכל יומא ויומא גלי עבידתיה ויהיב חיליה בההוא יומא

אימתי גלי עבידתיה ויהב חיליה ביומא רביעאה בגין דאינון תלת יומין קדמאין כול

הוו סתימין ולא אתגלו כיון דאתא יומא רביעאה אפיק עבידתא וחילא דכולהו דהא א

ומיא ורוחא אע"ג דאינון תלת יסודין עלאין כלהו תליין ולא אתגלי עבידתא דלהון

דארעא גלי לון · כדין אתידע אומנותא דכל חד מנייהו · ואי תימא הא ביומא תליתא

הוה דכתיב תדשא הארץ דשא וכתיב ותוצא הארץ · אלא האי אע"ג דכתיב ביומ

תליתאה רביעאה הוה ואתכליל ביומא תליתאה למהוי חד בלא פרודא ולבתר יומא רביע

אתגלי עבידתיה לאפקא אומנא לאומנותיה דכל חד וחד בגין דיומא רביעאה איהו רג

רביעאה דכורסייא עלאה · וכל עבידתייהו דכלהו בין יומין קדמאין ובין יומין בתראין

בראשית ב תליין ביומא דשבתא הה"ד [ט]ויכל אלהים ביום השביעי דא שבת ודא הוא רגלא רביע

תרומה קלה ב דכורסייא ואי תימא אי הכי מהו את שבתותי תשמרו תרין אלא שבת *דמעלי שב

(א) פי' סוהר ושבתא דיומא ממש לית לון פרודא · אמר ההוא [א]טייעא דהוה טעין בתרייהו ומ

שביב ומקדשי תיראו · אמר ליה דא קדושא דשבת · א"ל ומהו קדושא דשבת · א"ל דא קדו
נוסע
אהריסם:

דאתמשכא מלעילא · א"ל אי הכי עבידת לשבת דלאו איהו קדש אלא קדושא דשרי

ישעיה נח עלוי מלעילא · אמר ר' אבא והכי הוא [ט]וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד · אד

שבת לחוד וקדוש ה' לחוד · א"ל אי הכי מאן קדוש ה' · א"ל קדושא דנחתא מלעי

ושריא עליה · א"ל אי קדושא דאתמשכא מלעילא אקרי מכובד אתחזי דשבת לאו אי

ויקרא יט מכובד וכתיב וכבדתו · א"ר אלעזר לר' אבא אנח להאי גברא דמלה (הדתא) דחכמת

ויקהל רז א אית ביה דאנן לא ידענא ביה · אמרו ליה אימא אנת · פתח ואמר [ט]את *שבתותי

את לאסגאה תחום שבת דאיהו תרין אלפין אמין לכל סטרא · ובג"כ אסגי את שבתו

שבת עלאה ושבת תתאה דאינון תרין כלילן כחדא וסתימין כחדא · אשתאר שב

(ב) פי' שכינ': [ב] *אחרא דלא אדכר והות בכסופא · אמרה קמיה מארי דעלמא מיומא דעבדת לי שב

יתרו לב א אתקרינא ויומא לאו איהו בלא ליליא · אמר לה ברתי שבת אנת ושבת קרינא
בר"מ

אבל הא אנא מעטר לך בעטרא עלאה יתיר · אעבר כרוזא ואמר ומקדשי תיר

ודא שבת דמעלי שבתא דאיהי יראה ושריא בה יראה · ומאן איהו דקב"ה אכל

ואמר אני ה' · ואנא שמענא מאבא דאמר הכי · ודייק [ג] את לאסגאה [ד] תחום שב

ברכות א ותוס שבתותי [ה] דא עגולא *ורבועא דלגו ואינון תרין ולקביל אינון תרין אית תרי קדוש
קפ א

דאית לנא לאדכרא [ו] חד ויכלו · וחד קדוש · [ז] ויכלו אית ביה תלתין וחמש תבין

[ח] ובקדושא דאנן מקדשין תלתין וחמש [ט] תבין וסליק כלא לשבעין שמהן דקב"

וכנסת ישראל אתעטר בהו · ובגין דעגולא ורבועא דא אינון שבתותי · כלי

תרוייהו בשמור דכתיב תשמרו דהא שבת עלאה הכא לא אתכליל בשמור אלא בזכור דה

(ג) ויקהל רד מלכא עלאה בזכור אשתיים · ועל דא אקרי מלכא דשלמא דיליה ושלמא דיליה זכו
ע"ב

: איהו · ועל דא לית מחלוקת לעילא · בגין דתרין שלומות לתתא חד יעקב"ב וח

ישעיה נז
(ד) שם רז
ע"א ובמנח' יוסף · ובגין כך כתיב תרי זמני [ט]שלום שלום לרחוק ולקרוב לרחוק דא יעק

ולקרוב

יבמות דף נז מביא ג"כ בשם התיקונים תקון כג וכב ע"ש ותמצא פי' תאמר זה : (ה) ויקהל רד ע"א : (ו) תיקוני' תקון כד
(ז) בראשית מז ב : (ח) ונקדוש ג"כ ל"ס תיבין וכו' · כנוסח הקידוש בלע כי בט בתרת עשות : (ט) תקון כד דף סח ע"א ותק
מז דף סו א וגם בויקהל רז ב ובר"מ פ' פנחס רעס ב והמנא ר"מ ויבנו השמים והארץ ר"ס ודו :

קרוב דא יוסף · לרחוק כד"א °מרחוק ה' נראה לי °ותתצב אחותו מרחוק · ולקרוב
"א °חדשים מקרוב באו · מרחוק דא [א] נקודה עלאה דקיימא בהיכליה ועל דא
יב תשמרו אתכליל בשמור *ומקדשי תיראו דא נקודה דקיימא באמצעיתא דאית
חלא מנה יתיר מכלא דענשיה מיתה והיינו דכתיב °מחלליה מות יומת · מאי
לליה מאן דעאל לגו [ב] חלל דעגולא ורבועא לאתר דההוא נקודה שריא ופגים ביה מות
ת · ועל דא כתיב תיראו והיא נקודא אקרי אני · ועלה שריא ההוא דסתים
אה דלא אתגליא והיינו יי' וכלא חד · נחתו ר' אלעזר ור' אבא ונשקוהו אמרו
ה כל הכמתא דא אית תחות ידך ואת טעין אבתרן · אמרו ליה מאן אנת אמר
לא תשאלון מאן אנא אלא אנא ואתון נזיל ונתעסק באורייתא וכל חד יימא מלין
כמתא לאנהרא אורחא · אמרו ליה מאן יהב לך למיזל הכא ולמהוי טעין בחמרי אמר
יו"ד עבד קרבא בתרין אתוון בכ"ף וסמ"ך לאתקשרא בהדאי (כ"א כהדא) כ"ף
בעא לאסתלקא ולאתקשרא באתר דלא יכלא למהוי רגעא חדא אלא ביה · סמ"ך
בעא לאסתלקא בגין לסעדא לאינון דנפלין דהא בלי סמ"ך לא יכלין למהוי יו"ד
תא לגבאי יחידאה נשיק לי [ג] וגפיף לי בכה עמי ואמר לי ברי מה אעביד לך · אבל
אנא אסתלק ואנא אתמלי מכמה טבין ואתוון טמירין עלאין יקירין בתר כן איתי
ך ואנא אהוי סעיד לך ואתן לך אהסנתא דתרין אתוון עלאין יתיר מאלין דאסתלקו
ינון **יש** יו"ד עלאה וש"ן עלאה למהוי לך אוצרין מלייא מכלא ובג"כ ברי זיל
י טעין חמרי ועל דא אנא אזיל בכך · חדו ר' אלעזר ור' אבא ובכו ואמרו זיל
יב ואנן נטעין אבתרך אמר לון ולא אמרית לכון דפקודא דמלכא איהו עד דייתי
הוא דטעין [ד] חמרי · אמרו ליה הא שמך לא אמרת לון אתר בית מותבך מאי
א · אמר לון אתר בית מותבי איהו טב ועילאה לגבאי ואיהו * מגדל חד דפרח
וירא רב ויקירא ואינון דדיירין ביה בהאי מגדלא קב"ה והד מסכנא ודא הוא אתר
ת מותבי וגלינא מתמן ואנא טעין חמרי · אשגחו ר' אבא ור' אלעזר ביה ואטעים
מלוי דהוו מתיקין כמנא ודובשא · אמרו ליה שמא דאבוך אי תימא נשיק עפרא
גלך אמר לון ואמאי לאו אורח דילי בכך לאתגאה באורייתא אבל אבא דילי הוה
ריה בימא רבא ואיהו הוה חד נונא דהוה *אסחר ימא רבא מסטרא דא לסטרא
והוה רב ויקירא ועתיק יומין עד דהוה בלע כל שאר נונין דימא ולבתר אפיק
חיין וקיימין מליין מכל טבין דעלמא ושאט ימא ברגעא חדא בתוקפיה ואפיק לי
ירא בידא דגבר תקיף וטמיר לי בההוא אתר דאמרית לכו והוא תב לאתריה
גניז בההוא ימא · אשגח רבי אלעזר במלוי אמר ליה אנת הוא בריה [ה] דבוצינא
דישא אנת הוא בריה [ו] דרב המנונא סבא אנת הוא בריה דנהירו דאורייתא ואנת
עין אבתרן בכו כחדא ונשקוהו ואזלו אמרו ליה אי ניחא קמי מארנא לאודעא לן
מיה · פתח ואמר °ובניהו בן יהוידע · האי קרא אוקמוה ושפיר איהו אבל האי
רא לאחזאה רזין עלאין דאורייתא הוא דאתא · ובניהו בן יהוידע על רזא דחכמתא
א אתא מלה סתימא איהו ושמא גרים בן איש חי *דא צדיק חי עלמין רב פעלים
ארי דכל עובדין וכל חילין עילאין בגין דכלהו נפקין מניה ה' צבאות [ז] איהו אות הוא
בל חיילין דידיה רשים הוא ורב מכלא רב פעלים איהו מקבצאל האי אילנא רב ויקירא רב
כלא מאן אתר נפיק מאן דרגא אתא אהדר קרא ואמר מקבצאל דרגא עלאה סתימאה

דשין

ירמיה לא · שמות ב · דברים לב · ואתחנן רס · שמות לא ·
(א) הלוה קפ ע"א תמלא פי' נקודה דקיימא גו היכלי' ע"ש
(ב) תקונים תקון כג כד וכה ובתיקון ל' המלא פי' יותר מבואר:
(ג) והיה מתבק אותי
(ד) ר"ל קליפ והמורי':
(ה) ניצוץ קדוש:
(ו) בתקון כג דף סו ב ובתקון לא כב ה ובפרש' בלק קפו ב שהיה נמצא עם החסידים:
ריש תיקון כא דף נב ובראשי' נו ע"ב
תקונים נב
שמואל ב כג
ויצא קסד א
(ז) באויש רצו ה ופקודי רלב ולבק יז א ויחי ב ושמות יג א:

דעין לא ראתה וגו׳ דרגא דכולא ביה וכניש בגויה מגו נהורא עלאה ומניה נפיק כל
ואיהו היכלא קדישא סתימא דכל דרגין כנישין וסתימין בגויה ובגופא דהאי היכל
(אילנא) קיימין כל עלמין וכל חיילין קדישין מניה אתזנו וקיימי על קיומיהון
הוא הכה את שני אריאל מואב תרין מקדשין הוו קיימין בגיניה ואתזנו מניה מקד
ראשון ומקדש שני כיון דאיהו אסתלק נגידו דהוה נגיד מלעילא אתמנע כביכול הוא הכ
יחזקאל א לון והריב לון ושוי לון וכרסיא קדישא נפלת הה״ד ואני בתוך הגולה היא דרגא דאקר
אני הוא בתוך הגולה אמאי על נהר כבר על נהר דנגיד ונפיק דפסיק מימוי ומבועוי ול
איוב יד (א)כב׳ פי׳כבר אנגיד א כד בקדמית׳ הה״ד ונהר יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני ובג״כ הו
היה ועתה הכה את שני אריאל מואב (ס״א דהא בקדמיתא) מואב דהוו מאב דבשמיא ואתהר
נפסק וכן בפרש׳ לך לך דף פה א׳ ואשתליאו בגיניה וכל נהורין דהוו נהירין לישראל כלהו אתחשכו ותו הוא יר
והכה את הארי בזמנין קדמאין כד האי נהר הוה משיך מימוי לתתא הוו קיימין ישרא
(ב) שזובחים זבחים וקרבנות לכפר על נפשותיהם : בשלימו ב דדבחין דבחין וקרבנין לכפרא על נפשייהו וכדין הוה נחית מלעילא דיוקנ
דחד אריה והוו חמאן ליה ע״ג מדבחא רבין על טרפיה אכיל קרבנין כגבר תקי
וכל כלבין הוו מתטמרין מקמיה ולא נפקי לבר כיון דגרמו חובין איהו נחית לגו דרג
(ג) לזה טרף שלו מהקרבנות : לי דלתתא וקטיל להוא אריה דלא בעא למיהב ליה ג טרפיה כבקדמיתא כביכול קט
ליה הוא הכה את הארי ודאי לתוך הבור לעינהא דסטרא אחרא בישא כיון דחמא
בר״מ פרשת הכי ההוא סטרא אחרא אתתקפת *ושדרת לחד כלבא למיכל קרבנין ד ומה שמי
בהר קיא א דההוא ארי״ה אוריא״ל דאנפוי אנפי אריה ומה שמיה דההוא כלבא ה בלאדן שמי
דלאו איהו בכלל ו אדם אלא כלבא ואנפי כלבא ביום השלג ביומא דגרמו חובין ודינ
משלי לא אתדן לעילא מעם בי דינא עלאה ועל דא כתיב לא תירא לביתה משלג דא דינא עלא
אמאי בגין דכל ביתה לבוש שנים ויכיל למסבל אשא תקיפא ע״כ רזא דקרא מה כתי
ש״ב כג בתריה והוא הכה את איש מצרי איש מראה הכא רזא דקרא אתא לאודעא די בז
זמנא דישראל חבו איהו אסתלק ומנע מנייהו כל טבין וכל נהורין דהוו נהירין לון הו
הכה את איש מצרי דא נהורא דההוא נהורא דהוה נהיר לון לישראל ומאן איהו מש
שמות ב דכתיב ותאמרנה איש מצרי הצילנו וגו׳ ותמן אתיליד ותמן אתרבי ותמ
במדבר יב דברים לג אסתליק לנהורא עלאה איש מראה כד״א ומראה ולא בחידות איש כד״א איש
האלהים כביכול בעלה דההוא מראה כבוד ה׳ דזכה לאנהגא דרגא דא בכל רעותיה בארע
כא ב *מה דלא זכי בר נש אחרא וביד המצרי חנית דא מטה האלהים דהוא אתמס
שמות יז בידיה כד״א ומטה ז האלהים בידי ודא איהו מטה דאתברי ערב שבת בין השמשו
במדבר כ והקוק ביה שמא קדישא גליפא קדישא ובהאי חב בסלע כד״א ויך את הסלע במטה
פעמים א״ל קב״ה משה לא יהבית לך מטה דילי להאי חייך לא יהא בידך מכאן ולהלאה מי
כח ב ש״ב כג *וירד אליו בשבט בדינא קשיא ויגזול את החנית מיד המצרי דמההיא שעתא אתמנע מני
ולא הוה בידיה לעלמין ויהרגהו בחניתו על ההוא חובא דמחא בההוא מטה מת ולא על
פס לארעא קדישא ואתמנע נהורא דא מישראל מן השלשים *הכי נכבד אלין שלשים שנ
קס ג (ד) ט נג פר׳ בלק ריא א ולבנן ריג ב ונשא קמג ב ויקהל רי״ד עלאין דאיהו נטיל מנהון ואגיד לתתא ומנייהו איהו הוה נטיל ואתקרב ואל השלשה לא ב
איגון הוו אתיאן לגביה ויהבי ליה ברעותא דלבא ואיהו לא הוה אתי לגביהון ואע״ג דל
עאל במניינא וחושבנא דלהון וישימהו דוד אל משמעתו דלא אתפרש מלוחא דלבי
לעלמין

ב : (ה) כל אדם שאינו אדם ולא בצורת אדם והס״ט והגו״ן מתלבשין באהיות א״ב ג״ד וכו׳ : (ו) בל אדם : (ז) בראשית מו ע״א

עלמין · לית פרודא להון לעלמין · [א] דוד שם ליה לביה ואיהו לאו לדוד בגין דתושבחן
שירין ורחמין דסיהר' עביד לשמשא איהי משיכת ליה לגביה למהוי דיוריה בהדה ודא איהו
שימהו דוד אל משמעתו · נפלו ר' אלעזר ור' אבא קמיה · אדהכי והכי לא חמו ליה קמו
אסתכלו לכל סטרין ולא חמו ליה יתבו ובכו ולא יכילו למללא דא לדא לבתר שעתא אמר
' אבא ודאי הא דתנינן דבכל ארחא דצדיקייא אזלין ומילי דאורייתא ביניהו דאינון זכאין
הוא עלמא אתיאן לגביהון ודאי דא הוא רב המנונא סבא דאתא לגבן מההוא עלמא
לאה לן מילין אלין ועד לא נשתמודע ביה אזל ליה ואתכסי מינן · קמו והוו בעי למטען
חמרי ולא אזלו בעו למטען ולא אזלי · דחילו ואנהו לון לחמרי ועד יומא הוו קראן להוא
תר דוך דחמרי · פתח ר' אלעזר* ואמר [ב]מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו' · כמה לא כ מו א / יח א
וא טבא עלאה ויקירא דזמין קב"ה למעבד גבי בני נשא לאינון זכאין עלאין דחלי תהלים לא
טאה דמשתדלי באורייתא כד עאלין לההוא עלמא · טובך לא כתיב אלא רב טובך ·
אן איהו *זכר רב טובך יביעו ודא איהו ענוגא דחיין דנגדין מעלמא דאתי לגבי חי עלמין שם קמה
איהו זכר רב טובך ודאי איהו [ג]ורב טוב לבית ישראל וגו' · תו מה רב טוב"ך הכא אגליף ישעיה סג
א דחכמתא וכל רזין אתכלילו הכא מ"ה · כמה דאתמר רב דא אילנא ר"ב ותקיף
ין דאית אילנא אחרא זוטא מניה ודא הוא רב ואטיל ליה ברום רקיעין · טוב"ך דא
ר דאתברי ביומא קדמאה אשר צפנת ליראיך בגין דגניז ליה לצדיקייא בההוא עלמא ·
עלת דא גן עדן עלאה דכתיב [ד]מכון לשבתך פעלת ה' ודא איהו פעלת להוסים בך · שמות טו
גד בני אדם דא גן עדן דלתתא דכל צדיקייא תמן קיימי ברוחא דאתלבש בלבוש יקר בראשית מז
וונא ודיוקנא דהאי עלמא · ודא איהו נגד בני אדם · בההוא דיוקנא דבני אדם דהאי ע"ב
למא · וקיימי תמן ופרחי באוירא וסלקי לגו מתיבתא דרקיעא בההוא ג"ע דלעילא ופרחי
סתחיין בטלי נהרי אפרסמונא דכיא ונחתי ושראן לתתא ולזמנין אתחזון נגד בני אדם
מעבד לון נסין כמלאכין עלאין כגוונא דחזינא השתא נהירו דבוצינא עלאה ולא זכינא
אסתכלא ולמנדע רזין דחכמתא יתיר · פתח ר' אבא ואמר [ה]ויאמר מנוח אל אשתו מות שופטים יג
ות כי אלהים ראינו · אע"ג דמנוח לא הוה ידע מאי עבידתיה אמר הואיל וכתיב [ו]כי שמות לג
א יראני האדם וחי · ודאי אנן חזינן ובג"כ מות נמות ואנן חמינן וזכינן לנהורא דא דהוה
זיל בהדן ונתקיים בעלמא דהא קב"ה שדריה לגבן לאודעא לן רזין דחכמתא דגלי זכאה
ולקנא · אזלו מטו להד טורא והוה נטי שמשא שרו ענפין דאילנא דטורא לאקשא דא בדא
אמרי שירתא · עד דהוו אזלי שמעו חד קלא תקיפא דהוה אמר בני אלקין קדישין אינון
דאתבדרו ביני חייא דהאי עלמא אינון בוצינין בני מתיבתא אתכנשו לדוכתייכו לאשתעשעא
מאריכון באורייתא · דחילו אלין וקאימו בדוכתייהו ויתבו · אדהכי נפק קלא כמלקדמין
אמר [ב] טנרין תקיפין פטישין [ג] רמאין הא מארי דגוונין מרקמא בציורין קאים על
אצטוונא עולו ואתכנשו · בההיא שעתא שמעו קל ענפי דאילנא רב ותקיף והוו אמרי
קול ה' שובר ארזים · נפלו על אנפייהו רבי אלעזר ורבי אבא ודחילו סגי נפל תהלים כט
לייהו קאמו בבהילו ואזלו ולא שמעו מידי נפקו מן טורא ואזלו · כד מטי (א) הנה גם כ"י ובצלם תא'
בי רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמו לרבי שמעון בן יוחאי תמן הדו לפעמים שאינן מתפרשין לעול' גם בדף שאחר

הדי

ב ובדף כו א דהא קול מדיבור לא מתפרש לעלמין ובפ' וישב קכב ב דלא מתפרשן לעלמין נדיק ולדק ובפ' תרומה קלא א קלד ב פקודי
ל ב' אחרי מות עז ב ויקרא קיב ב קל ב חיי שרה קכג א נראה דמאי דאמר דלא מתפרשן היינו בזמנא דלאו איהי בגלותא ע"ש וכן
פ' שמות ט א וכן בפ' תרומה קסט ב : (ב) סלעים חזקים : (ג) פי' רמים וכן משפטים קט ב ורמז רל הר"למידי חכמי' גדולי
הדור שמהו ומשתעשעים בין החיים לשמוע דברי תורה מפיהם : (ד) ככה והוא מושב גבוה לשב עלין כסלאון :

הדי ר' שמעון אמר לון ודאי ארחא דנסין ואתין עלאין קא עברתון דאנא דמיכנ
השתא · וחמינא לכו ולבניהו בן יהוידע דקא משדר לכו תרין עטרין על ידא דחד סב
לאעטרא לכו . ודאי בארחא דא קב"ה הוה · תו דחמינא אנפייכו משניין א"ר יוס
יאות אמרתון דחכם עדיף מנביא · אתא רבי אלעזר ושוי רישיה בין ברכוי דאב
חבקוק ג ושח עובדא · דה"ל רבי שמעון ובכה · אמר ה' שמעתי שמעך יראתי · האי קר
חבקוק אמרו בשעתא דמשא מיתתיה· ואתקיים על ידא דאלישע אמאי אקרי חבקו
מלכים ב ד בגין דכתיב למועד הזה כעת חיה את חובקת בן · ודא בריה דשונמית הוה ותר
בהלת מס ה שם *חבוקין הוי חד דאמיה· וחד דאלישע · דכתיב וישם פיו על פיו · אשכחנא בספר
דשלמה מלכא שמא גליפא דשבעין ותרין שמהן אגליף עלוי בתבין בגין דאתוון דאלפ
ביתא דאגליף ביה אבוי בקדמיתא כד מית פרחו מניה · והשתא דאלישע חבק ליה אגלי
שם נא ע"ב ביה כל אינון *אתוון דשבעין ותרין שמהן · ואתוון דאילין שבעין ותרין שמהן גליפ
אינון מאתן ושיתסר אתוון · וכולהו אתוון אגליף ברוחיה (כ"א בדיבורא) אלישע בג
(א) ג' רי"ו : לקיימא ליה באתוון דשבעין ותרין שמהן וקרא ליה [א] חבקוק · שמא דאשלים לכ
פקודי רמו ע"ב סטרין · אשלים לחבוקין כדאתמר· ואשלים לרזא דמאתן ושיתסר *אתוון דשמא קדיש
בתבין אתקיים לאהדרא רוחיה ובאתוון אתקיים כל גופיה על קיומיה · וע"ד אקר
חבקוק ג חבקוק · ואיהו אמר ה' שמעתי שמעך יראתי · שמענא מה דהוה לי דאטעימנ
בשה קלא ע"ב מההוא עלמא ודחילנא · שרא למתבע רחמין על נפשיה ואמר *ה' פעלך דעבדת ע
בקרב שנים יהון חייהו כמו חייו · וכל מאן דאתקשר באינון שנים קדמוניות הי
(ב) תהיו שכני' וחברים בעולם הבא : אתקשרו ביה · בקרב שנים תודיע לההוא דרגא דלית (בה) חיין כלל · בכה ר"ש
ואמר אוף אנא ממה דשמענא דחילנא לקב"ה · זקיף ידוי על רישיה ואמר ומה ר
המנונא סבא נהירו דאורייתא זכיתון אתון למחמי אפין באפין ולא זכינא ביה · נפ
על אנפוי וחמא ליה מעקר טורין מנהיר שרגין בהיכלא דמלכא משיחא · א"ל רב
בההוא עלמא [ב] תהון שבבין מארי אולפנין קמי קב"ה · מההוא יומא הוה קארי לרב
ע א בראשית לב אלעזר בריה ולר' אבא *פני"אל כד"א כי ראיתי אלהים פנים אל פנים :

תהלים קיא י ב **בראשית** רבי חייא פתח ראשית *חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיה
תהלתו עומדת לעד · ראשית חכמה האי קרא הכי מבעי ליה סוף
חכמה יראת ה' בגין דיראת ה' סוף חכמה איהי (אלא איהי ראשית) לאעלא לג
שם קיח דרגא דחכמתא עלאה הה"ד פתחו לי שערי צדק · זה השער לה' ודאי דאי לא ייעו
בהאי תרעא לא ייעול לעלמין למלכא עלאה דאיהו עלאה וטמיר וגניז ועביד ליה תרעי
אלין על אלין ולסוף כל תרעין עבד תרעא חד בכמה מנעולין בכמה פתחין בכמה היכלי
אלין על אלין אמר כל מאן דבעי למיעל לגבאי תרעא דא יהא קדמאה לגבאי מא
(ג) בראשית יח ע"א ותרומה קסא ע"ב : דיעול בהאי תרעא יעול · אוף הכי תרעא קדמאה לחכמה עלאה יראת ה' איהי ודא
איהי ראשית **ב** תרין אינון דמתחברין כחדא ואינון תרין נקודין חד גניזא וטמירא וחד
קיימא באתגליא ובגין דלית להו פרודא אקרון ראשית חד ולא תרין מאן דנטיל האי נטי
שם פ"ג האי וכלא חד [ג] דהא הוא (שמיה) ושמיה חד דכתיב וידעו כי אתה שמך ה' לבדך
אמאי אקרי יראת ה' בגין דאיהו אילנא דטוב ורע זכי ב"נ הא טוב ואי לא זכי הא רע

ועל

דא שרי בהאי אתר יראה ודא תרעא לאעלא לכל טובא דעלמא · שכל טוב אלין
ן תרעין דאינון כחדא · ר' יוסי אמר שכל טוב דא אילנא דחיי דאיהו שכל טוב
רע כלל · ועל דלא שריא ביה רע איהו שכל טוב בלא רע · לכל עושיהם
ן חסדי דוד *הנאמנים תמכין אורייתא · ואינון דתמכין אורייתא כביכול אינון ויחי ריש
ין כל אינון דלעאן באורייתא לית בהו עשיה בעוד דלעאן בה · אינון דתמכין לון
בהו עשייה ובחילא דא כתיב תהלתו עומדת לעד וקיימא כורסייא על קיומיה
קא יאות · א ר' שמעון הוה יתיב ולעי באורייתא בליליא *דכלה אתחברת בבעלה אמור צח א
ינן כל אינון חבריא דבני היכלא דכלה אצטריכו בההיא ליליא דכלה אזדמנת למהוי (א) שייך לקמן
נא אחרא גו חופה בבעלה למהוי עמה כל ההוא ליליא ולמחדי עמה בתקונהא נ"ל בהקדמה בשבועות :
כי אתתקנת למלעי באורייתא מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים ובדרשות
לאי וברזי דחכמתא בגין דאלין אינון תיקוני דילה ותכשיטהא · ואיהי ועולימתהא
לת וקיימת על רישיהון ואתתקנת בהו וחדת בהו כל ההוא ליליא וליומא אחרא
עאלת לחופה אלא בהדייהו ואלין אקרון בני חופתא · וכיון דעאלת לחופתא קב"ה
ל עלייהו ומברך לון ומעטר לון בעטרהא דכלה זכאה חולקהון · והוה ר' שמעון
הו חברייא מרננין ברנה דאורייתא ומחדשן מלין דאורייתא כל חד וחד מנייהו
ה חדי ר' שמעון וכל שאר חברייא · אמר לון ר' שמעון בני זכאה חולקכון בגין
מחר לא תעול כלה לחופה אלא בהדייכו בגין דכלהו דמתקנין תקונהא בהאי ליליא
אן בה כלהו יהון רשימין וכתיבין בספרא דדכרניא וקב"ה מברך לון בשבעין
אן ועטרין דעלמא עלאה · פתח רבי שמעון ואמר השמים *מספרים כבוד אל תהלים יט ב
קרא דא הא אוקימנא ליה · אבל בזמנא דא דכלה אתערא למיעל לחופה ביומא תרומה קלו ב
חר אתתקנת ואתנהירת בקישוטהא בהדי חברייא דחדאן עמה כל ההיא ליליא ואיהי
את עמהון וביומא דמחר כמה אוכלוסין חיילין ומשריין מתכנשין בהדה ואיהי וכלהו
באן לכל חד וחד דתקינו לה בהאי ליליא כיון דמתחברן כחדא ואיהי חמאת לבעלה מה
ב השמים מספרים כבוד אל השמים דא חתן דעאל לחופה מספרים מתנהרין כזוהרא
פיר דנהיר ונהיר מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא · כבוד אל *דא כבוד כלה דאקרי אל במדבר קיט ב
תיב ואל זועם בכל יום בכל יומי שתא אקרי אל והשתא דהא עאלת לחופה קורא לכלה אל
די כבוד ואקרי אל · יקר על יקר נהירו על נהירו ושלטנו על שלטנותא · כדין ובפר' קרח קעו ב ונלן לך את א
ביה שעתא דשמים עאל לחופה ואתי ונהיר לה כל אינון חברייא דאתקינו לה תהלים ז
ו אתפרשו בשמהן תמן הה"ד ומעשה ידיו מגיד הרקיע · מעשה ידיו אלין שם יט
ן מארי קיימא דברית בהדי כלה ואינון מארי קיימא דברית אקרון מעשה ידיו
א ומעשה ידינו כוננהו · דא ברית קיימא דחתים בבשרא דבר נש ב · רב שם צ
ונא סבא אמר הכי אל תתן את פיך לחטיא את בשרך דלא יהיב ב"נ פומיה קהלת ה
תי להרהורא בישא ויהא גרים למהטי לההוא בשר קדש דחתים ביה ברית (ב) ע"כ נ"ל שבועות :
ישא דאילו עביד כן משכין ליה לגיהנם וההוא דממונה על גיהנם דומ"ה שמיה
ה רבוא דמלאכי חבלה בהדיה וקאים על פתחא דגיהנם וכל אינון דנטרו ברית
ישא בהאי עלמא לית ליה רשו למקרב בהו · דוד מלכא בשעתא דאירע ליה
ו עובדא ג דחיל בההיא שעתא סליק דומ"ה קמיה קב"ה ואמר ליה מארי דעלמא (ג) מעשה דבת שבע :

כתיב

ויקרא כ כתיב בתורה ואיש אשר ינאף את אשת איש וכתיב ואל אשת עמיתך וגו' דוד
דקלקל ברית בערוה מהו · אמר ליה קב"ה דוד זכאה הוא וברית קדישא על תקוניה
קיימא דהא גלי קדמי דאזדמנת ליה בת שבע מיומא דאתברי עלמא · אמר ליה אי
קמך גלי קמיה לא גלי · א"ל ותו בהיתרא הוה מה דהוה דהא כל אינון דעאלו
לקרבא לא עאל חד מנייהו עד דאפטר בגט לאנתתיה · אמר ליה אי הכי הוה ליה
לאורכא תלת ירחי ולא אוריך · א"ל במאי אוקים מלה באתר דחיישינן דהיא מעוברא
וגלי קדמי דאוריה לא [א] קריב בה לעלמין דהא שמי חתים בגויה לסהדותא כתיב
אוריה וכתיב אוריהו שמי חתים בהדיה דלא שמש בה לעלמין · א"ל מארי דעלמא
הא מה דאמרית אי קמך גלי דלא שכיב בהדה אוריה קמיה מי גלי הוה ליה לאורכא
תלת ירחי ותו אי ידע דלא שכיב בהדה לעלמין אמאי שדר ליה דוד ופקיד עליה
שמואל ב יא לשמשא באנתתיה דכתיב רד לביתך ורחץ רגליך · א"ל ודאי לא ידע אבל יתיר מתלת
ירחי אוריך דהא ארבע ירחי הוו דהכי תנינן בחמשה ועשרים דניסן אעבר דוד כרוזא
בכל ישראל והוו עם יואב בשבעה יומין דסיון ואזלו וחבלו ארעא דבני עמון · סיון
ותמוז ואב ואלול אשתהו תמן · ובארבעה ועשרים באלול הוה מה דהוה מבת שבע
וביומא דכפורא מחל ליה קב"ה ההוא חובא · ואית דאמרי בז' באדר אעבר כרוזא
ואתכנשו בחמיסר דאייר ובחמיסר באלול הוה מה דהוה מבת שבע וביומא דכפורא
שמואל ב יב אתבשר גם ה' העביר חטאתך לא תמות מאי לא תמות · לא תמו' בידא דדומ"ה · אמר דומה
שם מארי דעלמא הא מלה חדא אית לי גביה דאיהו אפתח פומיה ואמר חי ה' כי ב
מות האיש העושה זאת ואיהו דן לנפשיה [ב] טרוניא אית לי עליה · א"ל לית לך רש
דהא אודי לגבאי ואמר חטאתי לה' ואע"ג דלא חב אבל במה דחטא באוריה עונש
תהלים צד כתבית עליה וקבל · מיד אהדר דומ"ה לאתריה בפחי נפש ועל דא אמר דוד לול
צד א *ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי · לולי ה' עזרתה לי דהוה אפטרופא דיל
כמעט שכנה וגו' מהו כמעט כחוטא דקיק כשיעורא דאית ביני ובין סטרא אחרא
כההוא שיעורא הוה דלא שכנה דומה נפשי · ובג"כ בעי לאסתמרא ב"נ דלא יימא
קהלת ה מלה כדוד בגין דלא יכיל למימר לדומה כי שגגה היא כמה דהוה לדוד ונצח ליה
קב"ה בדינא · למה יקצוף האלקים על קולך על ההוא קול דאיהו אמר וחבל א
מעשה ידיך דא בשר קדש ברית קדישא דפגים ואתמשך בגיהנם על ידא דדומה
ובג"כ ומעשה ידיו מגיד הרקיע אלין אינון חבריא דאתחברו בכלה דא ומארי קיימא דיל
יט א מגיד ורשים כל חד וחד · מאן הרקיע דא איהו *הרקיע דביה חמה ולבנה וכוכבים
ומזלי ודא איהו ספר *זכרון איהו מגיד ורשים להו וכתיב להו למהוי בני היכלא
ולמעבד רעותהון תדיר · יום ליום יביע אומר יומא קדישא מאינון יומין עלאין דמלכא
משבחין לון לחברייא ואמרין הכיא מלה דאמר כל חד לחבריה יומא ליומא יביע
ההוא אומר ומשבח ליה · ולילה ללילה כל דרגא דשליט (כ"א דשליט) בליליא משבח
דא לדא ההוא דעת דכל חד מחבריה ובשלימו (ס"א וברחימו) סגי אתעביד
לון חברין ורחימין · אין אומר ואין דברים בשאר מלין דעלמא דלא אשתמע
קמי מלכא קדישא ולא בעי למשמע לון · אבל הני מלי בכל הארץ יצא [ג] קום עבד
משיחא

(א) יש לזה סמך מן הכתוב ותהי לו כבת מה בתו לא נגע בה אף זו לא נגע בה :

יתרו דף ע"א

(ב) פליל' וי"מ לשון סרהב ומתאלם שכן תרגום יונתן סרני פלשתים טורני פלשתאי וכאן פירש ממללם יש לי עליו על ידי טענה זו לייסרו ולמנע :

(ג) פי' דומה קום לשון קו במדה :

פיחא איכון מלין מדורי עלאי ומדורי תתאי * [ב] מאלין אתעבידו רקיעין [ג] ומאלין
מהכיא תושבחתא ואי תימא דאיכון מלין באתר חד משטטי בעלמא בקלא תבל
ם · וכיון דאתעבידא רקיעין מנהון מאן שריא בהון · הדר ואמר לשמש שם אהל
· ההוא שמשא קדישא שוי מדוריה ומשכניה בהו ואתעטר בהו · כיון דשרי
ון רקיעין ואתעטר בהו כדין והוא כחתן יוצא מחפתו · חדי ורהיט באינון רקיעין
מנייהו ועאל ורהיט גו מגדלא חדא אחרא באתר אחרא · מקצה השמים מוצאו ·
מעלמא עלאה נפיק ואתיא דאיהו *קצה השמים לעילא · ותקופתו · מאן תקופתו
קצה השמים לתתא דאיהי תקופת השנה דאסחרא לכל סייפין · ואתקשרת מן
ים עד רקיעא דא · ואין נסתר מחמתו · דהיא תקופה דא ותקופה דשמשא (ד)
חר בכל סטרא · ואין נסתר לית דאתכסי מניה מכל דרגין עלאין דהוו כלהו
רין ואתיין לגביה וכל חד וחד לית מאן דיתכסי מניה · מחמתו · בשעתא דאתחמם
לגבייהו בתיובתא שלים · כל שבחא דא · וכל עלויא דא בגין אורייתא הוא דכתיב
ת ה' תמימה · שית זמנין כתיב הכא ה' ושית קראי מן השמים מספרים עד
ת ה' תמימה · ועל רזא דא כתיב בראשית הא שית אתוון · ברא אלהים את
ים ואת הארץ · הא שית תבין · קראי אחרנין לקבל שית זמני ה' · שית קראי
שית אתוון דהכא · שית שמהן בגין שית תבין דהכא · עד דהוו יתבי עאלו רבי
ר בריה ור' הבא · אמר לון ודאי אנפי שכינתא אתיין ועל *דא פני"אל קרינא לכו
המיתון אנפי שכינתא אפין באפין והשתא דקא ידעתון וגלו לכו קרא דובניהו בן
יע ודאי דמלה דעתיקא קדישא איהו וקרא דאבתריה וההוא דסתים מכלא אמרו
קרא איהו באתר אחרא כגוונא דא · פתח ואמר והוא הכה את האיש המצרי
מדה חמש באמה וכלא רזא חדא איהו · [ד] מהאי *מצרי ההוא דאשתמודע
ל מאד בארץ מצרים בעיני עבדי וגו' · רב ויקירא כמה דגלי ההוא סבא והאי
במתיבתא עלאה אתמר איש מדה כלא חד איש מראה ואיש מדה כלא חד בגין
יהו שבת ותחומא דכתיב ומדותם מחוץ לעיר וכתיב לא תעשו עול במשפט במדה ·
דא איש מדה איהו ואיהו ממש איש מדה · איהו ארכיה מסייפי עלמא ועד
י עלמא · אדם הראשון הכי הוה ואי תימא הא כתיב חמש באמה איכון חמש
ה מסייפי עלמא [ה] עד סייפי עלמא הוה · וביד המצרי חנית (כד"א) כמנור
ים דא מטה האלהים דהוה בידיה חקוק בשמא גליפא מפרש בנהירו דצרופי
ן דהוה גליף בצלאל ומתיבתא דיליה דאקרי אורג דכתיב מלא אותם וגו' חרש
ב ורוקם וגו' · וההוא מטה הוה נהיר שמא גליפא בכל סטרין בנהירו דחכימא
מגלפין שמא מפרש *בארבעין ותרין גווני וקרא מכאן ולהלאה כמה דאמר זכאה
יה · תיבו יקרין תיבו ונחדש תקון דכלה בהאי ליליא דכל מאן דאשתתף בהדה
י ליליא יהא נטיר עילא ותתא כל ההיא שתא ויפיק שתא בשלם עלייהו כתיב חונה
ה' סביב ליראיו ויחלצם טעמו וראו כי טוב ה': **פתח** ר' שמעון ואמר
שית ברא אלהים: האי קרא אית לאסתכלא ביה דכל מאן דאמר אית אלהא אחרא
לי מעלמין כמה דאתמר כדנה תאמרון להום אלהיא די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו
עא ומן תחות שמיא אלה · בגין דלית אלהא אחרא בר קב"ה בלחודוי והא
קרא

לעיל דף ה ב
(א) פי' מדה וקו:
(ב) פי' ממילי דחכמה:
(ג) ומאלין הרן פי' משאר מילי דאורייתא דמתחדשין:
לעיל א ב
(ד) אותו הידוע ולכן נאמר המצרי בה"א הידיעה והוא משה רבינו ע"ה:
תהלים יט
ז ב
ד"ה א יא
ס"א האי
שמות יא
לעיל ה ע"ב
במדבר לה
ויקרא יט
ד"ה א יא
שמות לה
פקודי רס א
תהלים לד
ירמיה י
(ה) גליון ה' באמה מסייפי עלמא וגומר

בר שדורש אמה בהיפוך מאה וכן כתבו ז"ל והפוכה דמאה אמה וכו' וכן בזה' קרא קטע ה' אמה באותיות מאה איכון וכו' :

נח עס ב קרא איהו *תרגום בר ממלה דסוף קרא · אי תימא בגין דמלאכין קדישין לא מקקין
לתרגום ולא אשתמודען ביה · מלה דא יאות הוה למימר בלישנא קדישא בגין דישמעון
מלאכין קדישין ויהון מקקין לאודאה על דא · אלא ודאי בגין כך כתיב תרגום דלא
מקקין ביה מלאכין קדישין ולא יקנאון בבר נש לאבאשא ליה בגין דהאי קרא בכללא
איהון מלאכין קדישין דהא איהון אלדים אקרון ובכללא דאלדים הוו ואיהון לא עבדו
קנו א שמיא וארקא · וארקא וארעא מבעי ליה · אלא בגין *דארקא איהי חדא מאינון שבע
(א) בראשית כד ע"ב: א ארעין דלתתא ובההוא אתר אית בני בנוי דקין לבתר דאתתרך מעל אפי ארעא
*נד ב *נחית לתמן ועביד תולדות ואשתבש תמן דלא ידע כלום ואיהי ארעא כפילא דאתכפל
מהשוכא ונהורא ואית תמן תרין ממנן שליטין די שלטין דא בחשוכא ודא בנהורא ותמן
קטרוגא דא בדא ושעתא דנחית לתמן קין אשתתפו דא בדא ואשתלימו כחדא וכלא
חזו דאינון תולדות דקין · ועל דא אינון בתרין ראשין כתרין חיוון בר דכד ההוא נהורא
שליט נלא דיליה ונלא על אחרא · ועל דא אתכלילו די בחשוכא בנהורא והוו חד אינון תרין
(ב) ומתכבסים ממנין **עפירא וקסטימון** ודיוקנא דילהון כדיוקנא דמלאכין קדישין בשית
(ג) בראשית יט ע"ב וכה ע"ב ולז ע"א ונח ע"א וחיי שרה קכו ע"א: גדפין חד דיוקניה כתור"א וחד דיוקני' כנשר"א · וכד מתחברן אתעבידו דיוקנא דאדם ·
כד אינון בחשוכא מתהפכין לדיוקנא דנחש בתרין ראשין ואזלין כחויא וטאסין גו תהומא ·
ב ואסתחיין בימא רבא · כד מטאן לשלשלאה ג **דעזא ועזאל** מרגיזין לון
ומתערי לון ואינון מדלגין גו טורי חשוכן וחשבי דקב"ה בעי למתבע לון דינא ·
יט ב כה ב ואלין תרין ממנן שאטין בימא רבא ופרחין מתמן ואזלין בליליא לגבי ***נעמה** אמהון
דשדין ד דטעו אבתרהא דהלן קדמאין ואשבין למקרב לגבה ואיהי דליגת שתין אלפין
פרסין ואתעבידת בכמה ליורין לגבי בני נשא בגין דיטעון בני נשא אבתרה · ואלין
תרין ממנן פרחין ומשטטן בכל עלמא ואהדרי לאתרייהו ואינון מתערין לאינון בני בנוי
דקין ברוחא דילרין בישין למעבד תולדות · שמיא דשלטין תמן לאו כהני · ולא אולידת
שלה קעב א ארעא בחילא דלהון ה זרועא *ואלדא כהני ולא אהדרן אלא בכמה שנין וזמנין · ואינון
אלהא די שמיא וארקא לא עבדו יאבדו מארעא עלאה דתבל דלא ישלטון בה ולא ישטטון
בה ולא יהון גרמין לבני נשא לאסתאבא ממקרה ליליא · ועל דא יאבדו מארעא ומן תחות
לעיל דף ג ב ד שמיא דאתעבידו *בשמא דאלה · כמה *דאתמר ועל דא האי קרא תרגום דלא יחשבון
ה מלאכי עלאי דעלייהו אמרין ולא יקטרגו לן · ועל דא רזא דאלה כמה דאתמר איהו
שמות נב ע"ב מלה קדישא דלא אתחלף בתרגום · א"ל רבי אלעזר האי קרא *דכתיב ו מי לא ייראך
ירמיה י מלך הגוים כי לך יאתה · מאי שבחא איהו · אמר ליה אלעזר ברי האי קרא בכמה
שס א דוכתי אתמר אבל ודאי לאו איהו (הכי) ו כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם דהא
אתא למפתח פומא דחייבין דחשיבין דקב"ה לא ידע הרהורין ומחשבין דילהון · ובג"כ
(ד) שטעו אחרי' המלאכי' הראשונים שעליהם נאמר ויראו בני האלדי"ם את בנות האדם וגו': אית לאודעא שטותא דילהון · דזמנא חדא אתא פילוסופא חדא דעכו"ם לגבאי ·
אמר לי אתון אמרין דאלהכון שליט בכל רומי שמיא · כולהון חילין ומשריין לא
אדבקן ולא ידעי אתר דיליה · האי קרא לא אסגי יקריה כל כך דכתיב כי בכל
חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך · מאי שקולא דא לבני נשא די לית
לון

(ה) זרע וקציר : (ו) בא אל תרעב לא א :

ון קיומא · ותו דאתון אמרין ⁹ולא קם נביא עוד בישראל כמשה בישראל לא קם אבל דברים לד
באומות העולם קם אוף הכי אנא אימא בכל חכמי הגוים אין כמוהו · אבל בחכמי ישראל
אית · אי הכי אנא דאית בחכמי ישראל כוותיה לאו איהו אנא שליטא [א] אסתכל בקרא (א) עיין בפסוק ותמצא :
תשכח דדייקנא כדקא יאות · אמינא ליה ודאי שפיר קא אמרת · מאן מחיה מתים
אלא קב"ה בלחודוי אתא אליהו ואלישע ואחיו מתייא · מאן מוריד גשמים אלא קב"ה
בלחודוי אתא אליהו ומנע לון ונחית לון בצלותיה · מאן עבד שמיא וארעא אלא קב"ה
בלחודוי אתא אברהם אתקיימו בקיומיהון בגיניה · מאן מנהיג שמשא אלא קב"ה אתא
הושע ושכיך ליה ופקיד ליה דיקום על קיומיה ואשתכך וכתיב ⁹וידום השמש וירח יהושע י
עמד · קב"ה גוזר גזר דין אוף הכי משה גזיר גזר דין · ואתקיים · ותו דקב"ה
גוזר גזרין ולדיקייא דישראל מבטלין לון דכתיב ⁹צדיק מושל יראת אלקים · ותו דאיהו שמואל ב כג
פקיד לון למהך באורחוי ממש לאתדמא ליה בכלא · אזל ההוא פילוסופא ואתגייר
בכפר שחלים וקרון ליה יוסי קטינאה · ואוליף אורייתא סגיא ואיהו בין חכימין וכאין
דההוא אתר · השתא אית לאסתכלא בקרא והא כתיב ⁹כל הגוים כאין נגדו מאי ישעיה מ
רבותא הכא · אלא מי לא ייראך מלך הגוים וכי מלך הגוים איהו ולאו מלך ישראל ·
אלא בכל אתר קב"ה בעא לאשתבחא בישראל ולא אתקרי אלא על ישראל בלחודוי
דכתיב ⁹אלקי ישראל אלקי העברים וכתיב ⁹כה אמר ה' מלך ישראל · מלך ישראל שמות ה
ודאי · אמרו אומות העולם פטרון אחרן אית לן בשמיא דהא מלכיכון לא שליט אלא ישעיה מד
עלייכו בלחודיכון ועלנא לא שליט · אתא קרא ואמר מי לא ייראך מלך הגוים (מלכא
עילאה לרדאה לון ולאלקאה לון ולמעבד בהון רעותיה כי לך יאתה לדחלא מנך לעילא
ותתא כי בכל חכמי הגוים) אלין שליטין רברבן די ממנן עלייהו · ובכל מלכותם בההוא
מלכו דלעילא דהא ארבע מלכוון שליטין אית לעילא ושלטין ברעותיה על כל שאר
עמין · ועל כל דא לית בהו דיעביד אפילו מלה זעירא אלא כמה דפקיד לון דכתיב
וכמצביה עביד בחיל שמיא ודיירי ארעא · חכמי הגוים איהון ממנן ורברבן דלעילא דניאל ד
וחכמתא דילהון מנייהו הוה · ובכל מלכותם מלכותא דשליט כמה דאתמר · ודא הוא
קרא כפשטיה · אבל בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם · האי אשכחנא בספרי קדמאי
דאינון משריין וחיילין אע"ג דאתפקדן על מלין דעלמא ופקיד לכל חד למעבד עבידתא
מאן הוא (סתימא קדישא ולא כרעותיה) דיעביד שום חד מנייהו כמוך בגין דאנת
קדיש בעלויא ואת קדיש בעובדך מכולהו · ודא הוא מאין כמוך ה' מאן הוא סתימאה
קדישא דיעביד ולהוי כמוך עילא ותתא · ויהא דמי לך בכלא עובדא דמלכא קדישא
שמים וארץ · אבל אינון ⁹תהו וחמודיהם בל יועילו · בקב"ה כתיב בראשית ברא אלקים ישעיה מד
גו' במלכותם כתיב והארץ היתה תהו ובהו · [ב] א"ר שמעון לחברייא בני הלולא דא כל חד (ב) עיין לג"ל
מנכון יקשט קשוטא חד לכלה · אמר לר' אלעזר בריה · אלעזר הב נבזבזא חד לכלה בהקדמה חג השבועות :
דהא למחר אסתכל (בה) כד יעול לחופה באינון שירין ושבחין דיהבו לה בני היכלא
קיימא קמיה · פתח ר' אלעזר ואמר ⁹מי *זאת עולה מן המדבר וגו' מי זאת כללא דתרין שיר ג
קדישין דתרין עלמין בחבורא חדא וקשורא חדא · עולה ממש למהוי קדש קדשין דהא קדש קטו כ
קדשין מ"י ואתחברת בזא"ת בגין למהוי עולה דאיהי קדש קדשין · מן המדבר דהא מן המדבר
רתא למהוי כלה ולמיעל לחופה · ותו מן המדבר איהי עולה כד"א ⁹ומדברך נאוה בההוא מדבר שה ד

דלחישו

שמואל א ד דלחישו בשפון איהי עולה · ותמן מאי דכתיב ⁹האלדים האדירים האלה אלה הם
האלדים המכים את מצרים בכל מכה במדבר · וכי כל דעבד לון קב"ה במדבר הוה
שיר ד והא בישובא הוה אלא במדבר בדבורא כד"א ⁹ומדברך נאוה וכתיב ⁹ממדבר הרים
תהלים עה אוף הכי עולה מן המדבר מן המדבר ודאי בההיא מלה דפומא איהי סלקא ועאלת
(א) כלי של מי' בין גדפי דאמא ולבתר בדבורא נחתא ושריא על רישייהו דעמא קדישא · היך סלקא
ועי"ש שנוטל בדבורא דהא בשירותא כד בר נש קאים בצפרא אית ליה לברכא למאריה בשעתא
ידיו ממנו נקרא הכלי דפקח עינוי היך מברך · הכי הוו עבדי חסידי קדמאי [א] נטלא דמייא הוו יהבי קמייהו
נטלא : ובזמנא דאתערו בליליא אסחן ידייהו וקיימי ולעאן באורייתא ומברכי על קריאתה ·
ס ג תרנגולא קרי כדין פלגות ליליא ממש וכדין קב"ה *אשתכח עם צדיקייא בגנתא [ב] דעדן
(ב) בראשית כג ע"ב ויבלא ואסיר לברכא בידין מסואבות ומזוהמות (ומברכין) וכן כל שעתא בגין דבשעתא דב"נ
קסט ע"ב ויש"ב נאים רוחיה פרחא מניה ובשעתא דרוחיה פרחא מניה רוחא מסאבא זמין ושריא על
קפ"ד ע"ב : ידוי ומסאב לון [ג] ואסיר לברכא בהו בלא נטילה · ואי תימא אי הכי הא בימ‍מא דלא
(ג) נרא' מכאן שאסור לברך נאים ולא פרח רוחיה מניה ולא שריא עליה רוחא מסאבא וכד עאל לבית הכסא לא
בלי נטילת ידי' יברך ולא יקרא בתורה אפילו מלה חדא עד דיסחי ידוי · ואי תימא בגין דמלוכלכים
והפוסקי' כתבו שמותר וצ"ע : אינון לאו הכי הוא במה אתלכלכו · אלא ווי לבני עלמא דלא משגיחין ולא ידעין ביקרא
דמאריהון ולא ידעי על מה קיימא עלמא · רוחא חדא אית בכל בית הכסא דעלמא
דשריא תמן ואתהני מההוא לכלוכא וטנופא · ומיד שריא על אינון אצבען דידוי דב"נ :

(ד) מועדייא דייקא משא"כ **פתח** ר' שמעון ואמר כל מאן דחדי באנון [ד] מועדיא ולא יהיב חולקיה לקב"ה
בשבת עיין ההוא רע עין שטן שונא אותו וקא מקטרג ליה וסליק ליה מעלמא וכמה
ביתרו פח ב : עקו על עקו מסבב ליה · חולק' דקב"ה למחדי למסכני כפום מה דיכיל למעבד בגין דקב"ה
ביומייא אלין אתי למחמי לאינון מאנין תבירין דיליה ועאל עלייהו וחמי דלא אית להון
למחדי ובכי עלייהו · סליק לעילא לחרבא עלמא · אתאן בני מתיבתא קמיה ואמרי
רבון עלמא רחום וחנון אתקריאת יתגלגלון רחמך על בנך : אמר לון וכי עלמא לא עבדית
תהלים פט ליה על חס"ד דכתיב ⁹אמרתי עולם חסד יבנה ועלמא על דא קיימא · אמרי קמיה
מלאכי עלאי רבון עלמא הא פלניא דאכיל ורוי ויכיל למעבד טיבו עם מסכני ולא יהיב
לון מידי · אתי ההוא מקטרגא ותבע רשו ורדף אבתריה דההוא ב"נ · מאן לן בעלמא גדול
בראשית כא מאברהם דעבד טיבו לכל בריין · ביומא דעבד משתייא · מה כתיב ⁹ויגדל הילד ויגמל ·
ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק · עבד אברהם משתייא וקרא לכל רברבי
דרא לההיא סעודתא ותנין בכל סעודתא דחדוה ההוא מקטרגא אזיל וחמי אי ההוא
בר נש אקדים טיבו למסכני ומסכני בביתא ההוא מקטרגא אתפרש מההוא ביתא
ולא עאל תמן ואי לאו עאל תמן וחמי ערבוביא דחדוה בלא מסכני ובלא טיבו
דאקדים למסכני סליק לעילא ומקטרגא עליה · אברהם כיון דזמין לרברבי דרא
נחת מקטרגא וקם על פתחא כגוונא דמסכנא ולא הוה מאן דאשגח ביה ·
אברהם הוה משמש לאינון מלכין ורברבין שרה אוניקת בנין לכולהו דלא הוו
מהימנין כד איהי אולידת אלא אמרו אסופי הוא ומן שוקא אייתיאו ליה בגין
שם כך אתיין בנייהו בהדייהו ונטלת לון שרה ואוניקת לון קמייהו · הה"ד ⁹מי מלל
לאברהם

לאברהם הניקה בנים שרה · בנים ודאי · וההוא מקטרגא על פתחא אמרה לחוק עשה
לי אלהים · מיד סליק ההוא מקטרגא קמי קב"ה ואמר ליה רבון עלמא את אמרת
אברהם אוהבי · עבד סעודתא ולא יהב *לך מידי ולאו למסכני ולא קריב קדמך אפילו ס"א לי
יונה חד · ותו אמרת שרה דחייכת בה · אמר ליה קב"ה מאן בעלמא כאברהם · ולא זז
מתמן עד דבלבל כל ההיא חדוה ופקיד קב"ה למקרב ליצחק קרבנא ואתגזר על שרה
דתמות על צערא דברה · כל ההוא צערא גרים דלא יהיב מידי למסכני : **פתח** ר'
שמעון ואמר מאי דכתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה' · ת"ח כמה ישעיה לח
הוא חילא תקיפא דאורייתא וכמה הוא עלאה על כלא דכל מאן דאשתדל באורייתא לא
דחיל מעילאי ומתתאי ולא דחיל ממרעין בישין דעלמא בגין דאיהו אחיד באילנא דחיי
ויליף מניה בכל יומא דהא אורייתא תוליף לבר נש למיזל בארח קשוט · [א] תוליף ליה (א) מלמדו עצה טובה :
עיטא היך יתוב קמי מאריה לבטלא ההיא גזרה דאפילו אתגזר עליה דלא יתבטל ההי
גזרה מיד אתבטל ואסתלק מניה ולא שריא עליה דבר נש בהאי עלמא · ובג"כ בעי ליה
לבר נש לאשתדלא באורייתא יממא ולילי ולא יתעדי מינה הה"ד והגית בו יומם ולילה יהושע א
ומאן דאתעדי מניה דאורייתא או אתפרש מניה כאילו אתפרש מאילנא דחיי · ת"ח עיטא
דב"נ כד איהו סליק בליליא על ערסיה בעי לקבלא עליה מלכותא דלעילא בלבא שלים
ולאקדמא למימסר קמיה פקדונא דנפשיה *ומיד אשתזיב מכל מרעין בישין ומכל רוחין בראשית יט ב
בישין ולא שלטין עליה · ובצפרא כד קם מערסיה בעי לברכא למאריה ולמיעל לביתיה
ולמסגד קמי היכליה בדחילו סגיא ובתר כן יצלי צלותיה ויסב עיטא מאינון אבהן
קדישין דכתיב ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך · הכי תהלים ה
אוקמוה לא לבעי ליה לב"נ לאעלא לבי כנישתא אלא אי אמליך בקדמיתא באברהם יצחק
ויעקב בגין דאינון תקינו צלותא לקמיה קב"ה הה"ד ואני ברוב חסדך אבוא ביתך דא
אברהם אשתחוה אל היכל קדשך דא יצחק ביראתך דא יעקב ובעי לאכללא לון ברישא
ובתר כן ייעול לבי כנישתא ויצלי צלותיה כדין כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר ישעיה מט
בך אתפאר · ר' פינחס הוה שכיח קמיה דר' רחומאי [ב] בכיף ימא דגנוסר וגבר נש (ב) בשפת ים כנרת :
רב [ג] וקשישא דיומין הוה ועינוי אסתלקו מלמחמי אמר לר' פנחס ודאי שמענא דיוחאי (ג) זקן ושבע ימים :
חברנא אית ליה מרגלית אבן טבא ואסתכלית בנהורא דההיא מרגלית נפקא כנהירו
דשמשא מנרתקה ונהרא כל עלמא וההוא נהורא קאים משמיא לארעא ונהיר כל עלמא
עד דיתיב עתיק יומין ויתיב על כרסייא כדקא יאות · וההוא נהורא כליל כלא בביתך
ומנהורא דאתכליל בביתך נפיק נהירו דקיק וזעיר ונפיק לבר ונהיר כל עלמא
זכאה חולקך · פוק ברי פוק זיל אבתריה דההיא מרגלית דנהיר עלמא דהא שעתא
קיימא לך · נפיק מקמיה וקאים למיעל בההיא [ד] ארבא ותרין גוברין בהדיה · חמא (ד) באותה ספינה :
תרין צפרין דהוו אתיין וטסין על ימא רמא לון קלא ואמר צפרין צפרין דאתון טאסין
על ימא חמיתון דוך דבר יוחאי תמן · אשתהי פורתא אמר צפרין צפרין זילו ואתיבו
לי · פרחו ואזלו עאלו בימא ואזלו להון · עד דנפיק הא אינון צפרין אתיין ובפומא
דחדא מנייהו פתקא חדא וכתיב בגויה דהא בר יוחאי נפק מן מערתא
ורבי אלעזר בריה · [ה] אזל לגביה ואשכח ליה משניא וגופיה מליא חלודין בכה (ה) במס' שבת פרק במה מדליקין דף לג
בהדיה

פס אמר דר' פנחס חתניה דר' שמעון ובספ' בלק דף ר דאמיה דר' אלעזר ברתיה דר' פנחס וכנסת קמ"ד ב ובפנחס רמב

בכדיה ואמר ווי דממיתיך בכך · אמר זכאה חולקי דחמית לי בכך דאלמלא לא חמית
לי בכך לא כוינא בכך* : פתח ר' שמעון בפקודי אוריתא ואמר פקודי אוריתא דיהב (עי' בסוף ספר מכ
קב"ה לישראל כלהו באוריתא בארח כלל כתיבי : **בראשית** ברא אלקים הדא פחסר גאן)
היא פקודא קדמאה דכלא ואקרי פקודא דא יראת ה' דאקרי ראשית דכתיב [ט]ראשית תהלים קיא
חכמה יראת ה' [ט]יראת ה' ראשית דעת · בגין דמלה דא ראשית אקרי ודא איהי תרעא משלי א
לעאלא גו מהימנותא ועל פקודא דא אתקיים כל עלמא · יראה אתפרש לתלת סטרין
תרין מנייהו לית בהו עקרא כדקא יאות וחד עקרא דיראה · אית בר נש דדחיל מקב"ה
בגין [א] דייחון בנוהי ולא ימותון או דחיל מעונשא דגופא או דממוניה ועל דא דחיל תקונים עט (א)
ליה תדיר · אשתכח יראה דאיהו דחיל לקב"ה לא שוי לעקרא · אית ב"נ דדחיל מן :
קב"ה בגין דדחיל מעונשא דההוא עלמא ועונשא דגיהנם · תרין אלין לאו עיקרא
דיראה איגון ושרשא דיליה · יראה דאיהי עקרא · למדחל בר נש למאריה בגין דאיהו
רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין וכלא קמי כלא חשיבין כמה דאתמר [ט]וכל דיירי דניאל ד
ארעא כלא חשיבין · ולשואה רעותיה בההוא אתר דאקרי *יראה · בכה רבי שמעון נא ב
ואמר ווי אי אימא ווי אי לא אימא · אי אימא ינדעון חייבין היך יפלחון למריהון אי לא
אימא יאבדון חברייא מלה דא · באתר דיראה קדישא שרי [ב] מלרע אית יראה רעה (ב) למטה בקליפות יש
דלקי ומחי ומקטרג ואיהי רצועה לאלקאה חייביא ומאן דדחיל בגין עונש דמלקיותא יראה רעה
וקטרוגא כמה דאתמר לא שריא עליה ההיא יראת ה' דאקרי יראת ה' לחיים · אלא מאן והוא מבואר
שריא עליה ההיא יראה רעה ואשתכח דשריא עליה ההיא רצועה יראה רעה ולא יראת בתקונים ריש
ה' · ובג"כ אתר דאקרי יראת ה' ראשית דעת אקרי · ועל דא אתכליל הכא פקודא תיקון לג :
דא · ודא עקרא ויסודא לכל שאר פקודין דאורייתא · מאן דנטיר יראה נטיר כלא לא
נטיר יראה לא נטיר פקודי אוריתא דהא דא תרעא דכלא · ובג"כ כתיב בראשית
דאיהי יראה ברא אלקים את השמים ואת הארץ · דמאן דעבר על דא עבר על פקודי
דאוריתא ועונשא דמאן דעבר על דא האי רצועה רעה אלקי ליה והיינו והארץ
היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלקים · הא אלין ארבע עונשין לאענשא בהון
חייבא · תהו דא חנק דכתיב [ט]קו תהו · חבל מדה · בהו דא סקילה אבנין דמשוקעין ישעיה לד
גו תהומא רבא לעונשא דחייביא · וחשך דא שריפה דכתיב [ט]ויהי כשמעכם את הקול דברים ה
מתוך החשך · [ט]וההר בוער באש עד לב השמים חשך וכו' · ודא אשא תקיפא דעל שם ד
רישיהון דחייביא שרי לאוקדא לון · ורוח דא הרג בסייף רוח סערה חרבא משננא
היא מלהטא ביה כד"א [ט]ואת להט החרב המתהפכת ואקרי רוח · האי עונשא למאן בראשית ג
דיעבר על פקודי אוריתא · ואתיב לבתר יראה ראשית דאיהו כללא דכלא · מכאן
ולהלאה שאר פקודין דאוריתא :

פקודא תניינא דא איהי פקודא דפקודא דיראה אתאחדת בה ולא נפקא מינה
לעלמין ואיהי אהבה דיהא ב"נ למרחם למריה רחימו שלים · ומאן
איהו רחימו שלים דא אהבה רבה דכתיב [ט]התהלך לפני והיה תמים שלים ברחימותא · שם יז
ודא הוא דכתיב ויאמר אלהים יהי אור · דא רחימו שלימותא דאקרי *אהבה רבה והכא פקודי רגד ג
איהו פקודא למרחם בר נש למאריה כדקא יאות · א"ר אלעזר אבא רחימתא בשלימו אנא
שמענא ביה א"ל אימא ברי קמי דר' פינחס דהא איהו בהאי דרגא קאים · א"ר אלעזר
אהבה רבה היינו אהבה שלימתא בשלימו דתרין סטרין ואי לא אתכליל בתרין סטרין לאו
איהו

איהו אהבה כדקא יאות בשלימו ועל דא בתרין סטרין אתפרש אהבה רחימו דקב״ה ·
אית מאן דרחים ליה מגו דאית ליה עותרא אורכא דיומין בנין סחרניה שליט על שנאוי (א) במנחת יסודים דף יג
ארחוי מתתקנן ליה ומגו כך רחים ליה ואי להאי יהא בהפוכא ויהדר עליה קב״ה גלגולא ווהר תרומה
דדינא קשיא יהא שנאה ליה ולא ירחם ליה כלל · ובגין כך רחימו דא לאו איהו אהבה קלט ע״ב ובראשית יח
דאית ליה עקרא רחימו דאקרי שלים הוא דהוי בתרין סטרין בין בדינא בין בטיבו ע״ב :
ותקונא דארחוי דרחים ליה למאריה כמה דתנינן אפילו הוא נטיל נשמתך מינך דא
איהו רחימו שלים בתרין סטרין *ועל דא אור דמעשה בראשית נפיק ולבתר אגניז · יז ע״ב
כד אגניז נפק דינא קשיא ואתכלילו תרין סטרין כחדא למהוי שלימו דא אהבה כדקא
יאות · נטליה ר׳ שמעון ונשקיה · אתא ר׳ פנחס ונשקיה ובריכיה ואמר בודאי קב״ה
שדרני הכא דא הוא *נהירו דקיק דאמרו לי דאתכליל בביתאי ולבתר נהיר כל עלמא · לעיל ד׳ יא ע״א
א״ר אלעזר ודאי לא אצטריך לאתנשי ירא״ה בכל פקודין כ״ש בפקודא דא אצטריך
יראה לאתדבקא בהאי היך אתדבקא אהבה איהי בסטרא חד טב כמה דאתמר דיהב
עותרא וטב אורכא דחיי בני מזוני כדין אצטריך לאתערא יראה ולמדחל דלא יגרום חובה
ועל דא כתיב אשרי אדם מפחד תמיד בגין דהא כליל ירא״ה באהב״ה והכי אצטריך משלי כח
בסטרא אחרא דדינא קשיא לאתערא ביה יראה כד חמי דדינא קשיא שריא עלוי כדין
יתער יראה וידחל למאריה כדקא יאות ולא יקשה לביה ועל דא כתיב ומקשה לבו שם
יפול ברעה בההוא סטרא אחרא דאקרי רעה · אשתכח יראה דאתאחדת בתרין
סטרין ואתכלילת מנייהו ודא איהו אהבה שלימתא כדקא יאות :

פקודא תליתאה למנדע דאית אלהא רברבא ושליטא בעלמא ולייחדא ליה בכל
יומא יחודא כדקא יאות באינון שית סטרין עלאין ולמעבד
לון יחודא חדא בשית תבין דשמע ישראל ולכוונא רעותא לעילא בהדייהו ועל דא אחד
אצטריך לארכא ליה בשית *תבין ודא הוא דכתיב יקוו המים מתחת השמים אל מקום נ״א בשית
אחד · יתכנשון דרגין דתחות שמיא לאתאחדא ביה (יראה) למהוי בשלימו לשית סטרין
כדקא יאות ועם כל דא בההוא יחודא אצטריך לקשרא ביה יראה דאצטריך לארכא
בדל״ת דאחד דדל״ת דאחד גדולה · והיינו דכתיב ותראה היבשה דתתחזי ותתקשר דל״ת
דאיהו יבשה בההיא יחודא ולבתר דאתקשרת תמן לעילא אצטריך לקשרא לה לתתא
באוכלוסהא בשית סטרין אחרנין דלתתא בשכמ״ו ״ דאית בוה שית תבין אחרנין (ב) גליון בגי׳ לא ווהו רמז
דיחודא כדין מה דהות יבשה אתעבידת ארץ למעבד פירין ואיבין ולנטעא אילנין · בראשית ר״ל ו׳
והיינו דכתיב ויקרא אלהים ליבשה ארץ בההוא יחודא דלתתא ארעא רעוא שלים אותיות שיש בתיבת האלהים
כדקא יאות ועל דא כי טוב כי טוב תרי זמני חד יחודא עלאה וחד יחודא תתאה שעולה לא :
כיון דאתאחיד בתרין סטרין מכאן ולהלאה תדשא הארץ דשא אתתקנת למעבד פירין
ואיבין כדקא יאות : **פקודא רביעאה** למנדע דה׳ הוא ב האלהים כד״א
וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה׳ הוא האלהים · ואתכלילא שמא דברים ד
דאלהים בשמא דיי׳ למנדע דאינון חד ולית בהו פרודא והיינו רזא
דכתיב יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ למהוי תרין שמהן חד בלא
פרודא כלל לאתכללא ג מארת חסר בשמא דשמים (נ״א דרשים) דאינון חד (ג) בראשית
דלית בהו פרודא נהורא אוכמא בנהורא חוורא לית בהו פרודא וכלא חד יט ע״ב :

ודא

ודא הוא עננא חוורא דיממא ועננא דאשא בליליא מדת יום ומדת לילה ולאתת(קנא)
דא בדא לאנהרא כמה דאתמר להאיר על הארץ ודא חובא דהוא נחש קדמאה
חבר לתתא ואתפרש לעילא ובג"כ גרם מה דגרם לעלמא בגין דאצטריך לאפרשא נהו(רא)
ולחברא לעילא ונהורא אוכמא אצטריך לאתאחדא לעילא בחבורא חדא ולאתאחדא גבה
באוכלוסהא דיחודהא ולאפרשא לה מסטרא בישא ועם כל דא אצטריך למנדע דאלהי(ם)
יי' כלא חד בלא פרודא ה' הוא האלהים וכד ינדע בר נש דכלא חד ולא ישוי פרוד(א)
אפילו ההוא סטרא אחרא יסתלק מעל עלמא ולא אתמשך לתתא והיינו רזא דכתיב וה(יו)
למאורות: הא קליפה בתר מוחא סלקא מוחא אור סטרא אחרא מות [א] אור בחבור דאת
מות בפרודא וכד האי אור אסתלק מתמן מתחברא מות באתוון דפרודא מאלין את
בראשית ג שריאת חוה וגרמת בישא על עלמא כמה דכתיב [ט]ותרא האשה כי טוב · אהדר(ת)
אתוון למפרע אשתאר מ"ו ואינון אזלו ונטלו אות תי"ו בהדייהו וגרמת מותא על עלמ(א)
פינחס רט א כמה דכתיב ותרא · א"ר אלעזר אבא הא אוליפנא מ"ש אשתארא יחידאה וא"ו דאיה
חיין תדיר אתהפכת ואזלת *ונטלת תי"ו דכתיב ותקח ותתן ואשתלים תיבה ד(מות)
ואתחברו אתוון · אמר ליה בריך אנת ברי והא אוקימנא מלה דא :

בראשי' מו ע"ב **פקודא חמישאה** כתיב *ישרצו המים שרץ נפש חיה · בהאי קרא אי(ת)
תלת פקודין חד למלעי באורייתא וחד לאתעסקא בפרי(ה)
ורביה וחד למגזר לתמניא יומין ולאעברא מתמן ערלתא · למלעי באורייתא ולאשתדל(א)
נח סב ע"א בה ולאפשא לה בכל יומא לתקנא נפשיה ורוחיה דכיון דב"נ אתעסק באורייתא *אתת(קן)
סב א *בנשמתא אחרא קדישא דכתיב שרץ נפש חיה נפש דההוא חיה קדישא דכד ב(ר נש)
לא אתעסק באורייתא לית ליה נפשא קדישא קדושה דלעילא לא שריא עלוי וכד אשת(דל)
באורייתא בההוא רחישו דרחיש בה זכי להאי נפש חיה ולמהדר כמלאכין קדיש(ין)
תהלים קג דכתיב [ט]ברכו ה' מלאכיו אלין אינון דמתעסקין באורייתא דאקרון מלאכ(ין)
בארעא ודא הוא דכתיב ועוף יעופף על הארץ האי בהאי עלמא בההוא עלמא תני(נן)
ישעיה מ דזמין קב"ה למעבד לון גדפין כנשרין ולאשטא בכל עלמא דכתיב [י]וקוי ה' יחליפו כ(ח)
יעלו אבר כנשרים והיינו דכתיב ועוף יעופף על הארץ דא אורייתא דאקרי מי(ם)
ישרצון ויפקון רחשא דנפש חיה מאתר דהיא חיה ימשכון לה לתתא כמה דאתמ(ר)
תהלים נא · ויקהל קיז ע"ב ועל דא אמר דוד [ט]*לב טהור ברא לי אלהים למלעי באורייתא ובדין ורוח נכון חד(ש)
בקרבי: **פקודא שתיתאה** לאתעסקא בפריה ורביה דכל מאן דאתעס(ק)
ויקהל קפו ע"ב בפריה ורביה גרים *לההוא נהר למהוי נביע תדיר ולא יפסקון מימוי וימ(א)
קנג א אתמליא בכל סטרין *ונשמתין חדתין מתחדשן ונפקין מההוא אילנא וחילין סגיאין אתרביו
בראשית א לעילא בהדי אינון נשמתין הה"ד [ט]ישרצו המים שרץ נפש חיה דא [ב] ברית קיימ(א)
קדישא נהר דנגיד ונפיק ומיא דיליה אתרביאו ורחשין רחשא ורבויא דנשמתי(ן)
להאי חיה ובאינון נשמתין דעאלין בההיא חיה נפקי כמה [ג] עופי דפרחן [ד] וטאסן ו(לאו)
עלמא וכד נשמתא נפקא להאי עלמא ההוא עופא דפרח ונפק בהדי האי נשמתא מההו(א)
קסא ב כה · מא ב אילנא נפק עמיה כמה נפקן בכל נשמתא ונשמתא *תרין חד מימינא וחד משמאלא ו(אי)
תהלים צא זכי אינון נטרין ליה דכתיב [ט]כי מלאכיו יצוה לך ואי לא אינון מקטרגא עליה · א"ר פנח(ס)
תלתא

(א) פי' אור אותיותיו רס

על סדר א"ב מות בפירודא שנכנסה הוא"ו כמוקדמת והפרידה בין המ"ם והתי"ו · א"נ שבמאורות איכא א"ו מות · אור על הס(דר)
ומות בפרודא ולע"ג דמאורת דקרא חסר הוא מ"מ יש אם למסורת והיינו דקאמר לגמיה כד"א ותרא וכו' אשתאר מות וכו' דבי(ת)
מאורות שלם בהרין ווי"ן · ואם הסיר אותיות ותרא ממאורות ישאר מו : (ב) (אחרי מות סה ע"א) (ויקרא קנא ע"ב) בספרי פת(ח)
(ויגש רע ע"ב ובראשית נה ע"א) : (ג) מלאכים הפורחין : (ד) ומשוטטים

תלתא איגון דקיימי אפוטרופסין עליה דבר נש כד זכי דכתיב [ט]אם יש עליו מלאך איוב לג
מליץ אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו · אם יש עליו מלאך הא חד · מליץ תרי ·
אחד מני אלף להגיד לאדם ישרו הא תלת · אמר ליה ר"ש חמש דכתיב יתיר ויחננו
ויאמר · ויחננו חד ויאמר תרין · א"ל לאו הכי אלא ויחננו דא קב"ה בלחודוי דהא
לית רשו לאחרא אלא ליה · אמר ליה שפיר קא אמרת ומאן דאתמנע מפריה ורביה
כביכול אזעיר דיוקנא דכליל כל דיוקנין וגרים להאי נהר דלא נגדין מימוי · ופגים
קיימא קדישא בכל סטרין ועליה כתיב [ט]ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי · בי ישעיה סו
ודאי דא לגופא ונשמתיה לא עייל [א] לפרגודא כלל ואטריד מההוא עלמא :

פקודא שביעאה

למגזר לתמניא יומין ולעברא זוהמא דערלתא בגין דההיא
היה איהי דרגא תמינאה לכל דרגין וההיא נפש דפרחא
מינה אצטריכא לאתחזאה קמה לתמניא יומין כמה דאיהי *דרגא תמינאה וכדין בראשית לג א
אתחזי ודאי דאיהי נפש חיה נפש דההיא חיה קדישא ולא מסטרא אחרא ודא איהו ישרצו
המים · בספרא דחנוך יתרשמון מיא דזרעא קדישא רשימו דנפש חיה ודא רשימו דאת
יו"ד דאתרשים בבשרא קדישא מכל שאר רשומין דעלמא · ועוף יעופף על הארץ · דא
אליהו דטאס כל עלמא בארבע טאסין למהוי תמן בההוא גזירו דקיימא קדישא ואצטריך
לתקנא ליה כורסייא ולאדכרא בפומיה דא *כרסייא דאליה"ו ואי לאו לא שארי תמן · ויברא לך לך נג ע"א
אלהים את התנינים הגדולים תרין אלין ערלה ופריעה גזירו דערלה ופריעה לבתר ואינון דכר
ונוקבא · ואת כל נפש החיה הרומשת דא רשימו דא"ת קיימא קדישא דאיהו נפש חיה קדישא (א) לאמולא בלפני השלם
כדקאמרן · אשר שרצו המים · מיין עלאין דאתמשכו לגביה דאת רשימו דא וכג"ד אתרשימו סבא · לך לך
ישראל ברשימו קדישא ודכיו לתתא כגוונא דאינון רשימין קדישין לאשתמודעא בין פה ב לא ע"א ויקרא קטו ע"א
סטר קדישא לסטרא אחרא דמסאבו אוף ישראל רשימין לאשתמודעא בין קדושה לעמין ויצא קנז ע"ב
עכו"ם דאתיין מסטרא אחרא דמסאבא כמה דאתמר וכמה דרשים לון הכי רשים ויחי רכח ב מג ע"א
בעירי ועופי דלהון לבעירי ועופי דעמין עכו"ם זכאה חולקיהון דישראל :

פקודא תמינאה

למרחם גיורא דעאל למגזר גרמיה *ולאעלא תחות גדפוי יתרו ע ע"א
דשכינתא ואיהי אעילת לון תחות גדפהא לאינון דמתפרשין
מסטרא אחרא מסאבא ומתקרבין לגביה דכתיב תוצא הארץ נפש חיה למינה ואי
תימא דהאי נפש חיה דכלילא בישראל לכלא הוא אזדמנת הדר ואמר למינה כמה
אכסדרין ואדרין דא לגו מן דא אית לה להאי ארץ דאיהי חיה תחות גדפהא גדפא
ימינא אית לה תרין אכסדרין ומהאי גדפא אתפרשן לתרין אומין *אחרנין דאינון קריבין משפטים לב ע"א
ביחודא לישראל לאעלא לון לגו אכסדרין אלין ותחות גדפא שמאלא אית תרין אכסדרין אחרנין
ומתפרשן לתרין אומין *אחרנין דאינון עמון ומואב · וכלהון אקרון נפש חיה וכמה
אדרין סתימין אחרנין והיכלין אחרנין בכל גדפא וגדפא ומנייהו נפקו רוחין לאפרשא
*לכל אינון גיורין דמתגיירין ואקרון נפש חיה אבל למינה וכלהו עאלין תחות גדפוי שלח לך קסח ע"א
דשכינתא ולא יתיר אבל נשמתא דישראל נפקא מגו *גופא דההוא אילנא ומתמן (נ"א ספי)
פרחין נשמתין לגו האי ארץ גו מעהא לגו לגו ורזא [ט]כי תהיו אתם ארץ חפץ · וע"ד מלאכי ג
ישראל בן יקיר דהמו מעהא עליה ואקרון [ט]העמוסים מני בטן ולא מגדפין לבר ותו ישעיה מו

גיורין לית לון חולקא באילנא עילאה כ"ש בגופא דיליה · אבל חולקא * דלהון בגדפ
לך לך צו ע"א איהו ולא יתיר וגיורא תחות גדפי שכינתא ולא יתיר *גירי הצדק איגון דתמן שר
(א) אע"ג דמאמרי מקרא ואתאחדן ולא לגו כמה דאתמר · ובג"כ תוצא הארץ נפש חיה למינה ולמאן בהמ
ומאמרי תפני ורמש וחיתו ארץ למינה כלהו שאבין נפש מההיא חיה אבל כל חד למינה כדקא ר
איגון בגדפין כדאי' בתיקוני' לה :

פקודא תשיעאה

למיחן למסכני ולמיהב לון טרפא דכתיב נעש
תקון ו' אפשר אדם בצלמנו כדמותנו · נעשה אד"ם בשותפא כלל דכר ונוקבא · בצלמ
דסני מלבר וסייע דקאמר עתירי · כדמותנו מסכני · דהא מסטרא דדכורא עתירי ומסטרא דנוקב
הכא מגדפין מסכני כמה דאינון בשותפא חדא וחס דא על דא ויהיב דא לדא וגמיל ליה טי
לבר וקאמ' הת' הכי אצטריך ב"נ לתתא למהוי עתירא ומסכנא בחבורא חדא ולמיהב דא לדא ולגמלא
מגדפין ועיין בויקרא כב א טובא דא לדא · וירדו בדגת הים וגו' רזא דגן חמינן בספרא דשלמה מלכא דכל מ
איידן בגדפהא וכו' · דחס על מסכני ברעותא דלבא לא משתני דיוקניה לעלם מדיוקנא דאדם הראשון
וכיון דדיוקנא דאד"ם אתרשים ביה שליט על כל בריין דעלמא בההוא דיוקנא הה'
בראשית ט °ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ וגו' · כלהו זעין ודחלין מההוא דיוק
דאתרשים ביה בגין דדא היא פקודא מעליא לאסתלקא ב"נ בדיוקניה דאדם על
שאר פקודין מנא לן מנבוכדנצר אע"ג דחלם ההוא חלמא כל זמנא דהוה מ
למסכני לא שרא עליה חלמיה כיון דאטיל עינא בישא דלא למיחן למסכני מה כת
דניאל ד °עוד מלתא בפום מלכא וגו' · מיד אשתני דיוקניה ואטריד מן בני נשא · ובג"כ נעש
רות ב אדם כתיב הכא וכתיב התם °שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז :

פקודא עשיראה

לאנחא תפילין ולאשלמא גרמיה בדיוקנא עלאה דכת
שיר ז ויברא אלהים את האדם בצלמו · פתח ואמר °ראש
עליך ככרמל האי קרא אוקימנא ואתמר · אבל ראשך עליך ככרמל דא רישא עלא
תפלין דרישא שמא דמלכא עלאה קדישא **יהו"ה** באתוון רשימין כל את ואת פרשה
דברים כח חדא שמא קדישא גליפא בסדורא דאתוון כדקא יאות ותנן °כי שם ה' נקרא על
ויראו ממך · אלין תפלין דרישא דאינון שמא קדישא בסדורא דאתווי · פרשתא קדמא
שמות יג °קדש לי כל בכור דא י' דאיהי קדש בוכרא דכל קודשין עלאין · פטר כל רח
בההוא שביל דקיק דנהית מן יו"ד דאיהו אפתח רחמא למעבד פירין ואיבין כדק
שם יאות ואיהו קדש עלאה · פרשתא תניינא °והיה כי יביאך דא ה' היכלא דאתפת
(ב) כל זה כמה שכתוב בר"מ רחמא דיליה מגו יו"ד בחמשין פתחין אכסדראין ואדרין סתימין דביה דההוא פנ
פרשת פנחס דעביד יו"ד בהאי היכלא למשמע ביה קלא די נפקא מגו שופר דא בגין דשופר ד
רלב: ב ורצה א הוא סתים בכל סטרין ואתא יו"ד ופתח ליה לאפקא מניה קלא וכיון דאפתח לי
שפרשת שמע בפ"ס ופרשת תקע ליה ואפיק מניה קלא לאפקא עבדין לחירו ובתקיעו דשופרא דא נפקו ישר
אם שמוע ממצרים וכך זמין זמנא אחרא לסוף יומיא · וכל פורקנא מהאי שופר אתיא · ובג'
בשלכות · ועיין בפרש' ואתחנן אית בה יציאת מצרים בפרשתא דא דהא מהאי שופר אתיא בחילא דיו"ד דפתח רחמ
רסט א ב: דילה ואפיק קליה לפורקנא דעבדין ודא **ה'** את תניינא דשמא קדישא · פרשת
דברים ו תליתאה רזא דיחודא °שמע ישראל דא ו' דכליל כלא וביה יחודא דכלא ובי
שם יא אתייחדן והוא נטיל כלא · פרשתא רביעאה °והיה אם שמוע כלילו דתרין סט

דאתאחדת

דאתאחדת בהו כנסת ישראל גבורה דלתתא ודא ה׳ בתראה דנטלא לון ואתכלילת מנהון ותפילין אתוון דשמא קדישא איטון ממש וע״ד ראשך עליך ככרמל אלין תפילין *דרישא ודלת ראשך כארגמן דא היא תפלה של יד דאיהו מסכנא לגבי עילא אוף הכי שלימו אית לה כגוונא דלעילא מלך אסור ברהטים קשיר איהו ואחיד באינון בתי לאתאחדא בהוא שמא קדישא כדקא יאות · וע״ד מאן דאתתקן בהו איהו הוי בצלם אלקים מה אלקים אתיחדא ביה שמא קדישא אף הוא אתיחד ביה שמא קדישא כדקא יאות זכר ונקבה ברא אותם תפלין דרישא ותפלה של יד וכלא חד : כא מג א / ואתחנן רסד א

פקודא חדסר

לעשרא מעשרא דארעא · הכא אית תרין פקודין חד לעשרא מעשרא דארעא וחד בכורי דפירי אילנא דכתיב הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע אשר על פני כל הארץ · כתיב הכא הנה נתתי וכתיב התם [9]ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל · וכתיב [9]וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה׳ הוא : במדבר יח / ויקרא כז / ל

פקודא תריסר

לאייתאה בכורי דאילנא דכתיב ואת כל העץ אשר בו פרי עץ זורע זרע כל מאן דאתחזי לי לכון אסירא למיכל אתיר לון ויהיב לון כל מעשרא דיליה ובכורין דאילנין נתתי לכם לכם ולא לדרין דבתריכון :

פקודא תליסר

למעבד פורקנא לבריה לקשרא ליה בחיין · דתרין ממנן נינהו חד דחיין וחד דמותא וקיימין עליה דבר נש וכד יפרוק ב״נ לבריה* מידא דההוא מותא פריק ליה ולא יכיל לשלטאה עליה · ורזא דא וירא אלקים (נ״א נגדיק) את כל אשר עשה בכלל והנה טוב דא מלאך חיים · מאד דא מלאך המות · וע״ד בההיא פורקנא אתקיים דא דחייא ואתחלש ההוא דמותא בפורקנא דא קני ליה חיים כמה דאתמר וההוא סטרא בישא שבק ליה ולא אחיד ביה :

פקודא ארביסר

לנטרא יומא דשבתא דאיהו יומא דנייחא מכל עובדי בראשית הכא כלילן תרין פקודין חד נטירא דיום השבת וחד לקדשא ההוא יומא בקדושיה לנטרא יומא דשבתא כמה דאדכרנא ואתערנא עלייהו דאיהי יומא דנייחא לעלמא וכל עבידין ביה אשתכללו ואתעבידו עד דאתקדש יומא כיון דאתקדש יומא אשתאר בריאה דרוחין דלא אתברי לון גופא וכי לא הוה ידע קב״ה לאעכבא לקדשא יומא עד דיתברון גופין להני רוחין אלא אילנא דדעת טוב ורע אתער ההוא סטרא אחרא דרע ובעא לאתתקפא בעלמא ואתפרשו כמה רוחין בכמה זיינין לאתתקפא בעלמא בגופין כיון דחמא קב״ה כך אתער מגו אילנא דחיי נשיבו דרוחא ובטש באילנא אחרא ואתער סטרא אחרא דטוב ואתקדש יומא דהא בריאו דגופין ואתערו דרוחין בסטרא דטוב איהו בההוא ליליא ולא בסטרא אחרא ואלמלי אקדים סטרא אחרא בההיא ליליא עד דלא יקדים סטרא דטוב לא יכיל עלמא למיקם קמייהו אפילו רגעא חדא אבל אסוותא אקדים קב״ה דדליג קמי קדושא דיומא ואקדים קמי סטרא אחרא ואתקיים עלמא ומה דחשיב סטרא אחרא לאתבני בעלמא ולאתתקפא אתבני בהאי ליליא סטרא דטוב ואתתקף ואתבנון גופין ורוחין קדישין בהאי ליליא מסטרא דטוב ובגין כך עונתן דחכימין דידעי דא משבת לשבת

לשבת דהא [א] כדין חמאת דא סטרא אחרא דכמה דאיהי חשיבת למעבד עביד סטרא דקדישא אזלא ומשטטא בכמה חיילין וסטרין דילה וחמאת כל אינון דקא משמשי ערסייהו בגלויא דגופיהון לנהורא דבוצינא וכל אינון בנין דנפקין מתמן הוו נכפין דשרו עלייהו רוחין מההוא סטרא אחרא ואינון רוחין [ב] ערטילאין דחייבין דאקרון מזיקין ושריאת בהו לילי"ת וקטילת לון כיון דאתקדש יומא ושלטא קדושה על עלמא ההוא סטרא אחרא אזעירת גרמה ואטמרת כל ליליא דשבתא ויומא דשבתא:

בר מן אסימו"ן וכל כת דיליה דאזלי על שרגי בטמירו למחמי על גלויי דשמושא ולבתר אטמרון [ג] גו נוקבא דתהומא רבא כיון דנפק שבתא כמה חיילין ומשריין פרחין ומשטטין בעלמא וע"ד אתתקן שיר של פגעים דלא ישלטון על עמא קדישא · לאן אתר משטטי בההוא ליליא כד נפקי בבהילו וחשבין לשלטאה בעלמא על עמא קדישא וחמאן לון בצלותא ואמרין שירתא דא ובשירותא מבדלי בצלותא ומבדלי על הכוס פרחי מתמן ואזלי ומשטטי ומטאן לגו מדברא רחמנ' לשיזבן מנייהו ומסטר' בישא (אמרו רבותינו ז"ל) תלתא אינון גרמין בישא לגרמייהו · חד מאן דלייט גרמיה · תניינא מאן דזריק נהמא או פרורין דאית בהו כזית· תליתאה מאן דאוקיד שרגא במפקא דשבתא עד לא מטו ישראל לקדושא דסדרא דגרים לנורא דגיהנם לאדלקא בההוא נורא עד לא מטא זמנייהו · דחד דוכתא אית בגיהנם לאינון דקא מחללי שבתות ואינון דענישין בגיהנם לייטין ליה לההוא דאוקיד שרגא עד לא מטא זמניה ואמרי ליה הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר וגו' צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידים בגין דלאו יאות הוא לאדלקא נורא כד נפיק שבתא עד דמבדלי ישראל בצלותא [ד] ומבדלי על כסא בגין דעד ההוא זמנא שבת הוא וקדושא דשבת שליט עלנא ובשעתא דמבדלין על כסא כל אינון חיילין וכל אינון משריין דאתמנן על יומי דחול כל חד וחד יתוב לאתריה ופולחניה דאתמני עליה בגין דכד עאל שבתא ואתקדש יומא קדש אתער ושליט בעלמא וחול אתעדי משולטנותא דיליה עד שעתא דנפיק שבתא לא תייבין לאתרייהו ואע"ג דנפק שבתא לא תייבין לאתריהו עד זמנא דאמרי ישראל בא"י המבדיל בין קדש לחול כדין קדש אסתלק ומשריין דאתמניאו על יומי דחול מתערין ותייבין לאתרייהו כל חד וחד על מטריה דאתפקיד עליה ועם כל דא לא שלטן עד דיהון נהורין מרזא דשרגא וכלהון אקרון מאורי האש בגין דמנהורא דנורא דנגדא (כ"א דמרזא דעמודא דנורא) ומיסודא דנורא אתיאן כלהו ושלטין על עלמא תתאה וכל דא כד ב"נ אדליק שרגא עד לא שלימו ישראל קדושה דסדרא אבל אי איהו ממתין עד דאשלימו קדושה דסדרא אינון חייבין דגיהנם מצדיקין עלייהו דינא דקב"ה ואינון מקיימי על ההוא ב"נ כל ברכאן דקא אמרי צבורא ויתן לך האלהים מטל השמים ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה וגו' · אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' · ביום רע מיבעי ליה מאי ביום רעה ביומא דשלטא ההוא רעה למיתב נשמתיה · אשרי משכיל אל דל דא הוא שכיב מרע לאסאה ליה מחובוי גבי קב"ה · ד"א דא יומא דדינא שריא על עלמא אשתזיב מניה כמה דאתמר ביום רעה ימלטהו ה' יומא דאתמסר דינא לההוא רעה לשלטאה על עלמא [ה] (חסר):

בראשית

(א) גליון אתכנן רוחין וגופין קדישין:

(ב) רוחות ערומות של רשעים שאין להם במה להתלבש ומשוטטים בעולם לטמא ב"א בש"ז שגורמים שאדם רואה קרי וכיינו דאקרון ר"ל שפועלי' שאדם רואה קרי · וי"מ שאלו רוחות ערומות הם של רשעים שראו קרי כל ימיהם ולא חזרו בתשובה:

ישעיה כב

(ג) תוך נקבי התהום רבה שהם הנטות שקליפות חיצוני' נסתרו' שם ושם מקומם:

בראשית כז

דברים כח

תהלים מא

(ד) תימה הי לא מצי לאדלוקי שרגא דקאמר היכי מצי למימר תו בור' מ"ס ואפשר לשנוי בין אדלוקי שרגא לאוקדא נורא דשרגא לא מצי לאדלוקי עד דלא מטו וכו' אבל בתר הכי מצי לאדלוקי למימר ביה במ"ס אבל נורא אפי' דמטו וכו' לא מצי לאוקדא עד לבתר דמבדלי אכסא ושכי ניחא שפיר דזימנין קאמר לאדלוקי נורא וזימנין לאדלוקי שרגא כנלע"ד: (ה) עיין סוף חלק זה:

בראשית

* בריש ב(נ"א ברא׳שית בחכמתא דמלכא גליף וכולי) ג הורמנותא דמלכא דגליף גלופי
(נ"א גליפו) הבטהירו עלאה ובוצינא דקרדינותא ונפיק גו סתים דסתימו מרישא
(נ"א מרזא) דאי"ן סוף זקוטרא *בגולמא נעיץ בעזקא לא חוור ולא אוכם לא סומק ולא ירוק
ולאו גוון כלל כד (נ"א הדר) מדיד חמשיחא עביד גוונין לאנהרא לגו · בגו בוצינא *נפיק חד
נביעו דמני׳ אצטבעו גוונין לתת׳ סתים גו סתימין מרזא דאי"ן סו"ף ט בקע ולא בקע אוירא
דיליה לא אתיידע כלל עד דמגו דחיקו דבקיעותיה יאנהיר *נקודה חדא סתימאה עלאה בתר
ההוא נקודה לא אתיידע כלל ובג"כ אקרי ראשית מאמר קדמאה דכלא : *

יו והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד : זהר
סתימא דסתימין יבבטש אוירא דיליה (דמטי יגולא מטי) *בהאי
נקודא ·(ס"א נהורא) וכדין אתפשט האי ראשית ועביד ליה היכלא ליקריה ולתושבחתיה
(יקרא להיכליה ולתושבחתא)(נ"א וליקריה ולהיכליה ולתושבחתיה)· תמן זרע זרעא דקודשא
לאולדא לתועלתא דעלמא ורזא דא סזרע קדש מצבתה : זהר דזרע זרעא ליקריה כהאי
זרעא דמשי דארגוון טב יד דאתחפי לגו ועביד ליה היכלא דאיהו תושבחתא דיליה ותועלתא
דכלא · בהאי ראשית ברא ההוא סתימאה דלא אתיידע להיכלא דא · היכלא דא אקרי
אלהים ורזא דא בראשית ברא אלהים· זהר דמניה כלהו מאמרות אתבריאו ברזא דאתפשטותא
דנקודה דזהר סתים דא · אי בהאי כתיב ברא לית טו תווהא דכתיב סויברא אלהים את
האדם בצלמו : זהר רזא דא בראשית קדמאה דכלא שמיה · אהיה שמא קדישא
גליפא בסטרוי (נ"א נהיר ונ"א בגלפא נהיר) אלהים גליפא בעיטרא (נ"א בגלופא דעטרא)
אש"ר היכלא טמיר וגניז טז שריאותא יזדרזא דראשית אש"ר רא"ש דנפיק מראשית · וכד
אתתקן

(א) ע׳ תיקוני׳ טו א נ ב :
פי׳ עשן
נ"א ונפיק
(ב) הותיות רבב"י
נ"א
עיי בסוף הס׳ מה שחסר כאן
דניי"ל יב
נ"א והנסיר
ישעיה ו
בראשית א
(ג) רשות ורצון שמלך יתעלה הוא קודם לכל מחשו׳ להאצלת אצילות ממנו

נדרך חקיקה · ועיין בתקונים תקון ה׳ : (ד) חקק חקיקות האצילות מהעלם אל הגילוי כדבר הנחקק מכלי להעבירו : (ה) כוהירות ניצוץ אור עליון מלשון רז"ל שרגא בטיהרא וכו׳ וכן התרגום של צהרים הוא טיהרא ורמז אל תוקף הארה כאור המזהיר בצהרים : (ו) ניצוץ חזק ורמז אל אפיסת ההשגה שא"א לעין השכלי לראות ולהשיג בדברים הנעלמים העליונים כמו שא"א לעין הראות לראות בניצוץ מראה הלטושה שמזהיר בחוזק הזהירות והבהירות · והוא מלשון רז"ל בפסחים חיטי דקרדוניתא ובפירש"י חטים הגדלים בהרים קשים וחזקים · ויש גורסים בוצינא דקדרינותא והוא מלשון קדרות ושחרות לרמז ע"ל רוב העלמותיו כי כן יתיחס כל דבר נעלם אל חשך כמ"ש ישת חשך סתרו · ויש גורסים בוצינא דקדרוניתא והוא אבן הבנ"ל מסקל הבנאים שבו שוקלים ואומדים ומשערים כדי שיעלה הבנין ישר · ופירוש מלת קדרוניתא הוא מלשון משנה מקדרין בהרים כלומר אומדין השיפוע הגבוה ובלשון ערבי תקדי"ר ולפי שאותו ניצוץ הנזכר אשר הוא ראשית גילוי רוממותו ית׳ הוא כמשקל אל הבנין עולה ויורד לכן קראו בוצינא דקדרוניתא והבורר יברר : (ז) קשור ניצוץ הנזכר בגולם שהוא אות יו"ד צורת ניצוץ וגם הוא צורת גולם שחוכל לצייר ממנו כל אות שתרצה כגולם הזה כלא צורה ומוכן לכל צורה שתרצה לצייר בו : (ח) מדה : (ט) בראשית טז ע"ב : (י) אינו מושג : (יא) לעיל ב ע"א : (יר) לשון בהאה והוא רמז אל תוקף זריחת האור שמכה בלטישת אורו למטה : (יג) בראשית טז ע"ב : (יד) שמתכסה ומתעלם לפנים : (טו) אין תמיה : (טז) התחלה : (יז) תיקונים תיקון ל"ח וזכר אחרי מות סס :

אתתקן לבתר נקודה והיכלא (בסדרא) כחדא כדין בראשית כליל (ראשית) ראשיתא עלאה בחכמתא לבתר אתחלף גוון ההוא היכלא ואקרי בית (נ"א ומניה אתהדם היכלא) ונקודה עלאה אקרי רא"ש כליל דא בדא ברזא ברשי"ת כד איהו כלא כחדא בכללא חדא עד לא הוי ישובא בביתא [א] כיון דאזדרע לתקונא דישובא כדין אקרי אלהים טמירא סתימאה:

זהר סתים וגניז כד בנין (ס"א עד דבנין) בגויה לאולדא וביתא קיימא בפשיטו דתקונא דאינון זרע קדש ועד לא אתעדיאת ולא אתפשט פשיטו דישובא לא אקרי אלהים אלא כלא בכללא בראשי' לבתר דאתתקן בשמא *דאלהים אפיק אינון תולדין מההוא זרעא דאזדרע ביה מאן ההוא זרעא אינון אתוון גליפן רזא דאורייתא דנפקו מההוא נקודה · ההיא נקודה זרע בגו ההוא היכלא רזא * [ב] דתלת נקודין [ג] חל"ם · שור"ק · חיר"ק · ואתכלילו דא בדא ואתעבידו רזא חדא · קו"ל דנפיק בחבורא חדא בשעתא דנפק נפקת בת זוגיה בהדיה דכליל כל אתוון דכתיב א"ת השמי"ם קול ובת זוגו האי קול דאיהו שמים איהו אהי"ה בתראה:

זהר דכליל כל אתוון וגוונין כגוונא (נ"א זרעא) דא [ד] עד הכא **יהוה אלהינו יהוה** אלין תלתא דרגין לקבל רזא דא עלאה בראשית ברא אלהים · בראשית רזא קדמאה · ברא רזא סתימא לאתפשטא מתמן כלא · אלהים רזא לקיימא כלא לתתא · את השמים דלא לאפרשא לון דכר ונוקבא כחדא · א"ת כד נטיל אתוון כלהון כללא *דכלהו אתוון אינון רישא וסיפא · לבתר אתוסף ה"א לאתחברא כלהו אתוון בה"א ואתקרי את"ה ועל"ד [ה] ואתה מחיה את כלם *את רזא **אדני** והכי אקרי · השמים דא יהו"ד רזא עלאה · וא"ת תקונא דכר ונוקבא · וא"ת רזא ויהו"ד וכלא חד · הארץ דא אלהים כגוונא עלאה למעבד [ד] פירין ואיבין שמא דא כלילא בתלת דוכתי ומתמן אתפרש שמא דא לכמה סטרין עד הכא רזא דסתרא דסתרין דגליף ובני וקיים באורח סתים בסתרא דחד קרא מכאן ולהלאה: *

בראשית בר"א שי"ת מקצה השמים ועד קצה השמים שית סטרין דמתפשטן מרזא עלאה באתפשטותא (נ"א משלש נקודות) דברא מגו נקודה קדמאה ברא אתפשטותא דחד (נ"א מגו) נקודה דלעילא · והכא אגליף רזא שמא דארבעין ותרין אתוון:

***והמשכילים** יזהירו כגוונא דתנועי (נ"א דטעמי) דמנגני · ובנגונא דילהון אזלין אבתרייהו אתוון ונקודי ומתנענען אבתרייהו כחיילין בתר מלכיהון

*גופא אתוון ורוחי נקודי כלהו [ו] נטלי במטלנון בתר תנועי (נ"א טעמי) וקיימי בקיומיהון כד נגונא דטעמי נטיל נטלי אתוון ונקודי אבתרייהו כד איהו פסיק אינון לא נטלין וקיימי בקיומייהו · והמשכילים יזהירו אתוון ונקודי · כזהר נגונא דטעמי · הרקיע אתפשטותא דנגוני כגון אינון דמתפשטי בפשיטו ואזלי בנגונא · ומצדיקי הרבים אינון [ז] פסוקי דטעמי דפסקי במטלניהון [ח] דבג"כ אשתמע מלה · יזהירו אתוון ונקודי ונהרין כחדא במטלנון ברזא דסתימו במטלנותא באינון שבילין סתימין · מהאי אתפשט כלא · והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע אינון [ט] קיימין וסמכין דההוא אפריון · המשכילים אינון קיימין וסמכין עלאין דאינון מסתכלי בסכלתנו בכל מה דאצטריך ההוא *אפריון וסמכין דיליה · סתרא דא כד"א [י] אשרי משכיל אל דל · יזהירו דאי לא יזהירו ולא נהרין לא יכלין לעיינא ולאסתכלא בההוא אפריון בכל מה דאצטריך · כזהר הרקיע ההוא דקיימא

ע"ג

ומראה מקום

(א) כיון שנזרע לתקון הישוב: (ב) מנחת יהודה ד' קלו:

בלק רכ

ג"א זרעא

פקודי רלד

נחמיה ט

כט א

(עי' בסוף הספר מה שחסר כאן)

דניאל יב

תיקונים כד

(ג) חל"ם חסד במהלים גופו של אדם חירק הוא בפחד במחריק שיניה' של רשעי' שורק הוא הת"ת מקום המדות:

[illegible] קט א:

כט א

תהלים מא

(ד) תרומ' קסא ע"ב ומנחת יהודה רו ע"ב וע"ג ע"ד: (ה) פירות וזרעים רמז על הנשמות הנאצלות מתחת כסא הכבוד כמ"ש ממני פריך נמצא: (ו) כל האותיות עם הנקודות אשר להם הם מתנענעים בניתוך מנענע אותם ע"י נגון הטעמים שיש לאותיות ודבר זה מבואר בפרדס בשער הטעמים: (ז) פסוק שיש בטעמים שמפסיק בין תיבה לתיבה: (ח) על ידי כך נשמע הדבור: (ט) עמודים ואדנים: (י) פי' אפריון דא היכלא דלאתתא וע' תרומה קכז א:

אינון משכילים דכתיב ביה [ט]ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא · זהר יחזקאל א
...וא נהיר לאוריתא · זהר דנהיר לאינון ראשי דהאי חיה ואינון משכילים (א) שלג תוך המי׳ :
...רין תדיר ומסתכלן להאי רקיע להאי נהירו דנפיק מתמן ודא איהו נהירו דאוריתא
...יר תדיר ולא פסיק : **והארץ** היתה תהו ובהו וגו׳ היתה *דייקא מקדמת דנא לט ב
...תלגא גו מייא נפקא מנה זוהמא בההוא חילא דתלגא במייא ואקים בה אשא תקיפא
...ה בה פסולת * ואתעבידת תה״ו ומאתר (נ״א מדורא) [ב] דזוהמא קינא דפסולת · ובה״ו (נ״א ואתעדיאת)
...ירו דאתברר מגו פסולת ואתייבש בה · חשך רזא דאשא תקיפא והוא חש״ך [ג] חפי (ב) מדור
...ה ההוא תה״ו על גבי [ד] ההוא פסולת ואתתקנת מיניה · ורוח אלהים רוח קודשא היכס בכם הקליפות :
...פיק מאלהים חיים ודא מרחפת על פני המים · בתר דהאי רוח נשיב [ה] אתבריר [ו] דקיקו
מגו ההוא פסולת [ז] כטיפא דזוהמא כד אתבריר ואצטריף זמנא ותרין עד
...שתאר ההוא זוהמא דלית ביה זוהמא כלל כך האי תהו אתבריר ואצטריף ונפק מניה
...וח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים *ההוא דחמא אליהו אתבריר בהו ואצטריף מ״א יט יעו׳ ג ע״א
...ק מניה רעש דכתיב ואחר הרוח רעש ואתבריר חשך ואכליל ברזא דיליה אש דכתיב
...ר הרעש אש אתבריר רוח ואתכליל ברזא דיליה *קול דממה דקה [ח] תה״ו אתר דלית יתרו פא ב ותיקון נת
...ה גוון ולא דיוקנא ולא אתכליל ברזא דדיוקנא השתא איהו בדיוקנא כד מסתכלן ביה
...ליה דיוקנא כלל · לכלא אית לבושא לאתלבשא בר האי (דאתחזי ביה וליתיה כלל ולא
...) בה״ו להאי אית ליה ציורא ודיוקנא אבנין משקעין גו גליפא (נ״א קליפה) דתהו נפקו גו
...פא דמשקען תמן · ומתמן משכי תועלתא לעלמא בציורא דלבושא משכי תועלתא מעילא
...תא וסלקי מתתא לעילא · וע״ד [ט] נקיבן ומפולמין הני תליין באוירא לזמנין תליין באוירא
...לקי מתמן לעילא לזמנין מטמרין ביומא [יא] דעיבא ומפיקי מיין מגו תהומא לאתזנא תה״ו
...מן דהא כדין חדוה ושטותא *דקא (נ״א דלא) אתפשט תהו בעלמא · חשך הוא אשא אוכמא (נ״א ושטותא)
...יף בגוון · אשא סומקא תקיף בחיזו · אשא ירוקא תקיף בציור *אשא חיוורא גוון פקודי רמג ותרומה קכג
...ליל כלא · חשך תקיף בכל אשין ודא אתקיף לתה״ו · חשך הוא אשא ולאו איהו
...א חשוכא בר כד אתקיף לתהו ורזא דא [ט]ותכהינה עיניו מראות ויקרא את עשו וגו׳ · בראשית כז
...ך פני רע דאסבר אנפין לרע וכדין אקרי חשך דשרי עליה לאתקפא ליה ורזא דא וחשך
...פני תהום · רו״ח הוא קול דשארי על בהו ואתקיף ליה ואנהיג ליה בכל מה דאצטריך ורזא
...[ט]קול יי׳ על המים וכן ורוח אלהים מרחפת על פני המים אבנין משקען גו תהומי דנפקי תהלים כט
...א מנהון וע״ד אקרון פני המים רוח אנהיג ואתקיף לאינון פנים פני תהום דא כמה (ג) מכסה על התהום וכתב הריקא״ עי׳
...צטריך ליה ודא כמה דאצטריך ליה · תה״ו עליה שריא שם [יב] שד״י בה״ו עליה שריא שם
...באות · חשך עליה שריא שם אלהים · רוח עליה שריא שם ידו״ד רוח חזק מפרק הרים לא שמלת תהו׳
...ת ה׳ וגו׳ שמא דא לא הוי ביה דהא שד״י שלטא עליה ברזא (דסתרא) דתהו ואחר הרוח נגזר ממלת תהו
...ש לא ברעש ה׳ דהא שם צבאות שלטא ביה ברזא דבהו · וע״ד אקרי בהו רעש דלאו איהו וכמ״ש עספת כמ״ש של הנה
...א רעש · ואחר הרעש אש לא באש ה׳ דהא שמא דאלהים שלטא ביה מסטרא דחשך ואחר ריקם ובוה רמז לשכינה · ושם
...ש קול דממה דקה הכא אשתכח שם ידו״ד ד׳ פרקין הכא דאינון [יג]פרקי גופא ואברין ידיען היו הקליפות מקיפי׳ עד
...ון ארבעה ואינון תריסר והכא שמא גליפא דתריסר אתוון דאתמסר [יד] לאליהו במערה : שנתברר כמות מהקליפה עי׳

ויאמר

...ל רמ ופקודי רלג ע״ב ותיקונים סוף תקון יח והכל היה גנוז בארץ עד שנתברר כל אחד לצורתו עי׳ פנחס רכז ע״א : (ד) נכנס
...פסולת שהוא הקליפ׳ : (ה) ל׳ בורר החסדים מן הדינים : (ו) דקות אחד : (ז) כטיפת הזוהם שהוא שם ומטופף ולף על פני
...ים שמבשלים בו אגל האש ואותו זוהם מסלקים מהקדרה מעט מעט עד שלא נשאר בו זוהם כלל אף כן הענין בקליפות בתיקונ׳ :
...גליון תהו בינ׳ דבר שמתפ׳ ב״א שאין בו ממש בהו כחסד דבר שיש בו ממש ב״ז ה״ו דבר שמלבים את התהו : (ט) נקובי׳
...צי׳ המי׳ עליונים ליך דרך נקיבתו וע״י תמיד׳ הליכת המי׳ דרך שם נעשי׳ האבנים ההם ברי״אי׳ והוקי׳ : (י) ותזקי׳ :
...ביום המעונן ורמז ליום שהדין שולט בו : (יב) והלו השמות שולטים על הקליפות וענין השמות ויקרא יא : (יג) איברי
: (יד) שם זה שולט באויר ובו היה אליהו ז״ל שם עיין ויקהל רה א ושם זה הזכיר מרע״ה בתוך הענין להבריאת את הקמות
כנו׳ פרשת בשלח נה א ושלח לך קסב ב :

ויאמר אלדים יהי אור ויהי אור · מהכא איהו שירותא [א] לאשכחא גניזין היך אתברי
עלמא בפרט דעד הכא הוה בכלל ובתר אתהדר כלל למהוי [ב] כלל ופרט
וכלל · עד הכא הוה כלא תליא באוירא מרזא דאין סוף · כיון דאתפשט חילא בהיכלא
עלאה רזא דאלדים כתיב ביה אמירה ויאמר אלדים דהא לעילא לא כתיב ביה אמירה
בפרט ואע"ג דבראשית מאמר הוא אבל לא כתיב ביה ויאמר דא ויאמר איהו קיימא
[ד] למשאל ולמנדע · ויאמר חילא [ה] דאתרם ארמותא בשקאי *מרזא דאין סוף ברזא (כ"א
ברישא) דמחשבה · ויאמר אלדים השתא *אוליד ההוא היכלא ממה דאתעדיאת מזרעא
דקדש ואוליד בשקאי וההוא דאתיליד אשתמע לבר מאן דאוליד ליה אוליד בשקאי דלא
אשתמע כלל כיון דנפיק מניה מאן דנפיק אתעביד קול דאשתמע לבר · יהי אור כל מה
דנפק ברזא דא נפק · *יהי על רזא דאבא ואמא דאיהו י"ה ולבתר אתהדר לנקודה
קדמאה למהוי שירותא לאתפשטא למלה אחרא אור ויהי אור דכבר הוה אור
דא רזא סתימא אתפשטותא דאתפשט ואתבקע מרזא דסתרא דאויר עלאה סתימא
בקע בקדמיתא ואפיק חד נקודה סתימא מרזא דיליה דהא אין סוף בקע מאוירא
דיליה וגלי האי נקודה [ו] כיון דהאי [י] אתפשט מה דאשתאר אשתכח אור מההוא
רזא דההוא אויר סתימא כד אשתכח מניה נקודה קדמאה [ז] אתגלי לבתר עליה *מטי
ולא מטי כיון דאתפשט נפק ואיהו הוא אור דאשתאר מאויר והיינו אור דכבר הוה
והאי קיימא נפק ואסתלק ואתגניז ואשתאר [ז] חד נקודה מניה למהוי מטי תדיר באורח גניזו
בהאי נקודה מטי ולא מטי נהיר ביה בארח נקודה קדמאה דנפק מניה ובג"כ כלא
אחיד דא בדא נהיר בהאי ובהאי · כד סליק כלא סלקין ואתאחדן ביה ואיהו מטי ואגניז
באתר דאי"ן סוף וכלא חד אתעביד · ההוא נקודה דאור · אור איהו · ואתפשט ונהירו
ביה שבע אתוון דאלפא ביתא ולא אקרישו ולחים הוו נפק חשך לבתר ונפקו ביה [ח] שבע
אתוון אחרן דאלפא ביתא ולא אקרישו וקיימו לחים · נפיק רקיע דאפרים מחלוקת
דתרין סטרין ונפקו ביה תמניא אתוון אחרנין כדין כ"ב [ט] דליגו שבע אתוון דהאי סטרא
ושבע דהאי סטרא ואתגליפו כלהו בההוא רקיע והוו קיימי לחים · אקריש ההוא רקיע
ואקרישו אתוון ואגלימו ואתציירו בציורייהו ואגליף תמן אוריתא לאנהרא לבר · יהי אור
דהוא אל גדול רזא דנפק מאויר קדמאה · ויהי רזא דחשך דאקרי אלדים אור דאתכליל
שמאלא בימינא וכדין מרזא דאל הוי אלדים אתכליל ימינא בשמאלא *ושמאלא בימינא :
וירא אלדים את האור כי טוב · דא עמודא דאמצעיתא · כי טוב אנהיר עילא ותתא
ולכל שאר סטרין ברזא ידו"ד שמא דאחיד לכל סטרין · ויבדל אלדים וגו' ·
אפריש מחלוקת למהוי כלא שלים* : **ויקרא** אלדים וגו' · מהו ויקרא קרא וזמין
לאפקא מהאי אור שלים דקיימא באמצעיתא חד נהירו דאיהו יסודא דעלמא דעליה
קיימי עלמין ומההוא אור שלים עמודא דאמצעיתא אתפשט יסודא חי עלמין דאיהו יום
מסטרא דימינא · ולחשך קרא לילה קרא וזמין ואפיק מסטרא דחשך חד נוקבא סיהרא
דשלטא בליליא ואקרי לילה רזא דאדנ"י אדון כל הארץ · עאל ימינא בההוא עמודא
שלים דבאמצעיתא כליל ברזא דשמאלא וסליק לעילא עד נקודה קדמאה ונטיל
ואחיד

ומראה מקום
(א) לגלות אורות וסודות עלומים :
דיפי ג"ד ב
לפי' פו ענ
רנג ב
(ב) תיקוני' מ"א תקון ובמנח"ת יהודה יב ע"א וכז סו' ע"א וזהר אמתן רסד ע"א : ואם סס ע"א
(ג) אותיות מ"י או"ר :
(ד' ליפא וליהן ולזקור בו מן הבנין ולמטה אבל מסכ ולמעלה אין דורשין דכתיב בנסתרות לה' אלהינו וזו"ו כבוד אלהים הסתר דבר :
לג פ"א
פי' בסוף הספר מה מחבר כאן
(ה) שמים מתהלת בתרומות ומעשרות כאפא הברכה מלעילא :
(ו) כל אמירה במקאי כד"א ואמרת בלבבך : (ז) פיר' נקודה הסולם שבמלת אור הנשארת מאויר וכיינו מטי ולא מטי דקא שריא על האור נוגעת ולא נוגעת : (ח) מנחת יהודה דף ע"ב ובתיקוני ביארו בענין אחר : (ט) קפצו אל הגלוי כ"ב קפיצות שהם כ"ב אותיות התורה ובהם נתיסד העול' :

אחיד תמן מלה (נ"א חילא) דתלת נקודין חל"ם שור"ק חיר"ק [א] זרע קדש דהא
לית זרעא דאזדרע בר ברזא דא ואתחבר כלא בעמודא דאמצעיתא · ואפיק יסודא
דעלמא ובגין כך אקרי כל דאחיד לכלא בנהירו דתיאובתא · שמאלא להיט בתוקפא
דארח · בכולהו דרגין ארח ריחא · ומההוא להיטו דאשא אפיק ההיא נוקבא סיהרא
וההוא להיטו הוה חשך בגין דהוה מאשך · ותרין סטרין אלין אפיקו תרין דרגין אלין
אחד דכר וחד נוקבא · יסודא אחיד בעמודא דאמצעיתא מההוא תוספת נהורא דהוה
ביה דכיון דההוא עמודא דאמצעיתא אשתלים ועביד שלם לכל סטרין כדין אתוסף
ליה נהירו מעילא ומכל סטרין בחדוה דכלא ביה · ומההוא תוספת דחדוה נפיק יסודא
דעלמין ואקרי מוסף · מהכא נפקין כל חיילין לתתא ורוחין ונשמתין קדישין ברזא
ידו"ד צבאו"ת אל אלהי הרוחות לילה אדון כל הארץ מסטרא דשמאלא מההוא חשך
ובגין דההוא חשך תיאובתיה לאתכללא בימינא וחלש תוקפיה אתפשט מניה האי לילה
כד שארי לאתפשטא האי לילה עד לא אשתיים ההוא חשך עאל ואתכליל בימינא וימינא
אחיד ליה ואשתאר בגריעו האי לילה וכמה דחשך תיאובתיה לאתכללא באור הכי
לילה תיאובתיה לאתכללא ביום חשך גרע נהוריה ובגין כך אפיק דרגא בגריעו ולא
נהירו חשך לא נהיר אלא כד אתכליל באור לילה דנפק מניה לא נהיר אלא כד
אתכליל ביום · גריעו דלילה לא אשתלים אלא במוסף מה דאתוסף הכא גרע הכא ·
במוסף הוה ביה רזא דנקודא עלאה ורזא דעמודא דאמצעיתא בכל סטרין ובגין כך
אתוסף ביה תרין אתוון בליליא גריעו ביה אלין תרין כדין קרא כתיב [ב] ויקרא וגרע
מניה ו"י וכתיב קרא לילה הכא רזא דשמא דשבעין ותרין [ד] אתוון גליפא דכתרא עלאה :

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו' · הכא בפרט רזא לאפרשא *בין מיין עלאין
לתתאין ברזא דשמאלא (נ"א ואתברי) הכא מחלוקת ברזא דשמאלא דעד הכא
רזא דימינא הוא והכא איהו רזא דשמאלא ובגין כך אסגיאו מחלוקת בין דא לימינא · ימינא
איהו שלימא דכלא ובגין כך בימינא כתיב כלא דהא ביה תלייא כל שלימו כד אתער שמאלא
אתער מחלוקת ובההוא מחלוקת אתתקף אשא דרוגזא ונפק מניה מההוא מחלוקת גיהנם
וגיהנם בשמאלא אתער ואתדבק · חכמתא דמשה בהא אסתכל ובעובדא דבראשית אשגח ·
בעובדא דבראשית הוה מחלוקת שמאלא בימינא ובההוא מחלוקת דאתער ביה
שמאלא נפק ביה גיהנם ואתדבק ביה עמודא דאמצעיתא דאיהו יום תליתאי עאל
בינייהו ואפריש מחלוקת ואסכים לתרין סטרין וגיהנם נחית לתתא ושמאלא אתכליל
בימינא והוה שלמא בכלא כגוונא דא מחלוקת קרח באהרן שמאלא בימינא · אסתכל
משה בעובדא דבראשית אמר לי אתחזי לאפרשא מחלוקת בין ימינא לשמאלא אשתדל
לאסכמא בינייהו ולא בעי שמאלא ואתתקף קרח בתוקפיה אמר ודאי גיהנם בתוקפא
דמחלוקת שמאלא אצטריך לאתדבקא *הוא לא בעי לאתדבקא לעילא ולאתכללא
בימינא ודאי יחות לתתא בתוקפא דרוגזא דיליה · ועל דא לא בעי קרח לאסכמא
האי מחלוקת בידא דמשה בגין דלא הוה *לשם שמים ולא חייש ליקרא דלעילא
ואכחיש עובדא דבראשית · כיון דחמא משה דהוה מכחיש עובדא דבראשית
ואתדחא איהו לבר כדין ויחר למשה מאד · ויחר למשה על דאכחישו ליה
דלא אסכים ההוא מחלוקת · מאד על דאכחישו עובדא דבראשית ובכלא אכחיש

(א) לעיל טו ב ועיין בתקונים דף קכט א"ב יוסי שמענא דתלת טיפין אזדריקו ממוח"א עילאה וכו' והביאו הייט בספר מנחת יהודה ו ע"א ע"ש :
(ב) איהו תפילת יוצר :
(ג) דויקרא ואמר קרא :
תרומה קמט ע"ב
(ד) תרומה קלב ב שמא דע"ב אתוון דקא מתעטר באבהן :
ס"א לעילא ולאתכללא
לג ע"א

במדבר כו קרח בעילא ובתתא דכתיב [9]בהצותם על ה' הא תתא ועילא ועד אתדבק במה דאתח
ליה · מחלוקת דאתתקן כגוונא דלעילא וסליק ולא נחית ואתקיים בארח מישר ד
(א) רמז נא"ה: מחלוקת דשמאי והלל וקב"ה אפריש בינייהו ואסכים לון ודא הוה מחלוקת [א] לש"ש ושמי
אפריש מחלוקת וע"ד אתקיים ודא הוה כגוונא דעובדא דבראשית וקרח בעובדא דבראשי
אכחיש בכלא ופלוגתא דשמים הוה ובעא לאכחשא מלי דאורייתא ודאי באתדבקות
דגיהנם הוה וע"ד אתדבק בהדיה ורזא דא בספרא דאדם · חשך כד אתער אתע
בתוקפיה וברי ביה גיהנם ואתדבק בהדיה בההוא מחלוקת כיון דשכיך רוגזא ותוקפ
אתער מחלוקת כגוונא אחרא מחלוקת דרחימו · ותרין מחלוקת הוו · חד שירותא ות
סיומא ודא איהו ארחהון דצדיקייא שירותא דלהון בקשיו וסופא דילהון בנייחא · קר
הוה שירותא דמחלוקת כפום רוגזא ותוקפא ואתדבק בגיהנם · שמאי סופא דמחלוקת ה
רוגזא בנייחא אצטריך לאתערא מחלוקת דרחימו ולאסכמא ע"י דשמים · ורזא דא יה
רקיע בתוך המים ויהי מבדיל · דא מחלוקת קדמאה אתערו דרוגזא ותוקפא בעא לאפרש
ואתער גיהנם עד דרוגזא ותוקפא אצטנן וכדין ויעש אלהים את הרקיע וגו' אתער מחלוק
דרחימו וחביבו וקיומא דעלמא וברזא דא מחלוקת שמאי והלל · דתורה שבע"פ עאל
ברחימו גבי תורה שבכתב והוו בקיומא שלים · הבדלה איהי ודאי בשמאלא · כתיב הב
שם טז דברים י הבדלה ויהי מבדיל וכתיב ויבדל וכתיב התם [9]המעט מכם כי הבדיל וגו' וכתיב [9]בעת ההי
הבדיל ה' את שבט הלוי · דהא ודאי לית הבדלה אלא בשני באתר שמאלא · ואי תימ
הבדלה בשני איהו ודאי אמאי הבדלה בלוי דאיהו תליתאה · הבדלה בשמעון אצטריך דאי
שני · אלא אע"ג דלוי איהו תליתאה · לדעתא דיעקב שני הוה ולעולם בשני הוה וכלא בארח
מישר בארח שלים כדקא יאות · הבדלה במ"ש בין אינון דשליטין ביומי חול לשבת · וכ
נפיק שבת סלקא מגיהנם חד סטרא מעינא בישא · (ס"א טסירא ממנא בישא) דבע
תהלים צ לשלטאה בשעתא דאמרין ישראל [9]ומעשה ידינו כוננה עלינו ונפיק מההוא דרגא דאקר
שמאלא (נ"א שאולה) ובעי לאתערבא בזרעא דישראל ולשלטאה עלייהו דישראל · וישרא
(ב) רמז לאסד: עבדי עובדא [ב] בהדס וביין ואמרי הבדלה ואתפרש מנייהו ואזיל ההוא סטרא ועא
במדבר טז לדוכתיה בשאול אתר דקרח וסיעתיה תמן דכתיב [9]וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה
שם ואינון לא נחתו תמן עד דעבדי ישראל הבדלה מנהון דכתיב [9]הבדלו מתוך העד
וגו' · ולעולם הבדלה בשני דאיהו שמאלא בשירותא ותוקפא ורוגזא דאתער שמאל
יח ג במחלוקת עד לא שכיך בנייחא ואתברי ביה גיהנם *כדין אתבריאו כל אינון מלאכי
דקטרגי למריהון לעילא ואכיל לון נורא ואתוקדו וכן כל שאר אינון דמתבטלי ולית לו
קיומא ואתאכלו בנורא כגוונא דא קרח לתתא וכלא כגוונא דא · יהי רקיע אתפש
(ג) אשכול סימן מהאגיעת פשיטו דא מן דא א"ל [ג] קטפא ימינא א"ל גדול אתפשט פשיטו מן גו מייא לאשתלמ
שמא דא א"ל ולאתכללא בההוא פשיטו דא בדא ואתפשט מאל אלהים הי"ם אל
וכוח רמז אל בחסד יחיי פרב קלג ע"ב אתפשטו ואתהפכו למהוי מיין תתאין ימ"ה ההוא פשיטו דאתפשט בשני מיין עלאי
· הי"ם זה הים גדול הי"ם מיין עלאין הפוכא דאלין אתוון ימ"ה מיין תתאין כיון דאתתק
אתעבידו כלא כללא חדא ואתפשט שמא דא בכמה דוכתי מיין עלאין דכורין ומיי
תתאין נוקבי בקדמיתא הוו מים במים עד דאתפרשו לאשתמודעא מיין עלאין ותתאי
דא אלקים (נ"א מיין עלאין) ודא אדנ"י (נ"א מיין תתאין) ודא ה' עלאה וה' תתאה
מה כתיב ויעש אלקים את הרקיע אתפשטותא דא נטל שמא דא אלקים מיין עלאין · ומיי
תתאי'

תתאין אדכ"י ועם כל דא כיון דאשתלימו מיין דכורין במיין נוקבין שמא דאלקים אתפשט בכלא
ואע"ג דאפריש בין מיין עלאין לתתאין מחלוקת לא אתבטל עד יום תליתאי ואסכים מחלוק'
ואתיישב כלא בדוכתיה כדקא יאות. ובגין מחלוקת דא אע"פ דאיהו קיומא דעלמא לא
כתיב כי טוב בשני דלא אשתלים עובדא מיין עלאין ומיין תתאין הוו כחדא ולא הוו תולדין
בעלמא עד דאתפרשו ואשתמודעו · ובג"כ עבדו תולדין ועם כל דא אע"ג דהבדלה הוי בשני
ומחלוקת ביה הוה יום תליתאי אסכים בכלא דהוא שמא דאיגלף בגלופוי הוה *לאסתכמא
מיין עלאין ומיין תתאין ה' עלאה ה' תתאה ו' בינייהו לאשלמא בתרין סטרין וסימנא דא מי
הירדן מיין עלאין קמו נד אחד מיין תתאין נחתו לימא וישראל אזלי באמצעיתא · חמש רקיעין
כתיבי הכא וחי העולמים אזיל בהו ואנהיג בהו וכלהו כלילן דא בדא אלמלא האי מחלוקת
דאסתכם ע"י דאמצעיתא לא אתכלילו ולא אשתיירו (נ"א אתיישרו) דא בדא [א] חמש מאה
שנין אינון דאילנא דחיי דביק בהו למעבד איבין ותולדין לעלמא וכל [ב] מימוי דבראשית
דנגדין ואתמשכן מבראשית [ג] אתפלגו תחותוי על ידיה · ודוד מלכא נקיט כלא ואיהו
פליג לבתר דכתיב ויחלק לכל העם לכל המון וגו' וכתיב תתן להם ילקוטון וכתיב
ותקם בעוד לילה ותתן טרף וגו' · בשעתא דאתער מחלוקת בתוקפא דשמאלא אסגי
אתתקף [ד] הורפילא דטיפסא ונפקו מתמן טסירין ואקריבו מיד בלא לחותא כלל והוו
דכר ונוקבא ומנהון אתפרשו זינין בישין לזנייהו והכא תקיפו דרוח מסאבא בכל אינון
תוקפין טסירין ואינון רזי דערלה אלין אתקפו בזיינין תקיפין חד אפע"ה וחד נח"ש
תרוייהו חד · אפעה אוליד *לשבעה שנין בחבורא חדא אתהדר כלא לשבע שנין דנחש ·
הכא איהו רזא דגיהנם דאקרי בז' שמהן ילה"ר בז' שמהן אקרי ובכמה דרגין אתפשט
ונסאבו מהכא לעלמא וכלא מרזא דשמאלא טב וביש ואיהי יסודא דעלמא הכא שמא
גליפא דתמני סרי אתוון ממנא על גשמי רצון נדבה וברכה יסודא דעלמא :

ויאמר אל"הים י"קוו ה"מים וגו' · באורח קו למהוי באורח מישר דהא מרזא דהוא
נקודא קדמאה נפיק כלא בסתימו עד דמטי ואתכניש להיכלא עלאה
ומתמן נפיק בקו מישר לשאר דרגין עד דמטי להוא אתר חד דכניש כלא בכלל
דכר ונוקבא ומאן איהו חי עלמין המים דנפקי מלעיל מאת ה' עלאה מתחת השמים
ה' זעירא וע"ד ו"ו חד שמים וחד מתחת השמים כדין ותראה היבשה דא ה' תתאה
דא אתגלי וכל שאר אתכסי ומגו האי בתראה אשתמע בסוכלתנו ההוא דאתכסי אל
מקום אחד בגין דהכא הוא קשורא דיחודא דעלמא עלאה · **יהו"ה** אחד ושמו אחד
תרין יחודין חד דעלמא עלאה לאתייחדא בדרגוי וחד דעלמא תתאה לאתייחדא בדרגוי
קשורא דיחודא דעלמא עלאה עד הכא איהו · חי עלמין תמן אתבסים ואתקשר עלמא
עלאה ביחודא דיליה ובג"כ אקרי מקום אחד כל דרגין וכל שייפין מתכנשין תמן והוו כלהו
ביה חד בלי פרודא כלל · ולית דרגא דאתייחדן תמן ביחודא חד אלא האי וביה אתכסיין
כלהו באורח סתים בתיאובתא חד · עד הכא בדרגא דא אתייחד עלמא דאתגלייא בעלמא
דאתכסייא עלמא דאתגלייא אתייחד אוף הכי לתתא ועלמא דאתגלייא איהו עלמא דתתא"ה·
וארא את ה' ויראו את אלהי ישראל וכבוד ה' נראה וירא כבוד ה' כן מראה
הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יי' ודא איהו רזא ותראה היבשה כמראה הקשת אשר
[...] עלמין חזו את קשתי נתתי בענן דא מלכות נתתי מן יומא דאתברי עלמא ביומא
דעיבא

(א) תקוני' רים תיקון כד דף סח ע"א :
(ב) מנחת יהודה דף קי ע"א ולקמן לה ע"א :
ס"א יתו"ס
שמואל ב ו
תהלים קד
משלי לא
ס"א לשבעין
ר"א יתו"ס
תרומה קלד ע"א
(ג) שוטפים והוא מל' נהר פלגיו וגו' :
ישעיה ו
שמות כד
במדבר יד
במדבר יז
יחזקאל א
שם

(ד) הוא תוקף הדין הנשפע מהגבורה הממונה במקום המלך לדון ולייסר בני העול' והוא מענין מלכ"א ורופיל"א הנזכר בריש מס' [ת]עניות ונוספת פי' שלהבת הרומז על הדין ורמז בכאן שע"י המחלוקת ותגבור' הדין מגד הגבורה הי' מתחז' בלית הדין שהוא שר גיהנם וילאו מעם ב' רוחות והם ב' קליפות אשר עליהם רמז שלמה באמרו לעלוק' שתי בנות וגו' : (ה) ומתמן נפיק בקו מישר כו' [כ]אן ראיה לדברי האומר שכן הוא סדר האצילות שחכמ' האצילה חסד ונצח ובינה האצילה גבורה והוד וכתר האצילה ת"ת יסו' ומלכות ג"כ ועי' תרומה קעה ב חסד עלאה גו מחשבה :

ומראה מקום

דעיבא דאתחזי קשת (דאתער שמאלא לאתתקפא) מראה דמות כבוד ה' אתער שמאלא
(א) פ' חיי שרה ומנחת יהודה דף ע (ותקש בספוך אאון וקשת): לאתתקפא נפקת רחל אותקש בלדתה מיכא"ל בסטרא דא רפאל בסטרא דא גבריאל בסטרא
דא ואינון גוונין דאתחזון בהו' דמות חוור וסומק וירוק כן מרא' הנגה סביב נהירו דאתכסיי
בגלגולא דחיו דעינא הוא מראה דמות כבוד יי' גוונין דאתייחדא יהודא תתאה לפום יהודא
דאתייחד יהודא דלעילא יי' אלקינו יי' גוונין סתימין דלא אתחזן ואתקשרן אל מקום אחד
יחודא חדא בעלאה גוונין בקשת לתתא לאתייחדא בהו · חוור סומק וירוק כגוונין סתימין
דברים ו ואינון יהודא אחרא רזא ושמו אחד בשכמל"ו יהודא דלתתא · יהודא עלאה פשמע ישראל
ידו"ד אלקינו ידו"ד אחד · דא לקביל דא · יקוו מדידו דקו ומשחתא · הכא שית תיבין
ישעיה מ והכא שית תיבין · משחתא בוצינא דקרדינותא דכתיב פמי במדד בשעלו מים ודא איהו יקו
בראשית כג ע"א המים הכא שעורא דיוצר עלמין *יו"ד ה"א וא"ו ה"א קדו"ש קדו"ש קדו"ש דא איהו יקו
המים יי' צבאות דא איהו אל מקום אחד ברזא דשמא דא · מלא כל הארץ כבודו דא ותראה
(ב) ויחי רטו ע"ב וריש תקון כד ע"ב: היבשה רזא גליפא שמא דיהודא כח"ו במוכס"ז כוז"ו תדשא הארץ דשא עשב וגו' · השתא
אפיקת חילא באינון מיין דאתכנשו לאתר חד ונגדין בגויה גו טמירו סתימאה ונפקין בגויה
טמירין עלאין וחיילין קדישין די כל אינון בני מהימנותא מתקנן לון בתקונא דמהימנותא
תהלים קד בההיא פולחנא דמאריהון ורזא דא ג פמצמיח חציר לבהמה וגו' דא בהמה דרביעה על אלף
טורין ומגדלין לה בכל יומא ההוא חציר · וחציר דא אינון מלאכין שליטין לפום שעתא
(ג) פינחס ריז ע"א ותקונים תקון עא ודף ס ע"ב בסג"ה בתקונים: דאתבריאו בשני וקיימין למיכלא דהאי בהמה בגין דאית אשא אכלא אשא · ועשב לעבודת
האדם עשב דא אלין אופנין וחיות וכרובים דכלהו מתקנן גו תקונייהו וקיימין לאתתקנא
בשעתא דבני נשא אתיין לפולחנא דמאריהון בקרבניהון וצלותא דדא איהו עבודת האדם
(ד) מוכנים לאכול כמ"ש או לא: ועשב דא אזדמן ואתעתד לעבודת האדם לאתתקנא בתקוניה כדקא יאות וכד איהו
מתתקן בההיא עבודת האדם לבתר מנייהו נפקי מזוני וטרפין לעלמא דכתיב להוציא
(ה) בתחימת אנו: לחם מן הארץ · ודא איהו עשב מזריע זרע דהא חציר לא מזריע זרע איהו אלא ד אזדמ
למיכלא דאשא קדישא ועשב לתקונא דעלמא · וכל דא להוציא לחם מן הארץ כל תקוני
דבני נשא דקא מתקני להאי עשב ארץ · דפולחנא דילהון למאריהון לספקא על ידיהו
מההוא ארץ טרפי ומזוני להאי עלמא ולאתברכא בני נשא מברכאן דלעילא · עץ פר
בראשית לג ע"א עושה פרי דרגא על דרגא דכר ונוקבא *כמה דעץ פרי אפיק חילא דעץ עושה פרי
אוף הכי אפיק איהו ומאן איהו אלין אינון כרובים ותמרות מאי תמרות אלין אינון דסלק
בתננא דקרבנא · ומתתקני בהדיה ואקמן (כ"א ואקרון) תמרות עשן וכלהו קיימין בתקונייה
איוב מ לעבודת האדם · מה דלא קיימא כן חציר דהא אתעתד למיכל דכתיב פהנה נא בהמות אש
(ו) בנערים של תרגום כרובים כרביא ר"ל פני תינוק והכף הוא כף הדמיון ועיין לקמן יט ע"ב וכ ע"ב ועקב רמד ע"א: עשיתי עמך חציר כבקר יאכל· עץ פרי עושה פרי דיוקנא דכר ונוקבא ודמות פניהם פני אדם
אלין לאו אינון כאינון כרובי' אלין אפי רברבן הבדיקנא חתימא כרובים אפי זוטרי'כרבין פ
אדם כל (דין) דיוקנין כלילן בהו בגין דאינון אפי רברבין ומצטיירן בהו ציורין גלופין כגלו
שמא מפרש בארבע סטרי דעלמ' מזר"ח מער"ב צפו"ן ודרו"ם מיכא"ל רשים רשימו לצד דרום
וכל אנפין מסתכלין לגביה · פני אד"ם פני ארי"ה פני שו"ר פני נש"ר אד"ם איהו דכ
ונוקבא ולא אקרי אדם בר הכי ומניה אצטיירן ציורין דרכב אלהים רבותים דכתיב פרכ
תהלים סח אלהים רבותים אלפי שנאן · שנאן כללא דכלהו ציורין שו"ר נש"ר ארי"ה כ' דא איהו אד

שפיעו

פשיטו דאתכליל כחדא *ברזא דכר ונוקבא וכלהו אלפין ורבבן כלהו נפקי מהני רזא עקב רעד ע"א
סנא"ן ומהני דיוקנין מתפרשין כל חד וחד בסטרייהו כמה דאתחזי לון ואלין אינון דקא
מצלבן חד בחד וכליל חד בחד למהוי כל חד וחד כלילן בחבריה שו"ר נש"ר ארי"ה אד"ם
אתנהגן *ברזא דארבע שמהן גליפאן סלקין לאתנהגא ולאסתכלא סליק לאתנהגא נא מג ע"ב
ולאסתכלא שור לאנפי אדם סליק שמא חד מתעטרא מחקקא ברזא דתרין גוונין ואיהו
אל כדין אתהדר לאחורא וכורסיה חקיק וגליף ליה ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא
סליק לאתנהגא ולאסתכלא *נשר לאנפי אדם סליק שמא אחרא מתעטרא מחקקא ברזא יתרו פ ע"ב
דתרין אנפין גוונין לאתנהרא ולאסתלקא בסליקו בעטורא דלעיל ואיהו גדול כדין אתהדר תצא רפא ע"ב
לאחורא וכורסיה חקיק וגליף ליה ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא סליק לאתנהגא (א) ומלא
ולאסתכלא · ארי"ה לאנפי אדם סליק שמא אחרא מתעטרא מחקקא ברזא דתרין אנפין פירות שבס
גוונין לאתתקפא ולאתגברא בתוקפא ואיהו גבור כדין אתהדר לאחורא וכורסיה חקיק הנשמות :
וגליף ליה ואתרשים לאתנהגא ברזא דשמא דא · אד"ם אסתכל בכלהו וכלהו סלקין
ומסתכלין ביה כדין כלהו אצטיירו בגלופייהו בציורא דא ברזא דשמא חד דאקרי נורא
וכדין כתיב עלייהו °ודמות פניהם פני אדם כלהו כלילן בהאי דיוקנא · והאי דיוקנא יחזקאל א
כליל לון ועל רזא דא אקרי קודשא בריך הוא °האל הגדול הגבור והנורא דהא שמהן נחמיה ט
אלין גליפין אינון לעיל ברזא דרתיכא עלאה כלילא בארבע אתוון ידוד דאיהו שמא
דכליל כלא · דיוקנין אלין מחקקן גליפין בכורסייא וכורסייא גליפא מרקמא בהו חד
לימינא וחד לשמאלא וחד לקמא וחד לאחורא רשימו בארבע סטרין דעלמא · כרסייא
כד סלקא רשימא בארבע דיוקנין אלין אלין ארבע שמהן עלאין נטלין להאי כרסייא
וכרסייא אתכליל בהו עד דנקטא ולקטא נפשין ענוגין דכסופין · כיון דנקטא ולקטא
אינון ענוגין וכסופין נחתא מלייא כאילנא דמליא ענפין לכל סטר [א] ומלי איבין · כיון
דנחתא נפקי אלין ארבע דיוקנין מצטיירין בציורייהו גליפן מנהרין נצצין מלהטין ואינון
זרעין זרעא על עלמא · כדין אתקרי עשב מזריע זרע עשב דאינון זרעין זרעא על עלמא
נפקא דיוקנא דאדם דכליל כל דיוקנין כדין כתיב עץ פרי עושה פרי למינו אשר זרעו
בו על הארץ לא אפיק זרעא אלא לתועלתא · על הארץ אשר זרעו בו דיקא · מכאן
דלית רשו לבר נש לאפקא זרעא מניה לבטלא · *האי רזא דהכא לאו איהו מזריע זרע נ"א דשא
ובגין כך אתבטל ולא קיימא בקיומא *כהני אחרנין דלית ליה דיוקנא לאצטיירא יט ב ע"א
ולאתגלפא בדיוקנא וציורא כלל אלא אתחזון ולא אתחזון כל אינון דלא אצטיירו בציורא
ודיוקנא לית לון קיומא קיימי לפום שעתא ואתאכילו באשא דאכלא אשא ומהדרן
כמלקדמין וכן בכל יומא · *בר נש לתתא אית ליה דיוקנא וציורא ולא איהו בקיומא ויחי רעז
כגוונא דהני דלעילא ציורא ודיוקנא דלעילא מצטיירין בציוריהון כמה דהויין בלא
מלבושא אחרא לאצטיירא · ובגין כך אינון בקיומא תדיר · ציורא דאדם לתתא מצטיירין
בציורייהו במלבושא ולא כגוונא אחרא ובגין כך קיימין בקיומא זמן ועדן ובכל
ליליא ולילייא מתפשט רוחא מהאי מלבושא וסלקא וההוא אשא דאכלא אכל ליה
ובתר אתהדר כמלקדמין ומצטיירין בלבושייהו ובגין כך לית לון קיומא כאינון דיוקנין
דלעיל ועל דא כתיב °חדשים לבקרים · בני נשא דאינון חדשים בכל יומא ויומא איכה ג

מ"ע

מ"ט רבה אמונתך רבה איהו ולא זעירא · רבה אמונתך ודאי רבה דיכלא לנטלא
כל בני עלמא ולאכללא לון בגוה עלאה ותתאה אתר רב וסגי איהו דכליל כלא ולא
אתמליאת יתיר ורזא דא °כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו' · אזלי לגב
ימא וימא נטיל לון ואכיל לון בגויה ולא אתמליאת ובתר אפיק לון כמלקדמין ואזלי ובגי
דא רבה אמונתך · ביומא דא כתיב כי טוב כי טוב תרי זימני בגין דיומא דא אחי
לתרין סטרין ואפרים מחלוקת אמר להאי סטרא כי טוב ולהאי סטרא כי טוב ואסכים
בינייהו ובגין כך אית ביה תרין זמנין ויאמר ויאמר הכא רזא דשמא דארבע אתוו
גליפא מחקקא סליק לתריסר אתוון בארבע דיוקנין בארבע סטרין רשים על כורסיא קדישא:
ויאמר אלקים יהי מאורות וגו' · מארת חסר דאתברי אסכרא לרביי דבתי
[א] דאתגניז נהירו אור קדמאה אתברי קליפה למוחא והאי קליפה אתפשט
ואפיק קליפה אחרא כיון דנפקת סלקא ונחתא מטת לגבי אנפי זוטרי בעאת לאתדבקא
בהו ולאצטיירא בגווייהו ולא בעאת לאפרשא מנייהו אפרש לה קב"ה מתמן ונחית לה
לתתא כד ברא אדם בגין לאתקנא האי בהאי עלמא כיון דחמת לחוה דקא מתדבקא
בסטרוי דאדם דשפירו דלעילא וחמאת דיוקנא שלים פרחה מתמן ובעאת כמלקדמין
לאתדבקא באנפי זוטרי איהון נטרי תרעין דלעילא לא שבקו לה [ב] נזף קב"ה בה ואטיל
לה בשפולי ימא ויתבת תמן עד דחטא אדם ואנתתיה כדין אפיק לה קב"ה משפולי ימא
ושלטא על כל איהון רביי אפי זוטרי דבני נשא דאתחזן לאתענשא בחובי דאבוהון ואיהי
אזלא משטטא בעלמא · קריבת לתרעי ג"ע דארעא וחמת כרובים נטרי תרעי דג"ע
ויתבא תמן לגבי ההוא [ג] להט החרב בגין דהיא נפקת מסטרא דההוא להט · בשעתא
דההוא להט אתהפך ערקת ומשטטת בעלמא ואשכחת רביי דאתחזן לאתענשא וחייכת בהו
וקטילת לון ודא איהו *בגריעו דסיהרא דאזעירת נהורא ודא מארת כד אתיליד קין לא יכלא
לאתדבקא ביה · לבתר אתקריבת בהדיה ואולידת [ד] רוחין וטיסין · אדם מאה ותלתין
שנין שמש ברוחין נוקבין עד דאתת נעמה ומגו שפירו דילה טעו בני האלהים בתרה
עז"א ועזא"ל ואולידת מנייהו ומנה אתפשטו רוחין בישין ושדין בעלמא דאיהי אזלא
ומשוטטת בליליא (נ"א בלילית) ואזלת בעלמא [ה] וחייכת (נ"א וחייכן) בבני נשא ועבדי לון
דאושדון קרי ובכל אתר דאשכחן בני נשא ניימין יחידאין בביתא שרן עלייהו ואחידן לון
ומתדבקן בהו ונטלי מנייהו תאובתא ואולידן מנייהו · ותו *פגעין ביה במרעין ולא ידע וכל
דא בגריעו דסיהרא · מארת כד אתתקנת סיהרא אתהפכן אתוון [ט] אמרת ה' צרופה מגן
הוא לכל החוסים בו · מגן הוא על כל איהון [י] רוחין בישין וקסטירין דמשוטטי בעלמא בגריעו
דילה לכל איהון דאחידן ביה בהימנותיה דקב"ה · שלמה מלכא כד נחית לעמקא דאגוזא דכתיב
[ט] אל גנת אגוז ירדתי נטל [ז] קליפה דאגוזא ואסתכל בכל איהון קליפין וידע (נ"א ואסתכל דכל
איהון לא נבראו אלא מעינוגא) דכל איהון ענוגין דהנהו רוחין קליפין דאגוזא לאו איהו אלא
לאתדבקא בבני נשא *ולאסטאה לון דכתיב [ט] ותענוגות בני אדם שדה ושדות · תו תענוגי
בני אדם דמתענגי בשינתא דליליא נפקא מנייהו שדה ושדות · וכלא אצטריך קב"ה
למברי בעלמא ולאתקנא עלמא בהו וכלא מוחא לגו [ח] וכמה קליפין חפיא למוחא וכל
עלמא כהאי גוונא עילא ותתא מריש רזא דנקודה עלאה עד סופא דכל דרגין כלא

סיהו

קהלת א

(א) בגניזות סאור יתהזקו הקליפות:

(ב) גער בה הקב"ה בנזיפות והשליכ' מגבול הקדושה עד התהום בהוא שפולי דימא:

(ג) עיין ויקרא יט ע"ב ענין לפט החרב המתהפכת:

(ד) רוחו' ושדי' המעופפים:

(ה) משחקת עם בני אדם במת שיוהם עד שהם באי' לידי קרי · עיין ויגא בס"ת קמח ע"א:

פקודי רמח ע"ב

(ו) רוחות ומזיקים סופה וסערה המשוטטים בעולם:

יא ע"א

תהלים יח

שיר ו

נ"א ולאסטאה

קהלת ב

(ז) תרומה קמ ע"ב ותקונים תקון כד וריש תקון כ"ז:

(ח) מנחת יהודה דף קלג ע"ג:

איהו דא לבושא לדא ודא לדא דא מוחא לגו מוחא וקליפה *רוחא דא לגו מן דא ודא לגו מן דא עד דאשתכח דהאי קליפה להאי והאי להאי· נקודה קדמאה הוה נהירו פנימאה דלית ליה שעורא למנדע זכיכו ודקיקו ונקיו דיליה עד דאתפשט פשיטו וההוא פשיטו דההיא נקודה אתעביד חד היכלא לאתלבשא ההיא נקודה נהירו דלא ידיע [א] לסגיאו נהירו דיליה· היכלא דאיהו לבושא לההוא נקודה סתימאה איהי נהירו דלית ליה שעורא ועם כל דא לאו דקיק וזכיך איהו כההיא נקודה קדמאה טמיר וגניז· ההוא היכלא אתפשט פשיטו אור קדמאה וההוא פשיטו איהו לבושא לההוא היכלא דקיק וזכיך פנימאה יתיר מכאן ולהלאה אתפשט דא בדא ואתלבש דא בדא עד דאשתכח דא לבושא לדא ודא לדא דא מוחא ודא קליפה· ואע"ג דדא לבושא אתעביד איהו מוחא לדרגא אחרא וכלא כגוונא דא אתעביד הכא לתתא עד כי בצלם דא איהו בר נש בהאי עלמא מוחא וקליפה רוחא וגופא וכלא איהו תקונא דעלמא כד הות סיהרא בשמשא בדבקותא חדא הות סיהרא בנהירו כיון דאתפרשא מן שמשא ואתפקדת על חילהא אזעירת גרמה ואזעירת נהורא ואתבריאו קליפין על קליפין לגניזו דמוחא וכלא תקונא דמוחא וע"ד יחי מארת חסר וכל דא לתקונא דעלמא והא הוא דכתיב להאיר על הארץ:

ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים· ויעש רבויא ותקונא דכלא כדקא יאות· את שני המאורות הגדולים בקדמיתא בחבורא חדא רזא דא שמא [ב] שלים כחדא ידו"ד אלדי"ם אע"ג דלא איהו באתגליא אלא בארח סתים· הגדולים דאתבריאו (נ"א דאתרביאו) בשמא דא כדא לאתקרי בהו שמא דכלא [ג] מוצפ"ץ מוצפ"ץ אלין שמהן עלאין [ד] דתליסר מכילן דרחמי הגדולים אלין אתרביאו וסלקין לעילא בגין דאינון עלאין מרזא עלאה וסלקין לתועלתא דעלמא לאתקיימא בהון עלמין כגוונא דא שני המאורות תרוייהו כחדא סליקו [ה] ברבותא חדא· לא אתיישב סיהרא לגבי שמשא· דא וכסיף מקמי דא סיהרא אמרה איכה תרעה שמשא אמרה איכה תרבין בצהרים· דרגא זעירא אכדין נהיר בצהרי· שלמה אהיה כעוטיה: אכדין בכסופא כדין אזעירת גרמה למהוי רישא לתתאי דכתיב צאי לך בעקבי הצאן· א"ל הקב"ה זילי ואזעירי גרמך ומתמן לית לה נהורא בר משמשא דבקדמיתא הוו יתבי כחדא בשקולא לבתר אזעירת גרמה בכל אינון דרגין דילה אע"ג דאיהי רישא עלייהו דהא לית אתתא ברבויא בר בבעלה כחדא· את המאור הגדול ידו"ד ואת המאור הקטן אלדי"ם סוף כל דרגין סופא דמחשבה· בקדמיתא אתרשים איהו לעילא באתוון דשמא קדישא את רביעאה דיליה ולבתר אזעירת גרמה לאתקרי בשמא דאלדים· ועם כל דא סלקא לכל סטרין לעיל בא"ת ה' בחבורא דאתוון דשמא קדישא לבתר אתפשטו דרגין מסטרא דא ומסטרא דא· דרגין דאתפשטו מסטרא דלעיל אקרון ממשלת היום· דרגין דאתפשטון מסטרא דתתא אקרון ממשלת הלילה· ואת הכוכבים שאר חילין ומשריין דלית לון חושבנא דכלהו תליין בההוא רקיע השמים חי העולמים דכתיב ויתן אותם אלדי"ם ברקיע השמים להאיר על הארץ· דא ארץ עלאה לתתא כדוגמא דא חי העולמים ודא להאיר על הארץ דא ארץ תתאה כדוגמא דלעיל מלכותא דדוד אתתקן ביומא דא· רגלא [ו] ושמכא רביעאה דכורסייא אתתקני אתוון ואתיישרו על דוכתייהו· ועם כל דא עד יום שתיתאה אתתקן דיוקנא דאדם תקונא כדקא יאות לא אתיישב בדוכתיה וכדין אתתקן כורסייא עלאה וכורסייא תתאה· ועלמין כלהו אתיישבו בדוכתייהו ואתוון כלהו אתתקנן

על

ס"א מוחא

(א) לרוב זכות:

(ב) מנחת יהודה ק"ב ופרדס בשער מיעוט הירח וזוהר תרומה קפא ע"א:

(ג) שם יהו"ה בא"ת ב"ש הוא מצפ"ץ· ולפי דרכינו: (אל רחו' וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נשא עון ופשע (וחטאה ונקה) תכ גספי פסטפסט תגל תומי פגש סחק פתיא פהג סחק כתכומי טבת זפט פובז פסנתיץ פטדיץ

(ד) של י"ג מדות רחמים ור"ל שאלו שני שמות הם שני מדות מי"ג מדות רחמים כנודע:

(ה) במעלה ורוממות:

(ו) עמוד רגל הרביעי לכסא העליון נתקן על תקונו:

על גלגלוי [א] בפשיטו דטופסירא דקוטרא ויומא רביעאה איהו יומא מאים מבונים כד"ה
תהלים קיח שיר א אבן מאסו הבונים הה"ד בני אמי נחרו בי דהא נהורא דא אזעירת גרמה· ונהירו דילה
וקליפין אתקנו על דוכתייהו כל אינון נהורין דנהרן כלהו תליין בהאי רקיע השמים לאתקנא
בהו כורסייא דדוד· אלין נהורין מציירין ציורא דלתתא לאתקנא ציורא דכלהו דאינון בכללא
דאדם ציורא פנימאה דכל ציורא פנימאה אקרי הכי ומהכא כל ציורא דאתכליל באתפשטו
דא אקרי אדם הה"ד אדם אתם· אתם קרויין אדם ולא שאר עמין וכל רוחא אקרי
איוב י אדם· רוחא דסטר קדישא גופא דיליה לבושא איהו וע"ד כתיב עור ובשר תלבישני וגו
בשרא דאדם לבושא איהו ובכל אתר כתיב בשר אדם אדם לגו בשר לבושא דאדם גופא דיליה
[ב] טסירין דלתתא דאתהתך בהתוכא דרוח' דא אצטיירו מניה ציורין דאתלבשן בלבושא אחר
דברים יד כגון ציורא דבעירין דכיין שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי ויחמור וגו'· אינון דבעי
לאתכללא בלבושא דאדם ההוא רוחא פנימאה דאינון סטרין (ס"א ציורין) סליק בההוא שמ
דאתקרי בה גופא דיליה לבושא דההוא שמא בשר שור· שור איהו פנימאה דההוא גופא
בשר דיליה לבושא וכן כלהו· כגוונא דא בסטרא אחרא מסאבא רוחא דאתפשט בשאר
עמין עעכו"ם נפקא מסטרא דמסאבו לאו איהו אדם [ג] ובגין כך לא סליק בשמא דא שמ
דההוא רוחא טמא לא סליק בשמא דאדם ולית ביה חולקא גופא דיליה לבושא דההוא טמ
בשר טמא יטמא לגו בשר לבושא דיליה בג"כ בעוד דשרי ההוא רוחא בההוא גופא אתקר
טמא נפק רוחא מההוא לבושא לאו אקרי טמא ולא סליק ההוא לבושא בשמא· טסירין לתת
דאתהתך בהתוכא דרוחא דא אצטיירין מני' ציורין דאתלבשן בלבושא אחרא כגון ציורי בעיר
ויקרא יא מסאבי ואורייתא פתח בהו זה לכם הטמא כגון חזיר ועופי ובעירי דההוא סטרא רוח
סליק בההוא שמא גופא לבושא דיליה וגופא בשר חזיר אקרי חזיר לגו בשרא לבוש
דיליה· ובגין כך אלין תרין סטרין מתפרשן אלין אתכלילו ברזא דאדם ואלין אתכלילו ברז
דטמא כל זינא אזיל לזיניה ואתהדר לזיניה· נהורין עלאין דקא מנהרין נהרין בההוא רקי
השמים וכו' לאצטיירא לתתא ציורין כדקא חזי דכתיב ויתן אותם אלדים ברקיע השמי
וגו' ולמשול ביום ובלילה שלטנו דתרין נהורין דא איהו שלטנו כדקא חזי· מאור גדול שלט
ביממא מאור קטן שלטנו בליליא ורזא דא מהכא שלטנותא דדכורא ביממא למנהג (נ"
למלאה) ביתיה דאצטריך ולאעלא ביה טרפא ומזונא· כיון דעאל ליליא ונוקבא נקיט כלא לי
משלי לא שלטנו דביתא בר בנוקבא דהא כדין שלטנו דילה דכתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לבית
היא ולא הוא· ממשלת היום דדכורא ממשלת הלילה דנוקבא מאור גדול דא הוא שמשא ואי
ביה תרין עשר פתחין אית ביה תרי עשר שעתי ושמשא שליט על יומא מאור קטן אית ביה תר
עשר פתחין ודא סיהרא ושלטא על ליליא ולילא אית ביה תריסר שעתי ועל דא ביום ההו
יהיה ה' אחד ושמו אחד שמשא ותריסר פתחין אתעבידן י"ג מכילן דרחמי ליל סיהרא ותריס
פתחין ואתעבידו י"ג ואתעבידו שמשא וסיהרא חד ויום ולילה אחד הה"ד ויהי ערב ויהי בק
יום אחד ורזא דא לעילא· ואת הכוכבים כיון דנוקבא פקידת ביתא ואתכניסת לבעלה לי
שולטנו דביתא אלא לעולמתן דאשתארן בביתא לאתקנא כל תקוני ביתא· ובתר אתהד
ביתא לשלטנו דדכורא ביממא כלא כדקא חזי: **ויעש** אלדים את שני המאורות· ד
מאור ודא מאור בג"כ אינון נהורין דסלקי לעילא אקרון מאורי אור· ואינון נהורין דנח
לתתא אקרון מאורי אש דאינון דרגין לתתא ושלטי כל יומי דחול וע"ד כד נפיק שבת
מברכין על שרגא דהא אתיהיב לון רשו לשלטאה· אלבשן דבר נש אינון סטרא דדרגין ור
לעילא ואית בהו פנימאין ואחורים· אחורים אינון לבר ואינון רמז לטופרין דאלבשן ובג"כ אי

(א) כהתפשטו' ליור קשר עליון מסוד האצילות נתיים' שכל על יפונו כלאוי :

יתרו סוף עס וריש עו

(ב) רוחות שלמטה שיש בעולם הזה הם מצטיירי' בציור אחד והיינו בגוף הבהמות כמבואר :

(ג) מאחר שבא מצד הטומאה לכן אינו נקרא כלל בשם אדם :

רשו

רשו לאסתכלא בטופרין במ"ש דהא נהרין מההוא שרגא ונהרין מההוא אש לשלטאה אלין
אתחזיין אלבען לגו לא אית רשו לאתחזייא בההוא שרגא דהא מלעילא נהרין ואקרון פנים
פנימאין ורזא דא [ט]וראית את אחורי ופני לא יראו · דלא יסתכל בר נש במ"ש באלבען שמות לג
לגו בשעתא דאמר בורא מאורי האש · וראית את אחורי אלין פנים דלבר דאתרמיזו
בטופרי · ופני לא יראו אלין אלבען לגו אלין שלטי בשבתא ואלין שלטי בחול · וביומא דשבתא
קב"ה שליט בלחודוי באינון פנים פנימאין על כורסי יקריה וכלהו אתכלילן ביה ושלטנותא
דיליה איהו · ובגין כך אחסין נייחא לכל עלמין וירתין ירותא דיומא דא עמא קדישא דאקרון
עמא חד בארעא מאורי אור מסטרא דימינא דאיהו אור קדמאה דהוה ביומא קדמאה
דביומא דשבתא נהרין אינון מאורי אור בלהודייהו ושלטין ומנייהו נהרין כלהו לתתא וכד
נפיק שבתא גניזין מאורי אור דלא אתגליין ומאורי האש שלטין כל חד וחד על דוכתייהו
אימתי שלטין במ"ש עד מעלי יומא דשבתא וע"ד אצטריכו לאתנהרא מההוא שרגא במ"ש
והחיות רצוא ושוב דלא יכיל עינא למשלט בהו בגין דאינון רצוא ושוב חיות דאתגליין אינון
דההוא אופן קאים בגווייהו ומאן איהו דא **מטטרון** דאיהו רב ויקיר משאר אלין (כ"א
חיילין) ועלאה חמש מאה פרסי [א] חיות [ב] דמטמרן אינון תחות תרין אתוון עלאין
ז אתכסיין י"ה אתוון שליטין על ו"ה אלין רתיכא לאלין וההוא טמירא לכל טמירין דלא אתידע
כלל שליט על כלא ורכיב על כלא חיות דאתגליין אינון לתתא תחות אלין עלאין דמטמרן
ואתנהרן מנייהו ונטלין בגינייהו חיות עלאין כלהו כלילן *ברקיע השמים ועלייהו כתיב יהי בראשית לג ע"ב
מארת ברקיע השמים והיו למאורות ברקיע השמים · כלהו תליין בההוא רקיע השמים רקיע
שעל גבי החיות דא ההוא דכתיב [ט]ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח · דא ההוא יחזקאל א
קדמון (כ"א כ' קדמאה) דהא מתמן ולהלאה לית מאן דיכיל לאסתכלא ולמנדע מ"ט משום
דאיהו סתים במחשבה ומחשבה דקב"ה טמירא סתימא עלאה מחשבה דב"נ בכל עלמא
*לאתדבקא ולמנדע לה · מלין דתליין במחשבה עלאה לית מאן דיכיל לאתדבקא לון מחשבה ס"א לא יכיל
ממש עאכ"ו · גו מן מחשבה מאן איהו דעביד רעיוני דהא לית סוכלתנו למשאל כ"ש למנדע·
אי"ן סו"ף לית ביה רשומא כלל ולא תליא שאלתא ביה ולא רעיונא לאסתכלותא דמחשבה כלל
מגו סתימא דסתימא מריש נחיתו דאין סוף נהיר נהירו דקיק ולא ידיע סתים בסתימו נ"א ברשימו
*כחדודא דמחטא רזא סתימא דמחשבה לא ידיע עד דאתפשט נהירו מניה באתר דאית ביה (א) עיין בספר
רשימין דאתוון [ג] כלהו מתמן נפקן בריש כלא · **א** רישא וסופא דכל דרגין רשימו דאתרשים משפטים שית
ביה דרגין כלהו ולא אקרי אלא אחד לאחזאה דאע"ג דאית ביה דיוקנין סגיאין לאו איהו אלא חיות לגמלא מחיות :
חד ודאי איהו את דעלאין ותתאין תליין ביה · ראשיתא דאל"ף טמירו דרזא דמחשבה עלאה (ב) מטטרון
וההוא אתפשטו דההוא רקיע עלאה כלא סתים בההוא רישא · בגין דכד נפיק א' מהאי נ"א ול"ע :
רקיע בדיוקנא דרזא דרישא דמחשבה נפקא בההוא אמצעיתא דאל"ף שית דרגין כלילן ביה (ג) פי' אתפשט מבינה פקודי
רזא דכלהו חיות טמירין עלאין (ס"א דתליין) (ס"א דסליקן) מגו מחשבה חד נהירו דנהיר מחכמה שעמי' מכתר :
ואתגניז דא נהירא דאת (ט' דבראשית) (ס"א ב' דבראשית) חוס היום דהוה אברהם יתיב
פתח האהל דאיהי פתחא מתתא לעילא וחום היום נהיר על ההוא פתחא ונהרא מתמן ·
תנינא נהירו דאזיל לאתחשכא לעת פנות ערב רזא דצלותא דיצחק לאתקנא האי דרגא
דכתיב [ט]ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב אסתכלותא דערב וחשוכן כלהו לגביה בראשית כד
בהאי פנות ערב אסתכל יעקב בההוא ממנא דעשו · תליתאה נהירו דכליל תרין

בראשית לג אלין נהירו דנהיר באסוותא · רזא דכתיב ביעקב ויזרח לו השמש וגו' · ודאי כד אתכל
בההוא פנות ערב מכאן ולהלאה והוא צולע על ירכו דא איהו [א] נצח ישראל על ירכו כתי
קצא א ולא ירכיו דא [ב] דרגא רביעאה דלא *אתנבי בר נש מתמן עד דאתא שמואל · ועליה כתי
ש"א טו תקו"ג כב וגם נצח ישראל וגו' כדין אתקן דהוה חלשא מכל אסתכן יעקב אבינו בממנא דעשו *ויג
בכף ירכו כד אתא לגבי דיעקב נטל תוקפא מההוא פנות ערב בדינא תקיפא ויעקב הו
אתכליל ביה ולא יכיל ליה · וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו נטל תוקפא דדינא מתמן בג
קנו א קסו א קצא א *דירכא איהו לבר מגופא דיעקב [ג] גופא הוה וגופיה הוה כליל ברזא דתרין דרגין ברז
דאקרי אדם כיון דנטל תוקפא לבר מגופא מיד ותקע כף ירך יעקב ולא אתנבי בר נש מתמ
עד דאתא שמואל וע"ד נצח ישראל כתיב ביה כי לא אדם הוא · יהושע אתנבי מהודו ש
במדבר כז משה דכתיב ונתת מהודך עליו הוד דא דרגא המישאה נצח ירכא שמאלא דיעקב ובג"כ את
תהלים טז דוד וכליל ליה בימינא דכתיב נעימות בימינך נצח ימינך לא כתיב אלא בימינך · מ"
אתחלש ירכא דיעקב בגין דאתקרב ביה סטר מסאבא ונקיט תוקפא מניה ואתעכב ע
שמות קיא ע"א שמואל וע"ד *אתא לאדכרא דדא איהו ירכא דישראל דכתיב וגם נצח ישראל וע"ד כל מיל
הוו בדינא בשירותא [ד] ובסופא · ותו קב"ה כליל ליה לבתר בהוד אימתי לבתר דמשח מלכ
תרומה קמח ע"א וע"ד שקיל איהו *כמשה ואהרן מה משה ואהרן בתרין סטרין דלעילא אף הוא לתתא כגוונ
דאינון תרין סטרי · ומאן אינון · נצח והוד · כגוונא דמשה ואהרן דלעילא · וכלהו דרג
שם צט אחידן דא בדא דכתיב משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו דהא שית סטרין אתכלי
פ"א דא בדא ואחידן דא בדא כמה דאלין אחידן משה ואהרן ושמואל אוף הכי אחידן *יעקב משה ויוס
יעקב מאריה דביתא מית יעקב נטל משה ביתא ומני לה בחייו יוסף ע"י דיעקב ומשה הו
בראשית לז צדיק יעקב ביוסף נטל ביתא דכתיב אלה תולדות יעקב יוסף משה לא שמש בה עד דנט
שמות יג ליה ליוסף · כד נפקת שכינתא מן גלותא לא יכיל לאזדווגא בה אלא ביוסף דכתיב ויק
משה את עצמות יוסף עמו אמאי כתיב עמו אלא גופא לא אזדווג בנוקבא עד דאזדווג בבר
(א) בראשית פ' ב ויחי קע ע"ב וקעא ע"א ומנחת יהודה דף פז פח ואדרס בשער ירך יעקב שהרי נצ"ח הוא בימין זוכר תרומה קמח ע"ב : ברית וע"ד משה נטיל ליה ליוסף עמיה כיון דהוה עמיה שמש בנוקבא כדקא יאות · ובג
כך יעקב משה ויוסף כחדא אזלי יעקב מית וגופיה אעלו ליה בארעא קדישא יוסף מי
גופיה לא אתקבר בארעא קדישא אלא גרמוי · משה לא האי ולא האי אמאי אלא יעקב בעל
קדמאה דמטרוניתא הוה · מית יעקב אזדווגא ביה במשה ובעוד דהוה משה בהאי עלמ
מני לה כדקא יאות ואיהו הוה בעלה תניינא יעקב אעילו ליה לארעא קדישא גופיה שלי
בגין דאיהו גופא · יוסף גרמוי ולא גופיה בגין דגרמין אינון חיילין ומשריין דלעילא וכלה
נפקי מההוא צדיק וצדיק צבאות אקרי מ"ט בגין דכל צבאות ומשריין עלאין מניה נפקין
(ב) משפטים קיא ע"ב : וע"ד גרמוי דאינון צבאות עאלו בארעא משה הוה לבר ולא עאל תמן לא גופיה ולא גרמו
(ג) עיין בתיקון יג כט א ויחי רלו ב : אלא עאלת שכינתא בארעא בתר דמית משה ואתהדרת לבעלה קדמאה ודאי איהו יעקב
מכאן נוקבא דאתנסיבת בתרין בההוא עלמא אהדרת לקדמאה · משה הוה לב
(ד) פי' בשירותא כיון דבעלה קדמאה הוה בארעא · משה זכה בחייו [ה] מה דלא זכה ביה יעקב יעק
במעשה עלי שמש בה בההוא עלמא משה בהאי עלמא · ואי תימא דגריעו דמשה הוה לאו הכי אלא
בספא בענין שאול : כד נפקי ישראל ממצרים מסטרא דיובלא הוה וכל אינון שתין רבבן מעלמא עלאה הוו

וההוא

(ה) בהקדמה ו ב ויחי רלג ב ורכו ב ובלק קצז ב ובפנחס רס תקוני' סוף התקון מט לעיל דף ב ע"ב (יתרו פג ב ופה ב ומשפטי
קכא א) ועיין בפרשה ואתחנן רסב א וכי תצא רד"מ תמצאו תרעין אתפתח לון מסטרא דבינה כו' ע"ש רעו א ובא עג ב :

ובכבוא דיוקנא אזלו במדברא וחד מנהון לא עאלו בארעא אלא בניהון תולדין דילהון כדקא
חזי דאינון תקונא דסיהרא · וכל עובדי ארעא תקונא דסיהרא הוה משה שמש בסיהרא בעוד
דאיהו בגופא ומני לה לרעותיה כד אתפטר מהאי עלמא סליק בסליקו עלאה ברוחא קדישא
ואתהדר ברוחא ליובלא עלאה ותמן אתדבק באינון שתין רבוא דהוו דיליה מה דלא הוה כן
ליעקב דהוא אתהדר ברוחא לגו שמשה מה דלא הוה כן בחייו (בגין) כיון דביתא אהרא הוה
ליה וארעא קדישא בתקונא דלתתא (נ"א דעלמא) אתתקנת בהילא דלעילא וע"ד לא אתחזון
למהוי כלהו כחדא אינון דעלמא עלאה הוו בלהודייהו כלהו ברוחא ואינון דעלמא תתאה
הוו בלהודייהו כלהו בגופא ולא אתחזון למהוי אלין ואלין גו סיהרא אלא אלין גו סיהרא
ואלין לבר · לנהרא אלין מגו אלין וכלהו דעאלו בארעא דיוקנא דקדמאי הוו ולא הוו
בסליקו עלאה כוותייהו בגין דלא [ב] יהא דרא ולא הוה מקדמת דנא כאינון קדמאי
דאתחזיא לכון זיו יקרא דמאריכון אפין באפין · יעקב שמש בנשוי בגופא לבתר אתדבק
רוחא ברוחא · משה אתפרש מאתתיה ושמש כד איהו בגופא בההוא רוחא קדישא ·
לבתר אתדבק רוחא ברוחא עלאה טמירא דלעילא · וכל דרגין הוו מתדבקן כלהו כחדא
רוחא דמשה דיובלא איהו גופיה דשמשה רוחא דיעקב לאתדבקא בשמשה גופיה דנשוי
הוה בהאי עלמא כל אינון נהורין עלאין בדיוקנא דילהון לתתא בארעא (נ"א בדיוקנא
דילהון לתתא מנהון בדיוקנא דילהון לתתא בארעא) · וכלהו תליין ברקיע השמים הכא
רזא דתרין שמהן כלילן כחדא ושכלולא דלהון תלתא ואתהדרן לחד דא לקבל דא ואיהו
שמא גליפא מחקקא כלילן בהאי ברזא דמהימנותא :

ויאמר [ג] אלהים נעשה אדם · [ט] סוד ה' ליראיו וגו' פתח ההוא סבא [ד] דסבין ואמר
שמעון שמעון מאן הוא דאמר ויאמר אלהים נעשה אדם מאי ניהו הכא האי
אלהים · אדהכי פרח ההוא סבא דסבין ולא חמא ליה וכמה דשמע ר"ש דהוה קרי ליה
שמעון ולא רבי שמעון אמר לחברוי ודאי האי הוא קב"ה דאתמר ביה ועתיק יומין יתיב
הא כען איהו שעתא למפתח בהאי רזא דודאי הכא אית רזא דלא אתייהיב רשו לאתגליא
וכען משמע דרשותא אתייהיב לאתגליא · פתח ואמר למלכא דהוה ליה כמה בניינין למבני
והוה ליה אומנא וההוא אומנא לא הוה עבד מדעם אלא מרשו דמלכא
כד"א [ט] ואהיה אצלו אמון · מלכא ודאי איהו חכמה עלאה לעילא · ועמודא דאמצעיתא מלכא
דלתתא · אלהים אומנא לעילא ודא אימא עלאה · אלהים אומנא לתתא ודא שכינתא
דלתתא ואתתא לית לה רשו למעבד מדעם בלא רשו בעלה וכל בניינין דהוו בארח אצילותא
הוה אמר אב"א באמירה לגבי אימ"א יהא כדין וכדין ומיד הוה · כד"א ויאמר אלהים יהי
אור ויהי אור ויאמר הוה אמר לאלהים יהי אור מארי דבניינא איהי אומר ואומנא עביד מיד
והכי כל בניינין בארח אצילותא הוה אמר יהי רקיע יהי מארת · וכלא אתעביד מיד · כד מטא
לעלמא דפרודא (דאיהו עולם הנבדלים) אמר אומנא למארי בניינא נעשה אדם בצלמנו
כדמותנו · אמר מארי בניינא ודאי טב הוא למעבד ליה · אבל עתיד הוא למחטי קמך
בגין דאיהו כסיל הה"ד [ט] בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו · איהי אמרה בתר
דחוביה תליא באמ"א ולא באב"א אנא בעינא למברי ליה בדיוקנא דילי הדא הוא דכתיב
ויברא אלהים את האדם בצלמו ולא בעא לאשתתפא ביה אב"א · בזמנא דחב מה כתיב

ובפשעיכם

דרך אמת ומראה מקום

(א) ולא היו במדרג' עליונ' כאי סהרן כמו דור המדבר אע"פ שהיו גהם דיוקנא דלהם :

(ב) ויקרא כב ב שלא לן קשא ג עוד זאת היתה להם שזכו כל אחד מהם לבת אגו' ע' כח א באזוט רמז ג :

תהלים כה

משלי ח

תקונים עב דף נז א

(ג) מכאן עד דף כט ע"א נפרק המתחיל בראשית חנינך אינו מהזוהר והלשון יוכיח לרגיל בו :

שם י

(ד) זקן הזקני' הוא כ"ע :

ישעיה נ ובפשעיכם שלחה אמכם · אמר מלכא לאמ"א ולא אמרית לך דעתיד הוא למהוי · בההוא
משלי י זמנא תריך ליה ותריך אמא עמיה · ובגין דא כתיב בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו
בן חכם דא אדם דאיהו בארח אצילות · ובן כסיל דא אדם דבריאה · קמו כלהו חברי
ואמרו ר' ר' וכי אית פרודא בין אב"א ואמ"א דמסטרא דאב"א איהו באורח אצילות ומסטר
דאמ"א בבריאה · אמר לון חברייא חברייא לאו הכי הוא דהא אדם דאצילותא דכר ונוקב
הוה מסטרא דאב"א ואמ"א ודא איהו ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור · יהי אור מסטר
דאב"א ויהי אור מסטרא דאמא ודא איהו אדם (א) דו פרצופין אבל לאלין לית ביה צלם ודמות
אלא אמא עלאה הוה ליה חד כנו"י דסליק להושבן אלהים וההוא כנוי איהו אור וחשך ובגי
ההוא חשך דהוה בההוא כנוי אמר אבא דעתיד למהוי לאדם דאצילות (נ"א דבריאה
דאיהו אור לבוש עלאה (נ"א עליון) והאי איהו אור דברא קב"ה ביום ראשון דגנוז לצדיקי
שמואל א ב וההוא חשך דאתברי ביומא קדמאה לרשיעייא כד"א ורשעים בחשך ידמו · ובגין ההוא
חשך דהוה עתיד למהוי לההוא אור לא בעא אבא לאשתתפא ביה ובגין דא אמר נעש
אדם בצלמנו ההוא אור · כדמותינו ההוא חשך דאיהו לבושא לאור כגוונא דגופא דאיה
איוב י לבושא לנשמתא הה"ד עור ובשר תלבישני · חדו כלהו ואמרו זכאה חולקנא דזכינא למשמ
דברים לב מלין דלא אשתמעו עד כען : **פתח** עוד ר' שמעון ואמר ראו עתה כי אני אני הוא
ואין אלהים עמדי וגו' · אמר חברייא שמעו מלין עתיקין דבעינא לגלאה בתר דאתיהיב רש
עלאה למימר · מאי ניהו דאמר ראו עתה כי אני אני הוא · אלא דא הוא עלת על כל עלאי
ההוא דאתקרי עלת העלות עלת מאלין עלות דלא יעביד חד מאלין עלות שום עובדא ע
דנטיל רשות מההוא דעליה כמה דאוקימנא לעילא בנעשה אדם נעשה ודאי על תרין אתמ
דאמר דא לההוא דלעילא מיניה נעשה ולא עביד מדעם אלא ברשו ואמירה מההוא דלעיל
מניה וההוא דלעילא מניה לא עביד מדעם עד דנטיל עצה מחבריה · אבל ההוא דאתקר
ישעיה מ עלת על כל עלות דלית לעילא מניה ולא לתתא שוה ליה כד"א ואל מי תדמיוני ואשוה יאמ
קדוש · אמר ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי דנטיל עצה מניה כגוונא דההו
דאמר ויאמר אלהים נעשה אדם · קמו כלהו חבריא ואמרו רבי הב לנא רשו למללא בהא
אתר · אמרו והא לא אוקמת לעילא דעלות העלות אמר לכת"ר נעשה אדם · אמר לון הו
שמעין אודנייכו מה דפומכון ממללן · והא לא אמרית לכו השתא דאית דאתקרי עלות העלו
ולאו איהו ההוא דאתקרי עלות על כל עלות דלעלת על כל עלות לית ליה תניינא דנטיל עצ
מניה דאיהו יחיד קדם כלא ולית ליה שותפא · ובגין דא אמר ראו עתה כי אני אני הו
ואין אלהים עמדי דנטיל עצה מניה דלא אית ליה תניינא ולא שותפא ולא חושבנא דהית את
ישעיה נא בשתוף כגון דכר ונוקבא ואתמר בהון כי אחד קראתיו אבל איהו חד בלא חושבן ולא שתוף
ובג"ד אמר ואין אלהים עמדי · קמו כלהו ואשתטחו קמי' ואמרו זכאה ב"נ דמארי' אסתכ
עמיה לגלאה רזין טמירין דלא הוו מתגליין למלאכייא קדישייא · אמר לון חברייי
דברים לב אית לן לאשלמא קרא דכמה רזין טמירין אית בהאי קרא · אני אמית ואחיה וגו' · א
אמית ואחיה בספירן אחיה מסטרא דימינא חיי ומסטרא דשמאלא מותא ואי ל
אסתכמן תרוייהו בעמודא דאמצעית' לא אתקיים דינא דאינון במותב תלתא כחדא ולזמני

אסהכמו

(א) שני פרצופין כי מלת ד"ו פי' שנים והינו נקרא אדם כי אם נביאהו עם נקבה כמש"ה זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם שניהם כאחד נקראים אדם דוקא

אסתכמו תלתא למעבד דינא ווייתי י"ד (ימינא) דאיהי פשוטה לקבל שבים דאיהו ידו"ד
יו"ד ה"א וא"ו ה"א ודא שכינתא אתקרי יד ימין מסטרא דחס"ד יד שמאל מסטרא
דגבורה יד ידו"ד מסטרא דעמודא דאמצעיתא כד בר נש תב בתיובתא האי יד שזיב ליה
מן דינא אבל כד דן עלת על כל העלות אתמר ביה ואין מידי מציל · ועוד תלת זמנין
אתמר בהאי קרא אני אני אני דאית בהון א' א' א' י' י' י' דאתרמיזו ביו"ד ה"י וא"ו ה"י
יו"ד ה"א וא"ו ה"א ואית בהון ג' ווין ו' ו' ו' ואחיה ואני ואין דאתרמיזו באלין שמהן ועם כל
דא דהאי קרא הא אוקמוה חבריא לגבי אלהים אחרים כד"א ראו עתה כי אני אני הוא דא
קב"ה ושכינתיה דאתמר בהו אנ"י וה"ו · ואין אלהים עמדי דא סמא"ל ונח"ש · אני אמית
ואחיה אני אמית בשכינתי למאן דאיהו חייב ואני אחיה בה למאן דאיהו זכאי · ואין מידי
מציל [א] דא י"ד ידו"ד דאיהו יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א ואיהו כוז"ו במוכס"ז כוז"ו וכלא קשוט
אבל מה דאתמר לעילא עלת עלאה דאיהו עלת על כל העלות והאי רזא לא אתמסר לכל
חכימא ונביאה (נ"א אבל מה דאתמר לעילא על עלאה דאיהו על העלות האי רזא לא
אתמסר אלא לכל חכימא ונביאה) · ת"ח כמה עלות אינון סתימין דאינון מתלבשין ואינון
מורכבין בספירן וספירן מרכבה לגבייהו דאינון טמירין ממחשבתא דבני נשא ועלייהו אתמר
כי גבוה מעל גבוה שומר וגו' · נהורין מלוהטין אלין על אלין ואלין דמקבלין אינון חשוכין
מאחרנין דעלייהו דמקבלין מנייהו ועלת העלות לית נהורא קיימא קמיה דכל נהורין מתחשכן
קמיה * : ד"א [ב] נעשה אדם בצלמנו כדמותנו · הא אוקמוה חברייא על מלאכי השרת
דאינון אמרי האי קרא אמר להו בתר דהוו ידעין מה דהוה ומה דעתיד למהוי ואינון הוו
ידעין דעתיד למחטי אמאי בעו למעבד ליה · ולא עוד אלא דעזא ועזאל הוו מקטרגי
עליה בזמנא דאמר שכינתא לקב"ה נעשה אדם אמרו מה אדם ותדעהו מה את בעי למברי
אדם ותדעהו דעתיד למחטי קמך באתתא דיליה דאיהי חשך דאור *איהו דכורא וחשך
נוקבא שמאלא חשך דבריאה · בההוא זמנא שכינתא אמרת לון בהאי דאתון מקטרגין
אתון עתידים למנפל כדכתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה וגו' ·
(חשקו בהון) וטעו בהון ואפיל לון שכינתא מקדושה דילהון · אמרו חברייא רבי רבי אי הכי
עזא ועזאל לא הוו משקרין במלולייהו דודאי בנוקבא עתיד אדם למחטי אמר להו הכי אמרת
שכינתא אתון דאזדמנתון לקטרגא קדמי יתיר מחילא דמרומא אי אתון הויתון שפירין
מאדם בעובדייכו יאות לכו לקטרגא עליה אבל איהו עתיד למחטי באתתא חדא אתון
בנשין סגיאין תחטון יתיר מבני נשא כמה דכתיב ויראו בני האלהים את בנות האדם
וגו' · את בת האדם לא נאמר אלא את בנות האדם · ולא עוד אלא אם אדם חב הא
אקדים ליה תשובה לאהדרא למאריה לאתקנא במה דחב · אמרו ליה חברייא
אי הכי אמאי כולי האי · א"ר שמעון חברייא אי לא דהוה הכי דברא קב"ה יצרא
טבא ובישא דאינון אור וחשך לא הוה זכו וחובה לאדם דבריאה אלא דאתברי מתרווייהו
בגין דא [ט] ראה נתתי לפניך היום את החיים וגו' · אמרו ליה כולי האי אמאי · ולא
הוה שפיר דלא אתברי דלא למיחב ולגרמא כל מה דגרים לעילא ולא הוה ליה לא עונש
ולא שכר · אמר לון מן הדין הוה ליה למברייה הכי בגין דאוריתא בגיניה אתבריאת דכתיב
בה עונשא לרשיעייא ואגרא לצדיקייא ולא הוה אגרא לצדיקייא ועונשא לרשיעייא אלא
בגין אדם דבריאה [ט] לא תהו בראה לשבת יצרה · אמרו ודאי כען שמענא מה דלא שמענא עד
השתא דודאי לא ברא קוב"ה מלתא דלאו איהו צריך · ולא עוד אלא [ד] אוריתא דבריאה
איהי

(א) י"ד אותיו' השם כנגד י"ד פרקים שביד ימין · ועיין בתקוני' תקון כח ד' עג ע"ב:
(ב) ל' הר"מ דשייך כאן ממתיל אמר בוצינא קדישא וכו' המלה בפרשה פנחס דף רלה ע"ב ופ' נתבא' טעם נעשה ולא אעשה:
קהלת ה
מה שחסר כאן עי' בסוף הספר
מ"י דף כח
(ג) פי' שנכנע ועשה התשובה מה שלא עשה כן עזא שבשעה שבא לדון אותו נתחזק במרזו והרגיז כלפי מעלה עד שהעמיק נהשליכו עד ערפו וזרק חשך בפניו כדאיתא בזהר פרשה בלק רח א:
דברים ל
(ד) היינו התורה שבינינו בעס"ז מנחת יהודה קמד ע"ב:
ישעיה מה

איהי לבושא דשכינתא ואי אדם לא הוה עתיד למברי (למחטי) הות שכינתא בלא
כסויא כגוונא דעני ובגין דא כל מאן דחב כאילו אפשיט לשכינתא מלבושהא והאי איה
עונשא דאדם וכל מאן דמקיים פקודין דאורייתא כאילו הוא לביש לשכינתא בלבושהא
שמות כב ובגין דא אוקמוה בכסויא דציצית (ותפילין) כי היא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו במה
מה שחסר כאן עי' בסוף הספר ישכב בגלותא והא אוקמוה · ת"ח השך איהו אוכמו דאורייתא אור חוורו דאורייתא* (וה
איכה א א צלותא לאו איהו שלימא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה כד"א כל רודפיה השיגוה וגו'
תהלים עח ובגין דא מצלין והוא רחום יכפר עון דא סמאל דאיהו נחש · ולא ישחית דא משחית
והרבה להשיב אפו דא אף · ולא יעיר כל חמתו דא חמה בגין דלא ירדפון בתר צלותא וכמה
מלאכי חבלה תליין מנייהו שבעה ממנן איגון ותליין מנייהו שבעין ובכל רקיעא ורקיעא
איגון מקטרגין ותליין מנייהו עשרה אלף רבוא · ואי צלותא סלקא שלימא בעטופא דמצוה
דברים כח ותפילין על רישא ודרועא אתמר בהו וראו כל עמי הארץ כי שם ידו"ד נקרא עליך ויראו
ממך · שם יי' ב אוקמוה דאיהו תפילין דרישא ומאן דחזי שם ידו"ד על רישא בצלותא
תהלים צא דאיהו (ידו"ד) אדנ"י מיד כלהון ברחין הה"ד יפול מצדך אלף וגו') · ויעקב בגין דחמא
בראשית כח ברוחא דקודשא דוחקא דגלותא בתראה בסוף יומייא (אמר ויפגע במקום וילן שם כ
שם לב בא השמש · וכא ליליא דגלותא ואמר) ויירא יעקב מאד ויצר לו · ופליג עמא קדישא
שם לג בגלותא לג' סטרין כד"א וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ברישא בגלותא דאדום
ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים · ובגין דחמא בתר כן עניותא
שם כח ולערא דילהון אמר ושבתי בשלו' אל בית אבי ואמ' ונתן לי לח' לאכול ובגד ללבוש · ודוד בגין
ש"ב יז *נ"א בגלותא גלות' אמר רעב ועיף וצמא במדב' בגין דחמא שכינתא חרבה יבשה הוה נטיל צערא בגינה
**נ"א בתשובה * לבתר דחמא דהדרין ישראל * *בחדוה תקין י' מיני נגונין (נ"א חזא דכולהו צלותין דנגונא הו
תהלים קב מתעטפין ומתאחרין קדם מלכא ולא הוו עאלין עד דייעול צלותא דעני הה"ד תפלה לעני כי יעטוף בג"ד
(א) כל סמנוין שייך לדף כד ע"א אחר במדה במשקל: אמר לסוף תפלה לעני וכו'· אא"ס) ובסוף כלהו אמר תפל' לעני כי יעטו' (נ"א תקין י' מיני תילים
ובסוף כלהו תפל' לדוד הטה אזנך עני אנא דכלהו צלותין דבגינייהו מתעטפין קדם מלכא
ולא הוו עאלין עד דייעול צלות' דעני אמ' תפל' לעני כי יעטוף) והיא צלות' דעטיף כל צלותין
(ב) מכאן עד פסוק אלה תולדות בדף קדמה' עד דייעול צלות' דיליה ובג"ד אקדים עני לכלהו מאן צלותא דעני דא צלותא דערבית
דאיהי רשות כפ"ע בלא בעלה ובגין דאיהי בלא בעלה איהי ענייה יבשה (ברשות כל
כד שייך בתיקונים תקון יג דף כה: איגש) ולדיק עני יבש דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא ודמיא לצלותא
דערבית דאיהי ליליא דגלותא · וצלותא דשבת איהי לדקה לעני כמה דאוקמוה מ"מ
(ג) פי' שת"ת מקבל מחסד נקרא אוריא"ל שמש בשבת לדקה לעניים (דעניים מתנחמי בארח דשמשא דשבתא) · ובגין דא צריך בר
נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלותא דעמידה בכל שית יומין דחול בגין שכינתא
ע"ש אור וכשמקבל ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כעני ויהא בתפילין כאביון לגבי תרעא דאיהו אדנ"י
מגבורה נקרא נוריא"ל ע"ש דהכי סליק לחושבן היכ"ל ודא איהו אדנ"י שפתי תפתח וכד אפתח פומיה בצלותא
נר דליק: דערבית נטרא קא נחית ביומין דחולא לקבלא ג בגדפהא צלותא דליליא ודא נוריא"ל
דניאל ז אתקרי אוריא"ל מסטרא דחסד ונוריאל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק דאתמר ביה
נהר דינור וגו' · ובצלותא דשחרית אריה נחית לקבלא צלותא בדרועוי וגדפוי דד' גדפין
ס"א נטלא (ס"א אית) לכל חיה דא מיכאל · ובצלותא דמנחה שור ,חית לקבלא * בקרנוי וגדפוי ודא
גבריאל ובשבת נחית קב"ה בג' ד אבהן לקבלא בת יחידא דיליה בהון ודא רזא דשבת ש' ב"ת
תהלים כד יחידא דיליה · בההוא זמנא היוון עלאין דאתקריאו ה בשמא דיי' פתחין ואמרין שאו שערים
ראשיכ' והנשאו ו פתחי עולם בההו' זמנא מתפתחין שבעה היכלין היכל קדמא' היכלא דאהבה
תקונים כב (ד) תקונים תקון יט בדף תנייגא היכלא דיראה תליתא' היכלא דרחמי *רביעא' היכלא דנבואה דאספקלריא' דנהרא'

חמישאה

ב ע"א: (ה) תקון י קמט א (ו) בענין ההיכלות מתחילין בפקודי רמה ע"א וברא"שי' לח ע"א:

ומישאה היכלא דנבואה דאספקלריאה דלא נהרא · שתיתאה היכלא דצדק · שביעאה
היכלא דדי"ן · ועלייהו אתמר בראשית ברא שי"ת · אלהים היכלא שביעאה והכי איתון
היכלין לתתא ולקבלייהו שבע' קלין דהבו ליי' וי"ח אזכרות דביה דבהון שט קב"ה
י"ח עלמין °רכב אלהים רבותים אלפי שנאן דאינון י"ח רבוון עלמין וכמה נטורי תהלים סח
תרעין אית להיכלין דמקבלין צלותין וכל צלותא לא תיעול אלא במדה במשקל [א] ולית
מאן דקאים קמי תרעא דצלותא ועליה אתמר °לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער שם קכז
איהי תרעא דמלכא בגין דצלותא איהי מצוה ודא שכינתא ואורייתא דא קב"ה לא צריך (א) כאן שייך
לפסקא בינייהו וצריך לסלקא תורה ומצוה ברחימו ודחילו דכל פקודין דעשה ולא תעשה מה שאמר בדף
כלהו תליין מן שם ידו"ד כמה דאוקימנא רזא דא שמי עם י"ה שס"ה מצות לא תעשה וזה כג ע"ב שורה ה ולי צלותא
זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה והא הכא שס"ה ורמ"ח ואינון רמ"ח תיבין בק"ש כו' עד יעול מלדך אלף :
אתיהיבו ברחימו ודחילו דאת ה' ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה ואינון כלילן
אברהם דאתמר ביה זרע אברהם אוהבי *ישראל דסליק ביו"ד ה"א וא"ו ה"א ורזא עי' בסוף
מלה ישראל עלה במחשבה להבראות מחשבה חש"ב מ"ה וביה תשכח שמא קדישא ובגין הספר מה שהסר כאן
יעקב דאיהו ישראל אתמר ויברא אלהים את האדם בצלמו בדיוקנא דמאריה · בני חיי
מזוני מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאיהו בני בכורי ישראל ואיהו עץ החיים ואיהו אילנא
מזון לכלא ביה ובגין דא אינון ישראל מזונא דיליה צלותא דאשיבא לקרבנא ובגלותא אתמר בראשית
הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי · ושכינתא איהי קרבנא דקב"ה *מניה בימינא [illegible]
משמאלא וגופא וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמיה כל עשר ספירן דלית קדושה פחות
מעשרה דאיהו קדושה דיליה ובגין דא כד ב"נ בעי לסלקא צלותיה בכל תנועים אי (ב) לעשות לו
זיוא בעי לקטרגא לצלותא צריך למעבד ליה [ב] קירטא ורזא דמלה זרקא מקף שופר קלע לזרוק אמר הנחש הקדמוני
הולך סגולתא : **פתח** רבי שמעון ואמר עלאין שמעו תתאין אתכנשו אלין מארי שלא יקטרג עליו מנחת
מתיבתא דלעילא ותתא אליהו באומאה עלך טול רשו ונחית הכא דהא קרבא סגיאה יהודה דף כב
אזדמן · חנו"ך ממנא נחית הכא אנת וכל מארי מתיבתא דתחות ידך דלא ליקרא דילי ופרדס בשער
עבידנא אלא ליקרא דשכינתא · פתח כמלקדמין ואמר זרקא ודאי במיתך לסלקא הטועמים ריש תקון מ ודף פ
צלותא לגבוה אתר ידיע כמה דהביא אבנא דקירטא דאזדריקת לאתר ידיע הכי צריך ע"ב ותקון יט וכא דף נז :
לסלקא מחשבתיה בצלותיה בההיא תגא אבן מוכללת ומעוטרת דאתמר בה כל (ג) תרומה קנא ע"א תקונים
זוקף זוקף בשם דצריך לסלקא לה תמן ובההוא אתר דסליק לה לגבי בעלה אפילו ריש תקון י :
נחש כרוך על עקבו לא יפסיק אע"ג דאתמר ביה ואתה תשופנו עקב ההיא אבן
דאיהי י' דיעקב דאתמר בה °משם רועה אבן ישראל לא יפסיק וצריך לסלקא (כ"א לה) שם מט
עד אין סוף · וכד נחית לה אתמר ביה כל הכורע כורע בברוך דצריך לנחתא (כ"א לה)
עד אין תכלית ולא יפסיק (כ"א לה) מניה לא לעילא לא לתתא · לזמנין איהו בעלה ו'
סליק בשית פרקין דתרין שוקין נחית לגבה בתרין שוקין לזמנין איהו בעלה ו' בתרין
(כ"א דרועין) שית פרקין דסליקת לגביה בתרין דרועין · לזמנין איהו בן אבא ואמא בן
י"ה צריך לסלקא לעילא לה' (ס"א לה לעילא) וכד סלקת תמן לזמנין איהו בהפוכא ו'
ין י' י' [ג] כגוונא דא **א** צריך לסלקא לגבי דאתמר בה °אבן מאסו הבונים היתה תהלים קיח
לראש פנה · וכד איהי סליקת לעילא ברישא דכל רישין סלקא ובגינה מלאכייא אמרין

איה

אי"ה מקום כבודו · וכד סליקת לא' כגוונא דא **א** איהי תגא ברישא דא' עטרה על
רישיה כת"ר וכד נחתא נקודא לתתא ואתעטרת נחיתת ביה כגוונא דא קמץ וכד
סליקת אתקרי תגא ברזא דטעמי · וכד נחיתת אתקריאת נקודא · וכד מתייחד עמה
איהי ז' כלילא מניה אות ברי"ת דאיהו שביעאה דכלא ובודאי האי אבנא הוא בניינא
דכל עלמין · [א] ובגין דא אבן שלימה וצדק יהיה לך איהי מדה בין כל ספירה וספירה
דכל ספירה סליקת לעשר שיעור דילה ובה אתעבידת אמה עשר אמות אורך בין כל
ספירה וספירה · ורזא דמלה עשר אמות אורך הקרש ובין כלא מאה איהו י' בין פרק
ופרק עשר זמנין סלקא למדה (אחרי) דמאה אמה כל מדה ומדה אתקרי עולה
ואינון י"ו שיעור ומדה ו' שקל י' מדה דיליה ושעורא דמדה חמש אמות ארך וחמש אמות
רחב ואינון לקבל שעורא דכל רקיע דמהלך ת"ק אורכיה ות"ק פותייה · ואינון ה"ה
הרי לך שעור קומה באתוון ידו"ד דאת ו' איהו רקיע השמים חמש רקיעין דיליה ה'
אלין אתקריאו ה' שמים ה' חמש רקיעין דכלילן בשמים חמש עלאין שמי השמים
ואינון ה"ה חמש בחמש ו' רקיע שתיתאה שביעאה לון י' שבעה בשבעה וסלקין
י"ד והכי אינון ארעין שבעה על גבי שבעה כגלדי בצלים · וכלהו רמיזין בתרין עיינין
י' אתקרי עולם קטן ו' עולם ארוך וכל מאן דבעי למשאל שאלתין לגבי עולם ארוך צריך
לארכא ביה וכל מאן דשאיל בעולם קצר צריך לקצרא · וע"ד אוקמוה [ב] במקום שאמרו
לקצר אין אדם רשאי להאריך · לקצר בצלותין [ג] אל נא רפא נא לה בנקודה די' להאריך
ולהתנפל ואתנפל לפני ה' כראשונה מ' יום ומ' לילה כלא מ"ם י' נקודא באמצע
אתעביד מי"ם מסטרא דחס"ד צריך לארכא בצלותא ובשמא קדישא וסליק ידו"ד
ברביע לארכא בתנועה דא דאיהו רזא דתקיעה · לקצר מסטרא דשברים בינוני לא
בקצירו ולא באריכו בתרועה דעמודא דאמצעיתא דאיהי שלשלת דתרוייהו שקל הקדש
לקביל רביע דסליק איהו חולם · שברים לקביל שבא · דא בעא לסלקא קלא ודא בעא
לנחתא לה · ובגין דא אינון שברים בהאי שכינתא תתאה · וקלא לא ישתמע כד"א
וקולה לא ישמע · תרועה דא שלשלת · אחיד בתרוייהו · ואית כגוונא דרקיע האריך
ביה תיבה ואיהי נקודה חיריק כגוונא דחלם · לית נקודה דלית כגוונא דיליה בטעמי
סגול לגבי סגולתא שבא לגבי זקף גדול כלהו תשכח לון נקודי לגבי טעמי למאן דידע
רזין טמירין · פתח ואמר זרקא מקף שופר הולך סגולתא · (פתח נקודת ימין יי'
מלך נקודת סגול שמאלא יי' מלך באמצעיתא יי' ימלוך לתתא · רבי אחא אמר יי'
מלך דא עלמא עלאה · יי' מלך דא תפארת · יי' ימלוך דא ארון הברית)* :

אלה *ת'ולדות ה"שמים ו"הארץ הא [ד] אוקמוה כל אתר דכתיב אלה פסל את
הראשונים [ה] ואלין תולדין דתהו דאתרמיזו בקרא תניינא
והארץ היתה תהו · ואלין אינון דאתמר דקב"ה ברא עלמין ומחריבן ובגין דא ארעא הוה
תוהה ובוהה · איך ברא קב"ה עלמין לחרבא לון שפיר הוה דלא לברי לון · אלא
ודאי הכא איכא רזא מאי איהו ומחריבן דקב"ה לא ישצי עובדוי ידוי · ולא עוד
אלא דא שמיא אתמר בהו כי שמים כעשן נמלחו וגו' · א"כ קב"ה עביד ומחי
אלא רזא דמלה כדין הוא דקב"ה ברא עלמא ובריה באורייתא כמה דאוקמוה בראשית
דאתמר בה יי' קנני ראשית דרכו · ובהאי ראשית ברא ית שמיא וית ארעא ואיהי סמיך
לון ביה בגין דברית כתיב ביה בב"ר"אש"י"ת ואתמר ביה אם לא בריתי יומם ולילה וגו' ·
ואלין אינון דאתמר בהון השמים שמים לה' וגו' · ואיהו ארץ החיים כלילא משבע
ארעין דעלייהו אמר דוד מלכא אתהלך לפני יי' בארצות החיים · וברא שמיא וארעא

בתרים

דברים כה
(א') תקונים תקון יח דף מא ותקון יט גם תמצא שם סוד שיעור קומה ועיין מנחת יהודה דף סד ע"ב :
(ב) מנחת יהודה קסב ע"ב דף ע"ב :
(ג) תקונים דף יב ע"א :
במדבר יב
דברים ט
(ד) מנחת יהודה דף ל :
(ה) קליפות :
שמואל א א
ע' בסוף הספר מה שחסר כאן :
ר"ם תס"ו
ישעיה נא
משלי ח
ירמיה לג
תהלים קטו
שם קטז

בתריה על הה״ו ולית תמן יסודא דאיהו ברי״ת דסמיך לון בגין דא קב״ה בעא למתן
אורייתא לאומין דעלמא עעכו״ם דאיהו ברי״ת מילה ממש ולא בעו לקבלא ליה ואשתארת
ארעא חרבה ויבשה · ודא איהו יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה
היבשה · יקוו המים דא אורייתא · אל מקום אחד אלין ישראל בגין דנשמתייהו תליין
מהאי אתר דאתמר ביה ברוך כבוד ה׳ ממקומו · כבוד ה׳ · שכינתא תתאה · ממקומו
[א] שכינתא עלאה · וכיון דאינון נשמתייהו מתמן שריא עלייהו ודאי ידו״ד ואתמר בהון
כי חלק ה׳ עמו · ודא איהו יקוו המים אל מקום אחד ואורייתא איהו ישובא דעלמא
ואומין דעלמא עעכו״ם דלא קבילו לה אשתארו חרבין ויבשין · ודא איהו דקב״ה ברא
עלמין ומחריבן אלין דלא נטרי פקודי אורייתא לא דישלי איהו עובדוי כמה דחשבין
בני נשא ולמה ישלי לון לבנוי דאתמר בהון בהבראם בה׳ בראם ואלין אינון דמתגיירין
מאומין דעלמא בגינייהו נפלת ה׳ [ב] זעירא דאברהם באלף חמישאה דהוא ה׳ דאיהו חרב
ויבש חרב בבית ראשון ויבש בבית שני · ומשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות גדפוי
דשכינתא והשיב דהוו מאלין דאתבריאו בה׳ והב בהון את ה׳ דאברהם גרמו ליה
ירידה כד״א לך רד כי שחת עמך · בגין דלא קבילו לאת ה׳ בדחילו דיו״ד ורחימו
דה׳ נחית איהו מדרגיה דאיהו ו׳ · ואת ו׳ נחתת עמיה בגין דלא יתאביד בינייהו
[ג] דעתיד איהו ברזא דגלגולא לאתערבא בינייהו בגלותא בין ערב רב דאינון נשמתייהו
מסטרא דאלין דאתמר בהון כי שמים כעשן נמלחו וגו׳ · ואלין אינון דלא בעא נח
רחמי עלייהו · ואתמר בהון וימחו מן הארץ בגין דהוו מאלין דאתמר בהון תמחה את
זכר עמלק · ומשה לא אסתמר מנייהו ואפיל ה׳ בינייהו ובגין דא איהו לא ייעול לארעא
דישראל עד דיתוב ה׳ לאתרה ובגין דא נחת איהו מדרגיה ונחית ביה ו׳ ובגין דא ה׳
נפלת ו׳ יוקים לה ו׳ דמשה · ובגין דה״א זעירא ה׳ דאברהם דאיהי דהבראם אתזער
איהו בגינה ואתמר ביה מוליך לימין משה וגו׳ ואפיק לה מתמן בחילא דו׳ ואייתי לה
עמיה · מיד שריא עליה י״ה ואשתלים אומאה (דאתמר) כי יד על כס יה מלחמה לה׳
וגו׳ · מאי מדר דר דא משה דאתמר ביה דור הולך ודור בא · והא אוקמוה [ד] דלית דור
פחות מס׳ רבוא ודא משה דאתמר ביה דאנתת׳ חדא ילדה ס׳ רבוא בכרס אחת וחמש
*[ה] מינין אינון בערב רב ואינון *נ״פילים ג״בורים ע״נקים ר״פאים ע״מלקים ובגינייהו נפלת
ה׳ זעירא מאתרהא · בלעם ובלק מסטרא דעמלק הוו טול ע״ס מן בלעם ל״ק מן בלק
אשתאר בבל כי שם בלל ה׳ שפת כל הארץ · ואלין אינון דאשתארו מאלין דאתמר בהון
וימח את כל היקום ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה אינון רישין בקיומא
סגי ואינון קיימין על ישראל כלי חמס · ועלייהו אתמר כי מלאה הארץ חמס מפניהם ·
אלין אינון עמלקים · נפילים עלייהו אתמר ויראו בני האלהים את בנות האדם כי
טובות הנה ואלין אינון מינא תניינא מאלין נפילים מלעילא · דכד בעא קב״ה למעבד אדם
דאמר נעשה אדם בצלמנו וגו׳ בעא למעבד ליה רישא על עלאין למהוי איהו פקיד על
כלהו ולמהוי אינון פקידין על ידוי כגוונא דיוסף דאתמר ביה ויפקד פקידים על
הארץ אינון *בעי לקטרגא ליה ואמרו מה אנוש כי תזכרנו וגו׳ דעתיד למחטי קמך אמר
לון קב״ה אי אתון הויתון לתתא כותיה יתיר הויתון חבין מניה מיד ויראו בני
האלהים את בנות האדם וגו׳ חשקו בהון וקב״ה אפיל לון לתתא בשלשלאן ואינון
עזה

ויקהל רז א
דברים לב
שמות לב
ישעיה נא
דברים כה
ישעיה סג
קהלת א
במדבר קנט סי׳ נג״ע ר״פ
בראשית יא
שם ז
שם ו
שם
שם מא
לעיל כג א
תהלים ח

(א) וזר״מ תלא רעת א׳ נודד ממקומו דאיהו עלמא דאתי :
(ב) גי׳. (אבל אינון דמתגיירין מס׳ מינין דאינון עמלקי׳ גבורי׳ רפאים נפילים ענקים) קאי על העטרות סוד ה״א אחרונה שבשם שמות ט ע״ב : (ג) בה ב׳ פנחס ריז א ועל פי מגיד רמז לג בר וי״ס קרן מביאו כד״א כי קרן עור פניו : (ד) תקונים סוף תקון סט וריש תקון ע׳ : (ה) תקון נ׳ ומ״ס :

עז"א ועזא"ל דמנייהו נשמתהון דערב רב דאינון נפילים דאפילו גרמייהו לזנות בתר
נשייא דאינון טבאן · ובגין דא אפיל לון קב"ה מעלמא דאתי דלא יהא לון חולקא
דברים ז תמן ויהיב לון אגרייהו בהאי עלמא כד"א ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וגו' ·
גבורים מינא תליתאה עלייהו אתמר המה הגבורים וגו' אנשי השם · ואינון מסטרא
בראשית יא דאלין דאתמר בהון הבה נבנה לנו עיר ונעשה לנו שם ובנין בתי כנסיות ומדרשות
ושויין בהון ספר תורה ועטרה על רישוי ולא לשמא דה' אלא למעבד לון שם הה"ד
ונעשה לנו שם · ומסטרא אחרא מתגברין על ישראל דאינון כעפרא דארעא וגזלין לון
שם ז ואתברת [א] עבידתא ועלייהו אתמר והמים גברו מאד מאד על הארץ · רפאים מינא
רביעאה · אם יחזון לישראל בדוחקא מתרפין מנייהו ואית לון רשו לשזבא לון ולא בעאן
ומתרפין מאורייתא ומאלין דמשתדלין בה למעבד טב עם עובדי כו"ם עלייהו אתמר
ישעיה כו רפאים בל יקומו בזמנא דייתי פקידה לישראל אתמר בהון ותאבד כל זכר למו ·
משלי א ענקים מינא חמישאה דאינון מזלזלין לאלין דאתמר בהון וענקים לגרגרותיך ועלייהו
דברים ב אתמר רפאים יחשבו אף הם כענקים שקילין דא לדא אלין אינון דאהדרו עלמא לתהו
(א) נלע"ד פסוא שבוש וכנ"א אין זה : ובהו ורזא דמלה חרב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו דאיהי עקרא ויסודא דעלמא
מיד דייתי אור דאיהו קב"ה יתמחון מן עלמא ויתאבדון · אבל פורקנא לאו איהי תליא
אלא בעמלק עד דיתמחי [ב] דביה אומאה והא אוקמוה · ד"א אלה תולדות השמים
שמות לב וגו' אלין אינון דאתמר בהון אלה אלהיך ישראל ביומא דיתמחון אלין כאילו ההוא
בראשית ב יומא עביד קב"ה שמיא וארעא הה"ד ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים · בההוא
ישעיה סו זמנא יהא קב"ה עם שכינתיה ויתחדש עלמא הה"ד כי כאשר השמים החדשים והארץ
(ב) כמ"ש כי יד על כס יה וגו' : החדשה וגו' דא איהו ביום עשות וגו' · בההוא זמנא ויצמח ה' אלהים מן האדמה כל עץ
נחמד וגו' אבל בקדמיתא עד דיתמחון אלין לא נחית מטרא דאורייתא וישראל דדמיין
לעשבין ואילנין לא יצמחון ורזא דמלה וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה
וגו' · בגין דאדם אין דאינון ישראל בבי מקדשא לעבוד את האדמה בקרבנין · ד"א וכל
שיח השדה דא משיח ראשון טרם יהיה בארעא · וכל עשב השדה טרם יצמח דא
משיח שני · ולמה בגין דלית תמן משה למפלח לשכינתא דעליה אתמר ואדם אין לעבוד
בראשית מט את האדמה · ורזא דמלה לא יסור שבט מיהודה דא משיח בן דוד · ומחוקק מבין
רגליו דא משיח בן יוסף · עד כי יבא שילה דא משה חשבן דא כדא · ול"ו יקה"ת
(ג) מנחה יסודה דף קיט יק"ד : עמים אתוון ולו"י קה"ת · ד"א וכל שיח השדה אלין צדיקיא דאינון מסטרא [ג] דצדיק
ח"י עלמין · שי"ח ש' חי ש תלת ענפין דאילנא ואינון ג' אבהן ומן ח"י עלמין ·
(ד) חסר לשון : לשון אחר וכל עשב השדה ע"ב שי"ן תלת עלין דאינון ש [ד] יאהדוו"נהי ואינון ע"ב
ענפין דתליין בהון כחושבן ע"ב כלהו לא אתאחדין באתרא דאיהי שכינתא עד
דייתי ההוא דאקרי אדם דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א ודא איהו ואד"ם אין לעבוד
את האדמה · ובגין דא אתמר ביה וכל עשב השדה טרם יצמח עד דיצמ"ח
תהלים פה דניאל ח לדי"ק ומניה אמת מארץ תצמח דאתמר ביה ותשלך אמת ארצה · ותלמידי
חכמים דאינון דשאין לא צמחין בגלותא עד דאמת מארץ תצמח ודא משה
מלאכי ב דאתמר ביה תורת אמת היתה בפיהו דלא יהא מאן דדריש לשכינתא
כותיה · ובגין דא ואדם אין לעבוד · ומיד דאיהו ייתי מיד וא"ד יעלה מן
הארץ

הארץ א"ד מן אדנ"י סליק ליה ו' ואתעביד בה אדון כל הארץ · מיד והשקה את כל
פני האדמה מניה אתשקיין ישראל לתתא בע' אנפין דאורייתא · ד"א ואד יעלה מן
הארץ תרגומו ועננא יסתלק מן ארעא ההיא דאתמר בה [ט]כי ענן יי' על המשכן וגו' שמות מ
וביה מתשקיין תלמידי חכמים בארעא בההוא זמנא :

וייצר ה' אלהים את האדם · אלין ישראל · בההוא זמנא קב"ה לייר לון בליורין
דעלמא דין ועלמא דאתי · ויילר בההוא זמנא קב"ה עייל לון בשמיה בליורא
דב' יודי"ן י' י' ו' בינייהו דאינון סלקין לחשבון ידו"ד ויהון מצויירין באנפוי באנפין
דילהון בתרין יודי"ן בהוטמא דילהון באת ו' · ובגין דא אמר קרא [ט]כי מראש צורים במדבר כג
אראנו · אלין אינון ציורין דשמא קדישא ויהו מצויירין באנפייהו בתרין לוחין יקירין
דאינון י' י' דאיהו ו' חרות עלייהו · ועוד לייר לון לכל דור בבת זוגיה עלאה דא י"ה
ואינון ו' יהודא דתרוייהו ולייר לון באינון דליורא דלעילא דאיהו ישראל עמודא
דאמצעיתא כליל שכינתא עלאה ותתאה דאינון ק"ש ערבית וק"ש שחרית ועלייהו
אתמר עלם מעלמי ובשר מבשרי · ומיד בההוא זמנא נטע לון לישראל בגנתא דעדן
קדישא הה"ד ויטע יי' *אלהים א"ב ואמ"א · ג"ן דא שכינתא תתאה · עד"ן דא אמא כח א
עלאה · את האדם דא עמודא דאמצעיתא איהי תהא נטע דיליה בת זוגיה ולא תזוז
מניה לעלם והכא עדונא דיליה וישראל קב"ה נטע לון בההוא זמנא נטעא קדישא
בעלמא כד"א [ט]נצר מטעי מעשה ידי להתפאר : ישעיה ס

ויצמח ה' אלהים · הכא ואמא · כל עץ נחמד דא לדי"ק · וטוב למאכל דא
עמודא דאמצעיתא דביה הוא זמין (נ"א זמינא) מזון לכלא דכלא ביה ולא
אתפרנס לדיק אלא מניה ושכינתא מניה ולא לריכין לתתאין (דילהון) אלא כלהו זונין
לתתא על ידיה דבגלותא לא הוה לשכינתא ולח"י עלמין מזונא אלא בח"י [א] ברכאן
דצלותא · אבל בההוא זמנא איהו יהא מזונא לכלא · ועץ החיים דהוא אילנא דחיי
יהא נטיע בגו גנתא דאתמר ביה ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם · ושכינתא
לא שלטא עלה אילנא דסטרא אחרא דאינון ערב רב דאינון *עץ הדעת טוב ורע ולא סוף הנ"ז
תקבל בה עוד טמא הה"ד [ט]יי בדד ינחנו ואין עמו אל נכר · ובגין דא לא מקבלין דברים לב
גרים לימות המשיח ותהא שכינתא כגפנא דלא מקבלא נטעא ממינא אחרא וישראל
יהון כל עץ נחמד למראה ויתחזר עלייהו שופרא דאתמר ביה [ט]השליך משמים ארץ איכה ב
תפארת ישראל · ועץ הדעת טוב ורע אדחיין מנייהו ולא מתדבקין ולא מתערבין בהון
דהא אתמר בישראל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו דאינון ערב רב וגלי לון
קב"ה דביום אכלך ממנו גרמו דאבדו ב' אבדין דאינון בית ראשון ובית שני דא איהו
כי ביום אכלך ממנו מות תמות ב' פעמים ואינון גרימו דלדיק יחרב ויבש בבית ראשון
דאיהי שכינתא עלאה ובבית שני דאיהי שכינתא תתאה דא איהו [ב][ט]ונהר יחרב ויבש ונהר
דא ו' יחרב בה' תתאה בגין דאסתלק מניה נביעו די' דאין סוף ומיד דיפקון ישראל
מן גלותא עמא קדישא לחוד מיד נהר דהוה חרב ויבש אתמר ביה ונהר יוצא מעדן
דא ו' להשקות את הגן · ונהר דא עמודא דאמצעיתא יוצא מעדן דא אמא עלאה
להשקות את הגן דא שכינתא תתאה דבההוא זמנא אתמר במשה ובישראל [ט]אז ישעיה נח
תתענג על יי' בענג דאיהו ע' עדן ג' נהר ג' גן ואתקיים קרא [ט]אז ישיר משה וגו' שם נח
שמות טו

(א) גליון מכאן נראה שגם הצדיק ניזון מי"ח ברכאן דצלותא בזמן הגלות וכן איתא בהי' ועיין בפרשת תצא רעת א :

(ב) ויקהל רי

ב פיין ולא למימר' דאימא עילאה אתקריאת עדן דהא דרא, סאויט רל ב מאן הוא עדן דא חכמה עילאה אלא ה"ק בינה ביה סיונאס
מעדן שכיא חכמ' :

שר לא נאמר אלא ישיר ואתהפך לערב רב א ענ"ג לנג"ע ולאומין דעלמא עעכו"ם
כגוונא דפרעה ומצראי דפרח בהון שחין אבעבועות אבל לישראל יהא ענ"ג · ודא איה
ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים דאינון חס"
דרועא ימינא ובההוא זמנא הרוצה להחכים ידרים ומחנה מיכא"ל אתשקיין מניה
ועמיה מטה יהודה ותרין שבטין · גבור"ה דרועא שמאלא · ובההוא זמנא הרוצה
להעשיר יצפין ומחנה גבריאל אתשקיין מניה ועמיה מטה דן ותרין שבטין · נצ"ח שוקא
ימינא ומניה אתשקיין משריא דנוריא"ל ועמיה מטה ראובן ותרין שבטין עמיה · הו"
שוקא שמאלא דעלה אתמר ליעקב והוא צולע על ירכו ומניה אתשקיין משריה
דרפאל דאיהו ממנא על אסוותא דגלותא ועמיה מטה אפרים וב' שבטין · ד"א ומשם
יפרד והיה לארבעה ראשים אלין אינון ארבעה דנכנסו לפרדס חד עאל בפישו"ן דאיה
פי שונה הלכות · תניינא עאל בגיחו"ן ותמן הוא קבור ההוא דאתמר ביה כ
הולך על גחון · גבריא"ל גבר אל עליה אתמר לגבר אשר דרכו נסתרה ויסך אלוה
בעדו · ולא ידע גבר ב ית קבורתיה עד יומא הדין דאתגלייא תמן ודא איהו רמ
ולחכימא ברמיזא · תליתאה עאל בחדק"ל חד קל ודא לישנא חדידא קלא לדרשא
רביעאה עאל בפר"ת דאיהו מוחא דביה פריה ורביה · בן זומא ובן עזאי דעאלו בקליפי
דאורייתא הוו לקאן בהון · רבי עקיבא *דעאל במוחא אתמר ביה דעאל ג בשלו
ונפק בשלם (א"ר ד אלעזר אבא יומא חד הוינא בבי מדרשא ושאילו הברייתא מה
ניהו דא"ר עקיבא לתלמידוי ה כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שמ
תסתכנון גרמייכו דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד עיני · אדהכי הא סבא דסבי
קא נחית אמר לון רבנן במאי קא תשתדלון · אמרו ליה ודאי בהא דא"ר עקיבא
לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש וכו' אמר לון ודאי רזא עלאה אית הכא והא אוקמוה
במתיבתא עלאה ובגין דלא תטעון נחיתנא לכו ובגין דאתגליא רזא דא בינייכו דאיה
רזא עלאה טמירא מבני דרא בודאי אבני שיש טהור אינון דמנהון מיין דכיין נפק
ואינון רמיזין באת א רישא וסופא · ו' דאיהו נטוי בינייהו איהו עץ החיים מנ
דאכיל מניה וחי לעלם · ואלין ב' יודי"ן אינון רמיזין בוויצר ואינון תרין יצירו
יצירה דעלאין ויצירה דתתאין ואינון חכמה ברא"ש וחכמה בסוף תעלומות חכמ
ודאי אינון תעלומות מחכמה עלאה דתקות כתר עלאה ואינון לקבל ב' עיינין דכ
*תרין דמעין נחתו בימא רבא ואמאי נחתו בגין דאורייתא מתרין לוחין אלין הו
משה נחית לישראל ולא זכו בהון ואתברו ונפלו ודא גרים אבודא דבית ראשון וש
ואמאי נפלו בגין דפרח ו' מנייהו דאיהו ו' דוויצר ויהיב לון אחרנין מסטרא דע
הדעת טוב ורע דמתמן אתיהיבת אורייתא באסור והיתר מימינא חיי ומשמאל
מותא · ובגין דא אמר רבי עקיבא לתלמידוי כשתגיעו לאבני שיש טהור אל תאמר
מים מים לא תהוו שקילין אבני שיש טהור (נ"א דאינון ב' יודי"ן דוויצר חכמ
עלאה וחכמה תתאה) לאבנין אחרנין דאינון חיי ומותא דמתמן לב חכם לימינו ול
כסיל לשמאלו · ולא עוד אלא אתון תסתכנון גרמייכו בגין דאלין דעץ הדעת טוב ור
אינון בפרודא ואבני שיש טהור אינון ביחודא בלא פרודא כלל · ואי תימרון דה
אסתלק עץ החיים מנייהו ונפלו ואית פרודא בינייהו · דובר שקרים לא יכו
לנגד עיני דהא לית תמן פרודא לעילא דאלין דאתברו מאינון הוו · אתו לנשק

ליה

מראה מקום

(א) שפחה רעה שפיה ב"ק ל"פ' מתהפך לה ענג לנגע · תקוני' בהקדמ' סוף דף א · וזוהר פקודי רנ ע"ב ·
בראשית לב
ויקרא יא
איוב ג
פקודי רנד
תהלים קא
(ב) מנח' יהוד' דף פט ע"ב וזוהר תרומה קמא מבואר ענין הקבורה ההוא כעוי קליפה סביב גבול הקדושה:
(ג) תקונים תקון טו דף קא ה ונ"א תקון סג:
שמות יח א
(ד) כל המאמר הודפס גם בר"מ סוף דף קא ה:
(ה) פרדס בשער ערכי הכנויים בערך שיש וסוף תקון כד:
קהלת י
(ו) מנח' יהוד' דף מט גירסא אחרת וע"ש דף מג וקנז וזוהר סוף כי תצא:

יה פרח ואסתלק מנייהו) · ד"א ונהר יוצא מעדן בודאי לעילא בעץ חיים תמן לית
ליפין נוכראין הה"ד לא יגורך רע אבל בעץ דלתתא אית קליפין נוכראין ודאי ואיהו
טוע בגנתא דעדן דזעיר אפין דאיהו חנוך מטטרון א דג"ע דלעילא דקב"ה לית תמן
רטומא למיהוי תמן נפתל ועקש · ובגין דא ונהר יוצא וגו' יכילנא למימר במטטרון
לא מעדן מעדון דיליה · להשקות את הגן גן דיליה פרדס *דיליה דתמן עאלו בן עזאי
בן זומא ואלישע · וקליפין דיליה מסטרא דא טו"ב ומסטרא דא ר"ע ודא אסור והתר
שר ופסול טומאה וטהרה · קם חד סבא ואמר ר' ר' הכי הוא ודאי · אבל עץ חיים
א אתקרי איהו אלא הכי הוא רזא דמלה ב וייצר חד יצירה דטוב וחד יצירה דרע דא
איהו עץ הדעת טוב ורע · עץ דא אדם זעירא מסטרא דחיים מניה ומסטרא דמותא
מניה תמן ב' יצירות דיליה דאינון אסור והתר ועליה אתמר וייצר ה' אלקים את האדם
עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים דא שכינתא עלאה · עדן תיובתא ועלה אתמר
עץ החיים בתוך הגן דא עמודא דאמצעיתא הג"ן שכינתא תתאה ג תלת קטירין
אינון נשמתא רוחא נפשא לגביה ובהון ויהי האדם לנפש חיה דאיהו מפיו ממש
אתקרי לשכינתא דאיהי נשמת חיים · מיד דאמר מלין אלין סליק לעילא · אמר
י' שמעון הברייא בודאי מלאכא הוה ובודאי סמיך אית לנא מכל אתר · פתח
קרא אבתריה :

ויקח ה' אלדים את האדם ויניחהו בגן עדן וגו' · ויקח מאן נטיל ליה אלא נטיל
ליה מד' יסודין דאתמר בהון ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים
אפריש ליה מנהון ושוי ליה בגנתא דעדן כגוונא דא יעבד קב"ה לבר נש דאתברי מד'
יסודין בזמנא דתב בתיובתא ומתעסק באורייתא קב"ה נטל ליה מתמן ועלייהו אתמר
ומשם יפרד אפריש נפשיה מתאוה דילהון ושוי ליה בגנתא דיליה דאיהי שכינתא ·
לעבדה בפקודין דעשה ולשמרה בפקודין דל"ת · אי זכה לנטרא לה איהו יהא רישא על ד'
יסודין ואתעביד נהר דאתשקיין על ידיה ולא על ידא אחרא ואשתמודעין ביה דאיהו
רבון ושליט עלייהו ואי עבר על אורייתא אתשקיין ממרירו דאילנא דרע דאיהו יצר הרע
וכל אברין דאינון מד' יסודין אתמר בהון וימררו את חייהם וגו' וימררו במרירו דמרה
לגבי אברין קדישין דגופא דאינון מסטרא דטוב עלייהו אתמר ויבואו מרתה ולא
יכלו לשתות מים ממרה וגו' כגוונא דא אמרו מארי מתניתין וימררו את חייהם בעבודה
קשה בקושיא · בחומר בקל וחומר · ובלבנים בלבון הלכתא · ובכל עבודה בשדה דא
ברייתא · את כל עבודתם וגו' דא משנה · אם תייבין בתיובתא אתמר בהון ויורהו ה'
עץ ודא עץ חיים וביה וימתקו המים ודא משה משיח דאתמר ביה ומטה האלהים בידו
מט"ה דא מטטרון מסטריה חיים ומסטריה מיתה כד אתהפך למטה איהו עזר
מסטרא דטוב · כד אתהפך לחויא איהו כנגדו מיד וינס משה מפניו וקב"ה מסר ליה
בידא דמשה ואיהו אורייתא דבע"פ דביה אסור והתר מיד *דמחא ביה בטינרא נטל
ליה קב"ה בידיה ואתמר ביה וירד אליו בשבט למהאה ליה ביה ושב"ט איהו יצר הרע חויא·
וכלא איהו בגלותא מחמת דיליה · ועוד ומשם יפרד · זכאה איהו בר נש דאשתדל באורייתא
דבזמנא דנטיל ליה קב"ה מהאי גופא מד' יסודין אתפרש מתמן ואזיל למהוי ה ריש בד'

תהלים ס
תיקון כד
(א) לפי שיש פני ג"ע עליון ותחתון ושני מטטרון קטן וגדול :
(ב) תקון יח דף נו ע"ב וזוהר תלא רפג א' שמרכבת מטטרון הוא עץ הדעת טוב ורע :
(ג) האדם יש לו נשמה מג' קברים נפש רוח נשמה ·
מנחת יהודה דף נג ע"ב וזוהר תרומה קמג ע"א :
(ד) סוף הלא ותקונים תקון כס דף עד ותקון ס :
שמות א
שמות טו
(ה) לביות ראש בד' חיות הכסא :
שם :
שם יז
לעיל ו ע"ב
שמואל ב כג

חיוון ואתמר בהון על כפים ישאוך וגו׳ : **ויצו** ה׳ אלקים וגו׳ הא אוקמוה לית ט
אלא ע״א דמתמן אלהים [א] אחרים ואיהי בכבד דמנה תכבד העבודה דאיהי ע״ל
ליה והכבד כועס והא אוקמוה כל הכועס כאילו עובד ע״א · דא איהו וילו על האדכ
בראשית ט דא שפיכות דמים כד״א שבאדם דמו ישפך ודא מרה הרבא דמלאך המות כד״ל
משלי ה ואחריתה מרה כלענה חדה כחרב פיות · לאמר דא גלוי עריות ודא טחול עליה
שם ל אתמר אכלה ומחתה פיה וגו׳ דטחול לית ליה פומא ועקרין ואתפקיא מטכירו דדמו
(א) ה׳ הקליפות אוכמא דכבד ולא אשכחנא ליה פומא ודא איהו אכלה ומחתה פיה וגו׳ כל שופכי דמיה
חיצונות סמא״ל ממרה איגון דעקרין דדמא דלבא מיד דחזאן מרה כלהון ברהין קדמה ועריין כלה
וכחותיו פנחס רלא ע״ב ורלה: אתכסיין בחשוכא בדם אוכמא דטחול מאן דעבר על שפיכת דמא וע״א וג״ע גליל
(ב) נ״ל בין יו״ד לה״א : נשמתיה בכבד מרה טחול ודיינין ליה בגיהנם ותלת ממנן עליהו משחית אף וחמה
ע״ו עריין איגון כחשבון י״ה ושית אחרנין כחשבון ו׳ קדם דגלו ישראל בגלותא ושכינתא
ויקרא יח עמהון מני קב״ה לישראל ערות אמך לא תגלה · ודא גלותא איהו גלוי ערותא
ישעיה נ דשכינתא הה״ד ובפשעיכם שולחה אמכם ועל ג״ע גלו ישראל ושכינתא בגלותא ודא
איהי ערוה דשכינתא והאי ערוה איהי לילית אמא דערב רב וערב רב איגון עריות
ויקרא יח דילה ועריות דישראל דלעילא דעליה אתמר ערות אביך לא תגלה · ואיגון אפרישו
אחרי מות עד בין ה׳ ה׳ דלא אתקריב ו׳ בינייהו הה״ד ערות *אשה ובתה לא תגלה ואיגון שכינתא
פ׳ נג״ע ר״ע עלאה ותתאה דבזמנא דערב רב דאיגון *נ״פילים ג״בורים ע״מלקים ר״פאים ע״נקים
ישעיה יט בין ה׳ ה׳ לית רשו לקב״ה לקרבא בינייהו ורזא דמלה ונהר יחרב ויבש יחרב בה׳ עלאה
ויבש בה׳ תתאה בגין דלא יתפרנסון ערב רב מן ו׳ דאיהו עץ החיים ובגין דא ליה
קריבו לו׳ בין ה׳ ה׳ בזמנא דערב רב בינייהו ולית רשו לאת י׳ לקרבא בה׳ תניינא
הה״ד ערות כלתך לא תגלה· ואיגון אפרישו בין [ב] ו׳ לה׳ עלאה הה״ד ערות אשת אבין
לא תגלה די׳ איהו אב ה׳ אם ו׳ בן ה׳ בת ובגין דא מני לגבי ה׳ עלאה · ערות אשה
אביך לא תגלה · ערות אחותך בת אביך דא ה׳ תתאה · את בת בנה ואת בת בתה
איגון ה״א ה״א דאיגון תולדין דה׳ · ערות אחי אביך דא יו״ד דאיהו תולדה דאת י׳
ואיהו אח לוא״ו סוף סוף בזמנא דערב ערב מעורבין בישראל לית קריבו ויחודא באתוו
זכריה יד שם ידו״ד ומיד דיתמחון מעלמא אתמר באתוון דקב״ה *ביום ההוא יהיה ידו״ד אחד
משלי ג ושמו אחד · ובגין דא אדם דאיגון ישראל אית לון יחודא באורייתא דאתמר בה עץ
חיים היא למחזיקים בה ואיהי מטרוניתא מלכו״ת דמסטרהא אתקריאו ישראל בני
מלכים · ובגין דא אמר קוב״ה לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו· דא
משנה אמתא דההוא נער ואיהו (נ״א ואיהי) שפחה דשכינתא ואי זכו ישראל איה
עזר לון בגלותא מסטרא דהתר טהור כשר ואי לאו איהי כנגדו מסטרא דטמא פסול
אסור · טהור התר כשר איהו יצר הטוב · פסול טמא אסור איהו יצר הרע · ואתתא
דאית לה דם טוהר ודם נדה מסטרא דמשנה איהי שויא ליה ולאו איהי בת זוגיה
פנחס רטו ע״ב יחודא דיליה דלית יחודא עד דערב רב יתמחון מעלמא ובגין דא *אתקבר משה לבר
מארעא קדישא וקבורתא דיליה משנה איהי ולא ידע גבר ית קבורתיה עד יומא הדין
קבורתא דיליה משנה דשלטא על מטרוניתא דאיהי קבלה למשה ומלכא ומטרוניתא

מתפרשא מבעלה בגין דא °תחת שלש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך דא איהו (משלי ל)
עבדא ידיעא ושפחה דא משנה ונבל כי ישבע לחם דא ערב רב עם נבל ולא חכם ·
עוד פתח ואמר ·

ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה וכל עוף השמים · ווי לעלמא דאינון
אטימין לבא וסתימין עיינין דלא מסתכלין ברזי דאורייתא ולא ידעין דודאי
חית השדה ועוף השמים · אינון עמי הארץ ואפילו באלין דאינון נפש חיה לא אשתכח
עזר בהון (בגלותא) לשכינתא בגלותא ולא למשה דאיהו עמה · דבכל זמנא דגלת שכינתא
לא זז מנה · אמר רבי אלעזר והא מאן יהב עובדא דאדם בישראל ובמשה אמר ליה
ברי ואנת אמרת הכי וכי לא אוליפת מגיד מראשית אחרית אמר ליה הכי הוא ודאי ·
ובגין דא משה לא מית ואדם אתקרי איהו ובגיניה אתמר בגלותא בתראה ולאדם לא
מצא עזר אלא כלהו כנגדו וכן עמודא דאמצעיתא אתמר ביה ולאדם לא מצא עזר
דאפיק שכינתיה מן גלותא הה"ד °ויפן כה וכה וירא כי אין איש · ומשה איהו (שמות ב)
בדיוקניה ממש דאתמר ביה לא מצא עזר כנגדו בההוא זמנא ויפל יי' אלהים תרדמה
על האדם · יי' אלהים אבא ואמא · תרדמה דא גלותא דאתמר ביה °ותרדמה נפלה (בראשית טו)
על אברם ארמי ליה על משה ויישן לית שינה אלא גלותא · ויקח אחת מצלעותיו
מצלעותיו דמאן אלא מאלין [א] עולמין דמטרוניתא נטלו אבא ואמא חד מנייהו ואיהו
סטרא חוורא · יפה כלבנה · ויסגור בשר תחתנה דא בשר דאתמר ביה בשגם הוא
בשר בשר דמשה סומק ועליה אתמר פני משה כפני חמה ובגין דא °יפה כלבנה ברה (שיר ו)
כחמה · ד"א ויסגר בשר בעאן [ב] לאגנא בה עליה הה"ד ויסגר ה' בעדו · ד"א ויסגר (נח ע"א)
כד"א * °לעומת המסגרת מסגרת מתקיימת דבה מטרוניתא °יהיה סגור ששת (שמות כה) (יחזקאל מו)
ימי המעשה: **ויבן** ה' אלהים את הצלע הכא *אתרמיז רזא דיבום דאמרו ביה כיון (תז"ח רפ ע"ב)
שלא בנה שוב לא יבנה הה"ד °אשר לא יבנה את בית אחיו · אבל לגבי קב"ה (דברים כה)
אתמר ביה ויבן ה' אלהים אבא ואמא בני לה לגביה הה"ד בונה ירושלים ה' · ו' דאיהו
בן י"ה אבא ואמא עלייהו אתמר ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם דא עמודא
דאמצעיתא ויביאה אל האדם אייתי ליה לגבי צלע דנטיל מן ה' עולימא דילה ועלה אתמר
°ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב · ובגין דא בטורא דא אתבני · בי מקדשא על (זכריה ב)
ידא דקוב"ה יהא קיימא *לדרי דרין ועליה אתמר °גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון (מ"י דף קיט) (חגי ב)
מן הראשון דקדמאה אתבני על ידא דבר נש והאי על ידא דקב"ה ובגין דא °אם ה' (תהלים קכז)
לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו · וכן אתמר במשה ויבן ה' אלהים את הצלע כד"א
°ולצלע המשכן השנית צלע ודאי מסטרא דחסד חוור מתמן אתקריאת סיהרא · ויסגר (שמות כו)
בשר תחתנה *בשר דאיהו סומק מסטרא דגבורה ואתכליל בתרוייהו בההוא זמנא (תקון כה וכד ע"ב)
°שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני · זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי דא (שיר ב)
שכינתא נערה המאורסה לגבי עמודא דאמצעיתא אתמר בה זאת הפעם וגו' אנא
ידענא דאיהי עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת ודאי יקרא אשה מסטרא עלאה דאיהי
אמ"א כי מאיש לקחה זאת מסטרא דאב"א דאיהו י' וכן משה בדיוקנא דיליה
לתתא · בההוא זמנא יזכו ישראל כל חד וחד לבת זוגיה ודא איהו דכתיב °ונתתי (יחזקאל לו)
לכם לב בשר ורוח חדשה אתן בקרבכם וכתיב °ונבאו בניכם ובנותיכם וגו' ואלין (יואל ג)
איהון

(א) מאט הנערות של מלכה עטרה ואוהן נערות הם היכלותיה אשר היא מתשמשת בהן כל צרכה כמ"ש בפרשה ויקהל ופקודי והיה קודם הגלות פניה לבן מצד החסד והיינו יפה כלבנה אח"כ בגלות נעשים פניה אדומים מצד הדין והיינו ברה כחמה : (ב) להגין עליה שלא יקיפוה הקליפות :

אינון נשמתין חדתין דעתידין למהוי על ישראל כמה דאוקמוה אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות שבגוף ואז החדשות יבואו בההוא זמנא מתעברין ערב רב מעלמא ואתמר בישראל ובמשה כל חד בבת זוגייהו ויהיו שניהם ערומים האדם ואשתו ולא יתבוששו [א] דאתעבר ערוה מעלמא דאלין אינון דגרמו גלותא ערב רב ודאי · ועלייהו אתמר ·

והנחש היה ערום מכל חית השדה וגו' · ערום לרע מכל חיוון דאומין דעלמא עעכו"ם ואינון בנוי דנחש הקדמוני דפתי לחוה וערב רב ודאי אינון הוו זוהמא דאטיל נחש בחוה ומההיא זוהמא נפק קין וקטל להבל רועה צאן דאתמר ביה בשגם הוא בשר בשגם זה הבל · בשג"ם ודאי איהו מש"ה וקטיל ליה ואיהו הוה ברא בוכרא דאדם · ועם כל דא משה בגין לכסאה על עריתא דאבוי נטל בת יתרו (שופטים א) דאתמר בה ובני קיני חתן משה · והא אוקמוה אמאי אתקרי קיני שנפרד מקין כד"א והבר הקיני נפרד מקין ולבתר בעא לאהדרא ערב רב בתיובתא לכסאה עריתא דאבוי דקב"ה מחשבה טובה מצרפה למעשה · וא"ל קב"ה מגזעא בישא אינון תשתמר מנייהו אלין אינון חובה דאדם דאמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו אלין אינון חובה דמשה וישראל · ובגינייהו גלו ישראל בגלותא ואתתרכו מתמן הה"ד ויגרש את האדם ואדם ישראל ודאי משה בגינייהו אתתרך מאתריה ולא זכה למיעל בארעא דישראל דבגינייהו עבר מאמר דקב"ה והב בסלע דמחא ביה דלא אמר ליה אלא (במדבר כ) ודברתם אל הסלע ואינון גרמו · ועם כל דא מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה דאיהו לא קביל לון ויהיב בהון אות ברית אלא לכסאה עריתא דאבוה וקב"ה אמר ליה (שם יד) ואעשה אותך לגוי גדול ועצום ממנו · ובגינייהו אמר (שמות לב) מי אשר חטא לי אמחנו מספרי · דאינון מזרעא דעמלק דאתמר ביה (דברים כה) תמחה את זכר עמלק ואינון גרמו לתברא תרין לוחין דאורייתא · ומיד :

ותפקחנה עיני שניהם וידעו ישראל כי ערומים הם בטוגא דמצרים דהוו בלא אורייתא ואתמר בהו (יחזקאל טז) ואת ערום ועריה · ואיוב בגין דא אמר ב' זמנין (איוב א) ערום יצאתי מבטן אמי וערום אשוב שמה · מה דהוה משה אתהפך לערב רב לשמה ולשכינה אשוב שמה הכא רמיז [ג] דעתיד לאתחזרא בינייהו בגלותא בתראה ואזיל בינייהו לשמ"ה ואיהו אמר ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך · ובזמנא דאתברו תרין לוחין דאורייתא ואורייתא דע"פ אתמר בהון ויתפרו עלה תאנה · אתכסו בכמה קליפין מערב רב בגין כי ערומים הם דלא יתגלי עריתייהו [ג] וכסויא דלהון כנפי ציצית ורצועין דתפלין · עלייהו אתמר · **ויעש** ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם · אבל לגבי ציציות ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות דא איהו (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור ודא ק"ש דאתמר ביה (שם קמט) רוממות אל בגרונם וגו' דא הוא ויעשו להם חגורות :

וישמעו את קול ה' אלהים וגו' · כד קריבו לטורא דסיני הה"ד (דברים ד) השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש וגו' · וערב רב מיתו ואינון הוו דאמרו למשה (שמות כ) ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות ואשכחו אורייתא ואלין אינון עמי הארץ דאתמר בהון (דברים כז) ארור שוכב עם כל בהמה בגין דאינון מסטרא דההוא חויא דאתמר ביה ארור אתה מכל הבהמה והא כמה ערבובין אינון בישין בעירן וחיוון · אבל אית ערבוביא מסטרא דנחש · ואית ערבוביא מסטרא דאומין עעכו"ם דדמו לחיוון ובעירן דחקלא · ואית ערבוביא מסטרא דמזיקין דנשמתין

דחייבין

(א) בקליפה יעביר מן הארץ כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וגו' בראשית נד ע"א :

(ב) לקמן רה א ובתיקונים יח לב ב ובתיקון כ עז א ועיין בפרשה עקב רענ א בר"מ :

(ג) הלא רעה ע"א ולעיל כג ע"ב :

דחייבא אינון מזיקין [א] דעלמא ממש · ואית ערבוביא דשדים ורוחין ולילין וכלא מעורבבין בישראל ולא אית בכלהו לטייא כעמלק דאיהו חויא בישא [ב] אל אחר · איהו גלוי לכל עריין דעלמא · רולא איהו ובת זוגיה סם מות עכו"ם וכלא סמא"ל · ואית סמא"ל ולאו כלהו שוין · אבל ההוא [ג] סטרא דחויא איהו לטייא על כלא :

ויקרא ה' אלהים אל האדם ויאמר לו איכה · הכא רמיז ליה דעתיד לחרבא בי מקדשא ולמבכי בה איכה · הה"ד איכה ישבה בדד · א"י כ"ה · ולזמנא דאתי עתיד קב"ה לבערא כל זיינין בישין מעלמא כדכתיב בלע המות לנלא כדין תב כלא לאתריה כדכתיב ביו' ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד :

בראשית תנינן כל שלמה דאתמר בשיר השירים [ד] במלכא דשלמא דיליה [ה] במלך (ס"א בנוקבי מלכא) סתם בנוקבא מלה (כ"א מלך) תתאה בעלאה ורזא דמלה דירתא תתאה לעלאה תרווייהו כחד והיינו בי"ת דכתיב בחכמה יבנה בית · וכתיב אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון · אפריון דא תקונא דעלמא תתאה מעלמא עלאה · דעד לא ברא קודשא ב"ה עלמא הוה שמיה סתים בגויה חד (תסים שמיה ביה ולא הוה) ולא קיימא מלה (והוא הוה בלחודוי) עד דסליק ברעותא (דמחשבה לקיימא כלא [י] במטון דסמיטרא) למברי עלמא והוה רשים ובני ולא קיימא עד דאתעטף בעטופא חד דזיהרא (עלאה דמחשבה) וברא עלמא (כ"א מינא דעלמא קדמאה) (כ"א שמים) ואפיק (אילנין) ארזין עלאין רברבין מההוא נהורא (כ"א וחיוא רבא) זיהרא עלאה ([ח] כ"א חד דזהר ימינא עלאה) ושוי [ט] רתיכוי על תרין ועשרין אתוון רשימין אתגליפו בעשר אמירן ואתיישבו הה"ד מעצי הלבנון · וכתיב ארזי לבנון אשר נטע · (דהא מאלין עביד ההוא אפריון) עשה לו המלך שלמה לו לגרמיה לו לתקוניה לו לאחזאה יקרא עלאה · לו לאודעא דאיהו חד ושמיה חד כמה דאת אמר יהיה יי' אחד ושמו אחד וכתיב וידעו כי אתה שמך יי' לבדך [יא] במטון דקלפוי [יב] קסטירין ידיעה · נטיף [יג] לסטר' דא לעילא נטיף לימינא [יד] סטא לשמאלא נחית לתתא וכן לארבע זוין מלכו אתפרש לעילא ותתא ולארבע זוין למהוי חד נהרא עלאה נחית לתתא ועביד ליה ימא רבא כמה דאת אמר כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא · דהא הוא כניש כלא ואשיב ליה בגויה כד"א אני חבצלת השרון שושנת העמקים · ואין שרון אלא אתר ימא רבא דשאיב כל מימין דעלמא דאפיק ושאיב ונהיר (ועאלין ביה בגיני כך דא אפיק ודא שאיב נהיר) דא בדא באורחין ידיען (נחלייא כפן עלויה) וכדין עלייהו כתיב בחכמה יבנה בית וע"ד בי"ת בראשית (כ"א וע"ד בית דעלמא מלך סתם) (בית עלאה אתבני בחכמה וכן תתאה אוף הכי) אבל ביתא עלאה רברבא ישובא דעלמא מלך סתם ביתא תתאה · והמלך ישמח באלהים (כד אתער גבורה) עלאה לאחדא ביה תחות רישיה ולקרבא ליה בחדוה למהוי כלא חד והמלך ישמח באלדים חדו נהורא דאפיק (כ"א בנהורא) (דנהרא) דנפיק בחד שבילא טמיר וגניז ועייל ביה ב' תרין דאינון חד ועל דא עלמא אשתכלל בקיומא שלים · והמלך ישמח באלהים עלמא (כ"א נהרא עילאה) תתאה חדי [טו] בעלמא עלאה (כ"א סתימא ההוא דשדר) עמיקא (חדו דנגיד ונפיק באן אתר חדי באלהים ביה חדי) ביה שדר חיים לכלא חיי מלכא אקרון דא עקרא דביתא

דרך אמת ומראה מקום

(א) עלה קי"ע"א ופ' אחרי מות ע' א וקנ"ט ב ופ' חיי שרה ומשפטים קית א ויקרא פ כה א :
(ב) עמלק בגי' א"ל לת"ר וא"ל אחר בגי' מ"ר :
זכריה יד
(ג) נחש קדמוני :
האזינו רצא
משלי כד
שיר ג
(ד) תרומה קכז ע"ב יתרו פד ע"א ויקרא י ע"ב :
(ה) מז ב ופד א ותרומה קכז ב :
ואלא קסב ב
תהלים קד
זכריה יד
תהלים פב
קהלת א
שיר ב
(ו) מנחת יהודה ונס' דרך אמונה דף י' זוהר נשא קי' ע"א :
תהלים סג
(ז) בהנהגת נתיב א שבלי' נא' נתיב לא ידעו עיט וכוא רמז ר"ל רלבית האילו' בהפכ על כולם וכן סמיטרא פי' מלנפת התופס

ומכס' על כל ברא' אף כא כן וי"מ סמיטרא מל' סיטא וכיינו נתיב מקים שאין בו דריסת הרגים · ורמז שנתיב זה לא ידעו עיט · כלל : (ח) כך היא נוסחת החייט ז"ל ע"ש יא א וגם הגהה שמאמר : (ט) עשה מרכבתו על כ"ב אותיות התורה : (י) טו לא ... תושבחתיה דיליה ותועלת דכלא ע"ש : (יא) ע"י הגעת הגילוי במכה אור הנעלם לזיטה בתוקף זריחתו וע"י הגילוי ההוא מלמעלה : (יב) היכלות ומדרגות עליונים ידועים ומושגי' כמו שמבואר בסמוך ע"ש : (יג) השגיח ועיין בבריאת עולם והוא מלשון רז"ל אזיל בר אווז' ועיטי מטייפין : (יד) ל' הטיה ונדנוד : (טו) הוא שמח בעולם העליון עיין ויצא קסד ומקן דף ר ע"ב מה נקרא עולם עליון ואיזה נקרא עולם התחתון :

דביתא ביתא דא בני ביתא דעלמא · ובני עלמא ודא הוא בראשית ברא אלהים ב' ראשית
(א) יש שנקרא בן שמים: ראשית חכמה כד כניש כלא לגויה ואתעביד ימא רבא לשאבא כלא · ימא [א] דקאפו מימוי
שאיב כל מימין דעלמא וכניש לון לגויה ומיין אזלין ושאטין ואשתאבן ביה ודא נפיק
איוב לח מגו עלאה · וסימניה דרזא דא [ב] מבטן מי יצא הקרח דמימוי [ג] גלידין ביה לשאבא
לקמן נב: א אחרנין [ד] האי קרח *ימא דקפא לא נגדין מימוי אלא בשעתא דתוקפא דדרום מטי
(ב) לך לך פס סוף ע"ב תקון לגביה ומקריב ליה בהדיה · כדין מיא דהוו גלידין בסטרא דצפון [ה] משתכן ונגדי
ים דף לג א: דהא מסטרא דצפון גלידי מיא [ו] ומסטרא דדרום משתכן ונגדין לאשקאה כל איטון חיוו
תהלים קד ברא כד"א ישקו כל חיתו שדי וגו' ואלין אקרון הרי בתר טורין דפרודא דכלהו משתקיי
(ג) נקרשין: (ד) ויצא קפא כד סטרא דדרום שארי לקרבא בהדיה וכדין מיא נגדין ובחילא דא עלאה דנגיד כלו
ב פסק ל' דף ע"א: הוו ברבו בחדו כד מהשבה סליק ברעו (דהדוה) מטמירא דכל טמירין מטי (ואתנגיד
(ה) ניתרים מגויה חד נהר (כתרא טמירא) וכד מתקרבין דא בדא בחד שביל דלא ידיע לעילא ותתא
במי' מקריבין ונמשכים והכא הוא ראשיתא דכלא · וב' מלך סתם מהאי ראשיתא אשתכלל ודמי דא לדא
והולכין למקום (ובחילא דא) ברא אלהים את השמים (שמא נקודה סתימא דנגדין מימוי ונפיק
כראוי לנס: ברא) (כ"א בתר דנפקין בדא) (וכ"א נהרא דנפיק בה"א עילאה) (וכ"א נהורא דנגי
(ו) לך ב וקנג א וקסא ב ואפיק בדא) ואפיק קול מגויה ודא אקרי קול השופר והיינו ברא אלהים את השמים
ויקרא יד א: (ואיהו) דאיהו קול השופר (כ"א ואיהו השופר) · ושמים שליטין בחיי המלך עלאה ע
ארעא וסימניך בן ישי חי על האדמה דחיים תליין בבן ישי (ובוא"ו נגדין ליה) ובה
שליט בכלא וארעא מיניה אתזנת הה"ד ואת הארץ וא"ו דאתוסף לשלטאה במזוני ע
ארעא א"ת לעילא והוא חילא דכללא דעשרין ותרין אתוון דאפיק א"ת א' ת' אלהים דא
שיר ג ויהיב לשמים כמה דאת אמר בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו והיינו את השמים
(ז) והוא עול' לאכללא דא בדא ולאחברא לון דא בדא לאתקיימא כחדא באיכון חיי מלכא מלך שתב
שנפרדים ויצא קסא ע"ב: לאתזנא מניה שמים · ואת הארץ חבורא דדכר ונוקבא דאתגליפו באתוון רשימין וחי
(ח) ושופך מים מלכא דאתנגידו מן שמיא דשמים נגדין לון לקיימא ארעא וכל אכלוסין דילה · ורזא
כנגד מים של דאלהים עלאה עבד שמים וארץ לקיומא ואפיק לון כחדא בחילא דלעילא ראשיתא
בשכר כענין דכלא · כגוונא דא רזא עלאה נחית לתתא והאי בתראה עביד שמים וארץ לתתא
הסוס אל הכוס ורזא דכלא ב' תרין עלמין ניכהו וברא עלמין דא עלמא עלאה ודא עלמא תתאה · דא
שרה ונומר ויצא קסג: כגוונא דדא · דא ברא שמים וארץ ודא ברא שמים וארץ ועל דא ב' תרין עלמין נינהו
דא אפיק תרין עלמין ודא אפיק תרין עלמין וכלא בחילא דראשית עלאה · נחית
עלאה בתתאה ואתמליא בארח דחד דרגא דשרי עלה כגוונא דההוא שביל סתים
משלי ד וטמיר וגניז לעילא · בר דחד שביל דקיק · וחד ארח · ההוא דלתתא ארח כד"א
איוב כח וארח צדיקים כאור נוגה · וההוא דלעילא שביל דקיק כדכתיב נתיב לא ידעו עיט
ישעיה מג ורזא דכלא הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה · וכתיב בים דרכך ושבילך במים
תהלים עז רבים · עלמא עלאה כד אתמליא ואתעברא כנוקבא דמתעברא מן דכורא אפיקו
תרין בנין כחד דכר ונוקבא ואינון שמים [י] וארץ כגוונא עלאה ממימוי דשמיא אתז
ארעא ומימוי אשתדן בגווה אלא דעלאי דכר ותתאי נוקבא ותתאי מן דכורא
אתזנן ומיין תתאין קראן לעלאין כנוקבא דפתיחא לדכורא [ח] ושדת מיא לקבל מיא
דדכורא למעבד זרעא ונוקבא מן דכורא אתזנת הדא הוא דכתיב ואת הארץ בתוס
ישעיה מ וי"ו כמה דאתמר · כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו' אתוון אתחקק

בעובדא

עובדא דכלא · בעובדא דעלאה ובעובדא דתתאה לבתר אתרשימו אתוון ואתתקנו בקרא · ב׳
ראשית ברא · א׳ אלהים את · ב׳ ראשית ברא ודאי כמה דאתמר · ב׳ ברא ודאי בחילא
לאה · ב׳ נוקבא · א׳ דכר · כמה דב׳ ברא ודאי בחילא דלעילא הכי א׳ אפיק אתוון ·
שמים כללא דעשרין ותרין אתוון · ה׳ אפיק שמים למיהב ליה חיין ולאתרשאה ליה (נ״א
אשקאה) · ואת הארץ ו׳ אפיק הארץ למיהב לה מזונא ולאתתקנא לה ולמיהב לה ספוקא
אתחזי לה · ואת הארץ דנטיל ו׳ א״ת כללא דעשרין ותרין אתוון ומתזן ארעא וארעא
יל לון לגווה כד״א ⁹כל הנחלים הולכים אל הים · והייט רזא ואת הארץ דכניש כלא קהלת א
גווה וקבילת לון הארץ נטלה הארץ וא״ת דא שמים וארץ כחדא א״ת השמים רזא דשמים
ארץ כחדא וקבילת לון לאתזנא · ᵃמטון מלה בקולפוי שכיחי ᵇ קוסטרא דקוטרא בארעא
כית כד אשא דמלהטא נגיד ואתער משמאלא אחיד בה וסלקא תננא כד״א ⁹והר סיני שמות יט
שן כלו מפני אשר ירד עליו יי׳ באש דא אשא ודא תננא · וכתיב ואת ההר עשן
גו דאשא כד נחית אחידן דא בדא תננא באשא · וכדין בסטר שמאלא קיימא כלא ·
היינו רזא ⁹אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים בחילא דימינא לעילא כי האי ישעיה מח
ונא אתעבידו שמים דאיהו דכר ודכר מסטרא דימינא קא אתי ונוקבא מסטרא
שמאלא *⁹שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה · עד הכא אסתלקו מלין דגא לעיל א ע״ב ישעיה מ׳
שאלא כדלעילא דחכמה אסתכליל מאין ולא קיימא לשאלא דסתים ועמיק לית דיקום
יה · כיון דאתפשט נהורא עמיקא נהוריה קיימא בשאלתא אע״ג דאיהו סתים מכלא
לתתא וקראן ליה על פום שאילתא מי · מי ברא אלה והייט רזא דקאמרן *⁹מבטן לקמן פט ע״ב איוב לח ·
י יצא הקרח · מבטן מי ודאי (יצא הקרח) ההוא ᵍ דקיימא לשאלתא ולית לשאלא
ה לעילא מה לתתא · אלא לשאלא אתר דנפקן למנדע ולא למנדע ליה דהא לא יכלין
לא קיימא לשאלתא ולא למנדע ביה · בראשית ב׳ ראשית ראשית מאמר הוא או נימא
בראשית איהו מאמר · אלא עד לא נפיק ואתפשט חיליה *וכלא סתים ביה בראשית לעיל טו ב
איהו ומאמר איהו · כיון דנפיק ואתפשט מניה חילין ראשית אקרי והוא מאמר בלחודוי
מי שאילתא ההוא דברא אלה · לבתר כד אתפשט ואשתכלל אתעביד ים וברא לתתא
כלא עביד כההוא גוונא ממש דלעילא · דא לקבל דא ודא כגוונא דדא ותרוייהו ב׳ ·
תיב ⁹עד שהמלך במסבו · במסבו לאתיישבא במלכו תתאה ברזא דההוא חברותא שיר א
תפנוקא דההוא חביבותא דבעדן עלאה בההוא שביל דסתים וגניז ולא אתידע ואתמליא
מניה ונפקא בנחלין ידיען · נרדי נתן ריחו דא מלכא תתאה דברא עלמא לתתא כגוונא
לעילא וסליק ריחא טבא עלאה לשלטאה ולמעבד ויכיל ושליט ונהיר בנהורא עלאה ·
תרין גוונין אתברי עלמא בימינא ובשמאלא בשיתא יומין עלאין · שיתא יומין אתעבידו
אנהרא כמה דאת אמר ⁹כי ששת ימים עשה ה׳ את השמים ואת הארץ · ואלין שמות לא
כרון ארחין ועבדו שיתין נוקבין לתהומא רבא · ואינון שיתין נוקבין לאעלאה מיא
נחלי גו תהומא ועל דא (הא תניק) השיתין משעת ימי בראשית נבראו ואינון הוו
למא דעלמא : **והארץ** היתה ⁿתהו ובהו · ʸ סוספיתא ʸ דקמרי גו
קולטוי דהוה בקדמיתא ולא ʹ אתקיימא היתה ככר ולבתר אתקיימת בארבעין
תרין אתוון אתגליף עלמא ואתקיימת וכלהו עטורא דשמא קדישא כד מלטרפין סלקין
אתוון

(א) הגהה הדבר שיכא לידי השגה להיות מושג הוא ע״י הכאת האור מלמעלה למטה שכינה ומטוי · והענין שכל מה נעלם הבולט על דבר

גלה ומוציאו לפועל נאמר בו לשון הכאה על דרך שארז״ל אין לך עשב למטה שאין לו שר למעלה שמכ׳ בו ואומר לו גדל והקולפ׳
אה מקל שרחבו נטוע במסמרים · והכהכה הוא הססטה והכטה בדבר הוא : (ב) אכל ומדור שעשן אשר מקומו שם תמיד הוא
הארץ שכיה ומטוי · ורמז אל השכינה ארץ הקדוש׳ שהוא מדת הדין הרפה הנרמזת בסוד האש · ובלוהי הדין הם העשן · נח דף ע׳ :
ג) פקודי רכ״ו א ועיין בפרשת יתרו פג א ובלק קפג ב ותרומה קכו ב : (ד) תפרו דרכים : (ה) אמ״ ב הס״ו ובס״ו ובה״ו ותפך אוי״ר
יי״ס א״ש : (ו) שמרים של מים ואויר ואש : (ז) סיגי קסת הסופר שנקרא קמרי : (ח) בתוך קליטתו לפי שהקלמ״א קלוט בתוכו
נקרא בערבי מחברא ועניט הוא שהיה כחשך שהוא הסיג קליט ונחבא בתוך מקום קבוצו והיינו דהוה בקדמיתא בסוד שנאמר והארץ
היתה תהו וגו׳ קודם הגילוי לא אתקיימא עד שנתגלה :

אתון לעילא * ואתין נתחא מתעטרן בעטרין בד' סטרי עלמא ויכיל עלמא לאתקיימא
ואלין אתקיימין בעובדוי דעלמ'* ב טופסרא דקילטא בהני שכיהי כחותמ' ג דגושפנקא ·
עאלו ונפקו את ואת ואתברי עלמא · עאלו גו חותמא ואצטרפו ואתקיים עלמא
ד בקולפוי דחוויא רברבא מחו ועאלו תחות נוקבי דעפרא אלף וחמש מאה אמין ·
לבתר תהומא רבא הוה סליק בחשוכא וחשוכא חפי כלא עד דנפק נהורא *ובקע
בחשוכא ונפיק ואתנהיר דכתיב °מגלה עמוקות מני חשך ויוצא לאור צלמות · מיא
ה אתגלו בתיקלא אלף וחמש מאה באצבען תלת ו נטיפן גו תיקלא פלגו מנייהו לקיומא
ופלגו דעאלו לתתא · אלין סלקין ואלין נחתין כיון דסליקו בסליקו דידא קאים תיקלא
בארח מישר ולא סטא לימינא ולשמאלא הה"ד °מי מדד בשעלו מים וגו' כלא הוה ביה
בארעא סתים ולא אתגלייא וחילא ותקפא ומיא גלידין בגוה ולא נגידו ולא אתפשטו עד
דאנהיר עלה נהורא דלעילא · ז ונהורא מחאת בקולטוי ח ואשתריאו חילהא הה"ד ויאמר
אלהים יהי אור ויהי אור דא הוא אור קדמאה עלאה דהוה מקדמת דנא · ומהכא נפקו
כל חילין ותוקפין וארעא אתבסמת ואפיקת חילהא לבתר כיון דנהיר ונחית הוה אסתלק
נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא · כד אסתכל בחייבי עלמא אתגניז ואתטמיר
ולא נפיק אלא בשבילוי סתימין דלא אתגליין :

ויּרא אלהים את האור כי טוב · תנן כל חלמא דקיימא בקיומא דכי טוב שלמא הוא לעילא ותתא · חמי אתוון כפוס ארחוי כל חד וחד · חמא ט' טב ליה טב
לחלמיה דהא אורייתא פתח ביה כי טוב · נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא · ט' טב
טוב הוא · טב נהירו באשלמותא · ט' תשיעאה דכלא את ט דאתנהיר מעלאה ראשיתא
ואתכליל ביה ואתעביד בסתימו דנקודא רזא די' דהיא נקודא חדא ו' מהיליה נפיק ביה
אתעביד שמים כד אסתיים בנקודא חד ואתגניז גו אתנהרא ב' · מניה נפקו עלאה
ותתאה עלאה טמירא תתאה אתגליא ברזא דתרין וקיימא בחילא דלעילא ודא הוא טו"ב
אלין תלת אתוון טו"ב אתכלילו לבתר לצדיקא דעלמא דכליל כלא לעילא ותתא כד"א °אמרו
צדיק כי טוב · בגין דנהירו עלאה כלילא ביה דכתיב °טוב ה' לכל וגו' · לכל כתיב דא
סתמא דמלה בגין לאנהרא יומא הד דנהיר לכלא · עלאה על כלא · ע"כ סתמא
דמלין* : **בראשית** ברא אלהים · רזא דראשית ערסותיכם חלה
תרימו תרומה · דא חכמה עלאה דאיהו ראשית · ב' ביתא דעלמא לאשקאה מההוא
נהר דעייל ביה רזא דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן · ונהר דאכניס כלא מעומקא
עלאה ולא פסיקו מימוי לעלמין לאשקאה לגנתא· וההוא עמקא עלאה בית ראשון בראשית·
י אסתיימו ביה אתוון כחד שביל דקיק דגניז בגויה ומגו ההוא עומקא נפקי תרין
חילין דכתיב את השמים · שמים לא כתיב אלא השמים · מגו ההוא עומקא דסתים מכלא ·
ואת הארץ סתימא דא אפיק להאי ארץ אבל בכללא דשמים הוה ונפקו כחדא מתדבקא
בסטרוי דא בדא כד אתנהיר ראשיתא דכלא שמים נטלו לה ואותיבו לה באתרה דכתיב
ואת הארץ ואת כללא דאתוון דאינון את כד אתהדרת ארעא למיתב באתרה ואתפרש
מסטרוי

*נ"א דמלכא · לעיל טו ע"א · איוב יב · ישעיה מ

(א) נ"ע בספר תרומה דקאמר התם שמא דמ"ב וכו' וע"ד סלק לא נחית ע"ש דף קלב ב ועיין בפקודי רנ"א א :

ישעיה ג · תהלים קמה

עי' בסוף הספר מה שחסר כאן

(ב) דפוס וליור הקליפה שנתהווה ממנו העולם הוא שהיה באותיות שהיו עולים ויורדים כענין סדר תשר"ק לפע"ס וכו' ואחר לרופי אלפא ביתא פעל ידם נתהו' העולם כרל"א שערים המבוארים בספר יצירה ובפרדס · ובס כסדר ובהיפך למפרע ובירידתם למטה בעולם לסתהוות מתהוים האותיות כסדר אבג"ד כי כן הענין תתהפך כחמר חותם שציור החותם הוא מצויר למפרע ובהתהפכתו הוא בא כסדר אף כאן בהויות העולם כן · וזהו אמרו כחותמא דגושפנקא ר"ל כחותם של טבעת המתהפך לצייר ציור בהדפסתו : (ג) פי' מלת אמת : (ד) בהתגלות נחש הגדול שהוא נחש קדמוני עם כחותיו שנקראים בכלל קליפות חיצוניות בהיותם מתגלים ומתגלפין להסתלק מעל לגבול הקדושה ולהיות יורד למטה תחת נקבי הארץ אלף ות"ק אמות להיות שם דירתם ובלא להתערב בקדושה הם ובלום אזי לבתר תהומא רבא וכו' והתחיל אור העליון להאיר בעולם · פ"א בקדמיתא היתה הצלצלת בתוך הנהלת והיתה חשוכא לבתר נפיק צלצלת וסובב את הנהלת ואתנהיר עלמא : (ה) נשקלו במשקל שוה בקו השוה : (ו) סוף תקון יח וריש תקון י ותקון ע דף קב : (ז) והאור הכה בתוקף הארה בקליטת המים שנקרשו וקפאו · (ח) והותר כחה מקרישותה ושלטו מימי השפע לכל צד והאיר העולם : (ט) יש מי שכתב שהטי"ת רומזת גם בחכמה תשיעית ממטה למעלה ומקבלת מהכתר וכו' ומאמר זה מורה כן וקראה ראשיתא דאתכליל בי' : (י) פי' נעלמו :

ומסטרוי דשמים הות תוהו ובוהו לאתדבקא בשמים כחדא *בקדמיתא בגין דהאת נ"א כקדמיתא
שמים נהירין והיא אתחשכת עד דנהורא עלאה נפק עלה ואנהיר לה ותבת באתרה
לאסתכלא בשמיא אפין באפין וכדין אתתקנת ארעא ואתבסמת נפק נהורא בסטר
ימינא *ואשוכא בסטר שמאלא ואפריש לון לבתר בגין לאסתכלא דא בדא הה"ד ויבדל לעיל יז
אלהים בין האור ובין החשך · ואי תימא הוה הבדלה ממש לא אלא יום אתי מסטרא (א) כגון הזה
נהורא דאיהו ימינא ולילה מסטרא דחשוכא דאיהי שמאלא · וכד נפקו כחדא אפריש שמשקים השדות
לון · והבדלה הוה מסטרוי לאסתכלא אפין באפין ולאתדבקא דא בדא למהוי כלא חד · ותולה מימי השפקים לכל
איהו אקרי יום וקרי ליה יום ואיהי קרי לילה כד"א ויקרא אלהים לאור יום וגו' · מהו רוחות השדה
ולחשך דא חשך דאחיד בליל' דלית לה נהורא מגרמה (ס"א והיא אתקרי לילה דכתיב ולחשך כראוי לו אף
קרא לילה בגין דאחיד בה חשך ולית לה נהורא מגרמה) ואע"ג דאתא מסטר' דאשא דאיהו כן קול יי' וגו':
חשך · אבל חשך עד דאתנהיר מסטרא דיום יום נהיר ללילה ולילה לא נהיר עד זמנא
דכתיב °ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה · רבי אלעזר פתח בקדמיתא ודרש °קול ה' תהלים קלט
על המים אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים · קול ה' דא קול עלאה דממנא על שם כט
המים דנגדין מדרגא לדרגא עד דמתכנשי לאתר חד בכנופיא חדא · ההוא קול עלאה (ב) טבעות
מדבר לאינון מיין בארחייהו כל חד וחד כפום ארחיה כהאי [א] גננא דממנא על מיא עליונות :
מדבר לון לכל אתר ואתר כדחזי ליה · כך קול ה' ממנא על מיא · אל הכבוד הרעים
כד"א °ורעם גבורותיו מי יתבונן · דא סטרא דאתיא מן גבורה ונפקא מניה · ד"א אל איוב כו
הכבוד הרעים דא ימינא דנפקא מניה שמאלא · ה' על מים רבים · ה' דא חכמ"ה
עלאה דאקרי יו"ד · על מים רבים על ההוא עומקא סתימאה דנפיק מניה כד"א תהלים עז
ושביליך במים רבים · רבי שמעון פריש פלוגתא ואמר פתח קרא ואמר כתיב °לעמת שמות כה
המסגרת תהיין הטבעות לבתים לבדים · מאן ההוא מסגרת דא הוא אתר סגיר
דלא פתיחא בר בשביל חד דקיק דאתיידע בגניזו לגביה · ובגיניה אתמלי ורשים תרעין
לאדלקא בוצינין · ובגין דאיהו אתר גניז וסתים אקרי מסגרת ודא הוא עלמא דאתי ·
ההוא עלמא דאתי אתקרי מסגרת תהיינה הטבעות [ב] אלין עזקאן עלאין דאתאחדן
דא בדא מיא מרוחא ורוחא מאשא ואשא ממיא כלהון אתאחדן דא בדא ונפקן דא
מן דא *בהני עזקאן וכלהון מסתכלן לגבי ההוא מסגרת דביה מתאחד לההוא נהרא ס"א כהני
עלאה לאשקאה לון ואתאחדן ביה · בתים לבדים הני עזקאן עלאין אינון בתים
ואתרין לבדים דאינון רתיכין דלתתא בגין דדא אתי מסטרא דאשא ודא מסטרא
דמיא ודא מסטרא דרוחא וכן כלהו בגין למהוי רתיכא לארונא ועל דא מאן דמקרב
יקרב באלין בדים ולא במה דלגו · לך לך אמרין נזירא סחור סחור לכרמא לא
תקרב · בר אינון דאתחזון לשמשא לגו לון אתיהיב רשותא לאעלאה לשמשא ולקרבא
ועל דא כתיב °והזר הקרב יומת · רבי יוסי שאיל ליה ואמר האי שיתא יומי בראשית במדבר א
דקא תנינן מאן אינון אמר ליה היינו דכתיב °ארזי לבנון אשר נטע · כמה דאלין תהלים קד
ארזין נפקין מן לבנון הכי נמי אינון שיתא יומין נפקין מן בראשית · ואלין שיתא
יומין עלאין קרא פריש לון · דכתיב °לך ה' הגדולה והגבורה וגו' כי כל דא צדיק ד"ה א כט
בשמים דא תפארת ובארץ דא כנסת ישראל · תרגומו די אחיד בשמיא ובארעא
כלומר דיסודא דעלמא דאקרי כל איהו אחיד בתפארת דאקרי שמים ובארץ

דאקרי

דאקרי ה״י ועל דא בראשית ב׳ ראשית (היא חכמה כמה דתרגם יונתן ברשית בחכמתא) בגין דאיהי תניינא לחושבנא · ואקרי ראשית בגין דהאי כתרא עלאה טמירא היא קדמאה · ועל [א] דלא עייל בחושבנא תניינא הוי ראשית בגין דא ב׳ ראשית ועוד כמה דחכמה עלאה איהי ראשית חכמה תתאה ראשית נמי היא ועל דא לית לאפרשא ב׳ מן ראשית · בראשית מאמר קרינן ליה והכי הוא ושיתא יומין נפקין מניה ואתכלילן ביה ואלין אקרון כגוונא דאלין אחרנין · ברא אלהים הה״ד ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן מאי להשקות את הגן לאשקאה ולקיימא ליה ולאשתכלא ביה בכל מה דאצטריך :

אלדים אלדים חיים דמשמע בראשית ברא אלהים ודאי על ידא דההוא נהרא בגין לאפקא כלא ולאשקאה כלא · את השמים הבורא דכר ונוקבא כדקא חזי לבתר האי ביה אתברי עלמא לתתא ביה יהיב חילא לכלא* · א״ת השמים דמשמע דשמים אפיקו את בחילא דרזא דאלהים חיים בתר דראשית אפיק ליה · כיון דהאי אפיק כלא וכלא אתיישב בדוכתיה כחד · עזקא דא בתרייתא אתעבידת ראשית ובהאי ראשית אפיק נהורין עלאין ושרי נהרא ושרי מיא לנגדא לקבלא לתתא ועל דא בראשית ודאי ברא אלהים ביה ברא עלמא תתאה ביה אפיק נהורין ביה יהיב חילא לכלא · ר׳ יהודה אמר על דא כתיב °היתפאר הגרזן על החוצב בו שבחא דמאן לאו דאומנא הוא כך בהאי ראשית ברא אלהים עלאה את השמים שבחא דמאן דאלהים הוא · א״ר יוסי האי דכתיב °אשר לו אלהים קרובים אליו · קרובים קרוב מבעי ליה אלא אלהים עלאה אלהים דפחד יצחק אלהים בתראה ובגיני כך קרובים *וגבורות סגיאין איטן דנפקין מחד וכלהו חד :

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור · (ויאמר אלהים למי הוא אומר אינו אומר אלא לאחרים · יהי *אור לעולם הזה · ויהי אור לעולם הבא) · ודא איהו נהורא דברא קב״ה בקדמיתא והוא נהורא דעינא · והוא נהורא דאחזי קב״ה לאדם קדמאה והוה חזי ביה מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא והוא נהורא דאחזי קב״ה לדוד והוה משבח ואמר °מה רב טובך אשר צפנת ליראיך · והוא נהורא דאחזי קב״ה למשה וחמא ביה מגלעד ועד דן ובשעתא דחמא קב״ה דיקומון תלתא דרין חייבין ואינון דרא דאנוש [ב] ודרא דטופנא ודרא דפלגה (גניז ליה) בגין דלא ישתמשון ביה · ויהב יתיה קב״ה למשה ואשתמש ביה תלת ירחין דאשתארון ליה מיומי עבורא דיליה כד״א °ותצפנהו שלשה ירחים ובתר תלת ירחין עאל קמי פרעה נטיל ליה קודשא בריך הוא מניה עד דקאים על טורא דסיני לקבלא אורייתא והדר ליה ההוא נהורא ואשתמש ביה כל יומוי ולא יכלו בני ישראל למקרב בהדיה עד דיהב מסוה על אנפוי כד״א °ויראו מגשת אליו · ואתעטף ביה כטלית הדא הוא דכתיב °עוטה אור כשלמה · יהי אור ויהי אור כל מה דאתמר ביה ויהי הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי · אמר ר׳ יצחק אור דברא קודשא בריך הוא בעובדא דבראשית הוה סליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא ואתגניז מאי טעמא אתגניז בגין דלא יתהנון מניה חייבי עלמא ועלמין לא יתהנון בגיניהון והוא טמיר [ג] לצדיקיא לצדיק דיקא דכתיב

תוספתא

בראשי״ת בר״א רמז לכת״ר חכמ״ה · אלהים רומז לבינ״ה · א״ת רומז לגדולה וגבורה · השמים דא הוא ת״ת · וא״ת רומז לנצ״ח הו״ד יסו״ד. הארץ רומז למלכות :

(א) רבי׳ טעו בזה כל׳ ואמרו מה שאמרו עי׳ באדרת אליהו רפט ב אתר דפירותא אשתכח וכו׳ ובפר׳ ויצא קיד ב ויחי רמו ב
עי׳ בסוף בספר מה שחסר כאן
ישעיה י
דברים ד
לקמן קלה א
לעיל כב
תהלים לא
שמות ב
שם לד
תהלים קד
(ב)דו׳ המבול:
(ג)יסוד ועטר׳ נקראו׳ צדיקים
(עיין פ׳ תרומ׳ קמו ב ויקרא כו א ואמור נא ב במדבר קים א) :

ומראה מקום

תיב ^י^אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה · וכדין ^א^ יתבסמון עלמין ויהון כלא חד ועד יומא
בא עלמא דאתי הוא טמיר וגניז · ההוא נהורא נפק מגו חשוכא דאתגלפא ^ב^ בקלפוי
מירא דכלא עד דמההוא נהורא דאתגניז אתגליף בשביל חד טמירא לחשוכא דלתתא
ורא שארי ביה · מאן חשוכא דלתתא ההוא דאקרי לילה דכתיב ביה ולחשך קרא
ה · ועל דא תנינן מאי דכתיב ^י^מגלה עמוקות מני חשך · ר' יוסי אומר אי תימא
שך סתים אתגליין הא חזינן דטמירין אינון כל אינון כתרין עלאין וקרינן עמוקו' מהו מגלה
א כל. אינון טמירין עלאין לא אתגליין אלא מגו ההוא חשוכא דאיהו ברזא דלילית
בא כלא חד ברזא דוהיה אור הלבנה כאור החמה בדרגא חדא ועד יומא דייתי
א גניז וטמיר) *תא חזי כל אינון עמיקין סתימין דנפקי מגו מחשבה וקלא נטיל לון
גליין עד דמלה מגלה לון · מאן מלה היינו דבור והאי ^ג^ דבור אקרי שבת ובגין דשבת אקרי
ור דבור דחול אסור בשבת (וכך הוה עביד ר"ש כד חמי לאמי' דהות ^ד^ משתעיא הוה אמר
אמא שתוקי שבת הוא ואסיר) בגין דדבור דא בעיא לשלטא' ולא אחר' והאי דבור דאיהו
י מסטרא דחשך מגלה עמוקות מגויה ושמע מני חשך ההוא דאתי מסטרא דחשך
תיב מני דיקא* · א"ר יצחק אי הכי מאי דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך
ל אור אפיק יום וחשך אפיק לילה לבתר חבר לון כחדא והוו חד דכתיב ויהי ערב ויהי
ר יום אחד דלילה ויום אקרון חד והאי דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך
אפרים מחלוקת) דא בזמנא דגלותא דאשתכח פרודא · א"ר יצחק עד הכא דנורא
ור ונוקבא בחשוכא · לבתר מתחברן כחדא למהוי חד · במאי אתפרשאן לאשתמודעא
נהורא ובין חשוכא ^ה^ מתפרשן דרגין ותרווייהו כחד הוו דהא לית נהורא אלא בחשוכא
ת חשוכא אלא בנהורא ואע"ג דאינון חד אתפרשן בגוונין ועם כל דא אינון חד
תיב יום אחד · רבי שמעון אמר על ברית עלמא אתברי ואתקיים דכתיב ^י^אם לא
יתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי · מאן ברית דא צדיק יסוד דעלמא
איהו רזא דזכור ועל דא עלמא קיימא בברית יומם ולילה כחדא דכתיב אם לא בריתי
נם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי · חקות שמים דנגדין ונפקין מעדן עלאה ·
את ואמר ^י^מקול מחצצים בין משאבים שם יתנו צדקות ה' וגו' · מקול מחצצים דא קול
קב · מחצצים כד"א ^י^חיה הביניים · בין משאבים דאיהו יתיב בין אינון דשאבין מיא
עילא והוא נטיל בתרין סטרין וכליל להון בגויה · שם יתנו צדקות ה' · תמן הוא אתר
הימנותא לאתדבקא · שם יתנו צדקות ה' תמן ינקין צדקות ה' ושאבין · צדקות פרזונו
ישראל) דא צדיק דעלמא דאיהו קיים וקדים ואיהו שאיב ונטיל כלא ומפזר לגבי ימא
בא אינון מיין עלאין · בישראל דישראל
תו קיים דא ויהביה לון קודשא בריך הוא
ותא עלמין כיון דישראל שבקו ליה דהוו
ורין ולא פרעין· מה כתיב ^י^אז ירדו לשערים
ם ה' · ירדו לשערים אינון שערי צדק
ו יתבין לתרעי ולא עאלין לגו ובההוא זמנא
כתיב

תוספתא

תנינן מל ולא פרע את המילה כאילו לא מל בגין
^ז^ דתרין דרגין אינון מילה ופריעה זכור ושמור
צדיק וצדק דכר ונוקבא אות ברית דא יוסף וברית
דא רחל והצריך לחברא לון ובמה מחבר לון
כד

הלים לג

איוב יב

עיין לעיל בשמה ב

מה שחסר כאן עי' בסו' הספ'

(א) יהיו העולמות על מכונם ותקונם:

(ב) בהקיקות שחקק הנסתר של כולם שהוא הכת"ר כנודע:

ירמיה לג

(ג) קמה א ועד א וקנא תב:

(ד) שהיתה מספרת:

שופטים ה

שמואל א יא

(ס) מנח' יהוד' דף ס ובדרך אמונה דף סו המלה ביאור קצת בדרך אחר · ובכל שו' לענין א':

(ו) היו מלין ולא היו עושין פריעה:

שופטים ה

(ז) פי' פריעה ביסוד ומילה בכ"י אמור נמ א בגלה נו ג):

ומראה מקום

שופטים ב כד איהו גזיר ופריע ומאן דגזיר ולא פריע כאלו כתיב ויעזבו בני ישראל את ה' וגו' עד
שם ה ועבדו בינייהו פלוגתא : דאתת דבורה ונדיבת לון בהאי כמה דכתיב
בפרוע פרעות בישראל וגו' · ועל דא כתיב חדלו פרזון בישראל · חדלו פרזון דל
הוא פרזונו דקא אמרן · חדלו פרזון קיים קדישא דלא אתפרעון · עד שקמתי דבורה
שקמתי אם בישראל · מאי אם אלא אנא נחתית מיין עלאין מעילא לקיימא עלמין בישרא
משלי י סתם לעילא ותתא לאחזאה דעלמא לא אתקיים אלא על קיימא דא ורזא דכלא וצדי
לך לך מו ע"א יסוד עולם כתיב *תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא עאל בין תרין תרין ינקין לחד ח
שיר ד (א) וקודם יניק לכמה סטרין · כדין כלא חד כדא הוא דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד · יו
שנפשו זה : דערב ובקר כליל כחדא היינו רזא דברית יומם ולילה וביה כלא חד :

(ב) בשמגיע לגובה שפע במים : **ויאמר** אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים · ר' יהודה אמ
שבעה רקיעים אינון לעילא וכלהו קיימי בקדושתא עלאה ושמא קדישא בה
אשתכלל ודא רקיעא הוא באמצעות מיא · דא רקיע קיימא על גבי חיוותא אחרנ
ואיהו אפריש בין מיין עלאין למיין תתאין ומיין תתאין קראן לעלאין ומהאי רקיע שתו
לון דא הוא דמפריש בינייהו · בגין דכלהו מייא ביה כלילן ולבתר נחית לון לאינון חיוות
שיר ד ואלבין מתמן · כתיב גן נעול אחותי כלה גל נעול מעין חתום · גן נעול דכלא אסתי
ביה דכלא אתכליל ביה · גל נעול דההוא נהר נגיד ונפיק ועייל ביה וכליל ולא אפי
וקרשי מיא ביה וקיימי מ"ט בגין דרוח צפון נשיב באינון מיא ואתקרישו ולא נפקו לב
לעיל כח פב עד דאתעביד קרח ואלמלא *סטרא דדרום דאקים תקפיה דהאי קרח לא נפקי מני
(ג) היו מנענעים מייא לעלמין · וחזו דההוא רקיעא עלאה כחיזו דהאי קרח דמתקרשא ומכניש בגו
שפתיהם ולא כל אינון מיין כך ההוא עלאה דעליה כניש כל אינון מיין ואפריש בין מיין עלאין למ
בשמיעו הוס דבר שידאו תתאין · והאי דאמרן יהי רקיע בתוך המים באמצעות לאו הכי אלא יהי כתיב הכ
שלא ימעגשו : דהוי מניה באמצעות מייא הוי ואיהו לעיל דקיימא על רישיה דחיוותא · א"ר יצחק א
קרומא באמצעות מעוי דבר נש דאיהו פסיק מתתא לעילא ושאיב מעילא ויהב לתו
כגוונא דא רקיע איהו באמצעיתא וקיימא על אינון חיוותא דלתתא ואיהו פריש בין מ
שמות כו עלאין לתתאין · תא חזי אינון מיין אעדו ואולידו חשוכא · ועל רזא דא כתיב והבדי
תהלים קד הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים · ר' אבא פתח המקרה במים עליות
משלי כד וגו' במים אלין מיין עלאין דכלא דבהו תקין ביתא כד"א בחכמה יבנה בית ובתבו
יתכונן · השם עבים רכובו ר' ייסא סבא פליג עבים ע"ב י"ס עב דאיהו חשך שמא
שמות כה דקיימא על ים דא המהלך על כנפי רוח דא רוחא דמקדש' עלאה ורזא דא שנים כרובי
תהלים יח זהב · כתיב וירכב על כרוב ויעוף וידא על כנפי רוח · וירכב על כרוב חד לבתר איגלי ב
איוב כח כנפי רוח [א] ועד דהאי אתער לא אתגלי בהאי · רבי יוסי אמר ומים תכן במדו
במדה ממש אתקין לכו כד [ב] מטון לגווה ואינון תקונא דעלמא כד מ
(ד) ושיה מתעטר את מסטרא דגבורה · אמר רבי אבא כך הוה קדמאי אמרי כד הוו מטאן להאי א
ההוא מגאוה [ג] מרחשן שפוון דהכימין ולא אמרין מדי בגין דלא יתענשון · ר' אלעזר אמר ג
בשם קטוות קדמאה דאתוון הוה [ד] שטיא על אנפוי דקיטרא דכיה ואתעטר מלרע ומלעילא וס
בנגון ומלמעלה בב' תלוונות ונהירא

בהם קיטרא דכיה פי' קשר טהור שאין קשר פגות מבלבה כנודע וצ"ל נהייבנו כל הו'אהיות כלם במקומם הראוי להם :

חית ומיא מתגלפי בגלופייהו ומתייסבן בדוכתייהו ואתכלילו חד בחד וכן אתוון כלהו
לין דא בדא ומתעטק דא בדא עד דאתבני עלייהו בניינא ויסודא וכד אתבניאו כלהו
אתעטרו הוו מיין עלאין מתערבין במיין תתאין ואפיקו ביתא דעלמא (ועל דא אפיקו
רין נהורין חד דאקרי ארץ נהורא דאקרי שמים) ועל דא ב׳ אתחזי בריפא ומיין
לקין ונחתין עד דהאי רקיע הוה ואפריש לון ומחלוקת הוה בשני דביה אתברי גיהנם
איהו נורא דדליק כד״א [ט]אש אוכלה הוא וזמין לאשראה על רישייהו דחייביא · א״ר
ודה מהכא כל מחלוקת דאיהו לשם שמים סופה להתקיים דהא הכא מחלוקת דאיהו
שם שמים הוה ושמים בהאי אתקיים לבתר דא דכתיב ויקרא אלהים לרקיע שמים
וגו׳ · [א] בקטפירא דעילתא [ב] בקסטייהו [ג] שכיחי ואתקיימו דהא תנינן כתיב [ט]והבדילה
פרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים דייקא דהא איהו רקיע דמפרש בגו
אמצעיתא · תא חזי כתיב לבתר יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד מתחת
שמים ממש · אל מקום אחד לאתר דאקרי אחד ואיהו ים תתאה דהא איהו אשלים
אחד · ובלא איהו לא אקרי אחד ומשמע דכתיב יקוו דביה מתכנשין כלהו מיא כד״א
כל הנחלים הולכים אל הים וגו׳ · ר׳ ייסא אמר אל מקום אחד דא איהו אתר דכתיב
ביה [ט]וברית שלומי לא תמוט דהא איהו נטיל כלא ושדי בימא · וביה אתתקנת ארעא
כתיב ותראה היבשה דא הוא ארץ כד״א ויקרא אלהים ליבשה ארץ אמאי אקרי יבשה
א״ר יצחק היינו דכתיב [ט]לחם עוני לחם [ד] עני כתיב ובגין דאיהו לחם עני אקרי יבשה
שאיב בגווה כל מימין דעלמא ואיהי יבשה הוי עד דאתר דא [ה] אמלי לה וכדין נגדין
מיא אורח דאינון מקורות · ולמקוה המים קרא ימים דא הוא בית כנישות מיין
עילא דתמן מתכנשין כל מיא ומתמן נגדין ונפקין * · א״ר חייא מקוה המים דא
צדיק דכד מטא למקוה המים כתיב וירא אלהים כי טוב וכתיב [ט]אמרו לצדיק כי טוב ·
וכן אור קדמאה טוב אקרי וכן כלהו כתיב בהו כי טוב בר יומא תניינא דלא כתיב ביה
כי טוב) · ר׳ יוסי אמר ישראל מקוה איהו דכתיב [ט]מקוה ישראל ה׳ · ר׳ חייא אמר דא
צדיק היינו דכתיב קרא ימים בגין דנחלין ומבועין ונהרין כלהו נטיל לון ואיהו מקורא
דכלא ואיהו נטיל כלא בגיני כך ימים ועל דא וירא אלהים כי טוב וכתיב אמרו לצדיק
כי טוב ובגין דאתרשים איהו אפריש בין יומא קדמאה לתליתאה ולא אתמר כי טוב
בגווייהו דהא ביומא תליתאה עבדת ארעא איבין מחילא דהאי צדיק דכתיב ויאמר אלהים
תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי מאי עץ פרי דא עץ הדעת טוב ורע דאיהו עביד
איבין ופירין עושה פרי דא צדיק יסוד דעלמא · למינו דכל בני נשא דאית לון רוחא קדישא
דאיהו איבא דההוא אילנא רשים בהו רשימא למינו · ומאי איהו ברית קדש ברית
שלום ובני מהימנותא למינו · למינו עאלין ולא מתפרשן מניה וצדיק עושה פרי הוא
וההוא אילנא אתעברת ואפיקת ההוא פרי למינו · למינו דההוא עושה פרי דיהוי
כוותיה · זכאה חולקיה מאן דדמי לאמיה ולאבוי ועל כן רשימא קדישא ביומא
תמינאה בגין דידמי לאמיה (בגין ההיא דרגא תמינאה וההיא נפשא דפרח מינה
אצטריכת לאתחזאה קמה לתמני יומין) *וכד אתפרעת ואתגלייא רשימא קדישא
בגין דידמי לאבוי ועל דא עץ פרי דא אמא עושה פרי דא ברית קדש אבוי למינו דידמי
ליה ואתרשים ביה · אשר זרעו בו על הארץ זרעו בו זרע בו מיבעי ליה מאי זרעו בו
אלא זרע וא״ו בו על הארץ הכי הוא ודאי דהא ההוא זרעא אשדי על ארעא · זכאה
חולקיהון דישראל דאינון קדישין ודמיין לקדישין וע״ד ודאי כתיב [ט]ועמך כלם צדיקים
כלם צדיקים ודאי דהא מהני נפקו ולהני דמיין זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי ·

טית ח״א ס״ל

(א) בהתדבקו׳ העליונים שהם הנהגלי׳ (גליון פי׳ מה שנוסף מן האילן)
דברים ד
(ב) פי׳ במדת׳ כענין שנאמר ומים תכן במד׳ (על ידי זה שכיחי) :
שמות כו
קהלת א
ישעיה נד
דברים טז
עי׳ בסוף הספר מה שחסר כאן
ישעיה ג
ירמיה יז
(ג) מלוים אל הגלוי ונתקיימו במזג שוה כל אחד ואחד לפי ענינו אם חסד אם דין אם רחמים על ידי הרקיע שהוא המכריע כטדע :
(ד) (יסוד עני וכ״י עניו׳) פי׳ ויפי רמע ג :
עי׳ תרומה קנו ב :
ישעיה ס נ״ע
(ה) ומלא אותם בשפע רב העליון : (כל יום משמש ימי ברחמים במלגות וכיה הואיה הרגס בשלימות) עיין תרומה קנו ב :

ירמיה נ א״ר חייא כתיב עושה ארץ בכחו מאי עושה ארץ (בכחו) עשה ארץ מבעי ליה אלא
עושה ודאי תדיר ומתקן קב״ה להאי ארץ · דא קב״ה לעילא בכחו דא צדי״ק · מכין
תהלים ט תבל בחכמתו תבל דא ארץ דלתתא · בחכמתו דא צדק דכתיב והוא ישפוט תבל בצדק ·
עושה ארץ דא קב״ה דהוא מתקין ארעא ומתקין ארחוי · ובמה בכחו כדקאמרן · ר׳
יהודה אמר (א) באתוון גליפן דרבי אלעזר אית קוטרי (ב) דאתוון כ״ב קטירין כחדא ·
ישעיה מה תרין אתוון דא סליק ודא נחית ודנחית סליק וסי׳ דא א״ך ב״ך א״ל · ר׳
ויקרא יט יוסי אמר (ג) טיפסא דשיקלא באמצעיתא קיימא · וסי׳ (ד) במדה במשקל וגו׳ · משקל לישן
שמות ל דקיימא באמצעיתא ורזא דא שקל הקדש כתיב ומאזנים ביה קיימין ואתקלו מאן מאזניה
תהלים נג כד״א מאזני (ה) צדק וכלהו קיימין במשקל בשקל הקדש · ר׳ יהודה אמר בשקל הקדש
דא רוח הקדש · א״ר יצחק כתיב בדבר יי׳ שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם · בדבר
יי׳ שמים נעשו אלין שמיא דלתתא דאתעבידו בדבר שמיא דלעילא ברוח דאפיק קלא עד
דמטי לההוא נהר דנגיד ונפיק ולא פסקין מימוי לעלמין · וברוח פיו כל צבאם כלהו
שם קד תתאי קיימין ברוח דאיהו דכר · משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ ·
משקה הרים מעליותיו · מאן עליותיו · כדקאמרן דכתיב המקרה במים עליותיו · מפרי
מעשיך תשבע הארץ · רזא דההוא נהר דנגיד ונפיק לתתא הה״ד עושה פרי אשר זרעו
בו וגו׳ והא אתמר :

יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ · יהי מארת חסר · ר׳ חזקיה
אומר מארת דשריא ביה תוקפא דדינא׳ קילטא דדינא · רבי יוסי
אמר יהי מארת לתתא איהי סיהרא דבה תליא אסכרא לרביי עלמא · ובה תליא מארה
בגין דאיהי נהורא זוטרא מכל נהורין וזימנין דאתחשכא ולא מקבלא נהורא · ברקיע
השמים · דא הוא רקיעא דאיהו כללא דכלהו בגין דנטיל כל נהורין והוא נהיר להאי
נהורא דלא נהרא (והיא תליא ביה בגין דאתדבק בה ההוא מארה וביה תליין לתתא
כל אינון (ו) זיינין אחרנין בגין זעירו דנהורא) ר׳ יצחק אמר ואפיק (נ״א ואפילו) האי
רקיעא דלא נהיר · וקרינן ליה מלכות שמים וארץ ישראל וארץ החיים · השמים איהו
(דנהיר) האי רקיע בגיני כך יהי מארת חסר ו׳ מאי טעמא דהא בלא וא״ו מותא הוא
איוב ג בעלמא · יהי מארת כלא ביה תליא לאכללא לילית בעלמא · כתיב קטן וגדול שם הוא
ישעיה לג וכתיב כי אם שם אדיר יי׳ לנו ועל דא כתיב אך שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח ·
שם לד רבי אלעזר אמר יהי מארת אספקלריאה דלא נהרא מגרמה אלא על ידא דנהורין עלאין
יהושע ג דנהרין לה (ח) כעששיתא דלקטא נהורא דנהיר · כתיב הנה ארון הברית אדון כל הארץ ·
הנה ארון דא אספקלריאה דלא נהרא · הברית אספקלריאה דנהרא · הנה ארון דא
היא מארת · ארון תיבותא לאעלאה בגויה תורה שבכתב · הברית דא שמשא דנהיר
לה ואיהי ברית בהדיה ארון · הברית דייקא אדון כל הארץ הברית דאיהו אדון כל
הארץ · *ובגין דהאי ארון איהו אדון בגין שמשא דנהיר לה ונהיר לכל עלמא הכי אתקרי

*נ״א ובגין דא האי ארון איהו ש״א אקרי

ומניה

(א) באותיות החקוקי׳ שיסד ר׳ אלעזר צירוף וגלגולי האותיות נמצא בו קישור האותיות כ״ב קשרים · דהיינו כ״ב אלפא ביתא כענין א״ת ב״ש וכו׳ וכיוצא בו המבוארים בכמה מקומות באופן שמכל אות תכ״ב אותיות סדורה יסד אלפא ביתא אחת · ולפי שאות ת׳ של א״ת ב״ש הוא עולה במספר אות אלף למספר ת׳ · אמר דא סליק שעולה במספר · ואת״ב כב׳ של ב״ש יורד שאין לו עלי׳ ב׳ למספר ת׳ כמו הא׳ אמר עליה ודא נחית · והוא מבואר למבינים׳ : (ב) פי׳ כ״ב אלפא ביתות כנודע וכו׳ תרין וכו׳ · פי׳ שהן מיוסדות מב׳ אותיות · לפי שיש גם מג׳ כמו אה״ס בט״ע וכו׳ דא סליק ודא נחית וכו׳ · כל הכ״ב אלפא ביתות אותיותיהן ראשונות עולות במדרגה · שניות יורדות · ויש שכלם עולות כמו א״ל ב״ם וכו׳ · ולכן קורא לשם זה דסליק ולא נחית לפי שרובו מתהלך באלפא ביתות העולות · ועיין פר׳ תרומה קלב ב ופי׳ דא וכו׳ וסי׳ לדבר א״ך ב״ך א״ל והוא פסוק ישעיה מ״ה להראותך אלפא ביתא אחת מכלל הכ״ב וסיה דא״ל ב״ך מהאב״ג עולות ולכ״י יורדות · ונקט האי קרא שיש ברוב תיבותיה רומניות מה שאין כן בשאר · ותו שבאמצעיתא דקרא כדמסיים והזיל ובכי׳ נמצא כתוב בס׳ היד באתוון גליפין דר׳ אליעזר ע״ש דף קעט ויראה דלא גרסינן הכא רבי אלעזר אלא רבי אליעזר : (ג) ל׳ המשקל הוא קו אמצעי המכריע : (ד) תיקון ע דף כו : (ה) תרומה קשו ע״ב ופקודי רנב ע״א : (ו) קליטת והוקף הדין : (ז) מינים אחרים : (ח) שבעטרת היא העששית שקולט אור המולב בתוכה ומאיר ע״י זה · אף כן היא קולטת אור העליון ומאיר בעולם · וזולת זה אין לה רבוי׳ אור להאיר מעצמה · ועיין במנחת יהודה דף יז ב״א :

מניה נקטא שמא ואתקרי האי ארון · אדון ברזא דאל"ף דל"ת נו"ן יו"ד · כמה דאמרינן
דיק ולדק כך אדו"ן אדנ"י דא בדא תליין · תא חזי ככבים ומזלות [א] בברית קיימין
דאיהו (שמשא דקאמרן ודא) רקיע השמים דרשימין ביה וגליפין ביה ככבים ומזלות וביה
תליין לאנהרא · רבי ייסא סבא הוה אמר הכי יהי מארת דתלייא ברקיע השמים ודא
סיהרא דתליא ביה · כיון דכתיב והיו למאורות הא שמשא *ולמועדים דהא זמניא וחגין
וירחין ושבתי בהו תליאן · והוו · וכלא בעבידתא קדמאה עלאה דשמיה קדישא אתאחיד
ביה ואיהו הוא כלא · שבעה ככבי אינון לקבל שבעה רקיעין וכלהו [ב] מדברי עלמא
ועלמא עלאה עלייהו · ותרין עלמין נינהו עלמא עלאה ועלמא תתאה · תתאה כגוונא
דלעילא דכתיב מן העולם ועד העולם · מלך עלאה ומלך תתאה · (תנינן) כתיב ה'
מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד · ה' מלך לעילא ה' מלך באמצעיתא ה' ימלוך לתתא ·
רבי אחא אמר ה' מלך *דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי · ה' מלך דא תפארת
ישראל · ה' ימלוך דא ארון הברית (נ"א רבי אחא אמר ה' מלך דא חכמה עלאה ה'
מלך דא עלמא עלאה דאיהו עלמא דאתי ה' ימלוך דא תפארת ישראל) אתא זמנא
ואמרא דוד ואהדר לון מתתא לעילא · ואמר ה' מלך עולם ועד · ה' מלך לתתא עולם
לאמצעיתא ועד לעילא · דתמן ויעודא וקיומא ואשלמותא דכלא · מלך לעילא ימלוך
לתתא · רבי אבא אמר כל הני מאורות כלהו מתחברן [ג] ברקיע השמים · להאיר על
הארץ לאנהרא על ארעא · מאן הוא רקיעא דנהיר על ארעא · הוי אימא דא נהר דנגיד
ונפיק מעדן דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן · ת"ח כיון דסיהרא שלטא ואתנהיר
מההוא נהרא דנגיד ונפיק כל אינון שמיא דלתתא וחיליהון כלהון אתוספן נהורא · וככביא
דממנן על ארעא כלהו שלטין ומגדלין צמחים ואילנין ועלמא אתרבי בכלהו ואפילו מיא
ונוני ימא כלהו ברבו יתיר וכמה [ד] גרדיני נימוסין אזלן בעלמא בגין דכלהו בחדוה ברבו
וחילא כד חדוה הוא בבי מלכא אפילו אינון מבי תרעי ואפילו אינון [ה] מדבי טרנסי כלהו
חדאן ושאטן בעלמא · ורביי דעלמא בעיין לאסתמרא · רבי אחא אמר:

ויתן אותם אלהים ברקיע השמים · וכד כלהון קיימין ביה כדין חדוותא דא עם דא
כדין סיהרא אזעירת נהורא מקמי שמשא וכל מה דנטיל בגין לאנהרא לה הה"ד
להאיר על הארץ · ר' יצחק אמר כתיב והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה
יהיה שבעתים כאור שבעת הימים · מאן שבעת הימים אלין אינון שבעת יומין דבראשית ·
רבי יהודה אמר אלין אינון שבעת ימי המלואים · מלואים ודאי בגין דבההוא זמנא
אתבסם עלמא ואתהדר באשלמותיה ולא אתפגים סיהרא בגין חויא ביזא דכתיב ביה
ונרגן מפריד אלוף · ואימתי יהא דא בזמנא דכתיב בלע המות לנצח · וכדין כתיב ביום
ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד:

ישרצו המים שרץ נפש חיה למינה · א"ר אלעזר אלין מיין תתאין דרחשין זיינין
כגוונא דלעילא אינון עלאי ואינון תתאי · רבי חייא אמר עלאי אפיקו
נפש חיה · ומאי ניהו דא נפש דאדם קדמאה כמה דאת אמר ויהי האדם לנפש חיה · ועוף
יעופף על הארץ אלין שלוחי עלאין דאתחזון לבני נשא בחיזו דבר נש · משמע דכתיב יעופף
על הארץ בגין דאית אחרנין דלא אתחזון אלא ברוחא ממש לפום סכלתנו דבני נשא ·
בגיני

דרך אמת
ומראה מקום

(א) קסב ב ופ' פקודי רלב א ורעז א ובהקדמה א ב ובשמות ד' א:
כאן חסר
(ב) וכלם הם מנהיגי העולם שמתנהג על ידם:
ד"ה א טז
תהלים י
נ"א דא חכמה עלאה
(ג) מקץ קצו ע"ב ויצא קכב ע"ב וישלח קסה ע"ב:
(ד) שלוחי הדין הממוני' לענוש לעוברים על הנימוס והדת והוא מל' רז"ל העלהו לגרדו'·
ישעיה ל
משלי טז
ישעיה כה
זכריה יד
(ה) לפי' הכתות חיצוניות שהם מבית טרנסי ר"ל המזיקים ומהרסי' העול' כלם שמחים כי אז יש לכל אחד ואחד על מה למשול · ולפי שאלו שהם מדבי טרנסי הם ממונים על האסכרה לכן צריכים לשמור אז הנערים שלא יזיקום:

ומראה מקום

בגיני כך לא כתיב באלין למינהו כאינון אחרנין דכתיב בהו ואת כל עוף כנף למינהו
בגין דאלין לא משניין ממינייהו לעלמין כהני אחרנין דלא כתיב בהו למינהו [א] ואי תימא
אית בהו דמשניין דא מן דא הכי הוא ודאי דהא אית בהו דמשניין אלין מאלין בגיני כך
כתיב ומשם יפרד: [ב] **ויברא** אלהים את התנינים הגדולים · אלין לויתן ובת זוגו
ואת כל נפש החיה הרומשת דא נפש דהאי חיה דאיהי רומשת לד' סטרי עלמא · ומאן
איהי חיה דאיהי רומשת הוי אימא דא [ג] לילית אשר שרצו המים למיניהם דמיין מגדלי
לון · דכד אתי סטרא דדרום שראן מיין ונגדין לכל סטרין וארבי ימא אזלין ועברין כמה
דאת אמר שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו · ואת כל עוף כנף למינהו כמה (תהלים קד)
דאת אמר כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר · ר' יוסי אמר כלהו (קהלת י)
משית גדפין ולא משניין לעלמין ובג"כ כתיב למינהו מאי למינהו לזיינא דלעילא ואלי
טאסן ושאטן עלמא [ד] בשית ואמאן עובדוי דבני נשא וסלקין לון לעילא · ועל דא כתיב גם (שם)
במדעך מלך אל תקלל וגו' · רבי חזקיה אמר הרומשת השורצת מבעי ליה · אלא כדאמרינן
רמש ליליא ועל דא בו תרמוש כל חיתו יער · דכלהו שלטאן בשעתא דאיהי שלטא (תהלים קד)
ופתחין שירתא בתלת סטרין דפלגו ליליא ואמרי שירתא ולא [ה] משתככי ועל אלין כתיב
המזכירים את ה' אל דמי לכם · [ו] ר"ש קם ואמר מסתכל הוינא דכד בעא קב"ה (ישעיה סב)
למברי אדם אזדעזעו כל עלאין ותתאין ויומא שתיתאה הוה סליק בדרגוי עד דסלקא
רעותא עלאה ונהיר שירותא דכל נהורין ופתח תרעא דמזרח דהא מתמן נהורא נפיק
ודרום אחמי תוקפיה דנהורא דירית מרישא ואתתקף במזרח מזרח אתקיף לצפון וצפו
אתער ואתפשט וקרי בחיל סגי למערב למקרב ולאשתתפא בהדיה כדין מערב סלקא
בצפון ואתקשר ביה · לבתר דרום אתיא ואחיד במערב וסחרין ליה דרום [ז] וצפון דאילין
גדרי גנתא · כדין מזרח קריב במערב ומערב שריא בחדוא ובעאת מכלהו ואמר נעשה
אדם בצלמנו כדמותנו · דליהוי כגוונא דא בארבע סטרין ועילא ותתא ומזרח אתדבק
במערב ואפיק ליה · ועל דא תנינן אדם מאתר דבית המקדש נפק · תו נעשה אדם
קב"ה אמר לאילין תתאי דאתו מסטרא דלעילא רזא דשמא דא דסליק אדם · אדם מרזא
סתימאה עלאה · אדם רזא דאתוון דהא אדם כליל לעילא וכליל לתתא אדם אחד לעילא
לעילא [ח] ם סתימאה דאיהי ם מלם רבה המשרה · ד' תתאה דסתימא במערב ודא כללא
דלעילא ותתא אתתקן לעילא אתתקן לתתא אלין אתוון כד נחתו לתתא כלהו כחדא
באשלמותיה אשתכח דכר ונוקבא ונוקבא בסטרוי אתדבקת עד דאפיל עלויה שנתא
דמוך · והוה רמי באתר דבי מקדשא לתתא · [ט] ונסר ליה קב"ה ותקין לה כמה דמתקני
לכלה ואעלה ליה כדא הוא דכתיב ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתנה · ויקח אחת
דייקא · בספרין קדמאי אשכחנא *דא לילית קדמיתא דהות עמיה ואתעברת מניה ול
הות לקבליה עזר כמה דכתיב ולאדם לא מצא עזר כנגדו · מאי עזר סמך עד הכי
שעתא דכתיב לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו · ת"ח אדם בתרא
דכלא הוה הכי אתחזי למיתי על עלמא שלים · הוא אמר רבי שמעון הכי כתיב:

וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי ל
המטיר ה' אלהים על הארץ וגו' · וכל שיח השדה א
אילנין

(א) ואי תימא נמצא בזוהר הב"ק ואם יש בהם משונים אלו מאלו על דרך ומשם יפרד:

(ב) שמיני לט ע"ב ותקונים ריש תקון י:

(ג) (בספרי כיד הוי אימא דא לילית וכן בזוהר הנו"ל)

(ד) כשש עפיפות:

(ה) ואינם נשקטי' מלומר שירה והוא מלשון ותמת במלך שככה:

(ו) פרדס בשער מהות והנהגה:

(ז) (צפון סוד הגן כהלי' הגן בזוה"י ע"ב):

(ח) (פי' ביוב ועיין פ' תרומ' קטו א:

ויקרא יט פ"א

(ט) (הלק כד"ו פרשת לבנים כאומן בזה כמגרס):

(י) פי' מדלא קתני נלע מצלעותיו וקתני אחת משמע דאיכא אחריתי והיא לילית · א"נ אתת במ"ק פס סמלב לילי"ס :

אילין רברבין דנטיעו לבתר [א] והוו זעירין · [ב] תא חזי אדם וחוה דא בסטרא דדא
אתבריאו · מ"ט לא אתבריאו אנפין באנפין בגין דכתיב כי לא המטיר ה' אלהים על
הארץ וזווגא לא אשתכח בתקוניה כדקא יאות · וכד אתתקן האי דלתתא ואתהדרו אנפין
באנפין כדין אשתכח לעילא · מנלן מן המשכן דכתיב [ו]הוקם המשכן בגין דמשכן אחרא
אתקם עמיה · ועד לא אתקם לתתא לא אתקם לעילא · אוף הכא כד אתתקן לתתא
אתתקן לעילא · ובגין דעד כען לא אתתקן לעילא לא אתבריאו אנפין באנפין וקרא אוכח
דכתיב כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ · ובגיני כך ואדם אין דלא הוה בתקוניה וכד
אשתלימת חוה אשתלים אדם וקדם לכן לא אשתלים ורזא דא דעד כען לא אית את
סמך [ג] בפרשתא · ואע"ג דחברייא אמרו אבל סמ"ך דא עזר · ודא עזר דלעילא דאתהדר
לעילא אנפין באנפין דכר ונוקבא אסתמך דא לקבל דא · ודאי [ו]סמוכים לעד לעולם
עשוים באמת וישר · סמוכים דא דכר ונוקבא דאינון סמוכים כחדא (נ"א דאינון סמוכים
עולם תתאה בעולם עלאה דעד לא אתתקן עולם תתאה לא אתתקן ההוא עולם דקאמרן)
האי עולם דקא אמרן תליא בעולם דלתתא · וכד לא אתתקן עולם דלתתא לא אתתקן
ההוא עולם דקאמרן) · כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ · דהא דא בדא סמיך עולם
דא תתאה כד אתתקן ואתהדרו אנפין באנפין ואתתקנו אשתכח סמך לעילא דהא מקדמת
דנא לא הוה עובדא בתקונא (נ"א עולם בתיקוניה) בגין דלא המטיר ה' אלהים על
הארץ ודא בדא תליא · מה כתיב בתריה ואד יעלה מן הארץ דא תקונא דלתתא לבתר
והשקה את כל פני האדמה · ואד יעלה מן הארץ דא תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא ·
ד"א מאי [ד] טעמא לא המטיר בגין דלא אשתכח תקונא דיעלה מן הארץ ועל דא מן ארעא
תתאה אתער עובדא לעילא · תא חזי תננא סליק מן ארעא בקדמיתא ועננא אתער
כלא אתחבר לבתר דא בדא כגוונא דא תננא דקרבנא אתער מתתא ועבד שלימו לעילא
ואתחבר כלא דא בדא ואשתלימו כגוונא דא לעילא אתערותא שרי מתתא ולבתר אשתלים
כלא · ואלמלא דכנסת ישראל שריא באתערותא בקדמיתא לא אתער לקבלה ההוא דלעילא
בתיאובתא דלתתא אשתלים לעילא · רבי אבא אמר אמאי כתיב ועץ החיים בתוך
הגן ועץ הדעת טוב ורע · עץ החיים הא תנינן דמהלך חמש מאה שנין הוה · וכל
מימוי דבראשית מתפלגין תחותוי · עץ החיים באמצעות דגנתא ממש והוא נטיל כל מימוי
דבראשית ומתפלגין תחותוי · דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק הוא שריא על ההיא גנתא
ונטיל ביה ומתמן מתפלגין מיא לכמה סטרין ונטיל כלא ההיא גנתא ולבתר נפקי מנה
ומתפלגין לכמה נחלין לתתא כד"א [ז]ישקו כל חיתו שדי כמה דנפקין מההוא עלמא
עלאה ואשקי לאינון טורין עלאין דאפרסמונא דכיא · לבתר כד מטאן לעץ החיים מתפלגין
תחותוי בכל סטר כפום ארחוי · ועץ הדעת טוב ורע אמאי אקרי הכי דהא עץ דא לאו
איהו באמצעיתא · אבל עץ הדעת טוב ורע מאי הוא אלא בגין דינקא מתרין סטרין וידע לון
כמאן דיניק מתקא ומרירא · ובגין דינקא מתרין סטרין וידע לון ושריא בגווייהו אקרי הכי
טוב ורע וכל אינון נטיעין שריין עלייהו וביה אחידן נטיעין אחרנין עלאין ואינון אקרון
ארזי לבנון · מאן אינון *ארזי לבנון אינון שית יומין עלאין שתא יומי בראשית דקאמרן ·
ארזי לבנון אשר נטע נטיעות ודאי דאתקיימו לבתר · מכאן ולהלאה סמ"ך מאי היא
יסגור בשר תחתנה · בסטרוי הוה · והוה דא בסטרוי דדא · ודאי עקרן קב"ה ושתיל
לון

(א) תקון כב ורמז על פסיק תהלת ההלילית נעלם תכלית ההעלם :

שמות מ

(ב) מ"י ופרז ס בשער מסות והנסגה וזכר פקודי רנס ע"א :

תהלים קיא

(ג) (תימ' דתרי זמני כתיב לעיל הוא הסובב ונ"ע) :

(ד) (פי' לא דלא המטיר נמשכת עד ואד יעלה וגו' וכן וכבודי לאחר לא אתן וגו' וכן ואל ימות ויהי מתיו מספר) :

תהלים קד

לעיל לא א

לון באתר אחרא ואתהדרו אנפין באנפין לקיומא כגוונא דא סמיכן עלמין עקרן קב"ו
ושתיל לון באתר אחרא ואתקיימו בקיומא שלים · ואמר ר' אבא מכלן דאדם והו
ישעיה ס נטיעין הוו דכתיב °נצר מטעי מעשה ידי להתפאר · מעשה ידי דייקא דלא אשתד
שם יז בהון בריין אחרנין · וכתיב °ביום נטעך תשגשגי דבההוא יומא דאתנטעו בעלמא סרחו
(א)מנח' יהוד' תנן הנטיעות כקרני חגבים הוו ונהורא דלהון דקיק ולא הוו נהרין · כיון דאתנטע
דף קיט : ואתתקנו אתרביאו בנהורא ואקרון ארזי לבנון · ואדם והוה עד דאתנטעו לא אתרביא
(ב)היה נקרא בנהורא ולא סליקו ריחא ודאי אתעקרו ואשתילו ואתתקנו כדקא יאות :
בשפע הכליון
ונהרגה לגמלה **ויצו** ה' אלהים · הא תנינן לית לו אלא עכו"ם · ה' זו ברכת השם · אלהים או
ברוב · במתם כדינין · על האדם זו ש"ד · לאמר זו ג"ע · מכל עץ הגן ולא גזל · אכל תאכ
והוא הכל יחוד
בלי פירוד כי ולא אבר מן החי ושפיר · מכל עץ הגן אכל תאכל · דשריא ליה כלא דליכלינהו ביחודא
אין פירוד ר"ל דהא חזינן אברהם אכל יצחק ויעקב וכל נביאים אכלו וחיו אבל אילנא דא אילנא דמות
למטה בעולם איהו (כמה דכתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו) מאן דנטיל ליה בלחודוי מיי
הנפרדי' כמ"ש
ומשם יפרד דהא סמא דמותא נטיל (בגין דאיהו מפרים ליה מן חיין) ועל דא כי ביום אכלך ממ
וגו' :
(ג) הולדות מות תמות בגין דקא פרים נטיעין · ר' יהודה שאיל לרבי שמעון הא דתנינן אדם הראש
קמב ע"ב : [א] מושך בערלתו הוה · מאי היא · א"ל דפרים ברית קדש מאתריה ומחולקיה ודא
מושך בערלה הוה ושבק ברית קדש ודבק בערלה ואתפתה במלה דנחש · ומפרי הע
משלי ה דא אתתא · לא תאכל ממנו בגין דכתיב °רגליה יורדות מות שאול צעדיה יתמוכו · ובהא
הוי פרי דהא באחרא לא הוי פרי · כי ביום אכלך ממנו מות תמות בגין דאילנא דמות
הוי כדקאמרן דכתיב רגליה יורדות מות :

(**והנחש** היה ערום מכל חית השדה) · רבי יוסי אמר האי אילנא דקא אמרן הו
[ב] מתשקי מלעילא ואתרבי והוה חדי כד"א ונהר יוצא מעדן להשקות א
הגן · הגן דא אתתא · ונהר דא הוה עייל ביה ואשקי ליה והוה כלא חד (וכדין ה
אחד ושמו אחד) דהא מתמן ולתתא איהו פרודא דכתיב ומשם יפרד · והנחש · ר' יצח
אמר דא יצר הרע · רבי יהודה אמר נחש ממש · אתו לקמיה דרבי שמעון אמר לו
ודאי כלא חד · וסמא"ל הוה ואתחזי על נחש וצולמיה דנחש דא איהו שטן וכלא חד
תנינא בההיא שעתא נחת סמאל מן שמיא רכב על נחש דא וצולמיה הוו חמאן כ
בריין וערקן מניה · ומטו לגבי אתתא במלין וגרימו מותא לעלמא · ודאי בחכמה אייה
סמאל לווטין על עלמא וחבל אילנא קדמאה דברא קב"ה בעלמא · ומלה דא הוה תל
על סמאל עד דאתא אילנא אחרא קדישא דאיהו יעקב ונטל מיניה ברכאן דלא יתברך
סמאל לעילא ועשו לתתא · דהא יעקב דוגמא דאדם הראשון הוה [ג](ושופריה) דיעק
שופריה דאדם הראשון הוה · ועל דא כמה דמנע סמאל ברכאן מאילנא קדמאה הכ
נמי מנע יעקב דאיהו אילנא דוגמא דאדם מסמאל ברכן מלעילא ומתתא ויעקב דידיו
בראשית לב נטיל בכלא ועל דא °ויאבק איש עמו · כתיב והנחש היה ערום דא יצר הרע דא מלאך
שם ו המות ובגין דנחש איהו מלאך המות גרם מותא לכל עלמא ודא הוא רזא דכתיב °קץ כ
פי' בסוף
בספר מ: בשר בא לפני · דא הוא קצא דכל בשרא דנטיל נשמתא מכל בשרא ואקרי הכי* ·
שחסר כאן **ויאמר** אל האשה אף · רבי יוסי אמר באף פתח ואף אטיל בעלמא · אמר לו

לאתתא באילנא דא ברא קב"ה עלמא ודאי אכלו מניה והייתם כאלהים יודעי טוב ורע
דהא איהו הכי הוי אלהים שמיה עץ הדעת טוב ורע וע"ד והייתם כאלהים יודעי
וגו' · אמר רבי יהודה לא אמר הכי דאילו אמר באילנא דא ברא קב"ה עלמא יאות
הוה כי הוא כגרזן ביד החוצב בו אבל לא אמר אלא מאילנא דא אכל קב"ה וכדין ברא
עלמא וכל אומן סני להבריה · אכלו מניה ואתון תהון בראן עלמין ועל דא כי יודע אלהים
כי ביום אכלכם ממנו וגו' · ובגין דאיהו ידע דא אפקיד לכו עליה דלא תיכלו מניה ·
א"ר יצחק [א] בכלא מלילו שקרא בשירותא דאמרו שקרא הוה דכתיב אף כי אמר אלהים
לא תאכלו מכל עץ הגן · ולאו הכי דהא כתיב מכל עץ הגן אכל תאכל וכלהו שרא ליה ·
א"ר יוסי הא תנינן דפקיד ליה קב"ה על עכו"ם דכתיב ויצו · ה' על ברכת השם ·
אלהים על הדינין · על האדם על שפיכות דמים · לאמר על גלוי עריות · וכי כמה
אנשי הוו בעלמא דאיהו אצטריך דא · אלא ודאי כלא על האי אילנא הוה בגין דביה
אחידן כל אלין פקודין דכל מאן דנטיל ליה בלחודוי עביד פרישו ונטיל ליה באוכלוסין
דלתתא דאחידן ביה · ונטיל עכו"ם ושפיכות דמים וגלוי עריות · עכו"ם באינון דרברבי
ממנן · שפיכות דמים בהאי אילנא תליין דאיהו בסטר גבורה · וסמאל אתפקד על דא ·
גלוי עריות אשה היא ואנתתא אקרי · ואסיר לזמנא לאנתתא בלחודהא אלא עם בעלה ·
דלא יהא חשיד בגלוי עריות · ועל דא בכלהו אתפקיד בהאי אילנא · כיון דאכל מניה
בכלהו עבר דהא כלא אחיד ביה · רבי יהודה אמר ודאי מלה דא הכי הוא
דאסיר לאתיחדא עם אנתתא בלחודהא אלא אם כן בעלה עמה · מה עבד ההוא רשע
אמר הא [ב] מטיתי להאי אילנא ולא מתי אוף את קריב ומטי בידך ביה ולא תמות ומלה
דא הוא אוסיף לה מגרמיה מיד ותרא האשה כי טוב וגו' · במה חמאת · אמר רבי יצחק
ההוא אילנא (שדה) סליק ריחין כד"א [ד] כריח שדה אשר ברכו ה' ובגין ההוא ריח בראשית כז
דהוה סליק חמדת ליה למיכל מניה · ר' יוסי אמר דחייה הוה · א"ל ר' יהודה והא
כתיב ותפקחנה עיני שניהם א"ל האי [ג] דחייה בשיעורא דאילנא נקטת ליה (נ"א
שיעורא דלבא הות) דכתיב ותרא האשה דייקא :

ותרא האשה כי טוב · חמאת ולא חמאת כי טוב חמאת כי טוב ולא אתישבת ביה
מה כתיב לבתר ותקח מפריו ולא כתיב ותקח ממנו · והיא אתדבקת
באתר דמותא וגרימת לכל עלמא מותא ואפרישת חיין מן מותא ובחובא דא גרים
פרישותא לאפרשא אתתא מבעלה דהא קול מדבור לא מתפרשן לעלמין · ומאן
דמפריש קול מדבור אתאלם ולא יכיל למללא וכיון דאשתקל מניה מלולא אתייהיב
לעפרא · א"ר שמעון כתיב [ה] נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר · נאלמתי תהלים לט
דומיה האי קרא כנסת ישראל אמרה בגלותא מאי טעמא בגין דקול מדבר ליה לדבור
כיון דאיהי בגלותא קול אתפרש מינה ומלה לא אשתמע ועל דא נאלמתי דומיה וגו' מאי
טעמא בגין דהחשיתי מטוב דלא אזיל קול בהדה וישראל אמרי [ו] לך דומיה תהלה · שם סה
מאי דומיה דא תהלה לדוד דאיהי דומיה בגלותא ושתיקא בלא קול · א"ר יצחק מאי
לך בגינך איהי דומיה ושתיקא דאסתלקא מנה קול · * עיין בסוף הספר מה שחסר כאן

ותקח מפריו · הא תנינן סחטה ענבים ויהבת ליה וגרימו מותא לכל
עלמא · דהא אילנא דא ביה שריא מותא והוא אילנא דשלטא בליליא
וכד

דרך אמת ומוצא מקום

(א) בכל דברי הנחש היה מתחלה ועד סוף הכל שקר גמור :
(ב) נגעתי :
(ג) שראתה והשיגה שיעור האילן וכמו באופן שנתנה שיעור וכח מיוחד לאדם זו שהוא האילן ולצריו · וע"י זה גרמ' לעצמ' פרישות להיות מופרשת מבעלה בימי נדותה · תרומה קמד ומנחת יהודה דף קיז מענין זה :

וכד איהי שלטא כל בני עלמא טעמו טעמא דמותא אלא אינון בני מהימנותא מקדמי ויהבו ליה נפשייהו בפקדונא · ובגין דאיהי בפקדונא אתהדרו נפשין לאתרייהו וע"ד ואמונתך בלילות כתיב : (תהלים צב)

ותפקחנה עיני שניהם · ר' חייא אמר דהא אתפקחו למנדע בישין דעלמא מה דלא ידעו עד השתא כיון דידעו ואתפקחו למנדע ביש כדין ידעו כי ערומים הם דאבדו זהרא עלאה דהוה חפי עלייהו ואסתלק מנייהו ואשתארו ערומים מניה · ויתפרו עלה תאנה · אתדבקו לאתחפאה באינון צולמין דההוא אילנא דאכלו מניה דאקרון [א] טרפי דאילנא · ויעשו להם חגורות · רבי יוסי אמר כיון דידעו מהאי עלמא ואתדבקו ביה חמו דהאי עלמא מתדבר על ידא דאינון טרפין דאילנא ועבדו להון תוקפא לאתתקפא בהו בהאי עלמא · וכדין ידעו כל זייני חרשין דעלמא ובעו למחגר זיינין באינון טרפי אילנא בגין לאגנא עלייהו · ר' יהודה אמר כדין תלת עאלו בדינא ואתדנו ועלמא תתאה אתלטייא ולא קיימא בקיומיה בגין זוהמא דנחש עד דקיימו ישראל בטורא דסיני לבתר אלביש לון קב"ה בלבושין [ב] דמשכא אתהני מנייהו הה"ד כתנות עור · בקדמיתא הוו כתנות אור דהוו משתמשין בהו בעלאין דלעילא בגין דמלאכי עלאין הוו אתיין לאתהנאה מההוא נהורא · הה"ד ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו (שם ח) · והשתא דחבו כתנות עור דעור אתהני מנייהו ולא נפשא · לבתר אולידו ברא קדמאה ברא דזוהמא הוה · תרין אתו עלה דחוה ואתעברת מנייהו ואולידת תרין · דא נפק לזיניה ודא נפק לזיניה ורוח דילהון אתפרשו דא לסטרא דא ודא לסטרא דא · דא דמי לסטרוי ודא דמי לסטרוי · מסטרא דקין כל מדורין דסטרא דזיינין בישין ורוחין ושדין וחרשין אתיין · מסטרא דהבל סטרא דרחמי יתיר ולא בשלימו חמר טב בחמר ביש ולא אתתקן בהדיה עד דאתא שת ואתייחסו מניה כל אינון דרין דזכאי עלמא וביה אשתיל עלמא · ומקין אתיין כל אינון חציפין ורשעים וחייבי עלמא · א"ר אלעזר בשעתא דחב קין הוה מסתפי בגין דחמא קמיה זיני [ג] משריין מזיינין ואתיין לקטלא ליה וכד אהדר בתשובה מאי קאמר הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה ומפניך אסתר · מאי מפניך אסתר אלא הכא סתיר מבניינא דילי · רבי אבא אמר כד"א ולא הסתיר פניו (תהלים כב) ממנו ויסתר משה פניו (שמות ג) · ע"ד ומפניך אסתר מאינון פנים דילך הכא נסתר דלא ישגחון בי ועל דא והיה כל מוצאי יהרגני :

וישם ה' לקין אות לבלתי וגו' · מאי אות · אות אחד מעשרין ותרין אתוון דאורייתא יהב עליה לאגנא עליה · א"ר יהודה מאי דכתיב ויהי בהיותם בשדה · מאי בשדה דא אתתא וע"ד קם וקטיל ליה דהא מסטרא דא ירית לקטלא מסטרא דסמאל דגרים מותא לכל עלמא · וקני קין להבל על תוקביה · רבי חייא אמר הא חזינן דכתיב ויחר לקין מאד ויפלו פניו על דלא אתקביל קרבניה · אמר ליה הכי הוא וכלא הוה לקבליה · ואמר רבי יהודה מאי דכתיב הלא אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ · אלא הכי קאמר הלא אם תטיב עובדך שאת · מאי שאת כדכתיב יתר שאת (בראשית מט) דהא בוכרא שבחא אית ליה בכלא תדיר ותליא בעובדוי ועל דא אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ · מאי לפתח · דא פתחא

דלעילא

(א) שנקראים עלי האילן והם כתות חיצוני' · (ב) לגוף שעור נהנה ממנו ולא הנשמה משא"כ תחלה היה להם כתנות אור שהנשמה נהנית מהם : (ג) מחנות מזויינים בכלי זיין :

לעילא דמניה נפקין דינין על עובדין בישין דעלמא · פתח כמה דאת אמר פתחו תהלים קיח
לי שערי צדק · ולההוא פתח חטאת רובץ דא מלאך המות והוא זמין לאתפרעא מינך ·
את חזי ברא"ש השנה אתיליד אדם · ברא"ש השנה ודאי רזא לעילא ותתא · ר"ה לעילא
ר"ה לתתא · *ברא"ש השנה עקרות נפקדות מנלן דברא"ש השנה הוה דכתיב וה' סוף כי תצא / בראשית כא
פקד את שרה · וה' דייקא דא ר"ה ובגין דנפיק אדם מר"ה *נפיק בדינא ועלמא ד"א ונפיק
קיימא בדינא ובגיני כך לפתח ודאי · חטאת רובץ בגין לאתפרעא מנך · ואליך תשוקתו
עד דתשתצי · ואתה תמשל בו · רזא הוא דכתיב ואתה מחיה את כלם · מכאן אמרו נחמיה ט
לא שליט קב"ה אלא בזמנא דישתצון חייבי עלמא · ועל דא כיון דמלאך המות ישלי (א) בחבור וקשר הקטרוג
טון כדין קב"ה שליט עלוי דלא יפוק לחבלא עלמא דכתיב ואתה תמשל בו · (בתיובתא) ומחלוקת :
ואתה דייקא · אמר רבי יצחק א בקיטרא דפלגא ב קפסירא *שכיח · רבי יהודה אמר קסטורא
ואתה תמשל בו בתיובתא · רבי יוסי אמר כד הוו איגון דרין דקין אזלין בעלמא הוו (ב) כשוער וסמוכ' שכיח
ג מטרטשי ארעא והוו דמיין לעלאי ותתאי · שם כדי לקיים
א"ר יצחק עז"א ועזא"ל כד נפלו מאתר הדין שבת כהולכים והוא
קדושתייהו מלעילא חמו בנת בני נשא רמז ביחוד של
וחטאו ואולידו בנין ואלין הוו נפילים דכתיב ואתה תמשל בו שכן כאן היה
הנפילים היו בארץ · רבי חייא אמר בנוי מחלוק' וקטרוג
דקין הוו בני אלהים דהא כד אתא סמאל מחמת הקיטוף אזי המלאך
על חוה אטיל בה זוהמא ואתעברת המות שבות השוטר כשופט
ואולידת לקין וחיזו דיליה לא הוה דמי לקיים דין
לשאר בני נשא וכל איגון דאתיין מסטרא העליון היה
דיליה לא הוו אקרון אלא בני האלהים · נמצא מיד ביניהם :

תוספתא

אמרז"ל בשעתא דברא קב"ה לאדם ברא ליה בגינתא דעדן ונוהו על שבע מצות חב ואתגרש מגינתא דעדן והרי מלאכי שמיא עזא ועזאל אמרו קמי קב"ה אילו הוינא אנן בארעא הוינא זכאין · א"ל קב"ה וכי אתון יכלין על יצרא בישא אמרו קמיה יכלין מיד אפיל לון קב"ה כד"א הנפילים היו בארץ וכתיב הגבורים וכו' ובשעתא דנחתו לארעא עאל בהו יצרא בישא שנאמר ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו חבו ואתעקרו מקדושתייהו ע"כ :

רבי יהודה אמר ואפילו איגון *נפילים הכי אקרון · המה הגבורים · שתין הוה בארעא כני
כחושבן דלעילא · כתיב הכא המה הגבורים אשר מעולם וכתיב התם ששים גבורים שיר ג
סביב לה · רבי יוסי אומר המה הגבורים אשר מעולם ממש · מעולם דייקא · אנשי
השם מאי שם דא הוא עולם דקאמרן אנשי השם דייקא כתיב הכא אנשי השם
וכתיב התם ונקבו שם וכתיב ויקוב בן האשה הישראלית את השם* · רבי חייא ויקרא כד / שם :
אמר מעולם ממש הוו ומעולם דלתתא נטל לון קב"ה כד"א (דא הוו וגוברין גברין דסטרא מה שחסר
בישא הוו דכתיב אנשי שם אנשי השם לא כתיב אלא אנשי שם כגוונא דא כתיב) זכר כאן עי' בסוף הספר
רחמיך ה' וחסדיך כי מעולם המה · מעולם ודאי ומעולם דלתתא נטיל לון קב"ה ואיגון תהלים כה
אבהן קדמאי למהוי רתיכא קדישא לעילא · אוף הכא המה הגבורים אשר מעולם ·
מעולם ודאי נטיל לון קב"ה · רבי יצחק אמר מעולם *דא מטתו שלשלמה דכתיב ששים ומאי הוא
גבורים סביב לה *רבי אחא אמר כלהו בני האלהים אקרון (ד"א ל"ג דהא עד לא אתבסמת) · עי' סוף הספר
*ת"ח כלהון נטיען הוו סתימין רשימין ד דקיקין באתרא חד לבתר עקרן קב"ה ואשתיל הסר כאן
לון באתר אחרא ואתקיימו · ר' ייסא שאל מאי דכתיב זה ספר תולדות אדם ביום (ג) מגרסים :
ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו זכר ונקבה בראם ויברך אותם · א"ל (ד) רשימות דקות :
רבי אבא רזא עלאה הוא · תניא תלת ספרין פתיחן בר"ה חד דצדיקים גמורים

וכו' א ספר עלאה דהא מניה נפק כלא נפיק מניה כתיבה· ספר אמצעיתא כללו
דלעילא ותתא (ס"א ספר דאיהו כללא דלעילא ותתא ואחיד לכל סטרין רזא וכו'
*(ואחיד לכל סטרין רזא דאדם קדמאה ספר תליתאה דאקרי *תורה) תורה שבכתו
אדם קדמאה· ספר *דאקרי תולדות אדם ודא איהו דצדיקים גמורים הה"ד זה ספו
תולדות אדם דא צדיק ודאי דעביד תולדות· ביו' ברא אלהים אדם בדמות אלהים דהו
ודאי כדין אתתקן כלא לעילא ותתא ואתקיימו בדוגמא חדא זכר ונקבה בראם סתו
חד אתכליל בחד· מתני' *כתיב ט מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב· דא הוו
ספר תולדות אדם דרשיט בההוא מגדל· *האי מגדל מאי עבידתיה אלא דא הוו
מגדל דוד ודא הוא מגדל עוז שם ה' וכלא חד הכא ידיעא לבני מהימנותא דא הוו

ודאי ספר תולדות אדם· *(אדם לבני מהימנותא סודו מגד
עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב יהוד צדיק) (אדם לבנ
מהימנותא)· ואמר רבי אבא *ספר ודאי נחתו ליה לאדו
הראשון וביה הוה ידע חכמתא עלאה וספרא דא מטא לבנ
אלהין חכימי דרא ומאן דזכי לאשגחא ביה ידע ביה חכמו

מבש	עוי	מיץ
גרג	חוה	יצד
רצב	זדו	היי
לקה	שוה	ונק

עלאה ומשגיחין ביה וידעין ביה וספרא דא נחית ליה מארי דרזין ותלת שליחן ממנו
קמיה· ובשעתא דנפק אדם מגנתא דעדן אחיד בההוא ספרא ב כד נפיק *טאס
מניה *צלי ובכה קמי מאריה ג ואתיבו ליה כמלקדמין בגין דלא תתנשי חכמתא מבנ
נשא וישתדלון למנדע למאריהון· וכן תנינן ספר הוה ליה לחנוך ודא ספר מאתו
דספרא דתולדות אדם הוה ודא הוא רזא דחכמתא דהא מארעא אתנטיל הה"ד ואיננ
כי לקח אותו אלהים והוא הנער כדכתיב ד חנוך לנער על פי דרכו· וכל גנזי עלא
אתמסרן בידיה ודא מסיר ויהיב ועביד שליחותא ואלף *מפתחן מתמסרן בידיה מאה
ברכאן נטיל בכל יומא ד וקשיר קשירין למאריה· מעלמא נטיל ליה קודשא בריך הוא
לשמושיה הה"ד כי לקח אותו אלהים· ומן דא אתמסר ספרא דאקרי ספרא דחנוך
בשעתא דאחיד ליה קב"ה ה אחמי ליה כל גנזי עלאי אחמי ליה אילנא דחיי בג
מציעות גנתא ו וטרפוי וענפוי וכלא חמינן בספריה· זכאין אינון חסידי עלאי
דחכמתא עלאה אתגלי להו ולא אתנשי מנייהו לעלמין כד"א ט סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם

ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר וגו'· *רבי אחא אמו
בההוא זמנא הוה ההוא נהרא דנגיד ונפיק אפיק רוחא עלאה מאילנ
דחיי ז ואריק באילנא (דשריא ביה מותא) (מאילנא דמותא) ואתמשכן רוחין בגוויה
דבני נשא יומין (זמנין) סגיאין עד דסליקו בישין ח ואתעתדו לפתח· כדין אסתלו
רוחא עלאה מההוא אילנא בשעתא דפרח נשמתין בבני (מבני) נשא הה"ד לא ידו
רוחי באדם לעולם למיהב לעולם בשעתא דפרחו נשמתין בבני נשא· בשגם הוו
בשר רבי אלעזר אמר (דבי רבי אלעזר אמרי) *בשגם דא משה דאיהו נהיר לסיהרו
ומחילא דא קיימין בני נשא בעלמא יומין (זמנין) סגיאין· והיו ימיו מאה ועשריו
שנה רמז למשה דעל ידיה תורה אתיהיב וכדין *יריק חיין לבני נשא מההוא אילנ
דחיין וכך הוה אלמלא דחבו ישראל הה"ד ט חרות על הלוחות חרות ממלאך המות· דהו
אילנא דחיי הוה משיך לתתא ועל דא בשג"ם דאיהו בשר קיימא מלה לארקא (לאתרחקא
רוחא דחיי בשגם אחיד לתתא אחיד לעילא· ועל דא תנינן משה לא מית אלא אתכני
מעלמא

כפי זה בתקון נמצא בשני
ספרי טיד : ג"א ואקרי ס"א תליתאה
ד"א וכו'
משלי יח
ט ב
אים דלא גרסי
לקמן נט ב
מניה
לפרעא
משלי כב
לקמן ט
(א) פי' תרומה קלט ב וטוכר
שד סבירים
ולכן מו ב
ובזיקהל ר א
ושמיני מ ב :
תהלים כה
חסר כאילה (ב)
מג"ע פרח
מפאר מידו :
(ג) כתיב ט
כספר :
לקמן לה ע"א
ס"א זריק
שמות לב
(ד) וסיה מגרף
שמות סקדוש' כקשר אחד :
(ה) כרלאה לו :
(ו) עלין שלי :
(ז) שפך : (ח) והיו מוכני' לפתח העאת · כביל סוף ע"ב :

מעלמא והוה נהיר לסיהרא דהא שמשא אע"ג דאתכנש מעלמא לא מית אלא עאל
ואנהיר לסיהרא כך משה · ד"א בשגם הוא בשר במשיכו דרוחא בבני נשא זמנא רבה
אתהדר למהוי בשר לאתמשכא בתר גופא ולאשתדלא בעובדין דהאי עלמא · אמר
רבי יצחק כל דרין דאשתכללו משת כלהו זכאי וחסידי לבתר אתפשטו ואולידו
ואוליפו אומנותא (והכמתא) דעלמא [ב] לשלהב ברומחין וסייפין עד דאתא נח ואתקין
לון תקונא דעלמא ולמפלח ולאתקנא ארעא דהא בקדמיתא לא הוו זרעין והצדין
לבתר אצטריכו להאי דכתיב עוד כל ימי הארץ וגו' · רבי אלעזר אמר זמין קב"ה לתקנא
עלמא ולאתקנא רוחא בבני נשא בגין דיורכון יומין לעלמא הה"ד [ט] כי כימי העץ ימי
עמי וגו' · וכתיב [י] בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת
עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר :

(ע"כ אשתכללו מילין מכאן ולהלאה תקונא דפרשתא) :

בראשית

אמר ר' שמעון הא תנינן דכד ברא קב"ה עלמא [ג] גליף בגילופי דרזא דמהימנותא
[ד] גו טהירין ברזין עלאין וגליף לעילא וגליף לתתא וכלא ברזא חדא ועביד
עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה · ודא קאים לקביל דא למהוי כלא חד ביחודא חדא ·
בגין כך קב"ה [ה] גליף גליפי דאתוון עילא ותתא · ובהו ברא עלמין · ות"ח כגוונא
דעבד קב"ה עלמא הכי נמי ברא ליה לאדם קדמאה · פתח ואמר [ו] והמה כאדם עברו
ברית וגו' · דהא קב"ה אעטר ליה בעטרין עלאין וברא ליה בשית סטרין דעלמא
למהוי שלים בכלא וכלא זעאן ודחלין מקמיה דהא כד אתברי אדם אתברי בדיוקנא
עלאה · והוו מסתכלן בההוא דיוקנא וזעאן ודחלין מקמיה ולבתר אעיל ליה קב"ה
בגנתא דעדן לאתעדנא תמן בעדונין עלאין והוו מלאכין עלאין סחרין ליה ומשמשין
קמיה ורזין דמריהון הוו אודעין ליה · תא חזי בשעתא דאעיל ליה קב"ה לגנתא דעדן
הוה חמי ואסתכל מתמן כל רזין עלאין וכל הכמתא . בגין למנדע ולאסתכלא ביקרא
דמריה · [י] שבעה היכלין מדורין אינון לעילא דאינון רזא דמהימנותא עלאה ושבעה
היכלין אינון לתתא (כגוונא דלהון חד לקביל חד · שבעה מדורין דהיכלין אינון לתתא)
כגוונא דלעילא ואינון שית כגוונא עלאה וחד טמיר וגניז איהו לעילא וכל אלין אינון
ברזא עלאה . בגין דכל הני היכלין אית בהו כגוונא דלעילא ואית בהו [ז] כגוונא דלתתא
למהוי כליל בדיוקנ' דרזא דלעילא ובדיוקנא דרזא דלתתא ובהו הוה דיוריה דאדם ·
ולבתר דאתתרך מגנתא דעדן אתקין לון קב"ה לנשמתהון דצדיקייא לאשתעשעא בהו
בדקא חזי מזיוא דיקרא עלאה וכל חד וחד אתתקן כגוונא דלעילא וכגוונא דלתתא
כמה דאוקימנא :

היכלא קדמאה אתר דאיהו מתתקן לתתא למהוי כגוונא דלעילא · והא
אתערו חברייא נמוסי דגנתא דעדן כמה דאיהו ברזא
עלאה (דאיהו מתתקן לגו . גו טמירא דרזא דלתתא גניז וסתים מכלא) · (נ"א ואיהו
מתתקן לגו וסתים מכולא) ולא שלטא ביה עינא בר נשמתהון דצדיקייא למהוי
גליפן

לקמן נס ב
(א) היו חוזרי' על ידי הגלגול להיות בשר כבראשונה :
ישעיה סה
שם כה
(ב) להכרית ולהחריב העול' ברמחי' וחרבו' על ידי לטש נחושת וברזל ומיד שבא נח לקחם להיקח העולם להרוס הכם :
הושע ו
(ג) חקק בחקיקות סוד האמונ' באורו' העליונות :
(ד) תוך האורו' בסודו' העליונו' שבאצילות :
(ה) חקק חקיקו' האותיות שבהם יצר את העולם :
(ו) ויקהל רב ע"ב ותקון כה דף נב :
(ז) פי' כבן מציורי עולם העליון ועולם התחתון :

גליפן לעילא ותתא ולאסתכלא מתמן ברזא דמריהון ובעטופא דלעילא ואלין אינון לדיקייא
משלי יב דלא אחלפי יקרא דמריהון בגין דחלא אחרא . כתיב אשת חיל עטרת בעלה · רזא
דמהימנותא לאתדבקא בר נש במאריה ולדחלא מניה תדיר ולא יסטי לימינא ושמאלא
והא אוקימנא דלא יהך בר נש [א] בתר דחלא אחרא דאקרי אש"ת זנוני"ם ובגין כך
שם ז כתיב לשמרך מאשה זרה מנכריה אמריה החליקה · היכלא דא קאים בדיוקנא דרזא
עלאה בגין דכד נשמתין דלדיקייא נפקי מהאי עלמא עאלין גו אלין היכלין די בגנתא
דעדן דלתתא · ותמן (עאלין) יתבין כל חד וחד כל ההוא זמנא דאצטריכא נשמתא
למיתב תמן . ובכל היכלא והיכלא אית דיוקנין כגוונא (עלאה) דלעילא ודיוקנין כגוונא
(תתאה) דלתתא ותמן אתלבשת נשמתא בלבושין כגוונא דהאי עלמא ואתעדנת תמן
כל ההוא זמנא דאצטריכת עד דמטי זמנא לסלקא לאתר עלאה כמה דאצטריך · ומגו
ההוא [ב] מאנא דאתלבשת ביה חמאת דיוקנין עלאין לאסתכלא ביקרא דמריהון · בהאי
היכלא אית נהורין עלאין לאסתכלא בנשמתהון דאינון גיורין דאתגיירו קיימין תמן
ועאלין תמן לאסתכלא ביקרא עלאה ומתלבשן תמן בלבושא חדא דנהורא דנהיר
ולא נהיר · וההוא היכלא מקפא מאבן טבא ודהבא ותמן איהו פתחא חדא דנחית
לקבל פתחא דגיהנם · מתמן מסתכלן בכל אינון חייבי (דישראל) (נ"א דעובדי כו"ם)
דלא עאלו בברית קיימא קדישא ואתתרכו באינון מלאכי חבלה דטרדי לון בנורא
דדליק ואינון חמאן וחדאן על דאתגיירו . ותלת זמנין ביומא נהרין מגו נהירו עלאה
ומשתעשען תמן . ועילא מנהון עובדיה ואונקלוס גיורא ושאר גיורין דאתגיירו ·
כגוונא דא לעילא כד זכאן לסלקא נשמתהון לאתעטרא תמן :

היכלא תניינא היכלא דא קיימא לגו מהאי היכלא קדמאה והאי (פתחא
איהו סמיך לגו מערתא) (נ"א היכלא סמיך למערתא)
דאבהן . והאי היכלא נהיר מקדמאה הכא אית כל אבנין יקירין דמקפן ליה · בגו
דהאי היכלא אית נהירו חד כליל מכל גוונין ואיהו נהיר מעילא לתתא · בהאי היכלא
קיימין אינון דסבלו יסורין ומרעין בהאי עלמא בגין לאתתקנא והוו מודן ומשבחן
למריהון כל יומא ולא הוו מבטלין צלותייהו לעלמין · לגו מהאי היכלא קיימין כל
אינון דמקדשין בכל חילא שמא דמריהון ואתיבו אמן יהא שמיה רבה מברך בכל חילא
ואלין אינון קיימין לגו בגו האי היכלא וההוא נהורא דכליל כל גוונין נהיר לון ·
מההוא נהירו קיימין וחמאן נהורין אחרנין דאתאחדן ולא אתאחדן בגווייהו ועילא
מנהון משיח דאיהי עאל וקאים בינייהו ונחית לון · איהו נטיל מהאי היכלא
ועאל בהיכלא תליתאה ותמן כל אינון בני מרעין וכאבין יתיר וכל אינון
דרדקי דבי רבן דלא אשלימו יומין · וכל אינון דעלבין על חרוב בי מקדשא
(ואוסידו) והוו אושדין דמעין כלהון קיימין בההוא היכלא ואיהו מנחם
לון · ונטיל מהאי היכלא ועאל בהיכלא רביעאה ותמן כל אינון אבלי
ציון וירושלים וכל אינון קטולי דשאר עמין עעכו"ם ואיהו שרי ובכי

משלי יב
שם ז
(א) שלא יחליפו האמונה בקדושה בשביל יראה אחרת של עכו"ם :
(ב) הוא מלבוש :

כדין כל אינון נשאין דזרעא דדוד כלהו אחידן ביה ומנהמין ליה · בתרי תנייתא ובכי
עד דקלא נפיק ומתאחד בההוא קלא וסליק לעילא ואשתכי תמן עד ריש ירחא וכד
חית נחתין עמיה כמה נהורין חיוון מנהרין לכל אינון היכלין ואסוותא ונהורא לכל
אינון קטולין ובני מרעין ומכאובין דסבילו עמיה דמשיח וכדין [א] פורפירא לביש ותמן (א' לבוש נכבד:
חקיקין ורשימין כל אינון קטולי דשאר עמין עעכו"ם בההוא פורפירא וסליק ההוא
פורפירא לעילא ואתחקק תמן גו פורפירא עלאה דמלכא · וקב"ה זמין לאלבשא ההוא
פורפירא ולמידן עמין דכתיב [י]ידין בגוים מלא גויות · עד די אתא ונהים לון ונחתין תהלים קי
עמיה נהורין ועדונין לאתעדנא וכמה מלאכין ורתיכין עמיה · כל חד וחד במלבושא
(נ"א ובידא דכל חד וחד מלבושא) לאתלבשא בהו כל אינון נשמתין דקטולין ותמן
מתעדנין כל ההוא זמנא דאיהו סליק ונחית · לגו מהאי היכלא קיימי גו דרגא
עלאה אינון עשרה רברבין ממק (כגון) רבי עקיבא וחברוי וכלהו סלקי בסליקו גו
אספקלריאה דלעילא ונהרין בזיו יקרא עלאה עלייהו כתיב [ס]עין לא ראתה אלהים ישעיה סד
זולתך יעשה למחכה לו : **בהיכלא חמישאה** קיימין כל אינון מאריהון
דתיובתא שלימתא דתבו מחטאיהון ואתנחמו בהו ונפקת נשמתייהו בדכיו (וכל אינון
מאריהון דתיובתא) וכל אינון דקדישו שמא דמאריהון וקבילו עלייהו מותא · ובתרעא
דהאי היכלא (פתחא) קאים מנשה מלך יהודה דקביל ליה קב"ה בתיובתא שלימתא
וחתר ליה חתירא לקבלא ליה · ולגו מהאי היכלא קיימין כל אינון מאריהון דתיובתא
תקיפא דנשמתהון נפקת בשעתא דאתמרמרו על עובדיהון ואלין מתעדנין בעדונא
עלאה בכל יומא ויומא · ותלת זמנין ביומא נהירו עאל בההוא היכלא דמתעדנין ביה
כל חד וחד כדקא חזי ליה · וכל חד נכוה מנהורא דחופה דחבריה בין לתתא בין
לעילא · האי היכלא קיימא על אינון היכלי תתאי ואפילו לדיקים גמורין לא יכלין
לאעלאה בגו (ההוא) האי היכלא ולמיקם ביה · והאי איהו דרגא עלאה על כלא
(ביה) בר דרגא דחסידי דאיהו דרגא עלאה על כלא : **היכלא שתיתאה**
היכלא דא היכלא דחסידי היכלא דא היכלא עלאה על כלא והאי היכלא דקיימא על
כלא היכלא דימינא לית מאן דיקים ביה אלא אינון חסידים קדישין וכל אינון דרחמי
למאריהון ברחימו סגי · ולפתחא דהאי היכלא קיימין כל אינון דמיחדי יחודא דמאריהון
בכל יומא ואלין עאלין בהאי היכלא וזמינין לסלקא בקדמיתא · ועילא מהאי פתחא
אברהם ימינא דקב"ה ולפתחא אחרא קיימא יצחק דאתעקד על גבי מדבחא והוה
קרבנא שלים קמיה דקב"ה · ולפתחא אחרא לגו קיימא יעקב שלימא ותריסר שבטין
סחריה ושכינתא על רישייהו · וכד ישראל בעקו אתערו תלת אבהן ומתערי לה
לשכינתא לאגנא עלייהו וכדין איהי סלקא ואתעטרא לעילא ואגנא עלייהו דישראל
וכמה דאית היכלין לתתא בגנתא דעדן הכי נמי לעילא אית היכלין מתקנן דאינון
רזא דמהימנותא · וכל (אינון) הני היכלין כלהו מתקשרן ומתעטרן בחד היכלא דאיהו
היכלא שביעאה · והאי היכלא איהו גניז וסתים מכל שאר
היכלין · באמצעיתא דהאי היכלא קאים חד עמודא

דאיהו

דאיהו בגוונין [א] סגיאין ירוק חוור סומק אוכם וכד נשמתין סלקין אינון עאלין גו האי היכלא · מאן דאתחזי להאי גוון סליק ביה ומאן דאתחזי להאי גוון סליק ביה כל חד וחד כדקא חזי ליה ואלין שית היכלין אינון למדורא כדאמרן · ושביעאה לאו איהו למדורא ושית כלא ברזא דשת · ועל דא כתיב ברא שית · שית דרגין לעילא שית דרגין לתתא וכלא רזא חדא · תא חזי בראשית · רבי יהודה אמר תרין בתין הוו בית ראשון ובית שני דא עלאה ודא תתאה · תרין ההי"ן אינון דא עלאה ודא תתאה וכלהו חד · ב' עלאה פתחא תרעין לכל סטרא דהכי הוא דכליל דא בדא ראשית כדין הוא ראשית לאעלא בחושבנא דבנינא · רבי יצחק אמר רבי אלעזר בראשית דא כללא דיוקנא (ד"א דדיוקנא) דכל דיוקנין כלילן ביה · דא רזא דכתיב [ו]הוא מראה דמות כבוד ה' · חיזו דאתחזון ביה שית אחרנין · ודא הוא בראשית ברא שית · תא חזי כד עאלין בהאי חיזו שית [ב] גוונין היא אתקינת גרמה לאחזאה לון ולמפעל בהו אומנותא דעלמא ואי תימא דהאי אומנותא דעלמא מדרגא דא הוא · כתיב בראשית שבתא דשית איהו דעבדי אומנותא בהאי · רבי יוסי פתח [ג] [ו]הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו · הנצנים *דא הוא רזא דשית דרגין (עלה ואיהו שביעאה ואלין אינון שית דרגין דרגא דאברהם ודרגא דיצחק ודרגא דיעקב ויכי"ן ובוע"ז ויוס"ף כלהו אתחזו בארעא דכתיב נראו בארץ · בארץ דא היא קרתא קדישא דארץ ישראל) נראו בארץ בגין דאינון דיוקנין לאתחזאה בהאי דרגא · עת הזמיר הגיע דהא כדין משבח ומהדר כמה דאת אמר · [ו]למען יזמרך כבוד ולא ידום · ובגין כך אקרי מזמור כמה דתנינן דכתיב מזמור לדוד דשארת עליה שכינתא ברישא ודא הוא עת הזמיר הגיע · רבי חייא אמר דהא כדין מטא זמנא לשבחא · רבי אבא אמר עלמא עלאה סתים וכל מלוי סתימין בגין דקיימא ברזא עלאה יומא דכל יומין *וכד ברא ואפיק אפיק אלין שית ובגין דאיהו סתים דכל מלוי סתימין אמר בראשית ברא שית יומין עלאין ולא אמר מאן ברא לכון בגין דאיהו עלמא עלאה סתימא ולבתר גלי ואמר *עבידתא תתאה ואמר מאן ברא ליה בגין דאיהו עלמא דקיימא באתגליא ואמר ברא אלהים את השמים ואת הארץ ולא כתיב ברא סתים *ברא את השמים בגין דאיהו עלמא באתגליא ואמר ברא אלהים · אלהים ודאי שמא באתגליא · קדמאה בסתימא דאיהו עלאה · תתאה באתגליא למהוי תדיר עובדא דקב"ה סתים וגליא · ורזא דשמא קדישא הכי הוא סתים וגליא · את השמים לאסגאה שמים תתאי לתתא ואת הארץ לאכללא ארץ דלתתא ולאסגאה (לה) כל עובדהא כגוונא דלעילא :

והארץ היתה תהו ובהו · כדקאמרן והארץ דא ארץ עלאה דלית לה נהורא מגרמה · היתה · בקדמיתא כבר הות כדקא יאות · והשתא תהו ובהו · וחשך היתה דייקא · לבתר אזעירת גרמה ואזעירת נהורא תהו ובהו וחשך ורוח ארבע יסודי עלמא דאשתכללו בה · ד"א ואת הארץ כדקאמרן לאסגאה ארעא דלתתא דאיהי אתעבידת בכמה מדורין *כלא כגוונא עלאה ודא הוא והארץ היתה תהו ובהו וחשך ורוח · אלין אינון מדורא ארעא · [ד] **ארץ · אדמה · גיא · נשיה · ציה · ארקא · תבל ·** וגדול שבכלם תבל דכתיב [ו]והוא ישפוט

ומראה מקום

(א) מראות דבוק ורמוז אל ד' רגלי הכסא:
(ב) שם מראות וכס בחינות השם קצוות כמ"ש בפרדס בשער הגוונין:
(ג) לעיל א
פ"א ונז א
יחזקאל א
שיר ב
מא"ו בארץ
תהלים ל
רמז דכל יומין
ט
ד"א באורח סתים
נהורין
תהלים ט
(ד) והסדר שאמתי הכן אדמה ארקא גיא נשיה ציה תבל וכס סדר א"ב לעיל לו ב כמה שחסר מגס

פוט תבל בלדק · אמר רבי יוסי מאן הוא ליה · אמר ליה דא הוא אתר דגיהנם
תה דאת אמר ליה וצלמות ורזא דא כתיב *(במלת) וחשך על פני תהום דא רזא
תר דגיהנם דא הוא ליה אתר דמלאך המות כדקאמרן דאיהו מחשיך אנפייהו דברייתא
א אתר דחשך עלאה . תה"ו דא נשי"ה דלא אתחזייא בה חיזו כלל עד דאתנשי
בלא . ועל דא אקרי נשיה · ובהו דא ארקא [א] אתר דלא אתנשי · רבי חייא
מר דא גיא · ורוח אלהים מרחפת דא לקבל תבל · דאתזן מרוח אלהים · וכלא כחד
א כגוונא דא אית לארץ עלאה . שבעה מדורין איהון לעילא דרגא על דרגא
כלהו מדורין מלאכי עלאי אלין על אלין · הכי נמי לתתא · וכלא אחיד דא בדא למהוי
א חד · שבעה מדורין איהון לעילא · והאי ארץ עלאה אחידת לון וכלהו קיימין
ובכלהון קיימא תושבחתא דקב"ה דרגין פרישן דא מן דא ואתרין פרישן דא מן דא :

מדורא קדמאה לתתא הוא אתר בי חשוך דלא נהיר והוא מתתקן למדורי רוחי [ב] וקסטירי ועלעולי תקיפין דלא אתחזיין ולא אית
ה נהורא לא חשוכא ולא דיוקנא כלל · ותמן לא ידעין ביה ידיעא כלל
או ביה נורה גו כלל כורסייא (סורטא) . ועל ההוא אתר ממנא חד מלאכא :
זהריאל שמיה ועמיה שבעין ממנן מעופפין ואתמחון [ג] מזיקי שביבין (דעלייהו) ולא קיימין ולא אתחזון ולא משתכחי · וכד אתי לפרא כלהו *מתחדשן
א קיימי · כד מטאן לגבי ההוא (דהאי) אתר אבדין ולא משתכחין ועאלין בחד נוקבא
תהומא ולא אתחזון . כד אתרמים ליליא אתמחון מאיהון שביבין עד דמטי
רא · **מדורא תניינא** הוא אתר דנהיר יתיר ואיהו חשוך אבל לא חשוך
ההוא קדמאה והוא מתתקן למדורי מלאכין עלאין די ממנן על עובדיהון דבני
א ולמסטי *לון בההוא ארח בישא דאיהון אזלין . וההוא אתר אתחזי יתיר מן
דמאה ואלין מלאכין אית לון קרבא* עם בני נשא ומתזן* מריחא ובוסמא דלתתא
לקא בתועלתא ולאנהרא יתיר · ועלייהו חד ממנא . **קדומיאל** שמיה ואלין
תחין שירתא ומשתככי ואזלין לון ולא אתחזון עד דישראל לתתא פתחי ואמרי
רתא כדין קיימין בדוכתייהו ואתחזן נהירין יתיר · תלת זמנין ביומא מקדשא קדושתא ·
ד ישראל עסקי באורייתא כלהון [ד] טאסין ואסהדי (איהון) סהדותא לעילא וקב"ה
ים עלייהו : **מדורא תליתאה** הוא אתר [ה] דשביבין וקטורין ותמן נגידו
בר דינור דנגיד ונפיק דאיהו בי מוקדא דנפשייהו דרשיעייא דתמן נחית אשא
רישייהו דרשיעייא · ותמן מלאכי חבלה דטרדי לון ותמן אשתכח דלטורייא עלייהו
שראל לזמנין ולאסטאה לון בר בזמנא דנסבי' אסוותא לדחייא ליה וחד ממנא עלייהו
סטרא דשמאלא כלהו מסטרא דחשך כמה דאת אמר וחשך על פני תהום **וסמאל** הייבא אשתכח תמן :

מדורא רביעאה הוא אתר דנהיר ותמן הוא נהירו למלאכי עלאה די בסטר ימינא ופתחי שירתא וקיימי ולא אזלין לאעברא כהני קדמאי

דפתחין

ד"א דכתיב
(א) מקו' שאין השפתה שולט שם :
(ב) לשון סופה וסערה וכם מסוטטי' בעול' ואינם נראים לבני אדם :
(ג) מזיקי הנלהבת בעליהם וכם אינם נראים ביום רק בליל' :
(ד) מעופפים :
יש א
ד"א לממסי : קורבא' ומתזנן
(ה) של שלהבת ותמרות עשן ושם אש אוכלת נמשכת והולכת כאומרו ותמן נגידו דנהר דינור ושפך על ראש רשעים גיהנם :
(ו) שלוקחים להם רפואה והיינו תשובה :

דפתחין שירתא ומתוקדן ומתעברן בנור דליק ותבין ומתחדשין כמלקדמין וכמי קיימין
תהלים קד בדוכתייהו ולא מתעברן והני מלאכי דרחמי דלא משניין לעלמין · ועלייהו כתיב [ה]עושה
מלאכיו רוחות וגו' · ואלין עבדין שליחותייהו בעלמא ולא אתחזן לבני נשא בר בחזווא
לד ה או בסטרא אחרא *בסכלתנו שני . וחד מלאכא ממנא עלייהו פדאל שמיה וביה
פתיחין מפתחן דרחמי לאינון דתייבין לגביה דמאריהון ופתחין תרעין לאעברא צלותהון
ובעותהון : מדורא חמישאה הוא מדורא דנהיר בנהירו יתיר מכלהו קדמאי
ואית ביה מלאכין מנהון אשא ומנהון מיא לזמנין אשתכחו ברחמי ולזמנין אשתכחו
בדינא · אלין בסטרא דא ואלין בסטרא דא. לזמנין נהרין אלין וחשכין אלין ואלין
ממנן לזמרא למאריהון אלין בפלגות ליליא · ואלין כד סליק נהורא . וחד ממנא עלייהו
ס ע"ב קדשיאל שמיה כד אתפלג ליליא ואתער רוח לפון וקודשא בריך הוא *אתי
לאשתעשעא עם צדיקייא בגנתא דעדן כדין רוח צפון אקים ומטא לאינון
דממנן בפלגות ליליא לזמרא וכלהו מזמרין ופתחין שירתא · וכד אתי צפרא ומתחבר
[א] קדרותא דצפרא בנהורא כדין כלהו אחרנין אמרין שירתא וכל ככבי רקיעא וכל בא[ר]
איוב לח ז מלאכין (דלתתא) מסייעין לון כמה דכתיב [ו]ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים
עד דישראל נטלי שירתא והשבחתא אבתרייהו : מדורא שתיתאה הוא
מדורא עלאה קריב למלכו שמיא וביה [ב] ארבין ונהרין ונאלין דמתפלגין מן ימא וכמה
נונין אינון דמרחשן לארבע סטרי עלמא ועילא מנהון [ג] סרכין ממנן . וחד ממנא עלייהו
ואוריאל שמיה והוא ממנא על כל אלין תתאין וכלהו נטלי בשעתי ורגעי [ד] כד
נטלי ארבי לסטרא דא ולסטרא דא . כד נטלי ארבי לסטר (דרום) מזרח
ר"ל ממנא דקיימא עלייהו לההוא סטרא הוא מיכא"ל דאתי מימינא וכד נטלי ארבי לסטר
לפון ממנא דקיימא עלייהו לההוא סטרא הוא גבריאל דאתי מסטרא דשמאלא
וכד נטלי ארבי לסטר (מזרח) דרום הא תמן איהו ממנא דקיימא עלייהו לההוא
סטרא רפאל (נ"א אוריאל) שמיה והוא לימינא · וכד נטלי ארבי לסטר מערב
ממנא דקיימא עלייהו לההוא סטרא הוא אוריאל (נ"א רפאל) ואיהו לבתראה
מדורא שביעאה הוא מדורא עלאה על כלא · ותמן לא אשתכחו בר נשמתהו[ן]
נ"א מיקרא עלאה דצדיקייא דתמן מתעדנין * בההוא זיהרא עלאה ומתעדני[ן]
בעדונין ותפנוקין (עלאה) עלאין · ותמן לא אשתכחו בר אינון זכאין · וגנזי שלו[ם]
וברכה ונדבה כלא הוא כגוונא עלאה והא אמרו חברייא · כדין הוא לארץ דלתתא
בשבעה מדורין וכלהו כגוונא דלעילא ובכלהו אית זינין כחיזו בני נשא וכלהו מוד[ן]
ומשבחן לקב"ה ולית מאן דידע יקריה כאלין דאינון במדורא עלאה ואלין חזא
יקריה כדקא יאות למפלח ליה ולשבחא ליה ולאשתמודע יקריה ועלמא דא עלא[ה]
דאיהו תבל לא קיימא בקיומיה אלא בגיניהון דצדיקייא דאינון גופין קדישין
כגוונא

(א) ומתחבר אהרות בבקר באור היום : (ב) ספינות וגבורות והוא רמז אל בלוטי בספינה מלאכי עליונים וכן ענים דגים כולם רמז אליפס : (ג) שרים ממונים : (ד) כשעשים בספינות :

גוונא דלעילא לא קיימא ההוא מדורא שביעאה אלא לנשמתהון דצדיקייא הכי נמי
כאי מדורא שביעאה לתתא לא קיימא אלא לגופיהון דצדיקייא למהוי כלא חד דא
גוונא דדא · תא חזי אמר ר"ש שבעה מדורין אינון דקאמרן ובגו אינון אית ז'
היכלין מאינון רזי דמהימנותא לקבל ז' רקיעין עלאין ובכל היכלא והיכלא אית רוחין עלאין:
היכלא קדמאה הכא אית רוחא דאתמנא על נשמתהון דגרין דאתגיירו ·
ורחמיאל שמיה · ואיהו נטיל לון ואתהנון מזיו יקרא דלעילא ·
היכלא תניינא אית רוחא חדא אהינאל שמיה ודא קיימא על כל אינון
נשמתין דרביי דלא זכו בהאי עלמא למלעי באורייתא ואיהו
קיימא עלייהו ואוליף לון · היכלא תליתאה בהאי אית רוחא חדא
אדרהינאל שמיה ואיהו קיימא על נשמתהון דאינון דאהדרו בתיובתא ולא
אהדרו כגון דחשיבו ועד לא אהדרו בהו מיתו · אלין טרדין לון בגיהנם ולבתר עאלין
ן לההוא רוחא ממנא ונטיל לון וחמדן לאתהנאה מזיו יקרא דמאריהון ולא אתהנון
אלין אקרון בני בשר ועלייהו כתיב [ו]והיה מדי חדש בחדשו ומדי [א]שבת בשבתו יבא ישעיה סו
ל בשר להשתחות לפני אמר ה': היכלא רביעאה הכא קיימא חד רוחא
דריהאל (נ"א גדדה"אל) שמיה דא קיימא על כל אינון נשמתין דקטולי דשאר
עמין (עעכו"ם) לאעלא לון גו פורפרא דמלכא ואתרשימו תמן עד יומא דינקום לון
קב"ה דכתיב [ד]ידין בגוים מלא גוית מחץ ראש על ארץ רבה: היכלא חמישאה תהלים קי
הכא קיימא חד רוחא דאקרי אדיריאל ודא קיימא על כל אלין נשמתין
חסר) *(דאהדרו בתיובתא) דאתקיימו בההוא סטרא · ואלין אינון לעילא מכלהו (נ"א דחסידי)
י במדורא דא עלאה על כלא ומיכאל (שמיה) רב ממנא (עלייהו) על כלהו (ה) לקמן סב
קיימא (דקיימין) ביה וכמה אלפין ורבבן כלהו קיימין תחותיה בההוא סטרא ע"ב:
תמן מתעדנין אינון נשמתין דחסידי בההוא נהורא עלאה דנגדא מעלמא דאתי · (ב) לפתות לאדוניהם:
נ"א (חסר היכל ו' ז') אמר רבי שמעון מאן הוא דידע לסדרא צלותא דמאריה
ממש בשעתא דאצטריך ליה לסדרא צלותיה באריכות סדר ובשעתא דאצטריך
ליה לקצרא הכי נמי · אמר רבי שמעון הא אשכחנא בספרי קדמאי סדורא דרזי
רזין בקשורא חדא זמנין דאצטריך לסדרא צלותיה כדקא יאות ולקצרא קצרין
בסומי למאריה כדקא יאות ולמנדע ליחדא יחודא שלימתא למקרע רקיעין
ולפתחא תרעין ופתחין דלא יהא מאן דימחי בידיה · זכאין אינון צדיקייא
אינון ידעי [ב] למפתי למאריהון ולבטולי גזרין ולאשראה שכינתא בעלמא ולנחתא
ברכאן ולמעדי מאריהון דדינין דלא ישלטון בעלמא · קם ר"ש ואמר [ד]מי ימלל תהלים קו
גבורות ה' וגו' · מאן יגלי עפרא מעינך אברהם חסידא ימינא דקב"ה
גלי לך רזא דרזין ושריאת צלותין בעלמא ואתגליין לך היכלא דמלכא עלאה ·
שבעה היכלין קדישין אינון ואינון קיימין בתרעין בקיומא ובכל חד וחד עאל

לגותא דיהודא (ד"א ל"ג דמריה) דמאן דידע לבסומי למאריה וליחדא יחודא בשלימו
דידע לאעלא בכלהו ולקשרא קשרין אלין באלין רוחא ברוחא רוחא תחאה ברוחא עלאה
ישעיה כו — כתיב °ה' בצר פקדוך צקון לחש מוסרך למו: [א] **היכלא קדמאה** כתיב ותחת
(א) יסוד בעטרה: — רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר· רזא דרזין (ד"א אית) רוח דאקרי
ספירא כספירו דאבן טבא נציץ לתרין סטרין· נהורא חד סליק ונחית והוא
נהורא חוור נציץ לכל סטר עילא ותתא ולארבע סטרי עלמא נהוריה תלייא סתים וגלייא·
(ב) ד' אותיות הוי"ה: — מנהורא דא מתפרשין [ב] ד' נהורין לד' סטרין וכלהו נהורין חד נהורא כבוצינא דשרגא
דדליק ונציץ נהורין לחיזו דעיינין דבני נשא ואינון נהורין דשרגא סלקין ונחתין אזלין
ותייבין מגו ההוא אשא דנהורא דשרגא דדליק וכלהו חד נהורא הכי נמי אלין ונציצי
יחזקאל א — כלהו נהורין כחיזו דנחשא בטישא בסומקא כמה דאתמר °ונוצצים כעין נחשת קלל·
(ג) אדנ"י: — דא הוא צימינא [ג] דמאלא אית רוחא דאקרי **לבנה** ודא אתכליל ברוחא קדמאה
ועאל דא בדא נהוריה סומק וחוור כחדא בגין דנפקא מאינון נהורין קדמאין כד
(ד) מאלבין: — אתו נהורא דדא מטו בנהורין [ד] קדמאין ואתכלילו ביה ואינון חד ואתחזון נהורי
קדמאי בלחודייהו ולא אתגליין אינון אחרנין ולא אתידעו דעאלו בגווייהו ואתטמר
בראשית מא — ביה כד"א °ולא נודע כי באו אל קרבנה וגו'· ודא הוא רוחא ברוחא דאינון חד
נהורין בנהורין דאינון חד והכא אינון תרין תרעין (רקיעין) תתאין מאינון רקיעי
ס"א שמים — דאקרון *שמי השמים (רקיע)· מתרין רוחין אלין מגלגן אתבריאו אינון אופנין דאינו
יחזקאל א — קדישין דדינייהו כדינא דחיות כדכתיב °מראה האופנים ומעשיהם וגו' ודא הוא
דכתיב ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים היא מתהלכת בי
החיות· מאן היא דא רוחא קדישא אתר דנפקו מניה ואיהי נהיר לון דכתיב ונוגה לאש
ג"א רמיא — ומן האש יוצא ברק· כד אתכליל רוחא ברוחא נפק מנייהו נהירו דחד חיותא *רמי
על ד' אופנין והא דיוקנא דיליה כאריה שליט על אלף ותלת מאה רבוא דאופנין אחרני
גדפהא דנשרא הא אתמנא על אינון אופנים בד' גלגלים נטלין כל חד וחד מאינון ארבע
(ה) אלף דל"ת ע"ן יו"ד: — בכל גלגלא וגלגלא תלת סמכין ואינון [ה] תריסר סמכין בד' גלגלין· רוחא דא שלטא ע
כלא· מהכא נפקו· ודא רוחא קיימא לכלהו· (ד"א והא) מינה אתזנו אלין (ד"א ל"
דאופנים) ד' אנפין לכל חד וחד וכל אינון אנפין אסתכיין לארבע סטרין דההוא חיותא
דקיימא עלייהו· כד נטלין אלין ארבע תחות ההוא חיותא עאלו דא בדא ומשלבן די
שמות כו — בדא כד"א °מקבילות הלולאות אשה אל אחותה לאתכללא חדא בחדא ולעאלא דא בדא
כד נטלין אינון גלגלין אשתמע קל נעימותא בכל אינון חילין דלתתא לזינייהו
תחות היכלא דא מתפרשין חילין לבר לכמה סטרין דרקיעין דלתתא עד דמט
לככבא **דשבתאי** כלהו אסתכיין להיכלא דא· מתמן אתזנו כל אלין די בהיכלו
יחזקאל א — דא כלהו אסתכו לההוא רוחא דכתיב °אל אשר יהיה שמה הרוח ללכו
ילכו לא יסבו בלכתן· ודא הוא היכלא דאקרי לבנת הספיר· רוחא די
דכליל רוחא אחרא תניינא סלקא ונחתא נהוריה דלא שכיך (שבק) לעלמי
כנהורא דשמשא גו מיא לית מאן דקאים עליה בר רעותא דבר נש זכאי
בההוא צלותא דעאלת בההוא היכלא וסלקא לקשרא קשרין בשלימו בשרותי

דלום

רוח (נ"א דנהורא) דא כדקא חזי · כדין נהורא אתעטף ביה וחדי בה וסלקא עמה
אתקשרא בקשורא דהיכלא תניינא לאתכללא רוחא דכליל ברוחא אחרא עלאה דעליה
וחא דא דכליל כליל ביה ההיא חיותא וכל אינון אופנין וגלגלין ואתאחדן ביה כגוונא
אתאחדא אשא במיא ומיא באשא דרום בצפון צפון בדרום מזרח במערב ומערב במזרח
כי אתאחדן כלהו דא בדא ואתקשרן דא בדא · ההוא רוחא סלקא לאתקשרא וההיא
יותא אסתכייא לעילא לגבי היכלא תניינא ואסתכיין דא בדא · באמצעיתא דהיכלא
א נעיץ חד עמודא דסלקא עד אמצעיתא דהיכלא אחרא ואיהו נקיב ונעיץ (נוסחא
חרינא נתיב נעיץ) מתתא לעילא לאתדבקא רוחא ברוחא וכן עד לעילא מכולהו
מהוי כולהו רוחא חדא כמה דאת אמר ורוח אחד לכם: [א] **היכלא תנינא**
תיב וכעצם השמים לטוהר · הכא איהו ההוא רוחא דאקרי **זהר** וקיימא בחוורתא (א) סוד :
דיר דלא אתערב גווני באחרא ואיהו עצם דלא אשתני לעלמין · דא לאו איהו
אתגליא הכי לאתגלאה כאחרא דא קשי לאתגליא כסתימו דעינא דכד מתגלגלא
דהר ונלין בגלגולא ודא אוף הכי בגין דכד ההוא רוחא קדמאה סלקא מגלגל
לגולא וגלי ליה ואתקשר בהדיה בקשורא דחוורתא דעינא גו גוון אחרא דאיהו דקיק
ניה דשארי עלוי מתגלגלא רוחא דא מגו רוחא דלתתא נהורא דלתתא אסהר לגלגלא
נהורא דא ואתנהיר ולא יכיל לאתנהרא עד דאחיד תתאה ביה ואתקשר בהדיה וכדין נ"א וגלגל
נהיר ואחיד בנהורא דלתתא *דהוא כליל ולא אשתני כלל אלא אתגליא בגיניה ד"א ל"ג דהוא נהיר
גלגולא דיליה וכד נהורא דא מתגלגלא נטיל נהורא אחרא לסטר שמאלא ואתגלגלא
בהדיה ואסתחר עמיה ורזא דא כתיב [ס]חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן · שיר ז
אמן איהו מאן דידע לגלאה *נהורין · רוחא אחרא אתכליל בהדיה ואסתחר (ואנהיר) נ"א לגלגלא
ניר סחרניה בגוון תכלא וחוור ההוא חוור אתקשר בחוור דא וההוא תכלא אתקשר
בסומקא דנהורא תתאה דלסטר שמאלא ואתכלילו דא בדא והוו חד ואקרון
עצם השמים וכל מה דלתתא וההוא היכלא דלתתא כלא אתכליל הכא ובגין
דכלא אתכליל הכא אתקרי עצם השמים מכללא דנהורין אלין
תבריאו אינון שרפים דשית גדפין כמה דאת אמר [ס]שרפים עומדים ממעל לו שש ישעיה ו
נפים שש כנפים לאחד · כלהו בשש בגין דכלהו [ב] מעצם השמים אלין אינון דאוקידו (ב) שהיכל זה הוא עצם השמים פירוש לפי בהוא שפי מלמעל' למטה
אינון דלא חייסי על יקרא דמריהון ורזא דאשתמש בתגא חלף · מאן דקארי ותני
ת סדרי משנה דא הוא מאן דידע לסדרא ולקשרא קשורא יחודא דמאריה כדקא
ות אלין אינון דמקדשין שמא קדישא דמריהון בכל יומא תדיר כד מתגלגלן נהורין
פק מנייהו נהירו דחד חיותא דאיהי קיימא ורמיא על ד' חיוון שליטין על קמאי
בלילו לון בגווייהו ובאלין כד נטלין אתכפיין שרפים תתאי נחשים דנפקי מגו
בוא נחש שרף דגריס מותא לכל עלמא אלין חיוון אנפי נשר מסתכלן לגבי
הוא חיותא נשרא עלאה דעלייהו כד"א [ס]דרך הנשר בשמים · רוחא דא שלטא משלי ל
ל כלא ההיא חיותא *דרמיז על כלהו אסתכייא לעילא וכלהו לגביה (ד"א לגבה) · נ"א דרמיא
לכו כד נטלין מזדעזעין כמה חיילין מנהון נהירין מנהון מתחברי (נ"א מסתכרי)
קיומיהון (מימיהון) ואוקידון לון בנורא ואהיין ומתחדשן כמלקדמין כלהו עאלין
חות ההיא חיותא מסתתרין תחות גדפהא לאכללא לון לעילא אינון ד' חיוון

סלקין כד רוחא אזדכר בגו ההוא חיותא ארבע גלגלין לכל חד וחד · גלגלא חדא אסתכי
לסטר מזרח תלת סמכין נטלין ליה ואסתכיין לאמצעיתא · וגלגלא חדא אסתכי לסטר
מערב ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכיין לאמצעיתא · וגלגלא חדא אסתכי לסטר דרום
ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכיין לאמצעיתא · וגלגלא אחרא אסתכי לסטר צפון
ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכיין לאמצעיתא · וכלהו סמכין תריסר נטלין מגו אמצעיתא ·
וההוא אמצעיתא סגיר ופתח · וכל גלגלא וגלגלא כד נטלא קלא אשתמע בכלהו רקיעין ·
אלין ארבע חיוון (ד"א דלעילא) כלהו (מתלבשן) (ס"א אשתלבן) דא בדא · ועאלין איגון
אופנים דלתתא בגו אלין · חיוון דלעילא כלילן אלין באלין רוחא דא דאתכליל באיגון רוחין
מלהטא וסלקא לאתאחדא לעילא וקיימא לאתאחדא ולאתקשרא ברעותא דבר נש
זכאה בההוא צלותא דצלי דכד סלקא ועאלת בההוא היכלא נטיל כלא וכלהו נטלין
בהדה ואתכלילו דא בדא עד דאתכלילו בההוא רוחא וההוא רוחא נטלא ברעותא
דקשורא דיחודא דצלותא דמיחדא כלא עד דמטו כלהו להיכלא תליתאה כלילן דא בדא
כדקדמאי אשא במיא ומיא באשא רוחא בעפרא ועפרא ברוחא מזרח במערב מערב
במזרח צפון בדרום דרום בצפון · והכי הכי כלהו מתקשרן דא בדא ומתאחדן דא בדא
ומשלבן דא עם דא · וכן כמה חיילין ומשריין דאתאחדו (נ"א דנחתי) לתתא ואתערבו
באיגון תתאי עד דמטו לככבא דצדק ותמן כמה ממנן על עלמא וכד רוחא דא דאתכליל
(נ"א אתכליל) מכלהו וכלהו כלילן ביה סליק ואתאחד ועאל בגו היכלא תליתאה עד
דאתאחד ברוחא דתמן בגו ההוא עמודא דקאים באמצעיתא וכדין כלא אשתלים עד
הכא כדקא יאות וכלהו רוחא חדא כליל מכלא ושליס מכלא כד"א ורוח אחד להנה הכא

(א) נ"א : הברעה לאתדבקא במאריה :

[א] היכלא תליתאה

היכלא דא איהו היכלא דההוא רוחא דאקרי **נגה** רוחא דא איהו דכייא בריר מכלהו
לית ליה גוון דאתחזי ביה לאו חוור ולאו ירוק ולאו אוכם ולא סומק ובגין כך אקרי
טוהר דכייא ברירא מכל אלין תתאין ואף על גב דאיהו דכייא מכלא לא אתחזי עד
דאלין תתאי מתגלגלן ואחידן (נ"א וכראן) ביה ועאלין בגויה (ביה) כיון דעאלין בגויה
כדין אחזי נהוריה ולא גוון חד מכלהו כד אשתלים האי רוחא מכלהו תתאי אפיק מגיה
נהורא דכליל בתלת נהורין איגון תרין נהורין סלקין ונחתין וגלגלין · בההוא גלגלא

(ב) א"ל בכוך גדול וכו' : אתחזון [ב] עשרין ותרין נהורין משניין דא מן דא · וכלהו חד נהורא ועאלין בגו ההוא
חד נהורא · ההוא נהורא כליל לון ולא נכיר בר בזמנא דאלין נהורין דלתתא סלקי
וההוא רעותא דצלותא נטיל לכלהו · כדין ההוא נהורא נפיק · מגו ההוא רוחא אתגהיו
ההוא נהורא ואפיק אלין תרין נהורין גלגלין ואתחזון כחושבן כ"ב אתוון דאורייתא · לבת
מתהדרין וכלילן בההוא נהורא כל איגון נהורין תתאי (באיגון נהורין) כלהון כלילן בהו
נהורין (תתאי) וכלהו בנהורא דא · האי נהורא איהו כליל בגו ההוא רוח
וההוא רוחא קיימא בהיכלא תליתאה דא · ולא קאים לאתיישבא אלא בג
היכלא רביעאה דתיאובתיה לסלקא לגויה · אלין נהורין דנפקו מגו ההוא רוח
כד מגלגלין מתחברן כלהו נהורין דגלגלן בשעתא דנפקי מגו ההוא נהורא חדא

ל"א והחיין *ודחקין לאתגלגלא נפקא מנייהו חד חיותא קדישא רברבא דיוקנהא כחיזו דכל איג

פלר

אמר חיותא דיוקנא דאריה ודיוקנא דנשר כלילן כחדא ואתעבידו בה חד דיוקנא מנייהו · תמות כלי חיותא אית ד' אופנין עלאין כחיזו דתרשיש מרקמן בכלילו דכל גוונין · ושית מאה אלף רבוא (רברבן) כלהו בגווייהו ואלין ד' אופנים בתמניא גדפין כלהו · וכלהו נפקין מגו נהירו דההוא חיותא דשלטא עלייהו בשעתא דנלין ההוא נהורא מפקא חיילין חיילין אלין · ואלין ד' דתחותה קיימין בד' סטרין דעלמא · בד' אנפין כל חד וחד · תרין אנפין מסתכלן לגבי ההוא חיותא · ותרין אנפין מחפיין בגדפייהו מאינון נהורין דנלגן דלא יכלין לאסתכלא בכל זמנא דנטלי אלין בד' גלגלין (ד"א ותריסר) (ותרין) סמכין כקדמאי אתעביד מההוא זיוא דלהון כמה חיילין ומשריין דכלהו משבחין ומזמרי דלא משתככי לעלמין · ואלין לית לון שעור' · ארבע פתחין אית להיכלא דא לארבע סטרין דעלמא עשר ממנן בכל פתחא ופתחא ובזמנא דכלהו די בגו היכלין דלתתא · ואינון היכלין סלקין ברעו דצלותא דכייא כלהו פתחין פתחין עד דכלילן כלהו אלין באלין ומשלבין אלין באלין ועאלין כלהו ממנן גו ממנן משריין גו משריין · אופנים בחיות וחיות באופנים · באלין אופנים נהורין בנהורין רוחא ברוחא · עד דעאלו ברוחא דא · בהיכלא דא אית דוכתא חדא כחיזו דדהבא דנלין ותמן גניזין כמה חיילין ומשריין דלא סלקין ולא מתעטרין לעילא אלא בשעתא דכל אלין קשרין קשרין והיכל נטיל לאתעטרא כלהון נפקין מליין בדינא ואקרון מארי תריסין · שליטן בעלמא מגו מארי דינין די בהיכלא רביעאה בהאי דוכתא תליין בארבע סטרין שית מאה אלף רבוון מגינים דדהבא לכל סטר וסטר · וכן לתתא מנייהו שורין מקפן ואינון שיתין וכל הני מגינים כלהו מגיהין קרבין סייפין ורומחין לבר בכל אינון שליחי דינין .דעלמא עד דמטו דרגין בדרגין לככבא **דמאדים** וכדין היכלא סלקא לאתעטרת בההוא רוחא בכל אינון חיילין ואשתאר ההוא דוכתא באתריה וההוא דוכתא אקרי תא הרצים אינון שליחין מרהטי לאשלמא דינין ופורענין בכל סטרי עלמא · כד סלקא צלותא נטיל כל הני נהורין ומשריין וקשר קשרין ואתכלילו כלהו כחדא עד דאתקשר רוחא ברוחא ואינון חד ועאלו גו ההוא עמודא לאתכללא ברוחא דהיכלא רביעאה · זכאה חולקיה מאן דידע רזא דמאריה ואריס דגליהבאתר דאצטריך · ות"ח כלא אצטריך דא לדא ודא לדא לאשתלמא דא עם דא ולאתנהרא דא בדא עד דסליק כלא לאתר דאצטריך שלימו · מתתא בקדמיתא ולעילא לבתר · וכדין איהו שלימו בכל סטרין ואשתלים כלא כדקא יאות · מאן דידע רזין אלין ועביד שלימו · דא איהו מתדבק במאריה ובטיל כל גזרין קשין ואיהו אעטר למאריה ומשיך ברכאן על עלמא · ודא איהו בר נש דאקרי צדיקא עמודא דעלמא וצלותיה לא אהדר ריקניא וחולקיה בעלמא דאתי ואיהו בחושבן בני מהימנותא . תא חזי כל הני היכלין וכל הני חיותא וכל הני חילין וכל הני נהורין וכל הני רוחין כלהו אצטריכו דא לדא בגין לאשתלמא מתתא ולאשתלמא לבתר מלעילא · אלין היכלין אינון מתדבקין דא בדא וכלהו בגוונין דלעילא (כ"א דעינא) מתדבקין דא עם דא כל מה די בגווייהו אינון כההוא
חיזו דמתחזיא *בסתימו כד מתגלגלא עינא ואתחזי ההוא זהרא נלין וההוא נו א ס ב
מה דלא אתחזי (ביה) בההוא גלגולא איהו ההוא רוחא דשלטא על כלא · ובג"כ קיימא דא בדא דרגין על דרגין (ודרגין על דרגין) עד דאתעטר כלא

כדקא

כדקא יאות · ות"ח אלמלא כל אינון גוונין דעינא דאתחזיין כד אסתים עינא ואתגלגלא
בגלגלא לא אתחזון אינון גוונין דזהרין . ואלמלא אינון גוונין לא אתדבק נהורא דסתים
דשלטא עלייהו · אשתכח דכלא תליא דא בדא ואתקשר דא בדא כד אתכליל כלא
כחדא בהיכלא תליתאה ורעותא דצלותא סלקא לאתעטרא בהיכלא רביעאה כדין כלא
חד ורעותא חדא וקישורא חדא הכא **השתחואה** לאתרצאה במאריה :

(א)' נכורס א *'**היכלא רביעאה** היכלא דא איהו משניא מכלהו · ארבע היכלין לדא · דא
לגו מן דא . וכלהו חד היכלא הכא איהו רוחא דאקרי
זכות באתר דא מתהפך זכות דכל בני עלמא · רוחא דא נטיל כלא · מניה נפק
שבעין נהורין כלהו מגלן וכלהו בעגולא דלא מתפשטי כאלין אחרנין מתדבקן דא
בדא ונהירין דא בדא אחידן דא בדא · כל זכיין דעלמא קמי אלין נהורין קיימין
מכלהו נפקין תרין נהורין שקולין כחדא דקיימי קמייהו תדירא לקבל אלין אינון שבעין רברב
ממנן לבר דסחרין כל (כמי ד"א אינון) ארבע היכלין . שבעין נהורין אלין ותרי נהורי
שיר ז דקיימין קמייהו כלהו פנימאין גו לגו ורזא דא דכתיב 'בטנך ערמת חטים סוגה
בשושנים · לקמי נהורין אלין שאלין כל זכו · וכל עובדין דעלמא לאתדנא · תרי
נהורין אלין אינון סהדי סהדותא בגין (דאינון) דאית שבעה עיני ה' דמשטטי בכל ארעא
פ"א כן כל *כל מה דאתעביד בעלמא אתרשים בהאי עובדא ממש והכא זכותא ממש וקיימא
בקיומייהו · ואלין תרין נהורין חמאן הכא ומסתכלן וסהדי קמי אלין שבעין נהורי
אלין שבעין גזרי גזרין ודייני דינין כן לטב כן לביש והכא איהו אתר דזכותא · רוחא
קנס פ"א דא ביה אתרשימו אתוון תלת דאינון *יה"ו דכד אלין אתוון מתדבקן בהאי אתר
באתדבקותא דנהורא ונוקבא כדין אתרשימו ביה ולא אתעדון מתמן · לבתר נפק חד
נהורא נהיר לארבע סטרין · האי נהורא אפיק תלת אחרנין דאינון תלת בתי דינין דדיינין
דינין אחרנין במלין דעלמא בשוחדא במסכנו במרעין בשלימו בכל אינון שאר מלי
דעלמא אתקן בהו · חד היכלא לאינון ע' קדמאי לגו תלתא לאלין תלתא אחרני
סלקא האי רוחא וכליל כל אינון דלתתא ואפיק חד חיותא קדישא מתלהטא ועייני
לה כעיני אינשא לאשגחא באלף אלפין ורבוא רבון חיילין מאריהון דדינא כלהו נטלי
פתקין ופתחין וסגרין בעלמא ואשלימו דינא · תחות האי חיותא ד' שרפים מלהטן
כלהו כחזור ושושן ושביבי דאשא סלקין ע"ב גלגלין לכל חד מלהטן באשא · כד נטלי
אתעביד נהר חד די נורא · אלף אלפין משמשין להאי נורא מתמן נפקי כמה חיילין
כד גלגלין נטלין כמה אינון רבוא רבון דיקומון מנייהו בגו ההוא נורא · תחות
היכלא תניינא נפקי חיילין דמזמרין ואתיין לקרבא הכא ואתוקדון כלהו · כל איש
כס א *ממנן דעלמא דאתמנון לשלטאה מהכא נפיק דינהון לשלטאה מגו ההוא רוחא
דאתרשים בתלת אתוון · ומהכא מעברין קיומייהו מעלמא ואתדנו בהאי נורא דנגיד
ונפיק דלא אתמסר בהאי היכלא בגין דאתרשימו בתלת (ד"א תלת) אתוון הכא בהאי רוחא
אתכליל בהו בהיא חיותא אפיק חיילין ומארין דלית להון חושבנא · כל דינין דעלמא
קפא פ"א מהאי היכלא נפקי כן לטב כן לביש בר *תלת בני חיי ומזוני דלא אתיהיב רשו
באתר דא דהא בההוא נהר עלאה דכל נהורין נגדין מניה קיימא מלה · באלפיתא

דהיכלא

היכלא דא הוא אתר מתקנא לקבלא רוחא דלעילא בגו רוחא דא ודא סלקא בהו תרין
עשר פתחין אינון להיכלא דא בכל פתחא ופתחא כל אינון סרכין וממנן דאינון מכרזי לאודעא
תתא כל אינון דינין דזמינין לנחתא לתתא כד"א [ט]קרא בחיל וכן אמר גודו אילנא וגו׳ · דניאל ד
ומגו כרוזי אלין נטלי מלה כל מריהון דגדפין עד דאודעי מלה לרקיעא *דחמה ומתמן קכה א
כד נפיק שמשא נפיק מלה ואתפשטייא בעלמא עד דמטי להאי חיויא דרקיעא דכל ככבי
רקיעא גלידו ביה דאיהו באמצעיתא דרקיעא ושמעין מלה ונקטין לה אינון סרכין דתחות
שמיא) (ד"א שמשא) ואינון דממנן על ההוא חיויא ומתמן אתפשט לעלמא ואפילו רוחין
שדין אפילו עופי שמיא מודעי ליה בעלמא כרוזין תבין וסתמין פתחין לא סלקא (נ"א סלקא)
רוחא ברוחא עד דכלהו רוחין תתאי כלהו חד בהדי (רוחא בתר) האי רוחא וכלהו אתכלילן
עלאין דא בדא עד דאתעביד כלא חד · בר נש כד איהו בבי מרעיה הכא אתדן הן לחיים
הן למות חיין תלייא לעילא אי אתדן הכא לחיים יהבין חיין מלעילא ואי לא לא יהבין · זכאה
חולקיה מאן דאתדבק במאריה ויעול ונפיק . הכא קידה באנפין בארעא לאתגברא
על דינא על האי היכלא אתמר [ט]אל אמונה ואין עול וגו׳ : דברים לב

היכלא חמישאה

היכלא דא היכלא דברקא זהיר דאיהו רוחא דמזהיר (א) חסד
נהיר לאינון תתאי רוחא דא איהו כליל ופתח וסגיר נהיר
אלין לכל סטרין · מגליא דא נהיר חד נהורא כעין ארגוונא · נהורא דא כליל כל (ד"א
כלל) גוונין דנהרין · נהורא חוור ואוכם סומק וירוק · אתכלילן אלין באלין אתרקים חוור
בסומק · אוכם בירוק . לבתר חוור באוכם ואתעביד חד חיוותא מרקמא ואתכליל בה
ירוק וסומק דיוקנא כדיוקנא דבר נש דכליל כל דיוקנין · מניה נפקו ד׳ סמכין דאינון
חיוון רברבן על אלין דלתתא חד אקרי אופן דאיהו תרין בגין דכד אתחזי האי אתנהיר
אחרא בגויה · דביק דא בדא · עאל דא בדא · לבתר עאל אחרא דא בדא ואתחזון
ד׳ רישין לד׳ סטרין דעלמא וכלהו חד גופא ואלין אינון דכתיב בהו [ט]כאשר יהיה האופן יחזקאל א
בתוך האופן · וכלהו אלין קשירין דא בדא . כחיזו דחיוון עלאין דלא מתפרשין לעלמין ·
האי חיוותא דארבע גוונין מרקמן אחידן אלין באלין לד׳ סטרין · מהכא כד נטלא חיותא
דא נטלא לתרין סטרין · האי רוחא דברקא אתכליל בתרין רוחין · רוחא דא דברקא
אפיק חד חיותא וכל אינון נהורין · רוחא אחרא אתנהיר מניה דאקרי רוחא מלהטא
נהרין מניה תרין נהורין דאינון ארבע ואלין נהורין מתהפכין בגוונין והכא איהו [ט]להט בראשית ג
החרב המתהפכת · אלין אינון נהורין דמתהפכן שננא דחרבא (ואלין גליף) ואלין קיימי על
היכלא דלתתא בגין דהאי להט החרב קיימא על אינון ע׳ נהורין דבי דינא · מהכא כל
אינון דיינין דדייני דינא חרבא תליא על רישייהו מלעילא . האי להט החרב דאלין אינון
נהורין דלסטר שמאלא אפיקו חד חיותא אחרא דקיימא על ד׳ דלא קיימי בקיומייהו תרי
מימינא ותרי משמאלא כד רוחא דחיותא האי עאל באלין נלין מנייהו תרי גילולין
מלהטן ונפקי מהאי היכלא לבר ומתהפכי תדיר · אלין גילולין *מלהטן לזמנין נוקבי נג ב
לזמנין גוברי לזמנין רוחין לזמנין עירין קדישין · מ"ט בגין דכד אתכליל האי חיוותא
בחיוותא קדמאה מגו תקיפו דאתכלילן דא בדא נפקא חד גלגלא מלהטא תדיר דלא
אתדמך לעלמין ושאטא ואזלא אבתרייהו דאינון תרין גילולין והשתא אינון גוברין
ועבדין שליחותא בעלמא ועד לא מסיימי מתדעכי (כדין) וכדוה גילולא בטש בהו

ונהיר לון ואתחדשון כמלקדמין ואינון נוקבי ואזלי ושטאן ועד לא מסיימי מתדעכי ·
והאי נילוגא בטש בהו ונהיר לון ואתהדרן כמלקדמין בגין דההוא נילוגא כליל מכלא
כליל מד׳ גוונין ובגין דא אינון מתהפכין לכל הני גווני · רוחא דא אתכליל ברוחא אחרא
כדקאמרן ואתחזון תרין כחדא ולא כאחרנין קדמאין דכד אתכליל דא בדא לא אתחזי
בר חד · והכא אתחזון תרין וקיימי בחביבותא כלילן מכלהו תתאי ואע״ג דאינון תרין
אינון חד · כד אתפשט (נ״א בר דאתפשטו) רוחא ברוחא ואתחזון בחביבותא כלילן מכלהו
שיר ד תתאי ודא(ד״א דא)הוא רזא דכתיב [ה]שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה הרועים בשושנים
וכד תרין רוחין מתפשטן דא בדא בחביבותא כדין אתהדר האי היכלא ואקרי היכלא
אהבה היכלא דרחימות׳ היכלא דא קאים תדיר בקיומיה אתגניז ברזא דרזין דמאן
דאצטריך לאתדבקא ביה · והכא כתיב שם אתן את דודי לך . לבתר כד נהרין תרין
רוחין דאינון חד נפקי כמה חיילין לכמה סטרין אלפין ורבוון דלית לון שיעורא . מנהון
אקרון דודאים · מנהון גפנים · מנהון רמונים · עד דמטו כמה חיילין לבר עד ההוא ככבא
שם ח דאקרי **נגה** וכלהו בחביבו דלא מתפרשין לעלמין בהכ׳ כתיב [ט]אם יתן איש את כל
הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו הכ׳ (ד״א כתיב) **השתחואה ופרישו דידיה**
(א) ת״ח : לאתדבקא ברחימו דמאריה : [א] **היכלא שתיתאה** הכא הוא רוחא דאקרי
שם ד חו״ט השני רזא דכתיב [י]כחוט השני שפתותיך · האי היכלא (היכלא דאקרי) אקרי
היכל הרצון הכא רוחא דאיהו רעותא דכל הני רוחין תתאין רהטין אבתריה
לאתדבקא ביה בנשיקה ברחימותא · האי רוחא אתכליל בשית · וקיימא
בשית אתכליל בשי׳ דלתת׳ בהדיה · וקיימ׳ בשית עלאין ובגין כך האי רוחא אפיק תריסר נהורין
כלילן כלהו מתת׳ ומלעיל׳ הני תריסר נהורין אינון חדון לסלקא לעילא ולקבלא כל אינון דלתת׳
היכלא דא דאיהו רצון רעותא דכלא מאן דקשר קשרין וסליק לון הכא דא הוא דאפיק רצון מן
בחביבותא · בגו היכלא דא אתכנים משה ברחימו דנשיק נשיקא רחימותא · האי הוא היכלא
דמשה · רוחא דא רוחא דרחימותא רוחא דיחודא דאמשיך רחימו לכל סטרין ואינון (ד״א אינון)
תריסר נהורין סלקין ורהטין · מגליפו דילהון נפקי ארבע חיון קדישין רחימי דאהבה אלין
תהלים קד אקרון חיות גדולות לאתחברא אינון זוטי לאתכללא בהו דכתיב [ט]חיות קטנות עם
גדולות · אלין אחידן דא בדא לד׳ סטרין כאגוזא דמתחברא לד׳ סטרין ובגין כך אקרי
שיר ו היכלא דא גנת אגוז דכתיב [י]אל גנת אגוז ירדתי·מאי אל גנת אגוז בגיניה דגנת אגוז
ירדתי דאיהו היכלא דרחימו לאתדבקא דכורא בנוקבא · אלין ארבע מתפרשן
לתריסר תלת תלת לכל סטר · כל אינון תתאי כלילן בהו · ובהו קיימין רגאין ברוחא
נהורין בנהורין כלהו אלין באלין עד דאתעבידו חד · וכדין האי רוחא דכליל מכלהו סלקא
לאתעטרא (נ״א לאתערא) ברוחא דלעילא ההוא דאקרי שמי״ם וחמין לה
לאתחברא בהדיה כיון דאתקשרו כלהו דלתתא בהדיה אמר ישקני מנשיקות פיהו
וכדין איהו חדוה לאתקשרא רוחא ברוחא ולאשתלמא דא בדא כדין איהו שלימו
בחבורא חדא כיון דהאי רוחא אתחבר בהדיה ואשתלים דא בדא ואתנהירו דא בדא
בכל שלימו כדקא חזי בהאי רעותא דלני בר נש זכאה דסליק כולא כדקא יאות
עד

עד ההוא אתר לחברא רחימו דא בדא כדין (ד"א שמיא אתחבר ברוחא דא ברחימו בשלימו באנהרותא מתדבקן דא בדא כדין) כל אינון היכלין וכל אינון רוחין דאתכלילו בהאי כל חד וחד מאינון רוחין והיכלין דאינון בכללא דשמים כל חד וחד נטיל ההוא היכלא וההוא רוחא דאתחזי ליה לאתחברא בהדיה ולאשתלמא בהדים כדקא יאות · (ד"א בגין דהאי רוחא שתיתאה דאקרי שמים דאיהו רוחא קדישא לעילא נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצו"ן סליק לון לגבייהו בההוא יחודא והכי אתחברן רצון לאתנשקא) (נ"א בגין דההוא רוחא שתיתאה דאיקרי רצון סליק לון לגבייהו בההוא יחודא והכי אתחברן שמים דאיהי רוחא קדישא לעילא נטיל היכלא דא רוחא דא דאקרי רצון לאתנשקא)
דא בדא · לאתחברא דא בדא לאשתלמא דא בדא · ורזא דא [ט]וישק יעקב לרחל וגו' · בראשית כט
אברהם דאיהו ימינא לעילא נטיל (ד"א ל"ג היכלא דקאמרן) (היכל אהבה) רוחא דאקרי
אהב"ה לאתקשרא דא בדא לאתחברא דא בדא למהוי חד וסימניך [ט]הנה נא ידעתי כי שם יב
אשה יפת מראה את · ושפירו דאתתא באינון בדים · יצחק דאיהו שמאלא נטיל ההוא
*היכלא דבי דינא דכל דינין מתערין מתמן · רוחא דאקרי זכותא לאתחברא דא בדא פקודי רע
ולאשתלמא דא בדא למהוי כלא חד כדקא יאות · בתר נביאים נטלין [א] תרין היכלין (ד"א
דלתתא) תרין רוחין · נוג"ה וזוהר ברזא דכתיב [ט]חמוקי ירכיך וגו' · לאתקשרא אלין שיר ז
באלין למהוי חד · יוסף הצדיק עמודא דעלמא *נטיל היכלא דספיר רוחא דאקרי פקודי רנת
לבנת הספיר ואע"ג דכתיב [ט]ותחת רגליו בגין יקרא דמלכא והכי הוא ודאי ולבתר עמודא שמות כד
דא נטיל יתיר דאיהו רזא דרזין באתר דהיכלא שביעאה עד הכא מתחברן דרגין ומתחברן דא בדא לאשתלמא דא עם דא למהוי כלהו חד · כלא כדקא חזי · וכדין ה' הוא האלהים וגו' · זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי מאן דידע לקשרא לון ולאתדבקא במאריה הכא **הברעה**, (ד"א ל"ג בהכרעה הכא ומוסיף הווי"ן) **והשתחואה, וקידה ופרישו דכפין ונפילה דאפין** לאמשכא רעותא דרוחא עלאה נשמתא דכל נשמתין דאיהו תליא לעילא עד אין סוף (ד"א ל"ג סוף) דמניה נפקי נהירו וברכאן לאשלמא כלא מלעילא כדקא יאות · ולמהוי כלא בשלימו מתתא ומלעילא וכל אנפין נהירין בכל סטרין כדקא יאות כדין כל גזרי דינין מתבטלין וכל
רעותא אתעביד לעילא ותתא וע"ד כתיב [ט]ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר · ישעיה מט
וכתיב [ט]אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלהיו: תהלים קמד

היכלא שביעאה,

[ב]היכלא דא לאו ביה דיוקנא ממש כלא איהו בסתימו וגו' (ד"א גו) רזא דרזין (א) זה יתבר
פרוכתא דפריסא (ד"א פריסא) קיימין כלהו היכלין דלא לאתחזאה תרין כרובים (ד"א מהייבב
ל"ג דא מן דא קיימין) לגו מן דא קיימא כפורתא דיוקנא דקדש קודשין בג"כ היכלא מטסח ם פקודי שלמב
דא אקרי קדש הקדשים האי קדש הקדשים אתר מתתקנא לההוא נשמתא עלאה שם נביאים וכו':
כללא דכלא עלמא דאתי לגבי האי (נ"א עלמא) עלאה · דהא כד מתחברן כלהו (ב) ק"ע :
רוחי דא בדא ואשתלימו דא עם דא כדקא חזי כדין אתער רוחא עלאה נשמתא דכלא לגבי עילא סתימא דכל סתימין לאתערא על כלא לאנהרא לון מעילא לתתא · ולאשלמא לון לאדלקא בוצינין וכד כלא (נ"א איהו) בשלימו בנהירו דכלא ונחית נהירו עלאה כדין האי היכלא שביעאה איהו היכלא סתימאה בסתימו דכלא לקבלא ההוא קדש הקדשים נהירו דנחית ולאתמלייא מתמן כנוקבא דמתעברא מן דכורא ואתמלייא ולא אתמלייא אלא מהאי היכלא דמתתקנא לקבלא ההוא נהירו עלאה ורזא דא היכלא שביעאה איהו אתר דחבורא דזווגא לאתחברא שביעאה בשביעאה למהוי

כלא חד שלימו (ד"א חד) כדקא חזי ומאן דידע לקשרא יחודא דא זכאה חולקיה רחים
לעילא רחים לתתא קב"ה (איהו) גזיר ואיהו מבטל סלקא דעתין דאיהו מקטרגא במאריה
לאו הכי אלא בגין דכד איהו קשיר קשירין וידע ליחדא יחודא וכל אנפין נהירין וכ
שלימו אשתכח וכלא אתברכא כדקא יאות כל דינין מתעברין ומתבטלין ולא אשתכ
דינא בעלמא זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי · דא הוא לתתא דכתיב בי
וצדיק יסוד עולם דא הוא קיומא דעלמא בכל יומא קארי עלוי כרוזא ואתה תגיל בה' משלי י ישעיה מא
בקדוש ישראל תתהלל · כגוונא דא קרבנא (ד"א נ"ג דא) סלקא תננא ומסתפקין (ד"
ביה) כל חד וחד כדקחזי ליה וכהני ברעותא ולואי בבסימו דשירתא · דא אתכליל בד
ועיילי היכלא בהיכלא רוחא ברוחא עד דמתחברן בדוכתייהו כדקא חזי ליה שייפא בשייפ
ואשתלימו דא בדא ואתייחדו דא בדא עד דאיון חד (ד"א נ"ג ואתנהרין) ונהרין ד
בדא כדין נשמתא עלאה דכלא אתיא מלעילא ונהיר לון והוו נהירין כלהו בוצינין בשלי
כדקא חזי עד דההוא נהורא עלאה אתער וכלא אעיל לגבי קדש הקדשים ואתברי
ואתמליית כבירא דמיין נביעין ולא פסקין וכלהו מתברכאן לעילא ותתא הכא רזא דר
ההוא דלא אתיידע ולא אעיל בחושבנא · רעותא דלא אתפס לעלמין בסים לגו
בגוייהו ולא אתיידע ההוא רעותא ולא אתפס למנדע (ד"א נ"ג לן) וכדין כלא רעו
חדא עד א"ס וכלא איהו בשלימו מתתא ומלעילא ומגו לגו עד דאתעביד כלא חד
האי רעותא לא אעיל לגו אע"ג דלא אתידע עד דכלא אשתלים ואתנהיר בקדמי
בכלהו סטרין · כדין בסים ההוא רעותא (ד"א נ"ג לכלא) ולא (ד"א דלא) אתפס
בגו בסתימו וכדין זכאה חולקיה מאן דיתדבק במאריה בהכיא שעתא זכאה איהו לע
זכאה איהו לתתא עליה כתיב ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך · ת"ח כיון דכלהו אשתל משלי כג
דא בדא ואתקשרו דא בדא בקשורא חדא ונשמתא עלאה נהיר לון מסטרא דלע
וכלהו נהורין איון בוצינא חדא בשלימו כדין רעווא חדא דמחשבה (ד"א במחשבה) את
(ד"א לגו לגו דנהירו דסליק על כלא ובגו לגו בההוא רעותא במחשבה אתפס) נהירו
אתפס ולא אתיידע בר ההוא רעו דמחשבה תפיס ולא ידע מה תפיס אלא דאתנ
ואתבסס ההוא רעו דמחשבה ואתמליא כלא ואשתלים כלא ואתנהיר ואתבסס
כדקא יאות ועל"ד כתיב אשרי העם שככה לו וגו' · מאן דזכי לאתדבקא במאריה כה תהלים קמד
גוונא ירית עלמין כלהו רחימא לעילא רחימא לתתא צלותיה לא אהדרא ריקניא דא את
קמי מאריה כברא קמי אבוי ועביד ליה רעותא בכל מה דאצטריך ואימתיה שליט על
בריין איהו גזיר וקב"ה עביד · עליה כתיב ותגזר אומר ויקם לך ועל דרכיך נגה א איוב כב
ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור וגו' · א"ר יצחק [א] מכאן דעקרן קב"ה (א) עיין לעיל לב א פי'
נטיען (ד"א ושתיל לון משמע דכתיב יהי · ר' יהודה אומר אור שכבר מאמר זה :
תנן משמע דכתיב ויהי אור והיה לא כתיב אלא ויהי וכד אסתכל קב"ה באינון
דרשיעייא גניז ליה לצדיקיא הה"ד אור זרוע לצדיק וגו' · והא אתמר ויאמר אל תהלים צז
יהי אור הה"ד מי העיר ממזרח וגו' · וירא אלהים את האור כי טוב · ישעיה מא
דהא א"ר חייא כדקאמרן חמא בעובדייהו דרשיעייא וגניז ליה · ר' אבא אמ
וירא אלהים את האור כי טוב לגנוז אותו · וירא אלהים את האור) (כ"א ושתיו
דכתיב ויהי אור מאי אור משמע אור שכבר היה אור · ר' יהודה אמר והיה (אור) לא נ
אלא ויהי לומר שכבר היה וכתיב אור זרוע לצדיק וגו' · והאי הוא דכתיב מי העיר ממ
וגו' · וירא אלהים את האור ויבדל · א"ר יצחק כדאמרן דחמא בעובדיהון דרשיע
וגניז ליה ר' אבא אמר חמא) דסליק נהוריה מסייפי עלמא עד סייפי עלמא וכי טוב
להגנזא

גמא ליה דלא יהנון מניה חייבי עלמא · אמר רבי שמעון וירא אלהים את האור
טוב דלא ישתכח ביה רתחא כתיב הכא כי טוב וכתיב התם ^ט^כי טוב בעיני ה׳ במדבר כד
רך את ישראל וסופא דקרא (ד״א אוכח) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך ובג״כ
אשתכח ליה רתחא ואע״ג דשיתף לון קב״ה כחדא · ת״ח נהירו עלאה למהוי נהיר
י אור · ומההוא נהירו חדו לכלא ביה · והוא ימינא לאתעטרא גולפוי (נ״א גליפי)
ספין בהדיה והא אתמר · כתיב ^ט^מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך · מה תהלים לא
טובך דא אור קדמאה דגניז קב״ה ליראיך לצדיקים לאינון דחלי חטאה כדקאמרן :* חסר כאן ועי׳ בסוף הספר
הי ערב ויהי בקר יום אחד · ויהי ערב מסטרא דחשך ויהי בקר מסטרא דאור
ומגו דאינון משתתפי כחדא כתיב יום אחד · רבי יהודה אמר מאי טעמא בכל
תא ויומא כתיב ויהי ערב ויהי בקר · למנדע דהא לית יום בלא ליליא ולית ליליא בלא
ם ולא אבעון לאתפרשא · אמר רבי יוסי ההוא יום דנפק אור קדמאה אתפשט בכלהו
מי דכתיב בכלהו יום · א״ר אלעזר משמע דכתיב בכלהו בקר · ולאו בקר אלא מסטרא
אור קדמאה · רבי שמעון אמר יומא קדמאה אזיל עם כלהו וכלהו ביה בגין לאחזאה
לאו בהו פרודא וכלא חד · ויאמר אלהים יהי אור יהי (ד״א ל״ג אור) אתפשטותא
בהאי אור לתתא ואלין אינון מלאכין דאתבריאו ביומא קדמאה אית לון קיומא לאתקיימא
סטר ימינא · וירא אלהים את האור כי טוב. את לאתכללא אספקלריאה דלא נהרא
ם אספקלריאה דנהרא דאתמר (ד״א ביה) כי טוב · אמר רבי אלעזר את לאתכללא
״א לאכללא) ^א^ ולאסגאה כלהו מלאכין דאתיין מסטרא דאור דא וכלהון נהרין כקדמיתא (א) לרבות כל המלאכים :
קיומא שלים : יהי רקיע בתוך המים · אמר רבי יהודה בהאי אתפרשו *מיין עלאין נג ב יז ב
מיין תתאין · רקיע פשיטותא דמיין והא אתמר ויהי מבדיל בין מיין עלאין לתתאין :
יעש אלהים את הרקיע · דעביד ביה עבידתא בסגיאו עלאה · ויהי רקיע לא כתיב
אלא ויעש דאסגי ליה ברבו סגיא · אמר רבי יצחק בשני אתברי גיהנם לחייבי
למא · בשני אתברי מחלוקת. בשני לא אשתלים ביה עבידתא ובגין כך לא כתיב ביה
טוב עד דאתא יום תליתאה ואשתלים ביה עבידתא בגין כך כי טוב תרי זמני חד
ל אשלמות עבידתא דיום שני וחד לגרמיה · ביום תליתאי אתתקן יום שני ואתפרש
יה מחלוקת · וביה אשלימו רחמי על חייבי גיהנם · ביומא תליתאה ^ב^ משתככין שביבין (ב) נשקטים שלהובי דגיהנ׳
יהנם · בגיני כך אתכליל ביה יום שני ואשתלים ביה · רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי
מעון אמר ליה האי אור ביום ראשון וחשך ביום שני ואתפרשו מיא ומחלוקת הוה ביה
מאי לא אשתלים ביום ראשון דהאי ימינא כליל לשמאלא א״ל על דא הוה מחלוקת
ותליתאה בעי למיעל ביניהו לאכרעה ולאסגאה בהו שלם :
תדשא הארץ דשא · אתחברותא דמיין עלאין בתתאין למעבד פרין · מיין עלאין (ד״א
פרין ורבין) ועבדי איבין: ^ג^ ותתאי קראן לון לעלאין כנוקב׳ לגבי דכורא בגין דמיין (ג) כענין דנאמ׳ תהום אל תהום קורא לקול
לאין דכורין ותתאי נוקבין · רבי שמעון אמר כל דא הוא לעילא והוא לתתא · אמר רבי
סי אי הכי אלהים דקא אמרן (ד״א אמר) מאן אלהים (ד״א ל״ג אלא אלהים סתם) ניטריך כדי
להים חיים לעילא · ואי תימא לתתא אלהים סתם · אלא לתתא איהו תולדות שיפפיעו עליונים
כד״מ לתחתונים :

כד"א אלה תולדות השמים והארץ בהבראם · ואמרינן בה' בראם ותהוא (ס"א דלעילא) לעילא אבהן דכלא הוא איהי עבידתא ועל דא ארעא עבדת תולדת דהא היא מתעברא כנוקבא מן דכורא · רא"א כל אילין הוו בארעא ולא אפיקת חילהא ואינון תולדותיה עד יום (חמישי) הששי דכתיב תוצא הארץ נפש חיה ואי תימא והא כתיב ותוצא הארץ דשא · אלא אפיקת תקון חילהא לאתיישבא כדקא יאות וכלא הוה גניז בה עד דאצטריך · דהא בקדמיתא כתיב [א] לדייא וריקניא כתרגומו [ב] ולבתר אתתקנת ואתיישבת וקבילת זרעא ודשאין ועשבין ואילנין כדקא יאות ואפיקת לון לבתר · ומאורות הכי נמי לא שמשו נהורא דלהון עד דאצטריך : **יהי מארת** ברקיע השמים (ד"א מארת כתיב חסר) לאכללא חויא בישא דאטיל זוהמא ועבד פרודא דלא משמש שמשא בסיהרא · מארת לווטין ועל דא גרים דאתלטייא ארעא דכתיב ארורה האדמה ובגין כך מארת כתיב חד יוד מארת דא סיהרא · רקיע השמים דא שמשא ותרווייהו בכללא חדא לאזדווגא לאנהרא עלמין לעיל' ותתא · משמע דכתיב על הארץ ולא כתיב בארץ דמשמע לעילא ותתא [ג] חושבן דכלא בסיהרא הוא · ר"ש אמר גימטריאות וחשבון תקופות ועבורין כלא הוא בסיהרא דהא לעילא לאו איהו · א"ל ר' אלעזר ולא והא כמה חושבנין ושיעורין קעבדי חברייא · א"ל לאו הכי אלא חושבנא קיימא בסיהרא ומתמן יעול בר נש למנדע לעילא · א"ל והא כתיב והיו לאותות ולמועדים · א"ל לאתת כתיב חסר · א"ל הא כתיב והיו א"ל הויין כלהון דיהון ביה [ד] כאספוקא דא דאתמליא מכלא אבל חושבנא דכלא [ה] בסיהרא הוא · ת"ח נקודה חד אית ומתמן שירותא לממני דהא מה דלגו דהכיא נקודה לא אתידע ולא אתייהב לממני [ו] ואית נקודה לעילא סתים דלא אתגליא כלל ולא אתידע ומתמן שרותא למימני כל סתים ועומקא · הכי נמי אית נקודה לתת' דאתגליא ומתמן הוא שירותא לכל חושבנא ולכל מנין ועל דא הכא אתר לכל תקופות וגימטריאות ועבורין [ז] זמנין וחגי ושבתי וישראל דדבקי בקב"ה עבדי חושבן לסיהרא ואינון דבקין ביה וסלקין לה לעילא דכתיב
(דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו' : **ישרצו** המים שרץ נפש חיה אמר רבי אלעזר הא אוקמוה דאינון מיין רחישו ואולידו כגוונא דלעילא והא אתמר · ועוף יעופף על הארץ
(ישעיה ו) יעוף מבעי ליה מהו יעופף א"ר שמעון רזא הוא · ועוף דא מיכאל דכתיב ויעף אלי
(דניאל ט) אחד מן השרפים · יעופף (ד"א נ"ג יעוף מבעי ליה אלא) דא גבריאל דכתיב והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה מועף ביעף (ד"א נ"ג ודא הוא יעופף) על הארץ ([ח] כ"ל דא אליהו דאשתכח תדיר בארעא ולא מסטרא דאבא ואמא אשתכח דאיהו *בד' [ט] טאסי (ס"א טאס עלמ')
דכתיב ורוח ה' ישאך על אשר לא אדע · ורוח ה' חד · ישאך תרין · על אשר תלת לא אדע ארבע · על פני דא מלאך המות) דהוא (*חשוך ארעא · על פני) (כ"נ (אית דל"ג) אחשיך פני עלמא וכתיב ביה וחשך על פני תהום) רקיע השמים · כדאמרן עולי ומסטין וכו': אמ' רבי אבא והא מלאכהמות בשני אתברי · אלא על הארץ דא רפא"ל דאיהו ממנא לאסוותא דארעא דבגיניה אתרפיאת ארעא וקיים בר נש עלה ורפי לכ חיליה · על פני רקיע השמים דא אוריא"ל וכלא הוא בקרא ובגין כך כתיב בתריה ויברא אלקים את התנינים הגדולים · אמר אלעזר (ד"א הא אוקימנא אלין לויה ובת זוגו · ד"א) אלין אינון שבעין ממנן רברבן על שבעין עמין ובגין כך אתבריאו כלהו למהוי שליטן על ארעא · ואת כל נפש החיה הרומשת אלין אינון ישראל דאינון

נפש

(א) תהו ובהו תרגומו לדייא וריקניא :
(ב) ולא"כ נתקנת לתקון הישוב :
(ג) כל החשבונות ושיעור ומדה הכל הוא מצד העטר"ה :
(ד) כאוצר הזה שמלא בר ולחם ומזון ומלבושי' והגורם אספוקא הוא ע"ש כי נ"ל האספוקא :
(ה) (פנחס רכ ב ויחי רלג א ופקודי רסו ורכג א) :
(ו) יש נקודה למעלה והיא נקודת החכמה שהיא ראשית לכול' אל הגלוי :
(ז) ומועדים :
(ח) ענין אליהו נעלם ולא נמצא לו אב ואם וכסוד שהיה שם למעלה מלאך כשאמר נעשה אדם וגו' ע' פרשת ויגש רט א ויקהל קנח א :
(ט) כד' רוחות כנגד ד' יסודות העולם ויקהל קנא ב :

פש ודאי דהוה חיה והקרון גוי אחד בארץ · אשר שרצו המים למיניהם דאינון
מתדלין באורייתא · ואת כל עוף כנף למינהו אלין צדיקייא דבהון ובגין כך אינון נפש
יה · ד"א ואת כל עוף כנף כדקא אתמר אלין אינון *שלוחי עלמא · אמר רבי אבא לעיל לד א
ש חיה דאינון (ד"א אינון) ישראל בגין דאינון בני דקב"ה (ד"א בנין לקב"ה) ונשמתהון
דישין מניה אתיין · נפשאן דשאר עמין עעכו"ס מאן אתר הוא · אמר רבי אלעזר
אינון סטרי שמאלא דמסאבי לון אית לון נשמתין · ובגין כך כלהו מסאבין ומסאבין
מאן דקרב בהדייהו : **ויאמר** אלקים תוצא הארץ נפש חיה וגו' כלהון שאר חיוון
חרנין כל חד וחד [א] כפום זיניה · וא"ר אלעזר האי מסייע למה דאמרן [ב] נפש חיה אלין (א) כפי מינו - (ב) ויקרא יע
רא‍ל דאינון נפש חיה קדישא עלאה · בהמה ורמש וחיתו ארץ אלין שאר עמין עעכו"ס א ותזריע מג. ומו ב:
דלאו אינון נפש חיה אלא (ד"א ערלה) כדקאמרן * :

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דאתכליל בשית סטרין כליל מכלא כגוונא דלעילא מה שחסר כאן עי'
בשייפי מתקנן ברזא דחכמתא כדקא יאות כלא תקונא עלאה · נעשה אדם בסוף הספר
א דכר ונוקבא כלא בחכמתא קדישא עלאה · בצלמנו כדמותנו לאשתכללא דא בדא
מהוי (ד"א ל"ג חד) הוא יחידאי בעלמא שליט על כלא : **וירא** אלקים את כל אשר
שה (ד"א כלל) והנה טוב מאד הכא אתתקן מה דלא אתמר כי טוב בשני בגין
אתברי ביה מותא והכא אתמר והנה טוב מאד · ואזלא כמה דאמרי חבריא והנה
וב מאד זה מות · וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וכי לא חמא
ה קודם אלא כלא חמא ליה קב"ה ומאי דאמר את כל לאסגאה כל דרין דייתון
בתר כן וכן כל מה דיתחדש בעלמא בכל דרא ודרא עד לא ייתון לעלמא · אשר
שה דא כל עובדין דבראשית דתמן אתברי יסודא ועקרא לכל מה דייתי ויתחדש
עלמא לבתר כן · ובגין כך חמא ליה קב"ה עד לא הוה ושוי כלא בעובדא דבראשית ·
ם הששי מאי שנא בכלהו יומי דלא אתמר בהו ה"א אלא הכא כד אשתכלל עלמא
אתחברת נוקבא בדכורא בחבורא חד ה' בששי (ד"א דאיהו *) למהוי כלא חד · ס"א יסוד
ויכלו אשתכללו כלא חד (ד"א כחד) · אשתכללו מכלא ואשתלימו בכלא :

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם · רבי אלעזר פתח [ט]מה רב טובך אשר צפנת ליראיך תהלים לא
פעלת לחוסים בך נגד בני אדם · ת"ח קב"ה ברא לבר נש בעלמא ואתקין
ה למהוי שלים בפולחניה ולאתתקנא ארחוי בגין דיזכי לנהורא עלאה דגניז קב"ה
צדיקייא כד"א [ט]עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו * ובמה * יזכי ליה ישעיה סד
בר נש להאי נהורא · באורייתא · דכל מאן דאשתדל באורייתא בכל יומא יזכי מה שחסר כאן עי'
מהוי ליה חולקא בעלמא דאתי ויתחשב ליה כאלו בני עלמין דהא באורייתא בסוף הספר ס"א זכי ב"נ
אתבני עלמא ואשתכלל הה"ד [ט]יי' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה וכתיב משלי ג
ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום וכל דאשתדל בה שכליל עלמין וקיים שם ח
ה · ות"ח ברוחא עביד קב"ה עלמא וברוחא מתקיימא רוחא דאינון דלעאן באורייתא
כל שכן רוחא דהבל דרביי דבי רב · מה רב טובך דא טובא דאתגניז ליראיך לאינון
דחלי חטאה · פעלת לחוסים בך · מאי פעלת דא עובדא דבראשית · רבי אבא אמר
א ג"ע דהא באומנותא עביד ליה קב"ה בארעא כגוונא דלעילא לאתתקפא ביה לדיקייא
הה"ד

זמראה מקום

הה"ד ט א פעלת לחוסים בך נגד בני אדם דהא הוא נגד בני אדם · ואחרא נגד
עלאין קדישין · אר"ש גן עדן לעילא ונגד בני אדם הוי (ואפילו אחרא נגד בני אדם
הוי) לאתכנשא ביה לדיקייא דעבדי רעותא דמאריהון · ויכלו דכלו עובדין דלעילא
ועובדין דלתתא · השמים והארץ לעילא ותתא · ר' שמעון אמר עובדא ואומנותא
דאורייתא שבכתב ועובדא ואומנותא דתורה שבעל פה · וכל צבאם אלין פרטי דאורייתא
אפין דאורייתא שבעים פנים לתורה · ויכלו דאתקיימו ואשתכללו דא בדא · שמים
וארץ פרט וכלל · וכל צבאם רזי דאורייתא דכיאן דאורייתא מסאבן דאורייתא*
ויכל אלהים ביום השביעי דא תורה שבע"פ דאיהו יום ז' וביה אשתכלל עלמא
דאיהו קיומא דכלא · מלאכתו אשר עשה ולא כל מלאכתו דהא ב תורה שבכתב
אפיק כלא בתוקפא דכתב דנפיק מחכמתא · ג תלת זמנין הכא ביום השביעי · ויכ
אלהים ביום השביעי · וישבות ביום השביעי · ויברך אלהים את יום השביעי · ה
תלת · ויכל אלהים ביום השביעי דא תורה שבע"פ דעם יום הז' דא אשתכלל עלמ
כדקא אמרן · וישבות ביום השביעי דא יסודא דעלמא · בספרא דרב ייבא סבא ד
יובלא ועל כך כתיב הכא מכל מלאכתו דכלא נפיק מניה · ואן דא יסודא כדקאמ
דהא נייחא ביה הוה יתיר מכלא · ויברך אלהים את יום השביעי דא כהן גדול דמבר
לכלא והוא נטיל ברישא דתנן כהן נוטל ברישא וברכאן ביה שריין לברכא ואקרי שביע
רבי ייסא סבא אמר הני תרי חד ביסודא דעלמא איהו וחד בעמודא דאמצעיתא
(ד"א ל"ג אבל הני תלת חד במעלי שבתא דליליא וחד דיומא וחד דעלמא דאתי דאי
שבת הגדול) וכן (ד"א ל"ג ויקדש) אותו למאן להוא אתר דאת קיימא ביה שר
כד"א ט והראני אותו ואת נוהו · ובהאי אתר שריין כל קדושין לעילא (ד"א דלעילא
ונפקי מניה לכנסת ישראל למיהב לה תפנוקא לחם פנג ואזלא הא כמה דכתיב ט מאש
שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך · מאשר דא ד קיים שלים · שמנה לחמו (ד"א מל
דהוה (ד"א ל"ג ליה) להם עוני אתהדר למהוי להם פנג · והוא יתן מעדני מלך
ה מאן מלך דא כנסת ישראל · הוא יהיב (ד"א לה) כל תפנוקין דעלמין וכל קדו
דנפקין מלעילא מהאי אתר נפקין · ועל דא ויקדש אותו ההוא את קיימא · כי ב
שבת · ביה נייחא דכלא (ד"א ביה נייחא) דעלאין ותתאין · ביה שבתא (ד"א אתיי
לנייחא · אשר ברא אלהים מכללא דזכור נפקא שמור לאתקנא עבידתא דעלמא
לעשות דא אומנא דעלמא · למעבד עבידתא דכלא · (ס"א אשר ברא אומנא אלטר
לעלמא וכל עבידתא דכלא) תו פרים ר' שמעון מלה ואמר כתיב ט שומר הברית והחס
שומר דא כנ"י · הברית דא יסודא דעלמא · והחסד דא אברהם דכנסת ישר
הוא שומר הברית והחסד · ואקרי שומר ישראל דא הוא נטיר פתחא דכלא נ
תליין כל עבידן דעלמא · ודאי אשר ברא אלהים לעשות לשכללא ולאתקנא כ
כל יומא ויומא לאפקא רוחין ונשמתין ואפילו רוחין ושדין · ואי תימא ד
אינון תקונא דעלמא · לאו הכי דהא אינון לתקונא דעלמא הוו ולאלקאה ב
לחייבי עלמא דאינון אזלין לקבלייהו לאוכחא להו · ומאן דאזיל לשמאלא אתאח
בסטרא שמאלא * לקבלייהו בגיני כך לתקונא הוו · תא חזי מה כתיב בשלמה ט והוכחת
בשבט אנשים ובנגעי בני אדם · מאן * נגעי בני אדם אלין אינון מזיקין · תא ח
בשעתא דאתבריאו אתקדש יומא ואשתארו רוחא בלא גופא · ואלין אינון בריין ד
אשתכלו

תהלים לא
(א) לעיל ו ע"א
פי' בסוף הספר מה שחסר כאן
(ב) תורה שבכתב וכו' ויקהל ר א נרא' שגם בינה נקרא כך ע"ש ויצא קנו ב סג ב ויתרו עג ב ומשפטים קכא ב :
(ג) עיין בפ' ויקהל רז ב על מה רומז ג' שבתות ושם מבואר כל הלכות שבת ע"פ הסוד וע' תקוני' תקון מח:
שמואל ב טו
בראשית מט
(ד) ברית שלום והוא יסוד בראשית ו ע"א ויחי ריז ע"א
(ה) נט א ורלה ב ורעו א וקכב א.
דברים ז
ס"א לקי בהו
שמואל ב ז
קסט ע"ב

תכללו (ד"א ל"ג ולא אתייסדו) ומסטר שמאלא איגון א זוהמא דדהבא ועל דא
ן דלא אשתכללו והיגון פגימין שמא קדישא לא שריא בהו ולא אתדבק ביה ודחילו
בון משמא קדישא איהו וחעין ודאלין מניה ושמא קדישא לא שריא באתר פגים ·
"ת האי בר נש דאתפגים דלא שבק בר בהאי עלמא כד נפק מניה לא אתדבק
מא קדישא · *ולא עאלין ליה בפרגודא בגין דאיהו פגים ולא אשתלים ואילנא לעיל יג א
תעקר בעיא נטיעה זמנא אחרא בגין דשמא קדישא אשתלים בכל סטרין · ופגימו
אתדבק ביה לעלמין · ותא חזי הני בריין פגימין איגון מעילא ומתתא ובגיני כך
מתדבקן לעילא ולא מתדבקן לתתא · ואלין דכתיב בהו אשר ברא אלהים לעשות
א אשתלימו עילא ותתא ואי תימא הא רוחין איגון אמאי לאו (ד"א אשתלימו)
לא אלא כיון דלא אשתלימו לתתא בארעא לא אשתלימו לעילא · וכלהו מסטר
אלא קא אתיין ומתכסיין מעינא דבני נשא וקיימי לקבלייהו ב לאבאשא לון · תלת
כמלאכי השרת · ותלת לון כבני נשא · *והא אוקמוה · בתר דאתבריאו רוחין (ד"א לעיל כט א
אטמרו) אשתארו איגון רוחין ג בתר רחייא דנוקבא דתהומא רבא ליליא דשבתא
מא דשבתא כיון דנפק קדושתא דיומא ולא אשתלימו נפקו לעלמא ושטאן לכל סטרין (א) זוהמא מותר סיג הזהב וכו' רמז אל הקליפו' איסוריו' מותרות כדין ואין להם אחיזה בקדושה כלל ולא לכל המתעסקים עמהם :
ביה עלמא לאתנטרא מנייהו · דהא כדין כל סטר שמאלא אתער ואשא דגיהנם
בטא וכל איגון דבסטר שמאלא אזלין ושטאן בעלמא · ובעאן לאתלבשא בגופא
יכלין · כדין בעינא לאסתמרא מנייהו ואתקינו שיר דפגעים בכל שעתא דדחילו
בון שריא בעלמא · ת"ח כד אתקדש יומא במעלי שבתא סוכת שלום שריא ואתפריסת
למא · מאן סוכת שלום דא שבתא וכל רוחין ועלעולין ושדין וכל סטרא דמסאבא
בו טמירין ועאלין בעינא דריחייא דנוקבא דתהומא רבא · דהא כיון דאתער (ב) לגרע לבני אדם :
ושתא על עלמא רוח מסאבא לא אתער בהדיה · ודא עריק מקמיה דדא · וכדין (ג) הוא מקום אחיזת הקליפו' איעותם · כא
מא בנטירו עלאה ולא בעינן לצלאה על נטירו כגון שומר את עמו ישראל לעד אמן ·
א דא ביומא דחול אתתקן דעלמא בעיא נטירו · אבל בשבת סוכת שלום אתפריסא נו יב :
עלמא ואתנטיר בכל סטרין · ואפילו חייבי גיהנם נטירין איגון וכלא בשלמא
תכחו עלאין ותתאין ובגין כך בקדושה דיומא מברכינן הפורס סוכת שלום עלינו
כל עמו ישראל ועל ירושלם אמאי על ירושלם אלא דא היא מדורא דההיא סוכה ·
ינא לזמנא לההיא סוכה · דאתפרסת עלנא ולמשרא עמנא ולמהוי (ד"א מגינא) עלנא
מא דשריא עלבנין ובגין דא לא דחלין מכל סטרין ועל דא הפורס סוכת שלום עלינו ·
א בשעתא דישראל מברכין ומזמנין להאי סוכת שלום אושפיזא קדישא ואמרי הפורס
בת שלום כדין קדושתא עלאה נחתא ופריסת גדפהא עלייהו דישראל ומכסיא לון כאמא
בנין וכל זינין בישין אתכניסו מעלמא ויתבי ישראל תחות קדושתא דמאריהון וכדין דא
בת שלום יהיב נשמתין חדתין לבנהא · מאי טעמא בגין דביה נשמתין שריין (ס"א דכדין
זווגא ונטלא נשמתין ובה שריין) ומניה נפקין · וכיון דשריא ופריסת גדפהא על בנהא ·
אריקת נשמתין חדתין לכל חד וחד · תו אמר רבי שמעון על דא תנינן שבת דוגמא דעלמי (ד) שופכות :
תי איהו הכי הוא ודאי ועל דא שמיטה ויובל דוגמא דא בדא · ושבת ועלמא דאתי
בות · והוא תוספת דנשמתא מרזא דזכור קא אתיא על האי סוכת שלום דנטיל
מעלמא

מעלמא דאתי ודא תוספת יהבת לעמא קדישא · ובההוא תוספת הדאן ויתנשי מנייה
כל מלין דחול וכל צערין וכל עקין כד"א ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה
הקשה וגו' · ובליליא דשבתא בעי בר נש לאטעמא מכלא בגין לאחזאה דהאי סוכת
שלום מכלא אתכלילת ובלבד דלא [א] יפגום מיכלא חדא ליומא ואית דאמרי תרין לתר
סעודתי אחרנין דיומא ושפיר · וכל שכן אי סליק יתיר ליומא ויכיל למטעם ממיכלא
אחרנין ולזעירי בתרי תבשילין סגיא ואוקמוה חבריא · נר של שבת לנשי עמא קדישא
אתייהיבת לאדלקא והברייא הא אמרו דאיהי כבתה בוצינא דעלמא ואחשיכת ליה
ושפיר · אבל רזא דמלה · האי סוכת שלום מטרוניתא דעלמא היא ונשמתין דאי
בוצינא עלאה בה שריין · ועל דא מטרוניתא בעיא לאדלקא דהא בדוכתה אתאחד
ועבדת עובדא · ואתתא בעיא בחדוה דלבא ורעותא לאדלקא בוצינא דשבת דהא יקר
עלאה היא לה וזכו רב לגרמה למזכי לבנין קדישין דיהון בוצינא דעלמא באוריי
ובדחלתא ויסגון שלמא בארעא ויהיבת לבעלה אורכא דחיין בגין כך בעי לאזדה
בה · תא חזי שבת ליליא ויומא זכור ושמור איהו כחדא ועל דא כתיב זכור את י
השבת לקדשו וכתיב שמור את יום השבת זכור לדכורא שמור לנוקבא וכלא חד · זכ
אינון ישראל חולקיה דקב"ה עדביה ואחסנתיה עלייהו כתיב אשרי העם שככה
אשרי העם שה' אלהיו* : **ויבן** ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם וגו' · ת
ר"ש כתיב אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה · האי קרא גוונין סגיאין
ביה · אלא מהו אלהים הבין דרכה · כד"א ויבן ה' אלהים את הצלע · דא תורה ש
פה דאית בה דרך כד"א הנותן בים דרך בגיני כך אלהים הבין דרכה · והוא י
את מקומה · מאן מקומה דא תורה שבכתב דאית בה דעת · (דעת ותבונה כ
אזלו) · ה' אלהים שם מלא לאתקנא לה בכלא · ועל דא אתקריאת חכמה ואתקרי
בינה · בגין דהוה בשם מלא ה' אלהים בכלא בשלימו בתרי שמהן · את הצלע
אספקלריאה דלא נהרא כד"א ובצלעי שמחו ונאספו · אשר לקח מן האדם בגין ד
מתורה שבכתב נפקת · לאשה · לאתקשרא בשלהובא דסטר שמאלא דהא אוריי
[ב] מסטרא דגבורה אתייהיבת · לאשה · למהוי *אש ה' קטיר כחדא · ויביאה אל האד
בגין דלא בעיא לאשתכחא בלחודהא אלא לאתכללא ולאתחברא בתורה שבכתב ·
דאתחברת בהדיה הוא יזון לה ויתקן לה ויתן לה מה דאצטריך היינו דכתיב ואת הארץ
אוקימנא · מכאן אוליפנא מאן [ג] דאנסיב ברתיה עד לא תיעול לבעלה אבוה ואמה מת
לה ויהבין לה כל מה דאצטריך כיון דאתחברת בבעלה הוא יזון לה והוא יתן לה מה דבע
תא חזי בקדמיתא כתיב ויבן ה' אלהים את הצלע · דאבא ואמא אתקינו לה (ב
קשוטין · ויבאה בגימט' כ"ד) ולבתר ויביאה אל האדם (ואעאלא ליה בחמש
קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול מצהלות חתנים) לאתקשרא
כחדא ולאתחברא חד בחד והוא יהיב לה מה דאצטריך · ד"א אלהים הבין ד
כד ברתא בבי אמא היא אסתכלא בכל יומא בכל מה דבעיא ברתה דכ
אלהים הבין דרכה כיון דחברת לה בבעלה הוא יהיב לה כל מה דבעיא וי
עובדהא הדא הוא דכתיב והוא ידע את מקומה (ושאי קרא ברזין עלאין אתקש

מראה מקום:
שמות יד
(א) שלא יפגום בסעודה שתקן בסעודת היום
ופ' פרשת יתרו דף א מענין סעודת שבת ובפרשת ויקהל דף א :
תהלים קמד
חסר כאן ועיין בסוף הספר :
איוב כח
ישעיה מג
תהלים לה
נח ע א
(ב) פירוש ואתכלילת בימינא ועיין יתרו עד א :
(ג) שמשיא בתו
ירמיה כה
איוב כח

האי קרא על חכמתא עלאה אתמר ואתקשר ברזין עלאין דהא נקודה קדמאה
מאן דידע בה כלל אבל אלקים הכין דרכה דא עלמא דאתי והו"א דא טמירא דכל
רין סתימא דכל סתימין דאקרי הו"א ולא ידיע בשמא) : כתיב וייצר יי'
ים את האדם הכא [א] אשתכלל בכלא בימינא ובשמאלא והא אוקימנא דאתכליל
בטוב אבל וייצר יי' אלקים ביצר טוב וביצר רע *אמאי אלא יצר טוב ליה לגרמיה ·
הרע לאתערא לגבי נוקבי · (ס"א ומסטר שמאלא אתער תדיר לגבי נוקבא)
דמלה מהכא אוליפנא דצפון אתער תדיר לגבי נוקבא ואתקשר בהדה ובג"כ
קריאת אשה · ות"ח [ב] יצר טוב ויצר הרע בגין דאתייהבת נוקבא ביניהו (נ"א דנוקבא
כלילת בהו) ואתקשרא בהדייהו ולא מתקשרא עד דיצר הרע אתער לגבה ומתקשרן
בדא · וכיון דמתקשרן דא בדא כדין אתער יצר טוב דאיהו חדוה ואייתי לה
יה (וכדין אתייהבת בינייהו לאתקנא ועל דא וייצר יי' אלקים שם מלא לגביה יצר
ויצר רע) (ד"א ונטילא סטרא דצפון ממש דאיהו חדוה בלא זוהמא דיצר הרע
ד בה בקדמיתא דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני ואתייהבת בין
א ושמאלא לאתזנא ועל דא וייצר ה' אלקים שם מלא לגבי תרין סטרין אלין) ·
האדם הא אוקימנא · אבל דכר ונוקבא כחדא (ד"א ולא הוו) מתפרשן למהוי
ן באפין · מה כתיב עפר מן האדמה השתא קיימא לאתקנא ת"ח אתתא כד
חברת בבעלה אתקריאת על שם [ג] בעלה איש אשה צדי"ק צד"ק איהו טופר ואיהי
· (ד"א ל"ג וכדין) איהו נבי ואיהי נביה (ד"א כד"א) [ד] נבי היא לכל הארצות ·
ב [ה] לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח יי' אלהיך אשר תעשה לך · אצל מזבח
לעילא מניה או באתר אחרא מאן שרייה אלא הא אוקימנא · *אשר דא בעלה
תתא (ד"א ה"א) אתקריאת על שום בעלה אשרה · (נ"א הרי הם אשר ה"א) ועל
כתיב [ו] לבעל ולאשרה בגין כך כתיב לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח יי' אלקיך ·
יל *אתר דהוות מזבח יי' דהא מזבח יי' איהו קיימא על דא ועל דא [ד] לקבלה לא
ע לך אשרה אחרא · ת"ח בכל אתר כל אינון פלחי שמשא אקרון עובדין לבעל
ון דפלחין לסיהרא איקרון עובדי אשרה ועל דא לבעל ולאשרה ואשרה אתקרי על
בעלה אש"ר · אי הכי אמאי אתעבר שמא דא · אלא אשרה על שום דכתיב
אשרי כי אשרוני בנות (והוא ד"א הא) דלא אשרוה שאר עמין וקיימי אחרא תחותה
עוד אלא דכתיב [ה] כל מכבדיה הזילוה [י] ובג"כ *אתעבר שמא דא ובגין דלא יתתקפון
ן דעבדי שאר עמין עעכו"ם וקרינן מזבח דאיהו מאדמה דכתיב מזבח אדמה וגו'
י כך עפר מן האדמה · ויפח באפיו נשמת חיים (מלה אתכליל אבל ויפח באפיו)
כליל נשמת חיים בהוא עפר כנוקבא דמתעברא מן דכורא דהא מתחברן ואתמליא
עפר מכלא ומאי איהו רוחין ונשמתין · ויהי האדם לנפש חיה השתא אתתקן
ם אדם לאתקנא ולמיזן לנפש חיה : *ויבן יי' אלקים אוף הכי נמי בשם מלא דהא
ת ואמא אתקינו לה עד לא אתת לבעלה את הצלע כד"א שחורה אני ונאוה בנות
לם אספקלריאה דלא נהרא אבל אבא ואמא אתקינו לה לאתפייסא בעלה בהדה ·
אה אל האדם · מהכא אוליפנא דבעאן אבא ואמא דכלה לאעלא ברשותיה דחתן ·
ה את בתי נתתי לאיש הזה וגו' · מכאן ואילך בעלה ייתי לגבה דהא ביתא דילה
דכתיב ויבא אליה · ויבא גם אל רחל בקדמיתא ויביאה אל האדם דעד הכא אית
ה ולאמא למעבד לבתר איהו ייתי לגבה וכל ביתא דילה הוא ויטול רשות מינה · וע"ד
רנא דכתיב ויפגע במקום וילן שם דנטיל רשו בקדמית' · מכאן אוליפנא דמאן דמתחבר

(א) כאן נתייסד
(ב) מנחות יג: ד' דף לד : מה שחסר כאן עיין בסוף הספר
(ג) קפב ב ויקרא טו ב ופ' ויצא קסג א ומשפטים קלד ב הרומ' קמז א
(ד) ולכן נוה כנגדה כש"י לא תטע לך וגו'
(ה) כל מכבדיה ביחידי ברשות וכח בפני עצמה
(ו) שגורם לה זלזול על ידי פירודו :
יחזקאל כ'
דברים טז
קפב ב
מלכים ב כג
נ"א אשרה
בראשית ל
איכה א
נ"א אתעביד
שמות כ
עי' בסוף הספר מה שחסר כאן
שיר א
דברים כב
בראשית כט
שם כח

ומראה מקום

קמח ב

בארעתיה [א] בעי למפגע לה ולבסמא לה במלין ואי לאו לא [ב] * יבית לגבה · בגין דיה

(א' גרין לפייס' פתיל' ולפתות' בדברים :)

רעותא דלהון כחדא בדלא אניסו · וילן שם כי בא השמש לאחזאה דאסיר ליה לבר נ

לשמשא ערסיה ביממא · ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו הכא אוליפנא דאפילו יה

(ב) לא ילין אנלא :

למלכא ערסי דדהבא ולבושי יקר למיבת בהו ומטרוניתא תתקין ליה ערסא מתת

באבנין ישבוק דיליה ויבית במה דאיהי תתקין דכתיב וישכב במקום ההוא · ת"ח מ

(ג) דברים נעימים :

כתיב הכא ויאמר האדם זאת הפעם וגו' · הא [ג] בשימו דמלין לאמשכא עמה חביבות

ולאמשכא לה (עמה) לרעותיה לאתערא עמה רחימותא · חמי כמה בשימין אינון מ

כמה מלי דרחימותא אינון עלם מעלמי ובשר מבשרי בגין לאחזאה לה דאינון חד ול

לית פרודא בינייהו בכלא · השתא שרי לשבחא לה · לזאת יקרא אשה דא היא ד

(ד) נקוף בפני אדם :

ישתכח כוותה · דא הוא יקרא דביתא כלהון נשין גבה [ד] כקופא בפני בני נשא · א

משלי לא

לזאת יקרא אשה שלימו דכלא לזאת ולא לאחרא כלא הוא מלי רחימותא כד"א [ו] רבו

בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה :

על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד כלא לאמשכ

לה ברחימו ולאתדבקא בהדה כיון דאתער לגבה כל מלין אלין מה כתיב והנ

(ה) אף שהאד' מכוון לגם שמי' בתשמישו אעפ"כ יצה"ר מתטילו ביבין שבוה והנאת גופו :

היה ערום וגו' · [ה] הא אתער יצר הרע לאחדא בה בגין לקשרא לה בתיאובתא דגו

ולאתערא לגבה מלין אחרנין דיצר הרע אתענג בהו · עד לבתר מה כתיב :

ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים ותקח מפריו ותא

קבילת ליה ברעותא ותתן גם לאישה עמה הא כדין היא אתערא לגב

בתיאובתא (נ"א בתאובתא) לאתערא (נ"א למיהב) ליה רעותא ורחימו דא מלה לאחז

עובדא לבני נשא כגוונא דלעילא · אמר רבי אלעזר אי הכי במאי נוקים ליה לצי

יצר הרע דאחיד בה בנוקבא אמר ליה הא אתערנא אלין לעילא ואלין לתתא יצר ט

ויצר רע · יצר טוב מימינא ויצר רע משמאלא ושמאלא לעילא אחיד בנוקבא לקשרא

שיר ב

כחדא (לאתקשרא ביה) בגופא כד"א [ו] שמאלו תחת לראשי וגו' ועל דא מלין אתפר

לעילא ותתא עד הכא · מכאן ולהלאה מלין בזוטרא (נ"א בזוטא) [י] דזיפתא לזעי

דטינקין לפרשא מלה וכא אתערו ביה חברייא · ר"ש הוה אזיל לטבריה והוו עמיה ר

יוסי ורבי יהודה ורבי חייא אדהכי חמו ליה לרבי פנחס דהוה אתי · כיון דאתחב

כחדא · נחתו ויתבו תחות אילנא חד מאילני טורא · אמר רבי פנחס הא יתיבנ

מאלין מלי מעלייתא דאת אמר בכל יומא בעינא למשמע · פתח רבי שמעון וא

בראשית יג

[י] וילך למסעיו מנגב ועד בית אל עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה בין ב

אל ובין העי · וילך למסעיו למסעו מבעי ליה מאי למסעיו אלא תרין [ז] מטלנין א

חד דידיה וחד דשכינתא דהא כל בר נש בעי לאשתכחא דכר ונוקבא בגין לאתק

מהימנותא וכדין שכינתא לא אתפרשא מניה לעלמין · ואי תימא מאן דנפיק לאור

דלא אשתכח דכר ונוקבא שכינתא אתפרשא מניה · תא חזי האי מאן דנפיק לאר

(קסח א) יסדר צלותא קמי קב"ה בגין לאמשכא עליה שכינתא דמריה [ח] עד

יפוק לארחא בזמנא דאשתכח דכר ונוקבא · כיון דסדר צלותיה ושבחיה ושכי

שריא עליה יפוק דהא שכינתא אזדווגת בהדיה בגין דישתכח דכר ונוקבא · דכר ונוק

תהלים פה

במתא דכר ונוקבא בחקלא הה"ד [ט] צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו · ת"ח

זמנא

(ו) פי' (לתינוקו' של ערסין) זוטו הוא מל' זוטו של ים וזיפתא פי' פסולת מענין זפת או זיוף ולפי שמזייפין הדבר בפסות מפס נקרא זיפתא והגירסא נכונה היא

ולהלאה מילין דזוטא דזיפתא לזעירין דינקין ור"ל ע"כ הגיעו סודות האצילות בפ' זו ומכאן ואילך ידבר מעולם התחתון שהוא

המורגש שבו נראין הפסול' בדמיון הסמרי' ופסול' שהם למטה במשקי' ונמסר הביאור והדבור בו אפי' לתנוקו' היונקים כלומר שהד'

מבוארים מעצמם ואין הדבור סכנה בו : (ז) שני מסעות : (ח) קודם שילך : (ט נח ב ש ה :

א דכר נמ אתעכב באורחא בעי לנטרא עובדוי בגין דזווגא עלאה לא יתפרש מניה
תכח פגים בלא דכר ונוקבא · במתא אצטריך כד נוקביה עמיה כ"ש הכא דזווגא
אה אתקשרת ביה · ולא עוד אלא דהא זווגא עילאה נטיר ליה באורחא ולא מתפרשא
יה עד דיתוב לביתיה · בשעתא דעאל לביתיה בעא לחדאה דביתהו (ביתיה) בגין
ביתהו גרמא ליה הוא זווגא עלאה · כיון דאתא' לגבה בעי לחדאה לה בגין תרין
י חד בגין חדוותא דהאי זווגא חדוותא דמצוה היא וחדוותא דמצוה חדוותא
כינתא איהו ולא עוד אלא דאסגי שלום בתס (לאתא) (נ"א לאתתא) הה"ד [ט]וידעת איוב ה
שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא · וכי אי לא פקיד לאתתיה חטא איהו · הכי
א ודאי בגין דגרע יקר זווגא עלאה דאזדווגת ביה ודביתהו גרמא ליה · וחד דאי
מעברא אתתיה זווגא עלאה אריקת בה נשמתא קדישא דהאי ברית אקרי ברית
ק"ה · ועל דא בעי לכוונא בחדוותא דא כמה דבעי בחדוותא דשבת (דאינון חכימין)
איהו זווגא דחכימין · ועל דא וידעת כי שלום אהלך דהא שכינתא אתיא עמך ושריא
יתך וע"ד [ט]ופקדת נוך ולא תחטא מאי ולא תחטא · לשמשא קמי שכינתא חדוותא שם
מצוה · כגוונא דא תלמידי חכמים דמתפרשן מנשייהו כל אינון יומין דשבתא בגין
אתעסקא באורייתא זווגא עלאה אזדווג בהו ולא מתפרש' מנייהו בגין דישתכח
ר ונוקבא כיון דעאל שבת בעיין תלמידי חכמים לחדאה לדביתהו בגין יקר זווגא
אה ולכוונא לבייהו ברעותא דמריהון כמה דאתמר · כגוונא דא האי מאן דאתתיה
מי מסאבו דילה ונטיר לה כדקא יאות כל אינון יומין זווגא עלאה אזדווג בהדיה
תכח דכר ונוקבא כיון דאתדכיאת אתתיה בעי לחדאה לה חדוה דמצוה חדוה
אה וכלהו טעמי דקא אמרן בחד דרגא סלקין [א] סתמא דמלה כל אינון בני (א) סוד כדבר
מהימנותא בעיין לכוונא לבא ורעותא בהאי · ואי תימא אי הכי שבחא הוא דכר נמ
נפיק לאורחא יתיר מן ביתיה בגין זווגא עלאה דאזדווגת בהדיה · תא חזי בזמנא
' הוא בביתיה עקרא דביתא דביתהו בגין דשכינתא לא אתעדי מן ביתא בגין
יתהו · כמה דתנינן דכתיב [ט]ויביאה יצחק האהלה שרה אמו · דשרגא אתדלקת בראשית כד
ט בגין דשכינתא אתת לביתא · רזא דמלה אמא עלאה לא אשתכחת גבי דכורא
א בזמנא דאתתקנת ביתא ואתחברו דכר ונוקבא כדין אמא עלאה אריקת ברכאן
רכי לון כגוונא דא אמא תתאה לא אשתכחת לגבי דכורא אלא בזמנא דאתתקנת
א ואתי דכר לגבה דנוקביה ואתחברו כחדא כדין אמא תתאה אריקת ברכאן
רכא לון · ועל דא בתרי נוקבין אתעטר דכור' בביתיה כגוונא דלעילא · והיינו רזא
תיב [ט]עד תאות גבעות עולם · [ב] האי ע"ד תיאובתא דגבעות עולם ביה נוקבא עילאה שם מט
תקנא ליה ולאעטרא ליה ולברכא ליה · נוקבא תתאה לאתחברא ביה ולאתזנ' מניה · (ב) ויחי רשו ע"ב ושיות כב
זווגא דא לתתא [ג] כד דכורא אנסיב תאות גבעות עולם לגביה ואתעטר בתרי נוקבי ע"א :
חד עלאה וחד תתאה · עלאה לארקא עליה ברכאן · תתאה לאתזנא מניה ולאתחברא (ג) כשהזכר נושא אשה :
דיה · וב"כ בביתיה תאות גבעות עולם לגביה ואתעטר בהו · כד נפיק באורחא לאו (ד)דשכינ' יתי'
י · אמא עלאה אתחברת בהדיה ותתאה אשתארת · כד תב לביתיה בעי לאתעטרא ובאשתו בלקה:
רי נוקבי כדקאמרן · אמר ר' פנחס אפילו [ה] בקליפו ספירי קטרא לא פתחי ה)אפי' בדברי'
עטרא פשוטים שבש

' לסודות סתור' סביר' בקשר של ספירין אין פתחון פה לדבר כבס לפניך · ואלא סנפירי לבון ספיר כאז"ל כלוחות של סנפרינון היו :

ישעיה ח מטרא קמך. א"ר שמעון כגוונא דא אורייתא קאים בין תרי בתים כמה דכתיב לש
בתי ישראל וגו' חד סתימאה עלאה וחד אתגליא יתיר. (סתימאה) עלאה (דא) ק
דברים ה גדול דכתיב קול גדול ולא יסף. והאי קול פנימאה איהו דלא אשתמע ולא אתגלי
ולא הוה כד נביע בי גרון אפיק (ביה) ה' בחשאי ונביע תדיר ולא פסק. ואיהו דק
פנימאה' דלא אשתמע לעלמין. ומהאי נפקא אורייתא דאיהו קול יעקב והאי אשתמ
(ד"א דאשתמע) דנפקא (ד"א נפקא) מההיא דלא אשתמע. ולבתר אתאחיד דב
בהדיה ונפק לבר מחיליה ומתקפיה וקול דיעקב דאיהו אורייתא אחיד בין תרי מק
אחיד בהאי פנימאה דלא אשתמע ואחיד בהאי דלבר דאשתמע. תרין אינון דלא אשתמ
ותרין אינון דאשתמעו תרין דלא אשתמעו דא הוא חכמה עלאה סתימאה דקיי
במחשבה דלא אתגליא ולא אשתמע. לבתר נפקא ואתגליא זעיר בחשאי דלא אשת
(א) פרשת נח סב ב ופקודי רמו ב ובמב ב: בהוא דאקרי קול גדול דהוא דק ונפיק בחשאי. תרין אינון * דאשתמעו אינון דנפ
מההוא קול דיעקב ודבור דאתאחיד בהדיה. האי קול גדול דאיהו בחשאי ולא אשתמ
איהי בי"ת להכמה עלאה וכל נוקבא בי"ת אקרי והאי דבור בתראה איהו בית ל
דיעקב דאיהו אורייתא וע"ד אורייתא שריא בבי"ת בי"ת ראשית. פתח ואמר בראשי
(ב) לעיל כט א ושם א: ברא אלהים היינו דכתיב ויבן ה' אלהים את הצלע. את השמים היינו דכת
ויביאה אל האדם. ואת הארץ כד"א ועצם מעצמי. ודאי האי איהי ארץ החיי
(ג) פי' א: תהלים קי תו פתח ר' שמעון ואמר נאם יי' לאדוני שב לימיני עד אשית אויביך הדום לרגלי
נאם יי' לאדוני דרגא עלאה לדרגא תתאה קאמר שב לימיני לאתקשרא מערב
בדרומא שמאלא בימינא בגין לתברא חיליהון דשאר עמין עעכו"ם. נאם יי' לאדו
יהושע ג נאם יי' דא יעקב. לאדוני דא ארון הברית אדון כל הארץ. ד"א נאם יי' דא יוב
ישעיה כא לאדוני דא שמיטה. דכתיב בה אשכבתי את אדוני. שב לימיני דהא ימינא ביוב
שריא ושמיטה בעי לאתקשרא בימינא. ת"ח שמיטה דא לא אתקשר בקיומא ב
בימינא ובשמאלא מיומא דאשתכחת כד בעיא לאתקשרא אושיט דרועא שמאלא לקב
וברא עלמא דין ובגין דהוא מסטרא דשמאלא לית ביה קיומא עד זמנא דאלף שביע
דבההוא יומא לחוד אתקשר כדין בימינא וכדין תהוי בין ימינא ושמאלא בקיומא ב
ויתהון שמים חדשים וארץ חדשה וכדין לא תעדי מתמן לעלמין. אי הכי בי
מקים שב לימיני. אלא עד זמנא ידיעא דכתיב עד אשית אויביך הדום לרגליך
ישעיה נד תדיר אבל בההוא זמנא לא תעדי מתמן לעלמין דכתיב כי ימין ושמאל תפרוצי לג
כלא חד. את תרי את השמים דא שכינתא עלאה. ואת הארץ דא שכינתא דלת
באתחברותא דדכר ונוקבא כחדא. וכד אתמר כמה דאתפרשו ביה הכו
(ד) לק לט שא מס לבדר: עד כען. בעו (ד"א בעא) למיזל. קמו אמר ר"ש ד מלה חדא בע
דברים ד פתח רבי שמעון ואמר תרי קראי כתיבי כי יי' אלהיך אש אוכלה הו
שם וכתיב התם ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום. הני קראי אוקי
(ה) פקודי רמו ב: לון בכמה אתר ואתערו בהו חברייא. ת"ח כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא. הא אמ
מלה דא בגו חברייא דאית אשא אכלא אשא (ואית אשא) ואכיל לה ושצי לה בגין דאי
אשא תקיפא מאשא ואוקמוה. אבל ת"ח מאן דבעי למנדע חכמתא דיחודא קדי
יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא או מגו בוצינא דדליק דהא שלהובא לא סלקא א
כד

אתאחד במלה גשה (נ"א אחרא) · ת"ח בשלהובא דסלקא אית תרין נהורין · חד
רא [א] חוורא דנהיר וחד נהורא דאתאחיד בה אוכמא או תכלא : [ב] ההוא נהורא חוורא
בו לעילא וסלקא בארח מישור ותחותיה ההוא נהורא תכלא או אוכמא דאיהו כרסייא
וא חוורא · וההוא נהורא חוורא שארי עליה ואתאחידו דא בדא למהוי כלא חד
וא נהורא אוכמא או גוון תכלא דאיהו לתתא הוא כרסיא דיקר לההוא חוורא · וע"ד
א דתכלתא והאי כרסיא תכלא אוכמא אתאחד במלה אחרא לאתדלקא דהוא מתתא
וא אתער ליה לאתאחדא בנהורא חוורא (ס"א עילאה) ודא תכלא אוכמא לזמנין
הדר סומקא וההוא נהורא חוורא דעליה לא אשתני לעלמין דהא חוורא הוא תדיר ·
ל האי תכלא אשתני לגוונין אלין לזמנין תכלא או אוכמא ולזמנין סומקא · והאי
אחיד לתרין סטרין · אתאחיד לעילא בההוא נהורא (ס"א עילאה) חוורא אתאחיד
תא בההוא מלה דתחותוי דמתקנא ביה לאנהרא (מלין דשוין ליה לאדלקא) ולאתאחדא
ה ודא אכלא תדיר ושצי לההוא מלה דשויין ליה · דהא בכל מה דאתדבק ביה לתתא
יא עלוי ההוא נהורא תכלא שצי ליה ואכיל ליה בגין דאורחוי הוא לשיצאה ולמהוי
יל דהא ביה תליא שצו דכלא מותא דכלא · ובגיני כך איהו אכיל כל מה דאתדבק
ה לתתא · וההוא נהורא חוורא דשריא עלוי לא אכיל ולא שצי לעלמין ולא אשתני
ריה וע"ד אמר משה כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא ודאי · אכיל ושצי כל מה
ריא תחותוי ועל דא אמר יי' אלהיך ולא אלהינו · בגין דמשה בההוא נהורא חוורא
עילא הוה דלא שצי ולא אכיל · ת"ח לית ליה [ג] אתערותא לאתדלקא האי נהורא
לא לאתאחדא בנהורא חוורא אלא על ידי ישראל דאינון מתדבקן ביה תחותוי ·
ת אע"ג דאורחיה דהאי נהורא תכלא אוכמא לשיצאה כל מה דאתדבק ביה תחותוי
ראל מתדבקן ביה תחותוי וקיימין בקיומא הה"ד ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים ·
ביי' אלהיכם ולא אלהינו (אלא ביי' אלהיכם) · בההוא נהורא תכלא אוכמא דאכיל
י כל מה דאתדבק ביה תחותיה ואתון מתדבקן ביה וקיימי דכתיב חיים כלכם
ום · ועל נהורא חוורא שריא לעילא נהורא סתימא דאקיף ליה ורזא עלאה הכא
לא תשכח בשלהובא דסליק וחכמתין דעליונין ביה · אתא רבי פנחס ונשקיה אמר
יך רחמנא [ה] דאיערענא הכא אזלו עמיה דר' פנחס תלת מלין אהדרו רבי שמעון
ברייא אמר רבי שמעון הא דאמרן רזא דחכמתא איהו ביחודא קדישא דבג"כ ה"א
רלה דשמא קדישא איהו נהורא תכלא אוכמא דאתאחיד ביה"ו דהוא נהורא חוורא
היר · ת"ח לזמנין האי נהורא תכלא ד' · [ו] ולזמנין ה' · אלא בזמנא דלא מתדבקן
ה ישראל לתתא לאדלקא ליה לאתאחדא בנהורא חוורא איהו ד' ובזמנא דמתערי ליה
אתחברא עם נהורא חוורא כדין אקרי ה' מנלן דכתיב [ז] כי יהיה נערה בתולה נער
כתיב בלא ה' מ"ט בגין דלא אתחברת בדכורא ובכל אתר דלא אשתכחו דכר ונוקבא
א לא אשתכח וסלקא מתמן ואשתאר ד' דהא איהי כל זמנא דאתחבר בנהורא
ורא דנהיר אקרי ה' דהא כדין כלא אתחבר כחדא איהי אתדבקת בנהורא חוורא וישראל
תדבקן בה (ד"א ל"ג לתתא) וקיימא תחותה לאדלקא לה וכדין כלא חד ודא הוא רזא
קרבנא דתננא דסליק אתער ליה לנהי נהורא תכלא לאדלקא וכד אתדלק אתחבר
בנהורא

(א) בסקדמנה יב א ועז ב ופג ב ויקהל ריג ב ופקודי רכו ב ובר"מ בפ' לו לג א ויצא קנא א תרומה קמא :
(ב) פקודי רכו ע"ב :
(ג) לקמן עז ב
(ד) וכן בפ' אחרי מות אלהיך דא שכינתא עם א ושלח לך קפו א וילך רפד א :
(ה) שפגעתי ואינה לידי לבא פה ולשמוע חדושים אלו
(ו) סג א נו ב
דברים כב
(ז) שמות לג ב

בנהורא חוורא ושרגא דליק ביחודא חד · ובגין דארחא דהאי נהורא תכלא לשיצאה
ולמהוי אכיל כל מה דאתדבק ביה תחותיה · כד רעוא אשתכח ושרגא דליק בחבור
חד כדין כתיב [ט]ותפול אש ה' ותאכל את העולה וגו' · וכדין אתידע דהאי שרג
דליק בחבורא חד וקשורא חד · נהורא תכלא אתדבק בנהורא חוורא ואיהו חד אכ
תחותיה [א] תרבין ועלוון דמשמע דהא לא אכיל (נ"א ואיהו ועלוון דהא לא אכי
תחותיה אלא בזמנא דאיהו סליק (נ"א דליק) וכולא אתקשר ואתחבר בנהורא חוור
וכדין שלמא דעלמין כלהו וכולא אתקשר ביחודא חד · ולבתר דשיים לשיצאה תחותי
האי נהורא תכלא מתדבקן ביה תחותיה כהני וליואי וישראל אלין בחדוה דשיר ואל
ברעותא דלבא ואלין בצלותא ושרגא דליק עלייהו ואתדבקו נהורין כחד ונהיר
עלמין ומתברכין עילאין ותתאין · וכדין ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היו
ואתם אתם מבעי ליה אלא ו' לאוספא על תרבין ועלוון דאינון מתדבקין ביה ואכ
ושלאן ואתון מתדבקן ביה בההוא נהורא תכלא אוכמא דאכלא ואתון קיימי' הה'
חיים כלכם היום (ס"א ותכלת וארגמן) כל גוונין [ב] טבין לחלמא בר מתכלא דאי
אכיל ושצי תדיר ואיהו אילנא דביה מותא ושריא על עלמא תתאה ובגין דכלא שרי
תחותיה איהו אכיל ושצי · ואי תימא הכי נמי שריא בשמיא לעילא וכמה חילין אי
לעילא וכלהו (שצי ואכיל) קיימי · [ג] ת"ח כל אינון דלעילא בההוא נהורא תכלא אתכלל
אבל תתאי לאו הכי דאינון מלי גשם עלמא (נ"א אחרא לתתא על מה) דקיימא ושר
עליה · ובג"כ אכיל ושצי לון ולית לך מלה אחרא לתתא בעלמא דלא אשתצי בו
דנהורא תכלא שצי לכל מה דקיימא עליה · בארבעין וחמש גווני [ד] זיני נהו
אתפליג עלמא שבעה מתפלגין לשבעה תהומין כל חד בטש בתהומא דיליה ואב
מתגלגלין בגו תהומא ועייל ההוא נהורא באינון אבנין ונקב לון ומיא נפקו בהו ושק
כל חד וחד על תהומא וחפייא לתרין סטרין · נפקו מיא באינון נוקבין ועאל נהו
ובטש לארבע סטרי תהומא מתגלגלא נהורא בחבירתה ואערעו כחד ופלגין מיין ואחי
כל אינון שבעה בשבעה תהומי וכראן (ס"א שראן) בחשוכי תהומא וחשוכי אי
אתערבי בהון וסלקין מיא ונחתין ומתגלגלין באינון נהורין ואתערבו כחדא נהו
וחשוכין ומיין ואתעבידו מנייהו נהורין דלא אתחזאן חשוכאן בטש כל חד בחבר
ומתפלגין לשבעין וחמש נוקבי תהומי ובהו נגדן מיא · כל נוקבא ונוקבא סליק בק
(ואשתמען) ואזדעזען תהומין וכד ההוא קלא אשתמע כל תהומא קרי לחבריה וא
פליג מימך ואעיל בך הה"ד [ט]תהום אל תהום קורא לקול צנוריך · תחות א
תלת מאה * ותמנין (ותמשה) [ה] גידין מנהון חוורין מנהון אוכמין מנהון סומק
אתכלילו דא בדא ואתעבידו גוון חד · אינון גידין אתרקימו בשבע עשרה רשת
וכל חד רשת גידין אקרי (אתקיימו) אתרקימו דא בדא ונחתין בשפולי תהומי · תר
אלין תרין רשתין קיימין כחיזו דפרזלא · ותרין רשתין אחרנין כחיזו דנחש
תרין כרסוון קיימי עלייהו חד מימינא וחד משמאלא כל אינון רשתין מתחב
כחדא ומיין נחתין מאינון צנורין ועאלין באלין רשתין אינון תרי כרסוון ד
כרסיא דרקיעא אוכמא וחד כרסיא דרקיעא [ו] ססגונא אלין תרין כרסוון ד
אינון סלקין (כחד) בההוא כרסייא דרקיעא אוכמא · וכד נחתין נח
בההוא כרסיא דרקיעא ססגונא אלין תרין כרסוון חד מימינא וחד משמאלא
וההוא כרסיא דרקיעא אוכמא מימינא · וההוא כרסיא דרקיעא ססגונא משמאל ·

מלכים א יח

(א) הלבים ועולות :
(ב) בלא לקמה א בר"מ :
(ג) מכאן עד ברזא עילאה שבדף נג א סודפס שנית בפקודי רכה ב:
(ד) מיני מרה"ו' נחלק העולם פקודי רכה ב :
(ה) ליטרו' קטני' מהפכטי' לכל לד זולא ליטרו' סגדולי' שבאלילים ומבבדי אהוב אלוב שכמו שיש באדם גידים קטני' וגדולי' :
(ו) רקיע שיש לו גון תחת אשר תרגומו ססגוני' פס ומתפאר בגוונין הרבה בט :

תהלים מב
נ"א ושתין

סלקין בכרסייא דרקיעא אוכמא מאיך כרסייא דרקיעא שמאלא ונחתין ביה מתגלגלין
סוון חד בחד * נקטין כל אינון דשתין בגווייהו ואעלין לון בשפולא דתהומא תתאה ·
אים חד כרסייא וסליק לעילא מכל אינון תהומי וקאים כרסייא אחרא לתתא דכל
הומי · בין תרין כרסוון אלין מתגלגלין כל אינון תהומין וכל אינון נהורין אתכללו
תרין כרסוון אלין שבעין וחמש (ד"א ל"ג נהורין) נהורין אינון שבעה אינון עלאי
לא וכל אינון אחרנין אחידן בהו וכלהו תליין בגלגלוי דהאי כרסייא בסטרא דא ·
גלין בגלגלוי דהאי כרסייא בסטרא דא בהון מיין * סלקין ונחתין אינון דנחתין ·
ברלן בתהומי ובקעי לון אינון דסלקין עאלין באינון נוקבי אבנין וסלקין ומליין לשבע
ין · עד כאן שבעה גווני נהרין ברזא [ב] עלאה · שבעה נהורין אחרנין מתפלגין
בעה ימים וימא חד כליל לון · ההוא ימא חד איהו ימא עלאה דכלהו שבע ימין
לין ביה · שבעה נהורין אלין עאלין לגו ההוא ימא ומהאן ליה לימא (לשבעין) לשבעה
ורין וכל סטרא וסטרא אתפלג לשבעה נחלין כדכתיב [ט] והכהו * לשבעה נחלים וגו' וכל
לא ונחלא אתפלג לשבעה נהרין · וכל נהרא ונהרא אתפלג לשבעה ארחין · וכל אורחא
רחא אתפלג לשבעה שבילין · וכל מימוי דימא כלהון עאלין לגווייהו · שבעה נהורין
קין ונחתין לשבעה סטרין שבעה נהורין עלאין עאלין לגו ימא שתא אינון ומחד עלאה
קי כמה דנטיל ימא הכי פליג מימוי לכל אינון ימין לכל אינון נהרין · [ג] חד תנינא
תא בסטר שמאלא שאט בכל אינון נהרין אתי בסטר קשקשוי כלהו תקיפין
רזלא ומטי לשאבא ושאיב אתרה וכל אינון נהורין אתחשכן קמיה פומיה ולישניה
הטא אשא (אדוד דלישניה) [ד] אדוד לישניה כחרבא תקיפא · עד דמטי למיעל למקדשא
ימא וכדין סאיב מקדשא ואתחשכן נהורין ונהורין עלאין סלקין מן ימא כדין ימא
תפלגין מימוי בסטר שמאלא וימא [ה] קאפי ולא נגדין מימוי ועל דא רזא דמלה כמה
תיב והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה יי' אלהים רזא דהויא בישא נחית
תתא לעילא (ס"י מעילא לתתא) והוא שאט על אפי מיין מרירן ונחית לאפתי לתתא
דיפלון גו רשתוי · האי חויא היא מותא דעלמא והוא עאל במעוי [ו] דבר נש
א לסטר שמאלא ואית חויא אחרא דחיי בסטר ימינא תרוייהו אזלי עמיה דבר נש
נה דאוקמוה · מכל חית השדה דהא כל שאר חיון דחקלא לית בהו חכים לאבאשא
אי בגין דאיהו זוהמא דדהבא ווי למאן דאתמשיך אבתריה דאיהו גרים ליה מותא
ל דאתיין אבתריה והא אוקמוה · אדם אתמשיך אבתריה לתתא ונחית למנדע בכל
ב דלתתא כמה דנחית הכי אתמשיך רעותיה ואורחוי אבתרייהו עד דמטין להאי
יא וחמו תיאובתיה דעלמא וסטו אורחוי באתר דא כדין קם ואתמשיך איהו אבתרייהו
אדם ואתתיה ואתדבק בהו וגרים להו מותא ובכל דרוי דאתו אבתריה עד דמטו ישראל
ורא דסיני לא פסק זוהמא דיליה מעלמא והא אתמר · כיון דחטו ואתדבקו באילנא
ריא ביה מותא לתתא מה כתיב · **וישמעו** את קול יי' אלקים מתהלך
ן · מהלך אין כתיב · כאן אלא [ז] מתהלך [ח] ת"ח עד לא חטא אדם הוה
יק וקאים בחכמה דנהירו עלאה · ולא הוה מתפרש מאילנא דחיי · כיון
אסגי תיאובתא למנדע ולנחתא לתתא אתמשיך אבתרייהו עד דאתפרש מאילנא
חיי · וידע רע ושבק טוב · ועל דא כתיב [ט] כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך

רע

ס"א נחתי ונקטין · ס"א בתהומיא סלקין · (א) חופרים בתהומות : (ב) ע"ב : ישעיה יא · שמות רמב ב · (ג) הוא המקטרג הגדול שעליו נאמר והרג את התנין אשר בים ישעיה כז ב : (ד) חדוד לשונו כחרב חדה וחזק : (ה) והים נקרש ונקפא מלשון קפאו תהומות לעיל כט ב : (ו) שסיג"ר נכנס ומתעלם במעי כסתום של ב"א לאסיתו כדי שיפול ברשתו אשר טמן לו : (ז) מתהלך שאחזו בקליפה שהיא שורש המיתה : (ח) מכאן עד מסבות גוונא כמש בסוף דף נג תמצאוהו כפול בכי הפא קנג ב וע' לקמן עא א · תהלים ה

ומראה מקום

רע · מאן דאתמשך בתר רע לית ליה דירה עם אילנא דחיי · ועד לא חטאו הוו שמע...
קלא מלעילא והוו ידעי חכמתא עלאה וקיימי בקיומא דזיהרא עלאה ולא דחלי...
דחטאו אפילו קלא דלתתא לא הוי יכלין למיקם ביה · כגוונא דא עד לא חבו ישר...
(א) כי תשא קנג ע"ב : [א] בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני אתעבר מנייהו זוהמא דהאי חויא דהא כ...
בטול יצר הרע הוה מעלמא ודחו ליה מנייהו וכדין אתאחידו באילנא דחיי וסלקו לעי...
ולא נחתו לתתא כדין הוו ידעין וחמאן אספקלריאן עלאין ואתנהרין עינייהו והדאן למנ...
(ב) חגורה של אותיות סקדושים : ולמשמע וכדין חגר לון קב"ה [ב] חגורין דאתוון דשמיה קדישא דלא ייכול לשלטאה עלי...
האי חויא ולא יסאב לון כקדמיתא כיון דחטאו בעגלא אתעבר מנייהו כל אינון דר...
ונהורין עלאין ואתעברו מנייהו אינון חגירו מזיינין דאתעטרו משמא עלאה קדי...
שמות לד ואמשיכו עלייהו חויא בישא כמלקדמין וגרמו מותא לכל עלמא · ולבתר מה כתיב וי...
אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וייראו מגשת אליו · ת"ח מה כת...
שם יד בקדמיתא וירא ישראל את היד הגדולה וכלהו חמאן זהרין עלאין ומתנהרין באספקל...
שם כ דנהרא דכתיב וכל העם רואים את הקולות ועל ימא הוו חמאן ולא דחלין דכתיב זה...
שם טו שם לד ואנוהו · לבתר דחטו פני הסרסור לא הוו יכלין למחמי דכתיב וייראו מגשת אליו · ...
שם לג מה כתיב בהו ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב דאתעבר מנייהו אינון מז...
(דאתחברו בהו ד"א דאתחגרו בהון) בטורא דסיני בגין דלא ישלוט בהו ההוא ח...
בישא · כיון דאתעבר מנייהו מה כתיב ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למח...
הרחק מן המחנה · א"ר אלעזר מאי האי קרא לגבי האי אלא כיון דידע משה דאתע...
מנייהו דישראל אינון זיינין עלאין אמר הא ודאי מכאן ולהלאה חויא בישא ייתי לדיי...
(ג) רלו ב שם : בינייהו ואי יקום מקדשא הכא בינייהו יסתאב · מיד [ג] ומשה יקח את האהל ונטה לו מ...
למחנה הרחק מן המחנה בגין דחמא משה דהא כדין ישלוט חויא בישא מה דלא ...
מקדמת דנא · וקרא לו אהל מועד וכי לא הוה בקדמיתא אהל מועד אלא בקדמי...
אהל סתם השתא אהל מועד · מה מועד · ר' אלעזר אמר לטב ור' אבא אמר לביש ...
אלעזר אמר לטב מה מועד דאיהו יום חדוה דסיהרא דאתוספא ביה קדושה (מה מו...
לא שלטא ביה פגימותא · אוף הכי קרא לה בשמא דא לאחזאה דהא אתרחיק (ה...
אהל מבינייהו ולא אתפגים וע"ד וקרא לו אהל מועד כתיב · ורבי אבא אמר לביש ...
ישעיה לג בקדמיתא הוה אהל סתם כד"א אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח והשתא ...
מועד בקדמיתא למיהב חיין אריכין לעלמין דלא ישלוט בהו מותא מכאן ולהלאה ...
איוב ל מועד כד"א ובית מועד לכל חי · השתא אתייהיב ביה זמנא [ד] והיין ק...
(ד) חיים שיש לו קצבה כא"ש לעלמא בקדמיתא לא אתפגים והשתא אתפגים בקדמיתא חברותא וזווגא דסיה...
ימי שנותינו בשמשא דלא יעדון · השתא אהל מועד זווגא דלהון מזמן לזמן ובגיני כך וקרא לו ...
בהם שבעים שנה : מועד מה דלא הוה קודם · רבי שמעון הוה יתיב ליליא חד ולעי באורייתא והוו י...
שמות לג קמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי · אמר רבי יהודה הא כתיב ויתנצלו ב...
ישראל את עדים מהר חורב וקאמרינן דגרמו מותא עלייהו מההוא זמנא ולעילא ו...
בהו ההוא חויא בישא דאעדו ליה מינייהו בקדמיתא · ישראל תינח יהושע דלא ...
(ה) הוסר ממנו (אעדי ד"א אתעדי) [ה] מניה ההוא זיינא עלאה דקביל עמהון בטורא דסיני או ...

אי תימא דלא אעדי (ד"א אתעדי) מניה אי הכי אמאי מית כשאר בני נשא · אי
תימא דאתעדי מניה אמאי והא לא חטא דהא איהו עם משה הוה בשעתא דחבו
ישראל · ואי תימא (ד"א ל"ג דהא) דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני כמה דקבילו
ישראל אמאי · פתח ואמר (א) כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו · האי קרא
אמרו ביה חברייא מאי דקאמרו אבל כי צדיק יי' צדיק הוא ושמיה צדיק
ובגיני כך צדקות אהב · ישר איהו ישר כד"א צדיק וישר · ועל דא
יחזו פנימו כל בני עלמא ויתקנו ארחייהו למיהך בארח מישר כדקא יאות · ת"ח כד (ב)
דאין קב"ה עלמא לא דן ליה אלא לפום רובן דבני נשא · ות"ח כד חב אדם באילנא
דאכל מניה גרם לההוא אילנא דשרי ביה מותא לכל עלמא וגרים פגימו לאפרשא
אתתא מבעלה וקאים חובא דפגימו דא בסיהרא · עד דקיימו ישראל בטורא
דסיני כיון דקיימו ישראל בטור' דסיני אתעבר ההוא פגימו דסיהרא וקיימא
לאנהרא תדיר · כיון דחבו ישראל בעגלא תבת כמלקדמין סיהרא לאתפגמא ושלטא
חויא בישא ואחיד בה ומשיך לה לגביה · וכד ידע משה דחבו ישראל ואתעבר מנייהו
אינון זיינין קדישין עלאין ידע ודאי דהא חויא אחיד בה בסיהרא לאמשכא לה לגביה
ואתפגימת כדין אפיק לה לבר · וכיון דקיימא לאתפגמא אע"ג דיהושע קאים בעטרא
דזיינין דילה כיון דפגימו שריא בה ואתהדרת כמה דאתפגימת בחובא דאדם לא יכיל
ב"נ לאתקיימא בר משה דהוה שליט בה ומותיה הוה בסטרא אחרא עלאה ועל דא
לא הוה רשו בה לקיימא ליהושע תדיר ולא לאחרא ועל כך אהל מועד קרי ליה אהל
דהא שריא ביה זמן קציב לכל עלמא ועל דא רזא דמלה אית ימינא לעילא ואית ימינא
לתתא · אית שמאלא לעילא ואית שמאלא לתתא · אית ימינא לעילא בקדושה עלאה
ואית ימינא לתתא דאיהו בסטרא אחרא · אית שמאלא לעילא בקדוש' עלאה לאתערא
רחימותא לאתקשרא סיהרא באתר קדישא לעילא לאתנהרא · ואית שמאלא לתתא
דפריש רחימותא דלעילא ואפריש לה מלאנהרא בשמשא ולאתקרבא בהדיה ודא הוא
סטרא דחויא בישא דכד שמאלא דא דלתתא אתערת כדין משיך לה לסיהרא ואפריש
לה מלעילא ואתחשכת נהורהא ואתדבקת בחויא בישא וכדין שאיבת מותא לתתא לכלא
ואתדבקת בחויא ואתרחקת מאילנא דחייא וע"ד גרים מותא לכל עלמא ודא הוא דכדין
אסתאבת מקדשא עד זמן קציב דאתתקנת סיהרא ותבת לאנהרא ודא הוא אהל
מועד ועל דא יהושע לא מית אלא [ב] בעיטא של נחש דא דקריב ופגים משכנא
כדקדמיתא · ודא הוא רזא דכתיב ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל
אע"ג דאיהו נער לתתא לקבלא נהורא לא ימיש מתוך האהל כמה דאתפגים
הא הכי נמי אתפגים דא אע"ג דזיינא קדישא הוה ליה כיון דאתפגים סיהרא
הכי הוא ודאי לא אשתזיב בלחודוי מניה מההוא גוונא ממש · [ג] ת"ח כגוונא דא כיון דחב
אדם נטל קב"ה מניה אינון זייני אתוון נהירין קדישין דאעטר ליה קב"ה וכדין
דחלו וידעו דהא אתפשטו מנייהו הה"ד וידעו כי ערומים הם · בקדמיתא הוו מתלבשן
באינון כתרי יקר מזיינין דאינון חירו מכלא · כיון דחבו אתפשטו מנייהו וכדין ידעו דהא
מותא קרי לן וידעו דאתפשיטו מחירו דכלא וגרמו מותא לן ולכל עלמא:

תהלים יא · (א) ויקרא טו ה · שמות לג · (ג) פ"ב:

(ב) בקולמוס שנכתב בו המות וי"מ בעלה שנהג כנחש הקדמוני לחוה לגמ' ולאכול מעץ הדעת טוב ורע ונתפתה אדם על ידה ועל ידו נגזר מיתה לכל בני העולם ומלוה קנס המיתה מ"ז יהושע [illegible] · ועיין [illegible] דא דקתני כ"ב דייקא:

מראה מקום

ט כ ויתפרו עלה תאנה כו' *אוקימנא דאוליפו כל זיני חרשין וקוסמין ואחידו בק[...]
דלתתא כמה דאתמר · בשכיחא שעתא אתגרע זקיפו וקומה דאדם מ[...]
אמין · וכדין אתעביד פרודא וקאים אדם בדינא ואתלטיא ארעא והא אוקימנא
ויגרש את האדם · א"ר אלעזר לא ידענא מאן עבד תרוכין למאן · אי קב"ה ע[...]
תרוכין לאדם אי לא · אבל מלה אתהפיך ויגרש את א"ת דייקא · ו[...]
גרש את · האדם · האדם ודאי גרש את · ובגין דא כתיב וישלחהו יי' אלהים מ[...]
אמאי וישלחהו בגין דגרש אדם את כדקאמרן · וישכן איהו אשרי לון באתר דא דא
גרים וסתים אורחין ושבילין ואשרי דינין על עלמא ואמשיך לווטין מההוא יומא ולעיל
ואת להט החרב המתהפכת · כל אינון דשריין [א] בקוספי דינין על עלמא דמתהפ[...]
לגוונין סגיאין בגין לאתפרעא מעלמא לזמנין גוברין לזמנין נשין · לזמנין אשא מלה[...]
ולזמנין רוחין [ב] דלית מאן דקאים בהו · וכל דא לשמור את דרך עץ החיים דלא יוסי[...]
לאבאשא כקדמיתא · להט החרב אלין דמלהטן [ג] אשא וקוסטירי על רא[...]
דרשיעיא וחייביא ומתהפכין גוונין לכמה זיינין לפום ארחייהו דב"נ וע"ד ל[...]
מלאכי ג כד"א [ו] ולהט אותם היום הבא וגו' והא אתמר · החרב דא חרב ליי' כ[...]
ישעיה לד [ז] חרב ליי' מלאה דם וגו' א"ר יהודה להט החרב (אפילו) כל אינון [ד] קסטרין דלא[...]
דמתהפכין מדיוקנא לדיוקנא כלהון ממנן על עלמא לאבאשא ולאסטאה לון לחייבי על[...]
דעברין על פקודי דמאריהון · ת"ח כיון דחב אדם אמשיך עליה כמה זיינין בישין וכ[...]
גרדיני נמוסין ודחיל מכלהו ולא יכיל לקיימא עלייהו · שלמה ידע חכמתא עלאה ו[...]
ליה קב"ה עטרא דמלכותא והוו דחלו מניה כל עלמא · כיון דחב אמשיך עליה כ[...]
זיינין בישין וכמה גרדיני נמוסין ודחיל מכלהו וכדין יכילו לאבאשא ליה ומה דה[...]
בידיה נטלו מניה ועל דא במה דאזיל ב"נ ובההוא ארחא דאתדבק ביה הכי מ[...]
עליה חילא ממנא דאזיל לקבליה · כך אדם דהוה משיך עליה חילא אחרא מס[...]
דסאיב ליה ולכל בני עלמא · ת"ח כד חב אדם משיך עליה חילא מסאבא וסאיב [...]
ולכל בני עלמא והאי הוא חויא בישא דאיהו מסאב וסאיב עלמא· דתנינן כד אפיק נשמ[...]
מבני נשא אשתאר מניה גופא מסאב וסאיב ביתא · וסאיב לכל אינון דמקר[...]
במדבר יט ביה הה"ד [ח] הנוגע במת וגו' וע"ד כיון דאיהו נטיל נשמתא וסאיב גופא כדין אתיי[...]
רשו לכל אינון סטרי מסאבן לשריא עלוי דהא ההוא גופא אסתאב מסטרא דההוא ח[...]
בישא דשריא עלוי וע"ד בכל אתר דההוא חויא בישא שארי מסאבי ליה ואסתאב · ו[...]
כל בני עלמא בשעתא דניימי על ערסייהו בליליא וליליא פריש גדפהא על כל
עלמא טעמי טעמי' דמות' ומנו דטעמי טעמי' דמותא האי רוחא מסאבא שטיא על ע[...]
וסאיב (על) עלמא (ד"א ל"ג בגו [ה] קפטירא דיליה) [ו] ושריא על ידוי דב"נ ואסתאב
אתער ואתהדר ליה נשמתיה בכל מה דיקרב בידוי כולהו מסאבי בגין דשריא על[...]
רוח מסאבא · ועל דא לא יסב ב"נ מנוי לאלבשא ממאן דלא נטיל ידוי · דהא אמ[...]
עליה ההוא רוח מסאבא ואסתאב ואית ליה רשו להאי רוח מסאבא לשריי' בכל [...]
דאשכח רשימו מסטריה · ועל דא לא יטול ידוי בר נש ממאן דלא נטיל ידוי בגין דהא[...]
עליה ההוא רוח מסאב' וקביל ליה מאי דנטל מיא מניה ואית ליה רשו לשריי' [...]
דבר

(א) בקוספי דינין שניתן לסם רשות לזבוע דין ולזרוק על ספול' והוא מל' קוספית' דשמע' ספי' זריקת גולל בשמש אבן נקר' סקלע שזורקין בו באבן קוספיתא

(ב) אין מי שיבינם לידע עוב פס לעיל מד א :

(ג) ומלאכים בתוקף שלהבת אלהם על ראש הרשעי' בניבנם והוא מענין קוסטינר ס"י בלין :

(ד) אותן ממוני' ובעלי' שלמט' שנולג' העליון המתהפכים פליר הג' ליר כמ"ש כולם מחזיקים על כפולג להרע ולהבי' לרשעי' מיענהו על במצות ואא"כ מכניסים שם אותו :

(ה) כאבל של אדם כשוד שהוא שוכב על מטתו :

(ו) לעיל יב לקמן קסט ב ·

ר נש בגין כך בעי בר נש לאסתמרא בכל סטרוי מסטרא דהאי חויא בישא דלא ישלוט
וי חמין קב"ה לעלמא דאתי לאעברא ליה מעלמא הדא הוא דכתיב ואת רוח הטומאה זכריה יג
אעביר מן הארץ (וכדין) (ד"א וכתיב) בלע המות לנצח וגו׳ : ישעיה כה

האדם ידע את חוה אשתו וגו׳ רבי אבא פתח (ואמר) מי יודע רוח בני האדם קהלת ג
העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ · האי קרא
נה גוונין אית ביה והכי הוא כל מלוי דאורייתא כמה גוונין בכל חד וחד וכלהו יאות
כי אינון וכל אורייתא מתפרשא בשבעין אנפין לקביל שבעין סטרין ושבעין ענפין והכי
א בכל מלה ומלה דאורייתא וכל מאי דנפיק מכל מלה ומלה כמה גוונין אתפרשין מניה
ל סטרין · ת"ח כד ב"נ אזיל בארח קשוט הוא אזיל לימינא ואמשיך עליה רוחא
ישא עלאה מעילא והאי רוח סליק ברעותא קדישא לאתאחדא לעילא ולאתדבקא
דושא עלאה דלא אתעדי מניה · וכד בר נש אזיל באורח ביש וסטי אורחוי הוא אמשיך
יה רוח מסאבא דלסטר שמאלא וסאיב ליה ואסתאב ביה כד"א ולא תטמאו בהם ויקרא יא
ונטמתם בם אתא לאסתאבא מסאבין ליה · ות"ח בשעתא דבר נש אזיל בארח קשוט
משיך עליה רוחא קדישא עלאה ואתדבק ביה ברא דיוליד ויפוק מניה לעלמא הוא
יך עליה קדושה עלאה ויהא קדיש בקדושה דמאריה כמה דכתיב והתקדשתם שם כ
יתם קדושים וגו׳ וכד איהו אזיל בסטר שמאלא ואמשיך עליה רוח מסאבא ואתדבק
ה ברא דיפוק מניה לעלמא הוא אמשיך עליה רוח מסאבו ויסתאב במסאבו דההוא
רא וע"ד כתיב מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעל׳ · כד איהו באתדבקות
נא סלקא היא לעילא · וכד איהו באתדבקות שמאלא ההוא סטר שמאלא דאיהו רוח
אבו נחית מעיל׳ לתתא ושוי דיוריה בבר נש ולא אעדי מניה וברא (ומה) דאוליד בההוא
ח) מסאבו איהו הוי בריה מההוא רוח מסאב איהו ההוא ברא · אדם אתדבק בההוא רוח
אב ואתתיה אתדבקת ביה בקדמיתא ונטלת וקבילת ההוא זוהמא מניה אוליד בר ·
י ברא ברא דרוח מסאבא איהו ועל דא תרין בנין הוו · חד מההוא רוח מסאב
כד תב אדם בתיובתא · ובגיני כך האי מסטרא מסאבא (ודא ד"א והאי) מסטרא
יוא · רבי אלעזר אמר בשעתא דאטיל נחש ההוא זוהמא בה בחוה קבילת ליה וכד
תמש עמה אדם אולידת תרין בנין · חד מההוא סטרא מסאבא וחד מסטרא דאדם
י דמי הבל בדיוקנא דלעילא וקין בדיוקנא דלתתא · ובגין כך אתפרשו ארחייהו
מן דא ודאי קין ברא דרוח מסאבא הוה דאיהו חויא בישא (והבל ברא דאדם) הוה
ין דקין אתא מסטרא דמלאך המות קטיל ליה לאחוי והוא בסטרא דיליה ומניה כל
ורין בישין ומזיקין ושדין ורוחין אתיין לעלמא · אמר רבי יוסי קין קינא דמדורין
פין דאתו מסטרא דמסאבא לעלמא ולבתר אייתיאו קרבנא · דא אקריב מסטרא
יה ודא אקריב מסטרא דיליה כדא הוא דכתיב ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי (א) ר"ש מקץ ודף רי ב
דמה וגו׳ · רבי שמעון אמר ויהי מקץ ימים מאי מקץ ימים דא הוא [א] קץ כל (ב) נח סג
ר · ומאן איהו דא מלאך המות · וקין מההוא קץ ימים אייתי קרבנא דייקא א קנב קנג
אמר מקץ ימים ולא אמר מקץ ימין · ובג"כ [ב] כתוב בדניאל ואתה לך לקץ א ריב ב : דניאל יב
טח ותעמוד לגורלך · אמר ליה לקץ הימין או לקץ הימים · א"ל לקץ הימין
וקין

וקין מקץ ימים אייתי : **ויבא** קין מפרי האדמה כד"א ומפרי העץ · אמר ר' אל
ישעיה יג מפרי האדמה כד"א [ט]אוי לרשע רע כי גמול ידיו כו' · (כי פרי מעלליהם יאכ
פרי מעלליהם יאכלו דא מלאך המות יאכלו) (נ"א גמול ידיו דא מלאך המות יעב
דאתמשך) עלייהו ויתדבק בהו לקטלא לון ולסאבא לון · וע"ד קין אקריב מסטר' דיליה · ו
הביא גם הוא מבכורו' לאסגאה סטרא עלאה דאתיא מסטר קדושתא(ד"א מסטר' קדי
ובגיני כך וישע יי' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה לא קבל (
(ד"א ליה) קב"ה ועל דא ויחר לקין מאד ויפלו פניו דהא לא אתקבילו אנפוי איכון א
דסטרוי וקביל ליה להבל · ובגיני כך כתיב ויהי בהיותם בשדה · בשדה דא אתתא כ
כי בשדה מצאה וקין קני על נוקבא יתירה דאתילידת עם הבל דכתיב ותוסף ללדת
אתמר : **הלא** אם תיטיב שאת · כמה דאתמר אבל שאת כדאמר ר' אבא ב
תסתלק לעיל' ולא תיחות לתתא · א"ר יוסי האי מלה הכת' אתמר ויאות הוא · אבל
שמענא שאת יסלק מינך וישבוק לך אתדבקותא דא דרוח מסאבא · ואי לא לפ
תהלים קיח חטאת רובץ מאי לפתח דא דינא עלאה דאיהו פתחא דכלא כד"א [ט]פתחו לי ש
צדק · חטאת רובץ ההוא סטרא דאתדבקת ביה ואתמשכת עלך יהא נטיר לך לאתפר
מנך כתרגומא · אמר רבי יצחק ת"ח בשעתא דקטיל קין להבל לא ידע היך (נפ
(ד"א יפיק) נשמתיה מניה והוה נשיך ליה בשיניה כחוויא והא אוקמוה חברייא
ביה שעתא לייט ליה קב"ה והוה אזיל לכל סטרי עלמא ולא הוה אתר דמקבל
(א) עד שהשם על ראשו והרע על מעשיו : עד [א] דאטפח על רישיה ותב קמי מאריה וקבילת ליה ארעא [ב] במדורא לתתא .
יוסי אמר ארעא קבילת ליה למיהך בה דכתיב וישם יי' לקין אות · ר' יצחק א
(ב) במדור התחתון שיש בארץ ולמעלה מזו : לאו הכי אלא לתתא קבילת ליה ארעא במדורא חדא דתחותה דכתיב הן גר
אותי היום מעל פני האדמה · מעל פני האדמה גורש · אבל לתתא לא גורש · ו
ירמיה ; אתר קבילת ליה ארעא · בארק"א וכל אינון דדיירי תמן עליהון כתיב [ג] [ט]יאב
(ג) לעיל ס א : מארעא ומתחות שמיא אלה · ותמן שוי מדוריה והיינו דכתיב וישב בארץ נוד קדמת ע

ואמר ר' יצחק מההוא שעתא דקטיל קין
להבל דאתפרש (ד"א אתפרש) אדם מאתתיה
תרין רוחין נוקבין הוו אתיין ומזדווגן עמיה
ואוליד רוחין ושדין דשאטן בעלמא · ולא
תקשי לך האי דהא בר נש כד איהו
בחלמיה אתיין רוחין נוקבן וחייכן עמיה
ומתחממן מניה ואולידין לבתר ואלין אקרון
נגעי בני אדם ולא מתהפכן אלא לדיוקני בני
נשא ולית לון שערין ברישא ועל דא כתיב
(ד) לעיל יט ב: שמואל ב ז [ד] בשלמה [ט]והוכחתיו בשבט אנשים ובנגעי
בני אדם · ואפילו כהאי גוונא רוחין דכורין
תהלים צב אתיין לנשי עלמא ומתעברן מנייהו
ואולידן רוחין וכלהון נגעי בני אדם אקרון ·
בתר מאה ותלתין שנין אתלבש אדם

תוספתא

כיון דאמר קין גדול עוני מנשא מחל ליה קב"ה
מעונשיה בגין דגזר עליה בקדמיתא ואמר ליה נע
תהיה בארץ והשתא אשתאר בנוד צלחודוי הה"ד
קין מלפני ה' וגו' כלומר דכד נפק מן קדם
הוה בגין למהוי נד בארעא ולא נע · ועוד אמר
נפק קין מן קדם ה' אמר לו אדם ברי מה את
על דינך · אמר לו קין אבא כבר אתבשרית ד
לי קב"ה בנוד צלחודוי · אמר לו היאך הוא
לו בגין דתבית ואודית קמיה אמר אדם וכי
הוא רב והקיף חילא דתשובה ואנא לא ידעית
לשבחא למריה ולאודאה ליה פתח ואמר [ט]מ
שיר ליום השבת טוב להודות לה' כלומר
לשבחא ולאהבא ולאודאה קמי קב"ה ע"כ

בקיומא

ויל א ואתחבר באתתיה ואוליד בר וקרא שמיה ש"ת רזא דסופא דאתוון
קיטרי גליפן · רבי יהודה אמר רזא דרוחא דאתאביד דאתלבש בגופא (דארעא)
א בעלמא הה"ד כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל · וא"ר יהודה כתיב ויולד
ותו *כצלמו משמע דבנין אחרנין לא הוו (בדמותו כצלמו ומלה דא הוא) בדיוקנא
ב ודא בדמותו כצלמו בתיקונא דגופא ובתיקונא דנפשא בארח מישר · (כ"א ומלה
בוא כמה דאתמר ואמר רבי אבא משמיה דרבי ייסא) כמה דאמר ר"ש משמיה
ייבא סבא בנין אחרנין באתדבקותא דזוהמא דנחש והוא דרכיב ביה דאיהו
ל הוו ובגיני כך לא הוו בדיוקנא דאדם · ואי תימא הא אמרת דהבל מסט"א
הכי הוא אבל תרווייהו לא הוו בדיוקנא דלתתא · אמר (ד"א ליה) ר' יוסי והא
ב והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ולא (ד"א א"ל הכי הוא אבל תרווייהו
הוו בדיוקניה דלא) כתיב ויולד את קין · ואפילו בהבל לא כתיב ויולד אלא ותוסף
ת את אחיו את הבל ודא הוא רזא דמלה · אבל בהאי מה כתיב ויולד בדמותו
נו · רבי שמעון אמר מאה ותלתין שנין אתפרש אדם מאתתיה וכל אינון מאה
תין שנין הוה אוליד רוחין ושדין בעלמא · בגין ההוא חילא דזוהמא דהוה שאיב ביה
דחסיל מניה ההוא זוהמא ג תב וקני (דאעדי) לאנתתיה ואוליד בר כדין כתיב ויולד
ותו כצלמו · ת"ח כל בר נש דאזיל לסטר שמאלא ואסתאב ארחוי כל רוחי מסאבי מסיך
רמיה ורוח מסאב אתדבק ביה ולא אעדי מניה ואתדבקותא (דיליה) דההוא רוחא
ב הוי בהאי ב"נ ולא באחרא · ובגין כך אתדבקותא דילהון לאו איהו אלא באינון
דבקין בהו · זכאין אינון צדיקיא דאזלי בארח מישר ואינון זכאי קשוט ובניהון זכאין
מא ועלייהו כתיב כי ישרים ישכנו ארץ · אמר ר' חייא מאי דכתיב ואחות תובל
נעמה · מאי איריא הכא דקאמר קרא דשמה נעמה · אלא בגין ד דטעיין בני נשא
רה ואפילו רוחין ושדין · ר' יצחק אמר אינון בני האלקים **עזא ועזאל**
בתרה · רבי שמעון אמר אמן של שדים הות דמסטרא דקין נפקת
אתמנת על ליליא (עם לילית) באסכרה דרביי · אמר ליה רבי אבא והא אמר מר
א אתמנת לחייכא בבני נשא א"ל הכי הוא ודאי דהא איהו אתייאת וחייכאת בהו
נשא ולזמנין דאולידת רוחין בעלמא מנייהו ה ועד כען איהי קיימת לחייכא בהו
נשא א"ל רבי אבא והא אינון מתין *כבני נשא מאי טעמא איהי קיימת עד השתא יג א
הכי הוא · אבל **לילית ונעמה ואגרת בת מחלת** דנפקן
רי דלהון כלהון קיימות עד דיבער קב"ה רוח מסאבא מעלמא דכתיב ט ואת רוח זכריה יג
מאה אעביר מן הארץ · אמר ר"ש ווי לון לבני נשא אינון דלא ידעין ולא משגיחין
מסתכלין וכלהו אטימין דלא ידעין כמה מלייא עלמא מברייין משניין דלא אתחזון
ין סתימין דאלמלא (יסיב) אתייהב רשו לעינא למחזי יתמהון בני נשא היך יכלין
קיימא בעלמא · ת"ח האי נעמה אימא דשדין הות ומסטרה אתיין כל אינון שדין
חממן מבני נשא ונטלי רוח תיאובתא מנייהו וחייכת בהון דעבדי לון בעלי קריין ·
דבעל קרי אתי מסטרא דרוח מסאבא בעי לאסחאה גרמיה לאתדכאה מניה והא
אוקמוה חבריא :

ספר תולדות אדם לדיוקני · א"ר יצחק אחמי קב"ה לאדם דיוקני דכל אינון דרין דייתון
מא · וכל חכימי עלמא ומלכי עלמא דזמינין לקיימא עלייהו דישראל' מטא למחמי דוד
א דישראל דאתייליד ומית · א"ל (ד"א ל"ג אמר וכו') *מסנין דילי (אוסיף) אוזיף ליה ע' קמא א קסח א
וגרעו מאדם ע' שנין וסליק לון קב"ה לדוד ועל דא שבח דוד ואמר ט כי שמחתני תהלים צב

(א) בקנאה ואזדווג באשתו בהוס :
(ב) בקברי אותיות החקוקים בסוד א"ב ג"ד כו' אזי אותיות פ"ת גם סוף האותיות :
(ג) חזר וקינא לאשתו :
(ד) לעיל ט ב ודף כה :
(ה) אחרי מות עו ב ותזריע מח ב :
(ו) כמלא בזוהר כ"י דאיתן עיקרא דאדם ואתיא כי הא דאיתא בספר ספל אב פאדם מ' גלגל ממלך למלך עד מלך המשיח :

*ס"א בתיקונא

יי בפעלך במעשי ידיך ארנן · מאן גרם לי חדוה (בהאי) בעלמא פעלך דא הוא א
קדמאה דאיהו פעלו דקב"ה ולא פעלו דבשר ודם · מעשה ידיו דקב"ה ולא מבני נש
ועל דא גרעי אינון שבעין שנין מאדם מאלף שנין דהוה ליה לאתקיימא בהו · ואו
ליה קב"ה כל חכימי דרא ודרא עד דמטא לדריה דר' עקיבא וחמי אורייתא דיו
תהלים קלט וחדי · חמא מיתתיה ועציב · פתח ואמר ולי מה יקרו רעיך אל מה עצמו ראשיה
לעיל לז ב זה ספר ספר ודאי והא *אוקימנא דכד הוה אדם בגנתא דעדן נחית ליה קב"ה ספ
על ידא דרזיא"ל מלאכא קדישא ממנא על רזי עלאין קדישין וביה גליפין גל
(א)מיני חכמו' מסוד שם בן ע"ב הוהיוה: עלאין וחכמה קדישא ושבעין ותרין [א] זיני דחכמתא הוו מתפרשן מניה לשית מ
ושבעין גליפין דרזי עלאי · באמצעיתא דספרא גליפא דחכמתא למנדע אלף וחמש מ
מפתחן דלא אתמסרן לעלאי קדישי וכלהו אסתימו ביה בספרא עד דמטא (ד"א
לאדם כיון דמטא) לגבי דאדם (מניה) הוו מתכנשי מלאכי עלאי למנדע ולמשמע ו
שם נז אמרי רומה על השמים אלקים על כל הארץ כבודך · בה שעתא אתרמיז לגו
הדרניאל מלאכא קדישא ואמר ליה אדם אדם הוי גניז יקרא דמארך דלא אתיי
רשותא לעלאי למנדע ביקרא דמרך בר אנת והוה עמיה טמיר ו
ההוא ספרא עד דנפק אדם מגנתא דעדן דהא בקדמיתא הוה מעיין ביה ומשתמש
יומא בגניזא דמריה ואתגליין ליה רזין עלאין מה דלא ידעו שמשי עלאין כיון דח
ועבר על פקודא דמאריה פרח ההוא ספרא מניה והוה אדם טפח על רישוי ו
(ב) עד ערפו ונהרו: ועאל במי גיחון עד [ב] קדליה ומיא עבדין גופיה חלדין חלדין ואשתני זיויה · בשע
הכיא רמז קב"ה לרפאל ואתיב ליה ההוא ספרא וביה הוה משתדל אדם ו
ליה לשת בריה וכן לכל אינון תולדות עד דמטא לאברהם וביה הוה ידע לאסתכ
ביקרא דמאריה והא אתמר · וכן לחנוך אתייהב ליה ספרא ואסתכל מניה ביק
מס פחסר כאן ע' בסוף הספר עלאה* : זכר ונקבה בראם · רבי שמעון אמר רזין עלאין אתגליין בהני תרי קר
זכר ונקבה בראם למנדע יקרא עלאה רזא דמהימנותא דמגו רזא דנא אתברי אד
ת"ח ברזא דאתבריאו שמים וארץ אתברי אדם · בהו כתיב אלה תולדות השמ
והארץ (בהבראם) באדם כתיב זה ספר תולדות אדם · בהו כתיב בהבראם · בא
כתיב ביום הבראם זכר ונקבה בראם · מהכא כל דיוקנא דלא אשתכח ביה דכר ונוק
לאו איהו דיוקנא עלאה כדקא חזי וברזא דמתניתין אוקימנא · ת"ח בכל אתר ד
אשתכחו דכר ונוקבא כחדא קב"ה לא שוי מדוריה בההוא אתר וברכאן לא אשת
אלא באתר דאשתכח דכר ונוקבא דכתיב ויברך אותם ויקרא את שמם אדם ב
הבראם ולא כתיב ויברך אותו ויקרא את שמו אדם דאפילו אדם לא אקרי אלא ז
ונוקבא כחדא · רבי יהודה אמר מיומא דאתחרב בי מקדשא ברכאן לא אשת
ישעיה נז בעלמא ואתאבידו בכל יומא דכתיב הצדיק אבד · מאי אבד ברכאן דהוו ש
משלי י ביה כמה דכתיב ברכות לראש צדיק · וכתיב אבדה האמונה · כגוונא דא כתיב ויו
ירמיה ז אותם וכתיב ויברך אותם אלקים · מש"ת אתייחסו כל דרי עלמא וכל אינון צדיקי ק
דהוו בעלמא · אמר רבי יוסי אלין אתוון בתראין דהוו באורייתא (לאשתכחא) אשתכחו נ
דעבר אדם על אתוון דאורייתא כלהו (בסדר תשר"ק ובג"כ קרא לההוא ברא דאיהו כדמ

בצלמו

ו ש"ת דאינון קיומא דאתוון) ובתיובתיה (ס"א ובתיאובתיה) לקמי מארי אחיד
תרין א ומכדין אתהדרו אתוון למפרע בסדר תשר"ק ובג"ד קרא להוא ברא (א) בשתי אותיות ש"ב כמבולבל :
ליד ליה דאיהו בדמותו כללמו ש"ת דאינון סיומא דאתוון ולא אתתקנו אתוון
קיימו ישראל על טורא דסיני וכדין אהדרו אתוון. על תקונייהו כיומא דאתבריאו
ס וארץ ואתבסס עלמא וקיימא על קיומיה · ר' אבא אמר יומא דעבר אדם על
א דמאריה בעיין שמים וארץ (לאתגפא) לאתעקרא מאתרייהו · מ"ט · בגין
ן לא קיימו אלא על ברית דכתיב ° אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ ירמיה לג
מתי · ואדם עבר ברית שנאמר ° והמה כאדם עברו ברית ואלמלא דגלי קמי הושע ו
ב דזמינין ישראל לקיימא על טורא דסיני לקיימא האי ברית לא אתקיים עלמא (דין) · ר'
ב אמר כל מאן דאודי על חטאיה קב"ה שביק לי' ומחיל על חוביה · ת"ח כד ברא קב"ה
עבד האי ברית וקיימא עליה עלמא מנלן דכתיב (בראשית) ברא שית דא ברית
א קיימא עליה · שית דמניה נגידין ונפקא ברכאן לעלמא ועליה אתברי עלמא
עבר על האי ברית ואעבר ליה מאתריה (ס"א מעמיה) · האי ברית אתרמיזת
יו"ד את זעירא עקרא ויסודא דעלמא · כד אוליד בר אודי על חטאוי וקרא שמיה
ולא אדכר ביה יו"ד למהוי שית בגין דעבר עליה · ובג"כ קב"ה (מככא) מיניה
ל עלמא ואתייחסו כל דרי זכאי דעלמא (משת) · ות"ח כד קיימו ישראל על
דסיני עאל בין תרין אתוון אלין ב רזא דברית ומאן איהו בי"ת ועאל בין תרין (ב) פי' ב זכר
ן דאשתארו ויהיב ליה לישראל וכד עאל בי"ת רזא דברית בין תרין אתוון אלין ד"ו ב והיסוד
ן ש"ן תי"ו (עאלו) ואתעבידו שב"ת כד"א ° ושמרו בני ישראל את השבת לעשות מתברם : שמות לא
השבת לדורותם ברית עולם כמה דהוה שירותא דעלמא לאתייחסא בהו כל דרי
מאלין תרין אתוון ש"ת הוו תליין עד דאשתכלל עלמא כדק' יאות ועאל בינייהו ברית
א ואשתכלל בשלימו ואתעבידא שב"ת א"ר יוסי אלין תרין אתוון אשתכללו באת
וכד אתהדרו אתוון למפרע מן יומא דאתייליד שת אהדרו אתוון בכל דרא ודרא עד
ישראל לטורא דסיני ואתתקנו · א"ר יהודה לתתא אתהדרו ובכל דרא ודרא
גפיף עלמא באתוון ולא מתיישבין בדוכתייהו כד אתייהבת אורייתא לישראל (ג) פסוק: פי' מהופך על ידי
קן כלא (נ"א אתוון כלהו אתתקני) ר' אלעזר אומר ביומי אנוש הוו חכימין בני נשא צירופי האותיות
ה דהרשין וקוסמין ובהכמתא למעלר לחילי דשמיא ולא הוה ב"נ מיומא דנפק ולא הי' כשול
מגנתא דעדן ואפיק עמיה חכמתא ד דטרפי אלנא דאשתדל בה דהא אדם בקיומו עד מתן תורה :
יה ואינון דנפקו מניה עד דאתא אנוש שביקו לה · כד אתא אנוש חמא לון וחמא (ד) עלי האילן
תכון משכיין (ס"א משטין) עלאין ואשתדלו בהון ועבדין (בה) עבידתין וחרשין וקוסמין ושם כמות חיצוניות :
פו מנהון עד דאתפשטת הכיא חכמתא בדרא דמבול וכלהו הוה עבדי עבידתייהו
פא והוו מתתקפי לגבי נח באינון הכמתאן ואמרי דלא יכיל דינא דעלמא לאשראה
ו דהא אינון עבדי הכמתא לדחייא לכל אינון מארי דדינא ומאנוש שריאו
לאשתדלו באלין הכמתן הה"ד אז הוחל לקרא בשם יי' · ר' יצחק אמר כל
זכאין דהוו בהו לבתר בההוא דרא כלהו הוו משתדלי למחאה *בהו כמו ירד * נ"א בגין דלא אתענשו עלייהו
לח והנוך ולא יכילו עד דאתפשטו חייבין מרדי במאריהון ואמרי ° מה שדי כי איוב כא
נו וכי האי טפשותא הוו קא אמרי · אלא בגין דהוו ידעי כל אינון חכמתן וכלהו
דעלמ' דאתפקדן עלייהו והוו ה מרהלן בהו עד דאתיב קב"ה עלמ' כדק' הוה דהא (ה) נוטתים :

בקדמיתא

בראה מקום

בקדמיתא הוה מים במים ולבתר אתיב ליה לעלמא כדקדמיתא ולא אתחריב מכ
תהלים כט דהא ברחמין אשגח עלייהו דכתיב ה' למבול ישב ולא כתיב אלהים · ביומוי דאנ
ג"א תרתגן אפי' ינוקי דההוא (יומא) דרא כלהו הוו משגחן בחכמתא עלאין והוו *מסתכלן בהו
א"ר ייסא אי הכי טפשין הוו דלא הוו ידעין דזמין קב"ה לאיתאה עלייהו מי טופ
וימותון בהו. א"ר יצחק מנדע ידעי אבל אחידו טפשותא בלבייהו דאינון הוו יד
ההוא מלאכא דממנא על אשא וההוא דממנא על מיא והוו ידעין למעצר לון ד
יכלין למעבד דינא עלייהו ואינון לא הוו ידעי דקב"ה שליט על ארעא ומניה ייתי די
על עלמא אלא הוו חמאן דעלמא אתפקד בידא דאינון ממנן ובהו כל מלי עלמא ובג
כך לא הוו מסתכלן ביה בקב"ה ולא משגיחין בעבידתיה עד דארעא אתחבלת ור
שם קד קודשא אכריז בכל יומא ואמר יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם · [א] ואו
(א) ושמא"ן קב"ה לון כל ההוא זמנא דאינון זכאין ירד ומתושלח וחנוך קיימין בעלמא כיון דאסתל
בראשית ז מעלמא כדין אנחית קב"ה דינא עלייהו ואתאבידו כד"א וימחו מן הארץ :

שיר א **ויתהלך** חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אותו אלהים ר' יוסי פתח עד שהמ
במסבו נרדי נתן ריחו · האי קרא אתמר · אבל ת"ח כך ארחוי דקב
בשעתא דב"נ אתדבק ביה והוא אשרי דיוריה עליה וידע דלבתר יומין יסרח אקד
ולקיט ריחיה טב מניה וסליק ליה מעלמא הה"ד עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריח
עד שהמלך דא קב"ה · במסבו דא ההוא ב"נ דאתדבק ביה ואזיל בארחוי · נרדי
ריחו · אינון עובדין טבין דביה דבגיניהון יסתלק מעלמא עד דלא מטא זמניה ועל
קהלת ח הוה שלמה מלכא אמר יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים וגו' יש צדיק
אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים כמה דאוקימנא דבגין דעובדיהון טבין קב"ה ס
נ"א עד לא לון מעלמא *(בגין דלא יסרחו (יהיו) ומגו רחימותיה בהו מסלק לון) עד לא מ
שמש זמנייהו זמנייהו ועביד בהון דינין · ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים דקב
אוריך לון יומין ואוריך רוגזיה בהו וכל דא כמה דאתמר · [ב] אלין בגין דלא יסרחון ול
בגין דלהדרו לגביה או בגין דיפוק מנייהו בנין דמעלי · ת"ח חנוך זכאה הוה וקב
שיר ו חמא ליה דיסרח לבתר ולקיט ליה עד לא יסרח הה"ד וללקוט שושנים בגין דיה
ריחא טב לקיט לון קב"ה עד לא יסרחו · ואיננו כי לקח אותו אלהים ואיננו לאר
יומין כשאר בני נשא דהוו אורכי יומין מ"ט בגין דלקח ליה קב"ה עד לא מטי זמני
ר"א אמר חנוך נטיל ליה קב"ה מארעא ואסקיה לשמי מרומים ואמסר בידיה כל ג
לעיל נו ב עלאין *ומ"ה מפתחן [ג] סתרי גליפין דבהו משתמשי מלאכי עלאי וכלהו אתמס
בידיה · והא אוקימנא : **וירא** ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל
תהלים ה מחשבות לבו ר' יהודה פתח כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע
(ב) הצדיקים מאמים קודם האי קרא אתמר ואוקמוה · אבל ת"ח מאן דאתדבק ביצר הרע ואתמ
ומגם כדי אבתריה יסתאב הוא ויסאבון ליה כמה דאתמר · כי רבה רעת האדם
שימות בשם ביש הוו עבדי ולא אשתלים חובייהו עד דהוו [ד] אושדין דמין למגנא על ארעא
טוב בשוד שתמביס' טובי' ומאן אינון דהוו מחבלין ארחייהו על ארעא הה"ד רק רע כל היום · כתיב הכא רק
אל מאתין להם עד שיבואו

וכתיב

(א) כ צידי חטא · ולא הרשעים מניח אותם בחיים כדי שיחזרו בתשובה או בשביל שילאו מהם בנים הגונים או איזה גלגל לישר
(ג) סודות הקוקים של צירופי אותיות השם שבהם משתמשים מלאכי השרת : (ד) שופכין דמים בחנם והיינו בהשחתת זרעם

כתם (לא יגורך רע וכתיב) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני יי' אמר ר' יוסי בראשית לח
ע לאו איהו רשע · א"ל לא · רשע אפילו ארים ידיה לגבי חבריה אע"ג דלא
ליה מידי אקרי רשע · כמה דכתיב ויאמר לרשע למה תכה רעך הכית לא
א.א תכה · אבל רע לא אקרי אלא מאן דמחבל ארחיה וסאיב גרמיה וסאיב
ויהיב חילא ותוקפא לרוח מסאבא דאקרי רע דכתיב רק רע כל היום ·
עאל *בפלטרין ולא חמי אפי שכינתא בגין דבהאי אסתלק שכינתא מעלמא · סט א
ויעקב דכד אסתלק שכינתא מניה חשיב דבשנוי הוה פיסול דבגינייהו אתתקף
א רוח מסאבא וגרע נהורא מן סיהרא ופגים לה · ואי תימא אמאי בגין דדא
מקדשא ואסתלקא שכינתא מעלוי דיעקב כל שכן ההוא דמסאב ארחיה וסאיב
דהוא אתקיף ליה לרוחא מסאבא ובגין כך כד אסתאב אקרי רע · תא חזי
נש אסתאב לא יתפקד מעם קב"ה לטב ובכל זמנא אתפקד מההוא דאתקרי
ביש הה"ד ושבע ילין בל יפקד רע כד אזיל בארח מישר כדין בל יפקד רע · משלי יט
א כתיב רק רע כל היום · וכתיב לא יגורך רע · ודא אקרי רע ולא אקרי
רשע · וכתיב גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי : תהלים כג

ם יי' כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו · רבי יוסי פתח הוי מושכי ישעיה ה
העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה · הוי מושכי העון אלין בני נשא
ן קמי מאריהון בכל יומא ואתדמן בעינייהו איהון חובין דאינון כחבלי השוא
ן דההוא עובדא דעבדין וההוא חובא דעבדין דלאו איהו כלום ולא אשגח בהו
עד דעבדין לההוא חובא תקיף ורבי כעבות העגלה דאיהו תקיף דלא יכיל
לאה · ותא חזי כד עביד קב"ה דינא בחייבי עלמא אע"ג דאינון חטאן קמי
וארגזין ליה כל יומא לא בעי לאובדא לון מעלמא וכד אשגח בעובדיהון אתנחם
על דאינון עובדוי ידוי ואוריך לון בעלמא ובגין דאינון עובדוי ידוי נטיל נחמה
ס עלייהו וחייס עלייהו וכד בעי למעבד בהו דינא כביכול עציב (ד"א ל"ג חדוון לא
קדמוהי) דכיון דעובדוי ידוי איהון עציב עלייהו כמד"א ודהוון לא הנעל דניאל ו
בי כתיב (ס"א והא כתיב) הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו · אמר רבי יוסי תהלים צו
זי ויתעצב אל לבו כתיב אל לבו עציב ולא לאתר אחרא · לבו כד"א כאשר שמואל א ב
ובנפשי יעשה · רבי יצחק אמר וינחם ה' כד"א וינחם יי' על הרעה אשר דבר שמות לב
ת לעמו · ר' ייסא אמר לטב רבי חזקיה אמר לביש · רבי ייסא אמר לטב כמה
ר דקב"ה נחים על דאינון עובדי ידוי וחייס עלייהו ויתעצב בגין דאינון חטאן קמיה ·
חזקיה אמר לביש דכד קב"ה בעי לאובדא לחייבי עלמא נטיל נחומין עלייהו
ניחומין כביכול כמאן דמקבל ניחומין על מה דאביד כיון דקבל ניחומין ודאי
אתעבד ולא תליא מלתא בתשובה · אימתי תליא בתשובה עד לא קביל תנחומין
ו הא קביל תנחומין עלייהו לא תלייא מלתא בתשובה כלל ודינא אתעביד
אוסיף דינא על דינא ואתקיף *לההוא אתר דדינא למעבד דינא ואוביד לון לקמן ע ב
א מן עלמא וכלא בקרא דכתיב וינחם יי' קבל תנחומין · ולבתר ויתעצב אל
יהב תוקפא לדינא למעבד דינא · רבי חייא אמר וינחם יי' כי עשה
אדם בארץ · נטל תנחומין וחדוה כד עבד קב"ה לאדם בארעא דאיהו כגוונא
וכל מלאכי עלאי משבחן ליה לקב"ה כד חמו ליה בדיוקנא עלאה ואמר

א אינו זוכה לנגה בהיכלו של המלך יתב' כי ע"י השחתת הזרע מסתלק' השכינ' מהעול' ובשביל זה אינו זוכה לראו' פני השכינ' בעוה"ב אלא נופל ביד הקליפות שנקראו רע כנודע :

תהלים ח [ט]ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו · לבתר כד חטא אדם אתעלב קו
על דחטא דיהב פתחון פה למלאכי השרת דאמרו קמיה בקדמיתא כד בעא למ
ליה מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו · אמר רבי יהודה ויתעלב אל לבו ד
ד״ה ב ג דבעי למעבד בהו דינא שנאמר [פ]בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו ליי׳ כי לעו
חסדו · ואמר רבי יצחק אמאי לא כתיב הכא כי טוב אלא בגין דאוביד עובדוי
קמייהו דישראל · כגוונא דא כד הוו ישראל עברין ימא אתו מלאכי עלאי למימר ש
קמי קב״ה בההוא ליליא א״ל קב״ה ומה עובדי ידי טבעין בימא ואתון אמרין שיר
שמות יד כדין [י]ולא קרב זה אל זה כל הלילה · אוף הכא בכל זמנין דאיבוד רשיעיא מ
מעלמא כדין עציבו אשתכח עלייהו · רבי אבא אמר בשעתא דחב קמי קב״ה א
ועבר על פקודוי כדין אשתכח עציבו קמיה · אמר ליה קב״ה אדם ווי דחלשת ח
עלאה בהאי שעתא אתחשכת נהורא חד מיד תריך ליה מגנתא דעדן · אמר ליה
אעילת לך לגנתא דעדן לקרבא קרבנא ואת פגימת מדבחא דלא אתקרב קרבנא מ
ולהלאה לעבוד את האדמה וגזר עליה מיתה וחס עליה קב״ה וגניז ליה בשע
דמית סמיך לגנתא מה עבד אדם עבד מערתא הדא ואתטמר בה הוא ואת
[א] מנא ידע אלא חמא חד נהורא דקיק עייל בההוא אתר דנפיק מגנתא דעדן ות
תיאובתיה לקבריה ותמן הוא אתר סמוך לתרע דגנתא דעדן · תא חזי לא אסתלק
בר נש מעלמא עד דחמי ליה לאדם הראשון שאיל ליה על מה אזיל מעלמא והיך נפי
הוא אמר ליה ווי דבגינך נפקנא מעלמא · והוא אתיב ליה ברי אנא עברית על פק
הדא ואתענשית בגינה חמי את כמה חובין וכמה פקודין דמארך עברת · אמר
הייא עד כדו יומא קאים אדם הראשון וחזי באבהן תרין זמנין ביומא ואודי על חו
ואחמי לון ההוא אתר דהוה ביה ביקרא עלאה ואזיל והמי כל אינון לדיקיא וחס
תהל׳ ס לו דנפקו מניה וירתו לההוא יקרא עלאה דבגנתא דעדן · ואבהן כלהון אודן ואמרין [ט]
יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון · רבי ייסא אמר כלהו בני על
חמאן ליה [ב] לאדם הראשון בשעתא דמסתלקי מן עלמא לאסהדא סהדותא ד
חובוי דבר נש איהו אסתלק מעלמא ולא בגיניה דאדם כמה דתנינן אין מיתה ב
חטא [ג] בר אינון תלתא דאסתלקו בגין ההוא עיטא דנחש הקדמוני ואלין אינ
עמרם לוי ובנימן · ואית דאמרי אוף נמי ישי דלא חבו ולא אשתכח עלייהו חו
דימותון ביה בר דאדכר עלייהו ההוא עיטא דנחש כדאמרן · תא חזי כלהון ד
דהוו ביומוי דנח כלהו אשיטו חובין על עלמא באתגליא לעיניהון דכלא · רבי שמ
הוה אזיל יומא חד [ד] בשבילי דטבריה חמא בני נשא דהוו [ה] מקטרי בקיטרא דקש
[ו] בקולפא דקניר · אמר ומה הובא דא באתגליא לארגזא למריהון יהיב עינוי
ואתרמיו לגו ימא ומיתו · ת״ח כל חובא דאתעביד באתגליא דחי לה לשכינתא מאר
וסליקת דיורה מעלמא אלין הוו אזלין ברישא זקיף ועבדי חובייהו באתגליא ודחו
לשכינתא מעלמא עד דקב״ה דחא לון ואעביר לון מניה ועל דא כתיב [פ]הגו ר
לפני מלך וגו׳ · הגו סגים מכסף וגו׳ :

ויאמר יי׳ לא ידון רוחי באדם לעלם בשגם הוא בשר וגו׳ · אמר רבי אל
תא חזי כד ברא קב״ה עלמא עבד להאי עלמא לאשתמ
כגוונא

מראה מקום: תהלים ח · ד״ה ב ג · שמות יד · תהל׳ ס לו · משלי כה

א מהיכן ידע אדם שמערה שהוא שוכב בה היא סמוכה לג״ע והירן הלא תמה וכו׳ ראה אור א׳ בתכלית הדקות נכנס להיר במערה זו וזו היא מערת המכפל׳ ממש :

ב (נת סס ב היי פר׳ קכז א)

ג לעיל נג א מבואר שיהושע מת ג״כ בעטיו של נחש וגם תמנא פי׳ מלת עטיו ובפ׳ בלק רה ב מבואר שגלפחד מת ג״כ בעטיו של נחש :

ד בשערי :

ה שהיו מקושרי׳ בקשר קשת לירות חצים :

ו בכדים של חרס והוא רמז שהשחיתו זרעם בגלוי ולכן נתן עיניו בהם לענש׳

ה דלעילא וכד בני עלמא אינון זכאין דאזלי בארח מישר קב"ה אתער רוחא דחיי
לא עד דמטו אינון חיין לאתר דיעקב שריא ביה ומתמן נגדי אינון חיין עד
משיך ההוא רוחא להאי עולם דדוד מלכא שריא ביה ומתמן נגדי ברכאן לכלהו
תתאי · וההוא רוחא עלאה אתנגיד ואתמשיך לתתא ויכלין לאתקיימא בעלמא
י כך לעולם חסדו דא הוא עולם דדוד מלכא ובג"כ כתיב לעלם בלא וא"ו · דהא
(איהו) ההוא רוחא אתנגיד להוא עולם מתמן נפקי ברכאן וחיין לכלא לאתקיימא ·
א דחבו בני נשא אסתלק כלא בגין דלא ימטי ההוא רוחא דחיי להאי עולם
בנאה מניה תתאי ולאתקיימא ביה · בשגם הוא בשר בגין דלא יתרק האי רוחא
עולם מ"ט דלא לאשגחא נחש תתאה דדרגין דיתתקף ביה (ד"א ל"ג ובעינן)
ו דקודשא דלא יתערב ברוח מסאב · בשגם הוא בשר דא נחש קדמאה דיתברך
הוא בשר כד"א (ראשית ו) קץ כל בשר בא לפני · ואמר ר"ם דא מלאך המות · והיו
מאה ועשרים שנה [א] אוריכו דקוסטירא דקיטרא : **הנפילים** היו בארץ ·
ר' יוסי אלין **עז"א ועזא"ל** כמה דאתמר דאפיק (ד"א דאפיל) לון קב"ה
ושתא דלעילא ואי תימא היך יכלו לאתקיימא בהאי עלמא · אמר רבי חייא
הוו מאלון דכתיב ועוף יעופף על הארץ · והא אתמר דאלין אתחזו לבני נשא
דלהון ואי תימא היך יכלין לאתהפכא הא אתמר דאתהפכן לכמה גוונין ובשעתא
י אגלימו בחוירא דעלמא ואתחזן כבני נשא · והני **עז"א ועזא"ל** דמרדו
א ואפיל לון קב"ה ואגלימו בארעא ואתקיימו ביה ולא יכילו לאתפשטא
· ולבתר טעו בתר נשי עלמא ועד כען יומא דא אינון קיימי ואולפי חרשין לבני
ואולידו בנין וקרו להו ענקים גברין ואנון נפילים אקרון בני אלהים והא אתמר
ר) : **ויאמר** יי' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה · רבי יוסי
(ישעיה נה) כי לא מחשבותי מחשבותיכם · ת"ח כד ב"נ בעי לנקמא מאחרא שתיק ולא
מדי דאילו אודעיה יסתמר ולא יכיל ליה · אבל קב"ה לאו הכי עביד · לא עביד
בעלמא עד דאכריז ואודע להו זמנא תרין ותלתא בגין דלא איתאי דימחי בידיה
א ליה מה עבדת ולא יסתמר מניה ולא יכיל לקיימא קמיה · ת"ח ויאמר יי' אמחה
האדם אשר בראתי מעל פני האדמה אודע לון על ידא דנח ואתרי בהון כמה זמנין
שמעו · בתר דלא שמעו אייתי עליהון דינא ואוביד לון מעל אפי ארעא · ת"ח מה
ביה בנה ויקרא את שמו (ס"א) נח לאמר זה ינחמנו ממעשנו (אמאי הכא לאמר
י זה אלא לאמר דא אתתא זה דא לדיק רמז דקב"ה קרא ליה לנח נייחא דארעא ·
ר מאי לאמר אלא אתר דא קרי ליה נח ומאן איהו ארעא קדישא · לאמר זה
ו עבד ליה קב"ה לתתא כגוונא עילאה כתיב הכא זה ינחמנו וכתיב התם זה יי'
ו לו · זכאין אינון [ג] לדיקייא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא עילאה למהוי
יה רשימין ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות כתיב ויקרא את שמו נח וכתיב
קרא שמו יעקב אמאי לא כתיב את אלא התם דרגא (חדא) והכא דרגא אחרא כד"א
אה את ה' ואראה יי' לא כתיב אלא את יי' אוף הכא ויקרא שמו יעקב דרגא
ה קב"ה ממש קרי ליה יעקב אבל הכא א"ת לאכללא שכינתא) מנא הוה
אלא בשעתא דלייט קב"ה עלמא דכתיב ארורה האדמה בעבורך אמר אדם קמי
קב"ה

א סמתנת רשו' ולס כן בילמדנו קטירים של פעור לשון ולס דמות ורמז בכאן שכרשו וסמפני' ניתן אל הדמות וכללס שיש לאדם להיות ביחד מאה ועשרים שנה ולאח"כ יתפרדו זה מזה אך בצלם יתהלך וגו' ובהסתלקו' הדמות וכללס זה מזה חזי האדם שוכב כאבן דומם ואל עפר ישוב : ב נעשו יזהר עבם וגולם בציור רוחני שלהם עד שנהלבשו בציור גופניי מזה בעולם ונשארו למטה בעוה"ז כשאר בני אדם וזה שאמר ועד כען יומא וכו' פי' עוד כיום הזה הם בהרי חשך ומלמדים כשפים לבני אדם מכשפים קיא ופנחס רלג א :

יי' ישעיה כה

בראשית כב

ישעיה ו

ג הצדיקים רשומים ברשימו' חותם טבעת המלך ית' וית' בסוד אות ברית קדש והוא קורא להם שמות בארץ כמבואר :

קב"ה רבונו של עולם עד מתי יהא עלמא בלטיותא · א"ל עד דיתיליד לך בן
כגוונא דילך · והוו מחכאן עד שעתא דאתייליד נח וכיון דאתייליד [א] *חמא ליה
רשים באת קדישא וחמא שכינתא מתדבקא בהדיה כדין קרא שמיה על מה ד
לבתר · בקדמיתא לא הוו ידעי למזרע ולמחצד ולמחרש והוו עבדי פולחנא דא
בידייהו כיון דאתא נח אתקין אומנותא להו וכל מאנין *דצריכין לתקנא ארעא ל
פירין · הה"ד זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה · דהא איהו אפיק א
ממה דאתלטייא דהוו זרעין חטין וקצרין גובין ודרדרין ופגיני כך כתיב איש האדמ
רבי יהודה אמר איש האדמה כד"א [ב] איש נעמי בגין דאקרי צדיק ואפיק לה לא
בקרבנא דעבד ממה דאתלטייא דכתיב לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור ה
ובג"ד אקרי [ב] איש האדמה ועל דא קרא ליה שמא [ג] על מה דייתי · רבי יהודה
לכו [ד] חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ · האי קרא אוקמוה ואתמר
לכו חזו וגו' (מאי חזו כד"א חזות קשה הוגד לי בעובדוי דקב"ה אתגלי נ
עלאה לבני נשא · אשר שם שמות בארץ ודאי דהא שמא גרים לכלא) (והוא
שמעון) [ה] דאלו הוו מפעלות **יוד הא ואו הא** שם קיום בארץ אבל בגין
מפעלות שמא דאלהים שם שמות בארץ · א"ל ר' חייא השתא אתערת להאי לאו
הכי אמינא ליה בגין דבין שמא דא ובין שמא דא כלא הוא שבחא · אבל אנא א
ליה כמה דאתערו חבריא דשוי שמהן · שמות בארץ [ו] שמות ממש (שם בארץ ו
בגין לאשתמשא בהו עלמא ולמהוי קיומא בעלמא) · ר' יצחק אמר כלא הוא ואפי'
דא"ר יהודה שפיר קאמר דאלו יהא עלמא בשמא דרחמי *יתקיים עלמא אבל
דאתברי עלמא על דינא וקיימא על דינא שם שמות בארץ ושפיר הוא דאלמלא כ
יכיל עלמ' לאתקיימ' מקמי חוביהון דבני נשא · ת"ח נח כד אתייליד קרון ליה על שמא דנ
(נח נייחא ליה נייחא לעלמא נייחא לאבהן נייחא לבנין נייחא לעלאין נייחא לתתאין נ
לעלמא דין נייחא לעלמא דאתי) ולהוי (ד"א ולמהוי) שמא גרים [ז] אבל (נ"א לגבי) ק
לאו הכי נח בהפוך אתון חן כד"א ונח מצא חן · א"ר יוסי חן היינו נח · בצדי
שמיהון גרים לטב בחייביא שמיהון גרים לביש בנח כתיב ונח מצא חן בעיני י
בער בכור יהודה אתהפכו אתוון לביש · ער ר"ע · רע בעיני יי' · ת"ח כיון דאתי
נח חמא עובדיהון דבני נשא דאינון חטאן קמי קב"ה והוה [ח] גניז גרמיה ואש
בפולחנא דמאריה · בגין דלא למהך באורחייהו · וכ"ת במה אשתדל בההוא (
ספרא דאדם וספרא דחנוך והוה אשתדל בהו למפלח למריה · ת"ח דהכי הוא
נח מנא הוה ידע לקרב קרבנא למריה אלא בגין דאשכח חכמתא על מה מתקיים ע
וידע דעל קרבנא מתקיים · ואלמלא קרבנא לא הוו קיימי עלאי ותתאי · ר' שמעון הוה
בארחא והוו עמיה רבי אלעזר בריה ורבי יוסי ורבי חייא עד דהוו אזלי א"ר א
לאבוהי ארחא מתקנא קמן בעינן למשמע מלי דאורייתא · פתח ר"ש ואמר (קהלת י
בדרך כשהסכל הולך לבו חסר וגו' כד ב"נ בעי לאתקנא ארחיה קמי קב"ה עד לא יפוק לא
בעי לאמלכא בי' ולצלי קמיה על ארחיה כמה דתנינן דכתיב [ט] (תלים פה) צדק לפניו יהלך
לדרך פעמיו דהא שכינתא לא אתפרשא מניה · ומאן דאיהו לא מהימנא במריה מה

נח נט
א לאותו שנולד מהול
לו ב
רות א
ב כט ויקרא
טו א
שמות ה א ס א
תהלים מו
ישעיה כא
ג בקראו לו בשם נח ע"ש שעתיד שיתקן מנוחה בכלי אומנות המחרישה
ד נח פ ב זוהר חדש יט א :
ה שמיהכי הכי לא נמצ' בפסוק הזה שם אלה ס כלל כ"א שם בן ד' אותיות והו"ק :
ו צירופי אותיו' שקדושי' לשמש בשם לפעול אותו פעולה לעת הצורך הל לא לנקות נפש כמ"ש בכל שערי אורה בהקדמתו ע"ש
ז אע"פ שנח הוה נייח' לכלא אבל לא כנגד הקב"ה כמ"ש ונח מצא חן אבל הקב"ה לא מצא :
ח השמין את עצמו כדי לעסוק בתורתו ית' :
ט לע"ל מח ב ויצא רמ ב מב ב

* נ"א לא

וגם בדרך כשהסכל הולך לבו חסר · מאן לבו דא קב"ה דלא יהך עמיה
ורחא וגרע מן סייעתיה באורחיה בגין דההוא בר נש דלא מהימן ביה במאריה
לא יפוק באורחא לא בעי סייעתא דמאריה · ואפילו באורחא כד איהו אזיל לא
תדל במילי דאורייתא ובגיני כך לבו חסר דלא אזיל בהדיה דמריה ולא אשתכח
ורחיה ואמר לכל סכל הוא אפילו כד שמע מלה דמהימנותא דמריה הוא אמר
פנותא הוא לאשתדלא ביה · כהאי דשאילו לבר נש על את קיימא דרשימא בבשריה
ר נש ואמר לאו א איהו מהימנותא שמע רב ייבא סבא ואסתכל ביה ואתעביד
א דגרמי · ואנן בהאי אורחא בסייעתא דקב"ה בעינן למימר מלי דאורייתא · פתח
מר הורני ה' דרכך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך · האי קרא קשיא דהא תהלים פו
ן כלא הוא בידא דקב"ה בר למהוי זכאה או חייבא ודוד היך תבע דא מעם
ה · אלא דוד הכי קאמר הורני ה' דרכך ההוא אורח מישור ומתקנא לגלאה
י ולמנדע ליה ולבתר אהלך באמתך איהך באורח קשוט ולא אסטי לימינא
מאלא · יחד לבבי מאן לבבי כד"א צור לבבי וחלקי · וכל דא אנא תבע ליראה שם עג
שמך להתדבקא בדחלתך לאסתמרא אורחי כדקא יאות · ליראה שמך אתר
קי דביה שריא דחלתא למדחל · תא חזי כל בר נש דדחיל ליה לקב"ה שריא עמיה
מנותא כדקא יאות דהא ההוא בר נש שלים בפולחנא דמריה · ומאן דלא שריא
דחלא דמריה לא שריא עמיה מהימנותא ולאו איהו כדאי למהוי ליה חולקא
מא דאתי · תו פתח ואמר וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום · משלי ד
ין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דקב"ה בעי ביקריהון · תא חזי מה
ב וארח צדיקים כאור נוגה · מאי כאור נוגה כההוא נהורא דנהיר דברא קב"ה
בדא דבראשית דא הוא דגניז לון לצדיקיא לעלמא דאתי · הולך ואור דאיהו סליק
וריה תדיר ולא גרע מניה אבל בחייביא מה כתיב דרך רשעים כאפלה לא שם
ו במה יכשלו · לא ידעו וכי לא ידעין · אלא חייביא אזלי בעקימו דאורחא בהאי
א ולא בעאן לאסתכלא דזמין (ד"א ל"ג לון) קב"ה למידן להו בההוא עלמא ולאעלאה
בדינא דגיהנם ואינון נווהין ואמרין ווי לן דלא ב אוריכנא אודנין ולא אציתנא
וא עלמא ובכל יומא אמרי ווי דא · *ת"ח זמין קב"ה לאנהרא לון לצדיקיא לעלמא רלו ב
י ולמיהב לון אגר חולקהון אתר דעינא לא שלטא למיקם עליה כד"א עין לא ישעיה סד
ה אלקים זולתך יעשה למחכה לו · וכתיב ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים שם סו
וכתיב ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם · זכאין אינון צדיקיא מלאכי ג
מא דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב צדיקים לעולם יירשו ארץ · וכתיב אך צדיקים ישעיה ס
יודו לשמך ישבו ישרים את פניך · ברוך יי' לעולם אמן ואמן : (חסר) : תהלים קמ

א אדם אחד
היה מהרהר על
מילה ואמר שאין זו מצוה כלל ואינה בכלל מצות האמונ' ובשביל זה נתן ר' ייבא סבא עיניו בו ונעשה שנעשה גל עצמות
ר : ב שלא הטינו אזנינו ולא הבינו לשמוע דברי מוסר בעה"ז והוא דבר אשר מעוות לא יוכל לתקון לכן יטרח האדם בע"ש
בהוא עה"ז כדי שיהיה לו מה לאכול בשבת שהוא עה"ב כאחז"ל מי שטרח בע"ש וכו' :

פרשת תולדות נח

ישעיה ס **אלה** תולדות נח רבי חייא פתח ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מ
מעשה ידי להתפאר א זכאין אינון ישראל דמשתדלי באורייתא וידעי אר
דאורייתא דבגינה יזכון לעלמא דאתי · ת"ח כל ישראל אית לון חולקא לעלמא ד
מאי טעמא בגין דנטרין ברית דעלמא אתקיים עליה כד"א (ירמיה לג) אם לא בר
יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי · ועל דא ישראל דנטרי ברית וקבילו
אית לון חולקא בעלמא דאתי · ולא עוד אלא בגין כך אקרון צדיקים · מכאן אולי
כל מאן דנטיר האי ברית דעלמא אתקיים עליה · אקרי צדיק · מנא לן מיו
בגין דנטר ליה לברית עלמא זכה דאקרי צדיק ועל כך ועמך כלם צדיקים לעולם יי
ארץ · ב רבי אלעזר אמר אלה בכל אתר פסל את הראשונים תנינן וכו' · מה כ
בראשית ב לעילא בפרשתא דבראשית ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו' · ה
נהר דנגיד ונפיק ועייל לגנתא ואשקי ליה משקיו דלעילא ועביד ליה נייחא וע
איבין ורבי זרעין והוא כדין נייחא לכלא ודא נייחא ליה לגנתא ודא עביד נייחא
שם (נ"א לגנתא וגנתא נייחא ביה) כד"א כי בו שבת וכתיב וישבות ביום השביעי ו
כה ג רזא דמלה דא עביד תולדות ולא אחרא · ת"ח *כגוונא דא נח לתתא קיימא קד
הוה דוגמא דלעילא וע"ד אקרי איש האדמה · ורזא אוליפנא דהא נח אצטריך לת
לאתחברא בה · ולקיימא זרעא דכולא דכתיב לחיות זרע · מאן תיבה (דא צ
ארון הברית ונח ותיבה ג לתתא הכי הוו כדוגמא (דא) דלעילא · נח כתיב ביה ב
דכתיב והקימותי את בריתי אתך וגו' ועד דאתקיים ביה ברית לא עייל לתיב
דכתיב והקימותי את בריתי אתך ובאת אל התיבה וכדין הוה תיבה ארון הברית (
תיבה ונח כלא כגוונא דלעילא ובגין דהאי ברית לעילא הוא עביד תולדות · כגוונא
נח (ד"א לתתא) איהו עביד תולדות · בגיני כך (כד"א) אלה תולדות נח · נח
משלי י צדיק הוי הוא ודאי כגוונא דלעילא · ועל דא וצדיק יסוד עולם כתיב וארעא על
אתקיימת דהא איהו עמודא דעלמא קיימא עליה · ומאן איהו דא צדיק ונח א
צדיק לתתא ורזא (נ"א דא) דכלא · את האלהים התהלך נח דייקא דלא אתפרש
לעלמין ולמהוי הוא בארעא כגוונא דלעילא איש צדיק יסודא דעלמא · ברית שלום ש
בראשית ו דעלמא · איש האדמה ודאי ועל דא ונח מצא חן בעיני יי' · תמים היה בדורו
מאי בדורותיו אילין אינון דנפקו מניה הוא אשלים לכולהו · והוא הוה שלים מכלהו · ת
היה דאתייליד מהול דכתיב התהלך לפני והיה תמים · בדורותיו ולא בדרין דע
דהא מניה נפקי (תולדות בעלמא) · תא חזי נח אתחזי מיומא דאתברי עלמא ל
בתיבה בחבורא חד ולמיעל בה ועד לא אתחברו כחדא לא הוה עלמא כדקא י
שם ט לבתר מה כתיב ומאלה נפצה כל הארץ מהו נפצה כמה דאת אמר ומשם יפ
שם ב דמתמן אשתכח פרודא ואתבדרו תולדות
לכל סטרין וכלא חד כדוגמא הדא
בגיני כך אלה תולדות נח אלה ודאי
דהא יסודא דעלמא איהו דעביד
תולדות

תוספתא

למה נח נח תרי זמני אלא כל צדיק וצדיק די ב
אית

א צדיקים הם ישראל בתורה ובמצות ועי"ז יזכו לחיי העוה"ב וע"ל נג ב ולקמן ריש ויחי :

ב עיין בפרדס בשער צינורות ועיין סוד נח ותיבתו בתיקונים תקון כה דף ע ה ודף נה מבואר שם כל הפרשה בדרך נסתר :

ג פי' נח עם התיבה כמנין תיבה ול"ע ופשוט נח במ"ק י"ג עם תיבה נח שתיבה עם הכל במ"ק י"ג

ולדות לקיימא בארעא פתח ר' אבא
קיה אמר א אריה בהיליה טינרא נקיב
בר · כך הוא ודאי · ות"ח ב מסיטורא
תיבותא אוף הכי הכי הוא · ר' אלעזר
תח (תלים מו) לכו חזו מפעלות יי' ג אשר
ם שמות בארץ · האי קרא הא אתמר
וקמוה אבל לכו חזו מאי הוא כד"א (ישעיה
) חזות קשה הוגד לי בעובדוי דקב"ה עביד
תגלי נבואה עלאה לבני נשא · אשר שם
מות · שמות ודאי דהא שמא גרים לכלא ·
תיב ויקרא את שמו נח לאמר זה וגו' · אמאי
כא · לאמר · ואמאי זה · אלא לאמר דא
תתא · זה דא צדיק · (רמז כמו דקב"ה

אית ליה תרין רוחין רוחא חד בעלמא דין ורוחא
חד בעלמא דאתי והכי אשתכח בכלהו צדיקי משה
משה יעקב אברהם שמואל שמואל
שם שם בר מיצחק דלא כתיב ביה כמה דכה"ב
בהו · בגין דיצחק בשעתא דאתקרב על גבי מדבחא
נפקת נשמתיה דהות ביה בהאי עלמא וכיון דאתמר
ביה באברהם ברוך מחיה המתים תבת ביה נשמתיה
דעלמא דאתי · בגין דא תשכח דלא יחד קב"ה
שמיה אלא על יצחק בגין דאתחשב כמת ועל דא
רמז קרא ואמר הן בקדושיו לא יאמין וגו' · ד"א
אלה תולדות בגין דהוה צדיק שבח ליה תרי זמני ·
תמים היה בדורותיו אבל בדרין אחרנין לא הוה נחשב
לכלום כמו דרא דאברהם ודרא דמשה ודרא דדוד ·
ד"א חמי מאי עבד בדרא דכלהו חייבים ק"ו אלו היה
בדרא דכלהו צדיקים ע"כ :

א רבי אבא קרא לר' אלעזר אריה על גדל פעולתו
ב בזוקף שכל נוקב ומשבר סלעים דברים חזקים כאלו
מוליא ענינים לאור: ב שיעור הכינה מדי אדני יסוד
מלכות תקונין סד ו א: ג לעיל נח ב :

א לי' נח נייחא דארעא · לאמר מאי לאמר אלא אתר דא קרי ליה נח ומאן איהו ארעא
דישא לאמר זה ינחמנו ממעשינו וגו' · עבד ליה קב"ה לתתא כגוונא עלאה) (נ"א זה
לדיק וכן נח (לאמר נח) דא לדיק לאמר דא נוקבא בגין דלא מתפרשן דא מן דא ·
ר יצחק לאמר דא ארעא קדישא) (וזה אמת) כתיב הכא זה ינחמנו וכתיב התם (שם
) זה ה' קוינו לו · זכאין אינון לדיקיא דרשימין ברשימו דגושפנקא דמלכא למהוי בשמיה
ימין ואיהו שוי שמהן בארעא כדקא יאות · כתיב ויקרא את שמו נח וכתיב (ויצא קפו ב)
קרא שמו יעקב · אמאי לא כתיב את · אלא התם דרגא אחרא (ד"א חדא) והכא דרגא
חרא (נ"א את כמד"א ואראה את יי') כדכתיב (ישעיה ו) ואראה את יי' · ואראה
לא כתיב אלא את יי' אוף הכא בנח · ויקרא את שמו נח ויקרא שמו יעקב דרגא
ליה קב"ה ממש קרא ליה יעקב אבל הכא את לאתכללא שכינתא · (נ"א דהיא
דרגא אחרא לתתא) :

אלה תולדות נח וגו' · ר' יהודה פתח (תלים קיב) טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו
במשפט · טוב איש דא קב"ה דאקרי טוב כמה דכתיב (שם קמה) טוב יי' לכל
תיב (שמות טו) ה' איש מלחמה לבהי כל הונן ומלוה לאתר דלית ליה מדיליה והכוא
תר מניה אתזן · יכלכל דבריו במשפט · דהא ההוא דבר לא אתזן אלא במשפט כד"א
לים פט) לדק ומשפט מכון כסאך · ד"א טוב איש דא לדיק דכתיב (ישעיה ג) אמרו
יק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו · ר' יוסי אמר דא נח דכתיב נח איש לדיק · ר'
חק אמר דא שבחא דשבת דביה פתח טוב דכתיב (תלים לב) טוב להודות לה' · ר'
יא אמר כלא חד וכלהו מלה חדא אמרו ודא עביד תולדות בעלמא · תולדות דעלמא
אן אינון · אלין נשמתהון דלדיקיא דאינון איבא דעובדוי דקב"ה · ר' שמעון אמר בשעתא
קב"ה ד מתעטר בעטרוי מתעטר מעילא ומתתא מעילא מאתר דעמיק' דכלא · מתעטר
תתא במה בנשמתהון דלדיקיא כדין אתוסף חיים מעילא ומתתא ואתכלל אתר מקדשא
כל סטרין ובירא אתמליא וימא אשתלים וכדין יהב לכלא · כתיב (משלי ה) שתה ה מים
בורך ונוזלים מתוך בארך · אמאי (הכא) בורך בקדמית' ולבתר בארך דהא בור לא אקרי
א ריקניא דלא נביע · באר מיין דנבעין אלא כלא אתר חד הוא · א.א אתר דמסכני (נ"א
מסכנות') אחידן ביה אקרי בור דלית ליה מדילי' אלא מה דיהבין בגויה ומאן איהו דל"ת
תר אתעביד באר דאיהו נביע ומליא (ד"ס דמליא) מכל סטרין ומאן איהו ה"א אתמליא מעיל'

ד מתעטר בכתריו שפס מדותיו ית' וית' פרדס רמונים מהרמ"ק שער מ פ"י דף ס :
ה מקץ קלד · ב ויחי רלב א

ונביע

ומראה מקום
שמואל ב כג
א שנובע מלמטה אור הנשמות של צדיקי' כמעשיה' הטובים פקודי רנט: ב פרדס בשער מהות והנהגה ולקמן תולדו' קלג קלו
ג תרומה קעג ב ולהלן קרמד ב:
ד י ב מ ע"ב ע א טו ב פד ב נב א קא קלו ב קעח א כס"א
ה לקמן קלב ב
ו לספרות ולברכות בעולם

ונביע א מתתא אתמליא מעילא כמה דאמרן ונביע מתתא מנשמתהון דצדיקיא ב ד
אחר שתה מים מבורך דא דוד מלכא דכתיב ביה ט מי ישקני מים מבור בית לח
ונוזלים דא אברהם · מתוך דא יעקב דאיהו באמצעיתא · באר דא יצחק דא

באר מים חיים · הא בהאי קרא אשתכח רתיכא קדישא עלאה מאבהן ודוד מלכא אתחבר עמהון ג תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא לאו איהו אלא כד עייל רוחא בה ואפקת מייא לקבלא מיין עלאין דכורין ·

אית מאן דיימר ונוזלים דא יצחק · מתוך משה דאיהו באמצעיתא · באר דא א דאתקרי באר מים חיים ודוד מ דאתחבר עמהון :

כך כנסת ישראל לא אתער' תיאובתא לגבי קב"ה אלא ברוחא דצדיקייא דעאלין בגוו
וכדין נבעין מייא מגווה לקבלא מיין דדכורא וכלא אתעביד תיאובתא חדא וצרו
חדא וקשורא חדא ודא הוא רעוא דכלא וטיולא ד דמטייל קב"ה ה בנשמתהון דצדיקי
ת"ח כל אינון תולדות דגנתא דעדן לא נפקין מצדיק אלא כד עייל בהאי תיבה בחבו
חדא וכלא גניזין בה ולבתר מינה נפקין · אוף הכא נח איש צדיק לא אפיק תול
ו למפרי בעלמא עד דעאל לתיבה ואתכנש כלא בה והוו גניזין בה ולבתר מנה נ
למפרי בעלמא ולאתקיימא בארעא · ואלמלא דנפקו מגו תיבה לא אתקיימו בעל
וכלא כגוונא דלעילא מגו תיבה נפקי לעילא מגו תיבה נפקי לתתא דא כגוונא
(מגו) והכא אתקיים עלמא ולא מקדמת דנא דבגיני כך כתיב ונוזלים מתוך ב
וכתיב ויולד נח שלשה בנים (א"ר יהודה וגו' · ככתוב בדף סנא) **ותשחת** הא
לפני האלהים · א"ר יהודה כיון דכתיב ותשחת הארץ אמאי לפני האלהים אלא
דעבדו חוביהון באתגליא לעיניהון דכולא כדין לפני האלהים כתיב · ר' יוסי אמר אנא אכ
אמרית ותשחת הארץ לפני האלהים בקדמיתא לפני האלהים דלא הוו עבדי באתגלי
לפני האלהים עבדו ולא לפני בני נשא ולבסוף עבדו באתגליא הה"ד ותמלא הא
חמס דלא הוה אתר בכל ארעא דלא הוה באתגליא ובגין כך בתרי גווני אמר קרא
תולדות נח · ר' אבא אמר מיומא דעבר אדם על פקודא דמריה כל בני עלמא דאתי
לבתר אקרון בני האדם ולא לשבחא אקרון הכי אלא כמאן דאמ' בנוי דהוא ד
על פקודא דמריה · כיון דאתא נח אקרון בני עלמא על שמיה דנח תולדות נח לש
דקאים לון בעלמא ולא תולדות דאדם דאעבר לון מעלמא וגרים מותא לכלהו · א"
יוסי אי הכי הא כתיב לבתר וירד יי' לראות את העיר ואת המגדל אשר בנו
האדם · בני האדם כתיב ולא כתיב בני נח אמר ליה בגין דאדם (דחטא
חטא) קמי מריה טב ליה דלא אברי ולא יכתוב עליה האי קרא · אלא ת"ח כ
משלי י ט בן חכם ישמח אב כד ברא טב כל בני עלמא דכרין ליה לאבוי לטב וכד איהו
כלא דכרין ליה לאבוי לביש · אדם בגין דחטא ועבר על פקודא דמריה כד
עס ה אינון דמרדו במריהון מה כתיב אשר בנו בני האדם בנוי *דאדם קד
דמרד במריה ועבר על פקודיה ובגיני כך אלה תולדות נח אלה ולא קדמ
אלה דנפקו ועאלו גו תיבה ואפיקו תולדין לעלמין ולא תולדות אדם דנפק מג
דעדן ולא אפיק לון מתמן · ת"ח אלו אפיק אדם תולדות מגנתא דעדן לא יע
לדרי דרין ולא אתחשך נהורא דסיהרא לעלמין וכלהו הוו קיימין לעלמין · ואפילו מ
עלאי לא קיימי קמייהו בנהורא וזיוא וחכמת' כד"א בצלם אלהים · ברא אותו אבל

דברים

גריס הטאה ונפק איהו מגנתא דעדן ועבד תולדות לבר לא אתקיימו בעלמא ולא הוו
דקא חזי · א"ר חזקיה וכי היך יכלין למעבד תולדות תמן דהא אלמלא לא אתמשך עליה
צר הרע והטא אתקיים איהו בעלמא בלחודוי ולא יעביד תולדות · כגוונא דא אלמלא
חטו ישראל בעגלא ואמשיכו עלייהו יצר הרע לא עבדו *תולדות לעלמין ולא ייתון דרין במדבר קפג א
אחרנין לעלמא · א"ל אלמלא לא חטא אדם לא עביד תולדות כגוונא דא מסטרא דיצ"הר
אבל עביד תולדות מסטרא דרוחא קדישא דהשתא לא עביד תולדות אלא מסטרא
דיצ"הר ובגין דכל תולדות דבני נשא כלהו מסטרא דיצר הרע בגין כך לית לון קיום
ולאו אפשר לון לאתקיימא דסטרא אחרא אתערב בהו (ז"א ל"ג ואפשר לון בסטרא אחרא)
אבל אלמלא לא הוה אדם ולא אתתרך מגנתא דעדן הוה עביד תולדות מסטרא דרוחא
קודשא דקדישין כמלאכי עלאין קיימין לדרי דרין כגוונא דלעילא · כיון דחטא ואוליד
בנין לבר מגנתא דעדן ולא זכה לאפקא לון מגנתא לא אתקיימו אפילו לאשתרשא בעלמא
עד דאתא נח דאיהו צדיק ועאל בתיבה ומן תיבה נפקו כל דרין דעלמא [א] ומתמן א ומש' נפוצו:
אתבדרו לכל ארבע רוחי עלמא · *וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה · אמאי ב"י לקמן כ"ט סב:
נשחתה · בגין כי השחית כל בשר את דרכו כמה דאתמר · ר' חייא פתח קרא ואמר
וירא האלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה · ת"ח בשעתא דבני נשא זכאן יונה ג
ונטרי פקודי דאורייתא כדין ארעא אתתקפת וכל חידו אשתכחת בה מ"ט בגין דשכינתא
שריא על ארעא וכדין כלא עילאי ותתאי בחדוה · וכד בני נשא מחבלן ארחייהו ולא
נטרי פקודי אורייתא והטאן קמי מאריהון כדין כביכול דחיין לה לשכינתא מעלמא
ואשתאר' ארעא מחבלא דהא שכינתא אתדחייא ולא שריא עלה וכדין אתחבלת · מ"ט
אתחבלת בגין דשריא רוחא אחרא עלה דמחבלא עלמא וע"ד אמרינן דישראל יהבי עוז
לאלהים דמקיימין עלמא · אלהים דא שכינתא ואם ח"ו לאו ישראל ישתכחו חייבין מה
כתיב רומה על השמים אלהים וכו' משום דרשת הכינו לפעמי · כפף נפשי בסבת חמס
בגלות הנס · כרו לפני שוחה וגו' כגוונא דדור המבול דבגין חמס דהות ביניהון הוה
ביניהן שכלה ודבגו יכול אף בארעי' דישראל כן והא תנינן ארעא דישראל לא שריא
עלה רוחא אחרא ולא ממנא אחרא בר קב"ה בלחודוי · ת"ח דארעא דישראל הכי הוא
לא שריא עלה *ממנא ולא שליט' אחרא בר קב"ה בלחודוי · אבל שעתא חדא שריא פד ע"ב
עלה לחבלא בני נשא מנלן מדוד דכתיב [ו]וירא דוד את מלאך יי' והרבו שלופה בידו ד"ה א כא
נטויה על ירושלם וכדין אתחבלת ארעא · א"ר אלעזר אפי' בההיא שעתא קב"ה הוה · בראשית מח
כתיב הכא מלאך יי' וכתיב התם [ז]המלאך הגואל אותי · וכתיב [ח]ויסע מלאך האלהים שמות יד
בין לטב ובין לביש · קב"ה שליט עלה לטב בגין דלא אתמסרא תחות שאר ממנן וכל
דיירי עלמא [ב] יכספון מן עובדייהו · לביש בגין דלא יחדון אינון דשלטא עלה ולאו תימא ב יבושו ממעשיהם:
(ז"א ל"ג לא) והא כתיב [ט]כי ראתה גוים באו מקדשה והריבו ביתא ואי לאו שלטין אינון איכה א
ממנן לא אתחרב מקדשא · ת"ח כתיב כי אתה עשית וכתיב עשה יי' אשר זמם ·
ת"ח כתיב וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה · נשחתה ודאי כמה דאתמר הכי נמי
וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה דהא כדין ארעא קראת לעילא וסלקת
בשליקו עלה ומקטרא אנפהא כטוקבא דמקטרא לגבי דכורא · הכי נמי ארעא דהא
גדוגת בגין זכאין לנוכחא והכא דלא תבו דרא דטופנא מה כתיב וירא אלהים את הארץ
והנה נשחתה כאתתא דאסתאבא ואסתירת אנפהא מבעלה ובזמנא דאסגיאו חובי
בני נשא באתגליא ארעא שויאת אנפהא כטוקבא דלית לה כסופא מכלא כד"א
[י]והארץ חנפה תחת יושביה · ועל דא וירא כי נשחתה ודאי מ"ט בגין כי השחית כל ישעיה כד

ומראה מקום
א פין נפרדס שער ה פ' יב דף מ ע"א: ב מרגדיס: ג מכסה: ד פלות עלים זר"ל שהוא בדמות חופה ביני מרגדי' אחוזים בעלים ומכסה הקן כליסם מלמעלה וישבו בם ביחד למסוק נחורים: ה ביארתי לעיל פ' בראשית ע' בפרדס בשער מכות וכנוים: ו איכה ב ז ישעיה לג ח שם כב ט משלי יא י קה"ל ג כ בראשית טו ל אלין נייחא לפניו לאבד מעשה ידיו קודם שנשלמה סאתם מ דברים כה

בשר את דרכו על הארץ׃ א ר' אלעזר אזל לגביה דר' יוסי בר' שמעון בן לקו
חמוי כיון דחמי ליה אתקין ליה ב תופסיתא (ס"א טופסיכא) ג דקוטרא במטון ד דקול
ויתיבו׃ א"ל חמוי אשמע דשמעת מאבוך האי דכתיב ו עשה ה' אשר זמם בצע אמר
אשר צוה מימי קדם׃ א"ל הא אוקמוה חבריא׃ בצע אמרתו דבזע ה פורפירא דיליה
אשר צוה מימי קדם׃ דהא פורפירא פקיד לה מאינון יומי קדמאי עלאי וביו
דאתחריב בי מקדשא בזע לה בגין דהאי פורפירא איהי יקרא דיליה ותיקונא די
ובזע ליה׃ א"ל עשה ה' אשר זמם׃ וכי מלכא חשיב (קודם) לאבאשא לבנוי עד
ייתון למחטי א"ל למלכא דהוה ליה מאן יקר ובכל יומא הוה דחיל עליה דלא יתבר ו
מסתכל ביה ותקין בעינוי׃ ליומין אתא בריה וארגיז ליה למלכא נטל מלכא הה
מאן יקר ותבר ליה הדא הוא דכתיב עשה ה' אשר זמם׃ תא חזי מן יומא דאת
מקדשא הוה קב"ה מסתכל ביה וחביב עליה סגי והוה דחיל עלייהו דישראל דיה
ויחרב בי מקדשא וכן בכל זמנא דהוה אתי לגבי בי מקדשא הוה לביש ההוא פורפי
לבתר דגרמו חובין וארגיזו קמי מלכא אתחרב בי מקדשא ובזע ההוא פורפירא (
גרים הכי בזע ההוא פורפירא ואתחרב בי מקדשא) היינו דכתיב עשה ה' אשר ז
בצע אמרתו וגו'׃ (האי אמרתו בקדמיתא יתבא ברא"ש אמיר והא אתעטרו עט
לרישא ואילן נאה לפניו ואיהי מימי קדם ודאי וכדין עליבו קמיה בבתי בראי ודאי ז
אראלם צעקו חוצה׃ ח ויקרא ה' צבאות ביום ההוא וגו')׃ היינו בזמנא דאתחרב
מקדשא אבל בזמנא אחרא לית חדוה קמי קב"ה כזמנא דאתאבידו חייבי עלמא וא
דארגיזו קמיה׃ הה"ד ט ובאבוד רשעים רנה׃ וכן בכל דרא ודרא דעביד דינא בחי
עלמא׃ חדוה ותושבחא קמי קב"ה ואי תימא הא תנינן דלית חדוה קמי קב"ה כד א
עביד דינא בחייביא אלא ת"ח בשעתא דאתעביד דינא בחייביא ה
ותושבחן קמיה על דאתאבידו מעלמא והני מילי כד מטא ההוא זמנא *דאו
לון ולא תאבן לגביה מחובייהו׃ אבל אי אתעביד בהו דינא עד לא מ
זמנייהו (ועד) דלא אשתלים חובייהו כד"א כ כי לא שלם עון האמורי עד הנ
כדין לית חדוה קמיה ובאיש קמיה על דאתאבידו׃ ואי תימא איהו עד לא מטו זמני
אמאי עביד בהו דינא׃ אלא אינון גרמין בישא לגרמייהו דהא קב"ה לא עביד
דינא עד לא מטא זמנייהו אלא בגין דמשתתפי בהדייהו לישראל לאבאשא לון ו
כך עביד בהו דינא ואוביד לון מעלמא בלא זמנא ודא הוא ל דאבאיש קמיה ובגין
אטבע מצראי בימא ואוביד שנאיהון דישראל בימי יהושפט וכן כלהו דהא בגיניהון דיש
אתאבידו בלא זמנא׃ אבל כד אשתלים זמנא דאוריך לון ולא תבו כדין ה
ותושבחתא קמיה על דאתאבידו מעלמא בר בזמנא דאתחרב בי מקדשא דאף על
דאשתלים זמנא דלהון דארגיזו קמיה לא הוה חדוה קמיה ומההוא זמנא לא
חדוה לעילא ותתא׃ **כי לימים** עוד שבעה אנכי ממטיר על ה
ארבעים יום וארבעים לילה וגו'׃ ר' יהודה אמר הני מ' יום
לילה מאי עבידתייהו׃ אלא מ' יום לאלקאה חייבי עלמא וכתיב מ ארבעי
יכנו לא יוסיף׃ לקבל ד' סטרי עלמא לכל חד עשרה בגין דבר נש מד' ס
עלמא אתברי ועל דא ומחיתי את כל היקום׃ ואצטריך ארבעים לאלקאה ולאת
עלמא׃ ר' יצחק הוה שכיח קמיה דר"ש א"ל האי קרא (דקאמרי) דכתיב ותשחת ה
לפני

י האלהים אי בני נשא חטאן ארעא במה א"ל בגין דכתיב כי השחית כל בשר
דרכו כמה דאתמר · כגוונא דא (ויקרא יח) ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה ·
בני נשא חטאן ואי תימא ארעא במה · אלא עקרא דארעא בני נשא איגון ·
ון מחבלין ארעא והיא אתחבלת וקרא אוכח דכתיב וירא אלהים את הארץ והנה
תה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ · ת"ח כל חטאוי דב"נ כלהו חבלותא
ה תליין בתשובה · והטאה דאוביד זרעא על ארעא ומחבלא ארחיה ואפיק זרעא
ארעא מחביל ליה ומהביל ארעא ועליה כתיב (ירמיה ב) נכתם עונך לפני וכתיב
(תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע בר בתשובה שגי וכתיב
אפית לח) ויהי ער בכר יהודה רע בעיני יי' וימיתהו יי' והא אתמר · א"ל אמאי
ן קב"ה עלמא במיא ולא באשא ולא במלה אחרא · א"ל רזא הוא דהא אנון
לו ארחייהו בגין דמיין עלאין ומיין
אין לא אתחברו דכר ונוקבא כדקא יאות
אן אנון דחבילו ארחייהו כגוונא דא מיין
ין ונוקבי ועל דא אתדנו במיא במה
נון הבו ומיין הוו רתיחן [א] ופשטו משכא

ומאן אלין מיין עלאין בינה ומיין תתאין מלכות ה"א עלאה ה"א תתאה וכד איגון מחבלין אסתלק י"ו דהוא דכר ואשתאר ה"א בה"א ומיין במיין :

יהו כמה דחבילו ארחייהו במיין רתיחן דינא לקבל דינא הה"ד נבקעו כל מעינות
ום רבה · הא מיין תתאין · וארובות השמים נפתחו דא מיין עלאין מיין
אין · רבי חייא ור' יהודה הוו אזלי באורחא ומטו לגבי טורין רברבן [ב] ואשכחו ביני
יא גרמי בני נשא דהוו מאינון בני טופנא ופשטו תלת מאה פסיען בגרמא חדא
בו אמרו היינו דאמרו חברנא דאינון לא הוו מסתפי מדינא דקב"ה כמה דכתיב
ב כא) ויאמרו לאל סור ממנו ודעת דרכך לא חפצנו · מה עבדו הוו סתימין
לייהו מבועי תהומא ומיין נפקין רתיחן ולא יכילו למיקם בהו עד דהוו נשמטין
ונפלי בארעא ומייתין :

ד נח שלשה בנים וגו' · אמר רבי חייא לרבי יהודה תא ואימא לך מלי דשמענא
בכאי · מתל לבר נש דעאיל לנוקבא דמעריא (ד"א איבא דמערתא) בזמנא חדא
קי תרין או תלתא בנין חד מתפרשא מאתרא באורחוי בעובדוי דא זכאה ודא
בא ודא בינוני אוף הכא כמי תלת קטרי דרוחא אזלין ושטאן ואתכלילן בתלת עלמין ·
ה נשמתא נפקאת ועאיל בין טורי פרודא ואתחבר רוחא בנשמתא נחית לתתא
חבר נפש ברוח וכלהו (אזלי ד"א נחתין) ומתחברין דא עם דא · א"ר יהודה נפש
ה כלילן דא עם דא נשמתא שריא בארחוי דב"נ (ואזי) והיא מדורא טמירא דלא
ידע אתרהא [ג] אתא בר נש לאתדכאה מסייעין ליה בנשמתא קדישא ודכאן ליה
קדשין ליה ואקרי קדוש לא זכה ולא אתי לאתדכאה תרין דרגין פתחין דאינון נפ"ש
ה ביה · נשמתא קדישא לית ביה (סיועא דלעילא ודא כפום ארחיה) · ולא עוד אלא
י יכתאב מסאבין ליה וסיועא דלעילא אעדיו מיניה מכאן ולהלאה כל חד לפום ארחיה :

תוספתא

קטורי רמאי קשורי דקוסטר' (ס"א דההוא סטרא) ה אנן פתיחן עיינין פקיחן
אודנין · ו קל מן קלא נחית מעילא לתתא מתבר טורין וטנרין · מאן איגון
מאן ולא המאן אסימין אודנין סתימין עיינין לא המאן ו"ז שמעין לא ידעין בסכלתנו חד דכלילא
רין בגווייהו · דחיין ליה לבר · איגון מתדבקן בין (ס"א ביה) באינון תרי חד : ז אומנא דאומנא
טריא (ס"א שוין) בגווייהו · לא עאלין בין ספרי קדישין · כל איגון דאומנא דא לא
בריא

א תימימו' מבול המים שבא עליהם היו כל כך רותחין עד ששרפם נמק מבשרם מדה כנגד מד' שהם השחיתו דרכם בשכבת זרע רותחת כאומרו כמה דחבילו כו' :
ב שמלאו מין גבורים הגדולי' עצמות אנשי דור המבול שנשטפו לפי והיו רואי' גודל קומתן ע"י עצמות' הגדולים שהיו מונחים שם :
ג משפטים צד ע"ב ויקרא כט ע"א :
ד קברי' הזקי' שלוחי הדין כל אוהו צד ור"ל שכרוז יוצא מלמעלה כמבואר להלא ואותו כרוז הוא קבר אמין ותוק בין שלוחי הדין כל צד השמאלי אשר משם השתלשלותם לבזביר ב"א ואם לא ישגיחו אזי יעניש כל אחד ואחד כמעשה ידיו :
ה זה תחלת דברי כל המאמר :
ו קול ה' מן הקולו' של מעלה יורד למטה מכרוז ואותו קול משבר הרי' וסלעים ואומר אין אינון וכו' כל אותם שדוחי' נשמתם במעשיהם הרעים :
ז אומן על כל האומני' מלך שהנשמה היא מתחת כסא הכבוד שהוא הבינה שנקראת אומן כמ"ש לעיל כב א ע"ב :

פריא בגווייהו לא אכתבו בספרי דכרנייא אתמחון מספרא דחייא כד"א (תהלים סט) ימחו מס
חיים ועם צדיקים אל יכתבו · ווי לון כד יפקון מהאי עלמא ווי לון (לחייבון) מאן יתבע לון
יתמסרון בידא דדומה ויתוקדון בנורא דדליק ולא יפקון מניה בר בריש ירחי ושבתי כ
(ישעיה סו) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה' · ל
כרוזא דבסטר צפון אכריז עלייהו ואמר (תהלים ט) ישובו רשעים לשאולה וגו' · כמה א חבילי טר
אתכנשו עלייהו בארבע סטרין אשא מלהטא בגי בן הנם · תלת זמנין ביומא מתפקדן (ס"א מתוק
ולא עוד אלא בזמנא דישראל אתיבו בקול רם אמן יהא שמיה רבא מברך קב"ה אתמלי רחמין וכ
על כלא ורמיז למלאכא דממנא על תרעי דגיהנם **סמריאל** שמיה ותלת מפתחן בידיה ופתח
תרעין דבסטר מדברא ומתמן נהורא דהאי עלמא · אתא חנגא דנורא וסתים אורחין · כדין
ממנן דתחות ידייהו ב תלת מגרופין מנשבן בידייהו ואתיבו חנגא לאתרייהו ורווחין לון שעתא ופ
ג שעתא ולבתר תייבין לאשייהו וכן תלת זמנין ביומא ובכל זמנין דאמרי ישראל אמן יהא שמיה
מברך וכו' אינון רווחין לון · זכאין אינון צדיקיא דאורחיהון מנהרא בההוא עלמא לכל סטרין כ
(משלי ד) וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום · (עד כאן לשון התוספתא) ד ר' אבא
בגיהנם אית מדורין על מדורין תניינין תליתאין עד שבע והא אוקמוה חבריא · וזכאין אינון צדי
דאינון מסתמרין מחובי חייביא · ולא אזלי באורחייהו ולא מסתאבי בהו וכל מאן דאסתאב כד
להאי עלמא נחית לגיהנם ונחית עד מדורא תתאה ותרין מדורין אינון דסמיכין דא עם דא ש
ואבדון מאן דנחית לשאול דיינין ליה תמן ומקבל ענשיה וסליקו ליה למדורא אחרא עלאה וכן ד
בתר דרגא עד דאינון סלקין ליה · אבל מאן דנחית לאבדון לא סלקין ליה לעלמין ובג"כ אקרי א
דהא אביד הוא מכלא · ת"ח נח זכאה הוה אתרי בבני דריה ולא הוו שמעי ליה עד דקב"ה א
עלייהו דינא דגיהנם מאי דינא דגיהנם אשא ותלגא מייא ואשא דא צוננא ודא רתיחא וכלהו ב
דגיהנם אתדנו ואתאבידו מעלמא · ולבתר אתקיים עלמא כדקא חזי ליה ועאל נח בתיבה ואעיל
כל זינא וזינא (ד"א מבריין) דעלמא · ודאי נח עץ עושה פרי הוה ונפקו מן תיבה כל זיני ע
כגוונא דלעילא · תא חזי כד ה האי עץ עושה פרי אתחבר בעץ פרי כל אינון זיינין דלעילא
רברבן וזעירן וכמה זיינין וכל חד לזיניה כד"א (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות כגוונא דא
בתיבה וכלהו נפקו מן תיבותא ואתקיים עלמא כגוונא דלעילא · ובגיני כך נח איש האדמה אקרי
איש צדיק אקרי והא אוקמוה · רבי חייא אמר תלת מאה שנין עד לא אתי טופנא הוה נח אתרי
על עובדיהון ולא הוו שמעין ליה עד דקב"ה אשלים זמנא דאוריך לון ואתאבידו מעלמא. מ
מה כתיב לעילא (בראשית ו) ויהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה ובנות יולדו להם · והוו
ערטילאין לעיניהון דכלא · מה כתיב שם ויראו בני האלהים את בנות האדם וגו' · ודא הוא יסודא וע
למיגד בחוביהון עד דגרים לון לאסתלקא מעלמא ובגין כך אתמסכאן בתר יצר הרע ובנזעוי וש
ודהו מהימנותא קדישא מביניהו ואסתאבו (נ"א ואתאבידו) כמה דאתמר בגין כך קץ כל בשר בא
לאגלאה קטיגורייא עלייהו :

ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני * (חסר) (אהדרנא למלה קדמאה
כל בשר בא לפני · בא לפני ודאי בגין דאינון גרמו) · ר' יהודה פ
(תהלים לט) הודיעני יי' קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני אמר (לעיל
דוד קמי קב"ה תרין קצין אינון חד לימינא וחד לשמאלא · ואינון תרין אורחין ל
בהו בני נשא להאי עלמא קץ לימינא דכתיב ה לקץ הימין וקץ לשמאלא דכתיב
שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר (אבן אופל וצלמות מאי ולכל תכלית הוא חוקר מאן הוא
אלא ההוא קץ לשמאלא דמחשיך אפיהון דברייתא) מאי ולכל תכלית בזמנא דדינא שריא
עלמא לבילאה אבן אופל וצלמות · קץ שם לחשך דא מלאך המות דא נחש קץ
בשר קץ שם לחשך דהא מסטרא דחשוכא דדהבא קאתי · ולכל תכלית בזמנא ד
שריא על עלמא · הוא חוקר למהוי קטיגוריא לעלמא לאחשכא אפיהון דברייתא

קץ

א הגזוזות אגודו' המנים ומנענ"ים מראקפי' כל ס' ומלת טריקין צ' רכא' כענין הנז' בתענית טרק באסקוטל' שפי' שמלאך בכאו במלאו וכן הוא לשון נשיכה כענין הויא דרבנן טרקים במס' ע"ז ע"ש והכל ענין א':
ב דיהרתי לעיל וסוא כמין כף שמגיסין בה הקדרה ג י ב ועיין בלק קסו א אחד נש"כה בזער גיהנם בעם ומהלה:
ד ילקוט ישעי' סי' רנו:
ה עושה פרי הזכר עץ פרי הנקבה וע' בסה"מ ח ה ויחי רלא א הנוס קסו ב ולעיל לג א ו ז"ל ל"ז ב
ר' חזקיה אמר וע' בסוף בס'
דניאל יב א וב כח

לימינא כדקאמרן דכתיב לקץ הימין · א"ל קב"ה לדניאל ואתה לך לקץ ותנוח א"ל
וחה בהאי עלמא או בההוא עלמא א"ל בההוא עלמא כד"א ינוחו על משכבותם
תעמוד לגורלך לקץ הימין. אמר ליה לאן אתר דהא לא ידענא מה יהא עלי בההוא דניאל יב
מא · א"ל ותנוח) א"ל בזמנא דיקומון מעפרא איקום בינייהו או לאו א"ל ותעמוד א"ל
ידענא די יקומון כמה מנהון דזכאי קשוט ומנהון דחייבי עלמא ולא ידענא עם מאן
כון איקום · א"ל לגורלך · אמר ליה הא אמרת ואתה לך לקץ אית קץ לימינא ואית
לשמאלא ולא ידענא לאן קץ · לקץ הימין או לקץ הימים · א"ל לקץ הימין · אוף
א דוד א"ל לקב"ה הודיעני יי' קצי מה איהו חולק עדבי ולא נח דעתיה עד דאתבשר תהלים לט
בוי לימיני' דכתיב שב לימיני · ת"ח אוף קב"ה א"ל לנח קץ כל בשר בא לפני מאן איהו · דא שם קי
דאחשך אפייהו דברייתא דאיהו קץ כל בשר בא לפני מכאן אוליפנא חייבי עלמא
קדימין ליה ומשכן ליה עלייהו לאחשכא לון · דכיון דיהבי ליה רשותא נטיל נשמתא
נטיל עד דיהבי ליה רשותא · ועל דא בא לפני למיטל רשו לאחשכא אפייהו דבני
מא ובגיני כך והנני משחיתם את הארץ · ועל דא עשה לך תיבת עצי גופר בגין
שתזבא ולא יכיל לשלטאה עלך · ת"ח תנינן בזמנא דמותא אית במתא או בעלמא
א דאתייהיב רשו למלאך המות לחבלא) לא יתחזי ב"נ בשוקא בגין דאית ליה רשות
חבלא כלא · בגיני כך א"ל קב"ה בעי לך לאסתמרא ולא תחזי גרמך קמי דמחבלא דלא
וט עלך · ואי תימא מאן יהיב הכא מחבלא דהא מיין הוו ואתגברו · ת"ח לית לך
א בעלמא או כד אתמחי או כד אתמסר עלמא בדינא דלא אשתכח ההוא מחבלא
זיל בגו איכון דינין דאתעבידו בעלמא · אוף הכי הכא טופנא הוה ומחבלא אזיל בגו
פנא ואיהו אקרי הכי דאתכליל בשמא דא ועל דא אמר קב"ה לנח לטמרי' גרמיה ולא
חזי בעלמא · ואי תימא הא תיבותא אתחזי בגו האי עלמא ומחבלא אזיל בגוויה ·
זמנא דלא יתחזי אפי דב"נ קמי מחבלא לא יכיל לשלטאה עליה · מנלן ממצרים
תיב ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר · מאי טעמא בגין דאיהו אשתכח שמות יב
יל כות לחבלא ולא אצטריך לאתחזאה קמיה בגין כך הוה גניז נח וכל איכון דעמיה
יבותא ומחבלא לא יכיל לשלטאה עלייהו · רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא אערעו
בכני טורי דקרדו חמו רשימין בקיעין בארחא דהוו מן יומי דטופנא א"ל א כאומן הרי חסך שכם
י חייא לר' יוסי הני בקיעין דהוו מיומוי דטופנא וקב"ה שביק לון לדרי דרין בגין דלא ג:ויס והוקים
מחי חוביהון דרשיעיא קמיה דכך ארחוי דקב"ה לזכאין דעבדין רעותיה בעי דידכרון ב ויחי רמע
לעילא ותתא ולא יתנשי דוכרניהון לדרי דרין לטב כגוונא דא לרשיעייא דלא עבדין סוף כ"א
ותיה בגין דלא יתנשי חובייהו ולאדכרא עונשייהו ודוכרניהון לביש לדרי דרין הייגו
תיב נכתם עונך לפני וגו' · פתח רבי יוסי ואמר צהלי קולך בת גלים הקשיבי ירמיה ב
ישה עניה ענתות האי קרא אוקמוה חבריא אבל האי קרא על כנסת ישראל אתמר צהלי ישעיה י
לך בת גלים ברתיה דאברהם אבינו הכי אוקמוה בת גלים כדכתיב גל נעול · גלים איכון שיר ד
ורין דמתכנשי ואזלי ועאלין לגווה ומליין לה כדכתיב שלחיך פרדס רמונים · הקשיבי שם
שה כד"א ליש אובד מבלי טרף · לישה דכר · לישה נוקבא · אמאי אקרי ליש אי משום איוב ד
תיב ליש גבור בבהמה או משום דכתיב ליש אובד מבלי טרף · אלא *כלא איהו ליש משלי ל
ורה תתאה דאתי מגבורה עלאה · ליש אובד מבלי טרף · בשעתא דאיכון נחלין מסתלקין
א עאלין לגווה כדין אתקרי לישה דאבידת מבלי טרף דכתיב ליש אובד מבלי
טרף

כ"א וכולא איהו ליש גבור בשעת' דמקבלא גבורה תתאה מגבורה עילאה
ליש אובד מבלי טרף דא איסי בשעתא דאינון וכו' :

טרף ובני לביא יתפרדו · ומה דאמר ליה היינו עניה ענתות מסכנ' דמסכנו'
ירמיה א מן הכהנים אשר בענתות וכתיב ענתות לך על שדך · מאי איריא · אלא כל
מלכים א ב דדוד מלכא הוה קיים אסתלק אביתר בעותרא ובכלא · לבתר א"ל שלמה ענתו
על שדך · אמאי קרי ליה שלמה הכי · אלא אמר ליה ביומך הוה אבא במסכנו וה
לך על שדך · השתא אית לומר אמאי אקרי אביתר ענתות אי תימא דהוה מן ע
שמואל א כב הא תנינן דכתיב וימלט בן אחד לאחימלך בן אחיטוב ושמו אביתר והוא מנוב הוה
נוב עיר הכהנים הוה · ואע"פ דאמרו דהיא נוב היא ענתו' ואמאי אקרי לה ענתות
דנחתת למסכנו ואתאביד קרתא על ידא דשאול ואתאבידו כהני · אלא ענתו' כפר הוה
הוא נוב ועל דא קרי ליה לאביתר ענתו' בגין דאמ' וכי התעני' בכל אשר התענ' אבי ומ
דנוב הוה ועל מסכנו דדוד דהוה ביומוי אקרי ליה הכי · אמר רבי חייא במסכ
הוה עלמא מיומא דעבר אדם על פקודי קב"ה עד דאתא נח וקריב קרבן ואת
עלמא · אמר ר' יוסי לא אתישב עלמא ולא נפקא ארעא מזוהמא דנחש עד ד
ישראל על טורא דסיני ואתאחידו באילנא דחיי כדין אתיישב עלמא · ואלמלא ד
ישראל ואתבו קמי קב"ה לא הוו מתין לעלמין דהא אתפסק מנייהו זוהמא דנחש
דהבו כדין אתברו אינון לוחי קדמאי דהוו בהו חירו דכלא חירו דההוא נחש דאי
כל בשר · וכד קמו ליואי לקטלא קטלא כדין אתער חויא בישא והוה אזיל קמייהו
יכיל לשלטאה בהו בגין דהוו ישראל מזדרזין כולהו בהגירו מזיינן ולא יכיל ההוא
שמות לג לשלטאה בהו · וכיון דאמר למשה ועתה הורד עדייך מעליך אתייהיב רשו להאי
שם לשלטאה עלייהו · ת"ח מה כתיב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב · ויתנ
וינצלו מבעי ליה · אלא ויתנצלו על ידא דאחרא בגין דאתייהיב רשו לנחש לשלטאה ·
עדיים מהר חורב דקבלו מטורא דחורב כד אתייהיב אורייתא לישראל · אמר ר' חיי
א פקודי רכו א דהוה צדיק אמאי לא הוה בטיל מותא מעלמא · אלא [א] בגין דעד לא סלקת זו
ב בעלי האילן מעלמא · ועוד דאינון לא הוו מהימנין ביה בקב"ה וכלהו אחידן [ב] בטרפי אילנא ל
והם בקליפות חיצוניות ועי' ומתלבשאן ברוח מסאבא ותו לבתר הוספו למחטי ולמהך בתר יצר הרע כד בקדמ
דף ט ב ואורייתא קדישא דאיהי אילנא דחיי אכתי לא נחית לה קב"ה בארעא ותו דאיהו א
ליה בעלמא לבתר דכתיב וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה וכא אתמר · עד ד
אזלי חמו חד יודאי דהוה אתי אמר ר' יוסי האי בר נש יודאי איהו (ואתחזי) כד
גבייהו שאילו ליה · אמר לון שליחא דמצוה אנא דהא אנן דיירי בכפר דראמין ו
ג בדי הדס וערבה ואתרוג שהם מינים הצריכים אל לולב זמנא דחג ואנן צריכין לולב [ג] ואינן דעמיה ואנא אזיל לקטעא לון למצוה אזלו כחדא ·
ההוא יודאי הני ארבע מינין דלולב דכלהו אתאן לרצויי עלמא (נ"א על מיא) שמ
אמאי אנן צריכין לון בחג · א"ל כבר אתערו בהו חברייא · אבל אי מלה חד
איהו תחות ידך אימא לה · אמר לון ודאי ההוא אתר דאנן דיירי ביה הוא זעיר ו
עסקי באורייתא ואית עלן צורבא מרבנן רבי יצחק בר יוסי מחוזאה שמיה ובכל י
ויומא אמר לן מלין חדתין באורייתא ואמר דהא בחג זמנא הוא לשלטאה (ויש
שליטין בההוא זמנא ונקיטנ' לולב דמתחזי דאנן נצחנא עלייהו על כל אינון דאי
המון העם ולשלטאה עלייהו) (אזי עבר על נפשנו המים הזדונים ברוך יי' שלא נ
ס"א דכל אינון רברבין טרף לשיניהם · וכי אית שינים למים אלא *אינון שאר עמין) אינון רב
ממנן על שאר עמין עכו"ם ומתברכאן מבטרייהו דישראל וקרינן לון
תהלים קכד הזדונים כמה דאת אמר המים הזדונים · ובגין לשלטאה עלייהו אתינא ב
דשמא קדישא באינון ארבע מינין שבלולב לרצויי ליה לקב"ה (עלייהו) ולשל
עלייהו

יכו ברזא דשמא קדישא ולאתערא עלן מיין קדישין לנסכא על גבי מדבחא · תו
ר לון א ברא״ש השנה אתערותא קדמאה איהו בעלמא · מאי אתערותא קדמאה דא
דינא דלתתא (נ״א דא ר״ה ממש) דאתער למידן עלמא וקב״ה יתיב על עלמא
א ודאין עלמא ושלטא האי בי דינא למידן עלמא עד יומא דכפורי דנהרין
כה ולא אשתכח הויא דלטורא בעלמא דאיהו אתעסק במה דאתיין ליה ההוא
ר דאיהו מסטרא דרוח מסאבא כדקא חזי ליה · ובגין דאתעסק בההוא שעיר לא
ב למקדשא · ושעיר דא כההוא שעיר דר״ה דאתעסק ביה ואנהירו אנפהא דר״ה
ו כך ברא״ש השנה) (*אנפוי דמקדשא) ועל דא ישראל כלהו אשכחין רחמי קמי
יה ואתעבר חובייהו ורזא חדא אמר לון ולא אתייהיב רשו לגלאה בר לחסידי קדישין
נין הכימין · אמר רבי יוסי מאן איהו אמר לון עד לא בדיקנא בכו אזלו לבתר אמר
כד סיהרא אתקריבת בשמשא אתער קב״ה סטרא דלפון ואחיד בה ברחימו ומשיך
לגביה ודרום אתער מסטרא אחרא וסיהרא סלקא ומתחברא במזרח וכדין ינקא
רין סטרין ונטיל׳ ברכאן ב בתרי וכדין אתברכא סיהרא ואתמליא וכלא אתקריבת
תא בבעלה כמה דאית רזא דיוקנא שייפי (נ״א בתיקוני דשייפי) דאדם ותיקוני הכי
אית (נ״א איהו) רזא דדיוקנא דשייפי נוקבא ותקוני דנוקבא וכלא פריש בגוון
נמי אית לעילא (ד״א מאן) אחיד בה ואתער לקבל ברחימו ה״נ אית לתתא רזא
קונא דאדם תתאה אחרא תחות סיהרא (ד״א ותיקונא דנוקבא) כמה דדרועא
אלא *לעילא אחיד בה ואתער לקבלה ברחימו · ה״נ אית לתתא (ווי העמודים כלהו
י שייפין לאתאחדא דא בדא ולאתקשרא דא בדא קשרי מהימנותא סטרא דקדושה מסטרא דרוח
בא דאיהו רזא דנחש לתתא) האי נחש איהו דרועא שמאלא דרוח מסאבא ואחיד ביה
ן דרכיב ביה וקרבא לגבי דסיהרא ומשיך ג לה בינייהו (נ״א בדביקו) ד דקוטפא
תאבת וכדין ישראל לתתא מקרבין שעיר וההוא נחש אתמשך אבתריה דההוא
יר וסיהרא אתדכיאת וסלקאת לעילא ואתקשרת לעילא לאתברכא ונהירין אנפהא
ב דאתשכת לתתא · כדין הכא ביומא דכפורי כיון דההוא הויא בישא אתעסק
הוא שעיר סיהרא אתפרשת מניה ואתעסקת (בישראל) לאולפא עלייהו סניגוריא
ככת עלייהו כאמא על בנין וקב״ה בריך לון מלעילא ומחיל לון · לבתר ישראל כד
ו לחג מתערי סטרא דימינא לעילא · בגין דיתקשר ביה סיהרא ויתנהירו אנפהא
קא חזי וכדין פלגת (יהבי) חולקא דברכאן לכל אינון ממנן דלתתא דיתעסקון
ולקהון ולא ייתון לינקא ולקרבא בסטרא דחולקהון דישראל · כגוונא דא לתתא כד
ר עמין אתברכון כלהון אינון מתעסקין באחסנת חולקהון ולא הוו אתיין לאתערבא
דייהו דישראל ולאחדא חולק אחסנתיהון · ובגין כך ישראל אינון משכין ברכאן לכל
ון ממנן בגין דיתעסקין בחולקהון ולא יתערבון בהדייהו · וכד סיהרא אתמלי
רכאן לעילא כדקא יאות · ישראל אתיין וינקין מנה בלחודייהו · ועל דא כתיב ה ביום
שמיני עצרת תהיה לכם · מאי עצרת כתרגומו כניש כל מה דכניש מאינון ברכאן
לאין לא ינקין מניה עמין אחרנין בר ישראל בלחודייהו ובגין כך כתיב עצרת תהיה
ם · לכם ולא לשאר עמין לכם ולא לשאר ממנן · ועל דא אינון מרלין על המים
ייהב לון חולק ברכאן דיתעסקון ביה ולא יתערבון לבתר בחדוותא דישראל כד ינקין
רכאן עלאין ועל ההוא יומא כתיב דודי לי ואני לו דלא אתערב הורא בהדן · למלכא
מין רחימוי בסעודתא עלאה דעביד ליה ליומא רשימא · הא רחימוי דמלכא ידע דמלכא

אתרעי

א אמור דף לא ולפ וסוף פנחס רנט ב
נ״א אנפוהי
ב גלאם
תצא קלד ב פקודי רלג ב
ג ומובן אז עלמו : ד כן הסתדבקו׳ פ״ם לשכינה למלכה להיות נרגן מפריד אלוף הטפו של עילם ואז מתעורר סטומא׳תנבות״ קליפה וע״ן בפרדס בשער
מיעוט הירח
ה במדבר כט

ומראה מקום

אתרעי ביה · אמר מלכא השתא אנא בעי למחדי עם רחימאי ודחילנא דכד א[...]
א כל אותן שלוחי המלך שהם ממונים ושומרים על מדינתו לקיים דתו : ב מיני ירקות ובשר שור באופן שנתן להם: בסעודתא עם רחימאי יעלון כל א אינון קסטורי ממנן ויתיבון עמנא לפתורא למס[...]
סעודתא דחדוה עם רחימאי מה עבד אקדים ההוא רחימוי ב קוסטורין דירוקי ובש[...]
דתורי ואקריב ג קמייהו דאינון קסטורי ממנן למיכל · לבתר יתיב מלכא עם רחי[...]
לההיא סעודתא עלאה מכל עדונין דעלמא ובעוד דאיהו בלחודוי עם מלכא שאיל ל[...]
כל צרכוי ויהיב ליה וחדי מלכא עם רחימוי בלחודוי ולא אתערבין אחרנין בינייהו · [...]
ישראל עם קב"ה בגין כך כתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם · אמרו רבי יוסי ו[...]
תהלים נסים: הייא קב"ה אתקין אורחא קמן זכאין אינון דמשתדלי באורייתא · אתו נשקוהו · ק[...]
ישעיה נד עליה ר' יוסי °וכל בניך למודי יי' ורב שלום בניך · כד מטו בי חקל יתיבו אמר הה[...]
בראשית יט בר נש נאי שנא דכתיב °ויי' המטיר על סדום ועל עמורה וגו' · *ומאי ש[...]
זהר פקודי רכז ב ד בטופנא דכתיב אלהים אלהים בכל אתר (אמאי) ולא כתיב ויי' (בכלא) אלא תנינן ב[...]
ג לפני אותן ממונים שליחי המלך כנזכרים: אתר דכתיב ויי' הוא ובית דינו · אלהים סתם דינא בלחודוי אלא בסדום אתעב[...]
דינא ולא לשיצאה עלמא ובגין כך אתערב איהו בהדי דינא אבל בטופנא כל על[...]
כ"א פ"ו ד במבול שצי וכל אינון דאשתכחו בעלמא · ואי תימא (ד"א דהא) נח ודעמיה (ד"א האתזי[...]
ה פקודי רכז ע"א הא סתים ה מעינא הוה דלא אתחזי ועל דא כל מה דאשתכח בעלמא שצי ליה · ועל [...]
ויי' באתגליא ולא שצי כלא · אלהים בעי סתימו ובעי לאסתמרא דהא כלא שצי [...]
תהלים כט דא אלהים בלחודוי הוה ורזא דא °יי' למבול ישב מהו ישב אלמלא קרא כתיב לא יכ[...]
ויקרא יג למימר · ישב בלחודוי דלא אתיא עם דינא · כתיב הכא ישב וכתיב התם °בדד י[...]
בלחודוי · ובגין דנח הוה סתים מעינא לבתר כד אתעביד דינא ושצי עלמא ונח רוג[...]
מה כתיב ויזכור אלהים את נח וגו' דהא כד שצי עלמא לא אדכר דסתים מעינא [...]
ורזא (ודא) אוליפנא קב"ה סתים וגליא · גליא הוא בי דינא דלתתא · סתים הוא א[...]
דכל ברכאן נפקי מתמן ובגין כך כל מלוי דבר נש דאינון בסתימו ברכאן שריין עלוי [...]
דאינון באתגליא ההוא אתר דבי דינא שריאן עלוי בגין דאיהו אתר באתגלי וכו[...]
דאקרי רע עין שליט עליה וכלא הוא ברזא עלאה כגוונא דלעילא · בכה רבי יוסי ו[...]
זכאה דרא דר' שמעון שריא בגויה דהא זכותא דיליה אזמין לן בטורי מלין עלאין כא[...]
עד כאן · אמר רבי יוסי האי בר נש לאודעא לן מלין אלין קא אתי ושדריה ק[...]
זהר פקודי רכה ב לגבן כד אתו וסדרו מלין קמיה דר' שמעון אמר ודאי שפיר קא אמר · *ר' אל[...]
הוה יתיב יומא חד קמיה דר"ש אבוי א"ל האי קץ כל בשר אתהני מאינון קר[...]
דהוו ישראל מקרבין על גבי מדבחא או לא · א"ל כלא הוו מסתפקי כהדא לעילא ותת[...]
ות"ח כהני וליואי וישראל אינון אקרון אדם בחבורא דאינון רעותין קדישין דסלקין מגו[...]
ההוא כשבא או אמרא או ההוא בהמה דקרבין · אצטריך עד לא יתקריב על [...]
מדבחא לפרשא עלה כל חטאין וכל רעותין בישין לאתודאה עלה וכדין כ[...]
אתקרי בהמה בכלא בגו אינון חטאין ובישין והרהורין · כגוונא דקרבנא דש[...]
ויקרא טז דכתיב °והתודה עליו את כל עונות בני ישראל וגו' הכי נמי הכא וכד סלקא על [...]
מדבחא מטולא על חד תרין ובגין כך דא סלקא לאתריה · ודא סלקא לאתרי[...]
תהלים לו דא ברזא דאדם ודא ברזא דבהמה כד"א °אדם ובהמה תושיע יי' · הביתין ב[...]
בתר מנחות לאתערא רוחא קדישא ברעותא דכהני ושירתא דליואי וצלותא דישר[...]
ובהבות תננא ושמנא וקמחא דסליק מתרון ומסתפקין (ס"א ומתפנקין) (וס"א ומתפנ[...]

כל

שאר מארי דדינין דלא יכלין לשלטאה בההוא דינא דאתמסר לון וכלא בזמנא חדא ·
כלא אתעביד ברזא דמהימנותא לאסתפקא דא בדא ולאסתלקא לעילא מאן
טריך עד אין סוף· * [א] א"ר שמעון ארימת ידא בצלותין לעילא דכד רעות' עלאה לעילא
לא קיימא על ההוא רעותא דלא אתידע ולא *אתפס כלל לעלמין רישא דסתים יתיר
לא וההוא רישא אפיק מאי דאפיק ולא ידיע ונהיר מאי דנהיר כלא בסתימו · רעו
חשבה עלאה למרדף אבתריה ולאתנהרא מניה חד פריסו אתפרים ומגו ההוא פריסא
יפו דההוא מחשבה עלאה מטי ולא מטי עד ההוא פריסא נהיר מה דנהיר וכדין
כו מחשבה עלאה נהיר בנהירו (בסתימו) סתים דלא ידיע וההוא מחשבה לא ידע
בטש האי נהירו דמחשבה דלא אתידע בנהירו דפרסא דקיימא דנהיר ממה דלא
ולא אתידע ולא אתגליא · *וכדין דא נהירו דמחשבה דלא אתידע בטש בנהירו
יסא ונהרין כחדא ואתעבידו תשע היכלין והיכלין לאו אינון נהורין ולאו אינון רוחין
אינון נשמתין ולא אית (איהו) מאן דקיימא בהו רעותא דכל תשע נהורין דקיימי
במחשבה דאיהו חד מנייהו בחושבנא כלהו למרדף בתרייהו בשעתא דקיימי במחשבה
מתדבקן ולא אתידעו ואלין לא קיימי לא ברעותא ולא במחשבה עלאה (נ"א עילאין)
פסין ביה ולא תפסין· באלין קיימי כל רזי דמהימנות' וכל אינון נהורין מרז' דמחשב' עלא'
תתא ד"א ולתתא) כולהו אקרון אין סוף עד הכא מטו נהורין ולא מטון ולא אתידעו
הכא רעותא ולא מחשבה (כדין ד"א כד) נהיר מחשבה ולא אתידע (ידיע) ממאן
יר כדין אתלבש ואסתים גו בינה ונהיר למאן דנהיר ואעיל דא בדא עד דאתכלילו
כחדא · וברזא דקרבנא כד סליק כלא אתקשר דא בדא ונהיר דא בדא כדין
י כלהו בסליקו ומחשבה אתעטר באין סוף· ההוא נהירו דאתנהיר מניה מחשבה
ה (דלא אתידע ביה כלל) אקרי אין סוף ומניה אשתכח וקיימא ונהיר למאן דנהיר
דא כולא קאים · זכאה חולקיהון דצדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי · ת"ח האי
ל בשר כמה דקשורא אשתכח לעילא בחדו אוף הכי נמי לתתא בחדוותא ורעותא
תפקא כלא לעילא ותתא ואימא קיימא עלייהו דישראל כדקא יאות · ת"ח
ריפי ירחא וירחא כד סיהרא מתחדשא [ג] יהבין ליה להאי קץ כל בשר חולקא
יתיר על קרבנין לאתעסקא ביה ויסתמש בחולקיה ויהא סטרא דישראל בלחודייהו
דיתאחדון במלכיהון ודא איהו שעיר בגין דאיהו בחולקא דעשו דכתיב ביה שעיר
עשו אחי איש שעיר · ועל דא איהו אשתמש בחולקיה · וישראל אינון משתמשין
לקיהון ובגין כך כתיב [ה] כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו · תא חזי האי קץ
בשר כל רעותיה לאו איהו אלא בבשרא תדיר [ד] ובגין כך תיקונא דבשרא תדיר
יה ועל דא אקרי קץ כל בשר וכד איהו שליט · שליט על גופא ולא על נשמתא ·
תא סלקא לאתרה ובשרא אתיהיב לאתר דא כגוונא דא בקרבנא דרעותא
קא לאתר חד · ובשרא לאתר חד · ובר נש דאיהו זכאה איהו קרבנא ממש
רה ואחרא דלאו איהו זכאה לאו איהו קרבנא בגין דביה מומא דכתיב [ו] כי לא
ון וגו' · ועל דא לדיקיא כפרה אינון דעלמא וקרבנא אינון בעלמא (עד כאן) ·
הוי ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני למיטל רשו לאחשכא אפייהו

נדפס בפקודי רכא א רסא ע"א
*נ"א אתפסק
ס"א ההוא
נ"א האי
(א) פקודי רכו ע"א עיין בפרדס בשער הנאצלות מהרמ"ק שער יא פ"ו
(ב) מבינים והינם מבינים לרוב העלמתו (עיין פקודי רכו ע"א ורסע ע"א)
(ג) נותנים לו שעיר של ר"ח
בראשית כז
תהלים קלה
(ד) בלק קצא א ומשפטי' נו ב:
ויקרא כב

דבני עלמא ובגיני כך הכי משחיתם את הארץ · (ועל דא עשה לך תיבת עצי גופר בגין
לאשתזבא בה ולא יכיל לשלטאה עלך · רבי חייא ור' יוסי הוו אזלי בארחא אמר חד)
מה שחסר כאן עיין בסוף הספר כתיב ויעש נח ככל אשר צוהו יי' · * ת"ח מאי כתיב ונח בן שש מאות שנה וגו' · וכי
אמאי אתא חושבנא דא למימר אלא אילו לא הוה נח בן שש מאות שנה לא ייעול לתיבותא
ולא יתחבר בהדה כיון דאשתלים בשש מאות שנה · כדין אתחבר בהדה · וע"ד מן
יומא דאשתלים חובייהו דבני עלמא אוריך לון קב"ה עד דאשתלים נח בשש מאות שנה
ואשתלים דרגיה כדקא יאות והוה צדיק שלים וכדין עאל לתיבותא וכלא כגוונא דלעילא :

ונח בן שש מאות שנה כמה דאמרן · ובגיני כך לא אתמר כבן שש מאות שנה (ד"א
נ"ג לקביל שית סטרין דעלמא) · תו פתח ואמר ואני הנני מביא את המבול
מים · מ"ט הנני כיון דאמר ואני אלא אני אנכי (נ"א הנני) כלא מלה חדא היא ·
ת"ח בכל אתר אני אתעביד גופא לנשמתא ודאי דמקבלא ממה דלעילא ובג"כ אתרמיז
באת קיימא דכתיב אני הנה בריתי אתך אני דקיימא באתגליא · מזומנת למנדע · אני
כרסיא למה דלעילא · אני דעבידנא נוקמין לדרי דרין · ואני כליל דכר ונוקבא כחדא
לבתר אתפרש בלחודוי דאזדמן למעבד דינא · הנני מביא את המבול מים · כיון
דאמר מביא את המבול לא ידענא דאיהו מים · אלא את המבול לאסגאה מלאך המות
דאע"ג דמיא הוו מחבלא · (לחבלא בהון מחבלא ד"א הוה) אזיל בעלמא לשיצאה באינון
מיין · אני יי' הכי תנינן נאמן אנא לשלמא אגר טב לצדיקיא ולאתפרע מרשיעיא ובג"כ
אבטח לון קרא לצדיקיא באני לשלמא אגר טב דלהון לעלמא דאתי ואגזים לרשיעיא
לאתפרע מנייהו לעלמא דאתי באני · לשחת כל בשר · כמה דאוקימנא דדא הוא
שמות יב מחבלא דעלמא וע"ד כתיב °ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף · ודא הוא לשחת
כל בשר משטרא דקץ כל בשר בא לפני דהא כיון דמטא זמנא דאוריך לון קב"ה (ד"א נ"ג
ואוריך לון) עד דאשלים נח לשש מאות שנה כדין לשחת כל בשר · אמר הכי אוליפנא
ס"א בר' יוסי מחוזאי משמיה דר' יצחק *דאמר לן (נ"א הכי דאמרי לכון) · פתח ואמר °אמרתי לא אראה
ישעיה לח יה · יה בארץ החיים לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל · אמרתי לא אראה יה כמה
אטימין אינון בני נשא דלא ידעין ולא משגיחין במלי דאורייתא אלא מסתכלי במלוי
דעלמא ואתנשי מנייהו רוחא דחכמתא דכד ב"נ אסתלק מהאי עלמא ויהיב חושבנא
למאריה מכל מה דעבד בהאי עלמא בעוד דאיהו קאים רוחא וגופא כחדא וחמי מה
דחמי עד דאזיל להוא עלמא ופגע ליה לאדם הראשון יתיב לתרעא דגנתא דעדן
למחמי כל אינון דנטרו פקודי דמאריהון וחדי בהו וכמה צדיקיא סחרניה דאדם אינון
דאתמנעו מארחא דגיהנם וסטו לגבי ארחא דגן עדן ואילין אקרון יושבי חדל ולא כתיב
יושבי חלד בגין דלא הוו כמו חולדה דגררא ומנחא ולא ידעא למאן שבקא אלא יושבי חדל
כד"א חדלו לכם מן האדם וגו' (אלא יושבי חדל) דאתמנע לון ארחא דגיהנם ואתקיפו בה לאעלא
להו בגנתא דעדן· ד"א יושבי חדל אינון מריהון דתשוב' דמנעו גרמייהו מאינון חובין דחייביא
נ"א עם ובגין דאדם הראשון תב בתיובתא קמי מאריה יתיב *על אינון דאתמנעו מחוביהון ואינון
תהלים לט בני חדל כד"א °אדעה מה חדל אני · ובגין כך איהו יתיב לתרעא דגנתא דעדן וחדי בהו
בצדיקיא דאתיין בההוא אורחא דגנתא דעדן · ת"ח מה כתיב אמרתי לא אראה יה · וכי
מאן יכיל למחמי יה אלא סופא דקרא אוכח דכתיב יה בארץ החיים · תא חזי כד
תרומה קמא *סלקין נשמתין לאתר צרורא דחיי תמן מתהנן בזהרא דאספקלריאה דנהרא דנהיר

מאתר

מאתר עלאי דכלא ואילו לא מתלבשא נשמתא בזהרא דלבושא אחרא לא תיכול לאתקרבי
למחמי ההוא נהורא · ורזא דמלה כמה דיהבי לנשמתא לבושא דמתלבשא ביה למיקם
בהאי עלמא הכי נמי יהבי לה לבושא דזהרא עלאה למיקם ביה בההוא עלמא ולאסתכלא
בגו ההוא אספקלריאה דנהרא מגו ההוא ארץ החיים · ת"ח משה לא יכיל לקרבא
לאסתכלא במה דאסתכל אלא כד אתלבש בלבושא אחרא כד"א ויבא משה בתוך הענן שמות כד
ויעל אל ההר ותרגום במציעות ענגא ואתלבש בה כמאן דאתלבש בלבושא ובג"ד ומשה שם כ
נגש אל הערפל אשר שם האלקים וכתיב ויבא בתוך הענן וגו' ויהי משה בהר ארבעים שם כד
יום וארבעים לילה ויכיל לאסתכלא במה דאסתכל כגוונא דא מתלבשין נשמתהון דצדיקיא
בההוא עלמא בלבושא כגוונא דההוא עלמא דלא יתנהיג אלא בלבושא כגוונא דא וקיימי
לאסתכלא בנהורא דנהיר בההוא ארץ החיים וחהו יה יה בארץ החיים דהוה סבר דלא
יזכי לההוא נהורא ולההוא אסתכלותא בגין דנהרא דנגיד פסיק ליה ולא אוליד · לא
אביט אדם עוד דא אדם קדמאה כמה דאתמר וכל דא למה בגין דאמר ליה נביאה כי מת
אתה בהאי עלמא ולא תחיה לההוא עלמא בגין דמאן דלא (הוה) אוליד בנין בהאי
עלמא כד נפיק מניה מתרכין ליה מכל מה דאמרן ולא פריא למחמי בההוא נהורא דנהיר
(כ"ש וכ"ש שאר עמא ושאר בני נשא) · ומה חזקיה דהוה ליה זכות אבות ואיהו זכאה
צדיקא וחסידא כך · כל שכן מאן דלית ליה זכות אבות וחטי קמי מאריה · האי לבושא (א) כתונת בטובשים
דקאמרן איהו (איהו) מה דאמרו חברייא חלוקא דרבנן א דאתלבישו בההוא עלמא · בעה"כ ונקרא
זכאה חולקיהון דצדיקיא דגניז לון קב"ה כמה טבין ועידונין לההוא עלמא עלייהו כתיב חלוקא דרבנן
עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו : **ואני** הנני מביא את המבול מים על ישעיה סד
הארץ · ר' יהודה פתח המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ב יי' ויקדש בם · וכי במדבר כ
באתר אחרא לא רבו בני ישראל את יי' מ"ש הכא דקאמר המה מי מריבה ולא אחרנין · (ב) ס"ת מפב:
אלא הני מי מריבה הוו ודאי דיהבו חילא ותוקפא למאריהון דדינא לאתתקפא בגין
דאית מיין מתוקין ואית מיין מרירן אית מיין צלילן ואית מיין עכירן · אית מיין שלם
ואית מיין קטטו · וע"ד המה מי מריבה אשר רבו בני ישראל את יי' דאמשיכו עלייהו
למאן דלא אצטריך ואסתאיבו ביה הה"ד ויקדש בם · א"ל ר' חזקיה אי הכי מאי ויקדש
ויקדשו מבעי ליה אלא מלה אסתליקת ויקדש· אתפגם מאן דלא לאצטריך כביכול דאתפגימת
סיהרא · ויקדש לאו לשבחא איהו הכא · ואני הנני מביא את המבול כמה דאוקימנא
דאייתאה מחבלא עלייהו כמה דאינון אסתאבו ביה · א"ר יוסי ווי לון לרשיעיא דלא
בעאן לאתבא קמי קב"ה על חוביהון בעוד דאינון בהאי עלמא דכד ב"נ אתיב ואתנחם
על חובוי קב"ה מחיל ליה וכל אינון ג דמתתקפין בחובייהו ולא בעו לאתבא קמי קב"ה (ג) שמתחזקים
על (חובוי) חוביהון לבתר (ינפול) ינפלו לגיהנם ולא יסקון ליה מתמן לעלמין · ת"ח בגין ועומדים
דאתקיפו לבייהו כל אינון דרא דנח ובעו לאחזאה חובייהו באתגליא קב"ה אייתי דינא בטומאם
עלייהו בההוא גוונא · א"ר יצחק ואפי' כד חטי ב"נ באתכסיא קב"ה רחמן ואי תב ולעבירות
ב"נ לגביה הפי עליה ומחיל ליה ושביק ליה ואי לא גלי ליה לעיני כלא · מנלן מסוטה שעברו אינם
והכי נמי אתמחון אלין חייבית מארעא באתגלייא וכיך אתמחון אלא דהוו נפקי מייא מכריזים באשונם
והוו רתיחן מן תהומא וסלקי ואעבר מנייהו משכא וכיון דאעבר מנייהו משכא הכי נמי
בשרא ולא אשתארו אלא בגרמייהו לאוקי לקיימא דכתיב וימחו מן הארץ וכל אינון גרמי
אתפרדן דא מן דא ולא אשתארו כחדא ומכלא אתעברו מעלמא · ר' יצחק אמר
וימחו מן הארץ מאי וימחו כד"א ימחו מספר חיים מכאן אוליפנא דלית לון תחיה
לעלמין ולא יקומין בדינא :

והקימותי

(א) פרדס שער יז פ"ו א **והקימותי** את בריתי אתך אמר ר' אלעזר מהכא קיומא דברית לעילא כקיו
דברית לתתא משמע דכתיב אתך וא"ר אלעזר מכאן אוליפנא ד
זכאין אינון בעלמא אתקיים עלמא לעילא ותתא · אר"ש מלה סתים איהו כד אתערו
דדכורא לגבי נוקבא כד איהו מקני לה · ת"ח רזא דמלה כד צדיקא איהו בעל
מיד שכינתא לא אתעדיאת מניה ותיאובתא דילה ביה כדין תיאובתא דלעילא לג
ברחימו כתיאובתא דדכורא לנוקביה כד איהו מקני לה ועל דא והקימותי את ברי
בראשית יז אתך · אתער תיאובתא בגינך · כגוונא דא [ט]ואת בריתי אקים את יצחק · והקימו
את בריתי אתך למהוי את בריתי בעלמא ולבתר ובאת אל התיבה דאלמלא לאו איהו צ
(ברית) לא ייעול לתיבותא דהא לא אתחבר לתיבה בר צדיק ובגיני כך ובאת אל התי
וכא אתמר · אמר רבי אלעזר בכל זמנא דבני נשא יתאחדון בברית דא ולא ישב
(ב) שיטול לברוע לנס ליה לית עם ולישן בעלמא [ב] דייכול לאבאשא לון וכא אתקיף בברי' דא ונטר ליה בג"כ קב
נטר ליה(וכל דיליה)וכל בני דריה לא נטרו ליה בגין כך קב"ה אעבר לון מעלמא· וכא את
בהוא חובא ממש דאינון חאבו בהוא גוונא אתמחון מעלמא· ר' יהודה הוה ש
מלכים א יח קמיה דר"ש והוו עסקי בהאי קרא דכתיב [ט]וירפא את מזבח ה' ההרוס מאי וירפא ה
(ג) פי' בגבולי אלכסון מאירי' בפטרם נעת שמתחברת עם בעל' וע' ביאורו סו ב ולהלן נס"ת פ ע"ב : בימי אליהו ישראל כלהו שבקו ליה לקב"ה ושבקו ברית קיימא דלהון כד אתא אליהו וח
דקא שבקו בני ישראל האי ברית קיימא ואעברו מנייהו האי ברית כיון דחמא אל
כך אתא לאתקנא מלה לדוכתיה כיון דקריב מלה לדוכתיה אתסי כלא הדא הוא דכ
וירפא את מזבח יי' ההרוס דא ברית קיימא (ד"א נ"ג דאתא לאתקנא מזבח יי' הה
ברית קיימא) דהוה שביק מעלמא · וכתיב ויקח אליהו שתים עשרה אבנים למס
(ד) שגזלו וחמסו לא קינא בפ"י אלא בשביל זנות שבפתיהו זרעם : שבטי בני יעקב דא הוא [ג] תקונא דמזבח יי' אשר היה דבר יי' אליו לאמר ישראל יה
שמך · מ"ט אדכר הכא ישראל אלא ודאי ישראל יהיה שמך ודאי לאסתלקא לעילא ולאת
ברית קיימא לאתריה והיינו דכתיב כי עזבו בריתך בני ישראל ובגין כך את מזבחו
הרסו · ת"ח כל זמנא דישראל נטרו קיימא קדישא כדין עבדי קיומא לעילא ותתא ·
ירמיה לג שבקי להאי ברית כדין לא אשתכח קיום לעילא ותתא דכתיב [ט]אם לא בריתי יו
ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי ובגין כך וירפא את מזבח יי' ההרוס
וכי רפואה איהו הכי הוא ודאי דהא מקיים להוא אתר דמהימנותא ה
ביה · ת"ח אוף הכי פנחס בשעתא דקני לעובדא דזמרי אתקין להאי ברית באת
במדבר כה ובגין כך כתיב [ט]הנני נותן לו את בריתי שלום · וכי ס"ד דבגין פנחס הוה ·
קטטה הוה ליה לפנחס בהאי ברית אלא הכא אתקשר מלה בדוכתיה · הנני נות
את בריתי ומה אתן לו שלום (לאתחברא כל חד בדוכתיה)לאתחברא ברית באתריה ועל דא
נ"א איהו נותן לו את בריתי שלום · ומה *שלום דאיהו אתריה לאתחברא בהדיה מה דאתפרש
בחובייהו בגיניה אתחבר ביה ועל דא הואיל והוא אתקין מלה בדוכתיה מכאן ולה
והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלהיו וגו' · א"ר שמעון
ויקרא ט לך מלה בעלמא דקב"ה קני לה כמו חובא דברית כד"א [ט]חרב נוקמת נקם ברית · ות"
אשתלים חובא דדרא דטופנא אלא בגין דחבו בחבילו דארחייהו על ארעא ואע"ג
[ד] מקפחי דא לדא כדכתיב ותמלא הארץ חמס (וחמס מכלא הוה ובגין כך) וכתיב
מלאם .

אה הארץ חמס מפניהם מ"מ ותשחת הארץ לפני האלהים והנני משחיתם מדה
ד מדה הנני משחיתם בחובה דהבלותא · ואית דאמרי דלא אשתלים קסטייהו אלא
בא דחמס דהוו מקפחין דא גלא דהוו ביפין לשמים ולבריות · ת"ח כמה איטון ממנן
עילא דאתפקדן על קלי דאינון דמסרי דינא על חבריהון על מה דעבדי לון ועל דא כתיב
כי מלאה הארץ חמס מפניהם · ובגין כך כתיב והנני משחיתם את הארץ:
אמר יי' לנח בא אתה וכל ביתך · אר"ש אמאי בכלהו (ד"א ל"ג אמר) אלהים והכא
יי' מאי שנא הכא דאתמר יי' שמא עלאה דרחמי אלא רזא איהו דאוליפנא ·
אורה ארעא לקבלא אתתא אושפיזא בהדה אלא ברשו דבעלה אוף הכי (נמי נח)
בעא לאעלא בתיבותא לאתחברא בהדה ולאו הוה (ליה) יאות עד דבעלה דתיבה
ליה רשו לאעלאה (בהדה) דכתיב בא אתה וכל ביתך אל התיבה ובגין כך אקרי
א יי' בעלה דתיבה וכדין עאל נח ואתחבר בהדה · וכן אוליפנא דלית ליה רשו
שפיזא למיעאל לביתא אלא ברשו בעלה מאריה דביתא הה"ד לבתר ויבא נח וגו' ·
א מה כתיב כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה · מכאן אוליפנא דלא יקבל ב"נ
שפיזא בביתיה אי איהו חשיד ביה דאיהו חייבא אלא אי קאים בעינוי לזכאה דלא חשיד
ינוי כלל הה"ד בא אתה וכל ביתך אל התיבה מאי טעמא בגין כי אותך ראיתי צדיק
י בדור הזה · ואוליפנא דאי יהיב ליה רשו בלחודוי ולא יהיב רשו לכל אינון דאתיין
יה לא ייעול לון לביתא הה"ד בא אתה וכל ביתך אל התיבה לכלא יהיב רשותא
יעאל · ומקרא דא אוליפנא רזא דאורחוי דארעא (ד"א ל"ג בא אתה וכל ביתך אל
יבה וגו') · רבי יהודה פתח [ט]לדוד מזמור ליי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה · הא
ינן לדוד מזמור דאמר שירתא ולבתר שארת עליה רוח קדשא [א] מזמור לדוד דשארת
יה רוח קדישא ולבתר אמר (לה) שירתא · ליי' הארץ ומלאה האי קרא על ארעא
שראל אתמר דאיהי ארעא קדישא · ומלואה דא שכינתא כד"א [ס]כי מלא כבוד ה' את
ת ה' וכתיב [ס]וכבוד ה' מלא את המשכן · מאי מלא ולא מלה · אלא מלא ודאי
אתמליא מכלא דאתמליא מן שמשא · סיהרא שלים בכל סטרין · מלא מכל טובא
עילא [ב] כאסקופא דא דאתמליא מכל טובא דעלמא · ועל דא כתיב ליי' הארץ ומלואה
ל ויושבי בה דא שאר ארעאן · ד"א ליי' הארץ ומלואה דא ארעא קדישא עלאה
קב"ה אתרעי בה · ומלואה אלין נשמתהון דצדיקייא (ד"א ל"ג [ג] דכלהון מליין לה)
מליא (ד"א דאתמלייא) מנייהו מחילא דעמודא חד דעלמא קיימא עליה · ואי תימא
חד קיימא · ת"ח מה כתיב [ט]כי הוא על ימים יסדה * כי הוא מאן הוא דא קב"ה
"א הוא עשנו וכתיב [ט]כי הוא לקצות הארץ יביט · על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלין
בעה עמודים דקיימא (ארעא) עלייהו ומליין לה היא אתמליי' מנייהו היך אתמליא מנייהו
בעתא דאסגיאו זכאין בעלמא כדין ארעא דא עבדת פירין ואתמליא מכלא · ובשעתא
אסגיאו חייבין בעלמא כדין כתיב [ס]אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש · אזלו מים מני ים
ארעא קדישא דאמרן דאשתקיא משקיו עלאה ונהר יחרב ויבש ההוא עמודא חד דקאים
ה לאתנהרא מניה · ונהר יחרב ויבש כד"א [ט]הצדיק אבד · ואמר רבי יהודה בההוא
נא דאתאבידו אינון חייבין מעלמא קב"ה (עביד) *אשתדל על עלמא ולא חמא מאן (דקאים)
אגין עליה · ומי תימא הא נח דהוה ליה לאגנא על (דריה) גרמיה ולאפקא מינה תולדין
עלמא הה"ד כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה דייקא · רבי יוסי
אמר

(א) פי' מזמור דא רוח קודשא ככתוב בפרשת הרומה קת א ולדוד מזמור הוא שדוד היה מכין עצמו קודם לומר שירה ואח"כ שורה עליו רוה"ק דהיינו מזמור:
(ב) אוצר מלא מכל טוב:
(ג) מליין הייט בזיווג הקדוש כידוע ואתמלי' מנייהו שכבאר נובע מלמטה כשהיא מתרצי' לפני המלך במעש' הצדיקי' ומגדלת לו בני' הגוני' וע' לעיל ס וכדלקמן:

תהלים כד
ד"ה ב ה
שמות מ
תהלים כד
איוב כח
'מה שחסר כאן עי' בסוף הספר
שם יד
ישעיה נז
נ"א אשתכל

אמר בדור כזה דלא שבקא דיליה דהוה בההוא דרא הייבא ואשתכח כולי האי
צדיק תמים (ודאי אלו בדרא דיליה אלא) (ס"א ודא די ליה) ואפילו בדרא דמשה
בראשית יח לא הוה יכיל לאגנא על עלמא בגין דלא אשתכחו עשרה בעלמא כד"א ⁹אולי ימצ
שם עשרה ולא אשתכחו תמן אוף הכא לא אשתכחו עשרה אלא הוא ותלת
מה שהסר כאן עי' בסוף הספ' ונוקבייהו ולא הוו עשרה *· ר' אלעזר שאיל ליה לר"ש אבוי הא תנינן בשעתא דעל
אתמליא חובי בני נשא ודינא נפק ווי להבוא זכאה דאשתכח בעלמא דאיהו את
בחובוי דהייביא בקדמיתא · נח איך אשתזיב דלא אתפס בחובייהו · א"ל הא את
דקב"ה בעא לאפקא מניה תולדין לעלמא מגו תיבותא · ותו דהא דינא לא י
צפניה ב לשלטאה עלוי בגין דהוה טמיר וגניז בתיבה ᵃ ואתכסייא מעינא · ות"ח כתיב ⁹ב
צדק בקשו ענוה אולי תסתרו ביום אף יי' ונח בקש צדק ועאל בגווה דתיבו
ואסתתר ביום אף יי' ועל דא דינא לא יכיל לשלטאה ולקטרגא ליה · הכא אתר
לאינון קדישי עליונין למנדע ברזא דאתוון קדישין עלאין הפוכא דאתוון כ"ב ᵇ לאת
פ"א זרוע תפארתו לאינון חייביא ועל דא וימחו מן הארץ כתיב · בא אתה וכל ביתך · רבי יצחק פ
ישעיה סג ⁹מוליך לימין משה זרוע תפארתו בוקע מים מפניהם לעשות לו שם עולם · * *
(נ"א לימין משה) זכותא דאברהם דאיהו ימינא ממשה *תפארת דמשה ובג"כ בוקע מים מפניהם ד
(נ"א זרוע תפארתו) זכותא דאברהם בוקע מים איהו וכל דא למה לעשות לו שם עולם · ת"ח מה
שמות לב משה לשאר בני עלמא בשעתא דא"ל קב"ה למשה ⁹ועתה הניחה לי וגו' · ואע
אותך לגוי גדול וגו' · מיד אמר משה וכי אשבוק דלהון דישראל בגיני השתא יי
(א) והי' נעלם מן כעין כ"א לז כל אינון בני עלמא · דהנא קטלית לון לישראל כמה דעבד נח דכיון דאמר ליה ק
נם ולעיל סג דישזיב ליה בתיבותא (כמה דאתמר) דכתיב ואני הנני מביא את המבול מים וג
פ"א וכתיב ומחיתי את כל היקום אשר עשיתי מעל פני האדמה ואני הנני מקים את בר
וגו' · ובאת אל התיבה כיון דאמר ליה דישתזיב הוא ובנוי לא בעא רחמין על פ
ישעיה נד ואתאבידו ובגין כך אקרון מי המבול על שמיה כד"א ⁹כי מי נח זאת לי אשר נשב
(ב) בסוד האלפא ביתות מעבור מי נח · אמר משה השתא יימרון בני עלמא דהנא קטילת לון בגין דאמ
יכול לברוא אד' ואעשה אותך לגוי גדול השתא טב לי דאימות ולא ישתצון ישראל מיד ויחל
ומשה היה את פני יי' אלדיו · בעא רחמין עלייהו ואתער רחמי על עלמא · ואמר רבי י
וסיה כתוב שירותא דבעא רחמי עלייהו מאי קאמר למה יי' יחרה אפך בעמך · וכי מלה
במנהו אמת איך אמר ליה משה למה · והא עבדו כו"ס כד"א עשו להם עגל מסכה ויש
ולפי שלא עשו לו ויאמרו אלה וגו' ומשה אמר למה · אלא הכי אוליפנא מאן דמרלה לאחרא
כסינן לברא בעי למעבד ההוא חובא (דאיהו) רב אלא יזעיר ליה קמיה ולבתר יסגי ליה
תקנאם היה אחרא (ד"א ל"ג חייבא) דכתיב אתם חטאתם חטאה גדולה · ולא שביק
למחוק ה' לקב"ה עד דמסר גרמיה למותא דכתיב ועתה אם תשא חטאתם ואם אין
מאמת ונשאר לא מספרך אשר כתבת וקב"ה מחיל לון דכתיב וינחם יי' על הרעה וגו' ·
מת וז"ש לאתמתי חייבי' לא עבד כן אלא בעא לאשתזבא ושביק כל עלמא וככל זמנא דדינא שריא
ימי עולם משה עמו עלמא רוח קודשא אמר ווי דלא אשתכח כמשה דכתיב ויזכור * וגו' ⁹
ישעיה סג שמות יד המעלם מים וגו' דכתיב ⁹ויאמר יי' אל משה מה תצעק אלי · דהא איהו בצלו
סליק לון מן ימא · ובגין דשוי גרמיה בצלותא עלייהו דישראל בימא אקרי (על ש
המעלם מים דאיהו אסיק לון מן ימא · איה השם בקרבו את רוח קדשו דא איהו משה דנ
שכינתא

בינתא בינייהו דישראל · מוליכם בתהומות כד אתבקעו מיא ואזלו בגו תהומי ביבשתא
לידו מיא (כלא אתזר עד משה) (נ"א וע"ד איקרי משה עמו) בגין דאמסר גרמיה על
ראל · א"ר יהודה אע"ג דזכאה הוה נח לאו איהו כדאי (בגין) דקב"ה יגין על
למא בגיניה · ת"ח משה לא תלה מלה בזכותיה אלא בזכות אבהן קדמאי · אבל
ח לא הוה ליה במאן דיתלי בזכותא כמשה · אמר רבי יצחק ועם כל דא כיון דאמר
ה קב"ה והקימותי את בריתי אתך הוה ליה למבעי רחמי עלייהו · וקרבנא דאקריב
בתר · דיקריב ליה מן קדמת דנא דלמ' ישכך רוגזא מעלמא · א"ר יהודה מאי הוה
ה למעבד דהא חייבי עלמא הוו מרגיזין קמי קב"ה ואיהו יקריב קרבנא · אלא
אי נח דחיל על גרמיה הוה בגין דלא יערע ביה מותא בגו חייבי עלמא דהוה
מי עובדיהון בישא כל יומין והיך מרגזן קמי קב"ה כל יומא · ר' (אלעזר פתח) יצחק
מר כל זמנא דחייבי עלמא אסגיאו · זכאה דאשתכח בינייהו הוא אתפס בקדמיתא
כתיב וממקדשי תחלו · ותנינן אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי · ונח היך שזיב יחזקאל ט
ה קב"ה בין כל אינון חייביא · אלא בגין דיפקון מניה תולדין בעלמא דהוה לדיק
יקא יאות · ותו דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא ולא קבילו מניה וקיים בנפשיה
רא דכתיב ואתה כי הזהרת רשע וגו' · וכתיב ואתה את נפשך הצלת · מכאן כל מאן שם ג
אזהר לחייבא אע"ג דלא קביל מניה הוא שזיב ליה לגרמיה וההוא חייבא אתפס
חוביה ועד כמה יזהר ליה עד דימחי ליה הא אוקמוה חברייא · ר' יוסי הוה שכיח
מיה דר"ש יומא חד א"ל מאי חמא קב"ה לשיצאה כל חיות ברא ועוף שמיא עמהון
חייביא · אי בני נשא חטאן בעירי ועופי שמיא ושאר בריין מה חטו א"ל בגין דכתיב
השחית כל בשר את דרכו על הארץ כלהו הוו מחבלי ארחייהו שבקי זיניהו ודבקו
זינא אחרא · ת"ח אינון חייבי עלמא גרמו הכי לכל בריין ובעון (לאשכחא) לאכחשא
עבדא דבראשית ואינון גרמו לכל בריין לחבלא אורחייהו כמה דאינון מחבלן אמר קב"ה
אתון בעיתו (לאשכחא) לאכחשא עובדי ידי אנא אשלים רעותא דלכון ומחיתי את כל
יקום אשר עשיתי מעל פני האדמה אהדר עלמא למיין כמה דהוה בקדמיתא מיין
במיין והא אתמר · מכאן ולהלאה אעביד בריין אחרנין בעלמא כדקא יאות :

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו · ר' חייא פתח ואמר אם יסתר איש במסתרים ואני ירמיה כג
לא אראנו נאם יי' · כמה אינון בני נשא אטימין לבא וסתימין עיינין דלא משגיחין
לא ידעין ביקרא דמאריהון דכתיב ביה הלא את השמים ואת הארץ אני מלא היך בעון בני
נשא לאסתתרא מחובייהו ואמרי מי רואנו ומי יודענו · וכתיב והיה במחשך מעשיהם · לאן ישעיה כט
טמרון מקמיה · למלכא דבנה פלטרין ועבד תחות ארעא [א] טמירין פלירין ליומין (א) חדרים נסתרים וחזקי'
רדו בני פלטרין במלכא אסחר (אגער) עלייהו מלכא בגייסוי מה עבדו עאלו וטמירו תחת הארץ :
רמייהו תחות נוקבי פסירין · אמר מלכא אנא עבדית לון ומקמאי אתון בעא לאתטמרא
ה"ד אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יי' · אנא הוא דעבדית נוקבי
פסירין ועבדית חשוכא ונהורא ואתון היך יכלין לאתטמרא קמאי · תא חזי כד בר נש
עי קמי מאריה ואמשיך גרמיה לאתכסיא קב"ה עביד ביה דינא באתגליא · וכד ב"נ
דכי גרמי קב"ה בעי לאסתרא ליה דלא יתחזי ביום אף יי' · דודאי אבעי ליה לאיניש

דלא

דלא יתחזי קמי מחבלא כד שריא על עלמא דלא יסתכל ביה דהא כל אינון דיתח
קמיה אית ליה רשו לחבלא · והיינו דקאמר ר' שמעון כל ב"נ דעיניה בישא עי
(א) אחרי מות סג ב דמחבלא שריא עלוי ואיהו מחבלא דעלמא אקרי [א] ולבעי ליה לאיניש לאסתמרא מני
ולא לאתקרבא בהדיה דלא יתזק (קמיה) ואסיר למקרב בהדיה באתגליא ומשום ה
אמים רע עין בעי לאסתמרא מניה · מקמי מלאך המות עאכ"ו · (ועל דא) מה כת
במדבר כד בבלעם [ט] ונאם הגבר שתום העין דעינא בישא הוה ליה ובכל אתר דהוה מסתכל ב
הוה אמשיך עליה רוח מחבלא · ובג"כ הוה בעא לאסתכלא בהו בישראל בגין דיש
בכל אתר דעייניה הוה מסתכל · מה כתיב וישא בלעם את עיניו דזקיף עינא חד
(ב) בלק עינו כתיב ולא כן בספרינו עין בגליון כג ב [ב] ומאיך עינא חד בגין לאסתכלא בהו בישראל בעינא בישא · ת"ח מה כתיב ויר
את ישראל שוכן לשבטיו · חמא דשכינתא הפיא עלייהו ורביעא עלייהו מתתק
בתריסר שבטין תחותה ולא יכיל לשלטאה עלייהו עיניה · אמר איך אי
להון דהא רוח קדישא עלאה רביעא עלייהו והפת לון בגדפהא הה"ד כרע שכב כל
וכלביא מי יקימנו · מי יקימנו מעלייהו בגין דיתגליין ושלטא עינא עלייהו · ועל
קב"ה בעא לחפיא לנח לאסתתרא מעינא דלא יכיל רוחא מסאבא לשלטא עליה ב
דלא יתחבל והא אתמר · ויבא נח כמה דאתמר לאסתתרא מעינא · מפני מי המ
(דהא) דמיין דחקו ליה · א"ר יוסי חמא מלאך המות דהוה אתי (ד"א ל"ג לגבי
ובג"כ עאל לתיבותא ואסתמר בה תריסר ירחי (שתא) · ואמאי תריסר ירחין · פל
בה ר' יצחק ור' יהודה חד אמר י"ב ירחין דכך איהו דינא דחייביא · וחד אמר לאשל
נ"א צדיק *לדיק דרגין תריסר ושאר דרגין דאתחזי לאפקא מן תיבה · ר' יהודה אמר שי
ירחי אינון במיא ושיתא ירחי באשא והא הכא מייא הוו אמאי תריסר ירחי · אמר (ל
רבי יוסי בתרי דינין דגיהנם אתדנו במיא ואשא · במיא דמיין דנחתו עלייהו מלעילא
לגיין כתלגא · באשא דמיין דנפקי מתתא הוו רתיחן כאשא ועל דא בדינא דגיהנם את
באשא ומייא (ובג"כ תריסר ירחי הוו דאמר ר"א דינא דחייביא בגיהנם תריסר יר
הוו והא אוקמוה · וע"ד כל אינון חייבי עלמא אתדנו בתרין דינין אלין במיא ואשא)
דאשתציאו מעלמא ונח הוה מסתתר בתיבותא ואתכסי מעינא ומחבלא לא קריב לגב
ותיבותא איהי הוה שטיא על אנפי מיא כד"א וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ
ארבעים יום לקו דכתיב ויהי המבול ארבעים יום על הארץ וגו' וכל שאר זמנא אתכ
מעלמא הה"ד וימחו מן הארץ · ווי לון לאינון חייביא דהא לא יקומון לאחייא בעי
תהלים ט למיקם בדינא הה"ד וימחו כד"א [ט] שמם מחית לעולם ועד דאפי' למיקם בדינא לא יקומ
שם נז **וישאו** את התיבה ותרם מעל הארץ · ר' אבא פתח [י] רומה על השמים אלקים על
הארץ כבודך · ווי לון לחייביא דאינון חטאן ומרגיזין למאריהון בכל יו
ובחובייהו דחיין לה לשכינתא מארעא וגרמין דתסתלק מעלמא ושכינתא איקרי אל
ועלה כתיב רומה על השמים אלקים · ת"ח מה כתיב וישאו את התיבה דדחיין לה ב
(ג) ובתיקון כ מו ב ושם דורש מה שאמר כאן כד יתמחון חייביא וכו' שכינ' אהדרת כו' מפסוק ותנח התיבה בחדש השביעי ע"ש ותרם מעל הארץ דלא שרייא [ג] בעלמא ואסתלקת מנה · וכד אסתלקת מעלמא הא ו
מאן דישגח בעלמא ודינא שלטא (בדינא) כדין עלוי וכד יתמחון חייבי עלמא ויסת
מניה (דעלמא) שכינתא אהדרת מדורה בעלמא א"ל רבי ייסא אי הכי הא ארעא דיב
דאתמחון חייביא דהוו בההוא זמנא אמאי לא אהדרת שכינתא לאתרה כדבקדמית
א"ל בגין דלא אשתארו בה שאר זכאי עלמא · אלא (אבל) בכל אתר דאזלו נחתת ובו

מדורה

רה עמהון ומה בארעא נוכראה אחרא לא אתפרשא מנייהו כל שכן אי אשתארו
רעא קדישא · והא אתמר · בכל חובין דחייבי עלמא דחיין לה לשכינתא חד מנייהו
ן דמחבל אורחיה על ארעא כדאמרן ובגין כך לא חמי אנפי שכינתא [א] ולא עאל (א) ולא נכנס
טרין ועל דא כתיב באלין וימחו מן הארץ אתמחון מן כלא · ת"ח בההוא זמנא בהיכל כמ"י
ין קב"ה לאהייאה נתייא כל אינון מתין דישתכחון לבר בשאר ארעין נוכראין בה"ל נשמות סגורות :
ה יברא לון גופייהו (נ"א יוקים לון בגופייהו) כדקא חזי דהא גרמא חד דאשתאר
ב בבר נש תחות ארעא ההוא [ב] גרמא יתעביד כחמירא בעיסה ועליה יבני קב"ה
גופא ולא יהיב לון קב"ה נשמתין אלא בארעא דישראל דכתיב הנה אני פותח את יחזקאל לז
רותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל דיתגלגלון
ות ארעא ולבתר מה כתיב ונתתי רוחי בכם וחייתם וגו' · דהא בארעא דישראל
לון נשמתין כל אינון בני עלמא בר אילין דאסתאבו ואסיבו ארעא · באלין כתיב
חו מן הארץ · מן הארץ דייקא · ואע"ג דאקשו ואפליגו קדמאי על דא · וימחו כד"א
מחו מספר חיים · א"ל רבי שמעון ודאי לית לון חולקא בעלמא דאתי דכתיב וימחו מן תהלים סט
רץ · וכתיב לעולם ירשו ארץ · אבל יקומון בדין ועלייהו כתיב ורבים מישני אדמת דניאל יב
ר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם ופלגותא בהא אבל כולא כמה
וקמוה חברייא : **וימח** את כל היקום אשר על פני האדמה · רבי אבא אמר
ת כל) לאכללא כל אינון שליטין דשלטין ממנן על ארעא ודא הוא היקום אשר על פני
אדמה · דכד עביד קב"ה דינא בבני עלמא אעבר לאינון שליטין דממנן עלייהו בקדמיתא
תר לאינון דיתבי תחות גדפייהו דכתיב יפקוד יי' על צבא המרום במרום ולבתר ישעיה כד
מלכי האדמה על האדמה · והיך מתעברן קמיה אלא אעבר לון בנורא [ג] דדליק
ד כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא אשא (הוא) דאכיל אשא ההוא יקום דעלייהו דברים ד
אשא · ואינון דיתבי תחותייהו במיא · ובגיני כך וימח את כל היקום אשר על פני נ"א מעבר באשא
אדמה · ולבתר מאדם ועד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ כל
ין דלתתא · וישאר אך נח אך למעוטי דלא אשתארו בעלמא בר נח ודעמיה בתיבותא ·
יוסי אומר הגיר הוה דהכיש ליה אריא והא אוקמוה : **ויזכור** אלהים את נח
ת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתיבה · רבי חייא פתח ערום ראה רעה משלי כב
סתר · האי קרא אתמר על נח דעאל לתיבותא ואסתתר בה · ועאל לגו תיבותא (ב) אותו עלם
מנא דמייא דהקו ליה והא אתמר דעד לא עאל לתיבותא · חמא ליה למלאך המות כשיצא איש בו שאור שעולה
אזיל בינייהו ואסחר לון כיון דחמא ליה עאל לתיבה ואסתתר בגוה הה"ד ערום ראה למעלה למעלה
ה ונסתר · ראה רעה דא מלאך המות ונסתר מקמיה הה"ד מפני מי המבול · רבי יוסי אף כן עלם בו"
מר ערום ראה רעה ונסתר · (ויסתר לא כתיב) אהדר על מה דאתמר בזמנא דמותא יתרבה לבריות נגנב בגנב
יא בעלמא בר נש חכים יסתר ולא יקום לבר ולא יתחזי קמי מחבלא בגין דכיון ממנו : (ג) פי' בנהר
אתייהיב ליה רשו יחבל כל אינון דישתכחון קמיה ויעברון קמיה באתגלייא וסופא דינור :
קרא ופתאים עברו ונענשו עברין קמיה ואתחזיין קמיה ונענשו · ד"א עברו
ברו פקודא (דא) (נ"א דמאריהון) ונענשו · ד"א ערום ראה רעה ונסתר דא נח ·
פתאים עברו ונענשו אלין בני דריה · (ונענשו) כיון דאסתתר ואשתזיב תמן כל ההוא זמנא

לבתר ויזכור אלהים את נח · אר"ש (ויזכור אלהים את נח) ת"ח בשעתא דדינא אתעב
לא כתיב ביה זכירה · כיון דאתעביד (ביה) דינא ואתאבידו חייבי עלמא כדין כתיב ב
זכירה דהא כד דינא שריא בעלמא אתהדרותא לא אשתכח ומחבלא שריא על עלמא
כיון דאתעבר דינא ואשתכיך רוגזא תב כלא לאתריה · ובגין כך כתיב הכא ויזכור אלה
[תהלים פט] את נח דביה שריא זכור דנח אים לדיק כתיב ביה · כתיב אתה מושל בגאות ה
[(א) בפי' קופץ בגלגלוי׳ :] בשוא גליו אתה תשבחם · בשעתא דימא א קפיץ בגלגלוי ותהומי סלקי ונחתי קב
סדר חד חוטא מסטרא דימינא ומשיך גלגלוי ושכיך זעפיה ולית מאן דידע ליה · יו
נחת לימא ואזדמן ליה ההוא נונא ובלע ליה היך לא נפקת נשמתיה מניה ולא פר
מיד · אלא בגין דקב"ה שליט בההוא גאותא דימא וההוא גאותא דימא הוא חד חו
דשמאלא דסליק ליה לימא לעילא וביה אסתלק ואי לאו ההוא חוטא דמטי ליה מסט
דימינא לא סלקא לעלמין דכד (דכיון) דההוא חוטא נחית לימא וימא אתאחיד
כדין אתערין גלגלוי ושאגן למטרף טרפא עד דקב"ה אתיב ליה (לון) לאחורא ור
לאתרייהו הה"ד בשוא גליו אתה תשבחם · תשבחם לאינון גלי ימא · תשבחם תתבר
לאתבא לאתרייהו · ד"א תשבחם ממש שבחא הוא לון בגין דסלקין בתיאובתא למחז
מכאן כל מאן דכסיף לאסתכלא ולמנדע אע"ג דלא יכיל (נ"א ולא יהבי ליה רשו
שבחא איהו דיליה וכלא משבחן ליה · אמר רבי יהודה נח כד הוה בתיבה דחיל ד
דלא ידכר ליה קב"ה לעלמין · וכיון דאתעביד דינא ואתעברו חייבי עלמא כדין
כתיב ויזכור אלהים את נח · רבי אלעזר אמר ת"ח בשעתא דדינא שריא בעלמא
[(ב) כבלא עד א] ליבעי ליה לאינש דידכר שמיה לעילא (קמי דקב"ה בעלמא) דהא אי אדכר שמיה ידי
[ויל' קם ג / ופנחס בלא א] הובוי (כלהו) וייתון לאשגחא ביה · מנלן משונמית דההוא יומא יום טוב ב דר
[תהלים ב ד] השנה הוה וקב"ה דאין עלמא וכדין אמר לה אלישע היש לדבר לך אל המלך
קב"ה דכדין אקרי מלך · מלך הקדוש מלך המשפט · ותאמר בתוך עמי אנכי יו
לא בעינא דידכרון לי ויסגחון בי אלא בתוך עמי · מאן דעייל רישיה בין עמא (י
לא ישגחון עליה למידן ליה לביש בגיני כך אמרה בתוך עמי · ת"ח נח בשעתא דד
שריא בעלמא לא אדכר כיון דדינא אתעבר מה כתיב ויזכור אלהים את נח הכ
אדכר שמיה · ד"א ויזכור אלהים את נח כד"א ואזכור את בריתי · רבי חזקיה
אזיל מקפוטקיא ללוד פגע ביה רבי ייסא · א"ל תווהנא עלך דאת בלהודך דהא ר
דלא יפוק בר נש יחידאי באורחא · א"ל רביא חד אזיל בהדאי ואיהו אתי אבתרא
א"ל ועל דא תווהנא איך אזיל בהדך מאן דלא תשתעי ביה מלי דאורייתא דהא תנינ
מאן דאזיל באורחא ולאו עמיה מלי דאורייתא אסתכן בנפשיה א"ל הכי הוא ודו
אדהכי מטא ההוא רביא · א"ל רבי ייסא ברי מאן אתר אנת א"ל מקרתא דלוד ושמ
דהאי ב"נ חכים אזיל תמן וזמינא גרמאי לפולחניה ולמיהך בהדיה · א"ל ברי ידעת
[(ג) וכטיתי אזני :] דאורייתא א"ל ידענא דהא אבא הוה אוליף לי בפרשת קרבנות ג ואורכינא אודנאי ל
[(ד) זקן ממני:] דהוה אמר עם אחי דאיהו ד קשישא מנאי א"ל רבי ייסא ברי אימא לי · פתח וא
ויבן נח מזבח ליי׳ ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עו
במזבח · ויבן נח מזבח דא איהו מזבח דאקריב ביה אדם קדמאה

אמאי

מאי קריב עולה דהא עולה לא סלקא אלא בגין הרהורא דלבא (דרעותא) ונח
...ה הב אלא נח הרהר ואמר הא קב"ה גזר דינא על עלמא דיתחרב דילמא בגין דקזיב
כל זכותא פקע לי ולא ישתאר לי זכו בעלמא מיד ויבן נח מזבח ליי' ההוא מזבח דאקריב
...ה אדם הראשון הוה· אי הכי אמאי ויבן אלא בגין דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא
...זכתיה· כיון דאתא נח כתיב ביה ויבן· ויעל עולות עלת כתיב חדא· כתיב [ט]עולה ויקרא א
...א אשה ריח ניחח ליי' (לעולם עולה סלקא דכר אי) עולה סלקא דכר ולא סלקא נוקבא
כתיב זכר תמים יקריבנו אמאי כתיב אשה דהא אם בעי לאשתכחא תמן· אלא
ע"ג דעולה אתקריב דכר· ולאתריה אתקריב· נוקבא לא בעיא לאתפרשא מניה אלא
...ה אתקריב בגין לחברא דא בדא· דסלקא נוקבא לגבי דכורא לאתחברא כחדא·
וע"ג דאשה לשם אישים נח אצטריך ליה למקרב עולה דאיהו באתר דדכורא עבד ליה
ב"כ לאתחברא ולאעלאה בתיבה ועל דא אקריב עולה· עולה הוא אשה אם ה' דאתחבר
...ה) שמאלא בנוקבא דהא (כל) נוקבא מסטרא דשמאלא קא אתיא ודכורא מסטרא
ימינא באתדבקותא דא בדא ובגין כך אקרי (עולה) נוקבא אשה· אשה קטירו דרחימו
אחיד בה שמאלא לסלקא לה לעילא ולאתקשרא כחדא· ובגין כך (ד"א כתיב) עולה
הוא אשה קטירו דדכר ונוקבא דא בדא:

וירח יי' את ריח הניחח· וכתיב אשה ריח ניחח· אשה הכי שמענא [א] תננא ואשא
מחוברין כחדא דהא לית תננא בלא אשא כמה דכתיב [ט]והר סיני עשן כלו מפני שמות יט
...שר ירד עליו יי' באש· תא חזי* אם נפיק מלגיו ואיהו דק ואחיד במלה אחרא לבר נשא קלג ע"א
...לאו איהו דק הכי ואתאחדן דא בדא וכדין תננא סלקא מאי טעמא בגין דאתאחיד
...שא במלה דרגיש· וסימניך חוטמא דנפיק ביה תננא מגו אשא· וע"ד כתיב [ט]ישימו דברים לג
...טורה [ב] באפך בגין דאהדר אשא לאתריה [ג] וחוטמא (אתרגים) אתכנים בההוא ריחא
...ו לגו עד דאתאחיד כלא ותב לאתריה ואתקריב כלא לגו מחשבה ואתעביד רעותא
דא וכדין ריח ניחח [ד] דנח רוגזא ואתעביד נייחא דהא תננא אתכנים ועייל וקמיט
אשא ואשא אחיד בתננא ועיילי תרווייהו לגו לגו עד דנח רוגזא וכד אתאחיד (אחיד)
...לא דא בדא ונח רוגזא כדין הוא נייחא וקשירו חד ואתקרי נייחא דרוחא חדוותא
כלא כחדא נהירו דבוצינין נהירו דאנפין ובג"כ כתיב וירח יי' את ריח הניחח כמאן
...ורח וכניש כלא לגו אתריה· אתא ר' ייסא ונשקיה אמר ומה כל הדין טבא אית
...חות ידך ולא ידענא ביה אמר אבדרנא מן אורחא ואתחבר בהדך· אזלו אמר רבי
...זקיה ארחא דא בהדי שכינתא נכך דהא מתקנא קמן· אחיד בידא דההוא ינוקא ואזלו
...מרו ליה אימא לן קרא חד מאינון דאמר לך אבוך· פתח ההוא ינוקא ואמר [ט]ישקני שיר א
נשיקות פיהו· דא הוא תאובתא עלאה דיפוק (דנפקא) רעותא מפומא (לנפקא) ולא
נפיק מחוטמא כד אשא נפקא דהא כד אתחבר פומא לנשקא נפיק אשא ברעותא בנהירו
...אנפין בחדוה דכלא באתדבקותא דנייחא· ובגין כך כי טובים דודיך מיין מההוא יין·
...יין) דמחדי ונהיר אנפין והייכין עיינין ועביד רעותא· ולאו מיין דמשכר (דמכיר) ועביד
...וגזא ואחשיך אנפין להטאן עיינין יין דרוגזא ועל דא בגין דאמר דא טב נהיר
...אנפין וחדי עיינין ועביד תיאובתא דרחימו מקריבין ליה כל יומא על גבי מדבחא

פעורם

(א) פרדס בשער מהות והנהגה (לשון דף ב א' בפי' דתננא איהו דינא דלתתא):
(ב) ולא קטורת כי הת"ו כמ אפו של הקב"ה ואז נרגה' היטב
(ג) והחוטם מרגיש הריח
(ד) פירוש ניחח הרי נייחי מבמע· ועיין סהז"ט רלד א:
(ה) עי' בפרדס רמונים בשער ח פרק כא דף סז א:

שעורא דמאן דשתי ליה הדי ליה ועביד ליה נייחא דכתיב ונסכו יין רביעית ההין וגו׳
כי טובים דודיך מיין מההוא יין דאתער רחימותא ותיאובתא וכלא כמה דלתתא אתע
רחימותא דלעילא · תרין שרגין כד אתדעך נהורא דלעילא בתננא דסליק מההוא דלתתא
אתדליק ההוא דלעילא · א״ר חזקיה הכי הוא ודאי דעלמא עלאה תליא בתתא
ותתאה בעלאה ומזמנא דאתחריב בי מקדשא ברכאן לא אשתכחו לעילא ותתא לאחז
דדא בדא תליא · ואמר רבי יוסי ברכאן לא אשתכחו ולוטין אשתכחו דהא יניקו דכ
בההוא סטרא נפקי (ד״א וברכאן לא נפקי) מאי טעמא בגין דישראל לא שר
(א) לפזליק נגות: בארעא ולא פלחי פולחנא דאצטריך [א] לאדלקא בוצינין ולאשתכחא ברכאן ובגין
לא משתכחי לעילא ותתא ועלמא לא יתיב בקיומיה כדקא יאות · ואמר ר׳ חזק
(ב)פרדס שער ח׳ פי״ב: **לא** הוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם · מאי הוא · [ב] א״ר ייסא כ
שמענא מרבי שמעון דאמר כל זמנא דאשא דלעילא אוסיף לתקפא תו
דאיהו דינא דלתתא אתקיף רוגזא ושצי כלא · בגין דכד נפיק אשא לית ליה פו
(קמיה) עד דישתלים דינא וכד דינא דלתתא לא אוסיף לאתתקפא בדינא דלעילא עו
דינא ופסיק ולא ישתלם דינא לשילאה · ובגין כך כתיב לא אוסיף למיהב תוס
לאתתקפא דינא דלתתא · אמר ההוא ינוקא שמענא בגין דכתיב ארורה האד
בעבורך דהא בההיא שעתא דאתלטיא ארעא בחובא דאדם אתייהיב רשו לשלט
עלה ההוא חויא בישא דאיהו מחבלא דעלמא ושצי בני עלמא · מההוא יומא דק
נח קרבנא וארח ליה קב״ה אתייהב רשו לארעא לנפקא מתחות ההוא נחש ונפ
מס שהכר כאן עיין בסוף הספר ממסאבא ועל דא מקריבין ישראל קרבנא לקב״ה בגין לאנהרא אפי ארעא · *ל
חזקיה יאות הוא (וסימ) והאי הוה תלי עד דקיימו ישראל על טורא דסיני א״ר יי
קב״ה אזעיר לה לסיהרא ושלטא ההוא נחש אבל בגין חובא דאדם אתלטייא נ
למילט עלמא בההוא יומא נפקת ארעא מההיא קללה וקיימא סיהרא בההיא גריעו
בר בשעתא דקורבנא אשתכחו בעלמא וישראל יתבין על ארעהון · אמר ר׳ יי
לההוא ינוקא מה שמך א״ל אבא א״ל אבא תהא בכלא בחכמה ובשנין קרא ע
משלי כג [ט]ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך · א״ר חזקיה זמין קב״ה לאעברא רוח מסאבא
זכריה יג עלמא כמה (ד״א נ״ג דאתמר) דכתיב [י]ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וכתיב[כ] ב
ישעיה כה במות לנצח ומחה יי׳ אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ
יי׳ דבר · וזמין קב״ה לאנהרא לסיהרא ולאפקא לה מחשוכא בגין ההוא חויא בישא כ
שם ל דכתיב [ל]והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימ
מאי אור ההוא אור דגניז ליה קב״ה בעובדא דבראשית :

משלי י **ויברך** אלהים את נח ואת בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו׳ ר׳ אבא פ
ואמר [מ]ברכת יי׳ היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה ברכת יי׳
שכינתא דאיהי אתפקדא על ברכאן דעלמא ומנה נפקי ברכאן לכלא · תא
מה כתיב בקדמיתא ויאמר יי׳ לנח בא אתה וכל ביתך אל התיבה וגו׳ כ
דאתמר דמארי דביתא יהב ליה רשו למיעאל לבתר אתתא אמרה ליה לנפק
בקדמיתא עאל ברשותא דבעלה לסוף נפק ברשו דאתתא · מכאן אוליפנא מא

א יעיל ואתתא תפיק הה"ד ויאמר אלהים אל נח לאמר צא מן התיבה· דרשו
בידהא לאפקא ליה לאושפיזא ולא לאעלא ליה · כיון דנפק יהב מתנן לה בגין
י בביתא וביתא בידהא · ואינון מתנן דיהב לה בגין לאסגאה לה רחימותא
לה מכאן אוליפנא ארח ארעא לאושפיזא (למיהב בידא דבעלה כד נפיק יהיב מתנן
תיה ולא בידה ובג"כ כיון דיהב ליה מתנן) וע"ד לבתר דיהב לה מתנן לאסגאה
רחימותא בבעלה (נ"א [א] כיון דנפק יהב מתנן ונבזבן בידא דבעלה למיהב לאתתיה (א) ודאיה נ"א הנוסחא
ודי בה ולאסגאה לה רחימותא בבעלה הה"ד ויקח מכל וגו' ויעל עולת במזבח ויקח אבימלך
מתנן דיהב בידא דבעלה בגין לאסגאה לה רחימותא בבעלמ' ומכאן אוליפנ' אורח ארעא צאן ובקר ויתן
פיזא דיהב מתנן בידא דבעלה לאתתיה ולא בידהא וע"ד ויעל עלת במזבח קורבנא לאברהם וגו':
רא לאסגאה רחימותא בבעלה ברכא ליה) ברכא ליה דכתיב ויברך אלהים את נח
בניו ויאמר להם פרו ורבו וגו' ובג"כ כתיב [ל]ברכת יי' היא תעשיר ודאי כמה משלי י
מר · ולא יוסיף עצב עמה · רזא דכתיב בעצבון תאכלנה · עצבון עציבו ורוגזא
נהירו דאנפין · כד אתחשך סיהרא וברכאן לא משתכחי · בעצבון סטרא דרוחא
א דאמנע ברכאן מעלמא ובג"כ ולא יוסיף עצב עמה ודא הוא רזא דכתיב [ס]לא בראשית ח
יף לקלל עוד את האדמה : **ומוראכם** וחתכם יהיה מכאן ולהלאה יהא לכון
גין דבני נשא דהא בקדמיתא לא הוו דיוקנין דבני נשא ת"ח בקדמיתא כתיב
ם אלהים עשה את האדם · וכתיב [פ]בדמות אלהים עשה אותו כיון דחטו אשתנו שם ט
קייהו מהוות דיוקנא עלאה ואתהפכו אינון למדחל מקמי חיוון ברא · בקדמיתא כל שם ה
ין דעלמא זקפן עיינין וחמאן דיוקנא קדישא עלאה וזעאן ודחלין מקמיה כיון דחטו
פך דיוקנייהו מעיינייהו לדיוקנא אחרא ואתהפך דבני נשא זעין ודחלין קמי שאר
ן · ת"ח כל אינון בני נשא דלא חטאן קמי מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא
דיוקנא דלהון לא אשתני מחיזו דדיוקנא עלאה וכל בריין דעלמא זעין ודחלין קמיה
עתא דבני נשא עברין על פתגמי אורייתא אתחלף דיוקנא דלהון וכלהו זעין ודחלין
מי בריין אחרנין בגין דאתחלף דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו וכדין שלטי בהו חיות
ן דהא לא חמו בהו הוות דיוקנא עלאה כדקא חזי · ועל כך השתא כיון דעלמא
אדם כמלקדמין בריך לון ברכה דא ושליט לון על כלא כד"א וכל דגי הים בידכם
ן · ואפי' נוני ימא · ר' חייא אמר בידכם נתנו מקדמת דנא · דכד ברא קב"ה עלמא
ר כלא בידהון דכתיב ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו' · ויברך אלהים את נח ·
חזקיה פתח [צ]לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה · האי קרא אוקמוה אבל קרא תהלים לב
ברזא דחכמתא אתמר דהא תניק בעשרה זיני שבחא שבח דוד לקב"ה וחד מנייהו
כיל והוא [ב] דרגא חד מאינון עשרה ודוד אתקין גרמיה עד לא ישרי עלוי האי דרגא · (ב עי' משפטי' קיל ולעיל טו ב
רי נשוי פשע דהא בשעתא דקב"ה אתקיל חובי וזכוון דבני נשא דהוא (ד"א כד
א) תיקלא דבסטר חובין מסתלקין ואינון אוחרנין זכיין דאינון בתקלא אחרא מכריעין
א דא הוא נשוי פשע · כסוי חטאה בשעתא דדינא שריא בעלמא דיהא מחפיא דלא
ט עלוי מחבלא כמה דהוה לנח דכסי ליה קב"ה מהוות חטאה דאמשיך עליה אדם
עלמא · דכיון דחטאה דא אגגיד אדם על עלמא · שאר בריין שלטאן ובר נש דהיל
יהו ועלמא לא אתקין בתקוניה ובג"כ כד נפיק נח מתיבותא ברכיה קב"ה דכתיב ויברך
יס את נח ואת בניו וגו' : **ואתם** פרו ורבו בהני ברכאן לא אשתכחו נוקבי
את נח ואת בניו אבל נוקבי לא אמר קרא · א"ר שמעון ואתם כללא דדכורי

ונוקבי

ונוקבי כחדא ותו את נח לאסגאה נוקביה ואת בניו לאסגאה נוקבי דילהון ובגין
כתיב אתם פרו ורבו למעבד תולדות מכאן ולהלאה שרצו בארץ · והכא יהיב לון קב
שבע פקודי אורייתא לון ולכל דאתו אבתרייהו עד דקיימו ישראל בטורא דסיני ואתיי
(א) פנחס רט"ו ר"מ שייך כאן: לון כל פקודי אורייתא כחדא [א] : **ויאמר** אלהים לנח וגו' · זאת אות הברית א
אני נותן ביני וביניכם וגו' · את קשתי נתתי בענן · נתתי בענן · נתתי מקדמת דנ
יחזקאל א ר"ש פתח ומממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא · מה כת
לעילא ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתן · אלין ארבע חיו
רברבן עלאין קדישין דהוה רקיע מתתקנא עלייהו וכלהו גדפייהו (ד"א ל"ג פרי
מתחברן דא בדא לחפייא גופייהו · ובשעתא דאינון פרשי גדפייהו אשתמע קול גד
תהלים ל דכלהו דאמרי שירתא הה"ד כקול שדי דלא אשתכיך לעלמין כמה דכתיב למען יזמ
שם צח כבוד ולא ידום ומאי אמרי הודיע יי' ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו · קול המו
(ב) מראות הקשת המתגלה בעולם הוא מראה מולך ודמות הקשור כמראה כבוד ה' ולכן אסור להסתכל בקשת המתגלה בעול' ועיין בתיקונים תקון יח ומנחת יהודה דף עב תקונים לב:
כקול מחנה · כקול משריתא קדישא כד מתחברן כל חילין עלאין לעילא · ומאי אמ
קדוש קדוש קדוש יי' צבאות מלא כל הארץ כבודו · אהדרו לדרום אמרו קדוש אהד
לצפון אמרו קדוש אהדרו למזרח אמרו קדוש אהדרו למערב אמרו ברוך · והאי רקיע קאים ע
רישיהון ובכל אתר דאיהי אזלא אסחרו אפין לההיא סטרא דאתכלילו אנפין ביה אנפ
אנפוי לארבע זויין וכלהו מסחרין לתתא ברזעא דיליה אתגליפת בארבע אנפין · א
אריה · אנפי נשרא · אנפי שור · אנפי אדם · גליף בכלהו אדם · אנפי ארי"ה אדם
אנפי נש"ר אדם · אנפי שו"ר (ד"א אדם) כלהו כלילן ביה · ובגין כך כתיב ודמות פני
פני אדם והאי רקיע דארבע כלהו גוונין כלילן ביה ארבע גוונין אתחזיין ביה גלי
בארבע ארבע בארבע גליפין רשימין טמירין עלאין ותתאין · כד מתפרשאן גוו
דאינון ארבע סלקין תריסר · גוון ירוק · גוון סומק · גוון חוור · גוון ספיר · דאתכל
יחזקאל א מכל גוונין הה"ד כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סב
הוא מראה דמות כבוד ה' · חיזו דגוונין דכלא ובגין כך את קשתי נתתי בענן · מ
בראשית מט קשתי כמה דאתמר ביוסף דכתיב ותשב באיתן קשתו · בגין דיוסף צדיק אקר
ובגין כך קשתו דא ברית דקשת דאתכליל בצדיק דברית דא בדא אתאחיד ובגין ד
תהלים יט הוה צדיק קיימא דיליה קשת · ויפזו מאי ויפזו אנהירו בחמידו דכלא כד"א הנחמד
מזהב ומפז רב ומתוקים · אתנהירו בנהירו עלאה כד נטר ברית ובגין כך אקרי יוס
הצדיק · ועל דא אקרי הקשת ברית כליל דא בדא זהרא יקרא עלאה חיזו דכל ח
חיזו כחיזו טמירין גוונין טמירין גוונין דלא אתגליין ולית רשו לאסתכלא בעינא בק
כד איתחזי בעלמא דלא יתחזי קלנא בשכינתא · וכן [ב] גוונין דקשת הוא חיזו סוסטי
קטירא כחיזו יקרא עלאה דלא לאסתכלא · וכיון דארעא חמאת להאי קשת קיי
קדישא אתקיימת בקיומא ועל דא והיתה לאות ברית בין אלהים וגו' · האי דאמ
דאלין תלת גוונין וחד דאתכליל מנייהו כלהו רזא חדא · ובגו ענגא סלקא לאתחזאה
יחזקאל א ומממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר · האי היא אבן שתיה דאיהי נקו
חדא דכל עלמא וקיימא עלה קדש קדשים · ומאי היא כרסייא קדישא עלאה דאיהי ממ
על אלין ארבע דמות כסא בארבע סמכין ודא הוא תורה שבע"פ · ועל דמות הכס
דמות כמראה אדם עליו מלמעלה · דא הוא תורה שבכתב · מכאן דתורה שבכתב יה

יהב

על תורה שבעל פה · בגין דהאי כרסיא לדא כמראה אדם דאיהו דיוקנא דיעקב
הו יתיב עלה · רבי יהודה קם ליליא חד למלעי באורייתא בפלגו ליליא בבי אושפיזא
תא מהסיא והוה תמן בביתא חד יודאי דאתא [א] בתרי קסירי [ב] דקטפירא ·
ח רבי יהודה ואמר °והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים · דא היא בראשית כח
שתייה דמתמן אשתיל עלמא ועלה אתבני בי מקדשא · זקף רישיה ההוא יודאי
כהאי מלה איך אפשר והא אבן שתייה עד לא אתברי עלמא הות ומינה אשתיל
א ואת אמרת והאבן הזאת אשר שמתי מצבה דמשמע דיעקב שוי ליה השתא
תיב °ויקח את האבן אשר שם מראשותיו · ותו דיעקב בבית אל הוה והאי אבנא שם
בירושלם · ר' יהודה לא אסהר רישיה לגביה · פתח ואמר °הכון לקראת אלהיך עמוס ד
אל · וכתיב °הסכת ושמע ישראל מלי דאורייתא בעיין כוונה ומלין דאורייתא בעאן דברים כז
תקנא בגופא ורעותא כחדא · קם ההוא יודאי ואתלבש ויתיב לגביה דרבי יהודה (א) שבא כבני
ר זכאין אתון לצדיקיא דמשתדלי באורייתא יומא ולילי א"ל רבי יהודה השתא אמתחות מלאי' מלבושי' למכור
ות גרמך אימא מילך דנתחבר כחדא דהא מלי דאורייתא בעיין תקונא דגופא ולסחור :
קונא דלבא ואי לאו בערסאי שכיבנא ובלבאי אמרנא מלין אלא הא תנינן דאפילו חד (ב) מלבושי' :
יב ולעי באורייתא שכינתא אתחברת בהדיה ומה שכינתא הכא והנא שכיב בערסאי ·
עוד אלא דבעיין לחותא · ותו דכל ב"נ *דקם למלעי באורייתא מפלגו ליליא כד אחרי מות סו
ער רוח צפון (בפלגו דליליא) קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן והוא
צדיקיא דבגנתא כלהו צייתין (ליה וצייתין) לאינון מלין דנפקי מפומיה ומה קב"ה
צדיקייא מתעדנין למשמע מלי דאורייתא בשעתא דא והנא אהא שכיב בערסאי
השתא אימא מילך · א"ל שאילנא על מה דאמרת בפסוקא דא (רזא דאבן שתיה
רת) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים דדא אבן שתייה (השתא
ת למלי) היך אפשר דהא אבן שתיה עד לא אתברי עלמא הות ומנה אשתיל עלמא ·
ת אמרת אשר שמתי דמשמע דיעקב שוי לה השתא וכתיב ויקח את האבן אשר
מראשותיו · ותו דיעקב בבית אל הוה ואבנא דא הות בירושלם · א"ל כל ארעא
ראל אכפל תחותוי והויא אבן תחותיה הוה · א"ל אשר שם כתיב וכתיב והאבן
את אשר שמתי מצבה · א"ל אי ידעת מלה אימא לה · פתח ואמר °אני בצדק תהלים יז
זה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך דוד מלכא חביבותא ודבקותא דיליה בהאי
ן הוה ועלה אמר °אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה · וכד בעא לאסתכלא שם קיח
יו יקרא דמריה נטל להאי אבן בידיה בקדמיתא ולבתר עייל בגין דכל מאן
עי לאתחזאה קמי מריה לא עייל אלא בהאי אבן דכתיב °בזאת יבא אהרן אל ויקרא טז
דש ודוד משבח גרמיה ואמר אני בצדק אחזה פניך וכל אשתדלותיה דדוד
תחזאה בהאי אבן כדקא יאות לגבי דלעילא · ת"ח אברהם אתקין צלותא דצפרא
דע טיבו דמאריה בעלמא ואתקין הויא שעתא בתקוניה כדקא יאות דכתיב
שכם אברהם בבקר · יצחק אתקין צלותא דמנחה ואודע בעלמא דאית דין בראשית כב
ת דיין דיכיל לשזבא ולמידן עלמא · יעקב אתקין צלותא דערבית ובגין צלותא
ה דאתקין מה דלא אתקין ב"נ מקדמת דנא כדקא יאות · בג"כ שבח גרמיה ואמר

והאבן

והאבן הזאת אשר שמתי מצבה דעד ההיא שעתא לא הוי לה אתרא פותיה · ובג"
ויקח את האבן אשר שם מראשותיו וישם אותה מצבה מאי מצבה דהוה נפילא
ואוקים לה · ויצוק שמן על ראשה דהא ביעקב תליא מלתא למעבד יתיר מכל ב
עלמא · אתא ר' יהודה ונשקיה · א"ל וכל האי ידעת (ויזד) ואת משתדל בסחורת
ומנח חיי עלמא · א"ל דהוה דחיקא לי שעתא ואית לי תרין בנין וקיימין כל יומ
בבי רב ואנא אשתדלנא על מזונייהו ולמיהב לון אגר למורייהו בגין דישתדלון באורייתא
מלכים א ב פתח ואמר ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד · מאי שבחא דא אל
דאתקין אבן שתיה ושוי עלה קדש הקדשים וכדין ותכון מלכותו מאד · וכת
בראשית ט וראיתיה לזכור ברית עולם דהא קב"ה תיאובתא דיליה בה תדיר ומאן דלא את
בה לא עייל קמי מאריה וע"ד כתיב וראיתיה לזכור ברית עולם · וראיתיה מ
יחזקאל ט וראיתיה רזא הוא כד"א והתוית תיו על מצחות וגו' לאתחזאה עלייהו · ואיכא דאמ
דא רשימו דאת קדישא די בבשרא · אמר רבי יהודה ודאי כלא הוא (ד"א הכי) א
האי קשת דאתחזי בעלמא ברזא עלאה קיימא · וכד יפקון ישראל מן גלותא זמינא ה
קשת לאתקשטא בגווני ככלה דא דמתקשטא לבעלה · א"ל ההוא יודאי כך אמר לי אב
כד הוה מסתלק מעלמא (אמר לי) לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמ
(א) קסז א ובתיקון יח נב ב : (ד"א ל"ג בענגא) מתקשטא בגווני א נהירין ויתנהיר לעלמא · וכדין צפי ליה למשיח
מנלן · דכתיב וראיתיה לזכור ברית עולם והשתא דאתחזיא בגוונין חשוכין מתחזיא לדוכרנ
(והיא לזכור) דלא ייתי מבול אבל בההוא זמנא אתחזיא בגוונין נהירין ומתקשט
בתקונא ככלה דמתקשטא לבעלה וכדין לזכור ברית עולם וידכר קב"ה להאי ברי
הושע ג דאיהו בגלותא ויקים לה מעפרא הדא הוא דכתיב ובקשו את ה' אלהיהם ואת ד
ירמיה ל מלכם · וכתיב ועבדו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם אשר אקים להם · אשר א
עמוס ט מעפר כד"א אקים את סכת דוד הנופלת וע"ד וראיתיה לזכור ברית עולם ולאקמא ל
מעפרא ואמר הכי אבא דבג"כ אדכר באורייתא פורקנא דישראל ודוכרנא דילה ודא ה
ישעיה נד דכתיב אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ כן נשבעתי מקצוף עליך ומגער ב:

ויהיו בני נח היוצאים מן התיבה · ר' אלעזר אמר כיון דכתיב ויהיו בני נח אמאי א
היוצאים מן התיבה וכי בנין אחרנין הוו ליה דלא נפקו מן תיבותא · א
רבי אבא אין דהא לבתר אולידו בנוי בנין דכתיב ואלה תולדות שם וגו' ואינון לא נ
מגו תיבותא ובגין כך כתיב היוצאים מן התיבה שם חם ויפת · רבי שמעון אמר אילו הוה
שכיח בעלמא כד יהב קב"ה ספרא דחנוך בעלמא וספרא דאדם אתקיפנא דלא ישתכ
ביני אנשא בגין דלא חייסו כל חכמאן לאסתכלא בהו וטען במלין אחרנין לאפקא מ
עלאה לרשו אחרא והשתא הא חכימי עלמא ידעין מלין וסתמין לון ומתתקפי בפולח
דמאריהון והאי קרא אשכחנא ברזא דרזין (תוספתא) דכד אתער חדוה דכל ה
טמירא סתימא סבתא דסבתין אנהיר מניה נהירו דקיק חדוה דכל חדון ה
לימינא במשח רבות עלאה ונהיר לשמאלא בחדוה דחמרא טב נהיר לאמצע
בחדוה (ד"א דארגוונא) דתרין סטרין רוח אתער ורוח סלקא ואתייהיב בהו
דבקן דא בדא תלת עאלין בתלת מגו תלת נפקא חד ברית דדבקא בברית אתע
רוח דסלקא מתעברת מניה כד אתייהיבת בתרין סטרין אתדבקו רוחא בנו

ומתעברא

עבראן מתלת בנין ונח ותיבה נפקו מנייהו תלתא כגוונא דתלתא עלאין ואלין איכון
קו מגו תיבותא שם וחם ויפת . שם דבסטר ימינא . חם דבסטר שמאלא. יפת
וונא דכליל לון . וחם הוא אבי כנען [א] זוהמא דדהבא תחות קסטיפין אתערותא (א) זוהם הזהב שתחת הסיגים הנשפע מכור הזהב ורמז אל הוקף הדין הנשפע מהגבורות העליונה
תא מסאבא דנחש קדמאה ובג"כ רשים ואמר וחם הוא אבי כנען דאייתי לווטין על
נא ההוא כנען דאתלטיא ההוא כנען דאחשיך אנפי בריין ובג"כ (כלא) לא נפיק
כללא דכלהו אלא דא דכתיב וחם הוא אבי כנען ההוא דאחשיך עלמא · ולא כתיב
לא דא ושם הוא אבי כך או יפת הוא אבי כך אלא מיד קפץ ואמר וחם הוא אבי
ן ודאי · ועל דא כד אתא אברהם מה כתיב ויעבור אברם בארץ דעד לא הוה קיומא
בן ולא אתו זרעא דישראל בעלמא דיפוק שמא דא וייטול שמא עלאה קדישא כד
זכאין ישראל אקרי ארעא על שמא דא ארץ ישראל כד לא זכו אקרי ארעא על
א אחרא ארץ כנען ועל דא כתיב [ט] ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו בראשית ט
כו אייתי לווטין על עלמא ובנחש מה כתיב ארור אתה מכל הבהמה היינו דכתיב
ד עבדים ועל דא כתיב שם וחם ויפת תלת אלין בני נח היוצאים מן התיבה
קאמרינן: **שלשה** אלה בני נח קיומא דכל עלמא קיומא דרזא עלאה · ומאלה
ה כל הארץ· היינו רזא (דא) דתלת גוונין עלאין · דכד ההוא נהר דנגיד ונפיק אשקי
תא בחילא דתלת אלין עלאין ומתמן אתפרשן גוונין דלתתא כל חד וחד כליל בחבריה
תזהר דיקרא דקב"ה אתפשט לעילא ותתא ואיהו חד בעלאי ותתאי · אמר ר' אלעזר
ת גוונין אלין בכל איכון דאתיין מסטר דקדושה ומהיוו דתלת גוונין אלין מתפרשאן
איכון דאתיין מסטרא דרוחא אחרא · וכד תסתכל ברזא דדרגין תשכח היך מתפרשן
ין לכל איכון סטרין עד דעיילין לתתא ברזא דאיכון [ב] שבעה ועשרין לגורין (סטרי) (ב) אחרי מות עט א כ"ז זייני מסאבותא
מי דחפין לתהומי וכלא ידיעא לחכימין עליונין· זכאה חולקהון דלדיקייא דקב"ה אתרעי רברבין וכו':
קריהון וגלי לון סתרין עלאין דחכמתא עלייהו כתיב [ס] סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם · תהלים כה
ת רבי אלעזר ואמר [פ] יי' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק ישעיה כה
ונת אומן · כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא ביקרא דקב"ה ולשבחא ליקריה בגין
מאן דידע לשבחא למאריה כדקא יאות קב"ה עביד ליה רעותיה ולא עוד אלא
סגי ברכאן לעילא ותתא · ועל דא מאן דידע לשבחא ליה למאריה וליחדא שמיה
ב הוא לעילא ואמיד לתתא וקב"ה משתבח ביה (נ"א ביקריה) ועליה כתיב [ט] ויאמר שם מט
עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר: **ויחל** נח איש האדמה ויטע כרם ר'
דה ור' יוסי חד אמר מגן עדן (אתרכבא) אתתרכת ונציב לה הכא וחד אמר בארעא
ת ועקר לה ושתל לה ובההוא יומא עבדת איבין [ג] ואגילת לבלבין וענבין והוה (ג) היה מלבין לין ופרח מיד בלי עכוב:
יט לה ושתי מן חמרא ורוי · ר' שמעון אמר רזא דחכמתא איהו הכא בהאי
א כד בעא נח למבדק בההוא חובא דבדק אדם הראשון לאו לאתדבקא ביה אלא
דע ולאתקנא עלמא ולא יכיל סחט ענבין למבדק בההוא כרם כיון דמטא להאי
א כדין) ויבכר ויתגל ולא הוה ליה חילא למיקם ובג"כ ויתגל גלי פרצה דעלמא דהוה
זים · בתוך אהלה כתיב בה"א : ועל"ד כתיב ואל תקרב אל פתח ביתה בתוך

אלא דהכא הרס · כגוונא דא בני אהרן דתנינן שתויי יין הוו · וכי מאן יהיב לון
חמרא בההוא אתר למשתי · אי ס"ד דאינון אליפין הוו דהוו חמרי' לאו הכי אלא ודאי
ויקרא י מההוא חמרא רוו דכתיב ויקריבו לפני יי' אש זרה כתיב הכא אש זרה וכתיב התם
משלי ז לשמרך מאשה זרה וכלא חד מלה וכן כגוונא דא וישת מן היין וישכר ויתגל ועל דא
אתער חם אבי כנען כמה דאתמר ואתיהיב אתר לכנען לשלטאה ומאי דהוה הדין
לדיק ברזא דברית הרסו ותניא דאעבר מיניה ההוא קיומא ובג"כ אמר ארור דהא
לווטין אתערו בקדמיתא על ידיה בעלמא · (ועל דא **ויאמר** ארור כנען דהא לווטי
ייתון על עלמא כדקדמיתא) · עבד עבדים יהיה כד"א ארור אתה מכל הבהמה וגו'
כלא יתתקן לזמנא דאתי והוא לא יתתקן וכלא יפקון לחירו והוא לא יפוק · ורזא איה
תהלים נא לאינון דידעי ארחוי ושבילי דאורייתא · פתח ואמר כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי
תמיד · כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא מחובייהו מקמי קב"ה דהא לבתר דחטא ב"נ
ירמיה ב נש רשים הוא חוביה לעילא ולא אתמחק בר בתוקפא דתיובתא סגיא כד"א כי אם
תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני · ת"ח כיון דחב ב"נ קמי קב"ה זמנא
חדא עביד רשימו וכד חב ביה זמנא תניינא אתתקף ההוא רשימו יתיר · חב ביה זמנא
תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא דא לסטרא דא כדין כתיב נכתם עונך לפני
ת"ח דוד מלכא כיון דחב קמי קב"ה על עסקא דבת שבע חשיב דההוא חובא אתרשים
שמואל ב יב עליה לעלמין מה כתיב גם יי' העביר חטאתך לא תמות · אעבר ההוא רשימו מקמיה
א"ל רבי אבא והא תנינן דבת שבע דיליה דדוד מלכא הות מן יומא דאתברי עלמא
אמאי יהבה קב"ה לאוריה החתי מן קדמת דנא · א"ל הכי אורחוי דקב"ה אע"ג דאתתא
אזמינא ליה לב"נ למהוי דיליה אקדים אחרא ונסיב לה עד דמטא זמניה דהאי כי
דמטא זמניה אתדחייא האי דנסיב לה מקמי האי אחרא דאתי לבתר ואסתלק
מעלמא וקשי קמיה קב"ה לאעברא ליה מעלמא עד לא מטי זמניה מקמי כל
אסרא ורזא דבת שבע דאתייהיבת לאורי' החתי (כדאמרן) בקדמיתא · פוק ודוק ותשכח
אמאי אתיהיבת ארעא קדישא לכנען עד לא ייתון ישראל ותשכח מלה דא · וכלא רז
חדא איהו ומלה חדא · ת"ח דוד אע"ג דאודי על חוביה ותב בתיובתא לא אעדי לבי
רעותיה מאינון חובין דחב · ומההוא חובא דבת שבע בגין דדחיל עלייהו תדיר דילמא
גרים חד מנייהו ויקטרג עליה בשעתא דסכנה · ובגין כך לא אנשי לון מליביה ומרעותיה
ד"א כי פשעי אני אדע כלהו דרגין דתליין בהו חובי בני נשא אני אדע · וחטאתי נגדי
תמיד דא פגימו דסיהרא דלא נפקא מסאובתא עד דאתא שלמה ואתנהירת באשלמות
מלכים א ה וכדין אתבסם עלמא ויתיבו ישראל לרחצן דכתיב וישב יהודה וישראל לבטח איש תחת
גפנו ותחת תאנתו · ועם כל דא וחטאתי נגדי תמיד ולא אתפסק מעלמא עד דייתי
זכריה יג מלכא משיחא לזמנא דאתי כמה דאתמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ :

הוא היה גבור ציד לפני יי' על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני יי' · ת"ח הוא הו'
גבר תקיף לבושוי דאדם הראשון הוה לביש והוה ידע למיצד צידה דברייתא
בהו · אמר רבי אלעזר נמרוד הוה מפתי לברייתא למיהך בתר פולחן דע"ז והוה שלי
באינון לבושין ולא בני עלמא והוה אמר דאיהו שליטא בעלמא ופלחין ליה בני נש
ואמאי אקרי שמיה נמרוד דמרד במלכא עלאה דלעילא דמרד בעלאי ומרד בתתאי · באי

לבושין

בוסין שליט על כל (ד"א ל"ג שאר) בני עלמא ומלך בהו ומרד במאריה ואמר דאיהו
ליתא דעלמא והוה מפתי לברייתא אבתריה עד דמשך בני נשא למיפק מבתר פולחנא
דמארי עלמא · אר"ש באילין לבושין ידעי בהו חברייא רזא עלאה :

מתניתין **ויהי** כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים · ר' שמעון פתח [י]והבית מלכים א ו
בהבנותו אבן שלימה מסע נבנה ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא
שמע בבית בהבנותו · והבית בהבנותו · וכי לא הוה בני ליה שלמה וכלהו אומנין
הוו תמן· מהו בהבנותו · אלא כך הוא כמה דכתיב [י]מקשה תעשה המנורה · אם היא שמות כה
קשה מהו תעשה אלא ודאי כלא בהא ונסא אתעביד איהו מגרמיה· כיון דשראן למעבד
בידתא אוליף לאומנין למעבד בה מה דלא הוו ידעין מקדמת דנא מ"ט בגין דברכתא
קב"ה שרא על ידייהו וע"ד כתיב בהבנותו איהו אתבני מגרמיה דהוא אולפא אולפן
אומנין היאך שראן למעבד ולא אסתלק מעינייהו רשימו דההוא עבידת' ממש ומסתכלאן
יה ועבדי עד דאתבני כל ביתא · אבן שלימה מסע נבנה · שלמה כתיב חסר יו"ד
בן שלמה ודאי · מסע דאתנטיל ואתייא ושריא עלייהו ואתעביד עבידתא (מסע
דאנטיל ידין ועביד עבידתא) מסע דאנטיל ידן למעבד דלא מדעתייהו כתיב הכא מסע
תיב התם [י]ולמסע את המחנות · ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע · בגין במדבר י
שמיר בזע כלא ולא אשתמע מלה דלא אצטריכו לשאר מאנין למעבד וכלא בהא
נסא הוה · א"ר שמעון כמה חביבין אינון מלי דאורייתא זכאה חולקיה מאן דאתעסק
בו וידע למיהך (ביה) בארח קשוט · והבית בהבנותו · כד סלקא ברעותא דקב"ה
מעבד יקרא ליקריה סלקא מגו מחשב' רעות' לאתפשט' ואתפשטת מאתר דאיהי מחשב'
תימא דלא אתיידע עד דאתפשטת ושרייא לגבי גרון אתר דאיהו נביע תדיר ברזא (א) קנה א
איהו רוח חיים · וכדין כד אתפשטת הכיא מחשבה ושריא באתר דא אקרי הכיא מספר' דיוכלא
מחשבה אלקים [א]חיים דכתיב [י]הוא אלקים חיים · עוד בעא לאתפשטא ולאתגליא דאיהו אלהים
תמן נפקו אש"א ורוח"א ומי"א כלילן כחדא ונפק יעקב גבר שלים ואיהו קול חד חיים ט': ירמיה י
פיק ואשתמע · מהכא מחשבה דהוה סתימא בחשאי אשתמע לאתגליא · עוד
פשטת האי מחשבה לאתגליא ובטש האי קול ואקים בשפוון וכדין נפקא דבור דאשלים
א וגלי כלא אשתמע דכלא איהו הכיא מחשבה סתימא דהות לגו וכלא חד · כיון
טא אתפשטותא דא ואתעביד דבור בתקיפו דההוא קלא כדין והבית בהבנותו ·
שר נבנה לא כתיב אלא בהבנותו בכל זמנא חמנא אבן שלמה כמה דאתמר · וכתיב
עטרה שעטרה לו אמו · מסע דנפקא מלגו ושריא ונטיל לבר נפקא מלעילא ושריא ונטיל שיר ג
תא · ומקבות והגרזן כל כלי ברזל · אלין שאר דרגין תתאי דכלהו תליין ביה ולא אשתמעו
אתקבלן לגו כד איהי סלקא לאתאחדא לעילא ולינקא מתמן · ודא הוא בהבנותו ·
ין כד איהי ינקא כלהו קיימי בחדוותא ויניקין ואתמליין ברכאן וכדין קיימין עלמין כלהו
א חדא ביחודא חד ולא הוי בהו בכלהו עלמין פרודא לבתר דנטלי חולקהון כל חד וחד
א מתפשטן ומתפרשן לסטרייהו למה דאתמנן · ת"ח ויהי כל הארץ שפה אחת וגו'

לבתר

לבתר מה כתיב ויהי בנסעם מקדם מההוא
(א) לך לך פט א נס"ה קדמאה דעלמא · וימצאו בקעה בארץ שנער
דהא מתמן מתפרשן לכל אינון סטרין ואיהו
ריש מלכו לאתבדרא · ואי תימא הא כתיב
בראשית ב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם
יפרד · ודאי הכי הוא דכיון דנטלי מתמן
הוי פרודא · וכד אינון כנישין תמן לינקא'
לא הוי פרודא וכד נטלין הוי פרודא דכתיב
ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה כמה
דאתמר ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים
אחדים דהא כדין עלמא ביסודא ועקרא
ושרשא חדא ומהימנותא חדא ביה בקב"ה
מה כתיב ויהי בנסעם מקדמאה
עקרא דעלמא מהימנותא דכלא וימצאו
בקעה מציאה אשכחו ונפקו בה מתחות
מהימנותא עלאה (וימצאו) · ת"ח נמרוד מה
כתיב ביה ותהי ראשית ממלכתו בבל דהא
מתמן נטל לאתאחדא ברשו אחרא והכא
וימצאו בקעה בארץ שנער מתמן
נטלו בלבייהו לאפקא מרשותא עלאה
שיר ד לרשו אחרא:

ויאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו
בשמים ונעשה לנו שם · ר' חייא
ישעיה נז פתח והרשעים כים נגרש וגו' וכי אית ים
נגרש אין דכד ימא נפקא מתקוניה ואזיל
(ב) פי' כמו רב בחובל (בלא הבלא) [ב] בלא חבלא כדין נגרש ואתתרך
מאתריה · כמאן דרוי חמרא ולא יתיב על
בורייה וסלקא ונחתא מ"ט בגין כי השקט לא
יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט דמפקו מימוי
כל ההוא טינא דימא וכל טנופא לשפוותיה
כגוונא דא אינון רשעים דנפקו מארחא
דתקנא ואזלי כרוי חמרא בלא תקונא דנפקי
מארח מישר לאורח עקים מ"ט בגין כי השקט
לא יוכל דהא עקימו דארחייהו גריס לון למהך
בלא תקונא ובלא שכיכו · ולא עוד אלא דכל
רוגזא דידהו בשעתא דאמרי מלה מפומייהו
ההוא מלה רפש וטיט כלהו מפקי טנופא
וגיעולא מפומייהו לבר עד דמסתאבי
ומסאבא

קומטורא דהרמני' ממללן בלשון הקד
[א] דמה"ש אשתמודען בי
ולא הוו ממללין בלישן אחרא בג"כ כת
ועתה לא יבצר מהם וגו' · דאלמלי משתע
בלישן אחרא דמלאכי עלאי לא הוו אשתמוד
ביה גרע חשיבו דאינון חשבין למעבד ב
דעובדא דשדין לאו איהו אלא ברגעא ח
לאחזו בני אנשא ולא יתיר · ודברים אחד
דהוו ידעין דרגין עלאין כל חד וחד על בורי
ולא אתחלף להו דרגא ובג"כ כתיב ודבר
אחדים ובג"כ אתיעטו בעיטא בישא עי
דחכמתא דכתיב הבה נבנה לנו **עי**
ומגדל כלא ברזא דחכמתא הוא ו
לאתקפא בארעא סטרא אחרא ולמ
פולחנא דיליה בגין דהוו ידעין דהא
דינין בישין מתמן נחתין לעלמין וב
לדחויי דרגא דקדשא · עי"ר ומגד"ל
חכמתא עלאה (ד"א דהא) הוו ידעי דכ
קדישא לא אתתקף בארעא אלא ב
ומגדל · פי' דכתיב עיר דוד היא
וגו' · מגד"ל דכתיב כמגדל דוד צו
ובחכמתא עבדו למהוי שלטנא דס
אחרא בארעא דדחייא (ד"א לדחייא)
כל הארץ מאתריה ולמהוי דיורא לס
אחרא בארעא · ונעשה לנו שם
דאחידא (ד"א דאחרא) איהו שם ל
נתקיף לה בינא למהוי שם בארע
נפוץ ידיעא הוו ידעין דיתבדרון מעל
ארעא ובג"כ הוו מתייחדין למעבד עב
דא בחכמה סטרא אחרא איהו דכר ונ
תוקפא דזוהמא דדינא קשיא וכמה ד
הב (נ"ס) בהו ואתקפו בגיניה על
אוף הכי אינון עבדו דאתתקף יתיר ד
אשר בנו בני האדם · בנוי דאדם ק
דאייתי ואשליט סטרא אחרא על
סטרא בישא כמה דסטרא דקדושה
שלטניה בהאי עלמא אלא בעיר ומגד
הכי חשיבו אינון למבני עיר ומגדל לכ
האי סטר בישא בעלמא : **וירד** יי'
נחת

סאבי לון · ת"ח ויאמרו הבה נבנה לנו עיר
גדל וראשו בשמים לית הבה אלא הזמנה
למא · נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ·
בו בעיטא בישא אתו למרדא ביה בקב"ה
טותא אתו (איהו) בטפשו דלבא · א"ר אבא
ותא נסיבו בלבייהו אבל בחכמה דרשיעו
ו בגין לנפקא מרשו עלאה לרשו אחרא
אחלפא יקריה ליקרא נוכראה ובכלא אית
א דחכמתא עלאה · הבה נבנה לנו עיר
גדל · ת"ח כד מטו להאי בקעה דאיהו רשו
כראה ואתגלי להו אתר דשלטנותא דא
קיע בגו נוני ימא אמרו הא אתר למיתב
אתקפא לבא לאתהנאה ביה תתאי מיד
ה נבנה לנו עיר נתקין באתר דא עיר
גדל ונעשה לנו שם · אתר דא (יהיב לן)
א לן לדחלא ולא אחרא ונבנה לאתר דא
ר ומגדל · למה לן לסלקא לעילא דלא
ול לאתהנאה מנה · הא הכא אתר מתקנא
שה לנו שם דחלא למפלח תמן · פן נפוץ
לדרגין אחרנין ונתבדר לסטרי עלמא :

רד יי' לראות את העיר ואת המגדל דא
הוא חד מאינון עשר זמנין דנחתא
ינתא לארעא · וכי מה הוא לראות ולא
ה ידע מקדמת דנא · אלא לראות לאשגחא
ינא כד"א ⁱירא יי' עליכם וישפוט · את
עיר ואת המגדל הכא אית לאסתכלא דהא
כתיב לראות את בני האדם אלא לראות
ת העיר ואת המגדל · אמאי אלא בשעתא
אשגח קב"ה בדינא בקדמיתא ישגח בדרגא
עילא ולבתר בדרגא דלתתא בקדמיתא
לאי ולבתר בתתאי ובגין דהאי מלה
א לעילא אשגחותא דלעילא הוה ביה
דמיתא דכתיב לראות את העיר ואת
גדל אשר בנו בני האדם · מאי בני האדם

נחת האי שמא דקדישא למחזי (עלי) עובדיהון
דבניינא דבנו ואינון הוו ממללן בלשון קדש
לגבי כל אינון דרגין קדישין והוו מליחין כיון
דנחתת קדושה אתבלבלו כל אינון דרגין
ᵃ עלאין נחתו ותתאין סליקו ולא הוו קיימין
באתרא מיסר כמה דהוו ולבתר בלבל לישנהון
בע' לשון ואתבדרו לכל סטרי עלמא · חד
ממנא הוא ᵇ ברקיעא וביה קיימין כל (ד"א
ל"ג אינון) מפתחן דעובדי עלמא ואיהו קיימא
זמין בשעתי ורגעי דיומא ואינון הוו ידעין
ברזא דחכמתא גנזא דהאי ממנא והוו פתחי
וסגרי ומצלחי בעובדיהון במימרא דפומהון
כיון (דאסתכלא) דאתבלבל מימרא דלהון כלא
אתמנע מנייהו ואתר מתקן אשכחו בההוא
בקעה · סטרא דסטרין :

וימצאו בקעה אתר מתקן להאי (ד"א ל"ג
ההוא) סטרא בישא דבעו אנון
לאתקפא ואתמנעו · תוקפא (דיליה) דההוא
סטרא הוה תליא לאתפרעא בההיא בקעה
עד דנטלא תמן הילין ומשיריין כגוונא דאיטון
דבנו קרתא ומגדלא ואתיהיבו (כלא) כלהו
בידהא ואתקטלו תמן אנון דלא בעו למיפק
בק"ץ הימ"ין אתבהילו ונפלו בקץ הימי"ם
בההוא אתר דאתהב תקפא בקדמיתא
בהאי בקעה וע"ד כתיב ⁱויהא מלאה עצמות
ואתתקפת בההוא צולמא דאקים נבוכדנצר
ואתבר תוקפא לבתר באנון גרמין ובההוא
צולמא דאנון קדמאי קיימו וקמו על רגליהון
וההוא צולמא אתבר וכדין ידעו כל עמין
דעלמא דלית אלוה בר קב"ה בלחודוי ותו
דאתקדש שמיה על ידא דחנניה מישאל
ועזריה וכלא בחד יומא וע"ד כתיב ⁱוהקדישו
את קדוש יעקב וגו' :

יי דאדם קדמאה דמרד במריה וגרם מותא לעלמא · אשר בנו בני האדם בניינא
אי אמרו (נרמז) ובעו למבני לעילא · ר' שמעון פתח (ואמר) ⁱכה אמר יי' אלהים שער
החצר

(א) בפרשה ויצא מאיך האי סלם וסלקין אינהו ממנן ע"ש קמט ב :
(ב) נראה שהוא מטטרו"ן דייק' נמי דקאמר בסיפא והוו פתחי וסגרי והכי אקרי פתחון וסגרון וכדאיתא בתיקון נז ע"ש א"נ סוריה כנזכר בפרשת פקודי רינ א ועיקר

שמות ס
יחזקאל א
ישעיה כט
יחזקאל מו

ומראה מקום

(א)עי' בפרדס בשער הכנ"ע פמ"י דף קפז ס ובתקון נג דף נח ובתקון ו דף יח א ובתקון כא דף סא ע"ב:

החצר הפנימית הפונה קדים יהיה [א] סגור ששת ימי המעשה וביום השבת יפתח וב
החדש יפתח · האי קרא אית לאסתכלא ביה ואיהו רזא כמה דאתמר יהיה סגור ש
ימי המעשה אמאי (וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח וגו' אמאי יהיה סגור כל אינון י
ששת ימי המעשה) אלא אלין ימי חול דתרעא דא יהיה סגור דלא לאשתמשא חול בקוד
וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח דהא כדין שמושא (דקב"ה) דקודשא בקודשא
וכדין אתנהיר סיהרא לאתחברא בשמשא · תא חזי תרעא דא לא אתפתח באינון שי
יומי דחול בגין דהא באינון יומי דחול עלמא תתאה אתזן ושלטין כל אינון שית יו
דחול על עלמא בר בארעא דישראל · ואינון דשלטי לא שלטי בארעא קדישא ב
דהשער הזה איהו סגור אבל ביום השבת וביום החדש כלהו מתעברן ולא שלטין ב
דהשער הזה איהו פתוח ועלמא איהו בחדוה ואתזן מתמן ולא אתייהיב עלמא לר
אחרא ואי תימא דכל אינון שית יומין אינון שלטין בלחודייהו · תא חזי הפונה קד
עד לא יקומון לשלטאה איהו אסתכל תדיר בעלמא אבל לא אתפתח לאתזנא על
מקודשא בר ביומא דשבתא וביומא דחדשא · וכלהו יומין כלהו אתדבק ביומא דשב
ואתזנו מתמן דהא (ד"א ל"ג כדין) ביומא דשבתא כלהו תרעין פתיחן וניחא אשת
לכלא לעלאי ותתאי · תא חזי וירד יי' לראות נחת מקודשא לחול (ודיד פרישא) לאשג
במה דבנו וקיימו קיומא לאתערא על עלמא לדחלא להון · ר' יצחק הוה יתיב קמ
דר"ש א"ל מה חמו אלין דעבדו שטותא דא למרדא ביה בקב"ה וכלהו בעיטא ח
אתקיימו בדא · א"ל הא אתמר דכתיב ויהי בנסעם מקדם אתנטילו מעילא לת
אתנסיעו מארעא דישראל ונחתו לבבל · אמרו הא הכא אתר למדבק ונעשה לנו ש
וגו' ויתדבק סיועא לתתא באתר דא בגין דכד דינא אתי לאשראה בעלמא · ו
אתר דא לקבליה ומהכא אתהני עלמא ויתזן דהא לעילא דחיקא איהו לאתזנא על
מניה ולא עוד אלא אנן נסק לרקיעא ונגח ביה קרבא דלא יחות (ביה) טופ
בעלמא כדבקדמיתא:

ויאמר יי' הן עם אחד ושפה אחת לכלם · בגין דכלהו כחדא בייחודא דכל
יעבדון ויצלחון בעובדייהו יתבדרון דרגין כל חד לסטריה ובגין כך יתבד
כל הני דלתתא · מה כתיב ויפץ יי' אותם משם · ואי תימא לישנהון אמאי אתבל
(אתבדר ובלבל לון קב"ה) אלא בגין דכלהון ממללין בלשון הקודש ההוא לישנא קא ע
לון סיועא בגין דבעובדא ובמלולא דפומא תליין מלין אלין לאדבקא כוונה דלבא וב
עבדי סיועא לההוא אתר דבעו לאקמא ועל דא אתבלבל לישנהון דלא יכילו לאתתק
ס ה נס"א רעותהון בלשון הקדש כיון דאתחלף לישנהון לא אצלחו בעובדא *בגין דחילא דלע
לא ידעי ולא אשתמודעי בר בלשון הקדש · וכד אתבלבל לישנא דילהון אתת
חיליהון ואתבר תוקפא דלהון · ת"ח דהא מלה (דא) דאמרי תתאי בלשון הקדש כ
חילי שמיא ידעי ביה ואתתקפי ביה ולישן אחרא לא ידעין ולא אשתמודעי ביה
דא אלין כיון דאתבלבל לישנא דלהון מיד ויחדלו לבנות העיר דהא אתבר חילייהו
דניאל ב יכילו למעבד מדי ברעותא דלהון [ב] להוי שמיה דקב"ה מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמ
וגבורתא דיליה הוא דהא בגין (דא) דאגלית קב"ה רזי דחכמתא לעלמא אתקלקלו ב
בני נשא ובעו לאתגרא ביה יהב חכמתא עלאה לאדם הראשון ובההיא חכ
דאסגלי

תגלי ליה ידע דרגין ואתדבק ביצר הרע עד דאסתלקו מניה מבועי דחכמתא · ולבתר
קמי מאריה · ואתגליין ליה מנייהו ולא כקדמיתא · לבתר בההוא ספרא דיליה
ע חכמאן ולבתר אתו בני נשא וארגיזו קמיה · יהב חכמתא לנח ופלח בה לקב"ה
תר מה כתיב וישת מן היין וישכר ויתגל כמה דאתמר · יהיב חכמתא לאברהם
לח בה לקב"ה לבתר נפק מניה ישמעאל דארגיז קמי קב"ה · וכן יצחק נפק מניה
ו · יעקב נסיב תרין אחתן · יהב חכמתא למשה מה כתיב ביה בכל ביתי נאמן במדבר יב
א ולא הוה כמשה שמש מהימן בכלהו דרגין ולא סטא לביה בתיאובתא דחד מנייהו
א קאים במהימנותא עלאה כדקא יאות · יהב חכמתא עלאה לשלמה מלכא לבתר
כתיב ביה משלי שלמה המשא נאם הגבר לאיתיאל לאיתיאל ואוכל · אמר שלמה משלי ל
י אל וחכמתא *דיליה הוא · ואוכל ואיכול למעבד רעותי לבתר ויקם יי' שטן לשלמה מלכים א יא
' · ת"ח ~~בגין~~ זעירו דחכמתא דאשכחו אלין מההוא חכמה דקדמאי אתגרו ביה (נ"א דילי)
קב"ה ובנו מגדל ועבדו כל מה דעבדו עד דאתבדרו מאנפי ארעא ולא אשתאר בהו
מה למעבד מדי · אבל לזמנא דאתי קב"ה יתער חכמתא בעלמא ויפלחון ליה בה
כ"ד ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי לאו כקדמאי דחבילו ביה עלמא אלא ועשיתי יחזקאל לו
ת אשר בחוקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם · רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי
ארחא א"ל רבי יוסי לרבי חייא נפתח באורייתא ונימא מלה · פתח רבי יוסי ואמר
י יי' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא דברים כג
אה בך ערות דבר ושב מאחריך · כי יי' אלהיך מתהלך מהלך מבעי ליה · אלא כד"א
מתהלך בגן לרוח היום · ודא הוא אילנא דאכיל מניה אדם הראשון · מתהלך נוקבא מהלך בראשית ג
כר · ודא הוא דאזיל קמייהו דישראל כד הוו אזלי במדברא דכתיב ויי' הולך לפניהם יומם שמות יג
' הוא דאזיל קמיה דב"נ כד אזיל באורחא דכתיב צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו תהלים פה
א הוא דאזיל קמיה דבר נש בשעתא דאיהו זכי · ולמה להצילך ולתת אויביך לפניך
ישתזבא בר נש בארחא ולא ישלוט ביה אחרא ובגין כך בעי ליה לבר נש לאסתמרא
חובוי ולדכאה לגרמיה מאי דכיו דא דכתיב והיה מחנך קדוש מאי קדוש קדושים דברים כג
בעי ליה · אלא מחנך קדוש אלין שייפי גופא דגופא אתחבר ואתתקן בהו ובגין כך והיה
חנך קדוש · ולא יראה בך ערות דבר · מאי ערות דבר דא מלתא (ערייתא) דעריין דדא
וא מלה דקב"ה מאיס בה יתיר מכלא · כיון דאמר ולא יראה בך ערות · אמאי
בר אלא הני חייבי עלמא דגעלי ומסאבי גרמייהו במלה דלהון דנפקי מפומייהו והא
יהו ערות דבר · וכל כך למה · בגין דאיהו אזיל קמך ואי את עביד כדין מיד ושב
אחריך דלא יזיל בהדך וייתוב מאחריך ואנן הא אזלינן קמיה בארחא נתעסק במלי
אורייתא דהא אורייתא אתעטרא על רישיה דבר נש א ושכינתא לא אעדיאת מניה (א)כדי שימצא זכר ונקבה כבאור בפ' בראשית מט ב
תח רבי חייא ואמר ויאמר יי' הן עם אחד ושפה אחת לכלם וגו' · ת"ח מה כתיב
הי בנסעם מקדם מאי מקדם מקדמונו של עולם · וימצאו ויראו מבעי ליה מאי וימצאו
לא מציאה אשכחו תמן מרזי דחכמתא מקדמאי דאתנער תמן מן בני טופנא ובה
שתדלו למעבד בההיא עבידתא דעבדו לסרבא ביה בקב"ה והוו אמרי בפומא ועבדי

עבידתא

עבידתא · תמי מה כתיב הן עם אחד ושפה אחת לכלם בגין דאינון בלבא חד ורעו
חד וממללי בלשון הקדש · ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות · ולית מאן דיכ
עובדא דלהון אבל מאי אעביד אבלבל לון דרגין דלעילא וליסן דלהון לתתא וכדין אתב
עובדא דלהון · ומה בגין דהוו ברעותא ולבא חד וממללי בלשון הקדש כתיב לא יב
מהם כל אשר יזמו לעשות ודינא דלעילא לא יכיל לשלטא בהו · אנן או חבר
דמתעסקין באורייתא ואנן בלבא חד ורעותא חד על אחת כמה וכמה · א"ר יוסי מ
לאינון מארי דמחלוקת לית לון קיומא דהא כל זמנא (דאלין) דבני עלמא אלין עם
ברעותא חדא ולבא חד אע"ג דמרדי ביה בקב"ה לא שלטא בהו דינא דלעילא
דאתפלגו מיד ויפץ יי' אותם משם וגו' · א"ר חייא אשתמע דכלא במלה דפומא תל
צפניה ג דהא כיון דאתבלבל מיד ויפץ יי' אותם משם אבל בזמנא דאתי מה כתיב [9]כי
זכריה יד אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי' ולעבדו שכם אחד וכתיב [9]והיה
למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד · ברוך יי' לעולם אמן ואמ

פרשת לך לך.

ישעיה מו לך לך מארצך וגו' רבי אבא פתח ואמר [9]שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה
שמעו אלי אבירי לב כמה תקיפין לבייהו
דחייביא דחמאן שבילי ואורחי דאורייתא ולא
מסתכלן בהו ולבייהו תקיפין דלא מהדרין
בתיובתא לגבי מריהון ואקרון אבירי לב ·
הרחוקים מצדקה דמתרחקי מאורייתא · רבי
חזקיה אמר דמתרחקי מקב"ה ואינון
רחיקין מניה ובגין כך אקרון אבירי לב ·
הרחוקים מצדקה דלא בעאן לקרבא לגבי
קב"ה בגין כך אינון רחוקים מצדקה
כיון דאינון רחוקים מצדקה רחוקים אינון
ישעיה מח משלום דלית לון שלום · דכתיב [9]אין
שלום אמר יי' לרשעים · מאי טעמא בגין
דאינון רחוקים מצדקה · ת"ח אברהם
תהלים מה בעי לקרבא לקב"ה ואתקרב הה"ד [9]אהבת
צדק ותשנא רשע בגין דאהב צדק ושנא רשע
ישעיה מא אתקרב לצדקה ועל דא כתיב [9]אברהם
אוהבי מאי טעמא אוהבי בגין דכתיב
אהבת צדק · רחימותא דקב"ה דרחים
ליה

(א) בתוקף ורשות ורצון כמלך ית' נטע אילן גדול וחזק כמטולר

פתרי תורה

תאנא [א] בתוקפא דהרמנו דמ
אגליב חד אילנא רבא ות
גו נטיען עילאין נטיע אלנא דא בתר
תחומין אסתחר בארבע סטרין דע
פרישא רגליה ת"ק פרסי מטלגוי כל רע
דאינון פרסין ביה תליין כד אתער
כלהו מתערין בהדיה לית מאן דנפיק מרע
לבתר כלהו ברעותא חדא בהדיה
מלעילא (ס"א נחית) אתנהית במטלנו
ימא מניה ימא (אתגלי) אתמליא
מקורא (דכל ד"א לכל) מיין דנבעין · תח
מתפלגין כל מימוי דבראשית שקיו דג
ביה תליין כל נשמתין דעלמא
פרחין · נשמתין אלין עאלין בג
לנחתא להאי עלמא נשמתא כד
אתברכא בשבע ברכאן למהוי אבא
ל"נ לרוחא ורס) לגופא (ולמהוי) בג
(לדיוקנא עלאה הה"ד ויאמר י
אברם הא נשמתא עלאה אבא (ד"
לרוחא ורס) לגופא בסליקו) דדיוקנא עלאה כד בעיא (נפשא) לנחתא להאי
אומי לה קב"ה למיטר פקודי אורייתא ולמעבד רעותיה ומסר לה מאה מפ

דבכלן

ה אברהם מכל בני דריה דהוו אבירי לב ואינון רחוקים מצדקה כמה דאתמר · רבי יוסי פתח ט מה ידידות משכנותיך יי׳ צבאות כמה אית לן לבני נשא לאסתכלא בפולחנא דקב״ה דהא כל בני נשא לא ידעי ולא מסתכלי על מה קאים עלמא ואינון על מה קיימין דכד ברא קב״ה עלמא · עביד שמיא מאש וממייא מתערבין כחדא ולא הוו גלדי כבתר אגלידו וקיימו ברוחא עלאה ומתמן אשריל עלמא לקיימי׳ על סמכין ואינון סמכין לא קיימין אלא בההוא רוחא ובשעתא דההוא רוחא אסתלק כלהו מרפפין וזעין ועלמא ארתת הה״ד ט המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון · וכלא קאים על אורייתא דבדרכאן דכל יומא לאשלמא לדרגין עלאין כאושבן ל״ך ל״ך דהא כלהו אתמסר לה בגין לאתתקנא בהו לגנתא ולמפלח לה ולנטרי׳ לה · תהלים פד מארצך דא גנתא דעדן · (וממולדתך דא גופא דאתקרי אילנא דחיי דאיהו תריסר שבטין עלאין · ומבית אביך דא שכינתא · אביך דא קב״ה שנאמר ט גוזל אביו ואמו ואומר אין משלי כח פשע וגו׳ · ואין אביו אלא קב״ה · ואין אמו אלא כנסת ישראל · אל הארץ אשר אראך דא איהו האי עלמא) (נ״א וממולדתך דא אילנא דחיי ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עילאין · אל הארץ אשר אראך דא איוב ט איהו האי עלמא) :

כד ישראל משתדלי באורייתא מתקיים עלמא ואינון קיימין וסמכין קיימין באתרייהו קיומא שלים · ת״ח בשעתא דאתער פלגות ליליא וקב״ה עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא כלהו אילנין דבגנתא דעדן מזמרן ומשבחן קמיה דכתיב ט אז ירננו עצי היער ד״ה א׳ טז לפני יי׳ וגו׳ · וכרוזא קרי בחיל ואמר לכון אמרין קדישין עליונין מאן מנכון דעייל רוחא אודנוי למשמע ועינוי פקחין למחמי ולביה פתיח למנדע בשעתא דרוחא דכל רוחין ארים בסימו דנשמתא ומתמן נפיק קלא דקליא הילין אתבדרו לארבע סטרי עלמא :

א [א] חד סליק לסטר חד ·
ב חד נחית להאי סטר ·
ג *חד עייל בין תרין · תיקונים סג :
ד תרין מתעטרין (ומתעטרן) בתלת · לעיל לב ב :
ה תלת עיילי בחד ·
ו חד אפיק גוונין ·
ז שית מנהון לסטר חד ושית מנהון נחתי להאי סטר ·
ח שית עיילי בתריסר ·
ט תריסר מתערין בעשרין ותרין ·
י שית כלילן בעשרה ·
יא עשרה קאים בחד · ווי לאינון דניימי שינתא בחוריהון לא ידעי ולא מסתכלן איך יקומון בדינא דחושבן אתפקד כד

(א) נ״ע עולה לנו לת העילוס ע ה יורד לנ״ע נ״ע נכנס בין חכמה ובינה נ״ע וחכמה מהעטרין בבינ׳ ג״נ בג״נ נכנסן בת״ת נ״ע מעלית שם גוונין ושם קצוות מכן לגד אחד ו״ק תבא יורדים לאור לד שם נכנסן בי״ב בוו״ת ומתעטרין בכ״ב אותיות

א פי׳ בתר עליון הנקרא רוחא דכל רוחין השבא להרי׳ מתיקת הנשמה ממקום הבינה · ב פירוש נפש המדבק ברוח · ג פי׳ הרוח יורד למטה להתחבר עם הנפש · ד פי׳ הנשמה השוכנת בין רוח לנפש · ה פי׳ שאז הרוח והנפש מתעדנין בנשמה · ו פי׳ נפש רוח ונשמה כלם נכנסים בבינה אז הבינה מגלה גילוגות · ז פי׳ אוהן שש גילוגות הראשונות ונבנות למקום התפארת עולם הבנין שש קצוות ושש עלות יורדות למדת מלכות ר״ל שבע היכלות ממקום הן באות · ח פי׳ אוהן שש בבן בו׳ ספירות עולם בנין עולים לשם של י״ב הוויות · ט פירוש אוהן י״ב הוויות עולים למקום הבינה מקום מקור כ״ב אותיות · י פירוש הו׳ מלוגות שבמלכות ר״ל בבעה כלות כלילן בי׳ ספירות · יא פירוש העשר ספי׳ מדין בחד נקודה עלאה · וכלל המאמר להודיענו מעלת הנשמה ומעלת תורתנו הקדושה :

ט כלות בי״ס ע״ם שומדי׳ בעילת עילית לוי לישנים בהיכם (וזהו בספר מראות הצובאות ג״כ מ״ב שבם כלולות בי״ב וכו׳ נ״ל ב״ם) זה כלבון בירר הרב ולפ״ב במראות הצובאות ואמר שלדקו דבריו

כד אסתלק גופא ונשמתא [א] שטיא על אנפי דאוירא דטיהרא וסלקא ונחתא ותרעין
מתפתחן [ב] מתגלגלן כאבנין בגו קוספיתא · ווי לון מאן יתבע לון דלא יקומון בעד
דא בגו דוכתי דענוגי דצדיקיא אתפקדון דוכתייהו אתמסרון בידא דדומה נחתי
איוב ז סלקי עלייהו כתיב כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה · בההיא שעתא אתע' שלהו
חד מסטר צפון ובטש בארבע סטרי עלמא ונחית ומטי בין גדפי דתרנגולא ואית
ההוא שלהובא ביה וקרי ולית מאן דאתער בר אינון זכאי קשוט דקיימי ואת
שיר ה באורייתא וכדין קב"ה וכל אינון צדיקייא דבגו גנתא דעדן צייתי לקליהון כד"א היוש
בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני :

בראשית יא **ויאמר** יי' אל אברם מה כתיב לעילא וימת הרן על פני תרח אביו וגו' · ע
(א) ס"פ הוא שופט על פני אירית הכא אלא עד ההוא יומא לא הוה בר נש דמית בחיי אבוי בר
הוי"ה הזן כד אתרמי אברהם לנורא אתקטיל הרן ובגין דא נפקו מתמן מאן קטיל ליה להרן
והוזכר במא"ד מטול' סנפירות כיון דרמו אברהם לנורא דכשדאי אתגלי עליה קב"ה ושזביה והוה הרן אחוי
(ב) כהנן תמן אמרו כשדאי בגין זכותיה דהרן אשתזיב מיד נפק שלהובא דאשא ואוק
במהגלגל בהון להרן הה"ד וימת הרן על פני תרח אביו · ואית דאמרי זרעא דתרח לית אשא של
כף הקלע כן יתגלגל נשמתו ביה אבל נרמי להרן לנורא ואי לא איתוקד נדע בודאי דלא שלטא נורא בזרעיה
רמו ליה להרן לנורא ואתוקד והוה תרח אבוי קאים תמן הה"ד וימת הרן על
תרח אביו · בההוא יומא ידעו כל אומיא ולישניא דלא שיזביה לאברהם אלא ק
דאיהו יחידאי דעלמא והוו מייתין בנייהו למשכניה דאברהם ואמרין ליה חמינן לך ד
רחיץ בקב"ה דאיהו רבוניה דעלמא · אוליף לבננא מאורחך דאת ידע ועלייהו
תהלים מז קרא נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם · ת"ח מה כתיב ויקח תרח את אברם
ואת לוט בן הרן וגו' · ויצאו אתם מאור כשדים ויצאו אתם אתו מבעי ליה · דהא כתיב ו
תרח וגו' מאי ויצאו אתם אלא תרח ולוט עם אברה' ושרה נפקו דאינון הוו עקר' למיפק
אינון חייביא דכיון דחמא תרח דאברהם בריה אשתזיב מגו נורא אתהד' למעבד רעו
דאברהם ובגין כך ויצאו אתם תרח ולוט · ובשעתא דנפקו מה כתיב ללכת ארצה כ
(ג) וסוד הדבר דרעותא דלהון הוה למיהך תמן · מכאן אוליפנא כל מאן דאתער לאתדכאה מסי
ועיין לעיל נה ה וע"ב ופקודי ליה · ת"ח דהכי הוא דכיון דכתיב ללכת ארצה כנען מיד ויאמר יי' אל אברם לך
רכו : ועד דאיהו אתער בקדמיתא לא כתיב לך לך · ת"ח מלה דלעילא לא אתער עד דא
לתתא בקדמיתא על מה דתשרי ההיא דלעילא · ורזא [ג] דמלה נהורא אוכמא לא את
בנהורא חוורא עד דאיהי אתערת בקדמיתא כיון דאיהי אתערת בקדמיתא
שם פג נהורא חוורא שריא עלה וע"ד כתיב אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט
ישעיה סב בגין דלא יתפסק נהורא חוורא מעלמא לעלמין וכן המזכירים את יי' אל דמי
(ד) הגבה ולכן כנביאים בגין לאתערא לתתא במה דישרי אתערותא דלעילא · [ד] וכן כיון דאתער בר
יתעוררו למטה אתערותא בקדמיתא כדין אתער אתערותא דלעילא · ת"ח כיון דכתיב ו
שהלה ואח"כ תערה עליהם אתם מאור כשדים וגו' מיד ויאמר יי' אל אברם וגו' · ויאמר יי' אל א
ב"ק מלמעל') לך לך · אמר ר' אלעזר לך לך לגרמך לאתקנא גרמך (לאתקפא) לאתקנא ד
דילך · לך לך לית אנת (ס"א כדאי) למיקם הכא בין חייבין אלין · ורזא דמלה ל
דהא

הא קב"ה יהיב ליה לאברהם רוחא דחכמתא והוה ידע ומארף (גווני) סטרי דיישובי עלמא ואסתכל בהו [א] ואתקל בתיקלא וידע חילין די ממנן על סטרי יישובא כד מטא לגו נקודא דאמצעיתא [ב] דישובא תקיל בתיקלא ולא הוה סליק בידיה· אשגח למנדע חילא די ממנא עלה ולא יכיל לאתדבקא ברעותיה תקיל כמה זמנין וחמא דהא מתמן אשתיל כל עלמא אשגח וצרף ותקל למנדע וחמא דהא חילא עלאה דעלה לית ליה שעורא עמיק וסתים ולאו איהו כגווני דסטרי דרגי דישובא אשגח ותקיל וידע דהא כמה דמכיא נקודא אמצעיתא דישובא מניה אשתיל כל עלמא לכל סטרוי הכי נמי ידע דהא חילא דשרי עלה מתמן נפקו כל שאר חילין דממנן על כל סטרי עלמא וכלהו ביה אחידן כדין °ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען· עוד אשגח ותקיל וצריף למיקם על ברירא דמלה דההוא אתר ולא הוה ידע ולא יכיל למיקם עלה לאתדבקא ביה כיון דחמא תוקפא דהאי אתר ולא יכיל למיקם עליה מיד ויבאו עד חרן וישבו שם· מאי טעמא דאברהם אלא דאיהו הוה ידע וצריף בכל אינון שלטנין מדברי עלמא בכל סטרי דישובא והוה [ג] תקיל וצריף אינון דשלטין בסטרי דישובא [ד] מדברי ככביא ומזליהון ומאן אינון תקיפין אלין על אלין והוה תקיל כל ישובי דעלמא (ולא) והוה סליק בידוי· כד מטא להאי אתר חמא תקיפו דעמיקין ולא יכיל למיקם ביה· כיון דחמא קב"ה אתערותא דיליה ותיאובתא דיליה מיד אתגלי עליה ואמר ליה לך לך למנדע לך ולאתקנא גרמך· מארצך מההוא סטרא דישובא דהוית מתדבק ביה· וממולדתך מההוא חכמה דאת משגח ותקיל תולדתא דילך ורגעא ושעתא וזמנא דאתיילידת ביה ובההוא כוכבא ובההוא מזלא· ומבית אביך דלא תשגח בביתא דאבוך· ואי אית לך שרשא לאצלחא בעלמא מביתא דאבוך בגין כך לך לך מחכמה דא ומאשגחותא דא· תא חזי דהכי הוה דהא נפקו מאור כשדים והוו בחרן אמאי יימא ליה לך לך מארצך וממולדתך אלא עקרא מלתא כד"א אל הארץ אשר אראך· ארחק מה דלא יכילת למיקם עליה ולא יכילת למנדע חילא דההיא ארעא דאיהו עמיק וסתים:

ואעשך לגוי גדול וגו' ואעשך בגין דכתיב לך לך· ואברכך בגין דכתיב מארצך· ואגדלה שמך בגין דכתיב וממולדתך· והיה ברכה בגין דכתיב ומבית אביך· רבי שמעון אמר ואעשך לגוי גדול מסטרא דימינא· ואברכך מסטרא דשמאלא· ואגדלה שמך מסטרא דאמצעיתא· והיה ברכה מסטרא דארעא דישראל· הא הכא כורסיא דארבע סמכין דכלהו כלילן ביה לאברהם מכאן ולהלאה ברכאן לאחריני לאחזוי מהכא דכתיב ואברכה מברכיך ומקללך

סתרי תורה

ואעשך לגוי גדול האי ברכתא חדא ואברכך תרין· ואגדלה שמך תלת· והיה ברכה ארבע· ואברכה מברכיך חמש· ומקללך ארור שית· ונברכו בך כל משפחו' האדמה הא שבע· כיון דאתברכא באלין שבע ברכאן מה כתיב וילך אברם כאשר דבר אליו ה' לנחתא להאי עלמא כמה דאתפקדא מיד וילך אתו לוט דא איהו נחש דאתלטיא ואתלטיא עלמא בגיניה דאיהו קאים לפתחא לאסטאה לגופא ולא עול נשמתא פולחנא דאתפקדת עד דיעברון עלה בהאי עלמא י"ג שנין דהא תריסר שנין ולעילא נשמתא אתערת למפלח פולחנא דאתפקדת הה"ד·

ואברם

בראשית יא

(א) והי' שוקל במשקל הדעת לידע ולהשיג מי הוא השר וגם עליון שממונ' על א"י כי הוא ידע כל אקלימי הישוב וממונים שלו למעלה זולת שר א"י למעלה לא היה יכול להשיג לפי שהשי"ת לא נתן א"י לשום שר וממונה לשלוט עליו רק הוא ית' בעצמו כמ"ש עיני ה' אלהיך בה וגו' וי"מ אתקל תקלא גלגל גלגולי' וצרופי' לידע שר של א"י למעל' והוא מלשון תקלא שהוא גלגל כיוצר שמגלגל ברגליו והכל ענין ומכוון א': (ב) דישובא דייקא ולא אמצעיתא דעלמא ועיין תקונים קפה ב: (ג) היה מגלגל ומצרף בצירופי אותיות ומספר (ד) מנהיגי כוכבי' ומזלות:

ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה · ר' אלעזר הוה יתיב קמיה דר"ש אבוי
והוה עמיה ר' יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה · א"ר אלעזר לרבי שמעון אבוי האי דכתיב
לך לך מארצך וממולדתך כיון דכלהו נפקו למהך אמאי לא אתמר ליה דכלהו יפקון דהא
אע"ג דתרח הוה פלח לע"ז כיון דאתער באתערותא טב למיפק בהדיה דאברהם ואמינא
(א) וכהאיל ללכת כמ"ש ויצאו ללכת וגו' דקב"ה אתרעי בתיובתא דחייביא [א] ושרא למיפק אמאי לא כתיב לכו לכם אמאי לאברהם
בלחודוי לך לך · א"ל ר"ש אי תימא דתרח כד נפק מאור כשדים בגין לאהדרא בתשובה
הוה לאו הכי אלא כד נפק לאשתזבא נפק דהוו כלהו בני ארעיה בעאן למקטליה ·
כיון דחזו דאשתזיב אברהם הוו אמרי ליה לתרח אנת הוא דהוית מטעי לן באילין פסילין
ומגו דחלא דלהון נפק תרח כיון דמטא לחרן לא נפק מתמן לבתר · דכתיב וילך אברם
כאשר דבר אליו יי' וילך אתו לוט ואילו תרח לא כתיב (נ"ה וילך אלא ויצא) · פתח ואמר
איוב לח ויִמנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר האי קרא אוקמוה אבל וימנע מרשעים אורם
דא נמרוד ובני דריה דנפק אברהם מנייהו דהוה אורם · וזרוע רמה תשבר דא
נמרוד · ד"א וימנע מרשעים אורם דא תרח ובני ביתיה · אורם דא אברהם · האור
לא כתיב אלא אורם דהוה עמהון · וזרוע רמה תשבר דא נמרוד דהוה מטעי אבתריה
כל בני עלמא ובגין כך כתיב לך לך בגין לאנהרא לך ולכל אינון דיפקון מינך מכאן
שם ט ולהלאה · תו פתח ואמר ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים ורוח עברה ותטהרם ·
ועתה לא ראו אור איממי בשעתא דאמר קב"ה לאברהם לך לך מארצך וממולדתך
ומבית אביך · בהיר הוא בשחקים דבעא קב"ה לאדבקא ליה לאברהם בההוא אור
דלעילא ולאנהרא תמן · ורוח עברה ותטהר' · דהא לבתר תבו בתיובתא תרח וכל
בני ביתיה (נ"א וכל בני מאתיה) · בני ביתיה (נ"א בני מאתיה) דכתיב ואת הנפש
אשר עשו בחרן · תרח דכתיב ואתה תבא אל אבותיך בשלום וגו':

וילך אברם כאשר דבר אליו יי' · א"ר
אלעזר ת"ח דהא לא כתיב ויצא
אברם כאשר דבר אליו יי' אלא וילך כד"א
לך לך דהא יציאה בקדמיתא עבדו דכתיב
ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען
והשתא כתיב וילך ולא כתיב ויצא · כאשר
(ב) ת"ק כל פרצופים עץ חיים עז ב נס"ת דבר אליו יי' דאבטח ליה בכלהו הבטחות ·
וילך אתו לוט דאתחבר עמיה בגין למילף
מעובדוי ועם כל דא לא אוליף כולי האי ·
א"ר אלעזר זכאין אינון צדיקייא דאולפי
אורחי דקב"ה בגין למיהך בהו ולדחלא
מניה מההוא יומא דדינא דזמין בר
נש למיהב דינא וחושבנא לקב"ה ·
שם פתח ואמר ביד כל אדם יחתום לדעת
(ג) מ"י דף קפב א וזוהר פקודי רמד ב כל אנשי מעשהו האי קרא אוקמוה · אבל
ת"ח
ערלה כיון דאעברו על גופא אינון שנין
פולחנא קדישא פקידא לגופא לרעותא

סתרי תורה

ואברם בן חמש שנים ושבעים
שנה · שבע וחמש תריסר
אינון (ותרין עלאין עלייהו ארבע סרי אינון) ·
וכדין אתחזיאת נשמתא בהאי עלמא דאיהי
אתיא מחמש שנים דאינון [ב] ת"ק פרסי
דאילנא דחיי ושבעים שנה דא איהו ההוא
אילנא ממש דאיהו שביעאה לדרגין ושבעין
שנה אתקרי כדין נפקת מההוא זוהמא
דנחש ועאלת בפולחנא קדישא הקב"ד בלאת
מחרן (ימי ע' שנה לא ספורות הם מההו
ארבע סרי) מההוא רוגזא ותוקפא דההו
(שם) נחש דהוה אסטי ליה עד השתא לגופ
ושלטא עלוי · באילנא שלטא ערלה [ג] תל
שנין בבר נש תלת סרי שנין דאקרון ש
ואתעברת (ד"א ואתערת) נשמתא למפל
טבא לכפוף להוא נחש דהא לא יכ
לשלשה

ית בההוא יומא דאשלימו יומוי דב"נ
אפקא מעלמא ההוא יומא דגופא אתבר
נפשא בעיא לאתפרשא מניה כדין אתייהיב
שו לב"נ למחמי מה דלא הוה ליה רשו
מחמי בזמנא דגופא שלטא [א] וקאים על
וריה וכדין קיימי עליה תלת שליחן וחשבי
ומוי וחובוי וכל מה דעבד בהאי עלמא
הוא אודי על כלא בפומיה ולבתר הוא
תים עליה בידיה הה"ד ביד כל אדם יחתום
בידיה כלהו חתימין למידן ליה (בההוא
נ"א בהאי) עלמא על קדמאי ועל בתראי
ל חדתי ועל עתיקי לא אתנשי חד מינייהו
הה"ד לדעת כל אנשי מעשהו וכל איינון
עובדין דעבד בהאי עלמא בגופא ורוחא
בי נמי יהיב חושבנא בגופא ורוחא עד
א יפוק מעלמא · ת"ח כמה דחייביא
אקשי קדל בהאי עלמא ה"נ אפי' בשעת'
בעי לנפקא מהאי עלמא אקשי קדל בג"כ
אה הוא ב"נ דיליף בהאי עלמא ארחוי
קב"ה בגין למיהך בהו וחייבא אע"ג
אסתכל בהני (נ"א דאשתדל בהדי) לדיקייא
אקשי קדל ולא בעי למילף ובג"כ אית ליה
לדיקא למתקף ביה ואע"ג דחייבא אקשי
קדל הוא לא ישבוק ליה ואית ליה לאתקפא
בידיה ולא ישבוק ליה דאי ישבוק ליה יהך
יחריב עלמא · ת"ח מן אלישע דדחה לגחזי

לשלטאה כמה דהוי דכתיב ויקח אברם את
שרי אשתו וגו' (אברם דא י' את שרי דא ה'
י' דא נשמתא לנשמתא והוא זכר ה' דא נשמתא
נוקבא) · דא גופא דאיהו לגבי נשמתא
כנוקבא לגבי דכורא · ואת לוט בן אחיו דא
(יצר הרע) נחש דלא אעדי כל כך מן גופא
בגין דדבקותא דגופא לא אעדיו כל כך
(זמנא ההוא) מניה אבל אתערותא דנשמתא
אלקי ליה תדיר ואתרי ביה ואוכח ליה
וכפיף ליה על כרחיה ולא יכיל לשלטאה ·
ואת כל רכושם אשר רכשו אלין עובדין
טבין דעביד ב"נ בהאי עלמא באתערותא
דנשמתא · ואת הנפש אשר עשו בחרן
ההוא נפש דהות בקדמיתא בדבקותא
בחברותא דהכיא ערלה בהדי גופא ואתקין
לה לבתר דהא לבתר תליסר שנין ולעילא
דנשמתא אתערת לאתקנא לגופא תרווייהו (ב)מקשי' עורף
מתקנין לההוא נפש דמשתפא בתוקפא
דנחש ותאובתיה בישא הה"ד ואת הנפש
אשר עשו בחרן · ועם כל דא נשמתא
אתקיפת ביה בההוא נחש לתברא ליה
בתוקפא בשעבודא דתשו' (נ"א בשעבודא
דאורייתא ואמשיך ליה לגבי בתי כנסיות
ובתי מדרשות בגין דלא יתגבר על רוחא
כדבקדמיתא) הה"ד ויעבור :

א שהוא עומד כל בריאותו במזג טוב :

כן אברהם כל זמנא דהוה לוט בהדיה לא אתחבר בהדי רשיעייא כיון דאתפרש מניה
מה כתיב ויבחר לו לוט את כל ככר הירדן וכתיב ויאהל עד סדום מה כתיב בתריה
ואנשי סדום רעים וחטאים ליי' מאד · א"ר אבא האי דאמרת וילך אברם ולא כתיב
ויצא אברם שפיר הוא · אבל סיפא דקרא מה כתיב בצאתו מחרן · א"ר אלעזר מחרן
כתיב והכיא יציאה מארץ מולדתו הות בקדמיתא : **ויקח** אברם את שרי אשתו מהו
ויקח אלא אמשיך לה במלי מעלייתא בגין דלית ליה רשו' לב"נ לאפקא אתתיה למיהך
בארעא אחרא בלא רעותא דילה · וכן הוא אומר קח את אהרן קח את הלוים ובג"כ במדבר כ
ויקח אברם משיך לה במלין ואודע לה ארחיהון דאינון בני דרא כמה בישין ובג"כ שם ג
ויקח אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו · מה חמא אברהם לדבקא עמיה לוט
אלא בגין דחמא ברוח הקדש דזמין למיפק מניה דוד · ואת הנפש אשר עשו בחרן ·
אלין גרים וגיורות דאתקינו נפשייהו אברהם מגייר גוברין ושרה מגיירת נשין ומעלה
עליהון כאלו עבדו לכון · א"ר אבא אי הכי כמה בני נשא הוו אי תימא דכלהו אזלו
עמיה · א"ר אלעזר אין (ובגין כלהו ד"א ובג"כ כלהו) בני נשא דהוו אזלין עמיה כלהו אקרון

ומראה מקום

(א)(לט א קלו א ורמז ב ולרא לא א):
(ב) בע"ב אותיו' החקוקי' בצירופי אותיות בסוד ויסע ויבא ויט אשר פרסם רט"ו אותיות וכללם ע"ב והיינו ויעבו"ר עב רי"ו ועיין לקמן פרשת בבלק ופ' בהעלותך מענין זה :

עם אלדי אברהם והוה מעבר בארעא ולא הוה דחיל דכתיב ויעבור אברם בארץ
א"ל ר' אבא אי הוה כתיב והנפש אשר עשו בחרן הוה אמינא הכי אלא ואת הנפ
כתיב את לאסגאה זכותא דכלהו נפשאן דהוו אזלי עמיה דכל מאן דמזכה לאחר
ההוא זכותא תליא ביה ולא אעדי מניה מנלן דכתיב ואת הנפש אשר עשו בח
זכותא דאינון נפשן הוה אזיל עמיה דאברהם · לך לך · א"ר שמעון מאי טעמ
דגלויא קדמאה דאתגלי קב"ה עליה דאברהם פתח בלך לך דהא עד הכא לא מ
עמיה קב"ה מ"ט פתח לך לך אלא הא קאמרו דרמז בחושבניה מאה דהא למאה ש
אתייליד ליה בר · אבל ת"ח כל מה דעביד קב"ה בארעא כלא רזא דחכמתא אי
בגין דאברהם לא הוה דביק ביה בקב"ה כדין כדקא חזי אמר ליה לך לך ודא ר
לההוא אתר דבעי לאתקרבא בהדיה דקב"ה ואיהו דרגא קדמאה לאעלא לקב"ה בג
לך לך והאי דרגא לא יכיל אברהם לאתאחדא ביה עד דייעול לארעא דתמן וקבל ליה להכ
שמואל ב ב דרגא כגוונא דא כתיב °וישאל דוד ביי' לאמר האעלה באחת מערי יהודה ויאמר
עלה ויאמר דוד אנה אעלה ויאמר חברונה · וכי כיון דמית שאול ומלכותא אתחזי לד
אמאי לא קביל מלכותא מיד על כל ישראל אלא כלא רזא דחכמתא איהו בגין דדוד ל
ליה לקבלא מלכותא אלא עד [א] דיתחבר באבהן דאינון בחברון וכדין בהו יקבל מלכו
וע"ד אתעכב תמן שבע שנין בגין דיקבל מלכותא כדקא יאות וכלא ברזא בחכמ
ובגין דיתקן מלכותיה · כגוונא דא אברהם לא עאל בקיומא דקב"ה עד דעאל לארע
חמי מה כתיב ויעבור אברם בארץ · ויעבור וילך מבעי ליה · אלא הכא הוה רמז ש
קדישא דאתחתים ביה עלמא [ב] בע"ב
אתוון גליפן דכלהו בשמא דא · כתיב הכא
שמות לד ויעבור וכתיב התם °ויעבור יי' על
פניו ויקרא :

ס"א אב ורם **בספרא** דרב ייסא סבא כתיב הכא
ויעבור אברם בארץ וכתיב
שם לג התם °אני אעביר כל טובי והוא רמז
לקדושה דארעא דאתי מאתר עלאה כדקא
קהלת ג חזי · עד מקום שכם עד אילון מורה ·
מסטרא דא (ד"א ל"ג) דלתתא · לסטרא
דא כדקא חזי · והכנעני אז בארץ ·
נ"א דהוה הא אתמר דעד כדין שלטא חויא בישא
דאתלטיא ואייתי לווטין על עלמא דכתיב
בראשית ט °ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו
שם ג וכתיב °ארור אתה מכל הבהמה וגו' ותמן
איוב כח אתקריב אברהם לגבי קב"ה מה כתיב
וירא יי' אל אברם הכא אתגלי ליה מה
דלא הוה ידע ההוא חילא עמיקא
דשלטא על ארעא ובגין כך וירא מה
דהוה

מתרי תורה

(**קב"ה** רמיז חכמתא עלאה באבר
וביצחק אברהם דא נשמ
לנשמתא ואיהי *נשמ"ה דא היא שר
לוט דא הוא נ"חש ובת זוגיה דהוא סמא
רו"ח קדישא דא יצחק · נפ"ש קדושה
רבקה · יצ"ר הרע דא רוח הבהמה וכ
אמר שלמה בחכמתיה °מי יודע רוח
האדם העולה היא וגו' נפש הבהמית
נפש מסטרא דיצר הרע · ועל דא א
*דאיהי נשמתא לנשמתא אתערא לגב
ביר"אה ובחכמ"תא נשמתא אתערא לאי
בבינה הה"ד °ויאמר לאדם הן יראת יי' ה
חכמה וגו' · נשמתא אתערא בתשו
דאתקרי בינ"ה ואקרי שר"ה ורו"ח הוא הי
ואתקרי דעת ואתערי לאינש די כ
קליה באורייתא ואתקרי תורה שבכ
ונפש השכליית אתער מניה עובדין ט
ובדוגמא

ה מתכסי מניה וכדין ויבן שם מזבח ליי'
אה אליו כיון דאמר ליי' מהו הנראה אליו
א הכא אתגלי ליה ההוא דרגא דשלטא על
ארעא ועאל ביה ואתקיים ביה :
עתק משם ההרה · מתמן ידע הר ה' ·
וכלהו דרגין דנטיעין בהאי אתר ·
אהלה בה"א כתיב · פריש פרישו וקביל
ו שמיא בכלהו דרגין דאחידן ביה · וכדין
דקב"ה שליט על כלא וכדין בנה מזבח
ן מדבחן הוו בגין דהכא אתגלי ליה דהא
ה שליט על כלא וידע חכמה עלאה מה
הוה ידע מקדמת דנא ובנה תרין מדבחן
לדרגא דאתגליא וחד לדרגא דאתכסיא ·
דהכי הוה בקדמיתא כתיב ויבן שם מזבח
הנראה אליו וגו' · ולבתר כתיב ויבן שם
א ליי' סתם ולא כתיב הנראה אליו וכלא
דחכמתא איהו וכדין אתעטר אברהם
א לדרגא עד דסליק לדרגיה הה"ד ויסע
ם הלוך ונסוע הנגבה · דא דרום דהוא
יה דאברהם · הלוך ונסוע דרגא בתר
א עד דסליק לדרום ותמן אתקשר כדקא
וסליק לדרגיה דדרום כיון דאתעטר
ם בדרגוי בארעא קדישא ועאל (בארעא)
א קדישא כדין מה כתיב ויהי רעב בארץ
הוו ידעי ידיעה לקרבא לגבי דקב"ה ·
י רעב בארץ דעד כען לא הוה חילא דעל
ארעא יהיב תוקפא ומזונא על ארעא
דעד לא אתקדשת (נ"א אתתקנת) ולא
א בקיומא · כיון דחמא אברהם דהא
א חילא דממנא על ארעא לא יהיב תוקפא
א קדישא כדקחזי כדין וירד אברם מצרימה
ם · מנא ידע אברהם דכתיב לזרעך
את הארץ הזאת כדין ידע אברהם דהא
א לא אתתקנא בתקונא קדישא אלא
ן (ידיען) קדישין דיפקון מניה וכדין ידע
ם רזא דחכמתא דארעא לא תתקן בקדושה
אלא כדאמרן :

וירד

וכדוגמא דא ברא גופא מארבע יסודות אש ורוח
ועפר ומים כגוונא דהוא נשמתא לנשמתא נשמה
ורוח ונפש · מים דא דכר ודא הוא מים מתיקן
דקדושה ואית מים המאררים דאינן יצר הרע ·
אית אשה קדישא נוקבא ואית אשה נוכריה אש
זרה ועל דא כתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש
דאיהי נוקבתא מן יצר הרע רוח קדישא איהו דכר ·
אית רוח מסאבא דא יצר הרע שנא' (ישעיה יד) כי
משרש נחש יצא צפע אית עפר קדישא ואית עפר
מסאבא ועל דא נשמתא דאיהי תשוב"ה אתקיפת
ביה בההוא נחש לתברא ליה בשעבודא דתשובה
ואמשיך ליה לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ואינון
ארבע יסודי מתפשטין לכ"ב אתוון אחה"ע בומ"ף
גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ) : **ויעבור** אברם בארץ
עד מקום שכם דא בי כנישתא אתר דדיורא
דשכינתא תמן כד"א (ראשית מח) ואני נתתי לך
שכם אחד דא שכינתא דאתחזי ליה הואיל ואתקרי
צדיק דהא צדק לאו דיורה אלא בהדי צדיק ודא
הוא עד מקום שכם עד אלון מורה אלו בתי
מדרשות דאולפין ומורים תמן תורה ברבים ·
והכנעני אז בארץ כדין אתכבש ואתתקן יצר הרע
בגופא בעל כרחיה דסגיאין שמהן אית ליה ובגיני
כך (אתהדר) אדכר בשמהן סגיאין · אז בארץ ודאי
ואתכפיא בהאי בגין דכדין איהו גופא בזמנא דלא
אתעבר מניה ההוא נחש כל כך בגין דבקותא
דגופא כדין הכנעני אז בארץ אמאי אקרי כנעני
דאסחר גופא לדינין בישין ונשמתא קיימא בהאי
עלמא כדקא יאות בגין למזכי בה לבתר כד
נפקת מהאי עלמא אי זכאת סלקאת לאתרה
דנפקת מתמן דכתיב אל מקום המזבח אשר
עשה שם בראשונה · וכתיב אל המקום אשר
היה שם אהלה בתחלה · אהלה בה"א והשתא
איהי קיימא בין לסלקא לעילא ובין לנחתא
לתתא · בין בית אל ובין העי אי זכאת
סלקא אל מקום המזבח אשר עשה שם וגו' מאן
עשה ומאן מזבח אלא אשר עשה שם דא
קב"ה דאיהו עבד תמן האי מצבה ואתקין לה
על תריסר אבנין למספר שבטי בני יעקב אשר

דבר יי' אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי ומזבח דא עשה שם בראשונה כד אתברי עלמא עילאה
ה) טמירא לכל עלמין ומיכא"ל כהנא רבא קאים ומקריב עלה קרבנין דנשמתין כיון

דנשמתא

דנשמתא סלקא תמן מה כתיב ויקרא שם אברם בשם יי' נשמתא קארי תמן ואגירדא בגרו
דחיי וכל דא אי זכאת בהאי עלמא לאתתקנא גופא כדקא יאות ולאכפיא (ולאספיא) תוקפא דהכ
לטייא עד דאתפרשא מניה מה כתיב ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט (דא י
הרע) דבכל יומא ויומא בהאי עלמא אינון סיען ומנהיגין דנשמתא ואינון סיען ומנהיגין די
הרע אינון בקטרוגא מקטרגין אלין באלין וכל שייפין דגופא בצערא בינייהו בין נשמתא והכ
נחש דקא מגיחין קרבא בכל יומא · מה כתיב · **ויאמר** אברם אל לוט נשמתא אהדרא לג
יצר הרע ואמר ליה אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רועי ובין רועיך סטרין די
וסטרין דילך · כי אנשים אחים אנחנו יצר טוב ויצ"הר קריבין דא בדא דא לימינ' ודא לשמאל
הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי סגיאין חייביא הינון בעלמא זיל ושוט אבתרייהו ואתפ
מעמי אם השמאל ואימינה וגו' ואוכח ליה ואעיק ליה בכמה קרבין דעביד בהדיה בכל יו
עד דכתיב ויפרדו איש מעל אחיו כיון דמתפרשין דא מן דא מה כתיב אברם ישב בארץ כנ
אתישבת נשמתא באינון צדיקייא בישובא טב בשלם · ולוט ישב בערי הככר ההוא לנ
מקטרגא אזיל לקטרגא ולאתחברא באתר דחייביא תמן דכתיב ויאהל עד סדום · מה כת
בתריה ואנשי סדום רעים וחטאים ליי' מאד תמן שריא ושוי דיוריה בינייהו לאתחברא ג
לאסטאה לון ולאובדא לון · (ואברהם בעובדין טבין בתשובה באורייתא) (חסר) (ס"א בעוב
בישין כיון דאשתארת נשמתא בלא מקטרגא ואתדכי גופא מההוא זוהמא מיד קב"ה אשרי דיו
בהדיה וירית אהסנא עלאה ותתאה ואית ליה נייחא בין צדיקייא וההוא ליטא בין אינון רשיע
הטאן בהדיה עד דלא הוה פורקנא לחובייהו מה כתיב וישמע אברם כי נשבה אחיו וישמע אב
דא נשמתא דאשתארת בדכיו בגופא כי נשבה אחיו דא יצר הרע דנשבה בין אינון חייביא בה
בניאן וירק את חניכיו ילידי ביתו אילין אינון צדיקיא דלעאן באורייתא דאינון שייפין דגו
זריזין למהך בהדי י"ח ושלש מאות אלין רמ"ח שייפין דגופא ושבעין דרזא דנשמתא דנפ
תתמן) בכלא אזדרז למהך תמן לגבי אינון חייביא לאתבא לון (ממוצוי) מחוביהון מה כתיב ויר
עד דן רדיף אבתרייהו ואודע לון דינא דההוא עלמא וטובא דגיהנם ולא יהיב דמיכו לעי
בימאא ובליליא עד דאוכח לון לאינון חייבן ואתיב לון בתיובתא לגבי קב"ה מה כתיב וישב את
הרכוש אתיב לון בתיובתא שלימא כדקא יאות · וגם את לוט אחיו וגו' אפילו לההוא יצר ה
אתקיף בהדיה עד דאכפייה בעל כרהיה (ולא) ואמתיק ליה כדקא חזי כלא אתיב בתיוב
שלימתא כדקא יאות בגין דלא אשתכך יממא ולילא עד דאוכח לון ורדף לון על ההוא ה
דהאבו עד דתאבו בתיובתא שלימתא כדחזי · אהדרנא למלי קדמאי דפרשתא :

כתיב (שיר ג) מצאוני השומרים הסובבים בעיר וגו' · (תנן כדוגמא דרמיז באברהם ו
ושרה ורבקה ידו"ד כדוגמא דא רמיז בהאי קרא (רות א) ושם האיש אלימלך ושם א
נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון אפרתים · אלימל"ך דא נשמתא לנשמתא · נעמ"י דא נשמה ול
אתקרי נעמי משום (תלים צ) ויהי נועם יי' אלהינו · מחלון דא רוחא קדישא ולמה אתקרי מ
דמחל ליה קב"ה · רו"ת דא נפש קדישא ולמה אתקרי רו"ת על שם תו"ר · כליו"ן דא רוח"א דבע
ועל דא אמר שלמה ע"ה (קהלת ג) רוח הבהמה דא יצ"ר הר"ע · ער"פה דא נפשא דמהלכ
זוגיה של יצר הרע ולמה אתקרי ערפה משום כי עם קשה עורף הוא · אי זכה ב"נ סלקא נש
בגלה ואי לאו מסתלקי אינון דוברי נשמתא ורוחא ואשתאר נשמתא עלאה ונפש השכלית מה כ
(רות א) ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלותיה עמה ותאמר נעמי לכלותיה שובנה בנותי
ותאמר רות אל תפגעי בי וגו' וערפה שבה לעמה ולאלדיה) · תנן עבד קב"ה ירושלים ל
בגוונא דירושלם דלתתא בשורין ומגדלין ופתחין פתיחין ואינון הומות דתמן אית עלייהו ש
דנטרי

נטרי תרעי דאינון חומות דכתיב (ישעיה סב) על חומותיך ירושלם הפקדתי שומרים וגו׳ · ומיכאל
נא רבא עילאה מכלהו נטרי תרעי דאינון חומות נשמ״ה (דאתקרי נעמ״י) כד נפקת מהאי עלמא אי
את עאלת בגנתא דעדן דארעא דנטע קב״ה לרוחיהון דצדיקייא כגוונא דההוא גנתא דעדן דלעילא ·
מן כל צדיקיא דעלמא וכד נשמתא נפקת מהאי עלמא עאלת במערתא דכפלתא דתמן איהו פתחא
״ע · פגעת באדם הראשון ובאינון אבהן דתמן אי זכאת איהי חדאן בה ופתחין לה פתחין ועאלת ·
י לא דחיין לה לבר (ומה היא אמרה כד דחיין לה לבר (שיר ג) מצאוני השומרים וגו׳ אזלת ·
תר דאזלת תמן מקמי דאתיא לעלמא דא ויהיבת נר על רישיה שנאמר (איוב כט) בהלו נרו
י ראשי כל מאן דחזון לה מזדעזעין ואמרי הזאת נעמי אתיבת היא ואמרה (רות א) אל תקראן
נעמי קראן לי מרה וגו׳ · אני מלאה הלכתי בההוא אתר וריקם השיבני יי׳ בלא תורה ובלא
עשים טובים דאטיל לי בגופא ביפא למה תקראן לי נעמי ויי׳ ענה בי) ואי זכאת עיילת לגנתא
דן כיון דעיילת יתבא תמן בגנתא (ואזדווגת באלימלך דא מחלון דדא רוח אזדווג ברות דדא
פש השכלית) (ואתלבישו ד״א ואתלבשת) תמן בלבושא דדיוקנא דהאי עלמא ואתעדנת תמן סתרא
תרין לחכימי לבא אתמסר · (ארבע) תלת דרגין אינון דאחידן דא בדא · ואלין אינון נפש
שמתא לנשמתא נשמתא עלאה דאתקרי יו״ד) רו״ח ונשמה (נפ״ש) נפש איהו חילא דגופא אתבני
יה דכד בר נש אתער בהאי עלמא לאזדווגא בנוקביה כל שייפי מסתכמי (נ״א מתכנשי) ומתתקני
אתהנאה (לנשמה) תמן וההוא נפש ורעותא דיליה אסתכם בההוא עובדא (ממש) ומשיך ליה לההוא
פש ואעיל ליה תמן בההיא זרעא דאוליד ומגו רעותא ומשיכו דנפשא דמשיך תמן אתמשך חילא
חרא תמן מאינון דרגין דאתקרון אישי״ם ועאל כלא במשיכו דההוא זרעא ואתבני מניה גופא ודא
יהו חילא קדמאה תתאה דאינון (ארבע) תלת ובגין דהאי (נשמתא לנשמתא) נפש אקריב בדבקותא
בודא דגופא קרבנא דאתקריב לכפרא על נשמתא אתיהיבת חולקא לאינון דרגין דאישים (דאתקרון
ח ונפש השכלית) בגין דמשיכו דחולקא דההוא (נשמה) נפש אתי מנייהו · והיינו דכתיב את
רבני לחמי לאשי מהו לחמי לאשי דיהיב מזונא לאשי ודא הוא שפע מאור דאינון מתהנן מזיו השכינ׳)בגין
הוא כפרה דנפש נטלי חולקיהון וכד מית ב״נ בהאי עלמא ההיא נפש לא אתעדי מן קברא
עלמין ובחילא דא ידעי מתייא ומשתעו דא עם דא · רוח איהו דמקיים לנפש בהאי עלמא ואיהו
איהו דאתערותא דנוקבא לגבי דכורא כד אינון בתיאובתא חדא · וכדין אתערת לגבי דכורא
תיאובתא דילה להאי רוח כגוונא דנוקבא דלתתא אשדיאת זרעא בתיאובתא לגבי דכורא וסתרא
א (כד אשדיאת שפע בתיאובתיה לגבי נוקבא והכא רזא) (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה ·
האי רו״ח (ונפ״ש ונשמ״ה ונשמ״תא לנשמתא כד) נפקא מהאי עלמא ואתפרשת מנפש (אתפרשן
ה אסתלק לגנתא דעדן בשמיא עלאה ומתלבש בדיוקנא עלאה מרקמא בכל גוונין) · עאל לגנתא
עדן דבהאי עלמא (תתאה) ואתלבש תמן גו אוירא דגנתא כמה דמתלבשי מלאכי עלאי כד
אתין להאי עלמא בגין דאינון מההוא רוח הוו דכתיב (תלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו׳ ·
ף הכי רוחא מתלבש בג״ע דארעא בדיוקנא דהאי עלמא ותמן אתעדנת בכל עידונין · בג״ע
א אית ציורין ודיוקנין דהאי עלמא · ואית ציורין ודיוקנין דעלמא עילאה ותמן כל אינון
יקייא אזלין ומתעדנין תמן ובריש ירחי ושבתי אינון בעאן לסלקא לעילא · (דיוקנא דא מרו״ת
״ם דבהאי עלמא ובדיוקנא דא אתעדנו בכל עדונין ובכל זמנ״י וירח״י ושבת״י אסתלקו רו״ח
״ש ומתפשטי מהאי גופא ומתלבשי בדיוקנא עלאה בג״ע דלעילא מרקמא בכל גוונין באן
תר הוא י״ה בלבושא דיליה ואזדווגו כחדא ידו״ד ואינון נהנין מאור השכינה) ובמציעות גנתא
ת עמודא חדא מרקמא בכל גוונין וההוא רוח כד בעא לסלקא אתפשט תמן מההוא לבושא
נפשא אשתארת תמן בגופא) ועאל גו ההוא עמודא (וסלקת) וסליק לעילא גו ההוא אתר דנפקת מניה
כתיב והרוח תשוב וגו׳ ונטיל לה מיכאל כהנא רבא ומקריב לה קרבן בוסמין קמיה קב״ה (ואתת)
זבא תמן ומתעדנא בההוא צרורא דחיי (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים זולתך וגו׳ לבתר

נחתא לגו גנתא דארעא ומתעדנא בכל עדונין ואתלבשת בההוא לבושא (ואזדווגא בנפש
דיליה) ויתבא תמן בעטורא על חד תרין מכמה דהות בקדמיתא · (ודא הוא בחול ואסתלקו
בשבתות דג"ע ומתעסק באורייתא ובכל רישי ירחי וזמני ושבתי נחתא ואזדווגת בנפש) נשמה
היא הילא עלאה על כל אלין ואיהי מחילא דדכורא רזא דאילנא דחיי ודא סלקא לעילא מיד
וכל הני (ד"א אינון) תלת דרגין מתקשרין כחדא דא בדא וכד מתפרשן כולהו סלקין ותבי
לההוא אתר דנפקו מניה · כד האי רוחא נפקת מהאי עלמא ועאלת בגו מערתא דאדם
ואבהן תמן אינון יהבין לה פנקס סימנא ועאלת לגבי גנתא דעדן קריבת תמן ואשכחו
כרובים וההוא להט החרב המתהפכת אי זכאת חמאן פנקס סימנא ופתחין לה פתחו
ועאלת ואי לא דחיין לה לבר ויתבא תמן כל ההוא זמנא דיתבא מתלבשא תמן בדיוקנא דהא
עלמא ובריש ירחי ושבתא כד בעאת לסלקא לדיקייא דבגנתא דעדן יהבין לה פנקס סימנ
וסלקת בההוא עמודא ופגעת באינון נטרי חומות ירושלם אי זכאת פתחין לה פתחא ועאל
ש"ה ג ואי לא נטלין מינה ההוא פנקס ודחיין לה לבר תבת לגנתא ואמרה מצאוני השומרים הסובב
בעיר וגו' נשאו את רדידי מעלי דא איהו פנקס סימנא דנטלי מניה (ד"א מינה) · שומר
החומות אלין אנון נטרי חומות ירושלם · (כדוגמא דא נשמתא לנשמתא אתפשט מההוא לבו
דלעילא ומסתלק לעילא לעילא ואתהני מאור השכינה · ונשמה (ס"א ונפשא) אתאחרת בגוף
שמות קמא ב *ובכל רישי ירחי וזמני ושבתי נחתא נשמה לנשמה ומזדווגא לנשמה דאתאחרת בגוף
ומזדווגא בנשמה ודיוקנא דגנתא דעדן דלעילא הוה מן רוח ועפר ההוא דאשתמודע לגו
עילא ורזא יקירא הוא ובלבושא דא מתלבש י"ה לבושא דגנתא דעדן דלתתא הוא מאש ומי
שנאמר שמים עד הכא רוחא דשמאלא היורדת למטה אזלת לדרגא דיליה ונפש דיל
איוב יד אשתארת בגופא דארעא דכתיב אך בשרו עליו יכאב וגו' · ועל דא אמרו דמתיא ידע
בעלמא דאתי מיקרא דלדיקייא ומעלמא תתאה ומשתעיין דא עם דא) (ע"כ ס"ת)
וירד אברם מצרימה לגור שם · מ"ט למצרים אלא בגין דשקיל לגן יי' דכתיב כגן י
בראשית ב כארץ מצרים דתמן שקיל ונהית חד נהרא דאיהו לימינא דכתיב שם האחד פיש
הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב · ואברם כיון דידע ועאל בהימנותא שלימ
בעא למנדע כל אינון דרגין דאתאחדן לתתא ומצרים הוה נטיל מימינא (ד"א לימינא) ובג'
נחת למצרים · ות"ח כפנא לא אשתכח בארעא אלא כד מסתלקי רחמי מן דינא: ויהי כאש
הקריב לבא מצרימה · אמר ר"א כאשר הקריב כאשר קרב מבעי ליה · מאי כאשר הקרי
שמות יד אלא כדכתיב ופרעה הקריב דאיהו אקריב להו לישראל לתיובתא אוף הכא הקריב דאקר
גרמיה לקב"ה כדקא יאות · לבא מצרימה לאסגא' באינון דרגין ולאתרחקא מנייהו ולאתרח
מעובדי מצרים · א"ר יהודה ת"ח כיון (ס"א בגין) דנחת אברם למצרים בלא רשו אשתעבי
בנוי במצרים ארבע מאה שנין דהא כתיב וירד אברם מצרימה ולא כתיב רד מצרים ואצט
כל ההוא ליליא בגיניה דשרה · ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה א
וכי עד השתא לא הוה ידע אברם דאשה יפת מראה הות · אלא הא אוקמוה ד
השתא שעתא לא אסתכל בדיוקנא דשרה בסגיאות צניעותא דהות ביניהון וכד קריב למצר
אתגלייא איהי וחמא בה · ד"א במה ידע אלא על ידא דטורח אורחא ב"נ מתבזה וה
קיימא בשפירו דילה ולא אשתני · ד"א הנה נא ידעתי דחמא עמה שכינתא ובג"כ אתר
אברהם ואמר אחותי היא · ומלה דא אסתלק לתרי גוונין חד כמשמעו · ו
משלי ז כדכתיב אמור לחכמה אחותי את · וכתיב אמרי נא אחותי את וכתיב ו
דברים ה תדבר אלינו · למען ייטב לי בעבורך כלפי שכינה אמר בעבורך ייטב לי קב"
וחיתה נפשי בגללך · בגין דבדא אסתלק ב"נ ויזכה לאסתלקא לאורחא דחיי: אמרי
אחותי וגו' · ר' ייסא אמר ידע הוה אברהם דכלהו מצראי שטופין אינון בזמה וכיון דכל ש
ידע

דרך אמת ומראה מקום

ידע אמאי לא דחיל על אתתיה דלא אהדר מארחא ולא ייעול לתמן אלא בגין דחמא
שכינתא עמה*: ויהי כבא אברם מצרימה ויראו המצרים את האשה כי יפה היא מאד. מה שחסר כאן עי' בסוף הס'
א"ר יהודה בתיבה אעיל לה ופתחו לה למיסב מנה [א]קוסטונא. כיון דאתפתח הוה (א) פי' מכס
נהורא כנהורא דשמשא הה"ד כי יפה היא מאד. מה מאד אלא דחמו בתיבה דיוקנא
(נ"א נהורא) אחרא אפיקו לה וחמו לה כמלקדמין הה"ד ויראו אותה שרי פרעה. כיון
דכתיב ויראו המצרים את האשה מאי ויראו אותה שרי פרעה אלא דאפיקו לה וחמו
לה כמלקדמין וכדין ויהללו אותה אל פרעה וגו'. א"ר יצחק ווי לאינון חייביא דעלמא
דלא ידעין ולא משגיחין בעבידתיה דקב"ה ואינון לא מסתכלי (נ"א) דכל מה דהוי בעלמא
מעם קב"ה איהו דאיהו ידע בקדמיתא מה דלהוי בסופא דכתיב [ד]מגיד מראשית אחרית ישעיה מו
ואיהו אסתכי ועביד עבידן בקדמיתא בגין לסלקא לון לבתר יומין. ת"ח אלמלא דאנסיבת
שרי לגבי פרעה לא אלקי הוא ואלקאותא דא גרים אלקאותא לבתר כן דילקון מצרים
בנגעים גדולים כתיב הכא נגעים גדולים וכתיב התם [ה]ויתן יי' אותות ומופתים גדולים דברים ו
ורעים במצרים. מה להלן עשר מכות אף כאן עשר מכות כמה דעביד קב"ה ניסין
וגבורן לישראל ליליא אוף הכא עבד לה קב"ה לשרה ניסין וגבורן ליליא. ר' יוסי פתח
ואמר [ו]ואתה יי' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. אמר דוד אע"ג דכל בני עלמא ייתון תהלים ג
לאגחא בי קרבא ואתה יי' מגן בעדי. ת"ח כתיב מגן בעדי אמר דוד לקב"ה רבש"ע מפני
מה לא עבדי בי חתימה דברכה כמה דחתמי ברכה באברהם דכתיב אנכי מגן לך. ואמרי
מגן אברהם. א"ל קב"ה לדוד אברהם כבר בחנתיו וצרפתיו וקאים קמאי בקיומא שלים.
א"ל דוד א"כ [ז]בחנני יי' ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון דעבד ההיא מלה דבת שבע אדכר שם כו
דוד קמיה על מה דאמר. אמר [ח]בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל תמצא זמותי בל שם יז
יעבר פי. אמר אנא אמינא בחנני יי' ונסני ואנת בחנת לבי. אנא אמינא צרפה
כליותי ואנת צרפתני בל תמצא לא אשכחת לי כדקא יאות. זמותי בל יעבר פי. מאן (ב) אר"ז בגי' יצח"ק ישג"א בגי' שדי
דאן וכאי מלה דחשבית דלא יעבר לי פומאי ועם כל דא חתמין ביה ברכה דקאמרן מגן
דוד ובג"כ אמר דוד. ואתה יי' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. (ד"א ל"ג והאי) ודאי דרגא ג ולא קמיה מה שארז"ל עד
דא יקרא דילי דהא מתעטרנא ביה: ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו. ת"ח שלא מת וכו' כי
קב"ה איהו מגן לצדיקייא דלא ישלטון בהו בני נשא וקב"ה אגין על אברהם דלא ישלטון המת שבצדיק
ביה ובאתתיה. ת"ח שכינתא לא אתעדי מינה דשרה כל ההוא ליליא אתא פרעה נולד עד שלא
למקרב בהדה אתא מלאך ואלקי ליה כל אימת דאמרת שרה אלקי הוא מלקי ואברהם מת הצדיק אבל אינו עדיין
הוה מתקיף במאריה דהא שרה לא יכלין לשלטאה עלה הה"ד וצדיקים ככפיר יבטח והכא במעלותיו
בטיונא הוה דלא הרהר אבתריה דקב"ה. א"ר יצחק ת"ח דבג"כ לא פקיד קב"ה לנחתא למלאות מקומו עד זמן רב
למצרים אלא הוא עצמו מגרמיה נחת בגין דלא יהא פתחון פה לבני עלמא דא"ל כן ולבתר
אצטער על אתתיה. ר' יצחק פתח ואמר [ט]צדיק כתמר יפרח [ב]כארז בלבנון ישגא. צדיק תהלים צב
כתמר יפרח. מפני מה אקיש צדיק לתמר מה תמר כיון דגזרין ליה לא סליק עד זמן
סגיא אוף הכי צדיק כיון דאתאביד מעלמא לא סליק אחר [ג]תחותוי עד זמן סגיא.
כארז בלבנון ישגא אוף הכי כמי כתמר יפרח מה תמר לא סליק אלא דכר ונוקב'.
אוף הכי צדיק לא סליק אלא דכר ונוקבא דכר צדיק ונוקבא צדקת כגוונא דאברהם
ושרה. כארז בלבנון ישגא מה ארז בלבנון עלאה על כלא וכלא יתבי תחותוי אוף
הכי צדיק הוא עלאה על כלא וכלא יתבי תחותוי. ועלמא לא קיימא אלא על
צדיק חד דכתיב [י]וצדיק יסוד עולם ועליה קאים עלמא ובגיניה אסתמיך ועליה משלי י
אשתיל. ר' יהודה אמר והא תנינן דעל שבעה סמכין עלמא קיימא דכתיב [כ]חצבה שם ט
עמודיה שבעה. א"ל ר' יוסי הכי הוא ודאי אבל (נ"א) כלהו אחרנין בשביעאה

קיימי

ס"א מן כלא קיימי דאיהו סמכא דעלמא ואיהו צדיק ודא אשקי (לעלמא) ורוי עלמא *ומן כלא ועליה
ישעיה ג כתיב °אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו וכתיב °טוב יי' לכל ורחמיו על כל
תהלים קמה מעשיו אמר ר' יצחק הא כתיב °ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן דא הוא סמכא
בראשית ב דעלמא קאים עליה ואיהו אשקי לגנתא (דעדן) וגנתא אשתקי מניה ומניה עבידא פירין
וכולהו פירין פרחין בעלמא ואינון קיומא דעלמא קיומא דאורייתא ומאן אינהו נשמתהון
דצדיקיי' דאינון פרי עובדוי דקב"ה ובגין כך בכל ליליא ולילא נשמתהון דצדיקיי' סלקן וכד
אתפלג ליליא קב"ה אתי לגנתא דעדן לאשתעשעא בהו · במאן אמר ר' יוסי בכלהו
בין אינון דמדוריהון בההוא עלמא בין אינון דיתבי במדוריהון בהאי עלמא בכלהו משתעשע
בהו קב"ה בפלגות ליליא · ת"ח עלמא דלעילא אצטריך לאתערותא דעלמא תתאה וכד
נשמתהון דצדיקייא נפקי מהאי עלמא וסלקי לעילא כלהו מתלבשי בנהורא דלעילא
בדיוקנא יקר ובהו קב"ה משתעשע ותאיב לון דאינהו פרי עובדוי וע"ד אקרון ישראל
דברים יד דאית לון נשמתין קדישין בנין לקב"ה כד"א °בנים אתם ליי' אלהיכם בנים ודאי איבא
דעובדוי · אמר רבי ייסא ואפילו אינון דבהאי עלמא (דארעא) היאך א"ל בגין די בפלגות
ליליא כל אינון זכאי קשוט כלהו מתערי למקרי באורייתא ולמשמע תושבחן דאורייתא
והא אתמר דקב"ה וכל אינון צדיקייא דבגו גנתא דעדן כלהו צייתין לקליהון וחוטא
תהלים מב דחסד אתמשך עלייהו ביממא דכתיב °יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי · ועל דא
תושבחן דסלקין בליליא קמיה דא תושבחתא שלים · ת"ח בשעתא דישראל הוו שגירין
בבתיהון כד קטל קב"ה בכוריהון דמצראי הוו אמרי הללא ותושבחן קמיה · ת"ח
דדוד מלכא הוה קם בפלגות ליליא דאי תימא דהוה יתיב או שכיב בערסיה והוה
שם קיט אמר שירין ותושבחן לא אלא כמה דכתיב °חצות לילה אקום להודות לך · אקום ודאי
בעמידה לאתעסקא בשירין ותשבחן דאורייתא ובגין כך דוד מלכא חי לעלמין ואפי' ביומי
מלכא משיחא איהו מלכא · דהא תנן מלכא משיחא אי מן חייא הוא דוד שמיה ואי מן מתייא
שם נז הוא דוד שמיה ואיהו הוה אתער בצפרא עד לא ייתי דכתיב °עורה כבודי עורה הנבל
וכנור אעירה שחר · ת"ח כל ההוא ליליא דשרה הות לגביה דפרעה אתו מלאכי עלאי
לזמרא ליה לקב"ה בשירין ותושבחן א"ל קב"ה כולכו זילו ועבידו מכתשין רברבין במצרים
רשימו למאן דאנא זמין למעבד לבתר · (דא) מה כתיב וינגע יי' את פרעה נגעים גדולים
וגו' · ת"ח מה כתיב ויקרא פרעה לאברם וגו' מנא הוה ידע דהא לא כתיב הכא
כמה דאתמר באבימלך דכתיב ועתה השב אשת האיש כי נביא הוא וגו' · והכא לא א"
מדי · אמר רבי יצחק הא כתיב על דבר שרי אשת אברם דבכי הוו אמרי ליה על דבר שר
אשת אברם דהא לא הוה ממליל עמיה כמה דממליל באבימלך אלא במלה דא אתמו
ולא יתיר מכתשא דא על דבר שרי אשת אברם איהי ולא הוה מליל (דא) עמיה כדי
ידע (הוא) דהא אתתיה דאברהם איהי מיד ויקרא פרעה לאברם ויאמר וגו' · ויצ
עליו פרעה אנשים · למה בגין דלא יקרב בר נש בהו לאבאשא לון · וישלחו אותו לוויי
עבדו ליה בכל ארעא דמצרים · א"ל קב"ה הכי אנת זמין למעבד לבנוי את תוזיף לו
שמות יג מארעך דכתיב °ויהי בשלח פרעה את העם · דאוזיף לון מכל ארעיה · א"ר אבא כל כן
למה אזדמן ליה לאברם ולמאי אצטריך אלא בגין לגדלא שמיה דאברהם ושרה בעלמו

ואפילו במצרים דאינון חרשי עלמא ולא הוה יכיל ב"נ לאשתזבא מנייהו אתגדל אברהם
ואסתלק לעילא הה"ד ויעל אברם ממצרים לאן אתר הנגבה · (ומאי הוא ואשתו וכל
אשר לו אלא לאודעא דלא גזלו מניה מדעם מאינון מתנן דיהבו ליה בגין שרה דתהא
מלכא) אמר רבי שמעון תא חזי כלא רזא דחכמתא איהו וקא רמז הכא בחכמתא
דרגין דלתתא דקא נחית אברהם לעומקייא דלהון וידע לון ולא אתדבק בהו ותב
לקמי מריה ולא אתפתא בהו כאדם דכד מטא להווא דרגא אתפתא בנחש וגרים
מותא לעלמא ולא אתפתא כנח דכד נחת ומטא להווא דרגא מה כתיב [ט] וישת מן — ראשית ט
היין וישכר ויתגל בתוך אהלה · אהלה כתיב בה"א · אבל באברהם מה כתיב ויעל
אברם ממצרים דסליק ולא נחית ותב לאתריה לדרגא עלאה דאתדבק ביה בקדמיתא ·
ועובדא דא הוה בגין לאחזאה חכמתא דאתקיים קיומא שלים כדקא חזי ליה ולא אתפתא
וקם בקיומא ותב לאתריה · הנגבה דא דרום דרגא עלאה דאתאחיד ביה בקדמיתא
דכתיב הלוך ונסוע הנגבה · אוף הכא הנגבה אתר דאתדבק ביה בקדמיתא · ת"ח
רזא דמלה אי אברם לא ייחות למצרים ולא יצטרף תמן בקדמיתא לא יהא חולק עדביה
בקב"ה · כגוונא דא לבנוי כד בעא קב"ה למעבד (ליה ד"א לון) עמא חדא עמא שלים
ולקרבא לון לגביה אי לא נחתו בקדמיתא למצרים ולא יצטרפון תמן לא הוו עמא יחידא
דיליה · * כגוונא דא אי לא אתייהיבת ארעא קדישא לכנען בקדמיתא וישלוט בה — סא א
לא הות ארעא חולקיה ועדביה דקב"ה וכלא רזא חדא · ר"ש הוה אזיל בארחא והוה
עמיה ר' אלעזר בריה ורבי אבא ור' יהודה עד דהוו אזלי אר"ש תווהנא היך בני
עלמא לא משגיחין למנדע מלי דאורייתא ועל מה קיימי · פתח ואמר [י] נפשי אויתיך — ישעיה כו
בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך האי קרא אוקמוה ואוקימנא ליה · אבל ת"ח נפשא
דב"נ כד סליק לערסיה נפקת מניה וסלקא לעילא · ואי תימא דכלהו סלקאן לאו כל
חד וחד חמי אפי מלכא אלא נפשא סלקא ולא אשתאר בה בהדי גופא בר [א] חד
רשימו (נשימו) [ב] דקסטא דחיותא דלבא ונפשא אזלא ובעיא לסלקא וכמה דרגין לדרגין
לסלקא שטאת והיא אתערעת בהני [ג] קומרין טהירין דמסאבותא · אי היא דכיאת דלא
אסתאבת ביממא סלקא לעילא ואי לאו דכיאת אסתאבת ביניהו ואתדבקת בהו ולא
סלקא יתיר ותמן מודעי לה מלין ואיהי אתדבקת מאינון מלין דזמן קריב ולזמנין
[ד] דחייכין בה ומודעין לה מלין כדיבין · וכדין אזלא ככאי גוונא כל ליליא · עד דיתער
ב"נ ותאבת לאתרה · זכאין אינון צדיקייא דגלי לון קב"ה רזין דיליה בחלמא בגין
דישתמרון מן דינא ווי לאינון חייבי עלמא דמסאבין גרמייהו ונפשייהו · ת"ח אינון דלא
אסתאבו כד סלקי בערסייהו נפשא סלקא ועאלת בין כל הני דרגין בקדמיתא וסלקא
ולא אתדבקת בהו ולבתר אזלא ושטאת וסלקא כפום אורחה הכיא נפשא דזכאת לסלקא
אתחזיאת קמיה דסבר אפי יומין ואתדבקת ברעותא לאחזאה בתיאובתא עלאה למחמי
בנועם מלכא ולבקרא בהיכליה ודא הוא ב"נ דאית ליה חולקא תדיר בעלמא דאתי ודא
היא נפשא [ה] דכסיפא דילה כד סלקא בקב"ה (תדיר) ולא אתדבקת בהני זינין טהירין אחרנין
והיא אזלת בתר זינא קדישא (באתרא ד"א בתר אתרא) דנפקת מתמן · ובג"כ כתיב
נפשי אויתיך בלילה בגין למרדף בתרך ולא לאתפתאה [ו] בתר זינא אחרא נוכראה · ת"ח נפשי
דא נפש דאיהי שלטא בלילה · ולמרדף בתר דרגא · רוח ביום דכתיב נפשי אויתיך

בלילה

(א) נשאר אצלו בעת שינתו רשימת מקום הבלי בחיות הלב והנפש בו תמיד :
ב מדה וכלי :
ג כוהו' היטנו' שהם מכסה וקליפה לנסירין שהם כאורות עליונות ומלת קומרין פי' כשויש שהם מכסי' האורות בעת תגבורתם כמ"ש הסתה בענן :
ד שהם משחקים עם אותם הנשמה ומודיעים לה דברים כוזבים
ה שהאותה :
ו מיני אורות אחרים שהם לה הקליפ' חיצונים:

בלילה דא נפש דאיהי שלטא בלילה · אף רוחי נקרבי אשרך דא רוח דאיהו שלטא בימאא ואי תימא דתרין דרגין אינון בפרודא לאו הכי דהא דרגא חד אינון ואינון תרין בחבורא חד · והד עלאה דשלטא עלייהו ואתדבק בהו ואינון ביה (ואקרון) ואתקריאת נשמה וכלהו דרגין סלקאן ברזא דחכמתא דכד מסתכלן אלין דרגין יסתכל ב"נ בחכמה עלאה וה אי נשמה עייל בהו ומתדבקן בה וכד האי שלטא כדין ההוא ב"נ אקרי קדוש שלים מכלא רעותא חדא לגבי קב"ה · נפ"ש איהי אתערותא תתאה ודא סמיכא בגופא וזנת ליה וגופא אחיד בה והיא אתאחדת בגופא · לבתר אתתקנת ואתעבידת כרסייא לאשראה עלה רוח באתערותא דהאי נפש דאתאחידת בגופא כמה דכתיב [ט]עד יערה עלינו רוח ממרום לבתר דמתקני תרווייהו זמינין לקבלא נשמה דהא רוח אתעביד כרסייא לגבי נשמה לאשראה עליה והאי נשמה איהי סתימא עלאה על כלא טמירא דכל טמירין אשתכח דאית (לה) [א]כרסייא לכרסייא וכרסייא לגבי עלאה עלייהו וכד תסתכל בדרגין תשכח רזא דחכמתא בהאי מלה וכלא הוא חכמתא לאתדבקא בהאי גוונא מלין סתימין · ת"ח * נפש איהי אתערותא תתאה דאתדבקא ביה בגופא · כגוונא דנהורא דבוצינא דנהורא תתאה דאיהי אוכמא אתדבקת בפתילה ולא אתפרש מנה ולא אתתקנת אלא בה · וכד אתתקנת בפתילה אתעבידת כרסייא לנהורא עלאה חוורא דשריא על ההוא נהורא אוכמא · לבתר כד מתתקן תרווייהו אתעבידת ההוא נהורא חוורא כרסייא לנהורא סתימאה דלא אתחזי ולא אתיידע מה דשרא על ההוא נהורא חוורא וכדין נהורא שלים · וכך הוא ב"נ דאיהו שלים בכלא וכדין אקרי קדוש כד"א [ט]לקדושים אשר בארץ המה וגו' · כגוונא דא ברזא עלאה · ת"ח בשעתא דעאל אברהם לארעא אתחזי ליה קב"ה כמה דאתמר דכתיב ליי' הנראה אליו וקביל תמן נפש ובנה מזבח להוא דרגא · לבתר הלוך ונסוע הנגבה · דקביל רוח לבתר (עד) דסליק לאתדבקא גו נשמה כדין ויבן שם מזבח ליי' סתם דא היא נשמה דאיהי סתימא דכל סתימין · לבתר ידע דבעי לאצטרפא ולאתעטרא בדרגין מיד וירד אברם מצרימה ואשתזיב מתמן ולא אתפתא [ב]גו אינון טהירין ואצטריף ותב לאתריה · כיון דנחת ואצטריף מיד ויעל אברם ממצרים סליק ודאי ותב לאתריה ואתדבק במהימנותא עלאה דכתיב הנגבה מכאן ולהלאה ידע אברהם חכמתא עלאה ואתדבק בקב"ה ואתעביד ימינא דעלמא · כדין ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב · כבד מאד בסטרא דמזרח · במקנה בסטרא דמערב · בכסף מסטרא דדרום · בזהב מסטרא דצפון · אתו ר' אלעזר ור' אבא וכלהו חבריא ונשקו ידוי · בכה ר' אבא ואמר ווי ווי כד תסתלק מן עלמא מאן ינהיר נהורא דאורייתא · זכאה חולקהון דחברייא דשמעין מלין דאורייתא אילין מפומך · אמר רבי שמעון תא חזי מה כתיב:

וילך: למסעיו למפקד אתריה ודרגוי · למסעיו [ג]למסעו כתיב מאן מסעו · דא דרגא קדמאה דאתחזי ליה בקדמיתא כתיב הכא מסעו וכתיב התם (מלכים א ו) אבן שלמה מסע נבנה · והא אוקימנא אבן שלמה ודאי · מסע כמה דאתמר · וילך למסעיו כל אנון דרגין דרגא בתר דרגא כמה דאתמר מנגב

ועד

ישעיה לב

לעיל טז ב

תהלים יו

(א) פי' בנל"ב ומה שאמר תמשה דרגין ארזי לבנון כים עיין עד א בגי' הכתוב משמו בפנחס ריז ב ולפי דרכינו למדע בקורא לת"ת ז"א:

(ב) תוך אותן אורות כוחות חיצונות כנזכר

(ג) תימא כי אית כתוב כך ובפ' בלק רג ב ומגבעות אמר רב מתיבתא מלא וא"ו כתיב ובמתיבתא עילאה חסר וא"ו וכן אל מירא אתו וכן עד דרוש אחיך אותו וכן כלת ואחרי' ג"כ וכן ויטו ריב

ועד בית אל לאתקנא אתריה ולחברא לון ביחודא שלים דהא מנגב ועד בית אל אשתכח רזא דחכמתא כדקא יאות · אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה אהלה בה"א מאן אהלה דא בית אל · אבן שלמה כדאמרן · תו רשים ואמר אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה דכתיב לייי' הנראה אליו · וכדין ויקרא שם אברם בשם יי' · כדין אתדבק במהימנותא שלימתא · תא חזי בקדמיתא סליק מתתא לעילא דכתיב וירא יי' אל אברם · וכתיב לייי' הנראה אליו · ודא הוא דרגא קדמאה כדאמרן אבן שלמה (מסע נבנה וכתיב למסעו) ולבתר הלוך ונסוע הנגבה · דרגא בתר דרגא עד דאתעטר בדרום חולקיה ועדביה · לבתר סתים מלה כד סליק ואמר לייי' סתם דא עלמא עלאה ומתמן נטיל בדרגין ונחית מעילא לתתא ואתדבק כלא באתריה כדקא יאות · והכא כד אסתכל בדרגין אשכח רזא דחכמתא עלאה · מה כתיב וילך למסעו מנגב מסטרא דימינא שירותא דעלמא עלאה סתימא עמיקא לעילא עד אין סוף ונחית דרגא בתר דרגא (עד) מנגב ועד בית אל מעילא לתתא · וכתיב ויקרא שם אברם בשם יי' אדבק יחודא באתריה כדקא יאות דכתיב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה · מאי אשר עשה שם דסליק לה מתתא לעילא והשתא נחית בדרגין מעילא לתתא בגין דהיא לא תעדי מאינון דרגין עלאין ואינון לא יעדון מנה ויתיחד כלא ביחודא חדא כדקא יאות · כדין אתעטר אברהם והוה חולק עדביה דקב"ה ודאי · זכאין אינון צדיקייא דמתעטרי ביה בקב"ה והוא מתעטר בהון · זכאין אינון בעלמא דין וזכאין אינון בעלמא דאתי · עלייהו כתיב °ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ · וכתיב °וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום · אלו כד מטו בחד בי חקל יתבו · פתח רבי שמעון ואמר °פנה אלי וחנני וגו' האי קרא אית לאסתכלא ביה והא אוקימנא ליה בכמה אתר · אבל בהאי קרא מלין סתימין אית ביה · פנה אלי · וכי דוד אמר פנה אלי וחנני · אלא בגין דרגא דיליה דאיהו אתעטר ביה קאמר · תנה עזך לעבדך תנה עזך דא עז עלאה כדכתיב °ויתן עז למלכו מאן מלכו דא מלך סתם מלכא משיחא · אוף הכא לעבדך דא מלכא משיחא כדאמרן מלך סתם · והושיעה לבן אמתך וכי לא הוה בריה דישי איהו עד דאיהו בשמא דאמיה ולא בשמא דאבוי אלא הא אוקימנא דכד ייתי ב"נ לקבל מלה עלאה לאדכרא בעי למסך במלה דאיהו ודאי ועל דא אדכר לאמיה ולא לאבוי · ותו הא תנינן (ד"א ל"ג דהא) דדא מלך כדקאמרן · אמר ר' שמעון ת"ח מה כתיב · ויהי ריב בין רעי מקנה אברם · רב כתיב חסר יוד דבעא לוט למהדר לפולחנא נוכראה דפלחי יתבי ארעא וסופיה דקרא אוכח דכתיב והכנעני והפרזי אז יושב בארץ · ומנלן דלוט אהדר לסרחניה לפולחנא נוכראה דכתיב ויסע לוט מקדם · מאי *מקדם מקדמונו של עולם כתיב הכא ויסע לוט מקדם וכתיב ויהי בנסעם מקדם מה להלן נטילו מקדמונו של עולם אוף הכא כן · כיון דידע אברהם דלוט להכי נטי לביה מיד ויאמר אברם אל לוט וגו' הפרד נא מעלי · לית אנת כדאי לאתחברא בהדאי כדין אתפרש אברם מניה ולא בעא למיהך ולאתחברא עמיה דכל מאן דיתחבר לחייבא סופיה למיהך אבתריה ולאתענש

בגיניה

ישעיה ס
משלי ד
תהלים כה
שמואל א ב
לעיל עד ג

בגיניה · מגלן מיהושפט דאתחבר עם אחאב ואלמלא זכו דאבהן אתענש תמן דכת
ד"ה ב יח ויזעק יהושפט וכדין אשתזיב דכתיב ויסיתם אלהים ממנו וע"ד לא בעא אבר
למיהך בהדיה דלוט ועם כל דא לא בעא לוט למהדר מאורחוי אלא ויבחר לו לוט את
ככר הירדן ויסע לוט מקדם אתנטיל מן קדמאה דעלמא ולא בעא לאתדבקא במהימנו
שלימתא כאברהם : **אברם** ישב בארץ כנען לאתדבקא באתר' דמהימנותא ולממ
חכמתא לאתדבקא במאריה · ולוט ישב בערי הככר ויאהל עד סדום · עם אינון חיי
דעלמא דנפקו מגו מהימנותא דכתיב ואנשי סדום רעים וחטאים ליי' מאד · כל
אתפרש לארחיה כדקא יאות · בג"כ זכאין אינון חברייא דמשתדלי באורייתא יממא וליל
דברים ד וחברותא דלהון בקב"ה ועלייהו כתיב ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היו
יונה א **ויי'** אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו' · ר' אבא פתח ויקם יונה לבר
ירמיה כג תרשישה מלפני יי' וגו' · ווי למאן דאסתתר מקמי קב"ה דכתיב ביה הלא א
שיר ב השמים ואת הארץ אני מלא נאם יי' והוא אתי למערק מקמיה אלא כתיב יונתי בח
הסלע בסתר המדרגה · יונתי דא כנסת ישראל · בחגוי הסלע דא ירושלם דאיהי סל
על כל עלמא מה סלע איהי עלאה ותקיפא על כלא אוף ירושלם איהי עלאה ותקי
על כלא · בסתר המדרגה דא (בית המקדש) אתר דאקרי בית קדש הקדשים לבא ד
עלמא · ובג"כ כתיב בסתר המדרגה בגין דתמן הות שכינתא מסתתרה כאתת
תהלים קכח דאיהי צנועה לבעלה ולא נפקא מביתא לבר כמה דאת אמר אשתך כגפן פוריה בירכ
ביתך וגו' · כך כנסת ישראל לא שריא לבר מאתרהא בסתירו דדרגא אלא בזמ
דגלותא דאינו בגו גלותא ובגין דאיהי בגלותא שאר עמין אית לון טיבו ושלוה יתיר
תא חזי בזמנא דישראל שריין על ארעא קדישא כלא הוה מתתקן כדקא יאות וכרס
שלים עלייהו ועבדי פולחנא ובקע אוירין דעלמא וסליק ההוא פולחנא לעילא לאתר
בגין דארעא לא אתתקנת לפולחנא אלא לישראל בלחודייהו · ובגין כך שאר ע
עעכו"ם הוו מתרחקי דלא הוו שלטין בה כדהשתא בגין דלא אתזנו אלא מתמלית ·
הימא הא חמינן כמה מלכין הוו דשליטין בזמנא דבית המקדש קיים על עלמא · ה
בבית ראשון עד לא סאיבו ישראל ארעא לא הוו שלטין שאר עמין עעכו"ם אלא אר
מתמלית ובה הוו שלטין ולאו כל כך · כיון דחבו ישראל וסאיבו ארעא כדין כביכול
לה לשכינתא מאתרה ואתקרבת לדוכת' אחרא וכדין שלטין שאר עמין ואתייהיב
רשו לשלטאה · ת"ח ארעא דישראל לא שליט עלה ממנא אחרא בר קב"ה בלחודו
ובשעתא דחאבו ישראל והוו מקטרין לטעוון אחרנין בגו ארעא כביכול אדחייא שכינ
מאתרה ומשכי ומקטרי לאתקשרא טעוון אחרן גו שכינתא וכדין אתייהיב לון שלטנו
א לפי שבקטר' הוא מקשר המדרגות יחד ולכן נקרא בשם קטרת שהוא ל' קשור בל' תרגום בגין דקטרת קטרא הוא לאתקטר' וכדין שלטו שאר עמין ובטלו נביאים וכל אינון דר
עלאין לא שלטו בארעא ולא אעדיו שולטנותא דשאר עמין בגין דאינון משכו לשכי
לגבייהו · וע"ד בבית שני הא שולטנותא משאר עמין לא אעדיו וכ"ש בגלותא דשכי
בשאר עמין אתר דשאר ממנן שלטין ובג"כ כלהו ינקין מן שכינתא דאתקריבת גבייהו

דא

בזמנא דישראל הוו שראן על ארעא ופלחי פולחנא דקב"ה שכינתא הות לנטער
לייהו ולא נפקת מגו ביתא לבר באתגלייא · ובגין כך כל אינון נביאים דהוו בההוא
נא לא נטלו נבואה אלא באתרה כדקאמרן · ובגין כך יונה הוה ערק לבר מארעא
ישא דלא יתגלי עליה נבואה ולא יהך בשליחותא דקב"ה · ואי תימא הא חמינן
אתגלייא שכינתא בבבל דאיהו לבר הא אוקימנא דכתיב היה היה דהוה מה דלא יחזק'ל א
ה מן קדמת דנא מיומא דאתבני בי מקדשא והביא נבואה לשעתא הות וכתיב על
ר כבר נהר דכבר הוה מיומא דאתברי עלמא ושכינתא אתגלייא תדיר עליה דכתיב
נהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו' · (שם האחד וגו') · ודא איהו בראשית ב
מינייהו ותמן אתגלייא שכינתא לפום שעתא דאצטריכו לה ישראל לפום צערייהו ·
ל בזמנא אחרא לא אתגלייא · ובגין כך יונה בגין דלא תשרי עלוי שכינתא ולא תתגלי
יה אזל מארעא קדישא וערק הה"ד מלפני יי' · וכתיב כי ידעו האנשים כי מלפני יונה א
הוא בורח · תא חזי כמה דשכינתא לא אתגליא אלא באתרא דאתחזי לה אוף הכי לא
תחזי ולא אתגליא אלא בבר נש דאתחזי לה דהא מן יומא דסליק על רעותיה דלוט
תהפכא בשרעפיה אסתלקת רוחא קדישא מאברהם · וכד אסתלק לוט מניה מיד שרא
א קודשא בדוכתיה הה"ד ויי' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו' · תא חזי
ן דחמא אברהם דלוט הוה תב לשרעפיה הוה דחיל אברהם אמר דילמא ח"ו בגין
רותא דדא אבידנא בגיניה חולקא קדישא דאעטר לי קב"ה כיון דאתפרש מניה א"ל
א נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם מאי מן המקום אשר אתה שם דאתדבקת א באוכל אלני'
ה בקדמיתא ואתעטרת במהימנותא שלימתא · צפונה ונגבה וקדמה וימה · אלין אינון נו כ ורתי'
סעיו דהוו בקדמיתא דכתיב וילך למסעיו · וכתיב הלוך ונסוע הנגבה · אלין דרגין ונמכר לכם
אלין דאתעטר במהימנותא שלימתא בקדמיתא וכדין אתבשר דלא יעדי מניה ומן בנוי הכל נמדה שם
לעלמין דכתיב כי את כל הארץ אשר אתה רואה מאי אשר אתה רואה · דא דרגא מאיים תמיד
קדמאה דאתגליא ליה כד"א ליי' הנראה אליו ובגין כך אשר אתה רואה בגין דדרגא תגרים אשר כם
א קדמאה אתכליל מכלהו דרגין וכלהו אתחזן ביה ובגין כך כי את כל הארץ אשר עוברים ושבים
תה רואה וגו' · ר' אלעזר אערע בבי אושפיזא בלוד והוה עמיה רבי חזקיה · קם שכן סם בלוד
ליליא למלעי באורייתא קם רבי חזקיה גבי' · א"ל ר' אלעזר [א] בקיסטרא דקוסטא לאושפיזא אי'
ברייא שכיחי · פתח רבי אלעזר ואמר כתפוח בעצי היער וגו' · כתפוח דא קב"ה בלוד כמבואר
איהו חמיד ומתעטר בגווני מכל שאר אילנין דלא אית דדמי ליה · רשים איהו מכלא שיר ב
שים הוא דלית אחרא כוותיה בגיני כך בצלו חמדתי בצלו ולא בצלא אחרא בצלו ולא
בצלא דשאר ממנן · חמדתי אימתי מן יומא דהוה אברהם בעלמא דאיהו חמיד
רחים ליה לקב"ה באהבה כד"א אברהם אוהבי · ופריו מתוק לחכי דא הוא ישעיה מא
יצחק דאיהו איבא קדישא · ד"א בצלו חמדתי וישבתי דא יעקב · ופריו מתוק לחכי
דא יוסף הצדיק דעבד פירין קדישין בעלמא וע"ד כתיב אלה תולדות יעקב יוסף בראשית לז
כל אינון תולדות דיעקב (יוסף איהו דעביד תולדות) (נ"א ביוסף הצדיק קיימי דעביד
תולדות כעין כלהו) (ד"א י"ג שבטים) · ובגין כך אקרון ישראל על שמא דאפרים דכתיב
הבן יקיר לי אפרים וגו' · ד"א כתפוח בעצי היער דא אברהם דדמי ליה לתפוח דסליק ריחין ירמיה לא

ואתרשים במהימנותא שלימתא על כל בני דריה ואתרשים חד לעילא ואתרשים ח
לתתא דכתיב אחד היה אברהם · מאי טעמא הוה אחד דלא הוה אחרא בעלמא ד
סליק למהימנותא דקב"ה בר איהו · א"ל ר' חזקיה והא כתיב ואת הנפש אשר עש
בחרן · א"ל עד כען איהו לא הוו בדרגין עלאין דאתעטר בהו אברהם · לבתר א"ל ה
שמעתא דלא אקרי אברהם אחד עד דאסתלק ביצחק ויעקב · כיון דאסתלק ביצחק ויעק
והוו כלהו תלתהון אבהן דעלמא כדין אקרי אברהם אחד וכדין הוא תפוח בעלמא רפי
מכל בני עלמא · א"ל שפיר קא אמרת · ד"א כתפוח בעצי היער דא קב"ה · כן דוד
דא קב"ה · בצלו דא קב"ה · חמדתי וישבתי ביומא דאתגלי קב"ה על טורא דסי
(שמות כד) וקבילו ישראל אורייתא ואמרו °נעשה ונשמע [א] ופריו מתוק לחכי אלין מלין דאוריית
(תהלים יט) דכתיב בהו · °ומתוקים מדבש ונופת צופים · ד"א ופריו מתוק לחכי אלין נשמתהון דצדיקי
(א לעיל פב ב) דכלהו איבא דעובדוי דקב"ה וקיימי עמיה לעילא · תא חזי כל נשמתין דעלמא דאי
(ב עיין בפרדס רמונ"מ כרמ"ז שער ח פרק כב ופקודי רמז ה) איבא [ב] דעובדוי דקב"ה כלהו חד ברזא חד וכד נחתי לעלמא כלהו מתפרשין בגוונ
דכר ונוקבא ואינון דכר ונוקבא מחוברין כחדא · ות"ח תיאובתא דנוקבא לגבי דכור
עביד נפש ותיאובתא דדכורא לגבי נוקבא עביד נפש ורעותא דתיאובתא דדכורא לג
נוקבא ואתדבקותא דיליה בה אפיק נפש וכליל תיאובתא (נ"א תיאובתיה) דנוקבא ונט
לה ואתכליל תיאובתא תתאה בתיאובתא דלעילא ואתעבידו רעותא חדא בלא פרוד
וכדין (נ"ל) כליל כלא נוקבא ואתעברת מן דכורא ותיאובתין דתרווייהו מתדבקן כחד
ועל דא כלא כליל דא בדא · וכד נשמתין נפקין דכר ונוקבא כחדא · נפקין · לבתר כי
דנחתי מתפרשן דא לסטרא דא ודא לסטרא דא וקב"ה מזווג לון לבתר ולא אתייהי
זווגא לאחרא אלא לקב"ה בלחודוי דאיהו ידע זווגא דלהון לחברא לון כדקא יאות
זכאה הוא בר נש דזכי בעובדוי ואזיל באורח קשוט בגין דאתחבר נפש בנפש כמ
דהוו מעקרא דהא אי זכי בעובדוי דא הוא בר נש שלים כדקא יאות · ובגין כך כתי
ופריו מתוק לחכי דהוא בתקונא מברך לאתברכא מניה עלמא בגין דכלא בעובדין ד
(הושע יד) נש תליא אי זכי אי לא זכי · א"ר חזקיה הכי שמענא דכתיב °ממני פריך נמצא
קב"ה אמר לה לכנסת ישראל ממני ודאי פריך נמצא · פריי נמצא לא כתיב אלא פריך
ההוא תיאובתא דנוקבא דעביד נפש ואתכליל בתוקפא דדכורא ואתכליל נפש בנפ
ואתעבידו חד כליל דא בדא כדאמרן · לבתר אשתכחו תרווייהו בעלמא ודא בחיל
דדכורא אשתכח איבא דנוקבא · ד"א בתיאובתא דנוקבא אשתכח איבא דדכורא דאי לא
תיאובתא דנוקבא לגבי דכורא לא אתעבידו פירין לעלמין הה"ד ממני פריך נמצא
(ישעיה מא) **ויהי** בימי אמרפל מלך שנער וגו' · רבי יוסי פתח °מי העיר ממזרח צדק יקראה
לרגלו וגו' האי קרא אוקמוה חברייא · אבל האי קרא ברזא דחכמתא אי
דהא תנינן שבעה רקיעין עבד קב"ה לעילא וכלהו לאשתמודע יקרא דקב"ה וכל
קיימין לאודעא רזא דמהימנותא עלאה · תא חזי אית רקיעא עלאה סתים לעי
מנייהו דאיהו שבעה ודא הוא רקיעא דדבר לון ונהיר לון לכלהו ודא לא אתייד
(ג כלם מתמיהי') וקיימא בשאלתא דלא ידיעא בגין דאיהו סתים ועמיק וכלא [ג] תווהין עליה ובג
(ד בהקדמה ח ב, אס ויחי רלו ב : איוב לח) אקרי מ"י כמה דאוקמוה דכתיב °מבטן מי יצא הקרח · ואתמר [ד] והאי הוא רקיעא עלא

דקיימא

מראה מקום

ימא על כל אינון שבעה · ואית לתתא רקיעא דאיהו תתאה מכלהו ולא נהיר ובגין
כו תתאה דלא נהיר ההוא רקיעא דעלייהו אתחבר ביה ואלין תרין אתוון כליל לון
ה ואקרי ים דההוא רקיעא עלאה דאקרי מ״י בגין דכל אינון רקיעין אחרנין אתעבידו
ן ועאלין לגביה וכדין איהו ים עלאה ועבד איבין ונונין לזנייהו ועל דא אמר דוד
הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות ועל דא כתיב תהלים קד
העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו · מי העיר ממזרח · דא אברהם · צדק יקראהו ישעיה מא
לו · (נ״א דא שרה ד״א צדק יקראהו לרגלו וגו׳) דא הוא רקיעא תתאה דכלהו רקיעין
עביד ים · יתן לפניו גוים מאן האי הוא רקיעא תתאה דאמרן דעביד נוקמין
ל שנאין ובהאי אשתבח דוד ואמר ואויבי תתה לי עורף ומשנאי אצמיתם · ויתן שמואל ב כב ישעיה מא
ו גוים · אלין אינון עמין דהוה רדיף עליהון אברהם וקב״ה הוה קטיל לון · (ומלכים
· (מאי ירד אלא) אלין מלכין דממנן לעילא עלייהו · יתן לפניו גוים אלין עמין דלתתא)
בים ירד [א] אלין ממנן רברבן דלעילא דכד עביד קב״ה דינא (בעלמא ד״א בעמא) א אלו שרי
א עביד דינא בעילא ותתא · ירדפם יעבור שלום אורח ברגליו לא יבא · ירדפם מעלה משבעים אומות שבעולם
אברהם דאברהם הוה רדיף לון וקב״ה הוה עבר קמיה וקטיל לון דכתיב יעבור
ם דא קב״ה דאקרי שלום · אורח ברגליו לא יבא · וכי סלקא דעתך דהוה אברהם
בגו ענני או בגו סוסוון ורתיכין אלא אורח ברגליו לא יבא דלא הוה אזיל קמיה
רהם לא מלאכא ולא שליחא אלא קב״ה בלחודוי דכתיב אורח ברגליו · מאן רגליו
מלאכין דאינון תחותוי דקב״ה כד״א ועמדו רגליו ביום ההוא וגו׳ · ד״א מי העיר זכריה יד
רח · ת״ח בשעתא דקב״ה אתער עלמא לאייתאה לאברהם ולקרבא ליה לגביה האי
ערותא בגין דזמין יעקב למיפק מניה ולקיימא תריסר שבטין כלהו זכאין קמיה
״ה · צדק יקראהו לרגלו דקב״ה הוה קרי ליה תדיר מן יומא דאתברי עלמא כד״א
רא הדורות מראש ובג״כ צדק יקראהו ודאי · לרגלו לאתחברא ביה בפולחניה ישעיה מא
רבא ליה לגביה כד״א הנה אשר ברגליך · ד״א מי העיר ממזרח דמתמן שרותא שמות יא
ורא לאנהרא בגין דדרום ההוא תוקפא דנהורא דיליה מגו מזרח איהו · ועל דא מי
ר ההוא נהורא דדרום · ממזרח בגין דאיהו נטיל ואתזן בקדמיתא ותיאובתא דההוא
עא עלאה למיהב ליה למזרח · צדק יקראהו לרגלו דא מערב דאיהו קרי ליה תדיר ולא
ך כד״א אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל · בגין דמערב אתער תהלים פג
ר לגביה · יתן לפניו גוים ומלכים ירד דהא מניה קביל תוקפא לאכנעא כל
ן עמין דעלמא · רבי יהודה אמר מי העיר ממזרח דא אברהם דלא נטיל אתערותא ישעיה מא
י קב״ה אלא ממזרח בגין דחמא שמשא דנפיק בצפרא מסטרא דמזרח נטיל
ערותא לנפשיה דאיהו קב״ה · אמר דא הוא מלכא דברא יתי · פלח ליה כל
וא יומא לרמשא חמא שמשא דאתכניש (ויראה נפקא) וסיהרא נהרא אמר דא
א ודאי דשליט על ההוא פולחנא דפלחית כל האי יומא דהא אתחשך קמיה ולא
ר פלח ליה כל ההוא ליליא · לצפרא חמא דאזלא חשוכא ואתנהיר סטרא
זרח · אמר ודאי כל אלין מלכא אית עלייהו ושליט דאנהיג לון כיון דחמא
שא בריך הוא תיאובתא דאברהם לגביה כדין אתגלי עלוי ומליל עמיה דכתיב צדק
ראהו לרגלו דמליל עמיה ואתגלי עליה · ר׳ יצחק פתח דובר צדק מגיד מישרים שם מה

קב"ה כל מלוי אינון בקושטא ועביד מישרים במה עביד מישרים בגין דכד ברא קב
עלמא לא הוה קאים והוה מתמוטט להכא ולהכא · א"ל קב"ה לעלמא מה לך דא
מתמוטט · א"ל רבונו של עולם לא יכילנא למיקם דלית בי יסודא על מה דאתקי
א"ל הא אנא זמין למיקם בך חד צדיק דאיהו אברהם די ירחים לי מיד קאים עלמ
בקיומיה הה"ד אלה תולדות השמים והארץ בהבראם א אל תקרי בהבראם א
באברהם · באברה' מתקיים עלמ' · אמר רבי חייא (ישעיה מה) ומגיד מישרים דהא אתיב ל
עלמא לקב"ה ההוא אברהם זמין הוא דיפקון מניה בנין דיחריבו מקדשא ויוקידו אורייתא
(נ"א נפקא מניה ישמעאל א"ל הא יצחק א"ל זמין למיפק מניה עשו חייבא דיח
בי מקדשא ויוקיד אורייתא) אמר ליה זמין חד בר נש למיפק מניה דאיהו יעקב ויפ
מניה תריסר שבטין כלהו זכאין · מיד אתקיים עלמא בגיניה הה"ד מגיד מישרים
ר' אלעזר אמר הא אתערנא וידבר ויגד ויאמר כלהו לטעמייהו מתפרשן · ויד
איהו באתגליא דרגא לבר דלא איהו דרגא פנימאה כאינון דרגין עלאין ודא איהו (ש
דובר צדק · ויגד איהו רמז לדרגא פנימאה עלאה דשלטא על דבור ודא הוא מ
מישרים ב מאן מישרים דא דרגא עלאה דיעקב שריא ביה הה"ד אתה כוננת מישר
ובג"כ ומגיד כתיב ולא כתיב דובר · א"ר יצחק והא כתיב ויגד לכם את בריתו ·
הכי הוא ודאי איהו דרגא דשלטא על תתאה דאיהו דובר צדק וכלא (נ"א) א
(איהו) · (נ"א לאסתכלא אתיא) ת"ח דאע"ג דדבור איהו תתאה לא תימא דלאו על
איהו אלא ודאי דבור מליא איהו מכלא ודרגא עלאה איהו וסימניך כי לא דבר
הוא מכם · רבי אלעזר הוה אזיל לבי חמוי והוו עמיה רבי חייא ורבי י
ורבי חזקיה אמר רבי אלעזר הא חמינא דאתערותא דלעילא לאו איהו אלא כד את
לתתא דהא אתערותא דלעילא בתיאובתא דלתתא תליא (ילתא) · פתח ואמר אלה
אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל דא הוא אתערותא דלתתא בגין לשלטאה · א
דוד אלהים אל דמי לך לאתערא לגבי עלאה ולאתחברא גבי ימינא מאי טעמא ב
כי הנה אויביך יהמיון וגו' (וכתיב) כי נועצו לב יחדיו עליך ברית יכרותו ובגין
אלהים אל דמי לך לאתערא לגבי עילא דהא כדין אתערת ימינא וקטירת לה בהדה ·
אתקשרת בימינא כדין אתבר שנאין דכתיב ימינך יי' נאדרי בכח ימינך יי' תרעץ אוי
ותא חזי בשעתא דאתחברו כל אינון מלכין לאגחא קרבא עליה דאברהם אתייע
לאעברא ליה מן עלמא וכיון דשלטו בלוט בר אחוה דאברהם מיד אזלו דכתיב וי
את לוט ואת רכושו בן אחי אברם וילכו מ"ט בגין דדיוקניה דלוט הוה דמי לאבר
ובגין כך וילכו דכל ההוא קרבא בגיניה הוה · מאי טעמא בגין דהוה אברהם אפיק
עלמא מפולחנא נוכראה ואעיל לון בפולחנא דקב"ה ותו קב"ה אתער לון בעלמא
לגדלא שמא דאברהם בעלמא ולקרבא ליה לפולחניה · ורזא דמלה כיון דאברהם א
למרדף אבתרייהו כדין אלהים אל דמי לך עד דאתקשר כולא באברהם וכד את
כולא באברהם כדין אתברו כלהו מלכין מקמיה כדקא אמרן דכתיב ג ימינך
תרעץ אויב וגו':

ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין רבי שמעון פתח ואמר (תהלים ט) ויהי בשלם ס
וגו' תא חזי כד סליק ברעותא דקודשא בריך הוא למברי עלמא ד אפיק
שלהובא דבוצינא דקרדינותא · ה ונשף זיקא בזיקא חשכאת ואוקידת ואפיק
סגי'

בראשית ב
א לעיל ג ב וכה א
ב בזוהר שיר השירים מאן מישרים אילין י"ש דרחימו דילהון לגבי וא"ו וכו':
תהלים צט
דברים ד
נ"א לאסתכלא ריבה
שם נג
תהלים פג
שם
שמות טו
ג כאן שייך עד יסוד אולי בכתוב בדף שאחר זה באמצע הדף:
ד הוציא מבעלם אל בגילוי שלהבת אחת והוא מציאו' קו הדין שנאצל מבוצינ' דקרדונית'כנו' לעיל בריש דף טו א
ה וכיס מנשב ומכה רוח עליון ברוח תחתון שבות מסך אש טיסודי

נרי תהומא חד א טיף והבר לון כחד וברא בהו עלמא · ההוא שלהובא סליק
תעטרא בשמאלא וההוא טיף סליק ואתעטר בימינא סלקו חד בחד אחלפו דוכתי
לסטרא דא ודא לסטרא דא דנחית סליק ודסליק נחית אתקטרו דא בדא נפיק
ינייהו רוח שלים כדין אינון תרין סטרין אתעבידו חד ואתייהיב בינייהו ואתעטרו
בחד כדין אשתכח שלם לעילא ושלם לתתא ודרגא אתקיים אתעטרת ה"א בוא"ו
ו בה"א כדין סלקא ה"א ואתקשרא בקשורא שלים · כדין ומלכי צדק מלך שלם ·
ך שלם ודאי מלך איהו דשליט בשלימו אימתי איהו מלך שלם ביומא דכפורי דכל
פין נהירין (דבר אחר ומלכי צדק מלך שלם אר"ש בעא קב"ה למיפק כהונתא משם
"א ברוך אברם לאל עליון כיון דאקדים ברכתא דאברהם לברכתא דמריה אמר ליה
רהם וכי מקדימין ברכתא דעבדא לברכתא דמריה מיד אתיהיבת כהונתא לאברהם
תיב נאם יי' לאדוני שב לימיני · וכתיב בתריה נשבע יי' ולא ינחם אתה כהן לעולם
דברתי מלכי צדק דכתיב והוא כהן לאל עליון ואין זרעו כהן) · דבר אחר ומלכי צדק
עלמא בתראה · מלך שלם דא עלמא עלאה דאתעטר חד בחד בלא פרודא תרין
מין כחדא ואפילו עלמא תתאה כלא הוא וחד מלה איהו · הוציא לחם ויין דתרין
ן ביה · והוא כהן לאל עליון משמש עלמא לקבל עלמא · והוא כהן דא ימינא · לאל
ון ב עלמא עלאה ובגין כך בעי כהנא לברכא עלמא · ת"ח ברכאן (ד"א ל"ג כד)
ל האי עלמא תתאה כד אתחבר בכהנא רבא כדין ויברכהו ויאמר ברוך אברם וגו'
עליון הכי הוא ודאי · כגוונא דא בעי כהנא לתתא לקשרא קשרין ולברכא האי
תא בגין דיתקשר בימינא לאתקשרא תרין עלמין כחד · ברוך אברם רזא דמלה
ונא דברכאן איהו · ברוך אברם כמה דאמרי' ברוך אתה · לאל עליון · יי' אלהינו ·
ה שמים וארץ · מלך העולם · והאי קרא רזא דברכאן איהו · (ובגין כך) ויברכהו מתתא
ילא וברוך אל עליון (אסר מגן צריך בידיך) · מעילא לתתא · ויתן לו מעשר מכל לאתדבקא
תר דקשורא אתקשר לתתא · עד דהוו אזלי אערע בהו ר' ייסא וחד יודאי בהדיה
ה אמר ההוא יודאי לדוד אליך יי' נפשי אשא · לדוד · וכי אמאי לא כתיב מזמור
ד או לדוד מזמור · אלא בגין דרגיה קאמר לדוד תושבחתא דאמר בגיניה · אליך
נפשי אשא · אליך יי' לעילא · נפשי מאן נפשי (אשא) דא דוד (הוא) דרגא קדמאה
אמרן · אשא אסלק כד"א אשא עיני אל ההרים · בגין דכל יומוי דדוד הוה משתדל
לקא דרגיה לאתעטרא לעילא ולאתקשרא תמן בקשורא שלים כדקא יאות · כגוונא
לדוד ברכי נפשי את יי' בגין דרגיה קאמר ומאי אמר ברכי נפשי את יי' · את
תקשרא בקשורא לעילא · וכל קרבי מאן קרבי אלין שאר חיון ברא · דאקרון קרבים
"א ומעי ג המו עליו · ד"א ברכי נפשי בגיניה קאמר · את יי' דא שלימו דכלא את
כללא דכלא · א"ל ר"א נר' ייסא חמינא לך דהא עם שכינתא קאתית ואתחברת · א"ל
י הוא ודאי ותלת פרסי הוא דאזילנא בהדיה ואמר לי כמה מלי מעלייתא ואנא אגירנא לי'
מא דא ולא ידענא דאיהו בוצינא דנהיר כדחמינא השתא · א"ל רבי אלעזר לההוא יודאי
ה שמך א"ל יועזר · א"ל יועזר ואלעזר (מלה חדא) יתיבן כחדא יתבו גבי חד טנרא

בההוא

א עיפה אחת וסו' קו הס"ד שהוא החכמה סוד אות יו"ד בגוא טיפ' אחת
תהלים קי
ב פי' בינה ועי' פ' תרומה קנב א
שם כה
שם קכא
שם קג
שיר ה
ג בהקדמה יג א ע' כי שם אמר כי נשמת ישראל מן העמים לגו לגו וג"ע

ישעיה מג בההוא הקל׳ · פתח ההוא יודאי ואמר אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחטא
לא אזכור · מאי טעמא תרי זמני אנכי אנכי אלא חד בסיני וחד בשעתא דברא על
שמות כ ישעיה מה דכתיב אנכי ה׳ אלהיך דא הוא בסיני · וחד כד ברא עלמא · דכתיב אנכי עש
ארץ ואדם עליה בראתי · הוא בגין לאחזאה דלא הוי פרודא בין עילא ותתא · מו
פשעיך · מעביר פשעיך · לא כתיב אלא מוחה · בגין דלא יתחזון לעלמין · למע
דברים ד מאי למעני בגין איהון רחמין דתליין בי דכתיב כי אל רחום יי׳ אלהיך וגו׳ · ד
לעיל פד ב מוחה פשעיך למעני · ת״ח *חייבי עלמא עבדין פגימותא לעילא דכד איהון חו
סלקין רחמין ונהירו עלאה ויניקו דברכאן לא נחית לתתא והאי דרגא לא נטיל בר
דלעילא לינקא לתתא · ובגין כך למעני בגין דלא יתמנעון ברכאן לינקא (ל״ס) לכ
שם לג כגוונא דא ראו עתה כי אני אני הוא · לאחזאה דלא הוי פרודא בין עילא ות
כמה דאתמר · ת״ח כגוונא דא כד אשתכחו זכאין בעלמא אתערו ברכאן לעלמין כ
כיון דאתא אברהם אתער ברכאן לעלמא דכתיב ואברכך והיה ברכה · מאי ו
ברכה · רמז דישתכחון בגיניה ברכאן לעילא ולתתא דכתיב ונברכו בך וגו׳ וכתיב ואבר
מברכיך · אתא יצחק אודע לכלא דאית דין ואית דיין לעילא לאתפרעא מרשיעיא וא
אתער דינא בעלמא בגין דידחלון ליה לקב״ה כל בני עלמא · אתא יעקב ואתער רח
בעלמא ואשלים מהימנותא בעלמא כדקא חזי · ביומי דאברהם מה כתיב ומלכי צ
מלך שלם דאתעטרת כרסייא בדוכתיה וכדין אשתכח מלך שלם בלא פגימו כלל · הו
לחם ויין דאפיק מזונין לעלמא כלהו כדקא חזי · הוציא לחם ויין דלא אתמנעו בר
בראשית א מכלהו עלמין · הוציא כד״א תוצא הארץ מדרגין דלעילא אפיק מזונין וברכאן לעל
כלהו · והוא כהן לאל עליון דאשתכח כלא בשלימו עלאה כדקא חזי · לאתחזאה כ
דחייביא עבדי פגימו בעלמא ומנעי ברכאן · הכי נמי בגין זכאין אתיין ברכאן לעל
ובגינייהו אתברכאן כל בני עלמא :

ויתן לו מעשר מכל · מאי מעשר מכל · מאינון ברכאן דנפקי מכל בגין דאיהו א
דכל ברכאן דנחתי לעלמא מתמן נפקי · ד״א ויתן לו מעשר מכל · קב״ה י
ליה מעשרא ומאן איהו דא דרגא דכל פתחין דמהימנותא וברכאן דעלמא ביה קי
ואיהו מעשר ואיהו חד מעשרה ואיהו עשרה ממאה מכאן ולהלאה עאל אברהם בקיו
דלעילא כדקא חזי · א״ל ר׳ אלעזר שפיר קא אמרת · אמר ליה ר׳ אלעזר מאי עביד
אמר ליה קרינא דדרדקי באתרי השתא אתא ר׳ יוסי דכפר חנין למתא וסליקו
מגבאי ואותבו לון לגביה · והוו יהבין לי כל בני מתא אגרא כההוא זמנא דדרדקי
גבאי ואשתכלנ׳ בנפשאי דלא אתחזי לי לאתהני מנייהו למגנא ואגירנא גרמאי בהדי (דה
דהאי חכים · אר״א ברכאן דהכא אצטריכו הכא · קמו אתו קמיה דר״ש (לבתר) והוה יר
ולעי כל יומא קמי דר״ש · ויומא חד הוה עסיק בנטילת ידים קמיה · אמר כל מאן דלא נ
ידוי כדקא יאות אע״ג דאתענש לעילא אתענש לתתא ומאי עונשיה לתתא דגרים
לגרמיה מסכנותא · כמה דעונשיה כך הכי הוא זכי מאן דנטיל ידוי כדקא יאות דגר
לגרמיה ברכאן דלעילא דשראן ברכאן על ידוי כדקא יאות ואתבריך בעותרא

...י אקדים ר"ש חמא ליה דאנטל ידוי במיא ונטיל לון בשיעורא סגייא דמיין · א"ר"ש מלא
מברכותיך · וכך הוה מנהגא יומא ולהלאה אתעתר ואשכח סימא והוה לעי באורייתא
... מזוני למסכני כל יומי' והוה חדי עמהון ומסבר לון אנפין נהירין · קרא עליה ר"ש ואתה
... תגל ביי' בקדוש וגו' : (חסר)

...ר הדברים האלה היה דבר יי' אל
אברם וגו' ר' יהודה פתח ° אני לדודי
...תשוקתו · הא אוקמוה אבל באתערותא
...ת' אשתכח אתערותא לעילא דהא לא אתער
...א עד דאתער לתתא · וברכאן דלעילא לא
...כחי אלא במה דאית בי' ממשא ולאו איהו
...יא מנלן [א] מאשת עובדיהו דאמר לה
...ע ° הגידי לי מה יש לך בבית · דהא ברכאן
...ל' לא שריין על פתורא ריקניא ולא באתר
...יא · מה כתיב ותאמר אין לשפחתך כל
... כי אם אסוך שמן · מאי אסוך · אלא
...שיעור' דהאי משחא לאו איהו אלא כדי
...את אצבעא זעיר' · אמר לה נחמתני דהא
...ענא היאך ישרון ברכאן דלעילא בדוכתא
...יא אבל השתא דאית לך שמן דא הוא
... לאשתכחא ביה ברכאן מנלן דכתיב
...ן הטוב וגו' וסיפי' מה כתיב ° כי שם
...' את הברכה חיים עד העולם · ובאתרא
...שראן ברכאן (ואמר) ואי תימא כטל
...ן שיורד על הררי ציון ולא כתיב שמן אלא
... אלא איהו שמן ואיהו טל ההוא טל
...איהו דאטיל קב"ה ממשחא עלאה דהוה
...נפק לסטרא דימינ' תרין איגון יין ושמן
...לתרין סטרין · יין לסטר שמאלא [ב] שמן
...ר ימינא ומסטרא דימינא נפקי
...אן לעלמא ומתמן אתמשח מלכותא
...פא ובגין דשמן הוה אתתקן
...א בקדמיתא שמן אזדמן לעילא
...קו דברכאן · ת"ח מאתערותא
דהאי

סתרי תורה

אחר הדברים האלה וגו' אלין פתגמי
אורייתא דכתיב ° את הדברים דברים ה
האלה דבר יי' אל כל קהלכם · מה להלן פי' ז
פתגמי אורייתא אוף הכא פתגמי אורייתא
בתר דאשתדל ב"נ בהאי עלמא בדברים א יתרו פו ב
האלה קב"ה מבשר ליה ואקדים לה לנשמתא ותרומה קנג ב
שלם · (בשורות טובות) הה"ד אל תירא ופרדס רמונים שער ח פ"ב
אברם אנכי מגן לך מכל זיינין בישין מלכים ב ד
דגיהנם שכרך הרבה מאד בגין דכל מאן
דאשתדל באורייתא בהאי עלמא זכי ואחסין
ירותא אחסנתא בעלמא דאתי כמה דכתיב
° להנחיל אוהבי יש מאי י"ש (דא י"ש מאין משלי ח
תלת עשר נהרי דאפרסמונא דכיא (מכילן)
דיהבי ליה אחסנתא עלאה בעלמא דאתי)
(נ"א דא עלמא דאתי) ואוצרותיהם אמלא
בהאי עלמא מעותרא ומכל טיבו דעלמא ·
מאן דאזיל לימינא זכי לעלמא דאתי ומאן תהלים קלב
דאזיל לשמאלא הא עותרא בעלמא דין
(דאית שמאלא קדישא ואית שמאלא מסאבא
ודא הוא דאמרינן מאן דמתעסק באורייתא
יהבי ליה אורך ימים בעלמא דאתי ויהבי
ליה עושר וכבוד בעלמא דין שנאמר ° אורך משלי ג
ימים בימינה וגו' ומאן דיתרעי דיתהני גופא
בעלמא דין ולא אתעסק באורייתא ובעובדין ב ט א ולעיל
טבין יהבי ליה עותרא בעלמא דין מסטרא עב ב ויקרא ז ב ונו לד א
דשמאלא מסטרא דיצר הרע ובעותרא דא ואמור פח ב
עביד ביש וירית גיהנם ואי תימא וכי לא
אית בעלמא דין עותרא מסטרא דקדושה
אין דכל המקיים את התורה מעוני סופו
לקיימה מעושר ודא הוא עותרא טבא

...סטרא דקדושה) ר' אבא כד אתא מכתש הוה מכריז מאן בעי עותרא ומאן בעי
...כא דחיי בעלמ' דאתי ייתי וישתדל באוריית' הוו מתכנשין כולי עלמא לגביה · רווק חד
... בשיבבותיה יומא חד אתא לגביה א"ל ר' בעינא למלעי באוריית' כדי שיהיה לי עותרא ·
... כא ודאי · א"ל מה שמך א"ל יוסי אמר לון לתלמידוי דיקרון ליה ר' יוסי מארי דעותרא
...רא · יתיב ואתעסק באורייתא · ליומין הוה קאים קמיה א"ל ר' אן הוה עותרא אמר

שמע

דהאי שמן דלעילא קאים לארקא על דוד ושלמה
לאתברכא (עי') בגוי מ"ל דכתיב ויעמוד השמן
כתיב הכא ויעמוד וכתיב התם (ישעיה מא) שורש
ישי אשר עומד לנס עמים · ת"ח משלחן דלחם
הפנים דברכאן נפקין מתמן ומזונא לעלמא לא
בעי לאשתכחא ריקניא אפילו רגעא חדא בגין
דלא יסתלקון ברכאן מתמן אוף הכי לא מברכין
על שלחן ריקניא דהא ברכאן דלעילא לא שריין
על שלחן ריקניא · ת"ח מה כתיב אני לדודי
ועלי תשוקתו · אני לדודי בקדמיתא ולבתר ועלי
תשוקתו · אני לדודי לאתקנא ליה דוכתא
בקדמיתא · ולבתר ועלי תשוקתו · ד"א אני
לדודי · דהא תנינן שכינתא לא אשתכחת עמהון
דחייביא כיון דאתי בר נש לאתדכאה ולמקרב
גבי דקודשא בריך הוא כדין שכינתא שריא עליה
הה"ד אני לדודי בקדמיתא ועלי תשוקתו לבתר ·
אתי בר נש לאתדכאה מדכאן ליה · ת"ח אחר
הדברים האלה דרדף אברהם בתר אילין מלכין
וקטיל לון קודשא בריך הוא הוה אברהם תוהא
אמר דילמא ח"ו גרענא ההוא אגרא דהוינא
אהדר בני נשא לגבי קודשא בריך הוא ואחידנא
בהו לקרבא לון לגביה והשתא אתקטילו בני
נשא על ידי מיד א"ל קב"ה אל תירא אברם
אנכי מגן לך שכרך הרבה מאד · אגרא קבילת
עלייהו דהא כלהו לא יזכון לעלמין · היה דבר
ה' אל אברם במחזה לאמר · מאי במחזה אלא
בההוא חיזו דרגא דכל דיוקנין אתחזיין ביה ·
אמר רבי שמעון ת"ח עד לא אתגזר אברהם
הוה חד דרגא מליל עמיה ומאן איהו דא
מחזה דכתיב (במדבר כד) מחזה שדי יחזה · כיון
דאתגזר הוו כלהו דרגין שראן על האי דרגא
וכדין מליל עמיה הה"ד (שמות ו) וארא
אל

שמע מינה דלאו לשם שמים קא עביד ש
לאדריה שמע חד קלא דהוה אמר לא תענ
(הוב לנביה) דגברא רבא ליהוי · תב לגביה א
ליה תיב ברי תיב ואנא יהיבנא לך עות
אדהכי אתי גברא חד ומאנא דפז בידיה אפ
ונפל נהורא בביתא · א"ל רבי בעינא למ
באורייתא ואנא לא זכינא ובעינא מאן דישת
באורייתא בגיני דהא אית לי עותרא סגי ד
שבק לי אבא דכד יתיב על פתוריה הוה מש
עליה תליסר כסי מאלין · ובעינא למזכי באוריי
ואנא יהיבנא עותרא א"ל לההוא רווק תש
באורייתא ודא יהב לך עותרא יהב ליה הא
כסא דפז קרא עליה רבי אבא (איוב כח)
יערכנה זהב וזכוכית ותמורת' כלי פז · י
ולעא באורייתא והוא בר נש הוה יהיב
עותרא ליומין עאל המידו דאורייתא במ
יומא חד הוה יתיב והוה בכי אשכחיה ר
דהוה בכי אמר ליה על מה קא בכית א
ליה ומה מנהגא חיי דעלמא דאתי בגין
לא בעינא אלא למזכי לגבאי אמר השתא נ
דהא לשם שמים קא עביד קרא ליה לה
גברא א"ל טול עותרך והב ליה ליתמי ולמס
ואנא יהיבנא לך חולק יתיר באורייתא בכל
דאנן לעאן · אהדר ליה ר' יוסי ההוא כסא
ועד יומא לא אעדי שמיה ומן בנוי בן פ
והיינו ר' יוסי בן פזי וזכה למהוי אורייתא
ובנוי (בגין דלעא באורייתא) דלית לך אגר
בעלמא כמאן דלעי באורייתא (ומקיימה) :

אחר הדברים האלה היה דבר יי' אל אב
במחזה לאמר וגו' בכל אתר דכ
באורייתא במחזה דא שמא דאתגלי לאבהן ו
איהו שד"י שנאמר וארא אל אברהם אל יצ

ואל יעקב באל שדי כד"א (במדבר כד) אשר מחזה שדי יחזה ודא איהו חיזו דכל ת
עלאין אתחזיין מגויה כהאי מראה דכל דיוקנין אתחזיין ביה וכלא חד מראה מחזה חד
דא תרגום ודא לשון הקודש אמר רבי יוסי סגיאין אינון באורייתא וע"ד הוו ליה רשו לאונק
לתרגם בההוא לישנא דגלי קב"ה באורייתא ולישנא דא סתים איהו מגו מלאכי עלאה במחזה (די
דהוה סתים ממלאכי עלאי דלא ידעי בדא כד ממליל ביה באברהם · מ"ט · בגין דאברהם
הוה מהול והוה ערל סתים בשרא ובג"כ הוה סתים מנייהו בלשון תרגום כגוונא דא בלעם דכ
אשר

ל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ועד לא
תגזר לא הוו אינון דרגין שראן עלוי למללא · ואי
ימא דהא בקדמיתא כתיב וירא יי' אל אברם
כתיב ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה וכתיב ויבן
ם מזבח הא הכא אינון דרגין עלאין והשתא
מרן דעד לא אתגזר לא הוו אינון דרגין עלאין
ראן על האי דרגא למללא עמיה · ת"ח בקדמית'
ב קב"ה חכמה לאברהם למנדע חכמה
אתדבקא ביה וידע רזא דמהימנותא אבל למללא
מיה לא הוה אלא האי דרגא תתאה בלחודוי
יון דאתגזר כלהו דרגין עלאין הוו שראן על
אי דרגא תתא' בגין למללא עמיה· וכדין אסתלק
ברהם בכלא כמה דאתמר · ת"ח עד לא
תגזר בר נש לא אתאחיד בשמא דקב"ה כיון
אתגזר עאל בשמיה ואתאחיד ביה · ואי תימא
ברהם דאתאחיד ביה עד לא אתגזר הכי הוה
אתאחיד ביה ולא כדקא יאות דהא מגו רחימותא
לאה דרחים ליה קב"ה קריב ליה · לבתר פקיד
יה דיתגזר ואתייהיב ליה ברית קשורא דכלהו
רגין עלאין ברית קשורא לאתקשרא כלא כהדא
אכללא דא בדא ברית קשורא דכלא אתקשר
יה · ובגין כך אברהם עד לא אתגזר מלוי לא
וה עמיה אלא במחזה כמה דאתמר · ת"ח
שעתא דברא קב"ה עלמא לא אתברי אלא על
רית כד"א "ב"ראש"י"ת ברא אלהים והיינו
ב"א ל"ג ברית) דעל ברית קיים קב"ה עלמא
תיב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה
קות שמים וארץ לא שמתי דהא ברית קשורא
יהו דיומם ולילה לא מתפרשאן · אמר רבי אלעזר
ד ברא קב"ה עלמא על תנאי הוה דכד ייתון
שראל אם יקבלון אורייתא יאות ואם לאו אנא
הדר לכו לתהו ובהו · ועלמא לא אתקיים עד
קיימו ישראל על טורא דסיני וקבילו אורייתא
דין אתקיים עלמא ומההוא יומא ולהלאה
ב"ה ברי עלמין · ומאן אינון זווגין דבני נשא ·
כא מההוא זמנא קב"ה מזווג זווגין ואומר בת
לוני לפלוני · ואלין אינון עלמין דהוא ברי · ת"ח
כי מגן לך · אנכי דא הוא דרגא קדמאה
דאתאחיד ביה בקדמיתא :

ויאמר

אשר מחזה שדי יחזה סתים הוה מלה מגו מלאכי השרת בגין דלא יהא לון * פטרא דקב"ה ממלל בהדא ערל מסאבא (עי' ב פ"ה ב) דהא מלאכי קדישי לאו (יקרון) מקקין בלשון תרגום אי תימא דלא ידעי והא גבריאל אוליף ליוסף ע' לשון ותרגום חד מע' לשון הוא אלא מנדע ידעי אבל לא מקקין תמן דלא חיישי ולא משגיחין עליה דהא מאיס איהו קמייהו מכל שאר לשון ואי תימא הואיל ומאיס איהו ממלאכי עלאי אמאי תרגם אונקלוס אורייתא בהאי לשון ויונתן בן עוזיאל המקרא אלא מאיס הוא קמייהו והכי אצטריך דלית קנאה למלאכי עלאי בהדייהו דישראל יתיר ועל דא תרגום תורה ומקרא כך ולאו מאיס איהו דהא בכמה דוכתי קב"ה כתב באורייתא הכי ובג"כ סתים איהו מגו מלאכי עלאי קדישי ועל דא אתגלי ביה באברהם באורח סתים דלא ישגחון ביה מלאכין קדישין ולא יהא לון פטרא דקב"ה אתגלי על בר נש ערל אימתי אתגלי ליה באתגליא דמלאכי עלאי כד יהיב ליה ברית קיימא קדישא דכתיב וידבר אתו אלהים לאמר אלהים שמא דקודשא ולא כתיב במחזה שמא באתגליא לאמר מאי לאמר לאמר ולאכרזא בכל לשון דלא תהא באתכסיא לאו בלישנא אחרא אלא בלישנא דכלא משתעיין בה דיכלי למימר דא לדא ולא יכלי לקטרגא ולמימר פטרא ועל דא וידבר אתו אלהים לאמר אלהים ולא מחזה בגין דהוה מעייל ליה בברית קיימא קדישא וקריב ליה לגביה ר' יהודה אמר בגין כך את ה' לא אתייהב ליה עד דאתגזר מ"ט דאיהי ממש ברית אקרי וע"ד כיון דעאל בברית כדין אתייהיבת ליה את ה"א דכתיב אני הנה בריתי אתך והיית לאב המון גוים ולא יקרא עוד שמך אברם וגו' :

אחר הדברים האלה · רבי חייא הוה אזיל למחמי לרבי אלעזר פגע ביה רבי חגאי א"ל האי ארחא דמתקנא קמיה דמר לאן איהו אזיל א"ל למחמי לרבי אלעזר · א"ל ואנא נמי איזיל בהדך א"ל אי תיכול למסבר סברא למאי דתשמע זיל ואי לאו תוב אבתרך א"ל לא ליחוש מר להאי דהא אנא שמענא כמה רזי דאורייתא
בילא למיקם בהו · פתח רבי חגאי ואמר מאי דכתיב (במדבר כח) את קרבני לחמי לאשי וגו'

וגו' את קרבני דא קרבן בשרא דאתקרי' לכפרא דמא על דמא בשרא על בשרא בגי
דכל קרבנין לאו מתקרבין אלא כל בשרא לכפרא על בשרא והכי שמענא אי ב"
ויקרא א חטא בהמה מה הטאת לקב"ה אמר °אדם כי יקריב מכם קרבן וגו' אמאי אלא קב"ו
קהלת ג עבד רוח בני נשא ורוח הבהמה ואפריש דא מן דא ובג"כ °רוח בני האדם העולה היא למעלו
בראשית א ורוח הבהמה וגו' ודאי מתפרש דא מן דא · עד לא חטא אדם מה כתיב °ויאמ
אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע וגו' וכתיב לכם יהיה לאכלה ולא יתי
כיון דחטא ויצה"ר אשתאיב בגופא דיליה ובכל אינון תולדין עבד בהו דינא ולבת
אתא נח וחמא דהא גופא אתבני מאתרא דיצה"ר אקריב קרבן כמה דאקריב אדם מ
שם ח כתיב °וירח יי' את ריח הניחח וגו' (וכתיב) כי יצר לב האדם רע מנעוריו אמר קב"
מכאן ולהלאה הואיל וגופא אשתאיב מההוא יצה"ר יתענג גופא כמה דאתחזי לי
ייכול בשרא · כירק עשב נתתי לכם את כל כד אכיל בשרא מההוא בשרא אתענג בשרא דילי
ואתערב דא בדא ואתרבי גופא מניה ומההוא ענג גופא חטא בכמה חטאן · אמ
קב"ה כפרה על גופא בשרא בשרא אכיל ובשרא אתרבי מניה וביה חטא בג"כ לכפר
על גופיה בשרא ובשרא דאכיל בשרא עביד דמא לגופא (בג"כ דמא דאשתאב מההו
בשרא דאכיל בשרא עבד דמא לגופא) בג"כ דמא דאשתאב מההוא בשרא לבר אתעת
ויקרא יז לכפרה על דמא דאתעביד מההוא בשרא דיליה דכתיב °כי הדם הוא בנפש יכפר
שם א כתיב קרבני וכתיב קרבנכם דכתיב °תקריבו את קרבנכם מה בין האי להאי אלא קרבו
כגון שלמים דאתיין על שלום · קרבנכם כגון עולות ואשמות דאתיין על חטא ואש
בג"כ את קרבני בשרא לאמי נכמא ואמר' ריח דא קטורת ניחחי דא נחת רוח דעבי
כהנא ברעותא דשמא קדישא וליואי ברעות' דשיר ושבחא · תשמרו להקריב לי במועדו
במועדו מאי הוי אי תימא בכל יומא בבקר ובערב מאי איהו במועדו (נ"א מאי ארי
איהו מועדו) אלא מועדו דשלטא בההוא זמנא רעוא רעו דאשתכח לעילא בדרג
דיעא ועל דא כתיב במועדו כד קרבן אתקריב כלא נטלין חולקא ואתבדרן קליפין לס
סטרא וייחודא אתקריב ואתייחד ובוצינין אתנהרין ואשתכח רעוא ורעו בכל עלמ
וקב"ה אשתכח ברזא דיחודא חדא כדקא חזי · אתא ר' חייא ונשקיה א"ל יאות אנ
ברי מיני למיהך למחמי ליה לסבר אנפין דיומין (תו פתח ואמר דוד מלכא דאי
רביעאה ואיהו אבן מאסו הבונים) (נ"א אמאי דוד מלכא אחסין מלכות' דאיהו רביעא
דאיהו אבן מאסו הבונים) אזלו כד מטון לגביה חמא לון יתבי על תרעא א"ל לשמשא ז
פ"פ בלא חד ואימא לון האי כרסייא דתלת קיימין מהו *כל אחד · אמרו לי' זיל ואימא ליה למר דלו
למגנא אמר דוד מלכא דאיהו רביעאה אבן מאסו הבונים א"ל זיל ואימא לון דאן געו
ביה בדוד דאיהו אמר אבן מאסו הבונים · אהדר ר' חייא רישיה לגבי ר' חגאי ואמ
שיר א לי' שמעת בהאי מדי אמר שמענא בהאי קרא דכתיב °בני אמי נחרו בי שמ: וג
דהאי קרא שלמה מלכא אמרו ועל דוד מלכא אתמר כד דחו ליה אחוי מנייהו · ו
שמענא מאי חמא קב"ה למיהב מלכותא ליהודה מכל אחוי אלא אתוון דשמיה חקיו
ביה וקב"ה יהב יקרא לשמיה ובג"כ אחסין מלכותא · ותו שמענא יהודה הא אתוון דשמי
הושע ג ודאי ד' (ליתיה) אמאי אלא דא דוד מלכ' דאתקשר בשמיה מכל בני עלמא דכתיב °ובק
את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם וגו' הא דוד קשיר בשמיה תו דאיהו קשר של תפלין וד
ד' דוד מלכא (ד"א קשר של תפילין ודאי) ובגין כך דוד אתקשר בשמיה · עאלו כיון דעא
יתיבו קמיה אשתיק ר' אלעזר ואינון אשתיקו עאל ר' אלעזר לאדריה שמע חד קלא דהו
אמר זיל ואימא לון מה דאינון בעיין דכשרין אינון אהדר לגבייהו · אמר לון אית מ
דשמע מלה לימא לי אמרו ליה אנן מחכאן לאנהרא מגו נהורא דבוצינא עלאה וסבר

בר׳ פתח ואמר (חבקוק ג) ויי׳ בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ · כד בעי קב״ה למברי
מא אסתכל גו מחשבה רזא דאורייתא ורשים רשימין ולא הוה יכיל למיקם עד דברא תשובה
יכי היכלא פנימאה עלאה · ורזא סתימאה · ותמן אתרשימו ואתציירו אתוון א בגלופייהו · כיון
תברי דא הוה מסתכל בהאי היכלא ורשים קמיה ציורין דכל עלמא דכתיב הס מפניו כל הארץ
ים קמיה רשומין וציורין דכל עלמא בעי למברי שמים מה עבד אסתכל באור קדמאה
תעטף ב ביה וברא שמים דכתיב (תלים קד) עוטה אור כשלמה ואח״כ נוטה שמים כיריעה
תכל למעבד עלמא תתאה עבד היכלא אוחרא ועאל ביה ומניה אסתכל ורשים קמיה כל עלמין
תה וברא לון הה״ד ויי׳ בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ ה״ס רשים קמיה כל נקודין
ל עלמא דאינון שתין וחמש כהושבן ה״ס שתין אינון וחמש אינון וכלהו רשים קמיה כד ברא
מא בג״כ יקרא דקב״ה לאו איהו אלא לאינון דידעין ארחוי ומהכין בה באורח קשוט כדקא
ת · אדהכי דהוה משתעי בהדייהו אתא נורא ואסחר ליה ואינון יתבו לבר שמעו חד קלא דהוה
ר אי קדישא הכיאני המלך חדריו בכל אינון אידרין דסבא דאנפין עולימא קדישא (נ״א
ימתא קדישתא) אתמסרו מפתחן דילהון בידיה וכלהו מתקנן לך ולאינון דבגיניך ובחייך קדישא
הילא דמיא נגילה ונשמחה בך כד חמו אילין הכי אזדעזעו ודחילו סגי נפל עלייהו אמרי לית
ן חזיין להאי נפוק מכאן ונכך לאורחין (אזלו) יתבו תמן כל ההוא יומא ולא יכילו למחמי ליה
מרו לית רעותא דקב״ה דניתיב הכא נפקו מתמן ואזלי · עד דהוו אזלי · **פתח** ר׳ חייא
מר (שם קג) ברכו יי׳ מלאכיו גבורי כח עושי דברו וגו׳ זכאין אינון ישראל מכל שאר עמין דעלמא
קב״ה אתרעי בהו מכל שאר עמין ועבד לון חולקיה ואחסנתיה ועל דא יהיב לון אורייתא קדישא
ין דכלהו הוו ברעותא חדא על טורא דסיני ואקדימו עשייה לשמיעה כיון דאקדימו עשייה
מיעה קרא קב״ה לפמליא דיליה אמר לון עד הכא אתון הויתון יחידאין קמאי בעלמא מכאן
גלאה הא בני בארעא חברים בהדייכו בכלא · לית לכו רשו לקדשא שמי עד דישראל יתחברון
דייכו בארעא וכלהו תהוון כחדא חברים לקדשא שמי בגין דאקדימו עשיה לשמיעה כגוונא
מלאכי עלאי עבדי ברקיעא דכתיב ברכו יי׳ מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו עושי
רו בקדמיתא ולבתר לשמוע: **דבר** אחר ברכו יי׳ מלאכיו אלין אינון צדיקיא בארעא דאינון
ובין קמי קב״ה כמלאכי עלאי ברקיעא בגין דאינון גבורי כח דמתגברי על יצריהון כגבר
דמתגבר על שנאיה · לשמוע בקול דברו דזכאן בכל יומא למשמע קלא מלעילא בשעתא
דצריכו השתא מאן יכיל למיקם בהדייכו דאינון קדישין עליונין זכאין אינון דיכלי למיקם קמייהו
אין אינון דיכלי (ד״א ל״ג למאן דייכו) לאשתזבא מקמייהו אשגחותא דקב״ה עלייהו בכל יומא היך
ן יכילן למיעל קמייהו ועל דא כתיב (שם שם) אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך וכתיב (שם פד)
אשרי אדם עוז לו בך וגו׳ : (ע״כ ס״ת)

ר **ויאמר** אברם אדני ידו״ד מה תתן לי · אדנ״י אל״ף דל״ת נו״ן יו״ד · אלהים יו״ד
ה״א וא״ו ה״א · אלא רזא דמלה חבורא דתרין עלמין כחדא עלמא תתאה ועלמא
אה · מה תתן לי ואנכי הולך ערירי דלית לי בר ואוליפנא דכל מאן דלית ליה ברא בהאי
למא · אקרי ערירי כד״א (ויקרא כ) ערירים יהיו ואברהם על מה אמר מלה דא דאמר מה
תן לי כביכול כאילו לא האמין ביה בקב״ה · אלא אמר ליה קב״ה אנכי מגן לך בהאי עלמא ·
כרך הרבה מאד בעלמא דאתי · מיד אתער אברהם ברזא דחכמתא ואמר מה תתן לי דהא
ענא דלא קביל אגר למיעל ביה בההוא עלמא ב״נ דלא אוליד בר ועל דא אמר מה תתן לי
אנכי הולך ערירי דהא לא תתן לי דלא זכינא ביה · מכאן דב״נ דלא זכי בבנין בהאי עלמא לא זכי בההוא
למא לאעלא גו פרגודא · ואברהם הוה חמי באצטגנינות דיליה דלא יוליד מה כתיב ויוצא אותו
החוצה

 א פי׳ מבינה ונקודי מתכמה וטעמי מכתר : ב פנחס רמה ב בר״מ :

החוצה וגו' · (א"ל קב"ה לא מאצטגנינות דילך אברם אינו מוליד אברהם מוליד
א"ל קב"ה לא תסתכל בהאי אלא ברזא דשמי יהא לך בר הה"ד כה יהיה זרעך
דשמא קדישא דמתמן אתקשר ליה ברא (נ"א) ולא מסטרא אחרא · כה דהוא תר
צלותא בה ישכח ברכה בה ישכח בר נש שאלתיה · כה ההוא סטרא דאתייא מס
דגבורה דהא מסטרא דגבורה קא אתא יצחק וההוא סטרא דגבורה כה א
דמתמן אתיין איבין ופירי לעלמא ולא מסטרא דלתתא דככביא ומזלות כדין וה
ביי' אתדבק לעילא ולא אתדבק לתתא והאמין ביי' ולא בככביא ומזלי והאמין
דאבטח ליה דיסגי אגריה לעלמא דאתי · והאמין ביי' בההוא דרגא דאתייהיב
דמתמן ייתי ליה זרעא לאולדא בעלמא · ויחשבה לו צדקה ויחשבה לו דאע"ג דא
דינא כאילו היא רחמי כאי כה · ד"א ויחשבה לו צדקה דקשיר קשרא עלאה בתת
לאחברא לון כחדא · ת"ח הא אתערו אברהם מוליד אברם אינו מוליד וכי ת
דהא אוליד ישמעאל בעוד דאיהו אברם אלא ההוא ברא דאבטח ליה קב"ה לא א
בעוד דאיהו אברם דהא בעוד דאיהו אברם אוליד לתתא כיון דאתקרי אברהם ו
בברית כדין אוליד לעילא ובגין כך אברם אינו מוליד בקשורא עלאה אברהם מ
כמה דאמרן ואתקשר לעילא ביצחק:

שמואל ב כב **ויהי** אברם בן תשעים שנה ותשע שנים וגו' · רבי אבא פתח [ט]כי מי אל מב
יי' ומי צור וגו' · דוד מלכא אמר האי קרא כי מי אל מבלעדי יי' מאן
שליטא או ממנא דיכול למעבד מדי מבלעדי יי' אלא מה דאתפקד מעם קב"ה
דכלהו לאו ברשותייהו קיימי ולא יכלי למעבד מדי ומי צור ומאן איהו תקיף ד
למעבד תוקפא וגבורה מגרמיה מבלעדי אלהינו אלא כלהו בידא דקב"ה ולא
למעבד מדי בר ברשותיה · ד"א כי מי אל מבלעדי יי' דקב"ה כלא ברשותיה
כמאן דאתחזי בחיזו דככביא ומזלי דכלהו אחזיין מלה וקב"ה אחלף ליה לגוונא א
ומי צור זולתי אלהינו הא אוקמוה דלית צייר כמה דקב"ה דאיהו צייר שלים עביד
דיוקנא גו דיוקנא ואשלים לההוא דיוקנא בכל תקוניה ואעיל בה נפש עלאה ד
לתקונא עלאה בגין כך לית צייר כקב"ה · ת"ח מההוא זרעא דבר נש כד אתער תיאו
לגבי נוקביה ונוקביה אתערת לגביה כדין מתחברן תרווייהו כחדא ונפק מנייהו
חד דכליל מתרין דיוקנין כחד בגין דקב"ה צייר ליה בציורא דאתכליל מתרווייהו וע
בעי בר נש לקדשא גרמיה בההוא זמנא בגין דישתכח ההוא דיוקנא בציורא שלים כ
חזי: א"ר חייא ת"ח כמה אינון רברבין עובדוי דקב"ה דהא אומנותא וציורא דבר
איהו כגוונא דעלמא ובכל יומא ויומא קב"ה ברי עלמין מזווג זווגין כל חד וחד כ
א עיין בפרדס בסוף שער מאוס ונמאס ולעיל נב א חזי ליה והוא צייר דיוקניהון עד לא ייתון לעלמא · [א] תא חזי דאמר רבי שמעון
זה ספר תולדות אדם · וכי ספר הוה ליה אלא אוקמוה דקב"ה אחמי ליה ל
הראשון דור דור ודורשיו כו' · היאך אחמי ליה אי תימא דחמא
קודשא דאינון זמינין למיתי לעלמא · כמאן דחמא בחכמתא מה דייתי לעלמ
לאו הכי אלא חמא בעינא כלהו וההוא דיוקנא דזמינין למיקם ביה בע
כלהו חמא בעינא מאי טעמא בגין דמיומא דאתברי עלמא כלהו נפשאן דז
למיקם בבני נשא כלהו קיימין קמי קב"ה בההוא דיוקנא ממש דזמינין למיקם
בעלמא

למא כגוונא דא כל אינון צדיקייא בתר דנפקין מהאי עלמא כלהו נפשאן סלקן
ב"ה זמין לון דיוקנא אחרא לאתלבשא בהו כגוונא דהוו בהאי עלמא בגין כך כלהו
מין קמיה וחמא לון אדם הראשון בעינא ואי תימא בתר דחמא לון לא קיימי
ומייהו · תא חזי כל מלוי דקב"ה בקיומא אינון וקיימו קמיה עד דנחתו לעלמא :
ונא דא כתיב [ז]כי את אשר ישנו פה וגו' הא אוקמוה דכלהו בני נשא דזמינין למהוי דברים כט
למא כלהו אשתכחו תמן הכא אית לאסתכלא דהא כתיב את אשר איננו פה וגו'
מנו הכא (כלהו) דיפקון מאינון דקיימו תמן בגין דכתיב עמנו היום ולא כתיב
נו עומד היום אלא ודאי (הכא) כלהו קיימו תמן אלא דלא אתחזו לעינא בגין
כתיב עמנו היום אע"ג דלא אתחזון ואי תימא מאי טעמא לא אתחזון הכא כמה
תחזון לאדם הראשון דחמא לון עינא בעינא והא הכא אתחזי יתיר אלא הכא כד
יהיבת אורייתא לישראל חיזו אחרא ודרגין עלאין הוו חמאן ומסתכלאן עינא בעינא
: תאיבין לאסתכלא ולמחמי ביקרא דמריהון ובגין כך חמו יקרא עלאה דקב"ה
ודוי ולא מאחרא ועל דא כלהו בני נשא · דזמינין לקיימא בעלמא כלהו קיימי קמי
ה באינון דיוקנין ממש דזמינין לקיימא ביה הה"ד [ט]גלמי ראו עיניך ועל ספרך וגו' · תהלים קלט
י ראו עיניך . מ"ט בגין דדיוקנא אחרא עלאה הוי כהאי ובגין כך כתיב [י]ומי צור שם יח
י אלהינו · מאן צייר טב דצייר (דכליל) כלא (דא בדא) כקב"ה · ד"א כי מי אלוה
רזא דמלה דהא אל [א] כללא הוא דאתכליל מכלהו דרגין ואי תימא דהא אל איהו א בבקדמ' תא
א אחרא בגין דכתיב [י]אל זועם בכל יום · ת"ח דהא לית אל מבלעדי יי' דלאו איהו שם ז
ודוי ולא אתפרש לעלמין ועל דא כתיב כי מי אל מבלעדי יי' וגו' ומי צור וגו' דהא
לאו איהו בלחודוי אלא כלא חד כדכתיב [י]וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי' דברים ד
ן האלהים וגו' · תא חזי עד לא אתגזר אברהם הוה ממליל עמיה מגו מחזה
ודוי כמה דאתמר דכתיב היה דבר יי' אל אברם במחזה וגו' · במחזה · בההוא חיזו
א דכל [ב] דיוקנין אתחזיין ביה כמה דאתמר והאי מחזה איהו רזא דברית ואי תימא ב קמע ב רג א
ין כך אקרי מחזה בגין דאיהו דרגא חיזו דכל דיוקנין אתחזיין ביה (וכדין אקרי וקנא א
ה) הא אמרת · *בקדמיתא דעד לא אתגזר אברהם לא הוה ממליל עמיה בר האי פח ב
א דלא שראן עלוי דרגין אחרנין והשתא אמרת במחזה חיזו דכל דרגין עלאין (איהו) ·
ן עד לא אתגזר כתיב היה דבר יי' אל אברם במחזה · אלא האי דרגא חיזו
: דרגין עלאין איהו ובחיזו דדרגין עלאין אתתקן · ואע"ג דבההוא זמנא
ברהם לא הוה גזיר האי דרגא בחיזו דדרגין עלאין איהו ובכל אינון גוונין איהו
ים וחיזו דאינון *גוונין קיימי תחותיה חד מימינא גוון חוור חד משמאלא גוון קא א ונו ב
ק חד דכליל מכל גוונין ואיהו חיזו דכל גוונין עלאין דקיימי עליה ועל דא בהאי חיזו
ים עליה דאברהם ומליל עמיה ואף על גב דלא אתגזר · [ג] כיון דאתגזר מה כתיב ג כיון שנימול לעיל פח ב
א יי' אל אברם · ת"ח מחזה שדי (אמר) כתיב בבלעם · ובאברהם כתיב מחזה ובלק רט א
ם מה בין האי להאי אלא מחזה שדי אלין דלתתא (דנפקו) מניה ואינון חיזו
יה · מחזה סתם מחזה דא הוא ה' (דכל חיזו) דכל דיוקנין עלאין אתחזיין
: ובג"כ כתיב באברהם מחזה סתם ובבלעם מחזה שדי · וע"ד עד לא אתגזר אברהם
: ליה האי דרגא כדאמרן · כיון דאתגזר מיד וירא יי' אל אברם וגו' אתחזון כלהו (שאר)

דרגין

דרגין על האי דרגא והאי דרגא מליל עמיה כדקא חזי בשלימו ואברהם אתו
מדרגא לדרגא ועאל בברית קיימא קדישא כדקא חזי בשלימו* ׃ ת"ח כיון דאב
אברהם נפק מערלה ועאל בקיימא קדישא ואתעטר בעטרא קדישא ועאל בקי
דעלמא קאים עליה וכדין אתקיים עלמא בגיניה בגין דכתיב אם לא בריתי יו
ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי ׃ וכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם
א בה"א בראם באברהם ׃ וכלא ברזא חדא קאים ׃ ובשעתא דקב"ה אחמי ליה לא
כל אינון דרין דעלמא וחמא לון כל חד וחד כל דרא ודרא כלהו קיימי בגנתא ד
בההוא דיוקנא דזמינין לקיימא בהאי עלמא ׃ ות"ח הא אתמר כיון דחמא ליה ל
דלאו ביה חיים כלל תווה ואיהו יהיב ליה מדיליה ע' שנין בגין כך הוו ליה לאדם ה
מאות ותלתין שנין ואינון שבעין אסתלקו ליה לדוד ומלה דא רזא דחכמתא איהו ד
לית ליה (יומין) בר שבעין שנין מאדם קדמאה וכלא רזא ב דחכמתא איהו וכל
דלתתא כלא איהו ברזא דלעילא ׃ ותא חזי בכל אינון דיוקנין דנשמתין דעלמא כ
זווגין זווגין קמיה לבתר כד אתיין להאי עלמא קב"ה מזווג זווגין ׃ אמר רבי (יצ
יצחק קב"ה (מזווג זווגין ואמר) אמר בת פלוני לפלוני ׃ א"ר יוסי מאי קא מיירי ו
כתיב אין כל חדש תחת השמש ׃ אמר ר' יהודה תחת השמש כתיב שאני לעילו
אמר ר' יוסי מאי כרוזא הכא ׃ והא אמר רבי חזקיה אמר רבי חייא בההיא שע
ממש דנפיק בר נש לעלמא בת זוגו אזדמנת לו ׃ אמר רבי אבא זכאין אינון צדיק
דנשמתהן מתעטרין קמי מלכא קדישא עד לא ייתון לעלמא דהכי תנינן בההיא שע
דאפיק קב"ה נשמתין לעלמא כל אינון רוחין ונשמתין כלהו כלילן דכר ונוקבא דמתח
כחדא ואתמסרן בידא דההוא ממנא שליחא דאתפקד על ג עדואיהון דבני נשא ול
שמיה ובשעתא דנחתין ואתמסרן בידוי מתפרשין ולזמנין דא אקדים מן דא ואחית
בבני נשא וכד (מטא) מטא עידן דזווגא דלהון קב"ה דידע אינון רוחין ונשמתין מ
לון כדבקדמיתא ומכרז' עלייהו וכד אתחברן אתעבידו חד גופא חד נשמתא ימ
ושמאלא כדקא חזי ובגין כך אין כל חדש תחת השמש ׃ ואי תימא הא תנינן
זווגא אלא לפום עובדוי וארחוי דבר נש הכי הוא ודאי ׃ דאי זכי ועובדוי אתכשרן
לההוא דיליה לאתחברא ביה כמה דנפיק ׃ אמר ר' חייא מאן דאתכשרן עובדוי באן א
*יתבע ההוא זווגא דיליה ׃ א"ל הא תנינן לעולם ימכור אדם כו' וישא בת ת"ח (
ל"ג ות"ח) דתלמיד חכם פקדונא דמאריה אתפקדן בידיה ׃ תאנא ברזא דמתניתא
אינון דאתו בגלגולא דנשמתין יכלין לאקדמ' ברחמי זווגא דלהון ועל האי אתערו חברי
(אין נושאין נשים במועד אבל מקדשין) שמא יקדמנו אחר ברחמים ושפיר קאמ
אחר ד דייקא ועל כן קשין זווגין קמיה דקב"ה ועל כלא (פנים) ודאי כי יש
דרכי יי' כתיב ׃ רבי יהודה שלח ליה לרבי אלעזר אמר הא רזא דמלה ידי
אינון דאתו בגלגולא דנשמתין מאן אתר להו זווגא ׃ שלח ליה כתיב מה נעשה ל
לנותרים לנשים וגו' ׃ וכתיב לכו וחטפתם לכם וגו' ׃ פרשתא דבני בנימין אוכח
האי תנינן שמא יקדמנו אחר ברחמים (וכי אותו אחר אין לו בת זוגו אבל ה תשכח דא
בר נש דנסיב בת זוגיה ולא הוו ליה מנה בנין ומת ייתי אחוהי וייבם אתתיה ויתילד
מנה

מה שחסר כאן ע' בסו' הספר
ירמיה לג
בראשית ב
א האזינו רנח א
ב פי' מלכות לית לה מדילה וכד אתחברה בז' זמין עילאין פינחס רלט ב
קהלת א
על עיטורי'
ס"א יתבע
ד משפטים קא א
ה דאי זכי פי' דנטיר משפ קדמאה' ואי לא גריע לה דנטיל לה אחר ועי' באחרי נגה פח ב בדוד וכן בתיקון יד
שופטים כא

נה בר׳ · האי בר הוא מיתא דאתהדרת נשמתיה לעלמא דא הוא אחר דאין לו בת
ג אלא אמיה ודא הוא שמא יקדמנו אחר ברחמים דיכיל לאקדמה אחרא למיסב
תתיה דדא ברחמי ובצלותא ואע״ג דאמינא לך דיכיל לאקדמא ברחמי לא יכיל אלא
ס (הוא) בעלה חייבא איהו ואיהו זכאה) א״ר יהודה (השתא) האי הוא ודאי דקשין
וגין קמי קב״ה · זכאה חולקהון דישראל דאורייתא אוליף להו אורחוי דקב״ה וכל
מירין וגניזא דגניזין קמיה ודאי · כתיב תורת יי׳ תמימה וגו׳ זכאה חולקיה תהלים יט
אן דישתדל באורייתא ולא יתפרש מינה דכל מאן דיתפרש מאורייתא אפי׳ שעתא חדא
נה דאתפרש מחיי דעלמא דכתיב כי היא חייך ואורך ימיך · וכתיב אורך ימים דברים ל משלי ג
ושנות חיים ושלום יוסיפו לך :

ויהי אברם בן תשעים שנה וגו׳ ר׳ יוסי פתח ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ ישעיה ס
וגו׳ · זכאין אינון ישראל מכל שאר עמין דקב״ה קרא לון צדיקים דתניא מאה
שרין (ד״א נ״ג וחמש) ותמניא אלפי מארי דגדפין דאזלין וטאסין כל עלמא ושמעין
לא ואהדין ליה להאי קלא כמה דתנינן לית לך מלה בעלמא דלית לה קלא ואזלא [א] מלאכי׳ בעלי כנפים
אסא ברקיעא ואחדין לה [א] מארי דגדפין וסלקין ההוא קלא (ד״א למאריהון דאמרין המשוטטי׳ בכל
דמדין) ודיינין לה הן לטב והן לביש דכתיב כי עוף השמים יוליך את הקול סטיל׳ כמבואר: קהלת י
י׳ · אימתי דיינין להאי קלא · ר׳ חייא אמר בשעתא דב״נ שכיב ונאים ונשמתיה
קת מניה והיא אסהידת ביה בב״נ וכדין דיינין להאי קלא הה״ד משוכבת חיקך מיכה ז
מור פתחי פיך מאי טעמא משום דהיא אסהידת בב״נ · ר׳ יהודה אמר כל מה
ב״נ עביד בכל יומא נשמתיה אסהידת ביה בבר נש בליליא · תאנא אמר ר׳ אלעזר
תחלת שעתא קמייתא בליליא כד [ב] נשף יממא ועאל שמשא מארי דמפתחן דממנן [ב] כשהיום זז
ימין על שמשא עאל בתריסר תרעין דפתיחין ביממא בתר דעאל בכלהו כל אינון תרעין ממקומו והשמש
״א פתהן) כרוזא קאים וברי לאכרזא קאים מאן דקאים ואחיד לאינון מפתחן בתר נוטה לשקוע
קיים כרוזא כל אינון נטורי עלמא מתכנשין וסלקין לית [ג] מאן דפתח (פומא) פטרא [ג] אינשי שפותח
לא משתככין כדין דינין דלתתא מתערין ואזלין ושאטין בעלמא וסיהרא שארי לאנהרא׳ פיו אלא בכל
מארי דיבבא תקעין ומיללין תקעין תניינות כדין מתערי שירתא ומזמרין קמי מאריהון כהשקט ונחת:
נה מארי תריסין קיימי בקיומייהו ואתערין דינין בעלמא כדין בני נשא ניימין
שמתא נפקת ואסהידת סהדותא ואתחייבת בדינא וקב״ה עביד חסד בב״נ ונשמתא [ד] חוט בלחם״ד
בת לאתרה · בפלגות ליליא כד צפורין מתערין סטרא דצפון אתער ברוחא קם שהוא כשרביט
קיומיה [ד] שרביטא דבסטר דרום ובטש בההוא רוחא ושכיך ואתבסם כדין אתער הוא מתעורר ולא׳ בעבוע
ב״ה בנמוסוי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן בההוא שעתא זכאה חולקיה נשמת הצדיקים
ב״נ דקאים לאשתעשע באורייתא דהא קב״ה וכל צדיקיא דבגנתא דעדן כלהו צייתין בג״ע מקן רג ע״ב
קליה הה״ד היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעיני · ולא עוד אלא שיר ח
קב״ה משיך עליה חד חוטא דחס״ד למהוי (ד״א נ״ג תדיר) נטיר בעלמא דהא עלאין
ותתאין נטרין ליה הדא הוא דכתיב יומם יצוה יי׳ חסדו ובלילה שירה עמי · אמר תהלים מב
י חזקיה כל מאן דאשתדל בהאי שעתא באורייתא ודאי אית ליה חולקא תדיר
עלמא דאתי · א״ר יוסי מאי טעמא תדיר א״ל הכי אוליפנא דכל פלגות ליליא כד
קב״ה אתער בגנתא דעדן כל אינון נטיען דגינתא אשקיין יתיר מההוא נחלא דאקרי

נחל קדומים נחל עדנים דלא פסקו מימוי לעלמין כביכול ההוא דקאים ואשת
באורייתא כאילו ההוא נחלא אתרק על רישיה ואשקי ליה בגו אינון נטיען דבגנ
דעדן · (אמר רבי יוסי) ולא עוד אלא הואיל וכלהו צדיקייא דבגנתא דעדן לייתין
חולקא שויין ליה בההוא שקיו דנחלא · אשתכח דאית ליה חולקא תדיר בעלמא ד
רבי אבא הוה אתי מטבריה לבי טרוניא דחמוי ור' יעקב בריה הוה עמיה · אע
בכפר טרשא · כד בעו למשכב אמר ר' אבא למריה דביתא אית הכא תרנגולא
א"ל מאריה דביתא אמאי · א"ל בגין דקאימנא בפלגות ליליא ממש · א"ל לא אצט
דהא סימנא לי בביתא דהדין [א] טקלא דקמי ערסאי מלינא ליה מיא [ב] ונטיף
טיף בפלגות ליליא ממש אתרקו כלהו מיא [ג] ואתגלגל האי קיטפא ונהים ואשת
קלא בכל ביתא וכדין הוא פלגות ליליא ממש · וחד סבא הוה לי דהוה קם
פלגות ליליא ואשתדל באורייתא ובגיני כך עבד האי · אמר ר' אבא בריך רח
דשדרני הכא · בפלגות ליליא נהים ההוא גלגלא דקיטפא · קמו ר' אבא ורבי יע
שמעו לההוא גברא דהוה יתיב בשפולי ביתא ותרין בנוי עמיה והוה אמר כתיב ה
לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך מאי קא חמא דוד דאיהו אמר חצות ל
ולא בחצות לילה אלא חצות לילה ודאי לקב"ה אמר הכי וכי קב"ה הכי אקרי ·
דהא חצות לילה ממש קב"ה אשתכח וסיעתא דיליה וכדין היא שעתא דעייל בג
דעדן לאשתעשע עם צדיקיא · א"ר אבא לר' יעקב ודאי נשתתף בשכינתא ונת
כחדא קריבו ויתיבו עמיה אמרו ליה אימא מלה דפומך דשפיר קאמרת מנא לך ה
אמר לון מלה דא אוליפנא מסבאי · ותו הוה אמר דתלת שעתי קמייתא דליליא
דינין דלתתא מתערין ואזלין ושאטין בעלמא בפלגות ליליא ממש קב"ה אתער בג
דעדן ודינין דלתתא לא משתכחן וכל נימוסין דלעילא בליליא לא אשתכחו אלא בפ
שמות יב ליליא ממש מנלן מאברהם דכתיב ויחלק עליהם לילה · במצרים ויהי בחצי הל
ובאתרין סגיאין באורייתא הכי אשתכח · ודוד הוה ידע (ומה) ומנא הוה ידע
הכי אמר סבא דמלכותא דיליה בהאי (ליליא) תליא וע"ד קאים בההיא שעתא ו
שירתא ולהכי קריה לקב"ה חצות לילה ממש אקום להודות לך וגו' דהא כל
תליין מהכא ודינין דמלכותא מהכא משתכחין וההיא שעתא אתקטיר בה דוד
ואמר שירתא · אתא ר' אבא ונשקיה א"ל ודאי הכי הוא בריך רחמנא דשדרני הכ
ת"ח לילה דינא בכל אתר והא אוקימנא מלי והכי הוא ודאי והא אתער קמי ד
שמעון · אמר ההוא ינוקא בריה דההוא גברא אי הכי אמאי כתיב חצות לילה ·
הא אתמר בפלגות ליליא מלכותא דשמיא אתערת אמר אנא שמענא מלה · א"ל ר'
אימא ברי טב [ד] דהא מלה דפומך קלא דבוצינא להוי · אמר אנא שמענא דהא לילה
דמלכותא איהו ובכל אתר דינא הוא והאי דקאמר חצות בגין דינקא בתרי גווני (חצות) ב
וחסד ודאי פלגותא קדמיתא דינא הוא דהא פלגותא אחרא נהירו אנפהא בס
דחסד וע"ד חצות לילה כתיב ודאי · קם ר' אבא ושוי ידוי ברישיה ובריכיה · אמר ודאי חש
דחכמתא לא אשתכח בר באינון זכאי חכו בה · השתא חמינא דאפי' ינוקא בדרא
שמעון זכו לחכמתא עלאה · זכאה אנת ר' שמעון · ווי לדרא דאנת תסתלק מניה · יתב
לפרא

א מסכל אחד יש לי לפני מטתי וממלא אני אותו מים: ב ונוטף מסכל הזה עם המים טיפין טיפין עד שכלו מימיו ואז יורד במהירות מסכל ההוא בכח למטה מכוון בחצות בלילה ומכח ירידת המסכל ההוא למטה מתחיל להשמיע קול בכח:

תהלים קיט

ג ומתגלגל ויורד למטה מסכל ההוא הדבוק שם ואז היו יודעים שהוא זמן חצות לילה ממש:

ד כמדומה לי שבפיך יהי' קול דברי הרשב"י שנקרא בוצינא קדישא לכן הגד דבריך

דרך אמת

ובראה מקום

א ואשתדלו באורייתא· פתח רבי אבא ואמר °ועמך כולם צדיקים וגו'· מלה דא ישעיה ס
אוקמוה חברייא מאי טעמא כתיב ועמך כלם צדיקים וכי כלהו ישראל צדיקי נינהו·
כמה חייבין אית בהו בישראל כמה חטאין וכמה רשיעין דעברין על פקודי
ייתא· אלא הכי תנא ברזא דמתניתין זכאין אינון ישראל דעבדין קרבנא דרעוא
ב"ה דמקריבין בנייהו לתמניא יומין לקרבנא וכד אתגזרו עאלו בהאי חולקא טבא
ב"ה דכתיב °וצדיק יסוד עולם· כיון דעאלו בהאי חולקא דצדיק אקרון צדיקים משלי י
י כלם צדיקים וע"כ לעולם יירשו ארץ· כדכתיב °פתחו לי שערי צדק אבא בם· תהלים קיח
תיב זה השער ליי' צדיקים יבאו בו· אינון דאתגזרו ואקרון צדיקים· נצר מטעי·
מאינון נטיען דנטע קב"ה בגנתא דעדן האי ארץ חד מנייהו ועל כן אית להו לישראל
קא טבא בעלמא דאתי וכתיב °צדיקים יירשו ארץ °צדיקים לעולם יירשו ארץ שם לז
ו לעולם כמה דאוקימנא במתניתא דילן והא אתמר האי מלה בין חברייא· (ותאנא ישעיה ס
י קא חמא קרא דלא אקרי אברהם עד השתא) (נ"א ת"ח קב"ה לא קרא לאברהם
רהם עד השתא מ"ט· אלא הכי אוקימנא דעד השתא לא אתגזר וכד אתגזר
תחבר ביה האי ה"א ושריא ביה) אלא הכי אוקימנא דעד השתא לא אתגזר וכד
גזר אתחבר בהאי ה' ושכינתא שריא ביה וכדין אקרי אברהם· והיינו דכתיב °אלה בראשית ב
לדות השמים והארץ בהבראם ותאנא בה' בראם· ותאנא באברהם· מאי קאמרי
א דא חסד ודא שכינתא וכלא נהית כחדא ולא קשיא מלה והאי והאי הוי· א"ר
קב לר' אבא האי ה' דהבראם זעירא וה' דהליי' רברבא מה בין האי להאי א"ל
דא (שכינתא) שמיטה ודא יובלא (ואית דמתני דכלא חד דכד מנהרא מצדיק כדין
מא בשלימותא· וה' רברבא דהא מתנהרא כדקא יאות וזמנין דלא קיימא
שלמותא וינקא מסטרא אחרא כדין ה"א זעירא) ובגין כך זמנין דסיהרא קיימא
שלמותא וזמנין בפגימותא ובאנפהא אשתכח ואשתמודע וכלא שפיר· והאי איהו
ירא דמלה· אמר רבי אבא זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהון מכל שאר עמין
יב לון את קיימא דא דכל מאן דאית ביה האי את לא נחית לגיהנם אי איהו נטיר
כדקא יאות דלא עייל ליה ברשותא אחרא ולא משקר בשמיה דמלכא דכל מאן
שקר בהאי כמאן דמשקר בשמיה דקב"ה דכתיב °ביי' בגדו כי בנים זרים ילדו· הושע ה
אמר רבי אבא בזמנא דבר נש אסיק בריה לאעליה להאי ברית קרי קב"ה לפמליא
ליה ואמר חמו מאי בריה עבדי' בעלמא ביה שעתא אזדמן (ליה) אליהו [ב] וטאס
עלמא בד' טאסין ואזדמן תמן ועל דא תנינן דבעי בר נש לתקנא כרסייא אחרא מו ב
קרא דיליה ויימא * דא כרסייא דאליהו ואי לאו לאו שרי תמן והוא סליק ואסהיד קמי יג א
ב"ה· ת"ח בקדמיתא כתיב °מה לך פה אליהו וגו'· וכתיב קנא קנאתי ליי' * כי מלכים א יט
בו בריתך בני ישראל וגו'· א"ל חייך בכל אתר דהאי רשימא קדישא ירשמון ליה בני
שרהון אנת תזדמן תמן ופומא דאסהיד דישראל עזבו הוא יסהיד דישראל מקיימין האי
ימא· והא תנינן על מה אתענש אליהו קמי קב"ה על דאמר דלטורא על בנוי· אדהכי
ה אתי נהורא דיומא והוו אמרי מלי דאורייתא· קמו למיזל· א"ל ההוא גברא במה דעסקיתו
האי ליליא אשלימו אמרי מאי הוא א"ל [ג] דתחמון למחר אנפוי דמריה דקיימא דהא דביתאי
את בעותא דא מנייכו [ד] וגזר קיימא דברי דאתייליד לי למחר ליהוי הלולא דיליה·
ר הבא האי בעותא דמצוה איהו ולמחמי אפי שכינתא ניתיב· אוריכו כל ההוא יומא

בההוא   (ה"א)   כד

א אתוון עלאין רברבין ככתוב בהקדמה ב ב
ב שמושפע בכל העולם כד' עפיפות מעשם המכולר
ג למחר מריך את אליהו ז"ל
נעל הברית כי אתי ילדו זכר
ד וברית מילה יקיב למחר

בההוא ליליא כנש ההוא גברא כל אינון רחימוי וכל ההוא ליליא אשתדלו באוריי
ולא הוה מאן דנאים א"ל ההוא גברא במטו מנייכו כל חד וחד לימא מלה חדת
שופטים ה דאורייתא · **פתח** חד (רבי אבא) ואמר בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם בר
יי' · מאי קא חמו דבורה וברק דפתחו בהאי קרא · אלא הכי תנינן לית עלמ
ירמיה לג מתקיימא אלא על האי ברית דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה וגו' דהא שמ
וארעא על דא קיימין בגין כך כל זמנא דישראל מקיימין האי ברית נמוסי שמיא וארע
קיימין בקיומייהו וכל זמנא דח"ו ישראל מבטלין האי ברית שמיא וארעא לא מתקיי
וברכאן לא משתכחין בעלמא · ת"ח לא שליטו שאר עמין על ישראל אלא כד בטי
מנייהו קיימא דא · ומה בטילו מנייהו דלא אתפרען ולא אתגליין ועל דא כתיב ויעז
בני ישראל את יי' וגו' וימכור אותם ביד סיסרא ויעזבו את יי' ממש · עד דאת
דבורה ואתנדבת לכל ישראל במלה דא כדין אתכנעו שנאיהון תחותייהו והיינו דתנ
בח ע א דאמר קב"ה ליהושע וכי ישראל אטימין אינון ולא * אתפרעו ולא אתגלייא ולא קיי
יהושע ה קיימא דילי ואת בעי לאעלא לון לארעא ולאכנעא שנאיהון · שוב מול את בני ישרא
שנית · ועד דאתפרעו ואתגלייא האי ברית לא עאלו לארעא ולא אתכנעו שנאיהון
אוף הכא כיון דאתנדבין ישראל בהאי את אתכנעו שנאיהון תחותייהו וברכאן אתחז
לעלמא הה"ד בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יי' · **קם** אחרא ופתח וא
שמות ד ויהי בדרך במלון ויפגשהו יי' ויבקש המיתו למאן למשה · א"ל קב"ה וכי את אז
לאפקא ית ישראל ממצרים ולאכנעא מלכא רב ושליטא ואת אנשיית מנך קיימא · דבר
לא אתגזר מיד ויבקש המיתו · תאנא נחת גבריאל בשלהובא דאשא לאוקדיה ואתר
א נבלעת אותו הד הווא מתוקדא א לשאפא ליה בגויה אמאי הויא א"ל קב"ה את אזיל לקט
חויא רברבא ותקיפא וברך לא אתגזר מיד אתרמיז לחד חויא לקטלא ליה עד דאח
ב פי' כד"א בגמרא אין לצפורה וגזרת לברה ואשתזיב הה"ד ותקח צפורה צור · מהו צור אלא ב אסוותא ומ
בגלמד : אסוותא דכתיב והכרות את ערלת בנה דנצנצא בה רוח קודשא · **קם** אחרא וא
בראשית מה ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר וגו' · וכי אמאי קרי לון וה
קריבין הוו גביה אלא בשעתא דאמר לון אני יוסף אחיכם תווהו דחמו ליה במל
עלאה אמר יוסף מלכו דא בגין דא רווחנא ליה גשו נא אלי ויגשו דאחזי לון האי קיי
דמילה אמר דא גרמת לי מלכו דא בגין דנטרית לה מכאן אוליפנא מאן דנטיר לה
רות ג את קיימא מלכו אתנטרת ליה · מנלן מבעז דכתיב חי יי' שכבי עד הבקר דה
מקטרג ליה יצריה עד דאומי אומאה ונטיר להאי ברית בגין כך זכה דנפקו מנ
מלכין שליטין על כל שאר מלכין ומלכא משיחא דאתקרי בשמא דקב"ה :
תהלים כז **פתח** אידך ואמר כתיב אם תחנה עלי מחנה וגו' הכי תאנא בזאת א
בוטח מהו בזאת דא את קיימא דזמינא תדיר גבי ב"נ ואתרמיזא לעי
ובגיני כך אתמר בזאת כמה דכתיב זאת אות הברית · זאת בריתי · וכלא בח
דרגא · ותאנא זה ואת בחד דרגא אינון ולא מתפרשן · ואי תימא אי הכי כל שא
בני עלמא הכי · אמאי דוד בלחודוי ולא אחרא אלא בגין דאחידא ביה ואתרמיזא ב
והיא כתרא דמלכותא · ת"ח בגין דהאי זאת לא נטר ליה דוד מלכא כדקא חזי מלכו
אתעדי

תעדי מניה כל ההוא זמנא והכי אוליפנא האי זאת אתרמיזא במלכותא דלעילא
אתרמיזא בירושלם קרתא קדישא· א בההוא שעתא דדוד עבר עליה נפק קלא ואמר דוד
מה ב דאתקטרת תשתרי· לך טרדין מירושלם ומלכותא אתעדי מינך מנ"ל דכתיב
הני מקים עליך רעה מביתך מביתך דייקא והכי הוה במה דעבר ביה אתענש ומה דוד
מלכא הכי שאר בני עלמא עאכ"ו· **פתח** אידך ואמר °לולי יי' עזרתה לי כמעט שכנה
ומה נפשי תאנא במה זכאן ישראל דלא נחתי לגיהנם כשאר עמין עכו"ם ולא אתמסרן
בידוי דדומה (תנא) בהאי את דהכי תאנא בשעתא דב"נ נפיק מעלמא כמה ג חבילי
טירין אתפקדן עליה זקפין עינא וחמאן האי את דהוא קיימא דקודשא אתפרשן מניה
ולא אתייהיב בידוי דדומה לנחתא לגיהנם דכל מאן דאתמסר בידוי נחית לגיהנם ודאי·
ובהאי את דחלין עלאין ותתאין ודינין בישין לא שלטין ביה בב"נ אי איהו זכי לנטורי ליה
בהאי את בגין דהוא אתאחיד בשמא דקב"ה כיון ד דדוד מלכא לא נטר את קיימא דא
דק' חזי אתעדי מניה מלכות' ואתטריד מירושלם מיד דחיל דסבר דייחתון ליה מיד וימסרון
ה בידוי דדומה וימות בההוא עלמא עד דאתבשר ביה דכתיב °גם יי' העביר חטאתך
לא תמות ביה שעתא פתח ואמר לולי יי' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי· **פתח** אידך
אמר מאי האי (דכתיב) דאמר דוד והראני אותו ואת נוהו (מאי והראני אותו וא"ה ואת נוהו)
מאן יכיל למחמי ליה לקב"ה אלא הכי תנינן בההיא שעתא דאתגזר עליה ההוא עונשא ודוד
ידע דעל דלא נטר האי ה את כדקא יאות אתענש בהאי דכלא כחדא אחידא וכלא אתרמיז
בהאי את ולא אקרי צדיק מאן דלא נטר ליה כדקא יאות הוה בעי בעותיה ואמר °והראני
אותו ואת נוהו· מאי אותו (אות דיליה אות הברית דהא אותו דקב"ה את דיליה) דא את קיימא
דיליה) קדישא דהא דחילנא דאתאביד מנאי· מאי טעמא בגין דתרין אלין מלכותא
ירושלם בהאי אחידן ובג"כ תלי בבעותיה אותו ואת נוהו דיתהדר מלכותא דהאי את
לאתריה· וכלא חד מלה· **פתח** אידך ואמר °ומבשרי אחזה אלוה מאי ומבשרי ומעצמי
מבעי ליה אלא מבשרי ממש· ומאי היא דכתיב °ובשר קדש יעברו מעליך וכתיב °והיתה
בריתי בבשרכם דתניא בכל זמנא דאתרשים ב"נ בהאי רשימא קדישא דהאי את מניה
חמי לקב"ה מיניה ממש· ונשמתא ו קדישא אתאחידת ביה· ואי לא זכי· דלא נטיר
האי את· מה כתיב °מנשמת אלוה יאבדו דהא רשימו דקב"ה לא אתנטיר ואי זכי ונטיר
ליה שכינתא לא אתפרש מניה אימתי מתקיימא ביה כד אתנסיב והאי את עייל באתריה
מלויין) (דתניא מ"ט וא"ו ה"א אלין כחדא אלא חד דכר וחד נוקבא) אשתתפו כחדא
אקרי חד שמא כדין חסד עלאה שריא עלייהו במאן אתר שריא בסטרא דדכורא· ומאן
ס"ד חס"ד א"ל דאתי ונפק מחכמה עלאה ואתעטר בדכורא ובג"כ ז אתבסמת נוקבא
ג"א דתנן רזא דוי"ו ה"א אלין כחדא כגוונא דדכר ונוקבא אשתתפו כחדא ואינון חד
דין חסד עילאה שריא עלייהו ואתעטר בדכורא ואתבסמת נוקבא)· תו תנינן
אלוה הכי הוא א"ל נהירו דחכמתא: ו' דכר ה' נוקבא אשתתפו כחדא אלוה
אקרי ונשמתא קדישא מהאי אתר אתאחדת וכלא תליא בהאי את וע"ד כתיב
ומבשרי אחזה אלוה· דא שלימותא דכלא מבשרי ממש מהאי את ממש ועל דא
זכאין אינון ישראל קדישין דאחידן ביה בקב"ה זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא
דאתי עלייהו כתיב °ואתם הדבקים ביי' וגו' ובג"כ חיים כלכם היום· א"ר אבא ומה
כל כך אתון חכימין ואתון יתבין הכא אמרו ליה אי ח לפורחא יתעקרו מאתרייהו
לא

א בעטה שעשה מעשה בת שבע
תהלים צד
ב במה שאתה מקושר תהיה ניתר ומוסר ממנו:
ג חבילות ואגודות של בעלי דינים המזיקים מתוקף הדין:
ד בראשית פ ח וכ'
שמואל ב יב
ה אות ברית מילה:
שם טו
איוב יט
ירמיה יא
בראשית יז
איוב ד
ו בעת שנולד האדם ביום לו נפש רוח ונשמה ובהגמול זוכה לכן כדי להשלים האות מליה לך מם לקוח עד שיסכר קליפת יצר הרע כשתקנו במצ'
דברים ד
ז ג"י פי' דלא הוי זווג' דמלכ' במטרוניתא.

לא בזמנא דנוכראה מאבא ועי' בפ' אמור ק ב בפסוק וגם אמנה אחותי בת אבי היא כו': ח אם הצפרים נעקרים ממקומם
ל מקן בלשה אזי אינם יודעים נביכן ישובו אף כן אנחנו אם אנו נעקרים מכאן בזוה קן שלנו מקום מוכן ללמוד תורה אזי לא
נדע לשיבן אנו פונים את עצמינו כמטולר:

לא ידעין לאן אתמסר הה"ד [ו]כצפור נודדת מן קנה כן איש נודד ממקומו ואתרא דא זכי לן
לאורייתא' והאי אורחא דילן בכל ליליא פלגותא אנן קיימין ופלגותא אנן עסקין באורייתא ·
וכד אנן קיימין בצפרא ריחי חקלא ונהרי מיא נהרין לן אורייתא ואתיישבת בלבן ·
ואתר דא [א] הא דיינוה לעילא זמנא חדא · [ב] וכמה סרכי תריסין אסתלקו בההוא דינא
על עונשא *דאורייתא וכדין אשתדלותא דילן יממא ולילא באורייתא הוא ואתרא דא
קא מסייעא לן ומאן דאתפרש מכאן כמאן דאתפרש מחיי עלמא · זקיף ידוי רבי
אבא ובריך לון · יתבו עד דנהר יממא · בתר דנהר יממא אמרו לאינון דרדקי דקמייהו
פוקו וחמו אי נהר יממא וכל חד לימא מלה חדתא דאורייתא להאי גברא רבא · נפקו
וחמו דנהר יממא · אמר חד מנייהו זמין האי יומא אשא מלעילא · אמר אחרא ובהן
ביתא · אמר אחרא חד סבא הכא דזמין האי יומא לאתוקדא בנורא · א"ר אבא
רחמנא ליטזבן · תווה ולא יכיל למללא אמר [ג] קוטרא דהורמנא בארעא אתפסת וכן
הוה דההוא יומא חמו חברייא אפי שכינתא ואסתחרו באשא · ור' אבא [ד] אתלהיט
אנפוי כנורא מחדוותא דאורייתא · תנא כל ההוא יומא לא נפקו כלהו מביתא [ה] וביתא
אתקטר בקיטרא והוו חדתאן מלי בגווייהו כאלו קבלו ההוא יומא אורייתא מטורא דסיני
בתר דאסתלקו לא הוו ידעי אי הוא יממא ואי ליליא · אמר ר' אבא בעוד דאנן קיימי
לימא כל חד מינן מלה חדתא דחכמתא לאקפרא טיבו למאריה דביתא מריה דהלולא

פתח חד ואמר [ו] אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך וגו' · בקדמיתא חצריך לבתר ביתך
ולבתר היכלך · דא פנימאה מן דא ודא לעילא (נ"א לגו) מן דא · ישכון חצריך בקדמיתא
כד"א [ז] והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו · נשבעה בטוב ביתך לבתר
כד"א [ח] בחכמה יבנה בית . בחכמה יבנה בית לא כתיב דהא כתיב הכי הוה משמע
דחכמה בית אקרי אלא כתיב בחכמה יבנה בית היינו דכתיב [ט] ונהר יוצא מעדן להשקות
את הגן וגו' · קדוש היכלך לבתר דא הוא שלימו דכלא דהכי תנינן מהו היכל · כלומר
ה"י כ"ל האי והאי · וכלא אשתלים כחדא · רישא דקרא מה מוכח דכתיב אשרי תבחר
ותקרב ישכון חצריך · האי מאן דמקרב בריה קרבנא קמי קב"ה רעוא דקב"ה בההוא
קרבנא ואתרעי ביה וקריב ליה ושוי מדוריה בתרין אדרין ואחיד להאי ולהאי דהא
תרין אתקשרו כחדא דכתיב ישכון חצריך · חצריך ודאי תרי · בגיני כך חסידי קדמאי
סבאן דהכא כד מקריבין בנייהו לקרבנא דא · פתחי ואמרי אשרי תבחר ותקרב ישכון
חצריך אינון דקיימי עלייהו אמרי נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך · לבתר מברך אשר קב'
להכניסו בבריתו של אברהם אבינו · ואינון דקיימי עלייהו אמרי כשם שהכנסתו לברית וכו
ותנינן בקדמיתא לבעי ב"נ רחמין עליה ולבתר על אחרא דכתיב [י] וכפר בעדו בקדמיתא
ולבתר ובעד כל קהל ישראל · ואנן אורחא דא נקטינן והכי שפיר וחזי לקמאן · א"ר אבא
ודאי כך הוא ויאות מלה ומאן דלא אמר הכי אפיק גרמיה מעשרה חופות דזמין קב"ה
למעבד לצדיקיא בעלמא דאתי וכלהו מתקשרן בהאי: ובגיני כך עשרה מלי דמהימנותא
אית בהאי קרא אשרי תבחר ותקרב וגו' · וכל מלה ומלה חד חופה אתעביד מנך
זכאה חולקיכון בעלמא דא ובעלמא דאתי דהא אורייתא מתקשרא בלבייכו כאילו קיימי
בגופייהו

משלי כז · עס קף ב · תהלים סה · ישעיה ד · משלי כד · בראשית ב · ויקרא יז

א שנתפשט על מקום זו פסק א' כדין ומ"ו מכאן לומדי תורה גדולי הדור ב וכמה פריס גדולים בעלי תריסין מהו מכאן באותו פעם בשביל ביטול תורה :

ג קבר והוקף בעשו' מלמעלה ושפס כאן פכס יודעים כל מה שיהיה שאמרו שירד אש מלמעלה בבית ההוא וכן היה באותו יום

ד שפניו היה נוצץ כאש מרוב שמחה : ה ובבית היה קשור ותמוס סביב קיטור עשן ואש סביב מסבב אותם ויתי ריע ע"א

ופייכו בטורא דסיני בשעתא דאתיהיבת אורייתא לישראל: **פתח** אידך ואמר
זבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וגו'. תאנא כל מאן שמות כ
קריב בריה לקרבנא דא כאילו אקריב כל קרבנין דעלמא לקמיה דקב"ה וכאילו בני
דבחא שלימתא קמיה. בגיני כך בעי לסדרא מדבחא [א] במאנא חד מלייא ארעא א בכלי א' מלא
גזר עליה האי קיימא קדישא ואתחשיב קמי קב"ה כאילו אדבח עליה עלוון וקרבנין עפר להניח בו
אנא ותורי וניחא ליה יתיר מכלהו דכתיב וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך וגו' הערלה ב א"ת
כל המקום אשר אזכיר את שמי מהו אזכיר את [ב] שמי דא (את) מילה דכתיב בה במ"י כמ"ק מילה
סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם האי מזבח אדמה ודאי כמה דאמינא. בתריה מה תהלים כה
תיב ואם מזבח אבנים תעשה לי. רמז לגיורא כד אתגייר דאיהו מעם קשי קדל
קשי לבא האי אקרי מזבח אבנים. לא תבנה אתהן גזית. מה הוא. דבעי לאעלא
יה בפולחנא דקב"ה (בגין) ולא יגזר יתיה עד דינשי פולחנא אחרא דעבד עד השתא
עדי מניה ההוא קשיו דלבא. ואי אתגזר ולא אעדי מניה ההוא קשיא דלבא למיעל
פולחנא קדישא דקב"ה הרי הוא כהאי פסילא דאבנא דגזרי ליה מהאי גיסא ומהאי
יסא ואשתאר אבנא כבקדמיתא בגין כך לא תבנה אתהן גזית דאי אשתאר בקשיותיה
י חרבך הנפת עליה ותחלליה כלומר ההוא גזירו דאתגזר לא מהנייא ליה בגיני כך
לה חולקיה דמאן דאקריב האי קרבנא בחדוותא ברעוא קמי קב"ה ובעי למחדי
בהאי חולקא כל (ד"א ל"ג ההוא) יומא דכתיב [ט] וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך שם ה
עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך: **פתח** אידך ואמר ויהי אברם בן תשעים שנה ותשע שנים
ירא יי' וגו' אני אל שדי התהלך לפני וגו'. האי קרא אית לעיינא ביה וקשיא בכמה
ורהין וכי עד השתא לא אתגלי ליה קב"ה לאברהם אלא (עד) האידנא כד מטא
גי יומין וירא יי' אל אברם ולא קודם. והכתיב ויאמר יי' אל אברם ויי' אמר אל
אברם ויאמר לאברם ידוע תדע וגו' והאידנא מני חושבן יומין וכד מני להו כתיב וירא
יי' אל אברם אשתמע דעד השתא לא אתגלי עלוי. ועוד דכתיב בן תשעים שנה ותשע
שנים בקדמיתא שנה ולבסוף שנים. אלא הכי תאנא כל אינון יומין לא כתיב וירא מ"ט
אלא כל כמה דהוה אטים וסתים (קד) קב"ה לא אתגלי עליה כדקא חזי האידנא אתגלי
עליה דכתיב וירא. מ"ט משום דבעא לגלי ביה האי את כתרא קדישא ועוד דבעא קב"ה
אפקא מניה זרעא קדישא וקדישא לא להוי בעוד דאיהו אטים בשרא אלא אמר השתא
הות בן תשעים שנים ותשע שנה וזמן קריב הוא דינפוק מניה זרעא קדישא להוי
ות קדישא בקדמיתא ולבתר ינפוק מניה זרעא קדישא בגין כך מני יומוי בהאי ולא
בכל הני זמני קדמיתא. תו תשעים שנה דכל יומוי קדמאי לא הוו שנים אלא כחד
שנה דלא הוו יומוי יומין השתא דמטא להאי שנים שנים אינון ולא שנה:

ויאמר אליו אני אל שדי. מאי משמע דעד השתא לא קאמר אני אל
שדי אלא הכי תאנא עבד קב"ה [ג] כתרין תתאין דלא קדישין לתתא ג מדריגות של
כל אינון דלא אתגזרו יסתאבון בהון ורשימין בהון ומאי רשומא אית בהון דאתחזי בהו כחות הטומאות
ין דל"ת ולא יתיר ובגין כך אסתאבון בהו ואתדבקון בהו. בתר דאתגזרו נפקין שהם למטה
אלין ועאלין בגדפוי [ד] דשכינתא ואתגליא בהו יו"ד רשימא קדישא את קיימא שלים מגבול הקדושה
ואתרשים

וזה לעומת זה עשה האלהים
ד בהקדמ' יג א

ואתרשים בהו שד"י ואשתלים בקיומא שלים ועל דא כתיב בהאי אני אל שדי התה
לפני והיה תמים שלים דהשתא את חסר ברשימא דשי"ן דל"ת גזר גרמך והוי של
בראשית כח ברשימא דיו"ד ומאן דאיהו ברשימא דא אתחזי לאתברכא בשמא דא דכתיב °ואל ש
יברך אותך מהו אל שדי ההוא דברכאן נפקן מניה הוא דשליט על כל כתרין תת
וכלא מדחלתיה דחלין ומזדעזעין בג"כ מאן דאתגזר כל אינון דלא קדישין אתר
ישעיה ס מניה ולא שלטין ביה ולא עוד אלא דלא נחית לגיהנם דכתיב °ועמך כלם צדיק
כא וגו' · (כל אינון *דאתגזרו איקרון צדיקים ובג"כ לעולם ירשו ארץ דלא ירית כ
ארץ אלא ההוא דאקרי צדיק אוף הכא ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ וגו')
א"ר אבא זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי זכאה חולקי דאתינא למשמע מ
שם מד אלין מפומיכון כלכו קדישין כלכו בני אלהא קדישא עלייכו כתיב °זה יאמר ליי' א
וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו ליי' ובשם ישראל יכנה · כל חד מנכון אח
ואתקשר במלכא קדישא עלאה ואתון רברבין ממנן תריסין מההוא ארץ דאקרי א
א קנד ב ותרומה קפד ב החיים דרברבנותי אלין ממנא דטלא קדישא : **פתח** אידך ואמר א °אשריך ל
קהלת שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו · וכתיב אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בב
יאכלו הני קראי קשיין אהדדי ולא קשיין הא דכתיב אשריך ארץ דא ארץ דלע
דברים יא דשלטא על כל אינון חיין דלעילא ובג"כ אקרי ארץ החיים ועלה כתיב °ארץ א
יי' אלהיך דורש אותה תמיד וכתיב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תח
כל בה · לא תחסר כל בה דייקא וכל כך למה משום דכתיב שמלכך בן חורין
שמות ד ויקרא כה קב"ה כד"א °בני בכורי ישראל בן חורין מהו בן חורין כד"א °יובל היא קדש תה
לכם וכתיב וקראתם דרור בארץ דהא כל חירו מיובלא קא אתי בג"כ בן חורין ·
תימא בן חורין ולא כתיב בן חירות · הכי הוא ודאי בן חירות מבעי ליה · א
בראשית ב במתניתא סתימאה דילן תנינא · כד מתחברן יו"ד בה' כדין כתיב °ונהר יוצא מע
ב אחרי מות עח א ופ' שלח להשקות את הגן ולא תימא כד מתחברן אלא מתחברן ב ודאי ובג"כ בן חורין הכ
לך קעד א וכאן ועי"ד אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו בחדוותא בשלימו ברעותא · אי
קנג א וקנג ב ארץ שמלכך נער האי ארץ דלתתא דתניא כל שאר ארעי דשאר עמין עכו"ם אתיה
תהלים לז לרברבין תריסין דממנן עלייהו ועילא מכלהו ההוא דכתיב ביה °נער הייתי גם זקנ
ותאנא האי קרא שרו של עולם אמרו ועי"ד כתיב אי לך ארץ שמלכך נער · ווי לעל
דמסטרא דא ינקא וכד ישראל בגלותא ינקין כמאן דייניק מרשותא אחרא · ושר
בבקר יאכלו ולא בכולי יומא · בבקר ולא בזמנא אחרא דיומא דתניא בשעתא דשמ
זורחת ואתיין וסגדין ליה לשמשא רוגזא תלי בעלמא בשעתא דמנחה רוגזא תלי
בעלמא · מאן גרים האי משום דמלכך נער ההוא דאקרי נער · ואתון זכאי קשוט קדי
עליונין בני מלכא קדישא לא ינקין מהאי סטרא אלא מההוא אתר קדישא דלעילא
דברים ד עלייכו כתיב °ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום : **פתח** ר' אבא ואמ
ישעיה ה °אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמו וגו' · הני קראי אית לאסתכלא בהו · אמ
כתיב שירה תוכחה מבעי ליה · לידידי · לדודי מבעי ליה כמה דכתיב שירת דוד
כרם היה לידידי בקרן בן שמן · אסתכלנא בכל אורייתא ולא אשכחנא אתרא דאק

בן שמן · אלא הכי קראי הא אוקמוה חברייא בכמה גוונין וכלהו שפיר והכי הוא
אשירה נא לידידי דא יצחק דהוה ידיד ואקרי ידיד עד לא יפוק לעלמא · אמאי
דתנינן רחימו סגי הוה ליה לקב"ה ביה דלא אתעביד עד דלא אתגזר אברהם
ואקרי שלים ואתוסף ליה ה"א לאשלמותא וכן לשרה האי ה"א אתיהיבת לה ·
אית לאסתכלא ה' לשרה שפיר אבל לאברהם אמאי ה"א ולא יו"ד י' מבעי ליה
הוא דכר הוה אלא רזא עלאה (הוה ד"א הוא) סתים בגוון אברהם סליק לעילא
ל רזא *מה"א עלאה דאיהו עלמא דדכורא · ה"א עלאה וה"א תתאה האי תליא קי א
ורא והאי בנוקבא ודאי · ובג"כ אברהם סליק בה"א דעילא ושרה נחתא בה"א
תא · תו דכתיב כה יהיה זרעך ותנא זרעך ממש דהוה שארי למיעל בהאי
ומאן דשארי למיעל בהאי קיים עאל · ובגיני כך גיורא דאתגזר *גר צדק אקרי בלא לך קסב א
דלא אתא מגזעא קדישא דאתגזרו ועל דא מאן דעאל בהאי שמיה כהאי [א] אברהם א מכאן נהגו לקרא לגרים אברהם
כך כתיב ביה כה יהיה זרעך ממש · ואתמסר ליה ה"א ואי לאו דאתמסר
לשרה הוה ליה לאברהם לאוליד לתתא כמה דהאי ה"א אולידת לתתא · בתר
מסרת ה"א לשרה אתחברו תרין הה"ן כחדא ואולידו לעילא ומאי דנפק מנייהו
יו"ה בגיני כך יו"ד את רישא דיצחק דכר · מכאן [ב] שארי דכורא לאתפשטא ועל דא ב מתחיל
ב כי ביצחק יקרא לך זרע ביצחק ולא בך · יצחק אוליד לעילא דכתיב תתן אמת בראשית כא מיכה ז
קב · יעקב אשלים כלא · ואי תימא וכי אברהם בהאי אתאחיד ולא יתיר והא כתיב
לאברהם אלא אורחא דיליה כך הוא בגין דעביד חסד עם בני עלמא · אבל
דא הכא אחיד ומהכא שריא · ועל דא לא אתגזר אברהם אלא בן תשעים ותשע
ורזא דמלה הא אתיידע ואוקימנא במתניתא דילן · ובגין כך יצחק דינא קשיא
לאחדא לאורחיה ולאולדא וחסד אקרי ועל דא יעקב אשלים כלא מהאי סטרא
אי סטרא מסטרא דאחידו אברהם ויצחק לאורחיהון לעילא הוא שלימותא מסטרא
יהיב להו לאולדא מתתא לעילא הוא שלימותא ועל דא כתיב ישראל אשר בך ישעיה מט
פאר · ביה אתאחידו גוונין מעילא ומתתא ועל דא כתיב הכא שירה דכתיב
ירה נא לידידי שירה ודאי דהא אקרי לאולדא דכר דהא אקרי ידיד עד לא יפוק שם ה
מא · ואית דאמרי (דא) אשירה נא לידידי דא אברהם כד"א מה לידידי בביתי ירמיה יא
רהם ירית ירותא דאחסנת אורחא דא אבל (ע"ל) מה דאמינא דדא יצחק הכי
· שירת דודי לכרמו דא קב"ה דאקרי דודי דכתיב דודי לי ואדוס · ידידי שיר ב
ד בדודי דכר ומניה אתנטע כרם דכתיב היה לידידי בקרן בן שמן מאי
ן בן שמן אלא במה נפיק האי כרם ובמה אתנטע הדר ואמר בקרן מאי
דכתיב בקרן היובל שארי · והאי קרן אתאחיד בההוא דכר יהושע ו
קרי בן שמן מהו בן שמן כד"א בן אורין ותרווייהו חד מלה שמן דמתמן
משחא ורבו [ג] לאדלקא בוצינין ובגין כך בן שמן ודא שמן ורבו נגיד ג לאדליק נרות שהו' תשורו' מהרנו' הקדוש' שיאירו בנשפם לאמ' ד כטבעם זו שמסובבת מכל צד
ק ואדליק בוצינין עד דנטיל ליה וכניש ליה האי קרן ודא אקרי קרן היובל
י כך לית משיחותא דמלכותא אלא בקרן ועל דא אתמשך מלכותא דדוד
תמשח בקרן ואתאחיד ביה · ויעזקהו (ויסקלהו) כהאי [ד] עזקא דאסתחר לכל סטרין ·

ויסקלהו

ויסתלקו דאעדי מניה ומחולקיה כל אינון דרברבין כל אינון [א] תריסין כל אינון [ב] כת
תתאין והוא נסיב ליה להאי (קרן) כרם לחולקיה דכתיב כי חלק יי׳ עמו יעקב ח
נחלתו · ויטעהו שורק כד״א ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת כל״כ כתיב בה
מכאן שארי אברהם לאולדא לעילא ומהאי נפק זרע אמת כלה זרע אמת ודאי ה
דכתיב כה יהיה זרעך וכלא חד מלה · זכאה חולקהון דישראל דירתו ירותא קדי
דא · כופיה דקרא ויבן מגדל בתוכו מהו מגדל כד״א מגדל עז שם יי׳ בו ירוץ צ
ונשגב · בו ירוץ צדיק ודאי וגם יקב חצב בו דא תרעא דצדק כד״א פתחו לי ש
צדק · מאי משמע דכל בר ישראל דאתגזר עייל בתרווייהו [ג] וזכי לתרוויהו ומאן דקי
בריה לקרבנא דא עייל ליה בשמא קדישא ועל את דא מתקיימין שמיא וא
דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי · והאי מאריה דכל
דא זכה לכלא למחזי קב״ה אנפין באנפין בהאי יומא · זכאה חולקא דזכינא לג
יומא חבאה חולקך עמנא והאי ברא דאתייליד לך קרינא עליה כל הנקרא בשמי
יצרתיו אף עשיתיו · וכתיב וכל בניך למודי יי׳ וגו׳ : [ד] אוזפוה לרבי אבא תלת מיל
אמרו ליה האי מריה דהלולא אוספיך זכה לכולי האי · בגין דקיים קיימא דמלוה א
מאי הוא אמר ההוא גברא דביתאי אתת אחי הוות ומית בלא בנין ונסיבנא לה ו
הוא ברא קדמאה דהוה לי מנה וקרינא ליה בשמא דאחי דאתפטר · א״ל מ
ולהלאה קרי ליה אידי והיינו אידי בר יעקב בריך לון רבי אבא ואזיל לארחיה ·
אתא סדר מלין קמיה דר׳ אלעזר ודחיל למימר לר׳ שמעון · יומא חד הוה ק
דר״ש · וא״ר שמעון מאי דכתיב ויפול אברם על פניו וידבר אתו אלהים לאמר
הנה בריתי אתך · משמע דעד דלא אתגזר הוה נפיל על אנפוי ומליל עמיה · ב
דאתגזר קאים בקיומיה ולא דחיל · אני הנה בריתי אתך דאשכח גרמיה גזי
אמר ליה רבי אבא אי ניחא קמיה דמר דלימא קמיה מאינון מלי מעלייתא דשמ
בהאי · אמר ליה אימא · אמר ליה דחילנא דלא יתענשו על ידאי · אמר ליה
משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטוח ביי׳ · סח ליה עובדא וסדר קמיה כל א
מלין · אמר ליה וכי כל הני מלי מעלייתא הוו טמירין גבך ולא אמרת לה
גזרנא עלך [ה] דכל תלתין יומין אלין תלעי ותנשי · ולא כתיב אל תמנע
מבעליו בהיות לאל ידך לעשות · וכך הוה אמר גזרנא דבאורייתא דא [ו] יגלון ל
(ויגלון בבבל) בינֵי חברייא · הלם דעתיה דרבי אבא · יומא חד חמא ליה
שמעון אמר ליה [ז] טופסרא דלבך באנפך שכיח · אמר ליה [ח] לא על דידי
אלא על דידהו · אמר ליה ח״ו דאתענשו אלא בגין דמלין אתגליין בינייהו
כך · וכד יגלון בינֵי חברייא ילפון אינון ארחין (ואתנסמן) ואתכסיין מלין בגווייהו ה
מלין לא אתגליין אלא בינא דהא קב״ה [ט] אסתכים עמנא ועל ידנא אתג
מלין · אמר רבי יוסי כתיב אז יבקע כשחר אורך וגו׳ · זמין קב״ה לאכרזא על
ויימא אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך · וכבוד יי׳ יאסף

רג״י

א בר״י ע׳ לוחו׳
דברים לב
ירמיה ב
ב בילדתים בשאון
ישעיה ה
משלי יח
תהלים קיח
ירמיה לג
ישעיה מג
שם נד
ג מילה בכו״י ופריעה בצדיק
אמור לא ב
ד פי׳ שמין לו טייה בגזר עלוז פיטריה לי׳ יום בלמוד בכה׳ לשכחם כדי שלא יגלום לאחרי׳ וכן הי׳
תהלים קיב
משלי ג
ו פי׳ יגלו הדברים לבבל בין החכמי׳ כו׳
פניו רבי אבא מצטער על זה
ישעיה נח
ז דפוס וציור שבלבך בפניך שכיח ומצוי

ח ר״ל יהיה בפניך הזועפי׳ וירוקי׳ בזה כלבך איזה דאגה וצער בשביל זה וכתיב לו ה לא שאני מצטער על עצמי אלא בשביל כ... שמא יתענשו ע״י לא״ר זה כפ׳ תגל׳ בינ״ה : ט מסכי׳ עמנו ע׳ פ׳ ויהי דף רכד ע״ב ורכס ע״א :

זהר

בי חייא פתח °הנצנים נראו בארץ
עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע
ארצנו · הנצנים נראו בארץ כד ברא קב"ה
למא · יהב בארעא כל חילא דאתחזי לה
לא הוה בארעא ולא אפיקת איבין בעלמא
ד דאתברי אדם כיון דאתברי אדם כלא
תחזי (ד"א נ"א למיפק) בעלמא וארעא
יאת איבהא וחילהא דאתפקדו בה ·
וונא דא שמים לא יהבו חילין לארעא
ד דאתא אדם הה"ד °וכל שיח השדה
רם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם
מח כי לא המטיר יי' אלהים על הארץ
דם אין לעבוד את האדמה אטמרו כל
נון תולדין ולא אתגלון ושמי' אתעכבו
לא אמטירו על ארעא בגין דאדם אין דלא
שתכח ולא אתברי וכלא אתעכב בגיניה
ון דאתחזי אדם מיד הנצנים נראו בארץ
ל חיילין דאטמרו אתגליאו ואתיהיבו
ה · עת הזמיר הגיע דאתתקן תקונא
תושבחן לזמרא קמי קב"ה מה דלא
שתכח עד לא אתברי אדם · וקול התור
מע בארצנו (דהא ד"א דא) (ד"א נ"א כל)
ה דקב"ה (ד"א נ"א דעבד) דלא
אשתכח

מדרש הנעלם

רבנן פתחי בהאי קרא °לריח *שמניך טובים שמן תורק שמך וגו' · ת"ר שה"ש א / פס א / נט ב
האי נשמתא דבר איניש בשעתא דסלקא
מארעא לרקיעא וקיימא בההוא זיהרא
עלאה דאמרן קב"ה מבקר לה · ת"ש א"ר
שמעון בן יוחאי כל נשמתא דצדיקייא
כיון דקיימא באתר שכינתא יקרא דחזיא
למיתב קב"ה קרי לאבהתא ואמר לון זילו
ובקרו לפלניא צדיקא דאתא ואקדימו ליה
שלמא מן שמי והינון אמרין מארי עלמא לא בראשית ב
אתחזי לאבא למיזל למיחמי לברא ברא
אתחזי למיחמי ולמחזי ולמתבע לאבוי והוא
קרי ליעקב ואמר ליה אנת דהוה לך צערא
דבנין זיל וקביל (אולפניה) פני דפלניא
צדיקא דאתא הכא ואנא איזיל עמך הה"ד
°מבקשי פניך יעקב סלה מבקש לא נאמר תהלים כד
אלא מבקשי א"ר חייא מרישיה דקרא
משמע דכתיב זה דור דורשיו וגו' ·
א"ר יעקב א"ר *חייא יעקב אבינו נ"א עקיבא / א לעיל פו א
הוא כסא הכבוד וכן תאנא דבי
אליהו יעקב אבינו הוא כסא בפני עצמו
דכתיב °וזכרתי את בריתי יעקב ברית ויקרא כו
כרת קב"ה ליעקב לבדו יותר מכל אבותיו
דעביד

ב כשקומץ עיניו כי מי שרוצה לראות דבר מרחוק קומץ עיניו מעט כענין שכתב בעל העקידה בפסוק הנה עין יי' אל יראיו

פתרי תורה

סר) א הורמנותא דמלכא אתחזי בתלת גוונין גוון חד חיזו דאתחזי לעינא מרחיק
ועינא לא יכיל לקיימא בבירורו דחזי בגין דאיהו מרחיק עד
טיל עינא חיזו זעיר ב בקמיטו דיליה וע"ד כתיב °מרחוק יי' נראה לי · גוון תניין ירמיה לא
זו דהאי (נ"א דחד) עינא בסתימו דיליה דהאי גוון לא אתחזי לעינא בר בסתימו
יר דנקט ולא קיימא בבירורו סתים עינא ופתח זעיר ונקיט ההוא חיזו וגוון דא (נ"א
ן ודא) אצטריך לפתרונא לקיימא על מה דנקיט עינא ועל דא כתיב °מה אתה שם א
אה · גוון תליתאה הוא זהר אספקלריאה דלא אתחזי ביה כלל בר בגלגולא דעינא
איהו סתים בסתימו ומגלגלין ליה בגלגולא ואתחזאי בהאי גלגולא אספקלריאה
דנהרא

אשתכח בעלמא עד דאתברי אדם · כיון
דאשתכח אדם כלא אשתכח · בתר דחטא
כלא אסתלק מעלמא ואתלטיא ארעא הה"ד
(בראשית ג) ארורה האדמה בעבורך וגו' · וכתיב כי
(שמואל א ב) תעבוד את האדמה לא תוסף תת כחה לך
וגו' · וכתיב וקוץ ודרדר תצמיח לך · אתא
נח ותקין קרדומין ופצירי בעלמא · ולבתר
וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה
אתו בני עלמא וחבו קמיה דקב"ה · ואסתלקו
(תהלים קד) חילין דארעא (דעלמא) כמלקדמין והוו קיימי
עד דאתא אברהם · כיון דאתא אברהם
(לעלמא) מיד הנצנים נראו בארץ אתתקנו
ואתגלו כל חילין בארעא · עת הזמיר הגיע ·
בשעתא דאמר ליה קב"ה דיתגזר כיון דמטא
ההוא זמנא דברית אשתכח ביה באברהם
ואתגזר כדין אתקיים ביה כל האי קרא
ואתקיים עלמא ומלה דקב"ה הוה באתגלייא
ביה הה"ד וירא אליו יי' · רבי אלעזר פתח
האי קרא (בשעתא) בתר דאתגזר אברהם ·
דעד לא אתגזר לא הוה מליל עמיה אלא
מגו דרגא תתאה ודרגין עלאין לא הוו
קיימי על ההוא דרגא כיון דאתגזר מיד
הנצנים נראו בארץ אלין דרגין תתאין
דאפיקת ואתקינת האי דרגא תתא' · עת
א הזמיר הגיע אילין ענפוי דערלה וקול
התור נשמע בארצנו דא קול דנפיק מגו
ההוא

א פי' לבון לא הזמור עת בה לכרית הקלי' החיצונית מן העולם המעכבי' לבא רוב טובה בעולם :
ב כמחשבה שמתעורר באד' כשסותם עיניו ואז פועל כח השכלי' יותר מבעת שעיניו פתוחים שמבלבל אותו ראות הגשמיי פ"פ הסוד בלו הוא מבואר בתקוני' בכמה מקומות ענין סתימו דעיינין ופתיחו דעיינין

דעביד ליה כסא הכבוד בר מן קדמאה:
רבי אליעזר הוה יתיב והוה לעי באורייתא
אתא לגביה ר' עקיבא אמר ליה במאי
קא עסיק מר א"ל בהאי קרא דכתיב וכסא
כבוד ינחילם מהו כסא כבוד ינחילם זה יעקב
אבינו דעביד לי' כרסי יקר בלהודוי לקבלא
אולפן נשמתא דצדיקיא וקב"ה אזיל עמיה
בכל ריש ירחא וירח' · וכד חמי נשמתא יקר
אספקלריא' שכינת' דמאריה מברכת וסגדת
קמי קב"ה הה"ד ברכי נפשי וגו' · א"ר
עקיבא קב"ה קאים עלוהי · ונשמתא פתח
ואמר יי' אלהי גדלת מאד וגו' כל הפרשה
עד סיומא דקאמר יתמו חטאים וגו' · ועוד
א"ר עקיבא ולא דא בלחודוי אלא משבחת
ליה על גופא דאשתאר בעלמא דין ואמר
(תלים קג) ברכי נפשי את יי' וכל קרבי וגו'
וקב"ה אזיל · מנא לן האי מהאי קרא דכתיב
וירא אליו יי' באלוני ממרא זה יעקב מהו
ממרא משום דאחסין מאתן עלמין מעדן
והוא כסא א"ר יצחק ממרא בגימטריא מאתן
ותמנין וחד הוה מאתן דעדן דכתיב (שיר ח)
ומאתים לנוטרים את פריו ותמנין וחד דהוא
כסא ובג"כ אתקרי וירא אליו יי' באלוני
ממרא ועל שום דא נקרא ממרא · א"ר
יהודה מהו באלוני ר"ל תוקפי הה"ד (בראשית
מט) אביר יעקב · והוא יושב פתח האהל
הה"ד (תלים טו) יי' מי יגור באהלך וגו'
כחום

פתרי תורה

דנהרא ולא יכיל לקיימא בההוא גוון בר דחזי זוהר מנהרא ב בסתימו דעינא ועל דא כתיב
(יחזקאל לז) היתה עלי יד יי' * ויד יי' עלי חזקה וכלהו מתפרשן מנביאי קשוט בר משה מהימנא
(שם ג) עלאה דזכה לאסתכלא לעילא במה דלא אתחזי כלל · עליה כתיב לא כן עבדי משה וגו':
(נ"א ויד ה' היתה אלי) (במדבר יב) **וירא** אליו ג אתחזי ואתגלי ליה שכינתא גו אינון דרגין דאתחברו בסטרוי מיכאל
לסטר ימינא גבריאל לסטר שמאלא · רפאל לקמא · אוריאל לאחורא
ועל דא אתגליא עליה שכינתא בהני אלוני בוסמין (נ"א גולמין) דעלמא בגין לאחזאה
קמייהו ברית (ד"א ל"ג קדמאה רשימו) קדישא דהוה בכל עלמא ברזא דמהימנותא ·
והוא יושב פתח האהל · מאן פתח האהל · דא אתר דאקרי ברית רזא דמהימנותא ·
כחום היום · דא רזא דאתדבק ביה אברהם תוקפא דסטרא דימינא דרגא דיליה · פתח
האהל

ג תקונים כה

הוא פימאה דכלא* והוא קול נשמע ולא
ול דגזר מלה למללא ועביד לה שלימו ·
"ה דעד לא אתגזר אברהם לא הוה עליה
לא האי דרגא *כדאמרן כיון (לבתר)
אתגזר מה כתיב וירא אליו יי׳ למאן
בא לא כתיב וירא יי׳ אל אברם דאי לאברם
אי שבחא הכא יתיר מבקדמיתא עד לא
תגזר דכתיב וירא יי׳ אל אברם אלא רזא
תימא איהו וירא אליו יי׳ לההוא דרגא
מליל עמיה מה דלא הוה מקדמת דנא
ד לא אתגזר דהשתא אתגלי קול ואתחבר
דבור כד מליל עמיה · והוא יושב פתח
אהל · והוא ולא גלי מאן · אלא הכא
י חכמתא דכלהו דרגין שרו על האי
רגא תתאה בתר דאתגזר אברהם · ת"ח
רא אליו יי׳ דא הוא רזא דקול דאשתמע
אתחבר בדבור ואתגלי ביה · והוא
שב פתח האהל דא עלמא עלאה דקאים
נהרה עליה · כחום היום · דהא
תנהיר ימינא דרגא דאברהם אתדבק
ה: ד"א כחום היום בשעתא דאתקרב
רגא לדרגא בתיאובתא דדא לקבל דא:
וירא

כחום היום דכתיב]וזרחה לכם יראי שמי מלאכי ג
שמש צדקה ומרפא בכנפיה · אמר רבי א דף נ ע"ב
יוחנן בן זכאי בההיא שעתא אזיל קב"ה
ובגין דשמעין אבהתא אברהם ויצחק כה ב
דקב"ה אזיל לגביה תבעון מן יעקב למיזל
עמהון ולאקדמא ליה שלם ואינון קיימין
עלויה ממאי דכתיב ·

וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים
נצבים עליו · שלשה אנשים
(דקיימין) אלין אבהתא אברהם יצחק ויעקב
דקיימין עלוהי וחמו עובדין טבין דעביד ·
וירא וירץ לקראתם מפתח האהל וישתחו
ארצה משום דחמי שכינת יקרא עמהון
הה"ד]על כן עלמות אהבוך (אלו הן האבות): שיר א

דבר אחר וירא אליו יי׳ באלוני ממרא ·
רבנן פתחי בהאי קרא בשעת
פטירתו של אדם דתניא אמר רבי יהודה
בשעת פטירתו של אדם הוא יום הדין
הגדול שהנשמה מתפרדת מן הגוף ולא
נפטר אדם מן העולם עד שרואה את
השכינה הה"ד]כי לא יראני האדם וחי שמות לג
ובאין עם השכינה שלשה מלאכי השרת
לקבל נשמתו של צדיק הה"ד וירא אליו יי׳

י׳ · כחום היום זה יום הדין הבוער כתנור להפריד הנשמה מן הגוף · וישא עיניו
א והנה שלשה אנשים המבקרים מעשיו מה שעשה והוא מודה עליהם בפיו וכיון
נשמה רואה כך יוצאת מן הגוף עד פתח בית הבליעה ועומדת שם עד שמתודה
מה שעשה הגוף עמה בעולם הזה ואז נשמת הצדיק היא שמחה במעשיה
מחה על פקדונה · דתניא א"ר יצחק נשמתו של צדיק מתאוה אימתי תצא מן
ולם הזה שהוא הבל כדי להתענג בעולם הבא · ת"ר כשחלה רבי אליעזר הגדול
וא יומא ע"ש הוה ואותיב לימיניה הורקנוס בריה והוה מגלי ליה עמיקתא
סתרתא והוא לא הוה מקבל בדעתיה מלייא דחשיב כמטורף בדעתיה הוה ·
ן דחמא דדעתא דאבוי מתישבא עלוי קביל מניה מאה ותמנין ותשעה רזין
אין כד מטא לאבני שיש דמתערבי במיא עלאה בכה רבי אליעזר ופסק למימר
ר קום התם ברי א"ל אבא למה אמר ליה חזינא]דאוחית חלף מן עלמא ב שתמסר
. זיל ואימא לאמך דתסתלק תפלאי באתר עלאה ובתר דאסתלק מן עלמא ואיתי להיות עבר והלך מן העולם
א למחמי לכון לא תבכי דאינון קריבין עלאין ולא תתאין ודעתא דבר נש לא ידע ותעלם בעס"ב למדר' הנעלם

וירא אליו · אמר רבי אבא עד לא אתגזר אברהם הוה אטים כיון דאתגזר אתגלי כלא ושרא עליה שכינתא בשלימו כדקא יאות · תא חזי והוא יושב פתח האהל · והוא דא עלמא עלאה דשרי על האי עלמ' תתאה · אימתי כחום היום בזמנא דתיאובת' דחד צדיק למישרי בי' מידי

תוספתא

וירא אליו יי' באלוני ממרא אמאי באלוני ממרא ולא באתר אחרא אלא בגין דיהיב ליה עיטו' על גזירו דקיימ' דיליה בשעתא דאמר קב"ה לאברהם למגזר אזל אברהם לימלך עם חברוי · אמר ליה ענר אנת בן תשעין שנין ואת מעיק גרמך · א"ל ממרא דכרת יומא דרמו לך כשדאי באתון דנורא והוא
בראשית יב כפנא דעבר על עלמא דכתיב ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה ואינון מלכין
שיר ב דרדפת בתריהון ומחית יתהון וקב"ה שזיבך מכלא ולא יכיל בר נש למעבד לך ביש קום עביד פקודא דמרך · א"ל קב"ה ממרא אנת יהבת ליה עיטא למגזר חייך לית אנא מתגלי עליה אלא בפלטרין דילך הה"ד
ע"ב באלוני ממרא * **וישא** עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו · מאן אנון שלשה אנשים · אלין אברהם יצחק ויעקב דקיימי עליה דהאי דרגא ומנייהו יניק

בהו · עד דהוו יתבי עאלו חכימי דרא למבקר ליה אוליט להו על דלא אתו לשמשא ליה דתנינן גדולה שמושה יותר מלימודה עד דאתא רבי עקיבא א"ל עקיבא עקיבא למה לא אתית לשמשא לי (דהא אתא עתא לאצרפא) א"ל רבי לא הוה לי פנאי · ארתח אמר אתמהא עלך אי תמות מיתת עלמך לטייה דיהא קשה מכלהון מיתתיה · בכי רבי עקיבא ואמר ליה רבי אוליף לי אורייתא · אפתח פומיה רבי אליעזר במעשה מרכבה אתא אשא ואסחר לתרויהון אמרו חכימיא ש"מ דלית אנ חזיין וכדאין לכך נפקו לפתחא דברא ויתיב תמן הוה מה דהוה אזל אשא ואוליף בבהרת עזה תלת מאה הלכות פסוקות ואולין ליה רי"ו טעמים דפסוקי דשיר השירים והוו עינוי דר' עקיבא נחתין מיי ואתחזר אשא כקדמיתא כד מטא להא פסוקא סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני לא יכיל למסבל רב עקיבא וארים קליה בבכייתא וגנ ולא הוה ממלל מדחילו דשכינתא דהו תמן אורי ליה כל עמיקתא ורזין עלא דהוה ביה בשיר השירים · ואומי לי אומאה דלא ישתמש בשום חד פסוק מני כי היכי דלא ליחריב עלמא קב" בגיניה ולא בעי קמיה דישתמשון בי ברייתי

סתרי תורה

האהל רזא דתרעא דצדק פתחא דמהימנותא דבדין עאל ביה אברהם בההיא רשימ' קדישא · כחום היום דא צדי"ק דרגא דהבורא חדא דעאל ביה מאן דאתגזר ואתרשי' ביה רשימא קדישא דדא אתעבר מערלה ועאל בקיומא דתרין דרגין אלין דאינון ר' דמהימנותא : **והנה** שלשה אנשים וגו' · אלין תלת מלאכין שליחן דמתלבשן באוי'
לד ע"א ונחתי להאי עלמא (ואתחזון) * בחיזו דבר נש ותלת הוו כגוונא דלעילא בגין דקשת ל' אתחזי אלא בגוונין תלתא חוור וסומק וירוק והכי הוא ודאי ואלין אינון שלש' אנשים תלתא גוונין גוון חוור גוון סומק גוון ירוק · גוון חוור דא **מיכאל** בו' דאיהו סטרא דימינא · גוון סומק דא **גבריאל** סטרא דשמאלא · גוון ירוק ד' רפאל

יק (יסודא דעלמא) והאן כדין וירא וירץ
קראתם דתיאובתא דהאי דרגא תתאה
אתחברא בהו וחדוותא דילה לאתמשכא
בתרייהו · וישתחו ארצה לאתתקנא כרסייא
גבייהו · ת"ח עבד קב"ה לדוד מלכא [א] חד
סמכא מכרסייא עלאה כאבהן · ואע"ג
איהו כרסייא לגבייהו · אבל בזמנא דאתחבר
בהו איהו חד סמכא לאתתקנא בכרסיא
עלאה · ובג"כ נטל מלכותא *בחברון דוד
מלכא שבע שנין לאתחברא בהו והא אתמר ·
' אבא פתח ואמר [ב]מי יעלה בהר יי' ומי
קום במקום קדשו · ת"ח כל בני עלמא
א [ג] חמאן על מה קיימי בעלמא · ויומין
אזלין וסלקין וקיימי קמי קב"ה כל אינון
יומין דבני נשא קיימי בהו בהאי עלמא
כא כלהו אתבריאו [ג] וכלהו קיימי לעילא
מנלן דאתבריאו דכתיב [ד]ימים יוצרו · וכד
מטאן יומין לאסתלקא מהאי עלמא כלהו
קריבין קמי מלכא עלאה הה"ד [ה]ויקרבו ימי
וד למות · [ו]ויקרבו ימי ישראל למות · בגין
דכד ב"נ איהו בהאי עלמא לא אשגח ולא
אסתכל על מה קאים אלא כל יומא ויומא
חשיב כאילו הוא אזיל ברקנייא דהא כד
נשמתא נפקת מהאי עלמא לא ידעת לאן
אורחא סלקין לה דהא אורחא לסלקא לעילא
אתר דנהירו דנשמתין עלאין נהרין לא
אתייהיב

ברייתי מסגיאות קדושתא דאית ביה לבתר
נפיק ר"ע וגעי ובכעין עינוי מיא והוה אמר
ווי רבי ווי רבי דאשתאר עלמא יתום מנך
עאלו כל שאר חכימיא גביה ושאלו ליה
ואתיב להאן הוה דחיק ליה (שעתא) לר"א א עמוד אחד לבנך סכנוד
אפיק תרי דרועוי ואנחון על לביה פתח
ואמר אי עלמא עלאה· חזרת לאטלא ולאגנזא
מן תתאה כל נהירו ובוצינא ווי לכון תרי
דרעי ווי לכון תרי תורות דישתכחון יומא עט ב
דין מן עלמא דא"ר יצחק כל יומו דר'
אליעזר הוה נהירא שמעתא מפומיה כיומא תהלים כד
דאתיהיבת בטורא דסיני · אמר אורייתא ב והרא כב ב
(סברית גמרא) גמרית וחכמתא סברית
ושמושא עבדית דאילו יהון כל בני אינשא
דעלמא סופרים לא יכלין למכתב ולא חסרי
תלמידי מחכמתי אלא ככוחלא בעינא ואנא ג לך לך פא ע"א
מרבותי אלא כמאן דשתי בימא · ולא הוה שם קלט
אלא למיתן טיבותא לרבוהי יתיר מניה · והוו
שאלין מניה בההוא סנדלא דיבום עד דנפק מלכים א ב
נשמתיה ואמר טהור ולא הוה תמן ר"ע · בראשית מז
כד נפק שבתא אשכחיה ר' עקיבא דמית
בזע מאניה וגריר כל בשריה ודמא נחית
ונגיד על דיקניה הוה צוח ובכי נפק
לברא ואמר שמיא שמיא אמרו לשמשא
ולסיהרא דנהירותא דהוה נהיר יתיר
מנהון הא אתחשך · אמר

סתרי תורה

פאל והני אינון תלת גוונין דקשת [ד] דקשת לא אתחזי אלא עמהון ובג"כ וירא ד ריש פנחס דף רטו ולעיל
אליו גלוי שכינה בתלת גוונין אלין וכלהו אצטריכו חד לאסיא מן המילה נח ד' עא ע"ב
דא רפא"ל מאריה דאסוון וחד לבשרא לשרה על ברא ודא איהו מיכאל בגין
דאיהו אתמנא לימינא וכל טבין וברכאן בידיה אתמסרן מסטרא דימינא וחד
להפכא לסדום ודא איהו גבריאל דאיהו לשמאלא · ואיהו ממנא על כל דינין דעלמא
מסטרא (דדינא) דשמאלא למידן ולמעבד על ידא דמלאך המות דאיהו מארי
דקטולא דבי מלכא וכלהו עבדו שליחותהון וכל חד וחד כדקא חזי ליה מלאך גבריא"ל
בשליחותיה לנשמתא קדישא ומלאך המות בשליחותיה לנפשא דיצר הרע · ועם כל דא
נשמתא קדישא לא נפיק עד דחזי שכינתא כד חמא לון מתחברן כחדא כדין חמא שכינתא
בגוונא

אתייהיב לכלהו כמתין דהא כגוונא דאיהו
אמשיך עליה בהאי עלמא הכי אתמשכת
לבתר דנפיק מניה · ת"ח אי ב"נ אתמשיך
בתר קב"ה ותיאובתא דיליה אבתריה בהאי
עלמא לבתר כד נפיק מניה איהו אתמשיך
שיר ג אבתריה ויהבין ליה אורח לאסתלקא לעילא
בתר ההוא משיכו דאתמשיך ברעותא כל
יומא בהאי עלמא · א"ר אבא יומא חד
ארענא בחד מתא מאינון דהוו מן בני קדם
קהלת ו ואמרו לי מההיא חכמתא דהוו ידעין מיומי
קדמאי והוו אשכחן ספרין דחכמתא דלהון
וקריבו לי חד ספרא והוה כתיב ביה דהא
כגוונא דרעותא דב"נ איכוון ביה בהאי
עלמא הכי אמשיך עליה רוח מלעילא כגוונא
איוב ט דההוא רעותא דאתדבק ביה אי רעותיה
איכוין במלה עלאה קדישא איהו אמשיך
עליה לההוא מלה מלעילא לתתא לגביה ·
ואי רעותיה לאתדבקא בסטרא אחרא
ואיכוין ביה איהו אמשיך לההיא מלה מלעיל'
לתתא לגביה · והוו אמרי דעקרא דמלתא
תלייא במלין ובעובדא וברעותא לאתדבקא
ובדא אתמשך מלעילא לתתא ההוא סטרא
דאתדבק בה ואשכחנא ביה כל אינון עובדין
ופולחנין דככביא ומזלי ומלין דאצטריכו
לון והיאך רעותא לאתכוונא בהו בגין
לאמשכא

אמר ר' יהודה בשעה שנשמת הצדיק רוצ
לצאת שמחה .והצדיק בטוח במיתתו כ
לקבל שכרו הה"ד וירא וירץ לקראת
בשמחה לקבל פניהם מאיזה מקום מפ
האהל כדקא אמרן וישתחו ארצה לגבי שכ
ר' יוחנן פתח ואמר עד שיפוח היום ונ
הצללים סוב דמה לך דודי לצבי או לעופ
האילים · עד שיפוח היום וגו' · זו אזה
לאדם בעודו בעולם הזה שהוא כהרף ע
ת"ח מה כתיב ואלו חיה אלף שנים פעמ
וגו' · ביום המיתה כל מה שחיה נח
כיום אחד אצלו · אמר רבי שמעון נש
של אדם מתרה בו ואומרת עד שיפוח ה
(ונסו הצללים) וידמה בעיניך כהרף עין בע
בעולם הזה · ונסו הצללים הה"ד כי
ימינו עלי ארץ בבקשה ממך סוב דמה
דודי לצבי וגו' · ד"א עד שיפוח היום
אר"ש בן פזי זו אזהרה לאדם בכ
בעולם הזה שהוא כהרף עין מה הצבי
ברגליו אף אתה היה קל כצבי או כעו
האילים לעשות רצון בוראך כדי שת
העולם הבא שהוא הרי בשמים הנקרא
יי' הר התענוג ההר הטוב · א"ר ה
אמר רב אי הוינא מסתכלין בפרשתא
נסתכל בחכמתא אי עניינא דנשמתא
לאו רישא סופא ולאו סופא רי
ואי

סתרי תורה

בראשית לג (כגוונא דא) בגוונא וסגיד דכתיב וישתחו ארצה כגוונא דיעקב שנאמר וישתח
שם מז ישראל על ראש המטה לשכינה ולגבי שכינתא אמר בשמא אדנ"י ולגבי צדיק או
דהא כדין אקרי אדון כל הארץ כד אתנהרא מצדיק ואתנהרא בגוונא דהא ג
(דא איהו כגוונא דא כדין) דא אשתלים לעילא מהכא דהיו דלתתא משיך מ
מלעילא דהא גוונין אלין משכין משיכא מלעילא מאינון מקורין עלאין אד
משכא מלעילא באלין תלת גוונין דאתלבש בהו ובהו נטלא כל מה דנטלי מלעי
ובגין דאינון חבורא דילה וסמכין דילה בכלא אתמר שמא אדנ"י דהא שמא
אתגלי ליה כליל ברזין עלאין אתגלי ליה באתגליא מה דלא הות מקדמת ד
דלא הוה גזיר ועד דאתגזר לא בעא קב"ה לאפקא מניה זרעא קדישא כיון דאת
מיד נפק מניה זרעא קדישא ובגין כך אתגלי עליה שכינתא באינון דר
קדישין

לאמשכא לון לגבייהו · כגוונא דא מאן דבעי
לאתדבקא לעילא ברוח קודשא דהא בעובדא
ובמלין וברעותא דלבא לכוונא בההיא מלה
תלייא מלתא לאמשכא ליה לגביה מעילא
לתתא ולאתדבקא בההיא מלה והוו אמרי
במה דבר נש אתמשך בהאי עלמא הכי
נמי משכין ליה כד נפיק מהאי עלמא ובמה
דאתדבק בהאי עלמא ואתמשך אבתריה הכי
אתדבק בההוא עלמא אי בקודשא בקודשא
ואי במסאבא במסאבא · אי בקודשא משכין
ליה לגבי ההוא סטר ואתדבק ביה לעילא
ואתעביד ממנא שמשא לשמשא קמי קב"ה
בין אינון שאר מלאכין כמה דהכי אתדבק
לעילא וקאים בין אינון קדישין דכתיב °ונתתי
לך מהלכים בין העומדים האלה · הכי נמי
כגוונא דא אי במסאבא משכין לי' לגבי ההוא
סטר ואתעביד כחד מנייהו לאתדבקא בהו
ואינון אקרון נזקי בני נשא ובההיא שעתא
דנפיק מהאי עלמא נטלין ליה ושאבין ליה
בגיהנם בההוא אתר דדייני לון לבני מסאבא
דסאיבו גרמייהו ורוחייהו ולבתר אתדבק בהו
ואיהו נזקא *כחד מאינון נזקי דעלמא ·
תמינא לון בני קריבא דא למלין
דאורייתא · אבל אית לכו לאתרחקא
(מגו) מאינון ספרין (אלין) בגין דלא
יסטי

ואי עניינא לפטירת אינש מעלמ' היא נסתור
כל פרשת' או נוקים פרשת' בהאי או בהאי
מהו יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם וגו'
ואקחה פת לחם וגו' וימהר אברהם האהלה
אל שרה וגו' ואל הבקר רץ אברהם וגו' ויקח
חמאה וחלב וגו' כד אתא רב דימי אמר לא
נצרכה הנשמה תועלת לגוף אלמלא מה שרמז
בכאן רמז הקרבנות בטלו הקרבנות לא
בטלה התורה האי דלא אעסק בקרבנות
ליעסק בתורה ויתהני ליה יתיר דאמר ר'
יוחנן כשפירש הקב"ה הקרבנות אמר משה
רבונו של עולם תינח בזמן שיהיו ישראל על
אדמתם כיון שיגלו מעל אדמתם מה יעשו
אמר לו משה יעסקו בתורה ואני מוחל להם זכריה ג
בשבילם יותר מכל הקרבנות שבעולם שנאמר
°זאת התורה לעולה ולמנחה וגו' כלומר זאת ויקרא ז
התור' בשביל עולה בשביל מנחה בשביל חטאת
בשביל אשם · א"ר כרוספדאי האי מאן
דמדכר בפומיה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות
עניינא דקרבניא ותקרובתא ויכוין בהו
ברית כרותה היא דאינון מלאכיא דמדכרי
חוביה לאבאשא ליה דלא יכלין כט א
למעבד ליה אלא טיבו ומאן יוכח האי
פרשתא יוכח דכיון דאמר והנה שלשה אנשים
נצבים עליו מהו עליו לעיין בדיניה כיון
דחמא

סתרי תורה

קדישין · °והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע : זה"ר זהרא דזהרין בדליקו זהרא · זה"ר דניאל יב
אנהיר דאדליק ונציץ לכמה סטרין · זה"ר סליק ונחית · זה"ר נציץ לכל עיבר · זהר
נגיד ונפיק · זה"ר דלא פסיק לעלמין · זה"ר דעביד תולדין · זה"ר טמיר וגניז
נילו דכל נצוצין ושרגין כלא ביה נפיק וטמיר סתים וגליא חזי ולא חזי · (זה"ר) ספרא
דא מבועא דבירא נפיק ביממא טמיר בליליא אשתעשע בפלגות ליליא בתולדין
דאפיק · זה"ר דזהיר ואנהיר לכלא כללא דאורייתא ודא איהו דאתחזי
בכל גוונין סתימין ביה ואתקרי בשמא דאדנ"י תלת גוונין אתחזי לתתא
ובהאי תלת גוונין לעילא מאלין עלאין אתמשך כלא *(אינון עלאין · זכר) ס"א לגבי זכר
דלא אתחזי ונציץ בתריסר נציצין וזהירין דנציצין מניה · תליסר אינון ברזא דשמא
קדישא

ומראה מקום

יסטי לבייהו לאלין פולחנין ולכל אינון סטרין
דקאמר הכא דילמא ח"ו (לא) תטעון מבתר
פולחנא דקב"ה דהא כל ספרים אלין אטעיין
לון לבני נשא בגין דבני קדם חכימין הוו
וירותא דחכמתא דא ירתו מאברהם דיהב
בראשית כה · במדבר יז לבני פלגשים דכתיב ולבני הפלגשים אשר
לאברהם נתן אברהם מתנות וישלחם מעל
יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם ·
ולבתר אתמשכו בההוא חכמה לכמה
סטרין · אבל זרעא דיצחק חולקא דיעקב
בראשית כה לאו הכי דכתיב ויתן אברהם את כל אשר
לו ליצחק דא חולקא קדישא דמהימנותא
דאתדבק ביה אברהם ונפק מההוא עדבא
עם כח ומההוא סטרא יעקב מה כתיב ביה והנה
יי' נצב עליו וכתיב ואתה יעקב עבדי וגו'
בגיני כך בעי ליה לב"נ לאתמשכא בתר
דברים י קב"ה ולאתדבקא ביה תדיר דכתיב ובו
תהלים כד תדבק · ת"ח מי יעלה בהר יי' וגו' ולבתר
אהדר ופי' נקי כפים דלא עביד בידוי טופסא
א תקונים תקון י' דף כא סו' ע"ב ופנחס רכח ע"א ולא אתתקף בהו במה דלא אצטריך ותו דלא
אסתאב בהו ולא סאיב בהו לגופא כאינון
ברעי' מהימנא דמסאבין גרמייהו בידין לאסתאבא ודא הוא
ב לעיל טו ע"ב נקי כפים ובר לבב כגוונא דא דלא אמשיך
ג פי' אע"ג דנקודי מחכמה רעותיה ולביה לסטרא אחרא אלא לאתמשכא
מ"מ ברזא בתר פולחנא דקב"ה · אשר לא נשא לשוא
באין סוף לא"ו' לשם קיום עיין נפשו · נפשו כתיב נפשי קרי והא אוקמוה ·
בהאזינו רפט א נפשו
ד תקונים תקון כד ותקון ע ד' כח ובהקדמת תקונים דף ס בתקון יט ולק' פ' ויצא קנט א

דחמא נשמתא דצדיקיא כך מה כתיב וימ...
אברהם השכם וגו' מהו השכם בי' המד...
ומהו אומר מהרי שלם שאים ענין הקרבנ...
ונשמתא מתכוונת בהו הה"ד ואל הבקר...
אברהם וכדין נייחא להו ולא יכלין לאבחא...
לי' · ר' פנחס פתח קרא דכתיב והנה ה...
הנגף בעם וכתיב ויאמר משה אל אהרן ...
את המחת' וגו' וכתיב ותעצר המגפה כ...
הכא מהר וכתיב התם מהרי שלש סאים ...
להלן קרבן לאשתזבא אף כאן ק...
לאשתזבא · א"ר פנחס זמנא חדא הו...
אזלי בארחא וערעית ביה באליהו אמ...
ליה לימא לי מר מלה דמעלי לברייתא ...
קיים גזר קב"ה ועאלו קמיה כל א...
מלאכיא דממנן לאדכרא חובי דבר נש...
בעדנא דידכרון בני אנשא קרבניא דמני מ...
ושוי לביה ורעותיה בהו דכלהו ידכרון ...
לטב ועוד בעדנא דיערע מותנא ב...
אנשא קיימא אתגזר וכרוזא אעבר על ...
חילא דשמיא דאי ייעלון בנוהי בארע...
בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ויימרון ברו...
נפשא ולבא ענייניא דקטרת בוסמין דהוו ...
לישראל דיתבטל מותנא מנייהו · א"ר יו...
בא וראה מה כתי' ויאמר משה אל אהרן ...
את המחתה ותן עליה אש מעל המ...
ושים קטורת א"ל אהרן למה אמר כי ...
הקצף מלפני יי' וגו' מה כתיב וירץ ...
תוך

סתרי תורה

קדישא וגו' רזא דאין סוף **ידוד** אקרי כד אתחבר זכר תתאה **אדני** נ...
עלאה ידוד אתעביד שמא שתים דביה ידעי נביאי קשוט ומסתכלאן לגו ז...
יחזקאל א עלאה ודא **יאקדונקי** חיזו טמירין (נ"א חיוון טמירין) [א] דכתיב כעין החש...
מתוך האש · **מתניתין** עלאין רמאין טבין דימינא תשע [ב] נק...
דאורייתא נפקין ומתפלגין באתוון ואתוון בהו נטלין (מטלטלין) מ...
דקיקין ברזי (פלטין) פליגין אלין תשע שליטין על אתוון מנייהו את...
אשתארו נקודין לאעלאה לון לא נטלין בר כד אינון נפקין אלין ...
ברזא דאין סוף [ג] כלהו אתוון (מסלין) מטלגין ברזא דאין סוף כמה די...
(נ"א כאתוון) נטלי לון הכי כמי נטלי אלין סתימין *אתוון גליין ולא גליין הני טמירין על מ...
דשריין [ד] אתוון תשע שמהן גליפן בעשר ואינון קדמאה אהיה יו"ד ה"א ...
אשר

תפסי דא נפש דוד סטרא דמהימנותא ·
ונפשו דא נפש דבר נש ממש בגין דכד יפוק
מהכי עלמא ונפשי' יסתלק בעובדין דכשרין
על מה דיתקיים בהו למיהך בין כל אינון
קדישין כד"א [ט]אתהלך לפני יי' בארצות
החיים ובגין דלא נשא לשוא נפשו ישא ברכה
מאת יי' וגו' · ת"ח בתר דאתגזר אברהם
הוה יתיב וכאיב וקב"ה שדר לגבי' תלת
מלאכין באתגליא להקדמא ליה שלם · ואי
תימא דהא באתגליא · וכי מאן יכיל למחמי
מלאכין והא כתיב [ט]עושה מלאכיו רוחות
וגו' · אלא ודאי חמא לון דנחתי לארעא
כגוונא דבני נשא [א] ולא יקשה לך האי דהא
ודאי אינון רוחין קדישין ובשעתא דנחתי
לעלמא מתלבשין * באוירי וביסודי דגולמין
ואתחזו לבני נשא ממש כחיזו דיוקנא דלהון ·
ות"ח אברהם חמא לון כחיזו בני נשא · ואע"ג
דהוה כאיב ממילה נפק ורהט אבתרייהו בגין
דלא למגרע מה דהוה עביד מקדמת דנא ·
אר"ש ודאי כחיזו דמלאכין חמא לון ממה
דכתיב ויאמר אדני באל"ף דל"ת שכינתא הוה
אתיא ואלין הוו סמיכין דילה וכרסייא
לגבה בגין דאינון גוונין * תלת דתחותא ·
וחמא השתא בגין דאתגזר · מה דלא
הוה חמי מקדמת דנא עד לא
אתגזר

תוך הקהל והנה החל הנגף בעם וכתיב
ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפ'
ולא יכיל מלאכא דמחבלא לשלטאה ונתבטלא
מותנא · ר' אחא אזל לכפר טרשא אתא
לגבי אושפיזיה לחישו עליה כל בני מתא תהלים קיו
אמרו גברא רבא אתא הכא ניזיל לגביה אתו
לגביה אמרו ליה לא חס על [ב] אובדנא
אמר להו מהו אמרו ליה דאית שבעה יומין
דשארי מותנא במאתא וכל יומא אתתקף
ולא אתבטל אמר להו ניזיל לבי כנישתא
ונתבע רחמי מן קדם קב"ה עד דהוו אזלי תהלים קד
אתו ואמרו פלוני ופלוני מיתו ופלוני ופלוני
נטו למות אמר להו רבי אחא לית עתא
לקיימא הכי דשעתא דחיקא אבל אפרישו
מנכון ארבעין בני נשא מאינון דזכאין יתיר קמד א / א לעיל נח ע"א
עשרה עשר' לארבע' חולקין ואנא עמכון עשר' ב אודות
לזוייתא דמאתא ועשרה לזוייתא דמאתא וכן האביד' וסמגפ' שביניהם כדת
לארבע זוייתא דמאתא ואמרו [ג]ברעו' נפשכון מה לעשות
עניינא דקטרת בוסמין דקב"ה יהב למשה כמנוה' בסמוך / ג בנ ונ' גדולה
ועניינא דקרבנא עמיה · עבדו כן תלת זמנין ורצון לנבכם
ואעברו בכל מאתא לארב' זוייתא והוו אמרין
כן לבתר אמר להו ניזיל לאינון דאושיטו למימ'
אפרישו מנייכו לבתיכון ואמרו כדין וכד נא א
תסיימו אמרון אלין פסוקיי' ויאמר משה אל
אהרן קח את המחתה ותן עליה אש וגו'
ויקח

סתרי תורה

אמר אד"יד יד"וד א"ל אל"דים יד"וד צב"אות אדו"ן שד"י (ומן דא שמא יו"ד ה"א
וא"ו ה"א מתפשט כ"ב אותיות ורזא דשמא מנצפך: [ד] הרי כ"ז אותיות ודא הוא ד ריש פרשת לך לך
רזא ידו"ד אלד"ינו ידו"ד אחד · יהוה אלדינו יד"וד הרי י"ד אותיות ·
אח"ד רזא י"ג אתוון ומנהון יתפשטו רמ"ח איברים שס בן מ"ב ושס בן ע"ב
מנלפ"ך חמשה גבורות ומניה יתפשט רזא דחמשין שערי בינה ומנהון אתפשטון ע"ב
הרי רמ"ח אברים עם יי' אלהיכם אמת) אלין אינון עשר שמהן גליפן
בספריהון וכל הני שמהן אתגליפו רמ"ח איברים ועאלין בהד ארון הברית ומאן
איהו שמא דאתקרי אדני ודא (ד"א רזא) אתגלי השתא לאברהם (נ"א יד"וד
צבאות וכ"א אל א"דני) מיכאל שמא דימינא דקא אחיד ומשמשא לשמא
דא יתיר מאינון אחרנין בכל אתר דרזא דהאי שמא תמן מיכאל תמן
אסתליק

אתגזר בקדמיתא לא הוה ידע אלא דאינון
בני נשא ולבתר ידע דאינון מלאכין קדישין
ואתו בשליחותא לגביה בשעתא דאמרו
ליה אי"ה שרה אשתך ובשרו ליה בשורת
יצחק · אליו אתוון נקודות אי"ו וסי' איו
רמז למה דלעילא רמז לקב"ה · ויאמר
הנה באהל · כתיב הכא הנה באהל וכתיב
ישעיה לג התם אהל בל יצען וגו' · ת"ח כיון דנקוד
נד א אי"ו אמאי כתיב לבתר איה אלא בגין
דחבורא דדכר ונוקבא כהדא רזא דמהימנות'
כדין אמר ויאמר הנה באהל · תמן הוא
קשורא דכלא ותמן אשתכח (ויאמר הנה
באהל) · איה וגו' · וכי לא הוו ידעי מלאכי
עלאי דשרה הנה באהל אמאי כתיב איה
אלא לא ידעי בהאי עלמא אלא מה דאתמסר
שמות יב להו למנדע · ת"ח ועברתי בארץ מצרים
אני יי' · וכי כמה שליחין ומלאכין אית ליה
לקב"ה אלא בגין דאינון לא ידעי בין טפה
דבוכרא לההוא דלא בוכרא בר קב"ה
יחזקאל ט בלחודוי · כגוונא דא והתוית תיו על מצחות
האנשים · ואמאי צריכין · אלא בגין דאינון
לא ידעו אלא מה דאתמסר לון למנדע (ידעי)
כגון כל אילין מלין דזמין קב"ה לאייתאה על
עלמא ומ"ט בגין דקב"ה אעבר כרוזא בכלהו
רקיעין בההיא מלה דזמין לאיתאה על עלמ' ·
א כגוונא דא בשעתא דמחבלא אשתכח
בעלמא

ויקח אהרן וגו' ויעמוד בין המתים וגו' · [...]
עבדו ואתבטל מנייהו שמעו ההוא ק[...]
דאמר סתרא ב סתרא קמייתא אוחילו לע[...]
דהא דינא דשמיא לא אשרי הכא דהא ידי[...]
לבטלא ליה · חלש לביה דרבי אחא אדמ[...]
שמע דאמרי ליה כד עבדת דא עביד דא[...]
זיל ואימא לון דיהדרון בתשובה דהיי[...]
אינון קמאי · קם ואהדר להו בתשו[...]
שלימתא וקבילו עלייהו דלא יתבטלון [...]
מאורייתא לעלם ואחליפו שמא דקרתא וקא[...]
לה מאתא מחסיא · א"ר יהודה לא די לה[...]
לצדיקים שמבטלין את הגזרה אלא לאחר [...]
שמברכין להם תדע לך שכן הוא דכ[...]
שהנשמה אומרת לגוף מהרי שלש סאים ו[...]
וכל אותו הענין ומבטל את הדין מה כת[...]
ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה ה[...]
ברכה כיון שרואים אותה המלאכים ש[...]
לקח עצה לנפשו מה עושים הולכים ל[...]
הרשעים לעיין בדינם ולעשות בהם משפ[...]
הה"ד ויקומו משם האנשים וישקיפו [...]
פני סדום למקום הרשעים לעשות בה[...]
משפט ה"ה דאמר רבי יהודה כך דרכו [...]
צדיק כיון שרואה שמעיינין בדינו א[...]
מתאחר לשוב ולהתפלל ולהקריב (ס[...]
חלבו ודמו לפני צורו עד שמסתלק[...]
בעלי הדין ממנו דכיון שאמר וישא עי[...]
וירא

א נח סג ע"ב
ב מולה חולה ראשונ' כמתיבו למעלה לא הרדו למטה בין בני העיר שהרי כדן מלמעלה אינו שורה כאן מאחר שהם יודעים לבטל אולי הדבר כר מינן ומלת סתרא הוא מל' מסתורית' בפ' אלו טרפות שפי' חולה

סתרי תורה

אסתליק מהאי **מיכאל** אסתליק אלהים בהדי שדי · בקדמיתא שלשה אנשי[...]
ואגלימו בציורא דאוירא והוו אכלי אכלי ודאי דאשא דלהו אכל ושצי כלא ואעביד נ[...]
רוח לאברהם אינון אשא ודאי וההוא אשא אתכסי בציורא דאוירא ולא אתחזי והה[...]
מיכלא אשא מלהטא ואכלא ליה ואברהם מקבל נחת רוח מהאי, כיון דאסתלק שכינתא נ[...]
כתיב ויעל אלהים מעל אברהם מיד מסתלק בהדיה **מיכאל**, דכתיב ויבאו שני המלאכ[...]
סדומה וגו' שלשה כתיב בקדמיתא והשתא תרין אלא **מיכאל** דאיהו ימינא אסתל[...]
קו ב *בהדי שכינתא מלאך דאתחזי למנוח נחת ואיגלים (ליה) באוירא ואתחזי ליה ודא א[...]
אוריאל מה דלא נחת באלין דאברהם נחת הכא בלחודוי לבשרא למנוח דאתי נ[...]
ובגין

בעלמא בעי בר נש לאתכסיא בביתיה ולא
יתחזי בשוק' בגין דלא יתחבל כד"א °ואתם
לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר · מנייהו
דיכיל לאסתתרא הין אבל מקמי קב"ה לא
*בעי לאסתתרא מה כתיב °אם יסתר איש
במסתרים ואני לא אראנו נאם יי' · איה
שרה אשתך דלא בעו לומר מקמה כיון
דאמר הנה באהל מיד ויאמר שוב אשוב
אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך וגו' ·
ת"ח אורח ארעא דעד דלא אזמין אברהם
קמייהו למיכל לא אמרו ליה מדי בגין דלא
יתחזי דבגין ההיא בשורה קא אזמין להו
למיכל בתר דכתיב ויאכלו כדין אמרו ליה
ההיא בשורה · ויאכלו סלקא דעתך וכי
מלאכי עילאי אכלי אלא בגין יקרא דאברהם
אתחזי הכי · אמר ר' אלעזר ויאכלו ודאי
בגין דאינון *אשא דאכיל אשא ולא אתחזי
וכל מה דיהב לון אברהם אכלי בגין
דמסטרא דאברהם אכלי לעילא (דאכלי
מהוא סטרא דלעילא) · ת"ח כל מה
דאכיל אברהם בטהרה איהו קא אכיל ובג"כ
אקריב קמייהו ואכלי ונטיר אברהם בביתיה
דכיא ומסאבותא דאפילו בר נש דאיהו
מסאב (לא יכיל לקרבא לביתיה כדין ידע
אברהם דהא מסאב איהו ועביד) (נ"א לא
הוה משמש בביתיה עד דעביד) ליה טבילה
או עביד ליה לנטרא שבעה יומין כדקא
חזי ליה בביתיה והכי הוא ודאי ·
ת"ח כתיב °איש אשר לא יהיה טהור
מקרה לילה וגו' · מאי תקנתיה והיה
לפנות ערב ירחץ במים אערע ביה טומאה
אחרא

וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו מה
כתיב בנשמה וימהר אברהם האהלה אל שמות יב
שרה בחפזון ובמהירות בלא שום העכבה
מיד ממהרת הנשמה אל הגוף להחזירו
למוטב ולבקש במה שיתכפר לו עד ס"א יכיל
שמסתלקין ממנו בעלי הדין · ר' אליעזר ירמיה כג
אומר מ"ד ואברהם ושרה זקנים באים
בימים הדל להיות לשרה ארח כנשים אלא
כיון שהנשמה עומדת במעלתה והגוף נשאר
בארץ מכמה שנים באים בימים שנים וימים
הרבה והדל לצאת ולבא ולעבור ארח
כשאר כל אדם אתבשר להחיות הגוף מהו
אומר אחרי בלותי היתה לי עדנה אחרי
בלותי בעפר מהיום כמה שנים היתה לי
עדנה ואדוני זקן שהיום כמה שנים
שיצאת ממני ולא הפקידני וקב"ה אמר
היפלא מיי' דבר למועד מהו למועד אותו קד א
הידוע אלי להחיות המתים · ולשרה בן
מלמד שיתחדש כבן שלש שנים אמר ר'
יהודה ברבי סימון כיון שהנשמה ניזונת
מזיוה של מעלה קב"ה אומר לאותו
המלאך הנקרא דומ"ה לך ובשר לגוף
פלוני שאני עתיד להחיותו למועד שאני
אחיה את הצדיקים לעתיד לבא והוא
משיב אחרי בלותי היתה לי עדנה אחרי
בלותי בעפר ושכנתי באדמה ואכל בשרי רמה
וגוש עפר תהיה לי הדוש' קב"ה אמר לנשמה
הה"ד ויאמר יי' אל אברהם וגו' היפלא
מיי' דבר למועד הידוע אלי להחיות את דברים כג
המתים אשוב אליך אותו הגוף שהוא
קדוש

סתרי תורה

ובגין דלא השיב כאברהם לא כתיב דאכל. דהא כתיב °אם תעצרני לא אוכל בלחמך וכתיב שופטים יג
ויהי בעלות הלהב מעל המזבח ויעל מלאך יי' בלהב המזבח וגו' והכא ויעל אלהים מעל
אברהם בגין דביה אסתליק **מיכאל** ואשתארו **רפאל וגבריאל** ועלייהו
כתיב שני המלאכים סדומה בערב בשעתא דדינא תליא על עלמא לבתר אסתלק
חד ואשתכח **גבריאל** בלחודיה בזכותיה דאברהם אשתזיב לוט ואיהו אוף הכי
זכה בהו וע"ד אתו לגביה :

נ"א סגירו או נדה — אחרא כגון זיבה או * סגירת נדה דהוו תרי
מסאבו לא סגיא ליה בההוא טבילה (בגין)
תהלים קד — בין דאערע ביה קרי קודם דקביל טומאה
אחרא (בגין) בין דאערע ביה לבתר ואברהם

קדוש מחודש כבראשונה להיותכם מלאכי
קדושים ואותו היום עתיד לפני לשמוח בה
הה"ד [י]יהי כבוד יי' לעולם ישמח יי' במעש
ויי'

ושרה הוו מתקני טבילה לכלהו איהו לגברי ואיהי לנשי מאי טעמא אעסק אברהם לדכא
איוב יד — לבני נשא בגין דאיהו טהור ואקרי טהור · דכתיב [ט]מי יתן טהור מטמא לא אחד
א קנה קטו ב — [א] טהור דא אברהם דנפק מתרח · רבי שמעון אמר בגין לתקנא ההוא דרג
דאברהם ומאן איהו מי"ם בג"כ אתקין לדכאה בני עלמא במיא · ובשעת' דאזמין למלאכ
שירותא דמלוי מה כתיב יוקח נא מעט מים בגין לאתתקפא בההוא דרגא דמ
שראן בה ובגיני כך הוה מדכי לכל בני נשא מכולא מדכי לון מסטרא דע"ז ומדכי
מסטרא דמסאבא וכמה דאיהו מדכי לגוברין הכי נמי שרה מדכאת לנשין ואשתכ
כלהו דאתיין לגבייהו דכיין מכלא · תא חזי אילנא נטע אברהם בכל אתר דדיור
תמן ולא הוה סליק בכל אתר כדקא יאות בר בשעת' דדיוריה בארעא דכנען ובההוא איל
הוה ידע מאן דאתאחיד ביה בקב"ה · ומאן דאתאחיד בע"ז · מאן דאתאחיד בקב"ה איל
הוה פריש ענפוי וחפי על רישיה ועביד עליה טולא יאה · ומאן דאתאחיד בסטרא דט
ההוא אילנא הוה אסתלק וענפוי הוו סליקין לעילא · כדין הוה ידע אברהם ואזה
ליה ולא אעדי מתמן עד דאתאחיד במהימנותא דקודשא בריך הוא והכי מאן דאי
דכיא (ד"א ל"ג הכי) מקבל ליה אילנא מאן דאיהו מסאב לא מקבל ליה · כדין יד
אברהם ומדכי לון במייא ומעיינא דמייא הוה תחות ההוא אילנא ומאן דצריך טבי
מיד מיין סלקין לגביה ואילנא אסתלקו ענפוי כדין ידע אברהם דאיהו מסאבא וב
טבילה מיד ואם לאו מיא נגיבן כדין ידע דבעי לאסתאבא ולאסתמרא שבעה יומין
תא חזי דאפילו בשעתא דאזמין לון למלאכין אמר לון והשענו תחת העץ בגין למח
ולמבדק בהו ובההוא אילנא הוה בדיק לכל בני עלמא · ורזא (לקבל) בגין קב"ה
(עבד) אמר דאיהו אילנא דחיי לכלא ובג"כ והשענו תחת העץ ולא תחת ע"ז · ותא
כד חב אדם בעץ הדעת טוב ורע חב דכתיב ומעץ הדעת וגו' ואיהו ביה חב וגרם מות
לעלמא מה כתיב ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים וגו' (וגרם מותא לכל בני עלמ
ב פי' המתגל' לבי' ועיין בקנה קסה א בגליון — וכד אתא אברהם באילנא אחרא אתקין [ב] עלמא דהוא אילנא דחיי ואודע מהימנות
לכל בני עלמא: **ויאמר** שוב אשוב אליך כעת חיה · אמר רבי יצחק שוב אשוב ב
ג קלא א קמב — ישוב מבעי ליה דהא מפתחא דא למפקד עקרות בידא דקב"ה איהו ולא ב
ב וקמג א וקנז — דשליחא אחרא כמה דתנינן תלת מפתחות אנון דלא אתמסרו בידא דשליחא דח
א והרומ' קלא — ותחיית המתים וגשמים והואיל דלא אתמסרו בידא דשליחא אמאי כתיב שוב א
א פנחס רכב ודף קטו — אלא ודאי קב"ה דהוה קאים עלייהו אמר (ליה) מלה בג"כ כתיב ויאמר שוב א
אליך · [ג] ות"ח בכל אתר דכתיב ויאמר סתם הו ויקרא סתם הוא מלאכא דברית
שמות טו — אחרא · ויאמר דכתיב [ט]ויאמר אם שמוע תשמע וגו' ויאמר ולא קאמר מ
ויקרא א — הוא · ויקרא דכתיב [ס]ויקרא אל משה ולא קאמר מאן הוה · אמר דכתיב [ע]ואל משה א
שמות כד / ד קטו א — וגו' ולא אמר מאן הוה · (אוף הכא דכתיב ויאמר שוב אשוב [ד] ויאמר סתם ולא קאמר מ

הוה

ה) אלא בכל הני מלאכא דברית הוה וכלא בקב"ה אתמר ובג"כ כתיב ויאמר שוב
שוב אליך וגו' והנה בן וגו': **והנה** בן לשרה אשתך · מאי טעמא לא כתיב והנה
לך אלא בגין דלא יחשוב דהא מן הגר איהו כדבקדמיתא · רבי שמעון פתח ואמר
בן יכבד אב ועבד אדוניו · בן יכבד אב דא יצחק לאברהם · אימתי כביד ליה מלאכי א
שעתא דעקד ליה על גבי מדבחא ובעא למקרב ליה קרבנא ויצחק בר תלתין ושבע
שנין הוה ואברהם הוה סבא דאילו הוה בעיט * ברגלא חד לא יכיל למיקם קמיה (ס"א כיס)
איהו אוקיר ליה לאבוי ועקד ליה כחד אימרא בגין למעבד רעותיה דאבוי · *ועבד קמו ב
אדוניו דא אליעזר לאברהם כד שדר ליה לחרן ועבד כל רעותיה דאברהם ואוקיר ליה
מה דכתיב ויי' ברך את אדוני וגו' וכתיב ויאמר עבד אברהם אנכי בגין לאוקיר בראשית כד
ה לאברהם · דהא בר נש דהוה מייתי כסף וזהב ואבני יקר וגמלין ואיהו כדקא יאות שם
שפיר בחיזו לא אמר דאיהו רחימא דאברהם או קריבא דיליה · אלא אמר עבד אברהם
אנכי בגין לסלקא בשבחא דאברהם ולאוקיר ליה בעינייהו ועל דא בן יכבד אב ועבד
אדוניו ואתון ישראל בני קלנא בעינייכו לומר דאנא אבוכון או דאתון עבדין לי · ואם
אב אני איה כבודי וגו' · בגין כך והנה בן דא הוא בן ודאי ולא ישמעאל דא הוא בן
דאוקיר לאבוי כדקא חזי · והנה בן לשרה אשתך בן לשרה דבגיניה מיתת דבגיניה
נפבת נפשה עד דנפקת מינה · והנה בן לשרה · דאסתלקא בגיניה בשעתא דקב"ה
יתיב בדינא על עלמא · דכדין ויי' פקד את שרה וגו' דהא מדכרי לשרה בגיניה
דיצחק וע"ד איהו בן לשרה (אנהו מלאכי אמרו) · והנה בן לשרה (דין) דהא נוקבא
נטלא (ליה) לברא מן דכורא:

ושרה שומעת פתח האהל והוא אחריו · מאי והוא אחריו והיא אחריו מבעי ליה ·
אלא רזא איהו ושרה שומעת מה דהוה אמר (פתח האהל דא קב"ה · והוא
אחריו מאן דהוה אמר) פתח האהל דא דרגא תתאה · פתחא דמהימנותא · והוא
אחריו (דא) דאודי ליה דרגא עלאה (נ"א פתח האהל והוא אחריו דא קב"ה פתח האהל
דא דרגא תתאה והוא אחריו דא דרגא עילאה) מן יומא דהות שרה בעלמא לא שמעת
מלה דקב"ה בר ההיא שעתא · ד"א דהות יתבא שרה פתח האהל בגין למשמע מלין
ואיהו שמעת האי מלה דאתבשר בה אברהם · (ד"א) והוא אחריו · אברהם דהוה יתיב
אחורוי דשכינתא: **ואברהם** ושרה זקנים באים בימים · מאי באים בימים
בשיעורין דיומין דאתחזי כדין להו חד מאה וחד תשעים עאלו ביומין שעורא דיומין כדקא
יאות · באים בימים כד"א כי בא היום דאערב יומא למיעל · חדל להיות לשרה ארח
כנשים · וההיא שעתא חמאת גרמה בעדונא אחרא · ובגין כך אמרה ואדוני זקן
דלא איהו לאו כדאי לאולדא בגין דאיהו סבא · ר' יהודה פתח נודע בשערים משלי לא
בעלה בשבתו עם זקני ארץ · תא חזי קב"ה אסתלק ביקריה דאיהו גניז וסתים
בעלויא סגיא לאו איתי בעלמא ולא הוה מן יומא דאתברי עלמא דיכיל לקיימא
על חכמתא דיליה ולא יכיל לקיימא ביה בגין דאיהו גניז וסתים ואסתלק לעילא
לעילא וכלהו עלאי ותתאי לא יכלין לאתדבקא עד דכלהו אמרין ברוך כבוד יי' יחזקאל ג
ממקומו תתאי אמרי דאיהו לעילא דכתיב על השמים כבודו · עלאי אמרי דאיהו לתתא תהלים קיג
דכתיב (שם נז) על כל הארץ כבודך עד דכלהו עלאי ותתאי אמרי ברוך כבוד ה' ממקומו
בגין דלא אתיידע ולא הוה מאן דיכיל לקיימא ביה ואת אמרת נודע בשערים בעלה
אלא

אלא ודאי נודע בשערים בעלה דא קב"ה דאיהו אתידע ואתדבק לפום מה דמשע
בלביה כל חד כמה דיכיל לאדבקא ברוחא דחכמתא · ולפום מה דמשער בלביה הכי אתיד
בלביה · ובגיני כך נודע בשערים באינון שערים אבל דאתידע כדקא יאות לא הוה מ
דיכיל לאדבקא ולמנדע ליה · רבי שמעון אמר נודע בשערים בעלה מאן שערים כד"
תהלים כד
א פי' שית ספרין ככתוב לקמן קסב ב
[a] שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ובגין אלו שערים דאינון דרגין עלאין [א] בגינייה
אתידע קב"ה ואי לא לא יכלין לאתדבקא ביה · ת"ח דהא נשמתא דב"נ לאו איהו (נ"
לא אית) מאן דיכיל למנדע לה אלא בגין אלין שייפין דגופא ואינון דרגין דעבדין אומנות
דנשמתא בג"כ אתידע ולא אתידע כך קב"ה אתידע ולא אתידע בגין דאיהו נשמת
לנשמתא רוחא לרוחא גניז וטמיר מכלא אבל באינון שערים דאינון פתחין לנשמתא אתיד
קב"ה · ת"ח אית פתחא לפתחא ודרגא לדרגא ומנייהו ידיע יקרא דקב"ה · פת
שם קיח
ב ס"א בגי' קכו אורי' דאדנ"י
האהל דא הוא פתחא דצדק כד"א [ב] [a] פתחו לי שערי צדק וגו' דא פתחא קדמא
לאעלא ביה ובהאי פתחא אתחזון כל שאר פתחין עלאין · מאן דזכי להאי זכי למנד
ביה ובכלהו שאר פתחין בגין דכלהו שראן עליה · והשתא דפתחא דא לא אתידע
בגין דישראל בגלותא וכלהו פתחין אסתלקו מניה ולא יכלין למנדע ולאתדבקא · אב
בזמנא דיפקון ישראל מן גלותא זמינין כלהו דרגין עלאין למשרי עליה כדקא יאות · וכדי
ישעיה יא
יכדעון בני עלמא חכמתא עלאה יקירא מה דלא הוו ידעין מקדמת דנא דכתיב [a] ונחו
עליו רוח יי' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יי' כלהו זמינין לאשרא
על האי פתחא תתאה דאיהו פתח האהל וכלהו זמינין לאשראה על מלכא משיחא בגי
למידן עלמא דכתיב (שם) ושפט בצדק דלים וגו' · בגיני כך כד אתבשר אברהם האי דרג
הוה אמר כמה דאתמר דכתיב ויאמר שוב אשוב אליך כעת חיה ויאמר לא כתיב מא
הוה · ודא הוא פתח האהל · ועל דא ושרה שומעת האי דרגא דהוה מליל עמיה מא
דלא הוה שמעת מקדמת דנא · דכתיב ושרה שומעת פתח האהל דהוה מבשר ואמ
שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך · ת"ח כמה הוא חביבותא דקב"ה
לגביה דאברהם דהא לא נפק מניה יצחק עד דאתגזר לבתר דאתגזר אתבשר ביה בילח
בגין דאיהו כדין זרעא קדישא ועד לא אתגזר לאו איהו זרעא קדישא · וכדין איה
בראשית א
כמה דכתיב [a] אשר זרעו בו למינהו · ות"ח עד לא אתגזר אברהם ההוא זרעא דיליה ל
הוה קדישא בגין דנפק בגו ערלה ואתדבק בערלה לתתא לבתר דאתגזר נפק ההו
זרעא בגו קדישא ואתדבק בקדושה דלעילא ואוליד לעילא ואתדבק אברהם בדרגי
כדקא יאות · ת"ח כד אוליד אברהם ליצחק נפק קדישא כדקא יאות והאי (נ"א והאי
מיא אעדו ואולידו חשוכא · ר' אלעזר שאיל יומא חד לר"ש אבוי · א"ל האי דקר
ג בפקודים
אסכול מיא באשא קיט ג
ליה קב"ה יצחק דכתיב וקראת את שמו יצחק אמאי דהא אתחזי דעד לא נפ
לעלמא קרא ליה יצחק א"ל הא אתמר דאשא נטל מיא · דהא מיא מסטר
דגבורה קא אתיין · ותו (נ"א ותא שאיל לכו לניוהי) (שאיל ליה) לוהי דאינון בדית
לההוא סטרא במאני זמר ותשבחן לקביל האי סטרא בגין כך יצחק איהו חדו
בגין דאתי מההוא סטרא ואתדבק ביה · תא חזי יצחק בדיוקנא חדוה דאת
[ג] מיא באשא ואשא במיא ועל דא אקרי הכי · ובגין כך קודשא בריך הוא קרי ל

הכי

י עד לא יפוק לעלמא שמא דא ואודע ליה לאברהם · ות"ח בכלהו אחרנין שבק לון
"ה למקרי לון שמהן ואפי' נשי הוו קראן לבנייהו שמהן אבל הכא לא שבק קב"ה לאמיה
קרי ליה שמא אלא לאברהם דכתיב וקראת את שמו יצחק אנת ולא אחרא בגין לאחלפא
א באשא ואשא במיא לאכללא ליה בסטריה · כיון דאתבשר אברהם ביצחק מה כתיב :
קומו משם האנשים וישקיפו על פני סדום ר"א אמר תא חזי כמה אנהג קב"ה
טיבו עם כל בריין וכל שכן לאינון דאזלי באורחוי דאפי' בזמנא דבעי למידן
מא איהו גרים למאן דרחים ליה למזכי במלה עד לא ייתי ההוא דינא לעלמא · דתנינן
עתא דקב"ה רחים ליה לב"נ משדר ליה דורונא ומאן איהו מסכנא בגין דיזכי ביה
ון דזכי ביה איהו אמשיך עליה חד חוטא דחסד דאתמשך מסטר ימינא ופריש
ישיה ורשים ליה בגין דכד ייתי דינא לעלמא ההוא מחבלא יזדהר ביה וזקיף עינוי
מא לההוא רשימו וכדין אסתלק מניה ואזדהר ביה בגיני כך אקדים ליה קב"ה
ה דיזכי · ות"ח כד בעא קב"ה לאיתאה דינא על סדום אזכי קודם לאברהם ושדר
ה דורונא למזכי עמהון בגין לשזבא ללוט בר אחוה מתמן הה"ד ויזכור אלהים את
רהם וישלח את לוט מתוך ההפכה ולא כתיב ויזכור אלהים את לוט דהא בזכותיה
ברהם אשתזיב · ומאי ויזכור דדכיר ליה מאי דאזכי קודם עם אנון תלת מלאכין ·
ואה דא בר נש דיזכי בצדקה עם בני נשא בשעתא דדינא שריא בעלמא קב"ה
כר ליה להאיא צדקה דעבד בגין דבכל שעתא דזכי ב"נ הכי אכתיב עליה לעילא
פי' בשעתא דדינא שריא עלוי קב"ה אדכר ליה לההוא טיבו דעבד וזכה עם בני
א כד"א וצדקה תציל ממות · בגיני כך אקדים ליה קב"ה לאברהם בגין דיזכי וישזיב משלי יא
ט · וישקיפו על פני סדום · ת"ח ויקומו משם האנשים מההוא סעודה דאתקין לון
רהם וזכה בהו אף ע"ג דמלאכין הוו זכה בהו וכל ההוא מיכלא לא אשתאר מניה
ם בגיניה דאברהם ולמזכי ביה דהא כתיב ויאכלו באשא דלהון *אתאכיל ואי תימא קב א
תלת מלאכין הוו האי אש"א · והאי מי"א · והאי רוח"א · אלא כל חד וחד כליל
בריה ובגיני כך ויאכלו כגוונא דא ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו · אכילה ודאית שמות כד
לו דאתזנו מן שכינתא אוף הכא ויאכלו גרמו (נ"א נרמז רמז) לאתזנא (מניה) מההוא
רא דאברהם אתדבק ביה ובג"כ לא אשארו ממה דיהיב לון אברהם כלום · כגוונא
בעי ליה לב"נ למשתי מההוא כסא דברכה בגין דיזכי לההיא ברכה דלעילא אוף
ון אכלו ממה דאתקן לון אברהם בגין דיזכון לאתזנא מסטרא דאברהם דהא
הוא סטרא נפיק מזונא לכלהו מלאכי עלאי · וישקיפו אתערותא דרחמי
זבא ללוט · כתיב הכא וישקיפו וכתיב התם השקיפה ממעון קדשך · מה להלן לרחמי דברים ס
הכא לרחמי · ואברהם הולך עמם לשלחם · למעבד לון לויה · אמר ר' ייסא אי תימא
ברהם ידע דמלאכין אינון אמאי אעביד לון לויה · אלא אמר ר' אלעזר אע"ג דהוה
(רגיל הוה למעבד לכלהו בני נשא דזמינן עמיה למעבד לון לויה) (נ"א מה דהוה רגיל
עבד עם בני נשא עבד בהו ואלוי לון) בגין דכך אצטריך ליה לב"נ למעבד לויה לאושפיזין
א כלא בהאי תליא ובעוד דאיהו הוה אזיל עמהון אתגלי קב"ה עליה דאברהם דכתיב
אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה · ויי' הוא ובית דיניה בגין דקב"ה הוה אזיל

עמהון

ומראה מקום

עמהון · ת"ח כד ב"נ עביד לויה (לב"נ) להבריה איהו אמשיך לשכינתא לאתחברא בהדי
ולמהך עמיה באורח' לשזבא ליה · ובג"כ בעי ליה לב"נ ללוויי לאושפיז' בגין דהכר לי
לשכינתא ולאמשיך עליה לאתחבר' בהדיה · בג"כ ·

ויי' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני
עמוס ג עושה . ר' חייא פתח ⁹כי לא יעשה
יי' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו
הנביאים זכאין אינון זכאי עלמא דקב"ה
אתרעי בהו וכל מה דאיהו עביד ברקיעא
ואמין למעבד בעלמא על ידי דזכאין עביד
איוב ד ליה ולא כסי מנייהו לעלמין כלום בגין
דקב"ה בעא לשתפא בהדיה (לצדיקייא דלא
תהא פתחון פה לרשיעיא בכל מה דאיהו
עביד ת"ח כלא גלי קב"ה) לצדיקיא בגין
דאינון אתיין ומזהרין לבני נשא לאתבא
מחובייהו ולא יתענשון מגו דינא עלאה ולא
יהא לון פתחא דפומ' לגבי' בגיני כך קב"ה
אודע לון רזא דאיהו עביד בהו דינא · תו
בגין דלא יימרון דהא בלא דינא עביד בהו
א כוא"ו שמונית ומלת יב"ם עם הכולל מטטרו"ן: דינא · אמר ר"א ווי לון לחייביא דלא ידעין
ולא משגיחין ולא ידעין לאסתמרא מחובייהו
ומה קב"ה די כל עובדוי קשוט ואורחתיה
דין לא עביד כל מה דעביד בעלמא עד
דגלי להו לצדיקיא בגין דלא יהא לון פתחא
דפומא לבני נשא גבי בני נשא לא כ"ש דאית
לון למיעבד מילייהו דלא ימללון בני נשא
במדבר לב סטיא עליהון וכן כתיב ⁹והייתם נקיים מיי'
ומישראל ואית לון למיעבד דלא יהא לון
פתחון פה לבני נשא ויתרון בהון אי אינון
חטאן ולא משגחי לאסתמרא דלא יהא
ומה שחסר כאן עי' בסוף הספ' ליה למדת דינא דקב"ה פתחא דפומא
לגבייהו ובמה בתשובה ועובדין דכשרן · תא
חזי ויי' אמר המכסה אני מאברהם · א"ר
דברים כט יהודה קב"ה יהב כל ארעא לאברהם
למהוי

מדרש הנעלם

ויי' אמר המכסה אני מאברהם וגו' מ
כתיב למעלה ויקומו משם האנשי
וישקיפו על פני סדום לעשות דין ברשעי
מה כתיב אחריו המכס' אני מאברהם
א"ר חסדא אין הקב"ה עושה דין ברשעי
עד שנמלך בנשמתן של צדיקים הה
⁹מנשמת אלוה יאבדו · וכתיב המכסה א
מאברהם אמר הקב"ה כלום יש לי לעש
דין ברשעים עד שאמלך בנשמת הצדיק
ואומר להם הרשעים חטאו לפני אעשה בה
דין דכתיב ויאמר יי' זעקת סדום ועמו
כי רבה וחטאתם וגו' · א"ר אבהו הנשמ
עומד' במקומ' והיא יראה להתקרב א
ולומר לפניו כלום עד שיאמר למטטר
שיגישנה לפניו ותאמר מה שרלתה הנ
א ויגש אברהם ויאמר האף תספה צ
עם רשע חלילה לך וגו' אולי יש חמש
צדיקים וגו' הנשמה פותחת ואומרת רבש
שמא נתעסקו בנ' פרשיות של תורה וא
שלא נתעסקו לשמה שכר יש להם לעו
ולא יכנסו לגיהנם מה כתיב בתריה ויא
יי' אם אמצא בסדום חמשים צדיקים
והא (תנינן) יתיר אינון פרשיות נ"ג הוו
א"ר אבהו חמשה ספרים הם בתורה ו
אחד ואחד נכללים עשרת הדברות ע
מאמרות שבהם נברא העולם חשוב ע
בכל חד מנהון הוא חמשים* · עוד פו
הנשמה ואומרת רבש"ע אע"פ שלא נתע
בתורה שמא קבלו עונשם על מה שח
בב"ד ונתכפ' להם שנאמר ⁹ארבעים
לא יוסיף וממה שנתביישו לפניהם
להתכפר (לפניהם) להם שלא יכנסו לגיהנם מה כתיב אחריו לא אעשה בעבור הארב
מה שחסר כאן עיין בסוף הספר *עוד פותחת ואומרת אולי יש שם שלשים אולי יש ביניהם צדיקים שהשיגו שלשים מ
הרמוזים בפסוק ויהי בשלשים שנה והם כלולים בל"ב נתיבות שהם כ"ב אותיות
לפעמים הם כלולים לשמונה · עוד פותחת ואומרת אולי ימצאון שם עשרים שמא י
בנים לתלמוד תורה ויש להם שכר לעשרת הדברות שתי פעמים בכל יום דאמר ר' ינא

הוי ליה אחסנת ירותא לעלמין דכתיב כי
ת כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה
' · וכתיב שא נא עיניך וראה ולבתר
ב"ה אצטריך לאעקרא אחרין אלין אמר
ב"ה כבר יהבית ית ארעא לאברהם והוא
בא לכולא דכתיב כי אב המון גוים נתתיך
א יאות לי לממחי בנין ולא אודע לאבוהון
קרית ליה אברהם אוהבי ובג"כ אצטריך
ודע ליה בג"כ (אמר) ויי' אמר המכסה
י מאברהם אשר אני עושה · אמר ר'
בא ת"ח * ענותנותא דאברהם דאע"ג
אמר ליה קב"ה זעקת סדום ועמורה כי
ה ועם כל דא דאוריך עמיה ואודע ליה
בעי למעבד דינא בסדום לא בעי קמיה
זכא ליה ללוט ולא יעביד ביה דינא · מ"ט
ין דלא למתבע אגרא מן עובדוי · וע"ד
א קב"ה ללוט ושזיב ליה בגיניה דאברהם
כתיב ויזכור אלהים את אברהם וישלח את
ט מתוך ההפכה וגו' מאי אשר ישב בהן
ט הא אתמר אבל בגין דכולהו חייבין ולא
תכח (בינייהו) מכלהו דאית ליה מידי
כו בר לוט מכאן אוליפנא בכל אתר
יירין ביה חייבין חריב איהו · אשר ישב
ן לוט · * וכי בכלהו הוה יתיב לוט אלא
ניה הוו יתבי דלא אתחרבו · ואי תימא
בותיה לא אלא בזכותיה דאברהם · א"ר
מעון ת"ח דשמושא דעביד ב"נ לזכאה
זוא שמושא אגין עליה בעלמא · ולא עוד אלא דאע"ג דאיהו חייב' אוליף מאורחוי
ביד לון · ת"ח דהא בגין דאתחבר לוט בהדיה דאברהם אע"ג דלא
יף כל עובדוי אוליף למעבד טיבו עם בריין כמה דהוה עביד אברהם ודא
א דאותיב לכל אינון קרתי כל ההוא זמנא דיתבו בתר דעאל לוט בינייהו · אר"ש
א דשכינתא לא אעדי מניה דאברהם בההיא שעתא דקב"ה אמר ליה (בההוא זמנא
ב"ה עמיה) א"ל ר"א והא שכינתא הוה מליל עמיה דהא (בדרגא) דא אתגלי
ה קב"ה דכתיב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי · א"ל הכי הוא שמות ו
י · ות"ח מה כתיב ויאמר יי' זעקת סדום ועמורה כי רבה · בקדמיתא ויי'
ר · ולבסוף ויאמר יי' זעקת סדום ועמורה וגו' · דא איהו דרגא עלאה דאתגלי
ליה על דרגא תתאה :

המגדל בנו לתלמוד תורה ומוליכו לבית רבו
בבקר ובערב מעלה עליו הכתוב כאלו קיים
(עליו) התורה ב' פעמים בכל יום מה
כתיב ויאמר לא אשחית בעבור העשרים ·
עוד פותחת ואומרת אולי ימצאון שם עשרה
אומרת רבונו של עולם שמא היו מאותם
העשרה הראשונים של בית הכנסת שנוטל
שכר כנגד כלם שבאים אחריהם מה כתיב
(בי"ה) ויאמר לא אשחית בעבור העשרה
כל זה יש לנשמת הצדיק לומר על הרשעים
כיון שלא נמצא בידם כלום מה כתיב וילך קי"א א
יי' כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם
שב למקומו מהו למקומו למקום מעלתו
הידועה · א"ר מצוה לו לאדם להתפלל על
הרשעים כדי שיחזרו למוטב ולא יכנסו
לגיהנם דכתיב ואני בחלותם לבושי שק תהלים לה
וגו' ואמר רבי אסור לו לאדם להתפלל על
הרשעים שיסתלקו מן העול' שאלמלא סלקו
קב"ה לתרח מן העולם כשהיה עובד ע"ז
לא בא אברהם אבינו לעולם ושבטי ישראל
לא היו והמלך דוד ומלך המשיח והתורה
לא נתנה וכל אותם הצדיקים והחסידים
והנביאים לא היו בעולם אמר רבי יהודה
כיון שרואה הקב"ה שלא נמצא ברשעים קח א
כלום מכל אותם הענינים מה כתיב
ויבאו שני המלאכים סדומה וגו' :
רבי

ארדה נא ואראה הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה · למאן קאמר אי תימא לאינון
מלאכין מאן חמא מליל עם דא ופקיד לדא · אלא לאברהם קאמר
דברשותיה קיימין אינון אתרי · ד"א לאינון מלאכין מה דאתמר לאברהם · מאי טעמא
עשו · עשה מבעי ליה · מאי עשו · (אלא) דא אברהם ושכינתא דלא אעדי מניה
(ד"א) עשו מה דאתמר למלאכין בגין דהוו זמינין תמן והוו משתכחין למעבד דינא ועו
דא עשו · ד"א עשו (למעבד) כתרגומו עבדו · וכי לא הוה ידע קב"ה דאיהו אמ
ארדה נא ואראה והא כלא אתגלי קמיה · אלא ארדה נא מדרגא דרחמי לדרגא
דדינא והיינו (האי) ירידה · ואראה ראייה דא היא לאשגחא עליהון במאן דינא ידי
שמות ג לון · אשכחן ראייה לטב ואשכחן ראייה לביש · ראייה לטב דכתיב וירא אלהים את
בני ישראל וידע · ראייה לביש דכתיב ארדה נא ואראה (נ"א אשכחן ירידה לטב ואשכח
ירידה לביש · לטב דכתיב וירד ה' על הר סיני · וירדתי ודברתי עמך שם · ירידה לבי
ארדה נא בגין) לאשגחא עלייהו בדינא ועל דא אמר קב"ה המכסה אני מאברהם
ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום · מ"ט ברכה דא הכא · אלא בגין לאודעא
דאפי' בשעתא דקב"ה יתיב בדינא על עלמא לא אשתני דהא יתי
בדינא על דא (ד"א נ"ג ויתיב) וברחמי על דא וכלא ברגעא חדא ובשעת' חדא · א"
תהלים סט יהודה והא כתיב ואני תפלתי לך יי' עת רצון · זמנין דאיהו עת רצון וזמנין דלאו איה
עת רצון זמנין דשמע וזמנין דלא שמע · זמנין דאשתכח וזמנין דלא אשתכח דכתי
ישעיה נה דרשו יי' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב · אר"א כאן ליחיד כאן לצבור כאן לאתר ה
בראשית ב וכאן לכולי עלמא בגיני כך בריך ליה לאברהם דאיהו שקיל ככל עלמא דכתיב אל
תולדות השמים והארץ בהבראם (וכתיב) ותנינן באברהם · יהיה בגימטריא שלשים
מס שחסר כאן ע"' בסוף הספ' הכי תנינן תלתין צדיקים אזמין קב"ה בכל דרא ודרא לעלמא כמה דאזמין לאברהם ·
שמואל ב כג פתח ואמר מן [א] השלשים הכי נכבד ואל השלשה לא בא וגו' מן השלשים הכי נכב
א בהקדמה ו ב אלין אינון תלתין צדיקים דאזמין קב"ה לעלמא ולא יבטל לון מניה · ובניהו בן יהויד
כתיב ביה מן השלשים הכי נכבד איהו חד מנייהו · ואל השלשה לא בא דלא שק
לתלתא אחרנין דעלמא קאים עלייהו · ואל השלשה לא בא למהוי במניינא כחד מנייהו
באינון תלתין זכאין זכה למיעל בחושבנא אבל ואל השלשה לא בא דלא זכה לאתחברא בה
ולמהוי עמהון בחולקא חדא · יהיה כמה דתנינן תלתין הוה ובגין כך קב"ה ברכיה בא
תלתין צדיקים · ת"ח א"ל קב"ה לאברהם זעקת סדום ועמורה כי רבה דהא סליקת קד
מה דאינון עבדין לכל עלמא דכל עלמא מנעי רגלייהו דלא למיעל בסדום ועמורה דכת
איוב כח פרץ נחל מעם גר הנשכחים מני רגל דלו מאנוש נעו · פרץ נחל מעם גר פרצה הוה פ
נחל לאינון בני עלמא דעאלו לתמן דכלהו דחמאן למאן דהוו יהבי למיכל ולמשתי לג
אחרא שדיין ליה (בנוקבי דנקרי) בעומקא דנהרא ואיהו דנטיל ליה הכי נמי ועל
כלהו בני עלמא הוו נשכחים מני רגל דמנעי רגלייהו דלא למיעל תמן · ומאן דע
דלו מאנוש נעו דהוו דלי גופא בכפנא דלא הוו יהבי ליה למיכל ולמשתי ואשתני דיוקנ
משלי ה מאתר בני עלמא דכתיב דלו מאנוש נעו כתיב הכא נעו וכתיב התם נעו מעגלות
הכי נמי הוו סטאן מעגלין ואורחין דלא למיעל תמן ואפי' עופי שמיא הוו מ

למיעל

מיעל תמן דכתיב נתיב לא ידעו עיט וגו' ובגיני כך כולי עלמא הוו צווחין על סדום
[ו]על עמורה ועל כלהו קרתי דכלהו כגוונא חדא הוו· זעקת סדום ועמורה כי רבה·
[א]מר ליה אברהם אמאי אמר ליה וחטאתם כי כבדה מאד· בגיני כך ארדה נא ואראה
[ה]כצעקתה· הכצעקתם מבעי ליה דהא כתיב זעקת סדום ועמורה ותרי קרתי הוו
אמאי הכצעקתה אלא הא אוקמוה· ת"ח* בסטרא דתותי קלא דברדא סלקין קוטרי
[ד]כלהו בכתפא מתכנשי בחד טיף ועאלין בגו נוקבי דתהומא רבא אתעבידו חמש
[ח]ד חד איהו כד (נ"א צלילן קלין) איכא צלילן קלין דכלהו אתעבידו חד קלא דסליק
[ל]תתא עאל בינייהו ואתמשכא כחד· וההוא קלא סלקא ונחתא תבעא דינא לאתמשכא
[ל]תתא כד האי קלא סלקא למתבע דינא כדין אתגלי לאשגחא קב"ה בדינא· אמר רבי
[ש]מעון הכצעקתה מאן הכצעקתה דא גזרת דינא דתבעא דינא כל יומא· דהכי תנינן
מה שנין קיימא גזרת דינא ותבעא מקמי קב"ה על דזבינו אחוי דיוסף ליוסף בגין
[ד]גזרת דינא צווחת על דינא ועל דא הכצעקתה הבאה אלי· מאי* הבאה אלי· דא
[ה]וא רזא כד"א בערב היא באה ובבקר היא שבה· ודא הוא הבאה אלי תדיר כגוונא
דא קץ כל בשר בא לפני והא אתמר· עשו כלה הא אתמר:

ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע· אמר רבי יהודה מאן חמא
אבא דרחמנותא כאברהם· ת"ח בנח כתיב ויאמר אלהים לנח קץ כל בשר
[ב]א לפני וגו' עשה לך תיבת עצי גפר ואשתיק ולא אמר ליה מידי· ולא בעא רחמי·
[א]בל אברהם בשעתא דאמר ליה קב"ה זעקת סדום ועמורה כי רבה וגו'· ארדה נא
[וא]ראה וגו'· מה כתיב ויגש אברהם ויאמר האף תספה צדיק עם רשע· אמר רבי
[א]לעזר אוף אברהם לא עבד שלימו כדקא יאות· נח לא עביד מידי לא האי ולא האי
[א]ברהם תבע דינא כדקא יאות דלא ימות זכאה עם חייבא ושארי מחמשים עד עשרה
[ע]בד ולא אשלים דלא בעא רחמי בין כך ובין כך דאמר אברהם לא בעינא למתבע אגר
[ע]ובדוי· אבל מאן עבד שלימו כדקא יאות דא משה דכיון דאמר קב"ה סרו מהר מן
[ה]דרך וגו'· עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו מיד מה כתיב ויחל משה את פני יי'
[א]להיו וגו'· עד דאמר ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת·
[א]ע"ג דכלהו חטו לא זז מתמן עד דאמר ליה סלחתי כדבריך אבל אברהם לא אשגח
[א]לא אי אשתכח בהו זכאי ואם לאו לא ועל דא לא הוה בעלמא בר נש דיגין על דריה
[כ]משה דאיהו רעיא מהימנא· ויגש אברהם ויאמר אתקין גרמיה למתבע דא· אולי
[י]שנון שם חמשים שרא מחמשים דאיהו שירותא למנדע עד עשרה דאיהו עשיראה
[ס]ופא דכל דרגין· אמר רבי יצחק עד עשרה אלין עשרה יומין דבין ראש השנה ליום הכפורי'
[ב]ין כך שרא מחמשים עד עשרה* וכיון דמטא לעשרה אמר מכאן ולתתא לאו הוא אתר
דקיימא בתשובה בגיני כך לא נחית לתתא מעשרה:

מדרש הנעלם

ויבאו שני המלאכים סדומה בערב רבי פתח בהאי קרא אלה הגוים אשר
הניח יי' לנסות בם את ישראל אמר רבי יוסי תא וגו'· ...
[י]י' מה כתיב לעילא וילך יי' כאשר ר' חזי הוית בההוא עלמא (ולית עלמא
כלה קאים) (נ"א ולית מעלה) אלא באינון
דשליטין

דרך אמת ומראה מקום

איוב כח
א באותו לד שלמעה מאבן הנברד שם עולה עשן ב כלם שה' בסוד הדין ואחיז' בכתפוי' שהוא אחור של פנים פני הרחמים עולם מתאספים בטיפה אחת שהוא חד טיף לעורר דין בעולם

קו א

אסתר ב

שמות לב

מס שהסבר כא עי' בסו' הספ'

שופטים ג

תהלים פא כלה לדבר אל אברהם דהא כיון דאתפרש
שכינתא מאברהם ואברהם תב לאתריה
כדין ויבאו שני המלאכים סדומה בערב דהא
חד אסתלק בשכינתא ואשתארו אינון תרין ·
כיון דחמא לוט לון רהט בתרייהו מאי טעמא
א לעיל דף ע"ב וכי כל אינון דהוו אתיין איהו א אעיל לון
לביתיה ויהיב לון למיכל ולמשתי ובני מתא
דברים יג היך לא קטלין ליה דהא לברתיה עבדו דינא
ומאי הוא דברתיה דלוט יהבת פתא דנהמא
לחד עניא ידעו בה שפוה דובשא ואותבוה
בריש איגרא עד דאכלוה צרעי · אלא בגין
דהוה בליליא חשיב דלא יסתכלון ליה בני
מתא ועם כל דא כיון דעאלו לביתא אתכנשו
כלהו ואסחרו לביתא · אמר ר' יצחק אמאי
ישעיה נז רהט לוט אבתרייהו (אלא בגין) דכתיב וירא
לוט וירץ לקראתם · רבי חזקיה ורבי ייסא
חד אמר דיוקנא דאברהם חמא עמהון וחד
אמר שכינתא אתיא עלייהו · כתיב הכא
וירא לוט וירץ לקראתם וכתיב התם וירץ
לקראתם מפתח האהל מה להלן חמא
בראשית ב שכינתא אוף הכא חמא שכינתא · וירא
איוב י לוט וירץ לקראתם ויאמר הנה נא אדני
שמואל א כה בא"לף ד"לת נ"ון יו"ד · סורו נא גשו נא
מבעי ליה מאי סורו נא אלא לאהדרא לון
קהלת יב סחרניה דביתא בגין דלא יחמון לון בני מתא
ולא יעלון באורח מישר לביתא ובגין כך סורו
איוב כח נא · רבי חזקיה פתח °כי הוא לקצות הארץ
יביט תחת כל השמים יראה · כמה אית
לון לבני נשא לאסתכלא בעובדוי דקב"ה
ולאשתדלא באורייתא יממא ולילי דכל
מאן דאשתדל באורייתא קב"ה אשתבח
ביה לעילא ואשתבח ביה לתתא בגין
יחזקאל טו דאורייתא אילנא דחיי איהי לכל אינון
ישעיה כו דעסקין בה למיהב לון חיין בעלמא דין
ולמיהב

דשליטין על רעותא דלבהון שנאמר °עד
ביהוסף שמו וגו' אמר רב יהודה למה ז
יוסף לאותה המעלה והמלכות בשביל שכ
יצרו דתנינן כל הכובש את יצרו מלכו
דשמיא אחיל עליה דאמר ר' אחא לא ב
הקב"ה ליצה"ר אלא לנסות בו בני אד
ומי בעי קב"ה לנסותא בבני נשא אין דה
ר' אחא מ"ל מדכתיב °כי יקום בקרבך נ
וגו' ובא האות והמופת וגו' כי מנסה
אלהיכם וגו' ולמה בעי נסותא דהא
עובדוי דבר נש אתגלי קמיה אלא
לתת פתחון פה לבני אדם · ראה מה כת
ולוט יושב בשער סדום דהוה י
לנסותא לברייתא · אמר ר' י
מאי דכתיב °והרשעים כים נגרש וגו' א
בשעת דינו של רשע הוא מעיז פניו
הוא ברשעתו קיים ראה מה כתיב
ישכבו וגו' אמר ר' יצחק כשם שברא ק
ג"ע בארץ כך ברא גיהנם בארץ ו
שברא ג"ע למעלה כך ברא גיהנם למע
גן עדן בארץ דכתיב °ויטע יי' אלהי
בעדן וגו' גיהנם בארץ דכתיב °ארץ עי
כמו אופל וגו' ג"ע למעלה דכתיב °וה
נפש אדוני צרורה בצרור החיים את
אלהיך וכתיב °והרוח תשוב אל הא
אשר נתנה · גיהנם למעלה דכתיב
נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע ·
למטה כדקאמרן ג"ע למעלה לנשמת
צדיקים גמורים להיות זונין מאור ה
של מעלה · גיהנם למטה לאותם הרש
(דישראל) שלא קבלו ברית מילה ולא הא
בהקב"ה ודתו ולא שמרו שבת ואלו
עכו"ם שנדונים באש שנאמר °מהאש
והאש תאכלם וגו' וכתיב °ויצאו
בפגרי האנשים וגו' גיהנם למעלה לנ

פושעי ישראל שעברו על מצות התורה ולא חזרו בתשובה שדוחים אותם
תהלים יב עד שיקבלו עונשם והולכים וסובבים כל העולם שנאמר °סביב רשעים ית
ושם נדונים שנים עשר חדש לאחר כן מדורם עם אותם שקבלו ענשם בג
כל

מיהב לון חיין בעלמא דאתי · ת"ח כי הוא
לות הארץ יביט למיהב לון מזונא ולספקא
מכל מה דאצטריכו בגין דאיהו אשגח
תדיר דכתיב תמיד עיני יי' אלהיך בה
בית השנה ועד אחרית שנה · בגין דארץ
מה כתיב בה ממרחק תביא לחמה ולבתר
די יהבת מזונא וטרפא א לכל אינון
ון ברא דכתיב ותקם בעוד לילה ותתן
ף לביתה וחק לנערותיה · וע"ד כי הוא
לות הארץ יביט תחת כל השמים יראה
לכו בני עלמא למיהב לון מזונא וספוקא
מה דאצטריך כל חד וחד דכתיב פותח
ידך ומשביע לכל חי רצון · ד"א כי
לקצות הארץ יביט לאסתכלא עובדוי
ולאשגחא בכל מה דעבדי בני נשא
למא · תחת כל השמים יראה מסתכל
י לכל חד וחד · ת"ח כיון דחמא קב"ה
דין דסדום ועמורה שדר לון לאינון
אכין לחבלא לסדום מה כתיב וירא לוט
א לשכינתא · וכי מאן יכיל למחמי שכינתא
חמא זהרא חד דנהיר דקא סלקא על
ייהו וכדין ויאמר הנה נא אדני בא"ל"ף
ת כמה דאתמר ובגין שכינת' הוה נהירו

כל אחד ואחד כפי המקום הראוי לו והרשעי'
של הגהנו"ם נדונים תמיד באש ובמים ושוב
אינם עולים שנאמר ואשם לא תכבה ·
משפט הרשעים בגיהנם כמה דכתיב ויי' דברים יט
המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש
וגו' ושוב אינם עולים ולא יקומו ליום הדין
שנאמר אשר הפך יי' באפו ובחמתו באפו שם כט
בעולם הזה ובחמתו בעולם הבא אמר רבי משלי לא
יצחק להאי גוונא אית ג"ע למעלה ואית א לכל אותן חיות השדה
ג"ע למטה אית גיהנם למטה ואית גיהנם
למעלה · אמר רבי יעקב הרשעים שקלקלו
ברית מילה שבהם וחללו שבת בפרהסיא תהלים קמה
וחללו את המועדות ושכפרו בתורה
ושכפרו בתחיית המתים וכדומה להם
יורדים לגיהנם שלמטה ונדונים שם ושוב
אינם עולים אבל יקומו ליום הדין ויקומו
לתחיית המתים ועליהם נאמר ורבים דניאל יב
מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם
וגו' · ועליהם נאמר והיו דראון לכל ישעיה סו
בשר מאי דראון די ראון שהכל יאמרו
דיי בראייתם ועל הצדיקים שבישראל נאמר
ועמך כלם צדיקים וגו' : שם ס

ויעל

יר קאמר סורו נא אל בית עבדכם ולינו ורחצו רגליכם · לא עבד הכי אברהם אלא
מיתא אמר ורחצו רגליכם ולבתר ואקחה פת לחם וגו' · אבל לוט אמר סורו נא אל
עבדכם ולינו ולבתר ורחצו רגליכם והשכמתם והלכתם לדרככם בגין דלא ב ישתמודעון ב שלא יכירו בהם
בני נשא · ויאמרו לא כי ברחוב נלין · דהכי הוו עבדי אורחין דעאלין תמן לא הוה
דיכנוש לון לביתא וע"ד אמרו לא כי ברחוב נלין · מה כתיב ויפצר בם מאד וגו' ·
כד קב"ה עביד דינא בעלמא שליחא חדא עביד ליה והשתא חמינן תרי שלוחי אמאי
לא סגי בחד אלא חד הוה ומה דאמר תרי (סגי הוא ודאי בגין דחד) חד הוה לאפקא
ללוט ולשזבא ליה וחד למיהפך לקרתא ולחבלא ארעא ובג"כ אשתאר חד : ויי' המטיר
סדום ועל עמורה וגו' · ר' חייא פתח הנה יום יי' בא אכזרי וגו' הנה יום יי' בא דא ישעיה יג
דינא לתתא בא כמה דאתמר · *הבאה אלי (עשו) · בגין דלא עביד דינא עד דעאל יו א
יל רשו כגוונא דא קץ כל בשר בא לפני · ד"א הנה יום יי' בא דא הוא מחבלא
את כד נטיל נשמתא בג"כ אכזרי · ועברה לשום הארץ לשמה דא סדום ועמורה · וחטאיה

ישמיד

יסמיך ממנה אלין יתבי ארעא מה כתיב בתריה כי כוכבי השמים וכסיליהם וגו' דה
מן שמיא אמטר עליהון אשא ואעבר לון מן עלמא · לבתר מה כתיב אוקיר אנ
מפז וגו' דא אברהם דקב"ה סליק ליה על כל בני עלמא · ר' יהודה אוקים
להני קראי ביומא דאתחרב בי מקדשא דבההוא יומא אתחשכו עלאי ותתאי ואתחש
שמיא וכוכביא · רבי אלעזר מוקים להני קראי ביומא דיוקים קב"ה לכנסת ישר
זכריה יד מעפרא וההוא יומא יתידע לעילא ותתא דכתיב והיה יום אחד הוא יודע ליי' והה
יומא יומא דנוקמא איהו דזמין קב"ה לנקמא מאחר עמין עעכו"ם · וכד קב"ה יעב
נוקמין באחר עמין עעכו"ם כדין אוקיר אנוש מפז דא מלכא משיחא דיסתלק ויתייק
תהלים עב על כל בני עלמא וכל בני עלמא יפלחון ויסגדון קמיה דכתיב לפניו יכרעו ציים ו
מלכי תרשיש וגו' · ת"ח אע"ג דנבואה דא אתמר על בבל בכלא אתמר דהא חמי
בהאי פרשתא דכתיב כי ירחם יי' את יעקב וכתיב ולקחום עמים והביאום אל מקומם
ויי' המטיר על סדום דא דרגא דבי דינא לתתא דנטיל רשו מעילא רבי יצחק אמ
דעבד דינא ברחמי דכתיב מאת יי' מן השמים בגין לאשתכחא דינא ברחמי · ו
תימא מאי רחמי הכא דכתיב ויהי בשחת אלהים את ערי הככר ויזכור אלהים א
אברהם וגו' · ולבתר נפקו מניה תרין אומין שלמין חכה דנפיק מניה דוד ושלמה מלכ
שם א חמי מה כתיב ויהי כהוציאם אותם החוצה ויאמר וגו' · תא חזי *בשעתא דדינא שר
בעלמא הא אתמר דלא ליבעי לב"נ לאשתכחא בשוקא בגין דכיון דשריא דינא
אשגח בין זכאה וחייבא ולא בעי (לאסתכלא) לאשתכחא תמן והא אתמר דבג"כ אשת
שמות יב נח בתיבה ולא ישגח בעלמא בשעתא דדינא יתעביד וכתיב ואתם לא תצאו איש מפת
ביתו עד בקר עד דיתעביד דינא ובג"כ ויאמר המלט על נפשך אל תביט אחריך וגו

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי בארחא אמר רבי יהודה לרבי יצחק דינא דעבד קב"ה במבול ודינא דסדום תרווייהו דינין דגיהנם הוו בגין דחייבי גיהנם אתדנו במיא ובאשא · אמר רבי יצחק סדום בדינא דגיהנם אתדן דכתיב ויי' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יי' מן השמים דא מסטרא דמייא ודא מסטרא דאשא דא ודא הוא דינא דגיהנם וחייבין דגיהנם בתרין דינין אלין אתדנו · א"ל דינא דחייבי דגיהנם תריסר ירחי וקב"ה סליק לון מגיהנם ותמן מתלבנין ויתבין לתרעא דגיהנם והמאן אינון חייבין דעאלין ודנין לון תמן ואינון תבעי רחמי עלייהו ולבתר קב"ה חייס עלייהו ואעיל לון לדוכתא דאצטריך לון מההוא יומא ולהלאה גופא אשתכך בעפרא ונשמתא ירתא אתרה.

פתרי תורה

תוספתא קטורי רמאי הורמני דבד
(נ"א דבוריר' ונ"א דבורי)
חכימין בסכלתנו יסתכלון למנדע בשע
דרישא חוורא אתקין כרסייא ע"ג סמ
דאבנין דמרגליטן טבן בין אינון אבנין ל
מרגליט' שפירא בחיזו יאה בריוה קומט
דקנטרא (נ"א דקיטרא) דמלהט' בע' גו
אינון ע' גוונין מלהטן לכל סטר אלין
מתפרשאן מגו ג' גוונין אלין זיקין בזי
דנגילין לד' סטרי עלמא הכא איתא זי
תקיפא דסטר שמאלא דאתאחיד בשנ
אינון גוונין שבעין (דניאל ז) דינא יתיב וספ
פתיחו מהכא נפקי גירין וסייפין ורומ
ואשא דקוסטרא ואתאחיד אשא תקי
דנפקא משמים ביה וכד אתאחד אשא על
באלין דלתת' לית מאן דיכיל לאתב' רוח

תרה כדהזי לה · *ת"ח דהא אתמר דאפילו
נון בני טופנא לא אתדנו אלא באשא ומיא
יא קרירן נחתי מלעילא ומייא רתיחן
קי מתתא כאשא ואתדנו בתרי דינין
ין דדינא דלעילא הכי הוה בג"כ בסדום
רית ואש · א"ל אי יקומון ליום דינא ·
נר לי' הא אתמר אבל אלין דסדום ועמורה
יקומון וקרא אוכח דכתיב [ט]גפרית ומלח
יפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח
· אשר הפך יי' באפו ובחמתו · אשר
ך יי' בעלמא דין באפו בעלמא דאתי ·
זמתו בזמנא דזמין קב"ה לאחייא מתייא ·
ל ת"ח כמה דארעא דלהון אתאביד לעלם
למי עלמיא הכי נמי אתאבידו אינון לעלם
למי עלמיא · ות"ח דינא דקב"ה דינא
בל דינא · אינון לא הוו תייבין נפשא
סכנא במיכלא ובמשתיא אוף הכי קב"ה
אתיב לון נפשייהו לעלמא דאתי · ות"ח
ון אתמנעו מלדקה דאקרי חיים ואוף
"ה מנע מנייהו חיים בעלמא דין ובעלמא
תי · וכמה דאינון מנעו אורחין ושבילין
י עלמא הכי נמי קב"ה מנע מנייהו
רחין ושבילין דרחמי לרחמא עלייהו
למא דין ובעלמא דאתי · ר' אבא
ר כלהו בני עלמא יקומון ויקומון
נא ועלייהו כתיב [י]ואלה לחרפות ולדראון
ם וקב"ה מארי דרחמין איהו כיון דדן
בהאי עלמא וקבילו דינא לא אתדנו
להו דינין · א"ר חייא כתיב וישלח את
מתוך ההפכה וגו' · *מהו בהפוך את
ריס אשר ישב בהן לוט אלא בכולהו עבד
רי' לוט דכתיב ולוט ישב בערי הככר
הל עד סדום (וכתיב אשר ישב בהן
· אלא ודאי בכלהו עבד דוריה)
א קביע ליה בר דמלך סדום קביל ליה
בסדום

ודינא עייכין להטין כטיסין דנורא נחית בכו נח סט א
לעלמא ווי מאן דאערע ביה אגיר *חרלין ס"א חרבין
איהו חרבא שננא בידיה לא חייס על טב
ועל ביש דהא *פתקא דאנון שבעין ברשו ס"א פסקא
דאתאחיד ההוא סטרא דשמים נחית בידא
שמאלא בכמה דינין אתהפך בכמה גוונין
הפוך בכל יומא איהו אקרי כרום זלות
דמתקנא לגבי בני אדם · כל גוונין דכלי דברים כט
זעמו דקב"ה ביה אתחזיין ואנון יתבין ברומי
דעלמא ובני נשא בשכלותא דלהון לא משגחי
בהון · גפרית ואש התוכא דמיא ואשא
דמתהתכי מן שמים אתאחדו דא בדא
ונחת על סדום · ווי לחייביא דלא משגיחין
על יקרא דמאריהון :

א עשרה שמהן גליפן
בהורמנותא דמלכא ·
ב עשר אינון וסלקין
לחושבן שגי ·
ג שבעין גוונין מלהטי
לכל סטר נפקי
מגו שמהן דאגליף
רזא דע' שמהן
דמלאכייא דאינון
ברזא דשמיה ואינון

א פי' השם במלואו
עשר אותיות יו"ד ה"א
וא"ו ה"א : ב פי' יוד
עול' כ' יוד ה"א עול' כ"ו
יו"ד * ה"א וי"ו עולה נ"ל ה"ס ו"ז
מ"ב ו' י"ד יד"ו ידו"ד
שלה ע"ב : ג הם
ע"ב ונקראים ד'
מחנות שכינה והם
למטה ממלכות :

מיכאל גבריאל רפאל נוריאל קמ"ן קרומיאל דניאל יב
״סלביאל ״צדקיאל פת"ח ״פראל ״תומיאל
״חסריאל נר"י ״צוריאל ״רזיאל ״יופיאל
סגו"ל ״סטוטריה ״גוריאל ״ותריאל (נ"א
וכדיא"ל) ״למואל חר"ק ״חזקיאל ״רהטיאל
״קרשיאל סב"א ״שמעאל ״ברכיאל (נ"א
סבניא"ל ונ"א ברקיא"ל) ״אהיאל חל"ם ״חניא"ל קס א
״להדריא"ל ״מחניא"ל (נ"א מ"ניאל ל"עדיאל
מ"לכיאל) עניאל ענאל אהניאל רחמיאל עזריאל
(נ"א ש"בנאל כ"ומאל ק"דומיאל · שר"ק · חממיאל
רמיאל קדשיאל · חלק) סנניה ודרגזיה רסיסיאל
דומיאל סניה טהריאל עזריאל נריה סמכיאל
רמיאל ברקיאל ״תסוריה ״שבניאל ״רביאל ר"ת סוד תפר"ק
״קנוניה ״צוריה ״פסיסתה

בסדום בגיניה דאברהם : **ותבט** אשתו מאחריו · מאחריה מבעי ליה אלא מבתר שכינתא ר' יוסי אמר מבתריה דלוט דמחבלא אזיל אבתריה · וכי אבתריה אזיל והא הוא שדר ליה אלא בכל אתר דהוה אזיל לוט אתעכב מחבלא לחבלא וכל אתר דאזיל כבר ושביק לאחוריה הוה מהפך ליה מחבלא ובגין כך אמר ליה אל תבט אחריך דהא אנא אחבל בתרך ועל דא כתיב ותבט אשתו מאחריו וחמת מחבלא כדין ותהי נציב מלח · דהא בכל זמנא דמחבלא לא חמי אנפוי דבר נש (נ"א אחמי אנפי לבר נש) לא מחביל ליה · כיון דאתתיה אהדרת אנפהא לאסתכלא אבתריה מיד ותהי נציב מלח · רבי אלעזר ורבי יוסי הוו קיימי יומא חד ועסקי בהאי קרא אמר רבי אלעזר כתיב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה · האי בה בה תרי זמני אמאי אלא הא אתמר דקב"ה פליג כל עמין וארעאן לממנן שליטן וארעא דישראל לא שליט בה מלאכא ולא ממנא אחרא אלא איהו בלחודוי בגין כך אעיל לעמא דלא שליט בהו אחרא לארעא דלא שליט בה אחרא · ת"ח קב"ה יהיב מזונא תמן בקדמיתא ולבתר לכל עלמא · כל שאר עמין עכו"ם במסכנות וארעא דישראל לאו הכי אלא ארץ ישראל אתזן בקדמיתא ולבתר כל עלמא · ובגין כך ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם אלא בעתירו בספוק' דכלא תאכל בה ולא באתר אחרא · בה בקדישו דארעא בה שריא מהימנותא עלאה בה שריא ברכתא דלעילא ולא באתר אחרא · תא חזי כתיב כגן יי' כארץ מצרים עד הכא לא אתידע גן יי' אי הוא ארץ מצרים ואי איהו ארץ סדום

ואי

ס"א חגניאל

דברים ח

צורטק עדיאל סמכיאל נריאל פרוניר לסני כבוסיה ידיאל מטרוסיה *חוניאל זכריאל ואריאל היניאל ר'נראל נ'היאל ב'דאל א'נפיאל ועדי'אל ארג'[...] על כלהו : ד כד מתחברן כלהו כחדא ברזא חדא בחילא עלאה כדין אקרי וידוד כלא בכללא חדא מאת יי' מן השמים שמא קדיש' דאתגליף בע' שמהן אחרנין רזא דשמים ואלין איכון שבעין דשלטין על אלין ע' דינין רזא דיהו"ה ואלין שבעין שמהן בקדושה יהו"ה שמים · ה אלין נטלין מאלין וידוד : ו נטיל מאת ידוד דא מן דא ז ואלין תליין מאלין תתאין בעילאין וכלא קשורא חדא ובכ[...] קב"ה אשתמודע ביקריה : ח שמים דאי[...] ע' רזא ידוד דא איכו ברזא דשבעין ות[...] שמהן ואלין איכון דנפקי מן ויסע ויבא ו[...]

וה"ו יל"י סי"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ[א] כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע · חלק ראש[ון] יז"ל מב"ה הר"י הק"ם לא"ו כל"י ל[...] פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו · חלק שני[*] נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ[ב] וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד · חלק שלישי[*] אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך ו[...] יל"ה סא"ל ער"י עש"ל מי"ה · חלק רביעי[*] וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם ננ"א ני"ת מב[ה] פו"י נמ"מ יי"ל הר"ח מצ"ר · חלק חמישי[*] ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק א[...] חב"ו רא"ה יב"ם הי"י מו"ם · חלק ש[...] *בשכמל"ו :

ד פי' כשע"ב מלאכי[ם] מתחברין במלכות א[...] נקרא מלכות הוא ובי[...] דינו בלשון וה' : ה פי[...] שם של ע"ב נשרי[...] היוצא מפסוק ויסע ויב[א] ויט אלו הם נקראי[ם] שמים ואותם ע"[ב] מלאכים של שמ[...] במלכו"ת מקבלים מע'[...] של מעלה · ונוטלין מכן ו פי' מלכות מתפארת ז פי' סוד של איתן ע'[...] שמות הוא שם יד[...] והוא הכוכב עלי[...] כנשמה לגוף · ח כ[...] ע"ב מלאכים של מ[...] מתחברים בע"ב ש[...]ות מעלה הנקרא ס שמים

ואלין איכון שבעין שמהן דשלטין על שבעין דרגין תתאין רזא וידוד אלין שבעין שמ[הן] ידוד רזא דאקרי שמים · שבעה רקיעין איכון דסלקין לשבעין שמהן שמא קדישא וא[...] איכו וידוד המטיר · מאת ידוד מן השמים סתרא דסתרין לחכימין אתמסר ב[...]

דא

אי איהו גן יי' דאקרי גן עדן אלא כגן יי'
לית ביה ספוקא ועדונא דכלא הכי נמי הוה
סדום והכי נמי מצרים · מה גן יי' לא
אצטריך בר נש לאשקאה ליה אוף מצרים
לא אצטריך אחרא לאשקאה ליה בגין דנילוס
איהו אסיק ואשקי לכל ארעא דמצרים ·
ת"ח מה כתיב והיה אשר לא יעלה מאת
משפחות הארץ אל ירושלם וגו' · דא הוא
עונשא דילהון דאתמנע מנהון מטרא מה
כתיב ואם משפחת מצרים לא תעלה ולא
באה וגו' חמי דלא כתיב ולא עליהם יהיה
הגשם בגין דלא נחית מטרא למצרים ולא
אצטרכן ליה אלא עונשא דילהון מה הוא
דכתיב זאת תהיה המגפה אשר יגוף ה' את
כל הגוים וגו' בגין דמצרים לא צריכין
מטרא · אוף סדום מה כתיב ביה כי כלה
משקה כל עדונין דעלמא הוו בה ועל דא לא
בעאן דבני נשא אחרנין יתעדנון בה · רבי
חייא אמר איגון הוו חייבין מגרמייהו וממונהון
דכל בר נש דאיהו צר עינא לגבי מסכנא
אות הוא דלא יתקיים בעלמא ולא עוד אלא
דלית ליה חיים לעלמא דאתי וכל מאן
דאיהו וותרן לגבי מסכנא יאות הוא דיתקיים
בעלמא ויתקיים עלמא בגיניה ואית ליה
חיים ואורכא דחיי לעלמא דאתי :

ויעל לוט מצוער וישב בהר הוא ושתי
בנותיו עמו וגו' מאי טעמא בגין
דחמא דהוה קריב לסדום ואסתלק מתמן ·
רבי יצחק פתח והוא מסיבות מתהפך
בתחבולותיו לפעלם וגו' · קודשא בריך הוא
מסבב סבובין דעלמא ואייתי א קומרין
טהירין למעבד עובדוי ולבתר מהפך
לון ועביד לון כגוונא אחרא ובמה
בתחבולותיו עביד תחבולין ומסבב סבובין
לאפכא לון ולאו כאינון קדמאי ·
לפעלם

דא דאקרי שמים מניה אתברי סתרא דאקרי
אדם חשבן שייפי גופא דאינון חושבן מאתן
וארבעין ותמניא שייפן חשבן אתווי מאתן
ושית סרי שמא דא דאיהו רזא וסתרא
כללא דכל אורייתא בכ"ב אתוון ועשר אמירן
בגין דהא שמא דא מאתן ושית סרי אתוון
ותלתין ותרין שבילין דאתכלילן ביה הא מאתן
וארבעין ותמניא שייפין דגופא רזא דאקרי
אדם דשליט על כרסיא · רזא דשבעין
דלתתא וסתרא דא דכתיב ועל דמות
הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה
ודא הוא סתרא דכתיב ויי' המטיר על
סדום וגו' מאת יי' מן השמים וכלא חד
ומלה חדא וסתרא חדא לחכימי לבא אתמסר
זכאה (ד"א נ"ג איהו) חולקהון בעלמא דין
ובעלמא דאתי · סדום גזר דינא דלהון על
דמנעו צדקה מנייהו כד"א ויד עני ואביון
לא החזיקה ובגין כך דינא לא הוה אלא מן
שמים · צדקה ושמים כלא חד וכתיב כי
גדול מעל שמים חסדך ובגין דתליא צדקה
בשמיה (נ"א בשמים) דינא הוא משמים
דכתיב מאת יי' מן השמים · דינא דישראל
מהאי אתר דכתיב ויגדל עון בת עמי
מחטאת סדום ואקרי ירושלם אחות לסדום
כד"א הנה זה היה עון סדום אחותך
ודינהון הוה מן שמים דינא חדא כסדום
על דמנעו צדקה מנייהו · בר דדא אתהפך
ודא אתחרב דא אית לה תקומה ודא לית
לה תקומה ·

מדרש הנעלם

ויעל לוט מצוער וגו' · אמר ר' אבהו
בא וראה מה כתיב ביצר הרע
תדע לך שאינו מתבטל לעולם מבני אדם
עד אותו זמן דכתיב והסירותי את לב
האבן וגו' שאע"פ שרואה בני אדם נדונין
בגיהנם הוא בא וחוזר לו אצל בני אדם הה"ד ויעל לוט מצוער מצערה של גיהנם משם עולה
לפתות בני אדם · א"ר יהודה שלש הנהגות יש באדם הנהגת השכל והחכמה וזו היא

זכריה יד
יחזקאל א
שם יו
תהלים קח
יחזקאל יו
איוב לב
א פירשתי לעיל דף פגע"ם
יחזקאל לו

לפעלם בגין פעלם דבני נשא כמה דאינון עבדין עובדין הכי מהפך לון׳ כל אשר יצוס על פני תבל ארצה׳ בגין דעובדין דבני נשא מהפך לאינון מסבות בכל מה דאיהו פקיד לון על פני תבל וגו׳ ׳ רבי אלעזר אמר והוא מסיבות מתהפך׳ הקב״ה [א] מסבב סבובין ואייתי עובדין בעלמא לאתקיימא ולבתר דחשיבו בני נשא דיתקיימון אינון עובדין קב״ה מהפך לון לאינון עובדין מכמה דהוו בקדמיתא ׳ בתחבולותיו בתחבולתו כתיב [ב] כהאי אומנא דעביד מאנין דחרסא ׳ בעוד דהויא טיקלא אסתחרת קמיה׳ חשיב למעבד כגוונא דא עביד חשיב למעבד כגוונא אחרא עביד מהפך מאנא דא למאנא דא בגין דהוה טיקלא אסתחרת קמיה׳ כך קב״ה מהפך עובדוי דאיהו עביד׳ בתחבולותיו חסר יו״ד ומאן איהו דא בי דינא לתתא דאיהו טקלא דאסתחרת קמיה ועל דא מהפך מאנין ממאנא דא למאנא אחרא וכל דא כפי פעלם דבני נשא אי מטיבין בני נשא עובדיהון ההוא טקלא דסחרא אסחרת לון לימינא וכדין אתעבידו עובדין בעלמא לאוטבא לון כדקא יאות׳ וטיקלא אסחרת תדיר ולא שכיך בההוא סטרא דימינא ועלמ׳ מתגלגלא ביה׳ אתו בני נשא לאבאשא תחבולתו

[א] מגלגל גלגולים

[ב] יוצר כזה שעושה כלי חרס ובעוד [ה]שקלא בידו [ע]שה כלבנים [ו]עושה כלי חרס [מ]לת בכח גלגול [...]להן כזה כן [...] מגלגל [ג]לגולים כל זמן [ש]השקלא שבוה [...] בעליון [...] ולהחליף [...] ממונה [...] ממונה אחר כ״א ממנו

כח הנשמה הקדושה והנהגת התאוה שהיא מתאוה בכל תאות רעות וזהו כח התאוה והנהגה המנהגת לבני אדם ומחזקת הגוף והיא נקראת נפש הגוף אמר רב דימי זהו כח המחזיק׳ אמר רבי יהודה בא וראה לעולם אין יצה״ר שולט אלא באלו ב׳ כחות אלי דאמרן נפש המתאוה היא הרודפת אחר יצר הרע לעולם׳ משמע דכתיב ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן נפש המתאוה היא מעוררת את האחרת ומפתה אותה עם הגוף להדבק ביצר הרע והיא אומרת לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו מה יש לנו בעולם הבא נלך ונרדוף אחר יצר הרע ואחר תשוקת חמדת העולם הזה ומה עושות שתיהן מסכימות להדבק בו מה כתיב ותשקין את אביהן יין מתפטמות להתעורר ליצר הרע באכילה ובשתיה׳

ותקם הבכירה ותשכב את אביה כשאדם שוכב על מטתו בלילה נפש המתאוה היא המעוררת ליצר הרע ומהרהרת בו והוא דבק בכל הרהור רע עד שמתעברת מעט (ד״א ל״נ על) (נ״א עד) שמביא בלב האדם אותה המחשבה הרעה ודבקה בו ועדיין היא בלבו ולא נגמר לעשותה עד שזאת התאוה מעוררת לכח הגוף כמתחלה להדבק ביצה״ר ואז הוא תשלום הרעה הה״ד ותהרין שתי בנות לוט מאביהן

סתרי תורה

ויעל לוט מצוער וגו׳ מגו הורמנותא דמלכא אתפרשא מסטרא דימינא חד התוך דקטורא דגולפא מתדבקא בגו התוכא דדהבא מסטרא דשמאלא בגו משאו (דילריה) (נ״א ודיוריה) ואתעביד דקטורא חדא דאילנא כד בעא יצחק לאתער בעלמא בתוקפיה דדינא קשיא אתתקף ופריש דרגין מקיומיהו ואתתקף אברהם ופריש ההוא דקטורא חדא דאילנא מגו ההוא מסאבו׳ ההוא נחש קדמאה על באניביה דההוא אנא ואיהו חמרא דשתא ואוליד תרין דרגין קטירין דא בדא ואינון דרגין דסחרן בסטר מסאבו חד אקרי מלכו״ם וחד אקרי פעו״ר דא עיטא דאתכסיא ודא עיטא דאתגליא׳ פעור דאתגליא איהו וכל עובדוי באתגליא מלכו״ם דאתכסיא איהו וכל עובדוי באתכסיא מאלין תרין אתפרשן זינין סגיאין לזניין וסחרן

תבולתו דאסחר תדיר והוה קיימא
באסחרותא דימינא קב"ה אסחר ליה
בסטרא דשמאלא ומהפך מסיבות ומאנין
הוו בקדמיתא להוות סטר שמאלא וכדין
טיקלא אסחרא ואתעבידו עובדין בעלמא
הבאשא לון לבני נשא וטיקלא אסחר להוות
סטרא עד דבני נשא תייבין לאוטבא
עובדיהון וטיקלא קיימא בעובדין דבני נשא
על דא בתבולתו לפעלם ולא קיימא תדיר ·
תא חזי קב"ה גרם סבובין ועובדין בעלמא
בגין למעבד כלא כדקא יאות וכלא נפקא
מעקרא ושרשא דלעילא · אקריב אברהם
גביה נפק מניה ישמעאל דלא הוה אברהם
גזיר כד נפק מניה בגין דאיהו לתתא ולא
אשתלים באת קיימא קדישא לבתר קב"ה
סבב סבובין בתהבולותיו ואתגזר אברהם
ועאל בברית ואשתלים בשמיה ואקרי
אברהם וכו' *עלאה אעטרת ליה ברזא
מים *מרוח · כיון דרזא אשתלים ואתגזר
נפק מני' יצחק והוה זרעא קדישא ואתקשר
לעילא ברזא דאש ממים ועל דא כתיב
ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת ולא
אתקשר בההוא סטרא אחרא · תא
חזי לוט נפקו מניה ומבנתיה [א] תרין אומין
אתפרשן ואתקשרו בההוא סטרא
אתחזי לון ועל דא קב"ה מסבב
סבובין

מאביהן · א"ר יצחק מעולם אין יצר הרע
מתפתה אלא באכילה ושתיה ומתוך שמחת
היין אז שולט באדם · בצדיק מה כתיב
ביה °צדיק אוכל לשובע נפשו ואינו משתכר משלי יג
לעולם דא"ר יהודה האי צורבא מרבנן
דמרוי קרינא עליה °נזם זהב באף חזיר שם יא
ולא עוד אלא שמחלל שם שמי' · מנהג הרשעי'
מהו °הנה ששון ושמחה היין אז שולט באדם ישעיה כב
באדם הרוג בקר ושחוט צאן וגו' עליהם
אמר הכתוב °הוי משכימי בבקר שכר שם ה
ירדופו וגו' כדי לעורר ליצה"ר שאין
יצה"ר מתעורר אלא מתוך היין הה"ד ותשקין
את אביהן יין · א"ר אבהו מה כתיב ולא
ידע בשכבה ובקומה כלומר יצר הרע אינו
משגיח בה בשכבה בעולם הזה ובקומה
לעולם הבא אלא מתעורר עם כח הגוף
לעבוד תאותו בעולם הזה דא"ר אבהו
בשעה שמכניסין הרשעים בגיהנם מכניסים נו א
ליצה"ר לראות בהן הה"ד ולוט בא צוערה לא א
לצוערה של גיהנם ונפק ליה מתמן לנסותא
לברייתא כדקאמרן הה"ד ויעל לוט
מצוער מצוערה של גיהנם · וישב בהר ירמיה ב
א"ר יצחק משמע דכתיב בהר מלמד
שהוא שם מושבו במקום הר גוף שהוא א עמון ומואב
חרב כהר דלית ביה טיבות' · ושתי
בנותיו עמו אלו הב' כחות דאמרן · כי
ירא

סתרי תורה ·

סחרן ימא רבא ולכל אלין סטרי משאבו · וכל חד וחד שף (נ"א נזף) לדוכתיה · כגוונא
דא איהו לתתא · לוט אתפרש מאברהם ושוי דיוריה באנשי סדום כד אתער דינא בהו
אדכר לאברהם ושלח ליה מתמן ואתפרש מנייהו · יין אשקיאו ליה בנתיה ואולידו בהו תרין
אומין חד אקרי עמון וחד אקרי מואב · חד באתגלייא וחד באתכסיא · עמון דרגא *דיליה קעג א
מלכו"ם טיטא דאתכסיא · מואב דרגא דיליה פעו"ר כלא באתגלייא כגוונא דא בנתיה דא
אמרת בן עמי ברא אית לי מעמי ולא אמרת ממאן הוא בגין כך איהו הוה באתכסיא · דא
אמרת מואב מאב הוא דנא · מאבא אולידת ליה דרגא דיליה פעו"ר מלה באתגלייא · ובתרין
אלין אחיד דוד מלכא לבתר מן מואב אתת רות ונפק מנה דוד מלכא · מן עמון
נעמה

סבובין ומגלגל גלגולין בעלמא דיתעביד
כלא כדקא יאות ויתקשר כלא באתריה.
ת"ח יאות הוה ליה ללוט דקב"ה יפיק
מניה (ומבנתיה) ומאתתיה תרין אומין אלין
אלא בגין לאתקשרא באתרייהו דאתחזי
להו ואתעבידו מגו יינא וההוא יינא אזדמן
להון במערתא ההיא ליליא ודא הוא רזא
דאתעבידו כד"א ויסף מן היין וישכר והא
משלי ל אתמר ואוקמוה. ת"ח מואב ועמון איהון
קראן לון שמהן מואב מאב. ר' יוסי אמר
בכירה בחציפו אמרה מואב מאבא הוא.
א מכאן רמז שלא יצא משיח מנעמה ועי' פ' שלח לך קמג ע"ב והיינו שאח"כ אמר וכל שאר מלכין ומלכא משיחא ומתפלי בם לא יצאו מלכין; ול"ע
והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן
עמי בצניעו אמרה בן עמי בר עמי ולא
אמרה ממאן הוא. ת"ח בקדמיתא כתיב
ולא ידע בשכבה ובקומה בוא"ו ונקוד על
וא"ו בגין דסיועא דעילא הוה אשתכח
בההוא עובדא דזמין מלכא משיחא לנפקא
מניה ובג"כ אשתלים ככה בוא"ו. ובאחרא
כתיב ובקמה חסר וי"ו בגין דלא נפק
מינה חולקא לקב"ה כהאי אחרא ועל דא
כתיב בהאי א אחרא קשישא ובקומה בוא"ו
מלא ונקוד עלה. ר' שמעון אמר לא ידע
קהלת ד דזמין קב"ה לאוקמא מינה דוד מלכא ושלמה
וכל שאר מלכין ומלכא משיחא. תו ובקומה
רות ג דכתיב ברות ותקם בטרם יכיר איש את
רעהו וגו' ובההוא יומא הוה לה קימה ודאי
לאתחבר

ירא לשבת בצוער יראה וחרדה נופלת עליו
בשעה שרואה צער גיהנם שמצערין לרשעים
וחושב שגם ידון כיון שרואה שאינו נדון
שם יוצא והולך לפתות בני אדם אחריו.
רב הונא כד הוה דריש לאזהרא לבני
אדם הוה אמר להו בני השתמרו משליחא
של גיהנם. ומאן הוא זהו יצה"ר שהוא שליח
של גיהנם. ר' אבא אמר מאי דכתיב
לעלוקה שתי בנות הב הב אלו שתי בנות לוט
דאמרן שהיא נפש המתאו' ונפש המשתתפת
בגוף הרודפת אחר יצה"ר לעולם. אמר
ר' יהושע כתיב הכא בלוט כי ירא לשבת
בצוער וכתיב התם לעלוקה שתי בנות הב
הב. ירא בגימט' הוא עלוקה אמר ר'
יצחק אי ירא הוא למאי אתי למטעי ברייתא
אלא כך דרך כל עושה עולה כשרואה הרע
מתיירא לפי שעה ומיד חוזר לרשעתו
ואינו חושש לכלום כך יצר הרע בשעה
שרואה דין ברשעים ירא כיון שיוצא לחוץ
(לעשות) אינו חושש כלום. ר' אבא אמר
מ"ד ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן
מאי אבינו זקן זהו יצר הרע שנקרא זקן
שנאמר מלך זקן וכסיל שהוא זקן שנולד
עם האדם דתנינן אמר רבי יהודה אמר
רבי יוסי אותה נפש המתאוה אומרת
לאחרת אבינו זקן נרדוף אחריו ונדבק
בו

סתרי תורה

מלכים ב יא אתעטר דוד מלכא בהאי עטרא דאיהי סהדותא לזרעא דדוד דכתיב ויתן עליו
שמואל ב יב את הנזר ואת העדות והאי הות מן מלכום דרגא דבני עמון דכתיב ויקח את
עטרת מלכם. מלכם דרגא דבני עמון הוא דכתיב ותהי על ראש דוד. ומתמן
הוה סהדותא לבנוי לעלמין ובה אשתמודע מאן דאיהו מן בנוי דדוד דאתחזי למלכא
ודאי דאמרין מן דוד הוא (הגיה) דאפי' אתיליד בההוא יומא יכיל הוה למסבל ההיא
עטרא על רישיה (דהא איהו) דהות מתקל ככר זהב ואבן יקרה הות ובר נש אחרא
לא יכיל למסבלא ודא הוא דכתיב ביואש ויתן עליו את הנזר ואת העדות. ובתרי
דרגין אתאחיד דוד מלכא ואינון תוקפא דמלכותיה לאתתקפא על שאר עמין
דאי לא אתכליל בסטרא דלהון לא יכיל לאתתקפא עלייהו כל (גוונין) דרגין דשאר
ב ריש מדרש הנעלם הוא עמין כלילן ביה בדוד לאתגברא ולאתתקפא עלייהו: ב **ויעל** לוט מצוער
וישב

תחבר עמה בעא להקים שם המת על
חלתו ולאתקם מנה כל הני מלכין וכל עלויא
ישראל · ולא ידע בשכבה דכתיב ותשכב
רגלותיו עד הבקר · ובקומה דכתיב ותקם
בטרום יכיר איש את רעהו וגו' בגין כך
בקומה נקוד וא"ו · תא חזי *ענותנותא
אברהם דהא אפילו בקדמיתא כד בעא
ב"ה למעבד דינא בסדום לא בעא מניה
חמי על לוט (דהא) לבתר דכתיב וירא והנה
לה קיטור הארץ כקיטור הכבשן לא תבע
ליה דלוט ולא אמר עליה לקב"ה כלום
וף הכי קב"ה לא אמר ליה מדי בגין דלא
שב אברהם דקב"ה גרע מזכותיה כלום
י תימא דאברהם לא הוה חשיב ליה ללוט
גביה כלום הא מסר נפשיה למיהך לאגחא
רבא בחמשא מלכין תקיפין כד"א וישמע
ברם כי נשבה אחיו וגו' וכתיב ויחלק
ליהם לילה וכתיב וישב את כל הרכוש וגם
ת לוט אחיו ורכושו השיב וגו' · אבל
חימותא דרחים לקב"ה וחמא עובדוי
לוט דלא כשרא כדקא יאות לא בעא
ברהם דבגיניה ישבוק קב"ה כלום מדיליה
גיני כך לא תבע עליה רחמי לא בקדמיתא
ולא בסופא :

סע משם אברהם ארצה הנגב כל
מטלנוי הוו לסטרא דדרומא
יתיר

בו כשאר כל הרשעים שבעולם ואיש אין
בארץ לבא עלינו אין איש צדיק בארץ ואין
איש שליט על יצרו הרבה רשעים בארץ לית
אנן בלחודנא חייבין נעשה כדרך כל הארץ
שהם חייבים שעד היום דרך כל הארץ
הוא לכה נשקה את אבינו יין נשמח בעולם
הזה נאכל ונשתה ונרוה המרא ונדבק
באבינו ביצר הרע ונשכבה עמו ורוח הקדש
צווחת ואומרת גם אלה ביין שגו ובשכר
תעו · אמר רבי יהודה תא חזי מה כתיב
ותשקין את אביהן יין דרך הרשעים לטעות
אחרי היין לפנק ליצר הרע ולעוררו ועד
שהוא שמח בשכרותו שוכב על מטתו מיד
ותקם הבכירה ותשכב את אביה היא
מזומנת עמו ומתאוה ומהרהרת בכל
הרהורים רעים ויצר הרע מתחבר עמה
ונדבק בה ואינו משגיח בה *מה הוא
ממנה · בשכבה ובקומה בשכבה בעוה"ז
ובקומה לעתיד לבא בשכבה בעולם הבא
כשתתן דין וחשבון ובקומה ליום הדין
דכתיב ורבים מישני אדמת עפר יקיצו
וגו' בשום ענין מאלו אין משגיח בה יצר
הרע אלא דבק בה והיא נדבקת בו ולאחר כן
מעוררת לאחר' לאחר שההרהור גדול נדבק
ביצה"ר בזה האחר' ונדבק בו ותשקין את
אביהן

א בטרום כתיב בוא"ו נוספת קס ע"א
ישעיה כח
בראשית יד
ס"א מהבות זמנא
דניאל יב

סתרי תורה

שב בכר · כתיב לעלוקה שתי בנות הב הב · אלין שתי בנות דיצר הרע דאינון מתערין משלי ל
ה (ד"א נ"ג בגין) לשלטא בגופא חדא איהי נפש דאתרביאת תדיר בגופא וחדא
יהי נפש דכסיפת בתיאובתין בישין (ד"א נ"ג דהאי עלמא) ובכל כסופין בישין דהאי
למא דא איהי בכירה ודא (ד"א ואחרא) איהי צעירה ויצה"ר לא אתחבר תדיר אלא
תרין אלין בגין לפתאה לבני נשא ובגין דיהמנון ליה *לאובדא להו לאתר גירין ס"א לאוכלא
מותא ויפלחון ליה כד"א עד יפלח חץ כבדו · ללסטים דמקפחי בטוריא (וכמינו) שם
טמירו גרמייהו באתר דחיל דטוריא וידעין דהא בני נשא אתטמרן גרמייהו למיהך
אינון דוכתי מה עבדי ברירו מנייהו ההוא דחדידא בליסניה מכלא ההוא דידע למפתי
בני נשא ויפוק מבינייהו ויתיב באורח מישר דכל בני עלמא עברין תמן כיון דמטא
לגבייהו שרי לאתחברא תמן :

יתיר מסטרא אחרא בגין דהא בחכמתא
עבד לאתדבקא בדרומא :
ויאמר אברהם אל שרה אשתו אחותי
היא · תנינן (היון) לא ליבעי ליה
לבר נש לסמכה על ניסא ואי קב"ה ארחיש
ניסא לבר נש לא אית ליה לסמכא (תדיר)
על ניסא זמנא אחרא בגין דלאו בכל שעתא
ושעתא אתרחיש נסא ואי ייעול בר נש
גרמיה באתר דנזקא אשתכח לעינא הא
פקע כל זכותיה דעבד בקדמיתא ואוקמוה ·
בראשית לב כד"א קטונתי מכל החסדים ומכל האמת
וגו' · ואברהם כיון דסליק ממצרים ואשתזיב
זמנא חדא השתא אמאי אעיל גרמיה
בצערא כקדמיתא ואמר אחותי היא ·
אלא אברהם לא סמיך על גרמיה כלום
וחמא שכינתא תדיר בדיורה דשרה ולא
אעדי מתמן ובגין דהות תמן אסמיך
אברהם ואמר אחותי היא כמה דכתיב
משלי ז אמור לחכמה אחותי את · ובגין כך אמר
אחותי היא :
ויבא אלהים אל אבימלך וגו' · וכי
קב"ה אתא לגבייהו דרשיעיא
במדבר כב כמה דכתיב ויבא אלהים אל בלעם ·
בראשית לא ויבא אלהים אל לבן · אלא ההוא ממנא
שליחא דאתפקדא עלייהו הוה בגין דכלהו
כד עבדי שליחותא נטלי שמא דא ומסטרא
דדינא קא אתיין · ועל דא ויבא אלהים אל
אבימלך בחלום הלילה ויאמר לו הנך מת
על האשה אשר לקחת וגו' · ר"ש פתח ואמר
משלי יב שפת אמת וגו' שפת אמת תכון לעד דא
אברהם דכל מלוי בקדמיתא ובסופא הוו
באמת · ועד ארגיעה לשון שקר דא
אבימלך · באברהם נאמר ויאמר אברהם אל
שרה אשתו אחותי היא דא בקדמיתא דאמר
בגין שכינתא דהות עמה דשרה אחותי היא
ואברהם בחכמתא עבד · מאי טעמא
בגין

אביהן יין כמו כן לעורר יצר הרע ונדבקת
בו ואוי שבלוס הרעו' לעשו' ומתעברו' שתיהן
מיצר הרע הדא הוא דכתיב ותהרין שתי בנו'
לוט מאביהן עד שילא לפועל מעשיהן זו
יולדת רשעה וזו יולדת רשעה' וכן דרכם
של רשעים בענין זה עם יצר הרע עד
שהורג לאדם ומוליכו לגיהנם ומכניסו שם
ואח"כ עולה משם לפתות לבני אדם כמו
כן ומי שמכיר בו נצול ממנו ואינו מתחבר
עמו · אמר רבי יצחק משל למה הדבר
דומה לכת לסטים שהיו אורבים בדרכים
לגזול ולהרוג לבני אדם ומפרישים מהם
אחד שיודע להסית לבני אדם ולשונו רך
מה עביד מקדים והולך לקבלם ונעשה
כעבד לפניהם עד שמאמינים הטפשים ב
ובוטחים באהבתו ובשיחתו ושמחים עמ
ומוליכם בחלק דבריו באותו הדרך שהלסטי
שם כיון שמגיע עמהם לשם הוא הראשו
שהורג בם לאחר שנותנם ביד הלסטים
להרגם ולקחת ממונם ואינון צווחין ואמרי
ווי דאציתנא לדין ולרכיכת דלישניה לאחר
שהרגו אלה עולה משם ויוצא לפתות לבנ
אדם כמתחלה · הפקחים מה הם עושים
כשרואים לזה יוצא לקראתם ומפתה להם
מכירין בו שהוא צודה את נפשם והורגים
אותו והולכים בדרך אחרת כך הוא יצ
הרע יוצא מכת הליסטים עולה מגיהנ
לקבלא דבני נשא ולפתות להם בחלק מת
דבריו הדא הוא דכתיב ויעל לוט מצוע
וישב בהר וגו' כמו לסטים לארו
לבני אדם מה עושה עובר לפניה
והטפשים מאמינים בו ובאהבתו שהו
הולך לפתותם ועובד להם כעב
שנותן להם נשים יפות אסורות נותן לה
בני אדם להרע מפרק מהם ע
תורה ועול מלכות שמים הטפשי
רואים

גין דאברהם מסטרא דימינא איהו אמר אחותי
וא ורזא כד"א (שיר ה) אחותי רעיתי יונתי תמתי
על דא אברהם קרא לה תדיר אחותי בגין
אתדבק בהדה ולא יתעדון דא מן דא לעלמין ·
סוף מה כתיב וגם אמנה אחותי בת אבי היא
ך לא בת אמי וכי הכי הוה אלא כלא בגין
כינתא קאמר אחותי היא בקדמיתא דכתיב
מור לחכמה אחותי את ולבתר וגם אמנה מאי
ם לאתוספא על מה דקאמר בקדמיתא אחותי
ת אבי היא ברתיה דחכמה עלאה ובג"כ אתקרי
חותי ואתקרי חכמה אך לא בת אמי מאתר
פירותא דכלא סתימא עלאה ועל דא ותהי לי
אשה באחוה בחביבותא דכתיב (שם ב) וימינו
תחבקני וכלא רזא דחכמתא איהו · תא חזי
קדמיתא כד נחתו למצרים הכי קאמר בגין
אתדבקא בגו מהימנותא וקרא לה אחותי בגין
לא יטעון גו איגון דרגין דלבר אוף הכא אחותי
גין דלא אתעדי מגו מהימנותא כדקא יאות
הא אבימלך וכל איגון יתבי ארעא הוו אזלי
תר פולחנא נוכראה ואיהו אתדבק גו מהימנותא
ג"כ עאל לתמן ואמר אחותי מה אחות לא
תפר' מאחא לעלמין אוף הכא דהא אתתא
יכת לאתפרשא אבל אחות לא אתפרש דהא
רין אחין לא יכלין לאתפרשא לעלמין ולעלמי
למין · ובג"כ אמר אברהם אחותי היא דהא
הון[א] הוו להוטין גו טהרי ככבי ומזלי ופלחי לון
אברהם הוה מתדבק גו מהימנותא ואמר אחותי
א נתפרש לעלמין · וסימניך (ויקרא כא) ולאחותו
בתולה דאתמר לכהן אתרא דאברהם שריא ביה·
תיב (דברים י) את יי' אלהיך תירא אותו תעבוד
ו תדבק ובשמו תשבע · האי קרא אוקמוה · אבל ת"ח ליי' אלהיך תירא לא כתיב אלא את

וי'

רואים כך בוטחים באהבתו עד שהולך עמהם
ומוליכם באותו הדרך שהלסטים שם בדרך ניכנס
אמר אין דרך לנטות ימין ושמאל כיון שמגיע
עמהם לשם הוא הראשון שהורג להם ונעשה
להם מלאך המות ומכניסן לגיהנם ומורידין להון
מלאכי חבלה ואינון צווחין ואמרין ווי דאציתנא
לדין ולא מהניא לון · לאחר כן עולה משם ויוצא
לפתות לבני אדם · הפקחין כשרואין אותו מכירים
אותו ומתגברים עליו עד ששולטין עליו ונאטין
מזה הדרך ולוקחין דרך אחרת להנצל ממנו רב
יוסף כד הוה נחית לבבל חמא אינון [ב] רווקיא
דהוו עיילי ונפקי ביני נשי שפירן ולא חטאן
אמר לון לא מסתפו אלין מיצר הרע אמרו ליה
לא [ג] מקונדיטון בישא קאתינא מקדושתא דקדישא
אתגזרנא דאמר רב יהודה אמר רב צריך אדם
לקדש עצמו בשעת תשמיש ונפקי מניה בני קדישי
בני מעלי דלא מסתפו מיצה"ר שנאמר (ויקרא כ)
והתקדשתם והייתם קדושים · ר' אבא אמר
מאי דכתיב (יחזקאל כ) ואת שבתותי קדשו אלא
אין עונתן של ת"ח אלא משבת לשבת ומזהר
להו דהואיל דתשמיש המטה דמצוה הוא קדשו
כלומר קדשו עצמיכם בשבתותי בההוא תשמיש
דמצוה · אמר רב יהודה אמר רב האי מאן
דעייל לקרתא וחמי נשי שפירן [ד] ירכין עינוי
ויימא הכי בך [ה] (נ"א סך) ספאן איגזר איגזרנא
(נ"י קרדינא) קרדיטא תקיל פוק פוק דאבוי
קדישא דשבתא היא מאי טעמא דחמימות
דארחא שלט ביה ויכיל יצר הרע לשלטא עלוי:

וויי

דרך אמת א שאבימלך ושריו היו להוטים תוך אורות כוכבים ומזלות לעבדם ולקטר להם ואברהם היה מתדבק באמונתו ית' ויתב' : ב בני אדם פנויים בלא אשה : ג הוא משקה מעורב כהרז"ל מה קונדיטון יש בו יין דבש ופלפלין אף
י תורה וכו' ואמרו כאן שאינם באים ונולדים מקונדיטין בישין ר"ל ממחשבה רעה אלא לידתם והורתם בקדוש' והיינו קונדיטון
ים ולא רעי' ולכן לא היו חוששים לתאוה שאין היצה"ר יכול לשלוט בהם כ"כ : ד יטה עיניו להרן שלא יסתכל בנשים לבא לידי
ור ח"ו : ה זה הוא לחש שלא לבא לידי הרהור עבירה פי' סך הבט ורא' שמהשובי ואנפי מעשה הוא בורתי ולידהי ומל' סך
בתרגום הבטה וראיה ומלת ספאן הוא לשון חשיבות כענין ריש פ' אלו מגלחין אין הגוים ספונים : ו תוקף וחוזק התקלם
יות לא לא ולא תבטם בי לסביאני לידי הרהור עבירה ומלת קרדינא הוא לשון תוקף וחזק כמ"ש לעיל ריש דף טו ע"א ורמז שלחש
כנגד לילית וכתותיה שהיא גורמת לאדם לבא לידי קרי בלילה ולכן צריך לומר בסוף הלחש דאבוי קדישא דשבתא פי' אין בורתי
שת ימי החול שיש לכחות הטמאים קצת אחיזה שבריך ההוא מלך הקליפה השולטת בחול אבל מקדושת שבת אני שאז אין לקליפה
נוס כח ואחיזה בזיווג ההוא וע' בפרשה ויקרא דף יט ע"א לחש ג"כ אל היווג להרחיק ממנו לילית וכתותיה :

יי׳ מאי את דא דרגא קדמאה אתר דצלא דקב״ה ובג״כ כתיב תירא דתמן בעי ב״
לצלאה קמי מאריה (קב״ה) בגין דאיהו (בי) דינא · ואותו תעבוד דא דרגא עלאה
דקיימא על האי דרגא תתאה ולא [א] מתפרשאן לעלמין את ואותו דא בדא דבקי
ולא אתפרשן · מאי ואותו · דא אתר ברית קדישא אות לעלמין · דהא פולחנא לא
קמו א שריא באת ולאו איהו למפלח אלא למדחל אבל פולחנא איהו * לעילא ובגין כך ואות
תעבוד · ובו תדבק באתר דאיהו דבקותא לאתדבקא דאיהו גופא דשרי באמצעיתא
ירמיה ל ובשמו תשבע אתר שביעאה דדרגין וסימניך [ט] ואת דוד מלכם אשר אקים להם בגין כך
אתדבק אברהם במהימנותא כד נחת למצרים וכד אזל לארעא דפלשתים · לב״
דבעא לנחתא גו גובא עמיקא דחיל דלא יכיל לסלקא מגו גובא מה עבד קשר ח
קשרא דחבל לעילא מן גובא אמר הואיל דקטירנא קשרא דא מכאן ולהלאה איעול תמ
כך אברהם בשעתא דבעא לנחתא למצרים עד לא ייחות תמן קשר קשרא דמהימנות
בקדמיתא לאתתקפא ביה ולבתר נחת אוף הכי נמי כד עאל לארעא דפלשתים בג״
משלי יב [ט] שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר דא אבימלך דאמר בתום לבבי ובנקי
כפי · וכד אהדרו ליה מה כתיב גם אנכי ידעתי כי בתם לבבך עשית זאת ול
שמואל א ב כתיב נקיון כפים : **ועתה** השב אשת האיש כי נביא הוא ר׳ יהודה פתח ואמר [ט] רג
חסידיו ישמור וגו׳ · [ב] חסידו כתיב ולא אברהם דקב״ה נטיר ליה תדיר ול
אעדי נטירו מניה לעלמין · ומה דאמר רגלי דא אתתיה דקב״ה שדיר שכינתיה עמ
ונטר לה תדיר · ד״א רגלי חסידו ישמור חד דא אברהם דקב״ה אזיל עמיה תדיר בג
דלא ייכלון לנזקא ליה · ורשעים בחשך ידמו · אלין איגון מלכין דקטל קב״ה בההוא ליל
דרדף בתרייהו הה״ד בחשך ידמו דא ליליא דאתקשר בחשוכא וקטל לון ואברהם רדי
ולילה קטיל לון הה״ד ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם · ויחלק עליהם לילה ד
קב״ה דפליג רחמי מן דינא בגין למעבד נוקמין לאברהם ובגין כך ורשעים בחש
ידמו · ויכם ויכוס מבעי ליה אלא דא קב״ה · כי לא בכח יגבר איש דאיהו ואליעזר
הוו בלחודייהו · ר׳ יצחק אמר והא תנינן באתר דנזקא שכיח לא יסמוך ב״נ על ניס
ולא הוה אתר דנזקא אשתכח כהאי דאברהם אזיל בתר חמשה מלכין למרדף בתריי
ולאגחא קרבא · אמר ר׳ יהודה כד אזיל אברהם להאי לא אזל לאגחא קרבא ולא סמ
על ניסא אלא לערא דלוט אפקיה מביתיה ונטיל ממונא למפרק ליה ואי לאו דימ
בהדיה גו שביה · כיון דנפק חמא שכינתא דנהרא קמיה וכמה חילין סחרניה בהה
שעתא רדף בתרייהו וקב״ה קטיל לון הה״ד ורשעים בחשך ידמו · ר׳ שמעון אמר ה
איהו רגלי חסידו ישמור דא אברהם וכד נפק אשתתף יצחק בהדיה ונפלו קמיה ואי ל
דאשתתף יצחק בהדיה דאברהם לא אשתציאו הה״ד ורשעים בחשך ידמו כי לא בכח יג
איש אע״ג דחילא אשתכח תדיר בימינא אי לא הוה בסטרא דשמאלא לא אתדח
קמיה · ד״א רגלי חסידו ישמור בשעתא דב״נ רחים ליה לקב״ה קב״ה רחים ליה ב
תהלים קכא מה דאיהו עביד ונטיר ארחוי כד״א [יו] יי׳ ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם · ת
כמה חביבותיה דאברהם לגבי קב״ה דבכל אתר דהוה אזיל לא הוה חייש על דיליה כ

אלא

א ותימא דאמרינן דמתפרשין בגרנן מפריד אלוף ול״ע ה״נ במלכות דאצילות וכדאמרי׳ בפ׳ רעו ג הג״ה מלכו׳ דאצילות עלה אמר אני הו״ה שמי וכו׳ ועי׳ בסקדמה ב וברעיא מהימנא פנחס רכא א אתוון דשו״ה דאצילו׳ לית בהו פרודא ושם רכא ב קצע א

לא בגין לאתדבקא ביה בקב"ה ובגין כך רגלי חסידיו ישמור ודא היא אתתיה דכתיב
בימלך לא קרב אליה · וכתיב כי על כן לא נתתיך לנגוע אליה · בפרעה מה כתיב
גע יי' את פרעה וגו' על דבר · איהי אמרה וקב"ה הוה מחי ובג"כ רגלי חסידיו
מור · ורשעים בחשך ידמו אלין פרעה ואבימלך דקודשא בריך הוא עבד בהו דינין
ילא · כי לא בכח יגבר איש מאן איש דא אברהם דכתיב ועתה השב אשת האיש וגו':

ה' פקד את שרה כאשר אמר וגו' ר' חייא פתח ואמר ויראני ת יהושע הכהן הגדול עומד לפני מלאך והשטן עומד על ימינו לשטנו האי קרא ת לאסתכלא ביה ויראני את יהושע הכהן גדול דא יהושע בן יהוצדק · עומד לפני לאך יי' מאן מלאך יי' דא אתר צרורא דנשמתיה דצדיק צרירא ביה וכל אינון מתין דצדיקיא קיימין תמן ודא [א] הוא לאך יי' · והשטן עומד על ימינו לשטנו דא ר הרע דאיהו משוטט ואזיל בעלמא לנטלא מתין ולאפקא רוחין ולמסטי לון לברייתא ילא ותתא · ודא הוא בשעתא דאטיל נבוכדנצר לאשא עם אינון נביאי השקר אי הוא מסטין לעילא בגין דיתוקד מהון דהכי הוא אורחוי דלאו איהו מקטרג א בזמנא דסכנה ובזמנא דצערא שריא למא ואית ליה רשו למסטי ולמעבד דינא פילו בלא דינא כד"א ויש נספה בלא פט מהו לשטנו דהוה אמר או כלהו תזבון או כלהו יתוקדון דהא בשעתא אתייהיב רשותא למחבלא לחבלא לא תזיב זכאה מן חייבא ובגין כך בשעתא דדינא שריא במתא בעי נש [ג] לערקא עד לא אתפס תמן א מחבלא כיון דשרי הכי כמי יד לזכאה כחייבא · וכל שכן דהוו תיהון כחד והוה תבע דיתוקדון כלהו ישתזבון כלהו בגין דכד אתעביד

ניסא

מדרש הנעלם

זכריה ג

וה' פקד את שרה כאשר אמר · ר' יוחנן פתח בהאי קרא ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן (שיר ז) מלך אסור ברהטים עשה קב"ה שלטונים למעלה ושלטונים למטה כשנותן קב"ה מעלה לשרים של מעלה נוטלים מעלה המלכים של מטה נתן מעלה לשרו של בבל נטל מעלה נבוכד נצר הרשע דכתיב ביה (קטו א) אנת הוא רישא די דהבא והיו כל העולם (דניאל ב) משועבדים תחת ידו ובנו ובן בנו הה"ד ראשך עליך ככרמל זהו נבוכד נצר הה"ד תחותוהי תטלל חיות ברא · ודלת ראשך (שם ד) כארגמן זהו בלשצר דאמר ארגוונא ילבש · מלך אסור ברהטים זהו אויל מרודך שהיה אסור עד שמת אביו נבוכד נצר ומלך תחתיו · אמר ר' יהודה למאי אתא האי טעם בשיר השירים אלא אמר רבי יהודה (משלי יג) שבעה דברים נבראו קודם שנברא העולם ואלו הן וכו' כסא הכבוד שנאמר נכון (תהלים צג) כסאך מאז מעולם אתה וכתיב כסא (ירמיה יז) כבוד מרום מראשון שהוא היה ראש הנקדם לכל ונטל הקב"ה את הנשמה הטהורה מכסא הכבוד להיות מאירה לגוף הה"ד ראשך עליך ככרמל זהו כסא הכבוד שהוא ראש על הכל · ודלת ראשך כארגמן זו היא הנשמה הנטלת ממנו · מלך אסור ברהטים זהו הגוף שהוא אסור בקבר וכלה בעפר ולא נשאר ממנו אלא

לא תרוד רקב · וממנו יבנה כל הגוף וכשפוקד הקב"ה את הגוף היא אומר
רץ שתפליט אותו לחוץ דכתיב וארץ רפאים תפיל · אמר רבי יוחנן המתים (ישעיה כו)
בארץ הם חיים תחלה הה"ד יחיו מתיך נבלתי יקומון אלו שבחוצה לארץ הקיצו ורננו (שם)

ס"א דנשמתין דצדיקיא צרירן

א דא שכינתא

ב ריש פרשת מצורע דף נד איתא שצריך לערקא מכל סוחרני מתא

ג פרשת וישב קפד ב כד דינא אתער ע"ש:

ניסא לא אתעביד פלגו ניסא ופלגו דינא
אלא כלא כחדא או ניסא או דינא · א"ל ר'
יוסי ולא והא בזמנא דבקע קב"ה ימא
לישראל הוה קרע ימא לאלין ואזלין ביבשתא
ומייא הוו תבין מסטרא אחרא וטבעין
ירמיה ג לאלין ומתין ואשתכח ניסא ודינא הכא
כלא כחדא · א"ל ודא הוא דקשיא קמיה
דכד קב"ה עביד דינא וניסא כחדא לאו
באתר חד ולא בביתא חדא (דאשתכח כלא
כחדא) ואי אתעביד קשיא קמיה דהא
לעילא לא אתעביד כלא אלא בשלימו כחדא
יחזקאל ט או ניסא או דינא באתר חד ולא בפלגו ·
בג"כ לא עביד קב"ה דינא בחייביא עד
בראשית טו דאשתלימו בחובייהו הה"ד °כי לא שלם
ישעיה כז עון האמורי עד הנה · וכתיב °בסאסאה
בשלחה תריבנה ועל דא הוה אסטין ליה
ליהושע דיתוקד בהו עד דאמר ליה יגער
יי' בך השטן מאן אמר ליה דא מלאך יי'
(ואתמר ויאמר יי' אל השטן) ואי תימא ויאמר
יי' אל השטן יגער יי' בך וגו' · תא חזי
שמות ג הכי נמי למשה בסנה דכתיב °וירא מלאך
יי' אליו בלבת אש · וכתיב וירא יי' כי
סר לראות · לזמנין מלאך יי' ולזמנין מלאך
זכריה ג ולזמנין יי' ובגין כך א"ל °יגער יי' בך
השטן ולא אמר הנני גוער בך · ת"ח כגוונא
דא ביומא דאשתכח דינא בעלמא וקב"ה
ישעיה נז יתיב על כרסייא דדינא כדין אשתכח ההי
שטן דאסטי לעילא ותתא ואשתכח איהו
לחבלא עלמא וליטול נשמתין · רבי שמעון
הוה יתיב ולעי באורייתא והוה משתדל
דברים כא בהאי קרא °ולקחו זקני העיר ההיא עגלת
דניאל יב בקר וגו' וערפו שם את העגלה בנחל ·
ודינא איהו בקופין לערפא לה · א"ל רבי
אלעזר האי למאי אצטריך בכה ר'
שמעון ואמר ווי לעלמא דאתמשך בתר
דא דהא מן ההוא יומא דההוא חויא

ביפא

שוכני עפר אלו המתים שבמדבר · דאמר
רבי יוחנן למה מת משה בחוצה לארץ
להראות לכל באי עולם כשם שעתיד
הקב"ה להחיות למשה כך עתיד להחיות
לדורו (למה) שהם קבלו התורה (דאמר ר'
יוחנן) ועליהם נאמר °זכרתי לך חסד נעוריך
אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ
לא זרועה · ד"א הקיצו ורננו שוכני עפר
אלו הם האבות · והמתים בחוצה לארץ
יבנה גופם ומתגלגלים תחת הארץ עד א"י
ושם יקבלו נשמתם ולא בחוצה לארץ הה"ד
°לכן הנבא ואמרת אליהם הנה אנכי
פותח את קברותיכם והעליתי אתכם
מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל
אדמת ישראל מה כתיב אחריו ונתתי רוחי
בכם וחייתם · רבי פנחס אמר הנשמה
נטלה מכסא הכבוד שהוא הראש כדקאמר
ראשך עליך ככרמל · ודלת ראשך כארגמן
זו היא הנשמה שהיא דלת הראש · מלך אסור
ברהטים הוא הגוף שהוא אסור בקברים
זהו הגוף וזהו שרה וזהו מלך וקב"ה
פוקדה למועד אשר דבר אליו הה"ד ויי'
פקד את שרה כאשר אמר פוקד את הגוף
לזמן הידוע שבו יפקוד הצדיקים · אמר ר'
פנחס עתיד הקב"ה ליפות לגוף הצדיקים
לעתיד לבא כיופי של אדם הראשון כשנכנס
לגן עדן שנאמר °ונחך יי' תמיד וגו'
והיית כגן רוה · אמר ר' לוי הנשמה בעודה
במעלתה ניזונת באור של מעלה ומתלבשת
בו וכשתכנס (ונשתרש) לגוף לעתיד לבא
באותו האור ממש יכנס ואזי הגוף יאיר
כזוהר הרקיע הדא הוא דכתיב °והמשכילים
יזהירו כזהר הרקיע וישיגו בני אדם
דעה שלימה שנאמר כי מלאה הארץ
דעה את יי' · מ"ל הא ממה דכתיב ונחך יי'
תמיד והשביע בצחצחות נפשך זה אור של

מעלה

בישא דאתפתה ביה אדם שליט על אדם
ושליט על בני עלמא איהו קאים למסטי
עלמא · ועלמא לא יכיל לנפקא מעונשיה
עד דייתי מלכא משיחא ויוקים קב"ה לדמיכי
עפרא דכתיב בלע המות לנצח וגו' ·
וכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן
הארץ · ואיהו קאים על עלמא דא למיטל
נשמתין דכל בני נשא · ותא חזי הא כתיב
כי ימלא הלל וגו' תא חזי כל בני עלמא
ע"י מלאך המות נפקי נשמתייהו · אי
תימא דב"נ דא על ידא דההוא מלאך
המות נפק נשמתיה לאו הכי · אלא מאן
דקטיל ליה אפיק נשמתיה עד לא מטא
זמניה לשלטאה ביה ההוא מלאך המות
ובגין כך ולארץ לא יכופר וגו' ולארץ דילן ·
אלא די לון דקאים איהו למסטי עלמא
למגנא ולקטרגא תדיר כ"ש דגזלין מניה
מה דאית ליה לנטלא וקב"ה חייס על בנוי
ובג"כ קרבין על האי עגלא בגין לתקנא
עמיה מה דאתקטיל ההיא נשמתא דב"נ
זמניה ולא ישתכח מקטרגא על (ד"א ל"ג
קריבין בהאי) עלמא ורזא עגלה
תנינן הכא :

שור פרה עגל עגלה

כלהו ברזא
עלאה אשתכחו ובגין כך בדא מתקנין ליה
דא הוא דכתיב ידינו לא שפכה את הדם
הזה וגו' לא שפכה ולא גרימנא מיתתיה
ובדא לא אשתכח מקטרגא עלייהו ובכלא
יהיב קב"ה עיטא לעלמא · תא חזי [א] כגוונא
דא ביום ר"ה ויום הכפורים דדינא אשתכח
בעלמא איהו קאים לקטרגא וישראל בעיין
לאתערא בשופר ולאתערא קול דכליל
באש"א ומי"א ורוח"א ואתעבידו חד
ולאשמעא ההוא קול מגו שופר וההוא
קול סלקא עד אתר דכרסייא דדינא יתבא
ובטש בה וסלקא · כיון דמטא האי קול
מתתא קול דיעקב אתתקן לעילא וקב"ה
אתער

מעלה · ועלמותיך יהלין זה פקידת הגוף
והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו
מימיו זהו דעת הבורא יתברך ואז ידעו
הבריות שהנשמה הנכנסת בהם שהיא
נשמת החיים נשמת התענוגים שהיא קבלה ישעיה נח
תענוגים מלמעלה ומעדנת לגוף והכל זכריה ט
תמהים בה ואומרים מה יפית ומה נעמת שיר ז
אהבה בתענוגים זו היא הנשמה לעתיד
לבא · א"ר יהודה ת"ח שכך הוא דכתיב
מלך אסור ברהטים וכתיב בתריה מה
יפית ומה נעמת · וא"ר יהודה באותו זמן
עתיד הקב"ה לשמח עולמו ולשמוח בבריותיו
שנאמר ישמח יי' במעשיו ואז יהיה שחוק תהלים קד
בעולם מה שאין עכשיו דכתיב אז ימלא שם קכו
שחוק פינו וגו' הה"ד ותאמר שרה צחוק
עשה לי אלהים שאז עתידים בני אדם
לומר שירה שהוא עת שחוק · רבי אבא
אמר היום שישמח הקב"ה עם בריותיו לא
היתה שמחה כמותה מיום שנברא העולם
והצדיקים הנשארים בירושלים לא ישובו
עוד לעפרם דכתיב והיה הנשאר בציון ישעיה ד
והנותר בירושלם קדוש יאמר לו · הנותר
בציון ובירושלם דייקא אמר רבי אחא
א"כ זעירין אינון אלא כל אינון דאשתארו
בארעא קדישא דישראל דינא דלהון
כירושלם וכציון לכל דבר מלמד דכל ארץ
ישראל בכלל ירושלם היא ממשמע דכתיב
וכי תבאו אל הארץ הכל בכלל · רבי ויקרא יט
יהודה בר' אלעזר שאל לרבי חזקיה אמר
לו מתים שעתיד הקב"ה להחיותם למה א לעיל סד ע"א
לא יהב נשמתהון באתר דאתקברו תמן ולקמן פ' אמור נא ע"א
וייתון לאחייא בארעא דישראל אמר לו
נשבע הקב"ה לבנות ירושלם ושלא תהרס
לעולמים · דאמר רבי ירמיה עתיד
הקב"ה לחדש עולמו ולבנות ירושלים
ולהורידה בנויה מלמעלה * בגין שלא יהרס ס"א בנין
ונשבע שלא תגלה עוד כנסת ישראל
ונשבע שלא יהרס בנין ירושלם שנאמר
לא

ישעיה סג אתער רחמי דהא כגוונא דישראל מתערי
לתתא קול חד כליל באש"א ורוח"א ומי"א
בראשית ט דנפקי כחדא מגו שופר הכי נמי אתער
לעילא שופר · והוא קול דכליל באש"א
ישעיה נד ומי"א ורוח"א אתתקן ונפק דא מתתא
ודא מעילא ואתתקן עלמא ורחמי אשתכחו
והוא מקטרגא אערבב דחשיב לשלטאה
בדינא ולקטרגא בעלמא וחמי דמתערי
רחמי כדין אערבב ואתשש חיליה ולא יכיל
למעבד מדי וקב"ה דאין עלמא ברחמי
דאי תימא דדינא אתעביד לאו הכי אלא
אתחברו רחמי בדינא ועלמא אתדן ברחמי ·
תהלים פא תא חזי כתיב תקעו בחדש שופר בכסה
א קטו א ליום חגנו דאתכסיא סיהרא · דהא * כדין
ישעיה ו שלטא האי חויא בישא ויכיל לנזקא
הושע יא עלמא וכד מתערי רחמי סלקא סיהרא
קהלת ה ואתעברת מתמן ואיהו אתערבב ולא יכיל
ישעיה ד לשלטאה ואתעבר דלא יתקרב תמן ועל
דא ביום ר"ה בעי לערבבא ליה כמאן
דאתער משנתיה ולא ידע כלום · ביו"כ
זכריה ה בעי לנייחא ולמעבד ליה נייחא דרוחא
בשעיר דקרבין ליה וכדין אתהפך סניגוריא
עלייהו דישראל אבל ביומא דר"ה אתערבב
דלא ידע ולא יכיל למעבד כלום · חמי
קלה א אתערותא דרחמי סלקין מתתא ורחמי
מלכים ב ד מלעילא וסיהרא סלקא בינייהו · כדין
אתערבב ולא ידע כלום ולא יכיל לשלטאה
וקב"ה דן להו לישראל ברחמי וחייס עלייהו
ואשתכח להו זמנא כל אינון י' יומין דבין
ר"ה ליום הכפורים לקבלא כל אינון דתייבין
קמיה ולכפרא לון מחובייהו וסליק לון
ליומא דכפורי · ועל דא בכלא קב"ה
פקיד לון לישראל למעבד עובדא בגין דלא
ישלוט עלייהו מאן דלא אצטריך ולא ישלוט
עלייהו דינא ויהון כלהון זכאין בארעא
ישעיה סה כרחימו

לא יאמר לך עוד עזובה ולארצך לא יאמר
עוד שממה ובכל מקום שאתה מוצא ולא
לא היא שבועה הה"ד ולא יהיה עוד המים
למבול ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול
וכתיב אשר נשבעתי מעבור מי נח מכאן
שלא לא שבועה ומן לאו אתה שומע הן
ועתיד הקב"ה לקיים עולמו קיום ושלא
תגלה כנסת ישראל ולא תהרס בנין בית
המקדש לפיכך אין מקבלין נשמתן אלא
במקום קיים לעולמים כדי שתהיה הנשמה
קיימת בגוף לעולמים ודא הוא דכתיב
הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר
לו וגו' · א"ר חזקיה מהכא (מקרא שיא
הוא קדוש ירושלים קדוש הנותר בה קדוש
הוא קדוש דכתיב קדוש יי' צבאות
וכתיב בקרבך קדוש · ירושלים קדוש
דכתיב ממקום קדוש יהלכו · הנותר בו
קדוש דכתיב והיה הנשאר בציון והנות
בירושלים קדוש יאמר לו מה קדוש הרא
קיים אף הנשאר קדוש קיים · א"
יצחק מאי דכתיב עוד ישבו זקנים וזקנ
ברחובות ירושלים ואיש משענתו בי
מרוב ימים · מאי טיבותא דא (כדי) למי
כדין דכתיב ואיש משענתו בידו אלא א
רבי יצחק * עתידים הצדיקים לעתיד ל
להחיות מתים כאלישע הנביא דכתיב ו
משענתי בידך ולך וכתיב ושמת משענתי
פני הנער א"ל קב"ה דבר שעתידים לעש
הצדיקים לעתיד לבא אתה רוצה עכ
לעשות מה כתיב וישם את המשענת
פני הנער ואין קול ואין עונה ואין ק
אבל הצדיקים לעתיד לבא עלה בי
הבטח' זו דכתיב ואיש משענתו בידו
להחיות בו את המתים (מה מתים או
מהגרים שנתגיירו מאומות העולם דכ
בהו כי הנער בן מאה שנה ימות והחוטא

מאה

רחימו דאהבה על בנין וכלא בעובדא ובמלין
ליא והא אוקימנא מלין · ויי' פקד את
רה כאשר אמר דכתיב למועד אשוב אליך
עת חיה ולשרה בן והנינן פקד את שרה
קידה לנוקבא זכירה לדכורא ובגין כך ויי'
קד את שרה כאשר אמר דכתיב שוב
שוב אליך כעת חיה וגו' מהכא משמע
אמר * ויאמר שוב אשוב אליך ויאמר
תם דאיהו הוא ולא שליחא אחרא :

ויעש יי' לשרה וגו' · כיון דאמר ויי'
פקד את שרה מהו ויעש יי'
שרה · אלא הכי תנינן דאיבא לעובדוי
קב"ה מההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן
איהו ואיהו נשמתהון דצדיקייא ואיהו מזלא
כל ברכאן טבאן וגשמי ברכאן נזלי מניה
ותמן נפקי דכתיב להשקות את הגן
איהו מזיל ומשקה מעילא לתתא בגין דבני
א) בהאי * מזלא תליין ולא באתר אחרא
על דא כתיב ויי' פקד את שרה פקידה
לאודוי · ויעש יי' לשרה עשייה איהו לעילא
בהאי דרגא *כמה דאתמר דהא במזלא
תלייא ועל דא כאן פקידה וכאן עשייה ובג"כ
מר יי' ויי' וכלא חד · רבי אלעזר פתח
אמר הנה נחלת יי' בנים שכר פרי
בטן · הנה נחלת יי' אחסנתא לאתאחדא
ביי' דלא יתעבר מניה לעלמין דבר נש דזכי
בגין בהאי עלמא זכי בהו למיעל לפרגודא
עלמא דאתי בגין דההוא ברא דשביק ב"נ
כי ביה בעלמא דא איהו יזכי ליה לעלמא
אתי חכי לאעלא ביה לנחלת יי' · מאן
חלת יי' דא ארץ החיים והכי קרא לה
ארץ ישראל דאיהי ארץ החיים דוד מלכא
קרא ליה) נחלת יי' דכתיב כי גרשוני
היום מהסתפח בנחלת יי' לאמר לך
עבוד אלהים אחרים ובג"כ הנה נחלת יי'
בנים

מאה שנה יוליד · אמר רבי יצחק סופיה
דקרא מוכיח דכתיב מרוב ימים · דבר
אחר ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהים
כתיב שמחו את ירושלם וגילו בה כל ישעיה סו
אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים
עליה · אמר רבי יהודה לא היתה שמחה
לפני הקב"ה מיום שנברא העולם כאותה
שמחה שעתיד לשמוח עם הצדיקים לעתיד קג ב
לבא וכל אחד ואחד מראה באצבע ואומר
הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה יי' שם כה
קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו וכתיב
זמרו יי' כי גאות עשה מודעת זאת בכל שם יב
הארץ · רבי יוחנן אמר לא הזיק מאן דפרים
האי מלה כדוד מלכא דאמר תסתי' פניך תהלים קד
יבהלון וגו' · מכאן שאין הקב"ה עושה רעה
לשום אדם אלא כשאינו משגיח בו הוא
כלה מאליו דכתיב תסתיר פניך יבהלון
תוסף רוחם יגועון וגו' ואח"כ תשלח רוחך שם
יבראון וגו' ואחר כך יהי כבוד יי' לעולם קפז א
ישמח יי' במעשיו ואז השחוק בעולם דכתיב
אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה הה"ד שם קכו
ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהים לשמוח קיב ב
בישועתו · רבי חייא אמר ת"ח עד שהגוף
עומד בעולם הזה הוא חסר מן התשלום
לאחר שהוא צדיק והולך בדרכי יושר ומת תהלים קכז
ביושרו נקרא שרה בתשלומו הגיע לתחיית
המתים הוא שרה כדי שלא יאמרו שאחר
הוא שהחיה קב"ה · לאחר שהוא חי ושמח
עם השכינה ומעביר הקב"ה היגון מן
העולם דכתיב בלע המות לנצח ומחה יי' ישעיה כה
אלהים דמעה מעל כל פנים וגו' אזי נקרא
יצחק בשביל הצחוק והשמחה שיהיה לצדיקים
לעתיד לבא · רבי יהודה אתא להוא אתר
דכפר חנן שדרו ליה תקרובתא כל בני שמואל א ט
מתא עאל לגביה רבי אבא א"ל אימתי
ניזיל מר אמר ליה אפרע מה דיהבו לי
בני

בנים · מאן מזכי ליה לבר נש בנין אי
זכי בהו בהאי עלמא שכר פרי הבטן אגרא
והולקא טבא בההוא עלמא בההוא איבא
דמעוי איהו דזכי בר נש בההוא עלמא בהו ·
תא חזי הנה נחלת יי' בנים ירותא ואחסנתא
דאיבין דעובדוי דקב"ה מלעילא איהו
מאילנא דחיי דהא מתמן זכי בר נש לבנין
הושע יד כד"א [ט]ממני פריך נמצא · מה כתיב אשרי
הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבושו
וגו' · אשרי בעלמא דין ואשרי בעלמא דאתי ·
לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער ·
מאן אויבים בשער · אלין מאריהון דדינין
דכד נשמתא נפקת מהאי עלמא כמה
אינון מריהון דדינין דזמינין קמיה עד לא
ייעול לדוכתיה בשער בההוא תרעא דייעול
בראשית ל תמן בגין דמשכונין שביק בהאי עלמא
ובגיניהון יזכי בההוא עלמא ועל דא לא
יבושו כי ידברו את אויבים בשער · רבי
יהודה ורבי יוסי הוו אזלי בארחא · א"ל
רבי יהודה לרבי יוסי פתח פומך ולעי
באורייתא דהא שכינתא אשתכחת גבך דכל
זמן דבמלי דאוריתא לעאן שכינתא אתיא
שם כ ומתחברא וכל שכן בארחא *דשכינתא
קדמא ואתיא ואזלא קמייהו דבני נשא
דזכאן במהימנותא דקב"ה · פתח רבי יוסי
ואמר · אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך
חבקוק ג בניך כשתילי זיתים סביב לשלחנך · אשתך
כגפן פוריה כל זמנא דאתתא בירכתי
ביתה ולא נפקא לבר היא נוטה
ואתחזי לאולד' בנין דכשרן כגפן מה גפן
פ"א מזונה לא אתנטעא אלא בזינה ולא בזינא אחרא ·
כך אתתא דכשרא לא תעבד נטיען
בבר נש אחרא · מה גפן לא אית
ביה רכיבה מאילנא אחרא אוף הכי
אתתא דכשרא הכי נמי · חמי מה אגרה
בניך

בני מאתא ואיזיל אמר ליה לא ליחוש מר
להאי תקרובתא לאורייתא הוא דעבדו ולא
יקבלו מנך כלום אמר ליה ולא מקבלי מלי
דאורייתא אמר אין · אתו כל בני מאתא ·
א"ל רבי יהודה כלהון מארי מתיבתא א"ל
ואי אית מאן דלא יאות למיתב הכא ליקום
וליזיל · קם ר' אבא ואבדיל מנייהו עשרה די
יקבלון מניה א"ל תיבו בהדי גברא רבא דנא
והנא ואינון נקבל למחר וכתיב עמיה אזלו ·
ואינון עשרה דאשתארו עמיה יתיבו (אינון
עשרה) ולא אמר כלום אמרו ליה אי רעותיה
דמר נקבל אפי שכינתא אמר להו והא רבי
אבא לית הכא שדרו בהדיה ואתא פתח
ואמר ויי' פקד את שרה כאשר אמר מאי
שנויא הוה הכי הוה ליה למימר ויי' זכר את
שרה כמה דאמר [ט]ויזכור אלהים את רחל
דאין פקיד' אלא על מה דהוה בקדמיתא
אלא בקדמיתא הוה דכתיב שוב אשוב
אליך כעת חיה ועל אותו ענין נאמר שפק
עכשיו משמע דכתיב כאשר אמר דאלמל
לא נאמר כאשר אמר לימא זכיר' אבל פק
הכי' מלה דאמר למועד אשוב אליך · לבת
אמר הכי האי צדיק דזכי למיסק לההוא יק
עלאה דיוקניה מתפתח בכרסי יקריה וכ
לכל צדיק וצדיק דיוקניה לעילא כד הו
לתתא לאבטחא לההיא נשמתא קדישא והיי
דא"ר יוחנן מאי דכתיב [ט]שמש ירח עמ
זבולה דהכין גופא ונשמתא דקיימ
באדרא קדישא עלאה דלעילא כדיוקנ
דהוה קאים בארעא והכיא דיוקנ
*ממזוג' כנאת נשמתה והכיא עתיד
לאתלבשא בהאי גרמא דאשתאר בארע
וארעא מתעבר מניה וטפל טיניה לבר
ודא הוא דאתקרי קדושה וכד קיימ
דיוקנא ההוא דלעילא אתא בכל ירת
לסגדא

בניך כשתילי זיתים מה זיתים [א] לא נפלי טרפייהו כל יומי שתא וכלהו קשורין תדיר אוף הכי בניך כשתילי זתים סביב לשלחנך מה כתיב בתריה הנה כי כן יבורך גבר ירא יי' מאי הנה כי כן יבורך גבר · הנה כן מבעי ליה אלא לאסגאה מלה אחרא דאוליפנא דא מנה דכל זמנא דשכינתא הוה נטיעא באתרא כדקא חזי לה כביכול בניך כשתילי זיתים אלין ישראל כד שראן בארעא · סביב לשלחנך דאכלי ושתאן וקרבין קרבנין וחדאן קמי קב"ה ומתברכן עלאין ותתאין בגינייהו לבתר דשכינתא נפקת אתגלו ישראל מעל פתורא דאבוהון והוו ביני עממיא וצווחין כל יומא ולית דאשגח בהו בר קב"ה דכתיב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו' · וחמינן כמה קדישין עלאין מיתו בגזרין תקיפין וכל דא בגין עונשא דאורייתא דלא קיימו ישראל כד הוו שראן בארעא קדישא חמי מה כתיב תחת אשר לא עבדת את יי' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל האי קרא איהו רזא תחת אשר לא עבדת בשמחה בזמן דההוי הוו קרבין קרבנין ועלוון דא היא בשמחה · ובטוב לבב אלין ליואי · מרוב כל אלו ישראל דהוו אמצעיים בינייהו ונטלי ברכאן מכל סטרין דכתיב הרבית הגוי לו הגדלת השמחה אלין כהני · שמחו לפניך כשמחת בקציר אלו ישראל דקב"ה בריך לון עבורא דחקלא ויהבי מעשרא מכלא· כאשר יגילו בחלקם שלל אלין ליואי דנטלא מעשרא [ב] מגו אדרי · ד"א הרבית הגוי אלין ישראל דמהימנותא דקב"ה עלייהו כדקא חזי · לו הגדלת [ג] השמחה דא איהו דרגא רישא עלאה דאברהם דאתדבק בה דאיהו גדול והדור ביה אשתכח: שמחו לפניך

בשעתא

לסגדא קמי מלכא קדישא ב"ה דכתיב והיה מדי חדש בחדשו והוא מבשר ליה ואמר למועד אשוב אליך להוא זמן דעתיד לאחיא מיתיא עד דאתפקדת להווא זמנא כמה דאתבשר הה"ד ויי' פקד את שרה כאשר אמר והוא יומא דחדי קב"ה בעובדוי הה"ד ישמח יי' במעשיו · א"ל ר' אבא לימא לן מר על פרשתא לבתר אמר יאות לכון למפתח פרשתא דא. פתח ואמר ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם וגו' ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת וגו' הכא אית לאסתכלא האי אומנא דאפיק כספא ממקורא דארעא מאי עבד · בקדמיתא מעייל ליה בנור דליק עד דנפיק מניה כל זוהמא דארעא והא אשתארת כספא אבל לא כספא שלימתא לבתר מאי עביד מעייל ליה בנורא כדבקדמיתא ומפיק מניה [ד] סטייפי כד"א הגו סיגים מכסף וגו' וכדין הוא כספא שלימתא בלא ערבוביא כך הקב"ה מעייל האי גופא תחות ארעא עד דמתרקב כוליה ונפיק מניה כל זוהמא בישא ואשתאר ההוא [ה] תרווד רקב ואתבני גופא מניה ועד כען הוא גופא [י] לא שלים לבתר ההוא יומא רבא דכתיב והיה יום אחד הוא יודע ליי' לא יום ולא לילה מתטמרן כלהו בעפרא כדבקדמיתא מן קדם דחילו ותקיפו דקב"ה הה"ד ובאו במערות צורים ובמחלות עפר מפני פחד יי' ומהדר גאונו וגו' ונפיק נשמתייה' ומתעכל ההוא תרווד רקב ואשתאר גופא דאתבני תמן (נ"א נהורא) דיליה כנהורא דשמשא וכזהרא דרקיעא דכתיב והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו' וכדין כספא שלים גופא שלימתא בלא ערבוביא אחרינתא · דאמר ר' יעקב

נופל

ישעיה סו
א אין עלין שלהם נופלין אלא הם תמיד ירוקים ובוסר כמ"ש וכולהו נכירי ר"ל שהם אביב כי תרגום של השעורה אביב הוא כוס' תהלים קד
ויקרא כ
משלי כה
דברים כח
ב מתוך הגורן
ג ויקרא ח א בכהנא וכו'
ד סיגי הזהב
ה כף מלא רקב
זכריה יד
ישעיה ע
ישעיה ב
ו החסר בו"ג המנא בו"ח
דניאל יב

ישעיה ט בשעתא דסלקין לאתדבקא בך · כשמחת
שם כב בקציר דא כנסת ישראל דשמחת בקציר
דילה הוה · כאשר יגילו בחלקם שלל ·
שם ד כאשר יגילו אלין שאר חילין ורתיכין לתתא
א וטורפי׳ טרף בזמנא דמחלקי שלל א וטרפי טרפא
בראשיתא דכלא · רבי יהודה פתח ואמר
תהלים קיט עת לעשות ליי׳ הפרו תורתך עת לעשות
ליי׳ מהו אלא הא אוקמוה אבל עת דא
כנסת ישראל דאקרי עת כמה דאת אמר
ויקרא יו ואל יבא בכל עת אל הקדש · מאי ואל
משלי ז יבא בכל עת כמה דאת אמר לשמרך
ישעיה ס מאשה זרע ודא הוא ויקריבו לפני יי׳ אש
זרה וגו׳ · מאי טעמא עת בגין דאית לה
תהלים עב עת וזמן לכלא לקרבא לאתנהרא לאתחברא
תהלים סט כדקא יאות כד״א ואני תפלתי לך יי׳ עת
שמואל ב ה רצון · לעשות ליי׳ כמה דכתיב ויעש דוד
שם דכל מאן דאשתדל באורייתא כאילו
עביד ותקן האי עת לחברא לה בקב״ה
זכריה יד וכל כך למה בגין דהפרו תורתך דאילו לא
הפרו תורתך לא אשתכח פרודא דקב״ה
מישראל לעלמין · אמר רבי יוסי כגוונא
ישעיה ס דא כתיב אני יי׳ בעתה אחישנה מהו
בעתה בעת ה׳ דתקום מעפרא כדין אחישנה
אמר רבי יוסי ועם כל דא יומא חד
ב פקודי רכז ב / ג תוך עפר ב איהי כנסת ישראל ג גו עפרא ולא יתיר ·
שפלות בגלות אמר רבי יהודה הכי אמרו · אבל ת״ח
רזא דאוליפנא בשעתא דכנסת ישראל
אתגלייא מאתרה כדין אתוון דשמא קדישא
כביכול אתפרשו דאתפרשא ה״א מן
תהלים לט וא״ו ובגין דאתפרשו מה כתיב נאלמתי
דומיה בגין דאסתלק וא״ו מן ה״א
וקול לא אשתכח כדין דבור אתאלם ·
ובגין כך היא שכיבת בעפרא כל ההוא
יומא (נ״א) דה״א · ומאן איהו אלף
מלכים א יח החמשה ואע״ג דאקדימת בגלותא עד
לא ייעול ההוא אלף חמשאה רזא
דה״א וכד ייתי אלף שתיתאה דאיהו רזא
דוא״ו

גופא דנהיר ירמי קב״ה מלעילא דכתיב כי
טל אורות טלך וכתיב הנה יי׳ מטלטלך
וגו׳ · וכדין יתקרון קדישין עלאין דכתיב
קדוש יאמר לו ודא הוא דאתקרי תחיית
המתים דבתרייתא ודא הוא (כשפא שליש גופא
שלימתא) (נ״א נשיותא) בתריית׳ ולא יטעמון
עוד טעמא דמות׳ דכתיב כי נשבעתי נאם
יי׳ כי יען אשר עשית וגו׳ כי ברך אברכך
וגו׳ · ובההוא זמנא מללו צדיקייא דלא
יתנשון בדא יתיר מה כתיב וישא אברהם
את עיניו וירא והנה איל וגו׳ אילין שאר
חייבי עלמא דאתקרון אילים כד״א אילי
נביות ישרתונך ומתרגמי׳ רברבי נביות ·
אחר נאחז בסבך וגו׳ כד״א וכל קרני
רשעים אגדע · (וישא אברהם וגו׳) וילך
אברהם ויקח את האיל וגו׳ דאינון מזומנין
לאתנשאה בכל נשיותא בישא וישתארו
הצדיקים לעלמא דאתי כמלאכין עלאי
קדישין ליחדא שמיה ובגין כך כתיב ביום
ההוא יהיה יי׳ אחד ושמו אחד וגו׳ · ת״
(נ״א אמר לון) ר׳ יהודה מכאן ולהלאה
אצלחו פתחא · עאל יומא אחרא עאל
קמיה כל בני מתא אמרו ליה לימא לן מ
מלייא דאורייתא בפרשתא דקרינן בה יומ
דשבת׳ ויי׳ פקד את שרה · קם ב
עמודי פתח ואמר ויי׳ פקד את שרה וג
שלש מפתחות בידו של הקב״ה ולא מס
לא ביד מלאך ולא ביד שרף מפתח ש
חיה ושל גשמי׳ ושל תחיית המתים · ב
אליהו ונטל השנים של גשמים ושל תחי
המתים וא״ר יוחנן לא נמסר ביד אלי
אלא אחת דא״ר יוחנן כשבקש אליהו להחי
בן הצרפית א״ל קב״ה לא יאות לך למיס
בידך שתי מפתחות אלא תן לי מפת
הגשמים ותחיה המת והיינו דכתיב ל
הראה אל אחאב וגו׳ ואתנה מטר לא א
ותן מטר אלא ואתנה והא אליש
ליה

דוא"ו כדין וא"ו יוקים לה"א בזמנא *שית
זמנין עשר *כדין שלימו (שתין נפש) וא"ו עשר
זמנין וא"ו שי"ת זמנין עשר · (דוא"ו) וא"ו
סלקא (נעשר) בי' וא"ו נחתא בה"א אשתלים
וא"ו גו עשר שית זמנין כדין הוו שתין
לאקמא מעפרא ובכל שתין ושתין מהוא
אלף שתיתאה אתתקף ה"א וסלקא בדרגוי
לאתתקפא ובשית מאה שנין לשתיתאה
יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומבועי
דחכמתא לתתא ויתתקן עלמא לאעלא
בשביעאה כבר נש דמתתקן ביומא שתיתאה
מכי ערב שמשא לאעלא בשבתא · אוף
הכי נמי · וסימניך בשנת שש מאות שנה
לחיי נח וגו' נבקעו כל מעיינות תהום
רבה · א"ל רבי יוסי כל דא אריכו זמנא
יתיר מכמה דאוקמוה חברייא דאיהו יומא
חד גלותא דכנסת ישראל ולא יתיר דכתיב
נתנני שוממה כל היום דוה · א"ל הכי
אוליפנא מאבא ברזין דאתוון דשמא קדישא
וביומי דשני עלמא וביומי דבראשית וכלא
אזלא חדא איהו · וכדין יתחזי קשתא בעננא
בגווני *נהירין כאתתא דמתקשטא לבעלה
דכתיב וראיתיה לזכור ברית עולם וקא
אוקמוה ושפיר הוא · וראיתיה בגוונין
נהירין כדקא יאות וכדין לזכור ברית עולם ·
מאן ברית עולם דא כנסת ישראל ויתחבר
וא"ו בה"א ויוקים לה מעפרא כד"א ויזכור
אלהים את בריתו דא כנסת ישראל דאיהי
ברית כד"א והיתה לאות ברית וגו' כד יתער
וא"ו לגבי ה"א כדין אתין עלאין יתערון
בעלמא *ובנו דראובן זמינין דיתערון
קרבין בכל עלמא וכנסת ישראל יוקים לה
מעפרא ודכר לה קודשא בריך הוא
וישתכח קב"ה לגבה גו גלותא כחושבן
וא"ו שית זמנין י' (עשר) · עשר
זמנין שית שנין וכדין תיקום ויתפקד
עלמא למעבד נוקמין ומאן דאיהו מאיך
יתגרמי א"ל ר' יוסי שפיר קאמרת בגין
דאיהו

ליה אין לקיים פי שמים ברוחו של אליהו שמות ט ב
אלא שלשתם לא מסרם הקב"ה ביד שליח ש"א פתיחתא
דא"ר סימון בא וראה כחו של הקב"ה
בפעם אחת מחיה מתים מוריד שאול
ויעל מזריח מאורות ומוריד גשמים מצמיח
חציר מדשן יבולים פוקד עקרות נותן
פרנסות עוזר דלים סומך נופלים זוקף
כפופים מהעדא מלכין ומהקם מלכין והכל
בזמן אחד וברגע אחד ובבת אחת מה
שאין שליח לעולם יכול לעשותו · תניא אמר
רבי יוסי כל מה שעושה הקב"ה אינו צריך
לעשות אלא בדבור דכיון דאמר ממקום
קדושתו יהא כך מיד נעשה · בא וראה בראשית ו
כח גבורתו של הקב"ה דכתיב בדבר יי' תהלים לג
שמים נעשו דא"ר יוחנן (יהודה) מאי
דכתיב ועברתי בארץ מצרים אני ולא שמות יב
מלאך וגו' אי הכי יקרא סגיאה הוא
למצראי דלא דמי מאן דתפש מלכא למאן איכה א
דתפש הדיוטא · ועוד אין לך אומה
מזוהמת בכל טומאה כמו המצרים דכתיב
בהו אשר בשר חמורים בשרם וגו' שהם יחזקאל כג
חשודים על משכב זכור והם באים מחם עג ב
שעשה מה שעשה לאביו וקלל אותו ולכנען
בנו · וכי לא היה להקב"ה מלאך או שליח
לשגר לעשות נקמה במצרים כמו שעשה
באשור שהיה בנו של שם דכתיב ובני בראשית י
שם עילם ואשור ושם היה כהן גדול
ונתברך שנאמר ברוך יי' אלהי שם והיה שם ט
לשם הגדולה והברכה על אחיו · וכתיב
בהם ויצא מלאך יי' ויכה במחנה אשור ישעיה לז
ועל ידי שליח נעשה כ"ש המצרים שהם רט א
מזוהמים יותר מכל אומה ואמר אני ולא
מלאך אלא אמר רבי יהודה מכאן למדנו
כח גבורתו של הקב"ה ומעלתו שהוא
גבוה על הכל · אמר הקב"ה אומה זו
של מצרים מזוהמת ומטונפת ואין ראוי
לשגר מלאך יאה שרף דבר קדוש בין
רשעים ארורים מטונפים אלא אני

דאיהו גו רזא דאתוון ולית לן לאתערא
חושבן וקיצין אחרנין דהא בספרא דרב
ויקרא כו ייבא סבא אשכחן חושבן דא דכתיב אז
שם תרצה הארץ והוא רזא דוא"ו דכתיב וזכרתי
את בריתי יעקב ודא הוא וא"ו כלא כחדא
ועל דא אזכור ולבתר והארץ אזכור דא
כנסת ישראל׳ תרצה תתרעי ארעא לגבי
קב"ה׳ אבל יומא חד דאמרו חברייא ודאי
כלא הוא גניז קמי קב"ה וכלא אשתכח
ברזא דאתוון דשמא קדישא דהא גלותא
יונה ב באינון אתוון גלי לן רבי ייסא הכא והשתא
באינון אתוון אתגלין וגלי לן׳ א"ל ת"ח
דאפילו כד אתפקדת שרה מהאי דרגא
לא פקיד לה אלא ברזא דוא"ו דכתיב ויי׳
פקד את שרה וגו׳ בגין דכלא ברזא דוא"ו
איהו ובהא כליל כלא וביה אתגליא כלא
בגין דכל מלה דאיהי סתימא איהי גלי כל
סתים ולא אתי מאן דאיהו באתגלייא ויגלי
מה דאיהו סתים׳ א"ר יוסי כמה אית לן
לאתמשכא גו גלותא עד ההוא זמנא וכלא
תלי ליה קב"ה כד יתובון בתיובתא אי
יזכו ואי לא יזכו כמה דאתמר בהאי קרא
דכתיב אני יי׳ בעתה אחישנה זכו אחישנה
לא זכו בעתה׳ אזלו עד דהוו אזלי א"ר
יוסי אדכרנא השתא דהא באתר דא יתיבנא
יומא חד עם אבא ואמר לי ברי זמין אנת
כד [א] מטון יומך לשיתין שנין לאשכחא
בהאי אתר סימא דחכמתא עלאה והא זכינא
לאינון יומין ולא אשכחנא ולא ידענא אי
הני מלין דקאמרן או ההוא חכמתא
דאיהו אמר ואמר לי כד ימטון [ב] קולפין
בראשית ו דנורא גו טהירי ידך אתאביד מינך׳
אמינא ליה אבא במה ידעת׳ א"ל בהני
תרין צפורין דאעברו על רישך ידענא׳
אדהכי אתפרש ר׳ יוסי ועאל גו מערתא
הדא

[א] כשיגיעו ימיך לששים שנה אזי תמצא חכמה וכו׳ יותר מהשמים עליונה בסוד הגלות [ב] כשיגיע שגבהם את בין אצבעות ידיך הסיעני בין אחרי הלבנוסין אזי יכו׳ בספר הכה נאבד ידיך לגמרי

עושה מה שאין יכול לעשות מלאך ולא שרף
ולא שליח שאני אומר ממקום קדושתי יהא
כך ומיד נעשה מה שאין המלאך יכול
לעשותו׳ אבל הקב"ה ממקום קדושתו אומר
יהא כך ומיד נעשה מה שהוא רוצה לעשות׳
ולפיכך לא נעשית נקמה זו ע"י מלאך ושליח
בשביל קלון המצרים ולהראות גדולתו של
מקום שלא רצה שיכנסו ביניהם דבר קדוש
ועל הדרך הזה נאמר אני ולא מלאך׳
אני יכול לעשותו ולא מלאך׳ כיוצא בו
א"ר יהודה מאי דכתיב ויאמר יי׳ לדג
וכמה צדיקים וחסידים מישראל שלא דבו
עמהם הקב"ה ובא לדבר עם הדג דבו
שאינו מכיר ויודע׳ אלא א"ר יהודה כיו
שעלתה תפלתו של יונה לפני הקב"ה ממקו
קדושתו אמר בשביל שיקיא הדג את יונ
אל היבשה למ"ד לדג כמו בשביל כלומ
ויאמר יי׳ בשביל הדג שיקיא את יונה א
היבשה ממקום קדושתו אמר הקב"ה יהי
כך ומיד נעשה מה שאין שליח יכול לעשותו
תניא אר"ש מפתח של חיה בידו של הקב"ה
היא ובעוד שהיא יושבת על המשבר הקב"ה
מעיין באותו הולד אם ראוי הוא לצאת לעול
(יוצא) ופותח דלתות בטנה ויוצא ואם לא
סוגר דלתותיה ומתו שניהם׳ אי הכ
לא יצא רשע לעולם׳ אלא הכי תנינן ש
שלש עבירות נשים מתות וכו׳׳ (אמר ר׳
שמעון והא) ואמר רבי יצחק למה אב
מפלת פרי בטנה׳ אלא אמר רבי יצ
הקב"ה רואה אותו העובר שאינו רא
לצאת לעולם ומקדים להמיתו במעי א
שנאמר הנפילים היו בארץ בימים הה
הנפלים כתיב בלא יוד ראשונה׳ ולמ
בשביל שאחרי כן באו בני האלה
אל בנות האדם וילדו להם בזנות ויר
ממזרים

דא [א] ואשכח ספרא חד דהוה נעיץ גו
יקנא דטנרא בשייפי מערתא נפיק ביה ·
יון דפתח ליה חמא שבעין ותרין גליפין
אתוון דאתמסרו לאדם הראשון ובהו הוה
דע כל חכמתא דעלאין קדישין [ב] וכל
יון דבתר ריחיא דמתגלגלן בתר פרוכתא
ו [ג] טהירין עלאין וכל אינון מלין דזמינין
מיתי לעלמא עד יומא דיקום ענגא דבסטר
מערב ויחשיך עלמא · קרא לרבי יהודה
פרו למלעי בההוא ספרא לא ספיקו למלעי
רי או תלתא סטרין דאינון אתוון עד
הוו מסתכלין בההיא חכמה עלאה כיון
דמטו למלעי בסתירו דספרא ומשתעו
א עם דא נפק שביבא דאשא ועלעולא
רוחא ובטש בידיהון ואתאביד מנייהו ·
כה ר' יוסי ואמר דילמא ח"ו חובה איהו
בן או דלאו אנן זכאין למנדע ליה · כד
תון לגבי דר' שמעון אשתעו ליה עובדא
א אמר לון דילמא בקץ משיחא דאינון
תוון הויתון משתדלי אמרו ליה דא לא
דעינן דהא כלא אתנשי מינן · אמר לון
בי שמעון לית רעותא דקב"ה בדא דיתגלי
ל כך לעלמא וכד יהא קריב ליומי משיחא
פילו [ה] רביי דעלמא זמינין לאשכחא
מירין דחכמתא ולמנדע ביה קצין וחושבנין
בהוא. זמנא אתגליא לכלא הה"ד [ט]כי אז
הפוך אל עמים וגו' מהו אז בזמנא דתיקום
נסת ישראל מעפרא ויוקים לה קב"ה כדין
הפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם
שם יי' ולעבדו שכם אחד · תא חזי אע"ג
אברהם כתיב ביה ויסע אברם הלוך ונסוע
נגבה וכל מטלנוי הוו לדרומא ואתקשר
יה לא סליק לדוכתיה כדקא יאות עד
אתיליד יצחק כיון דאתיליד יצחק אסתלק
אתריה ואיהו אשתתף בהדיה ואתקשרו
דא

ממזרים בעולם · כמה הגבורים אשר
מעולם שאין גבור ופריץ ועריץ כמו הממזר ·
אנשי השם שהכל יכירו לקרותו השם הידוע
ממזר דכיון שרואים מעשיו שהוא פריץ
ועריץ וגבור הכל יקראוהו אותו שם · ומה
דאמר רבי שמעון הקב"ה מעיין באותו
הולד · אין לך רשע בעולם מאותם הרשעים
היוצאים לעולם שאין הקב"ה מעיין בו
ורואה אם אותו הגוף יהיה בן צדיק וכשר
או שיציל לאדם מישראל ממיתה משונה או
שיעשה טובה אחת ובשביל כך הקב"ה
מוציאו לעולם · ביומוי דר' יוסי הוו אינון
פריצי דהוו משדדי בטורייא עם פריצי
אומות העולם וכד משכחי בר נש ותפשי
ליה לקטליה הוו אמרין ליה מה שמך אי
הוה יודאי הוו אזלין עמיה ומפקין ליה מן
טורייא ואי הוה ב"נ אחרינא קטלי ליה ·
(והא) והוה א"ר יוסי אתחזון אינון בכל
האי למיעל לעלמא דאתי · תנו רבנן ג'
דברים הללו אינן באין לעולם אלא בקולות
קול חיה דכתיב [ט]בעצב תלדי בנים וכתיב
[ט]וישמע אליה אלהים · קול גשמים דכתיב
[ט]קול יי' על המים וכתיב [ט]כי קול המון
הגשם · קול תחיית המתים דכתיב [ט]קול
קורא במדבר · מאי בעי הכא קלא
במדברא אלא אמר רבי זריקא אילין אינון
קלייא לאתערא מתי מדבר ומכאן דהוא
הדין לכל העולם · א"ר יוחנן הא תנן
כשנכנס אדם לקבר נכנס בקולות ·
כשיקומו בתחיית המתים אינו דין שיקומו
בקולי קולות · א"ר יעקב עתידה בת קול
להיות מתפוללת בבתי קברות ואומרת
הקיצו ורננו שוכני עפר ועתידים לחיות
בטל של אור גדול של מעלה דכתיב [ט]כי טל
אורות טליך וארץ רפאים תפיל · אכי"ר:

דרך אמת ומראה מקום

א ומלא ספר אחד בפי' נעוץ בתוך נקבי המערה בסוף המערה :

ב הקליפו' אשר מקום אחוזתם הוא אחורי הרחיים אשר הם מתגלגלים אחורי הפרוכת שהיא המחיצה מסך ומבדילו ע' פ' בא לו ע"ב :

ג הן האורות העליונות שכל הי' מבואר שם

ד כיון שהגיעו לעסוק בסודות הספר הבוא והיו מספרי' זה עם זה אז יצא שלהבת אש וסופה וסער והכה בידיהם ועי"ז נאבד הספר מידיהם

בראשית ג
שם ל
תהלים כט
מלכים א יח
ישעיה מ
צפניה ג

ה נערי' קטני' שבעולם ימצאו אוצרות ספרים חבוני' מסודו' התורה כי אז תתמלא הארץ דעת

ישעיה כו

דא בדא בג"כ איהו קרי ליה יצחק ולא אחרא בגין לשתפא מיא באשא דכתיב ויקרא
אברהם את שם בנו הנולד לו אשר ילדה לו שרה יצחק׃ מאן הנולד לו אש ממים׃

ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק׃ אמר רבי חייא
מיומא דאתיליד יצחק והוה ישמעאל בביתא דאברהם לא אסתלק ישמעאל
בשמא א באתר דהבא שריא סוספיתא לא אדכר קמיה ובג"כ את בן הגר המצרית
גבר דלא יתחזי לאדכרא קמיה דיצחק׃ אמר רבי יצחק ותרא שרה בעינא דקלנא
חמאת ליה שרה דלא חמאת ליה בעינא דאיהו ברא דאברהם אלא דאיהו ברא דהגר
המצרית ובג"כ ותרא שרה׃ דשרה חמאת ליה בעינא דא ולא אברהם דאילו באברהם
לא כתיב את בן הגר אלא את בנו׃ ת"ח לבתר מה כתיב וירע הדבר מאד בעיני אברהם
על אודות בנו ולא כתיב על אודות בן הגר המצרית׃ בג"כ ותרא שרה את בן הגר
המצרית ולא חמאת דאיהו בריה דאברהם׃ רבי שמעון אמר האי קרא תושבחתא
דשרה איהו בגין דחמאת ליה דקא מצחק לע"ז אמרה ודאי לאו ברא דא ברא דאברהם
למעבד עובדוי דאברהם אלא ברא דהגר המצרית איהו אהדר לחולקא דאמיה בג"כ
ותאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם
יצחק וכי ס"ד דקני לה שרה או לברה אי הכי לא אודי קב"ה עמה דכתיב כל אשר
תאמר אליך שרה שמע בקולה׃ אלא בגין דחמאת ליה בע"ז ואמיה אולפא ליה
נמוסי דע"ז בגין כך אמרת שרה כי לא יירש בן האמה הזאת הנא ידענא דלא ירית
לעלמין חולקא דמהימנותא ולא יהא ליה עם ברי חולקא לא בעלמא דין ולא בעלמא
דאתי ובג"כ אודי עמה קב"ה׃ וקב"ה בעא לאפרשא בלחודוי זרעא קדישא כדקא
יאות דבגין כך ברא עלמא דהא ישראל סליק ברעותא דקב"ה עד לא יברי עלמא ובגי
כך נפק אברהם לעלמא ועלמא מתקיים בגיניה ואברהם ויצחק (לא) קיימו ולא אתיישב
בדוכתייהו עד דנפק יעקב לעלמא כיון דנפק יעקב לעלמא אתקיימו אברהם ויצח
ואתקיים כל עלמא ומתמן נפק עמא קדישא לעלמא ואתקיים כלא בגוונא קדישא
כדקא יאות ובג"כ א"ל קב"ה כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה כי ביצח
יקרא לך זרע ולא בישמעאל מה כתיב לבתר ותלך ותתע במדבר באר שבע׃ כתי
הכא ותתע וכתיב התם י הבל המה מעשה תעתועים וקב"ה בגיניה דאברהם ל
שביק לה ולברה׃ ת"ח בקדמיתא כד אזלת מקמה דשרה מה כתיב כי שמע יי' א
עניך׃ והשתא דטעאת בתר ע"ז אע"ג דכתיב ותשא את קולה ותבך מה כתיב כ
שמע אלהים אל קול הנער ולא כתיב כי שמע אלהים את קולך׃ באשר הוא שם ה
אוקמוה דלאו בר עונשא הוא לגבי בי דינא דלעילא דהא בי דינא דלתתא ענש
מתליסר שנין ולעילא ובי דינא דלעילא מעשרים שנין ולהלאה ואע"ג דחייבא הוה ל
בר עונשא איהו והא אוקמוה ודא הוא דכתיב באשר הוא שם׃ א"ר אלעזר אי הכי מ
דאסתלק מעלמא עד לא מטון יומוי לעשרין שנין מאן אתר אתענש בגין דהא מתלי
שנין ולתתא לאו בר עונשא איהו אלא בחטאוי דאבוי׃ אבל מתליסר שנין ולעילא מ
א"ל קב"ה חס עליה דלימות זכאי (ולא לימות חייב) ויהיב ליה אגר טב בההוא על
ולא לימות חייב דיתענש בההוא עלמא ואוקמוה׃ א"ל אי חייבא הוא ולא מטון יו
לעשרין

א במקום שיש זהב לרוב הוי סיגי הזהב לא נחשב שם לכלום אף בן במקום יצחק שהוא כמו גוון הזהב סוד הדין שהוא מצפון כמ"ש מצפון זהב יאתה רזי סוספית' שהוא סיגי הזהב מותרות הדין שאחז בו ישמעאל לא נחשב נגדו כלו' ודאי מבואר

ירמיה י

לעשרין שנין מהו כיון דאסתלק מעלמא במאי הוה עונשיה · א"ל בדא אתקיים ויש משלי יג
נספה בלא משפט דכד עונשא נחית לעלמא איהו (דינא) אערע בלא כונה לעילא ותתא
בההוא מהבלא ויתענש כד לא אשגחו עליה מלעילא ועליה כתיב עוונותיו ילכדנו את שם ה
הרשע · א"ת לאשגחא מאן דלא מטון יומוי לאתענשא · עוונותיו ילכדנו (את הרשע)
ולא בי דינא דלעילא ובחבלי חטאתו יתמך ולא בי דינא דלתתא · כגון כך כתיב כי שמע
אלהים אל קול הנער באשר הוא שם · ר"ש פתח ואמר וזכרתי את בריתי יעקוב מלא ויקרא כו
בוא"ו אמאי · אלא בתרין כטרין איהו (איגון) רזא דחכמתא חדא דאיהו רזא דרגא
דחכמתא אתר דשרי ביה יעקב · אבל האי קרא על גלותא דישראל אתמר דכד איגון גו
גלותא ההוא זמנא דיתפקדון (בית יעקב) יתפקדון ברזא דוא"ו ואיהו באלף שתיתאה
*ופקידה ברזא דוא"ו שית רגעי ופלג עידן ובזמנא דשתין שנין [a] לעבורא דדשא באלף ואתחנן ער א
שתיתאה יקים אלה שמיא פקידו לברתיה דיעקב ומההוא זמנא עד דיהא לה זכירה
שית שנין ופלגא ומההוא זמנא שית שנין אחרנין ואינון שבעין (ותלת) ותרין ופלגא ·
בשיתין ושית יתגלי מלכא משיחא בארעא *דגליל וחד ככבא דבסטר מזרח יבלע שבע שמות ז כ ע ב
ככביא מסטר צפון ושלהובא דאשא אוכמא תהא תליא ברקיעא שיתין יומין וקרבין
יתערון בעלמא לסטר צפון ותרין מלכין יפלון באינון קרבין ויזדווגון כלהון עממיא על
ברתיה דיעקב לאדחייא לה (לון) מעלמא · ועל ההוא זמנא כתיב (והיהא) ועת צרה ירמיה ל
היא ליעקב וממנה יושע [b] וכדין ישתיימון נפשין מגופא ובעיין לאתחדשא וסימנך
(כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים וכתיב) כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה וגו' · בראשית מו
כל נפש ששים ושש בשבעין ותלת כל מלכי עלמא יתכנשון לגו קרתא רבתא דרומי וקב"ה
יתער עלייהו אשא וברדא ואבני אלגביש ויתאבדון מעלמא בר איגון מלכין דלא ימטון
לתמן ויהדרון לאגחא קרבין אחרנין · ומההוא זמנא מלכא משיחא יתער בכל עלמא
ויתכנשון עמיה כמה עמין וכמה חיילין מכל סייפי עלמא וכל בני ישראל יתכנשון בכל
אינון אתרי עד דאשתלימו איגון שנין למאה כדין וא"ו יתחבר בה"א וכדין והביאו את ישעיה סו
כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליי' וגו' · ובני ישמעאל (ישראל) זמינין בההוא זמנא לאתערא
(עליהון) עם כל עמין דעלמא למיתי על ירושלם דכתיב ואספתי את כל הגוים אל זכריה יד
ירושלם למלחמה וגו' וכתיב יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על יי' ועל משיחו · תהלים ב
וכתיב יושב בשמים ישחק יי' ילעג למו · לבתר וא"ו זעירא יתער לאתחברא ולאחדשא
נשמתין [c] דהוי עתיקין בגין לחדתא עלמא כמה דכתיב ישמח יי' במעשיו וכתיב יהי כבוד שם קד
יי' לעולם לאתחברא כדקא יאות · ישמח יי' במעשיו לנחתא לון לעלמא ולמהוי כלהון בריין
חדתין לחברא עלמין כלהו כחד · זכאין איגון כל איגון דישתארון בעלמא בסייפי אלף
שתיתאה למיעל בשבתא דהא כדין איהו יומא חד לקב"ה בלחודוי לאזדווגא כדקא יאות
ולמלקט נשמתין חדתין למהוי בעלמא עם אינון דאשתארו בקדמיתא דכתיב והיה הנשאר ישעיה ד
בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם :

ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר
הנני · רבי יהודה פתח ואמר אתה הוא מלכי וגו' · דא הוא שלימו תהלים מד
דכל דרגין כחדא דא בדא צוה ישועות יעקב כל איגון שליחן דעבדי שליחותא [a] לבריה כדלת ורינו אל
בעלמא השתוררות אות

[a] משם סקדוש יבו"ס שנקרא בריה סתיקון כמ"ש בפ' תרומ' קעב ע"ב [b] פי' יכלו הנשמו' שבאוצר ואז יתחילו לירד נשמות חדשות בעולם וע' בפקודי רלע א [c] נשמות שהם ישנות בגלגול :

בעלמא דליהוי כלהו מסטרא דרחמי ולא להוו מסטרא דדינא בגין דאית מארי שליחן
מסטרא דרחמי ומסטרא דדינא קשיא איהון שליחן דאתיין מסטרא דרחמי לא עבדי
שליחותא דדינא בעלמא כלל · ואי תימא הא מלאכא דאתגלי ליה לבלעם הא תנינן
שליחא דרחמי הוה ואתהפך לדינא לא · לעולם לא אשתני אלא שליחא דרחמי הוה
לאגנא עלייהו דישראל ולמהוי סניגוריא עלייהו ולקבליה הוא דינא וכך אורחוי דקב"ה
כד אוטיב לדא הוות טיבו דינא לדא כך הא שליחא דרחמי הוה להו לישראל ולבלעם
אתהפך לדינא בג"כ לוה ישועות יעקב אמר דוד פקיד על עלמא כד ישתלחון שלוחי
די להוון מסטרא דרחמי · רבי אבא אמר לוה ישועות יעקב דאינון גו גלוותא ויפתכח
פורקנא להון גו גלותהון · ת"ח תושבחן דאבהן יעקב הוה ואלמלא יצחק לא אתא
א טופס הנער יש בו שנה שטן לקטרג עליו
יעקב לעלמא ובגין כך לוה ישועות יעקב דא יצחק דכיון דאשתזיב יצחק ישועות יעקב
הוה · ויהי אחר הדברים האלה ר' שמעון אמר הא תנינן ויהי בימי על צערא אתמר
ויהי אע"ג דלא כתיב בימי [א] טפסי דצערא אית ביה · ויהי אחר בתר דרגא תתאה דכל
ד שמות ד
דרגין עלאין ומאן איהו דברים כד"א [ד] לא איש דברים אנכי ומאן הוה בתר דרגא דא
והאלהים נסה את אברהם דאתיא יצר הרע לקטרגא קמי קב"ה · הכא אית לאסתכלא
ב רל ב ופקודי רנז א
והאלהים נסה את אברהם את יצחק מבעי [ב] ליה דהא יצחק בר תלתין ושבע שנין
הוה והא אבוי לאו בר עונשא דיליה הוה דאלמלא אמר יצחק לא בעינא לא אתענש אבוי
עליה · מאי טעמא והאלהים נסה את אברהם ולא כתיב נסה את יצחק אלא אה
אברהם ודאי דבעי לאתכללא בדינא דהא אברהם לא הוה ביה דינא כלל מקדמת דינא
והשתא אתכליל מיי"א באש"א ואברהם לא הוה שלים עד השתא דאתעטר למעבד דינא
ג קסד ב וקד ב
ולאתקנא ליה באתריה וכל יומוי לא הוה שלים עד השתא דאתכליל [ג] מיי"א באש"א
ואש"א במיי"א ובג"כ והאלהים נסה את אברהם ולא את יצחק דאזמין אברהם לאתכללא
קלג ב
בדינא וכד עביד דא עאל *אש"א במיי"א ואשתלים דא עם דא · ודא עביד דינא
לאתכללא דא בדא וכדין יצר הרע אתא לקטרגא עליה דאברהם דלא אשתלים כדקא
יאות עד דיעביד דינא ביצחק דיצר הרע אחר הדברים איהו ואתא לקטרגא · ותא חזי
רזא דמלה אע"ג דקאמרן דאברהם כתיב ולא יצחק יצחק נמי אתכליל ביה בהאי קרא
רזא דכתיב והאלהים נסה את אברהם · נסה לאברהם לא כתיב אלא את אברהם
ד בתיקוני יצחק ק"ן ח"י והיינו יסוד ה פי' שפים בגבורה דנוקבא ואח"כ עלם בגבורה דדכורא
[ד] את דייקא ודא יצחק דהא בההיא [ה] שעתא בגבור"ה תתאה שריא כיון דאתעקד
ואזדמן בדינא על ידא דאברהם כדקא יאות כדין אתעטר באתריה בהדיה דאברהם
ואתכלילו אש"א במיא וסליקו לעילא וכדין אשתכח מחלוקת כדקא יאות מיא באש
מאן (עבד) חמא אבא רחמנא דאתעביד אכזר אלא בגין לאשתכחא מחלוקת מיא באש
ולאתעטרא באתרייהו (ד"א ל"ג כדקא יאות) עד דאתא יעקב ואתתקן כלא כדקא יאות
ואתעבידו תלתא אבהן שלמין ואתתקנו עלאי ותתאי : **ויאמר** קח נא את בנך וכי היך
יכיל אברהם דאיהו סבא · אי תימא בגין דיצחק לא נפיק מרשותיה כלל יאות אי
במדבר כ
כד"א [י] קח את אהרן ואת אלעזר בנו אלא בגין לאמשכא לון במלין ולאדברא
ברעותא דקב"ה אוף הכא קח במלין · את בנך את יחידך אשר אהבת
אוקמוה

קמוה · ולך לך אל ארץ המוריה כד"א [ה]אלך לי אל הר המור לאתקנא באתרא דיתחזי :
יום השלישי [א]וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק · ביום השלישי
הא אוקמוה אלא כיון דאתמר ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלהים
אי טעמא ביום השלישי וירא את המקום מרחוק אלא בגין דכתיב כי ביצחק יקרא
זרע ודא הוא יעקב דנפק מניה והאי הוא ביום השלישי · וירא את המקום
רחוק כד"א [ה]מרחוק יי' נראה לי · וירא את המקום מרחוק · דא הוא יעקב דכתיב
קח מאבני המקום אסתכל אברהם ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה וחמא ליה ליעקב
מין למיפק מניה · מרחוק כמה דאמרן מרחוק ולא לזמן קריב · א"ל רבי אלעזר
אי שבחא איהו לאברהם · כד אסתכל וחמא דזמין למיפק מניה יעקב דהא כד
יל למעקד ליה ליצחק לאו שבחא כל כך איהו דיליה א"ל ודאי (והא) חמא ליה ליעקב
א מקדמת דנא ידע אברהם חכמתא ואסתכל השתא ביום השלישי דאיהו דרגא
יתאה למעבד שלימו וכדין חמא ליה ליעקב דכתיב וירא את המקום אבל השתא
מא ליה מלה מרחוק בגין דאזיל למעקד ליה ליצחק ולא בעא להרהר אבתריה
קב"ה מרחוק חמא ליה גו אספקלריאה דלא נהרא בגלוודוי ובגין כך חמא ליה ולא
גלי כלא דאלו אספקלריאה דנהרא הוה שכיח על האי אספקלריאה דלא נהרא
קיים עליה אברהם כדקא יאות אבל מרחוק בלחודוי הוה מרחוק מאי טעמא
תלק מהאי מלה אספקלריאה דנהרא בגין דהאי דרגא דיעקב הוה ובגין דיעקב
לא אתייליד לא אשתכח השתא על האי דרגא ותו בגין דיהך ויקבל אגרא · וירא
המקום מרחוק דא יעקב כמה דאתמר מרחוק דלא זכה ביה [ב](ראייה בעינוי בהאי
מא אלא מרחוק מגו האי דרגא דהא כד אתא יעקב [ג]מית הוה אברהם ואסתלק
מעלמא וירא את המקום מרחוק אבל לא בראייה אחרא) :
באו אל המקום אשר אמר לו האלהים וגו' · רמיז (חמא) הכא דאע"ג דאתו להווא
ראייה וחמא ליעקב אמר אברהם ודאי קב"ה ידע בגוונא אחרא דאתחזי
ויבן שם אברהם את המזבח וגו' מה כתיב לעילא ויאמר יצחק אל אברהם אביו
מר אבי הא אוקמוה אבל מאי טעמא לא אתיב ליה (מדי) מיד אלא בגין דהא
תלק מרחמי דאבא על ברא ובגין כך כתיב הנני בני הנני דאסתלק רחמי ואתהפך
נא : ויאמר אברהם ולא כתיב ויאמר אביו דהא לא קאים עליה כאבא אלא
ל מחלוקת הוה ביה · אלהים יראה לו השה · יראה לנו מבעי ליה מאי יראה לו
א"ל אלהים יראה לו לגרמיה כד איהו יצטריך אבל השתא בני ולא אמרא · מיד וילכו
כם יחדו · ר' שמעון פתח ואמר [ה]הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון ·
אראלם אלין מלאכי עלאי · צעקו בההיא שעתא ובעו לקיימא על ההוא מלה דכתיב
לא אותו החוצה בגין כך צעקו חוצה · מלאכי שלום · אלין אינון מלאכין אחרנין דהוו
ין למיהך קמיה דיעקב ובגיניה דיעקב אבטח לון שלימו קב"ה דכתיב [ו]ויעקב
לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים · ואלין אקרון מלאכי שלום כלהו בכו כד חמו ליה
רהם דעקיד ליה ליצחק ואזדעזעו עלאי ותתאי וכלהו עליה דיצחק : ויקרא אליו
ך יי' וגו' פסיק טעמא בגוויהו דלאו אברהם בתראה כקדמאה [ד] בתראה
שלים

ש"ר ד :
א ס"א אמת
ירמי' ה לא
ראשית כח
ב מכרמ"ק אית ספרים דלא גרסי זה
ג לא יעלה בדעת דברים כפשטן דאברה' לא חמא ליה ליעקב דהא לא מית עד דהוה בן ט"ו שנה דהא בן ס' ליצחק נולד וחיה אברהם קעה ע"כ ביומי דיצחק ט"ו בהר דאתייליד יעקב אבל לא זכה לי' ראיה בעינוי בהאי עלמא כד אתקין יעקב להאי מקום על תיקונוי כד לקח מאבני המקום כד קיבל קב"ה אי' תחותוי וכוא סוד נעלם ועי' פל"ב
ישעיה לג
ראשית טו
שם לב
ד נשא באידרא דנזיר קכו ע"א

in the same way

וסראה מקום

בא נלא א

שלים *קדמאה לא שלים כגוונא דא שמואל שמואל בתראה שלים קדמאה לא שלים בתראה נביא קדמאה לא נביא · אבל משה משה לא פסיק בגין דמיומא דאתיליד לא אעדי מניה שכינתא · אברהם אברהם · רבי חייא אמר בגין לאתערא ליה ברוחא אחרא בעובדא אחרא בלבא אחרא · ר' יהודה אמר אתבריר יצחק ואסתליק ברעותא קמי קב"ה כריחא דקטרת בוסמין דקרבין כהניא קמיה תרין זמנין ביומא ואסתליק קרבנא דהא א נערא דאברהם הוה בשעתא דאתמר ליה אל תשלח ידך אל הנער ול... תעש לו מאומה חשיב דקרבניה לא אשתלים ולמגנא עבד וסדר כלא ובנה מזבח מיד **וישא** אברהם את עיניו וירא והנה איל אחר וגו' · הא תנינן הוא איל דאתברי בין השמשות הוה ובן שנתו היה כד"א כבש אחד בן שנתו והכי אצטריך *(והא יצ... לא הוה בעלמא) ואת אמרת בין השמשות אלא אתפקיד הילא לאזדמנא ההוא אימר בשעתא דאצטריך ליה לאברהם כמה דכל אינון מלין דהוו בין השמשות אתמנא חי... לאזדמנא ב ההוא מלה (להוא זמנא) בשעתא דאצטריך ליה הכי נמי האי איל דאתקרי תחותיה דיצחק · פתח ואמר בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם וגו' · תא ח... בכל צרתם · דישראל כד אזדמן לון עאקו כתיב לא באל"ף וקרי בוא"ו בגין דקב"ה עמהון בעקו · לא באל"ף אתר עלאה יתיר אע"ג דלאו בההוא אתר רוגזא וע... להתם לעילא מטא עקתא דישראל · לא באל"ף כד"א הוא עשנו ולא אנחנו · כמ... באל"ף וקרי בוא"ו · ומלאך פניו הושיעם והא איהו עמהון בההוא עקו ואת אמ... הושיעם אלא מושיעם לא כתיב אלא הושיעם מקדמת דנא דאיהו זמין בההוא ט... למסבל עמהון · תא חזי בכל זמנא דישראל אינון בגלותא שכינתא עמהון בגלותא ו... אוקמוה דכתיב ושב יי' אלהיך את שבותך ורחמך וגו' · ד"א ומלאך פניו הושיעם שכינתא דאיהי עמהון בגלותא ג ואת אמרת דאיהו הושיעם אלא הכי הוא ודאי ד... אינון משכנותיו דקב"ה בגלותא ובגין דשכינתא עמהון קב"ה אדכר לון לאוטבא ולאפקא לון מן גלותא דכתיב ואזכור את בריתי בקדמיתא ולבתר ועתה הנה צע... בני ישראל באה אלי · וגם ראיתי לאסגאה ראיה אחרא דאיהו קדמאה דכלא וכו... ויזכור אלהים את בריתו דא שכינתא את אברהם לאברהם מבעי ליה אלא א... אברהם דא הוא חברותא חוגא דילה באבהן · את אברהם דא הוא מערבית דרו... את יצחק דא הוא צפונית מערבית ואת יעקב דא הוא זווגא חדא כללא חדא ז... שלים כדק' יאות כגוונ' דא את השמי' דא הוא כללא מדת לילי ביום ואת הארץ דא כ... יום בלילה כחדא אוף הכא בכלהו את וביעקב ואת למהוי כלא זווגא חדא דלא מתפר... דכר ונוקבא לעלמין · זמין קב"ה לאכרזא בכל עלמא ולאשמעא קל דיימא (ישעיה ... ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע · בילא"ו :

א גליון זהו דפני לאברהם בבר במוריה שמצא' לו האיל

במדבר ז

ב"א ואת אמרת בין השמשות זהו והא יצחק לא הוה בעלמא אלא אתפקיד וכו'

ישעיה סג

תהלים ק

דברים ל

שמות ו

שם ב

במדבר קכ א

ב נפל לבנת הספיר היה אודם בזה ע"ש

ג ואת אמרת דאיהו הושיעם וכו' פי' היה עמהון בגלות

בא אין הבוש מתיר עצמו אלא הכי הוא וכו' פי' במרוב אהבתו בישראל נותן עצמם חיבתו שיהיה שאין חבש יתירה כמו ש... בסוף מתגבה זו ולא זו מתגבה וכו' ובלשה להיות ביניהם כד"א ובפשעכם שלחה וגו' ומלאך פניו הושיעם מפני שמלאך פניו ... על כן הושיעם וזהו פי' ויבלא מלאך וגו' שבלא מלאך להיות עמהו ובשביל וויציאנו ממצרים ע' פ' ויקהל ריז ב :

זהר

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה
ושבע שנים רבי יוסי פתח ואמר
שאו את יונה ויטילוהו אל הים ויעמוד ה
ם מזעפו הכא אית לאסתכלא מאי
מא ארעישת ימא עליה דיונה ולא ש
עישת עליה ארעא כיון דהוה אזיל בגין ו
א תשרי עליה שכינתא · ימא (שילאה) י
אי אחיד ביה כד הוה אזיל אלא ודאי א
ה באתריה הוה · ים · תנן ים דמיא א
קיע ורקיע לכסא הכבוד ובג"כ ימא כ
יד ביה ונטל ליה (בגין דהוה עריק) מקמי ש
א ערק (נ"א ומקמי ימא ביה שרא ירחה) ר
כתיה) שדי ימא ידא ביה בדוכתהא · א
א תשרי ידא בדוכתהא) וישאו את יונה מ
ילוהו אל הים אוליפנ' כד הוו נטלי ליה ב
בעי ירכוי בימא הוה ימא שכיך זקפין ע
אתרעים ימא כל מה דטבעי ליה י
י אשתכיך ימא עד דאיהו אמר א
ומי והטילוני אל הים מיד וישאו את א
ה ויטילוהו אל הים כיון דאתרמי בים ה
תה מניה נשמתיה וסלקא עד כרסייא א
לכא ואתדנת קמיה ואהדרת ליה נשמתיה מ
אל בפומא דההוא נונא ומית נונא מ
תר אתקיים ההוא נונא ואוקמוה · ל
תא

מדרש הנעלם

ויהיו רבנן פתחי בהאי קרא לכה דודי שיר ז
נצא השדה נלינה בכפרים ת"ר
היוצא לדרך יתפלל שלש תפלות תפלה שהיא יונה א
חובה של יום ותפלת הדרך על הדרך
שהוא עושה ותפלה שיחזור לביתו לשלום
ולימא להו להני שלשה אפילו באחד
יכיל למעבדיה דתניא כל שאלותיו של
אדם יכיל למכללינהו בשומע תפלה ·
אמר רבי יהודה כל עובדוי דבר נש
כתיבין בספר' הן טב הן ביש ועל כלהון
עתיד למיתן דינא דתניא א"ר יהודה אמר
רב מאי דכתיב גלמי ראו עיניך · תהלים קלט
אותם הדברים שעשה הגולם שאינו
משגיח בעולם הבא הוא ראו עיניך
שעיינת בהם · ועל ספרך כלם יכתבו ליתן
עליהם דין וחשבון לעולם הבא. הילכך
יקדים אדם תפלתו תמיד ויועיל ליה ·
אמר רבי יצחק אין אדם עושה עבירות
אלא מי שהוא גולם ולא אדם והיינו
ההוא דלא מסתכל בנשמתא קדישא
אלא כל עובדוי כהאי בעירא דלא
משגחת ולא ידעת אמר רבי בו וכי גולם
מתקרי דוד דאמר האי פסוקא אמר
לו רבי יצחק אדם הראשון אמרו גלמי
ראו

תוספתא

ויהיו חיי שרה · גופא דמתניתין אנן קריבין הוינא שמענא קלא מתהפך מעילא לתתא
אתפשטת בעלמא קל מתבר טורין ומתבר טנרין תקיפין עלעולין רברבין
לקין אודנא פתיחן הוה אמר במטלנוי קוץ קוליתא דמיכן דמימן. שינתא בחוריהון
ימין בקיומיהון מלכא דממלל (ולא אעברו אשתכחו) נטרי תרעין שליטא דהילין סגיאין
ס בקיומיה כלהו לא מרגשן ולא ידעי דספרא פתיח ובשמא אכתוב ודומה קאים ונטיל
תושבנא ודיירי עפרא תייבין לבר וקריב *טב לאתמנהא בהו לא תאיבין גגולא והפוך (נ"א תכ)
פלין ולא קיימין אתמהון הייבין מספרא דדומה מאן יתבע לון ומאן יתיב בחושבנהון ווי
ן ווי לחייהון ווי לרגשיהון (ס"א לנפשיהון) בגיניהון אתקרי ימחו מספר חיים וגו' : תהלים סט

תא חזי בשעתא דבר נש סליק בערסיה כל
ליליא ולילא נשמתיה נפקת מניה ואתדנת
קמי בי דינא דמלכא אי זכאה לאתקיימא
אתהדרת להאי עלמא ודינא הוא בתרין
גוונין דהא לא דיינין ליה לבר נש על בישין
כי דאיהו עתיד וזמין למעבד דכתיב °שמע
אלהים וגו' באשר הוא שם ולא תימא
דדנין ליה על טבין דעביד לחוד אלא
לאוטבא ליה על אינון טבין דהשתא כמה
דאתמר ודנין ליה על זכיין דאיהו זמין
למעבד ובגינייהו אשתזיב אע"ג דאיהו
השתא חייבא בגין דקב"ה עביד טיבו עם
כל בריין וכל ארחוי דאיהו עביד לאוטבא
לכלא ולא דאין לב"נ על בישין דאיהו זמין
למעבד ובג"כ אתדן בר נש קמיה קב"ה ·
תא חזי כיון דאטילו ליה ליונה בימא מה
קהלת ה כתיב ויעמוד הים מזעפו הים עלאה מאי
ויעמוד דקאים בקיומיה כדקא יאות
ראשית יח בעמידה איהו כד רוגזא שכיך בשעתא
דדינא שריא בעלמא ההוא בי דינא איהו
כאתתא דמתעברא וקשיא לאולד' וכד
איוב ה אולידת שכיך רוגזא הכי נמי כד דינא
שריא בעלמא לא שכיך ולא נח עד דאתעביד
דינא בחייביא כדין הוא נייחא דיליה למיקם
בדוכת' שלים ולמיקם בקיומיה הה"ד
משלי יא °ובאבוד רשעים רנה והא אוקימנא באבוד
יחזקאל יח רשעים רנה והכתיב °החפוץ אחפוץ במות
הרשע והא לית נייחא קמי קב"ה כד אתעביד
דינא ברשיעייא אלא כאן קודם [א] דאשתלים
קיסטא כאן לבתר דאשתלים קיסטא (אית
ליה נייחא) :

[א] קודם שנשלם סאם כביכול אין שמח' באבוד רשעים אבל לאחר שנשלם סאם אזי באבוד רשעים רנה ועי"ל סא ע"ב

ויהיו חיי שרה · מאי שנא הכא שרה
דכתיב מיתתה באורייתא מכל נשי
דעלמא דלא כתיב הכי מיתתהון באורייתא ·
ראשית נה אמר רבי חייא ולאו והכתיב °ותמת רחל
במדבר כ ותקבר בדרך אפרתה וכתיב °ותמת שם
ראשית לה מרים וגו' · וכתיב °ותמת דבורה
מינקת

רלו עיניך קודם שזרקת בי נשמה רא[ו]
עיניך למעבד בדיוקני בני נשא דדמו לי וע[ל]
ספרך כלם יכתבו מאן אינון ימים ימים
יוצרו כהאי צורה דידי ולא אחד בהם דלא
אשתאר חד מנהון · אמר רבי בא למה א"ע
ת"ת כלהו דדמו ליה או ברמיזא דיליה לא
מתו במיתת נפשהון וכלהו לקו בההוא
עיינא ממש · תא חזי אמר רבי יהודה
דיוקניה דאדם הראשון ושפירותיה הוה
כזהרא דרקיעא עלאה דעל גבי שאר רקיעי
וכההוא נהורא דגניז קב"ה לצדיקייא לעלמא
דאתי וכל אינון דהוו רמיזא ביה מדיוקניה
דאדם הראשון ביה לקו ומיתו דכך ארחוי
דקב"ה יהיב עותרא לבר איניש למה למיזן
עניין ולמעבד פקודוי לא עביד הכי ואתגאי
(ואי אתגאיא ביה) בההוא עותרא ביה ילקי
דכתיב °עושר שמור לבעליו לרעתו · יהיב
ליה בנין למה למילף להו ארחוי דקב"ה
ולמיטר פקודוי כדאמור באברהם °כי ידעתיו
למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו
ושמרו דרך יי' לעשות צדקה וגו' · לא עביד
הכי ומתגאה בהו · בהו לקי דכתיב °לא נין
לו ולא נכד בעמו וגו' · וכן כהאי גוונא
כד יהיב קב"ה משפירותא טבא עלאה
דאדם הראשון להו למה בגין למיטר
פקודוי ולמעבד רעותיה לא עבדו כדין
אלא אתגאו ביה · ביה לקו בהאי שפירותא
אמר רבי יהודה כד ברא קב"ה אדם
הראשון הוה גולם עד לא זריק ביה נשמתא
וקרא להוא מלאכא דהוא ממונה ע[ל]
דיוקנא דבני נשא וא"ל עיין וצר בדיוקנא
דדין שיתא בני נשא הה"ד (ראשית ה)
ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו ש[ת]
כלומר שיתא· א"ר יצחק מההוא עפרא ממ[נ]
דאתברי אדם הראשון נסיב קב"ה לאתבראה
אילין שיתא וקרא ליה שת שיתא הה"ד
ויולד

נקת רבקה וכתיב (שם לח) ותמת בת שוע
שת יהודה · אמר רבי יוסי בכלהו לא כתיב
נה דכתיב בשרה דאתמר ויהיו חיי שרה
אה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני
י שרה דהא בכלהו לא אתמנון יומין
ין כמו לשרה בכלהו לא כתיב פרשתא
יא בלחודהא כמו לשרה · אלא רזא איהו
ין ההוא דרגא דכל יומין ושנין דבר נש
ה תליין (דדא היא ה"א בתראה) · פתח
מר ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה
בד · ויתרון ארץ בכל היא ודאי דהא
מן נפקין רוחין ונשמתין ותועלתא
למא · מלך לשדה נעבד מאן מלך דא
י"ה · לשדה נעבד כד איהו * אתתקן
קא יאות ומלך דא (דא) מלך עלאה
תחבר לשדה כד איהו נעבד · מאן שדה
שדה אשר ברכו יי' דכתיב כריח שדה
ר ברכו יי' דכד איהו (אתעבד) נעבד
תתקן בכל מה דאצטריך ליה כדקא יאות ·
ן מלך עלאה אתחבר עמיה · רבי
עזר אמר מלך לשדה נעבד כמה גווני
עלאין הכא · מלך · דא *שכינתא דלא
א בביתא לאתתקנא בה אלא בזמנא
תנסיב בר נש ואזדווג באנתתיה לאולדא
עבד איבין ואיבי אפיקת נשמתין
ברא בה ובגין כך לשדה נעבד ולא
חרא · ד"א מלך דא אשה יראת יי'
א אשה יראת יי' היא תתהלל · לשדה
בד דא אשה זרה כד"א לשמרך מאשה
י' בגין דאית שדה ואית שדה · אית
ה דכל ברכאן וקדושין ביה שריין כד"א
ת שדה אשר ברכו יי' ואית שדה דכל
וב ומכאבו ושיצאה וקטולין וקרבין
ה שריין והאי מלך זמנין דאיהו נעבד
אי שדה דכתיב תחת שלש רגזה ארץ
וגו'

ויולד בדמותו כצלמו מאותה הטיפה שנבראת
הגולם שלו ועל כך נאמר גלמי ראו עיניך
ועיינת בו לעשות (ד"א ל"ג בו) דדאמו ליה ·
ועל ספרך כלם יכתבו מאן אינון כלהו
דלא נטרו מאי דיהב קב"ה לון ואתטרדו
מן עלמא (ואהדנו בההוא דינא) · תנן התם
אמר רבי יהודה אמר רב אשכחנא דתלת
מטרן הוי ליליא וכל חד וחד אית עניינא
דקב"ה בבר נש · כד נפיק נשמתיה מניה
ואשתאר ההוא גולמא נאים על ערסיה קהלת ה
ונשמתיה סלקא בכל ליליא קמי קב"ה אמר
רבי יצחק אי זכאה היא חדאן עמה ואי לא
דחיין לה לבר · אמר רב יהודה אמר רב
מאי דכתיב השבעתי אתכם בנות ירושלם שיר ה
אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת
אהבה אני אמר רבי פנחס אמר רבי יהודה
השבעתי אתכם בנות ירושלם הנשמה אומרת ראשית כא
לאותם הנשמות הזוכות ליכנס לירושלם של
מעלה והם הנקראות בנות ירושלם על
שזוכות ליכנס שם ולפיכך הנשמה אומרת
להם השבעתי אתכם בנות ירושלם אם
תמצאו את דודי דא קב"ה · רב אמר זה שיר ה
זיו אספקלריאה של מעלה · מה תגידו לו
שחולת אהבה אני ליהנות מזיו שלו
ולהסתופף בצלו · רב הונא אמר שחולת
אהבה אני אותה התשוקה והכסוף שכספתי
בעולם על הכל לפיכך אני חולה · ר' יהודה
אמר זו אהבה שאוהבת הנשמה לגוף משלי לא
דכיון שנשלם קצו של גוף אותם הימים שם ו
שנגזרו עליו כד"א ויהיו חיי שרה מה
כתיב · ויקם אברהם מעל פני מתו
וגו' אמר רב יהודה אמר רב
מה כתיב בפסוק קודם זה דכתיב ותמת
שרה בקרית ארבע היא חברון בארץ
כנען · רבי יצחק אמר רבי יוחנן ברא שם ג
קב"ה

ומראה מקום

וגו' · תחת עבד כי ימלוך וגו' ושפחה כי תירש גבירתה · והאי מלך אתכסיא נהוריה ואתחשך עד דאתדכי ואתחבר לעילא · ובגין כך שעיר דר"ח בגין דאתפרש ההוא שדה ממלכא קדישא ולא שריין בהאי שדה ברכאן מהאי מלך וכד איהו נעבד להאי שדה כדין כתיב (דברים כב) כי בשדה מצאה וגו' כי בשדה כמה דאתמר · ת"ח את חוה לעלמא אתדבקת בהאי חויא ואטיל בה זוהמא וגרמא מותא לעלמא ולבעלה · אתת שרה ונחתת וסלקת ולא אתדבקת ביה כד"א (בראשית יג) ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו · אתא נח לעלמא מה כתיב (שם ט) וישת מן (איוב יד) היין וישכר ויתגל וגו' ובגין דאברהם ושרה לא אתדבקו ביה בג"כ שרה זכתה לחיין עלאין לה ולבעלה ולבנהא בתראה הה"ד (ישעיה נא) הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם · ועל דא ויהיו חיי שרה דזכתה בהו בכלהו ולא כתיב בכלהו נשי ויהיו חיי (שם נ) חוה וכן בכלא היא אתדבקת בחיין ועל דא דילה הוו חיין : **ויהיו** חיי שרה אינון חיין [א] כלהו לעילא מאה שנה לעילא ועשרים שנה לעילא ושבע שנים לעילא כלהו הוו כדקא יאות · אמר רבי שמעון ת"ח

[א] כל אריכות שכתוב שהזכיר בכל מקום שנה הוא נדרש למעלה

קב"ה לאדם והכניס בו ארבעה דברי הנחלקים בגוף · אמר ר' יהודה המחוברי בגוף · רבי יצחק אמר הנחלקים בגוף שה חולקים להתפרש כל אחד ליסודו כשיוצ האדם מן העולם הזה · רבי יהודה אמ המחוברים בגוף בחייו משמע מקרא דכתי ותמת שרה זה הגוף בקרית ארבע א הארבע יסודות היא חברון שהיו מחוברי בגופו בחייו בארץ כנען בעולם הזה הבוה אדם בזמן מועט :

ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכות היינו (דכתיב) דתנן כל שבע הימים נפשו של אדם פוקדת לגו ומתאבלת עליו הה"ד אך בשרו על יכאב ונפשו עליו תאבל כהאי גוונא ויב אברהם לספוד לשרה ולבכותה ויבא אברה זו היא הנשמה לספוד לשרה זה הגוף · אמ רבי יצחק בשעה שהנשמה זוכה ועול למקום מעלתה הגוף שוכב בשלו וינוח על משכבו הה"ד יבא שלום ינו על משכבותם הולך נכחה מאי הו נכחה אמר רבי יצחק הנשמה הו נכחה למקום העדן הגנוז לה מאי משמע א ר' יהודה מהאי משמע נכחה כתיב בה"ל ובשעה שאינה זוכה והיא ראויה לק עונשה

תוספתא

[ב] תוספתא זו נדפסה במקומ' בפ' בלק קפא ע"א ובדף קפב ע"א

[ב] **זכאה** איהו מאן דאזעיר גרמיה בהאי עלמא כמה איהו רב ועלאה בהה עלמא והכי פתח רב מתיבתא מאן דאיהו זעיר איהו רב מאן דאי רב איהו זעיר דכתיב ויהיו חיי שרה וגו' מאה דאיהו חושבן רב כתיב ביה ש זעירו דשנין חד אזעיר ליה · שבע דאיהו חושבן זעיר אסגי ליה ורבי ליה דכת שנים · תא חזי דלא רבי קב"ה אלא לדאזעיר ולא אזעיר אלא לדרבי זכאה אי מאן דאזער גרמיה בהאי עלמא · כמה איהו רב בעלויא לההוא עלמא ע"כ · מ דפסק יתפסק מאן דקצר יתקצר מאן דקצר יתארך · ר"ל מאן דפסק מלין דאורייי על מלין בטלין יתפסקון חיוהי מהאי עלמא ודיניה קיימא בההוא עלמא מאן דק אמן ולא מאריך גו כייחא יתקצר מחיין דהאי עלמא מאן דאמר אחד אצטריך לאט אל"ף ולקצר קריאה דיליה ולא יעכב בהאי אות כלל ומאן דיעביד דא יתארכון חייו · אלו הם חדושים שהגידו לרשב"י בישיבה של מעלה :

א רזא דמלה מאי שנא בכלהו דאמר שנה
ה וכאינון שבע דאמר שנים דכתיב מאה
ה ועשרים שנה ולבתר שבע שנים · אלא
לא חד · מאה שנה כללא דכלא (נ"א כלא
דא ברזא דמאה ברכאן בכל יומא וכן
רים שנה דאתכליל עלאה סתימא דכל
זימין ובג"כ כתיב שנה רזא דיחודא) ·
נ"ה דאתכליל מאתר עלאה סתימא דכל
זימין במאה ברזא דמאה ברכאן דכל
נא וכן עשרים שנה ובגין כך כתיב שנה
א דיחודא דלא אתפרש (נ"א ב) מתפשבה
בלא לעלמין · שבע שנים אלין אתפרשן ו
פקאן מכללא סתימאה דלעילא ואע"ג
לא יחודא חדא אבל מתפרשן [א] בדינא
חמי בכמה סטרין ואורחין מה דלא הוי
י לעילא ובגין כך כתיב שנה רזא דיחודא
א אתפרש לעלמין · שבע שנים אלין
תפרשאן בדינא ורחמי בכמה סטרין
ורחין מה דלא הוי הכי לעילא ובגין כך
אלין שבע שנים כתיב בהו שנים ולא שנה
כלהו אקרון חיים ויהיו חיי שרה דהוו ממש
אתבריאו ואתקיימו לעילא · אמר ר' חייא
א אוקמוה דהא כד אתעקד יצחק בר
תין ושבע שנים הוה וכיון דאתעקד
חק מיתת שרה דכתיב ויבא אברהם
ספוד לשרה ולבכותה · מאין בא מהר
מוריה בא מלמעקד ליה ליצחק ואינון תלתין

עונשה הולכת משוממת ומבקרת בכל יום
לגוף ולקבר · אמר רבי יוסי האי [ה] קוליתא
דקרדינותא כד אזיל בסריחותא לכאן ולכאן
אזל ומבקר לה לאתרה תריסר ירחי כך
נשמתא הכיא דאתחזיא לקבלא עונשא
אזלה לבר בעלמא ומפקדת לה לאתרה
תריסר ירחי בבתי קברי ובעלמא אמר
רבי יהודה תא חזי דכתיב ויקם אברהם
מעל פני מתו וגו' אמר ר' אבא והא תנן
דכל נשמתא היא בתשלומא עילאה ניתוסף
בה ה' ונקראת אברהם בתשלומא עלאה
והכא את אמר דכד ליתא זכאה כל כך
דכתיב ויקם אברהם עבדת מאן דיתיב
בכרסיא נחית בגו זוטר תתאה אלא הכי
גזרנא ויקם אברהם מעל פני מתו דאמר
ר' בו אמר ר' זריקא כשהנשמה ראויה לעלות
למקום עדנה קודם מגינה על הגוף הקדוש
שיוצאת משם ואח"כ עולה למקום מעלתה
הה"ד ויקם אברהם מעל פני מתו זהו
הגוף וידבר אל בני חת אלו שאר גופות
הצדיקים שהם (ד"א נ"ג בני) חתחתים ונכלמי'
בעולם למען יראת קונם חתים על שהם
שוכני עפר ואמאי צריכה להו אמר ר'
יהודה כלא במניינא כתיבין ועל (דהוי
ד"א דא הוי ההוא) גופא במניינא עמהון
ומה אמר להו בדרך פיוס ובדרך כבוד ·
גר

שבע שנין מיומא דאתיילד יצחק עד שעתא דאתעקד אינון הוו חיי שרה ודאי כחושבן
כיו בגימטרי"א תלתין ושבע שנין הוו כמה דאתמר מדאתיליד יצחק עד דאתעקד ·
יוסי פתח ואמר [ב] מזמור שירו לי"י' שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו
ימינו וזרוע קדשו · האי קרא אוקמוה חבריא דפרות [ג] אמרוה כמה דכתיב [ד] וישרנה
פרות בדרך מאי וישרנה דהוו אמרי שירתא חדתא ומאי שירה אמרו מזמור
רו לי"י' שיר חדש כי נפלאות עשה · הכא אית לאסתכלא דכל מה דברא
דשא בריך הוא בעלמא כולהו אמרי תושבחן ושירתא קמיה בין לעילא בין לתתא
י תימא דאינהו מגרמייהו (ד"א נ"נ הוו) אמרי שירתא דא הכי הוא ודאי
דרזא עלאה איהו אבל כמי ארונא הוה על גבייהו וכיון דארונא אסתקיל
גייהו ושויוה לעילא אגון שרירו (נ"א לא שכיכו מ) שירתא דהא כיון דאתנטיל
גייהו ארונא הוו געאן כארח שאר פרות דעלמא ולא אמרו שירתא וודאי ארונא
דעל

א עיין כגי' בתקדמ' דף ז א
ב ירומה קלו ב
ג נש"כ דע"ז דף כד ב זוהר הרוזה קנח א
ד פי' ורזא איגו לעילא אבל כו'
ה ענס איכך שהוא קשם וחזק מאד וכשהוא הולך בסריחותא דהיינו שנשף ממקומו ע"י ליזה מכה שבו מ"מ אזל וכו' והיינו אע"פ שהולך בסליחות' מ"מ הולך ומבקר אותו מקום שהיה בו עד י"ב חדש כך העניין הנשמה עם הגוף שפוקדת מקומה כעס"ו י"ב חדש

תהלים צח
שמואל א ו

דעל גבייהו עביד לון לזמרא · מזמור הא
אוקימנא ואתמר ובכלא כתיב מזמור לדוד
או לדוד מזמור · והכא לא אמר דוד
כלל · אלא מזמור דרוח קודשא זמין
לזמרא ליה לזמנא דיוקים קודשא בריך הוא
לישראל מעפרא · וכדין שירו לה' שיר חדש
כדין איהו חדש דהא שירתא כהאי לא
אתמר מיומא דאתברי עלמא · א"ר חייא
קהלת א כתיב אין כל חדש תחת השמש · והכא
שירתא דא איהי חדש ואיהי תחת השמש
דהא תחות שמשא להוי · ומאי איהו דא
סיהרא וכדין הוי חדש תחת השמש ·
מאי טעמא בגין כי נפלאות עשה ומאן
אינון נפלאות האי דכתיב הושיעה לו
ימינו וזרוע קדשו · הושיעה לו · למאן
לההוא

גר ותושב אנכי עמכם וגו' דהאי גו...
יהוי במניינא חד עמכון בחבורא ד...
א"ר אחא מה כתיב ויענו בני חת א...
אברהם וגו' כמו כן בדרך הזה בדרך פי...
הה"ד שמענו אדוני נשיא אלהים את...
בתוכנו מאי נשיא אלהים אתה אמר...
פנחס קודם שילא הצדיק מן העולם ...
קול יוצאת בכל יום על אותם הצדיק...
בג"ע הכינו מקום לפלוני שיבא לכאן וע"כ ...
אומרים מאת אלהים מלמעלה אתה נ...
בכל יום בתוכנו במבחר קברינו במב...
הצדיקים בחבורת הצדיקים המובחר...
מנה אותו הכניסהו בחשבון עמנו וא...
ממנו לא ימנע את המניין כי כולנו שמח...
בו ומקדימים לו שלום · אמר ר' יוסי ...
פי

תוספתא

רבי יוסי ב"ר יהודה אזל למיחמי לרבי חייא א"ל לימא מר אי שמע האי פרשתא ה...
אמרו מארי מתניתא דפירשוה בעניינא דנשמתא אמר זכאה חולקיהון דצדיקי...
בעלמא דאתי דהך היא אורייתא בלבהון כמבועא רבא דמיא דאע"ג דמסתימין ...
מסגיאות מייא פתחין מבועין דנבעין לכל עיבר · ה"ש ר' יוסי רחימאה את אנא אי...
לך בהאי פרשתא לעולם אין גוף האדם נכנס בחשבון הצדיקים על יד דומה ...
שתראה הנשמה פנקס סימנה שנותנין לה הכרובים בג"ע · אמר ר' יוסי אנא שמע...
דהא נשמתא בתר דעיילת תמן היא אזלה לסלקא לאתרה לעילא ולא למיחת נתה...
אבל קודם שתעלה ותכנס נעשית אפטרופוס הגוף על יד דומה ומראה לו שרל...
הוא לקבל שכר ארבע מאות עולמות · אמר רבי חייא הא ר' אלעזר אמר דהא דומ...
ידע קודם משום דמכרזי עלה בגנתא דעדן אבל אנא הך שמענא די בעדנא דיהב...
ליה פנקסא חזר על גופא לאעיל ליה בפתקא דצדיקיא על ידוי דדומה · הדא הו...
דכתיב אך אם אתה לו שמעני נתתי כסף השדה קח ממני מהו כסף השדה ד...
הוא כסופא דעלמין ארבע מאות דיהבין ליה לאחסנא · רב יוסף כד הוה שמ...
פרשתא דא ממאריכון דמתיבתא הוה אמר מאן דאיהו עפרא מאי קא (דיקא) ...
תהלים כד נהאי מאן יזכה ומאן יקום הה"ד מי יעלה בהר ה' וגו' · אמר ר' אבא הא ה...
מאי דכתיב וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון את הכסף דא הו...
כסופא רבתא דאינון עלמין וכסופין · ארבע מאות שקל כסף ארבע מאות עולמו...
א ותענגים בעולם הבא והנאות * וכסופין · עובר לסוחר רב נחמן אמר שיעבור כל שערי שמי...
וירושלים של מעלה ואין מוחה בידיה · ת"ח מה כתיב ואחרי כן קבר אברהם את שר...
אשתו ומנה עם שאר הצדיקים בהודאתם מפתקא דממנא על ידוי דדומה את...
ר' יצחק הכי גמירנא כל אינון דכתיבין בידוי דדומה וממנן על ידוי יקומון לזמ...
דזמין לאחיא דיירי עפרא ווי לכון לרשיעיא דלא כתיבין על ידוי בפתקא שיאב...
דניאל יב בגיהנם לעלמין ועל דא נאמר ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר

הוא דרגא דאמר שירתא דא בגין דכהו
אתמיך בימינא ובשמאלא · הופיעה לו
מינו ודאי לההוא דרגא [א] דהאי מזמור
ימתי בזמנא דיקומון מתי עלמא ויתערון
עפרא כדין יהא חדש מה דלא אתעביד
האי עלמא · ר׳ יוסי אמר בזמנא דיעביד
קב״ה נוקמין בעלמא בגינייהו דישראל
כדין יתאמר שירתא דהא לבתר יתערון
עפרא מתי עלמא ויתחדש עלמא בקיום
לים דלא ליהוי (כקדמיתא דשליט מותא
עלמא בגין דהויא) (נ״א כרת ומיתה בעלמ׳
יתעבר הויא מעלמא דגרים) גרים מותא
עלמא לכלא ואסתאב עלמא ואתהפיך
אנפוי · ת״ח כתיב [ב]ואיבה אשית בינך
בין האשה · מאי ואיבה כדכתיב [ג]חלפו
עם אניות אבה דהא כמה ארבין שטאן
ו ימא רבא ואית ארבין וספינן מתפרשן
א מן דא · ואינון ארבין דהאי נחש שאט
בגווייהו אקרון אניות אבה · בינך ובין
האשה דא אשה יראת יי׳ · ובין זרעך אלין
אמר עמין עעכו״ם · ובין זרעה אלין ישראל ·
הוא ישופך ראש דא קב״ה דזמין לבערא
יה מעלמא דכתיב [ד]בלע המות לנצח וכתיב
ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ·
ראש דא לזמנא דאתי דיתערון מיתיא דהא
כדין להוי עלמא רא״ש דיתקיים ברא״ש
דאיהו עלמא עלאה · ואתה תשופנו
עקב · דא בהאי עלמא השתא דאיהו
עקב ולאו איהו בקיומא וההוא חויא נשיך
עלמא ואהפיך אנפי בריין · ת״ח יומין
דבר נש אתבריאו וקיימו באינון דרגין
עלאין כיון דמסיימו לאתקיימא באינון
דרגין דכתיב [ה]ימי שנותינו בהם שבעים
שנה וגו׳ מכאן ולהלאה לית דרגא
לאתקיימא ובגין כך ורהב״ם עמל ואון
איהו כלא הוו הבל אינון יומין דצדיקייא
הוו

פזי תא חזי כיון שהנשמה פוגעת בהם
ותדון* לאחר כך פוגעת לאותו המלאך (ס״ב וחדון)
הממונה עליהם דתנן מלאך ממונה על א פי׳ מזמור דא רוח קודשא
בתי קברי ודומה שמו והוא מכריז ביניהם ככתוב בתרומה
בכל יום על הצדיקים העתידים ליכנס ביניהם קמ א
ומיד פוגעת בו כדי לשכן המת בהשקט
ובבטחה ובמנוחה ובהנאה (עלאה) הה״ד
וידבר אל עפרון · אמר רבי ייסא זה המלאך
הנקרא דומה ולמה נתכנה שמו עפרון על
שהוא ממונה על שוכני עפר · והופקדו בידו
כל פנקסי הצדיקים והבורות החסידים
השוכנים בעפר והוא עתיד להוציאם בחשבון ·
ותאנא אמר רבי אלעזר לעתיד לבא כשיפקוד
הקב״ה להחיות המתים יקרא למלאך ראשית ג
הממונה על הקברות ודומה שמו ויתבע ממנו איוב ט
מנין כל המתים הצדיקים והחסידים ואותם
גרי הצדק שנהרגו על שמו והוא מוציאם
בחשבון כמו שנטלם* בחשבון הה״ד [ו]המוציא שמות לז ב
במספר צבאם וגו׳ איש לא נעדר ותאנא ישעיה מ
אמר רבי שמואל ברבי יעקב נפשות
הרשעים נתונות בידו של מלאך זה ששמו
דומה להכניסם בגיהנם ולדון שם וכיון
שנמסרות בידו שוב אינן חוזרות עד שיכנסו ישעיה כה
לגיהנם וזה יראת דוד שנתיירא כשעשה זכריה יג
אותו עון שנאמר [ז]לולי יי׳ עזרתה לי תהלים צד
כמעט שכנה דומה נפשי · אמר רבי
ייסא הנשמה פוגעת לו להכניס אותו גוף
עם שאר גופות הצדיקים בחשבונם הה״ד
וידבר אל עפרון וגו׳ · אמר רבי תנחום
המלאך קודם ואומר לו ראה מה כתיב
למעלה ועפרון יושב בתוך בני חת שתנו
לשכון בעפר · והוא מקדים ואומר לו
להכניס אותו הגוף בחשבון הצדיקים שם צ
הה״ד ויען עפרון החתי את אברהם באזני
בני חת לכל באי שער עירו לאמר · מאי
לכל באי שער עירו רב נחמן אמר אינון
דעאלו

הוו ואתקיימו כד"א ויהיו חיי שרה וכן
ואלה ימי שני חיי אברהם ואי תימא הכי
בראשית כה נמי כתיב בישמעאל דכתיב שני חיי
ישמעאל אלא בתשובה אהדר ועל דא
(נ"א ביומהא) קרי *ביומוי ויהיו ·

ותמת שרה בקרית ארבע · רבי
אבא אמר כגוונא דא לא
הוו בכל נשי עלמא דהא אתמר חושבן
שיר ח יומהא ושנהא וקיומהא בעלמא וההוא
אתר דאתקברת ביה אלא לאחזאה דלא
הוה כשרה בכל נשי עלמא · ואי תימא
במדבר כ הא מרים דכתיב ותמת שם מרים
ותקבר שם בגין לאחזאה סורחנא דישראל
קא אתא דהא מייא לא אזלי להו בישראל
אלא בזכותא דמרים · אבל לא אתמר
תהלים מד במיתתה כמה דאתמר בשרה · ר'
קהלת י יהודה פתח אשריך ארץ שמלכך בן
חורין ושריך בעת יאכלו · האי קרא
לס ב *אוקמוה חברייא אבל אית לן לאסתכלא
ביה דזכאין אינון ישראל דקב"ה יהב לון
אורייתא למנדע כל אורחין סתימין
ולאתגלייא לון רזין עלאין והא אתמר ·
אשריך ארץ דא ארץ החיים בגין דמלכא
דילה אזמין לה כל ברכאן דאתברכא
יחזקאל א מאשכן עלאין רזא דוא"ו דאיהו קיימא
לארקא עלה ברכאן תדיר ואיהו בן חורין
בן יובלא דאפיק עבדין לחירו ברא דעלמא
עלאה דאפיק תדיר כל חיין וכל נהירו וכל
משה רבות וכלא אנגיד האי ברא בוכרא
שמות ד להאי ארץ כד"א בני בכורי ישראל ובגין
שיר ו כך אשריך ארץ ומה דאתמר אי לך ארץ
שמלכך נער כמה דאוקמוה דהאי ארץ
תתאה ועלמא תתאה לא ינקא אלא מגו
שלטנותא (דעיל"א) דערלה וכלא מההוא
מלכא דאקרי נער כמה דאוקמוה ווי
לארעא דאצטריך לינקא הכי · ת"ח האי נער
לית

דעאלו בכתב חושבן פנקסיה דאמר רב נחמן
והכי אתגזר (עלי) חשבון על ידוי דדומה
עאלין בבתי קברי ובחושבן פתקא זמין
לאפקא לון והוא ממונה על דיירי עפרא · מהו
השדה נתתי לך והמערה אשר בו אמר רבי
יוסי הפקדא דשלוה ומנוחה רבה · אמר רבי
שלום בר מניומי אין לך כל צדיק וצדיק מאות
העוסקים בתורה שאין לו מאתים עולמו
וכסופין בשביל התורה הה"ד ומאתי
לנוטרים את פריו ומאתים על שמוסרי
עצמם בכל יום כאילו נהרגו על קדושת שמ
נלהו כהאי פסוקא (נ"א וכן אמרו בהא
פסוקא דכתיב ואהבת את יי' וגו' ותאנא כ
המכוין לבו בהאי פסוקא כדי) למסור נפש
על קדושת שמו מעלה עליו הכתוב כאלו נהר
בכל יום עליו הה"ד כי עליך הורגנו כל היו
אמר רב נחמן כל המוסר נפשו בהאי פסוק
נוחל ארבע מאות עולמות לעולם הבא אמ
רב יוסף והא תנן מאתים אמר רב נחמ
מאתים על התורה ומאתים על שמסר עצמ
בכל יום על קדושת שמו :

ואברהם זקן בא בימים וגו'

מתניתין אמר רב
אלעזר על כל פנים כך הוא דהאי מתני' שפי
דאתעביד נשמתא ההוא דכתיב ביה והנ
אופן אחד בארץ אצל החיות לארבעה פנ
כדאמור בההיא מתניתא קמייתא אמ
ליה רבי אבא לימא לן מר מההיא מתניתא
אמר ליה הכי אתפרש בתלת עשר מכי
דרחמי בפרשתא דיליה אבל הכא אי
לן למימר · פתח ואמר אחת הי
יונתי תמתי אחת היא לאמה וגו' א"
אלעזר מאי היא דאנן קרינן הכא בש
השירים לישנא דנוקבתא והתם באוריית
לישנא דדכורא אלא א"ר אלעזר הכ
בתורה נקרא בלשון זכר אצל הגוף מפ
בהגוף אצל הנשמה כאשה אצל הזכ
והנשמה

ת ליה מגרמיה כלום בר כד נטיל ברכאן
מנין ידיען וכל זמנין דאתמנעו מניה
אתפגים סיהרא ואתהפך וברכאן אתמנעו
ניה ווי לעלמא דאצטריך לינקא בההיא
עתא · ועוד בהמה דינין אתדן האי עלמא
ד לא ינקא מניה דכלא בדינא אתקיים
אתעבד ואוקמוה (הכי) · תא חזי ותמת
רה בקרית ארבע · רזא איהו בגין דלא
הוה מיתתה על ידא דחויא נחש עקימאה
לא שלטא בה כשאר בני עלמא דאיהו שליט
בהו · ועל ידיה מתו בני עלמא מיומא
גרים לון אדם בר מש"ה ואהר"ן ומרי"ם
דכתיב בהו ע"פ יי' · ובגין יקרא דשכינתא
לא כתיב במרים על פי יי' · אבל בשרה
כתיב בקרית ארבע רזא דקרית ארבע
ברזא עלאה ולא על ידא אחרא · בקרית
ארבע ולא בנחש · בקרית ארבע היא חברון
דאתחבר דוד מלכא באבהן ועל דא לא
הוה מיתתה בידא אחרא אלא בקרית ארבע·
תא חזי כד יומין דבר נש אתקיימו בדרגין
עלאין אתקיים ב"נ בעלמא · כיון דלא
אתקיים בדרגין עלאין נפקי ונחתי לתתא
עד דקריבו לגבי דרגא דמותא שריא ביה
כדין נטיל רשו לאפיק נשמתא [א] וטאס
עלמא בזמני' חדא ונטיל נשמתא וסאיב ליה
גופא ואשתאר מסאבא זכאין אינון צדיקיא
דלא אסתאבו ולא אשתאר בהו מסאבותא ·
תא חזי באמצעות [ב] דרקיעא [ג] אתקטר
חד אורחא קסטירא ואיהו חויא דרקיעא
וכל ככבין דקיקין כלהו קטירין ביה וקיימי
ביה [ד] תלי תלין ואינון ממנן בסתירו
(ס"א בסטירו) עובדי בני עלמא כגוונא
דא כמה חבילי טהירין נפקי לעלמא מהאי
חויא עלאה קדמאה דאתפתא ביה
אדם וכלהו ממנן בסתירו עובדי
עלמא

והנשמה לגבי מעלה כנקבה בפני הזכר
וכל אחד מעלתו יורש · תנן שם בארבעה
פעמים בשנה* בכל יו' עדן מנטף על הגן (ס"א בשנה)
ויוצא מאותם הטפות נהר גדול המתחלק
לארבעה ראשים ושמנה וארבעים טפות
מנטף בכל יום ומשם שבעים אילני הגן·
הה"ד ישבעו עצי יי' · ר' תנחום אמר (תהלים קד)
מהכא משקה הרים מעליותיו אי זו היא (שם)
עליה זהו עדן · ועדן באיזה מקום הוא
רבי יהודה אמר למעלה מערבות הוא · ר'
יוסי אמר בערבות הוא דהא תנן שם גנזי
חיים טובים ברכה ושלום ונשמתן של צדיקים
והגנה העליון הוא עדן למטה מכוון כנגדו
גן בארץ ונוטל ממנו שפע בכל יום · א"ר
אבהו שמנה וארבעים נביאים עמדו להם
לישראל וכל אחד נטל בחלקו תמצית טפה
אחת מאותם טפות של עדן שהם שמנה
וארבעים טפות · ומה אם כל נביא שנטל
טפה אחת מהן היתה מעלתו ברוח הקדש
על כל השאר אדם כראשון שהיה מקבל
משמנה וארבעים לכ"ש מכאן אתה למד
כמה היתה חכמתו · רבי בא אמר רב
כהנא וכי מאין היה להם לנביאים מאותם
הטפות אלא הכי תנן בכל טפה וטפה היוצא'
מעדן רוח הכמה יוצא עמו ועל כן אתגזר
במתניתין אית מיא מגדלן חכימין ואית
מיא מגדלן טפשין ואינון מיא דמגדלן
חכימין אינון מיא הוו מטפין דעדן דאמר
רבי יוסי מיא דביה טפין יתבין (נ"א יהירין)
מכל אינון ארבע נהרי קדמאה הוא דכתיב
שם האחד פישון מאי שם האחד פישון (בראשית ב)
המיוחד מכלם פישון והוא הנופל בארץ מצרי'
ולפיכך היתה חכמת (לישראל) מצרים יותר
מכל העולם ומשנגזרה גזרה שאבדה חכמת
מצרים נטל קב"ה אותם טפין וזרק לון
בססוא

א תיבת דהא אמרו מל"ך המות בשמונה ועי' בגליון פנחס ריו א
ב בל"ס ע"ש אסברה דרבי' כו'
ג מקושר דרך אחד כמאיר ומזהיר והוא דרך סוא סליקת הנתיב העליון וכל ככבים דקים וקטנים קשורי' בו ותולי' תמנו וכולם שולטים על בני העולם להנהגי' בסתיר' כ"א מה שהם עוברי' בסתיר' כאומרו ואינון ממנן בסתירו כו' :
ד פי' זמן כלי

עלמא ובגין כך אתי בר נש לאתדכאה
בראשית ב מסייעין ליה מלעילא וסיועא דמאריה
סחרא ליה ואסתמר ואקרי קדוש · אתי
בר נש לאסתאבא כמה חבילין טהירין
אזדמנו ליה וכלהו (סחרן) שריין ביה
ומסחרין ליה ומסאבין ליה ואקרי טמא
וכלהו אזלי ומכרזי קמיה טמא טמא כד"א
ויקרא יג וטמא טמא יקרא וכלהו קטירין בההוא
הויא קדמאה וסטירין בכמה עובדי עלמא·
ישעיה יא ר' יצחק ור' יוסי הוו אזלי מטבריא ללוד ·
אמר ר' יצחק תווהנא על ההוא רשע
דבלעם דכל עובדוי דההוא רשע הוו מסטרא
דמסאבא והכא אוליפנא רזא חדא דכל זיני
נחשיא דעלמ' כלהון מתקטרן ונפקין מההוא
נחש קדמוני דאיהו רוח מסאבא מזוהמא
ובג"כ כל חרשין דעלמא אקרון על שמא
דא נחשים (ועקרבים) וכלהו מהאי סטרא
נפקי ומאן דאתמשך בהאי הא אסתאב
שיר ג ולא עוד אלא דבעי לאסתאבא בגין לאמשכא
עליה ההוא סטרא דרוח מסאבא דהא
תהלים קמד תנינן כגוונא דאתער בר נש הכי נמי אמשיך
שיר ו עליה מלעילא אי איהו אתער בסטרא
דקדושה אמשיך עליה קדושה מלעילא
ואתקדש ואי איהו אתער בסטרא דמסאבא
הכי אמשיך עליה רוח מסאבא ואסתאב
דהא אתמר על מה דתנינן אתי בר נש
לאסתאבא מסאבין ליה · בגין כך ההוא
רשע דבלעם בגין לאמשכא עליה רוח
מסאבא מההוא נחש עלאה הוה א אסתאב
בכל ליליא באתניה והוה עביד עמה
עובדי אישות בגין לאסתאבא ולאמשכא
עליה רוח מסאבא וכדין עביד חרשוי
ועובדוי . ושירותא דעובדוי הוי נטיל
נחש מאינון חויין וקטיר ליה קמיה ובזע
רישיה

א שבלעם היה מטמא עצמו באתון שלו שוכב עמה וכמו שארז"ל ולא עוד אלא שהיה עובד עמה מעשה כישוף וכו'.

בההוא גנא בההוא נהרא דנגדא דעד
דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את
הגן וזה היה מוליד ארבעה אחרים והאח
המיוחד הנולד ממנו פישון היה · משנט
אלו הטפות שלא יצאו מהגן אבדה החכמ
ממצרים ומאותו הרוח שהיה יוצא מעד
המלו כל נביא ונביא והיינו דכתיב מתהל
בגן לרוח היום וגנוז זה בג"ע לעתיד לב
וזה הוא הנהר שראה יחזקאל בנבואת
וע"כ אמר הכתוב כי מלאה הארץ דע
את יי' וגו' שאותם מים תמיד מגדלי
הידיעה בעולם · ת"ר כל נשמתן ש
צדיקים למעלה בעדן הן ומה ממה שיוצ
מעדן ישגא החכמה בעולם לעומדים
ונהנין מהנאותיו וכשופיו עהכ"ו · אמר
יצחק כיון שהנשמה זוכה ליכנס בשע
ירושלים של מעלה · מיכאל השר הגד
הולך עמה ומקדים לה שלום · מלאכי השר
תמהים בו ושואלים עליה מי זאת עו
מן המדבר מי זאת עולה בין העליונ
מהגוף החרב שדומה להבל דכתיב אד
להבל דמה הוא משיב ואומר אחת הי
יונתי תמתי אחת היא מיוחדת היא
אחת היא לאמה לאמה זו היא כסא הכב
שהיא אם לנשמה ויולדת לה שנגזרה ממנ
ראוה בנות ויאשרוה · אלו שאר הנשמ
שהן במעלתן למעלה והם הנקראות בנ
ירושלים · אמר רבי יוסי הא הזרנא על מ
דאמרן אלו נקראו' בנות ירושלם והאחר
נקראות בנות לוט · ראוה בנות ויאשרוה
שאר הנשמות משבחות לה ואומרות של
בואך · מלכות ופלגשים מלכות אלו האב
שהם מלכות · ופלגשים הן גירי הצ
כלם משבחות ומקלסות אותה
שנכנסת למעלה ואזי הנשמה במעל

ומתקיימא

שמיה ואפיק לשמיה ונטיל עשבין ידיען
אוקיד כלא ועביד מניה קטרתא חדא לבתר
נטיל רישא דההוא חויא ובזע ליה לארבע
סטרין ועביד מניה קטרתא אחרא ועביד
עגולא חד והוה אמר מלין ועביד עובדין
אחרנין עד דאמשיך עליה רוחין מסאבין
ואודיעין ליה מה דאצטריך ועביד בהו
עובדוי כפום מה דאינון ידעי מסטרא
דההוא חיויא דרקיעא · ומתמן אתמשך
בעובדוי וחרשוי עד דאמשיך עליה רוח
דההוא נחש קדמאה ומהכא הוה ידע
ידען וחרשין וקוסמין ובגין כך כתיב ולא
הלך כפעם בפעם לקראת נחשים נחשי' ודאי
עקרא ושרשא במסאבותא איהו כמה
דאתמר ולבתר שירותא דכלא לאו איהו
אלא בנחש · אמר רבי יוסי אמאי כל זייני
חרשין וקוסמין לא אשתכחו אלא בנשייא ·
א"ל הכי אוליפנא מדאתא נחש על חוה
נטיל בה זוהמא בה אטיל ולא בבעלה אמר
הכי הוא ודאי אתא רבי יוסי ונשקיה לרבי
יצחק אמר כמה זמנין שאילנא האי מלה
ולא זכינא בה אלא השתא · א"ל כל הני
עובדין וכל מה דידע בלעם מאן אתר
אוליף ליה א"ל מאבוי · אבל באינון הררי
קדם דאיהו ארץ קדם אוליף כל חרשין
וכל זייני קוסמין · * בגין דבאינון טורי
אינון מלאכי עז"א ועזא"ל דאפיל לון
קב"ה מן שמיא ואינון קטירין בשלשלאי
דפרזלא ואודיעין חרשין לבני נשא ומתמן
הוה ידע בלעם כד"א מן ארם ינחני
בלק מלך מואב מהררי קדם · א"ל
הא כתיב ולא הלך כפעם בפעם לקראת
נחשים וישת אל המדבר פניו · אמר ליה
סטרא תתאה דאתיא מרוח מסאבא
לעילא הוא רוח מסאבא דשליט במדברא
כד עבדו בני ישראל ית עגלא בגין
לאסתאבא בהדיה דאיהו תתאה ובכלא
עבד

ומתקיימא אריכות הימים הה"ד ואברהם
זקן בא בימים · נכנס באריכות הימים לעולם
הבא · ר' אבא סבא קם על רגלוי ואמר
מנוחה ושלום גרמין יהא לך ר' שמעון בן יוחאי
דהזרת עטרה ליושנה דתנינן במתניתא
קדמאה דכיון שהנשמה היא בתשלומה
באתר עילאה (לזמנא בתרא ע"לין) לא תבאת
לגופא אלא אתבריאן מנה נשמי אחרנין
דנפקי מנה ואיהי אשתארת בקיומא עד
דאתא רשב"י ודרש ומה אם בעולם הזה
שהוא הבל והגוף שהוא טפה סרוחה
נכנסת בו אותה הנשמה · לעתיד לבא
שיצרפו כלם ויהיה הגוף מובחר בקיום
ותשלום יותר אינו דין להכנס אותה הנשמה
בו בכל התשלומין והעלויין שבה · א"ר אחא
אותה הנשמה (בו בכל התשלומין והעלויין
שבה) ממש ואותו הגוף ממש עתיד הקב"ה
להעמידן בקיומן לעתיד לבא אבל שיהיה
יהיו שלמים בתשלום הדעת להשיג מה
שלא השיגו בעולם הזה :

ואברהם זקן בא בימים וגו' רבי בו
א"ר יוחנן (באותם הימים)
באותו העולם שהוא ימים ולא בעולם
הזה שהוא לילה · אמר רבי יעקב באותם
העולמות שהם ימים באותם ההנאות
והכסופין שהוא נוחל :

וי"י ברך את אברהם בכל באותו המשרה
(נ"א המעשר) שנתן לו הקב"ה משמו
שהיא אות ה"א שבו נברא העולם · ותנא
א"ר יוחנן מטטרון שר הפנים שהוא נער
עבד מרבו האדון המושל עליו ממונה על
הנשמה בכל יום להספיק לה מאותו האור
שנלטוה והוא עתיד למיסב חושבן פתקא
בבתי קברי מן דומה ולאחזאה לי' קמי מארי'
והוא זמין [א] למעבד המיר ההוא גרמא תחות
ארעא לתקנא לגופייא ולקיימא לון
בשלימותא דגופא בלא נשמתא * נשמתא (כזמנא)
ישדר

דרך אמת ומראה מקום

שמות קיב

במדבר כג

א פי' לעשות שאור כענין שאור שבעיסה כדי שיתרבה בגוף ויעלה מקברו

עבד חרשוי בגין דיכול לאעקרא לון
לישראל ולא יכיל · אמר רבי יוסי האי
דאמרת בקדמיתא דכל נחש אתא על
הוה אטיל בה זוהמא שפיר אבל הא
תנינן דכד קאימו ישראל על טורא דסיני
פסק מנייהו זוהמא · ישראל דקבילו
אורייתא פסק מנייהו זוהמא אבל שאר
עמין עעכו"ם דלא קבילו אורייתא לא
פסקא זוהמא מנייהו · א"ל שפיר קאמרת
קפא ה אבל תא חזי אורייתא לא אתייהיבת אלא
דברים ד לדכורי דכתיב וזאת התורה אשר שם
משה לפני בני ישראל דהא נשי
פטירין מפקודי אורייתא ועוד דאהדרו
כלהו לזוהמתן כקדמיתא בתר דחטו ואתתא
קשיא לאתפרשא זוהמא מנה יתיר מגברא ·
ובגין כך אשתכחו נשין בחרשיא ובזוהמא
דא יתיר מגוברין דהא נשייא מסטרא
דשמאלא קא אתיין ואתדבקו בדינא קשיא
יחזקאל א וסטרא דא אתדבק להו יתיר מגוברין כמה
דאתמר בגין דאתיא מסטרא דדינא קשיא
וכלא אתדבק ואזיל בתר זיניה · תא חזי
דהכי הוא כמה דאמינא דבלעם הוה
אשתאב בקדמיתא בגין לאמשכא עליה
רוחא מסאבא כגוונא דא אתתא ביומי
דמסאבי דילה אית ליה לבר נש לאסתמרא
מנה בגין דרוח מסאבא אתדבקת ובההוא
זמנא אי איהי תעביד חרשין אצלחו
בידהא יתיר מזמנא אחרא דהא רוח
מסאבא שרייא עמה וע"ד בכל מה דקריבת
אסתאב כל שכן מאן דקריב בהדה · זכאין
אינון ישראל דקב"ה יהיב לון אורייתא
ויקרא יח ואמר לון ואל אשה בנדת טומאתה לא
תקרב לגלות ערותה אני יי' · אמר ליה
האי מאן דאסתכל בלפלופי דעופי אמאי
אקרי נחש · אמר ליה דהא מההוא סטרא
קאתי דרוח מסאבא שריא על ההוא עופא
ואודע

ישדר לה לאתרה · אמר רבי יצחק באותה
שעה מה כתיב · **ויאמר** אברהם א
עבדו זקן ביתו המושל וגו' · מהו אל עבד
אי בחכמתא דא נסתכל מהו אל עבדו
אמר רבי נהוראי לא נסתכל אלא במ
שאמר עבדו עבדו של מקום · (זקן ביתו
הקרוב לעבודתו ומאי איהו זה מטטרו"
כדקאמרן דאיהו עתיד ליפות לגוף בבת
קברי הה"ד ויאמר אברהם אל עבדו ז
מטטרון עבדו של מקום · * זקן בית
שהוא תחלת בריותיו של מקום · המוש
בכל אשר לו שנתן לו קב"ה ממשלה על כ
לצבאותיו ותאנא א"ש אמר רבי יוסי אמ
רב כל צבאותיו של אותו עבד נוטלים או
והכין מזיו הנשמה דתאנא אור הנשמ
לעולם הבא גדול מאור הכסא והא מהכס
נטלה הנשמה אלא זה לפי הראוי לו וז
לפי הראוי לו · ר"נ אמר גדול מאור הכס
ממש דכתיב דמות כמראה אדם על
מלמעלה מאי עליו על זהרו ובשהוא ה
לעשות שליחותו כל צבאותיו והמרכב
שלו נזונין מאותו הזוהר הדא הוא שהנשמ
אומרת לו (דכתיב) שים נא ידך כלומ
שיעתך תחת ירכי זהו אור הנשפע מ
הנשמה עליהם אמר רבי יהודה ברבי ש
כך קבלנו בשעה שזה הולך בשליחותו
מקום קב"ה מניע כל צבאותיו של מעל
באות אחת משמו · אמר רב הונא
ירכ"י בגימ' ר"ס כלומר הנשמה אומר
שים נא ידך שיעתך תחת מעלתו של ה
ונשא המושל על הכל ולאחר שלוה שיע
עליונים תחת ידו אני משביעך שבוע
גדולה בו · אמר רבי יצחק אלהי השמי
ואלהי הארץ · הואיל ואמר ביי' שהו
הכל למה נאמר אלהי השמים · אמר
יהודה שהוא אדון על הכל בבת אח
וברגע אחת הוא מניע לכל וכלם כ
נגדו

דע מלין בעלמא · וכל רוח מסאבא
אם אתדבקו ואתיין לעלמא ולית מאן
תזיב מניה בעלמא דהא איהו אשתכח
כלא עד זמנא דזמין קב"ה לאעברא
מעלמא כמה דאתמר דכתיב בלע
ות לנצח ומחה יי' אלהים דמעה מעל
פנים וגו' וכתיב ואת רוח הטומאה
ביר מן הארץ וגו' · רבי יהודה אמר
רהם ידע בההיא מערתא סימנא ולביה
עותיה תמן הוה בגין דמקדמת דנא
ל לתמן וחמא לאדם וחוה טמירין תמן
א הוה ידע דאינון הוו אלא חמא
קניה ואסתכל ואתפתח ליה חד פתחא
נתא דעדן תמן וההוא דיוקנא דאדם
ה קאים לגביה · ותא חזי כל מאן
אסתכל בדיוקנא דאדם לא אשתזיב
למין ממיתא בגין דהא בשעתא דבר נש
תלק מעלמא חמי ליה לאדם ובההוא
א מית אבל אברהם אסתכל ביה וחמא
קניה ואתקיים וחמא נהורא דנהיר
ערתא וחד שרגא דליק כדין תאיב
רהם דיוריה בההוא אתר ולביה ורעותיה
ה תדיר במערתא · תא חזי השתא
רהם בחכמתא עבד בזמנא דתבע קברא
רה דהא כד תבע לא תבע למערת' בההו'
נא ולא אמר דבעי לאתפרשא מנייהו ·
א אמר תנו לי אחוזת קבר עמכם ואקברה
תי מלפני · ואי תימא דלא הוה עפרון
מן · תמן הוה דכתיב ועפרון יושב בתוך
י חת ואברהם לא אמר ליה בההיא
עתא כלום אלא מה דאמר לון אמר
מה דכתיב וידבר אל בני חת וגו'
י ס"ד דאברהם בעא לאתקברא
נייהו בין מסאבין או דתיאובתי'
וס עמהון אלא בחכמה עבד וילפינן
אבה :

נגדו · ר' יצחק אומר על שתים אותיות משמו
להורות שהוא הכל ואין אחר בלתו :

ואשביעך ביי' אלהי השמים ואלהי
הארץ א"ר הונא ואי
הויצא עמהון דמארי מתניתא כד גלי רזא ישעיה כה
דנא לא איפרשא מנהון הכי דהא אנא חזי
עמיקין סגיאין בפומייהו דגלו ולא אתחזיין זכריה יג
לכל אינים · ת"ח שבועת קיימא דא אומי
לה נשמתא דכתיב אשר לא תקח אשה לבני ·
אמר רבי יצחק מהכא משמע שהואיל ואתה
הולך בשליחות זה לא תקח אשה לבני
כלומר שלא תקח גוף לבני (ד"א נ"ג לבנייהי)
ליכנס בגוף אחר בגוף זר בגוף שאינו ראוי
לו אלא בההוא ממש שהוא שלי בההוא
ממש שילאתי ממנו הה"ד כי אם אל ארצי
ואל מולדתי תלך · אמר רבי יוסי מהו ולקחת
אשה לבני ליצחק אמר ר' יצחק אותו הגוף
שנצטער עמי באותו העולם ולא היה לו
הנאה וכסוף בו מפני יראת קונו אותו
הגוף ממש תקח ליצחק עמו בהאי שמחת
הצדיקים ליצחק עמו בשמחת הקב"ה ליצחק
עמו דעכשיו עת שחוק בעולם הה"ד אז תהלים קכו
ימלא שחוק פינו וגו' · א"ר יהודה בר יצחק
ת"ש אין מלאך אחד עושה אלא שליחות
אחד בבת אחת ותניא אמר רבי אבא מלאך
אשר קסת הסופר במתניו עתיד להרשים
כל אחד ואחד על מצחו ולאחר כן השר
הגדול הולך נתקן כל אחד ואחד ולהעמידו
לקבל נשמתו הה"ד הוא ישלח מלאכו
לפניך ולקחת אשה מאי לפניך לפני שליחותך ·
ר' (אלעזר) אליעזר אזל למחמי לרבן
יוחנן בן זכאי רביה וההוא יומא ריש ירחא
הוה כד מטא גביה א"ל [א] בירא דלסריין
ומליין ליה והוא נביע מדיליה יתיר
מאי בעי הכא · א"ל חייב אדם
לסביל

א באר של מים שמנוקה מכל מטנופת וממלאי' אותו מים זכים וגם נובע משלו א"כ מה צריך הוא עוד לבני אדם ורמז לו אחר שר"א הי' בור של מימי תורה ונקי בכל הלכותיו ונובע שכל מעצמו להבין דבר מתוך דבר א"כ מה צורכו אצל ר"י בן זכאי

ארח ארעא הכא במה דעבד אברהם דהא
בגין דתאובתיה ורעותיה הוה בההיא
מערתא אע"ג דהוה תמן לא בעא למשאל
ליה מיד הוה רעותא דהוה ליה במערתא
ושאיל בקדמיתא מה דלא אצטריך ליה
לאינון אחרנין ולא לעפרון · כיון דאמרו
ליה קמי עפרון שמענו אדני נשיא אלהים
אתה בתוכנו וגו' · מה כתיב ועפרון ישב
בתוך בני חת · ישב כתיב משירותא דמלין
דאמר אברהם תמן הוה כדין אמר שמעוני
ופגעו לי בעפרון בן צחר ויתן לי את מערת
המכפלה אשר לו וגו' · ואי תימא בגין
יקרא דילי יתיר מנייכו אנא עביד דלא
א נ"א רעינא בכם — רעינא [א] בכו · בתוככם בגין לאתקברא
בינייכו דרעינא בכו בגין דלא אתפרש
מנייכו · רבי אלעזר אמר בשעתא דעאל
אברהם במערתא היך עאל בגין דהוה
רהיט אבתריה דההוא עגלא דכתיב ואל
הבקר רץ אברהם וגו' · וההוא בן בקר
ערק עד ההיא מערתא ועאל אבתריה
וחמא מה דחמא · תו בגין דאיהו צלי כל
יומא ויומא והוה נפיק עד ההוא חקל דהוה
סליק ריחין עלאין וחמא נהורא דנפיק
מגו מערתא וצלי תמן ותמן מליל עמיה
זכריה יד — קב"ה ובג"כ בעא ליה · דתאובתיה הוה
בההוא אתר תדיר · ואי תימא אי הכי
אמאי לא בעא לה עד השתא בגין דלא
ישגחון עליה הואיל ולא אצטריך ליה
השתא דאצטריך ליה אמר הא שעתא
למתבע ליה · תא חזי אי עפרון הוה חמי
במערתא מה דהוה חמי אברהם בה לא
יזבין לה לעלמין · אלא ודאי לא חמא ביה
ולא כלום דהא לית מלה אתגליא אלא
למאריה ובגין כך לאברהם אתגליא ולא
ישעיה לג — לעפרון לאברהם אתגליא דיליה הוה
לעפרון

להקביל פני רבו · אמר ליה לאו על כך
אמרית · אלא אנא חמי באהפך דמלה
חדתא אית גבך מאינון עמיקיא דאת עתיד
למתבע · א"ל חמינא האי אור הראשון
דמטלטלי עשרה ובעשרה נטיל ובריא דעשרה
נהיג לכלא ובאתוותא דעשרה עביד עובדוי ·
ותאנא עשרה פתקין עשרה מפתחן דב
קלרי בידוי ופתקין עשרה נטיל בגנתא
דעדן לאתקנא ארעא על גופיהון דלדיקיא ·
אמר ליה אליעזר ברי אמית הוית יתיר
ממלאכא קדישא דעלמא בעשרה אתברי
בעשרה אתנהיג (בעשרה) כרסייא קדישא
בעשרה אורייתא הוא בעשרה מטלנוי
בעשרה עלמין עלאין בעשרה וחד עלאה
על כלא בריך הוא ואימא לך מלה דעתיד
למאריה דמתניתא הוה בהאי מה כתיב
ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדוני
וילך · אמר ליה רבי זכינא לפסוקא דל
אבל וכל טוב אדניו בידו מהו אמר ליה
הוא שמיה דמאריה דאזיל גביה לאעלא ליה
ולאנהגא (ולאנגא) ליה אמר דא ודאי הוא
כי שמי בקרבו · תנן אמר רבי אבהו · ת"ר
מאן דידע שמיה על בורייה ידע דהוא
ושמיה חד הוא קב"ה ושמיה חד דכתיב
ייי אחד וגו' (כלהו) כלומר השם והוא
אחד · אמר רבי אבא אית לאסתכלא
בפרשתא דא :

ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר
המים אמר רבי אבא מחוץ
לעיר דא הוא בי קברי · אל באר המים
דתניא הנקדמים בבתי קברי אותם
שנשאו ונתנו בתורה דהא תנן כשנכנס
אדם לקבר מה דשאלו ליה תחילה אי קבע
עתים לתורה דכתיב והיה אמונת עתך
וגו' כביכול אינו דין (לקיימם) להקימו

בתחל' · א"ר אבא לעת ערב זהו יום ששי שהוא ערב השבת שאז הזמן לקיימו
מתיים

עפרון לא הות אתגליא ליה דלא הוה ליה [ח]ולקא ביה ובגין כך לא אתגליא לעפרון [א]לא [כ]לום ולא הוה חמי אלא חשוכא ועל דא [ז]בין לה ׃ ומה דלא תבע אברהם בקדמיתא [ד]יזבין ליה זבין דהא אברהם לא קאמר [א]לא ויתן לי את מערת המכפלה אשר לו וגו׳ ׃ בכסף מלא יתננה לי וגו׳ והיהו אמר השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה וגו׳ בגין דכלא הוה מאים עליה עפרון דלא ידע מה היא ׃ ותא חזי כד [ע]אל אברהם במערתא בקדמיתא חמא [ת]מן נהורא ואתרמי עפרא קמי ואתגלי ליה תרין קברין [א] אדהכי אסתלק אדם בדיוקניה וחמא ליה לאברהם והייך וביה (הוה) ידע אברהם דתמן (הוה) הוא זמין [ל]אתקברא ׃ א״ל אברהם [ב] במטו מינך קוסטרא קטיר אית הכא א״ל קב״ה טמרני הכא ומההוא זמנא עד השתא [ג] אתטמרנא [ב]גילדא דקירטא עד דאתית אנת בעלמא השתא מכאן ואילך הא קיומא לי ולעלמא [ד]הוה בגינך ׃ חמי מה כתיב ויקם השדה והמערה אשר בו קימה ממש הוה ליה מה דלא הוה ליה עד השתא ׃ רבי אבא אמר ויקם השדה ודאי קימה ממש דקם ואסתלק קמיה דאברהם בגין דעד השתא לא אתחזי תמן כלום והשתא מה דהוה טמיר קם אסתליק וכדין קם כלא בנמוסוי ׃ אמר רבי שמעון בשעתא דעאל אברהם במערתא [ו]אעיל שרה תמן קמו אדם וחוה ולא קבילו [ל]אתקברא תמן אמרו [ד] ומה אנן בכסופא קמי קב״ה בההוא עלמא בגין ההוא חובא [ד]גרימנא והשתא יתוסף לן כסופא אחרא [ד]קמי עובדין טבין דבכו ׃ אמר אברהם הא [א]נא זמין קמי קב״ה בגינך דלא תכסיף קמיה [ל]עלמין ׃ מיד ואחרי כן קבר אברהם את

שרה

מתייא מאי משמע דתקן שיתא אלפי שנין הוו עלמא והוא אלף הששי שהוא סיום הכל והיינו לעת ערב זמן סיום הכל ׃ לעת צאת השואבות אלו הם תלמידי חכמים השואבים מימיה של תורה שהוא עת לצאת ולהתנער מן העפר ׃ ואמר ר׳ אבא עוד יש לדעת דתנן אותם המתעסקים לדעת את בוראם בעולם הזה ונשמתם בתשלומה לעולם הבא זכו לצאת משבועת הנשמה הולך לדעת מי הוא גופה ממש ומאי הוא הנה אנכי נצב על עין המים אף על גב שתלמיד חכם הוא הולך אחר התשלום דכתיב והיה העלמה היוצאת לשאוב ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים מכדך אמור לי רמז ידיעתו ממה שהשגת ואמרה אלי גם אתה שתה אף אתה עבד (כמוך) כמוני ולא נתחלף לי (על) ידיעתך בידיעתו של מקום ב״ה וצריך אתה להשיג שאתה נברא כמוני וגם לגמליך אשאב כלומר ידיעת השגתי שלא השיגו סיעתך וידעתי כי מעלה יש לי עליך והיאך נברא אתה מזיו הנתון אצלך אם הוא אומר סימן זה יהי מסור בידי על כל דברים אלו ואדע שהיא האשה הוא הגוף מאותה הנשמה השבוע׳ שהשביעני :

ויהי הוא טרם כלה לדבר וגו׳ ׃ ר׳ יצחק אמר ר׳ יהודה בעוד שכל הענינים הוא רוצה לנבות על הגוף מאי כתיב והנה רבקה יוצאת זהו הגוף קדוש שנתעסק בד״ת וכתת גופו להשיג ולדעת את קונו ׃ אשר ילדה לבתואל אמר רב יהודה בתו של אל ׃ בן מלכה בן מלכה של עולם ׃ אשת נחור אחי אברהם ׃ חברת השכל גוף שנדבק בשכל והוא את הנשמה ׃ וכדה על שכמה משא החכמה עליה ׃ וירץ העבד לקראתה ׃ זה מטטרו״ן ׃ ויאמר

הגמיאיני

[א] בתוך קבצי׳ אברהם ע״ה נכנס במערה עלה ועמד אד׳ מקברו נגד ושמח בראה לאברהם שבא לכאן :

[ב] אברהם אמר לאדם בבקשה ממך כמדומה שאהל קבור יש כאן ר״ל קבר בלי מוכן בה וקבור אני להיות עמכם ונתאוה מיד ג״כ לשות נקבר שם :

[ג] הקב״ה הטמני כאן והייתי עד עכשיו טמון בקליפת העשב הטמון בקרקע עד שבאת לכאן :

[ד] ומה אנו בבושת מחמת שעברנו על מצוה ישבנך בעץ הדעת טוב ורע ועתה נבוש יותר בבושה מחמת מעשים טובים שבכם :

שרה אשתו מאי ואחרי כן בתר דקביל
אברהם עליה מלה דא · אדם עאל בדוכתיה
חוה לא עאלת עד דקריב אברהם ואעיל
לה לגבי אדם וקביל לה בגיניה הה"ד ואחרי
כן קבר אברהם את שרה אשתו · לשרה לא
כתיב אלא את שרה לאסגאה חוה [א] וכדין
אתיישבו בדוכתייהו כדקא יאות הה"ד
°אלה תולדות השמים והארץ בהבראם
ותנינן באברהם · תולדות השמים והארץ
דא אדם וחוה · אלה השמים והארץ לא
כתיב אלא תולדות השמים והארץ ולא
תולדות בר נש ואינון אתקיימו בגיניה
דאברהם ומנא לן דאתקיימו בגיניה דאברהם
דכתיב ויקם השדה והמערה אשר בו
לאברהם · ועד דאתא אברהם לא אתקיימו
אדם וחוה בדוכתייהו בההוא עלמא · ר'
אלעזר שאיל לר' שמעון אבוי אמר האי
מערתא לאו איהו כפילתא דהא כתיב
מערת המכפלה וקרא קרי לה לבתר מערת
שדה המכפלה מכפלה קא קרי ליה לשדה
א"ל הכי קארי ליה מערת המכפלה כד"א
ויתן לי את מערת המכפלה אבל ודאי חייך
לאו מערתא איהו מכפלה ולאו שדה אקרי
מכפלה אלא האי שדה ומערתא על שום
מכפלה אקרון שדה המכפלה ודאי ולא
מערתא דהא מערתא בשדה איהי והוא
שדה קאים במלה אחרא · תא חזי ירושלם
כל ארעא דישראל אתכפל תחותה ואיהי
קיימא לעילא ותתא כגוונא דא ירושלם
לעילא ירושלם לתתא אחידא לעילא
ואחידא לתתא ירושלם לעילא אחידת
בתרין סטרין לעילא ותתא (ירושלם לתתא
אחידת בתרין סטרין לעילא ותתא) ובגין כך
כפלתא היא ועל דא האי שדה מהכיא
כפלתא איהו דביה שריא · כגוונא
דא כתיב כריח שדה אשר ברכו יי' לעילא

ותתא

הגמיאיני נא מעט מים מכדך אמור לי רמ
חכמתא בידיעת בוראך ממה שעסקת בעול
שיצאת ממנו · אמר רבי אבא כדפרשי
אחר כל זה מה כתיב ואשים הנזם על אפ
והצמידים על ידיה · אמר רבי אבא אות
העצמות שנפזרו לכאן ולכאן הוא נומ
אותם · ושוקלם זה על זה כד"א °ועצמותי
יהלין · אמר רבי אבא באותו שעה אומ
הגוף עומד בארץ ישראל ושם נכנסת נ
נשמתו · אמר רבי יוחנן מי מוליך הגו
לארץ ישראל אמר רבי זירא קב"ה עוש
מחילות תחת הארץ והם מתגלגלים והולכי
לארץ ישראל הה"ד °וארץ רפאים תפיל
אמר רבי יצחק גבריא"ל מוליך אותם לאר
ישראל מ"ל דכתיב °התלכי עם האיש הז
וכתיב התם °והאיש גבריאל · אמר
יוסי מאי דכתיב ולרבקה אח ושמו לבן
אמר רבי יצחק אין יצר הרע בטל מן העול
אע"פ שכלו לא נמצא קצתו נמצא · תא ח
בתחלה כשהיה מוטל בעולם הזה נקר
לוט לעולם הבא (ינדל) יבטל מן העול
אבל (לעתיד לבא) לא כולו ונקרא לבן
מנוול כבראשונה אלא כמאן דסחי מנוולי
לבן · למאי אצטריך אמר ר' שמעון למע
פריה ורביה אצטריך דאמר ר"ש אם ל
יצר הרע נמצא פריה ורביה אינו מצוי ת
כיון שהגוף נבנה ועומד בקיומו מאי כת
וישלחו את רבקה אחותם וגו' · מאי (ה
ואת מניקתה זה כח התנועה · רבי יצ
אמר זה כח הגוף · רבי אבהו פתח בה
קרא °אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תב
וגו' אמר ר' אבהו כיון שהגוף נבנה
קיומו ומביאין אותו לקבל נשמתו לא
ישראל הנשמה ממתנת אליו ויוצאת לקרא
כד"א ויצא יצחק לשוח בשדה הכ
אתי מלבנון כלה · זו היא הנשמה · תמ

מרהם

[א] גליון וקבורת אדם תנייתו' לא אפרתיו' בהדה משום דאדם אתגלגל באברהם כדאי' בתיקוני'

ישעיה נח · בראשית ב · שם כו · בראשית כד · דניאל יט · שיר ד

תא ובגין כך שדה המכפלה ודאי ולא שדה
ל׳ · תו רזא דמלה בדה המכפלה ודאי
ן מכפלה ה׳ דשמא קדישא דאיהי
פלה · וכלא קיימא כחד ובגיניה קאמר
רח סתים ה׳ מכפלה דלא הוי בשמא
ישא את אחרא מכפלה בר איהי ואע״ג
ערתא כפלתא הוה ודאי דאיהי מערתא
מערתא אבל על שום אחרא אקרי מערת
ה המכפלה כמה דאתמר · ואברהם ידע
׳ אמר לבני חת כסי מלה ואמר ויתן לי
מערת המכפלה · על שום דאיהי מערתא
לתא ואורייתא לא קרי לה אלא מערת
ה המכפלה כדקא יאות וקב״ה עבד
א לאשתכחא האי עלמא כגוונא דלעילא
תדבקא דא בדא למהוי יקריה לעילא
תא זכאה חולקיהון דצדיקיא דקב״ה
רעי בהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי ·

אברהם זקן בא בימים ויי׳ ברך
את אברהם בכל · רבי

דה פתח °אשרי תבחר ותקרב ישכון
ריך האי קרא *אתמר · אבל זכאה הוא
: דאורחוי אתכשרן קמי קב״ה ואיהו
רעי ביה לקרבא ליה לגביה · ת״ח אברהם
קריב לגביה ותיאובתיה דיליה הוה כל
וי בהאי ולא אתקריב אברהם ביומא חדא
בזמנא חדא אלא עובדוי קריבו ליה בכל
וי מדרגא לדרגא עד דאסתלק בדרגוי ·
הוה סיב ועאל בדרגין עלאין כדקא
׳ דכתיב ואברהם זקן וכדין בא בימים
יון יומין עלאין באינון יומין ידיעאן
א דמהימנותא · ויי׳ ברך את אברהם
ל: דמתמן נפקין כל ברכאן וכל טיבו ·
אין אינון מאריהון דתשובה דהא
עתא חדא ביומא חדא ברגעא חדא
קריבין

מראש אמנה היינו דכתיב וישא עיניו וירא ·
א״ר יהודה אם היא הנשמה תינח אברהם
כדקאמרן אבל יצחק מהו א״ר אבהו הא
חברייא אמרו דעכשיו אתקרי יצחק על שום
הדוותא סגיאה דבעלמא · אמר ר׳ אבהו
בתחלה נקראת הנשמה אברהם והגוף
שרה עכשיו נקראת הנשמה יצחק והגוף
רבקה · תנן במתני׳ א״ר שמעון ארבעים
שנה קודם קיום הגוף ממתנת הנשמה
לגוף בארץ ישראל באיזה מקום במקום
המקדש · א״ר אבהו · ת״ח ויקח את רבקה
ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי
אמו אוהב לאותו הגוף ומתנחם עמו והוא
עת לשחוק והחדוה בעולם א״ר יהודה הא
כל פרשתא דא אתברר לן אבל לא יכילנא
למנדע מהו ·

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה
ולשקולא דדעתא כל פרשתא דא
ליסתורי · כד אתא רב דימי אמר האי פרשת׳
דא שמענא ולא אדכרנא אמרו · א דעלאין
תקיפין לא זמנוה לגלאה ואנן מאי נימא קם
ר׳ יהודה ואמר ממתיבתא דהברנא מארי
מתניתא גליא קמו ואזלו הוא ור׳ ייסא ור׳
חייא אשכחוה לר׳ אלעזר בר׳ שמעון והוה
מגלה רזין דתפילין עאלו קמיה ואמרו במאי
אתעסק מר אמר לון טעמא דתפילין אמינא
דהא זכאה הוא בר נש דמנח תפלין וידע
טעמא דידהו אמרו אי ניחא קמיה דמר
לימא לן מלה אמרו שמענא מאבוך דקב״ה
ברחימו סגיאה דהוה ליה עם ישראל אמר
לון למעבד ליה בי משכנא כגוונא דרתיכא
עלאה דלעילא וייתי דיוריה עמהון הה״ד
°ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ושמענא
מאבוך דהכא סתים טעמא דתפילין בהאי
פסוקא

א סהכמים הגדולים לא הבינו פרשה זו לגלות ע״פ הסוד וא״כ אנחנו מה נאמר כה :

תהלים סה.
נד ע״ב

שמות כה

נבראה מקום

קריבין לגבי קב"ה מה דלא הוה הכי
אפילו לצדיקים גמורים דאתקריבו גבי
קב"ה בכמה שנין · אברהם לא עאל
באינון יומין עלאין עד דהוה סיב כמה
מלכים א א דאתמר · וכן דוד דכתיב והמלך דוד
זקן בא בימים · אבל מאריה דתשובה
מיד עאל ואתדבק ביה בקב"ה · ר' יוסי
אמר תנינן אתר דמאריהון דתשובה
קיימי ביה בההוא עלמא צדיקים גמורים
לית לון רשו לקיימא ביה בגין דאינון
קריבין למלכא יתיר מכלהו ואינון משכי
עלייהו ברעותא דלבא יתיר ובחילא סגיא
לאתקרבא למלכא · ת"ח כמה אתרין
מתוקנין ליה לקב"ה בההוא עלמא ובכלהו
בי מותבי לון לצדיקים כל חד וחד לפום
תהלים סה דרגיה כדקא חזי ליה · כתיב אשרי
תבחר ותקרב ישכון חצריך דקב"ה קריב
לון לגביה דסלקין אינון נשמתין מתתא
א לכנסיגס לעילא ולאתאחדא באחסנתיהון דאתתקן
להו · ישכון חצריך אלין אתרין ודרגין
זכריה ג לבר ומאן אינון כד"א ונתתי לך מהלכים
בין העומדים האלה והאי הוא דרגא בין
קדישין עלאין ומאן דזכאין לדרגא דא
אינון שליחן דמארי עלמא כאינון מלאכין
ועבדין שליחותא תדיר ברעותא דמאריהון
בגין דאלין (אתקדשו) תדיר בקדושה ולא
אסתאבו · כגוונא דא מאן דאסתאב בהאי
עלמא איהו משיך עליה רוח מסאבא וכד
נפק נשמתיה מניה מסאבין ליה ומדוריה
בין אינון מסאבין ואלין אינון מזיקין
דעלמא כמה דאתמשך ב"נ גרמיה בהאי
עלמא הכי הוא מדוריה ואתמשיך בההוא
שם א עלמא *ואינון רוחי מסאבי מסאבין ליה
ואעלין ליה לגיהנם · ת"ח מאן דאתקדש
ונטיר גרמיה בהאי עלמא דלא אסתאב ·
מדוריה בההוא עלמא בין אינון קדישין
עלאין

פסוקא · א"ל ת"ח כגוונא עלאה אתעבד
מקדש ברתיכוי קדישין ובתר כן אשרי קב"ה
דיוריה עמהון כעניינא דא וכגוונא דא אתעבו
חברייא מארי מתניתי' בטעמא דתפילין
למהוי ההוא גברא דוגמא דרתיכי עלאין
רתיכא תתאה רתיכא עלאה למיתי מלכותא
דיליה ויהבי דיוריה עלויה · ותנינן איה
ביה רזין עלאין ודוגמיהון ואית ביה תלת
רתיכין דוגמת עלאין קדישין רזין דתלת
אתוותא דשמהן קדישי עלמין תלת רתיכי
תלתא אתוותא ארבע פרשיות שליט על
ארבע ועל כך רזא דשי"ן דתלת כתרי
ושי"ן דארבע כתרין תלתא מלכין שליטי
בגופא תפלין עלוי קב"ה לעילא אלי
תפלין דרישא תפילין דדרועא ארבע פרשיי
לבא רכיב דוגמא דרתיכא תתאה ותתא
רכיב · עוד תנינן דא רכיבא דדרועא לתתא
ולבא רכיב דוגמא דאיהו לתתא ואתמסרו
בידיה א לאעלאה לון כל חילי שמיא כך לבו
הוא רכיב לתתא ואתמסרו בידוי כל אבר
גופא ועילא מניה ארבע פרשיין על מוח
דרישא איהו אבל קב"ה שליטא עלאה מלכו
מכלא (וזוה) ורזא דהכמתא דא הו
כגוונא דמקדשא דכתיב ועשה כרו
אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה · ועלייה
דיוריה דמלכא בארבע אתוון תרין רתיכי
וכהאי גוונא לבא ומוחא לבא מכאן ומוח
מכאן ועלייהו מדוריה דקב"ה בארב
(ד"א ארבע) פרשיין · א"ר אלעזר מכל
ולהלאה רזי דכתרי אתוותא ופרשי
בגופייהו ורצועותיהון הלכה למשה מסי
ורמיזא דלהון אתגלי וטעמא דכל
בתלת עשר מכילן (דרחמי) · א"ר יהוד
אלמלא לא אתינא אלא בדיל רזא ד
דיי · אמרו ליה זכאה חולקך לעלמ
דאתי דכל רז לא אניס לך אמרו ליה אתי
קמיה

אין ועבדין שליחותא תדיר ואלין קיימי
אר כד"א °את חצר המשכן · ואית אחרנין
ימון לגו יתיר דלאו אינון בחצר אלא בביתא
"א °נשבעה בטוב ביתך אמר דוד נשבעה
וב ביתך כיון דאמר ישכון חצריך אמאי
יב נשבעה בטוב ביתך ישבע בטוב ביתך
בעי ליה כמה דכתיב ישכון אלא הא תנינן
ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד
הודייהו · ואית אתר לחסידי עליונין דעיילו
ומאן אינון כדכתיב °והחונים לפני
משכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה
ה ואהרן ובניו וגו׳ · א וכמה מדורין על
ורין ונהורין על נהורין מתפרשאן בההוא
מא וכל חד אכסיף מנהורא דחבריה כמה
ובדין אתפרשן בהאי עלמא הכי נמי
תין ונהורין מתפרשן בההוא עלמא ·
א חזי הא אתמר דאפילו בהאי עלמא כד
נש נאים על ערסיה ונשמתין אנטריכו
תשוטטא בעלמא ונפקו מגו גופא לאו
נשמתא ונשמתא סלקא ושטיא למחזי
ק סבר אפי דעתיק יומין אלא כמה
תמשך תדיר וכפום עובדוי הכי נשמתיה
קא אי אסתאב איהו נאים ונשמתא נפקא
איגון רוחין מסאבין נקטין לה ואתדבקת
ו באינון דרגין תתאין דשטיין בעלמא ואינון
ריעין לה מלין דאינון קריבין למיתי בעלמא
מנין דמודעין לה מלין כדיבן וחייכן
והא אוקמוה · ואי זכי ב"נ כד איהו
יס ונשמתיה סלקא אזלא ושטיא ובקעא
אלין רוחין מסאבין וכלהו מכריזין ואמרין
ן אתר פנון לאו דא מסטרנא ואיהי סלקא
ן אינון קדישין ומודעי לה מלה חדא
קשוט · וכד נחתא כל אינון ב חבילין טריקין בעאן לאתקרבא בהדה למנדע ההיא
לה ואינון מודעין לה מלין אחרנין · וההיא מלה דנטלא גו אינון קדישין בין אינון
אחרנין

קמיה דמר למנדע רזא דהאי פסוקא ויוסף
אברהם ויקח אשה ושמה קטורה · אמר שמות כו
פירושא דהאי פסוקא כמה דגלו הברנא מארי
מתניתין דכד נשמתא ייתי בההוא גופא תהלים סה
קדישא דילה הא מילייא הוו על חייביא
דיקומון ויכשרון עובדין ויתן להו מזיוא יקרא
דיליה דיכדעון ויתובון ויזכון זכותא שלימתא
וכל חמא שלמה דא הוי סגי (ד"א תוה
סגי) ואמר °ובכן ראיתי רשעים קבורים קהלת ח
ובאו וממקום קדוש יהלכו שיבאו ויהיו במדבר ג
ממקום קדוש ותנינן א"ר אבא א"ר יוחנן
כתיב °היהפוך כושי עורו ונמר חברברותיו ירמיה ג
כך הרשעים שלא זכו לשוב בעולם הזה א ויקהל רט ב
ולהקטיר מעשים טובים לעולם לא יקטירו
בעולם הבא · ראה מה כתיב ויוסף אברהם
ויקח אשה שרוצה לעשות להם נשמה לגופם
ולקרבם בתשובה כד"א ואת הנפש אשר עשו
בחרן · אמר רבי אלעזר תא חזי מה כתיב
ותלד לו את זמרן ואת יקשן הרבה מעשים
רעים עד שנגרשים מן העולם דכתיב
וישלחם מעל יצחק בנו ועליהם נאמר °ורבים דניאל יב
מישיני אדמת עפר יקיצו וגו׳ ועל האחרים
נאמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע וגו׳ ·
א"ר יהודה האי משמע על פרשתא ומשמ׳
דהותו זמן (נקרא) *עבד שם (הגהמ׳) אברהם ס"א אבד
ובמקומו נקראת יצחק כדקאמרן °הה"ד ויהי
אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק
בנו וישב יצחק עם באר לחי ראי עם ידיעת
החי שהוא חי העולמים לדעת להשיג מה
שלא השיג בעולם הזה הה"ד °כי מלאה ישעיה יא
הארץ דעה את יי׳ :

ב חייט׳ חבילו׳ בעלי דינין המענישים ונושכים להו כענין הויה דרבע טרקים בפ"ז וכן חבילי טטרין פי׳ לעיל

אתגלין איהי כטבורא גו' תיבנא · והאי מאן איהו דזכי יתיר בעוד דאיהו קאי
ונשמתא קיימא בהאי עלמא · כגוונא דא כד נפקין נשמתין מגופא מהאי על[מא]
בעאן לסלקא וכמה תרעין חבילי טהירין קיימי הי אינון מסטרייהו כלהו אחדין ב[...]
באינון נפשאן ומסרי לון בידא דדומ"ה לאעלא לון בגיהנם ולבתר סלקן ואחדן ב[...]
ואינון נטלי להון ומכרזי בהו אלין אינון דעברו על פקודי דמאריהון וכן שטיין ב[כל]
עלמא · ולבתר מהדרי להו לגיהנם וכן עד תריסר ירחי · לבתר תריסר ירחי משתכ[...]
בההוא אתר דאתחזי לון · אינון נשמתין דזכו סלקי לעילא כמה דאתמר וכן
בדוכתייהו · ת"ח זכאין אינון צדיקיא דאתגניז להו כמה טבין לההוא עלמא ולית אתר
פנימאה בכל אינון כאינון דידעי רזא דמאריהון וידעי לאתדבקא בהו בכל יומא [...]
ישעיה סד אלין כתיב עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו · מאי למחכה לו כד"א ויח[כה]
איוב לב את איוב בדברים · ואלין אינון דדחקין למלה דחכמתא ודייקין לה ומחכאן לה למנ[דע]
ברירא דמלה ואשתמודעא למאריהון אלין אינון דמאריהון משתבח בהון בכל יומא ל[...]
אינון דעאלין בין עאלין קדישין ואלין עאלין כל תרעי דלעילא ולית מאן דימחי בידן
זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי · ת"ח אברהם עאל למנדע ולאתדב[קא]
במריה כדקא יאות לבתר דאקדים עובדוי בקדמיתא הכי באינון יומין עלאין ואתב[...]
מאתר דכל ברכאן נפקי מתמן דכתיב ויי' ברך את אברהם בכל · מאי בכל · א[...]
דנהרא דלא פסקי מימוי לעלמין · אמר רבי חייא תא חזי דאברהם לא בעא לאתער[א]
בנשי עלמא ולאתדבקא בשאר עמין עכו"ם בגין דנשייא דשאר עמין עכו"ם אי[נון]
מסאבין לגובריהו ולאינון דמתדבקין בהון בגין דכד אברהם ידע חכמתא ידע עק[רא]
ושרשא ומאן אתר נפקין ושטיין רוחי מסאבין בעלמא ועל דא אומי לעבדיה דלא י[סב]
קהלת יב אתתא לבריה משאר עמין · רבי יצחק פתח ואמר וישוב העפר על הארץ כשה[יה]
בראשית ג והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה · תא חזי כד ברא קב"ה לאדם נטל עפר[א]
ב שם פסוק ז מאתר דמקדשא ובנא גופיה מארבע סטרין דעלמא דכלהו יהבו ליה חילא לבתר אריק
בראשית ב עליה רוחא דחיי כד"א ויפח באפיו נשמת חיים וגו' לבתר קם וידע דאיהו מעילא וה[...]
וכדין אתדבק וידע חכמה עלאה · כגוונא דא כל ב"נ דעלמא איהו כליל מעילא ות[תא]
וכל אינון דידעין לאתקדשא בהאי עלמא כדקא יאות כד אולידו בר משכין עליה ר[וחא]
קדישא מאתר דכל קדישי נפקין מניה ואלין אקרון בנין לקב"ה בגין דגופא אתעב[יד]
בקדושה כדקא יאות הכי נמי יהבין ליה רוחא מאתר עלאה קדישא כדקא חזי וה[א]
אתמר · ת"ח בשעתא דזמין ב"נ למיהב חושבן עובדוי עד לא יפוק מעלמא הה[וא]
יומא יומא דחושבן איהו דגופא ונשמתא יהבי חושבנא · לבתר נשמתא אתפר[שא]
מיניה וגופא תב לארעא וכלא תב לאתריה דאתנסיב מתמן וכלא אוקמוה עד זמ[נא]
דקב"ה זמין לאחייא מיתיא כלא גנח קמיה · וההוא גופא ממש וההיא נשמתא מ[...]
ישעיה כו זמין קב"ה לאתבא לעלמא כמלקדמין ולחדתא אנפי עלמא הה"ד יחיו מתיך נבל[תי]
יקומון · וההיא נשמתא ממש גניזא קמי קב"ה ותבת לאתרה בגופא ארהכא כמה דא[ת]
אמר והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ולזמנא דזמין קב"ה לאחייא מיתיא זמין לא[...]
שם לארקא טלא מרישיה עלייהו ובההוא טלא יקומון כלא מעפרא הה"ד כי טל אורות ט[לך]
מאי טל אורות אורו' ממש מאינון נהורין דלעילא דבהון זמין לארקא חיין לעלמי בגין דאי[הו]

דחיי

חיי ירִיק חיין דלא פסקין לעלמין דהא השתא פסקין בגין דהא חויא ביפא שלטא
תכסי סיהרא · ובג"כ כביכול פסקין מימוי וחיין לא שלטין בעלמא כדקא יאות ·
בהוא זמנא ההוא יצר הרע דאיהו חויא בישא יסתלק מעלמא ויעבר ליה קב"ה כמה
אתמר ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ולבתר דאיהו יתעבר מעלמא סיהרא זכריה יג
ן אתכסיא ונהרא דנגיד ונפיק לא יפסקון מבועוי וכדין כתיב והיה אור הלבנה ישעיה ל
אור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים וגו' · אמר רבי חזקיה אי
מא דכל גופין דעלמא יקומון ויתערון מעפרא אינון גופין דאתנטיעו בנשמתא חדא
ב תהא מנייהו · אמר רבי יוסי אינון גופין דלא זכו ולא אצלחו הרי אינון כלא הוו
גה דהוו עץ יבש בהאי עלמא הכי נמי בההוא זמנא וגופא בתראה דאתנטע
צלח ונטע שרשוי כדקא יאות יקום · ועליה כתיב והיה כעץ שתול על מים וגו' ירמיה יז
יה עליהו רען וגו' · דעבד איבין ונטע שרשין ואצלח כדקא יאות ועל ההוא
פא קדמאה דלא עבד איבין ולא נטע שרשין (ולא זכה ולא אצלח) כתיב והיה כערער בערב' שם
א יראה כי יבא טוב וגו' כי יבא טוב דא תחיית המתים · ויתנהיר ההוא נהורא
מין לאנהרא להו לצדיקיא דהוה גניז קמיה מיומא דאתברי עלמא דכתיב וירא אלהים בראשית א
ת האור כי טוב וכדין זמין קב"ה לאחייא מיתייא וכתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש מלאכי ג
קה וגו' וכדין יתגבר טוב בעלמא וההוא דאתקרי רע יתעבר מעלמא כדאמרן ·
דין אינון גופין קדמאי להוו כלא הו · אמר רבי יצחק זמין קב"ה לארקא עלייהו
ל אינון גופין רוחין אחרנין ואי זכאן בהון יקומון בעלמא כדקא יאות ואי לאו יהון
טמא תחות רגליהון דצדיקיא דכתיב ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו וגו' · וכלא דניאל יב
תקם ואתעתד קמי קב"ה וכלהו במניינא הוו כד"א המוציא במספר צבאם וגו' · ישעיה מ
א חזי הא אתמר כל אינון מתין דבארעא דישראל יקומון בקדמיתא בגין דקב"ה
נער עלייהו ויוקים לון · עלייהו כתיב יחיו מתיך אלין אינון די בארעא דישראל
לתי יקומון אלין אינון דבגו ארעאן אחרנין דלא כתיב בהו תחייה אלא קימה דהא
וחא דחיי לא תשרי אלא בארעא קדישא דישראל ובגין כך כתיב בהו יחיו מתיך ואינון
לבר יתבריר גופא דלהון ויקומון גופא בלא רוחא · ולבתר יתגלגלון תחות עפרא עד
ימטון לא"י ותמן יקבלון נשמתא ולא ברשו אחרא בגין דיתקיימון בעלמא כדקא
י · רבי אלעזר ורבי ייסא הוו יתבי ליליא חד ועסקי באורייתא · אמר רבי אלעזר
א חזי בשעתא דקב"ה זמין לאחייא מתייא כל אינון נשמתין דיתערון קמיה כלהו
יימין דיוקנין דיוקנין קמיה בההוא דיוקנא ממש דהוו בהאי עלמא ונחית לון קב"ה
קרי לון בשמהן כד"א לכלם בשם יקרא וכל נשמתא תיעול לדוכתה ויקומון בקיומא
עלמא כדקא חזי וכדין יהא עלמא שלים ועל ההוא זמנא כתיב וחרפת עמו שם כה
סיר וגו' מאי וחרפת עמו יסיר דא יצר הרע דאחשיך אנפי בריין ושליט בהו ·
מר רבי יוסי הא חמינן כל זמנא דב"נ קאים ברוחא דא לאו איהו מסאב
פקא נשמתיה מניה איהו מסאב · א"ל ודאי הכי הוא והכי אתמר דהא ההוא
ר הרע כד נטיל רוחא דבר נש כאיב ליה ואבתר גופא מסאב ושאר עמין
עכו"ם כד אינון בחייהון אינון מסאבין דהא מסטרא מסאבא אית לון נשמתין
כד אתרק מניה ההוא מסאבו אשתאר גופא בלא מסאבו כלל בגין כך

תאן

מאן דאתדבק באתתא דבאר עמין עעכו"ם אסתאב איהו והוא ברא דאתיל
ליה יקבל עליה רוח מסאבא ואי תימא הא מסטרא דאבוי מישראל קא אתיא אמ
יקבל עליה רוח מסאבא · ת"ח דהא בקדמיתא אסתאב אבוי בשעתא דאתדב
בההיא אתתא דאיהי מסאבא וכיון דאב איהו אסתאב בההיא אתתא דאיהי מסאב
כל שכן דאיהו ברא דאתיליד מנה יקבל עליה רוח מסאבא ולא עוד אלא דעבר
שמות לד אורייתא דכתיב כי לא תשתחוה לאל אחר כי יי׳ קנא שמו בגין דקני על ב
ברית קדישא · אמר רבי אלעזר תא חזי דהא אתמר דכיון דידע אברהם אב
חכמתא בעא לאתפרשא מכל שאר עמין ולא לאתדבקא בהו ובג"כ כתיב :

ואשביעך ביי׳ אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנ
מלאכי ב וגו׳ מבנות הכנעני ודאי (מאי) רזא איהו כד"א ובעל בת אל נכר
ישעיה מה אשר אנכי יושב בקרבו · אנכי דייקא כתיב הכא אשר אנכי וכתיב התם אנ
עשיתי ארץ וכל דא בגין דלא לאסתאבא בהו · ת"ח האי מאן דאעיל האי ברית קדי
בההיא אתתא דבאר עמין עעכו"ם גרים לאסתאבא אתר אחרא ועל דא כת
משלי ל תחת שלש רגזה ארץ וגו׳ · ואע"ג דאומי ליה בהאי ברית לא אבטח ביה אברה
עד דאלי לאותיה קמי קב"ה ואמר יי׳ אלהי השמים וגו׳ הוא ישלח מלאכו ודאי ז
מלאך הברית בגין דיתנטיר האי ברית ולא יסתאב בין אינון עמין : **רק** את ב
לא תשב שמה · מ"ט בגין דידע אברהם דהא בכלהו לא הוה מאן דאשתמודע ל
לקב"ה בר איהו בלחודוי ולא בעא דלהוי מדוריה דיצחק בינייהו אלא דיהא מדור
עמיה ויצחק יוליף מניה תדיר ארחוי דקב"ה ולא יסטי לימינא ולשמאלא ועל דא
בעא אברהם דלהוי מדוריה דיצחק תמן · אמר רבי ייסא ודאי זכותיה דאברה
אערע קמיה דהוה עבדא דהוה יומא נפק והוה יומא מטא לעינא דמיא דכת
תהלים קיט והבא היום אל העין והא אוקמוה · רבי אלעזר פתח ואמר גל עיני ואביטה נפלא
מתורתך כמה אינון בני נשא טפשין דלא ידעין ולא מסתכלין לאשתדלא באורייתא בו
דאורייתא כל חיין וכל חירו וכל טוב בעלמא דין ובעלמא דאתי (הוא חירו דעלמא ד
ודעלמא דאתי איהו) (נ"א הוא חירו דעלמא דאתי איהו חיין בעלמ׳ דין) חיין אי
שמות כג בעלמא דין דיזכון ליומין שלמין בהאי עלמא כד"א את מספר ימיך אמלא וליומ
אריכין בעלמא דאתי בגין דאינון חיין שלימין אינון חיין דחידו חיי בלא עציבו ח
דאינון חיין · חירו בעלמ׳ דין חירו דכלא דכל מאן דאשתדל באוריית׳ לא יכלין לשלטאה ע
כל עמין דעלמי׳ · ואי תימא אינון בני שמד גזרה הוה מלעילא כגון ר"ע וחברוי וכן סל
במהשבה · חירו דמלאך המות דלא יכיל לשלטאה עלוי וכהי הוא ודאי דאי אדם הוה אתדב
באילנא דחיי דאיהו אורייתא לא גרים מותא ליה ולכל עלמא · ובג"כ כד יהב קב"ה אוריי
לישראל מה כתיב בה חרות על הלוחות וכא אוקמוה ואלמלא אינון לא חטו ושב
תהלים פב אילנא דחיי לא גרמו מותא לעלמא כמלקדמין · וקב"ה אמר אני אמרתי אלהי
אתם ובני עליון כלכם השלתון גרמיכון אכן כאדם תמותון וגו׳ · ועל דא כל מ
דאשתדל באורייתא לא יכיל לשלטאה עלוי ההוא חויא בישא דאחשיך עלמא · אמ
רבי ייסא אי הכי משה אמאי מית דאי הכי כיון דלא הב לא ימות (ואמאי ימות) א
ודאי מית אבל לא שלטא ביה קאמרינן אלא לא מית על ידוי ולא אסתאב ביה ולא נ

ודאי

דאי לא אתדבק בשכינתא ואזיל לחיי עלמא והאי חי אקרי כמה דאוקימנא דכתיב
ובניהו בן יהוידע בן איש חי וגו' · ועל דא כל מאן דאשתדל באורייתא חירו אית ליה (שמואל ב כג)
מכלא בעלמא דין משעבודא דשאר עמין עעכו"ם · חירו בעלמא דאתי בגין דלא (א בראשית ו ע"א :)
תבעון מניה דינא בההוא עלמא כלל · ת"ח באורייתא כמה רזין עלאין סתימין אית
בה בגין כך כתיב יקרה היא מפנינים כמה גניזין טמירין אית בה ועל דא כד אסתכל (משלי ג)
דוד ברוחא דחכמתא וידע כמה פלאין נפקין מאורייתא פתח ואמר גל עיני ואביטה (תהלים קיט)
נפלאות מתורתך · תא חזי

ויהי הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יוצאת · יוצאת בהא מבעי ליה מאי יוצאת
דקב"ה אפיק לה מכל אינון בני מתא דכלהו חייבין והיא יוצאת מכללא
דילהון · ותרד העינה כתיב בה"א רזא איהו דאערעת תמן בירא דמרים ובגין כך
כתיב העינה בה"א וסליקו לה מיא · דבר אחר והנה רבקה יוצאת כמה דכתיב
יוצאות לשאוב מים אמאי יוצאות ולא הולכות ולא באות אלא בגין דטמירין הוו
כל יומא ובההיא שעתא נפקין לשאבא מיא וסימנא נקיט בידיה · תא חזי כד מטא
עבדא לחרן ואשכח לה לרבקה לעת ערב הוה עידן צלותא דמנחה בההיא שעתא
דמטא יצחק לצלאה צלותא דמנחה בההיא שעתא מטא עבדא לגבה דרבקה ובההיא
שעתא דמטא יצחק לצלותא דמנחה כמלקדמין מטאת רבקה לגביה לאשתכחא כלא
באתריה דאצטריך כדקא יאות וכלא מטא ברזא דחכמתא ועל דא אתא ההוא עבדא
לגבאר המים רזא דכתיב מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון ואוקימנא (שיר ד)
כלא רזא איהו · רבי שמעון הוה אתי לטבריא והוה עמיה רבי אבא · אמר רבי (ב עבד ידוע הוא מעין גנים)
שמעון לרבי אבא נזיל דהא אנן חמינן דבר נש חד ימטי השתא לגבן ומלין חדתין (סוד הוא וע' פ' בלק רב)
בפומיה ואינון מלין דאורייתא · אמר רבי אבא הא ידענא דבכל אתר דמר אזיל
קב"ה מסדר ליה מלאכין טסין בגדפין לאשתעשעא ליה עד דהוו אזלי סליק רבי (ג אל בית)
שמעון עינוי וחמא בר נש דהוה רהיט ואזיל · יתבו ר' שמעון ורבי אבא כד מטא (שהוכיחו של הרשב"י כי כן)
לגבייהו א"ל רבי שמעון מאן אנת א"ל יודאי אנא ומקפוטקיא קאתינא ואנא אזילנא (טיטר'פי' הגות)
לאטיטריה דבר יוחאי דאתמנון חברייא במלין ידיען ושדרוני גביה · א"ל אימא ברי (ואהל כב' בהר' פ' לא יתפור)
א"ל אנת בר יוחאי · א"ל אנא בר יוחאי · א"ל הא אוקימנא דלא יפסיק בר נש
בצלותיה ביניה לבין כותלא כמה דכתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר וגו' · ומאן דצלי (ישעיה לח)
אסיר למעבר ארבע אמות סמיך ליה ואקמוה להני ארבע אמות לכל סטר בר לקמיה
ואוקמוה דלא יצלי בר נש אחורי רביה וכו' ואתמנון בכל הני מילי · פתח ואמר
שמעה תפלתי יי' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש מאי טעמא שמעה ולא (תהלים לט)
שמע באתר חד כתיב שמע יי' וחנני וגו' ובאתר אחרא שמעה אלא בכל אתר לזמנין
שמע לדכורא ולזמנין שמעה לנוקבא · שמעה כד"א שמעה יי' צדק וגו' שמע כד"א (שם יז)
שמע יי' וחנני שמע בני הסכת ושמע והכא שמעה תפלתי יי' בגין דהאי (שם ל)
(דאיהו) דרגא דמקבלא כל צלותין דעלמא והא תנינן דעבדא מנייהו עטרה ושוי לה (משלי א)
ברישא דצדיק חי העולמים דכתיב ברכות לראש צדיק ועל דא שמעה תפלתי יי' · (דברים כז · משלי י)
שמעה תפלתי יי' דא צלותא די בלחש ושועתי האזינה דא צלותא דארים בר
נש קליה בעקתיה כד"א ותעל שועתם אל האלהים ומהו שועתם אלא (שמות ב)
דבצלותיה ארים קליה וזקיף עינוי לעילא כד"א ושוע אל ההר וצלותא דא (ישעיה כב)
מתבר

מתחבר תרעין ודפיק (ס״א ודחיק) לון לאעלא לגותיה · אל דמטתי אל׳ תתרם דא אעיל
קמי מלכא ולית תרעא דקאים קמיה ולעולם לא אהדרו דמטין בריקניא · תו הא כתיב
א׳ הכא תלת דרגין **תפלה· שועה· דמעה·** לקביל אלין תלת אחרנין · כי
גר אנכי עמך · לבתר תושב · לבתר ככל אבותי עקרא דעלמא · תא חזי צלותא
דבר נש מעומד בגין דתרי צלותי נינהו חד מיושב וחד מעומד ואינון חד לקביל תרין דרגין
תפלה של יד ותפלה של ראש לגבי יום ולילה וכלא חד אוף הכא תפלה מיושב לגבי תפלה
של יד לאתקין לה כמה (ד״א כמאן) דאתקין לכלה וקשיט לה לעאלא לחופה הכי נמי
מקשטין לה ברזא דרתיכאה ומשירייתא יוצר משרתים ואשר משרתיו והאופנים וחיות
הקדש וכו׳ ועל דא צלותא מיושב כיון דעאלת לגבי מלכא עלאה ואיהו אתי לקבלא לה
כדין אנן קיימין קמי מלכא עלאה דהא כדין (דרגא) דכורא אתחבר בנוקבא ובגין כך לא
יפסיק בין גאולה לתפלה (וגאולה * ותפלה תרין דרגין אינון רזא דצדיק וצדק יוס״ף
ורח״ל) ובגין דבר נש קאים קמי מלכא עלאה נטל ארבע אמות לצלותיה ב ואוקמוה
דבשיעורא (ד״א בשיעורא) דסורטא דיוצר כלא · וכל מה דאתי בסטרא דדכורא בעי
ליה לאינים למיקם בקיומיה ואזדקף (ס״א ויזדקף) · כגוונא דא כד איהו כרע כרע
בברוך וכד איהו זקיף זקיף בשם בגין לאחזאה שבחא דדכורא על נוקבא · ות״ח דהא
אוקמוה לא יצלי בר נש אחורי רביה ואתמר כמה דכתיב את יי׳ אלהיך תירא · את
לאכללא דבעי למדחל מרביה כמורא דשכינתא ודאילו דתלמיד רביה איהו · בגין כך
בשעתא דצלותא לא ישוי ההוא מורא לקמיה (ד״א ל״ג לצלותא) אלא מורא דקב״ה
בלחודוי ולא מורא אחרא · ות״ח צלותא דמנחה אתקין ליה יצחק ודאי כמה דאתקין
אברהם צלותא דצפרא לקבל ההוא דרגא דאתדבק ביה וכן (ד״א כך) יצחק אתקין צלותא
דמנחה לקבל ההוא דרגא דאתדבק ביה וע״ד צלותא דמנחה מכי נטי שמשא לנחתא
בדרגוי לסטר מערב דהא עד לא נטה שמשא לגד מערב אקרי יום מצפרא עד ההוא
זמנא דכתיב חסד אל כל היום ואי תימא עד השתא ת״ש דכתיב אוי נא לנו כי פנה
היום כי ינטו צללי ערב · כי פנה היום לקבל צלותא דצפרא דכתיב חסד אל כל היום דהא
כדין שמשא איהו לסטר מזרח כיון דנטה שמשא ונחתא לסטר מערב הא כדין איהו
זמן צלותא דמנחה וכבר פנה היום ואתו צללי ערב ואתער דינא קשיא בעלמא ופנה היום
דאיהו דרגא דהס״ד ונטו צללי ערב דאינון דרגא דדינא קשיא וכדין אתחרב בי מקדשא
ואתוקד היכלא ועל דא תניק דיהא בר נש זהיר בצלותא דמנחה דאיהו זמנא דדינא
קשיא שרייא בעלמא · יעקב אתקין צלותא דערבית דהא איהו אתקין לה וזן לה בכל
מה דאצטריך ודאי וא״ו אתקין לה״א וה״א אתזנת מן וא״ו דלית לה נהורא מגרמה
כלל ובגין כך תפלת ערבית רשות דהא אתכלילת בצלותא דיומא בגין לאתנהרא
והשתא לאו זמנא איהו ואוקימנא לה דהא לא אתגליא נהורא דימימא דינהיר לה
ואיהי שלטא בחשוכא עד זמנא דפלגות ליליא דאשתעשע קב״ה עם צדיקיא בגנתא
דעדן וכדין איהו זמנא לאשתעשעא בר נש (ס״א ולמלעי) באורייתא כמה דאתמר ·
תא חזי דוד אתא ואמר אלין תלת זמנין דצלותי דכתיב ערב ובקר וצהרים
הא תלתא ואיהו לא צלי אלא תרי מנייהו דכתיב אשיחה ואהמה ולא יתיר דא
לצלותא דצפרא ודא לצלותא דמנחה בגין כך אשיחה ואהמס דייקא בצפרא דאיהו
בשעתא דחסד סגי ליה בחסד באשיחה ובמנחה דהוא שעתא דדינא קשיא בעי
המייה ובגין כך ואהמה · ולבתר כד אתפליג ליליא הוה קם בשירין ותושבחן כדקא
יאות

א גלק׳ קלג ובר״מ ר״פ פנחס
ב כבר ביארנוהו בשיעור פרטיא ופלטיא של מלך עליונית׳ וסיינו בסוד האצילות שהוא פרטיא ופלטיא שלו והוא מענין שיעור קומה שנזכר לעיל ד׳ כה ע״ב
שמות קנו ה
דברים י
תהלים נב
ירמיה ו
תהלים נה

יאות דכתיב ובלילה שירה עמי והא אתמר · קם רבי שמעון ואזלו · אזל איהו ובר תהלים מב
כה בהדיה עד טבריה עד דהוו אזלו אמר רבי שמעון תא חזי תפלות כנגד תמידין
תקנום רבנן דאנשי כנסת הגדולה בגין דאשכחן תרי דכתיב את הכבש אחד תעשה במדבר כח
בבקר ואת הכבש השני תעשה בין הערבים ואינון מתקרבין בהני תרי זמני דיומא
דאינון זמנין לצלותא · אמר ההוא גברא הא בקדמיתא אבות תקנום להני צלותא ומה
דאתקינו אברהם ויצחק הוא עקרא ומה דאתקין יעקב דאיהו שעתא דאשכחן נמאי
איהו רשות ולא עקרא כהני · אמר רבי שמעון הא *אתמר · אבל ת"ח הני תרי רמ ב
זמני דתרי צלותי לאו אינון אלא לחברא ליעקב בעדביה כיון דאתחברו דא בדא אנן לא
צריכין יתיר דכיון דאתיהיבת אתתא בין תרין דרועין ואתחברת בגופא לא אצטריך
יתיר ועל דא אנן בעינן לאעטרא תרין דרועין בגין דאתיהיבת בינייהו כיון דאיהי בינייהו
גופא ואתתא מלייהו בלחישו דלא לאדכרא ובגין כך יעקב משמש במרום תנינן מאי
במרום כד"א ואתה מרום לעולם יי' וכלא איהו רזא לידעי מדין אתו רבי אבא והוא תהלים צב
יודאי ונשקוי ידוי · אמר רבי אבא עד יומא דין לא קאימנא במלה דא בר השתא ·
זכאה חולקי דזכינא למשמע ליה :

ויביאה יצחק האהלה שרה אמו · אמר רבי יוסי האי קרא קשיא האהלה ·
לאהל שרה אמו מבעי ליה מאי האהלה דאהדרת תמן שכינתא בגין דכל
זמנא דשרה קיימא בעלמא שכינתא לא אעדי מינה ושרגא הוה דליקת מע"ש לערב
שבת והוה נהיר כל אינון יומי דשבתא בתר דמיתת כבתה ההיא שרגא כיון דאתת
רבקה אהדרת שכינתא ושרגא אדליקת · שרה אמו דדמיא לשרה בכל עובדהא · רבי
יהודה אמר כמה דדיוקניה דיצחק הוה כדיוקניה דאברהם וכל מאן דחמי ליצחק אמר
דא אברהם ודאי אברהם הוליד את יצחק הכי נמי רבקה דיוקנה ממש הות דיוקנא
דשרה ובגין כך שרה אמו ודאי · אמר רבי אלעזר בכלא הכי הוא אבל ת"ח רזא
איהו דאע"ג דשרה מיתת דיוקנה לא אעדי מן ביתא ולא אתחזי תמן מיומא דמיתת
עד דאתת רבקה כיון דעאלת רבקה אתחזיאת דיוקנא דשרה דכתיב ויביאה יצחק
האהלה וגו' מיד שרה אמו אתחזיאת תמן ולא הוה חמי לה בר יצחק בלחודוי כד אעיל
תמן ועל"ד וינחם יצחק אחרי אמו (ס"א מאי אחרי אמו אחרי) דאמו אתחזיאת ואזדמנא
בביתא ועל דא לא כתיב אחרי מיתת אמו אלא אחרי אמו · רבי שמעון אמר מ"ט
דכתיב ביה ביצחק ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה כיון דאמר ותהי לו לאשה
לא ידענא דהוה רחים לה דהא כל בני עלמא רחמי לנשייהו מאי שנא ביצחק דכתיב ביה
ויאהבה אלא ודאי אתערותא דרחימו דדכורא לגבי אתתא לאו איהו אלא משמאלא דכתיב
שמאלו תחת לראשי וגו' וימינו תחבקני וגו' כחד אינון ושמאלא אתער רחימו תדיר לגבי נוקבא ואחיד שה"ש ב
בה ועל דא אע"ג דאברהם (ס"א הוה) רחים לה לשרה לא כתיב ביה ויאהבה אלא ביצחק
ודאי תימא ויאהב יעקב את רחל סטרא דיצחק דהוה ביה קעביד ליה · ת"ח אברהם
כד חמא לשרה (ס"א לרבקה) הוה מחבק לה ולא יתיר אבל יצחק דאיהו בעלה אחיד
בה ושוי דרועיה תחות רישה דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני לבתר אתא
יעקב ושמש ערסא ואוליד תריסר שבטין כלא כדקא יאות · ות"ח אבהן כלהו ברזא חדא

אזלו וכלהו שמשו בארבע נשין כל חד מנייהו אברהם בארבע שרה והגר וקטורה ותרי פלגשים דכתיב ולבני הפלגשים אשר לאברהם פלגשים תרי הא ארבע יצחק ברזא דארבע דסטירו דרבקה דכתיב ויקח את רבקה הד׳ ותהי לו לאשה תרי׳ ויאהבה תלת וינחם יצחק אחרי אמו הא ארבע׳ לקבל דא הוו ליעקב ד׳ נשין וכלא ברזא חדא ר׳ חייא אמר אברהם ויצחק שמשו כל חד באתתא חדא ברזא דקודשא׳ אברהם בשרה יצחק ברבקה ולקבל תרווייהו הוי ארבע נשין ליעקב בתרין חולקין׳ ר״ש אמר סלי מלין לאתרייהו׳ דהא כלא ברזא קדישא אתעבד וכלא ברזא חדא :

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה׳ קטורה דא היא הגר׳ דהא תנינן בת דאתפרשא הגר מניה דאברהם וטעת בתר גלולי דאבוה לבתר אתקשרא בעובדי דכשרן ובגין כך אשתני שמה ואקרי קטורה בעובדין דכשרן ושדר אברהם ונסבה לי׳ לאנתו מכאן דשנוי שמא מכפר חובין ועל דא אשתני שמה׳ ויוסף אברהם מאי ויוסף אי תימא דעל שרה איהו דאוסיף לאו הכי אלא ביומהא דשרה אזדווג בהדה זמנא חדא ולבתר תריך לה על עסקי דישמעאל ולבתר ויוסף כמלקדמין זמנא אחרא על מה דנסיב לה בקדמיתא וכפום דשני עובדהא הכי נמי שני שמה׳ תא חזי דאמר רב אלעזר ויביאה יצחק האהלה שרה אמו׳ דאתגליא דיוקנא דשרה ויצחק אתנחם אחר דאתגליא אמו ודיוקנא הוה חמי כל יומא ואברהם אע״ג דאינסיב לא עאל בההוא ביתא ולא אעיל לה להאי אתתא תמן בגין דשפחה לא תירש גבירתה ובאהל דשרה לא אתחזי אתתא אחרא אלא רבקה׳ ואברהם אע״ג דהוה ידע דדיוקנא דשרה אתגליי תמן שבקיה ליצחק ההוא אהל למחמי דיוקנא דאמיה כל יומא יצחק ולא אברהם הה״ ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק את כל אשר לו דייקא דא ההוא דיוקנא דשרה

א יצחק קן הי׳ בתיקונים — בההוא משכנא׳ ד״א ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק רזא דמהימנותא עלאה

ס״א מיא בהפא — לאתדבקא א יצחק בדרגא דחולקיה כדקא יאות׳ ת״ח הכא אתכליל *אשא במיו ודאי אשא נטיל מיא משמע ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק דא מיא דאתכליל באשו ובקדמיתא אתכליל כחדא אשא במיא אימתי בשעתא דעקד ליה ליצחק למעבד ביו דינא כדין אתכליל אשא במיא והשתא אתכלילו מיא באשא למהוי כלא רזא דמהימנותו עלאה : **ולבני** הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות׳ מאי מתנות הלין כטרי דרגין תתאין דאינון שמהן דסטרי רוח מסאבא בגין לאשלמא דרגי ואסתלק יצחק על כלא במהימנותא עלאה כדקא חזי׳ בני הפלגשים אלין הוו בנ קטורה פלגש בקדמיתא ופלגש השתא רבי חייא אמר פלגשים ממש׳ וישלחם מע יצחק בנו דלא לשלטאה לגביה דיצחק׳ בעודנו חי בעוד דהוה אברהם חי וקיי בעלמא דלא יקטרגון ליה לבתר ובגין דיתתקן יצחק בסטרא דינא קשיא עלאו לאתתקפא על כלהו וכלהו אתכפיין קמיה׳ קדמה אל ארץ קדם בגין דתמ

מלכים א ה — אינון סטרי חרשי מסאבי׳ תא חזי כתיב ותרב חכמת שלמה מהכמת כל בנ קדם אלין אינון דהוו מבני (אינון) בני פלגשים דאברהם והא אוקימנא דהו באינון הררי קדם אינון דאולפין חרשין לבני נשא ומסטרא דארץ קדם נפקו לבן ובעו

ישעיה מב — ובלעם בנו וכלהו חרשי והא אוקמוה׳ ר׳ חזקיה פתח ואמר ימי נתן למשיסה יעק

וישראל

ישראל לבוזזים הלא יי׳ וגו׳ · ת״ח מזמנא דאתחרב בי מקדשא ברכאן לא שריין
בעלמא ואתמנעו כביכול אתמנעו מעילא ותתא וכל אינון שאר דרגין תתאין מתתקפי
אזלי ושלטי עלייהו דישראל בגין דאינון גרמו בחובייהו · האי קרא לא אתיישבן מליה
דכתיב מי נתן למשסה יעקב כיון דאמר מי נתן למשסה יעקב וישראל מהו חטאנו
והטאו לו מבעי ליה ואי אמר חטאנו לו מאי ולא אבו ולא אבינו מבעי ליה אלא בשעתא
דאתחרב מקדשא ואתוקד היכלא ועמא אתגלי בעיא שכינתא לאתעקרא מדוכתה
למיהך עמהון בגלותא אמרה איהך בקדמיתא למחמי ביתאי והיכלאי ואפקוד על דוכתי
כהני וליואי דהוו פלחין בביתאי אמר רבי אלעזר בההיא שעתא אסתכלת כנסת
ישראל לעילא וחמאת דבעלה אסתלק מנה לעילא לעילא נחתת לתתא עאלת בביתא
אסתכלת בכל אינון דוכתי ואשתמע קלא לעילא לעילא ואשתמע קלא לתתא הה״ד
קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו׳ ואוקמוה · כיון דעאלת ירמיה לא
בגלותא אסתכלת בעמא וחמאת דדחקי לון ורמסי לון בגלותא בין רגלייהו דשאר
עמין כדין אמרת מי נתן למשסה יעקב וגו׳ · ואינון אמרין הלא ה׳ זו חטאנו לו והיא ישעיה מב
אמרת ולא אבו בדרכיו הלוך ולא שמעו בתורתו · ובשעתא דזמין קב״ה למפקד על
עמיה כנסת ישראל תיתוב מן גלותא בקדמיתא (א״ל קב״ה) תהך לביתא בגין דבית
מקדש יתבני בקדמיתא ויימא לה קב״ה קומי מעפרא · היא תבת ואמרה לאן אתר
איהך ביתאי חרב היכלי אתוקד בנורא עד דקב״ה יבני בי מקדשא בקדמיתא ויתקין א קלט א במדרש הנעלם
היכלא ויבני קרתא דירושלם ולבתר יוקים לה מעפרא הה״ד א בונה ירושלם יי׳ וגו׳ תהלים קמז
בונה ירושלם בקדמיתא ולבתר נדחי ישראל יכנס ויימא לה התנערי מעפר קומי שבי ישעיה נב
ירושלם וגו׳ · ויתכנשו גלותהון דישראל הה״ד בונה ירושלם ה׳ בקדמיתא ולבתר נדחי
ישראל יכנס וכדין הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם דא תחיית המתים · וכתיב ונתתי יחזקאל לו
רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר בחקי תלכו וגו׳ בילא״ו :

פרשת ואלה תולדות יצחק

זהר

ואלה תולדות יצחק וגו׳ · פתח ר׳
חייא ואמר מי ימלל גבורות תהלים קו
יי׳ ישמיע כל תהלתו · ת״ח כד בעא
קב״ה וסליק ברעותא קמיה למברי עלמא
הוה מסתכל באורייתא וברא ליה ובכל
עובדא ועובדא דברא קב״ה בעלמא
הוה מסתכל באורייתא וברא ליה הדא
הוא דכתיב ואהיה אצלו אמון ואהיה משלי ח

שעשועים

מדרש הנעלם

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם
הוליד את יצחק · רבי יצחק פתח
הדודאים נתנו ריח וגו׳ · ת״ר לעתיד שיר ז
לבא הקב״ה מחיה את המתים · וינער אותם
מעפרם שלא יהיו בנין עפר כמות שהיו
בתחלה שנבראו מעפר ממש דבר שאינו
מתקיים הה״ד וייצר יי׳ אלהים את בראשית ב
האדם עפר מן האדמה ובאותה

שעה

שעשועים יום יום אל תקרי אמון אלא אומן
כך בעא למברי אדם אמרה תורה קמיה
ישעיה נג אי ב"נ יתברי ולבתר יחטי ואנת תידון ליה
אמאי יהון עובדי ידך למגנא דהא לא ייכול
למסבל דינך אמר לה קב"ה הא אתקינת
תשובה עד לא בראתי עלמא אמר קב"ה
ב"ר ז לעלמא בשעתא דעבד ליה וברא לאדם א"ל
עלמא עלמא · אנת ונמוסך לא קיימין
אלא על אורייתא · ובג"כ בראתי ליה לאדם
בך · בגין דיתעסק בה · ואי לאו הא אנא
אהדר לך לתהו ובהו · וכלא בגיניה דאדם
ישעיה מה קיימא · הה"ד אנכי עשיתי ארץ ואדם
עליה בראתי · ואורייתא קיימא ומכרזא
קמייהו דבני נשא בגין דיתעסקו ויטהדלו
בה ולית מאן דירכין אודניה · ת"ח כל
מאן דאשתדל באורייתא איהו קיים עלמא
וקיים כל עובדא ועובדא על תקוניה כדקא
יאות ולית לך כל שייפא ושייפא דקיימא
ביה בבר נש דלא הוי לקבליה בריה
א שמתחלק האדם לאברים אברים בעלמא דהא כמה דבר נש איהו [a] מתפליג
שייפין וכלהו קיימין דרגין על דרגין ומתתקנין
אלין על אלין וכלהו חד גופא הכי נמי
עלמא כל אינון בריין כלהו שייפין שייפין
וקיימין אלין על אלין וכד מתתקנן כלהו
הא (חד) גופא ממש · וכלא כגוונא
במדבר כ' דאורייתא דהא אורייתא כלא שייפין
ופרקין וקיימין אלין על אלין וכד מתתקן
כלהו אתעבידו חד גופא כיון דאסתכל
תהלים קד דוד בשכבה דא · פתח ואמר מה רבו
מעשיך יי' כלם בחכמה עשית מלאה
הארץ קניך באורייתא אינון כל רזין
עלאין סתימין דלא יכלין לאתדבקא
באורייתא כל אינון מלין עלאין דאתגליין
ולא אתגליין באורייתא אינון כל מלין
דלעילא ולתתא כל מלין דעלמא דין וכל
וכל מלין דעלמא דאתי באורייתא אינון ולית

שעה יתגערו מעפר אותו הבנין ויעמדו
בבנין מקויים להיות להם קומה הה"ד
התנערי מעפר קומי שבי ירושלם יתקיימו
בקומה ויעלו מתחת לארץ ויקבלו נשמתם
בארץ ישראל באותה שעה יליף (נ"א ישיב)
קב"ה כל מיני ריחין שבג"ע עליהם הה"ד
הדודאים נתנו ריח · אמר ר' יצחק אל
תקרי הדודאים אלא הדודים זהו הגוף
והנשמה שהם דודים ורעים זה עם זה רב
נחמן אמר דודאים ממש מה הדודאים
מולידי' אהבה בעולם אף הם מולידים אהבה
בעולם ומאי נתנו ריח הכשרון מעשיהם לדעת
ולהכיר לבוראם · ועל פתחינו אלו פתחי
שמים שהם פתוחים להוריד נשמות לפגרים ·
כל מגדים אלו הנשמות · חדשים גם ישנים
אותם שאלו נשמתם מכיום כמה שנים
ואותם שאלו נשמתם מימים מועטים חנו
בכשרון מעשיהם להכנס בע"ה כלם עתידים
לירד בבת אחת להכנס בגופות המוכנים
להם · אמר רבי אחא בר יעקב בת קול
יוצאת ואומרת חדשים גם ישנים דודי
צפנתי לך · צפנתי אותם באותם העולמות
לך בשבילך בשביל שאתה גוף קדוש ונקי ·
ד"א הדודאים (נתנו ריח) אלו מלאכי שלום
נתנו ריח אלו הנשמות שהם ריח העולם
נתנו שבקו כד"א ולא נתן סיחון את
ישראל דתאנא אמר רבי יהודה שלש כתות
של מלאכי השרת הולכים בכל אדם וכו'
שבת לוות לנשמה עד מקום מנוחה ·
ובזמן עקים על פתחינו כל מגדים · אמר
רבי יהודה אלו הן הגופות שהם עומדים
בפתחי קברות לקבל נשמתן תומ"ה עת
פתקא דחושבנא וכרוז מכריז ואומר רבונו
של עולם חדשים גם ישנים אותם שנקברו
מכמה ימים ואותם שנקברו מזמן מועט
כלם צפנתי לך למיפק להו בחושבנא ·

מאן דישגח וידע לון ובגין כך כתיב °מי
ימלל גבורות יי׳ ישמיע כל תהלתו · ת״ח
אתא שלמה ובעא למיקם על מלוי דאורייתא
ועל דקדוקי אורייתא ולא יכיל אמר °אמרתי
אחכמה והיא רחוקה ממני · דוד אמר
°גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך תא חזי
כתיב בשלמה °וידבר שלשת אלפים משל
ויהי שירו חמשה ואלף · והא אוקמוה דחמשה
ואלף טעמים הוו בכל משל ומשל דהוה אמר ·
ומה שלמה דאיהו בשר ודם כך הוו במלוי ·
מלין דאורייתא דקאמר קב״ה על אחת
כמה וכמה · דבכל מלה ומלה אית בה
כמה משלים כמה שירין כמה תושבחן
כמה רזין עלאין כמה חכמאן ועל דא כתיב
מי ימלל גבורות יי׳ · תא חזי מה כתיב
לעילא ואלה תולדות ישמעאל דאינון תריסר
נשיאין לבתר אמר ואלה תולדות יצחק ס״ד
דכיון דכתיב ביה בישמעאל דאוליד תריסר
נשיאין ויצחק אוליד תרין בנין דדא אסתלק
ודא לא אסתלק על דא כתיב מי ימלל גבורות
יי׳ דא יצחק ויצחק אפיק ליה ליעקב דהוה
איהו בלחודוי יתיר מכלהו דאוליד תריסר
שבטין קיומא דלעילא ותתא אבל יצחק
לעילא בקודש׳ עלאה * ועשו לתתא ועל
דא כתיב מי ימלל גבורות יי׳ ישמיע כל
תהלתו דא יעקב כד אתדבק שמשא בסיהרא
כמה ככביא נהירין מנייהו · ואלה תולדות
יצחק בן אברהם · אמר רבי יוסי מאי
שנא דעד הכא לא כתיב בן אברהם
והשתא אמר אלא אע״ג דכתיב ויברך
אלהים את יצחק בנו השתא דמית
אברהם דיוקניה הוה ביה ואשתאר ביה
ביצחק דכל מאן דחמי ליצחק הוה אמר
דא אברהם ודאי והוה סהיד ואמר אברהם
הוליד את יצחק · רבי יצחק קם ליליא חד
למלעי

אמר רב יהודה אמר רב עתיד הקב״ה תהלים קד
לשמוח באותו זמן עם הצדיקים להשרות
שכינתו עמהם והכל ישמחו באותה שמחה
הה״ד °ישמח יי׳ במעשיו · אמר רבי יהודה שם קד
עתידים הצדיקים באותו זמן לברא עולמות קהלת ז
ולהחיות מתים · א״ל רבי יוסי והתנן °אין
כל חדש תחת השמש · א״ל רבי יהודה ת״ש תהלים קיט קהלת א
בעוד שהרשעים בעולם וירבו׳ כל העולם מלכים א ה
אינו בקיום · וכשהצדיקים בעולם אזי העולם
מתקיים ועתידים להחיות מתים כדקאמרן ·
°עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם זכריה ח
ואיש משענתו בידו מרוב ימים כדכתיב
* לעיל · באותו זמן ישיגו הצדיקים דעת קיד ע״ב
שלימה דאמר רבי יוסי ביומא דיחדי קב״ה
בעובדוי זמינין אינון צדיקייא למנדע ליה
בלבהון וכדין ישגי שכלתנו בלבהון כאילו
חזו ליה בעינא הה״ד °ואמר ביום ההוא ישעיה כה
הנה אלהינו זה וגו׳ ושמחת הנשמה בגוף
יתר מכלם על שיהיו שניהם קיימים וידעו
וישיגו את בוראם ויהנו מזיו השכינה וזהו
הטוב הגנוז לצדיקים לעתיד לבא הה״ד
ואלה תולדות יצחק בן אברהם אלו הם
תולדות השמחה והשחוק שיהא בעולם באותו
זמן בן אברהם היא הנשמה הזוכה לכך ס״א וישמעאל
ולהיות שלימה במעלתה · אברהם הוליד את
יצחק הנשמה מולידה השמחה והשחוק
הזה בעולם · אמר רבי יהודה לרבי חייא
הא דתנן דעתיד הקב״ה לעשות סעודה
לצדיקים לעתיד לבא מאי היא אמר ליה
[א] עד לא אזלית קמי אינון מלאכין קדישין א עדיין לא הלכתי לפני מלאכי׳ קדושי׳ לידע מה יהיה הסעוד׳ לעתיד לבא
מארי מתני׳ הכי שמיע לי כיון דשמעית
הא דאמר רבי אלעזר אתישבא בלבאי
דאמר רבי אלעזר סעודת הצדיקים לעתיד
לבא כהאי דכתיב °ויחזו את האלהים ויאכלו שמות כד
וישתו ודא הוא דתנן ניזונין ואמר רבי
אלעזר

א שם מקו' ור' יהודה עמד שם לעסוק בתורה למלעי באורייתא ור' יהודה קם [א] בקסרוי
בההיא שעתא · אמר רבי יהודה איקום
ואיזיל לגבי רבי יצחק ואלעי באורייתא
ונתחבר בהדא אזל עמיה חזקיה בריה דהוה
רביא כד קריב אבבא שמע ליה לרבי יצחק
דהוה אמר ויהי אחרי מות אברהם ויברך
שמות לד אלהים את יצחק בנו וישב יצחק עם באר
לחי רואי האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו
סיפיה רישיה · מאי שנא דקב"ה אצטריך
לברכא ליה ליצחק · בגין דאברהם לא ברכיה
מאי טעמא משום דלא יתברך עשו וע"ד
סליקו אינון ברכאן לקב"ה ואוקמוה · וישב
יצחק עם באר לחי ראי מאי לחי ראי אלא
תהלים לד דאתחבר בה בשכינתא בירא דמלאך קיימא
אתחזי עלה כתרגומו ובג"כ ברכיה · אדהכי
שם ס בטש רבי יהודה אבבא ועאל ואתחברו אמר
ר' יצחק השתא זווגא דשכינתא בהדן ·
אמר רבי יהודה האי באר לחי רואי דקאמר'
שפיר אבל במלה אשתמע · פתח ואמר
שיר ד מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון
האי קרא אתמר · אבל הא אוקמוה מעין
גנים דא אברהם באר מים חיים דא
ס ב * יצחק ונוזלים מן לבנון דא יעקב · באר
איוב מ מים חיים דא יצחק · היינו דכתיב וישב
ישעיה כז יצחק עם באר לחי ראי · ומאי באר דא
שם א * שכינתא לחי דא חי העולמים צדיק חי
העולמים וליה לאפרשא לון חי הוא בתרי
עלמין חי לעילא דאיהו עלמא עלאה חי
לגבי עלמא תתאה ועלמא תתאה בגיניה
קיימא ונהרא · תא חזי סיהרא לא
אתנהירת אלא כד חזיא ליה לשמשא
וכיון דחזיא ליה אתנהיר ועל דא האי
באר לחי רואי ודאי והדין אתנהרא
וקיימא במיין חיין לחי ראי בגין לאתמליא
ולאתנהרא מהאי חי · תא חזי כתיב
ובגיהו

אלעזר באתר חד תנינן נהנין ובאתר אחרא
תנינן זונין מאי בין האי להאי אלא הכי
אמר אבוי הצדיקים שלא זכו כל כך נהני
מאותו זיו שלא ישיגו כ"כ אבל הצדיקים
שזכו זונין עד שישיגו השגה שלמה ואין
אכילה ושתיה אלא זו וזו היא הסעודה
והאכילה ומנא לן הא ממשה דכתיב ויהי
שם עם יי' ארבעים יום וארבעים לילה
לחם לא אכל ומים לא שתה מ"ט לחם
לא אכל ומים לא שתה מפני שהיה
זון מסעודה אחרת מאותו זיו של מעלה
וכהאי גוונא סעודתן של צדיקים לעתיד
לבא · אמר ר' יהודה סעודת הצדיקים
לעתיד לבא לשמוח בשמחתו הה"ד ישמעו
ענוים וישמחו · רב הונא אמר מהכא
וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו · אמר
ר' יצחק הא והאי איתא לעתיד לבא
ותאנא אמר רבי יוסי יין המשומר בענביו
מששת ימי בראשית אלו דברים עתיקים
שלא נגלו לאדם מיום שנברא העולם
ועתידים להתגלות לצדיקים לעתיד לבא וזו
היא השתיה והאכילה (ושתיה) ודאי דא היא ·
א"ר יהודה ברבי שלום א"כ מהו לויתן ומהו
השור דכתיב כי בול הרים ישאו לו אמר
רבי יוסי והא כתיב בעת ההיא יפקוד יי'
בחרבו הקשה והגדולה והחזקה על לויתן
נחש בריח ועל לויתן נחש עקלתון והרג את
התנין אשר בים הא הכא תלתא אלא רמז
הוא דקא רמז על מלכוותא · אמר רבי תנחום
לית למימר על מה דאמרו רבנן ודאי כך
היא · אמר רבי יצחק אנא הוינא קמיה דרבי
יהושע ושאילנא האי מלה אמרנא האי
סעודתא דצדיקיא לעתיד לבא אי כך הוא
לא אתיישבא בלבאי דהא אמר רבי אלעזר
סעודת הצדיקים לעתיד לבא כהאי גוונא
דכתיב

ניהו בן יהוידע [א] בן איש חי דהוה צדיק
יר לדריה כמה דחי דלעילא נהיר לעלמא
כל זמנא האי בתר לחי אסתכל וחמי בגין
תנהרא כדקאמרן · וישב יצחק עם באר
י ראי · היינו דכתיב בקחתו את רבקה
יב בהדה ואתאחיד עמה חשך בלילה
תיב שמאלו תחת לראשי · ותא חזי
זק בקרית ארבע הוה בתר דמית אברהם
ו וישב יצחק עם באר לחי רואי דאזדווג
ה ואחיד ביה בההוא בירא לאתערא
ימותא כדקאמרן · פתח רבי יצחק
מר וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו
אף זורח הוא שם · וזרח השמש דא
שא דנהיר לסיהרא דכד אתחזי
דה כדין נהרא ואתנהיר וזרח מאתר
אה דקיימא עליה מתמן זרח תדיר · ובא
שמש לאזדווגא בהדה דסיהרא · הולך
דרום דאיהו ימינא ושוי תוקפיה ביה
ין דתוקפיה ביה כל חילא דגופא בימינא
א וביה תליא · ולבתר סובב אל צפון
יר לסטרא דא ונהיר לסטרא דא · סובב
בב הולך הרוח בקדמיתא כתיב שמש
שתא רוח אלא כלא חד ורזא חדא וכל
בגין דסיהרא אתנהרא מניה ויתחברון
ווייהו · תא חזי כד אתא אברהם
למא חביק לה לסיהרא וקריב לה כיון
תא יצחק אחיד בה ואתקיף בה כדקא
ות ומשיך לה ברחימו כמה דאתמר דכתיב
אלו תחת לראשי כיון דאתא יעקב כדין
תחבר שמשא בסיהרא ואתנהיר ואשתכח
קב שלים בכל סטרין וסיהרא אתנהירת
תתקנת בתריסר שבטין · פתח רבי
ודה ואמר הנה ברכו את יי' כל עבדי
וגו' · האי קרא אוקמוה אבל תא חזי

דכתיב ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו · שמואל ב כב שמות כד
אמר רבי יהושע שפיר קאמר רבי אלעזר א בהקדמה ד ע"א
וכך הוא · עוד אמר רבי יהושע האי
מהימנותא דאמרו רבנן לרוחא דעלמא
דזמינין אינון בההי סעודתא דלויתן והשור
תורא ולמשתי חמרא טב דאתנטר מכד
אתברי עלמא קרא אשכחו ודרשו דכתיב שיר ב
ואכלתם לחמכם לשובע · אמר ר' זירא ויקרא טו
כל מיני פיתוי פתה הקב"ה לישראל
להחזירם למוטב ודא הוא יתיר מכלהון
דאמר להו ואכלתם לחמכם לשובע ובקללות
ואכלתם ולא תשבעו ודא קשיא להו מכלהו קהלת א
מ"ט דכתיב מי יתן מותנו ביד יי' בארץ שמות יז
מצרים וגו' · אמר רבי זירא מלמד דמשום
האכילה מסרו נפשם למות בידם · כיון
שראה הקב"ה תאותם אמר להם אם
תשמעו לקול המצות ואכלתם לשובע כדי
להניח דעתם · הה"ג חמו רבנן דגלותא
אתמשך אסתכמו על קראי דאורייתא ואמרו
דזמינין למיכל ולמחדי בסעודתא רבה דזמין
קודשא בריך הוא למעבד להו ועל דא
רובא דעלמא סבלו גלותא בגין ההיא
סעודתא · אמר רבי יוחנן לית לן לסתור
מהימנותא דכלא אלא לקיימא ליה דהא
אורייתא אסהידת עלוי דהא אנן ידעין
מהימנותא דצדיקים וכסופא דלהון מאי
היא דכתיב נגילה ונשמחה בך ולא שיר א
באכילה · נזכירה דודיך מיין והיא
סעודתא דזמינין בה יהא לון חולק למהוי
מנה וזו היא השמחה והשחוק · ואלה
תולדות יצחק שיצחקו הצדיקים לעתיד
לבא · אברהם הוליד את יצחק זכות הנשמה
מוליד השחוק הזה והשמחה בעולם : תהלים קלד

ויהי

ה ברכו את יי' ומאן אינון דיתחזון לברכא ליה לקב"ה כל עבדי יי' בגין דכל בר נש
בעלמא

בעלמא מישראל אע"ג דלא יתחזון לברכא
שיר א ליה לקב"ה ברכתא דבגינייהו יתברכון עלאין ותתאין מאן הוא ההוא דברכין ליה עבדי ה' ולא כלהו ומאן אינון דברכתהון ברכתא העומדים בבית ה' בלילות אלין אינון דקיימו בפלגות ליליא ואתערי למקרי באורייתא אלין קיימי בבית ה' בלילות דהא כדין קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן · ואנן קיימי הכא לאתערא במלי דאורייתא נימא במלי דיצחק דאנן ביה ·

א בדבר זה יסדרנה מחלוקת בין החכמים

פתח רבי יצחק ואמר ·

ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה וגו' · בן ארבעים שנה אמאי אתא למימני הכא דהוה בן ארבעים שנה כד נסיב לה לרבקה אלא ודאי הא אתכליל יצחק בצפון ודרום באשא ומיא וכדין הוה יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה · כמראה הקשת · ירוק חוור סומק · בת שלש שנים אחיד בה כד אחיד בה ברבקה
פ"א עקפין וכד אוליד אוליד בן ששים לאולדא כדקא
זבחים כה יאות בגין דיפוק יעקב שלם מבן ששים שנה כדקא יאות וכלהו אחיד להו יעקב לבתר ואתעביד גבר שלים · בת בתואל הארמי מפדן ארם אחות לבן הארמי · מאי היכפת לן כולי האי דהא כבר אתמר
בראשית ז ובתואל ילד את רבקה וגו' · והשתא אמר בת בתואל הארמי ולבתר מפדן ארם ולבתר אחות לבן הארמי אלא אוקמוה דהות בין רשעים ואיהי לא עבדת כעובדייהו דהוה בת בתואל ומפדן ארם ואחות לבן וכלהו הייבין לאבאשא והיא סלק' עובדין דכשרן ולא עבדת כעובדייהו השתא אית לאסתכלא

ויהי יצחק בן ארבעים שנה · רבי נ...
בשם רבי יוסי פתח ואמר ישקני
מנשיקות פיהו וגו' · בכמה מעלות נברא
העולם דתנינן אמר רבי אחא בר יעקב כ...
מה שברא קב"ה בעולמות שלו הוא ממנ...
היו בתוף ומי אמר רבי אחא הכי הכ...
ושלום דהא במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא
דאי תימא הכי המלאכים שהם נבראים
רוח הקדש ממש יאמר שים שתוף בהכ...
הא כל אפייא דדהון ודידן שוין · אמ...
רבי אבא [א] במלה דא יסגי פלוגתא בעלמא
דהא תנן במתניתין דידן דכל דעבד קב"ה
עבד כגון גופא ונשמתא ואי תימא דהא
לית גופא למלאכים כ"כ אבל לית אינו...
יכלין למעבד עבידתא עד שישתתף בה
ההיא נשמתא קדישא דהיא סיועא דלעילא
ובהאי גווני כל מאן דעביד אצטריך לההוא
סיועא דלעילא מניה א"ר יוסי בההיא
שעתא דזמין קב"ה לאחיא מתיא והא סופא
דכל * עמיקין (עתיקין) בארבעים ליהוי
וגזר קיים ארבעים יכנו לא יוסיף סוף
הליכתם של ישראל במדבר בשנת הארבעים
ארבעים שנה קודם תחיית הגוף ממתנת ל...
הנשמה בארץ ישראל בשנת הארבעים
יקומון הגופות מעפרא · בארבעים נגלא
הגשם הה"ד ויהי הגשם על הארץ
ארבעים יום וכתיב ויהי מקץ ארבעים
יום ויפתח נח · זמן גאולתם ש...
ישראל בשנת הארבעים הוא ובחמשים
אתי ישוב עלמא דהיא היובל החזרת
הנשמה

אי רבקה הות בת עשרין שנין או יתיר או בת שלש עשרה כדין הוא שבחא דילה
דלא עבדת כעובדייהו אבל עד כען בת שלש שנים הות מאי שבחא דילה · אמר
רבי יהודה בת ג' שנים הות ועבידת לעבדא כל ההוא עובדא · אמר רבי יצחק
אף על גב דכולי האי עבדת לא ידענא אי עובדהא אי אינון כשרן או לאו ·
אלא

אלא תא חזי כתיב °כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות · כשושנה דא כנסת ישראל דאיהי בין אוכלוסהא כוורדא בין כובין · ורזא דמלה יצחק אתי מסטרא דאברהם דאיהו חסד עלאה ועביד חסד עם כל בריין ואע"ג דאיהו דינא קשיא · ורבקה אתת מסטר' דדינא קשיא ואסתלק' מבינייהו ואתחברת ביצחק דהא רבקה מסטרא דדינא קשיא אתיא ואע"ג דאיהי מסטרא דדינא רפיא הות · והוטא דחסד תלי בה ויצחק דינא קשיא ואיהי רפיא · כשושנה בין החוחים הוות ואי לאו דאיהי רפיא לא יכיל עלמא למסבל דינא קשיא דיצחק כגוונא דא קב"ה מזווג זווגין בעלמא חד תקיף וחד רפיא בגין לאתתקנא כלא ויתבסם עלמא · פתח רבי יהודה אבתריה ואמר :

ויעתר יצחק ליי' לנכח אשתו · מהו ויעתר דקריב ליה קרבנא וצלי צלה ומה קרבנא קריב · עולה קריב דכתיב ויעתר לו יי' כתיב הכא ויעתר לו יי' וכתיב התם °ויעתר אלהים לארץ וגו' מה להלן קרבן אף כאן קרבן · כתיב ויעתר יצחק כתיב ויעתר לו דנפק אשא מלעילא לקבלא אשא דלתתא ד"א ויעתר יצחק דצלי צלותיה חתר חתירה לעילא לגבי מזלא על בנין דהא בההוא חתר תליין בנין דכתיב °ותתפלל על ה' וכדין ויעתר לו יי' אל תקרי ויעתר לו אלא ויחתר לו · חתירה חתר ליה קב"ה וקביל ליה וכדין ותהר רבקה אשתו · תא חזי עשרין שנין אשתהי יצחק עם אתתיה ולא אולידת עד דצלי צלותי' בגין דקב"ה אתרעי בצלותהון דצדיקיא בשעתא דבעאן קמיה צלותהון על מה דאצטריכו מאי טעמא בגין דיתרבי ויתוסף רבות קודשא לכל מאן

דאצטריך

שיר ב הנשמה לגוף בשנת הארבעים שהמתינה לו בארץ ישראל הה"ד ויהי יצחק בן ארבעים שנה שהמתין לגוף · בקחתו את רבקה בהכנסתה בגוף המזומן לו באותה שעה בהכנסתה בו אין תאותם וכסופם אלא ליהנות מזיו השכינה וליזון מזיוה הה"ד

שיר א °ישקני מנשיקות פיהו אמר רבי אבא ישקני יפרנסני שאין פרנסתן אלא ליהנות וליזון מזיוה של מעלה אמר רבי יוסי סופיה דקרא מוכח דכתיב כי טובים דודיך מיין · בת בתואל · בת בתו של אל · רב הונא אמר לא כך הוא והכא הוית בברכי הים ושמענא דהוו קראן להוא גרמא דשדרה ההוא דאשתאר בקברא מכל גופא · בתואל רמאה · שאלית עליה אמרו דהוא כריסא (דמיא) דהויא דאיהו רמאה וההוא גרמא הוא רמאה מכל שאר גרמי · דתאנא

א (ואתחנן רסו ע"ב פינחסרכב א ואדא כח ב) [א] אר"ש ההוא גרמא למה אשתאר בקיומא יתיר מכל שאר גרמי משום דאיהו רמאה ולית סביל טעמא דמזונא דבני נשא כשאר גרמי ובגיני כך ההוא תקיף מכל גרמי

שמואל ב כד והוא ליהוי עקרא דגופא אתבני מניה הה"ד בת בתואל הארמי · ותאנא אר"ש הוא רמאי ומעולם רמאי ושכן יצר הרע דאיהו רמאי הה"ד בת בתואל הארמי גרמא רמאה · מפדן ארם מלמד רמאין

שמואל א א כדתנן פדנא דתורא שהוא למד · אחות לבן אחות יצר הרע הארמי · כדתנן בתחלה שהיה מנוול בחטאות בזה העולם נקרא לוט · לעתיד לבא שלא יהא מנוול כדבקדמיתא כמאן דסחי ומטביל מסאבותיה קראן ליה לבן עכ"פ אין יצר הרע בטל מן העולם · ת"ש דהכי אנן אוקימנא במתניתא שתי בנות לוט שהן שתי כחות הגוף המעוררות ליצר הרע עכשיו שאינו מנוול כ"כ ונטבל מלכלוכו

נקדא

דאצטריך בצלותהון דצדיקייא · תא חזי
ראשית כט אברהם לא צלי קמי קב"ה דיתן ליה בנין
אע"ג דשרה עקרה הות · ואי תימא הא
כתיב הן לי לא נתת זרע ההוא לאו בגין
צלותא הוה (נ"א ההוא לא בעי בנין) אלא
כמאן דמשתעי קמי מריה · אבל יצחק צלי
ישעיה נג על אתתיה בגין דהא איהו הוה ידע דלאו
איהו עקר אלא אתתיה · דיצחק הוה ידע
ברזא דחכמתא דיעקב זמין למיפק מניה
בתריסר שבטין אבל לא ידע אי בהאי
אתתא אי באחרא ועל דא לנכח אשתו ולא
לנכח רבקה · אמר ההוא רביא בריה
דרבי יהודה אי הכי אמאי לא רחים ליה
יצחק ליעקב כל כך כמו לעשו הואיל והוה
ידע דזמין איהו לקיימא מניה תריסר שבטין
א"ל שפיר קאמרת אלא כל זינא רחים ליה
לזיניה ואתמשיך ואזיל זינא בתר זיניה ·
תא חזי עשו נפק סומק כמה דכתיב ויצא
הראשון אדמוני כלו וגו' ואיהו זינא דיצחק
דאיהו דינא קשיא דלעילא ונפק מניה
עשו דינא קשיא לתתא דדמיא לזיניה וכל
זינא אזיל לזיניה ועל דא רחים ליה לעשו
יתיר מיעקב כמה דכתיב ויאהב יצחק את
עשו כי ציד בפיו · כתיב הכא כי ציד בפיו
ראשית י / א לקמן קמב ב וכתיב התם °על כן יאמר א כנמרוד גבור
ציד לפני יי' · א"ר יצחק כתיב :

ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר
אם כן למה זה אנכי
ותלך לדרוש את יי' · לאן אתר אזלת לבי
מדרשא דשם ועבר · ויתרוצצו הבנים
בקרבה דתמן הוה ההוא רשע דעשו אגח
יחזקאל ט קרבא ביה ביעקב · ויתרוצצו אתברו כמה
דאמרי' רצץ את מוחו · אתברו דא עם דא
ואתפלגו · ת"ח דא סטרא דרוכב נחש ודא
סטר' דרוכב על כרסיא שלימת' קדיש' בסטר'
דשמשא

נקרא לבן ולוהן שתי בנות אין בטלות ממ
הה"ד °וללבן שתי בנות · אמר רבי יוס
כך הוא תמן כתיב בכירה וצעירה והכ
כתיב גדולה וקטנה · אמר רבי יוסי אב
אין בכח לעשות רע ולהתעורר ליצר הר
כמתחלה משמע דכתיב שם הגדולה לא
שלאה מכחה ומרשעתה ושם הקטנה רח
שאין בה כח המתעורר כד"א °ורחל לפ
גחזיה נאלמה · אמר רב הונא זה יצר הר
ושתי בנותיו מתחלפות מכמות שה
בראשונה · בתחלה לוט מקולל מנוול עכ
לבן מלובן שאינו מקולל ומנוול בניוו
כבראשונה · בתחלה שתי בנותיו חזקות
אחת ואחת בכחה ועכשיו שם הגדולה לאה
לאה בלא כח לאה בלא חוזק · לאה ממעשי
הראשונים ושם הקטנה רחל כדקאמרן ול
כמות שהיו בראשונה · אמר רבי אחא ב
יעקב תא חזי מה כתיב ויעתר יצחק לי
לנכח אשתו כי עקרה היא אמר רבי את
מפני מה היא עקרה מפני שיצר הרע אי
נמצא בכחו בעולם ועל כך אין נמצא פרי
ורביה זולתי בתפלה מה כתיב ויעתר
יי' ותהר רבקה אשתו כיון שמתעורר יצ
הרע נמצא פריה ורביה אמר רבי יוסי א
מה הפרש בין העולם הזה לאותו הז
ועוד דהא קרא קאמר דקב"ה עביד א
אלא כך הוא דקב"ה אתער ליה להכו
עניינא דצריך לזווגא ולא לכל שעתא דיה
תדיר עם ב"נ כמו כען דאיהו אשתכ
תדיר וחטאן ביה בני נשא אלא להכו
זווגא בלחודוי ואתערותא הכי
אתערותא דקב"ה ליהוי הה"ד °והסירות
את לב האבן מבשרכם ונתתי לכ
לב בשר · מהו לב בשר · אמר
יהודה לב להוליא בשר ול"א לדבר אחר
רבי

משא למשאה בסיהרא · ותא חזי בגין
תמשך עשו אבתריה דההוא נחש אזיל
יה יעקב בעקימא · כנחש דאיהו חכים
הו אזיל בעקימו כד"א · והנחש היה ערום
חכים · ועובדוי דיעקב לגביה הוו ליה
ום · והכי אצטריך ליה · בגין לאמשכא ליה
שו בתריה דההוא נחש ויתפרש מניה · ולא
ליה חולקא עמיה בעלמא דין ובעלמא
תי · ותנינן בא להרגך אקדים אנת
וליה · כתיב בבטן עקב את אחיו דאשרי
לתתא בההוא עקב · הה"ד וידו אוחזת
קב עשו · דשוי ידוי על ההוא עקב לאכפיי
· ד"א וידו אוחזת דלא יכיל למיפק מניה
ל וכל · אלא וידו אוחזת בעקב עשו · דא
ברא דאתכסיא נהורא בגין עקב דעשו
דא אצטריך ליה למיהך עמיה
כמתא בגין לדחייא ליה לתתא
ויתדבק באתריה :

קרא שמו יעקב · קב"ה קרי ליה
יעקב ודאי · תא חזי כתיב
י קרא שמו יעקב נקרא שמו לא כתיב
א קרא שמו ויעקבני ודאי חמא ליה
"ה דהא ההוא חויא קדמאה איהו
ים לאבאשא כיון דאתא יעקב אמר הא
אי חכים לקבליה · ובגין כך קרא ליה
קב · והא *אוקימנא בכל אתר ויקרא
תם כאי הוא דרגא בתראה כמה דכתיב
קרא אל משה וגו' והכא ויקרא שמו יעקב
ל אתר שמיה לא אקרי (ד"א ל"נ אלא)
ידא דבר נש באתר אחרא מה כתיב
יקרא לו אל אלהי ישראל · קב"ה קרא
ה ליעקב אל · א"ל אנא אלהא בעלאי
נת אלהא בתתאי · ותא חזי יעקב הוה
ע דעשו הוה ליה לאתדבקא בההוא
יא עקימא ועל דא בכל עובדוי
תמשך עליה כחויא עקימא אחרא
בחכמתא

רבי יצחק ברבי יוסי הוה אתי מקפוטקיא
ללוד פגע ביה רבי יהודה א"ל רבי יצחק
תאמר דחבירנא חכימי מתניתא אתערו
להאי ענייגא דיצר הרע יתנשי מן עלמא
בר הכיא שעתא לזיווגא א"ל הייך הכי
אצטריך יצר הרע לעולם כמטרא לעולם
דאלמלא יצר הרע חדוותא דשמעתא לא
ליהוי אבל לא מכוולא כקדמיתא למחטי ביה
הה"ד °לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי ישעיה יא
וגו' · אמר רבי שמעון הוא לבא דמדוריה
דיצר הרע ביה רבי אליעזר אומר לבא טבא
בניינא דגופא ונשמתא ובג"כ כתיב °ואהבת דברים ו
את יי' אלהיך בכל לבבך דהוא עקרא דכלא
כד אתא רב כהנא אמר הכי אמרי'
משמיהון דמארי מתניתא תרי בניינא דגופא
אינון כבדא ולבא דאמר רבי שמעון אמר
ר' יהודה כבדא ולבא אינון מנהגי גופא
בכל סטרי אברוי מנהגא דרישא מוחא אבל
דגופא אינון תרין וקדמאה הוא כבדא
תניינא לבא והיינו דכתיב בפרשתא :

ויתרוצצו הבנים בקרבה אלין תרין
בנייני דגופא · מ"ט ויתרוצצו
משום דלבא (אתערי) אתנשי מניה יצר הרע ·
ויתרוצצו (שאלו) וישליו מבעי ליה אלא אמר
רב הונא ויתרוצצו וישברו כלומר נשבר כחם
וחילם · אמר רבי יהודה הגוף מהו אומר אם קה כ
כן למה זה אנכי ולמה נבראתי מיד ותלך
לדרוש את יי' : **ויאמר** יי' לה שני
גוים בבטנך ושני לאומים וגו' · אלו השני
גאים הכבד והלב רבי יוסי אמר המוח
והלב רבי יהודה אמר המוח אין בכלל זה ראשית לג
משמע דכתיב בבטנך והמוח אין בבטן אלא
בראש · ושני לאמים ממעיך ורב יעבוד
לצעיר זהו הכבד שהוא רב וגדול והוא משמש
לפני הלב דאמר רבי יהודה הכבד קולט
הדם ומשמש בו לפני הלב :
ויצא

בחכמתא בעקימו וכדי אצטריך ׳ ואתייא דא
כי הא דאמר רבי שמעון מאי דכתיב
בראשית א ויברא אלדים את התנינים הגדולים דא
יעקב ועשו ׳ ואת כל נפש החיה הרומשת
אלין שאר דרגין דביניהו ׳ ודאי אתעביד
יעקב חכים לקבליה דההוא חויא אחרא
והכי אצטריך ובג״כ בכל ירחא וירחא חד
שעיר בגין לאמשכא ליה לאחריה ויתפרש
מן סיהרא ׳ וכן ביומא דכפורי לאקרבא
ההוא שעיר ׳ ודא בחכמה לשלטאה עליה
ויקרא יו ולא יכיל לאבאשא דכתיב ונשא השעיר
עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה ואוקמוה
דדא עשו דאיהו שעיר וכלא בחכמה
וברמאות לגביה ׳ מאי טעמא משום דכתיב
תהלים יח ועם עקש תתפתל בגין דאיהו חויא בישא
עקים רוחא חכים לאבאשא אסטי לעילא
ואסטי לתתא ׳ ובגין כך ישראל מקדמין
שמות יח וחכמין ליה בחכמה בעקימו בגין דלא יכיל
לאבאשא ולשלטאה ׳ ועל דא יעקב דאיהו
ברזא דמהימנותא כל עובדוי לגבי דעשו
בגין דלא יהב דוכתא ליה להוא חויא
לסאבא מקדשא ולא יקריב לגביה ולא
ישלוט בעלמא ועל דא לא אצטריך ליה
לאברהם לאתנהגא בעוקמא ולא ליצחק
בגין דעשו דאיהו סטרא דההוא חויא עד
לא אתא לעלמא אבל יעקב דאיהו מאריה
כא ב *דביתא אבעי ליה לקיימא לקבליה דההוא
חויא דלא יהיב ליה שלטנותא כלל לסאבא
בי מקדשא דיעקב וע״ד אצטריך ליעקב
יתיר מכל בני עלמא ובג״כ ישראל קדישין
דברים לב אתבררו חולק עדביה דקב״ה דכתיב כי
חלק יי׳ עמו יעקב חבל נחלתו :

ויגדלו הנערים סטרא דאברהם גרים
לון לאתגדלא וזכותיה סייע לון
הוא הוה מחנך לון במצות דכתיב כי ידעתיו
למען אשר יצוה את בניו וגו׳ לאסגאה יעקב
ועשו ׳ ויגדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו׳ ׳ א״ר אלעזר כל חד וחד אתפרש לארח

ויצא הראשון אדמוני ׳ אמר רב כהנ
הכבד הוא הראשון והוא אדמו
למה הוא אדמוני על שבולע את הד
תחלה ׳ ר׳ אליעזר אומר למה נקרא ש
ראשון שהוא ראשון לבלוע הדם מ
המאכל ׳ והוא ראשון לדם אבל לא ליליר
ובמאן נוקים ורב יעבוד לצעיר על שהו
רב וגדול בשעורו מן הלב והוא עובד ללב
א״ר אבא למה אתא פרשתא דא א
לאחזאה לבני עלמא דאע״ג דהכיא שלימות
ליהוי בארעא ארחיה וטבעיה דעלמא
אשתני ׳ ר׳ ייסא אמר בא וראה הכ
הוא הצד ציד והוא צד בפיו והלב ה
החושב והוא יושב אהלים הה״ד ויזד יעק
נזיד חושב מחשבות נושא ונותן בתורה

ויזד יעקב נזיד ׳ רבי בו בשם רבי א
אמר לעולם טבעו של עולם א
משתנה ׳ בא וראה מה כתיב ויזד יעק
נזיד כד״א אשר זדו עליהם ותרגו
דחשיבו כלומר הלב חושב ומהרהר בתו
בידיעת בוראו מה כתיב ויבא עשו
השדה והוא עיף הכבד שדרך טבעו לצ
ולצוד ציד בפיו לבלוע ואינו מוצא נק
עיף והוא אומר ללב עד שאתה מהר
בדברים אלו בד״ת הרהר באכילה ובשתי
לקיים גופך הה״ד ויאמר עשו אל יע
הלעיטני נא מן האדום האדום הזה
כן דרכי לבלוע הדם ולשגר לשאר האבר
כי עיף אנכי בלא אכילה ושתייה וה
אומר תן לי הראשון והמובחר מכל
שתבלע ׳ תן לי בכורתך הה״ד מכרה כי
את בכורתך לי קוזמיתא דתאיבא עד ש
מהרהר וחושב במאכל בולע הכ
דאלמלא הוא כשופא והרהורא דל
במאכל לא יוכלו הכבד והאברים לבלו
דאמר

דא

לסטרא דמהימנותא ודא לסטרא דע"ז וכן
ה במעוי דרבקה דתמן כל חד אזיל לסטרי'
ד איהי אשתדלת בעובדין דכשרן או עברת
ניך לאתר טוב למעבד פקודי דאורייתא הוה
קב חדי ודחיק לנפקא וכד הוות אזלא סמיך
תר ע"ז הוה רהט בטש לנפקא ואוקמוה
ג"כ כד אתבריאו ונפקו לעלמא כל חד אתפרש
זיל ואתמשך בדוכתיה דאתחזי ליה ועל דא
גדלו הנערים ויהי עשו איש יודע ציד וגו' :

אהב יצחק את עשו כי ציד בפיו · הא
אוקמוה (כמה) דכתיב איש יודע ציד
ש שדה · וכתיב התם הוא היה גבור ציד
י"א ל"נ מאי) איש שדה לקפחא לון לבני נשא
קטלא לון · ואיהו אמר דעביד צלותא ולייד לי'
פומיה · איש שדה בגין דהולך עבדיה לאו איהי
בובא אלא באתר חרוב במדברא בחקלא ועל
א איש שדה ואי תימא היך לא ידע יצחק כל
בדוי בישין דעשו והא שכינתא הות עמיה דאי
ן שריא עמיה שכינתא היך יכיל לברכא ליה
עקב בשעתא דבריכיה אלא ודאי שכינתא הוה
ירא עמיה בביתא ודיירא עמיה תדיר אבל
ן אודעא ליה בגין דיתברך יעקב בלא דעתיה
לא בדעתיה דקב"ה · והכי אצטריך דבההיא
עתא דעאל יעקב קמי אבוהי עאלת עמיה
כינתא וכדין חמא בדעתוי יצחק דאתחזי
רכא ויתברך מדעתא דשכינתא · תא חזי
י"א זמנא חדא הוה יתיב ר"ש ושאר חברייא
אל קמיה רבי אלעזר בריה אמרו ליה לר'
מעון מלתא רבתא בעינן למבעי קמך בעניינא
עקב ועשו איך לא בעא יעקב למיהב לעשו
בשיל דטלופחין עד דזבין ליה בכירותא דיליה
וד דאמר עשו ליצחק אבוהי ויעקבני זה פעמים

דאמר רבי יוסי כן דרך הצדיקים שאינם אוכלים
עד שהאדון אוכל · אמר רבי יוסי כתיב לאחר
כן ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים מהו
עדשים סגלגלין כגלגלתא וגלגלא סביב בעלמא
כלומר דלא אתנשי מארחיה · כך הוא ב"ה
בההוא זמנא אע"ג דכל ההוא טיבו ויקר ושלימותא
ליהוי ארחיה דעלמא למיכל ולמשתי לא יתנשי ·
מתניתין תנן ארבע רוחות העולם מנשבן ועתיד
קב"ה להתעורר רוח אחד לקיים הגוף שיהא
כלול מד' רוחות הה"ד (יחזקאל לז) מארבע רוחות
באי הרוח בארבע לא כתיב אלא מארבע רוחות
העולם שיהא כלול מארבעתם ותאנא אותו
הרוח הוא רוח המוליד הוא הרוח האוכל ושותה
ואין בין העולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד
מלכיות בלבד ואין בין עולם הזה לתחיית המתים
אלא נקיות והשגת ידיעה · רב נחמן אמר
ואריכות ימים אמר רב יוסף וכי ימות המשיח
ותחיית המתים לאו חד הוא א"ל לא דתנן בית
המקדש קודם לקבוץ גליות קבוץ גליות קודם
לתחיית המתים ותחיית המתים הוא אחרון
שבכלם · מ"ל דכתיב (תלים קמז) בונה (קלד א)
ירושלם יי' נדחי ישראל יכנס הרופא לשבורי
לב ומחבש לעצבותם זו היא תחיית המתים שהיא
הרפואה לשבורי לב על מתיהם · בונה ירושלם
תחלה ואחריו נדחי ישראל יכנס והרופא לשבורי
לב אחרון על הכל · תנן מ' שנה קודם הקבוץ
גליות לתחיית המתים כדאמרינן ויהי יצחק בן
ארבעים שנה האי ארבעים שנה מאי עבידתייהו
אמר רב כהנא אמר רבי ברוקא מקבוץ גליות
עד תחיית המתים כמה צרות כמה מלחמות
יתעוררו על ישראל ואשרי הנמלט מהם דכתיב
בעת

ל בהדין שעתא אתון חייבים לקבלא מלקות דהאמנתון לפתגמי דעשו ושקרתון לפתגמי דיעקב דהא
ת אסהד עליה ויעקב איש תם · ותו כתיב תתן אמת ליעקב אלא כך הוא ענייניה דיעקב עם
ו בגין דעשו הוה סני לבכירותא בקדמיתא והוה בעי מניה דיעקב דלסבה ליה אפילו בלא
כסף הה"ד ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה) :

זד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף · אמר רבי אלעזר ויזד יעקב הא אוקמוה דהא בגין
אבלותא דאברהם הוה אבל ויזד יצחק נזיד מבעי לי' אלא ויזד יעקב נזיד דאיהו הוה ידע עקרא

דיליה בההוא סטרא דאתדבק ביה ובג"כ עבד
תבשילין סומקין עדשים תבשיל סומקא דתבשילא
דא מתבר חילא ותוקפא דדמא סומקא בגין
לתברא תוקפיה וחיליה ובג"כ עבד ליה בחכמתא
בההוא גוונא סומקא ועל ההוא תבשילא אודבן
ליה לעבדא וזבין בכירותיה ליעקב ובההיא שעתא
ידע יעקב דבגין שעיר חד דיקרבון ישראל לגבי
דרגא דיליה יתהפך לעבדא לבנוי ולא יקטרג
לון · ובכלא אזל יעקב לגביה דעשו בחכמה בגין
ההוא דרגא חכים דעשו ולא יכיל לשלטאה
ואתכפיא ולא אשתאב (ביה) ביתיה ואיהו יגין
עליה · (חסר ומצאנו בס"א וז"ל) ויאמר עשו אל
יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה אמאי
כתיב תרי זמני האדום אלא בגין דכל מה דאית
ביה אדום כד"א ויצא הראשון אדמוני ותבשילו
אדום דכתיב מן האדום האדום הזה · וארעא
דיליה אדומה דכתיב ארצה שעיר שדה אדום
וגוברין דיליה אדומין דכתיב הוא עשו אבי אדום
ומאן דזמין לאתפרעא מניה אדום דכתיב דודי
צח ואדום ולבושיה אדום דכתיב מדוע אדום
ללבושך וכתיב מי זה בא מאדום) · א"ר יהודה
וכן בלבן אתחזי הכי בגין דהא איהו חרשא הוה
כמה דכתיב (בראשית ל) נחשתי ויברכני יי'
בגללך אע"ג דיעקב אקרי גבר שלים בג"כ הוה
שלים עם מאן דאצטריך ליה למיהך עמיה
ברחמי הוה אזיל ועם מאן דאצטריך למיהך עמיה
בדינא קשיא ובעקימו הוה אזיל בגין דתרי
(קמו א) חולקי הוו ביה ועליה כתיב (תהלים יח)
עם חסיד תתחסד ועם עקש תתפתל · עם חסיד
בסטרא דחס"ד ועם עקש בסטרא דדינא קשיא
כלא כדקא יאות:

ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון וגו' ·
ר' יהודה פתח ואמר (תהלים יא) יי'
צדיק יבחן ורשע ואוהב (ר"ה נחש) חמס שנאה

(דניאל יב) בעת ההיא ימלט עמך כל הנמ
כתוב בספר ר' יהודה אמר מהכא יתבר
ויתלבנו ויצרפו רבים ר' יצחק אמר מהכ
(זכריה יג) וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנת
כבחון את הזהב ובאותם הימים יהיו ימים א
יאמרו אין לי בהם חפץ ומשעה שיעברו הצר
עד תחיית המתים ארבעים שנה רב הונא א
ת"ח כי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במד
וגו' אשר לא שמעו בקול יי' כהאי גוונא (גופ
הכא · אמר רב יוסף כל אלין חד מלה אמ
ולסוף ארבעים שנה שהצרות יעברו והרשע
יכלו יחיו המתים שוכני עפר מ"ט משום דכ
(נחום א) לא תקום פעמים צרה ודי להם בכ
שעברו · ומזמן תחיית המתים יתיישב על
בישובו כה"ד ביום ההוא יהיה יי' אחד ו
אחד · ר"א בן ערך הוה יתיב והוה קא מלע
בנפשו טפי · עאל לקמיה ר' יהושע א"ל ר
נהירו דבוצינא דעלמא למה השוכן א"ל ·
ודחילו סגי עאל בי דהא אנא חמי מה דאת
חברנא מארי מתניתא דשראת עלייהו
קדישין וההוא דאתערו דבשיתאי יהא פורק
שפיר אבל אנא חמי אורכא יתירא על א
דיירי עפרא דבאלף שתיתאי לזמן (שמות
ארבע מאות ותמניא שנין מניה יהיו קיימין
דיירי עפרא בקיומיהון ובגיני כך את
הבירנא על פסוקא דקרא לון בני ח"ת
דיתערון לח"ת שנה והיינו דכתיב (ויקרא
בשנת היובל הזאת תשובו איש אל אח
כשיושלם הזא"ת שהוא חמשת אלפים וא
מאות ותמניא תשובו איש אל אחוזתו אל נפ
שהוא אחוזתו ונחלתו (עוד) א"ר יהושע
תקשי לך האי דהא תנינן שלש כתות הן
צדיקים גמורים ושל רשעים גמורים ושל בינוני
צדיקים

נפשו · כמה עובדוי דקב"ה מתתקנן וכל מה דאיהו עביד כלא על דינא וקשוט · כ
דכתיב (דברים לב) הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט אל אמונה ואין עול צ
וישר הוא · ת"ח לא דן קב"ה לאדם קדמאה עד דפקיד ליה לתועלתיה דלא יסטי לביה ורעו
לארח אחרא בגין דלא יסתאב ואיהו לא אסתמר ועבר על פקודא דמאריה ולבתר כן דן ליה ד

כל דא לא דן ליה כדקא חזי ליה ואוריך
יה רוגזיה ואתקיים יומא חד דאיכו
שנין בר איגון שבעים שנים דמסר ליה
ד מלכא דלא הוה ליה מגרמיה כלום ·
כא דא לא דן ליה לב"כ כעובדוי בישין
כו עביד תדיר דאי הכי לא יכיל עלמא
קיימא אלא קודשא בריך הוא אריך
יה עם צדיקיא ועם רשיעיא יתיר
יקיא · עם רשיעיא בגין דיתובון
ובתא שלימתא דיתקיימון בהאי עלמא
למא דאתי · כמה דכתיב [9]חי אני נאם
גו' אם אחפוץ וגו' כי אם בשוב רשע
יכו וחיה · וחיה בעלמא דין וחיה
מא דאתי · ועל דא אוריך רוגזיה לון
ר · או בגין דיפוק מנהון גזעא טבא
מא כמה דאפיק אברהם מתרח דאיהו
א טבא ושרשא וחולקא טבא לעלמא
קב"ה מדקדק עם צדיקיא תדיר בכל
דין דאינון עבדין בגין דידע דלא יסטון
נא ושמאלא ובג"כ אבחין לון לאו
יה · דהא איהו ידע יצרא ותוקפא
ימנותא דלהון אלא בגין לארמא רישיהון
ייהו כגוונא דא עבד ליה לאברהם דכתיב
אלהים נסה את אברהם מאי נסה הרמת
כמה דאת אמר [9]הרימו נס שאו נס
ם דגלא דיליה בכל עלמא · ואע"ג דהא
מר בגין דא קודשא בריך הוא ארים
א דאברהם בעיניהן דכלא · הדא הוא
יב נסה את אברהם אוף הכי קב"ה בגין
מא דגלא דצדיקיא איהו בחין לון לארמא
ייהו בכל עלמא · צדיק יבחן מאי טעמא
ר רבי שמעון בגין דקודשא בריך הוא
אתרעי בהו בצדיקיא מה כתיב [9]ויי' חפץ
או החלי · ואוקמוה · אבל בגין דרעותא
ב"ה לא אתרעי אלא בנשמתא אבל בגופא
דהא נשמתא איהי דמיא לנשמתא
ילא וגופא לאו איהו חזי לאתאחדא

צדיקים גמורים יקומון בקימה של מתי א"י
מהיום כמה שנים שהם קודמים בתחלה
בשנת הארבעים של קבוץ גליות והאחרונים
כלם לזמן ארבע מאות ושמנה שנה לאלף
הששי כדקאמרן · מאן יזכה להאי ארכא מאן
יתקיים בקיום דהיה בין האי זמנא ועל דא
אצטרינא בנפשאי · א"ל רבי הא תנינן
[9]יהי או"ר יהי ר"ז חזר ואמר בתשובה יתקדם בראשית א
כלא · אמר רבי יהושע אי לאו דאמרת
הכי אחסימנא פומא למלפי פורקנא כל
יומא דכתיב [9]חסן ישועות מהו ישועות יחזקאל לג
אלו המלפים ישועות בכל יום · מה הוא ישעיה לג
דעתוי דרבי אלעזר היינו דכתיב [9]ורבים דניאל יב
מישני אדמת עפר יקיצו משמע דכתיב
מישיני אלו הם הצדיקים הנקדמים בחייהם
קודם זה וכמה שנים הם נקדמים · רבי
יהודה אומר מאתים ועשר שנים · רבי
יצחק אומר רד"י שנה דכתיב [9]ויר"ד במדבר כד
מיעקב וגו' יר"ד שנה נקדמים הצדיקים
לשאר כל אדם · רב נחמן אמר לפי השיעור
שנכלה בעפר · אמר ליה רבי יוסי אם כן
הרבה תחיות הוו אלא כל התחיות יהיו
באותן הזמן והאי דאתמר בחזון [9]ואמת דניאל י
הדבר וצבא גדול : בראשית כב

ויהי רעב בארץ מלבד הרעב הראשון ישעיה סב
אשר היה בימי אברהם · רבי
אבהו פתח ואמר [9]עד שהמלך במסבו נרדי שיר א
נתן ריחו דתנינן ארבע תקופות וארבע
זמנים משונים זו מזו יעברו הצדיקים לעתיד
לבא · האחד אותו זמן ישגא החכמה
בעולם וישיגו השגה מה שלא השיגו
בזה העולם דתנינן אמר רבי פנחס
השגת הצדיקים לעתיד לבא יותר ממלאכי ש"ה יא
השרת דכתיב [9]כמים לים מכסים · השני ישעיה נג
תתעסקון (חסר) :

צעילא ואע"ג דדיוקנא דגופא ברזא עלאה
איהו

איהו · ות"ח בזמנא דקב"ה אתרעי בנשמתיה דב"נ לאתהנאה (נ"א לאתנהרא) בה מן
לגופא בגין דתשלוט נשמתא דהא בעוד דנשמתא עם גופא נשמתא לא יכלא לשלטא
א דכד אתרע (נ"א אתבר) גופא נשמתא שלטא · צדיק יבחן · מאי צדיק יבחן · כד"
ישעיה כח אבן בחן · הכי נמי צדיק יבחן אתקיף ליה כהאי אבן בחן דהיא פנת יקרת כ
תהלים יא צדיק יבחן · ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו מאי שנאה נפשו ס"ד דקב"ה הוי דנפ
שנאה להאות רשע · אלא ההוא דרגא דכל נשמתין תליין ביה שנאה נפשו דההו
רשע דלא בעיא לה כלל לא בעיא לה לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי ובג"כ כתי
עמוס ו ורשע ואוהב חמס שנאה נפשו ודאי · ד"א שנאה נפשו כד"א נשבע אד
יהוה בנפשו ובג"כ צדיק יבחן · ת"ח כד ברא קב"ה לאדם פקיד ליה לאוטבא ליה יה
ליה חכמתא אסתלק בדרגוי לעילא · כד נחת לתתא חמא תיאובתא דיצר הר
ואתדבק ביה ואנשי כל מה דאסתכל ביקרא עלאה דמריה · אתא נח בקדמית
בראשית ו כתיב נח איש צדיק תמים היה ולבתר נחת לתתא וחמא חמרא תקיף דלא צל
מחד יומא ואשתי מניה ואשתכר ואתגלי · כמה דכתיב וישת מן היין וישכר ויתג
בתוך אהלה · אתא אברהם אסתלק בחכמתא ואסתכל ביקרא דמריה · לבתר ויה
רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם כי כבד הרעב בארץ וגו' · לבתר מה כתי
ויעל אברם ממצרים הוא ואשתו וכל אשר לו ולוט עמו הנגבה ואסתלק לדרגיה קדמאה
דהוה ביה בקדמיתא ועאל בשלם ונפק בשלם · אתא יצחק מה כתיב ויהי רעב בא
מלבד הרעב הראשון וגו' · ואזל יצחק ואסתלק מתמן לבתר בשלם וכלהו צדיקייא כל
בחין לון קב"ה בגין ב לארמא רישייהו בעלמא דין ובעלמא דאתי :

א כשהגוף הוא בחסרון וגריעו' אזי הנשמה שולטת משא"כ בהפך
ב להרים ראש הצדיקי' בעוה"ז ובעוה"ב

וישאלו אנשי המקום לאשתו ויאמר אחותי היא כמה דאמר אברהם בגין דשכינת
משלי ז הוה עמיה ועם אתתיה ובגין שכינתא קאמר דכתיב אמור לחכמה אחו
את ועל דא אתתקף ואמר אחותי היא · תו אברהם ויצחק הכי אתחזי · דודאי בג
שיר ה קרא דכתיב אחותי רעיתי · יונתי תמתי ובג"כ ודאי אתחזי לון לומר אחותי היא וע'
אתתקפו צדיקיא ביה בקב"ה :

ויהי כי ארכו לו שם הימים וגו' · את רבקה אשתו דייקא · (ודא שכינתא כמה דט
שמות לב כתיב בה ויקומו לצחק הכי נמי מצחק את) דא שכינתא דהות עמה דרבקה
ד"א וכי ס"ד דיצחק הוה משמש ערסיה ביממא דהא תנינן ישראל קדישין אינון ו
משמשי ערסייהו ביממא ויצחק דהוה קדיש הוה משמש ערסיה ביממא · אלא ודאי אבימ
חכים הוה ואיהו אסתכל באצטגנוניתא דיליה דאיהו חלון כתיב הכא בעד החלון · וכת
שופטים ה התם בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא · מה להלן באצטגנינות' אף ה"נ באצטגנינו
וחמא דלא הוה כמה דהוה אמר יצחק אלא ודאי איהו מצחק עמה ואיהי אתתיה · וכ
ויקרא אבימלך ליצחק ויאמר וגו' · רבי יוסי אמר יאות הוה אבימלך למע
ליצחק כמה דעבד לאברהם בר דהא אוכח ליה קב"ה בקדמיתא · ת
חזי כתיב כי אמרתי רק אין יראת אלהים במקום הזה · אמר רבי אבא בג"כ אמ
אחותי היא בגין לאתדבקא בשכינתא דכתיב אמור לחכמה אחותי את · מאי טע
בגין דהכו לא הוה מהימנותא דאי מהימנותא אשתכח בינייהו לא הוה אצטריך לו
מגו דלא הוה בינייהו מהימנותא אמר הכי ובג"כ אמר כי אמרתי רק אין יראת אלה

במקום

קום הזה אין יראת אלהים דא מהימנותא · אמר רבי אלעזר בגין דלא שריא שכינתא
ר מארעא קדישא ועל דא אין יראת אלהים במקום הזה דלאו אתריה הוא ולא שריא
הכא ויצחק אתתקף ביה במהימנותא דחמא דהא שכינתא גו אתתיה שריא :
צו אבימלך את כל העם לאמר הנוגע באיש הזה ובאשתו מות יומת · תא חזי כמה
אוריך להו קב"ה לרשיעיא בגין ההוא טיבו דעבד עם אבהן קמאי דהא בגין דא
שליטו בהו ישראל עד לבתר דרין בתראין· יאות עבד אבימלך דעבד טיבו עם יצחק
"ל הנה ארצי לפניך בטוב בעיניך שב · רבי יהודה אמר חבל עלייהו דרשיעייא דטיבותא
כון לאו איהו שלים · ת"ח עפרון בקדמיתא אמר אדני שמעני השדה נתתי לך והמערה ב"ר פ' כג
ר בו לך נתתיה וגו' · ולבתר אמר ארץ ארבע מאות שקל כסף וגו' וכתיב וישקול אברהם
פרון וגו' עובר לסוחר· אוף הכא כתיב בקדמיתא לאברהם הנה ארצי לפניך וגו' · ולבתר
ר לו ליצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאוד · אמר ליה ר' אלעזר דא הוא טיבו דעבד
יה דלא נסיב מדיליה אבימלך כלום ושדריה בכל ממוניה ולבתר אזל בתריה למגזר שמיה
ים · וא"ר אלעזר יאות עבד יצחק דהא בגין דידע רזא דחכמתא אשתדל וחפר בירא
יין בגין לאתתקפא במהימנותא כדקא יאות וכן אברהם אשתדל וחפר בירא דמיא ·
ן יצחק) יעקב אשכח ליה מתתקן ויתיב עליה וכלהו אזלו בתריה ואשתדלו בגין
תתקפא במהימנותא שלימתא כדקא יאות · והשתא ישראל אתתקפו ביה ברזי דפקודי
ייתא כגון דכל יומא ויומא אתתקף בר נש בציצית דאיהו מצוה ובר נש אתעטף
כ· הכי נמי בתפלי דמנח אריסיה ובדרועיה דאינון רזא עלאה כדקא חזי בגין
קב"ה אשתכח ביה בבר נש דאתעטר ביה בתפלוי ואתעטף בציצית וכלא רזא דמהימנותא
לאה · ועל דא מאן דלא אתעטף בהאי ולא אתעטר לאתתקפא בתפלי בכל יומא דמי
ה דלא שריא עמיה מהימנותא ואתעדי מניה דחילו דמאריה וצלותיה לאו צלותא
קי' יאות · ובג"כ אבהן הוו [א] מתתקפי גו מהימנות' עלאה בגין בירא עלא' דרז' דמהימנות' א כ"ו מתתקפי'
ימתא שריא ביה : ויעתק משם ויחפור באר אחרת וגו' רבי חייא פתח ואמר
נחך יי' תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ וגו' · האי קרא אוקמוה ישעיה נח
תמר · אבל בהאי קרא ביה [ב] אתתקפו מארי מהימנותא דאבטח לון לעלמא
תי · ונחך יי' תמיד בהאי עלמא ובעלמא דאתי · ונחך יי' כיון דאמר ונחך יי'
מאי תמיד · אלא דא תמיד דבין הערבים דאיהו אתתקף תחות דרועיה דיצחק
א הוא חולקא לעלמא דאתי מנלן מדוד דכתיב [ד] ינחני במעגלי צדק למען שמו · תהלים כג
שביע בצחצחות נפשך דא אספקלריא דנהרא דכל נשמתין אתהנן לאסתכלא ולאתענגא
גוה · ועצמותיך יחליץ האי קרא לאו רישיה סופיה אי נשמתיה דצדיקא (סלקא ב חסידי' אנשי אמונ' מתחזקי'
עילא נ"א אתהני בעדונא דא דלעילא) מאי ועצמותיך יחליץ אלא הא אוקמוה דא בזה הפסוק
חיית המתים דזמין קב"ה לאחייא מתייא ולאתקנא לון לגרמוי דבר נש למהוי כקדמיתא שכבשוה' לעב"ב כאותה
גופא שלים ונשמתא אתוספא נהורא גו אספקלריא דנהרא לאתנהרא עם גופא ונחן פ' פפיד
קיימא שלים כדקא חזי · ובגין כך כתיב והיית כגן רוה מאי כגן רוה דלא פסקו
ימוי עלאין לעלם ולעלמי עלמין · והאי (גופא) גנתא אשקי מניה ואתרווי מניה תדיר ·

וכמולא מים דא הכוא נהר דנגיד ונפיק מעדן ולא פסקין מימוי לעלמין׃ ת"ח בירא
דמיין נבעין האי איהו רזא עלאה בגו רזא דמהימנותא׃ בירא דאית ביה מולא מים ואיהו
בירא דאתמליא מההוא מולא מים ואינון תרין דרגין דאינון חד דכר ונוקבא כחדא
כדקא יאות׃ ות"ח ההוא מולא מים וההוא בירא אינון חד ואקרי כלא באר דהא
ההוא מקורא דעייל ולא פסיק לעלמין ובירא אתמלי׃ ומאן דאסתכל בבירא דא אסתכל
ברזא עלאה דמהימנותא׃ ודא הוא סימנא דאבהן דמשתדלי לחפור בירא דמיא גו רזא
עלאה ולית לאפרשא בין מקורא ובירא וכלא חד׃ ויקרא שמה רחובות׃ רמיז דזמינין
בראשית ב בנוי למפלח ולאתקנא האי בירא כדקא חזי ברזא דקרבנין ועלוון׃ כגוונא דא ויניחהו
בגן עדן לעבדה ולשמרה אלין קרבנין ועלוון׃ ובגין דא יתפשטון מבועוי לכל סטרין
משלי ה כד"א יפוצו מעינותיך חוצה ברחובות פלגי מים ובג"כ ויקרא שמה רחובות׃ ר' שמעון
שם א פתח ואמר חכמות בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה האי קרא איהו רזא עלאה׃
מאי חכמות אלין חכמה עלאה וחכמתא זעירא דאתכלילת בה בעלאה ושריא בה׃ בחוץ
תרונה ת"ח חכמה עלאה איהי סתימא דכל סתימין ולא אתיידע ולאו איהי באתגליא
איוב כח כד"א לא ידע אנוש ערכה וגו'׃ כד אתפשטת לאתנהרא אתנהרא ברזא דעלמא דאתי
ועלמא דאתי אתברי מניה כדתנן עלמא דאתי אתברי ביו"ד׃ ואתכסיא האי חכמה תמן
ואינון חד בזמנא דאתעתד (נ"א דאתעטר נ"א דאתעבד) כלא ברזא דעלמא דאתי כדקאמרן
כדין הוא חדוא לאתנהרא וכלא בחשאי דלא אשתמע לבר לעלמין׃ תו בעיא לאתפשטא
עד א ונפיק מהאי אתר אשא ומיא ורוחא כמה *דאתמר ואתעביד חד קלא דנפקא לבר ואשתמע
כמה דאתמר כדין מתמן ולהלן איהו חוץ דהא לגו בחשאי איהו דלא אשתמע לעלמין
פקודי רכו א השתא דאשתמע רזא אקרי חוץ מכאן בעי בר נש לאתקנא בעבידתיה *ולשאלא׃ ברחובות
מאן רחובות דא ההוא רקיעא דביה כל ככביא דנהרין ואיהו מבועא דמימוי לא פסקין
בראשית ב כד"א ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ואיהו רחובות ותמן תתן קולה׃ עלאה ותתאה
משלי כד וכלא חד׃ ובגין דא אמר שלמה הכן בחוץ מלאכתך ועתדה בשדה לך וגו'׃ הכן בחוץ
כמה דאתמר׃ דכתיב בחוץ תרונה דהא מכאן קיימא עבידא לאתתקנא ומלה לשאלא
דברים ד דכתיב כי שאל נא לימים ראשונים וגו'׃ ולמקצה השמים ועד קצה השמים׃ ועתדה
בשדה לך דא שדה אשר ברכו יי'׃ ובתר דינדע בר נש רזא דחכמתא ויתקין גרמיה
בה מה כתיב אחר ובנית ביתך׃ דא נשמתא דבר נש בגופיה דיתתקן ויתעביד גבר
שלים ועל דא כד חפר יצחק ועבד בירא בשלם להוא שלם (נ"א למהוי שלים) קרא
ליה רחובות וכלא כדקא יאות׃ זכאין אינון צדיקייא דעובדיהון לגבי קב"ה לקיימא
עלמא׃ דכתיב כי ישרים ישכנו ארץ׃ ישכינו ארץ והא אוקמוה׃

ויהי כי זקן יצחק. אמר רבי שמעון כתיב ויקרא אלהים לאור יום ולחשך
קרא לילה האי קרא אוקמוה ואתמר׃ אבל ת"ח כל עובדוי דקב"ה
כלהו אינון מלין דקשוט׃ וכלא ברזא עלאה וכל מלוי דאורייתא כלהו מלי מהימנותא
ורזין עלאין כדקא יאות׃ ות"ח לא זכה יצחק כאברהם דלא כהו עינוי ולא כהו
בראשית א אבל רזא עלאה איהו׃ הכא רזא דמהימנותא כמה דאתמר דכתיב ויקרא אלהים
לאור יום דא אברהם דאיהו נהורא דיממא׃ ונהורא דיליה אזיל ונהיר ואתתקף בתקוני
דיומא

מא׳ ובגין כך מה כתיב ואברהם זקן בא בימים · באינון נהורין דנהרין ואיהו סיב
א ל״ג ונהיר כדין אזיל ונהיר) כד״א ⁹הולך ואור עד נכון היום ובגין כך ויקרא משלי ד
הים לאור יום · ולחשך קרא לילה · דא יצחק דאיהי חשך ואיהו אזיל לקבלא ליליא
יה ובג״כ איהו כד סיב מה כתיב ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות · הכי
א וודאי דבעא לאתחשכא ולאתדבקא (נ״א חשך) בדרגיה כדקא יאות · אתא רבי
עזר בריה ונשיק ידוי א״ל שפיר · אברהם נהיר מסטרא דדרגא דיליה · יצחק
תחשך מסטרא דדרגא דיליה · יעקב אמאי דכתיב ועיני ישראל כבדו מזקן · א״ל
י הוא ודאי כבדו כתיב ולא כהו · מזקן כתיב ולא מזקנו אלא מזקן · מזקן דיצחק
הוא סטרא כבדו · לא יוכל לראות לאסתכלא כדקא חזי אבל לא כהו · אבל יצחק
ו ודאי מכל וכל ואתעביד חשך דהא כדין אתאחיד ביה לילה ואתקיים ולחשך קרא לילה :

קרא את עשו בנו הגדול דאתכליל מסטריה דדינא קשיא · ויאמר הנה נא זקנתי
לא ידעתי יום מותי · רבי אלעזר פתח ואמר ⁹אשרי אדם עוז לו בך וגו׳ · תהלים פד
אה ב״נ דאתתקף ביה בקב״ה ושוי תוקפיה ביה יכול כחנניה מישאל ועזריה
אתתקפו ואמרו ⁹הן איתי אלהנא די אנחנא פלחין יכיל לשזבותנא מגו אתון נורא דניאל ג
ידתא ומן ידך מלכא ישזיב · ת״ח דאי לא ישזיב ולא אתקיים עלייהו קב״ה אשתכח
מיה דקב״ה דלא יתקדש בעינייהו דכלא כמה דאמרו · אלא כיון דידעו דלא אמרו
יקא יאות אהדרו ואמרו והן לא ידיע להוי לך מלכא וגו׳ · בין ישזיב בין לא ישזיב ידיע
הוי לך מלכא וגו׳ · ותנינן דמלה אודע להו יחזקאל ושמעו וקבילו מניה דקב״ה לא
תקיים עלייהו בגין דיקבלון אגרא · וכדין אהדרו ואמרו והן לא ידיע להוי לך מלכא
ו׳ · אלא לא יתתקף ב״נ ויימא קב״ה ישזבינני או איהו עביד לי כך וכך · אבל ישוי
וקפיה ביה בקב״ה דיסייע ליה כד איהו אשתדל באינון פקודין דאורייתא ולמיהך
ארח קשוט דכיון דאתי ב״נ לאתדכאה מסייעין ליה ודאי ובדא יתתקף ביה בקב״ה
איהו יסייע ליה ויתתקף ביה דלא ישוי תוקפיה באחרא ובג״כ עוז לו בך · מסלות
לבבם · דיעביד לביה כדקא יאות בלא הרהורא אחרא אלא כהאי מסלה דאיהי
תייבא לאעברא בכל אתר דאצטריך הכי נמי · ד״א אשרי אדם עוז לו בך · עוז
ד״א ⁹יי׳ עוז לעמו יתן בגין דאצטריך ליה לב״נ דיתעסק באורייתא לשמיה דקב״ה תהלים כט
בל מאן דאתעסק באורייתא ולא אשתדל לשמה טב ליה דלא אתברי · מסלות בלבבם
אי מסלות בלבבם כד״א ⁹סולו לרוכב בערבות ביה שמו · דא הכיא אורייתא דאיהו שם סח
שתדל בה לארמא ליה לקב״ה ולמעבד ליה הטיבא בעלמא · ת״ח יעקב כל עובדוי
ו לשמא דקב״ה ובגין כך קב״ה הוה עמיה תדיר דלא אעדי מניה שכינתא דהא
שעתא דקרא ליה יצחק לעשו בריה · יעקב לא הוה תמן ושכינתא אודעת לה
בקה ורבקה אודעת ליה ליעקב · רבי יוסי אומר תא חזי אי ח״ו בההוא זמנא יתברך
שו לא ישלוט יעקב לעלמין · אלא מעם קב״ה הוה וכלא באתריה אתא כדקא חזי ·
א חזי ורבקה אוהבת את יעקב כתיב והא אתמר · ובג״כ שדרת בגיניה דיעקב ·
נה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמר · ועתה בני שמע בקולי וגו׳ ·
הוא זמנא ערב פסח הוה · ובעי יצר הרע לאתבערא ולשלטאה סיהרא רזא

דמהימנותא

דמהימנותא · וע"ד עבדת תרי תבשילין · רבי יהודה אמר רמז הכא דזמינין בנוי דיעקב
לקרבא שני שעירים חד ליי' וחד לעזאזל ביומא דכפורי · ובג"כ קריבת שני גדיי עזים
קינו כ * חד בגין דרגא דלעילא וחד בגין לכפייא דרגיה דעשו דלא ישלוט עליה דיעקב
וע"ד שני גדיי עזים ומתרווייהו טעים יצחק ואכיל · ויבא לו יין וישת · ויבא לו יין
א פי' הרי רמז א רמיז מאתר רחיק קריב ליה מההוא אתר (דעשו) רבי אלעזר אמר רמז
תנועי בלק קפש ה מההוא יין דכל חדו אשתכח ביה בגין לחדאה ליה ליצחק דבעי חדוה כדקא בעיין ·
חדוה לחדאה סטרא (דליואי) דיליה ועל דא ויבא לו יין וישת :

ותקח רבקה את בגדי עשו וגו' · אלין איהון לבושין דרווח עשו מנמרוד · ואנון לבושי
יקר דהוו מן אדם הראשון ואתו לידא דנמרוד ובהו הוה צד לידה נמרוד דכתיב
בראשית י קלו כ"ב הוא היה גבור ציד * לפני יי' וגו' ועשו נפק לחקלא ואגח ביה קרבא בנמרוד וקטל ליה
ויקרא סד א : ונסב אלין לבושין מניה הה"ד ויבא עשו מן השדה והוא עיף · ואוקמוה כתיב הכא והוא
ירמיה ד עיף · וכתיב התם כי עיפה נפשי להורגים · ועשו הוה סליק לון לאינון לבושין לגבה
דרבקה ובהו הוה נפיק וצד צידה · וההוא יומא לא נטל לון ונפק לחקלא ואתעכב תמן ·
וכד הוה לביש לון עשו לא הוו סלקין ריחין כלל · כיון דלביש לון יעקב כדין תבת אבדה
ב לא קאמר כעין שופרי' אלא שופריה ושייע דאתגלגל ביה כדאיתא בתיקונים ט : לאתרה וסליקו ריחין בגין דשופריה דיעקב ב שופריה דאדם הוה · ובג"כ אהדרו
בההיא שעתא לאתרייהו וסליקו ריחין · אמר רבי יוסי שופריה דיעקב (הוה) דאיהו
שופריה דאדם איך אפשר והא תנינן תפוח עקבו דאדם הראשון מכהה גלגל חמה
ואי תימא דכך הוה יעקב · א"ל רבי אלעזר ודאי הכי הוה בקדמיתא עד לא חב
אדם הראשון לא הוו יכלין כל בריין לאסתכלא בשופריה כיון דחטא אשתני שופריה
ב בראשית לג ג ונתמאך רומיה ג ואתעביד בר מאה אמין · ות"ח שופריה דאדם הראשון רזא איהו
תהלים צ דמהימנותא עלאה תלייא בההוא שופרא ובג"כ ויהי נעם יי' אלהינו עלינו · וכתיב
שם כז לחזות בנועם יי' ודא הוא שופריה דיעקב ודאי וכלא רזא עלאה איהו :

וירח את ריח בגדיו ויברכהו · ת"ח וירח את ריח הבגדים לא כתיב אלא ריח בגדיו
שם קד כד"א עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה · ד"א (נ"א דא הוא) וירח את
ריח בגדיו ויברכהו · דכיון דאלביש לון יעקב סליקו ריחין בההיא שעתא ועד דלא ארח
(נ"א דארח) ריחין דלבושיה לא ברכיה דהא כדין (לא) ידע דאתחזי הוא לאתברכא דאי לא
אתחזי לאתברכא לא סליקו כל הני ריחין קדישין בהדיה הה"ד וירח את ריח בגדיו ויברכהו
קג ג ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי · * ויאמר מלה סתים הוא אית דאמרי
שכינתא הות ואית דאמרי יצחק הוה · כריח שדה אשר ברכו יי' מאן שדה דא שדה
רמע ג * דתפוחים שדה דאבהן עלאין (חמידו) סמיכו ליה ומתקנין ליה :

ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש · אמר רבי אבא הא
שם קכ קרא אוקמוה אבל (פתח רבי אבא ואמר) ת"ח שיר המעלות אל יי' בצרתה לי
קראתי ויענני · כמה שירין ותושבחן אמר דוד מלכא קמי קב"ה וכלא בגין לאתקנא דרגיה
שמואל ב ה ולמעבד ליה שמא כד"א ויעש דוד שם ושירתא דא אמר (ס"א ל"ג ליה) כד חמא
טובדא דא ליעקב (ס"א דיעקב) · רבי אלעזר אמר יעקב אמר שירתא דא (דהא) בשעתא
דאמר ליה אבוי גשה נא ואמשך בני האתה זה בני עשו אם לא כדין (ד"א בגין) דהוי
יעקב

קב בעאקו סגי דדחיל דאבוי ידע ליה ואשתמודע קמיה מה כתיב ולא הכירו כי היו
יו כידי עשו אחיו שעירות ויברכהו · כדין אמר אל יי' בצרתה לי קראתי ויענני · יי'
ילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה · דא הוא דרגא דעשו שריא ביה דאיהו שפת
קר (ס"א מהו) שפת שקר בשעתא דאייתי ההוא חויא לווטין על עלמא ובחכימו
עקימו אייתי לווטין דאתלטיא עלמא · ת"ח בשעתא דאמר יצחק לעשו ולא השדה
ודה לי צידה בה"א ואוקמוה ונפק עשו בגין דיתברך מיצחק דקאמר ליה ואברככה
פני יי' · דאלו אמר ואברככה ולא יתיר יאות · כיון דאמר לפני יי' בההיא שעתא
זדעזע כרסי יקרא דקב"ה אמרה ומה דיפוק חויא מאינון לווטין וישתאר יעקב בהו ·
בהיא שעתא אזדמן מיכאל ואתא קמיה דיעקב ושכינתא בהדיה וידע יצחק וחמא
גן עדן בהדיה דיעקב ובריכיה קמיה וכד עאל עשו עאל בהדיה גיהנם ועל דא ויחרד
חק חרדה גדולה עד מאד דחשב דלא הוה עשו בההוא סטרא פתח ואמר ואברכהו
ם ברוך יהיה · בגין כך אזדמן יעקב בחכמתא ובעקימו דאייתי ברכאן עליה דיעקב
איהו כגוונא דאדם הראשון ואתנטלו מההוא חויא דאיהו שפת שקר · דכמה שקרא
מר וכמה מלי דשקרא עבד בגין לאטעאה ולאייתאה לווטין על עלמא בג"כ אתא
עקב בחכמה ואטעי לאבוי בגין לאייתאה ברכאן על עלמא ונטלא מניה מה דמנע
עלמא ומדה לקבל מדה הוה וע"ד כתיב °ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק תהלים קט
מנו · עליה כתיב °ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה ואשתאר ביה לדרי דרין בראשית ג
אתא יעקב ונטיל מניה ברכאן · ומן יומוי דאדם אזדמן יעקב לנטלא מההוא חויא
ל הני ברכאן ואשתאר איהו בלווטין ולא נפק מנייהו ודוד אמר ברוח קודשא °מה תהלים קכ
ן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה חצי גבור שנונים · מה איכפת ליה לההוא חויא
שא דאייתי לווטין על עלמא כמה דאמרו נחש נושך וממית ולית ליה הנאה מניה ·
ון רמיה דרמי ליה לאדם ולאתתיה ואייתי בישא עליה ועל עלמא · לבתר אתא
עקב ונטיל מדיליה כל אינון ברכאן · חצי גבור שנונים דא עשו דנטר דבבו (נ"א דאגזים)
עקב על אינון ברכאן כד"א וישטום עשו את יעקב על הברכה וגו' · (ד"א ל"ג תא חזי) :

א דגן בגי' אל כוי"ה וזהו בטולם היצירה ורזם סוד אוכ"ל וזהו עולמו דמטטרו"ן

ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ הא מלעילא ומתתא בחבורא חדא ורוב
דגן ותירוש הא אוקמוה אבל כדכתיב °לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם · שם לז
א חזי נער הייתי וגו' ואוקמוה · האי קרא שרו של עולם אמרו וכו' · ובג"כ אמר
ורוב דגן ותירוש : **יעבדוך** עמים (וישתחוו לך לאומים) · בזמנא דשליט שלמה
לכא בירושלם דכתיב °כל מלכי הארץ וגו' מביאים איש מנחתו וגו' וישתחוו לך ד"ה ב ט
אומים בזמנא דייתי מלכא משיחא דכתיב °וישתחוו לו כל מלכים · רבי יהודה אמר כולא תהלים עב
זמנא דייתי מלכא משיחא כדכתיב וישתחוו לו כל מלכים כל גוים יעבדוהו · הוה גביר
אחיך · הוה ולא אמר היה הו תהיה אלא דא רזא עלאה דמהימנותא דאלין אתוון
ון רזי דמהימנותא ה' לעילא וא"ו באמצעיתא ה' לבתר · ובגין כך אמר
וה גביר לאחיך לשלטאה עלייהו ולרדאה לון בזמנא דאתא דוד מלכא · רבי יוסי
מר כלא איהו בזמנא דייתי מלכא משיחא דהא בגין דעברו ישראל על פתגמי
וריתא כדין ופרקת עלו מעל צוארך · ויתן לך האלהים · רבי יוסי אמר כל הני

ברכאן

ברכאן מסטרא דחולקיה דיעקב הוו ומדיליה נטל ואלין ברכאן הוה קא בעי יצ
לברכא ליה לעשו ובג"כ עבד קב"ה וגרם ליה ליעקב לנטלא מדיליה · תא חזי בשעת
בראשית ג דהוא נחש אייתי לווטין על עלמא ואתלטיא ארעא מה כתיב ולאדם אמר כי שמע
לקול אשתך וגו' ארורה האדמה בעבורך וגו' · דלא תהא עבדא פירין ואיבין כד
א לעבוד עבוד' השדה בחרישה יאות · לקבל דא ומשמני הארץ · בעצבון תאכלנה לקבל דא מטל השמים · וקוץ ודר
וזריעה וקצירה וכיוצא בו תצמיח לך · לקבל דא ורוב דגן ותירוש · בזעת אפך תאכל לחם לקבל דא יעבדוך עמ
ישעיה סא וישתחוו לך לאומים דאינון יעבדון ארעא א ויפלחון בחקלא כד"א ובני נכר אכרי
וכורמיכם · וכלא נטל יעקב דא לקבל דא ומדיליה נטל · וקב"ה גרים ליה ליע
דיטול הני ברכאן לאתדבקא באתריה וחולקיה ועשו לאתדבקא באתריה וחולקיה א
ר' חזקיה והא חמינן דמשמני הארץ וטל השמים אינון ברכאן נטל עשו לבתר כד
הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל · אמר רבי שמעון לאו האי כה
ולא דא כדא כמה אתפרשאן דרגין · ביעקב כתיב ויתן לך האלהים ובדא כ
יהיה · ביעקב כתיב מטל השמים ומשמני הארץ בעשו כתיב משמני הארץ וטל השמ
דהא לאו דא איהו כדא · ודרגין אתפרשן כמה וכמה בגין דבדא דיעקב כתיב ו
ויתן לך האלהים מטל השמים דא טל עלאה דנגיד מעתיק יומין דאקרי טל השמ
שמים דלעילא טל דנגיד בדרגא דשמים ומתמן לחקל תפוחין קדישין ומשמני הא
(דא ארץ דלעילא ארץ החיים · בעשו כתיב משמני הארץ ביעקב ומשמני) הארץ
ארץ החיים דלעילא וירית לה בארעא דלעילא ובשמים דלעילא · ולעשו בארעא דה
לתתא ובשמים דהכא לתתא · יעקב לעילא לעילא · עשו לתתא לתתא · תו יעקב לע
ותתא ועשו לתתא ואע"ג דכתיב והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צוארך מ
דברים לב דהכא לתתא אבל לעילא לא כלום דכתיב כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו · תא
בשעתא דשרו לנטלא ברכאן דלהון יעקב ועשו · יעקב נטל חולקיה דלעילא ועשו נ
חולקיה לתתא · רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא אמר לרבי אלעזר כלום שמעת מא
אמאי לא אתקיימו ברכאן דברכיה יצחק ליעקב ואינון ברכאן דבריך יצחק לע
אתקיימו כלהו · א"ל כל אינון ברכאן מתקיימו וברכאן אחרנין דברכיה ק
ליעקב · אבל מיד יעקב נטל לעילא ועשו נטיל לתתא · לבתר · כד יקום מ
מפיהא יטול יעקב לעילא ותתא ויתאביד עשו מכלא ולא יהא ליה חולקא ואח
עובדיה א ודוכרנא בעלמא כד"א והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש
בגין דיתאביד עשו מכלא וירית יעקב תרין עלמין עלמא דין ועלמא דאתי · וב
שם זמנא כתיב ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה ליי' המלוכה · ה
מלכו דעשו דנטל בהאי עלמא יהב ליה קב"ה (ס"א יהא ליה לקב"ה) בלחודוי ·
השתא לאו איהי מלכו מקב"ה אלא אע"ג · דשליט קב"ה לעילא ותתא הא יהב ר
לשאר עמין לכל חד וחד חולק ואחסנתא בהאי עלמא לאשתמשא ביה ובההוא זמ
יטול מכלהו מלכותא ותהא דיליה כלא דכתיב והיתה ליי' המלוכה ליה בלחודוי דכ
זכריה יד והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד :

ויהי אך יצא יצא יעקב וגו' · רבי שמעון אמר אך יצא יצא תרי יציאות הללו למה · ח

שכינתא וחד דיעקב דהא כד עאל יעקב שכינתא עאלת עמיה וקמי שכינתא
רך · דיצחק הוה אמר ברכאן ושכינתא אודי להו (נ"א ליה) עלייהו · וכד נפק
ב שכינתא נפקת עמיה הה"ד אך יצא יצא יעקב תרי יציאות כחד · ועשו
בא מצידו · מן הציד לא כתיב אלא מצידו · דאיהו צידה דיליה דלא הוה ביה
ברכה ורוח הקודש נוחא ואמרה אל תלחם את לחם רע עין : משלי כג

יש גם הוא מטעמים וגו' יקום אבי דבוריה הוה בעזות בתקיפו רוחא מלה דלית
בה טעמא · יקום אבי ת"ח מה בין יעקב לעשו · יעקב אמר בכסיפו
וי בענוה מה כתיב ויבא אל אביו ויאמר אבי · מה בין האי להאי אלא דלא בעא
יעזעא ליה מליל בלשון תחנונים · קום נא שבה ואכלה מצידי · ועשו אמר יקום
כמאן דלא מליל עמיה · ת"ח בשעתא דעאל עשו עאל עמיה גיהנם אזדעזע יצחק
ל דכתיב ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד · כיון דכתיב ויחרד יצחק חרדה
ה די מהו (גדולה) עד מאד · אלא דלא הוה דחילו ואימתא דנפל עליה דיצחק
בהא) מיומא דאתברי ואפי' בההיא שעתא דאתעקד יצחק על גבי מדבחא וחמא (נ"א דכוותה)
ינא עליה לא אזדעזע כההיא שעתא דעאל עשו וחמא גיהנם דעאל עמיה כדין ס"א שכינתא
בטרם תבא ואברכהו גם ברוך יהיה · בגין (דחמאת) דחמית שכינתא דאודי על
ן ברכאן · דבר אחר יצחק אמר ואברכהו נפק קלא ואמר גם ברוך יהיה · בעא
ק למילט ליה ליעקב אמר ליה קב"ה יצחק גרמך את לייט דהא כבר אמרת ליה
ריך ארור ומברכיך ברוך · ת"ח כלא אודו על אנון ברכאן עלאי ותתאי ואפילו
חולק עדביה דעשו אודי עלייהו וברכיה איהו ואודי על אינון ברכאן וסלקיה על
יה לעילא מנלן דכתיב ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני · בראשית לב
מר שלחני בגין דאתקיף ביה יעקב · וכי היך יכיל ב"נ דאיהו גופא ובשרא לאתתקפא
במלאכא דאיהו רוח ממש [א] דכתיב עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט · א לעיל מ ע"ב תהלים קד
מכאן דמלאכי שליחי דקב"ה כד אינון נחתין להאי עלמא גלימין ואתגלימו ומתלבשין
ופא כגוונא דהאי עלמא בגין דהכי אתחזי דלא להשנאה ממנהגא דההוא אתר קא א
ל תמן והא אתמר · דמשה כד סליק לעילא מה כתיב ויהי שם עם יי' ארבעים שמות לד
וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה בגין מנהגא דלא להשנאה מההוא
ר דאזיל לתמן ואינון מלאכין כד נחתו לתתא כתיב והוא עומד עליהם תחת בראשית יח
ן ויאכלו · וכן הכא האי מלאכא כד נחת לתתא לא אתאבק עמיה דיעקב אלא מגו
ה אתלבש בגופא כגוונא דהאי עלמא · ועל דא אתאבק יעקב בהדיה כל ההוא
א · תא חזי בגין דשלטנותא דהני לאו איהו אלא בליליא ודאי ובג"כ שלטנותא דעשו
איהו אלא בגלותא דאיהו לילה ועל דא בליליא אתתקף עמיה דיעקב ואתאבק
יה · וכד אתא צפרא אתחלש חיליה ולא יכיל וכדין אתתקף יעקב בגין דיעקב שלטנותיה
ימא · ובג"כ כתיב משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה שומר מה מליל · ישעיה כא
א כדין שולטנותיה דיליה דעשו דאיהו שעיר בלילה איהו ובג"כ אתחלש כד אתא צפרא
ין ויאמר שלחני כי עלה השחר · ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני · כי אם

תברכני

תברכני מבעי ליה מאי כי אם ברכתני אם אודית על אינון ברכאן דברכני אבא ול
הוה מקטרגא לי בגינייהו מה כתיב ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישרא
וגו' אמאי ישראל א"ל בעל כרחך אית לן לשמשא לך דהא אנת אתעטרת בחילך לעיל
בדרגא עלאה ישראל יהיה שמך ודאי כי שרית עם אלהים מאי עם אלהים ס"ד דעלי
הוה אמר אלא אמר ליה שרית לאתחברא ולאזדווגא עם אלהים בחבורא בזווגא דשמש
וסיהרא וע"ד לא כתיב (על ס"א את) אלהים אלא עם אלהים בחבורא וזווגא מדא ד"
שמות טו ויאמר כד"א °ויאמר אם שמוע תשמע לקול יי' אלהיך אוף הכא ויאמר לא יאמר עו
שמך יעקב כי אם ישראל כדין אתעטר יעקב בדרגיה למהוי כללא דאבהן · מה כתי
ויברך אותו שם · מאי ויברך אותו שם דאודי ליה על כלהו ברכאן דברכיה אבוי · ר
משלי יז שמעון פתח ואמר °ברצות יי' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו · תא חזי כמה אית לי
לבר נש לאתתקנא שבילוי ביה בקב"ה בגין למעבד פקודי דאורייתא דהא אוקמו
שמות קו ב דודאי *תרי מלאכין שליחן אית לבר נש מלעילא לאזדווגא בהדיה חד לימינא וח
קכב ב לשמאלא ואינון סהדין ביה בבר נש בכל מה דאיהו עביד אינון משתכחי תמן · וקרי
לון יצר טוב ויצר רע אתי בר נש לאתדכאה ולאשתדלא בפקודי אורייתא ההוא יצ
טוב דאזדווג ביה כבר איהו אתתקף על ההוא יצר הרע ואשתלים בהדיה ואתהפ
קמה ב ליה *לעבדא וכד בר נש אזיל לאסתאבא ההוא יצר הרע אתתקף ואתגבר על ההו
יצר טוב והא אוקימנא · ודאי כד ההוא בר נש אתי לאתדכאה כמה תקיפו אתתק
בר נש כד אתגברא ההוא יצר טוב כדין אויביו ישלים אתו דההוא יצר הרע אתהפ
שם יג קמיה דיצר טוב · ועל דא אמר שלמה °טוב נקלה ועבד לו · מאי ועבד לו דא יצר הרע
וכדין כד אזיל בר נש בפקודי אורייתא כדין גם אויביו ישלים אתו דא יצר הרע ודא
מסטרוי · תא חזי בגין דיעקב אבטח ביה בקב"ה וכל ארחוי הוו לשמיה על דא אויב
ישלים אתו · ודא (ד"א דא) סמאל חילא ותוקפא דעשו דאשלים עמיה דיעקב וב
דאשלים עמיה דיעקב ואודי ליה על אינון ברכאן כדין אשלים עמיה עשו (נ"א כדין או
ליה עשו דכתיב יש לי רב אחי יהי לך אשר לך דהא אודי ליה על אינון ברכאן דיליה בחרב
ועד דלא אשתלים עמיה יעקב לגבי ההוא ממנא דאתפקד עליה לא אשתלים עמ
עשו בג"כ בכל אתר תוקפא דלתתא תליא בתוקפא דלעילא :
ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד ויאמר מי איפה · מי איפה מאי מי איפה
הוא זה מבעי ליה אלא מי איפה דקיימא שכינתא תמן כד בריך ליה יצ
ליעקב ועל דא אמר מי איפה מאן הוא דקאים הכא ואודי על אינון ברכאן דברכית ליה ות
גם ברוך יהיה דהא קב"ה אסתכם באינון ברכאן רבי יהודה אמר בגין ההוא חר
דאחריד יעקב ליצחק אבוי אתענש יעקב בעונשא דיוסף דחרד חרדה כהאי בשע
בראשית לז דאמרו ליה °זאת מצאנו · יצחק אמר מי [א] איפה · באיפה אתענש יעקב דכתיב °אי
שם כס רועים ותמן יוסף אתאביד ואתענש יעקב · ואע"ג דקב"ה אסתכם על ידוי בא
א אפוא כ"יב ביוסף איפה ברכאן איהו אתענש באיפה דכתיב איפה הם רועים · ומתמן אתאביד מניה ואתענש
כתיב וצ"ע ההוא עונשא · ויחרד יצחק חרדה גדולה · מאי גדולה כתיב הכא גדולה וכתיב הת
דברים יח °ואת האש הגדולה הזאת וגו' דעאל עמיה גיהנם · עד מאד · מאי עד מאד כה
בראשית א הכא מאד וכתיב התם °והנה טוב מאד דא מלאך המות כדין אמר מי איפה :
כשמוע

כשמוע עשו את דברי אביו וגו' · אמר רבי חייא כמה בישין עבדו אינון דמטין
דככה ואפיק עשו קמי אבוי בגין דיתברך מניה בגין דהוה חשיב מלה
דאבוי יתיר · [א] הכי קרא שמו יעקב · (ד"א ל"ג ואוקמוה) הכי קרא שמו · קרא — א ילקוט שמואל סי' שמח
שמו הוא דקרא ליה · אפיק לילא דירוקא בגין קלנא · הכי נקרא שמו לא כתיב אלא
קרא שמו · ויעקבני זה פעמים · זה · מהו זה (אלא) ויעקבני פעמים מבעי ליה ·
אלא מלה חד הוי תרי זמני · בכורתי *אהדר ליה זמנא אחרא ברכתי · זה הוא תרי — קס א שמות קיא א ·
זמנין · כגוונא דא °כי עתה שבנו זה פעמים · מלה חד תרין זמנין · חד דהא אהדרנא — בראשית מג
ליה ולא נהוי בכסופא קמיה דהוא בר נש · שבנו · בשנו אנן בכסופא מניה וכבר
אהדרנא · כגוונא דא אמר איוב °ותחשבני לאויב לך · אהדר איוב אויב ואוקמוה — איוב יג
דכתיב °אשר בשערה ישופני וגו' · אמר לפניו רבש"ע שמא רוח סערה עברה לפניך — שם ט
והכא בכורתי לקח והנה עתה אהדר מלה ונטיל ברכתי:

הן גביר שמתיו לך וגו' ולך איפה מה אעשה בני · ולך איפה לית קיימא הכא
מאן דמסתכל עלך · מה אעשה בני כדין ברכיה בהאי עלמא ואסתכל בדרגיה
ואמר ועל חרבך תחיה · דהא הכי אתחזי לך לאושדא דמין ולמעבד קרבין ועל דא
אמר מה אעשה בני · רבי אלעזר אמר ולך איפה מה אעשה · כיון דאמר האי אמאי
בני אלא אמר ליה ולך איפה מה אעשה דאנת בדינא ובחרבא ובדמא חזינא לך
ואחיך בארח שלים · אלא בני בני ודאי אנא גרימנא לך בגין [ב] דאנת בני · ועל דא — ב פי' דין כמוהו ועי' לעיל קלז ע"ב :
על חרבך תחיה ואת אחיך תעבוד · ועדיין לא אתקיים דהא לא פלח ליה עשו
ליעקב בגין דיעקב לא בעא ליה השתא ואיהו אהדר וקרא ליה אדני כמה זמני בגין — ג (אולי רמז לאנטונינוס
דאסתכל למרחוק וסליק ליה לסוף יומיא [ג] כדקאמרן · רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי — דאס לא כן
בארחא עד דהוו אזלי חמו ליה לרבי יוסי סבא דהוה אזיל בתרייהו · יתבו עד דמטא — הימה כי לעולם
לגבייהו · כיון דמטא לגבייהו אמרו השתא ארחא מתתקנא קמן אזלו · אמר רבי חייא — לא אתקיים)
עת לעשות ליי' · פתח רבי יוסי ואמר °פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה · — משלי לא
פיה פתחה בחכמה דא כ"י ותורת חסד על לשונה אלין אינון ישראל דאינון לישנא דאורייתא
דמשתעי בה יומי ולילי · פיה פתחה בחכמה · דא ב' דבראשית ואוקמוה · ותורת
חסד על לשונה דא אברהם דביה ברא עלמא · וביה משתעי תדיר · ב' סתים מהאי
גיסא ופתיחא מהאי גיסא סתימא מהאי גיסא כד"א וראית את אחורי · פתיחא מהאי
גיסא בגין לאנהרא (נ"א לאהדרא) אנפהא לגבי עילא ופתיחא מהאי גיסא בגין
לקבלא מלעילא ואיהי אכסדרה לקבלא ובגין כך קיימא ברישא דאורייתא ואתמליא
לבתר · פיה פתחה בחכמה · בחכמה ודאי דכתיב בראשית ברא אלהים כתרגומו ·
ותורת חסד על לשונה דהא לבתר משתעי ואמר ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור ·
פיה פתחה בהכמה דא ה' דשמא קדישא דכלא בה ואיהי סתים וגליא כלילא
דעילא ותתא רזא דעילא ותתא · פיה פתחה בחכמה בגין דאיהי סתימא דלא
אתיידע כלל דכתיב °ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה · וכד שארי — איוב כח
לאתפשטא בחכמה דאתדבקת בה ואיהי בגווה (ואיהי) אפיקת קלא דאיהי תורת חסד ·
פיה פתחה בחכמה · דא ה"א בתראה דאיהו דבור ומלה תליא בחכמה · ותורת
חסד על לשונה · דא קול דקיימא על דבור לאנהגא ליה ותורת חסד דא יעקב

דאיהו על לשונה לאנהגא מלה ולאחדא לה דהא לית דבור בלא קול ואוקמוה · פתח
משלי ח רבי חייא אבתריה ואמר אני חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא אני חכמה דא
כ"י שכנתי ערמה דא יעקב דאיהו חכים · ודעת מזמות אמצא · דא יצחק דהוה ליה
דעת מזמות לברכא ליה לעשו · ובגין דחכמה אשתתף בהדיה דיעקב דאיהו ערמה ·
ודעת מזמות אמצא · דאתברך יעקב מאבוי ושרו עליה כל אינון ברכאן ואתקיימו ביה
ובבנוי לעלם ולעלמי עלמין · מאינון אתקיימו בהאי עלמא וכלהו יתקיימון לזמנא
יחזקאל לז דמלכא משיחא דכדין יהון ישראל גוי אחד בארץ ועם אחד לקב"ה הה"ד ועשיתי
דניאל ז אותם לגוי אחד בארץ · וישלטון לעילא ותתא דכתיב וארו עם ענני שמיא כבר אינש
שם ב אתי דא מלכא משיחא דכתיב וביומיהון די מלכייא אינון יקים אלה שמיא מלכו
וגו' · ועל דא בעא יעקב דישתלקון ברכוי לההוא זמנא דאתי · ולא נטל לון לאלתר ·
ירמיה מו פתח רבי ייסא אבתריה ואמר ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי' ואל תחת ישראל
וגו' האי קרא אוקמוה · אבל בשעתא דנפק יעקב מקמי אבוי באינון ברכאן
אסתכל בנפשיה אמר הא אלין ברכאן בעינא לסלקא לון לבתר לאריכו יומין והוה
דחיל ומסתפי נפק קלא ואמר ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי' כי אתך אני לא
אשבוק לך בהאי עלמא · כי הנני מושיעך מרחוק לההוא זמנא דאנת סליק לון לאינון
ברכאן · ואת זרעך מארץ שבים · דאע"ג דהשתא נטיל ברכוי עשו וישתעבדון בבנך
אנא אפיק לון מידוי · וכדין ישתעבדון בניך ביה · ושב יעקב לאינון ברכאן ושב
יעקב דא שכינתא (נ"א דאיהי עמיה דיעקב) ושב יעקב ודאי · ושקט ושאנן · כמה
דאוקמוה מאינון מלכוון מבבל ממדי ומיון ומאדום דאינהו הוו דאשתעבדו בהו בישראל ·
ואין מחריד לעלם ולעלמי עלמיא · אזלו עד דהוו אזלי א"ר יוסי ודאי כל מה דעביד
קב"ה בארעא כלא הוה ברזא דחכמתא וכלא בגין לאחזאה חכמתא עלאה לבני נשא ·
בגין דילפון מההוא עובדא רזין דחכמתא וכלא אינון כדקא יאות ועובדוי כלהו אורחי
דאורייתא בגין דאורחי דאורייתא אינון ארחי דקב"ה ולית מלה זעירא דלית בה כמה
אורחין ושבילין ורזין דחכמתא עלאה · ת"ח דהא רבי יוחנן בן זכאי הוה אמר תלת
בראשית לו מאה הלכות פסוקות ברזא דחכמתא עלאה בפסוק ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד
בת מי זהב · ולא גלי לון אלא לרבי אליעזר דהוה עמיה בגין למנדע דכמה רזין
עלאין אינון בכל עובדא ועובדא דאיהי באורייתא ובכל מלה ומלה חכמתא איהי
ואורייתא דקשוט בג"כ אינון מלין דאורייתא מלין קדישין אינון לאחזאה מינה נפלאות
תהלים קיט כד"א גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך · ת"ח בשעתא דעקים ההוא חויא לאדם
ולאתתיה דאקריב לאתתא ואטיל בה זוהמא ואתפתא ביה אדם כדין אסתאב עלמא
ואתלטיא ארעא בגיניה וגרים מותא לכל עלמא וקיימא עלמא לאתפרעא מניה ·
עד דאתא אילנא דחיי וכפי (ס"א וכפר) על אדם וכפייא ליה לההוא נחש דלא ישלוט
לעלמין על זרעא דיעקב דהא בזמנא דאקריבו ישראל שעיר הוה אתכפיא ההוא נחש
קמד ב ואתהפך לעבדא * כמה דאתמר ועל דא אקריב יעקב לאבוי תרין שעירין חד לאכפיא
קמב ב לעשו דאיהו שעיר · וחד בגין דרגא דהוה תלי ביה עשו ואתדבק ביה * ואתמר · ובג"כ
קיימא עלמא עד דתיתי אתתא כגוונא דהוה ובר נש כגוונא דאדם ויעקימו ויחכימו
ליה

ליה לההוא חויא בישא וההוא דרכיב עליה וכלא אתמר · פתח ואמר ויהי עשו איש
יודע ציד איש שדה וקא אתמר ויעקב איש תם יושב אהלים · איש תם גבר שלים
כתרגומו יושב אהלים · אמאי איהו תם · בגין דאיהו יושב אהלים דאחיד * לתרין קלט ב
סטרין לאברהם וליצחק · וע״ד יעקב בסטרא דיצחק אתא לגביה דעשו כמה דאתמר
דכתיב [ט]עם חסיד תתחסד ועם עקש תתפל · וכד אתא *(עם) ברכאן בסיוע דלעילא שמואל ב כ״ב
קא אתא בסיוע דאברהם ויצחק ובג״כ בחכמתא הוה כמה דאתמר · ת״ח כד יעקב (נ״א לנטלא)
אתער לגבי סמא״ל דרגא דעשו וקביל עליה ליעקב* · ויעקב נטא ליה בכמה סטרין (נ״א לגבר)
נלא לחויא בחכמתא ובעקימו ולא אתגלא בר בשעיר ואע״ג דכלא חד נטא כמו כן
סמא״ל בנטוונא אחרא ונטיה כב״ד ויאבק איש עמו עד עלות השחר · וירא כי לא
יכול לו · ת״ח זכותיה דיעקב כמה הוה דאיהו אתא ובעא לאעברא ליה מעלמא והוות
ליליא הות ליליא דאתברי ביה סיהרא ויעקב אשתאר בלחודוי דלא הוה עמיה אחרא
תנן לא יפוק ב״נ יחידאי בליליא וכ״ש * בליליא דאתבריאו ביה נהורין דהא סיהרא קסט ב
איהי חסרא דכתיב יהי מאר״ת חסר וההוא ליליא אשתאר בלחודוי בגין דכד סיהרא
חסרא הויא בישא אתתקף ושלטא וכדין אתא סמא״ל וקטריג ליה ובעא לאובדא קיד ב
יה מעלמא · ויעקב הוה תקיף בכל סטרין בסטרא דיצחק ובסטרא דאברהם דאינון
הוו תקיפו דיעקב · אתא לימינא חמא לאברהם תקיף בתקיפו דיומא בסטרא דימינא
חסד · אתא לשמאלא חמא ליצחק תקיף בדינא קשיא אתא לגופא [א] חמא ליעקב א פ׳ מעניין זה
תקיף מתרין סטרין אלין דסחרן ליה חד מכאן וחד מכאן כדין וירא כי לא יכול לו בפ׳ ברא״י ד׳
ויגע בכף ירכו דאיהו אתר לבר מגופא ואיהו חד עמודא דגופא כדין ותקע כף ירך נח ע״ב ובפרד״ר
יעקב בהאבקו עמו וגו׳ · כיון דאתער צפרא ועבר ליליא אתתקף יעקב ואתחלש בשער יקדיעקב
חיליה דסמא״ל כדין אמר שלחני · דמטא זמנא לומר שירתא דצפרא ובעי למיזל ואודי
ה על אינון ברכאן ואוסיף ליה ברכתא אחרא דכתיב ויברך אותו שם · ת״ח כמה
רכאן אתברך יעקב חד דאבוי בההוא עקימו ורווח כל אינון ברכאן וחד דשכינתא
בריך ליה קב״ה כד הוה אתי מלבן דכתיב ויברך אלהים את יעקב · וחד דבריכיה
ה ההוא מלאכא ממנא דעשו · וחד ברכה אחרא דבריכיה ליה אבוה כד הוה אזיל
דן ארם דכתיב ואל שדי יברך אותך וגו׳ בההוא זמנא דחמא יעקב גרמיה בכל
י ברכאן אמר במאן ברכתא דמנייהו אשתמש השתא · אמר בחלשא מנייהו
שתמש השתא ומאן איהי דא בתרייתא דבריכיה אבוה ואע״ג דאיהי תקיפא אמר
ו איהי תקיפא בשלטנותא דהאי עלמא כקדמאה אמר יעקב אטול השתא דא
שתמש בה * ואסלק כל אינון אחרנין לזמנא דאצטריך לי ולבנאי בתראי · אימתי קסו ב קעב ב
מנא דיתכנשון כל עממיא לאובדא בני מעלמא דכתיב [ט]כל גוים סבבוני בשם יי׳ תהלים קיח
אמילם · סבוני גם סבבוני וגו׳ סבוני כדבורים וגו׳ הא הכא תלתא לגבי תלתא
שתארו · חד אינון ברכאן קדמאי דאבוה · תרין אינון ברכאן דבריכיה קב״ה ·
ת אינון בבכאן דבריכיה ההוא מלאכא אמר יעקב להתם אצטריכו לגבי מלכין וכל
ין דכל עלמא ואסליק לון להתם והשתא לגבי דעשו די לי בהאי · למלכא דהוו ליה
ה לגיונין תקיפין כמה מארי מגיחי קרבא לאגחא קרבין דזמינין לגבי מלכין תקיפין
לאגחא

לאגחא בהו קרבא · אדהכי שמע על לסטים חד קפחא אמר הני בני תרעי יהכון תמן א"ל מכ
לגיונין דילך לית אנת משדר התם אלא אלין אמר לגבי ההוא לסטים די באלין דהא כל לגיומא
ומארי קרבא אסלק לגבי אינון מלכין תקיפין ביומא דקרבא דאצטריכו לי ליהוו · אוף הכ
יעקב אמר לגבי עשו די לי השתא באלין ברכאן · אבל לההוא זמנא דאצטריכו לבני לגבי כ
מלכין ושליטין דכל עלמא אסלק לון · כד ימטי ההוא זמנא יתערון אינון ברכאן מכל סטר
ויתקיים עלמא על קיומיה כדקא יאות ומההוא יומא ולהלאה יקום מלכותא דא על כל שא
מלכו אחרא כמה דאוקמוה דכתיב (דניאל ב) תדיק ותסף כל אלין מלכוותא והיא תיקום לעלמי
והיינו ההיא אבנא דאתגזרת מן טורא די לא בידין כד"א משם רועה אבן ישראל · מאן א
דא · דא כנסת ישראל כד"א והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו' · ר' חייא אמר מהכא (ישעיה י) שא
ישוב שאר יעקב אלין ברכאן אחרנין דאשתארו וכתיב והיה שארית יעקב בגוים בקרב עמי
(אלין ברכאן אחרנין כתיב (מיכה ה) והיה שארית יעקב) בגוים כלהו ולא בעשו בלחודיה וכתיב והי
שארית וגו' כטל מאת יי' · פתח ר' ייסא ואמר (מלאכי א) בן יכבד אב ועבד אדוניו · בן ד
עשו דלא הוה ב"נ בעלמא דיוקיר לאבוי כמה דאוקיר עשו לאבוי · וההוא יקירו דאוקיר לי
אשליט ליה בהאי עלמא · ועבד אדוניו דא אליעזר עבד אברהם (פז א) ואוקמוה · דהא ב
דהוה אתי לחרן בכמה עותרא וכמה מתנן ובזבזין וגמלין טעינן דלא אמר לבתואל ולבן דאי
רחימוי דאברהם או ב"נ אחרא דאתי בפיוסא דאברהם אלא עד לא ימלל מלוי מה כתיב ויאמ
עבד אברהם אנכי · ולבתר אדני אדני בגין דיוקיר ליה לאברהם וההוא יקרא וההוא טיבו אור
ליה לכמה זמנין · כך עשו ההוא יקרא דאוקיר ליה לאבוי אוריך ליה כל הני זמנין דישלוט בעלמ
דא ואינון דמעין אורידו לון לישראל בשעבודא דיליה עד דיתובון ישראל לקב"ה בבכיה ובדמע
דכתיב (ירמיה לא) בבכי יבאו וגו' וכדין כתיב (עובדיה א) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את ה
עשו והיתה ליי' המלוכה · בילא"ו :

פרשת ויצא יעקב

זהר

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה רבי חייא פתח ואמר (קהלת א) וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם האי קרא אוקמוה · אבל וזרח השמש דא יעקב כד הוה בבאר שבע · ובא השמש כד אזל לחרן דכתיב וילן שם כי בא השמש · ואל מקומו שואף זורח

סתרי תורה

וזרח השמש ובא השמש מאי קא חמא של
מלכא דשירותא דספרא דחכמתא די
מהכא איהו · אלא אמר רבי אלעזר שלמה מ
האי ספרא אוקים ליה על שבע הבלים וע
קאים עלייהו · ואינון עמודין וסמכין קי
דעלמא דבג"כ אקרון הבלים (ס"א בהאי
דנפיק מפומיה דב"נ ואתקיים ביה ואתערו חב

אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן · ד"א על שלשה דברים העולם ע
על התורה ועל העבודה ועל גמילות חסדים התורה דא יעקב העבודה דא יצחק גמילות חסדים
אברהם שלשה דברים אלין אינון סמכין עלאין תלתא מן שבעה הבלים) מה גופא לא אתקיים
הבל אוף הכי עלמא לא אתקיים אלא על הבלים דאמר שלמה מלכא ואינון שבע דכתיב הבל הב
אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל · הא שבע · ואי תימא אי הכי דאינון מרגלאן טבאן דעלמא ק
עלייהו הא באתר אחרא כתיב הבלים בישין ואינון סתירו דעלמא כגון (קהלת ו) זה הבל ואלי
הוא (שם ד) זה הבל ורעות רוח · אלא ודאי (אילין) אע"ג דהני שבעה הבלים דאינון קדישין קמ
דעלמא אית לקבל הני ז' הבלים דכל דינין דעלמא (מנייהו) נפקין ומנייהו מתפשטין (הבלים את
וכלא קיומא דגלותא (ס"א דעלמא) בגין דאית בהני שבע הבל דכל דינין דעלמא פ

רח דכתיב וישכב במקום ההוא · ות"ח שמשא
אע"ג דנהיר לכל עלמא [א] מטלגוי בתרין סטרין
איגון כד"א הולך אל דרום וסובב אל צפון · בגין
דדא ימינא ודא שמאלא (ובגין) ונגיד ונפיק כל יומי'
מסטרא דמזרח ואזיל לסטרא דדרום (נ"א דמערב)
לבתר לסטרא דצפון ומסטרא דצפון לסטרא
מערב וכדין שמשא אתכנים ואזיל לגבי מערב
נפיק ממזרח דכתיב ויצא יעקב מבאר שבע ואזיל
מערב דכתיב וילך חרנה · רבי שמעון אמר נפיק
מכללא דארעא דישראל דכתיב ויצא יעקב מבאר
שבע ואזיל לרשו אחרא דכתיב וילך חרנה · (ס"א
נפיק ממזרח דכתיב ויצא יעקב מבאר שבע דא
שמטה דנטיל מעומקא עלאה נהירו דנהיר ואזיל
למערב דכתיב וילך חרנה אתר דדינא ורוגזא תמן ·
ר' יוסי מוקי האי קרא בגלותא בקדמיתא הוה
מית נהירו מעומקא עלאה ויעקב הוה נטיל ליה
אזיל לגבי באר שבע באר דחפרוה פרים דהוה
היר מתמן ואשלים להוא באר בכל שלימו וביומי
גלותא נטיל מהאי באר שבע ואזיל לגביה חרנה דכתיב וילך חרנה כלומר חרון אף ומאי היא חרון אפו
קב"ה דרגא בישא) · ארעא דרשו אחרא · א"ר חייא כד אזיל שמשא למערב האי מערב אקרי
מקומו דשמשא כרסייא דיליה אתר דשריא עליה הה"ד ואל מקומו שואף זורח הוא שם דאזיל לגביה
אנהרא עליה ונטיל כל נהורין וכניש לון לגביה והיינו כמה דתנינן קב"ה אנח תפלין (ס"א ותנינן קב"ה
נח תפילין דכתיב נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו ותנינן ימינו דא תורה דכתיב מימינו אש דת למו
זרוע עוזו אלין תפלין וכלהו נטיל יעקב ומכנים לגבי מערב וסיהרא כנים לבתר כל אינון נהורין ובולינן
נטיל יעקב דאיהו יהיב לה ואנהר לה והיינו דתנינן קב"ה אנח תפלין) בגין דנטיל כל כתרין עלאין
מאן נינהו רזא דאבא עלאה ורזא דאמא עלאה ואינון תפלין שבראש כמה דתנינן כהן גדול נוטל בראש
בתר דנטיל אבא ואמא נטיל ימינא ושמאלא ואשתכח (דקב"ה) דנטיל כלא · ר"א אמר תפארת ישראל
טיל כלא וכד אתמשכא כנסת ישראל לעילא נטלא אוף הכי כלא עלמא דדכורא דקב"ה וכן עלמא
דנוקבא

ומתפשטי מניה) ואקרון כבלים אחרנין לאלקאה
בני נשא ולאתקנא לון דיהכון בארח מישר ואקרון
הבל דשריא בהו אלי הבל דאיהו רעות רוח
ואינון קיומא דבגיניהון בני נשא אזלין בארח מיכור
ודחילו מקב"ה ועל דא סגיאין אינון הבלים
דמתפשטו מהני שבע ושירותא דאיהו אמר רזא
דשמשא דאיהו הבל דקיים עלמא ואיהו רזא לאעלא
בר נש לגו מהימנותא עלאה דקב"ה ובג"כ כל מה
דתחות האי דרגא לאו איהו רזא דמהימנותא וע"ד
כתיב ואין יתרון תחת השמש בכל אתר נעשה
תחת השמש דהא תחות האי לא אצטריך לאתדבקא
שמשא בסיהרא חדא אינון כלא פרודא · וסיהרא
אע"ג דאיהו תחות שמשא כלא איהו שמשא כלא
פרודא · ותחות האי כלא איהו רעות רוח ואסיר
לאתדבקא ביה : **ויצא** יעקב בקטרא דסתימו
מגו סתרא סתימא נפקא זכר אספקלריאה
דנהרא כלילא מתרין גוונין דמתחברן כחדא
כיון

תוספתא

בני עלמא רחימי עלאה הורמנא דבורייכו קריבו שמעו מאן חכימא בכו מארי דעיינין בסוכלתנו'
ליתי ולינדע בשעת' דרישא חוורא נטיל תלת אתוון וגליף לון בגלופא בגלופין חד א' חד י' וחד
ואתגליף אי"ן א' רישא עלאה דכלא טמירא דכל טמירין י' סליקו דרעותא הוי אשתכלל מרישא לעילא
את לתתא נפק ואפיק תלתין ותרין שבילין עד דאתגליפו בין אבני יקר דמתלהטן ואתקשרו באת נו"ן
איהו דכר ונוקבא תרין רחימין קשורא תקיפא בהו אשתכללו ושמא קדישא בהו אתקשר מנייהו אשתכח
זוגא לכולא אשתכללו עלמין וע"ד אתגליף ן' פשוטא כללא דתרין נ' כפופה נוקבא חדא י' דאיהי רעותא
דאפיק

דרך אמת א פי' מטעו לב' לדרום לדדים ולפון והוא חסד וגבורה כנדע

דנוקבא דקב"ה כמה דנפקי כל נהורין מהאי
עלמא הכי נמי נטיל כלא האי עלמא דכא
דא כגוונא דא ובגין כך באר שבע דא
יובלא באר (שבע) דא איהי שמטה (נ"א דהא
דא כגוונא דא) (כלא לקב"ה) ושמטא (דא)
לא נהיר אלא מיובלא (ס"א ואיהו נטיל כל
נהורין ויהיב לגו שמטה) ובג"כ ויצא יעקב
מבאר שבע וילך חרנה דא מערב דאיהי
שמטה · ר"ש אמר ויצא יעקב מבאר שבע דא
מערב שנת השמטה · וילך חרנה דא שנת
ערלה בגין דנפק מרשו קדישא לרשו אחרא
ישעיה מא דהוה עריך מאהוי כמה דאתמר · וכד מטא
לבית אל דאיהו ברשו קדישא מה כתיב :

ויפגע במקום · מאן מקום · רבי חייא
אמר דא הוא מקומו דקאמרן
דכתיב ואל מקומו שואף (זורח הוא שם) · וילן
דברים א שם כי בא השמש · כד"א שואף זורח הוא שם
מלכים א ו דהא בגין לאנהרא ליה קאתיא · ויקח מאבני
המקום · אבני המקום לא כתיב אלא מאבני
המקום · אלא אינון אבני יקר מרגלאן טבן
דאינון תריסר אבנין עלאין כמה דכתיב שתים
עשרה אבנים ותחות אלין תריסר אלף
קנא ה *ורבוון אבני א פסילן וכלהו איקרון אבנין
בג"כ מאבני המקום ולא אבני (ס"א המקום)
דא הוא מקום דקאמר · וישם מראשותיו ·
מראשותיו דמאן אלא מראשותיו דההוא
מקום · מאי מראשותיו אי תימא כמאן דשוי
תחות רישיה לא · אלא מראשותיו לארבע
(ס"א רישי) סטרין דעלמא תלת אבנין לסטר
צפון

א גזית
ב שלא טעו עצמם בנס ונכנסו כבחון את הזהב וכצרוף את הכסף ויצאו האבות למקומ' בסוד האצילות להיותם רגלי המרכב' העליונ' כמאמר רז"ל האבות הן הן המרכבה
ג פקודי רמה ע"א

סתרי תורה

כיון דאלין אתכלילו דא בדא אתחזון ביה
כל גוונין · ארגמן איהו כל זיו דנהורין ביה
כלילן רזא ושוב אינון נהורין לא מתעכבו
למהמי הבורא הדא אתחברן בההוא זהר
בהאי זה"ר שארי מאן דשארי שמא איה
להוא דכתים דלא ידיע כלל · קול יעקב
אקרי בהאי אתחזי מהימנותא דכלא ההוא
דסתים ולא ידיע כלל בהאי שריא יהו"
שלימו דכל סטרין איהו עלאה ותתאה הכי
אשתכח יעקב שלימו דאבהן דאחיד מכ
סטרין · זה"ר דא על בירור דשמא דא אקי
דכתיב ויעקב אמר בתרין קדתרין שמהן אקי
יעקב וישראל בקדמיתא יעקב ולבתר ישרא
סתרא דסתרא דא כד הוה בקדמיתא בכו
סופא דמחשבה דאיהו פרושא דאורייתא
דבכתב ואיהי תורה שבעל פה וע"ד אקי
באר שנאמר הואיל משה באר את התור
בא"ר איהו להכו' דאקרי שבע דכתיב ויבנ
שבע שנים והיינו קול גדול ודא סוף
דמחשבה בא"ר שבע איהו ויעקב עאל בהו
רישא למהימנותא כיון דאתדבק במהימנו
דא אצטריך ליה לאתבחנא בההוא אח
דאתבחינו אבהן דיליה ב דעאלו בשלם ונפ
בשלם · אדם עאל ולא אסתמר ואתפת
אבתרה וחטא בההיא ג אשת זנונים נח
קדמאה · נח עאל ולא אסתמר ואתפת
אבתרה וחטא דכתיב וישת מן היין ויש
ויתגל בתוך אהלה · אברהם עאל ונפק דכת
וירד אברם מצרימ' וכתי' ויעל אברם ממצ
יצחק עאל ונפק דכתי' וילך יצחק אל אבימ
מלך פלשתים גררה וכתיב ויעל משם באר שבע · יעקב כיון דעאל במהימנות' אצטריך למי
מנחה

תוספתא

דאפיק שבילין בטש בין אתוון ועבד רקיעא דיעקב בין תרין רוחין ואטיל ביני שי
מלולי עד דנחת להאי ו' דאיהי כפופה וחברו לה כחדא צפון ודרום לבתר אתקנו
כחדא האי ו' כפופה באר שבע אקרי ואתמלי מיעקב לאשקאה כל עדרי ענא וט
ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה · תו מבאר שבע לעילא דהא מינה נפיק לבי
אזיל לאשקאה לחרנא דאיהו בירא דלתתא חרון אף יי' חרב יי' דינא בי דינא אלהי
תהלים עט ועל דא אלהים באו גוים בנחלתך :

לפון ותלת לסטר מערב ותלת לסטר דרום ותלת לסטר מזרח והוא מקום עלייהו לאתתקנא בהו · וכדין וישכב במקום ההוא (ס"א וישכב י"ב מרגלאן לתתא וכן אינון דרגין דאינון על האי מקום הא אינון כ"ב) · כיון דאתתקן ערסא שכיב ביה מאן שכיב ביה שמשא ועל דא כתיב ביעקב וישב על המטה דהא ליה אתחזי ולא לאחרא ועל דא וישכב במקום ההוא ובג"כ כתיב וזרח השמש ובא השמש · רבי יצחק הוה יתיב יומא חד קמי מערתא דאפיקותא · אעבר חד בר נש ותרין בנין עמיה והוה אמר חד לחד דא תוקפא דשמשא מסטרא דדרום איהו ועלמא לא אתקיים אלא על רוח בגין דרוח איהו קיומא שלימו דכל סטרין ואלמלא דאיהו קיימא בשלימו לא יכיל עלמא לאתקיימא · א"ל אחוה זעירא אלמלא יעקב לא אתקיים עלמא · ת"ח בשעתא דייחדו בנוי יהודא דלעילא ואמרו (דברים ו) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד דא הוא שלימו עלאה לאתיחדא ביחודא חד כדין אתחבר יעקב אבוהון ונטיל ביתיה יתיב ביה בחבורא חדא עם אבהן לאתחברא דכר ונוקבא כחדא · אמר רבי יצחק אשתתף בהדייהו ואשמע מאי קאמרי אזל בהדייהו · פתח ההוא בר נש ואמר קומה יי' למנוחתך אתה וארון עזך · קומה יי' למנוחתך כמאן דאמר יקום מלכא לגבי נייחא דמשכניה · תרין אינון הוו דאמרו קומה יי' משה ודוד · משה אמר (במדבר מ) קומ' יי' ויפוצו אויביך · ודוד אמר (תהלים קלב) קומה יי' למנוחתך · מאי איכא בינייהו · אלא משה כמאן דפקיד לביתיה קאמר · משה פקיד ליה לאגחא קרבא לקביל סנאוי · דוד זמין ליה לנייחא כמה דמזמין (ליה) מריה זמין למלכ' ולמטרוניתא עמיה הה"ד קומה יי' למנוחתך אתה וארון עזך · בגין דלא אפרשא לון · כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו · מכאן אוליפנא דמאן דמזמן למלכא ישני עובדוי

*ס"א סטרא *ויקרא קיד ב

מנחתא לההיא סטרא בגין דמאן דאשתזיב מתמן איהו רחימא ובירא דקב"ה מאי כתיב ויצא יעקב מבאר שבע *סתרא דרזא דמהימנותא: וילך חרנה סטרא דאשת זנונים אשת מנאפת סתרא דסתרין *(סתרא) א מגו דתוקפא דטיהרא דיצחק (נפק) מגו דורדיא דחמרא נפק חד כעילו קטירא כליל חד דכר ונוקבא סומקא כורדא מתפרשן לכמה סטרין ושבילין · דכורא אקרי סמאל נוקביה כלילא בגויה תדיר כמה דאיהו בסטר קדושה הכי נמי בסטרא אחרא דכר ונוקבא כלילן דא בדא · נוקבא דסמ"אל נחש אקרי אשת זנונים קץ כל בשר קץ הימים תרין רוחין בישין מתדבקן כחדא רוחא דדכור' דקיק רוחא דנוקב' בכמה אורחין ושבילין מתפרשא ומתדבקא בההוא רוחא דדכורא קשיטת גרמה בכמה תכשיטין כזונה מרחקא קיימא בריש אורחין ושבילין לפתאה בני נשא · שטיא דקריב בהדה אתקיפת ביה ונשקת ליה מסכת ליה חמרא דדורדיא דמרורת פתנים כיון דשתי אסטי אבתרה לבתר דחמאת ליה סטי אבתרה מהורהא דקשוט אפשיטת גרמה מכל אינון תקונין דהות מתתקנא לגבי דההוא שטיא · תקונין דילה לפתאה לבני נשא שערהא מתקנין סומקן כוורדא אנפהא חוורין וסומקין באודנה' תליין שיתא תקונין אטונא דמצרים תליין על קדלהא כל חילי דארעא דקדם פיה מתתקנא בפתיחו דקיק יאה בתקונה' לישנ' חדידא כחרבא שעיען מלהא כמשחא שפוותא יאן סומקין כוורדא מתיקן בכל מתיקו דעלמא ארגוונא לבשא אתתקנת בארבעין תקונין *חסר חד · שטיא (דא) סטי אבתרה' ושתי מכס' דחמרא ועביד בה ניאופין ואסטי אבתר' מה עבדת שבקת ליה נאים בערסא וסלקת לעילא ואלשינ' עליה ונטלא רשו ונחתא אתער ההוא שטיא וחשב לחייכא בהדה כקדמית' והיא אעדיאת קונהא מנה ואתהדרת גיבר תקיף קאים לקבליה לבים לבושא דנורא מלהטא בדחילו תקיף מרתתא גרמא

רך אמת א מתוקף הדין של מדת יצחק נשתלשל למטה מגבול הקדושה כענין השמרים שהם למטה בחבית כיון כך הם הקליפות למטה מגבול הקדושה :

עובדוי בגין למיהב חדוה למלכא אי ארחי׳
דמלכא דחדאן ליה בדיחי הדיוטי יסדר
קמיה א בדיחי רופינוס ופרדשכי ואי לאו
לאו איהו (בגין) בדיחותא דמלכא · ת"ח דוד
זמין ליה למלכא ולמטרוניתא לנייחא מה
עבד ב שני בדיחי דמלכא בגין רופינוס
ומאן נינהו דכתיב כהניך ילבשו צדק וחסידיך
ירננו *וחסידיך ירננו ולוייך ירננו מבעי ליה
דהא ליואי אינון בדיחי מלכא והשתא דוד
דזמין ליה לנייחא עבד כהני וחסידי דליהוי
אינון בדיחי מלכא · א"ל קב"ה דוד לא
בעינא לאטרחא עלך (אלין) (נ"א אמר ליה
קב"ה דוד לאו הכי) אמר ליה דוד מארי
(לאו הכי אלא) כד אנת בהיכלך את עביד
רעותך · השתא דזמיננא לך ברעותי קיימא
מלה לאקרבא אלין דאינון חביבי יתיר
אע"ג דלאו ארחייהו בהאי · מכאן אוליפנא
דמאן דאיהו בביתיה יסדר אורחיה ועובדיה
כרעותיה · אי מזמנין ליה יעביד רעותיה
דאושפיזיה כמה דמסדר עלוי דהא דוד
אחליף ליואי וסדר כהני וקב"ה אוקים מלה
כרעותיה · אמר דוד בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך סדורא דקא סדר
לא יסוב לאחורא · א"ל קב"ה דוד חייך אפילו במאנין דילי לא אשתמש אלא במא
דילך · ולא זז קב"ה מתמן עד דיהיב ליה נבזבזן ומתנן דכתיב ט נשבע יי׳ לדוד אמת
ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא לך · אתא רבי יצחק ונשקיה אמר אי לא אתינא לה
ארחא אלא למשמע דא דיי · פתח חד בריה ואמר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ·
היינו דכתיב י על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו · ד"א ויצא יעקב מב
שבע וילך חרנה · רמז כד נפקו ישראל מבי מקדשא ואתגלו ביני עממיא כד"א ל ויצא
בת ציון כל הדרה וכתיב גלתה יהודה מעוני וגו׳ · פתח אחרא זעירא ואמר ויפ
במקום וילן שם כי בא השמש וגו׳ · מאי *ויפגע במקום למלכא דאזיל לבי מטרוני
בעי למפגע לה ולבסמא לה במלין בגין דלא תשתכח גביה כהפקירא ולא עוד אלא דאי
אית ליה ערסא דדהבא ג וכסותי מרקמאן ד באפלטייא למיבת בהו · ואיהי מתת
ערסיה באבנין *בארעא ה ובקיסטרא דתיבנא ישבוק דיד׳ ויבית בהו למיהב לה ני
ובגין דיהא רעותא דלהון כחדא בדלא אניסו · כמה דאוליפנא הכא דכיון דאזיל לגבה
כתיב (וילן שם כי בא השמש לאחזאה דאסיר ליה לבר נש לשמשא ערסיה ביממא) וי
מאבני המקום וישם מראשותיו וישכב במקום ההוא בגין למיהב לה נייחא דאפילו
ביתה רחימין קמיה למיבת בהו (ס"א דכתיב וישכב במקום ההוא)· בכה רבי יצחק (ד"
וחייך) וחדי אמר מרגלאן אלין תחות ידייכו ולא איזל בתרייכו · אמרו ליה את
לאורחך ואנן ניעול למתא ז להלולא דהאי ברי · אמר רבי יצחק השתא אית לי למהך לא

פז"ל

גרמא ונפשא · ערומה ח מלייא דעיינין
דאלין חרבא שננא בידיה טיפין מרירן תליין
מהוא חרבא קטיל ליה להווא בטיא
ט וארמי ליה לגו גיהנם יעקב נחת לגבה
ואזל לאתרה שנאמר וילך חרנה וחמא כל
תקון ביתא ואשתזיב מינה · דכורא דילה
סמא"ל אלהים קמיה ונחת לאגחא ביה
קרבא ולא יכיל ליה דכתיב ויאבק איש עמו
וגו׳ כדין אשתזיב מכלא ואשתלים בשלימ
ואסתלק בדרגא שלים ואתקרי ישרא
כדין סליק בדרגא עלאה ואשתלים בכל
והוה עמודא דאמצעיתא ועליה כתי
והבריח התיכון וגו׳ מהו ויגע בכף ירי
ליה לא יכיל אבל נגע בכף ירכו דאינ
נדב ואביהוא דנפקי מן ירכו דאהרן (ס׳
בסיבת אש זרה ולא אתערו לשמרך מאש
זרה וגו׳ ותפסא לון ברשותהא ת"ח מ
כתיב ביעקב שלימא ·) (ועל יעקב כתי
והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח
הקצה אל הקצה:

ומראה מקום
א דברי משלים וחידו׳ של פרי׳ ופקודי׳ נכבדי׳
ב שינה ליצנים משמחים המלך בדברי משלים ושחוק
ג וכסתות של בגד מרוקמי׳
רל ב רלד א
ד במיני ליצני׳
ה בהבל ומדר של הנן
ו וילין בהם
ז נשמחת חתונת בני:
ח מלאכי עינים ור"ל מלא ניצוצי אש במתנוצצים ממנו ט משליכו לגיהנם:
י זכר של ליח שרשעה הרע שניצול ממנה לגלהם כמ"ש לפניו יעקב ויירד עמו ויאבק איש עמו וגומר והוא סמא"ל כמבוא׳
תהלים קלב
בראשית ב
איכה א
מע ג
פנחס רכד א רמב א

אזיל ליה וסדר מלין קמיה דרבי שמעון · אמר רבי שמעון ודאי שפיר קאמרו וכלא בקב"ה אתמר · אמר מלין אלין מבני בנוי דרבי לדוק חלשא ניכהו · מאי טעמא אקרי חלשא בגין דארבעין שנין אתעני על ירושלם דלא יתחרב ביומוי והוה פריש על כל מלה ומלה דאורייתא רזין עלאין ויהיב בהו ארחא לבני עלמא לאתנהגא בהו · אמר רבי יצחק לא הוו (אלא) יומין זעירין עד דאערענא בההוא בר נש ובריה זעירא עמיה · אמינא ליה אן הוה ברך אמרא · א"ל עבידנא ליה הלולא ואשתאר בדביתהו · כיון דאשתמודע בי א"ל חייך דלא זמיננא לך להלולא דברי בגין תלת מלין · חד דלא ידענא בך ולא אשתמודענא לך דהכי מזמנין ליה לבר נש כפוס יקריה ודילמא אנת גברא רבא ואפגים יקרך וחד דילמא אנת אזיל בארחך בבהילו ולא אטרח עלך · וחד דלא תכסיף קמי אנשי דהבורה דאורחא דילן דכל איכון דאכלי לפתורא דחתן וכלה כלהו יהבי נבזבן ומתנן לון · אמינא ליה קב"ה ידין לך לטב · אמינא ליה מה שמך א"ל לדוק זוטא בההוא שעתא אוליפנא מניה תליסר (נ"א תריסר) רזין עלאין באורייתא ומן בריה תלת · חד בנבואה · וחד (נ"א ותרין) בחלמא · ואמר מה בין נבואה לחלמא · נבואה בעלמא דדכורא איהו וחלמא בעלמא דנוקבא · ומהאי להאי כשיתא דרגין נחתא · נבואה בימינא ובשמאלא · וחלמא בשמאלא · וחלמא מתפרשא לכמה דרגין לתתא בגין כך חלמא איהו בכל עלמא · אבל כפוס *דרגיה הכי חמי כפוס נג א
בר נש הכי דרגיה דנבואה לא אתפשטא אלא באתריה · תא חזי מה כתיב ·

ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו · פתח ואמר היה היה דבר יי' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד יי' · היה היה נבואה לשעתא הותה *דאצטריך על גלותא בגין דשכינתא נחתת בהו בישראל בגלותא וחמא יחזקאל מה דחמא לפום שעתא ואע"ג דלא אתחזי ההוא אתר להאי בגיני כך היה היה · מאי היה היה · אלא היה לעילא · היה לתתא · דכתיב סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה נטיל (ליה) לעילא ונטיל (ליה) לתתא · היה היה חד לעילא וחד לתתא * · תא חזי האי סלם בתרי עלמין אתתקף בעילא ותתא · בארץ כשדים על נהר כבר · בארץ כשדים באתר דגלותא שריא ביה ועכ"ד על נהר כבר · מאי נהר כבר אלא דהוה כבר מקדמת דנא דשכינתא שריא

סתרי תורה

ויחלום והנה סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה · חלמא מדרגא יחזקאל א
שתיתאה מאינון דרגין תרין דנבואה עד ההוא דרגא שית דרגין אינון ועל דא חלמא חד משתין דרגין דנבואה · סלם · חמא בנוי ס"א סוב
דזמינין לקבלא אורייתא בטורא דסיני · סלם דא סיני * בגין דאיהו נעיץ בארעא ורישיה ס"א בגימטריא
בסליקו לשמיא וכל רתיכין ומשריין עלאין כלהו נחתי תמן בהדי קב"ה כד יהיב לון אורייתא וכלא חמא · חמא מטטרון סבא דביתא דשליט בכל דיליה דאיהו קאים בשלטנו על האי עלמא · בשולטנו בשם שד"י וסליק לעילא בסליקו דשמא דמריה פ' בסוף הספר מה שחסר כאן
ידו"ד אתר דיעקב אשתלים ביה · לבתר וראשו דשם שדי איהו י' ודא מגיע השמימה כיון דמטי וסליק את דא לההוא אתר אשתלים ואתקרי בההוא שמא דמאריה ידו"ד · והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו איכון מלאכין קדישין דקרבין למלכותא סלקין ואיכון אחרנין דלא קרבין כס נחתי ותו בו סלקי ונחתי כד איהו סליק סלקין בהדיה · כד נחית נחתין בהדיה

שריא עלוי דכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות
את הגן וגו' · ודא הוא נהרא חד מאינון ו
ארבע נהרין ובגין דשריא עלוי מקדמת דנא
והוה עלוי כבר שריא ביה השתא ואתגלי
ליה ליחזקאל · תא חזי ויחלום · וכי יעקב
קדישא דאיהו שלימא דאבהן בחלמא
אתגלי עלוי · ובאתר דא קדישא לא חמא
קסס (ליה) אלא * בחלמא · אלא יעקב בההוא
זמנא לא הוה נסיב ויצחק הוה קיים ·
ואי תימא והא לבתר דאתנסיב כתיב
בראשית לא ואראה בחלום · תמן אתר גרים ויצחק הוה
קיים ועל דא כתיב ביה חלום ולבתר דאתא
לארעא קדישא עם שבטין ואשתלים לכון
תהלים קיח עקרת הבית ואם הבנים שמחה כתיב וירא
בראשית מו אלהים אל יעקב וגו' וכתיב ויאמר אלהים
לישראל במראות הלילה הכא לא כתיב
ביה חלום דהא מדרגא אחרא עלאה הוה ·

מלאכי אלהים תריסר מרגליטאן טבל
קדמיא"ל · פדא"ל
גבריא"ל · לדקיא"ל · חסדיא"ל · רפא"
רזיא"ל · סטורי"ה · נוריא"ל · יופיא"ל
ענא"ל · אלפי שנאן · שנא"ן שו"ר · כש"ר
אריה · ן' אדם כליל דכר ונוקבא ואינ
סלקי כד איהו סליק ואלין נחתי כד איה
נחית · ותו כל אנון דשלטי בשלטנו דכל
עלמא על ידיה סלקין וכל אינון דנחר
על ידיה נחתי כלהו בהאי סלם · ידו"
שלטא על כלא דכתיב והנה יי' נצב עליו
כד אתער כתיב אין זה כי אם בית אלהי
וזה שער השמים · בית אלהים ודאי
ואיהו תרעא לאעלא לגו דכתיב פתחו
שערי צדק אבא בם אודה יה · זה השע
ליי' · זה שער השמים כלא חד :

קנו א ת"ח * חלמא איהו ע"י דגבריאל דאיהו לתתא בדרגא[א] שתיתא
מנבוא' מראה על ידא דההוא דרגא דהויא היא דשלטא בליליא · ואי תימא ה
דניאל ח כתיב גבריאל הבן להלז את המראה הכי הוא ודאי דמראה מלוי סתימין יתיר ובחלמ
פרים יתיר ופרים סתימין דמראה וע"ד אתפקד גבריאל דיפרים מלוי דמראה דאיו
סתים יתיר · וע"ד כתיב במראה וירא וארא מאי טעמא בגין דמראה איהו כה
מראה דאתחזי כל דיוקנין בגויה בגיני כך וארא אחמיה דיוקניה באל שדי דאיו
נז א מראה * דאתחמי דיוקנא אחרא בגויה וכל דיוקנין עלאין ביה אתחזון · בגיני כ
יעקב בההוא זמנא כתיב ויחלום והנה סלם מוצב ארצה (וראשו) · מהו סלם דרג
דשאר דרגין ביה תליין והוא יסוד דעלמא · וראשו מגיע השמימה הכי הו
לאתקשרא בהדיה · וראשו מגיע השמימה · ומאן ראשו · ראשו דההוא סלם · ומ
בראשית מז איהו דא דכתיב ביה ראש המטה בגין דאיהו ראש להאי מטה ומנה נהיר · מגי
השמימה בגין דאיהו סיומא דגופא וקאים בין עלאה ותתאה כמה דברית אי
סיומא דגופא וקאים בין ירכין וגופא ועל דא מגיע השמימה · והנה מלאכי אלהי
עולים ויורדים בו · אלין ממנן דכל עמין דאינון סלקין ונחתין בהאי סלם כד ישר
חטאן מאיך האי סלם וסלקין אינכו ממנן · וכד ישראל מתכשרן עובדייהו אסתלק האי ס
וכלהו ממני נחתי לתתא ואתעבר שולטנותא דלהון כלא בהאי סלם קיימא · וכד כל
נחתין לתתא אתעביד סלם קיימא · הכא חמא יעקב בחלמיה שלטנותא דעשו ושלטנו
דשאר עמין · ד"א והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו · במאן · בההוא רא
דההוא סלם · דכד אסתלק ראשו מניה סלם אתכפיא וסלקין כלהו ממנן וכד אתח
מלכים א ג ראשו בההוא סלם אסתלק וכלהו ממנן נחתין · וכלא חד מלה · כתיב נראה יי' א
שלמה בחלום הלילה ויאמר אלהים שאל מה אתן לך ואי תימא הכא בחלום וכי ה

[א] במתנה שביל מטטרו"ן סנדלפו"ן אוריא"ל רפא"ל מיכא"ל גבריא"ל (עי"ס)

רשו אית ליה לחלום בהאי · אלא הכא אתכליל דרגא בדרגא דרגא עלאה בדרגא
תתאה בגין דעד כען שלמה לא הוה שלים כיון דאשתלים כתיב ויי' נתן חכמה לשלמה מלכים א ה
וכתיב ותרב חכמת שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא וכי מקדשא יתבני וכדין הוה שם ד
חמי שלמה עינא בעינא חכמתא ולא אצטריך לחלמא לבתר דחטא אצטריך ליה
לחלמא כקדמיתא ועל דא כתיב הנראה אליו פעמים וכי פעמים הוה ולא יתיר אלא שם יא
סטרא דחלמא הוה ליה פעמים כטרא דחכמתא כל יומא הוה ועם כל דא סטרא
דחלמא הוה יתיר עם כל שאר בני נשא בגין דאתכליל דרגא בדרגא מר"אה במר"אה
וכא השתא בסוף יומוי חשיך יתיר · ודא בגין דחטא וסיהרא קיימא לאתפגמא מאי
טעמא בגין דלא נטיר ברית קדישא באשתדלותיה בנשים נכריות ודא הוא תנאי דעבד
קב"ה עם דוד דכתיב אם ישמרו בניך בריתי וגו' · גם בניהם עדי עד ישבו לכסא תהלים קלב
לך · מאי עדי עד היינו דכתיב כימי השמים על הארץ ובגין דשלמה לא נטר האי דברים יא ·
ברית כדקא יאות שריא סיהרא לאתפגמא ועל דא בסופא אצטריך חלמא וכן יעקב
אצטריך ליה לחלמא כדאמרן :

והנה יי' נצב עליו וגו' הכא חמא יעקב קשורא דמהימנותא כחד · נצב עליו וכתיב
אין בחלום נצב מלך · חמא דכל דרגין קיימין כלהו כחד על ההוא שלם מלכים א כב
לאתקשרא כלא בחד קשרא· ובגין דאתיהיב ההוא שלם בין תרין סטרין הה"ד *אני יי' ויקרא פד א
אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו' אלין איקון תרין סטרין בימינא ובשמאלא · ד"א
והנה יי' נצב עליו (ויאמר) עליה דיעקב למהוי כלא רתיכא קדישא ימינא ושמאלא ויעקב
בגוייהו כנסת ישראל לאתקשרא בינייהו הה"ד אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי
יצחק · מנלן דיעקב באמצעיתא משמע דכתיב אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק (הארץ)
ולא כתיב אלהי יצחק אביך דכיון דאתקשר ביה באברהם אשתכח דאיהו באמצעיתא
ולבתר הארץ אשר אתה שוכב עליה הא כלא רתיכא הדא קדישא · והכא חמא דיהוי
שלימו דאבהן · תא חזי אלהי אברהם אביך · דכיון דאמר אברהם אביך ודאי איהו
באמצעיתא ואלהי יצחק הכא אתרמיז דקשיר לתרין סטרין ואחיד לון · קשיר לסטרא
חד דכתיב אברהם אביך · וקשיר לסטרא אחרא דכתיב ואלהי יצחק תוספת וא"ו לגבי
יצחק לאחזאה דיעקב אחיד לתרין סטרין · ועד דיעקב לא אתנסיב לא אתמר באתגלייא
יתיר . ואתמר באתגליא למאן דידע אורחוי דאורייתא · לבתר דאתנסיב ואוליד אתמר
ליה באתגליא הה"ד ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל· מהכא אוליפנא מאן בראשית לג
דלא אשתלים לתתא לא אשתלים לעילא · שאני יעקב דאשתלים לעילא ותתא אבל לא
באתגליא · ואי תימא דאשתלים בההיא שעתא לא · אלא חמא דישתלים לבתר זמנא
ואי תימא הא כתיב והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך · אלא אשגחותא
דקב"ה ונטירו דיליה לא אשתביק מניה דיעקב לעלמין בכל מה דאצטריך ליה בהאי
עלמא אבל בעלמא עלאה עד דאשתלים :

ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש יי' במקום הזה ואנכי לא ידעתי וכי [א] תווהא הוא א תמיהא
דלא ידע אלא מאי ואנכי לא ידעתי כד"א ופני יי' לא חליתי · אמר וכי כל שמואל א יג
האי אתגלי לי ולא אסתכלנא למנדע אנכי ולמיעל תחות גדפי דשכינתא למהוי שלים ·
ת"ח כתיב ותאמר אם כן למה זה אנכי כל יומא ויומא חמאת רבקה נהורא דשכינתא בראשית כה
דשוים

ת גרות נ״ג דהוא שכינתא במשכנהא ולגיאת תמן · כיון דחמאת [א] עאקו דילה במעכא מה כתיב
ותלך לדרוש את יי׳ נפקת מדרגא דא לדרגא אחרא דאיהו הו״ה בגיני כך אמר
יעקב וכי כל כך חמינא ואנכי לא ידעתי בגין דהוה בלחודוי ולא עאל תחות גדפי
דשכינתא · מיד : **ויירא** ויאמר מה נורא המקום הזה · מלה דא לתרין סטרין
איהו · מה נורא המקום הזה חד על ההוא מקום דקאמר בקדמיתא · וחד על את
קיימא קדישא דלא בעיא לאתבטלא · ואע״ג דאינהו תרי סטרי חד הוא אמר אי
זה כי אם בית אלהים · אין זה למהוי בטיל · אין זה לאשתכחא בלחודוי קיימא דיליה
לאו איהו אלא בית אלהים לאשתמשא ביה ולמעבד ביה פירין ולארקא ביה ברכא
מכל שייפי גופא דהאי הוא תרעא דכל גופא הה״ד וזה שער השמים דא תרעא דגופא
ודאי תרעא איהו לארקא ברכאן לתתא אחיד לעילא ואחיד לתתא · אחיד לעילא
דכתיב וזה שער השמים לתתא דכתיב אין זה כי אם בית אלהים · ועל דא וייר
ויאמר מה נורא המקום הזה ובני נשא לא משגחן ביקרא דביה למהוי ביה שלים לעיל
ותתא אתא אבוי ושקיה · אמר רבי יצחק כד מלין איזון שמעגא מפומיה בכינא ואמינ
בריך רחמנא דלא בטיל מעלמא חכמתא עלאה · אזילנא עמהון עד תלת פרסי ע
דעאלנא עמהון למתא · לא ספיקו למיעאל עד דשדך ההוא בר נש לבריה ואמרי לי
מליך לא יהון לבטלא אמינא הא דאמר רבי שמעון דמלין אלין כלהו ברזא דחכמת
נינהו · ולאהזאה מלין אחרנין · כד סדרנא מלין קמיה דרבי שמעון א״ל לא תימ
דמלין אלין דינוקא נינהו אלא מלין דרזין עלאין נינהו וכלא ברזא דחכמתא רשימין
וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי וגו׳ · אמר רבי יהודה כיון דכל הא
הבטח ליה קודשא בריך הוא אמאי לא האמין דאמר אם יהיה אלהים עמ
וגו׳ · אלא אמר יעקב חלמא חלמנא · והלמין מנייהו קשוט ומנייהו לא קשוט · וא
יתקיים הא ידענא דחלמא קשוט הוא ועל דא אמר אם יהיה אלהים וגו׳ כמ
דחלמנא · והיה יי׳ לי לאלהים אנא אהא משיך ברכאן ממבועא דנחלא דכלא לא
דא דאקרי אלהים · תא חזי ישראל דאיהו באמצעיתא כלא נטיל הוא בקדמית
ממקורא דכלא ולבתר דימטי ליה מניה נגיד ואמשיך להאי אתר משמע דכתיב והי
יי׳ לי בקדמיתא ולבתר כלא לאלהים · כמה דהאלהים יהא נטיר ועביד לי כל אל
טבאן אוף אנא אהא משיך ליה מאתר דילי כל איגון ברכאן ואתחבר קשרא דכל
ביה · אימתי ושבתי בשלום אל בית אבי · כד אהא יתיב בדרגא די
ואהא יתיב בדרגא דשלום לתקנא בית אבי ושבתי בשלום דייקא · כדין והיה יי׳
לאלהים · ד״א ושבתי בשלום אל בית אבי דתמן הוא ארעא קדישא תמן אשתל
והי׳ יי׳ לי לאלהים · באתר דא אסתלק מדרגא דא לדרגא אחרא כדקא יאות ות
תהלים סה הפלה פולחניה · רבי חייא פתח ואמר [ט] דברי עונות גברו מני פשענו אתה תכפ
האי קרא קשיא דלאו סופיה רישיה ולאו רישיה סופיה אלא דוד בעא על גרמ
ולבתר בעיא על כלא · דברי עונות גברו מני · אמר דוד אנא ידענא בגרמי דחב
אבל כמה חייבין איגון בעלמא דאתגברו חובייהו עלייהו יתיר מני · הואיל וכן
ולהון

לכון פשעיו אתה תכפרם · תא חזי בשעתא דחייבין סגיאין בעלמא אינון סלקין
עד ההוא אתר דספרי דחייביא אתפתחו כד"א ⁹דינא יתיב וספרין פתיחו · וההוא ספר — דניאל ז
(דינא עלה קיימא) (נ"א לעילא מרישיה דדוד איהו) בגיני כך דברי עונות גברו מני
על דא פשעינו אתה תכפרם · יעקב כגוונא דא בגין כך לא הימין אי תימא דלא
הימין בקב"ה לא אלא דלא [א]הימין ביה בגרמיה דילמא יחוב וההוא חובא ימנע ליה — א בלא האמין בו בעצמו
דלא יתוב בשלם ויסתלק נטירו מניה ובג"כ לא הימין בגרמיה · והיה יי' לי לאלהים ·
אפילו רחמי כד איתוב בשלם אבוי לקבלי לדינא בגין *דהנא פלח קמיה תדיר · אמר — ס"א דהשא
ר' אחא אמר יעקב השתא לא אצטריכנא לדינא כד איתוב לבית אבא אתכלילנא
בדינא ואתקשר ביה · אמר רבי יוסי לאו הכי אלא אמר השתא אם יהיה אלהים
עמדי דינא אצטריכנא לנטרא לי עד דאיתוב בשלם לבית אבא אבל כיון דאיתוב
בשלם אתכלילנא רחמי בדינא ואתקשר בקשורא מהימנא לאכללא כלא כחד :

האבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים · דהא כדין יהא כלא קשורא
חדא והאי אבן אתברכא מימינא ומשמאלא אתברכא מעילא ומתתא בגין
דא) דאתן מעשרא מכלא · אמר רבי אבא הא כא כתיב ויקח מאבני המקום ואי תימא
אבנא דא עלאה (על) כמה *אבנין לאתר מותביה. למאי עלייהו והא כתיב והאבן — קמ"ז ב
הזאת אשר שמתי מצבה *בגין (נ"א כיון) דאמר אין זה כי אם בית אלהים · הכא — ס"א עליונה
מריס לה קמא עלאה בגין דתלא כל שבחא דזה בה · דאין זה לקיימא (לאתא) כי אם — מבעי ליה
בית אלהים · ושפיר · ועל דא אשר שמתי מצבה כתיב · יהיה בית אלהים לעלמין
בית אלהים בית יי' מבעי ליה כד"א לכון את בית יי' · וכן [ב]בית יי' נלך · אלא אתר — תהלים קכב
דבי דינא איהו מתרין סטרין עלאין מסטרא דיובלא דאיהו אלהים חיים · ומסטרא
דיצחק אלהים · אמר רבי אלעזר יובלא אע"ג דדינין (נפקין) מתערין מינה וכלהו
רחמי (ודינין) כל חידו מינה נפקין והוא חדוותא (ס"א והוא חירותא) דכלא · אלא בית — ב שהיה מנמנם רבי חייא
אלהים סטרא דדינא קשיא אי לטב בסטרא (דיובלא) דשמאלא אתער ביה רחימותא — ג מזיהרא ואור
כמה דאת אמר שמאלו תחת לראשי · אי לביש בסטרא דשמאלא אתער ביה דינא — של סנדון · הסדס מאיר
קשיא כמה דאת אמר מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ ודאי בית אלהים · רבי — בזהירותו והוא
שמעון אמר בית אלהים היינו דכתיב קרית מלך רב · אית מלך סתם ואית מלך רב — מל' קסטירא
ואי עלמא עלאה · מלך רב איהו ודא הוא קרית מלך רב · רבי חייא ורבי חזקיה הוו — דבולינין שפי' זהירת סנרות
יתבי תחות אילני דחקל אונו [ב] אדמוך רבי חייא חמא ליה לאליהו אמר [ג] מקסטיטורא — ד שמא יתחרבו השמים לאורכן
דמר חקלא נהיר · אמר השתא אתינא לאודעא דירושלם קריב איהו לאתחרבא — ירושלים שלא
וכל אינון קרתין דחכימיא בגין דירושלם דינא איהו ועל דינא קיימא ועל דינא — יהיה נחרב כל כן נחרם
אתחרב · והא אתיהיב רשו לסמא"ל עלה ועל תקיפי עלמא ואתינא לאודעא לחכימיא
דילמא יורכון שני דירושלם דהא *כל זמנא דאורייתא אשתכח בה היא קיימא — *תרי נוסחי
בגין דאורייתא אילנא דחיי דקיימי עלה *כל זמנא דאורייתא אתער לתתא — אינון
אילנא דחיי לא אעדי לעילא · פסק אורייתא לתתא אילנא דחיי אסתלק (מינה)
מעלמא ועל דא כל זמנא דחכימיא יחדון בה באורייתא לא יכיל סמאל בהו דהא כתיב
הקול קול יעקב והידים ידי עשו · דא הוא אורייתא עלאה דאקרי קול יעקב בעוד
ההוא קול לא פסק דבור שלטא ויכלא · ועל דא לא אצטריך אורייתא לנפסק · *ואתער — נג א

רבי

רבי חייא ואזלו ואמרו מלה דא לחכימיא · אמר רבי ייסא כלא ידעין דא והכי הוא
תהלים קכז דכתיב אם יי' לא ישמר עיר שוא שקד שומר · אלין אינון דמשתדלין באורייתא קרתא
קדישא קיימא עלייהו ולא על גברין תקיפין דעלמא היינו דכתיב אם יי' לא ישמר
עיר וגו' :

תהלים ג **וירא** והנה באר בשדה וגו' · ר' יהודה פתח ואמר מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו · האי קרא אתערו ביה חבריא אבל מזמור לדוד אמאי קאמר שירה אי בגין דבריה איהו דקם עליה קינה יתיר מבעי ליה דהא אבלים עלוי דבר גם זעיר מקריבוי מלאחרא סגי · אלא מזמור לדוד אמר שירה והכי בעי דוד דהשיב דקב"ה סליק ליה חובוי להוא עלמא כיון דחמא דהכא בהאי עלמא בעי לאגביה מניה חדי · תו דחמא דעלאי מניה הוו בעלמא דקא ברחו וכלהו בלחודייהו · יעקב ערק דכתיב (א חייט' ומחנו') ויברח יעקב שדה ארם וערק בלחודוי · (הושע יב) משה ערק דכתיב ויברח משה מפני פרעה (שמות ב) וערק בלחודוי · ודוד ברח כל אינון שולטני ארעא וכל גיברי ארעא ורישיהון דישראל כלהו ערקין עמיה וסחרין ליה מימיניה ומשמאליה לנטרא ליה מכל סטרין כיון

סתרי תורה

וירא והנה באר בשדה והנה שם שלש
עדרי צאן רובצים עליה · באר דרג
דאדון כל הארץ · בשדה חקל תפוחי
קדישין · שלשה עדרי צאן · תלת דרגי
עלאין קדישין מתתקנן על ההוא ביר
ואינון נצ"ח והו"ד ויסודא דעלמא ואל
משכין מיא מלעילא ומליין להאי בירא בג
דההוא מקורא יסודא דעלמא כד שארי ב
האי בירא עביד פירי ונביע תדי
ואתמליא ההוא בירא מניה · כיון דאתמלי
ודאי כי מן הבאר ההיא ישקו העדרי
אלין אינון כל [א] אוכלוסין ומשריין קדיש
דכלהו שקיין ושתאן מההוא בירא וכל ח
וחד כמה דאתחזי ליה · והאבן גדולה ע
פי הבאר · דא אבן דמינה כשלי בני עלמ
אבן נגף וצור מכשול דקיימא תדיר על פי כל
באר ועל מימריה למתבע דינא דכל עלמ
דלא יהות מזוגא וטב לעלמא :

דחמא שבחא דא אמר שירתא · ואמר רבי יהודה כלהו אתרעו בהאי באר · ודו
אמאי לא אתרע ביה אלא דוד מארי דבבו הוה לקבליה בההוא זמנא ובגין כ
לא אתרע ביה · ליעקב ומשה בחדוה קביל לון האי באר ובעא לאתקרבא בהדיי
ועל דא כיון דחמא לון האי באר סליקו מיא לגבייהו כאתתא דחדיאת עם בעלה
ואי תימא הא איהו ברח ולא אתרע ביה אמאי · אלא איהו לתתא מן בל
שמות ג הוא ולא לעילא כמה דהוו משה ויעקב ובגין כך * מלאך איהו ועביד שליחו
ובגין דיעקב ומשה לעילא אינון מן הבאר באר חדי לגבייהו וסליק לקבלא
כאתתא דחדאת לגבי בעלה ומקבלא ליה · וירא והנה באר בשדה · רזא אי
דחמא האי באר לעילא דא כגוונא דא כתיב שלשה עדרי צאן רובצים עליה אי מי
שלשה

תוספתא

ישעיה נא **וירא** והנה באר בשדה · רבי אלעזר אמר כתיב שמעו אלי רודפי צדק אי
דתבעי רזא דמהימנותא אינון דאתדבקו בקשורא דמהימנותא אי
דידעין ארחוי דמלכא עלאה כד סליקו תרין ונפקו לקדמות חד מקבלין ליה
תרין דרועין תרי נחתי לתתא תרין אינון חד בינייהו תרין אלין מותבא דנבי
אתר דינקי ביה חד בינייהו דאיהו אתחבר בכלא הוא נטיל כלא ההוא בירא קדי
קאים

לשב · אמאי כתיב ונאספו שמה כל העדרים אלא אינון שלשה · דרום · מזרח ·
פון · דרום מהאי סטרא · וצפון מהאי סטרא · ומזרח בינייהו · ואלין קיימין על
אי באר ואחידן ליה ומליין ליה מאי טעמא בגין כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים
היינו דכתיב [ט]ישקו כל חיתו שדי : תהלים קד

נאספו שמה כל העדרים היינו דכתיב
[ט]כל הנחלים הולכים אל הים ·
ללו את האבן · מעבירין מינה תקיפו דדינ'
פיא ההוא [א]דגליד וקריש (ס"א מיין דכרין)
בדין אקרי אבן ולא נפקי מינה מייא לבר ·
כד אינון כלהו אתיין אתתקף דרום דאיהו
מינא ולא יכלא צפון למקרש מיין כהאי נהרא
ד מימוי סגיאין לא גלידין וקרשי מיא
נהרא דמימוי זעירין · ועל דא כד אינון
לין אתיין אתתקף *דרום דאיהו ימינא
יין אשתריין ונגדין ואשקיין עדריא כמה
אמרן דכתיב ישקו כל חיתו שדי · והשיבו
ת האבן על פי הבאר למקומה בגין דעלמא
טריך דינא דילה דתהוי בדינא לאוכחא
ה חייביא · ת"ח יעקב כד הוה יתיב
 בירא וחמא מיא דסלקין לגביה ידע
תמן תזדמן ליה אתתיה · וכן במשה כד
יב על בירא כיון דחמא דמיא סלקין
ביה ידע דאתתיה אזדמנת ליה תמן
כי הוה ליה ליעקב דתמן אזדמינת ליה
תתיה כמה דכתיב עודנו מדבר עמם
חל באה עם הצאן ויהי כאשר ראה יעקב
 רחל וגו' משה דכתיב [י]ויבאו הרועים
רשום וגו' ותמן אזדמנת ליה לצפורה
בגין

סתרי תורה

ונאספו שמה כל העדרים · ונאספו קהלת א
שמה העדרים לא כתיב אלא
כל העדרים משריין קדישין לעילא ומשריין א בגליד וקרש ונקפא
קדישין לתתא אלין בשירין ותושבחן לעילא
ואלין בצלותין ובעותין לתתא · אלין ואלין
מיד וגללו את האבן מעל פי הבאר [ב] מגנדרין ב מגלגלין
לה ומעברין לה מן קודשא ואסתליק מן
דינא · מיד והשקו את הצאן נטלו מלאכי
עלאי לעילא ונטלי ישראל לתתא · לבתר כט ב
והשיבו את האבן על מימרא דהאי באר
לאתעטרא (ס"א לאתעתדא) קמיה ולמתבע
דינא דעלמא לאתנהגא עלמא בדינא והכי
אצטריך דהא לא יכיל עלמא למיקם אלא
על דינא למהוי כלא בקשוט וחכו כיון דאשתלי'
יעקב לא אצטריך להאי אבן סיועא אחרא ·
מה כתיב ויגש יעקב ויגל את האבן · ויגל
וגללו · ולא כתיב ויסר והסירו · אלא וגללו
היינו ערבובא דשטן דמערבבין ליה דלא
יכיל לקטרגא · ויעקב בלחודיה לא אצטריך
לסיועא אחרא אלא איהו בלחודיה דהא
שלימו דאבהתא הוה יעקב דכיון דיכיל
ביה בעשו בהאי עלמא יכיל לעילא · ובכלא שמות ב
אצטריך עובדא · תרין עלמין אחסין יעקב
חד עלמא דאתגליא וחד עלמא דאתכסיא

וגא דלבון ממש מחד נפקו שית שבטין ומחד נפקו תרין שבטין עלמא דאתכסיא
יק שית סטרין עלמא דאתגליא אפיק תרין ואינון תרין [ג] כרובין דתחותה ויעקב ג קט א קמב א ורנב ב ונלק קפו ב ותרומה קסה א
 תרין עלמין אשתכח בדיוקנא דלהון ממש ובגין כך כל מלוי דלאה הוו
באתכסיא ורחל באתגליא :

תוספתא

ים תחותייהו חקלא דתפוחין קדישין איהו מהאי בירא מתשקיין עדריא כל אינון
יכין כל אינון מארי גדפין · ג' קיימין רביעין (קיימין) על האי בירא האי בירא
יהו אתמלי הה"ד כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים וגו' דא אדנ"י אתקרי על
כתיב (דברים ג) אדני אלהים אתה החילות וכתיב ואמר פניך על מקדשך השמם למען
אדני אדון כל הארץ הה"ד [י]הנה ארון הברית אדון כל הארץ : יהושע ג

בגין דהוה באר גרמת לון. ת"ח האי באר. שבע זמנין כתיב בפרשתא דא בגין דאיה
א יעקב לא רמז לשבע א והכי אקרי באר שבע (בגין) באר דא אדכר שבע זמנין בפרשתא ד
שמש בה אלא דכתיב וירא והנה באר בשדה. כי מן הבאר ההיא והאבן גדולה על פי הבאר ונאס
בהוא עלמא שמה כל העדרים וגו' מעל פי הבאר. והשקו את הצאן והשיבו את האבן על פי הבא
ובהאי עלמא שמש בו' וגללו את האבן מעל פי הבאר. ויגל את האבן מעל פי הבאר. הא שבעה. וכו
נערותים ועיין בפ' בראשית דהכי הוא. במשה לא כתיב אלא זמנא חדא דכתיב וישב בארץ מדין וישב על הבא
כב א בגין דמשה *אתפרש מכל וכל מביתא דלתתא. ויעקב לא אתפרש כלל. במשה
שיר ו כמה דכתיב ט אחת היא יונתי תמתי. אחת היא לאמה. ובג"כ משה מאריה דבי
שם הוה *ואסתלק לעילא. במשה כתיב וישב על הבאר ביעקב וירא והנה באר בשדה ו
כתיב וישב על הבאר. דבר אחר ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה רבי אבא פ
תהלים קו ואמר ט אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. אשרי שומרי משפט. זכאין אי
ישראל דקודשא ב"ה יהב לון אורייתא דקשוט לאשתדלא בה יממא וליליא דהא כל מ
דאשתדל באורייתא אית ליה חירו מכלא חירו מן מותא דלא יכלא לשלטאה עליה ו
אוקמוה בגין דכל מאן דאשתדל באורייתא ואתאחיד בה אתאחיד באילנא דחיי ואי א
משלי כד גרמיה מאילנא דחיי הא אילנא דמותא שריא עלוי ואתאחיד ביה הה"ד ט התרפית בי
צרה צר כחכה. התרפית אי ארפי ידוי מאורייתא ביום צרה צר כחכה. מאי צר כחכ
צר כח כה דהא איהו תדיר לימינא ונטירו דילה תדיר על ב"נ כד אזיל באורחוי דאוריי
וכדין דחי ליה לרע לבר דלא יקרב לגביה דב"נ ולא יכיל לקטרגא ליה. וכד בר
אסטי מארחוי דאורייתא ואתרפי מנה. כדין צר כח כה בגין דהוא רע דאיהו שמא
שליט עליה דבר נש ודחי ליה להאי כה לבר עד דדחיק ליה אתר בעקו. ד"א
כחכה דכד ב"נ אחיד בארחי דאורייתא אתרחים לעילא ואתרחי' לתתא ורחימא דקב
שמואל ב יב הוי כד"א ט וייי אהבו דהוה רחימוי דקב"ה ורחים ליה וכד ב"נ אסטי מארחי דאוריי
כדין צר כח כה צר דיליה ומארי דבבו איהו לגביה ושליט עלוי ההוא דאקרי רע.
ב ויצא קסס ע"ב דמקטרג ביה בהאי עלמא ובעלמא דאתי. ת"ח ב האי רע דאיהו יצר הרע שליט
על עלמא בכמה סטרין וכמה שלטנו אית ליה בעלמא ואיהו חויא תקיפא דחב ב
אדם וכפלין ביה בני עלמא ומשכי ליה עלייהו עד דאפיק לון נשמתייהו. ות"ח
שלח לך קעג ג איהו שליט על גופא. *וכיון דעל גופא שליט נשמתא נפקא מניה בגין דגו
אסתאב ונשמתא סלקא ולא שליט עליה עד דנטיל רשו וכמה אינון דאתיין מסט
ושלטין על עלמא. והא תנינן דכל עובדין דעלמא דאתעבידו ושלטי בהו ואית ליה מ
סג ב ושמשין כלהו שמשין בעובדין דעלמא ועל דא איהו קץ דשמאלא והא. *אוקמוה דאית
לימינא ואית קץ לשמאלא והאי קץ דשמאלא איהו קץ כל בשר. קץ כל בשר אקרי
סג ג כל רוחא לא אקרי ורזא דמלה דא איהו קץ (כל בשר) ודא איהו קץ דא קץ על *כש
ודא על רוחא בג"כ דא פנימי ודא חיצון דא ימינא ודא שמאלא דא קדישא ודא מסא
והא אוקמוה. ות"ח רזא עלאה קדישא דמהימנותא רזא דעלמא דדכורא ועלמא דנוק
וכל קדושא דקדישין ביה וכל רזי דמהימנותא מהכא נפקו וכל חיין וכל חירו וכל טבין

נהורין

...ורין מהכא אינון וכל ברכאן וטלי נדבאן וכל רחימו דרחימותא כלא מסטרא דא
...א דדרום · מסטרא דצפון מתפשטי דרגין עד דמטא לתתא [א] קסטופא דדהבא בסטרא — א זוהם הזהב
...הבא לכלוכא דמהאב ואחיד להאי לעילא ואחיד להאי לתתא והכא מזדווגי דכר ונוקבא — ויהיו מותרי
...הדא ואינון רוכב נחש רזא דדכר ונוקבא ורזא דא עזא"ל · ומהכא מתפרשין דרגין ונפקין — סדין הנפש מלמעלה
...מה סטרין לעלמא דמתפשטין מהכא ושלטין על עלמא וכלהו סטרי מסאבא ורברבין
...מנן גו עלמא · תא חזי עשו כד נפק לעלמא כוליה סומקא כורדא בשערא כגוונא
...שעיר ומתמן אלופין ממנן תריסין (ס"א תריסר) דשלטין בעלמא והא אוקמוה · תא
...י אשרי שומרי משפט דנטרי מהימנותא דקב"ה בגין דקב"ה איהו משפט ובעי ליה
...ר נש לנטרא דלא יסטי לארחא אחרא אלא דיהא נטיר משפט · בגין דקב"ה איהו
...שפט דכל ארחוי משפט · עושה צדקה בכל עת · וכי בכל עת יכיל בר נש למעבד
...דקה · אלא מאן דישתדל בארחוי דאורייתא ועביד צדקה עם אינון דאצטריכו לה
...ל מאן דעביד צדקה עם מסכנא אסגי ההיא צדקה לעילא ותתא תא חזי מאי
...שתדל בצדקה ההיא צדקה דעביד סליק לעילא ומטא לעילא לההוא אתרא דיעקב
...איהו רתיכא עלאה ואמשיך ברכאן לההוא אתר ממבועא דכל מבועין ומההיא
...דקה אמשיך ואריק ברכאן לכל אינון תתאי ולכל רתיכין ולכל חילין וכלהו אתברכאן
...אתוספן נהורין כדקא יאות בגין דכלהו אקרו עת [ב] ודא הוא דכתיב עושה צדקה — ב כ"ח עתים דקהלת
...ל עת · ת"ח בזמנא דהוו ישראל בארעא קדישא אינון הוו משכי ברכאן מלעילא
...תא וכד נפקו ישראל מארעא קדישא עאלו תחות רשו אחרא וברכאן אתמנעו
...עלמא · ת"ח יעקב הוה תחות רשו קדישא כיון דנפק מארעא עאל ברשו אחרא ועד
...עאל תחות רשו אחרא אתגלי עליה קב"ה בחלמא וחמא כל מה דחמא ואזלו עמיה
...אכין קדישין עד דיתיב על בירא וכיון דיתיב על בירא סליקו מייא לגביה וכן הוה
...ה דמתמן אזדמנת ליה אתתיה · רזא דמלה בירא לא סלקא אלא כד חמא קשרא
...יה לאתחברא בהדיה · ואמר רבי אבא כל הני קראי קשיין אהדדי בקדמיתא כתיב
...א יעקב מבאר שבע וילך חרנה ולבן בחרן הוה יתיב אמאי נטיל מתמן דכתיב וישא
...קב רגליו וילך ארצה בני קדם ומנלן דבחרן הוה דיוריה דלבן דכתיב ויאמר להם
...קב אחי מאין אתם ויאמרו מחרן אנחנו · ויאמר הידעתם את לבן בן נחור ויאמרו
...ענו · משמע דדיוריה דלבן בחרן הוה · אלא יעקב אמר הנה בעינא למיעל
...כינתא בגין דבעינא לאזדווגא · אבא כד אתנסיב ושדר לעבדא אשכח עינא דמיא
...ין אזדמנת ליה לאבא אתתא והא באתר דא לא אשכחנא לא עינא ולא בירא ולא
...א ומיד וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני קדם ותמן אזדמנת ליה בירא כדקאמרן
...זמנת ליה אתתיה · רבי אלעזר אמר חרן תמן הוה ודאי והאי בירא בחקלא
...ה דאי לאו הכי אמאי כתיב ותרץ ותגד לאביה אלא בגין דהוה סמיך למתא ·
...מר רבי אלעזר יעקב דאזדמנת ליה על בירא אתתא אמאי לא אזדמנת ליה לאה
...א קיימא ליה ליעקב כל אינון שבטין אלא לאה לא בעא קודשא בריך הוא לזווגא
...ליעקב באתגליא דכתיב ויהי בבקר והנה היא לאה דהא קודם לכן לא אתגליא מלה ·
...בגין לאשכחא עינא ולבא דיעקב בשפירו דרחל למעבד דיוריה תמן ובגינה

אזדווגת ליה לאה ואוקימת כל אינון שבטין · במה ידע יעקב מאן היא רחל · אלא דאינון רעיין אמרו ליה דכתיב והנה רחל בתו באה עם הצאן · תא חזי מה כתיב ·

ויאמר [א] אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה · וכי מה דעתיה דיעקב דלא קאמר עשר ירחין או שתא חדא אלא שבע שנים אמאי · אלא יעקב בחכמתא עבד בגין דלא יימרון דבגין תיאובתא דשפירו דרחל עבד אלא בגין חכמתא דסיהרא בת שבע שנין היא וכלהו שבע שנין עלאין שרו עליה דיעקב עד לא נסיב לה לרחל למיתב גבה כדקא יאות דהא יעקב נטל כלהו בקדמיתא ולבתר אתא לגבה בגין לאשתכחא איהו שמים ואיהי ארץ · ורזא דמלה ויהיו בעיניו כימים אחדים · מאי כימים אחדים · אלא כלהו שבע שנין שקיל לון בעינוי כאינון עלאין דאינון אחדין דלא מתפרשאן * וכלהו הד דמתקשרן דא בדא · באהבתו אותה לאשתכחא כגוונא עלאה · ת"ח דאפילו לבן רמז ליה באינון שבע ולא ידע מאי קאמר דפתח ואמר [ב] טוב דכתיב טוב תתי וגו' אמר ר' אבא הכי הוא ודאי פלח ז' שנין לאזדווגא בשמטה · אמר רבי אלעזר ת"ח בכל אתר יובלא סתים דלא אתגליא ושמטה אתגליא · ת"ח בשעתא דיעקב פלח שבע שנין קדמאין נפקא קלא ואמר יעקב מן העולם ועד העולם כתיב עולם סתים דלעילא יובלא מתמן שירותא דאלין דאינון סתימין דלא [ג] אתגליא לון מן יובלא אינון בגין כך אסתימו מיעקב דלא ידע דהכי דהא מן שמטה אינון ובגין דיעבד שירותא מעולם דלעילא אתכסיין מניה בגין דיובלא איהו סתים ולבתר דעברו שני יובלא דאתכסייא עבד שני שמטה דאתגליין * ואתעטר בתרין עלמין ואחיד לון · ת"ח לאה אולידת שית בנין וברתא חדא והכי אתחזי דהא שית סטרין קיימין עלה ואלין שית וברתא חדא ברזא עלאה נפקא · רחל אולידת תרין צדיקים והכי אתחזי הא שמטה דבין תרי צדיקי יתבא לעלמין דכתיב [ה] צדיקים ירשו ארץ צדיק לעילא וצדיק לתתא צדיק לעילא מניה נגדן מיין עלאין · צדיק לתתא מניה נבעא נוקבא מיא לגבי דכורא בתיאובתא שלים · צדיק [ד] מסטרא דא וצדיק מסטרא דא כמה דדכורא לעילא יתיב בין תרי נוקבי הכי נמי נוקבא לתתא יתבא בין תרי צדיקי ועל דא יוסף ובנימין תרי צדיקין נינהו · יוסף זכה למהוי צדיק לעילא בגין דנטר את קיימא · בנימין איהו צדי לתתא לאתעטרא שמטה בין תרי צדיקי יוסף הצדיק ובנימין הצדיק וכי בנימין צדיק הוי אין דכל יומוי לא חטא בהאי את קיימא ואע"ג דלא אזדמן ליה עובדא כיוסף · ל הכי אמאי אקרי צדיק · אלא כל יומי דיעקב הוה באבלא דיוסף לא שמש ערסי ואי תימא דכד אתקטיל יוסף מיעקב רביא הוה ולא נסיב ואת אמרת דלא שמ ערסיה אלא אע"ג דאזדווג לבתר לא בעא לשמשא ערסיה ואף הכי תנן בשעה דשאי יוסף לבנימין אמר ליה אית לך אינתו א"ל אין א"ל אית לך בנין א"ל אין והיך אקרי א"ל על שום אחי וכו' (נ"א א"ל אית לך בנין א"ל זמינין לי ואיך יתקרון לך ע"ש אנ גרא ונעמן וגו') דכתיב ובני בנימן בלע ובכר וגו' · ואת אמרת דלא שמש * א"ל א דהא בבכיה שעתא לא הוו ליה (נ"א לבתר דילא מבית האסורין הוו ליה) ואי תימא וכ בנימן בלע ובכר כד עאלו למצרים הכי הוא ודאי דכל זמנא דאתאבל יעקב ע יוסף לא שמש ערסיה ואוליד בנין · ואמר בנימן הא יוסף אחי את קיימא דאב הוה דהא ברית סיומא דגופא איהו כיון דאיהו [ה] אתאביד הא הא נטי אתריס

א גליון· וללבן שתי בנות דף קסג א

לס ג

ב פי' שבחסד שהוא תחלת ז שנים שעליונים נקר' טוב ובזכר שיר השירי' בפ' ישקני מנשיקות טוב לאו איהו אלא מסטרא דאור קדמאה וכן בפ' תרומה קכז א וקכח ב פקודי רנו ב

ג קנח ב ורמח ב ואדרא כב ב ויגש רי ב ויהי רמו ב תהלים לז

ד רמה ב ויקהל ריא ב ריג ב

ס"א הגא וגו'
נבכיה שעתא

ה קנג ב משפטי' קיז ב

תריך דאתי · ואי תימא הא בההוא זמנא דאתאביד לא הוה צדיק דצדיק לא הוה
ד דאטרע עובדא ביה · אלא כלהו הוו ידעי מיעקב דיעקב הוה ידע דאתר דא
ית יוסף · ובגיני כך אוריך בלבן כ"כ עד דיתקיים גופא · ומאן הוא סיומא דגופא
ית · וע"ד כתיב ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' דהא ודאי השתא אשתלים
פא · כיון דגופא אשתלים בעינא למיזל · ובגיני כך בנימן ידע ונטר ארחיה דאחוי
ן דאתא ליוסף ואשתכח · בנימין הדר לביתיה ושמש ערסיה (ואלו ועאלו) ואוליד
ין וע"ד קב"ה עביד ליה צדיק לתתא ויוסף צדיק לעילא ובגיני כך רחל תרין בנין
ילדת ולאה שית בנין וברתא ועל דא אינון שבע שנין קדמאי אתכסיין דלא ידע בהו
קב בגין דהוו דיובלא ואינון דשמטה אתגליין ובשמטה דאתגליא פלח ליובלא דאתכסיא — א כל את' כלול מהבאר משא"כ בנהרות שכן סרי בתר עולם הנפרדים
תיב ויעבוד יעקב ברחל שבע שנים · שבע שנים סתם ברחל פלח שבע שנין עלאין
תאחיד בהו בתרי עלמין · מכאן אוליפנא מגו דאתגליא אתי ב"נ לסתימאה · ואי
מא אי הכי דשנין קדמאי מיובלא אינון הא ביובלא כתיב שבע שנים [א] שבע
מים שבע שנים שכיחי שבע פעמים (לא שכיחי) אן אינון אלא אינון שבעה יומין
טר בהלולא דלאה אשלימו חושבנא דהא כל יומא פעם * (שבע) אחת אקרי דכתיב — ס"א פעם אחת
בע ביום הללתיך על משפטי צדקך וכל שבעה אשתלים בשבעה יומין ז' בכל יומא — ושבע אחת תהלים קיט
קרי פעם אחת וברחל לא הוה כן דלא נטר ז' יומין אלא שבע שנין דפלח לבתר
"ת אי הכי שנין דשמטה הוה ליה למפלח קודם ולבתר לאזדווגא בשמטה אלא
ן דקביל עליה למיפלח כאילו פלח לון · אתא רבי אבא ונשקיה · אמר בריך רחמנא
בינא להאי קרא על ההוא אתר כתיב [ד] יי' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר · — ישעיה מב
א"ר אלעזר הא דאתמר לאה אולידת שית בנין וברתא חדא הכי הוא ודאי רחל תרי
ן ודאי בני שפחות ארבעה תקונא דלהון היך קיימי אלא אינון ארבע * קשרים — קנה א
קרון אחורים דכתיב וכל אחוריהם ביתה דהא בדרועא ימינא תלת * קשרין אבל — רמה א
רא חד באמצעיתא דאיהו רב ואיהו אחור דאשתאר לבר · וכן חד בדרועא שמאלא
ן חד בירכא ימינא וכן חד בירכא שמאלא וכד אתתקן כלא אשתכחו כלהו [ב] ביתא — ב משא"כ בסטרא אחרא שאחוריס' להון ככתוב בפרשת פקודי רנד ב
יימא קרא דכתיב וכל אחוריהם ביתה · כל שאר קשורין כלהו אתחזיין במיסר
לין נפקין לבר מדרועין ולבר מירכין לאתחזאה בבני השפחות דאע"ג דאינון במניינא
חשיבי כבני רחל ולאה · ובגיני כך נפקי לבר · ד"א אלין אינון ארבע דכל שאר
רין נטלי בגינייהו ואלין נטלי לון · אמר רבי אבא הכי הוא ודאי (נ"א א"ר אבא
דא לאו דא) וע"ד כולא מתתקן כחדא :

רא יי' כי שנואה לאה וגו' · רבי אלעזר פתח [ה] מושיבי עקרת הבית אם הבנים — תהלים קיג
שמחה הללויה · מושיבי עקרת הבית דא רחל דאיהי עקרא דביתא · אם — ג גליון וע"ד סיומא דקרא
בנים שמחה · דא לאה · ד"א מושיבי עקרת הבית · דא שמטה דאיהי עקרא — הללו יה פי'
אי עלמא עליה אתדבר · אם הבנים שמחה דא יובלא דכל חידו וכל חדוה — דכוי שבחא
לכו עלמין ביה תליין · והאי קרא כללא דכלא הוא בגין דהאי כליל כלא ברזא — עילאה שבחא ושמא כחדא
יפא ועל דא [ג] סיומא דקרא הללויה · וירא יי' כי שנואה לאה · וכי אמאי היא — גליון ככתוב בויחי רלב ב
אה וכא בני שנואה לאו בני מעליא נינהו והזינן דכל אינון בני מעלי מלאה נפקו ואת — וישלח קמה ב
רת כי שנואה לאה אלא ודאי יובלא איהו תדיר עלמא דאתכסיא וכל מילוי לאו (בני) — ואמר דעילא מכלהו הללויה
באתגליא

ומראה מקום

שמות קלא ב
במדבר יא
א גליון חכמה עילאה הוא שירותא עיין בבראשית לא ב בגליון
ב קרח קעח ב בראשית כ
ישעיה כט
ג שלח קעא א ופקודי רכא ב
ישעיה מג
שמות ד
שם
משלי ל
ד סידד, ומסיטבאל רדר'
זוטא רנב א
מלכים א ז
ה נתייסדו ארבע עמודי פכסא
ו לטרו' ומזלגות כמין כף נח סב ע"ב

באתגליא ניהו ובג"כ יעקב אתכסיין מניה כל עובדוי · ת"ח עלמא תתאה באתגליא איהו והוא שירותא דכלא לסלקא בדרגוי כמה [א] דחכמה עלאה הוא שירותא דכלא · הכי נמי עלמא תתאה חכמה איהו והיא שירותא דכלא · ובג"כ קרינן אתה * בגין דאיהו שמטה ואתגליא ועלמא עלאה דאיהו יובלא קרינא הוא דכל מלוי באתכסיא אינון · ורזא דמלה דלאה דכתיב וישכב עמה בלילה הוא · וע"ד כתיב [ב] ועבד הלוי הוא · [ג] בגין לאמשכא מניה ברכאן לכלא הוא עלמא עלאה דאתכסיא תדיר ויעקב במה דאתכסיא לא אתדבק ברעותיה אלא במה דאתגליא ורזא דא דכתיב ודבק באשתו · וירא יי' כי שנואה לאה · מהכא דסני בר נש עריין דאמיה (ואתתיה) ויתיהד בר נש עם אמיה בכל אתר ולא יתחשם והא אתערו בן מתיחד עם אמו וכלא אתכסי מיעקב דעלמא עלאה לא אתגליא כלל · ת"ח בגיניה דיעקב אתקיים עלמא ואי תימא הא בגיניה דאברהם כד"א [ב] בהבראם אל תקרי בהבראם אלא באברהם אלא בגיניה דיעקב אתקיים אברהם דכתיב [ג] כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם · ומקדמת דנא הוה קב"ה בני עלמין וחריב לון · [ד] כיון דאתא יעקב מניה אשתכללו עלמין ולא אתחרבו כקדמיתא הה"ד [ט] כה אמר יי' בוראך יעקב ויוצרך ישראל וגו' · ת"ח מה כתיב [ט] בני בכורי ישראל וכתיב [ט] שלח את בני ויעבדני · ישראל אקרי בן לקב"ה בגין דאתדבק ביה כד"א [ט] מה שמו ומה שם בנו כי תדע · לאה כד אולידת לראובן מה כתיב ותקרא את שמו ראובן · ראובן סתם · בגין דאתכליל בתלת סטרין מתחברין כחדא · שמעון ולוי מאי טעמא לוי כמה דאת אמר [ט] לוית חבורה דכל סטרין · א"ר יהודה מהכא דכתיב יתר שאת ויתר עז כתרגומו בכירותא כהונתא ומלכותא · ומלכו בסטרא דגבורה איהו ועל דא ראובן סתם :

אמר רבי אבא ראו בן סתם דאתכליל בשמעון ולוי · לאה הכי הוה דעתה (ס"א רעותא) דכתיב הפעם ילוה אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים בגין דהוה תלתא דמתחברן כחדא · ות"ח דהכי הוא דהא רתיכ' עלאה אבהן ודוד מלכא דאתחבר בהו וכלהו ארבע אינון רתיכין עלאין רזא דשמא קדישא ועל דא ראובן שמעון לוי · לבתר יהודה דירית מלכו · וע"ד כלהו באתר דא וכתיב · (ס"א דא בתר דא דכתיב) :

הפעם אודה את יי' וגו' · ותעמוד מלדת · בגין דהכא [ה] אשתכללו ארבע סמכין · הפעם אודה את יי' מאי טעמא אמרה. אודה את יי' בהאי ולאו בכלהו אלא מהכא כל זמנא דכנסת

סתרי תורה

מתניתין בני עליון קדישי עליוני בריכן (ס"א בריכן) דעלמא מוחא דאגוזא כנשו למנדע הא לפרא נחית בכל יומא אתער בגנתא שלהובא דנורא בגדפהא בידהא [ו] תלתא מגרופיין שנין כחרבא מפתחן גנין בידא ימינא קרי בחיל ואמר מאן מנכון די נהירו אנפוי די על ונפק ואתתקף באילנא דחיי מטא בענפ אחיד בשרשוי · אכיל מאיביה מתיק מדובש יהיב חיין לנפשא אסוותא לגרמיה אסתמ מהרהורא בישא · מהרהורא דמשקר באילנ דחיי משאיב נהרא ונהלא מקורא דישר דיהיב מותא לנפשא ותבירו לגרמיה לי ליה קיומא כלל · הרהורא דמשאיב ההו מקורא דיליה עביד אילנא דשקרא בגין דההוא הרהורא סלקא ואחלף נפשא תחות נפשא אילנא דחיי אסתלק ואילנא דמותא אתתקף ביה · נפשא מתמן משיך ווי ליה דאתעק בשהוא

דכנסת ישראל בגלותא שמא קדישא לאו
שלים הוא · ת"ח אע"ג דתלת בנין הוו עד
דאולידת ליהודה לא שלים כרסייא ובגיני
כן הפעם אודה את יי' ולא בכלהו ועל דא
ותעמוד מלדת מאי * ותעמוד דקיימא
כרסייא על סמכוהי · (ותעמוד עד הכא)
ותעמוד דהא עד הכא ותעמוד ביהודא
חד מכאן ולתתא עלמא דפרודא איהו · ואי
תימא אינון הרין בנין דאולידת לבתר
כגוונא דא · לא דהא אינון תרין באלין
אתחברו בגין דשית סטרין דעלמא כחדא
אינון · ות"ח כלהו תריסר שבטין תקוני
דכנסת ישראל בהאי עלמא נינהו לאתתקנא
גבורא עלאה · *אוכמא כמה דאתחזי
לאתבא עקרא דכלא לאתריה כלהו עלמין
כגוונא חד קיימי וכהאי אשתכלל עלמא
תתאה כגוונא דעלמא דלעילא · יששכר
זבולן · הכא אשתכללו שית בנין [א] שית
סטרין דעלמא כגוונא דא בני השפחות
אינון ארבע ואתחברו באלין ואלין ארבע
קטרין דמתחברן בהו ואוקמוה ועל דא
כתיב °וכל אחוריהם ביתה אע"ג דבני
שפחות נינהו ביתה · [ב] רבי חזקיה אמר
אי הכי הא אתמר כל מה דאוליד עלמא
תתאה פרודא איהו דהא כתיב ומשם
יפרד · מה תימא ביוסף ובנימין אי תימא
דעלמא חד בהני · לאו איהו דהא לא נפקו
מעלמא עלאה ועלמא תתאה מה דאולידת
אולידת לתתא ולא לעילא · ואי הכי פרודא
איהו · אתא רבי אבא ונשקיה · א"ל מלה
לא סתים איהו דהא עלמא עלאה אתתקן
בתריסר דאינון מדיליה · אבל ת"ח רזא
מלה בכל זמנא צדיק מעלמא תתאה
נפיק ועייל ביה עייל ומניה נפיק ובגין
כך אתבני באתר דא ועקרא הוא
לעילא ועקרא הוא לתתא (ס"א צדיק
ביה עייל ומניה נפיק) ובעלמא תתאה
איהו

בההוא הרהורא מגו אילנא דחיי ואתדבק
באילנא דמותא ענפין לית ביה לא חמא טבא
לעלמין יבשא איהו בלא לחותא כלל · אנביה
מריר כלענה עליה אתמר °והיה כערער ירמיה יז
בערבה ולא יראה כי יבא טוב וגו' בגין קפו א
דהרהורא טבא סליק לעילא אחיד באילנא
דחיי אתקיף בענפוי אכיל מאנביה · כל
קדושין וכל ברכאן נפקין מניה אחסין
חיין לנפשיה ואסוותא לגרמיה עליה אתמר
והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח
שרשיו ולא יראה כי יבא חום וגו' · כל
מלין דעלמא אזלי בתר מחשבה והרהורא
וע"ד °והתקדשתם והייתם קדושים בגין ויקרא יא
דכל קדושין דעלמא אפיק ומשיך בהרהורא עו א
טבא מאן דאסתאב בהרהורא *בישא כד ויקרא פד א : שם נו א
אתי לאזדווגא באתתיה ושוי רעותיה
והרהוריה באתתא אחרא ואזרע זרעא
בהרהורא אחרא דא הוא דאחלף דרגין א בז קמא
עלאין דלעילא · דרגא דקודשא בגין דרגא
דמסאבא כמה דהרהורא דיליה עביד
חלופין לתתא אוף הכי עבד חלופין לעילא ·
כמה דגופא דההוא ברא דיוליד אקרי בן מלכים א ז
תמורה אוף הכי בנפשא בן תמורה אקרי ב פרדס רמוני' מהרמ"ק שער
דהא לא משיך משיכו קדישא בההוא טו פ"ד
הרהורא ונפשא דיליה אתחלף בדרגי' אחרא·
יעקב שלימא דכלא גלי קמי קב"ה דכל
ארחוי בקשוט הוו והרהורא דקשוט הרהר
תדיר בכלא בההוא ליליא דשמש באתתיה
בלאה הרהורא * דיליה ברחל הות · משמש קפו ב ויקרא רלב ב
בלאה וחשיב ברחל ומקורא דיליה בההוא
הרהורא דיליה אזלא · ולאו לדעתא דהא
לא הוה ידע · בגין כך לא סליק ראובן
בשמא קודשא בריך הוא דהוה ידע אחמי
ליה ואמר ראו בן דאתיליד בעלמא · וע"ד
כתיב °אם יסתר איש במסתרים ואני ירמיה כג
לא אראנו · אל תקרי אראנו אלא אראנו
דיסתכלון ביה ובגין דאתגלי קמיה דקב"ה
דהא לאו לדעתא הוה ובארח קשוט הרהר

ברעותיה יעקב לא איפסל מגו שבטין קדישין דאי לאו הכי הוה איפסל · ובגין דהרהורא
נקרא איהו ועביד עובדא · קב"ה דהוה ידע ההוא הרהורא באתר דאתדבקא בההיא טפה

קדמאה

ד"ב א ס / בראשית לה איהו תדיר לעלם · כתיב ויהי בצאת נפשה
כי מתה · ת"ח בהאי עלמא תתאה צדיק
שמות רנט א *ביה עייל ומניה נפיק כד עייל איהו ברזא
דיוסף הצדיק כד נפיק ברזא דבנימין הה"ד
ויהי בצאת נפשה כי מתה מאן נפשה דא
צדיק דנפיק מנה ודא בנימן נקרא בן אוני
דהשיבת דאולידת לתתא בעלמא דפרודא
ואשתארו הד סרי באינון לעילא מה כתיב
ואביו קרא לו בנימן · בן ימין דהא
דברים כס אסתלק לעילא בעלמא עלאה דכד אתאביד
קנג ב יוסף בנימן * אשלים אתריה · ועל דא
צדיק בעלמא תתאה עייל ונפק בג"כ יוסף
ובנימן וכלהו תריסר כגוונא דלעילא ביחודא
קעח ב חד · הפעם *אודה את יי' · רבי שמעון
תהלים קיא / איוב לד פתח ואמר אודה יי' בכל לבב בסוד
ישרים ועדה · בכל לבב · בכל לב מבעי
ליה · אלא דוד ברזא עלאה דשמא קדישא
קא בעי ליה לאודאה ליה לקב"ה · אודה
יי' בכל לבב · ביצר טוב וביצר רע ואלין
תרין סטרין חד ימינא וחד שמאלא ·
בסוד ישרים ועדה אלין אינון שאר סטרין
דהאי עלמא דהא לבב כגוונא דדרום וצפון
בסוד ישרים אלין אינון שאר סטרי עלמא דאינון שית כגוונא דלעילא · ועדה · ד
שם קלב / הושע יב הוא אתר דיהודה וכתיב ועדותי זו אלמדם · וכתיב ויהודה עוד רד עם אל וגו' · כתי
תהלים נז אודך בכל לבי נגד אלהים אזמרך · הכא באתר חד קאמר דכתיב נגד אלהים אזמרך
דהא לגבי האי דרגא קאמר שירתא לחברא ליה בימינא · ת"ח יהודה אחיד בכל סטר
שמות רכג א אחיד בדרום ואחיד במזרח · דהא איהו מסטר שמאלא קא אתיא * ושירותיה בצפ
ואחיד בדרום בגין דאיהו אזיל לימינא ואתאחיד בגופא בגין כך הפעם אודה את יי'
ותעמוד מלדת ותעמוד דקיימא בקיומא דקיימא כדקא יאות דהא אתתקן כלא רתיכ
קדישא · רבי שמעון נפק לקריתא אזדמן ליה רבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי כי
דחמא לון אמר הדתותי דאורייתא אצטריך הכא · יתבו תלתא אלין (ס"א יומין) כ
בעא למיזל פתח כל חד וחד קרא · רבי אבא פתח ואמר ויי' אמר אל אבר
אחרי הפרד לוט מעמו וגו' שא נא עיניך וראה וגו' וכי לפום חיזו דאברהם ירי
ארעא ולא יתיר עד כמה חמי בר נש תלת פרסי או ארבע או חמש פרסי ואיהו אמ
כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו' אלא כיון דארבע סטרין דעלמא חמי כל ארע
חמי · דהא ארבע סטרי דעלמא כללא דכל עלמא תו זקף ליה קב"ה על ארעא דישר
ואחמי

קדמאה אסתמר ליה בכירותא דכתיב
הוא הבכור וגו' נתנה בכורתו ליוסף בהרהו
אתר דהרהורא אזלא ואתדבק בההיא טפה
תמן אתדבק ואתמסר ההוא הרהור' ואתנטי
בכורה מראובן ואתמסר באתר דהרהור
אתדבק בה · ברחל הרהר ואתדבק רעות
ברחל אתדבק בכירותא וכלא אתהדר בת
הרהורא ומחשבה · כגוונא דא הרהור
ומחשבה עביד עובדא ואתמשך משיכו בכ
מה דאתדבק בר נש בסתרא דכתיב
תשיב אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יב
עליה · והכא אצטריך הרהורא ורעות
לאתדבקא · ובההוא רעותא ומחשבה משי
משיכו ועביד עובדא דאצטריך ולא ישת
שמא דמיתא מעלמא · וסתרא דא אם
ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסו
דהא ודאי רעותא ומחשבה משיך משי
ועביד עובדא בכל מה דאצטריך · ועי"
בצלותא אצטריך רעותא והרהורא לכוו
· וכן בכל אינון פולחנין דקב"ה הרהור
ומחשבה עביד עובדא ומשיך משיכו בכ
מה דאצטריך :

ואחמי ליה דאיהי קשירא בסטרי דעלמא והוה חמי כלא · כגוונא דא מאן דחמי ליה
לר' שמעון כל עלמא חמי חדוותא דעילא ותתא · פתח ר' חייא ואמר הארץ אשר
אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך · וכי ההוא אתר בלחודוי אבטח ליה קב"ה דהא
ארבע אמין או המשא הוו ולא יתיר · אלא בזמנא ההוא באינון ארבע אמין כפיל ליה
קב"ה כל ארעא דישראל אשתכח ההוא אתר כללא דכל ארעא · ומה ההוא אתר איהו
כללא דכל ארעא · ר' שמעון דאיהו בוצינא דכל ארעא על אחת כמה וכמה דשקיל
ככל עלמא · פתח ר' יוסי ואמר הפעם אודה את יי' וכי בכלהו דאולידת לא אתחזי
לאודאה ליה לקב"ה אלא בהאי · אלא יהודה איהו ברא רביעאה לכרסייא ואיהו
אשלים לכרסייא ובגין כך יהודה בלחודוי תקונא דכרסייא וסמכא דכלהו סמכין (נ"א
דהוו תלתא אברהם יצחק ויעקב וכדין אתא דוד מיהודה ואשלים לכרסייא וע"כ אקרי
יהודה דאיהו שמא קדישא והדל"ת *מרגלוסי דכורסייא) ר"ש דנהיר כל עלמא ס"א ד' רגלוסי
באורייתא וכמה בוצינין נהרין בגיניה עאכ"ו :

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא
דודאים בשדה ר' יצחק פתח ואמר
מה רבו מעשיך יי' כלם בחכמה עשית
מלאה הארץ קנינך האי קרא אוקמוה בכמה
אתר · אלא מאן יכיל לממני עובדוי דקב"ה ·
דהא כמה חילין ומשריין משניין דא מן דא
דלית לון חושבנא וכלהו בזמנא חדא כמרזפה
דאפיק זיקין לכל סטרא בזמנא חדא כך
קב"ה אפיק כמה זינין ומשריין משניין דא
מן דא דלית לון חושבנא וכלהו בזמנא
חדא · ת"ח בדבורא וברוחא כחדא אתעביד
עלמא דכתיב בדבר יי' שמים נעשו וברוח
פיו כל צבאם · בדבר יי' דא דבורא · וברוח
פיו דא רוחא · דא בלא דא לא אזיל ואתכליל
דא בדא ונפיק מנייהו כמה חילין לחילין
ומשריין למשריין וכלא בזמנא חדא · תא
חזי כד בעא קב"ה למברי עלמין אפיק חד
נהורא סתימאה דמן ההוא נהורא נפקין
ונהרין כל אינון נהורין דאתגליין ומההוא
נהורא נפקין ואתפשטו ואתעבידו שאר
נהורין ואיהו עלמא עלאה · תו אתפשט
האי נהורא עלאה ועביד אומנא נהורא דלא
נהיר ועביד עלמא תתאה · ובגין דאיהו
נהורא דלא נהיר בעי לאתקשרא לעילא
בעי

סתרי תורה

וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא
דודאים בשדה וגו' · תנן כוס של תהלים קד
ברכה לא אתברכא אלא בסטר ימינא ובג"כ
בעוד דאתער ימינא לגבי כוס של ברכה ·
שמאלא לא תסייע תמן דהא ימינא אשכח
עילה בההוא כוס לאתערא לגבי עלמא
עלאה וסתרא דא וילך ראובן דא סטרא
דדרום בג"כ דגליה בדרום דאיהו רישא
לתריסר תחומין ותיאובתיה דסטר דרום
לאשכחא עילה ותקרובא למטרוניתא
לברכא לה · מה כתיב וימצא דודאים שם לג
בשדה אזל לחפשא בכל אינון גנזין דילה
ואשכח בהאי שדה אינון דודאים ועלייהו
אתמר הדודאים נתנו ריח ואינון תרין שיר ז
*כרובים דאינון תקונין דילה לאתערא קנג א
אתערו לעילא דהא בכל אינון תקונין
דהאי שדה לית תקונא [א] דיתער לגבי א כפ' הרומה
עילא בר כרובים · סטר דרום אימתי אתער בכ"י כהוב כי
לגבה לאשכחא עילה לברכא לה · בימי קציר כשהאר' בכעס
חטים בזמנא דפליגת חולק שלא לאוכלוסהא יביאו לו נער
וכלהו [ב] אזלי חקלא מיד ויבא אותם אל לאה ויתפיים ע"ש :
אמו סליק ריחא ואתערו דלהון לגבי עלמא ב קולרי השדה
עלאה עלמא דאתכסיא בגין דאתער ורמז אל קנלת
(נ"א דיתער) ברכאן לעלמא תתאה וכד שפעם משדה
העליון שדה
הפוחים
אתברכא אינון דודאים נקטין ויהבין לכל עלמין דכתיב הדודאים נתנו ריח ועל
פתחינו כל מגדים כד אינון נתנו ריח ההוא ריחא נקיט ליה סטר דרום לאתערא לגבי
עלמא עלאה מיד על פתחינו כל מגדים וכל טובא לא הסיר *מעלמא · עלמא תתאה ס"א מכלא
לא

בעיי לאתקשרא לתתא ובקשורא דלתתא
אתקשר לאתנהרא בקשורא דלעילא והאי
נהורא דלא נהיר בקשורא דלעילא אפיק כל
חילין ומשריין לזינין סגיאין הה"ד מה רבו
מעשיך יי' וגו' וכל מה די בארעא הכי נמי
לעילא ולית לך מלה זעירא בהאי עלמא
דלא תלייא במלה אחרא עלאה דאתפקדא
עליה לעילא בגין דכד אתער האי לתתא
אתער ההוא דאתפקדא עליה לעילא דכלא
אתאחד דא בדא · תא חזי כתיב :

תני נא לי מדודאי בנך · לאו דודאים
הולידו לה לרחל אלא קב"ה קא גלגל
מלה ע"י דאינון דודאים בגין דיפוק יששכר
דאחיד באורייתא יתיר מכלהו שבטין בגין
דהא רחל אחידא ביה ביעקב ולא שבקת ליה
לגבי לאה הה"ד המעט קחתך את אישי ·
וכתיב לכן ישכב עמך הלילה תחת דודאי
בנך אינון גרמו דיפוק יששכר לעלמא בגין
דסליק ריחא דאורייתא קמי קב"ה הה"ד
הדודאים נתנו ריח וגו' וכתיב וישכב עמה
קנד ג בלילה הוא · *ודאי והא אוקמוה
דעלמא עלאה הוא דסתים ולא גליא בגין
פו ב דהא אורייתא מעלמא *עלאה נפקת ובכל
איוב כח אתר עלמא עלאה הוא דלא אתגליא והא
במדבר יח אתמר ועבד הלוי הוא בגין לאמשכא מניה
ברכאן לכלא ויששכר ביה אתאחיד ועל
דא קרינן עץ החיים אילנא דאינון חיין
עלאין דאקרי הוא ולא אתה · ואי תימא
דאלין דודאים פתחו מעהא דרחל · לאו
דהא כתיב וישמע אליה אלהים ויפתח את
רחמה קב"ה ולא מלה אחרא בגין דאינון
פ"א כ"ב רז"ה דודאים אף על גב דחילא דלהון לעילא
בההוא חילא דלהון לא אתמני פקידא
דבנין · דהא בנין במזלא תליין ולאו
משלי ח במלה אחרא · ואי תימא דהא אינון
נמנגא אתבריאו לאו דהא אפילו
נמלה

לא אתער לגבי עלמא עלאה אלא כד אי
דודאים יהבין ריחא לימינא כיון דאינון יהב
ריחא לימינא וימינא אתער לגבי על
עלאה · מיד עלמא תתאה אתער לפת
מה דאצטריך מה כתיב :

ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדוד
בנך הב לי ברכאן מההו
אתערו דאינון דודאים דאתער לגבך סט
ימינא כדין עלמא עלאה בחדוה בשעשוע
אתיב לגבה והמעט קחתך את אי
כאמא לגבי ברתא ואי הכי בעלה דעלמ
עלאה יעקב איהו לאו הכי אלא תיאובת
דאבא תדיר לאו איהו אלא לגבי ברת
דנא (דאיסי) דהאי בת רחימו דיליה לגב
תדיר בגין דאיהי בת יחידאה בין שי
בנין · ולכל אינון שית בנין פליג לון חולק
ונבזבזן ומתנן ולה לא פליג ולית לה ירות
כלום ועל כל דא איהו אשגח בה בתיאובת
ורחימו יתיר מכולא ברחימו דיליה קרא ל
בת לא ספיק ליה דא וקרא לה אחות · ל
ספיק ליה דא קרא לה אם בשום אמיה
לא ספיק ליה דא קרא לה בשמיה דכת
והחכמה מאין תמצא הכמה ודאי ועל ד
עלמא עלאה אמרת לגבה המעט קחת
את אישי דכל רחימו דיליה אתמשך
לגבך · וע"ד בשעשוע ורחימו אימא לג
ברתא · מה אתיבת איהי לכן ישכב עמ
הלילה · בכל אתר לכן שבועה איהי
ישכב · מהו ישכב אלא שכיבה בכל או
תקונא דנוקבא לגבי דכורא לאעלא
ליורא דאתוון כלהו ודא איהו ישכב
י"ש כ"ב · י"ש דא איהי עלמא עלאה *ד
דאורייתא נקודה טמירא דאתער לגבה כ
אתוון ודא הוא ישכב · י"ש עלמא דל
דכתיב להנחיל אוהבי יש · כ"ב נקודה על
דאטיל כל כ"ב אתוון · רזא דכל אוריית
ודא

נמלה דא כיועא איכון לאיכון דמתעכבי ודא הוה יעכב · יעכב עמך יעקב לא כתיב
ולאו איכון עקראן ולא אתגזר עלייהו אלא אלא יעכב עמך · ההוא טמירא דאתחזי
במזלא : לאתערא לגבך · וכלא באתערו דאיכון

ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבא (דכ״הו) דודאים · וכלא כתיב ברהיטו :
וגו׳ · האי מלה אליפותא איהו · ויבא

לאו איכו הכי אלא מהכא אוליפנא ענותנותא דלאה דלא אמרה קמי אחתה מדי
ואיכי אקדימת לארחא ואמרה ליה בחשאי ואודעא ליה דהא ברשותא דרחל הוה
דכתיב כי שכור שכרתיך מרחל נטילת רשו ובגין דלא יבאיש בעינאה דרחל אמרה ליה
לבר ולא בביתא · ולא עוד אלא פתחא משכנא דלאה נפקת לבר ועיילת ליה ליעקב
בפתחא דלבר עד לא ייעול למשכנא דרחל · מאי טעמא בגין דלא תימא מלה קמי
דרחל ולא תהליף קמי אחתהא ולא עוד אלא אמרה לאה אי ייעול יעקב במשכנא דרחל
לאו דין הוא לאפקיה מתמן · בג״כ אקדימת ליה לבר וכל האי למה אלא לאה רוחא
דקודשא אתערת בה וידעת דכל הני שבטין עלאין כלהו קדישין יפקון מנה ודאקת
שעתא בחביבותא לקב״ה ובג״כ היא קראת לון שמהן ברזא דחכמתא · ר׳ חייא ור׳
יוסי הוו אזלי בארחא · א״ר יוסי לר׳ חייא בכל זמנא (דאנן) דאזלינן בארחא ולעיינן
באורייתא קב״ה מרחים לן נסין והשתא ארחא דא אריך לן נתעסק באורייתא וקב״ה
יזדווג בהדן · פתח ר׳ חייא ואמר בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו
מצות וכתיב שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני · לחם עני כתיב · האי מלה
אתערו בה חברייא · אבל ת״ח כד הוו ישראל במצרים הוו ברשותא אחרא כד בעא
קב״ה לקרבא לון לגביה יהב לון אתר דלחם עני מאן עני דא דוד מלכא דכתיב
ביה כי עני ואביון אני והאי לחם עני אקרי מלה נוקבא בלא דכורא משכנותא הוי
אתקריבו לגבי מלה בקדמיתא כיון דקריבו לון יתיר עייל לון קב״ה בדרגין אחרנין ואתחבר
דכורא בנוקבא · וכדין מלה כד אתחברת [א] בדכורא אקרי מצוה בתוספת וא״ו הה״ד כי
המצוה הזאת · בגיני כך מלה בקדמיתא ולבתר מצוה · עד דהוו אזלי שמעו חד קלא
דאמר [ב] טופסרא דקטנון עקימן בארחא סטו לעילא לא [ג] תחתון בקוסטרא דקטרא
דלתתא · אמר ר׳ יוסי שמע מינה דקב״ה בעי לנטרא אורחין · סליקו לעילא ועאלו בחד
טורא בין [ד] טנרין תקיפין · אמרו הואיל וקב״ה בעא בארחא דא מלה נחמי או ניסא
אתרחים לן · אזלו יתבי גבי [ה] בקיעי דטנרא סליק לון חד ב״נ · תווהו · א״ר יוסי מאן
אנת · אמר מהכאי [ו] ארקא הכא אמר ליה · ותמן אית ב״נ אמר אין זרעין [ז] וחלדין
מנייכו בחיזו [ח] אחרא משניין מנאי וסליקנא גבייכו למנדע מנייכו מה שמיה דארעא
דאתון בה · א״ל ארץ בגין דהכא ארץ החיים שריא דכתיב ארץ ממנה יצא לחם מהאי
יצא לחם בשאר ארעא לא יצא לחם ואי נפיק לאו משבעת המינין · אדהכי עאל לאתריה ·
תווהו · אמרו ודאי קב״ה בעי לאתערא לן במלה · א״ר חייא ודאי על האי קרא
דאמרת דכירנא דאוליפנא מסבאי חד מלה עלאה בפסח דיהב לון קב״ה לישראל לחם דא
מארעא דחיי ולבתר לחם מן השמים לחם דא וכא אוקימנא מלה · הו הוה אמר דבר

א פי׳ שכוח״ת זכר כנתוב בפ׳ פקודי רלב ד
ב פי׳ נפלי אדרא יושבי אוהלים אולכים ב״רך עקום הס״רו לנך לגעלם אל ריש כסר ומלת טופסרא פי׳ ס״ר ומולל ומלת קטנון פי׳ תדר והכל״ט הרגו״ ויצא סדר״ ועל לקיטונא
שמות יב
דברים טז
תהלים פו
דברים ל
ג ולא תפיז יורדים באכל סדרך סקטור ויירד למטה
ד סלעי׳ תוקף׳
ה בקיע׳ בסלע
ו כוא א׳ מז׳ ארצות
ע׳ ויקרא ס נ״ב
ז ויקוצים איוב כה
ח פי׳ בשני ראשים כטבר בפ׳ בראשי׳ כ״ו ואינו בדפוס

נש כד נפיק להאי עלמא לא ידע מדי עד דאטעים נהמא כיון דאכיל נהמא אתע
למנדע ולאשתמודע · כך כד נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי מדי עד דאטעים
קודשא בריך הוא להם מהאי ארץ דכתיב ארץ ממנה יצא לחם · וכדין עאלו ישראל למנד
ולאשתמודע ליה לקב"ה וינוקא לא ידע ולא אשתמודע עד דטעים נהמא דה
עלמא · ישראל לא ידעו ולא אשתמודעו במלין דלעילא עד דאכלו לחם עלאה וכד
ידעו ואשתמודעו בההוא אתר ובעא קב"ה דינדעון ישראל יתיר בההוא אתר דאתח
שמות יז להאי ארץ ולא יכילו עד דטעמו להם מההוא אתר ומאן איהו שמים דכתיב הנ
ממטיר לכם לחם מן השמים · וכדין ידעו ואסתכלו בההוא אתר ועד דאכלו לח
מההוא אתר (ס"א ועד דלא אכלו לחם מאלין אתרי) לא ידעו מדי ולא אשתמודעו
אתא ר' יוסי ונשקיה · אמר ודאי על דא אתער לון קב"ה בהאי ועל דא שירות
א מין פרי כפ' כיצד מברכין בגילוי. גפנין כרוב ודורמסקין וכם זכר ונקבה ואולי נקראו כן בשלו כם שהי תיבות ד"ו דמשקין ופי' דו שגים מלשון דו פרצופין : דישראל למנדע לחם הוה· קמו ואזלו · עד דהוו אזלו חמו תרי [א] דורמסקין חד דכ
וחד נוקבא · א"ר יוסי לית לך מלה בעלמא דלא הוי דכר ונוקבא וכל מה די בארע
הכי נמי בימא · פתח ר' יוסי ואמר ·

ויבא יעקב מן השדה בערב ותצא לאה לקראתו וגו' · ותצא לאה לקראתו ·
מנא ידעת · הא אמרו [ב] דנעא חמרא ולאה
ב שנפק החמו' ברחבית כד ידעת ונפקת ליה וגרים ליה דנפק מנה
יששכר הה"ד יששכר חמור גרם אל תקרי
גרם אלא גרם דחמרא גרמא ליה · אמרת
לאה ודאי ידענא דאי ייעול יעקב במשכנא
ג המתין לו דרחל לית לי לאפקא ליה אלא [ג] אוריך ליה
הכא וייעול במשכני · כי שכור שכרתיך
בדודאי בני · מאי בדודאי בני בגין דניחא
ליה ליעקב על דא דאלין מסייעין לאולדא ·
ויעקב הוה ידע דמלה לא קיימא בדודאים
אלא לעילא · פתח ואמר מושיבי עקרת
הבית אם הבנים שמחה הללויה · א"ר
קנד א חייא רוחא דקודשא קאמר · מושיבי *עקרת
הבית דא רחל · הבנים שמחה דא לאה ·
מושיבי עקרת הבית דא עלמא תתאה ·
אם הבנים שמחה (הללויה) דא עלמא
קנד א עלאה בגיני *כך הללויה · א"ר יהודה כל
אלין שבטין תקונין דלתתא איגון וכלהו
כגוונא דלעילא · ת"ח כי שכור שכרתיך
לנסבא מניה גופא ומאן איהו תורה ·
שכור שכרתיך לך לגופך ממש · שכור
שכרתיך

סתרי תורה

ויבא יעקב מן השדה בערב · ויבא יעק
דא תפארת קדישא מההוא שד
דנקיט כל ברכאן דכתיב ביה אשר בר
יי' · בערב אמאי בערב אלא בערב דכתי
[ס]ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב
בזמנא דאתער יצחק אבוי לגבי האי שדה
ונקיט ליה דהא יצחק אתער לגבי הנ
שדה כיון דאסתלק יעקב מתמן בער
שביק האי שדה ליצחק אבוי ואיהו סל
בההוא זמנא לגבי עילא מה כתיב ית
לאה לקראתו · אמא עלאה לגבי בר
יחידא · ותאמר אלי תבא התות גדפ
לברכא לך ולרוואה לך בהשקין ועדו
עלאין · הא עידן רעוא ועגוגא למיתב
נייחא דרוחא עילאה לגבי ההוא שדה ע
לא יתוקד בתוקפא דיצחק · כיון דנקט
ליעקב תחות גדפהא כדין וישכב עמ
בלילה הוא · הוא דסתים מכלא · ה
דכל ברכאן וכל קדושין נפקי מתמן · יעק
לא כתיב אלא הוא מאן דאתחזי לאתע
לגבה ועד דלא זמין לגבה תחות גדפ
מאן דנקיט איגון קדישאן וברכאן לא את
אלא מנקודה טמירא ההוא עלמא על
וע"ד דודאים מתערי כלא · וכלא כגוו

תהלים מו דרזא עלאה · ראובן מאי ראובן קב"ה שוי שמהן בארעא דכתיב [ס]לכו חזו מפעלות
אשר שם שמות בארץ · ע"כ :

שכרתיך לאולדא דיוקנך · מהכא מאן דלעי באורייתא אחסין עלמא דאתי ואחסין
אחסנתא דיעקב · אחסין עלמא דאתי דכתיב יששכר יש שכר כי יש שכר לפעולתך ירמיה לא
וכתיב להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא · כי ילדתי לו ששה בנים · אמר רבי משלי ח
חזקיה אלין עילא ותתא וארבע סטרין דעלמא · ומאן דאריך באחד בעי ליה לאמלכא
לקב"ה לעילא ותתא ולארבע סטרי דעלמא והיינו אחד · אמר רבי חזקיה כתיב על שיר ב
הרי בתר וכתיב על הרי בשמים · מאן אינון הרי בשמים אלין שית בנין דלאה דאכלן שם ח
שית אחרנין · ואינון תריסר ואינון שית בנין * דכל חד כליל בחבריה ולאה עלייהו רמזא א תהלים קיג
לקיימא אם הבנים שמחה הללויה · ועל דא כתיב לא תקח האם על הבנים בגין דברים כב
דאיהו עלמא דאתכסיא ולא אתגליא ועל דא שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח
לך בגין דאיהו עלמא דאתכסיא · ולא אתגליא כלל · ואת הבנים תקח לך היינו
דכתיב כי שאל נא לימים ראשונים וגו' · ולמקצה השמים ועד קצה השמים וכל הני שם ד
אקרון הרי בשמים מכאן ולתתא אקרון הרי בתר · *דכתיב ומשם יפרד והיה לארבעה בר ב
ראשים · טורי דפרודא · אמר רבי ייסא בני השפחות קשירו קשרין *ארבע קשרין קנד א
דאצטריכו לתקונא · ואמר ר' אלעזר דבגין כך נפקי לבר אינון קשרין ואע"ג דכלהו
חד ומכאן ולהלאה כלהו חד באתרא מישר ועל דא כלהו שבטין סלקין בסהדותא דלעילא
הה"ד ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יי' · ואמר רבי אלעזר כתיב · תהלים קכב
ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו' · מה חמא יעקב למיכך לארחיה כד אתיליד
יוסף ועד לא אתיליד יוסף לא בעא למיכך לארחיה אלא הא אוקמוה דחמא
דאתיליד שטנא דעשו · ותא חזי יוסף אשלים דוכתיה בתריה ויוסף זכי ליה דאקרי צדיק
והכא סיומא דגופא · כיון דחמא יעקב דאשתלים גופא בעא גופא למהך לארחיה
וסיומא דגופא הוא ברית ועם כל דא בנימן אשלים חושבנא דביה אשתלימו תריסר ·
ואי תימא וכי לא הוה ידע יעקב דעד כען לא אשתלימו שבטין אף על גב דאתיליד יוסף
מאי טעמא לא אוריך עד דאתיליד בנימן וישתלימו שבטין אלא יעקב בחכמתא עבד
ומלה ידע אמר ודאי אי אשתלימו הכא כלהו שבטין הא ידענא דתקונא דלעילא שריא
עלייהו כדקא יאות ובארעא דא לא ליבעי דישתלימו אלא בארעא קדישא · ת"ח דהכי
הוא דכלהו תריסר שבטין תקונא דעלמא תתאה מנהו וכיון דאתיליד בנימן מיתת רחל
ונטלא דוכתא האי עלמא תתאה לאתתקנא בהו · ועל דא לא אתיליד בנימן אלא בארעא
קדישא הה"ד ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך ותמן מיתת רחל ונטלא בראשית מח
דוכתא האי עלמא תתאה לאתיישבא בביתא שלימתא וכל זמנא דרחל קיימא עלמא תתאה
לא אתתקנא בהו · מיתת א רחל נטלא (ד"א ל"ג לעילא) ביתא בשלימו · ואי תימא לאה א קסס ב קעד א קעט ב קס ב
אמאי לא מיתת בהוא זמנא אלא בגין דביתא בעלמא תתאה איהו וכלהו מניה הוו
לאתתקנא ולאו מעלמא עלאה · ובגין כך לא מיתת בההיא שעתא · וכל עובדוי דלאה
באתכסיא אימן בגין דעלמא עלאה איהו באתכסיא ולאו באתגליא ובגין כך לא אדכר
מיתתה דלאה כמיתתה דרחל · ותא חזי דהכי הוא ודאי בגין דעלמא עלאה כל
מלוי באתכסיא ועלמא תתאה כל מלוי באתגליא בגין כך אתכסייא לאה במערתא דכפלתא
ורחל בגלוייא דאורחא דא בסתרא ודא באתגליא ובאתכסייא עלמא עלאה אתרשים
דכתיב ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות ובגין כך קראה שמיה אשר · (בגין כך כל

בהכאן דתלין עלמין באתגליא ובאתכסיא ועם כל דא) ובגין דא כלא חד דהא כלא הו
מעלמא עלאה הכי נמי ובכל אתר תרין עלמין דא באתגליא ודא באתכסיא ואף לו
קנג ב מברכינן לקב״ה אלא בתרין עלמין דכתיב (תהלים קו) ברוך יי׳ אלהי ישראל *מן העול׳ וע
שמות קלא ב העולם · בגיני כך עלמא עלאה קרינן הו״א וקרינן לעלמא *תתאה את״ה בגין דאיה
שם קלה ברוך מעלמא עלאה על ידא דלדיק הה״ד ברוך יי׳ מליון שוכן ירושלם וגו׳ · ודאי מלי
נשא קלא א איהו ברוך · תא חזי כגוונא דא יי׳ יי׳ תרין עלמין *כינהו דא באתגליא ודא באתכסי
ועל דא פסיק טעמא בגווייהו ומעלמא דא עד עלמא דא כלא חד :

נדפס דף קסה א בס״ת **ויהי** כאשר ילדה רחל את יוסף וגו׳ · אמר * רבי יהודה תא חזי שלימותא דיעק
דלא בעא למיזל אלא ברשותיה דלבן · ואי תימא זמנא אחרינא אמאי לא אזי
ברשותיה · אלא בגין דדחיל יעקב דלא ישבוק ליה וישתלימו תריסר שבטין בארע
אחרא ועל דא כיון דחמא דמטא שעתא דבנימן ברא כמה דאת אמר ויברח הוא וכ
אשר לו דכיון דאתיליד בנימן אתקשרת שכינתא בכלהו שבטין ונטלא ביתא בכלהו
ויעקב הוה ידע ברזא דחכמתא דכד ישתלימו תריסר שבטין דשכינתא תתקש
ותתקשר בהו ורחל תמות והיכי נטלא ביתא · תא חזי הכי אוליפנא עלמא תתא
אתחזי ליה ליעקב כמה דאתחזי למשה אלא דלא יכילת עד דהוו תריסר שבטין בבית
לאתקשרא בהו וכדין אתדכיאת (נ״א אתדחיית) רחל ונטלא איהי ביתא בכולהו שבט
והות עיקרא דביתא וכדין מושיבי עקרת הבית ודאי אמר יעקב הא מטא זמנ
דאשתלימו תריסר שבטין ודאי עלמא דלעילא יהות הוא לביתא לאתקשרא בהו ומשכנות
דא אתדחייא קמיה אי תמות השתא לא אפוק מהכא לעלמין ולא עוד אלא בארע
דא לא אתחזי לאשלמא ביתא בגין כך ויהי כאשר ילדה וגו׳ · עד לא אשתלימו שבטין
שמע ר״ש אמר ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר ודא סליק על כולא ואי תימא אמ
לא אזל ליה לארחיה מיד אלא כל זמן דרחל לא מתעברא מבנימן אתעכב תמן כי
דמטא זמנא דבנימן ערק ולא בעא רשותא בגין דלא יתעכב תמן ויתחבר יעק
בכולהו שבטין באתרא (דלא) דאצטריך · רבי אבא פתח וילך משה וישב אל יתר
חותנו וגו׳ תא חזי משה רעי ענא דיתרו חמוי הוה ודיוריה הוה ביה וכד בע
למיזל לא אזל אלא ברשותא דידיה ויעקב דהוה שליש ודיוריה הוה תדיר עמיה דל
אמאי לא בעא רשותא מניה אלא הא אתמר דלא יגלגל לבן עמיה גלגולין וישתא
תמן דהא בקדמיתא אמר ליה ומיד גלגל עליה גלגולין ואשתאר תמן והשתא דל
מניה אבל יתרו לא הוה הכי לגבי משה בגין דלבן חרשא הוה ובחרשא הוה כל עובד
לגבי דיעקב והשתא לא בעא יעקב לאתעכבא תמן דהא קב״ה אמר ליה שוב אל אר
אבותיך וגו׳ וע״ד לא בעא לאתעכבא ולמישבק פקודא דמריה · תא חזי כתיב ויזכ
תהלים מו אלהים את רחל וגו׳ פתח ואמר למנלח לבני קרח על עלמות שיר האי קרא אי
לאסתכלא ביה דרזא דחכמתא איהו וכל הני שירין ותושבחן דהוו אמרי בני קרח כל
מחדתין אינון שירין ותושבחן דהוו מלקדמין וכן כל אינון שירין ותושבחן דאמר דוד ו
אינון דהוו עמיה כלהו הוו ברזא עלאה ברזא דחכמתא · ת״ח עבד קב״ה עלמא תתא
כגוונא דעלמא עלאה וכל אינון סדרין דסדרו דוד ושלמה בריה וכל אינון נביאי קשוט כ

סדרו

דרו כגוונא דלעילא· ת"ח כגוונ' דהיכ' משמרות בארע' הכי נמי ברקיעא דמשמרי למרייהו
אמרי שירתא תדיר וכלהו קיימין אילין לקבל אילין וכלא בסדר' דשירין ותושבחן וכ' אוקמוה
ברייא עלמות שיר מאי עלמות שיר אלא כד"א ששים המה מלכות ושמונים פלגשים שיר ו
עלמות אין מספר מאי ועלמות אין מספר כד"א היש מספר לגדודיו ובגין דלית לון חושבנ' איוב כה
תיב א ועלמות אין מספר וכלהו שורין שורין מסחרן סדרין אילין לקבל אילין לזמרא א פקודי רכו ב
שבחא למריהון ואילין אינון עלמות שיר· ובגין דאית עלמות דלא מזמרין כאילין אילין
קרון עלמות שיר· תלת *סדרין מתפרשן לכל סטר לד' סטרי עלמא ובכל סדרא וסדרא נדפס פקודי רכה א
איהי לכל סטר תלת סדרין אחרנין· סדרא קדמאה דלסטר מזרח תלת סדרין
נון ואינון תשעה סדרין בגין דכל סדרא מאינון תלת אית ליה תלת
דרין ואשתכחו דאינון תשעה וכמה אלף ורבוון תחותייהו· הני סדרין
שעה כולהו מתנהגי באתוון רשימן וכל סדרא אסתכי לאינון אתוון רשימן
"א והא אוקמוה וכן לכל סדרא וסדרא וכלהו נטלי באתוון רשימן ואלין עלאי מאלין
יימאן אלין על אלין) ומתחברן כולהו ואמרי שירתא וכד אינון אתוון פרחי גו אוירא
רוחא (ההוא) דממנא על כלא כדין אינון נטלי ושירתא אתבסס וחד את בטש מתתא
הוא את סלקא ונחתא ותרין אתוון פרחי עלייהו והאי את מתתא סלקא סדרא מתתא
ילא ואתחבר בהו ואתעבידו תלת אתוון כלהון לפום אתוון ב יד"ן דאינון תלת גו ב לעיל ע"ב
ספקלריא דנהירא מאילין אתפרשו תלת סדרין ואינון תרין אתוון וההוא את דסלקא
תחברא עמהון ואינון תלת· תא חזי אינון תרין אתוון עלאין דסלקין באוירא אינון כלילן
א בדא רחמי בדינא ובג"כ אינון תרין ואינון מעלמא עילאה ברזא דדכורא והאי דסלקא
תחברא עמהון איהי נוקבא ואתכלילת בתרווייהו כגוונא דנוקבא אתכלילת בתרי
טרי בימינא ובשמאלא ואתחברת בהו· הכי נמי האי את נוקבא דאתחברת בתרי
תוון אחרנין דאינון בתרין סטרין אלין עלאין ודא לתתא וכלא איהו חד דכר ונוקבא (בר)
ד אתברי עלמא אינון אתוון מעלמא עלאה נינהו דאינון אולידו כל עובדין לתתא
וונא דלהון ממש· ובג"כ מאן דידע לון ואזדהר בהו רחים לעילא ורחים לתתא· רבי
מעון אמר אלין אתוון כלהו דכר ונוקבא לאתכללא כחדא ברזא דמיין עלאין ומיין תתאין
לא חד ודא איהו יחודא שלים ובג"כ מאן דידע להו ואזדהר בהו זכאה איהו חולקיה
האי עלמא ובעלמא דאתי בגין דאיהו עקרא דיחודא שלים כדקא יאות תלת תלת מסטר'
א ומסטרא דא ביחודא חדא בשלימו דכלא וכלהו רזא דסדרא עלאה כדקא חזי כגוונא
עילא דההוא סדרא תלת תלת ברזא חדא· סדרא תניינא דלסטר דרום תלת סדרין
ינון לההוא סטרא וכל סדרא וסדרא תלת תלת ואינון תשעה כמה דאתמר ואתוון
תפלגו הכי לכל סטרי לאתחברא כלא כחד בגין דאית אתוון ברזא דנוקבא ואתוון ברזא
דכורא ואתחברו כלהו כחדא והוו חד ברזא דשמא קדישא שלים ולגבייהו סדרין ממנן
לת תלת כמה דאתמר וכלא נפקא מסדרא דאבהן דלעילא כסדרא דאתתקנא אתוון
שמא קדישא יד"ן כמה דאתמר· הני סדרין כלהו מתנהגי באילין אתוון ידיען
טלי בהו וכמה חילין ורבבן כלהו לתתא דנטלי ואתנהגי בסדרא דא· סדרא תליתאה
לסטר צפון בתלת סדרין אינון לההוא סטרא· ואינון תשעה· ובתלת סטרין תלת תלת
ל סטר אינון תשעה ואינון סדרין מתלת סטרין כמה דאתמר שבעה ועשרים

בדא דאתוון דאינון שבעה ועשרין ואע"ג דאינון תרין ועשרין שלימו דאתוון אינון שבעה
ועשרין והכי סדורא דסדרין אלין שבעה ועשרין לתלת תלת סדרין לכל סטר ואשתכחו
אלין ג' מהאי סטרא דאינון ט' ואלין תלת מהאי סטרא דאינון תשעה ואלין תלת דהאי בטרי
דאינון תשעה אשתכחו כלהו שבעה ועשרין · ורזא דאלין שבעה ועשרין אינון תשעה אתוון
(אינון) דאינון ברזא דעקבי לאתחברא בהו נוקבא עם אינון תמני סרי סטרי אחרנין
ברזא דאתמר וכלא איהו כדקא חזי · ת"ח כגוונא דאינון אתוון עלאין דעלמא עלאה הכי
נמי אתוון אחרנין לתתא אתוון עלאין רברבין ואתוון תתאין זעירין וכלא דא כגוונא דא
(ע"כ) וכל הכי רזין ברזא דדכר ונוקבא כלא חד בשלימו* :

מה שחסר כאן עי' בסוף הספר *ויזכור אלהים את רחל · דהא במזלא תליא · ובג"כ כתיב ביה זכירה · ויי' פקד
את שרה לאו ממזלא הוה · ואי תימא דהא בנין במזלא תליין ולא לתתא
הכא בשרה לאו במזלא הוה · אלא ויי' כתיב כלא כחדא · אי הכי אמאי כתיב פקידה
בראשית יז אלא ודאי זכירה (דא) הות מקדמת דנא ואתמסר מפתחא דא לתתא כמה דכתיב °ואת
בריתי אקים את יצחק אשר תלד לך שרה למועד הזה וגו' · ולבתר כגוונא דא · וכיון
דאדכר ברזא דלעילא לבתר אתמר ברזא דנוקבא פקידה למהוי כללא דכלא כחדא ·
שמות ו ויזכור אלהים את רחל. רבי חייא פתח ואמר °וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר
מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי · ואזכור הא זכירה בגין דאיהו לעילא דהאי
מזלא דאיהו לעילא בדכורא אתא על פקידה דאיהי בגלותא לתתא בנוקבא · כגוונא דא
ויזכור אלהים את רחל · כד"א ואזכור את בריתי · ת"ח כתיב פקוד פקדתי אתכם ·
וכי פקוד פקדתי והא פקידה בנוקבא קיימא ובההוא זמנא בגלותא הות ואיהי אמרת
פקוד פקדתי · אלא הכא אית לאסתכלא ורזא דחכמתא הכא איהי בגלותא היך אתחזי
למשה הכא והיך אמרת פקוד פקדתי · אלא הכי אוליפנא שמשא כד נהיר איהו בשמיא
ותוקפיה וחיליה שלטא על ארעא בכל אתר · כגוונא דא מלא כל הארץ כבודו · בזמנא
דמקדשא קאים · מלא כל הארץ כבודו דא ארעא קדישא · והשתא דישראל בגלותא
איהי לעילא ותוקפא סחרא לכו לישראל לאגנא עלייהו · ואע"ג דאינון בארעא אחרא ·
ות"ח שכינתא לתתא ושכינתא לעילא · שכינתא לעילא בתריסר תחומי רתיכין קדישין
ותריסר חיוון עלאין · שכינתא לתתא בתריסר שבטין קדישין וכדין אתכלילת שכינתא
לעילא ותתא וכלא בחד זמנא כחדא ואע"ג דבזמנא דישראל בגלותא לתתא לא אתתקנת
לעילא הכי נמי לא אתתקנת בגין דלתתא לא אתתקנת ודא הוא בגלותא עמהון דישראל
א כפה מטהו כדין אבל ובניע פתחיו קולים : דאיהי בגלותא עמהון · במה אתתקנת למלכא דמית בריה מה עבד א כפא ליה לערסיה
על אבלא דבריה ולא אתקין ליה לערסיה אלא נטל ב כובין ודרדרין ואטיל תחות ערסיה
ב קולים ושכיב עליה כך קב"ה כיון דאתגלו ישראל ואתחרב מקדש' נטל כובין ודרדרין ושוי
שם ג תחותיה הה"ד °וירא מלאך יי' אליו בלבת אש מתוך הסנה בגין דישראל הוו בגלותא ·
פקוד פקדתי אתכם מאן דלא קיימא ברשותיה מה פקיד ומה עביד · אלא פקוד
מלעילא פקדתי מלתתא · מאי טעמא בגין דהאי זכירה הות עלה מקדמת דנא דכתי' ואזכור
את בריתי · כיון דכתיב ואזכור הא זכירה אתמנא עלה ובג"כ אמרת לבתר פקוד פקדתי
דכא

דהא סימנא נקטת מקדמא דנא · כגוונא דא שרה דכתיב ויי' פקד את שרה · אבל
הכא רחל דלא אדכרת מקדמת דנא לא אתמר בה פקידה אלא זכירה וכלא בזכירה
איהו ברזא דמזלא · ר' יהודה ורבי חזקיה הוו אזלי מקפוטקיא ללוד והוה רבי יהודה רכיב
ורבי חזקיה על רגליו · אדהכי נחת רבי יהודה . אמר מכאן ולהלאה נתעסק באורייתא
כמה דכתיב הבו גודל לאלהינו . א"ל אילו הוינא תלתא יאות הוא דחד יימא ותרין יתיבו דברים לב
ליה · א"ל הכי מלי בברכאן בגין דאדכר חד שמא דקב"ה ותרין יתיבו ליה הה"ד כי שם
יי' אקרא הבו גודל לאלהינו · כי שם יי' אקרא דא חד דמברך · הבו גודל לאלהינו אלין
תרין אחרנין · אבל באורייתא אפי' תרי יתבי ויהבי רבו ותוקפא דשבחא דאורייתא
לקב"ה · אמר ליה רבי חזקיה לגבי ברכאן אמאי תלת · אמר ליה הא אוקמוה ואתמר
דכתיב הבו גודל לאלהינו · אבל רזא דמלה הכא דהא כל רזין דברכאן הכי איהו חד
לברכא ותרין לאתבא בגין דיסלק שבחא דקב"ה ברזא דתלתא חד מברך ותרין (דאמר אמן)
לאודו ודא הוא קיומא דברכאן וברזא עלאה כדקא יאות וברזא דתלת כמה דאוקמוה ·
עד דהוו אזלי אמר רבי יהודה תנינן אית זכירה לטב ואית זכירה לבים אית פקידה לטב
ואית פקידה לבים · אית זכירה לטב כמה דאוקמוה דכתיב וזכרתי להם ברית ראשונים ויקרא כו
וגו' · ויזכור אלהים את נח · ויזכור אלהים את בריתו · ואית זכירה לבים דכתיב ויזכור בראשית ח
כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב · פקידה לטב דכתיב פקוד פקדתי אתכם · פקידה שמות ב תהלים עח
לבים דכתיב ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם וכלהו רזין עלאין · כל הני זכירה שמות ג תהלים פט
פקידה לטב · אלין אינון דרגין ידיען רזא דמהימנותא דכר ונוקבא רזא חדא זכירה
פקידה ואלין אינון לטב זכירה ופקידה לבים אלין אינון רזא דסטרא אחרא דקיימא
ברזא דאלהים אחרים דכר ונוקבא כהדא · זכירה בהאי ופקידה בהאי ואלין אינון
דקיימין תדיר לבים ואלין לקבל אלין · מהכא נפקי כל רזי דמהימנותא וכל קדושין
עלאין כמה דאוקמוה · ומהכא נפקי כל זינין בישין וכל מותא וכל סטרין וזינין בישין
בעלמא ואוקמוה ודא בהפוכא מן דא · א"ר חזקיה הכי הוא ודאי זכאה איהו מאן
דאולקיה אתקיים בסטרא טבא ולא ירכין גרמיה לסטרא אחרא ויפתזיב מנהון אמר ליה
רבי יהודה הכי הוא ודאי וזכאה מאן דיכיל לאשתזבא מניה מההוא סטרא וזכאין אינון
צדיקייא דיכלי לאשתזבא מנייהו ולאגחא קרבא בההוא סטרא · אמר רבי חזקיה במה
פתח ואמר כי בתחבולות תעשה לך מלחמה וגו' · מאן מלחמה דא מלחמה דההוא סטרא משלי כד
בישא דאצטריך בר נש לאגחא ביה קרבא ולשלטאה עלוי ולאשתזבא מניה · ת"ח דיעקב
הכי אשתדל לגבי עשו בגין ההוא סטרא דיליה לאתחכמא עלוי ולמיזל עמיה בעקימו
בכל מה דאצטריך בגין לשלטאה עלוי ברישא וסופא וכלא כדקא יאות · ורישא וסופא
כחדא דא כגוונא דא כמה דכתיב בכרתי ולבתר ברכתי שירותא וסופא כחדא דא בראשית כז
כגוונא דא בגין לשלטאה עלוי באורח מישר כדקא חזי ליה ובגין כך זכאה איהו שם כז
מאן דאשתזיב מנייהו ויכיל לשלטאה עלייהו · תא חזי זכירה ופקידה לטב אינון
כחדא ברזא דמהימנותא וזכאה איהו מאן דאשתדל בתר מהימנותא כד"א אחרי הושע יא
יי' ילכו כאריה ישאג וגו' · אמר ר' חזקיה הכי הוא ודאי · ות"ח בר נש כד ללי
צלותיה לא יימא עליה זכרני ופקדני בגין דאיכא זכירה ופקידה לטב וזכירה ופקידה

לביה חמינך לנטלא מלה מן פומא ואתיין לאדכרא חובוי דב"נ ולענשא ליה בר אי איהו
זכאה שלים דכד בדקי חובוי הויא זכירה ופקידה לביה לא ישכחון לון כגון עזרא דאמר
זכרה לי אלהי לטובה · דהא בכל אתר דבר נש לאי לגלותיה יכליל גרמיה בין סגיאין בכללא
מלכים ב ד דסגיאין · והא חזי בשונמית כד אמר לה אלישע היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא ·
היש לדבר לך אל המלך ההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה וההוא יומא דמלכותא
דקיימא שלטא למידן עלמא וקב"ה אקרי מלך המשפט בההוא זמנא · ובג"כ אמר לה
היש לדבר לך אל המלך · מה כתיב ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת · מאי קאמרה לא
בעינא למהוי רשימאה לעילא אלא לאעלאה רישאי בין סגיאין ולא לאפקא מכללא דלהון
וכך בעי ליה לבר נש לאתכללא בכללא דסגיאין ולא לאתייחדא בלחודוי בגין דלא ישגחון
איוב לח עליה לאדכרא חובוי כדקאמרן · פתח ר' יהודה ואמר הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות
תראה · האי קרא קב"ה אמר ליה לאיוב · כד חמא דאיוב דחיק גרמיה על דינוי
שם יג דקב"ה · תא חזי איוב אמר הן יקטלני לו איחל · כתיב לא באל"ף וקרי לו בוא"ו וכלא
איהו · א"ל קב"ה וכי אנא קטיל בני נשא הנגלו לך שערי מות ושערי צלמות תראה כמה
תרעין אינון פתיחן בההוא סטרא ומותא שלטא עלייהו וכלהו סתימין מבני נשא (ס"א ולא
יכלין לאסתמרא מנייהו בגין דאינון סתימין מבני נשא) ולא ידעין אינון שערים · ושערי
צלמות תראה מאן אינון שערי מות ומאן אינון שערי צלמות · אלא מות וצלמות כחדא
אינון וזווגא חדא אינון · מות הא אתמר דא מלאך המות והא אוקמוה · צלמות צל מות ·
האי איהו מאן דרכיב עליה ואיהו צלא דיליה ותוקפא דיליה לאזדווגא כחדא בקשורא
חד ואינון חד וכל אינון דרגין דנפקי מנייהו ומתקשרן בהו אינון שערים דלהון · כמה
תהלים כד דלעילא כד"א שאו שערים ראשיכם וגו' ואלין (אינון שערים) איקרו נהרין ואהלין שית
סטרין דעלמא · אוף הכי אינון שערי מות ושערי צלמות מסטרא אחרא דרגין ידיען
דשלטין בעלמא שערי מות ושערי צלמות דא נוקבא ודא דכורא ותרווייהו כחדא · ועל דא
איוב ז אמר קב"ה ליה לאיוב בגין כל אינון מלין דאיהו אמר כלה ענן וילך כן יורד שאול לא
יעלה וכל אינון שאר מלין · אמר קב"ה הנגלו לך שערי מות למנדע דהא כלהו ברשותי
ישעיה כה וכלהו זמינין לאתעברא מעלמא דכתיב בלע המות לנצח וגו' · תא חזי ויזכור אלהים
את רחל וישמע אליה אלהים ויפתח את רחמה · תרי זמנין אלהים אלהים אמאי · אלא
חד מעלמא דדכורא וחד מעלמא דנוקבא בגין דבמזלא תלייא מלתא וכד אתערת רחל
בשמא דא דכתיב יוסף יי' לי בן אחר · ידע יעקב דאיהי אתחזייא לאשלמא כלהו שבטין
ולא תתקיים בעלמא בג"כ בעא למיזל ולא יכיל וכד מטא זמנא דבנימין ערק ואזל ליה
בראשית לא בגין דבארעא אחרא לא ישתלים ביתא לאתקשרא עלמא קדישא ביה והיינו דכתיב ויאמר
יי' אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך · מאי ואהיה עמך אלא אמר ליה עד
הכא רחל הות עמך עקרא דביתא מכאן ולהלאה אנא אהא עמך ואטול ביתא בהדך
בתריסר שבטין והיינו דכתיב ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל עלי הוה ובגיני הוה מלה
דאתדחייא איהי ואתיא דיורא אחרא ונטלא ביתא בגיני לדיירא עמי :

ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה · מאי נקבה אמר רבי יצחק ההוא רשע אמר אנא חמי
דיעקב לא אסתכל אלא בנוקבי

וכגין

גין כך יפלא לי אמר נקבה שכרך הא נקבה דאיהו שכרך כד בקדמיתא · ואתנה
ימא מאן נקבה אסתכלת בה ואתנה ופלא לי בגינה · ויאמר יעקב לא תתן לי מאומה ·
מר יעקב חלילה דהא אנא כל מה דעבידנא לשם יקרא דמלכא קדישא עבידנא
ס"א ולא לכסופא דגרמאי) ועל דא לא תתן לי מאומה דהא לאו דעתאי בהאי אלא
אם תעשה לי (את) הדבר הזה וגו׳ :

סר ביום ההוא את התישים · רבי אלעזר פתח ואמר ייי מי יגור באהלך וגו׳ · תהלים טו
הא אוקימנא ואוקמוה חברייא הולך תמים דא אברהם דכד אתגזר תמים
קרי · ופועל צדק דא יצחק · ודובר אמת דא יעקב · ודאי יעקב באמת אתדבק אי
א באמת אתדבק מ"ט עבד עם לבן כגוונא דא · אלא יעקב בחין שעתא דמזליה
ה דשרי ליה לאינש למבחן שעתיה עד לא יתוב לארעיה ואי מזליה קאים במה
עביד שפיר ואי לאו לא יוסיף רגלוי עד דיסליק (ס"א דקאים במה דעביד) לגביה ·
"ה כתיב וענתה בי צדקתי ביום מחר וגו׳ · דהא איהו לא עבד בגין דיטול מדיליה
נגנא אלא כלא בקושטא ושלימו דרעותא ולא עוד אלא דאיהו נטיל רשו מלבן ·
"ד כתיב נחשתי ויברכני יי׳ בגללך · כמה חרשין וזינין עבד לבן ובחין מזליה בגיניה
עקב והוה אשכח בגיניה דיעקב מאה עאנא כל ירחא ומאה אמרין ומאה עזין יתיר
עאניה · רבי אבא אמר אלף עאנין ואלף אמרין ואלף עזין הוה מייתי ליה יעקב
יר בכל ירחא וירחא הה"ד כי מעט אשר היה לך לפני ויפרוץ לרוב ויברך יי׳ אותך
גלי וברכתא דלעילא לאו איהו פחות מאלף מכל זינא וזינא · מעאנין אלף אשתכח
אמרין אלף אשתכח · מעזין אלף אשתכח · על כל מה דשריא ברכתא דלעילא לא
חות מאלף עד דבגיניה דיעקב אסתלק לבן לכמה עותרא · וכד בעא יעקב לנטלא
ריה לא אשכח אלא עשרה מכל זינא וזינא ויעקב חשיב ליה לעותרא סגי · חמי כמה
יל מדיליה ממה דהוה יהיב איהו בזכותיה ללבן . וכל דא דסליק ביה יעקב לא הוה
א *בזרוע דאינון מקלות דשוי לגבי ענא · ת"ח כמה טרח ההוא שלימא דיעקב (נ"א נזרב)
תריה דלבן כתיב וישם דרך שלשת ימים וגו׳ והוה אייתי ליה כל האי עותרא ועם
דא לא בעא לבן דיהא אגריה דיעקב הכי אלא נטל עשרה מן דא ועשרה מן דא
כב * ליה ואמר ליה טול הני ואי יולידו כמה דאמרת בהאי גוונא יהא אגרך הה"ד ס"א בידא דבניס
חלף את משכורתי עשרת מונים (ובהני) עשרה מן דא ועשרה מן דא וכתיב ואביכן
תל בי והחליף את משכורתי עשרת מונים (ובהני עשרה) אשתדל בתר קב"ה וברכיה
כל מה דשוי לבן עמיה דיעקב אהדר במזליה ונטיל מיעקב כלא עד דקב"ה הס
יה ונטל מדיליה בזרוע · אמר רבי אלעזר כל הני קראי לאחזאה חכמתא קא אתיין
תנינן מלין דלעילא מנהון תליין בעובדא ומנהון במלולא ומנהון ברעותא דלבא ומאן
עי לאמשכא ברכאן בצלותא במלולא ורעותא ומנהון דלא בצלותא אלא בעובדא
יין · ת"ח יעקב שלים כל מה דעבד בחכמתא עביד כתיב ויצג את המקלות
ר פצל ברהטים בשקתות המים כלא בחכמתא לאמשכא ברכאן ממבועא דכלא
לכו דרגין עלאין דאינון הולקיה ועדביה · את המקלות · מאן מקלות אלין
גין דאינון בי דינא · אשר פצל · דאעבר מנהון דינא · ברהטים היינו דכתיב
לך אסור ברהטים א דהא מהווא מלך אתיין ברכאן לכלהו עלמין ד"א ש ר ז / א תקונים קמב

מלך אסור ברהטים מלך דא אסור וקשור באינון רהטין עלאין דמנייהו אשתקיין כלא (נ"א אתמשכן ברכאן לכולא) ממלך עלאה בשקתות המים * אלין אינון נחלין דנפקין ואתיין עד דמטו לאתר דמתכנשי תמן · אשר תבאנה הצאן לשתות כד"א ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם · ובההוא אתר דמתכנשי תמן מיא כלהו אתיין לאשקאה מניה · ויחמנה מאי ויחמנה · ת"ח בשעתא דרוח צפון נשיב מיין גלידין ולא נגדין לבר ולא אשתקיין בגין דדינא תליא וקרירו דצפון גליד מיא · וכד אתער רוח דרום מתחממי מיא ואתעבר גלידו דלהון ונגדין כדין אשתקיין כלא בגין דחמימו דדרום שראן מיא וכלהו מתחממי וחדאן למשתי מההוא קרירו דצפון דהוה לון בקדמיתא הה"ד ויחמנה · ויחמנה והא כתיב ויחמו · אלא דאינון כלהו נוקבי · ועל דא אתכוון יעקב למעבד עובדא בחכמתא ודא הוא דכתיב :

ויקח לו יעקב מקל לבנה לח וגו' · פתח (נ"א ר' אלעזר) ואמר כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו · ת"ח כי יעקב בחר לו יה · עד כאן לא ידענא מאן בריר למאן אי קב"ה בריר ליה ליעקב אי יעקב בריר ליה לקב"ה אלא ממה דגלי קרא ידענא דקב"ה נטיל ליה ליעקב לעדביה דכתיב כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו · ת"ח הכי נמי יעקב בירר אחסנתיה ועדביה לחולקיה וסליק לעילא מכל דרגין ונטיל ליה לעדביה מקל לבנה לח היינו דרגא חוורא דסטר ימינא ולוז וערמון היינו דרגא סומקא דסטר שמאלא · ויפצל בהן פצלות לבנות דאעבר דינא מן דא ואתחבר ליה בימינא והוה עאל בינייהו ונטיל לון כחדא ואתעביד כלא חד בתרי גווני ועם כל דא מחשוף הלבן דיתגלי חוורא על סומקא וכל דא למאי לאמשכא לדרגא דא דעדביה ברכאן ממבועא דכלא (נ"א דנחלא) ולשואה לדרגא דא דאיהו תלתא כחדא · ברהטים בשקתות המים כמה דאוקימנא וכדין בעובדא דא דחכמתא נגדין ברכאן לתתא ומתשקיין (נ"א ומתברכאן) כלהו עלמין ושריין עליה ברכאן כמה דאוקמוה דכתיב בבקר יאכל עד וגו' ולבתר מכאן ולערב יחלק שלל לאתברכא

פתרי תורה

ויקח לו יעקב מקל לבנה וגו' **מתני'** רעותא דעובדא [א] קטרי דמהימנותא [ב] קל קלא דקליא אתער מעילא לתתא · אנן פתיחין עיינין הוינא גלגלא אסחר מעילא לכמה סטרין קל נעימותא אתער אתערו ניימין דמיכין [ג] דשינתא בחוריהון ולא ידעי ולא מסתכלן ולא חמאן אטימין אודנין כבדין דלבא ניימין ולא ידעין אורייתא קיימא קמייהו ולא משגיחין ולא ידעי במה מסתכלן חמאן ולא חמאן אורייתא רמאת קלין אסתכלו טפשין פתחו עיינין ותנדעון לית מאן דישגח ולית מאן דירכין אודניה עד מה תהוון בגו חשוכא דרעותייכו אסתכלו למנדע ואתגלי לכון נהורא דנהיר · בזמנא דיעקב שלימא מגו עאקו דארעא ורשו אחרא בגו דרגין נוכראין דהב לכלהו ובריר חולק עדביה ואחסנתיה נהורא מגו חשוכא חכמתא מגו טפשותא ואוקיר ליה למאריה כד הוה קאים בגו רשותא דאל זר · ע"ד כתיב לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו :

תוספתא [ד] קוטרא דקוטרא דכיא הוה סליק לגו לגו [ה] עד לא אשכח אתר ביה מותבא ההוא אתר לאו אתר לאו אשתכח לעילא ותתא מכלא אתאביד אבדון הוא מכלא אבדון דכורא סמא"ל דנפק מהתוכא דתוקפא דיצחק (אבדון) ומות נוקבא דיליה נחש קדמאה אשת זנונים דכתיב רגליה יורדות מות · ואלין תרין אבדון ומות שמעו [ו] תוקפא דהורמנו דמלכא רזא וסתרא סתימא (נ"א טמירא) עלאה אתאביד מכלא (נ"א טמיר) מרעיונין

ס"א דמתמן אשתקיין כולא שקתות המים
תהלים קד
שם קלס
א מקשרי ומייחדי האמונה בסוד האצילות
דברים לב
ב קול אחד מן הקולו' עליונו' שיורדים מלמעלה
ג אותן שהבינה בנתיבים ואינם מבקשים להשיג סודות התורה
ד קשר של קשר בטהור שהוא גילוי האצילות מהעולם הנ' בגילוי
ישעיה כט
בראשית מט
ה קודש שמלא
משלי ה
ו תוקף רשות שמלך

אתברכא כלהו עלמין לתתא · ויעקב נטל חולקיה
נאינון ברכאן דשריין עליה לתתא בגין דאיהו
ולקיה ועדבא דקב"ה · ר' ייסא זוטא הוה
כיה קמיה דר"ש א"ל האי דכתיב (משלי י)
ברכות לראש צדיק לצדיק מבעי ליה · מאי לראש
דיק א"ל ראש צדיק דא היא עטר' קדישא
אוקמוה תו ראש צדיק דא יעקב דאיהו נטיל
ברכאן ונגיד לון לצדיק ומתמן אזדריקו לכל
יבר ומתברכן כלהו עלמין · אבל הא אוקימנא
רכו' לראש צדיק (ראש) צדיק אקרי ההוא אתר
ד"א נ"ג רישא) דברית דמניה נפקין מבועין
בר [א] נוקבא דקיסטא דחמרא נפיק מניה איהו
ישא · כך ראש צדיק ההוא אתר כד זריק מבועין
נוקבא אקרי ראש צדיק איהו ראש (נ"א
ישא לכל ברכאן) בגין דכל ברכאן ביה שריין ·
ו ההוא ב"נ דזכי למנטר את קיימא קדישא
נביד פקודי דאורייתא צדיק אקרי ומרישיה ועד
גלוי הכי אקרי · וכד ברכאן נגדי לעלמא שריין
ל רישיה ומניה קיימי ברכאן לעלמא בבנין
דישין זכאין דאוקים · ר' ייסא תו שאיל ואמר
תיב (תהלים לז) נער הייתי גם זקנתי וגו' האי
רא אוקמוה דשרו דעלמא אמרו איהו אמרו
חכמתא יתיר ממה דחשבין בני נשא א"ל ברי
ות הוא דהא ביחודא קדישא אתמר נער הייתי
ם זקנתי והכי הוא ולא ראיתי צדיק נעזב דא
ת שבחא דיחודא דלא אשתכח יום בלא לילה
א לילה ביה אשתכח תדירא וצדיק אחיד לעילא
חיד לתתא · וזרעו מבקש לחם · מאי הוא אלא
עתא דזריק ואתנגיד זרעא לא תבע
קבא דהא בהדיה שריא דלא אתפרשא
יה לעלמין וזמינא היא לגביה דהא
צא לא נגיד אלא בשעתא דנוקבא זמינא
ותיאובתא

מרעיונין (נ"א מעיינין) והרהורין (ס"א מהן
דאתמשך בתר אילין אתאביד מכלא כולא
בהפוכא דא מן דא טבוהי דגבר שלים כיעקב
דסליק ולא אתמשכו עיינין בהאי תננא וזכה
לאתקרבא באמת חותמא דמלכא קדישא ת"ת
טמירא עלאה מכלא) מניה נפק את י' נקודה
עלאה · מהאי נקודה עלאה נפק כלא אמשיך
ואפיק ה' אמא עלאה דאשקי לכלא מהאי נפיק
ו' רזא דשית דאחיד לכל סטרין דאיהו מקל
לבנה לח ולוז וערמון תרין דרועין דאחידן ביה
אלין נפקי ואחידו בה"א תתאה לחברא משכנא
כחד ולמהוי חד · כדין תליסר מכילן הוו חד ·
וחורא אתגליף על גוונין וסליק על גוונין כלהו ·
הה"ד מחשוף הלבן וכדין אקרי (זכריה יד) יי' אחד
ושמו אחד · וכדין (תהלים כג) יי' רועי לא אחסר ·
וכתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני
נפשי ישובב וגו' : **ויקח** לו יעקב בריר ליה
לחולקיה לעדביה מקל לבנה לח סטר' דימינא
גוון חוור לח סטרא איהו דמים · ולוז דא סטרא
דשמאלא סומקא כוורדא וערמון כליל דא בדא
וכלהו אחיד ימינא חוורא שגווניה וסלקא בהו
דכתיב מחשוף הלבן דאע"ג דאחיד לתרין סטרין
נטל (ס"א נטה) חולקי' לסטר ימינא ואגליף
בכלא בהאי סטרא ובהאי סטרא · כדין אקרי
גבר שלים · שלים בכלא מה כתיב בתריה והיה
בכל יחם הצאן המקושרות ושם יעקב את המקלות
וגו' · סתרא דסתרין לחכימי לבא אתמסר בגו
משריין עלאין קדישין אית דרגין עלאין אלין על
אלין אלין פנימאין ואלין לבר אינון פנימאין
מתקשרין במלכא קדישא ומתקשרין בישראל
בגין קדישין לקב"ה ואלין אקרון הצאן המקשרו'
משריין דאינון מקשרות עילא ותתא בשעתא
דתיאובתא דלהון לגבי זוהרא עלאה

עילא עמודא דאמצעיתא יעקב שלימא נטל אינון מקלות תפלין דרישא ברהטים אתר
כתא לדיורי תפילין ומהכא נטלי נהורא וזווא כל אילין ומשריין עלאין אינון דמתקשרן
ילא ומתקשרן לתתא כיון דאינון נטלין מגו רהטין שקתות המי' כדין אינון הוו מקורין
בועין לנחתא לתתא ולמיהב לכלא · ובג"כ אפריש יעקב בין דרגין עלאין קדישין לדרגין
רין דשאר עממין כד"א וישם לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לבן · עדרים אפריש ליה
לגרמיה

ק: אמת א כמו שנקב המדה בהיין יוצא משם ונשפך ממנו לחוץ הוא נקרא ראש הכלי והמדה אף כן לפי שהברית הוא נקב הגוף וממנו נשפך הכל מהגוף נקרא ראש ג"מ"ש ברכות לראש צדיק והוא מבואר :

ותיאובתא דתרוייהו כחדא בדבוקא חד דלא
מתפרשן וע"ד לא אצטריך למהבע עלה ·
א"ל ובזמנא דגלותא לאו הכי · א"ל זרעו
כתי' ולאו איהו · אימתי נפיק כד נוקבא
בדבוקא חד עם דכורא · ואי תימא לא
ראיתי צדיק נעזב · בזמנא דגלותא מאי
היא אלא הא אחיד לעילא ולא נעזב לעלמין
בזמנא אחרא לא נעזב מנוקבא אחיד
לעילא ואחיד לתתא אחיד לעילא בזמנא
דגלותא · בזמנא אחרא אחיד לתרין סטרין
לעילא ותתא ולעולם איני נעזב · כתיב
(בראשית א) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים דא צדיק
ואע"ג דאתמר ברקיע השמים אלא ברקיע
השמים ודאי דאיהו סיומא דגופא · תא חזי
תרין רקיעין אינון ואינון שירותא וסיומא דא
כגוונא דא · שירותא רקיעא תמינאה ביה
שקיעין כל ככביא זעירין ורברבין ודא הוא
רקיעא עלאה סתימאה דקאים כלא ומניה
נפיק כלא ואיהו תמינאה מתתא לעילא
והוא שירותא לאפקא מניה כלא כך איהו
רקיעא תמינאה מעילא ותתא דביה שקיעין
כל ככביא כל נהורין ובוצינין · והוא נטיל
כלא ודא סיומא דכלא · כמה דהוא
רקיעא תמינאה דאיהו שירותא דכלא תליין
(ס"א לברכה ס"א דחולקים) ביה כל נהורין ונטיל לון ומניה נפקי הכי
נמי האי איהו רקיעא תמינאה תליין ביה
כל נהורין ונטיל לון ומניה נפקו לכלהו עלמין
שירותא וסיומא כגוונא חד קיימי ועל דא
איהו נהר דנגיד ונפיק ולא פסקי מימוי
לעלמין כלא למהוי סיומא כשירותא ובג"כ

לגרמיה דלא יהא ליה חולק בשאר עממין
כמה דאפריש ליה דרגא דמהימנותא לעילא
לחולקיה ועדביה הכי אצטריך לאפרש' דרגין
דמשריין קדישין לתתא לקשרא לון בהדיה
באינון היכלין דמטרוניתא וכלהו רשימין
ברשימו דמלכא עלאה · כמה דישראל רשימין
לתתא בין כל שאר עממין אוף דרגין
דמשריין עלאין רשימין אינון לחולקיה
דקב"ה בין כל שאר אילין ומשריין עלאין ·
וע"ד בריר יעקב אינון לחולקיה ועדביה
רשימין לחולקא (ברזא) דמהימנותא (ס"א
ובג"כ כתיב כי יעקב בחר לו יה ישראל
לסגולתו · יה עלאה איהו בריר חולקיה
ועדביה רזא דמהימנותא) אוף הכי קב"ה
בריר ליה מכל שאר אילין ומשריין דעלמא
משריין עלאין מתפרשאן אלין מאלין · בשעתא
דזכרא דנורא בנהירו דשכינתא אתגליא כ
אינון דרגין אחרנין אתכספן ומתעטפי מההו
זכרא ולא יכלו לקרבא לגביה וכל אינון
תקונין (ס"א דרגין) קדישין דאינון תקונא
דיליה בשעתא דאתגליא ההוא זכרא מי
חדאן וסלקן לאתקרבא בהדיה ולאתקשרא
לגביה ואיהי בהו אתתקנת וסתרא דא והי
העטופים ללבן והקשורים ליעקב ואצטרין
*לבררא ולאתפרשא דרגין קדישין * לחולקי
מאינון דרגין דשאר עמין ובכלא אצטרי
יעקב קדים' (ס"א בוכרא דקב"ה לאתקרבא
וע"ד קב"ה כתיב באורייתא מהימנותא
דיליה בגו סטרי (ס"א כתרי) מלין אלין
זכאה חולקיה :

ויתן אותם אלהים ברקיע השמים · ולמה להאיר על הארץ ואע"ג דאתמר כלו
כגוונא חדא קיימא ודא הוא ברירא דמלה מה בין האי להאי אלא דא אוקים ו
לעלמא עלאה דאיהו ביה ולכל אינון סטרין עלאין ודא אוקים חן לעלמא תתא
ולכל אינון סטרין תתאין ואי תימא עלמא דלעילא מאן איהו והא (איהו) ההו
רקיעא תמינאה עלאה סתימאה עלמא דלעילא איהו והכי אקרי דהא תרין עלמ
אינון כמה דאתמר אלא איהו עלמא עלאה וכל אינון דנפקי מניה על שמיה אקר
ואינון דנפקי מעלמא תתאה על שמיה אקרון וכל האי והאי כלא חד בריך הו
(תהלים קד) לעלם ולעלמי עלמין · תא חזי ישבעו עצי יי' ארזי לבנון אשר נטע · מה
לבנון הא אוקמוה ואתמר האי קרא אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה
אשר שם צפרים יקננו בהן אתר בלבנון ואלין אינון תרין צפרים דקאמרן בכמה את

ומאילין אתפרשן כמה לפרין אחרנין · אבל אלין עלאין ונפקין מלבשן דאיהו (ס"א
סתימאה) לעילא ורזא דמלה וללבן שתי בנות וגו' · חסידה ברושים ביתה (ס"א דא
לאה) באינון בית בנין עלאין שית סטרין דעלמא כמה דאתמר אמאי אקרי חסידה
אלא האי עלמא עלאה אע"ג דנוקבא איהי קרינן לה דכר דכד אתפשט כל טיבו וכל
נהירו מניה נפיק ובגין כך דאיהי חסידה נפיק (מתמן) מינה חס"ד דאיהו נהורא
קדמאה דכתיב ויאמר אלהים יהי אור ועל דא ברושים ביתה · ברושים אל תקרי ברושים בראשית א
אלא בראשים דהא עלמא אחרא בתתאין ביתה ואיהי בי דינא דעלמא · ולזמנין
אקרי כגוונא דלעילא בכל אינון שמהן ועל אתר דא כתיב וינחם יי' ויתעצב אל לבו שם ו
חרון אף יי' דהא באתר דא תליא דהא כל מה דלעילא כלא איהו בנהירו חיין לכל
סטרין · ועל דא תנינן אין עצבות לפני המקום לפני דייקא ועל דא כתיב עבדו את תהלים ק
יי' בשמחה באו לפניו ברננה · עבדו את יי' בשמחה לקביל עלמא עלאה באו לפניו
ברננה לקביל עלמא תתאה · זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי בגין כך
כתיב אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביי' מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו וגו': דברים לג

ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו' · פתח ר' אלעזר ואמר אם חכמת חכמת משלי ט
לך ולצת לבדך תשא · אם חכמת חכמת לך · ת"ח ווי לאינון חייבי עלמא דלא
ידעין ולא משגיחין במלי דאורייתא · וכד אינון משגיחין בה בגין דלית לון סכלתנו ·
מלין דאורייתא דמיין בעינייהו כאילו כלהו מילי ריקניא ולית בהו תועלתא וכלא בגין
דאינון רקנין מדעתא ושכלתנו דהא כל מילי דאורייתא כלהו מלין עלאין ויקירין וכל מלה שם ג
ומלה כתיב בה יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה (באורייתא) וכל אינון טפשין שם ח
אטימין דלבא כד חמאן מלי דאורייתא לא די לון דלא ידעי אלא דאינון אמרי דאינהו
מלין פגימין מלי דלית בהו תועלתא · ווי לון כד יתבע לון קב"ה עלבונא דאורייתא
ויתענשון עונשא דמרדי במאריהון · מה כתיב באורייתא כי לא דבר רק הוא מכם ואי דבר ס לב
איהו רק מכם איהו דהא אורייתא כלא מלייא מכל אבנין טבין ומרגלאן יקירין מכל
טבין דעלמא כד"א וכל חפצים לא ישוו בה · והיך יימרון דאיהי ריקניא ושלמה מלכא
אמר אם חכמת חכמת לך דכד יתחכם בר נש באורייתא תועלתא דיליה איהו דהא
באורייתא לא יכיל לאוספי אפילו אות אחת · ולצת לבדך תשא דהא אורייתא לא
יגרע משבחא כלום ולצנותא דיליה איהו ואשתאר ביה לאובדא ליה מהאי עלמא
ומעלמא דאתי · ת"ח כד אתוון עלאין מתחברן כלהו בהאי דרגא סופא דכל דרגין
קדישין עלאין ואתמליא מנייהו ואתברכא מעלמא עלאה כדין האי דרגא קיימא
לאשקאה לכולהו עדרין כל חד וחד כדקא חזי ליה וכל חד וחד אתשקי מן דינא
ורחמי · ת"ח מה כתיב ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים וגו' · דיעקב בעא לאתקנא
תפלה של ערבית ולאנהרא לסיהרא ולאשקאה ולברכא לה מכל סטרין דכתיב ויצג
את המקלות אלין דינין וגבורן דנפקי מגבורה דלעילא ויעקב כד בעא לאתקנא להאי
דרגא סליק לכל אינון דינין וגבורן מינה ואוקים לון ברהטים באינון רהטים ארבע
דקיימי תחות האי באר הפרוש שריס דאתמליא מאינון נחלין ומבועין עלאין בגין דכד
נפקין מיין מהאי באר קדישא אלין ארבע נטלי כלא ועל דא אקרון רהטים ומתמן
אסיין

אתיין כלא למשתי ואינון דינין וגבורן כלהו קיימי תמן לנטלא לכל חד וחד כדקא
חזי ליה· אשר תבאנה הצאן לשתות לנכח הצאן אלין לקביל אלין· ויחמנה מאי
ויחמנה דכד מתעטרן בדינא מתחממין בההוא דינא ואזלין ושאטין בעלמא ומעייני
בארחיכון דבני נשא הן לטב הן לביש· ת"ח מה כתיב בתריה ויחמו הצאן אל
המקלות בגין דאינון מקלות הוו מתחממן ומשגיחין בדיני עלמא ואתפקדן עליה ואתדנו
דניאל ד בני נשא עלייהו כד"א בגזרת עירין פתגמא ובמימר קדישין שאלתא וגו׳ · רבי
תהלים סג חייא פתח ואמר דבקה נפשי אחריך בי תמכה ימינך· האי קרא אית לאסתכלא
ביה· דבקה נפשי אחריך בגין דדוד מלכא הוה מתדבק נפשיה תדיר אבתריה דקב"ה
ולא חייש למלין אחרנין דעלמא אלא לאתדבקא נפשיה ורעותיה ביה וכיון דאיהו הוה
מתדבק בקב"ה הוה תמיך ביה ולא שבקיה· מכאן לבר נש כד אתא לאתדבקא
בקב"ה קב"ה אחיד ביה ולא שביק ליה· ד"א דבקה נפשי אחריך לאתעטרא דרגיה
לעילא דהא כד אתדבק ההוא דרגא (ס"א דיליה ואתברכא וכד אתמלייא) בדרגי
עלאין לסלקא בתרייהו כדין ימינא אחיד ביה לסלקא ליה ולחברא ליה בחבורא חד כדקא
שם קלט יאות כד"א ותאחזני ימינך וכתיב וימינו תחבקני וע"ד בי תמכה ימינך וכד אחיד ביה
שיר ב בקב"ה כדין כתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני ואיהו יחודא חד וחבורא חד
וכד איהו חבורא חד כדין אתמליא ההוא דרגא דיליה ואתברכא וכד אתמליין כל אינון
רהטין אתמליין לארבע סטרין דעלמא וכלהו עדרייא אשתקיין כל חד וחד לסטריה
וכד אתא יעקב לאתקנא האי דרגא בריר ליה סטרא דימינא דאתחזיא ליה וסטרא
אחרא דלא אתחזי ליה אתפרשת מניה כמה דכתיב וישת לו עדרים לבדו ולא שתם
על צאן לבן· לבדו הוה בלחודוי דלא ישתמש בטעוון אחרנין דבסטרין אחרנין·
דברים יד זכאה חולקהון דישראל דעלייהו כתיב כי עם קדוש אתה ליי׳ אלהיך ובך בחר יי׳ וגו׳·
ותא חזי יעקב איהו תושבחתא דאבהן ואיהו כללא דכלהו ובגין דאיהו כללא דכלא
בג"כ איהו קאים לאנהרא לסיהרא דיעקב איהו קאים לאתקנא לתפילת ערבית וכי
ההוא תקונא איהו כדקא חזי ליה כל אינון סטרין קדישין כלהו בתקונא אתקין בסטרוי
ואפרים חולקיה מחולקא דשאר עמין אלין סטרין עלאין קדישין בקדושה עלאה
ואלין סטרין מסאבין במסאבן דמסאבותא והא אוקימנא דכתיב וישת לו עדריה
שם לבדו· וישת לו דאתקין תקונין למהימנותא לבדו· כד"א ובך בחר יי׳ להיות לו לעם
סגולה מכל העמים וגו׳· ולא שתם על צאן לבן דלא שוי חולקיה ועדביה עמהון ועל
דא יעקב שלימו דאבהן אתקין רזא דמהימנותא ואפרים חולקיה ועדביה מחולקא
שם ד ועדבא דשאר עמין· ועל דא כתיב ואתם הדבקים ביי׳ אלהיכם חיים כלכם היום·
רבי אבא אמר זכאה חולקהון דישראל דאינון עלאין על עמין עעכו"ם בגין דדרגא
דלהון לעילא ודרגין דעמין עעכו"ם לתתא אלין בסטרא דקדושה ואלין בסטרא דמסאבא
איכה ב אלין לימינא אלין לשמאלא כיון דאתחרב בי מקדשא מה כתיב השיב אחור ימינו מפני
אויב ובגין כך כתיב הושיעה ימינך וענני · ושמאלא אתגבר ומסאבא אתתקף עד
דיבני קב"ה בי מקדשא ויתקין עלמא על תקונוי ויהדרון מלי׳ כדקא יאות ויתעבר
זכריה יג סטרא מסאבא מן עלמא· והא אתמר דכתיב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ וגו׳
וכתיב

וכתיב בלע המות לנצח וגו' וישתאר קב"ה בלחודוי כמה דכתיב והאלילים כליל יחלוף ישעיה כה
וכתיב ונשגב יי' לבדו ביום ההוא · הוא בלחודוי כמה דכתיב ואין עמו אל נכר בגין שם ב / שם
דישתצי חילא מסאבא מעלמא ולא ישתאר לעילא ותתא אלא קב"ה בלחודוי וישראל לפולחניה דברים לב
עם קדיש ויתקרי קדוש דכתיב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו ישעיה ד
כל הכתוב לחיים בירושלם · וכדין יהא מלכא יחידאי לעילא ותתא ועמא יחידאה
לפולחניה כמה דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ · רבי יצחק ורבי ייסא הוו ד"ה א יז
אזלי בארחא · אמר רבי ייסא הא שכינתא לגבן נתעסק במלי דאורייתא דכל מאן
דעסיק במלי דאורייתא וישתדל בה זכי לאמשכא ליה בהדיה · פתח רבי יצחק ואמר
חי יי' וברוך צורי וירום אלהי ישעי · האי קרא איהו רזא חי יי' וכי לא ידענא דקב"ה תהלים יח
אקרי חי אלא אפילו צדיק גמור איהו אקרי חי דהא חי צדיק איהו לעילא וצדיק איהו
לתתא · לעילא קב"ה אקרי חי לתתא צדיק אקרי חי דכתיב ובניהו בן יהוידע בן שמואל ב כג
איש חי אמאי אקרי חי בגין דאיהו צדיק דהא צדיק חי אקרי · חי העולמים · וברוך
צורי כלא חד חי וברוך דלא מתפרשי מהדדי דכד מתחברין כחדא אקרי באר מים חיים ·
דא נביע לגו ודא אתמליא מניה · וירום אלהי ישעי דא עלמא עלאה דאיהו רם ונשא
רם על כלא דהא מיניה נפיק כלא (מקורא דלא פסיק) וכל נביעו דנביע לאתמליא בירא
כדקא יאות ומתמן אתברכא לאנהרא לכל אינון דלתתא וכד אתמליא כלא כדקא
יאות כדין וירום אלהי ישעי · פתח רבי ייסא ואמר לא יגרע מצדיק עינו ואת מלכים איוב לו
לכסא ויושיב' לנצח ויגבהו · ת"ח כד חייביא לא שלטין בעלמא ואתאבידו מיניה (בעלמא)
כדין צדיק איהו שליט בעלמא הה"ד לא יחיה רשע ומשפט עניים יתן מה כתיב איוב לו
בתריה לא יגרע מצדיק עינו מהו עינו כד"א עיני יי' אל צדיקים · ואת מלכים לכסא תהלים לד
אלין אינון מלכין שליטין דאתאחדן לכסא ויושיבם לנצח דאתקיימו בכרסייא בקיומא
שלים · ויגבהו אמאי ויגבהו לשלטאה בעלמא ויתקיים כרסייא על סמכוהי · דבר
אחר ויגבהו דנטלי כרסייא וזקפין לה לעילא לאתאחדא באתריה כדקא יאות וכדין
כלא יחודא חדא · עד דהוו אזלי חמו חד ב"נ דהוה אתי וחד ינוקא עמיה רכיב על
כתפיה אמר רבי יצחק ודאי האי ב"נ יודאי איהו ובגין לזכאה לבני נשא קא אתא ·
אמר רבי ייסא נזכה אנן בקדמיתא ביה כד מטא לגבייהו אמר רבי ייסא [א] אן קיסטא
דטרימא (ס"א קיסטא דעמירא) בקירטוי דאורחא · אמר [ב] בגין דיזכון (ד"א ל"ג בי)
בני נשא דהא תרין בני אית לי ואתא [ג] טורנא למתא ואשתבו ואבידנא אזילנא בגין
דיזכון בהו בני נשא · זכו בהדיה ויהבו ליה למיכל · אדהכי פתח ההוא יודאי ואמר
את קרבני לחמי לאשי וגו' · קרבנא דקודשא בריך הוא בכל יומא בגין למיזן במדבר כח
עלמא ולמיהב ספוקא לעילא ותתא דהא באתערותא דלתתא אתער לעילא ובדא
מסתפקין כל חד וחד כדקא יאות · את קרבני לחמי כדא הוא דכתיב אכלתי יערי שיר ה
עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי · לאשי כדא הוא דכתיב אכלו רעים וגו' ומה קודשא שם
בריך הוא פקיד לאתערא מזונא לעילא (לתתא) בגין לאתערא מזונא (לעילא) לתתא
מההוא מזונא · מאן דיהיב מזונא לקיימא נפשא על אחת כמה וכמה דקב"ה בריך
ליה ויתער ליה מזונא דלעילא ויתברך עלמא בגיניה · אמר רבי יצחק ודאי רזא דא
כדקא חזי ושפיר קאמר · אמר רבי ייסא ודאי על דא אמרו דלא יצל בר נש לשום
בר נש אחרא בעלמא בתרי גווני זכיא להאי בר נש · פתח ואמר האי קרא אמר
רבי

[א] היכן כלי של טירמא שמבשלים בו כענין טרימא דקורטמא שפי' מבשלי' הכרכו' האכאן שאל ר' ייסא כלי זה שמבשלי' בו מה עושה על אם הדרך אמר בני אדם עוברים ובנים שם
[ב] והשיב' העמדתי כלי זה בראש הדרך שב"א עוברים ושבי' כדי שבש יזכו בי לתת לי בכלי זה מה לאכול כי נדחק ט שבעה ולא היה לו מה לאכול הוא ובני ביתו מכח המעשה שאירע לו כמבואר בסמוך : [ג] שר אחד עם חיילותיו וכן תרגום סרני פלשתים טורני פלשתאי :

רבי אלעזר את קרבני לחמי לאשי · את קרבני רזא דכנסת ישראל דכתיב את · את
דייקא · קרבני דא איהי קרבנא וקשורא לאתקשרא · לחמי דא מזונא דאתי מלעילא
באתערותא דלתתא · לאשי לאתכללא שאר חילין אחרנין דאצטריכו לאתזנא כל חד וחד
כדקא חזי ליה · ריח ניחחי דא רעותא וקשורא דאתאחדא כלא ברזא דעלמא עלאה ·
תשמרו להקריב לי במועדו · מאן מועדו בזמן דאתער אברהם למעבד רעותיה דכתיב
בראשית כב וישכם אברהם בבקר · ובזמנא דאתעקד יצחק על גבי מדבחא דהויא שעתא בין
הערבים הוה · ואמר רבי (חייא) ייסא אי הכי האי דכתיב במועדו במועדים מבעי
ליה · א"ל הויא שעתא אתכליל אשא במיא ומיא באשא ובג"כ כתיב במועדו · ת"ח
בכל קרבנין לא כתיב כמה דכתיב הכא תשמרו להקריב לי · תשמרו רזא
דשמור דאיהי צריכא לקרבא לגבי עילא דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו ·
בימינא ושמאלא כמה דאתמר באברהם ויצחק וכלא ברזא עלאה · אמר רבי ייסא
אלמלא לא אתינא הכא אלא למשמע מלין אלין דיי · זכאין אינון ישראל בעלמא דין
ישעיה ס ובעלמא דאתי · על דא כתיב ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה
ידי להתפאר : ולבן הלך לגזוז את צאנו וגו' · אמר רבי יוסי מאן תרפים אלא ע"ז
הוה ואמאי אקרי תרפים לגנאי הוה כמה דתנינן במקום התורף · ומנלן דע"ז
הוו דכתיב למה גנבת את אלהי · וכתיב עם אשר תמצא את אלהיך וגו' ולבן חרשא
דכל חרשין דעלמא הוה ובהאי הוה ידע בכל מאן דבעי למנדע · אמר רבי חייא בקסם
אתעביד · רבי יוסי אמר בנחש · אמר רבי יהודה לא אתעבידו אלא בשעתי ידיען ·
ואמאי אקרי תרפים בגין דבשעתי האי שעתא והאי שעתא ארפי ידא כמה דאת אמר
ש"ב כד רב עתה הרף ידך · אומנא כד עביד ליה הווה דידע רגעי ושעתי קאים עליה ואמר
השתא ארפי והשתא עביד ולא תשכח עבידתא דאצטריך דירפון מינה אלא האי · ואיהו
מליל תדיר ויהיב עיטין בישין לאבאשא לנפשיה דבר נש ורחל דחילת בגין דיהב עיטא
לאבאשא ליה ליעקב ובגין בזיונא דע"ז שוי' לון תחותה עד דלא יכיל למללא דהא כד
איהו מתתקן למללא מכבדין ומרבילין קמיה והשתא מה כתיב ותשב עליהם · דכר
ונוקבא הוו ופולחנין סגיאן קא עבדין לון עד לא ממללן ובגיני כך אתעכב לבן תלת
יומין דלא ידע דערק יעקב דכתיב ויוגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב · ואמר
רבי יהודה זמין גרמיה בתרין מלין אזדרז בכל חרשין דהוה ליה ואזדרז בזיינין בגין
דברים כו לאובדא ליה מן עלמא דכתיב ארמי אובד אבי · כיון דחמא קב"ה דבעא לאובדא
ליעקב מה כתיב השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע · והיינו דכתיב יש לאל
ידי לעשות עמכם רע במה אתרחיץ בחרשין דהוו בידיה · תא חזי לבן אזל ביומא חד
ארח שבעה ימים דאזל יעקב בגין לאעקרא ליה מן עלמא · חד על דאזל · וחד על אינון
תרפים · ואע"ג דרחל איהי עבדת לאעקרא ליה לאבוה מבתר ע"ז · אתענשת דלא רביאת
ליה לבנימן ולא קיימת בהדיה שעתא חדא בגין צערא דאבוה אע"ג דאתכוונת לטב
רבי יצחק אמר כל ההיא תוכחתא דהוה ליה ליעקב בלבן אהדר ליה ללבן לאודאה ליה
לקב"ה דכתיב ראה אלהים עד ביני ובינך · ת"ח כתיב אלהי אברהם ואלהי נחור
ישפטו בינינו אהדר ההוא רשע לתקליה כיון דאמר אלהי אברהם אהדר ואמר
ואלהי נחור :

וישבע יעקב בפחד אביו יצחק · מאי טעמא בפחד יצחק ולא באלהי אברהם אלא דלא בעא לאטרחא לימינא בגיניה דלבן ולא עוד אלא דלא לבעי ליה לאיניש אע"ג דאומי בקושטא לאומאה באתר עלאה דכלא · א"ר יוסי ודאי לקיומא (ס"א לאומאה) כדקא יאות אומי יעקב כך והכי אתחזי ויעקב אשגח במלה אמר הא איהו אמר אלהי אברהם ושבק לאבא אנא אשלים כלא · מיד וישבע יעקב בפחד אביו יצחק ד"א לאתכללא בדינא למיקם עליה דלבן :

ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים רבי אבא פתח ואמר זכר ונקבה בראם וגו' כמה אית לן לאסתכל' במלי דאורייתא ווי לון לאינון אטימי לבא וסתימין עיינין · הא אורייתא קארי קמייהו לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי · מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו ולית מאן דישגח · ת"ח האי קרא אית ביה רזין עלאין איהו לגו ואיהו לבר זכר ונקבה בראם אשתמע להאי גוונא ואשתמע להאי גוונא ואשתמע דשמשא וסיהרא בחבורא הדא אינון דכתיב בראם כמה דאת אמר שמש ירח עמד זבולה ואשתמע דאדם וחוה כחדא אתבריאו בזווגא חד · וכיון דאשתכחו בזווגא חד מיד ויברך אותם דלית ברכתא שריא אלא באתר דאשתכחו דכר ונוקבא · תא חזי כד נפק יעקב למיהך לחרן בלחודוי הוה דלא אינסיב מה כתיב ויפגע במקום וגו' ולא אתיבו ליה אלא בחלמא השתא דאנסיב והוה אתי בכלהו שבטין כביכול משריין עלאין פגעין ביה ואתהנו ליה דכתיב ויפגעו בו אינון אהדרו למפגע ביה בקדמיתא איהו ויפגע במקום השתא אינון ויפגעו בו · בגין דבגיניה דיעקב ובאינון שבטין אשקיין אינון ממיא דימא רבא ולא עוד אלא בקדמית' בלילה בחלמא השת' בהיזו דעינא וביממא הה"ד ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה וגו' · במה אשתמודע

סתרי תורה

ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים **מתניתין** [א] תוקפי דהורמני זקיפין מלעילא שננא דחרבא דמלהטא ממנא על כל (ס"א כמה) אילין ומשריין ההוא חרבא מלהטא הוא חרבא סומקא דכתיב חרב ליי' מלאה דם ההוא חרבא דתליא ביה הפוכא אינון דמהפכי לכמה גוונין הוא נשין הוא גוברין בסטרין סגיאין מתפרשין גוונין אחרנין לכמה דרגין מסטרא דאלנא דחיי נפקי אינון דמתיחדי ביחודא בקשורא · קדישין אלין אשתאבן תדיר מטל השמים שמיה דאלהים אתקין בהו (ס"א ועל דא אמר משמני הארץ ואתתקן) בארבע סטרין דעלמא אתעבידו סמכין דכרסייא [ב] כלהו מרגליטין שייפין וסמכין לא מתפרשין לעלמא מגו דא שמא אינון קשורין דיעקב דבריר לחולקיה ומתקשרן בשמא דא כולהו נפקו (בערב) ויעקב כד נפק למיזל לארחיה לארבע סטרין אקיפו ליה לארבע זוויין דעלמא נטרו ליה בשעתא קלה אתרגים מהלנא (ס"א מאתר) לעילא למיטר אלנא דלתתא וכדין ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה · כדין ויקרא שם המקום ההוא מחנים · אמר ר' יהודה תא חזי שלמותיה דיעקב דלא בעי למיזל אלא ברשותיה דלבן ואי תימא זמנא אחרא אמאי לא אלא בגין דדחיל יעקב דלא ישבוק ליה ויפתלימו תריסר שבטין בארעא אחרא וע"ד כיון דהמא

דמטא שעתא דבנימין ברה כד"א ויברח הוא וכל אשר לו · דכיון דאתיליד בנימן אתקשר שכינתא בכלהו שבטין ונטל ביתא בהו · ויעקב הוה ידע ברוחא דחכמתא דכד ישתלימו תריסר שבטין דשכינתא תתקשר בהו ורחל תמות ואיהי נטלא ביתא · ותא חזי הכי אוליפנא עלמא תתאה אתחזי ליה ליעקב כמה דאתחזי ליה למשה אלא דלא

א תוקף וכח של בעלי הדינים שבוחשו מתמלא כוח כיון חרב של הש׳ וכוח נהש החרב במתפשטת

בראשית ה

משלי ט

ישעיה לד

חבקוק ג

ב כלם הם מרגליות ואיברים סגליונים ועמודי׳ לכסא סגליון והם ביחוד אחד בלי פירוד לעולם

אשתמודע לון אלא המה דאינון הוו אינון
דהמה בחלמא בגיני כך קרא לון מהניס
משריין דאתחזו לעילא ומשריין דאתחזו
תהלים קיג לתתא אמאי אתגליאו למפגע ליה אלא
שכינתא אזלא לגביה לנטלא לביתיה ומחכא
נ"א עלמא דלעילא ייחות ליה לביתיה ואתקשרא בהו ליה לבנימין לנטלא ביתא עמיה דיעקב כדקא
יאות וכדין כתיב ושב יעקב ושקט ושאנן
ואין מחריד · בילא"ו :
פרשת

יכילת עד דלהוו י"ב שבטין בביתא לאתקשר
בהו · וכדין אתדחיית רחל ונטלת איו
ביתא בכלהו שבטין והות עקרא דביה
וכדין מושיבי עקרת הבית· אמר יעקב ה
מטא זמנא דישתלימו י"ב שבטין ודו
* עלמא דלעילא ייחוד ליה לביתא ואתקשר
בהו ומשכנתא דא אתדחייא קמיה
תימות הכא לא אפוק מכאן לעלמין · ו
עוד אלא בארעא דא לא אתחזי לאשלמ

בראשית ל ביתא · בג"כ ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף עד לא ישתלימו שבטין · שמע ר
שמעון אמר ודאי כל מלוי דרבי יהודה שפיר ודא סליק על כלא · ואי תימא אמאי
אזיל ליה לארחיה מיד אלא כל זמנא דרחל לא מתעברא מבנימין אתעכב תמן כי
דמטא זמנא דבנימין ערק ולא בעא רשותא בגין דלא יתעכב תמן ואתחבר יע
בכלהו שבטין באתר דאצטריך :

פרשת וישלח יעקב

תהלים צא **וישלח** יעקב מלאכים וגו' · רבי יהודה פתח כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכי
האי קרא אוקמוה חברייא דהא בשעתא דבר נש אתי לעלמא מיד אזדו
בראשית ד בהדיה יצר הרע דאיהו מקטרג ליה לבר נש תדיר כד"א לפתח חטאת רובץ · מאי חטא
תהלים נא רובץ · דא יצר הרע · ודוד הכי נמי קרייה חטאת דכתיב וחטאתי נגדי תמיד · בג
דאיהו עביד ליה לבר נש כל יומא למחטי קמי מריה · ויצר הרע דא לא אתעדי מבר נ
מיומא דאתיליד בר נש לעלמין ויצר הטוב אתי לבר נש מיומא דאתי לאתדכאה ואימ
א שמות לח א פו ב קיג א אתי בר נש לאתדכאה [א] כד איהו בר תליסר שנין כדין אזדווג ב"נ בתרוייהו חד מימינ
וחד משמאלא יצר טוב לימינא ויצר רע לשמאלא · ואלין אינון תרין מלאכין ממ
ממנן ואינון משתכחין תדיר בהדיה דבר נש · אתי בר נש לאתדכאה ההוא יצר הר
אתכפיא קמיה ושליט ימינא על שמאלא ותרוייהו מזדווגין לנטרא ליה לבר נ
ב קיו ב בכל ארחוי דהוא עביד הה"ד [ב] כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך · רבי אלע
מוקים ליה להאי קרא ביעקב דקב"ה אזמין בהדיה מלאכין משריין ממנן בגין דה
איהו אתי שלים בשבטין עלאין כלהו שלמין כדקא יאות כמה דאתמר (דכתי
ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים ואתמר · והכא כיון דאשתזיב מניה דל
ג ובאו מחנות קדושים לסבב אותו והא אתפרש מניה כדין אזדווגת עמיה שכינתא [ג] ואתו משריין קדישין לסחרא ליה וכ
ויאמר

ואמר יעקב כאשר ראם וגו׳ · ומאינון מלאכין שדר ליה לעשו הה״ד וישלח יעקב מלאכים ·
מלאכים ממש הוו ודאי · פתח רבי יצחק ואמר כתיב חונה מלאך יי׳ סביב ליראיו ויחלצם · הא אוקמוה · אבל באתר חד כתיב כי מלאכיו יצוה לך · מלאכיו סגיאין תהלים לד
הכא חד דכתיב חונה מלאך יי׳ סביב ליראיו ויחלצם · אלא כי מלאכיו יצוה לך ·
אלין שאר מלאכין · מלאך יי׳ סביב דא שכינתא כד״א וירא מלאך יי׳ אליו בלבת אש מתוך הסנה · ובג״כ חונה מלאך יי׳ סביב ליראיו לאקפא ליה בכל סטרין בגין לשזבא שמות ג
ליה · וכד שכינתא שריא בגויה דב״נ כמה משריין קדישין כלהו אזדמנו לתמן · ת״ח כד
דוד מלכא אשתזיב מאכיש מלך גת כדין אמר האי בגין דשכינתא סחרא ליה ואשתזיב
מנייהו מאכיש ומעמיה כל אינון דאתקיפו (נ״א דאקיפו) ביה · מה כתיב ויתהולל שמואל א כא
בידם אמאי ויתהולל וישתגע מבעי ליה כד״א כי הבאתם את זה להשתגע עלי אלא שם
אהדר על ההוא מלה דאמר דוד בקדמיתא דכתיב כי קנאתי בהוללים וגו׳ · א״ל קב״ה תהלים עג
חייך עדיין אנת אצטריך להאי כיון דעאל לבי אכיש ואתקיפו ביה מה כתיב ויתהולל
בידם כאינון הוללים דקני בקדמיתא וכדין אתייא שכינתא ושרייא סחרניה דדוד · ואי
תימא שכינתא לא שריא אלא באחסנתיה דאיהי ארעא קדישא · ודאי לא שריא בגין
(דיינקון) ליינקא מנה אבל לאגנא שריא · והכא כד אתא יעקב מבי לבן כלהו משריין
קדישין סחרן ליה ולא אשתאר בלחודוי · א״ר חזקיה אי הכי (ס״א דכלהו משריין
קדישין אתו בהדיה ושכינתא בהדיה) אמאי כתיב ויותר יעקב לבדו וגו׳ אמר רבי
יהודה בגין דאטיל גרמיה לסכנה והוה חמי להאי סכנה בעינוי אינון אתפרשו מניה ·
כדין אמר קטנתי מכל החסדים ומכל האמת · אלין אינון משריין קדישין דאתפרשו
מניה · רבי יצחק אמר בגין לשבקא ליה עם ההוא ממנא דעשו דברשותא עלאה הוה
אתי · ואלין אזלי למימר שירתא דמטא זמנייהו לשבחא ליה לקב״ה בההיא שעתא
ולבתר אהדרו הה״ד קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך וגו׳ ·
ועתה הייתי לשני מחנות מחנה שכינתא וכל ביתיה (ס״א מחנה חד הוה דכתיב מחנה
אלהים זה) לשני מחנות דהוה שלים מכל סטרין מתרין חולקין חוור וסומק · רבי
אלעזר אמר הא אתמר ההוא ליליא שולטנותא דסטרא דעשו הוה בההיא שעתא דהא
כתיב יכי מארת חסר ובגין כך ויותר יעקב לבדו דאשתאר יעקב דאיהו שמשא בלחודוי ראשית א
דאתכסיא סיהרא מן שמשא ואע״ג דנטירו (ס״א ועכ״ד נטירו) דקב״ה לא אתעדי
מניה מכל וכל ועכ״ד לא יכול לו דכתיב א וירא כי לא יכול לו · אסתכל לימינא וחמא א לעיל כא ב
לאברהם אסתכל לשמאלא וחמא ליצחק · אסתכל בגופא וחמא דאתכליל מסטרא דא ובפרדס בשער ירך יעקב
ואתכליל מסטרא דא כדין ויגע בכף ירכו · בחד עמודא דסמיך לגופא דאיהו לבר מן
גופא ובג״כ חונה מלאך יי׳ סביב ליריאיו ויחלצם אקיף ליה בכל סטרוי בגין לשזבא
ליה וכד שרא שכינתא בגויה (ס״א לגביה) כמה חילין ומשריין אתו בהדיה ומאינון
מלאכין שדר לגביה דעשו :

וישלח יעקב מלאכים · אמר רבי אבא וכי אמאי אתער איהו לגביה דעשו וטב
הוה ליה לאשתוקי מניה · אלא אמר יעקב ידענא דעשו חייש ליה ליקרא
דאבא ולעלם לא ארגיז קמיה והא ידענא דהואיל ואבא קיים לא מסתפינא מניה אבל
השתא דאבא קאים בעינא לאתפיים עמיה מיד וישלח יעקב מלאכים לפניו · וישלח יעקב
מלאכים ר״ש פתח ואמר יטוב נקלה ועבד לו ממתכבד וחסר לחם האי קרא על יצר משלי יב

הרע אתמר בגין דאיהו מקטרגא תדיר לגבי בני נשא ויצר הרע איהו אריס לגבי
ורעותיה דבר נש בגאותא ואזיל אבתריה מסלסל בשעריה ובריסיה עד דאיהו אתגא
עליה ומשיך ליה לגיהנם אבל טוב נקלה הוא דלא אזיל אבתריה דיצר הרע ולא אתגא
כלל ומאיך רוחיה ולביה ורעותיה לגבי קב"ה וכדין ההוא יצר הרע מתהפך לעבד ל
דלא יכיל לשלטאה עלוי · וההוא בר נש שליט עלוי כד"א ואתה תמשול בו ממתכב
כמה דאמרן דאיהי אוקיר גרמיה מסלסל בשעריה אתגאי ברוחיה ואיהו חסר לחמ
ויקרא כא פס · חסר מהימנותא כד"א לחם אלהיו וגו' לחם אלהיכם הם מקריבים וגו' · דבר אח
טוב נקלה (ועבד לו) דא יעקב דמאיך רוחיה לגביה דעשו בגין דלבתר ליהוי עבד
וישלוט עלוי ויתקיים ביה יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים וגו' · ועדיין לא הו
זמניה כלל אלא בגין דסליק ליה יעקב לבתר יומיא ועל דא הוה מיד נקלה ולבתר הו
דאיהו מתכבד יהא עבד לו ההוא דאיהו חסר לחם יהא עבדא להוא דיהבו ליה ר
דגן ותירוש · ת"ח על דא בגין דידע יעקב דאצטריך ליה השתא אתהפך ליה נקלה ויות
חכמה ועקימו עבד בדא מכל מה דעבד לגביה דעשו דאילו הוה ידע עשו חכמה ד
שמואל א ב · יקטיל ליה לגרמיה ולא ייתי לדא אבל כלא עבד בחכמתא ועליה אמרה חנה יי' יחת
מריביו וגו' ויתן עז למלכו וגו':

ויצו אותם לאמר כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואח
עד עתה · מיד פתח יעקב לאתהפכא ליה לעבדא בגין דלא יסתכל עשו באי
ברכאן דברכיה אבוי דהא יעקב סליק לון לבתר כדקא אמרן · אמר רבי יהודה מאי הו
יעקב דשדר ליה לעשו ואמר עם לבן גרתי וכי מה עביד בשליחותיה דעשו (דאמר) מל
דא אלא לבן הארמי קליה אזיל בעלמא דלא הוה ב"נ דישתזיב מניה דהוא הו
יהושע יג · הרש בחרשין ורב בקוסמין ואבוי דבעור הוה ובעור אבוי דבלעם דכתיב בלעם
בעור הקוסם ולבן הכם בחרשין וקסמין יתיר מכלהו ועם כל דא לא יכיל ביעקב
דברים כו · ובעא לאובדא ליעקב בכמה זיינין הה"ד ארמי אובד אבי · אמר רבי אבא כו
עלמא הוו ידעי דלבן הוה רב חכימין וחרשין וקוסמין ומאן דבעי לאובדא בחרש
במדבר כב · לא אשתזיב מניה וכל מה דידע בלעם מניה הוה · וכתיב ביה בבלעם כי ידעתי
אשר תברך מבורך ואשר תאר יואר · וכולי עלמא הוו מסתפי מלבן ומחרשוי ומ
קדמאה דשדר יעקב לעשו אמר עם לבן גרתי · ואי תימא דזעיר הוה ירח או ש
לאו הכי אלא ואחר עד עתה עשרין שנין אתאחרית עמיה · ואי תימא דלא ס
בידי כלום ויהי לי שור וחמור אינון תרין גזרי דינין דכד מתחברן תרווייהו כחדא
דברים כב · מתחברן אלא לאבאשא עלמא ובג"כ כתיב לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו ·
ועבד ושפחה אלין אינון כתרי תתאי דקטיל קב"ה במצרים בכור בהמה בכור הש
שמות יב פס · בכור השפחה הה"ד לאן ועבד ושפחה · מיד מסתפי הוה עשו ונפק לקדמותיה ודח
פס יא · הוה ליה מיעקב כמה דהוה ליה ליעקב מעשו · לב"נ דהוה אזיל בארחא עד דהוה א
שמע על חד לסטים דהוה כמן בארחא · פגע ביה ב"נ אחרא · א"ל ממאן אנת א"ל מפ
לגיון אנא · א"ל סטי לך מגבאי דכל מאן דקריב בהדאי חד חויא אנא מייתי וקטיל ליה · א
ההוא ב"נ להוא לגיון · א"ל חד ב"נ אתי וכל מאן די קריב בהדיה נשכיה חד חויא דהוא מיי

ומיית

ניית · שמע הוא א לגיון ודחיל אמר יאות דאזיל לקבליה ואתפייס בהדיה · עד
אמא ליה הוא ב"כ אמר ווי דהשתא יקטליניה ההוא לגיון · שארי סגיד וכרע
קבליה · אמר ההוא לגיון אלמלא הוה ליה בידיה חויא לקטלא לא סגיד הוי האי
קבלי · שארי לגיונאה לאתגאה אמר הואיל וכל כך כרע לקבלי לא אקטליניה כך אמר
עקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה עשרין שנין אתאחרית עמיה והא מייתי חויא
קטלא בני נשא שמע עשו אמר ווי מאן יקום קמיה דהשתא יקטליניה יעקב בפומיה
שארי נפיק לקדמותיה לאתפייסא עמיה כיון דחמא ליה מה כתיב ·

ויירא יעקב מאד ויצר לו כיון דקריב בהדיה שארי כרע וסגיד לקבליה הדא הוא
דכתיב וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו · אמר עשו אלמלא
כך הוה עמיה לא סגיד לקבלי שארי לאתגאה · ת"ח מה כתיב בבלעם ויבא אלהים
בלעם לילה · בלבן כתיב ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה ויאמר לו
אמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב וגו' · פן תדבר · פן תעשה ליעקב רע מבעי ליה · אלא
לא רדף אבתריה דיעקב בחילא דגוברין לאגחא ביה קרבא דהא חילא דיעקב ובנוי
מניה אלא למקטליה בפומיה ולשיצאה כלא הדא הוא דכתיב ארמי אובד אבי ובגין
פן תדבר ולא כתיב פן תעשה וכתיב יש לאל ידי לעשות מנין הוה ידע דיכלתא
בידיה · אלא כמה דאתמר אלהי אביכם אמש אמר אלי וגו' · ודא הוא סהדותא
פקיד קודשא בריך הוא לאסהדא דכתיב וענית ואמרת לפני יי' אלהיך ארמי אובד
אבי וגו' ועניית כד"א לא תענה ברעך · ענה באחיו · כתיב ביה בבלעם ולא הלך
כפעם בפעם לקראת נחשים דהכי הוא ארחיה דאיהו הוה מנחש · בלבן כתיב נחשתי
אשגח בחרשוי ובקסמוי בעסקא דיעקב וכד בעא לאובדא ליעקב בנחשא ובחרשא
ליה בעא לאובדיה ולא שבקיה קודשא בריך הוא והיינו דאמר בלעם בר בריה כי
נחש ביעקב ולא קסם בישראל מאן יכיל להון דהא סבאי בעא לאובדא לאבוהון
נחשים ובקסמים דיליה ולא סליקא בידוי דלא שבקיה ללטיא הה"ד כי לא נחש
יעקב ולא קסם בישראל · ובכלהו עשרה זיני חרשין וקוסמין ב דקוזטיפי דכתרין
תתאין עבד לבן לקבליה דיעקב ולא יכיל הה"ד ותחלף את משכרתי עשרת מונים
כלהו עבד לבן לקבליה ולא סליקו בידוי לאבאשא ליה דכתיב והחליף את משכרתי
עשרת מונים ולא נתנו אלהים להרע עמדי מאי מונים כתרגום זינין וכתיב ולשעירים
אשר הם זונים אחריהם מונים מינים כמשמעו ועשרה זינין אינון דחרשין וקוסמין
דכתרין תתאין וכלא עבד לקבליה · עשרה זינין אינון דכתיב קוסם קסמים מעונן
ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים הא עשרה אינון · אמר
ר' יוסי נחש וקסם תרי זיני אינון ובדרגא חד סלקין וכד אתא בלעם בקסם עבד
לקבליהון דישראל והיינו דכתיב וקסמים בידם · ולקבליה דיעקב אתא לבן בנחש
ובאי והאי לא סליקו בידייהו הדא הוא דכתיב כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל ·
כי לא נחש ביעקב בקדמיתא ביומוי דלבן · ולא קסם בישראל לבתר ביומי דבלעם ·
אמר בלעם לבלק תא חזי מאן יכיל להון דכל קסמין וחרשין דבכתרין דילן
מקיזפא דמלכותא דלעילא (ותתא) מתעטרן (דהא) והוא אתקשר בהו דכתיב יי'
אלהיו עמו ותרועת מלך בו : א"ר יהודה ח"ו דהוה ידע בלעם בקדושה דלעילא
כלל

א שר סלנא
ב זהירות המדרגות התחתונות שיש בקליפו' חיצונו' והוא מלשון קסטיפא דהמא שפי' זיהרה נילוץ השמש
במדבר כב
בראשית לא
דברים כו
שמות כ
דברים יט
במדבר כד
ראשית ל
במדבר כג
ראשית לא
שם
ויקרא יז
דברים יח
במדבר כב
שם כג
ג מזיהרת נילוץ מלכות של מעלה מהעטרים ישראל ולכך אין שום כישוף ודבר חיצוני יכול לבלוע בהם

כלל דהא קב"ה לא אתרעי בעם ולישן אחרא דישתמש ביקריה אלא בנוי קדישין ואמ
(ויקרא יא) והתקדשתם והייתם קדושים · מאן דאינון קדישין ישתמשון בקדושה ישראל אינון קדיש
(דברים יד) דכתיב כי עם קדוש אתה · אתה קדוש ולא עם אחרא מאן דאינון מסאבין מסאבו אזדמ
(ויקרא יג) לון לאסתאבא עליה כתיב טמא הוא בדד ישב מחוץ למחנה מושבו ומסאבא למסאבא קר
(שם) דכתיב וטמא טמא יקרא מאן דאיהו טמא לטמא יקרא כלא אזיל בתר זיניה · אמר רב
יצחק יאות הוא ליעקב דהוה קדישא לומר דאסתאב בלבן ובחרשוי או שבחא הוא דילי
(בראשית כז) אמר ליה רבי יוסי אע"ג דקאמר רבי יהודה אנא מסייע לך דהא כתיב אנכי עשו בכור
וכי יאות הוא לצדיקא כיעקב למחלף שמיה בשמא דמסאבא אלא אנכי · פסקא טעמ
ואמר אנכי מאן דאנא אבל עשו בכורך והא אוקמוה · אוף הכא **ויהי** לי שור וחמו
לומר לא תשוי לבך ורעותך לההיא ברכתא דבריך לי אבא דאתקיים בי הוא בריך י
הוה גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך בגין כך עבדך יעקב · לאדני לעשו · הוא ברי
לי ברוב דגן ותירוש הא לא אתקיים בי דלא אוצרנא לון אלא ויהי לי שור וחמור לא
ועבד · רעי אנא בחקלא · הוא בריך לי מטל השמים ומשמני הארץ · הא לא אתקיי
בי בגין דהא עם לבן גרתי כגיורא דלא הוה לי ביתא חדא כל שכן משמני הארץ וכ
דא בגין דלא יסתכל ביה ביעקב על אינון ברכאן דיקטרג עמיה · רבי אבא אמר כתי
(שם כה) ביה ביעקב איש תם יושב אהלים בגין דאיהו יתיב בתרין משכנין עלא
ואשלים להאי גיסא ולהאי גיסא ואיהו לא אמר דאסתאב בחרשוי · אבל על מה דקאמ
רבי יהודה בגין דלבוי שלים על טיבו וקשוט דעביד ליה קב"ה דכל עלמא ידעי עובד
דלבן מאן אינון ומאן יכיל לאשתזבא (ס"א מניה כל עשרין שנין דהויתי עמיה) מקטרוג
דיליה דבעי לאובדא לי (ס"א ואנא יתיבנא ועבדנא עמיה עשרין שנין) וקב"ה שזבי
מניה · וכלא הוה בגין דלא יסתכל ביה עשו דאתקיימו ביה אינון ברכאן[א] ולא ינט
(הושע יד) (דברים יח) ליה דבבו ועל דא כתיב כי ישרים דרכי יי' וגו' וכתיב תמים תהיה עם יי' אלדיך

[א] ולא יהיה לו נוטר שנאה מחמת הבכורה

וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשו וגם הולך לקראת
וארבע מאות איש עמו · כיון דאמר באנו אל אחיך לא ידענא דאיה
עשו · וכי אחין אחרנין הוו ליעקב · אלא באנו אל אחיך · ואי תימא דהדר בתשוב
ואזיל בארח מתקנא לאו הכי אלא עשו הרשע כדמעיקרא · וגם הולך לקראתך וא
תימא דאיהו בלחודוי אזיל לאו אלא ארבע מאות איש עמו · וכל כך למה (אלא אינון
אמרו ליה בגין דקב"ה אתרעי תדיר בצלותהון דצדיקיא ומתעטר בצלותהון כדאמרי
דההוא מלאכא דממנא על צלותהון דישראל סנד"לפון שמיה נטיל כל אינון צלות
ועביד מנייהו עטרה לחיי עולמים ואוקמוה · וכל שכן צלותהון דצדיקיא דקב"ה אתר
בהו ואתעבדן עטרה לאתעטרא באינון צלותין לקב"ה ואי תימא משריין קדישין ה
אתיין עמיה אמאי דחיל אלא צדיקייא לא סמכין על זכותייהו אלא על צלותה
ובעותהון לגבי מאריהון · ות"ח דאמר ר"ש צלותא דסגיאין סליק קמי קב"ה ומתעט
בההוא צלותא בגין דסלקא בגוונין סגיאין ואתכליל' מכמה סטרין ובגין דאתכליל' מכמ
גוונין אתעביד' עטרה ומנחא על רישא דצדיק חי העולמים וצלותא דיחיד לאו איהי כליל
ולאו איהי אלא בגוון חד ועל דא צלותא דיחיד לאו איהו מתתקנא לאתקבלא (אלא בצלותא
כצלותא דסגיאין · ות"ח יעקב כליל הוה וע"ד צלותיה תאיב לה קב"ה מה כתיב ויירא
(משלי כח) יעקב מאד ויצר לו · רבי יהודה פתח ואמר אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברע

זכאין

אין איגון ישראל דקב"ה אתרעי בהו ויהב לון אורייתא דקשוט בגין למזכי בה לחיי
למא דכל מאן דאשתדל באורייתא קב"ה משיך עליה חיין עלאין ואעיל ליה לחיי עלמא
אתי דכתיב [א]כי היא חייך ואורך ימיך · וכתיב [ב]ובדבר הזה תאריכו ימים חיין בהאי דברים ל
למא והיין בעלמא דאתי · רבי אלעזר אמר כל מאן דאשתדל באורייתא לשמה לאו שם לב
יתתיה על ידא דילר הרע בגין (דהוא נחש והוא מלאכא דמותא אלא מיתתהון בנשיקה
כתיב [ג]ישקני מנשיקות פיהו כלומר על פי יי' והיא הנשיקה דהיא דביקותא דנפשא שיר א
עיקרא והכוא דאשתדל באורייתא) דאתתקיף באילנא דחיי ולא ארפי מניה ובג"כ
יקיא דמשתדלי באורייתא לא מסתאבי גופא דלהון (אלא הוא דכי כגון אליהו בבי
ברי דאשכחוהו רבנן ושאילו ליה ולאו כהן הוא מר אמר לון לדיקיא לא מסאבי
מיתתהון כמה דתנינן ביום שמת רבי בטלה כהונה כלומר דאתעסקו ביה) דלא שרא
לייהו רוח מסאבא · יעקב אילנא דחיי הוה אמאי דחיל דהא לא יכול לשלטאה עלוי ·
עוד דהא כתיב והנה אנכי עמך וגו' · אמאי הוה דחיל · ותו דהא כתיב ויפגעו בו
לאכי אלהים · אי משריין קדישין הוו עמיה אמאי הוה דחיל · אלא כלא יאות הוה
עקב לא הוה בעי למסמך על ניסא דקב"ה בגין דחשיב דלאו איהו כדאי דקב"ה יעביד
ה ניסא מאי טעמא בגין דלא פלח לאבוי ולאמיה כדקא יאות ולא אשתדל באורייתא
על תרי אחיות ואף על גב דכלא אתמר ועם כל דא בעי ליה לב"נ למדחל תדיר
לאה קמי קב"ה בצלותא דכתיב אשרי אדם מפחד תמיד (ולמדחל תדיר קמי קב"ה) והא
קמוה · תא חזי צלותא דאבהן קיימו עלמא וכל בני עלמא עלייהו קיימי וסמכין לעלם
עלמי עלמין לא אתנשי זכותא דאבהן בגין דזכותא דאבהן איהו קיומא דעילא ותתא
יומא דיעקב איהו קיומא שלים יתיר מכלהו ובג"כ בשעתא דעאקו לבנוי דיעקב קב"ה
חמי קמיה דיוקנא דיעקב והיים על עלמא כד"א [ד]וזכרתי את בריתי יעקב יעקו"ב ויקרא כו
א"ו אמאי בוא"ו בגין דאיהו דיוקנא דיעקב ממש · תא חזי כל מאן דחמי ליה ליעקב
מאן דאסתכל באספקלריאה דנהרא והא אתמר דשופריה דיעקב כשופריה דאדם
דמאה אמר רבי ייסא הנה שמענא דכל מאן דאסתכל בחלמיה והמא ליה ליעקב
מקסטר בקוספוי חיין אתוספן ליה · ר"ש אמר הא אתמר דדוד מלכא עד לא הוה א מקושט
הוו ליה חיים כלל בר דאדם קדמאה יהב ליה שבעין שנין מדיליה וכך הוה במלבושיו
יומיה דדוד מלכא שבעין שנין הוו · וקיומא דאדם קדמאה אלף שנין חסר וקוספא הוא
בעין · אשתכחו בהני אלף שנין קדמאי אדם הראשון ודוד מלכא · פתח ואמר [ה]חיים מלבוש
אל ממך נתת לו אורך ימים עולם ועד · חיים שאל ממך דא דוד מלכא דהא כד תהלים כא
את קב"ה גנתא דעדן אטיל ביה נשמתא דדוד מלכא ואסתכל ביה וחמי דלית ליה
ים מדיליה כלום וקיימא קמיה כל יומא · כיון דברא אדם הראשון אמר הא ודאי
יומיה ומאדם קדמאה הוו שבעין שנין דאתקיים דוד מלכא בעלמא · תו אבהן
קו ליה מהייהן כל חד וחד · אברהם שבק ליה וכן יעקב ויוסף · יצחק לא
בק ליה כלום בגין דדוד מלכא מסטריה קא אתא · ודאי אברהם שבק ליה
גם שנין דהוה ליה לאתקיימא מאה ותמנין שנין ואתקיים מאה ושבעין וחמש שנין
גרין חמש . יעקב הוה ליה לאתקיימא בעלמא כיומי דאברהם ולא אתקיים
אלא

אלא מאה וארבעין ושבע שנין חסרים תמניא ועשרין אשתכחו דאברהם ויעקב שבקו ליה מחייהון תלתין ותלת שנין · יוסף דאתקיים מאה ועשר שנין הוה ליה לאתקיימא מאה וארבעין ושבע שנין כיומי דיעקב וחסר מנהון תלתין ושבע שנין הא שבעין שנין דשבקו ליה לדוד מלכא לאתקיימא בהון והא אתקיים דוד בכל אינון שנין דשבקו ליה אבהן · ואי תימא יצחק אמאי לא שבק ליה כלום · הכי בגין דאיהו חשך ודוד מסטרא דחשך קא אתא ומאן דאיהו בחשך לית ליה נהורא כלל ולית ליה חיים ובג"כ לא הוו לדוד חיים כלל · אבל אילין דהוו להון נהורא נהירו ליה לדוד מלכא ומנייהו אצטריך לאנהרא ולמהוי ליה חיים דהא מסטרא דחשך לית ליה חיים כלל · ועל דא לא אתא יצחק בחושבנא · ואי תימא יוסף אמאי יתיר מכלהו אלא ודאי יוסף בלחודוי ככלהו בגין דאקרי צדיק ודא הוא דאנהיר לסיהרא יתיר מכלהו ובג"כ האי
בראשית א שבק ליה לדוד מלכא יתיר מכלהו חיין דכתיב °ויתן אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ · ת"ח יעקב צלותיה אגין ליה מעשו בגין דבעא לסלקא זכותיה לבנוי אבתריה ולא לאפקא ליה השתא לגביה דעשו · ועל דא צלי צלותיה לקב"ה ולא אסתמיך על זכותיה לשיזבא ליה בגיניה :

ויאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה · תא חזי מה כתיב ויחץ את העם אשר אתו ואת הצאן ואת הבקר והגמלים לשני מחנות · אמאי לשני מחנות בגין דאמר אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה · תא חזי שכינתא לא עדיאת מאהל לאה ומאהל רחל אמר יעקב ידענא דהא נטירו לון לאילין מן קודשא בריך הוא מה עבד וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה אמר אם יקטול עשו לאלין יקטול אבל אלין לא מסתפינא מנייהו בגין דשכינתא עמהון ועל דא והיה המחנה הנשאר לפליטה · כיון דעביד האי אתקין צלותיה עלייהו מה כתיב ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי יצחק ה' האומר אלי שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך · רבי יוסי פתח ואמר
תהלים קב °תפלה לעני כי יעטף ולפני ה' ישפוך שיחו · האי קרא אוקמוה בכמה אתר · אלא דוד מלכא אמר דא כד אסתכל וחמא במלי דמסכנא ואסתכל ביה כד הוה אזיל וערק מקמי חמוי אמר דא תפלה לעני · דא היא צלותא דבעי מסכנא קמי קודשא בריך הוא ודא צלותא דאקדימת לכל צלותהון דעלמא · כתיב הכא תפלה לעני וכתיב התם
שם צ °תפלה למשה איש האלהים · מה בין האי להאי אלא דא תפלה של יד ודא תפלה של ראש ולית לאפרשא בין האי תפלה לעני ובין תפלה למשה איש האלהים ותרוייהו שקילין כחד ועל דא צלותא דעני אקדימת קמי קודשא בריך הוא מכל צלותין דעלמא
שם כב בגין דכתיב °כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו' · תא חזי תפלה לעני דא תפלה של יד דעני אתדבק במסכנותיה · כמאן דלית ליה מגרמיה כלום · דבר אחר תפלה דא משה · לעני דא דוד · כי יעטוף כד אתכסייא סיהרא ואתכסי שמשא מינה · ולפני יי' ישפוך שיחו בגין לאתחברא בהדי שמשא · תא חזי צלותא דכ בני נשא צלותא · וצלותא דמסכנא איהי צלותא דקיימא קמיה דקודשא ברי
שמות כב הוא ותבר תרעין ופתחין ועאלת לאתקבלא קמיה הדא הוא דכתיב °והיה כי יצע אלי ושמעתי כי חנון אני וכתיב שמוע אשמע צעקתו · ולפני יי' ישפוך שיחו כמא דמתרעם על דינוי דקודשא בריך הוא · אמר רבי אלעזר צלותהון דצדיקייא חדוותא לכ

לאתעטרא

אתעטרא קמי קב"ה בג"כ חביבא הוא יתיר קמי קב"ה · ובג"כ קב"ה אתיב לצלותהון
דיקייא בשעתא דאצטריך לון בגין דידעי לרצויי למריהון מה כתיב ביה ביעקב אלהי
בי אברהם ואלהי אבי יצחק יי' האומר אלי שוב וגו' אעטר ואקשר קשורא בקשורא
ד כדקא חזי · אלהי אבי אברהם לימינא · ואלהי אבי יצחק לשמאלא · האומר
לי הכא תלי מלה לאתעטרא לאתריה בינייהו שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך :

קטנתי מכל החסדים · אמאי הוה אצטריך האי עם האי · אלא אמר יעקב
את אבטחת לי לאוטבא עמי והא ידענא דכל עובדך כלהו על תנאי הא
נא לית בי זכותא דהא קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך וכל
ה דעבדת לי עד יומא לאו בגין זכותאי הוה אלא בגינך הוא דעבדת לי והווא טיבו
קשוט בגינך הוה · דהא כד עברנא בקדמיתא דהוינא אזיל מקמי דעשו יחידאי עברנא
ה להאי נהרא ואנת עבדית עמי טיבו וקשוט והא אנא השתא מעבר ליה בתרי
שיריין איגון תרין משיריין דפליג · עד הכא סדורא דשבחא דמריה מכאן ולהלאה
עא מה דאצטריך ליה · לאחזאה לכל בני עלמא דאצטריך ליה לבר נש לסדרא שבחא
מאריה בקדמיתא ולבתר יבעי בעותיה דהכי עבד יעקב בקדמיתא סדר שבחא דמריה
ולבתר דסדר שבחא אמר בעותיה דאצטריך ליה הה"ד :

הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני אם על בנים ·
מכאן מאן דצלי צלותיה דבעי לפרשא מלוי כדקא יאות · הצילני נא ·
אי תימא דהא שזבת לי מלבן · מיד אחי · ואי תימא קריבין אוחרנין סתם אחין
קרון · מיד עשו · מאי טעמא בגין לפרשא מלה כדקא יאות · ואי תימא אנא אמאי
צטריך כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני · בגין לאשתמודעא מלה לעילא ולפרשא ליה
כדקא יאות ולא יסתים מלה :

אתה אמרת היטיב איטיב עמך וגו' · ואתה אמרת היטב איטיב · מאי ואתה
כד"א ואתה מחיה את כלם אוף הכא ואתה אמרת · ת"ח דוד מלכא אמר נחמיה ט
יהיו לרצון אמרי פי אלין מלין דאתפרשן · והגיון לבי אלין מלין דסתימן דלא יכיל תהלים יט
ר נש לפרשא לון בפומיה דא הוא הגיון דאיהו בלבא דלא יכיל לאתפרשא ועל דא
צטריך מלה לאתפרשא בפומא ומלה דתליא בלבא וכלא רזא איהו · חד לקבל
רגא תתאה וחד לקבל דרגא עלאה · מלה דאתפרשא לקבל דרגא תתאה דאצטריך
אתפרשא · ההוא דתליא בלבא איהו לקבל דרגא פנימאה יתיר וכלא כחדא איהו ·
ל דא אמר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי' צורי וגואלי · כגוונא דא אמר
עקב בקדמיתא פריש מלה כדקא יאות ולבתר סתים מלה דאיהי תלייא בהגיונא
בא דלא אצטריך לפרשא דכתיב ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר בראשית כב
רב · הכא איהו מלה דתליא בלבא דלא אצטריך לפרשא · וכן אצטריך כדקאמרן בגין
חדא יהודא שלים כדקא יאות · זכאין איגון צדיקיא דידעי לסדרא שבחא דמאריהון
קא יאות ולמבעי בעותהון ובגין כך כתיב ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך ישעיה מט
תפאר · (ס"א כתיב גם את השני גם את השלישי וגו' שלשה פעמים גם רמז לשלשה
גאולות על ידי שלשה צדיקים משה מרדכי משיח שעתיד לגאלנו בקרוב) :

ויותר יעקב לבדו וגו' · רבי חייא פתח ואמר לא תאנה אליך רעה ונגע לא תהלים צא
יקרב באהלך · תא חזי כד ברא קב"ה עלמא עבד בכל יומא ויומא

עבידתיה דאתחזי ליה והא אוקמוה ואתמר (ד"א ל"ג ואי תימא) ביומא רביעאה עבד
נהורין. וכדין אתברי סיהרא חסר נהורא דאזעירת גרמה ובגין דאיהי מארת חסר
א רוח סערה וא"ו אתייהיב דוכתא לשלטאה כל רוחין ושדין [א] ועלעולין ומזיקין וכל רוחי מסאבי
כלהו סלקין ושאטין בעלמא לאסטאה ואתמנן בדוכתי דאתחריבו ובחקלין תקיפין
ובמדברין חריבין וכלהו מסטרי רוח מסאבא והא אתמר דהא רוח מסאבא דאתיא
מנחש עקימאה איהו רוח מסאבא ממש ואיהו אתמנא בעלמא לאסטאה בר נש לגביה
ועל דא יצר הרע שליט בעלמא ואיהו אתמני לגבייהו דבני נשא ואשתכח עמהון
ב ובעלילות רנים : ובעקימו [ב] ובאסקופין אתי לגבייהו לאסטאה לון מארחוי דקב"ה כמה דאסטי
לאדם קדמאה וגרים מותא לכל עלמא הכי נמי אסטי להו לבני נשא וגרים לון
לאסתאבא ומאן דאתי לאסתאבא איהו משיך עליה ההוא רוח מסאבא ואתדביק
בהדיה וכמה אינון דזמינין לסאבא ליה ומסאבין ליה ואיהו מסאב ומסאבין ליה בההוא
עלמא ובההוא עלמא והא אתמר. ובשעתא דאתי בר נש לאתדכאה ההוא רוח מסאבא
אתכפייא קמיה ולא יכיל לשלטאה עלוי וכדין כתיב לא תאנה אליך רעה ונגע לא
ס"א כדאמר יקרב באהלך. * אמר רבי יוסי לא תאנה אליך רעה דא לילית. ונגע לא יקרב
באהלך אלין שאר מזיקין והא אוקמוה ואתמר. רבי אלעזר אמר הא אמרן דלא
יפוק בר נש יחידאה בליליא וכל שכן בזמנא דסיהרא אתבריאת והוה חסרה ואוקמוה
דהא כדין רוחא מסאבא שלטא ודא הוא רוח רעה מאן רעה דא חויא בישא. ונגע דא
ג הוא סמא"ל לעיל לה ב הוא [ג] מאן דרכיב על חויא. רעה ונגע כחדא אינון [ד] ואע"ג דתנינן דנגע אלין נגעי
ד לד ב ונד ע"ב בני אדם דנפקו מאדם דהא כל אינון שנין דלא קריב אדם עם אתתיה רוחי מסאבי
הוו קא אתיין ומתחממן מניה ואולידן מניה והני אקרון נגעי בני אדם והא אתמר
דכד בר נש בחלמיה ולא שליט בגופיה וגופא אשתכך רוח מסאבא אתייא ושרייא
עליה ולית זמנין דרוחי נוקבין מסאבין אתיין וקרבין בהדיה ומשכין ליה בהדייהו
ומתחממן מניה ואולידו לבתר רוחין ומזיקין (נגעי בני אדם נ"א כגוונא בני נשא)
ולזמנין אתחזיין כחיזו בני נשא בר דלית לון שערי ברישא. ובכלא אית לית לבר נש
לאסתמרא מקמייהו בגין דיהך בארחי דאורייתא ולא יסתאב בהדייהו דהא לית לך
מאן דנאים בליליא בערסיה דלא טעים טעמא דמותא ונפקת נשמתיה מניה וכיון
דאשתאר גופא בלא נשמתא קדישא רוח מסאבא זמין ושריא עליה ואסתאב וכל
אוקימנא מלה דלית ליה לבר נש לאעברא ידוי על עינוי בצפרא בגין דהא רוחא
מסאבא שריא עלייהו וכו' והא אתמר. תא חזי דהא יעקב אף על גב דאתרחיק
ה והוא ארב על דרכים נתיבות לנשוך בעקבי סוס קמי קב"ה בגין דאשתאר בלחודוי רוחא אחרא הוה זמין לאזדווגא בהדיה. רב
שמעון אמר תא חזי מה כתיב ביה בההוא רשע דבלעם וילך שפי. מהו שפי
יחידאי. כמה דאת אמר שפיפון עלי ארח כהאי חויא דאזיל יחידאי [ה] ואכמין על
ארחין ושבילין. הכי נמי בלעם הוה אזיל יחידאי מאי טעמא בגין לאמשכא
עליה רוחא מסאבא דכל מאן דאזיל יחידאי בזמנין ידיען אפילו במתא באתרי
ידיען משיך עליה רוחא מסאבא. בגין כך בכל זמנא לא יהך בר נש יחידאה
בארחא במתא אלא באתר דבני נשא אזלין ותבין ומשתכחין תמן ועל דא לא יהך
דברים כא בר נש יחידאי בליליא הואיל ובני נשא לא משתכחי והיינו טעמא [ו]דלא תלין נבלתו

דלא

לא לקיימא גופא מיתא בלא רוחא על ארעא בליליא · בגין כך ההוא רשע דבלעם
הוה אזיל יחידאי כהאי נחש כמה דאוקמוה :

ויאבק איש עמו · מאי ויאבק (*דאמר רבי יהושע בן לוי מלמד דסליקו אבק בס"א איש
ברגליהון עד כורסי יקרא כתיב הכא בהאבקו עמו וכתיב ואבק רגליו והכא נחום א
לאך שרו של עשו היה ואיהו סמאל בג"כ דינו הוא שיעלה אבק דרגליו עד כסא
כבוד שהוא מקום המשפט) · רבי שמעון אמר מן אבק* · אבק טפל לעפר מה (נ"א ועפר)
ן עפר לאבק דא אבק דאשתאר מן נורא ולא עבד איבין (בעלמא) לעלמין · עפר דכל
יבין נפקי מניה ואיהו כללא בעילא ותתא · אמר רבי יהודה אי הכי מאי מקים שמואל א ב
עפר דל · א"ל כמשמעו אבל בהאי גוונא מקים מעפר דל בגין דלית ליה מגרמיה
לום ומההוא עפרא נפק דל דלית ליה כלום ומההוא עפר כל איבין וכל טיבו דעלמא
פקי מניה וביה אתעבידו כל עובדין דעלמא כמה דכתיב הכל היה מן העפר והכל קהלת ג
ב אל העפר ותנינן הכל היה מן העפר ואפילו גלגל חמה · אבל אבק לא עביד
ירין ואיבין (לעלמא) לעלמין ובג"כ ויאבק איש דאתיא בההוא אבק ורכיב עליה בגין
קטרגא ליה ליעקב · עד עלות השחר דאתעבר שולטנותיה ואתחלף וכך הוא לזמנא
אתי בגין דגלותא השתא כליליא דמיא ואיהו ליליא ושלטא ההוא אבק על ישראל
ינון שכיבי לעפרא (אורחא) עד דיסתלק נהורא ויתנהר יממא וכדין ישלטון ישראל
כון יתיהב מלכותא דאינון קדישי עליונין כד"א ומלכותא ושלטנא ורבותא די מלכוות דניאל ז
הות כל שמיא יהיבת לעם קדישי עליונין מלכותיה מלכות עלם וכל שלטנייא ליה
לחון וישתמעון : **ויאמר** שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני ·
בי יהודה פתח ואמר מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה שיר ו
נדגלות · האי קרא אוקמוה ואתמר אבל מי זאת הנשקפה אלין אינון ישראל בזמנא
קב"ה יוקים לון ויפיק לון מן גלותא כדין יפתח לון פתחא דנהורא (דקיק) דקיק
עיר ולבתר פתחא אחרינא דאיהו רב מניה עד דקב"ה יפתח לון תרעין עלאין
תיחן לארבע רוחי עלמא וכן כל מה דעביד קב"ה לישראל ולצדיקייא די בהו הכי
הו ולאו בזמנא חדא · לב"נ דאתיהיב בחשוכא ודיוריה הוה בחשוכא תדיר כד
עון לאנהרא ליה בעיין לאפתחא ליה נהורא זעירא כעינא דמחטא ולבתר רב מניה
דין בכל זמנא עד דינהרון ליה כל נהורא כדקא יאות כך אינון ישראל כד"א מעט שמות כג
עט אגרשנו מפניך עד אשר תפרה וגו' · וכן למאן דאתי אסוותא לאו איהו בשעתא
א אלא זעיר זעיר עד דיתתקף אבל לעשו לאו הכי אלא בזמנא חדא נהיר ליה
תאביד מניה זעיר זעיר (ולזמנא דאתי אומות עכו"ם יי' כגבור יצא וגו') עד דיתתקפון ישעיה מב
ראל ויפילון (ויפכון) ליה מכלא מעלמא דין ומעלמא דאתי · ובגין דנהיר בשעתא
א הוה ליה שיצאו מכלא · אבל ישראל נהורא דלהון זעיר זעיר עד דיתתקפון
היר לון קב"ה לעלמין וכלא שאלי לון ואמרי מי זאת הנשקפה כמו שחר איהו
קדרותא דצפרא ודא איהו נהורא דקיק · ולבתר יפה כלבנה · בגין דסיהרא נהורא א שחרו' הבקר שהוא זמן
ה נהיר יתיר משחר ולבתר ברה כחמה בגין דנהוריה תקיף ונהיר יתיר מסיהרא · שחרית שמתחיל
תר איומה כנדגלות · תקיפא בנהורא תקיף כדקא יאות · ת"ח בעוד דאתחשך יממא לאיר היום
זכיא נהורא ואתי צפרא יתנהר בקדמיתא זעיר זעיר עד דיתרבי נהורא כדקא יאות
א כיון דקב"ה יתער לאנהרא לה לכנסת ישראל יתנהיר בקדמיתא כמו שחר דאיהי
מא ולבתר יפה כלבנה ולבתר ברה כחמה · ולבתר איומה כנדגלות כמה דאתמר

ותא

ותא חזי כיון דאסתלק לפרא דהא לא כתיב כי בא השחר אלא כי עלה דהא בזמנא
כי בא השחר כדין אתתקף הוה ממנא ואכים ליה ליעקב בגין דההוא ממנא אכים
ליעקב למיהב תקיפו לאתתקפא לעשו וכד סליק ההוא אוכמא דשחר ואתחזי אתר
נהורא ואתתקף יעקב דהא כדין מטא זמניה לאתנהרא מה כתיב ויזרח לו השמש
כאשר עבר את פנואל והוא צולע על ירכו · ויזרח לו השמש דהא כדין זמנא לאתנהרא
והוא צולע על ירכו · כדין איהו רמז דהא בעוד דישראל בגלותא וסבלין כאבין וצערי
וכמה בישין כד אתנהיר לון יממא וייתי לון נייחא כדין יסתכלון ויכאבון בגרמייהו
מכמה בישין וצערין דסבלו ויתמהו עלייהו בגין כך ויזרח לו השמש דההוא זמנא דנייחא
וכדין והוא צולע על ירכו אתכאב וצעיר גרמיה על מה דעבר ואיהו כד אסתלק
קדרותא דשחרא כדין אתתקף ואתאחיד ביה דכד אתחלש חיליה דלית ליה שולטנותא
אלא בליליא ויעקב שלטנותיה ביממא · ועל דא אמר ויאמר שלחני כי עלה השחר
דהא אנא ברשותך קאימנא והא אתמר ואוקמוה :

א בסלוק הו״א ממדרש הנעלם (על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה וגו׳ · כי נגע בכף ירך יעקב בגיד
הנשה דאפילו בהמה אסיר ואפילו ליהביה לכלבא · ואמאי אקרי גיד הנשה
(נ״א מפולחנא) כלומר גיד דאיהו מנשה לבני נשא *לפולחנא דמאריהון ותמן הוא יצר הרע רביע
וכיון דאתדבק עם יעקב לא אשכח אתר דיכיל לאתגברא עליה דיעקב בגין דכל
שייפי גופא סייעי ליעקב וכלהו הוו תקיפין ולא הוה בהון חולשא מה עבד ויגע בכף
ירכו בגיד הנשה בזיניה ביצר הרע דאיהו זיניה ואתריה ומתמן אתי יצר הרע על בני
נשא ובגין כך אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה כמה דאמר
הברייתא בשייפין דבר נש דרמיז לעילא אי טב טב ואי ביש ביש ובגין כך כל שייפא
מתקיף שייפא ודאי גיד הנשה מתקיף ליצר הרע דהוא זיניה ובני ישראל לא יאכלו
ליה דלאו אינון מסטריה ומזיניה אבל עמין עע״ז יאכלו ליה דאיהו מסטרא ומזינא
דמלאכא דלהון דאיהו סמא״ל בגין לתקפא לבהון בגין דאית בבר נש רמ״ח שייפין
לקבל רמ״ח פקודין דאורייתא דאינון למעבד אתיהבו ולקבל רמ״ח מלאכין דאתלבש
בהון שכינתא ושמא דלהון כשמא דמאריהון · ואית בבר נש שס״ה גידין ולקבלהון
שס״ה פקודין דלאו אינון אתיהיב למעבד ולקביל שס״ה יומי שתא והא תשעה באב
חד מנהון דאיהו לקבל סמא״ל דאיהו חד מאינון שס״ה מלאכין (נ״א יומין) ובג״כ
אמרה אורייתא לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה א״ת לאסגאה תשעה באב דלא
אכלין ביה ולא שתין ובג״כ חזא קב״ה כלא ורמז בהון רמז ליעקב ויאבק איש עמו בכל
יומי שתא ובכל שייפין דיעקב ולא אשכח בר ההוא גיד הנשה מיד תשש חיליה דיעקב וביומי
שתא אשכח יום תשעה באב דביה אתתקף ואתגזר דינא עלנא ואתחרב בי מקדשא וכל
מאן דאכיל בתשעה באב כאילו אכיל גיד הנשה) · ר׳ חייא אמר אלמלא לא אתחלש חילא
(נ״א דאתר) דא דיעקב אתקיים יעקב לגביה ואתבר חילא דעשו לעילא ותתא · רבי שמעון
יחזקאל א פתח ואמר °כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא
מראה דמות כבוד יי׳ ואראה ואפול על פני וגו׳ · האי קרא אתמר · אבל ת״ח דהא
דברים לד כתיב °ולא קם נביא עוד בישראל כמשה · מה בין משה לשאר נביאי עלמא משה
אסתכל באספקלריאה דנהרא שאר נביאי לא הוו מסתכלי אלא באספקלריאה
דלא

דלא נכרא משה הוה שמע וקאים על רגלוי · וחיליה אתתקף והוה ידע מלה על
בורייה כמה דכתיב [ט]ומראה ולא בחידות שאר נביאי הוו נפלי על אנפייהו ואתחלש במדבר יב
חילא דלהון ולא הוו יכלי לקיימא על בורייה דמלה מאן גרם לון דא בגין דכתיב
כי נגע בכף ירך יעקב והוא צולע על ירכו · וכל אינון נביאין לא יכילו לקיימא על מה
דזמין קב"ה למעבד ליה לעשו בר עובדיה נביאה דהוה גיורא דאתי מסטרא דעשו ·
דא קאים בקיומיה עליה דעשו ולא אתחלש חיליה וע"ד כל שאר נביאי אתחלש
תוקפייהו ולא הוו יכלין לאתקיימא לקבלא מלה על בורייה כדקא יאות מאי טעמא
בגין כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה · דנסיב ושאיב כל חילא דירכא ועל דא אתבר
חילא דירכא ואשתאר צולע על ירכו דהא כל נביאין דעלמא לא יכילו לאדבקא
ולקיימא ביה · ת"ח נביאין כלהו בר משה לא קיימו בתוקפייהו כדקא חזי · ומאן
דלעי באורייתא ולית מאן דסמיך ליה ולא אשתכח מאן דאטיל מלאי לכיסיה לאתתקפא ·
על דא אורייתא קא משתכחא בכל דרא ודרא ואתחלש תוקפא דאורייתא כל יומא
ויומא בגין דלית לון לאינון דלעאן בה על מה דסמכין ומלכו חייבא אתתקף בכל
יומא ויומא · ת"ח כמה גרים חובא דא ובגין דלית (לון) מאן דאסמיך לאורייתא
כדקא יאות אינון סמכין חלשין וגרמין לאתתקפא לההוא דלית ליה שוקין ורגלין לקיימא
עלייכו · פתח ואמר [ט]ויאמר יי' אלהים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מכל בראשית ג
הבהמה וגו' על גחונך תלך · מאי על גחונך תלך · דאתברו סמכין דיליה וקיצו רגלוי
ולית ליה על מה דקאים · כד ישראל לא בעאן לסמכא ליה לאורייתא אינון יהבין
ליה סמכין ושוקין לקיימא ולאתתקפא בהו · ת"ח כמה עקימו והכימו אתחכם
בההוא ליליא ההוא דרכיב נחש לקבליה דיעקב דהא איהו הוה ידע דכתיב הקול קול
יעקב והידים ידי עשו ואי פסיק קלא דיעקב כדין והידים ידי עשו בגין כך אסתכל
בכל סטרין לאבאשא ליה ליעקב ולאפסקא קליה וחמא ליה תקיף בכלא · דרועין
מסטרא דא ומסטרא דא דאינון תקפין גופא דאתתקף בינייהו וחמא תוקפא דאורייתא
דאתתקף בכלא כדין וירא כי לא יכול לו · מה עבד מיד ויגע בכף ירכו דאתחכם
לקבליה אמר כיון דאתברו סמכין דאורייתא מיד אורייתא לא אתתקף וכדין יתקיים
מה דאמר אבוהון [ט]הקול קול יעקב והידים ידי עשו · והיה כאשר תריד ופרקת שם כז
עלו מעל צוארך · ובדא אתחכם לקבליה דיעקב דהא בגין דיתבר חילא דאורייתא
יזיל ואתתקף עשו · וכד חמא דלא יכיל לה לאורייתא · כדין חלים תוקפא דאינון
דסמכין לה וכד לא ישתכח מאן דסמיך לאורייתא כדין לא יהא קול קול יעקב ויהון
הידים ידי עשו · וכד חמא יעקב הכי כד סליק צפרא אתקיף (יעקב) ביה ואתגבר עליה
עד דאיהו בריך ליה ואודי ליה על אינון ברכאן ואמר ליה לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם
ישראל לאו יעקב בעקימו אלא בגאותא ותוקפא דלית מאן דיכיל לך · ות"ח מכאי נחש
מה חילין מתפרשן לכל סטר ואשתכחו בעלמא לגבי בני נשא ובעינן לקיימא לההוא גיד
הנשה דאט"ג דקריב ביה ההוא דרכיב על חויא קיים איהו ואתקיים בגוון ולא
אתבר · וחילא בעינן לאתתקפא בעלמא ולאחזאה כי שרית עם אלהים ועם אנשים
ותוכל וכד חמא דהא לא אתבר ולא אתאכיל ההוא אתר כדין אתבר חיליה ותוקפיה
ולא

ולא יכיל לאבאשא לבנוי דיעקב · ועל דא לא בעינן למיהב דוכתא לבריית' דעלמ
למיכל ליה ולא לאתאכלא כלל · ר' ייסא סבא דרש כי נגע בכף ירך יעקב · כתי
במדבר יט הכא כי נגע בכף וכתיב התם ⁹כל הנוגע במת בנפש האדם (יטמא) וגו' · מה להל
מסאבא אוף הכא נמי מסאבא דשאיב הווא אתר · ומאתר מסאבא לית ל
(לאתתקנא) לאתהנאה מניה כלל כ"ש באתר דקריב הווא סטר מסאבא ואורייתא ל
שם קאמר אלא כי נגע וכתיב ויגע בכף ירכו כד"א ⁹וכל אשר יגע בו הטמא יטמא
בריך רחמנא דיהיב אורייתא לישראל למזכי בה בעלמא דין ובעלמא דאתי כמה דכתי
משלי ג ⁹ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד :

והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה שבע פעמים עד גשתו עד אחיו ר' אלעזר פת
שמות לד ואמר ⁹כי לא תשתחוה לאל אחר כי יי' קנא שמו · וכי יעקב דאיהו שלימ
דאבהן דאתבריר חולקא שלימתא לקב"ה ואיהו אתקריב לגביה יתיר (ס"א ואשתלי
לעילא ולתתא) היך סגיד ליה להווא רשע דעשו דאיהו בסטרא דאל אחר ומאן דסגי
ליה סגיד לאל אחר · אי תימא בגין דאמרו תעלא בעדניה סגיד ליה לאו הכי דה
עשו כאל אחר הוה ויעקב לא יסגוד להווא סטרא ולהווא חולקא כללי · (פתח ר' א
שמואל א כה ואמר) אלא כתיב ⁹ואמרתם כה לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום
והא אתמר דאסיר (ד"א ל"ג ליה) לאקדומי להו שלם לרשיעיא וכיון דאסיר הי
שמות כג ב השכחנא דדוד אמר האי קרא לנבל אלא הא *אוקמוה דלקב"ה קאמר בגין לקשר
בראשית יב ליה לחי · וחשיב נבל דעליה קאמר כגוונא דא ⁹וישתחו ישראל על ראש המטה וכ
לגבי דבריה סגיד · אלא לאתריה דשכינתא קא כרע וסגיד · אוף הכא והוא עב
לפניהם מאי והוא דא שכינתא עלאה דהוה אזלא קמיה (כרע) ודא הוא נטיר
עלאה · כיון דחמא יעקב אמר הא עידן לסגדא לגביה דקב"ה דהוה אזיל קמיה
כרע וסגיד שבע זמנין עד גשתו עד אחיו ולא כתיב וישתחו לעשו אלא כיון דחמ
דהא קב"ה אזל קמיה כדין סגיד לקבליה בגין דלא למיהב יקר למסגד לאחרא ב
מניה וכלא איהו כדקא יאות זכאין איתון לדיקייא דכל עובדיהון דקא עבדי בגין יקר
דמאריהון איהו ובגין דלא יסטון לימינא ולשמאלא :

וירץ עשו לקראתו ויחבקהו ויפול על צוארו צוארו כתיב חסר וישקהו ויבכו · ר
ישעיה נז יצחק אמר ⁹והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטי
האי קרא אתמר · ומלי דאורייתא כמה רזין עלאין אית בהו מסניין דא מן ד
וכלא חד · והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל דא עשו דכל עובדוי ברשיע
ובחיובא דהא כד אתא לגביה דיעקב עובדוי לא הוו בשלם · ויפול על צוארו ח
צוארו דא ירושלם דאיהו צוארו דכל עלמא · ויפול על צוארו ולא על צואריו בגי
דתרין זמנין אתחריב בי מקדשא חד מבבל וחד מזרעיה דעשו דאפיל גרמיה
עליה זמנא חדא וחריב ליה ועל דא ויפול על צוארו חד · וישק"הו נקוד לעיל דלא
משלי כו נשקיה ברעותיה ותנן מהי דכתיב ⁹ונעתרות נשיקות שונא דא בלעם כד בריך
לון לישראל דהא לא בריך לון ברעותא דלבא אוף הכא נעתרות נשיקות שונ
תהלים ג דא עשו · אמר רבי יוסי כתיב ⁹קומה יי' הושיעני אלהי כי הכית את כל אויבי לח
א בנהרגו ש נין כדי בלא יוכל לנשך נ"כ שני רשעים שברת · ותנן אל תקרי שברת אלא שרבבת דהא [א] אסגיאו שינוי וחשיב
לנשכא ליה וכו' · ועל דא ויבכו דא בכי · ודא בכי · ואוקמוה חברייא · ת"ח כמה הוה
לביה

לגביה ורעותיה דעשו לגביה דיעקב · דהא אפילו בההוא שעתא השיב א לאורך זמנין (ס"א לאורכא דיומין) למעבד ליה בישין ולקטרגא ליה ועל דא ויבכו דא הוה בכי דלא הוה חשיב לאשתזבא מן ידוי ודא הוה בכי בגין דאבוי הוה קיים ולא יכיל ליה · אמר רבי אבא ודאי אתהפך רוגזיה דעשו בשעתא דחמא ליה ליעקב · מאי טעמא בגין דשר אסתכם בהדיה ההוא ממנא דעשו ועל דא לא יכיל עשו לשלטאה ברוגזיה דהכי כל מלין דהאי עלמא תליין לעילא וכד אסתכמו לעילא בקדמיתא אסתכמו לתתא שלטנותא לאו איהו לתתא עד דאתיהיב שלטנותא לעילא וכלא דא בדא תליא :
(א לאשתזבא)

יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי וגו' · אמר רבי אלעזר היינו דקאמרינן בקדמיתא דיעקב לא בעא השתא איגון ברכאן קדמאי דברכיה אבוי (ס"א בגין דכתיב טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו וכתיב ותשחק ליום אחרון) ועדיין לא אתקיימו ביה אפילו חד מנייהו בגין דסליק לון לסוף יומיא בשעתא דאצטריכו לבנוי לגבי כל עמין דעלמא ובג"כ בשעתא דאמר עשו נסעה ונלכה ונפלוג האי עלמא כחדא ונשלוט כחדא מה אמר יעבר נא אדני לפני עבדו יקדים עשו שלטניה השתא בהאי עלמא · יעבר נא כד"א ויעבור מלכם לפניהם ויי' בראשם אקדים אנת שולטנותך בקדמיתא בהאי עלמא · ואני אתנהלה לאטי אנא אסלק גרמי לההוא עלמא דאתי ולסוף יומיא לאינון יומיא דאזלין לאט · לרגל המלאכה · מאן מלאכה · דא אספקלריאה דלא נהרא דבה אתעביד עבידתא דעלמא · אשר לפני דא היא מן קדם יי' בכל אתר · ולרגל הילדים דא הוא רזא דכרובים לאחזאה רזא דמהימנותא דאיהו אתדבק בהו · עד אשר אבא אל אדני שעירה אנא אסבול גלותא דילך עד דייתי וימטי זמנא דילי לשלטאה על הר עשו כד"א ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו וכדין והיתה ליי' המלוכה :
(איכה ג) (משלי לא) (מיכה ב) (עובדיה א)

ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכות על כן קרא שם המקום סכות · רבי חייא פתח ואמר שיר המעלות לשלמה אם יי' לא יבנה בית וגו' · אם יי' לא ישמר עיר וגו' · תא חזי בשעתא דסליק ברעותא דקב"ה למברי עלמא אפיק *מבוצינא דקרדינותא חד ב קטורא ואתלהיט מגו חשוכא ואשתאר בסליקו ונחתא לתתא הוה חשכה להיט (ואתלהיט) בשאר שבילין אורחין דקיקין רברבן ואתעביד ביתא דעלמא · האי ביתא איהו גו אמצעיתא דכלא כמה פתחין ואדרין ליה סחור סחור דוכתין עלאין קדישין תמן מקנני צפרי שמיא כל חד וחד לזניה בגוויה נפיק חד אילנא רברבא תקיף עפייה ואנביה סגי מזונא לכלא ביה ההוא אילנא סליק לעננוי שמיא ואתטמר בין תלת טורין מתחות אילין תלת טורין נפיק סליק לעילא נחית לתתא · האי ביתא אתשקייא מניה וגניז בגוויה כמה גנזין עלאין דלא אתידעו בדא אתבני האי ביתא ואשתכלל · ההוא אילנא אתגלייא בימנא ואתכסיא בליליא והאי ביתא שלטא בליליא ואתכסיא בימנא בשעתא דעאל חשוכא ואתקטיר ביה שלטא וכל פתחין סתימין מכל סטרין כדין כמה רוחין פרחין באוירא תאיבין למנדע ולמיעל ביה ועאלין בין אינון צפורין ונטלין סהדותא ושטיין ואמאן מה דחמאן עד דאתער ההוא חשוכא ואתקטיר ביה ואפיק חד שלהובא ובטש בכל פטישין תקיפין ופתח פתחין ובקע טנרין סלקא ונחתא ההוא שלהובא ובטש בעלמא ואתער קלין לעילא ותתא כדין חד ג
(תהלים קכז) (טו א) (ב קשר אחד והוא רמז על ז' אילנות העטרת בהשתלשלותם למטה מהעולם ע"י הגבורה שהוא החסד בסוד הדין שבו וכענין שנ' אף ידי יסדה ארץ) (ג שלטים)

כגוונא

כרוזא סליק ואתקטיר באוירא וקרי · ההוא אוירא נפקא מגו עמודא דענגא דבמדבחא
פנימאה וכד נפקא אתפשט בארבע סטרי עלמא אלף אלפין קיימין מסטרא דאיהו
שמאלא ורבוא רבוון קיימין מסטרא דאיהו ימינא וכרוזא קאים בקיומיה · קרא בחיל
ואכריז כדין כמה אינון דמתקני שירתא ופלחין פולחנא ותרין פתחין פתיחו חד לסטר
דרומא וחד לסטר צפון · סלקא האי ביתא ואתיישבת ואתקטרת בין תרין סטרין ושירין
מזמרן ותושבחן סלקין · כדין עאל מאן דעאל בלחישא וביתא מתלבשא בשית נהורין
תהלים קד נהרין זיוא לכל סטר ונהרין דבוסמין נפקין ואשקיין כל חיות ברא כד"א ישקו כל חיתו
שדי ישברו פראים צמאם וגו' · וחמרין עד דסלקא צפרא · וכד סלקא צפרא כדין
איוב לח ככביא ומזלי שמיא וחיליהון כלהו משבחן ואמרי שירתא כד"א ברן יחד ככבי בקר
תהלים קכז ויריעו כל בני אלהים · תא חזי אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו · אם יי' לא
ישמר עיר שוא שקד שומר · אם יי' וגו' דא מלכא עלאה דאיהו בונה להאי ביתא תדיר
ואתקין ליה אימתי כד סלקין רעותין פולחנין מתתא כדקא יאות · אם ה' לא ישמר עיר
אימתי בשעתא דאתחשכא ליליא וסטרין מזיינין שראן ושטאן בעלמא ופתחין סתימין
ישעיה נב ואתנטיר מכל סטרין דלא יקרב ביה ערל ומסאבא כד"א לא יוסיף יבא בך עוד ערל
וטמא · דזמין קב"ה לאעברא לון מעלמא · מאן ערל ומאן טמא אלא כלא חד ערל וטמא
דא הוא דאתפתא ביה ואזיל אבתריה אדם ואנתתיה וגרימו מותא לכל עלמא ואיהו
דמסאיב האי ביתא עד ההוא זמנא דיעבר ליה קב"ה מעלמא בג"כ אם יי' לא ישמר
עיר שוא ודאי · ת"ח **ויעקב** נסע סכתה אתנטיל לקבלא חולקיה דמהימנותא · מה
כתיב לעיל' וישב ביו' ההוא עשו לדרכו שעירה · וכתיב ויעקב נסע סכתה · אלא
כל חד אתפרש לסטרא דיליה · עשו לסטרא דשעיר · מאן שעיר דא היא אשה זרה
שם ב אל נכר · ויעקב נסע סכתה דא מהימנותא עלאה · ויבן לו בית כד"א בית יעקב · א"ר
אלעזר דאתקין תפלת ערבית כדקא יאות · ולמקנהו עשה סכת שאר סכת לנטרא לון ודא
תהלים עו הוא חולקיה וכדין ויבא יעקב שלם שלם מכלא ואוקמוה · וכתיב ויהי בשלם סכו וגומר
ואוקמוה · וכלא רזא חדא כדין אתחבר עמיה מהימנותא כד הוה שלים כד אתעטר
בדוכתיה דאתחזי ליה · וכדין האי סכה אתעטרת בהדיה דהוה שלים מאבהן דהוה שלים
מבנוי ודא הוא שלם · שלם לעילא שלם לתתא · שלם בשמיא שלם בארעא · שלם לעילא
דאיהו כללא דאבהן · תפארת ישראל · שלם לתתא בבנוי קדישין שליט בשמיא שליט
בארעא וכדין ויהי בשלם סכו ואוקמוה מיד מה כתיב :

ותצא דינה בת לאה · ואוקמוה הברייתא · ת"ח כמה דרגין וסטרין מתפרשן לעילא
וכלהו משניין דא מן דא הוויין משניין אלין מאלין אלין מקטרגין לשלטאה על
אלין ולמטרף טרפין כל חד וחד לזיניה · מסטרא דרוחא מסאבא כמה דרגי
מתפרשין וכלהו [א] כמן לקטרגא אלין לקביל אלין דהא כתיב לא תחרוש בשור
ובחמור יחדיו דכד קא מתחברן מקטרגי עלמא · ותא חזי תיאובתא דדרגין מסאבי
דברים כב לאו איהו אלא לקטרגא בסטרין קדישין · יעקב דאיהו קדישא כלהו כמנן ליה
וקטרגו בהדיה בקדמיתא נשיכה הויא כד"א ויגע בכף ירכו השתא נשיכה
חמור תמן איהו קאים לגבי הויא השתא שמעון ולוי דאתו מסטרא

א אורבים לקטרג אלו כנגד אלו

דדינא

דדינא קשיא קיימו לגביה דחמור ושליטו עלוי בכל סטרין ואתכפיא קמייהו כד"א ואת חמור
ואת שכם בנו הרגו לפי חרב · ושמעון דהוה (שור) מזליה (איהו) שור אתא על חמור וקטרג
ביה בגין דלא יתחברון כחדא ואשתכח איהו מקטרגא דיליה · וכלהו אתי לקטרגא ליה
ליעקב ואשתזיב ולבתר איהו שליט עלייהו לבתר אתא שור ואשתליש בחמורים דכלהו
מסטרא דחמור · יוסף דאיהו שור ומצרים דאינון חמורים דכתיב בהו אשר בשר חמורים יחזקאל כג
בשרם · ועל דא לבתר בני יעקב נפלו בין אינון חמורים בגין דאזדווג שור בהדייהו ונשכו
לון גרמייה ובשרא עד דאתער לוי כמלקדמין ובדר לאינון חמורים (ס"א דאזדווגו) לכפיא
לון ותבר תוקפהון מעלמא ואפיק לשור מתמן הה"ד ויקח משה את עצמות יוסף עמו · שמות יג
ת"ח כד אתא שמעון בקדמית' על ההוא חמור אתער עליהון דם דאתגזרו ולבתר ויהרגו
כל זכר · כגוונא דא עבד קב"ה על ידא דלוי דא משה באינון חמורים במצרים בקדמיתא
דם ולבתר ויהרוג יי' כל בכור בארץ מצרים וגו' · הכא בהאי חמור כתיב ואת כל שם
חילם ואת כל טפם ואת כל בהמתם וגו' · התם באינון חמורים כתיב כלי כסף וכלי שם יב
זהב ושמלות · וכתיב וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר וגו' · ושמעון ולוי דא קאים שם
לגבי האי חמור ודא קאים לגבי כל אינון חמורים כלהו בעו לאשתתפא בהדיה דיעקב
קדישא ואתתקנו לנשקא ליה ואיהו בהנוי קאים לגבייהו א וכייף לון תחותיה · השתא א וסים מכניע אותם תחתיו
דעשו נשיך ליה ולבנוי מאן יקום לגביה יעקב ויוסף דא מסטרא דא ודא מסטרא דא
דכתיב והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וגו' : עובדיה א

ויסעו ויהי חתת אלהים על הערים אשר סביבותיה' ולא רדפו אחרי בני יעקב ·
אמר רבי יוסי כלהו הוו מתכנשי וכד הוו חגרי זייני קרבא הוו מרתתי ושבקין
לון ובגין כך ולא רדפו אחרי בני יעקב :

הסירו את אלהי הנכר וגו' · הסירו את אלהי הנכר אלין אנון דנטלו משכם
מאני כספא ודהבא דהוה חקיק עלייהו טעוה דלהון · רבי יהודה אמר
טעוון הוו מכספא ודהבא ויעקב אטמין לון תמן בגין דלא יתהנון מסטרא דע"ז
דאסיר ליה לבר נש לאתהני מניה לעלמין · רבי יהודה ורבי חזקיה הוו אזלי
בארחא אמר רבי חזקיה לרבי יהודה מאי דכתיב ויקח את עטרת מלכם מעל ראשו שמואל ב יב
משקלה ככר זהב ואבן יקרה ותהי על ראש דוד · ותנינן שקוץ בני עמון מלכום
שמיה ודא הוא עטרת מלכם · מ"ט ותהי על ראש דוד · ומאי טעמא כתיב שקוץ
דהא בשאר טעוון עממייא עע"ז כתיב אלהי העמים · אלהים אחרים · אל נכר אל
אחר · ובהאי אמר שקוץ חד · א"ל ובכל טעוון עממייא עע"ז הכי קרא לון קב"ה
דכתיב ותראו את שקוציהם ואת גלוליהם . ומה דאמר ויקח את עטרת מלכם דאיהו דברים כט
מלכום הכי הוא ודאי · אלא איתי הגתי עד דלא אתגייר כדין איהו תבר לה לההוא
עטרת דאיהו מלכום ההוא דיוקנא דחקיק עלה ופגים לה כדין איהו עבד לה היתר
לאתהני מנה והות על רישיה · ותא חזי שקוץ בני עמון חד חויא בשורטא הוה חקיק
על ההוא כתרא ובג"כ אקרי שקוץ זוהמא · רבי יצחק אמר הסירו את אלהי הנכר · אלין
שאר נשין דהוו מייתי בגווייהו כל ב נכוזבן דלהון ועל דא כתיב ויתנו אל יעקב את כל אלהי ב אומו' שלהם
הנכר אלין נשין כל נכוזבן וכל טעוון דדהבא וכספא ויטמון אותם יעקב בגין דלא
יתהנון

יתהנון מסטרא דע"ז כלל · תא חזי דיעקב גבר שלים בכלא הוה והוה מתדבק ביה
בקב"ה מה כתיב ונקומה ונעלה בית אל ואעשה שם מזבח לאל העונה אותי ביום צרתי
ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי מיד ויתנו אל יעקב · מכאן דבעי בר נש לשבחא לקודשא
בריך הוא ולאודאה ליה על נסין ועל טבאן דעבד עמיה הה"ד ויהי עמדי בדרך אשר
הלכתי · תא חזי בקדמיתא כתיב ונקומה ונעלה בית אל וגו' · אכליל בנוי בהדיה ולבתר
כתיב ואעשה שם מזבח ולא כתיב ונעשה דאפיק לון מכללא דא · מאי טעמא בגי
דעליה הוה מלה · יעקב אתקין תפלת ערבית ודאי ואיהו עבד מדבחא ועליה הוה מלה
ובגין דאיהו עבר כל אינון עקתין מן יומא דערק קמיה דאחוה דכתיב ויהי עמד
בדרך אשר הלכתי ואינון אתו לבתר לעלמא ועל דא לא אעיל לון בהדיה · רבי אלעז
אמר מכאן מאן דיתעביד ליה נסא איהו בעי לאודאה מאן דאכיל נהמא בפתורא איה
בעי לברכא ולא אחרא דלא אכיל מידי :

ויבן שם מזבח וגו' תא חזי כתיב ויבן שם מזבח ולא כתיב (בהאי מדבחן) דאסיק עליה
נכסין ועלוון אלא בגין דאתקין הוא דרגא דאתחזי לאתתקנא · מזבח ליי'
לאתתקנא דרגא תתאה לחברא ליה בדרגא עלאה וע"ד ויבן שם מזבח דא דרגא תתאה
ליי' דא דרגא עלאה · ויקרא למקום אל בית אל · שמא דא כשמא עלאה בגין דכד
אתנהרא כדין כאמה בתה וכלא חד · כי שם נגלו אליו האלהים בגין דאינון לא אשתכח
אלא בשכינתא דהא שבעין הוו דאינון משתכחי תדיר בהדי שכינתא ושבעין [א] קתדרא
סחרניה דשכינתא וע"ד כי שם נגלו אליו האלהים באתרא דא דאתגליא דהא כתיב
והנה יי' נצב עליו :

[א] כסאו' סביב השכינה והוא פמליא שלה

ויעל מעליו אלהים במקום אשר דבר אתו · רבי שמעון אמר מכאן דאתעביד
רתיכא קדישא בהדי אבהן · ותא חזי יעקב איהו רתיכא קדישא עלאה דקיימא
לאנהרא לסיהרא ואיהו רתיכא בלחודוי הדא הוא דכתיב ויעל מעליו אלהים · פתח
דברים ד ואמר כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כיי' אלהינו בכל קראנו אליו תא
חזי כמה אינון חביבין ישראל קמי קב"ה דלית לך עם ולישן בכל עמין עע"ז דעלמא
דאית ליה אלהא דישמע לון כמה דקב"ה זמין לקבלא צלותהון ובעותהון דישראל בכ
שעתא דאצטריך לון למשמע צלותא דאינון בעאן בגין הוא דרגא דלהון · תא חז
יעקב קרי ליה קב"ה ישראל דכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה
שמך ויקרא את שמו · מאן ויקרא דא שכינתא כד"א ויקרא אל משה · ויאמר ל
אלהים · לעיל אוקימנא ישראל דהא אשתלים בכלא כדקא יאות וכדין אסתלק
בדרגיה ואשתלים בשמא דא ועל דא ויקרא את שמו ישראל והא אתמר · רב
אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי בארחא אמר רבי יוסי לר' אלעזר ודאי הא דאמרת דיעקב
שלימא דאבהן איהו ואיהו אחיד לכל סטרין וקרא שמיה ישראל וכתיב לא יקרא שמך
עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך · וכתיב ויקרא את שמו ישראל · אמאי אהדר
קב"ה וקרא ליה יעקב בכמה זמנין וכלא קרון ליה יעקב כמלקדמין אי הכי מה
ישעיה מב ולא יקרא שמך עוד יעקב · א"ל שפיר קא אמרת · פתח ואמר יי' כגבור יצא
כאיש מלחמות יעיר קנאה האי קרא אוקמוה אבל ת"ח כגבור יצא גבור מבעי ליה
כאיש מלחמות איש מלחמות מבעי ליה אלא הא אתמר יי' בכל אתר רחמי איהו ודא
קב"ה

קב"ה יי' שמיה איהו דכתיב אני יי' הוא שמי ואמינן דלזמנין אתקרי שמיה אלהים ישעיה מב
וא דינא בכל אתר · אלא בזמנא דאסגיאו זכאין בעלמא יי' שמיה ואתקרי בשמא
רחמי · ובזמנא דאסגיאו חייבין בעלמא אלהים שמיה ואתקרי בשמא דאלהים · כך
זמנא דיעקב לא הוה בין שנאין ולא הוה בארעא אחרא קרי ליה ישראל וכד הוה בין
נאין או בארעא אחרא קרי ליה יעקב · א"ל עדיין לא אתיישבא מלה דכתיב לא יקרא
בא אנן קרינן ליה · ומאי דאמרת דכד הוה בין שנאין או בארעא אחרא קרי ליה יעקב ·
ת"ח כתיב וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען · הא לא הוה בארעא אחרא · ראשית לז
"ל הא בקדמיתא אתמר כמה דקב"ה לזמנין אתקרי יי' ולזמנין אתקרי אלהים
כי נמי לזמנין אקרי ישראל ולזמנין אקרי יעקב וכלא בדרגין ידיען · ומה דאתמר
א יקרא שמך עוד יעקב לאתישבא בשמא דא · א"ל אי הכי הא כתיב ולא יקרא שם יז
וד שמך אברם והיה שמך אברהם · א"ל התם כתיב והיה ועל דא קיימא בההוא
מא אבל הכא לא כתיב והיה · אלא כי אם ישראל יהיה שמך ולא כתיב והיה שמך
שראל · ואפי' בזמנא חדא סגי ליה כ"ש דלזמנין כך ולזמנין כך · וכד אתעטרו בנוי
כהני וליואי ואסתלקו בדרגין עלאין כדין אתעטר בשמא דא תדיר · עד דהוו אזלי
"ל רבי יוסי לרבי אלעזר הא אתמר דכד מיתת רחל נטלא ביתא מאן דאצטריך
אתתקנא בתריסר שבטין כדקא יאות אמאי מיתת רחל מיד · א"ל למהוי שכינתא
תעטרא כדקא יאות ולמהוי אם הבנים שמחה וביה שריא (נ"א) לנטלא ביתא ולאתתקנא
ע"ד בנימן הוה תדיר במערב ולא בסטרא אחרא וביה שריא לאתתקנא בתריסר שבטין
ביה שריא מלכותא דרקיעא לאשתמודעא בארעא · ורזא דא בכל שירותא דאתיא
אשתמודעא בקשיו איהו וע"ד אית ביה דינא דמותא ומתמן אתישבת · הכי כד בעא
אתתקנא ולנטלא ביתא אתעביד דינא ברחל ובתר כן אתתקנת לאתישבא כד בעא
אשתמודעא מלכותא בארעא שריא בדינא ולא אתישבת מלכותא בדוכתא כדקא יאות עד
אתעבר דינא בשאול לפום עובדוי ולבתר אתישבת מלכותא ואתתקנת · ת"ח כל שירותא
קיף ולבתר נייחא ברזא הדא שירותא תקיף דכל עלמא אתדן כל חד וחד לפום עובדוי
בתר נייחא סליחה וכפורי בגין דשירותא איהו משמאלא ועל דא דינוי תקיפין ולבתר
תער ימינא וע"ד הוי נייחא · ולזמנא דאתי זמין קב"ה לאתערא בנייחא על שאר עמין
כו"ם ולבתר יתתקף עלייהו בדינא קשיא הה"ד יי' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה ישעיה מב
ריע אף יצריח על אויביו יתגבר · יי' בקדמיתא דאיהו רחמי ולבתר כגבור ולא גבור ולבתר
איש מלחמות ולא איש מלחמות לבתר אתגלי תוקפא עלייהו ויתתקף לשיצאה לון דכתיב
ריע אף יצריח על אויביו יתגבר · וכתיב ויצא יי' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו זכריה יד
ביום קרב · וכתיב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו' : ישעיה סג

ויהי בצאת נפשה כי מתה ותקרא שמו בן אוני ואביו קרא לו בנימין · רבי יהודה
פתח ואמר טוב ה' למעוז ביום צרה ויודע חוסי בו · זכאה הוא מאן דבר נש נחום א
אתתקף ביה בקודשא ב"ה בגין דתוקפא דקודשא בריך הוא איהו תוקפא ואוקמוה ·
וב ה' כד"א טוב יי' לכל · למעוז דא הוא תוקפא דאית ביה ישועות דכתיב ומעוז תהלים קמה
שם כח

ישועות

ישועות מסיהו הוא · ביום צרה ביומא דעקו דעקין שאר עמין לישראל · תא חזי מה
משלי כד כתיב התרפית ביום צרה צר כחכה · מה התרפית מאן דאתרפי ידוי מקב״ה דלא
לאתתקפא ביה · והיך יתקף ב״נ ביה בקב״ה · יתקיף באורייתא דכל מאן דאתתקן
באורייתא אתתקף באילנא דחיי · כביכול יהב תוקפא לכנסת ישראל לאתתקפא ואי הוו
יתרפי מאורייתא מה כתיב התרפית אי איהו אתרפי מן אורייתא ביום צרה צר כחכה
ביומא דייתי ליה עקו כביכול דחיק לה לשכינתא דאיהו חילא דעלמא · ד״א צר כחכה
ת״ח בשעתא דבר נש אתרפי מאורייתא ואזיל בארחא דלא כשרא כמה בעלי דבב
זמינין ליה למהוי ליה קטיגורין ביומא דעקו · ואפילו נשמתיה דב״נ דאיהו חילא ותוקפ
דיליה איהו מארי דבבו לקבליה דכתיב צר כחכה בגין דאיהו צר לגביה · אמר רב
אבא בשעתא דב״נ אזיל בארחי דאורייתא וכל ארחוי מתתקנן כדקא יאות כמה סניגור
איוב לג קיימין עליה לאדכרא ליה לטב · פתח ואמר אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אל
להגיד לאדם ישרו ויחוננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר · הני קראי אי
לאסתכלא בהו · וכי לא אתגלי כלא קמי קב״ה דאיהו צריך למלאכא דיימא קמיה ט
או ביש · אלא ודאי אצטריך · דכד אית ליה לבר נש סניגורין לאדכרא זכו דידיה קמי
ולא אית ליה (לבר נש) קטיגורין כדין ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת מצאתי כפר
ת״ח בהאי קרא תשבח ברירא דמלה כתיב אם יש עליו מלאך אי לא כתיב יתיר יאו
הוא · אבל מלאך מליץ אחד מני אלף כתיב ומאן איהו · דא הוא מלאך דממנא עמי
תהלים צא דב״נ בסטר שמאלא דכתיב יפול מצדך אלף ודא הוא סטרא דשמאלא דכתיב בתרי
ורבבה מימינך · אבל אחד מני אלף דא הוא יצר הרע דאיהו אחד מאנון (דאיהו
אלף דהוו לסטר שמאלא בגין דאיהו סליק לעילא ונטיל רשו · וע״ד אי ב״נ אז
משלי יב בארח קשוט ההוא יצר הרע איהו עבד לו כמה דאתמר דכתיב טוב נקלה ועבד
כדין איהו סליק ואתעביד סניגורא ואמר קמי קב״ה זכו עליה דב״נ · כדין קב״
אמר פדעהו מרדת שחת · ועם כל דא לא אהדר בריקניא בגין דאתיהיב ליה אחר
לשלטאה עלוי וליטול נשמתיה מניה · בגין דאקדים חובוי דההוא בר נש ואיהי כפ
על האי הכ״ד מצאתי כפר למפדי ליה · ד״א מצאתי כפר ההוא זכו דאמרת אי
עליה כפר למפדי ליה דלא יחות לגיהנם ולא ימות וע״ד מבעי ליה לב״נ למיהך בארח
קשוט ובגין דיהא ליה ההוא קטיגורא סניגורא · כגוונא דא ישראל ביומא דכפור
דיהבי ליה שעיר ואתעסיקו בהדיה עד דאתהדר עבד להו וסליק וסהיד סהדותא קמ
שם כה קב״ה ואתעביד להו סניגורא · ועל דא אמר שלמה אם רעב שנאך האכילהו לח
ואם צמא השקהו מים · ועל האי יצר הרע אתמר · ובגין דא ביום צרה · כ
בר נש אתרפי מאורייתא כביכול דחיק ליה קב״ה בהדיה דההוא יצר הרע דאי
אתעביד קטיגורא · צר כח כה · צר כח כה בגין דאתקרב קמיה לקטרגא ואתחל
חילא · תא חזי טוב יי׳ למעוז ביום צרה · מאי ביום צרה דא יעקב כד את
עליה עשו לקטרגא ליה · ויודע חוסי בו כד אתא עליה עקו דדינא · ותא ח
לית מקטרגא אשתכח עליה דבר נש אלא בזמנא דסכנה ותא חזי בגין דיעקב את
נדריה דנדיר קמי קב״ה אתתקף דינא על ידא דמקטרגא דקטריג עליה דיעק

ויבא

נא דינא בשעתא דסכנה דהות רחל בה · אמר קמי קב"ה והא יעקב נדר נדריה
שלים והא איהו תקיף מכלא בעותרא ובבנין בכל מה דאצטריך ולא שלים נדריה
ר קמך ולא נסבת עונשא מניה מיד ותלד רחל ותקש בלדתה · מאי ותקש דאתקשי
א לעילא גבי מלאך המות ואתענש יעקב בהאי מאי טעמא בגין דכתיב [°]אם מִשְׁלֵי כב
לך לשלם למה יקח משכבך מתחתך · ועל דא מיתת רחל ואתמסר דינא על ידא
לאך המות · ותא חזי בשעתא דאתא עשו מה עבד · **וישם** את השפחות ואת
יהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים · מאי טעמא
ין דדחיל עלה דרחל דלא יסתכל ההוא רשע בשפירו דילה ולא יקטרג ליה עלה ·
מה כתיב ותגשנה השפחות הנה וילדיהן ותשתחוין ותגש גם לאה וילדיה וישתחוו ·
ין מקמי גוברין · אבל ברחל מה כתיב ואחר נגש יוסף ורחל יוסף מקמי אמיה
כו חפא עלה ועל דא כתיב [°]בן פורת יוסף בן פורת עלי עין · דאסגי גופיה וחפא בראשית מט
אמיה · עלי עין · עלי עינא דההוא רשע · והכא אתענש על ידא דיצר הרע
טרג בשעתא דסכנה · ואתענש יעקב על נדרא דלא שלים ודא קשיא ליה ליעקב
ל עקו דעברו עליה · ומנלן דבגיניה דיעקב הוה דכתיב [°]מתה עלי רחל · עלי שם מח
אי על דאחרית נדרי · ר' יוסי אמר כתיב [°]קללת חנם לא תבוא · ואוקמוה לו בוי"ו מִשְׁלֵי כו
י קללת צדיקא היא אפילו דלא אתכוון בה כיון דנפקא מפומיה נטל לה ההוא יצר
ע וקטרג בה בשעתא דסכנה · יעקב אמר [°]עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה · בראשית לא
ם על גב דאיהו לא הוה ידע נטיל לה להאי מלה ההוא שטן דאשתכח גבייהו תדיר
י נשא ועל דא תנינן לעולם לא יפתח בר נש פומיה לשטנא בגין דנטיל ההיא מלה
טרג בה לעילא ותתא כל שכן מלה דחכם או מלה דצדיקא ועל תרין אלין אתענשת רחל :
וַיְהִי *בצאת נפשה כי מתה · אמר רבי אבא וכי כיון דאמר ויהי בצאת נפשה לא קִנֵּס ב'
ידענא כי מתה אלא אצטריך בגין דלא אהדרת לגופא יתיר ומיתת רחל
ת גופא בגין דאית בני נשא דנפקי נשמתייהו ואהדרן לאתרייהו וכד"א [°]ותשב שמואל א ל
ו אליו · [°]ויצא לבם · [°]נפשי יצאה בדברו · [°]לא נותרה בו נשמה · אבל האי בראשית מב
קת נשמתה ולא אתהדרת לאתרה ומיתת רחל · ותקרא שמו בן אוני דקשיו שיר ה
ינא דאתגזר עלה ויעקב אהדר ליה וקשיר ליה לימינא בגין דמערב אצטריך לקשרא מלכים א יז
לימינא ואע"ג דאיקרי בן אוני מסטרא דדינא קשיא בן ימין איהו דהא בימינא
קשרת ואתקברת בארחא כמה דאתמר · האי אתגליא מיתתה וקבורתה אבל
ה לא אתגליא מיתתה וקבורתה · ואף על גב דהני ארבע אמהן רזא אית לון
א אוקמוה : **ויצב** יעקב מצבה על קבורתה אמר רבי יוסי מאי טעמא בגין
א אתכסיא אתרה עד יומא דזמין קודשא בריך הוא לאחייא מתייא · כמה דאתמר
היום · עד ההוא יומא ממש · רבי יהודה אמר עד יומא דתהדר שכינתא בגלותהון
שראל בההוא אתר כד"א [°]ויש תקוה לאחריתך נאם יי' ושבו בנים לגבולם · ודא ירמיה לא
מלה דאומי לה קודשא בריך הוא וזמינין ישראל כד יתובון מן גלותא לקיימא
ל ההוא קבורה דרחל ולמבכי תמן כמה דאיהי בכאת על גלותהון דישראל ועל דא
תיב [°]בבכי יבאו ובתחנונים אובילם וגו' · וכתיב [°]כי יש שכר לפעולתך · ובההיא שם שם

שעתא

שעתא זמינת רחל דאיהי בארחא למחדי בהו בישראל ועם שכינתא ואוקמוה חברייא:
ויהי בשכון ישראל בארץ ההיא וילך ראובן וישכב את בלהה פלגש אביו וישמע
ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר · רבי אלעזר אמר ויהי בשכון ישראל בארץ
ההיא דהא לאה ורחל מיתו ונטלא ביתא מאן דנטיל · והי סלקא דעתך דראובן אזל
ושכיב בהדה דבלהה · אלא כל יומא דלאה ורחל שכינתא שריא עלייהו והשתא
דמיתו שכינתא לא אתפרשת מן ביתא ושריא בביתא במשכנא דבלהה · ואף על גב
דשכינתא בעיא לנטלא ביתא כדקא יאות · אלמלא יעקב לא אשתכח בזווגא דכר
ונוקבא לא שריא שכינתא באתגליא בביתא ועל דא קיימא שכינתא במשכנא דבלהה ·
ואתא ראובן בגין דחמא דבלהה ירתא אתרא דאמיה אזל ובלבל ערסא ועל דקיימא
שכינתא עלה כתיב ביה וישכב את בלהה · ר׳ ייסא אמר דנאיס על ההוא ערסא ולא
חייש ליקרא דשכינתא ובגין כך לא אתפגים מחושבנא דשבטין ואתא קרא ועביד
חושבנא בגין כך כתיב בכר יעקב ראובן ואיהו עבד רישא דכל שבטין · ר׳ יהודה
הושע יד פתח ואמר כי ישרים דרכי יי׳ וגו׳ כל ארחוי דקב״ה כלהו ישרים וארחוי קשוט
ובני עלמא לא ידעין ולא משגיחין על מה אינון קיימין · ועל דא וצדיקים ילכו בם
בגין דאינון ידעין אורחוי דקוב״ה ומשתדלי באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא
איהו ידע ואזיל בהו דלא סטי לימינא ולשמאלא · ופושעים יכשלו בם · אלין אינון
חייבין דלא משתדלן באורייתא ולא מסתכלן בארחוי דקב״ה ולא ידעין לאן אורחי אזלין
ובגין דלא ידעי לאסתכלא ולא משתדלי באורייתא אינון כשלי בהו באינון ארחוי בהאי
עלמא ובעלמא דאתי · ת״ח כל בר נש דאשתדל באורייתא כד נפיק מהאי עלמא
נשמתיה סלקא באינון ארחין ושבילין (דאינון באורייתא) דאורייתא ואינון אורחין ושבילין
דאורייתא ידיען אינון ואינון דידעי ארחוי דאורייתא בהאי עלמא יהכון בהו בההוא
עלמא כד יפקון מהאי עלמא ואי לא אשתדלו באורייתא בהאי עלמא ולא ידעין ארחין
ושבילין כד יפקון מהאי עלמא לא ינדעון למיהך באינון ארחין ושבילין ויכשלון בהון
כדין יהך בארחין אחרנין דלאו אינון ארחין דאורייתא ויתערון ליה בכמה דינין ואתענש
משלי ו בהו · ומאן דאשתדל באורייתא מה כתיב בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך ·
בשכבך בקברא אורייתא תגור עליך מדינא דההוא עלמא · והקיצות כד קודשא בריך
הוא יתער רוחין ונשמתין לאחייא מתייא כדין היא תשיחך היא תהא סניגוריא על
גופא בגין דיקומון אינון גופין דאשתדלו באורייתא כדקא יאות ואלין אינון דיקומון
דניאל יב בקדמיתא לחיי עלמא כד״א ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו׳
ואלין אינון לחיי עולם בגין דאתעסקו בחיי עולם דאיהי אורייתא · ות״ח חזי כל אינון
דאשתדלו באורייתא ההוא גופא יתקיים ואורייתא תגין עליה מאי טעמא בגין
דההיא שעתא יתער קודשא בריך הוא חד רוחא דכליל מארבע רוחין וההוא רוחא
דכליל מארבע רוחין אזדמן לכל אינון דאשתדלו באורייתא לאחייא לון בהאי רוחא
א לקמן רלט ע״א בגין דיתקיים לעלמין · ואי תימא הא כתיב א מארבע רוחות בואי הרוח אמאי לא
יחזקאל ט אתקיימו דהא כלהו מיתו כמלקדמין · תא חזי ההוא זמנא דאוקים קב״ה על ידא דיחזקאל
אינון מתייא ההוא (זמני דאתא) רוחא אע״ג דהוה מארבע רוחייא לא נחית לקיימא
לון בקיומא אלא לאחזאה דזמין קב״ה לאחייא מתייא בההוא גוונא ולקיימא לון ברוחא
דאתכליל

אתכליל בהאי גוונא · ואע"ג דאהדרו גרמין בהאי שעתא כמה דהוו · קב"ה בעא
חזאה לכל עלמא דאיהו זמין לאחייא מתייא · (מה כתיב יחיו מתיך נבלתי יקומון ישעיה כו
דא ההוא רוחא דזמין לנחתא בהו בלדיקייא) (נ"א וע"ד ההוא רוחא דזמין לנחתא
הו בלדיקייא מה כתיב מארבע רוחות בואי הרוח רוחא דאתכלילת בארבע) בגין
קב"ה זמין לקיימא להו קיומא שלים בעלמא כדקא יאות ואינון דאשתדלו באורייתא
האי עלמא היא קיימא עליה דבר נש ואתעבידת סניגוריא קמיה דקב"ה · ר"ש
ר כל אינון מלין דאורייתא וכל ההיא אורייתא דאשתדל בה בר נש בהאי עלמא אינון
ין וההיא אורייתא קיימא קמי קב"ה ואמרת קמיה והיא ארימת קלין ולא אשתככת
הוא זמנא איהי תפיה ותימא כפום דאתדבק בר נש ואשתדל בהאי עלמא ועל דא
ון יקומון בקיומא שלים לחיי עלמא כדקאמרן ובג"כ כי ישרים דרכי יי' ולדיקים הושע יד
ו בם ופושעים יכשלו בם · רבי חייא פתח ואמר ועלי זקן מאד ושמע את אשר שמואל א ב
שון בניו לכל ישראל ואת אשר ישכבון את הנשים הלובאות פתח אהל מועד · וכי
ד דהכני יי' דיעבדון עבידתא דא והא מקדמת דנא אתמר ופרישת אורייתא ההוא
ה דלהון דכתיב כי נאלו האנשים את מנחת יי' · וכתיב ומשפט הכהנים את העם
איש זובח זבח וגו' וכתיב גם בטרם יקטירון את החלב ובא נער הכהן ואמר לאיש
בח תנה בשר ללות לכהן וגו' וכתיב ואמר לו כי עתה תתן ואם לא לקחתי בחזקה ·
ל דא ותהי חטאת הנערים גדולה מאד וגו' · וכל דא לא הוו נטלין אלא מאינון
קין דהוו להו לכהני למיכל מניה ועל דהוה קליל קרבני' בעינייהו אתענשו · והכא
ר את אשר ישכבון את הנשים הלובאות · אלא ח"ו דהוו עבדו עבירה דא כ"ש באתרא
ישא ההוא דלא יקומון כל ישראל ויקטלון להון · אלא בגין דהוו מעכבי לון לאעלא
קדשא ומאן בידהון דלא לאעלא למצלי צלותא עד דקורבני' אתעבידו בגין דאינון לא
תין קרבנין למיטל חולקא מנייהו ובג"כ מעכבין לון · ובג"כ אינון נשין הוו בעאן
ייכו לאעלא תמן ועל דא כתיב את אשר ישכבון את הנשים דמעכבי לון כדקאמרן ·
ונא דא וישכב את בלהה חס ושלום דאיהו שכב עמה אלא בגין דעכב לה לשמשא
בוי שמושא דמלוה ודא הוא בלבולא דערסא ועבד לקביל שכינתא עבידתא דא דבכל
ר דשמושא דמלוה אשתכח שכינתא שריא על ההוא אתר ואשתכח תמן ומאן דגריס
בלא שמושא דמלוה גריס דיסתלק שכינתא מעלמא ועל דא כתיב כי עלית משכבי ראשית מט
יך אז חללת יצועי עלה · ובגין דא כתיב וישכב את בלהה פלגש אביו
מע ישראל ויהיו בני יעקב שנים עשר כלהו הוו במניינא ולא גרע מזכותא
ון כלום · רבי אלעזר אמר מ"ט בקדמיתא ישראל ולבתר יעקב דכתיב וישמע
אל ויהיו בני יעקב שנים עשר · אלא כד אתא ראובן ובלבל ההוא ערסא אמר
תריסר שבטין הוו ליה לאבא לקיימא בעלמא ולא יתיר והשתא בעי לאולדא
ן דילמא אנן פגימין דאיהו בעי לאולדא אחרנין כמלקדמין מיד בלבל ההוא
סא ואתעכב ההוא שמושא כאילו עבד קלנא לגבי שכינתא דשריא על ההוא
סא ועל דא כתיב וישמע ישראל דהא בשמא דא אסתלק גו תריסר דאתכשיין
ינון תריסר נהרי אפרסמונא דכיא · ויהיו בני יעקב שנים עשר אלין תריסר
טין דשכינתא אתתקנת בהו ומאן אינון אלין דאורייתא אהדרת ועביד לון חושבנא

כמלקדמין

כמלקדמין כלהו קדישין כלהו אתחזיין לגבי שכינתא לאסתכלא בקדוש' דמאריהון דהיא
עבד ההוא עובדא לא ייתי ראובן במניינא · ועם כל דא אתענש דאתנטל בכורתיה
ד"ה א ה מניה ואתיהיב ליוסף כד"א °ובני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור ובחללו יצועי
דניאל ב אביו נתנה בכורתו ליוסף · ת"ח °ליהוי שמיה דאלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די
כל מעבדוהי קשוט וארחתיה דין וכל מה דאיהו עביד כלא איהו בחכמתא עלאה ·
ת"ח כמה גרים עובדא דבר נש דהא כל מאי (מאן) דאיהו עביד כלא אתרשים וקיימא
קמי דקב"ה דהא יעקב בשעתא דעאל לגבה דלאה כל ההוא ליליא רעותיה ולביה הוה ברחל
דחשיב דרחל איהי ומההוא תשמישא וטפה קדמאה ומההו' רעות' אתעברת לאה ואוקמוה ·
דהא אלמלא דיעקב לא ידע לא יסתליק ראובן בחושבנא · ועל דא לא אסתלק בשמא
ידיעא אלא שמיה סתם ראובן · ועם כל דא אהדר עובדא לאתריה כמה דההוא
רעותא קדמאה אתעבידת ברחל ההוא רעותא אתהדרת בה דהא בכרותיה אהדרת
ליוסף בוכרא דרחל אתר דרעותא הות ברחל וכלא סליק באתריה בגין דכל עובדוי
דקב"ה כלהו קשוט וכו' · רבי חזקיה אשכחיה יומא חד לרבי יוסי [א] דהוה מסטמיך
ספסינא גו קטרי דנורא והוה סליק קטורא דתננא לעילא · א"ל אלו קטור' דתננא
דקרבנא דהוה סליק על גבי מדבחא הוה סליק תדיר כי האי גוונא לא שריא רוגזא
שיר ג בעלמא וישראל לא אתגלו מעל ארעא · פתח רבי יוסי ואמר °מי זאת עולה מן המדבר
כתימרות עשן מקוטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל · מי זאת עולה ת"ח בזמנא דהוו
שמות יג אזלי במדברא שכינתא אזלא קמייהו ואינהו הוו אזלי אבתראה דכתיב °ויי' הולך
לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם וגו' · ובג"כ כתיב
ירמיה ב °כה אמר יי' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר וגו' · ושכינתא
הות אזלא וכלהו ענני יקר בהדה · וכד הוה שכינתא נטלא הוו נטלין כמה דכתיב
שמות מ °ובהעלות הענן מעל האהל ואחרי כן יסעו בני ישראל וגו' · וכד איהי סלקא ההוא
עננא סלקא עד לעילא וכל בני עלמא חמאן ושאלי ואמרי מי זאת עולה מן המדבר
כתימרות עשן ההוא עננא דשכינתא אתחזיא עשן מ"ט איהי עשן בגין דנורא דאדליק
אברהם ויצחק בריה הוה אחיד בה ולא אעדי מינה וכד אתאחדת ההוא נורא בגווה
הוה סליק עננא (נ"א תננא) ועם כל דא מקטרת מר ולבונה · מאי מקטרת מתקטרת
בתרין סטרין אחרנין · עננא דאברהם לימינא עננא דיצחק לשמאלא · מכל אבקת
רוכל דא יעקב · דבר אחר דא יוסף הצדיק בגין דארונא דיוסף הוה אזיל לגביה אמאי
רוכל בגין דהוה רכיל לאחוי לגביה דאבוי · דבר אחר אמאי רוכל אלא מה חנוני דא
[ב] קטירי דקוסטרי ואבקי דפולמי כלהו בידיה הכי נמי יוסף איהו קיומא דאורייתא
בגין דאיהו קיים לה בגין דכל פקודי אורייתא מתקשרן בנטירו דברית קדישא
ועל דא שכינתא מתקטרא באברהם יצחק ויעקב ויוסף כחדא איזון ודיוקנא חדא
בראשית לז להו בדא הוא דכתיב °אלה תולדות יעקב יוסף · ובגין כך מכל אבקת רוכל
בגין דמאתר דנהרא דנגיד ונפיק אשתקייא כלא ונהירו כל אנפין · ותא חזי כד הוו
ישראל בארעא והוו מקריבין קרבנין כלהו הוו מתקרבין לגבי קודשא בריך הוא כדקא יאות
וכד קרבנא אתעביד ותננא סליק בארח מישר כדין הוו ידעי דתננא דמדבחא אדליק

בוצינא

א שהיה נשען ויושב מסקדרה שהיה מבשל בו אצל האש ויצא העשן בגחלי רתמים ועי"ז היה עולה העשן למעלה ור"ל שהזכיר בקיטו' בעשן הזה ענין הקיטור עשן של הקרבת הקטורת אשר על ידו מתקשרים עליונים ותחתוני' כאחד

ב קשרים של עשבים ואבק מכל מ'י רפוא' שכולם בכל בידו

בוצינא דאתחזיא לאדלקא וכל אנפין נהירין [א] ובוצינן דלקין · ומיומא דאתחריב בי
מקדשא לית לך יומא ויומא דלית ביה זעימו ורוגזא כד"א ואל זועם בכל יום ואתפרש (תהלים ז)
חדוה מעילא ומתתא וישראל אזלין בגלותא ואינון ברשו דטעון אחרנין וכדין אתקיים קרא
דכתיב ועבדת שם אלהים אחרים וכל דא למה בגין דכתיב תחת אשר לא עבדת את (דברים כח)
יי' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל · מאי מרוב כל · הכא מרוב כל והתם בחסר כל (שם)
עד דיתער קב"ה ויפרוק לון מביני עממיא כמה דאת אמר ושב יי' אלהיך את שבותך (שם ל)
ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך יי' אלהיך שמה · וכתיב אם יהיה נדחך בקצה
השמים משם יקבצך וגו': **ואלה** תולדות עשו הוא אדום · תא חזי בחיי יצחק לא
אתמנון בנוי דעשו כמה דאתמנון בנוי דיעקב דהא עד לא מית יצחק אתמנון אבל בעשו
מה כתיב ויגוע יצחק וימת ויאסף אל עמיו זקן ושבע ימים ויקברו אותו עשו ויעקב בניו
בתריה מה כתיב ואלה תולדות עשו הוא אדום · מאי טעמא בגין דהא בחולקיה ובאחסנתיה
ועדביה לאו איהו אלא יעקב ובנוי · ובגין כך יעקב ובנוי אינון חולקיה דקב"ה ועאלין
בחושבנא · אבל עשו דלאו איהו בחולקא דבסטר דמהימנותא עביד חושבניה לבתר דמית
יצחק ואתפרש חולקיה לאתר אחרא · ת"ח לבתר דמית יצחק ועשו אתפרש לסטריה מה
כתיב ויקח עשו את נשיו וגו' מפני יעקב אחיו דשבק ליה ליעקב קרן וריוח שעבודא
דמצרים וארעא וזבין ליה חולקיה מן מערתא דכפלתא ואזל ליה מן ארעא ומן מהימנותא
ומחולקיה דאזל ליה מכלא · תא חזי כמה הוה חולקיה דיעקב טבא בכלא בגין דלא
אשתאר עשו בהדיה ואתפרש מניה ואזל ליה לחולקיה ולעדביה ואשתאר יעקב אחיד
באחסנת אבוי ובאחסנת אבהתוי ועל דא וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו · מאי מפני
יעקב אחיו דלא בעא חולקיה ואחסנתיה ועדבא דמהימנותא דיליה זכאה חולקיה דיעקב
עליה כתיב כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו: **ואלה** המלכים אשר מלכו בארץ (דברים לב)
אדום לפני מלך מלך לבני ישראל · רבי ייסא פתח ואמר הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה (עובדיה א)
מאד · ת"ח כד עבד קב"ה עלמא ופלג ארעא לשבעה תחומי פליגין לקבל שבעין רברבין
ממנן וקב"ה פליג לון לשבעין עמין כל חד וחד כדקא חזי ליה כד"א בהנחל עליון גוים (דברים לב)
בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים ומכלהו רברבן ממנן דאתמסרו לשאר עמין לא אית
בהו בזוי קמיה כממנא דעשו · מ"ט בגין דסטרא דעשו סטרא מסאבא איהו וסטרא
דמסאבא איהו קלנא קמי קב"ה [ב] מאינון דרגין זעירין דבתר ריחיא סריקתא דקוסטרי
שומקי קא אתיא ועל דא הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד · דכתיב על גחונך (בראשית ג)
תלך ועפר תאכל כל ימי חייך · מאד כד"א ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה ·
ת"ח בדרגין תתאין אית דרגין על דרגין כלהו משניין דא מן דא · וכלהו [ג] דרגין קטירין
אלין וקשירין אלין באלין ומלכו אתפרש דא מן דא ומלכו אתקשר במלכו · דא עייל ודא
נפיק אחידן בקטרא חדא הוה קטרא משתתא חדא ליה ותלת תלת קטרין להויא משתת'
כל קטרא וקטרא חד עטרא ובכל עטרא ועטרא חד [ד] קפסורא ואתמנא בעטורא
לעילא ואתמנא ונחית לתתא עד דאתקשרו ביה ככביא ומזלי כל חד וחד אתפרש ביה חד
ככבא

א ונרות דולקי' הוא רומז אל הארת השפע בעולם

ב מאותן מדרגו' השפלי' שאחר הרחים שהם ממונים פחותים שוטרי הדין שנרמז בתוקף האדמימות משם אחיזתם ומלת סריקתא

זה תרגומו של הנשים רקי' גוזרין סריקין ומלה קוסטרי פי' של שוטר והוא מענין קוסטינר כמ"ש לעיל בכמה מקומות:
ג מדרגות דבוקים יחד והוא מענין קיטוף ודיבוק: ד שלטון אחד והוא מענין קפסירי דעלמא שפי' שלטוני עולם:

ככבא וחד מזלא וכל ככביא זמינין אינון באינון דרגין דלעילא · ועל דא כל דרגא
ודרגא אתעטר באתרין ידיען כדקא חזי · וכד מתפרשן דרגין אשתכח [א] קטורא
דפוסתקא עד דאתקשרא בסטרא דאתחזי לון וסטרי דדרגי מסאבי דאינון בסטר
שמאלא כלהו מתפרשן לכמה ארחין ושבילין מסטרי גבורן סומקן · ובג"כ תליין גבורן
לתתא לאלף אלפין ורבו רבבן ועל דא הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד כדקאמרן ·
ת"ח ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום · בארץ בסטרא דדרגא דיליה דאיהו דרגא
דעשו דכתיב עשו הוא אדום וכלהו קאתו מסטרא דרוח מסאבא · לפני מלך מלך לבני
ישראל · בגין דאינון דרגין דקיימין בי *תרעי לתתא קדמאי ובג"כ אמר יעקב יעבר
נא אדני לפני עבדו · בגין דדרגין דיליה קדמאין אינון לאטלא ובגין כך לפני מלך מלך
לבני ישראל דעד כען לא מטא זמנא דמלכו שמיא לשלטאה ולאתאחדא בבני ישראל
ובג"כ אמר יעבר נא אדני לפני עבדו · וכד שלימו אלין דרגין בקדמיתא לבתר
אתער מלכו שמיא לשלטאה על תתאי · וכד שרא שרא בזעירא דכל שבטין דאיהו
תהלים סח בנימן כד"א °שם בנימן צעיר רודם וגו' · וביה שארי לאתערא מלכותא לבתר אתא
ישעיה מד מלכותא באתריה ואתקיים בדוד *דלא תעדי לעלמין · רבי חייא פתח ואמר °ועתה
שמע יעקב עבדי וישראל בחרתי בו · כה אמר יי' עושך ויוצרך מבטן יעזרך אל
תירא עבדי יעקב וישורון בחרתי בו · תא חזי כמה אבטח לון קב"ה לישראל בכמה
אתר (ד"א ל"ג בגין) למזכי לכו לעלמא דאתי דהא לא אתרעי למולקיה לכל עם
ולישן בר לישראל בלחודוי · ובג"כ יהב לון אורייתא דקשוט · למזכי בה ולמנדע ארחוי
דקב"ה בגין דירתון ארעא קדישא · דכל מאן דזכי בהאי ארעא קדישא אית ליה
שם ס חולקא לעלמא דאתי כד"א °ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ · והא אתמר תלת
דרגין הכא בקדמיתא יעקב ולבתר ישראל ולבתר ישורון · ת"ח יעקב הא אוקמוה
ישראל אוף הכי נמי · ואע"ג דדרגין אינון חד ישורון אמאי אקרון ישראל בשמא דא ·
איוב לג אלא ישראל וישורון כלא חד · ישורון כד"א °ישור על אנשים · בגין דנטיל שורה להאי
סטרא ולהאי סטרא ובגין אינון תרין שורין אקרי ישורון ודא הוא ישראל · ישראל
על דנטיל רבו ותוקפא מכלא ישראל (ס"א ישורון) על אינון חולקי תרין סטרין תרין
שורין כדקא אמרן וכלא חד ואינון שמהן כלהו סלקי לחד · יעקב עבדי זמנין דאיהו
עבד כעבדא דאית ליה פקודא דמאריה ולמעבד רעותיה · וכן ישראל בחרתי בו ·
ישעיה מג לאשראה עליה וכלא ברזא עלאה איהו כתיב °בוראך יעקב ויוצרך ישראל · וכתיב כה
אמר יי' עושך כל אלין דרגין סלקין לחד והא אתמר · בורא"א · יוצ"ר · עוש"ה · וכלהו
דרגין אלין על אלין וכלהו חד · זכאה חולקהון דישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל עמין
ירמיה י עעכו"ם בגין דכלהו כתיב °הבל המה מעשה תעתועים בעת פקדתם יאבדו ·
ישעיה ב בשעתא דקב"ה זמין לבערא לון מן עלמא וישתאר הוא בלחודוי כד"א °ונשגב יי' לבדו
שם מא ביום ההוא · רבי יהודה פתח ואמר °אל תיראי תולעת יעקב מתי ישראל אני עזרתיך
נאם יי' וגואלך קדוש ישראל · ת"ח כל עמין עעכו"ם דעלמא קב"ה יהב לון לממנן שלטנין
מיכה ד ידיען כמה דאתמר וכלהו אזלי בתר אלהיהון כמה דכתיב °כי כל העמים ילכו איש
בשם אלהיו וכלהו אושדין דמין ומגיחין קרבא גזלין וקטלין ומנאפין ואתערבי
בהמס

א קשר הגרעין של פרי שאלין כי פוסתקא הו פי' של גרעינין שבפרי הענין שכתוב בגיטין בפ' מי שאחזו אי פוסתקא דנשדור ע"ש ורמז כ"ן אל השתלשלות נשיש' האצילו' כנודע

(נ"א בינו)

(נ"א ביסודה)

מה עובדין לבים ואתתקפו בחילהון לאבאשא וישראל לית לון תוקפא וחילא לנצחא
בר בפומהון כתולעתא דא דלית לה תוקפא וחילא אלא בפומא ובפומא מתבר כלא
דא אקרון ישראל תולעת · תו אל תירא תולעת יעקב מה תולעת לית לבריה
למא א כהאי תולעת דמשי ב דסיסטרא דמנה נפקי כל לבושי יקר טיסטרי דמלכין א כתולעת כזה שעושה משי
תר זרע זרעין ומית ולבתר מההוא זרעא דאשתאר מניה אתקיים כמלקדמין והא ב שעושין ממנו
בו בקיומא · כך ישראל איכון כהאי תולעת דאע״ג דמתין יתהדרון ויתקיימון בעלמא מלבושי נכבדים
לקדמין והא אתמר (ד״א ל״ג דכתיב) כי כחמר ביד היוצר כן אתם בידי בית ירמיה יח
ראל · מאי כחמר אלא דא הוא חמר דההוא זכוכית דאע״ג דאתבר אתתקן ואית
תקנה כמלקדמין · מתי ישראל דא אילנא דחיי דבגין דישראל איכון אתדבקו
ילנא דחיי בגין כך יהא חיין להון ויקומון מעפרא ויתקיימון בעלמא · ויהון לעם
למפלח ליה לקב״ה כד״א לקרא כלם בשם יי׳ ולעבדו שכם אחד · רבי אלעזר ורבי צפניה ג
ק הוו אזלי בארחא ומטא זמנא דק״ש וקם ר׳ אלעזר וקרא ק״ש וצלי צלותיה לבתר
ר ליה רבי יצחק והא תנינן דעד לא יפוק בר נש לארחא אבעי ליה לנטלא רשו
אריה וצלי צלותיה · אמר ליה בגין דכד נפיקנא לא הוה זמן צלותא ולא מטא זמנא
״ש השתא דשמשא נהיר צלינא אבל ג עד לא נפקנא לארחא בעינא בעותא מניה ג קודם שיצאתי לדרך
מלכנא ביה אבל צלותא דא לא צלינא דהא הנא אשתדלנא באורייתא מפלגות
יא וכד אתא צפרא עד כען לא הוה עדנא לצלי צלותא בגין דההיא שעתא דקדרותא
פרא אשתכח אתתא משתעיא בבעלה ואיכון ברזא כחדא דבעיא איהי למיהך למשכנא
ולמתהא דיתבי בהדה ובגין כך לא בעי ליה לבר נש למפסק מלייהו דמתחברן
דא ולאעלא מלה אחרא בינייהו · והשתא דנהיר שמשא הוא עדן צלותא לצלאה
ה דאוקמוה דכתיב ייראוך עם שמש · מהו עם שמש לנטרא נהורא דשמשא בהדן תהלים עב
נהרא לה דהא ירחא בהדי שמשא אצטריך ולא לאפרשא לון · וכד לא נהיר יממא
הוא ירחא בהדי שמשא וצריכא לחברא לון כחדא · ודא הוא עם שמש · אזלו
מטו חד בי חקל · יתבו · זקפו עינייהו וחמו ליה לטורא דהוו סלקי ברומיה בריין
מיין · דחיל רבי יצחק אמר ליה רבי אלעזר אמאי דחילת · אמר ליה חמינא דהאי
רא איהו תקיף וחמינא אלין בריין דאיכון משניין ודחילנא דלא יקטרגו לן · א״ל מאן
חיל מחטאוי דבידיה אית ליה למדחל · תא חזי לאו אלין מאינון בריין תקיפין דהוו
משתכחין בטוריא · פתח ואמר

אלה בני צבעון ואיה וענה וגו׳ הוא ענה אשר מצא את הימים וגו׳ האי קרא אוקמוה
אבל ת״ח לאו אלין איכון דכתיב בהו האימים לפנים ישבו בה וגו׳ ובני עשו דברים ב
מוס וגו׳ · אבל אלין דקאמר קרא אשר מצא את הימים במדבר ימם כתיב · אלין הוו
ין משניין דכד הוה אתרך קין מעל אפי ארעא כדכתיב הן גרשת אותי היום מעל בראשית ד
האדמה ומפניך אסתר · וכתיב וישב בארץ נוד ואוקמוה · משני בנוי בסטרא *דרוחין ויקרא טו ע״ב
עולין ומזיקין ואלין קיימו דהא כד בעא לאתקדשא יומא דשבתא אתברון מההוא סטרא
ין קיימין ד טסירין (נ״א טהירין) בלא גופא ואלין לאו איכון מיומא דשבתא ולא ד רוחות בלא גוף
לא שתיתאה ואשתארו אלין תרין יומין בהו בספקא ובגין כך לא אתקיימו לא

מהאי

מהאי ולא מהאי · ואזלו ואתפשטו בההוא סטרא דקין ואגלימו בההוא סטרא ולא
אתגלימו לאתקיימא ואקרון ימ"ם חסר דלא אתקיימו לא ביומא דא ולא ביומא דא
ואתחזון לבני נשא ואיהו אשכח לון ואולפי ליה לאייתאה ממזרין לעלמא ואינון אזלי
ביני טוריא וקיימין בגופא זמנא חדא ביומא ולבתר מתפשטי מניה · תא חזי ענה דא
איהו ממזרא הוה דאתא לבעון על אמיה ואוליד ממזרא ודא אתא מסטרא דרוח
מסאבא דאתדבק ביה · ובג"כ אשכח לון והוו אולפי ליה כל זינין דסטר מסאבא בג"ד ·
ות"ח אלין אינון וכמה אחרנין מתפרשן אלין מאלין כלהו אתיין מההוא סטרא ואזלי
במדברא ואתחזון תמן בגין דמדברא אתר חרוב ואיהו בי מותבא דלהון · ועם כל
דא כל ב"נ דאזיל באורחוי דקב"ה ודחיל ליה לקב"ה לא מסתפי מנייהו · אזלו ועאלו
בטורא · אמר רבי יצחק כגוונא דא כל אינון טורין חרובין אתר בי מותבא דלהון ·
תהלים קכא א"ל הכי הוא וכל אינון דמשתדלי באורייתא עלייהו כתיב יי' ישמרך מכל רע ישמור
שם קיא את נפשך יי' ישמר צאתך ובאך מעתה ועד עולם · פתח רבי אלעזר ואמר הללויה
אודה יי' בכל לבב בסוד ישרים ועדה האי קרא אוקמוה אבל ת"ח דוד מלכא כל
יומוי הוה משתדל בפולחנא דקב"ה והוה קם בפלגות ליליא ומשבח ומודה בשירין
ותושבחן בגין לאתתקנא דוכתיה במלכו דלעילא דכד אתער רוח צפון בפלגות ליליא
הוה ידע דקב"ה בההיא שעתא יתער בגנתא דעדן לאשתעשע עם צדיקיא ואיהו הוה
קם בההיא שעתא ואתגבר בשירין ותושבחן עד דסליק צפרא · בגין דכד קב"ה אשתכח
בגנתא דעדן הא אוקימנא דאיהו וכל צדיקיא דבגנתא כלהו צייתין לקליה כדכתיב
שיר ח החברים מקשיבים לקולך השמיעני · ולא עוד אלא דחוטא דחסד משיך עליה ביממא
תהלים מב כמה דאתמר דכתיב יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי · ולא עוד אלא דאינון
מלין דאורייתא דאיהו אמר כלהו סלקין ומתעטרין קמי קב"ה ובג"כ דוד מלכא הוה
משתדל בליליא בפולחנא דמאריה · ת"ח הללויה בכל אינון שירין ותושבחן דקאמר
דוד הא תנינן · דלעילא מכלהון הוא הללויה ואוקמוה · מאי טעמא בגין דכליל שמא
ושבחא כחדא · מאי שמא ושבחא שמא דא י"ה · שבחא מאן איהו · אלא דא כ"י דאיה
שם פג (הלל בגי' ה"ס שהוא אדני) מתקנא שבחא תדיר לקב"ה ולא אשתככת כד"א אלהים
אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל · בגין דסדורא דשבחא איהי מסדרת ומשבחת
תדיר לגביה · ובג"כ שמא ושבחא כחדא · אודה יי' בכל לבב · כמה דאוקמוה ביצ
דברים ו הטוב וביצר הרע בגין דאינון משתכחי תדיר לגביה דב"נ כד"א בכל לבבך ואוקמוה
בסוד ישרים (ועדה) אלין אינון ישראל דכל דרגין בהו מתעטרן · כהני וליואי · צדי
תהלים פב וחסידי · ישרים ועדה כד"א נצב בעדת אל · ואינון רזא דקב"ה אתעטר בהו
ובגין כך בעי ב"נ לשבחא ליה לקב"ה תדיר בגין דאיהו אתרעי בשירין ותושבחן ומא
שם צא דידע לשבחא ליה לקב"ה כדקא יאות קב"ה קביל צלותיה ושזיב ליה הה"ד אשגבהו כ
שם לב ידע שמי וגו' ארך ימים וגו' · פתח ר' יוסי ואמר אתה סתר לי מצר תצרני רני פל
תסובבני סלה · אתה סתר לי דא קב"ה דאיהו סתרא ומגן לב"נ דאזיל באורחי דאוריית
ואיהו אסתתר בצלא דגדפוי דלא יכלין לאבאשא ליה · מצר תצרני · מעילא ומתתא
לעילא אית ליה לבר נש מארי דבבו · לתתא · אוף הכי נמי ומאן איהו דא יצר הר

דאיהו

דאיהו צר לעילא וצר לתתא · ואלמלא יצר הרע לא אשתכח מארי דבבו לב"נ בעלמא
בג"כ מצר תצרני · רני פלט תסובבני סלה · יסובבני סלה מבעי ליה מאי תסובבני
אלין אינון שירין דאית בהו דרגין נהללה · תסובבני בהו לשזבא לי בארחא והאי קרא
איהו כסדרא ואיהו למפרע מהאי גיסא ומהאי גיסא · תא חזי באלין שירין ותושבחן
דקאמר דוד אית בהון רזין ומלין עלאין ברזי דחכמתא בגין דכלהו ברוח קדשא אתאמרו
דהוה שרא רוח קודשא עליה דדוד והוה אמר שירתא ובג"כ כלהו ברזי דחכמתא
אתאמרו · פתח ר' אלעזר ואמר °דחה דחיתני לנפול ויי' עזרני · דחה דחיתני · דחה תהלים קיח
דחוני מבעי ליה מאי דחה דחיתני אלא דא סטרא אחרא דדחיא ליה לב"נ תדיר
ובעי לדחייא ליה ולאסטאה ליה מעם קב"ה ודא הוא יצה"ר דאשתכח לגביה דב"נ
תדיר ולקבליה אהדר דוד ואמר דחה דחיתני לנפול בגין דאיהו הוה אשתדל לגביה
בכל אינון עקתין לאסטאה ליה מעם קב"ה ועליה אמר דוד דחה דחיתני לנפול בגיהנם ·
ויי' עזרני דלא אתמסרנא בידך · ועל דא אית ליה לבר נש לאזדהרא מניה בגין דלא
ישלוט עליה · וקב"ה כדין נטיר ליה בכל ארחוי דכתיב °אז תלך לבטח דרכך ורגלך משלי ג
לא תגוף · °בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל · וכתיב °וארח צדיקים כאור שם ד שם
נגה הולך ואור עד נכון היום · אמר רבי יהודה זכאין אינון ישראל דקב"ה נטיר לון
בעלמא דין ובעלמא דאתי דכתיב °ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ · ברוך יי' ישעיה ס
לעולם אמן ואמן :

פרשת וישב יעקב

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען · רבי חייא פתח ואמר °רבות רעות תהלים לד
צדיק ומכלם יצילנו יי' ת"ח כמה מקטרגין אית ליה לב"נ מיומא דקב"ה
יהב ביה נשמתא (ד"א ל"ג לב"נ) (לאתקיימא) בהאי עלמא דכיון דנפיק ב"נ לאוירא
דעלמא מיד אזדמן לאשתתפא בהדיה יצר הרע · כמה דאתמר דכתיב °לפתח בראשית ד
חטאת רובץ וגו' · וכדין אשתתף בהדיה יצר הרע · ות"ח דהכי הוא דהא
בעירי מיומא דאתילידו כלהו נטרי גרמייהו וערקין מן גו נורא ומן כל אתרין
בישין · ובר נש מיד אתי לארמא גרמיה גו נורא בגין דיצר הרע שארי בגויה
ומיד אסטי ליה לארחא בישא ואוקימנא דכתיב °טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן קהלת ד
וכסיל אשר לא ידע להזהר עוד · טוב ילד דא הוא יצר טוב דהוא ילד מיומין זעירין
עמיה דב"נ דהא מתליסר שנין ואילך (עמיה) כמה דאתמר · ממלך זקן וכסיל · ממלך
דא הוא יצר הרע דאיהו אקרי מלך ושליט בעלמא על בני נשא · זקן וכסיל
דאיהו זקן ודאי כמה דאוקמוה דכד אתיליד ב"נ ונפיק לאוירא דעלמא איהו
אזדמן

מראה מקום

א מהגהות בחשך והוא מלבון סתם בפ' הבונה שפי' הגיבם — אזדמן עמיה דב"נ וע"ד איהו מלך זקן וכסיל · אמר לא ידע להזהר עוד להזהיר לא כתיב
אלא להזהר·בגין דאיהו כסיל ועליה אמר שלמה ע"ה וכסיל בחושך הולך דהא [א] מסוסיתא
דחשך קא אתיא ולית ליה נהורא לעלמין · רבי שמעון אמר ת"ח כתיב טוב ילד מסכן
תהלים לז — וחכם מאן ילד מסכן כמא אוקמוה ואתמר דאיהו יצר טוב · אבל טוב ילד הה"ד [ט] נער
הייתי גם זקנתי ודא הוא נער דאיהו ילד מסכן דלית ליה מגרמיה כלום · ואמאי
אקרי נער בגין דאית ליה חדתו דסיהרא דמתחדשא תדיר ותדיר איהו ילד מסכן
כמה דאמרן · וחכם בגין דחכמה שריא ביה · ממלך זקן דא הוא יצר הרע כמה
דאתמר דהא מן יומא דהוה לא נפק ממסאבותיה לעלמין ואיהו כסיל דכל ארחוי
איהון לארח בישא ואזיל וסטי לבני נשא ולא ידע לאזדהרא ואיהו אתי עם ב"נ
ב בעלילות [ב] — בתסקופין בגין לאסטאה לון מארח טבא לארח בישא · ת"ח על דא אקדים עם בר
נש ביומא דאתיליד בגין דיהימנין ליה דהא כד אתי יצר טוב לא יכיל ב"נ למהימנא
ליה ודמי עליה כמטולא כגוונא דא תנינן מאן הוא רשע ערום דא הוא מאן דאקדים
משלי יח — לאטענא מלוי לקמי דיינא עד לא ייתי חבריה מארי דדינא · כד"א [ט] צדיק הראשון בריבו
בראשית ג — וגו' כגוונא דא (הוא נ"א האי) רשע ערום כד"א [ט] והנחש היה ערום והוא אקדים ושרי
עמיה דב"נ עד לא ייתי חבריה לאשראה עליה · ובגין דאיהו אקדים והא אטעין
טענתיה עמיה כד אתי חבריה דאיהו יצר הטוב אבאיש ליה לב"נ בהדיה ולא יכיל
לזקפא רישיה כאילו אטעין על כתפיה כל מטולין דעלמא בגין ההוא רשע ערום
קהלת ט — דאקדים עמיה וע"ד אמר שלמה [ט] וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים בגין
דהא אקדים אחרא וע"ד כל דיינא דקביל מבר נש מלה עד לא ייתי חבריה כאילו
מקבל עליה טעוות אחרא למהימנותא אלא ובא רעהו וחקרו ודא הוא ארח דב"נ
זכאה דהא ב"נ זכאה דא הוא דלא הימין לההוא רשע ערום דיצר הרע עד דייתי
חבריה דאיהו יצר טוב · ובגין דא בני נשא איהון כשלין לעלמא דאתי · אבל ההוא
תהלים לד — זכאה דאיהו דחיל למאריה כמה בישין סביל בהאי עלמא בגין דלא יהימן ולא ישתתף
בההוא יצר הרע וקב"ה שזיב ליה מכלהו הה"ד [ט] רבות רעות צדיק ומכולם יצילנו
יי' · רבות רעות לצדיק לא כתיב אלא צדיק בגין דקב"ה אתרעי ביה · ובג"כ קב"ה
אתרעי בההוא ב"נ ושזיב ליה מכלא בהאי עלמא ובעלמא דאתי זכאה חולקיה ·
ת"ח כמה בישין עברו עליה דיעקב בגין דלא יתדבק בההוא יצר הרע ויתרחק
איוב ג — מחולקיה ובג"כ סביל כמה עונשין כמה בישין ולא שקיט · פתח ואמר [ט] לא שלותי ולא
שקטתי ולא נחתי ויבא רגז · ת"ח כמה בישין סבלין לדיקיא בהאי עלמא בישין על
בישין כאבין על כאבין בגין למזכי לון לעלמא דאתי · יעקב כמה סביל בישין על בישין
תדיר כד"א לא שלותי בביתא דלבן ולא יכילנא לאשתזבא מניה ולא שקטתי מעשו מכאבות
צערא דצער לי ההוא ממנא דיליה ולבתר דהילו דעשו · ולא נחתי מן דינה ומן שכם ·
ויבא רגז דא רוגזא וערבוביא דיוסף דאיהו קשיא מכלהו מגו רחימותא דיעקב לגבי
שמות ו — דיוסף דאיהי רזא דברית עאל במצרים בגין דלבתר כתיב [ט] ואזכור את בריתי לאשתכחא
שכינתא (נ"א שמש) תמן בהדיה · **וישב** יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען ·

רבי

רבי יוסי פתח הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי ישעיה נז
מפני הרעה נאסף הצדיק · הצדיק אבד בזמנא דקב"ה אשגח בעלמא ולא הוה עלמא
כדקא יאות ואזדמן דינא לשריא על עלמא כדין קב"ה נטיל זכאה דאשתכח בינייהו
בגין דיהרי דינא על כלהו אחרנין ולא ישתכח מאן דיגין עלייהו דהא כל זמנא דזכאה
שארי בעלמא דינא לא יכיל לשלטאה על עלמא · מנלן ממשה דכתיב ויאמר להשמידם תהלים קו
לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו וגו' · ובגין כך קב"ה נטיל לזכאה מבינייהו וסליק
ליה מעלמא וכדין אתפרע וגבי דיליה סופיה דקרא כי מפני הרעה נאסף הצדיק עד
דלא ייתי רעה לשלטאה על עלמא נאסף הצדיק (ד"א כי מפני הרעה נאסף עד לא
ושלוט הרעה בעלמא) · ד"א כי מפני הרעה דא יצה"ר · ת"ח יעקב שלימו דאבהן הוה
ואיהו קאים לקיימא בגלותא אבל מגו דאיהו צדיק אתעכב דינא דלא שלטא בעלמא
דהא כל יומי דיעקב לא שרא דינא על עלמא וכפנא אתבטלת ואוף הכי ביומי דיוסף
דאיהו דיוקנא דאבוי (כיון דאיהו מית מיד) לא שרא גלותא (דינא על עלמא) בגין דאיהו
אגין עלייהו כל יומוי כיון דאיהו מית מיד שרא עלייהו גלותא כד"א וימת יוסף וגו' · שמות א
וסמיך ליה הבה נתחכמה לו · וכתיב וימררו את חייהם בעבודה קשה בחמר ובלבנים
וגו' · כגוונא דא בכל אתר דשריא זכאה (על) בעלמא בגיניה קב"ה יגין על עלמא וכל
זמנא דאיהו קיים דינא לא שריא על עלמא והא אתמר · ת"ח וישב יעקב בארץ
מגורי אביו מאי מגורי אביו כד"א מגור מסביב דכל יומוי הוה דחיל והוה בדחילו : ירמיה ו

וישב יעקב בארץ מגורי אביו · רבי אלעזר אמר דאתקשר ויתיב בההוא אתר
דאתאחיד בחשך · ארץ מגורי אביו דייקא בארץ כנען · אתקשר אתרא
באתריה · מגורי אביו דא דינא קשיא · בארץ מגורי אביו כמה דאתמר ההוא דינא
רפיא דאיהי ארץ דאתאחיד מן דינא קשיא וביה אתישב יעקב ואתאחיד ביה (והכיא
ארץ איהי אספקלריא דלא נהרא) : **אלה** תולדות יעקב יוסף וגו' · בתר דאתישב
יוסף ביעקב ואזדווג שמשא בסיהרא כדין שרא למעבד תולדות ומאן איהו דעביד
תולדות אהדר ואמר יוסף דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק איהו עביד תולדות בגין דלא
פסקין מימוי לעלמין ואיהו עביד תולדות בהאי ארץ ומניה נפקין תולדות לעלמא
דהא שמשא אע"ג דאתקרב בסיהרא לא עביד איבין בר ההוא דרגא דאקרי לדי"ק ויוסף
איהו דרגא דיעקב למעבד איבין ולא פקא תולדין לעלמא ובגין כך כתיב אלה תולדות יעקב
יוסף אלה תולדות יעקב יוסף כל מאן דהוה מסתכל בדיוקנא דיוסף הוה אמר דדא
הוא דיוקנא דיעקב · ת"ח דבכלהו בני יעקב לא כתיב אלה תולדות יעקב ראובן · בר יוסף
דדיוקנא דמי לדיוקנא דאבוי · בן שבע עשרה שנה · א"ר אבא רמז ליה קב"ה דהא כד
אתאביד מניה יוסף בן שבע עשרה שנין הוה וכל אינון יומין דאשתארו דלא חמא
ליה ליוסף הוה בכי על אינון שבע עשרה שנין וכמה דהוה בכי עליה קודשא בריך
הוא יהב ליה שבע עשרה שנין אחרנין דאתקיים בארעא דמצרים בחדו ביקרא
ובשלימו דכלא · בריה יוסף הוה מלכא וכל בנוי קמיה הוו · אינון שבע עשרה
שנין הוו חיין לגביה ובג"כ בן שבע עשרה שנה הוה איהו כד אתאביד מניה · רבי
חייא פתח ואמר לכן אנשי לבב שמעו לי חלילה לאל מרשע ושדי מעול · כי פעל איוב לד

אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו · ת"ח כד ברא קב"ה עלמא עבד ליה על דינא
ועל דינא אתקיים וכל עובדין דעלמא אינון קיימין בדינא בר דקב"ה בגין לקיימא עלמא
ולא יתאביד פריש עליה רחמי ואינון רחמי מעכבי לדינא דלא ישיצי עלמא וע
רחמי אתנהיג עלמא ואתקיים בגיניה · ואי תימא דקב"ה עביד דינא בבר נש בלא
דינא הא אתמר דכד דינא שריא עליה דבר נש כד איהו זכאה בגין רחימותא דקב"ה
ביה איהו כמה דאתמר · דהא קב"ה רחים עליה ברחימו לקרבא ליה לגביה מתב
גופא בגין לשלטאה נשמתא וכדין אתקריב בר נש לגביה ברחימו כדקא יאות · ונשמתא
שלטא וגופא אתחלש ובעיא גופא חלשא ונפשא תקיפא דאתתקף בתקיפו וכדין איה
רחימא דקב"ה כמה דאמרו חברייא יהב קב"ה לצדיק צערא בעלמ' דין בגין למזכי ליה לעלמא
דאתי · וכד נשמתא חלשא וגופא תקיפא איהו שנאיה דקב"ה דלא אתרעי ביה לא
יהיב ליה צערא בהאי עלמא אלא אורחוי מתתקן והוא בשלימו יתיר בגין דאי עבד
צדקה או טיבו קב"ה משלם ליה אגריה בהאי עלמא ולא יהוי ליה חולק בההוא עלמא
דברים ז ודא הוא דתרגם אונקלוס [ט]ומשלם לשונאיו וגו' ומשלם לשנאוהי טבוון דאינון וגו
(איהו) · ובג"כ ההוא זכאה דאתבר תדיר איהו רחימא דקב"ה והני מלי כד בדק ולא
אשכח חובא בידיה דאתענש עליה · הכא אית לאסתכלא בכמה סטרין חד דהא
חמינן דשכינתא לא שריא באתר עציבו אלא באתר דאית ביה חדוה · אי חדוה ליה
מלכים ב ג ביה לא שרי שכינתא בההוא אתר כד"א [י]ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן ותהי
(יד ס') עליו * רוח אלהים דהא שכינתא ודאי לא שריא באתר עציבו · מנלן מיעקב דבגין
דהוה עציב עליה דיוסף אסתלקת שכינתא מניה · כיון דאתא ליה חדוה דבשורת
דיוסף מיד ותחי רוח יעקב אביהם · הכא בהאי זכאה דאתבר כיון דאיהו חלשא ואתבר
במכאובין אן הוא חדוה דהא איהו בעציבו ולית עמיה חדוה כלל · וחד דהא חמינ
כמה רחימין הוו לצדיקיא קמי קב"ה ולא אתברו במרעין ולא במכאובין ולא אתחלש
גופא דלהון לעלמא אמאי לאו אלין כאלין דאלין אתברו ואלין קיימי בגופייהו כדקא
יאות · וא"ת דהא אלין דקיימו בקיומא כדקא יאות · בגין דאינון צדיקי בני צדיק
אינהו כמה דאוקמוה ואלין אחרנין צדיקי ולאו בני צדיקי · הא קא
חמינן צדיקי בני צדיקי דהא אבוי דדין זכאה בר זכאה ואיהו זכאה אמאי אתבר גופיה
איוב לד במכאובין וכל יומוי בצערא · אלא הכא רזא איהו דהא כל עובדוי דקב"ה בקשוט וזכו [פ]כ
פועל אדם ישלם לו וכארח איש ימציאנו · אשכחנא בספרי קדמאי רזא חדא ולגביה רז
אחרא חד דאיהו תרין דהא אית זמנין דסיהרא איהי בפגימו ושרייא בדינא ושמש
לא אסתכל גבה ובכל זמנא ובכל שעתא אית לה לאפקא נשמתין לבני נשא כמ
דלקטא בקדמיתא ואפיקת לון השתא בזמנא דאיהי קיימא בדינא האי מאן דנקיט ל
בההוא זמנא ליהוי תדיר בגריעותא ומסכנותא אזלא לגביה ואתבר תדיר בדינא כל יומ
דב"נ בין חייבא בין זכאה בר דצלותא בטיל כל גזרי דינין ויכיל לסלקא בצלותא וההוא זמנ
דקיימא הוה דרגא בשלימו וההוא נהר דנגיד ונפיק אשתמש בה כדין ההוא נשמת' דנפק
ואתדבקת ביה בההוא ב"נ ההוא ב"נ אשתלים בכלא בעותרא בבנין בשלימו דגופא וכלא בנ
ההוא

כהוא מזלא דנגיד ונפיק ואתחבר בכהוא דרגא לאשתלמא ביה ואתברכא מניה ועל
דא כלא במזלא תליא מלתא · ועל דא תנינן בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא
אלא במזלא תליא מלתא · דהא בזכותא לאו איהו אלא עד דאשתלימא ואתנהיר מן
מזלא ובג"כ כל אינון דאתברו בהאי עלמא ואינון זכאי קשוט כלהו אתברו בהאי עלמא
ואתדנו בדינא מ"ט בגין דההוא נפשא גרמא להו ועל דא חייס עלייהו קב"ה לעלמא
דאתי · רבי אלעזר אמר כל מה דעביד קב"ה בדינא איהו בגין לדכאה לההיא נפשא
לאייתאה לה לעלמא דאתי (ובגין כך קב"ה כל עובדוי) (נ"א בגין דכל עובדוי דקב"ה)
אינון בדינא וקשוט ובגין לאעברא מניה ההוא זוהמא דקבילת בהאי עלמא וע"ד אתבר
ההוא גופא ואתדכיאת נפשא ובגין כך קב"ה עביד לההוא זכאה דיסבול יסורין ומכאובין
בהאי עלמא ויתנקי מכלא ויזכה לחיי עלמא · ועל דא כתיב יי' צדיק יבחן ודאי והא
אתמר · ר"ש פתח אך אל הפרכת לא יבא ואל המזבח לא יגש כי מום בו ולא יחלל
את מקדשי כי אני יי' מקדשו · אך אל הפרכת לא יבא · ת"ח בההיא שעתא דההוא נהר
דנגיד ונפיק אפיק כל אינון נשמתין ואתעברת נוקבא [א] כלהו קיימין לגו בקורטא דלגו
בכיסו קורט' · וכד סיהרא אתפגים בההוא סטרא דהויא בישא כדין כל אינון נשמתין
דנפקין אע"ג דכלהו דכיין וכלהו קדישין הואיל ונפקו בפגימו בכל אינון אתרי דמטו אינון
נשמתין כלהו אתברו ואתפגימו בכמה צערין בכמה כאבין ואלין אינון (נשמתין ואחרין)
(נ"א נשמתין דאתרין דפגימו) דאתרעי בהו קב"ה לבתר דאתברו ואע"ג דנשמתין בעליבו
ולא בחדוון · רזא דמלה שריין כגוונא דלעילא גופא אתפגים · ונשמתא לגו כגוונא
דלעילא ודא כגוונא דדא ובג"כ אלין אינון דבעיין לחדותי בחדותא דסיהרא ועל
אלין כתיב והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני
אמר יי' · כל בשר ודאי דאלין יתחדתון בכלא · ובעיין לחדותי בחדותא דסיהר' ואלין
אינון [ב] בשותפותא חדא בסיהרא פגימין בההוא פגימו דילה · ובג"כ איהי שריא
בגוויהו תדיר דלא שבקא לון כד"א ואת דכא ושפל רוח וכתיב קרוב יי' לנשברי לב ·
לאינון דסבלי עם סיהרא ההוא פגימו אינון קריבין לה תדיר ועל דא להיות לב
נדכאים באינון חיים דאתיין לה לאתחדתא יהא לון חולקהון אינון דסבלי עמה יתחדתון
עמה · ואלין אקרון יסורין של אהבה · של אהבה אינון ואלו מניה דההוא בר נש של
אהבה אינון דאתפגם נהורא של אהבה זוטא דאתדחיא מאהבה רבה · בג"כ אלין אינון
חברים משותפים בהדה · זכאה חולקהון בעלמא דין ובעלמ' דאתי דאינון זכו להאי למהוי
חברים בהדה עלייהו כתיב למען אחי ורעי וגו' · פתח ואמר הנה ישכיל עבדי ירום
ונשא וגבה מאד · זכאה חולקהון דצדיקיי' דקב"ה גלי לון ארחי דאוריית' למהך בהו · ת"ח
האי קרא רזא עלאה איהו · הנה ישכיל עבדי ואוקמוה · אבל ת"ח כד ברא קב"ה עלמא עבד
לה לסיהרא ואזער לה נהורא דהא לית לה מגרמה כלום ובגין דאזעירת גרמה אתנהרא
בגין שמשא ובתוקפא דנהורין עלאין ובזמנא דהוה בי מקדשא קיים ישראל הוו משתדלין
בקורבנין ועלוון ופולחנין דהוו עבדין כהני וליואי וישראלי בגין לקשרא קשרין ולאנהר' נהורין ·
לבתר דאתחרב בי' מקדשא אתחשך נהורא וסיהרא לא אתנהירת מן שמשא ושמשא

א כולם פותרי' לפי' כמלבוש וכסוי שלפנים בתואר הבית הפנימי ושם הנשמו' יושבו' בהיכל המלך ומלת קורטא פירוש בית כי כן תרגומו של הממלאים בתיהם כסף די' מליין קורטייהו' סימא :

תהלים יא
ויקרא כא
ישעיה סו
ב התקונים קד'
שם נז
תהלים לד
שם קכב
ישעיה נב

אסתלק מנה ולא אתגהרא ולית לך יומא דלא שלטא ביה לווטין ולערין וכאבין כמה דאתמר·
ובההוא זמנא דמטי זמנא דסיהרא לאתנהרא מה כתיב הנה ישכיל עבדי עליה דסיהרא
אתמר· הנה ישכיל עבדי דא הוא רזא דמהימנותא· הנה ישכיל דאתער אתערותא
לעילא כמאן דארח ריחא ואתי לאתערא ולאסתכלא· ירום מסטרא דנהורא עלאה
ישעיה ל דכל נהורין· ירום כד"א ולכן ירום לרחמכם· ונשא מסטרא דאברהם· וגבה מסטרא
דיצחק· מאד מסטרא דיעקב· ואע"ג דאוקמוה וכלא חד ברזא
דחכמתא בההוא זמנא יתער קב"ה אתערותא עלאה לאנהרא לה לסיהרא כדקא
שם יאות כד"א והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת
הימים ובג"כ יתוסף בה רוח עלאה· ובג"כ יתערון כדין כל אינון מיתיא דאינון ג
עפרא ודא הוא עבדי רזא דמפתחן דמאריה בידיה כד"א (אל עבדו זקן ביתו וכד"א)
בראשית כד ויאמר אברהם אל עבדו· דא סיהרא כמה דאתמר· מטטרו"ן דאיהו עבד שליחא
תהלים לז דמאריה· זקן ביתו כד"א נער הייתי גם זקנתי· המושל בכל אשר לו· בגין דכ
גוונין אתחזון ביה ירו"ק וחוו"ר וסומ"ק· שים נא ידך תחת ירכי דא הוא לדיי
רזא דמלה קיומא דעלמא· דהא כדין האי עבד ממנא ברזא עלאה לאחייא לון לדייר
עפרא ויתעביד שליחא ברוחא דלעילא ולאתבא רוחין ונשמתין לאתרייהו לאינון גופ
ס"א דאתאכלו *דאתבלו ואתרקבו תחות עפרא· ואשביעך ביי' אלהי השמים· ואשביעך מאי ואשביען
לאתלבשא ברזא דשבע נהורין עלאין דאינון רזא דשלימו עלאה· אשר לא תקח אשה דל
הוא גופא דתחות עפרא דאית ליה קיומא לאקמא מעפרא דכל אינון דאתקברו בא
ישעיה כו וזכו לאתקברא בארעא דישראל אינון יתערון בקדמיתא כמה דאוקימנא דכתיב יחי
מתיך בקדמיתא אלין מתין דארעא דישראל נבלתי יקומון אינון מתין דשאר ארעאן
ועל דא לאינון גופיהון דישראל דאתקברו תמן ולא לגופי דשאר עמין עעכו"ם
דאסתאבא ארעא מינייהו· ועל דא אשר לא תקח אשה לבני. מאי לבני דכל נשמתי
דעלמא דנפקי מההוא נהר דנגיד ונפיק אינון בנין לקב"ה ועל דא אשר לא תקח
אשה דא גופא· לבני דא נשמתא· מבנות הכנעני אלין גופין דעמין עעכו"ם דזמי
איוב לח קב"ה לנערא לון מארעא קדישא כד"א וינערו רשעים ממנה· כמאן דמנער טליתא
מזוהמא דילה· כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ארצי דא היא ארעא קדישא דאיהו קדמאה
לכל שאר ארעין כמה דאתמר· (ועל דא כי אל ארצי דא ארעא קדישא דאיהו דילי
בין כל שאר ארעין דפליג לון לממנן אחרנין) וע"ד כי אל ארצי ואל מולדתי כיון דאמ
אל ארצי מהו ואל מולדתי אלא אל ארצי כמה דאתמר (מהו) ואל מולדתי אלין אינו
ישראל· ת"ח מה כתיב ויקח העבד כמה דאתמר· עשרה גמלים אלין אינון עשרה דרגי
דהאי עבד שלטא עלייהו כגוונא דלעילא· מגמלי אדניו דאינון כההוא גוונא ממש כמ
דאתמר והאי עבד שלטא ואתתקן בהו· וכל טוב אדניו בידו כל ההוא טיבו רוחין עלאי
דנפקי מגו אינון נהורין ובוצינין עלאין· וכל טוב אדוניו ההוא שמושא דשמשא דאתמשכא בנ
בסיהרא· ויקם וילך אל ארם נהרים דא אתר דארעא קדישא דבכת תמן רחל כד חריב ב
מקדשא· ויברך הגמלים מחוץ לעיר אל באר המים לאתתקפא חילהא בתוקפהא כדקא
יאות· עד לא תיעול לאקמא לון לאינון גופין· לעת ערב· מאי לעת ערב· דא ערב שבת
דאיהו

דאיהו זמנא דאלף שתיתאה · לעת ערב כד"א ועלעבודתו עדי ערב וכתיב כי ינטו תהלים קד ירמיה ו
צללי ערב · לעת צאת השואבות דהוא זמנא דזמינין למיקם ולאחייא בקדמיתא מכל
שאר בני עלמא אינון דשאבי מימוי דאורייתא (ושאבין) בגין דאתעסקו לשאבא ממימי
דאורייתא ואתתקפו באילנא דחיי ואינון יפקון בקדמיתא דאילנא דחיי גרמא לון דיקומון
בקדמיתא כמה דאתמר · ובנות אנשי העיר יוצאות מאי יוצאות כד"א וארץ רפאים ישעיה כו
תפיל דזמינא ארעא למפלט מנה כל רוחין דאינון בגווה ועל דא כתיב יוצאות ·
לשאוב מים לנטלא נשמתא ולקבלא לה כדקא יאות מתקנא מאתרה כדקא חזי ·
והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ושתה · בגין דהא אתמר דכל אינון
נשמתין דעלמא דאתקיימו בהאי עלמא ואשתדלו למנדע למריהון ברזא דחכמתא
עלאה איהי סלקת ואתקיימת בדרגא עלאה על כל אינון דלא אתדבקו ולא ידעו
אינון אתקיימון בקדמיתא ודא הוא שאלתא דקאים ההוא עבד למנדע ולמשאל
במה אתעסקת ההיא נשמתא בהאי עלמא · ואמרה אלי גם אתה שתה אנת בעי
למשתי ולאשקיא בקדמיתא ובתרך וגם לגמליך אשקה · בגין דכל אינון שאר רתיכין
אע"ג דאשקיין מהאי דרגא כלהו אשקיין מפולחנא דצדיקייא דידעי פולחנא דמאריהון
כדקא יאות · דצדיקייא ידעי לספקא לכל דרגא ודרגא כדקא יאות · ועל דא וגם
לגמליך אשקה ודאי היא האשה אשר הוכיח יי' לבן אדוני · ודאי ההיא (ס"א באתערותא
דצלותא דילי) איהו גופא דאזדמן לההיא נשמתא עלאה · תא חזי דהא אתמר דתיאובתא
דדכורא לגבי נוקבא עביד נשמתא ותיאובתא דנוקבא לגבי דכורא סלקא ואתערב
בהדה דלעילא ואתכליל דא בדא ועביד נשמתא ובגין כך היא האשה דא הוא גופא
ודאי דאיהו זמינא להוא רעותא דנשמתא דנפקא מן דכורא ואינון גופין זמינין
לאתערא בקדמיתא כדקאמרן ולבתר דאלין יקומון כל אחרנין דבשאר ארעא
ויתקיימון בקיומא שלים ויתחדתון בחדתותא דסיהרא ויתחדש עלמא כמלקדמין וכדין
כתיב בההוא זמנא ישמח יי' במעשיו · ובגין כך הנה ישכיל עבדי לאהדרא נשמתין תהלים קד
כל חד וחד לאתריה · ירום ונשא וגבה מאד מסטרא דכל אינון דרגין עלאין כדקאמרן ·
כאשר שממו עליך רבים כן משחת מאיש מראהו ותארו מבני אדם · תא חזי דהא
אתמר דכד אתחרב בי מקדשא ושכינתא אתגלי בגו ארען נוכראין פירוש מה כתיב
הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון כלהו בכו על דא וקשירו בכיה ואבלא ישעיה לג
וכל דא על השכינתא דאתגלייא מאתרה וכמה דאיהי משתניא מכמה דהות אוף
הכי בעלה לא נהיר נהוריה ואשתני מכמה דהוה דכתיב חשך השמש בצאתו ועל דא שם יג
כתיב כן משחת מאיש מראהו · ד"א כן משחת מאיש מראהו מהאי עבד דאשתני שם נב
דיוקניה וגווניה מכמה דהוה · ד"א כן משחת מאיש מראהו כד"א אלביש שמים שם נ
קדרות ושק אשים כסותם · דהא מיומא דאתחרב בי מקדשא לא קיימו שמיא
בנהורא דלהון · ורזא דמלה ברכאן לא שריין אלא באתר דאשתכחו דכר ונוקבא
אוקמוה כד"א זכר ונקבה בראם ויברך אותם · ובגין כך משחת מאיש מראהו · ודא בראשית ה
הוא כמה דכתיב הצדיק אבד · אבוד או נאבד לא נאמר אלא אבד דלא שריין ברכאן ישעיה נז
אלא באתר דאשתכחו דכר ונוקבא כחדא כמה דאתמר בגין דא בההוא זמנא לא אשתכח

דכורא

דכורא בהדה וכדין כל אינון נשמתין דנפקי כלהו הוו לבתר שעתא מכמה דהוו בזמנא
דשמשא אתחבר בסיהרא כמה דאתמר · ועל דא · **אלה** תולדות יעקב יוסף וגו׳ ·
ואתמר · והוא נער בגין דלא מתפרשן לעלמין צדי״ק וצד״ק כחדא אינון כמה דאיהי
אתקריאת בשמא דדכורא הכי נמי אתקרי איהו בשמא דילה דכתיב והוא נער את
בני בלהה ואת בני זלפה בכלהו קיימא לנהרא לון כדקא יאות ולאשתעשעא לון בהדוה
דיליה דכלהו ענפין וכלהו עלין כלהו אתברכן בהדוה דיליה · אלה תולדות יעקב יוסף
כמה דאתמר דכל דיוקנא דיעקב הוה ביה ביוסף וכן מה דאירע לדא אירע לדא
ותרווייהו כחדא אזלי ודא הוא רזא דאת ו״ו דאזלי תרווייהו כחדא בגין דאינון רזא
חדא ודיוקנא חדא : **ויבא** יוסף את דבתם רעה כלא אוקמוה דהוה אמר לאבוי
עלייהו דהוו אכלי בישרא מגו עלי חיין כד אינון חיין · ויבא יוסף את דבתם רעה וכי כלא
במגינא הוו אינון בני שפחות הכי הוו מזלזלין בהון בני לאה והכי הוו אכלין אבר
בראשית ט׳ מן החי והוו עברין על פקודא דמאריהון דהא פקיד על בני נח פקודא דא כד״א אך
בשר בנפשו דמו לא תאכלו ואינון הוו אכלי ליה ועברין על פקודא דמאריהון · אלא
יוסף הוה קאמר · ועל דא אתענש · רבי יהודה אמר את דבתם רעה כמה דאוקמוה
דיהבי עינייהו בבנות ארעא והא הוא דבתם רעה לינקא לכל אינון דרגין דלא קדישין
(ד״פ ל״ג ע״ג) דאתיין מסטרא מסאבא ·

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקונים הוא לו ועשה לו כתנת פסים ·
ישעיה כו רבי אלעזר פתח ואמר לך עמי בא בחדריך וסגור דלתך בעדך חבי
כמעט רגע עד יעבור זעם · לך עמי בא בחדריך · תא חזי כמה קב״ה רחים לון לישראל
ובגין רחימותא דלהון דרחים לון על כל עמין עעכו״ם אזהר לון ובעי לנטרא לון בכל מה
דאינון עבדין · תא חזי תלת זמנין אית ביומא דדינא שריא בעלמא וכד אתי ההוא
זמנא מבעי ליה לבר נש לאזדהרא ולאסתמרא דלא יפגע ביה ההוא דינא ואינון זמני
ידיען והא אוקמוה בגין דהא כד סליק צפרא אברהם אתער בעלמא ואחיד ליה
(נ״א במינה) לדינא לקבלא ליה בהדיה ובפירושא דתלת שעי *קמייתא נטיל דינא מאתרי׳
לאתערא ביה ביעקב עד דאתער לצלותא דמנחה דהדר דינא לאתריה ואתער דינא
דלתתא לאתקשרא בדינא דלעילא דהא כדין אתקשר דינא בדינא ובעי לאזדהרא
גל״ס ג *תו כד דינא אתער בעלמא ומותא אשתכח במתא לא ליבעי ליה לבר נש למיהך
יחידאי בשוקא וכא אוקימנא מלי אלא בעי לאסגרא גרמיה דלא יפוק לבר כמה
דאוקמוה בנח דאסגר גרמיה בתיבותא דלא ישתכח קמי מחבלא · ועל דא לך עמי
בא בחדריך אסגר גרמך וסגור דלתך בעדך דלא יתחזי קמיה דמחבלא · חבי כמעט
רגע עד יעבור זעם דבתר דאעבר דינא לית ליה רשו למחבלא לחבלא · תא חזי
דקב״ה בגין רחימותא דאיהו רחים לון לישראל וקריב לון לגביה כל שאר עמין
עכו״ם שנאין לון לישראל בגין דאינון מתרחקין וישראל קריבין · ותא חזי בגין
רחימותא דרחים יעקב ליוסף יתיר מאחוי אע״ג דכלהו הוו ליה אחין מה כתי׳
ויקנאו אותו אחיו כל שכן עמין עכו״ם לישראל · תא חזי כמה גרים ליה ההוא
רחימותא דרחים ליה יתיר דגרם ליה דאתגלי מאבוי ואתגלי אבוי בהדי׳ וגרם לון גלות

ולבתהם

בכינתא דאתגליא בינייהו ואע"ג דאתגזירת גזרה ואוקמוה דבגין כתנת פסים דעבד
ליה יתיר מה כתיב ויראו אחיו: **ויחלום** יוסף חלום וגו' רבי חייא פתח ואמר
ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם יי' במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו · במדבר יב
ת"ח כמה דרגין לדרגין עבד קב"ה וכלהו קיימי דא על דא דרגא על דרגא דא לעילא מן דא
וכלהו ינקין אלין מן אלין כדקא חזי לון אלין מימינא ואלין משמאלא וכלהו אתמנן
אלין על אלין כלא כדקא יאות · ת"ח כל נביאי דעלמא כלהו ינקי מסטרא חדא מגו
תרין דרגין ידיעין ואינון דרגין הוו אתחזיין בגו אספקלריאה דלא נהרא דכתיב
במראה אליו אתודע מאן הוא מראה כמה דאתמר (ד"א ל"ג דמראה) חיזו דכל גוונין
אתחזיין בגווה ודא היא אספקלריאה דלא נהרא בחלום אדבר בו דא הוא חד משתין
בנבואה כמה דאוקמוה ואיהו דרגא שתיתאה מההוא דרגא דנבואה ואיהו *דרגא קצו א
גבריאל דממנא על חלמא והא אתמר · ת"ח כל חלמא דאיהו כדקא יאות מהאי
דרגא קא אתיא ועל דא לית לך חלמא דלא יתערבון עמיה מלין כדיבין כמה דאוקימנא ·
ובג"כ מנייהו קשוט ומנייהו כדיבן ולית לך חלמא דלא אית ביה מהאי גיסא ומהאי
גיסא ובגין דאית ביה בחלמא כלא כדאמרן כל חלמין דעלמא אזלין בתר פשרא דפומא
אוקמוה דכתיב ויהי כאשר פתר לנו כן היה מ"ט בגין דאית ביה בחלמא כדיבו בראשית מא
קשוט ומלה שלטא על כלא ובג"כ בעי חלמא פשרא טבא · רבי יהודה אמר בגין
כל חלמא מדרגא דלתתא איהו ודבור שלטא עליה ובג"כ כל חלמא אזלא בתר פשרא ·
פתח ואמר בחלום חזיון לילה בנפול תרדמה על אנשים בתנומות עלי משכב · אז איוב לג
גלה אזן אנשים ובמוסרם יחתום · ת"ח כד סליק בר נש לערסיה מבעי ליה לאמלכא
עליה מלכותא דשמיא בקדמיתא ולבתר יימא חד פסוקא דרחמי ואוקמוה חברייא ·
בגין דהא כד בר נש נאים על ערסיה הא נשמתיה נפקא מניה ואזלא ושטיא לעילא
כל חד וחד כפום ארחיה והכי סליקת כמה דאתמר מה כתיב בחלום חזיון לילה כד
בני נשא שכבי בערסייהו ניימין ונשמתא נפקת מנייהו הה"ד בתנומות עלי משכב אז
גלה אזן אנשים וכדין קב"ה אודע לה לנשמתא בההוא דרגא דקיימא על חלמא אינון
מלין דזמינין למיתי על עלמא או אינון מלין כפום אינון הרהורין דלביה בגין דבר נש
טיל ארחא דתוכחי דעלמא בגין דהא לא מודעין ליה לבר נש בעוד דאיהו קאים
בתוקפא דגופא (נ"א דרוחא) כדקאמרן אלא מלאכא אודע לנשמתא ונשמתא לבר
נש וההוא חלמא איהו מלעילא כד נשמתין נפקין מגופי וסלקין כל חד וחד כפום
ארחיה · וכמה דרגין על דרגין · ברזא דחלמא כלהו ברזא דחכמתא · ות"ח חלום
דרגא חדא · מראה דרגא חדא · נבואה דרגא חדא וכלהו דרגין לדרגין
אלין על אלין · ויחלום יוסף חלום ויגד לאחיו ויוסיפו עוד שנא אותו על
חלומותיו · מהכא דלא מבעי ליה לבר נש למימר חלמיה בר לרחמוהי בר נש דרחים
ליה ואי לאו איהו גרים ליה דאי ההוא חלמא מתהפך לגוונא אחרא איהו גרים
לסלקא · תא חזי דיוסף איהו אמר חלמא לאחוי ועל דא גרמו ליה לסלקא חלמיה
עשרין ותרין שנין דאתעכב · רבי יוסי אמר מנלן דכתיב ויוסיפו עוד שנא אותו מאי
שנא אותו דגרמו ליה קטרוגין בדא · מה כתיב ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה
אשר

אבר חלמתי דבעא מנייהו דישמעון ליה · והיהו אודע להו ההוא חלמא דאלמלא איהון דאהפכו ליה לגוונא אחרא הכי אתקיים ואינון אתיבו ואמרו המלוך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו מיד אמרו ליה פשרא דחלמא וגזרו גזרה ובג"כ ויוסיפו עוד שנא אותו · ר' חייא ורבי יוסי הוו שכיחי קמיה דר' שמעון אמר רבי חייא הא תנינן חלמא דלא אתפשר כאגרתא דלא מתקריא אי בגין דאתקיים והיהו לא ידע או דלא אתקיים כלל · אמר ליה אתקיים ולא אתיידע דהא ההוא חלמא חילא תליא עליה והיהו לא אתידע ולא ידיע אי אתקיים אי לא אתקיים ולית לך מלה בעלמא דעד לא ייתי לעלמא דלאו איהי תלייא בחלמא או על ידא דכרוזא דהא אתמר דכל מלה ומלה עד לא ייתי לעלמא מכרזי עליה ברקיעא ומתמן אתפשט בעלמא ואתיהיב על ידא דכרוזא וכלא
עמוס ג בגין דכתיב כי לא יעשה יי' אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים בזמנא דנביאים אשתכחו בעלמא ואי לאו אע"ג דנבואה לא שריא חכימי עדיפי מנביאים ואי לא אתיהיב בחלמא ואי לאו בצפרי שמיא משתכחי מלה והא אוקמוה :

וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם · רבי שמעון אמר לרעות צאן אביהם מבעי ליה מאי א"ת נקוד מלעילא לאשגאה עמהון שכינתא דאיהי עמהון שריא בגין דאינון הוו עשרה דהא יוסף לא הוה עמהון ובנימין איהו זעיר בביתא ובג"כ איהון הוו עשרה וכד אזלו הות שכינתא בינייהו · ועל דא נקוד מלעילא ובג"כ בזמנא דזבינו ליה ליוסף אשתתפו כלהו בהדי שכינתא ואשתיפו לה בהדייהו כד עבידו אומאה · ועד דאתגלייא מלה דיוסף לא שריא שכינתא עליה דיעקב · ואי
תהלים קכב תימא דשכינתא לא אשתכחת עמהון ת"ח דכתיב שמה עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יי' כלהו צדיקי וחסידי קיומא דכל עלמא איהון לעילא ותתא ·
שם פתח ואמר שמחתי באומרים לי בית יי' נלך · האי קרא אוקמוה דדוד הוה עם
מלכים א ח לביה למבני ביתא כד"א ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם יי' וגו' · ולבתר מה כתיב רק אתה לא תבנה הבית כי אם בנך היוצא מחלציך הוא יבנה הבית לשמי וכל ישראל הוו ידעי דא והוו אמרו אימתי ימות דוד ויקום שלמה בריה ויבנה ביתא וכדין עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלם כדין ניסק ונקריב תמן קרבנין · ועם כל דא אע"ג דהוו אמרו אימתי ימות סבא דא כדין שמחתי וחדוה הוה לי בגין ברי דהוו אמרי דברי יקום תחותי למגמר פקודא למבני ביתא כדין שרי ושבח לה ואמר ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדו · תמן עבד קב"ה ירושלם לתתא כגוונא דלעילא ודא
שמות טו מתתקנא · (דא) לקבל דא דכתיב מכון לשבתך פעלת יי' · הבנויה דזמין קב"ה לנחתא לה לירושלם דלעילא כדקא יאות ובג"כ הבנויה שחברה לה יחדו והא אוקמוה שחברה שחברו מבעי ליה אלא דאתחברת אמא בברתא והוו כחדא ואוקמוה ואתמר · שמה עלו שבטים אלין איהון קיומא דעלמא ותקונא דעלמא תתאה ולא תימא דעלמא תתאה בלחודוי אלא אפי' דעלמא עלאה דכתיב שבטי יה עדות לישראל לישראל דייקא בגין דאיהון קיומא לתתא סהדותא איהון לעילא וכלא להודות לשם יי' לאודאה שמיה דקב"ה לכל סטרין דכתיב להודות לשם יי' :

וימצאהו איש והנה תועה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש ·

ה כתיב לעילא ויאמר ישראל אל יוסף הלא אחיך רועים בשכם לכה ואשלחך אליהם·
י יעקב שלימא דהוה רחים ליה ליוסף מכל בנוי והוה ידע דכל אחוי הוו סנאין
ה אמאי שדר ליה לגבייהו אלא איהו לא חשיד עלייהו דהוה ידע דכלהו הוו זכאין
א חשיד לון אלא גרים קב"ה כל דא בגין לקיימא גזרה דגזר בין הבתרים· אשכחנא
ספרי קדמאי דבעיין אלין בני יעקב לשלטאה עלוי עד לא יהות למצרים דאילו הוא
ות למצרים ואינון לא שלטו ביה בקדמיתא יכלי מצראי לשלטאה לעלמין עלייהו
שראל ואתקיימא ביה ביוסף דאזדבן לעבדא ואינון שלטו עלוי· ואע"ג דיוסף הוה
לכא לבתר ומצראי הוו עבדין ליה אשתכחו ישראל דשלטו על כלהו· ת"ח דיוסף דאיהו
רית עלאה כל זמנא דאתקיים ברית שכינתא אתקיים בהדייהו דישראל בשלם כדקא
ות כיון דאסתלק יוסף ברית עלאה מעלמא כדין ברית שכינתא וישראל כלהו בגלותא
פקו והא אוקימנא דכתיב °ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף וכלא שמות א
וה מעם קב"ה כדקא יאות· ת"ח וימצאהו איש דא גבריאל ואוקמוה כתיב הכא
מצאהו איש· וכתיב התם °והאיש גבריאל אשר ראיתי בחזון בתחלה· והנה תועה דניאל ט
בלא תועה דאבטח על אחוי דהוה מתבע אחוה דלהון ולא אשכח ותבע להו ולא אשכח
ועל דא תועי' בכל' ועל דא וישאלהו האיש לאמר מה תבקש:

יאמר את אחי אנכי מבקש וגו'· ויאמר האיש נסעו מזה וגו'· רבי יהודה פתח
°מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי· האי ש"ר ח
רא אוקמוה חבריא· אבל האי קרא כנסת ישראל אמרו למלכא דשלמא דיליה· מי
נך כאח לי כיוסף על אחוי דאמר °ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם בראשית נ
ב לון מזונא וזן להו בכפני'· בג"כ מי יתנך כאח לי· ד"א מי יתנך כאח לי דא יוסף
בה דשכינתא דאתאחד עמה ואתדבק בהדה· יונק שדי אמי דהא כדין אחוה ושלימו
הדייהו· אמצאך בחוץ גו גלותא דאיהי בארעא אחרא· אשקך בגין לאתדבקא רוחא
רוחא· גם לא יבוזו לי אף על גב דאנא בארעא אחרא· תא חזי דיוסף אע"ג
אחוי לא הוו ליה כאחין כד נפלו בידייהו איהו הוה לון כאחא כד נפלו בידיה והא
וקמוה דכתיב °וינחם אותם וידבר על לבם בכלא דהוה על לבייהו· ותא חזי מה כתיב שם:
אמרו איש אל אחיו דא שמעון ולוי דאינון הוו אחין ודאי בכלא בגין דקא אתו
מסטרא דדינא קשיא ובג"כ רוגזא דלהון איהו רוגזא דקטלא בעלמא כד"א
ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה· ת"ח רזא דמלה אית רוגזא ואית רוגזא· אית שם שם
גזא דאיהי מברכא מעילא ומתתא ואקרי ברוך כמה דאתמר דכתיב °ברוך אברם שם יד
ל עליון קונה שמים וארץ והא אוקמוה· ואית רוגזא דאיהי אתלטיא לעילא ותתא
נה דאתמר דאקרי ארור דכתיב °ארור אתה מכל הבהמה ומכל חית השדה· ארור אפם שם ג
עז· ועל רזא דא אית תרין טורין דכתיב °ונתת את הברכה על הר גריזים ואת דברים יא
קללה על הר עיבל לקביל אלין תרין דרגין ועל דא דא אקרי ארור ודא אקרי ברוך
מעון ולוי אינון מסטרא דדינא קשיא ומן סטרא דדינא קשיא תקיפא נפקת רוגזא
תלטיא· ת"ח מסטר' דדינ' קשי' נפקי רוגז' לתרי סטרין חד דאתברך וחד דאתלטיא

חד ברוך וחד ארור · כגוונא דא מסטרא דיצחק נפקו תרין בגין חד מבורך וחד
דאתלטיא לעילא ותתא דא אתפרש לסטריה ודא אתפרש לסטריה דא דיוריה בארעא
(בראשית כז) קדישא ודא דיוריה בטורא דשעיר דכתיב איש יודע ציד איש שדה · דא אתריה באתר
דאדבר' וחרבא ושממה · ודא יושב אהלים · וכלא כגוונא דאצטריך ובג"כ תרין דרגין
אינון ברוך וארור דא לסטריה ודא לסטריה מאלין נפקין כל ברכן דעלמין לעילא ותתא
וכל טיבו וכל נהירו וכל פורקן וכל גאולה ומאלין נפקין כל לווטין וכל חרבא וכ
(תהלים כו) דמא וכל שממה וכל בישין וכל מסאבו דעלמא · ר"ש פתח ואמר ארחץ בנקיון כפ
ואסובבה את מזבחך יי' · האי קרא אוקמוה · אבל ת"ח רזא דמלה הכא דלא לי
לך בר נש בעלמא דלא טעים טעמא דמותא בליליא ורוח מסאבא שריא על ההוא
גופא מאי טעמא בגין דנשמתא קדישא אסתלקת מניה דבר נש ונפקת מניה · ו
דנשמתא קדישא נפקת ואסתלקת מניה שריא רוחא מסאבא על ההוא גופא ואסתאב
וכד נשמתא אתהדרת לגופא אתעבר ההוא זוהמא וכא אתמר דידוי דבר נש זוהמ
דמסאבו אשתאר בהו ועל דא לא יעבר ידוי על עינוי בגין דההוא רוחא מסאב
(א נ"א ילינם בביה) שריא עלוי עד דנטיל לון וכד נטיל ידוי כדקא חזי כדין אתקדש ואקרי קדוש · וכיך בעי
(ב ולאס הפר הפירס סכוה מדמן ר"ע שאין פיפוס דבר יוכל לשמוד בם במקום אחד אלא יורד ויוכל פתום למטה) לאתקדשא · בעי חד כלי לתתא וחד כלי מלעילא בגין דיתקדש מההוא דלעילא וההו
דלתתא דיתיב בזוהמא דמסאבו ביה ודא כלי לקבלא מסאבו ודא לאתקדשא מניה
דא ברוך ודא ארור ולא בעיין אינון מיין דזוהמא לאושדא לון בביתא דלא יקרב בה
בר נש דהא בהו מתכנפי סטרא דלהון ויכיל לקבלא נזקא מאינון מיין מסאבין · ו
דיתעבר זוהמא מן ידוי לא יברך ואוקימנא · ובגין דכך בר נש עד לא יקדש ידו
בצפרא אקרי טמא כיון דאתקדש אקרי טהור ובג"כ לא יטול אלא מן ידא דאתד
(במדבר יט) בקדמיתא דכתיב והזה הטהור על הטמא דא אקרי טהור ודא אקרי טמא בגין כך
חד כלי לעילא וחד כלי לתתא דא קדישא ודא מסאבא ומאינון מיין אסיר לאתהנ
בהו מידי אלא בעי לאושדא לון באתר דבני נשא לא עברין עלייהו ולא * יבית ט
בביתא דהא כיון דאתושדן בארעא רוח מסאבא אשתכח תמן ויכיל לנזקא ב ואי חפ
לון מדרון תחות ארעא דלא יתחזון שפיר ולא יהיב לון לגבי חרשיא דיכלון לאבאש
בהו לבני נשא בגין דאינון מיין דאתלטיין וקב"ה בעי לדכאה לון לישראל ולמהוי קדיש
(יחזקאל לו) דכתיב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכ
אטהר אתכם :

ויקחהו וישליכו אותו הבורה והבור רק אין בו מים · רבי יהודה פתח ואמ
(תהלים יט) תורת יי' תמימה משיבת נפש (מאן דבטיל מילי דאורייתא כאלו חרי
עלמא שלים) · כמה אית לון לבני נשא לאשתדלא באורייתא דכל מאן דאשתד
באורייתא להוי ליה חיים בעלמא דין ובעלמא דאתי וזכי בתרין עלמין ואפילו מא
דאשתדל באורייתא ולא ישתדל בה לשמה כדקא יאות זכי לאגר טב בעלמא דין ול
(משלי ג) דיינין ליה בההוא עלמא · ותא חזי כתיב ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד
ארך ימים בההוא דאשתדל באורייתא לשמה דאית ליה ארך ימים בההוא עלמ
(ג כתובות) דביה אורכא דיומין ואינון יומין אינון יומין ודאי · תמן איהו ג רחמנו דקדוש
דלעילא דאתרהין בר נש בהאי עלמא לאשתדלא באורייתא לאתתקפא בההוא עלמ

מתלה עוסר וכבוד אגר טב ושלוה אית ליה בהאי עלמא וכל מאן דישתדל באורייתא
מה כד נפיק מהאי עלמא אורייתא אזלא קמיה ואכרזת קמיה ואגינת עליה דלא יקרבון
די מאריהון דדינא · כד שכיב גופא בקברא היא נטרת ליה · כד נשמתא אזלא
אסתלקא למיתב לאתרה איהי אזלא קמה דהכיא נשמתא וכמה תרעין אתברו מקמה
אורייתא עד דעאלת לדוכתה וקיימא עליה דב"נ עד דיתער בזמנא דיקומון מתייא
עלמא ואיהי מלפא סניגורא עליה הה"ד [ב]בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור משלי ו
יך והקיצות היא תשיחך · בהתהלכך תנחה אותך כמה דאתמר · בשכבך תשמור
יך בשעתא דשכיב גופא בקברא דהא כדין בההוא זמנא אתדן גופא בקברא וכדין
ורייתא אגינת עליה · והקיצות היא תשיחך כמה דאתמר בזמנא דיתערון מתי עלמא
ן עפרא · היא תשיחך למהוי סניגוריא עלך · רבי אלעזר אמר היא תשיחך מאי היא
שיחך בגין דאע"ג דהשתא יקומון מעפרא אורייתא לא יתנשי מנהון דהא כדין ינדעון
ההוא אורייתא דשבקו כד אסתלקו מהאי עלמא ההיא אורייתא נטירא מההוא זמנא
יעול במעייהו כמלקדמין ואיהי תמלל במעייהו וכל מלין מתתקן יתיר מכמה דהוו
קדמיתא דהא כל אינון מלין דאיהו לא יכיל לאדבקא לון כדקא יאות ואיהו אשתדל א עיין נפ׳
הו ולא אתדבק בהו כלהו עאלין במעוי מתתקן ואורייתא תמליל ביה הה"ד והקיצות פקודי רסג
א תשיחך · רבי יהודה אמר כגוונא דא כל מאן דאשתדל באורייתא בהאי עלמא זכי נסיכלות התמורות
שתדלא בה לעלמא דאתי והא אתמר · ת"ח ההוא ב"נ דלא זכי לאשתדלא בהאי עלמא שמיני׳ שם
אורייתא ואיהו אזיל בחשוכא כד נפיק מהאי עלמא נטלין ליה ועאלין ליה לגיהנם אתר ובפרדס בשער
תאה דלא יהא מרחם עליה דאקרי [א] בור שאון טיט היון כד"א [ב]ויעלני מבור שאון היכלי התמורו׳ תהלים מ
טיט היון ויקם על סלע רגלי כונן אשרי · ובגין כך ההוא דלא אשתדל באורייתא
האי עלמא ואתטנף בטנופי עלמא מה כתיב ויקחהו וישליכו אותה הבורה דא הוא
הנם אתר דדיינין להו לאינון דלא אשתדלו באורייתא והבור רק כמה דאיהו הוא
ן מ"ט בגין דלא הוה ביה מים · ותא חזי כמה הוא עונשא דאורייתא דהא לא אתגלו
ראל מארעא קדישא אלא בגין דאסתלקו מאורייתא ואשתבקו מינה הה"ד [ב]מי האיש ירמיה ט
כם ויבן את זאת וגו' על מה אבדה הארץ וגו' · ויאמר יי' על עזבם את תורתי וגו'·
י יוסי אמר מהכא [ב]לכן גלה עמי מבלי דעת בגין כך כלא קיימא על קיומא ישעיה ה
ורייתא ועלמא לא אתקיים בקיומיה אלא באורייתא דאיהו קיומא דעלמין עילא ותתא
דכתיב [ב]אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי : ירמיה לג
קחהו וישליכו אותו הבורה רמז על דארמיאו ליה לגו מגרעי אתר דלא אשתכח
רזא דמהימנותא כלל · רבי יצחק אמר אי נחשין ועקרבין הוו ביה אמאי
יב בראובן למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו וכי לא חייש ראובן להאי
א אינון נחשין ועקרבין יזקון ליה ואיך אמר להשיבו אל אביו וכתיב למען הציל אותו
א חמא ראובן דזקא אשתכח בידייהו דאחוי בגין דידע כמה שנאין ליה ורעותא
און לקטלא ליה אמר ראובן טב למנפל ליה לגו גובא דנחשין ועקרבין ולא יתמסר
יה דשנאוי דלא מרחמי עליה מכאן אמרו יפיל בר נש גרמיה לאשא או
גובא דנחשין ועקרבין ולא יתמסר בידא דשנאוי (דזעירין אינון דיכלי ב לנור
לאשתזבא

לאשתזבא ובגין כך אמר למען הציל אותו מידם) בגין דהא אתר דנחשים ועקרבים לאו
איהו נדיקא קב"ה ירחים ליה ניסא ולזמנין דזכו דאבהן מסייעין ליה לב"נ וישתזיב מנייהו
אבל כיון דיתמסר בידא דשנאוי זעירין איגון דיכלין לאשתזבא ובגין כך אמר למען הציל
אותו מידם · מידם דיקא ולא כתיב למען הציל אותו ותו לא אלא אמר ראובן ישתזיב מן
ידייהו ואי ימות בגובא ימות ובגין כך כתיב וישמע ראובן ויצלהו מידם · תא חזי כמה
חסידותיה דראובן דבגין דידע דשמעון ולוי שותפותא והכימותא וחברותא דלהון קשיא
איגון דכד אתחברו בשכם קטלו כל דכורא (ס"א ל"ג והא דקטלו כל דכורא) לא די לון אלא
דנטלין טפין וטף וכספא ודהבא וכל בעירי וכל מאני דיקר וכל מאי דאשתכח בקרתא ולא
בראשית לד די כל דא אלא דאפילו כל מה דבחקלא נטלו דכתיב °ואת אשר בעיר ואת אשר בשדה
לקחו · אמר ומה קרתא רבתא כי האי לא אשתזיב מנהון אלמלא רביא דא יפול בידייהו
א חתיכת בשר לא ישארון מניה א אומלא בעלמא ועל דא אמר טב לאשתזבא מנייהו דלא ישארון מניה
אשתארותא בעלמא ולא יחמי אבא מניה כלום לעלמין · והכא אי ימות לא יכלון ליה
וישתאר כל גופיה שלים ואתיב ליה לאבא שלים ועל דא למען הציל אותו מידם להשיבו אל
אביו אע"ג דימות התם . ובגין כך אמר הילד איננו ולא אמר איננו חי אלא אמר איננו
אפי' מת · ת"ח מאי דעבד דאיהו בחכמתא הוה שתיף גרמיה בהדייהו דכתיב לא נכנו
נפש ולא כתיב לא תכוהו ואיהו לא הוה תמן כד אזדבן יוסף דהא כלהו משמשי לאבוהון
כל חד וחד יומא חד והוה יומא דראובן הוה וע"ד בעא דבההוא יומא דהוה שמושא
דיליה לא יתאביד יוסף ובג"כ כתיב וישב ראובן אל הבור והנה אין יוסף בבור ויקרע
את בגדיו · והנה אין יוסף דייקא · אפי' (חי או) מית מיד וישב אל אחיו ויאמר
הילד איננו ואפי' ראובן לא ידע מההוא זבינא דיוסף והא אוקמוה דאשתתיף בהו
שכינתא וע"ד לא ידע ראובן מההוא זבינא דיוסף ולא אתגלייא ליה עד ההוא זמנא
דאתגלי יוסף לאחוהי · ת"ח כמה גרים ליה לראובן בגין דאיהו אשתדל לאחייא ליה
דברים לג ליוסף מה כתיב °יחי ראובן ואל ימות וגו' דהא בגין דא אע"ג דידע דאשתקיל בכירותיה
מניה ואתיהיב ליוסף אשתדל לאחייא ליה ולגי משה ואמר יחי ראובן ואל ימות ואתקיי'
בעלמא דין ואתקיים בעלמא דאתי מאי טעמא בגין דא ובגין דעבד תשובה מההוא
עובדא · דכל מאן דעביד תשובה קב"ה קיים ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי . ת"ח מה
כתיב ויקחו את כתנ' יוסף וגו'· הא אוקמוה דבגין דדמא דשעיר דמיא לדמא דב"נ אבל
ת"ח אע"ג דמלה אתיא כדקא חזי קב"ה מדקדק בהו בצדיקיא אפי' כחוט השערה· יעקב
עבד עובדא כדקא יאות במאי בגין דאקריב לגבוי אבוי שעיר דאיהו סטרא דדינא קשיא·
ועם כל דא בגין דאיהו אקריב שעיר ואכחיש ליה לאבוי דאיהו סטרא דיליה אתענש
בראשית כז בהאי שעיר אחרא דאקריבו ליה בנוי דמא דיליה · באיהו כתיב °ואת עורי' גדיי העזים
הלבישה על ידיו ועל חלקת צואריו · בגין כך ויטבלו את הכתנת בדם אקריבו ליה
כתונתא לאכחשא ליה וכלא דא לקבל דא · איהו גרים דכתיב ויחרד יצחק חרדה גדול' עד
מאד בגין כך גרמו ליה דחרד חרדה בההוא זמנא דכתיב הכר נא הכתנת בנך היא אם לא

רני

רבי חייא אמר ביה כתיב °הכתנת בנך היא אם לא · ליה כתיב הכתונת בנך היא אם לא · ובג"כ קב"ה מדקדק בהו בצדיקיא בכל מה דאינון עבדין · רבי אבא אמר (נ"א א"ר אבא) כיון דחמו כלהו שבטין ההוא צערא דאבוהון אתנחמו וודאי ויהיבו גרמייהו עליה דיוסף דיפדון ליה אלמלא ישכחון ליה כיון דחמו דלא יכילו אהדרו לגביה דיהודה ואעברו ליה מעלייהו בגין דאיהו הוה מלכא עלייהו (וכדין ס"א וכיון ד) אעברוהו מעלייהו מה כתיב **ויהי** בעת ההיא וירד יהודה וגו' · רבי יהודה פתח ואמר °וירעם מן שמים יי' ועליון יתן קולו ברד וגחלי אש · ת"ח כד ברא קב"ה עלמא אתקין ליה שבעה [א] סמכין על מה דקיימא וכלהו סמכין קיימא בחד סמכא יחידאי והא אוקמוה דכתיב °חכמות בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה ואלין כלהו אינון קיימי בחד דרגא מנייהו דאקרי °צדיק יסוד עולם. ועלמא כד אתברי מההוא אתר אתברי דאיהו [ב] שכלולא דעלמא ותקונוי דאיהו חד נקודה דעלמא ואמצעיתא דכלא ומאן איהו ציון דכתיב °מזמור לאסף אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו · ומאן אתר מציון דכתיב מציון מכלל יופי אלהים הופיע מההוא אתר דאיהו סטרא דשכלולא דמהימנותא שלימתא כדקא יאות (והשתא *ישראל אתתקפו ביה ברזי דפקודי אורייתא בגין דכל יומא ויומא אתתקף בר נש בצלות אתעטף ביה) וציון תקיפו ונקודה דכל עלמא ומההוא אתר אשתכלל כל עלמא ואתעביד ומגויה כל עלמא אתזן · ות"ח וירעם מן שמים יי' ועליון יתן קולו וגו' · כיון דאמר וירעם מן שמים יי' אמאי כתיב ועליון יתן קולו הא (ס"א אלא) הכא רזא דמהימנותא (ועל מה ס"א עלמא) דאמינא דציון איהו שכלולא ושפירו דעלמא ועלמא מניה אתזן בגין דתרין דרגין אינון ואינון חד · אינון ציון וירושלם דא דינא ודא רחמי ותרוייהו חד מהכא דינא ומהכא רחמי מעילא לעילא נפקא קול דאשתמע · לבתר דההוא קול נפקא ואשתמע נפקי דינין וארחי דדינא ורחמי נפקין ומתפרשן מתמן · וירעם מן שמים יי' דא בי דינא ברחמי ועליון אע"ג דלא אשתכח ולא אתידע כיון דההוא קול נפיק כדין אשתכח כלא דינא ורחמי כה"ד ועליון יתן קולו כיון דיתן קולו כדין ברד וגחלי אש מיא ואשא · ת"ח בשעתא דאתיליד יהודה מה כתיב °ותעמוד מלדת בגין דדא הוא יסודא רביעאה מאינון ארבע דאינון רתיכא עלאה סמכא חד מאינון ארבע סמכין מה כתיב ביה ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת אחיו דהוה מלכא עלייהו מאי טעמא בגין דיוסף נחתו ליה למצרים כדקאמרן :

וירא שם יהודה בת איש כנעני · וכי כנעני הוה אלא הא אוקמוה חברייא · ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער תלת בנין הוה ליה ליהודה ולא אשתארו מנייהו בר חד ודא הוא שלה · רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי בארחא · אמר רבי יוסי לרבי אלעזר אמאי כתיב בבנוי דיהודה בקדמאה ויקרא את שמו ער בתרין אחרנין כתיב ותקרא את שמו אונן ותקרא את שמו שלה · א"ל תא חזי הכי פרשתא רזא עלאה איהו וכלא איהו כדקא חזי וירד יהודה מאת אחיו דהא אתכסיא מלכותא (ס"א זיהרא) ונחתת מדרגא דתקנא לגו דרגא אוחרא דאתחבר ביה חויא כד"א ויט עד איש עדלמי ושמו חירה · ותהר ותלד בן ויקרא את שמו ער ואיהו רע וכלא חד אתיא מסטרא דיצר הרע . ובגין כך כתיב ויקרא את שמו ולא כתיב ויקרא שמו ·

ביעקב

בראשית לז
תהלים יח
א עמודים
משלי ט
שם י
ב יסוד העולם
תהלים נ
עיין קמא א
כי שם מקומו
בראשית לח

מראה מקום

א ע"ל סוף בראשית וריש נח מזה — א ביעקב כתיב ויקרא שמו דקב"ה קרא ליה יעקב והכא את לאסגאה דרגא אחרא
דזוהמ' דמסאבא אתיליד ודא הוא ער רע וכלא חד לבתר לא אתבסם אתרא עד דאתא
שלה דהוה עקרא דכלהו מה כתיב ויהי ער בכר יהודה רע בעיני יי' כתיב הכא רע
בראשית ח וכתיב התם ^כי יצר לב האדם רע מנעוריו · רע דאושיד דמין אושיד זרעא על ארעא
ובגין כך וימיתהו יי' מה כתיב בתריה ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך וגו' ·
ישעיה מא **ויאמר** יהודה לאונן בא אל אשת אחיך וגו' . רבי שמעון פתח ואמר ^העירותי
מצפון ויאת ממזרח שמש יקרא בשמי ויבא סגנים כמו חמר וכמו יוצר ירמס
טיט · ת"ח כמה אינון בני נשא טפשין דלא ידעין ולא מסתכלין למנדע ארחוי דקב"ה
דהא כלהו ניימין דלא מתערי שינתא בחוריהון · ת"ח קב"ה עבד ליה לבר נש כגוונא
דלעילא כלא איהו בחכמתא דלית לך שייפא ושייפא בב"נ דלא קיימ' בחכמתא עלאה דהא
כיון דאתתקן כל גופא בשייפוי כדקא יאות קב"ה אשתתף (נ"א אתתקף) בהדיה ואעיל
ביה נשמתא קדישא בגין לאולפא ליה לבר נש למהך בארחוי דאורייתא ולמיטר פקודוי בגין
ס"א ובגין דא כמוד — דיתתקן ב"נ כדקא יאות · *(ובגין ס"א ובעוד) דאית ביה נשמת' קדישא מבעי ליה לבר
נש לאסגאה דיוקנא דמלכא עלאה בעלמא ורזא דא דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק לא
פסקן מימוי לעלמין · ועל דא מבעי ליה לבר נש דלא יפסיק נהרא ומקורא דיליה בהאי
ג"ון — עלמא *(נה"ר רמז לקיימא קדיש' דאתים בבשריה דאיהו דוגמא דההוא נה"ר רזא דצדיק
דאתחבר בצד"ק כחדא לעילא בגין כך בעי בר נש לתתא לאתחברא באתתיה בקדושה
בגין דאתתקף ביה בההוא עלמא) וכל זמנא דבר נש לא יצלח בהאי עלמא (ס"א וע"ד
מבעי ליה לב"נ דלא יפסיק נהרא ומקור' דיליה בהאי עלמא ואי לא) קב"ה עקר ליה ונטע
ליה בכמה זמנין כמלקדמין · ת"ח מה כתיב העירותי מצפון ויאת העירותי דא אתערותא
דזווגא דבר נש בהאי עלמא דאיהו אתערותא מסטרא דצפון · ויאת דא היא נשמתא
קדישא דאתייא מלעילא וקב"ה משדר לה מלעילא אתיא בהאי עלמא ועאלת בגו בני
ב לעיל יב ב — נשא כדקאמרן · ממזרח שמש דא אתר דההוא נהר דנגיד ונפיק ^ב דמתמן נפקת נשמת'
ואתנהירת · ויבא סגנים (כמו חמר) אלין אינון חילין דעלמא דאתיין בגין (ס"א בגו)
ההוא אתערותא דנשמתין כמו חומר כגוונא דאתער ב"נ בגופא · דהא בגין דא קב"ה
עביד זווגין ואעיל נשמתין בעלמא והברותא אשתכח לעילא ותתא ומקורא דכלא הוא
(ס"א יהא) ברוך · ובגין כך קב"ה עבד ליה לבר נש בגין לאשתדלא בארחוי ולא יפסיק
מקוריה ומבוע' דיליה לעלמין וכל מאן דפסיק מקוריה (מתת' ומיבם ליה כביכול כאלו גרים
איוב יד — ליה לאתפסק' לעילא כדין ^אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש הואיל ובר נש אתקם לתתא
כדוגמא דלעילא מאן דמקוריה ימים מלמעבד פירין כגון דין דלא בעא למיסב איתתא או
נסיב לה דאשתדל ולא יכיל אלו דתרין הפכין אינון דא מדא (או ס"א ההוא) דיימים מלמעבד
קהלת א — פירין לית ליה תקנה לעולי ^מעוות לא יוכל לתקון בגין דלא בעא למיסב איתתא ולאשתדלא
ג בגו"ל כלו מבוא אחיו וע' — בפרי' ורביה וההוא דאשתדל ונסב איתתא ולא יכיל דא מתתקן ^ג בפריקיה דקריב ליה דהוא
כי תצא — אחוי וההוא דמית בלא בנין) כד נפיק מהאי עלמא ההוא בר נש לא עאל בפרגודא ולא
רפב ג — נטיל חולק בההוא עלמא ונשמתיה לא אתכלילת באתר דכל נשמתין אתכלילו ואתגזר
ויקרא כב — דיוקניה מתמן הה"ד ^ונכרתה הנפש ההיא מלפני הואיל וכדין הוא ברא ליה קב"ה פריק
דיפרוק

דיפרוק ליה מידא דמהבלין ודא אחוי דקריב ליה שנאמר כי ישבו אחים יחדיו וגו׳ · דברים כה
וכתיב בא אל אשת אחיך ויבם אותה וגו׳ · בגין דנשמתיה לא עאלת קמי קב״ה אלא א יבמו מכי׳ בו בעו״ה ועי׳
היא קיימא לבר בגין דלא זכה לאנהרא בהאי עלמא בההוא גופא · מאן דלא זכה זה יתחיל רעב
בהאי אתר יהך לאתר אחרא ויזכי ביה כגוונא דא אעא דדליק ונהורא לא סליק להעלות לגבב
א יבטשון ליה ויסלק נהורא ביה ויגהיר · אעא הוא אדם דכתיב כי האדם עץ השדה שם כ שלה נן קפו ב:
ר״ל בר נש כד איהו בהאי עלמא ואזל ותאיב ואכיל ושתי ואזדווג באיתתא ולא זכי
לבנין דא הוא העא דדליק ונהורא לא סליק כלומר נשמתיה לא זכאת בההוא גופא
לאתנהרא אלא איהי בחשוכא · ת״ח כתיב לא תהו בראה לשבת יצרה דקב״ה ישעיה מה
בגין דא עבד ליה לבר נש כדקא יאות כדאמרן וקב״ה עבד טיבו עם עלמא · תא
חזי מה כתיב ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה רזא דנשמתא אתת לאתתקנא בראשית כה
כמלקדמין. תא חזי ההוא גופא מה כתיב ויי׳ חפץ דכאו החלי אם תשים אשם ישעיה נג
נפשו יראה זרע יאריך ימים וחפץ יי׳ בידו יצלח · ויי׳ חפץ דכאו האי קרא אית
לאסתכלא ביה אמאי חפץ בגין דיתדכי · אם תשים אשם אם ישים אשם מבעי ליה
מאי אם תשים אלא לנשמתא אהדר מלה אי הכיא נשמתא בעיא לאתתקנא כדקא
יאות. יראה זרע בגין דהכיא נשמתא אזלת ושאטת ואיהי זמינא לאעלא בההוא זרע
דאתעסק ביה בר נש בפריה ורביה וכדין יאריך ימים וחפץ יי׳ דא אורייתא בידיה
אצלח · ת״ח אע״ג דבר נש אשתדל באורייתא יממא ולילא ומקוריה ומבועיה קיימא
ביה למגנא לית ליה אתר ב לאעלא לפרגודא והא אתמר דבירא דמיא אי ההוא מקורא ב לכנס למחיצ׳
ומבועא לא עאל ביה לאו איהו באר דבירא ומקורא כחדא איגון ורזא חדא איהו ואוקימנא׳ של עולם הבא
כתיב שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אוכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שינה · תהלים קכז
ת״ח כמה חביבין איגון מלי דאורייתא דכל מלה ומלה דאורייתא אית בה רזין עלאין
קדישין והא אתמר דכד יהב קב״ה אורייתא לישראל כל גניזין עלאין קדישין כלהו יהב
להו (וכלהו) באורייתא כלהו אתיהיבו להו לישראל בשעתא דקבילו אוריית׳ בסיני . ת״ח
שוא לכם משכימי קום אלין איגון יחידים דאשתכחו דלאו איגון דכר ונוקבא כדקא יאות
ואקדמן בצפרא לעבידתיהו כמה דאת אמר יש אחד ואין שני וגו׳ ואין קץ לכל עמלו . קהלת ד
מאחרי שבת מאחרין נייחא כמה דאת אמר כי בו שבת בגין דאתתא לגבי בר נש איהי
נייחא לגביה ודאי · אוכלי לחם העצבים מאי לחם העצבים דכד בר נש אית ליה בנין
ההוא נהמא דאכיל אכיל ליה בחדוה וברעותא דלבא וההוא דלית ליה בנין ההוא נהמא
דאכיל איהו נהמא דעציבו · ואלין איגון אוכלי לחם העצבים ודאי · כן יתן לידידו שינה
מאי יתן לידידו דא הוא דמקוריה מברך דקב״ה יהב ליה שינה בההוא עלמא כד״א
ושכבת וערבה שנתך · בגין דאית ליה חולקא בעלמא דאתי בגין דההוא בר נש משלי ג
שכיב ויתהני בההוא עלמא דאתי כדקא יאות · יש אחד ואין שני וגו׳ · יש אחד
דא הוא בר נש דאיהו יחידאי בעלמא לאו יחידאי כדקא יאות אלא דאיהו בלא זווגא .
ואין שני דלית עמיה סמך · גם בן דיוקים שמיה בישראל לא שבק · ואח לאייתאה
ליה לתקונא · ואין קץ לכל עמלו דאיהו עמל תדיר דאקדים יממא ולילא · גם
עינו לא תשבע עשר ולית ליה לבא לאשגחא ולמימר למי אני עמל ומחסר את נפשי

מטובה · ואי תימא דבגין דייכול וישתי יתיר ויעבד משתיא בכל יומא תדיר לאו הכי דה
נפשא לא אתהני מניה אלא ודאי איהו מחסר לנפשיה מטיבו דנהורא דעלמא דאתי בג
דלא היא נפשא חסרא דלא אשתלימת כדקא יאות · ת"ח כמה חס קב"ה על עובד
בגין דקא בעי דיתתקן ולא יתאביד מההוא עלמא דאתי כדקאמרן · רבי חייא בעא הכ
דאיהו זכאה שלימא ואשתדל באורייתא יומי ולילי וכל עובדוי לשמא דקב"ה ולא זכה לבני
בהאי עלמא כגון דאשתדל בהו ולא זכה · או דהוו ליה ומיתו מה איכון לעלמא דאתי
א"ל רבי יוסי עובדוי והאי אורייתא קא מגינן עליה לההוא עלמא · אמר ר' יצח
א לפון מדרשו' ולא מזוהר הוא עלייהו ועל איכון זכאי קשוט א (כגון רבי יוחנן דהוו ליה בנין ומיתו וכגון רבי חזקיה דאיה
ישעיה נו עקר) עלייהו כתיב כה אמר יי' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצ
ומחזיקי' בבריתי מה כתיב בתריה ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבני' ומבנו
שם עולם אתן לו אשר לא יכרת בגין דאלין אית לון חולקא לעלמא דאתי · א"ל רב
יוסי יאות הוא ושפיר ת"ח זכאה שלים דהוו כל אלין ביה ואשתלים כדקא יאות ומי
בלא בנין והא קא ירית דוכתיה בההוא עלמא · אתתיה בעיא ליבומי או לא אי תימ
דלבעי ליבומי הא בריקניא איהו דהא אתריה קא ירית בההוא עלמ' אלא ודאי בעיא ליבו
בגין דלא ידעינן אי הוה שלים בעובדוי אי לאו והיא אי אתייבמת לא הוה בריקניא בג
דאתר אית ליה לקב"ה דהא בר נש הוה בעלמא ומית בלא בנין ופרוקא לא הוי לי
בעלמא כיון דמית האי זכאה שלים ואתתיה אתייבמת ואיהו אתריה ירית אתא ההוא ב
נש ואשתלים הכא ובין כך ובין כך קב"ה אתר זמין ליה לעלמא עד דיימות האי זכא
במדבר לה שלים · וישתלים איהו בעלמא · פתח ואמר כי בעיר מקלטו ישב עד מות הכה
הגדול וגו' · ודא הוא דתנינן בנין זמינין איכון לצדיקיא במיתתהון בחייהון לא ז
ס"א וחיים קהלת ד ובמיתתהון זכו ובגין כך כל עובדוי דקב"ה כלהו קשוט וכו *וחיים על כלא · טובי
השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם אלין איכון דמתעסקין בהאי עלמ
לאולדא בנין דאיכון בנין דשבקו בגיניהון אית לכון אגר טב בההוא עלמא ובגינייהו ירת
אבהן דלהון חולקא בההו' עלמא ואוקמוה . ת"ח קב"ה נטע אלנין בהאי עלמא אי אצלח
יאות· לא אצלחו אעקר לון ושתל לון אפילו כמה זמנין ובגין כך כל ארחוי דקב"ה כלהו לט
ולאתקנא עלמא : בא אל אשת אחיך ויבם אותה דהא יהודה וכלהו שבטין הוו ידע
דא ועקרא דמלתא והקם זרע בגין דההוא זרע אצטריך לאתתקנא מלה ולמגלם גולמ
איוב לד לתקונא דלא יתפרש גזעא משרשיה כדקא יאות הה"ד ואדם על עפר ישוב
וכד מתתקן לבתר כדקא יאות אלין משתכחין בההוא עלמא בגין דקב"ה אתר
קהלת ד בהו ובגין כך כתיב ושבח אני את המתים שכבר מתו דיקא מן החיים אש
בראשית יח המה חיים עדנה · מאי עדנה כד"א אחרי בלותי היתה לי עדנה · וכתי
איוב לג ישוב לימי עלומיו · וטוב משניהם את אשר עדן לא היה (דלא שב לימי עלומיו) אש
לא רא' את המעש' הרע אשר נעש' תחת השמש · וטוב משניה' את אשר עדן לא הי
דלא שב לימי עלומיו ולא אצטריך לאתתקנא ולא סביל חובין קדמאי בגין דקב'

ישב

הב ליה אגר מתקנא בההוא עלמא כדקא יאות · ת"ח מה כתיב °ובכן ראיתי רשעים קהלת ח
קבורים וגו' כמה דאתמר בגין דקב"ה עביד טיבו ולא בעא לשנאה עלמא אלא כמה
דאתמר וכל ארחוי כלהו קשוט וזכו לאוטבא להו בהאי עלמא ובעלמא דאתי · זכאה
חולקיהון דצדיקייא דאינון אזלי בארח קשוט עלייהו כתיב °צדיקים יירשו ארץ : תהלים לז

וירע בעיני יי' אשר עשה וימת גם אותו · רבי חייא פתח °בבקר זרע את זרעך ולערב קהלת יא
אל תנח ידך וגו' · ת"ח כמה אתחזי ליה לב"נ לאזדהרא מחובוי ולאזדהר' בעובדוי
קמי קב"ה בגין דכמה שליחן וכמה ממנן אינון בעלמא דאינון אזלין ושייטן וחמאן
עובדיהון דבני נשא וסהדין עלוי (ז"א עלייהו) וכלא בספרא כתיבין · ת"ח בכל אינון חובין
דאסתאב בהו ב"נ בהאי עלמא דא איהו חובא דאסתאב ביה ב"נ יתיר בהאי עלמא
ובעלמא דאתי מאן דאושיד זרעיה בריקניא ואפיק זרעא למגנא בידא או ברגלא
ואסתאב ביה כד"א °כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע · בג"ד לא עאל לפרגודא תהלים ה
ולא חמי סבר אפי עתיק יומין כמה דתנינן כתיב הכא לא יגורך רע וכתיב ויהי ער
בכור יהודה רע בעיני יי' ובג"כ כתיב °ידיכם דמים מלאו . זכאה חולקיה דב"נ דדחיל ישעיה א
למאריה ויהא נטיר מאורח בישא . וידכי גרמיה לאשתדלא בדחילו דמאריה · ת"ח
בבקר זרע את זרעך האי קרא אוקמוה בבקר דא הוא בזמנא דבר נש אתקיי' בחיליה
ויהא בעולימו כדין אשתדל לאולדא בנין באיתתא דחזיא ליה דכתיב בבקר זרע את זרעך
דהא כדין זמנא איהו כד"א °כחצים ביד גבור כן בני הנעורים בגין דיכיל למילף להו תהלים קכז
ארחוי דקב"ה ויהא ליה אגרא טבא לעלמא דאתי דכתיב אשרי הגבר אשר מלא את
אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער · לא יבושו בההוא עלמא בזמנא
דמאריהון דדינא ייתון לקטרגא עלוי דלית לך אגרא טבא בההוא עלמא כההוא דאוליף
ליה לבריה דחילו דמריה בארחוי דאורייתא · ת"ח מה אמר באברהם דכתיב °כי בראשית יח
ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יי' לעשות צדקה ומשפט
ועל דא ההוא זכו קיימא ליה בההוא עלמא לגבי כל מאריהון דדינא · ובג"כ בבקר זרע
את זרעך ולערב אל תנח ידך אפילו ביומי דזקנה דאיהו זמנא דסיב ב"נ (לא יימא
כבר אשתדלית ודי לי או כבר אשתדלית ולא יכילנא והשת' דאנא סיב לית אנא בעי
ועם כל דא) מה כתיב אל תנח ידך לא ישבוק מלאולדא בהאי עלמא מאי טעמא בגין
דלא תדע איזה יכשר הזה או זה לפני האלהים בגין דיקומון בגיניה בההוא עלמא ועל
דא כתיב °הנה נחלת יי' בנים דא צרורא דנשמתא סטרא דעלמא דאתי ולהאי נחלה תהלים קכז
מאן זכי ליה לבר נש לאעלא בההוא נחלת יי' · בנים · אינון בנין זכאן ליה לנחלת יי'
ועל דא זכאה ההוא בר נש דזכי לון דיוליף לון ארחוי דאורייתא כמה דאתמר :

ותסר בגדי אלמנותה מעליה וגו' תא חזי תמר בת כהן הות וכי ס"ד דאיהי אזלא
בגין לאזנאה עם חמוה דהא איהי צניעותא אשתכחת בה תדיר אלא
איהי צדקת הות ובחכמה עבדת האי דהא איהי לא אפקרת גרמה לגביה אלא בגין
דידיעה ידעת וחכמתא אסתכלת וע"ד איהי אתת לגביה למעבד (עמיה) טיבו וקשוט
על דא אתת (לגביה) ואשתדלת בעסקא דא . תא חזי בגין דאיהי ידעת ידיעה
ואשתדלת בעסקא דא קב"ה עבד סיועא תמן בההוא עובדא ואתעברת מיד וכלא הוה

מג"ה

מניה · ואי תימא אמאי לא אייתי קב"ה אינון בנין מאתתא אוחרא אמאי מן דא אגל(י)
ודאי איהי אצטריכא לעובדא דא ולא אתתא אחרא. תרין נשין הוו דמנייהו אתבני זרע(א)
דיהודה ואתו מנייהו דוד מלכא ושלמה מלכא ומלכא משיחא · ואלין תרין נשין דא כגוונ(א)
דדא · תמר ורות דמיתו בעלייהו בקדמיתא ואינון אשתדלו לעובדא דא · תמר אשתדל(ת)
לגבי חמוה דאיהו קריב יתיר לבנוי דמיתו מאי טעמא איהי אשתדלת לגביה דכתיב כ(י)
ראתה כי גדל שלה והיא לא נתנה לו לאשה · ובגין דא אשתדלת בעובדא דא לגב(י)
רות ג חמוה · רות מית בעלה ולבתר אשתדלת בעובדא דא לגביה דבעז דכתיב ותג(ל)
מרגלותיו ותשכב ואשתדלת בהדיה ולבתר אולידת ליה לעובד · ואי תימא אמאי ל(א)
נפיק עובד מאתתא אחרא אלא ודאי היא אצטריכת ולא אתתא אחרא · ומתר(ין)
אלין אתבני ואשתכלל זרעא דיהודה ותרווייהו בשפרות עבדו למעבד טיבו עם מי(תיא)
קהלת ד מיתייא לאתתקנא עלמא לבתר · ודא הוא כמה דאתמר ושבח אני את המתים שכב(ר)
מתו דהא כד הוו היין בקדמיתא לא הוה בהו שבחא (ז"א ולבתר הוה בהו שבחא
ותרוויהו אשתדלו למעבד טיבו וקשוט עם אינון מיתיא וקב"ה סייע בההוא עובדא וכ(ל)
יהושע א הוה כדקא יאות . זכאה איהו מאן דאשתדל באורייתא יממא ולילא כד"א והגי(ת)
בו יומם ולילה למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך וגומר :

ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר וגו' · [א] (מה כתיב לעיל וירד יהודה ויאמ(ר)
איהו אמר לגבי אבוי הכר נא וגו' · וע"ד ויכר יהודה · וכתיב והנה תאומ(ים)
בבטנה · תאומין הוו מקדמת דנא אהין הוו · ר' חזקיה אמר לאו אשתמע הכי · אל(א)
בגין אחרנין אתילידו · א"ר אבא בג"כ אשתדלת לאשכחא אובדא דאתאביד · תא ח(זי)
מה כתיב ויהי כמשיב ידו והנה יצא אחיו ותאמר מה פרצת עליך פרץ · רמז הכ(א)
פריצותא קדמאה דפרין ההוא דמית עליה משמע דכתיב פרצת עליך פריצותא בג(ין)
דאצטריכת לאטרחא למרך ובגין כך פריצותא תעביד בתר עמין עעכו"ם · וע"ד ויקר(א)
שמו פרץ · ולבתר דכל עובדא דיהודה אתמר דיהודה זבין ליה ליוסף · ואיהו גר(ים)
ליה לכל האי דאי יהודה הוה אמר נהדר ליה לאבוהא הוו עבדין ליה אחוי הכי ועל ד(א)
[ב] נחתו ליה אחוי משלטנותא דעלייהו · לבתר דאתגלי מאחוי ואתא עליה כל ד(א)
אהדר ואמר ויוסף הורד מצרימה) · מאי הורד דאסתכם קב"ה בההוא עובדא לקיימ(א)
גזרה דיליה דגזר בין הבתרים דכתיב (בראשית טו) ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וגו'
ויקנהו פוטיפר [ג] לסטר חטאה קנה ליה · פתח ואמר (איוב ט) האומר לחרס ולא יזר(ח)
ובעד ככבי' יחתום · ת"ח שבעה ככביא עבד קב"ה ברקיע' וכל רקיעא אי(ת)
ביה כמה שמשין ממנין לשמשא ליה לקב"ה בגין דלית לך שמש' או ממנא דלית ל(יה)
פולחנא ושמושא למאריה וקיימי כל חד וחד על ההוא שמושא דאתפקדא ביה וכל ח(ד)
ידע עבידתיה לשמשא · מנהון משמשי בשליחותא דמריהון ואתפקדן בעלמא על ה(ני)
עובדיהון דבני נשא ומנהון דקא משבחין ליה ואינון (הא) אתפקדן על שירתו
ואע"ג דאינון אתפקדן בהאי לית לך כל חילא בשמייא והכבין ומזלי דכלהו ל(א)
משבחן ליה לקב"ה דהא בשעתא דעאל ליליא כדין אתפרשן תלת סטרין משרי(ין)
לתלת סטרי עלמא ובכל סטרא וסטרא אלף אלפין ורבוא רבבן וכלהו ממנן ע(ל)
שירתא

א כל זה ל"נ מכרמ"ק
ב ראיתי כתוב כי מה שכתוב ביהודה והיה בכזיב בלדתה אתו מה שלא נאמר בראשונ' לגורים שם שכשיו היה עומד בנדוי שנדוהו אחיו לפיכך לא היו ט' בנים כהוגן וגרם שמקומותיו אבל כשעלה שלה הלך לבדו נפ ים לא היו שיחותיו מנדוהו ושירתו ולפיכך היה לבלה קיוב
ג קנאו לשבירה למשכב זכור

שירתא · תלת משריין אינון וחד חיותא קדישא ממנא עלייהו וקיימא עלייהו וכלהו קא
משבחן ליה לקב"ה עד דאתי צפרא · כד אתי צפרא כל אינון דבסטר דרום וכל ככביא
דנהרי כלהו משבחן ואמרי שירתא לקב"ה ·כד"א ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני איוב לח
אלהים · ברן יחד ככבי בקר אלין ככביא דבסטר דרום כד"א וישכם אברהם בבקר · בראשית יט
ויריעו כל בני אלהים · אלין אינון דבסטר שמאלא דאתכלילו בימינא וכדין צפרא נהיר
וישראל נטלי שירתא ומשבחן ליה לקב"ה ביממא תלת זמנין ביממא לקבל תלת זמנין
דליליא וקיימין אלין לקביל אלין עד דיסתלק יקרא דקב"ה ביממא ובליליא כדקא יאות
וקב"ה אסתלק בהו בשית אלין · ההוא חיותא קדישא דקיימא עלייהו לעילא קיימא על
ישראל לתתא בגין לאתקנא כלא כדקא יאות מה כתיב בה ותקם בעוד לילה ותתן טרף משלי לא
לביתה וחק לנערותיה · ותתן טרף לביתה אלין אינון משריין דלעילא · וחק לנערותיה
אלין משריין דישראל לתתא ובג"כ יקרא דקב"ה אסתלק מכל סטרין מעילא ומתתא ·
ועל דא כלא הוה (ס"א הוא) ברשותיה קיימא וכלא איהו ברעותיה · האומר לחרס ולא
יזרח · רבי שמעון אמר דא יוסף · ובעד ככבים יחתום אלין אינון אחוי דכתיב בהו
ואחד עשר ככבים משתחוים לי · ד"א האומר לחרס דא יעקב בשעתא דאמרו לו הכר
נא · ולא יזרח בשעתא דאסתלקת שכינתא מניה · ובעד ככבים יחתום בגין בנוי אתחתם
ואסתים נהורא דיליה שמשא אתחשך וככביא לא נהירו בגין דיוסף אתפרש מאבוי ·
ות"ח מההוא יומא דההוא עובדא דיוסף אתפרש יעקב משמושא דערסא ואשתאר
אבלא עד ההוא יומא דאתבשר בשורה דיוסף :

ויהי יי' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו וגו' · רבי יוסי פתח כי ה' אוהב תהלים לז
משפט ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו · האי קרא אוקמוה באברהם את
חסידיו חסידו כתיב והא אתמר . ת"ח בכל אתר דצדיקיא אזלי קב"ה נטיר לון ולא שביק
לון · דוד אמר גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי שבטך ומשענתך שם כג
וגו' בכל אתר דצדיקיא אזלי שכינתא אזלא עמהון ולא שביק לון . יוסף אזל בגיא צלמות
ונחתו ליה למצרים שכינתא הות עמיה הה"ד ויהי יי' את יוסף ובגין דהות עמיה
שכינתא בכל מה דהוה עביד הוה מצלח בידיה · דאפי' מאי דהוה בידיה והוה תבע ליה
מאריה בגוונא אחרא הוה מתהפך בידיה להוא גוונא דרעותא דמאריה הוה רעי ביה
כד"א וירא אדוניו כי יי' אתו וכל אשר הוא עושה יי' מצליח בידו · מצליח בידו ודאי
כי יי' אתו · ה"ה וידע אדניו כי יי' אתו לא כתיב אלא וירא אדניו דהא בעינוי הוה
חמי עובדא דנסין בכל יומא דקב"ה עביד בידיה ועל דא ויברך יי' את בית המצרי
בגלל יוסף . קב"ה נטיר לון לצדיקיא ובגיניהון נטר לון לרשיעיא דהא רשיעיא
מתברכין בגינהון דצדיקייא · בגוונא דא כתיב ויברך יי' את בית עובד אדום שמואל ב ו
הגתי בעבור ארון האלהים . לצדיקיא אחרנין מתברכין בגינייהו ואינון לא יכלי
לאשתזבא (ס"א לאשתזבא) בזכותייהו והא אוקמוה . יוסף אתברך מאריה בגיניה
ואיהו לא יכיל לאשתזבא בזכותיה מניה ולנפקא לחירו ולבתר אעיל ליה בבית
הסהר כד"א ענו בכבל רגלו ברזל באה נפשו עד דלבתר קב"ה אפיק ליה תהלים קה
לחירו ושלטיה על כל ארעא דמצרים ובג"כ כתיב ולא יעזב את חסידיו לעולם

נשמרו חסידו כתיב ואתמר· וקב"ה אגין עלייהו דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי דכת
תהלים ה וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך:

ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף · רבי חייא פת
שם קג ואמר ברכו יי' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו · ת"ח כמ
אצטריך ליה לבר נש לאסתמרא מחובוי ולמיהך בארח מתתקנא בגין דלא ישטי ליה ההו
יצר הרע דאיהו מקטרגא ליה כל יומא ויומא כמה דאתמר · ובגין דאיהו מקטרגא לי
תדיר בעי בר נש לאתתקפא עליה ולאסתלקא עליה באתר תקיפו דבעי למהוי גב
עליה ולאשתתפא באתר דגבורה בגין דכד ב"נ אתקף עליה כדין איהו בסטר גבור
ואתדבק ביה לאתתקפא ובגין דההוא יצר הרע תקיף בעי ב"נ דיהא תקיף מיניה · ואל
בני נשא דאתתקפו עליה אקרון גבורי כח לאשתכחא זינא עם זיניה ואלין איקון מלאכ
דקב"ה דאתיין מסטרא דגבורה קשיא לאתתקפא עליה · גבורי כח עושי דברו · בר
יי' מלאכיו כיוסף דאקרי צדיק (וגבור) ונטר ברית קדישא דאתרשים בגויה. רבי אלע
אמר ויהי אחר הדברים האלה מאי היא הא אוקמוה אתר דא דיצה"ר מקטרג דאי
דרגא · אחר הדברים. בגין דיוסף יהב ליה דוכתא לקטרגא דהוה יוסף מסלס
בשעריה ואתקין גרמיה וקשיט ליה כדין אתיהיב דוכתא ליצה"ר לקטרגא דאמר ומ
אבוי דאיהו מתאבל עליה ויוסף מקשיט גרמיה ומסלסל בשעריה כדין אתגרי ביה דוב
וקטריג ליה · **ויהי** אחר הדברים האלה · תא חזי בזמנא דקב"ה אשגח ביה בעלמ
דברים יא למידן יתיה ואשכח חייבין בעלמא מה כתיב ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמ
לא תתן את יבולה וכדין ואבדתם מהרה דהא בגין חובין דבני נשא שמיא וארעא אתעצ
ולא נהגי נמוסיהון כדקא יאות · ותא חזי אינון דלא נטרו להאי קיימא דקודשא גר
פרישו בין ישראל לאבוהון דבשמיא בגין דכתיב וסרתם ועבדתם אלהי' אחרי' והשתחוית
להם וכתיב ועצר את השמים ולא יהיה מטר · דהאי איהו כמאן דסגיד לאלהא אחר
דמשקר בהאי את קיימא קדישא וכד קיימא קדישא אתנטיר בעלמא כדקא יאות כד
תהלים סח קב"ה יהיב ברכאן לעילא לאהרקא בעלמא כד"א גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלא
אתה כוננת · גשם נדבות דא גשם דרעותא כד אתרעי קב"ה בכנסת ישראל ובעי לארק
לה ברכאן כדין נחלתך ונלאה אתה כוננת · נחלתך אינון ישראל דאינון אחסנתיה דקב"
דברים לב כד"א יעקב חבל נחלתו. ונלאה דא כנסת ישראל דאיהי נלאה בארעא אחרא דאיהי צחי
למשתי וכדין איהי נלאה · וכד ההוא גשם דרעותא אתיהיב כדין אתה כוננת · ועל ד
ירמיה לג שמיא וארעא וכל דיליהון כלהו קיימא על קיומא דא דכתיב אם לא בריתי יומם ולי
חקות שמים וארץ לא שמתי · ובגין כך בעי לאזדהרא בדא והא אוקמוה · ובגין כך כתי
ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה ובתריה כתיב ותשא אשת אדניו את עיניה אל יוסף

משלי **ויהי** כדברה אליו יום יום · רבי אלעזר פתח ואמר לשמרך מאשת רע וגו' זכאין אי
צדיקיא דידעי ארחוי דקב"ה למיזל בהו בגין דאינון משתדלי באורייתא יממ
ולילי דכל מאן דאשתדל באורייתא יומי ולילי אחסין תרין עלמין עלמא עילאה ועלמ

תתאה · אחסין האי עלמא אף על גב דלא אתעסק ביה בר נש לשמה ואחסין ההוא
עלמא עלאה כד אתעסק בה בר נש לשמה · תא חזי מה כתיב ארך ימים בימינה משלי ג
בשמאלה עשר וכבוד אורך ימים בימינה מאן דאזיל לימינא דאורייתא ארכא דחיין
איהו לעלמא דאתי דזכי תמן ליקרא דאורייתא דאיהו יקרא וכתרא לאתעטרא על כלא
דכתרא דאורייתא בההוא עלמא איהו · בשמאלה עשר וכבוד בהאי עלמא דאף על גב
דלא אתעסק בה לשמה זכי בהאי עלמא בעותרא ויקרא · דהא רבי חייא א כד אתא א כשנה מכנג
מהתם לארעא דישראל קרא באורייתא עד דהוו אנפוי נהירין כשמשא · וכד הוו קיימין
קמיה כל אינון דלעאן באורייתא הוה אמר דא אשתדל באורייתא לשמה ודא לא
אשתדל לשמה והוה צלי על ההוא דאתעסק לשמה דליהוי הכי תדיר ויזכי לעלמא
דאתי וצלי על ההוא דלא אתעסק בה לשמה דייתי לאתעסקא בה לשמה ויזכי לחיי
עלמא יומא חד חמא חד תלמיד דהוה לעי באורייתא ואנפוי מוריקן אמר ודאי
מהרהר בחטא' איהו דנא · אחיד ליה לקמיה ואמשיך עליה במלין דאורייתא עד דאתייסב
רוחיה בגויה מן ההוא יומא ולהלאה שוי על רוחיה דלא ירדוף בתר אינון הרהורין
בישין וישתדל באורייתא לשמה · אמר רבי יוסי כד חמי ב"נ דהרהורין בישין אתיין
לגביה יתעסק באורייתא וכדין יתעברון מניה · אמר רבי אלעזר כד ההוא סטרא
בישא אתי למפתי ליה לבר נש יהא משיך ליה לגבי אורייתא ויתפרש מניה · תא חזי
דהא תנינן דכד האי סטרא בישא קיימא קמיה דקב"ה לאסטאה על עלמא בגין
עובדין בישין קב"ה חס על עלמא ויהיב עיטא לבני נשא לאשתזבא מניה ולא יכיל
לשלטאה עליהון ולא על עובדיהון ומאי איהו עיטא לאשתדלא באורייתא ואשתזבו
מניה מנלן דכתיב כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר מה כתיב בתריה שם ו
לשמרך מאשה זרה מחלקת לשון נכריה · ודא הוא סטרא מסאבא סטרא אחרא דאיהי
קיימא תדיר קמי קב"ה לאסטאה על חוביהון דבני נשא וקיימא תדיר לאסטאה לתתא
לבני נשא קיימא תדיר לעילא בגין לאדכר' חוביהון דבני נשא ולאסטאה לון על עובדיהון
בגין דיתיהיבו ברשותיה כמה דעבד ליה לאיוב וכן קיימא עלייהו לאסטאה ולאדכרא
חוביהון בכל מה דעבדו בְאינון זמנין דקב"ה קיימא עלייהו בדינא כדין קאים לאסטא'
לון ולאדכרא חוביהון · וקב"ה חס עלייהו דישראל ויהב לון עיטא לאשתזבא מניה ובמה
בשופר ביומא דראש השנה וביומא דכפורי בשעיר המשתלח דיהבין ליה בגין לאתפרשא
מנייהו ולאשתדלא בההוא חולקיה והא אוקמוה · תא חזי מה כתיב רגליה יורדות מות שם ה
שאול צעדיה יתמוכו · וברזא דמהימנותא מה כתיב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שם ג
שלום · ואלין אינון ארחין ושבילין דאורייתא וכלא חד האי שלום והאי מות וכלא
בפוכן דא מן דא · זכאה חולקהון דישראל דאינון מתדבקין ביה בקב"ה כדקא חזי יהיב
לון עיטא לאשתזבא מכל סטרין אחרנין דעלמא בגין דאינון עמא קדישא לאחסנתיה
וחולקיה · ועל דא יהיב לון עיטא בכלא זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי · ת"ח כד
האי סטרא בישא נחת ושאט בעלמא · וחמי עובדין דבני נשא דאינון כלהו סטאין
ארחייהו בעלמא סליק לעילא ואסטין לון ואלמלא דקב"ה חייס על עובדי
ידוי לא ישתארון בעלמא מה כתיב ויהי כדברה אל יוסף יום יום כדברה
דסלקא

דסלקא ונחתי בכל יומא ויומא · ואמר קמי קב"ה כמה בישין כמה דלטורין בגין לשיצאה בני עלמא · מה כתיב ולא שמע אליה לשכב אצלה להיות עמה . ולא שמע אליה בגין דאיהו חייס על עלמא · לשכב אצלה מהו לשכב אצלה בגין לנסבא שלטנו לשלטאה על עלמא ושלטנו לא שלטא עד דאתיהיב ליה רשו · ד"א לשכב אצלה כד"א ואלהים אשר ישכב עם טמאה להיות עמה למיהב לה רבו וברכאן וסייעתא · דאלמלא סיועא הוה לה מלעילא לא אשתאר בעלמא אפילו חד · אבל בגין דקב"ה חייס על עלמא אשתאר עלמא בקיומיה · ר' אבא אמר כלא איהו ארחא חדא אבל יצה"ר הוא דקא אזיל ומפתי לון לבני נשא · בגין לאסטאה ארחייהו ולאתדבקא בהו בכל יומא ויומא ובכל עידן ועידן סטי ליה לב"נ מארחא דקשוט בגין לדחייא ליה מארחא דחיי לאמשכא ליה לגיהנם · זכאה איהו מאן דעביד ונטיר (נוסחא אחרינא זכאה מאי עביד נטיר) ארחוי ושבילוי בגין דלא יתדבק ביה · היינו דכתיב ויהי כדברה אל יוסף יום יום ולא שמע אליה כמה (נוסחא אחרינא) במה) דאיהי אמרת ליה בכל יומא דהא רוח מסאבא יצר הרע איהו מפתי ליה לב"נ בכל יומא · לשכב אצלה גו גיהנם ולאתדנא תמן להיות עמה · תא חזי כד ב"נ אתדבק בההוא סטרא אתמשך אבתריה ואסתאב עמה בהאי עלמא ואסתאב עמה בעלמא אחרא · תא חזי האי סטרא מסאבא מנוולא איהו לכלוכא איהו כדכתיב לא תאמר לו צואה ממש וביה אתדן מאן דאסטי ארחוי מן אורייתא · וביה אתדנו איינון חייבין דעלמא דלית לון מהימנותא בקב"ה · מה כתיב ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשו' מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית . ויהי כהיום הזה · יומא דיצה"ר שלטא בעלמא ונחתא לאסטאה לבני נשא איממי יומא דאתי בר נש לאתבא בתיובתא על חובוי או לאשתדלא באורייתא ולמעבד פקודי דאורייתא וכדין בההוא זמנא נחתא בגין לאסטאה לבני עלמא ·

ויבא הביתה לעשות מלאכתו בגין לאשתדלא באורייתא ולמעבד פקודי דאורייתא דאיהו מלאכתו דבר נש בהאי עלמא וכיון דעבידתא דב"נ בהאי עלמא הוא עבידתא דקב"ה בעי ליה לב"נ למהוי תקיפא כאריא בכל סטרוי בגין דלא ישלוט עלוי סטרא אחרא ולא יכיל למפתי ליה · מה כתיב ואין איש לית גבר דיקום לקבליה דיצר הרע ויגח ביה קרבא כדקא יאות מאי אורחיה דיצר הרע · כיון דחמי דלית בר נש קאים לקבליה ולאגחא ביה קרבא מיד ·

ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי · ותתפשהו בבגדו בגין דכד שליט יצה"ר עליה דבר נש אתקין ליה וקשיט ליה לבושוי מסלסל בשעריה הה"ד ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי · אתדבק עמי · מאן דאיהו זכאה אתתקף לקבליה ואגח ביה קרבא מה כתיב ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה ישבוק ליה ויתתקף לקבליה (ס"א ואגח ביה קרבא) ויערוק מניה בגין לאשתזבא מניה ולא ישלוט עלוי · אמר רבי יצחק זמינין איינון לדיקיא למחמי ליצר הרע כחד טורא רברבא ויתמהון ויימרון איך יכילנא לאכפיא ליה לטורא רברבא כדין עלאה · וחמיין רשיעיא למחמי ליה ליצר הרע דקיק כחוטא דשערא ויתמהון ויימרון היך לא יכילנא לאכפיא לחוטא דשערא כדא דקיק׳ אלין יבכון ואלין יבכון וקב"ה יבער ליה מעלמא ויכוס ליה לעינייהו ולא ישלוט עוד בעלמ׳ ויחמון לדיקיא ויהדון כד"א אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך .

ויקרא טו
ישעיה ל
תהלים קמ

י' אחר הדברים האלה חטאו משקה מלך מצרי' וגומ' · ר' יהודה פתח °הישאג אריה עמוס ג
ביער וטרף אין לו היתן כפיר קולו ממעונתו בלתי אם לכד · הישאג אריה ביער
כמה אית לון לבני נשא לאשגחא בפולחנא דקב"ה דכל מאן דאשתדל באורייתא
לחנא דקב"ה דחלתיה ואימתיה הוא על כלא · דהא כד ברא קב"ה עלמא עבד כל
דעלמא כל חד וחד בדיוקניה כדקא חזי ליה ולבתר ברא ליה לבר נש בדיוקנא
ושלטיה על כלהו בדיוקנא דא דכל זמנא דבר נש קאים בעלמא כל אינון בריין
א זקפין רישא ומסתכלן בדיוקנא עלאה דבר נש כדין כלהו דחלין וזעין מקמיה
°ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגומר והני מלי כד ראשית ט
כלן והמאן ביה האי דיוקנא ונשמתא ביה · אמר ר' אלעזר אע"ג דנשמתא לאו
לדיקיא לא משתניין מכמה דהוה דיוקנהון בקדמיתא וכד בר נש לא אזיל בארחוי
ייתא האי דיוקנא קדישא אתחלף ליה וכדין חיות ברא ועופא דשמיא יכלין לשלטאה
בגין דאתחלף ליה האי דיוקנא קדישא אתחלף ליה האי דיוקנא דבר נש · ות"ח
אחלף עובדין דלעילא ותתא בגין לאהדרא מלין לאתרייהו ולאשתכחא רעותיה
עובדי דעלמא דניאל לא אשתני דיוקניה כד אפילו ליה בגובא דאריוותא ובגין כך
יה · א"ר חזקיה אי הכי הא כתיב °אלהי שלח מלאכיה וסגר פום אריותא ולא דניאל ו
י משמע דבגין מלאכא דאסגר לפומייהו לא אתחבל · א"ל בגין דא לא אתחבל
ההוא דיוקניה דבר נש זכאה איהו מלאכא ממש דסגיר פומא וקשיר לון לנטרא
דלא יחבלון ליה ובגין כך אלהי שלח מלאכיה ההוא דכל דיוקנין דעלמא מתתקן
ואיהו אתקיף דיוקני בי ולא יכילו לשלטאה בי וסגר פומייהו וע"ד שלח מלאכיה ודאי
מלאכא ההוא דכל דיוקנין מתתקן ביה דכתיב °ידין בגוים מלא גויות איהו דלא תהלים קי
י קמיה כל דיוקנין דעלמא ועל דא מבעי ליה לבר נש לאסתמרא ארחוי ושבילוי בגין
יחטא קמיה דמאריה ויתקיים בדיוקנא דאדם · ת"ח יחזקאל נטר פומיה ממאכלי
ורי דכתיב °ולא בא בפי בשר פגול זכה ואקרי בן אדם · דניאל מה כתיב ביה °וישם יחזקאל ד / דניאל א
ל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וביין משתיו זכה הוא ואתקיים בדיוקניה
ם בגין דכל מלין דעלמא כלהו דחלין מקמי דיוקנא דאדם דאיהו שליטא על כלהו
מלכא על כלא · א"ר יוסי בגין דא אצטריך ליה לב"נ לאסתמרא מחובוי ולא יסטי
א ולשמאלא · ועם כל דא בעי ליה לב"נ למבדק בחובוי בכל יומא ויומא דהא כד
קאים מערסיה תרין סהדין קיימין קמיה ואזלי בהדיה כל יומא · בעי ב"נ למיקם ·
סהדי אמרין ליה בשעתא דאפתח עינוי °עיניך לנכח יביטו ועפעפיך יישירו נגדך · משלי ד
ואתקין רגלוי למהך אינון סהדין אמרין ליה °פלס מעגל רגלך וגו' · ועל דא כד אזיל ב"נ שם
יומא בעי ליה לאסתמרא מחובוי בכל יומא ויומא כד אתי ליליא בעי לאסתכלא
לדק בכל מה דעבד כל ההוא יומא בגין דייתוב מנייהו ויסתכל בהו תדיר בגין דייתוב קמי
יה כד"א °וחטאתי נגדי תמיד בגין דייתוב מנייהו . ות"ח בזמנא דהוו ישראל בארעא תהלים נא
א לא אשתכח בידייהו חובא כמה דאוקמוה בגין דאינון קרבנין דהוו מקרבין בכל יומא

הוו מכפרי עלייהו השתא דאתגלון ישראל מארעא ולית מאן דמכפר עלייהו אורייתא היא
מכפרא עלייהו ועובדין דכשרן בגין דשכינתא עמהון בגלותא ומאן דאיהו לא משתדל
ישעיה כו באורחוי דקב"ה גרים לשכינתא לאתכפי' בגו עפרא כד"א ישפילנה ישפילה עד ארץ
וגו' · א"ר יצחק וכן מאן דאשתדל באורייתא ובעובדין דכשרן גרים לה לכנ"י לארמא
רישא בגו גלותא · זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא יממא ולילי · ת"ח גלגל
קב"ה גלגולין בעלמא בגין לארמא רישא דצדיקיא דהא בגין דירים יוסף רישיה בעלמא
על דאשתכח זכאה קמיה ארגיז רבונא על עבדוי · כד"א חטאו משקה מלך מצרים
א נתגדל והאופה לאדוניהם למלך מצרים וכלא בגין לארמא רישא דיוסף זכאה · ות"ח על ידא דחלמי'
אתכפייא משם אחוי ועל ידא דחלמא א אתרבי על אחוי ואתרבי על כל עלמא :

ויחלמו חלום שניהם איש חלומו בלילה אחד איש כפתרון וגו' · ת"ח דהא אתמר דכל
ב אחר פתרון הפה חלמין אזלין ב בתר פומא · יוסף כד פשר להו חלמא אמאי פשר להאי פשרא
טבא ולהאי פשרא בישא אלא אינון חלמין עליה דיוסף הוה ובגין דידע מלה על עקרא
ופרשא דילה בגין כך פשר חלמא להו כמה דאצטריך לכל חד וחד פשר להון פשרא לאהדרא
מלה על אתריה מה כתיב ויאמר אליהם יוסף הלא לאלהים פתרונים ספרו נא לי · מאי
טעמא בגין דהכי מבעי ליה למפשר חלמא לפקדא פשרא לקב"ה בגין דתמן איהו קיומא
דכלא וביה קיימא פשרא ת"ח הא אתמר דדרגא דחלמא לתתא איהו ואיהו דרגא שתיתאי'
בגין דהא מאתר דנבואה שריא עד האי דרגא דחלמא שיתא דרגין אינון וסלקא פשרא
מדרגא דחלמא לדרגא אחרא · חלמא איהו דרגא דלתתא ופשרא קיימא עלייהו ופשרא
קיימא בדבור ועל דא בדבור קיימא מלה דכתיב הלא לאלהים פתרונים הלא לאלהים
ודאי · תא חזי מה כתיב

מלכים ב ב ויספר שר המשקים את חלומו ליוסף וגומר · רבי אלעזר פתח ואמר ויהי בעברם
ואליהו אמר אל אלישע שאל מה אעשה לך בטרם אלקח מעמך ויאמר אלישע
ויהי נא פי שנים ברוחך אלי · הכא אית לאסתכלא . והאי קרא תווהא איהו דאליהו אמר
אל אלישע שאל מה אעשה לך וכי ברשותיה קיימא והא ברשותיה דקב"ה איהי · ותו
דאלישע הכי נמי איהו הוה ידע מאי טעמא אמר ויהי נא פי שנים ברוחך אלי · אלא ודאי
מאן דאחיד בשמיא וארעא וכל עלמא היך לא יהא ברשותיה דא · ודאי אליהו ושאר
תהלים קמה צדיקים קב"ה עביד רעותהון דצדיקייא תדיר דכתיב רצון יראיו יעשה וכל שכן דהווה
רוחא קדישא די עליה ירית ליה לצדיקא דאלישע דהוה שמשא דיליה והא קב"ה א"ל
מלכים א יט ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתך ועל דא הוה ליה לאלישע לירתא
ליה · פי שנים ברוחך · מאי פי שנים ברוחך אלי וכי סלקא דעתך דעל חד תרין שאיל
ומה דלא הוה ברשותיה היך שאל מיניה · אלא איהו לא שאיל רוח על חד תרין אלא
(איהו) הכי שאל מיניה בההוא רוחא דהוה ליה דיעביד (ד"א נ"נ חד) תרין נמוסין בעלמא
בההוא רוחא מה כתיב ויאמר הקשית לשאול אם תראה אותי לקח מאתך יהא לך כן
ואם אין לא יהיה מאי טעמא אם תראה אותי אלא אמר ליה אם תיכול למיקם על
עקרא דרוחא דשבקנא לך בשעתא דאתנסיבנא מינך יהא לך כדין דהא כל ההוא
עקרא דרוחא בשעתא דיסתכל ביה כד חמי ליה לאליהו יהוי דביקותא ביה כדקא יאות

תא חזי כאי מאן דאסתכל במה דאוליף מרביה וחמי ליה בההוא חכמתא יכיל לאתוספא
בההוא רוחא יתיר · תא חזי דהא יוסף בכל מה דאיהו עביד הוי חמי ברוחא דחכמתא
בההוא דיוקנא דאבוי הוה מסתכל ובגין כך הוה מסתייעא ליה מלתא ואתוספא ליה
רוחא אחרא בגהירו עלאה יתיר · בשעתא דאמר ליה ההוא רשע והנה גפן לפני אזדעזע
יוסף דלא הוה ידע על מה תיתי מלה כיון דאמר ובגפן שלשה שריגים מיד אתער רוחיה
אתוסף בנהירו ואסתכל בדיוקנא דאבוי כדין אתנהיר רוחיה וידע מלה . מה כתיב
ובגפן שלשה שריגים אמר יוסף הא ודאי בשורה דחדוה בשלימו איהו מאי טעמא
בגין דהאי גפן על כנסת ישראל אתחזי ליה ואתבשר יוסף בהאי · ובגפן
שלשה שריגים אלין אינון תלתא דרגין עלאין דנפקי מהאי גפן כהני ליואי וישראלי · והיא
כפורחת עלתה נצה דהא בגיניהון סלקא כנסת ישראל ואתברכת מעם מלכא עלאה
הבשילו אשכלותיה ענבים · אלין אינון צדיקיא דעלמא דאינון כענבים מבושלים כדקא
חזי · ד"א הבשילו אשכלותיה ענבים דא הוא יין דאתנטיר בענבייהו משתא ימי בראשית·
עד הכא אתבשר יוסף בחלמיה מכאן ולהלאה חלמא איהו דיליה בגין דאית חלמין ליה
לאחרנין · ואקח את הענבים דאיהו ליה לגרמיה · תנינן *האי מאן דחמי ענבין שמות קמד
חוורין בחלמא סימן יפה לו · אוכמי לא מאי טעמא בגין דאיהו רזא דתרין דרגין ידיען·
אינון אוכמי וחוורי · האי איהו טב והאי איהו דלא טב וכלהו ענבין ברזא דמהימנותא
תליין וע"ד מתפרשן בחכמתא הן לטב הן לביש אלין צריכין רחמי ואלין אשגחותא דרחמי·
ת"ח אדם הראשון אנתתיה סחטת ליה ענבין וגרימת ליה מותא ולכל ישראל ולכל
עלמא · נח אתא לגבי ענבין ולא אתנטר כדקא יאות מה כתיב וישת מן היין וישכר בראשית ט
ויתגל בתוך אהלה בה"א · בני אהרן שתו חמרא מנייהו וקריבו קרבנא בההוא חמרא
שמיתו והא אתמר · ובג"כ כתיב ענבימו ענבי רוש אשכלות מרורות למו · בגין דאינון דברים לב
ענבין גרמו האי · חמא ענבין דאינון טבין בההוא כרס דקא סלקין ניחא וריחא
בדרגין שלימין כדקא יאות · וע"ד יוסף ידע מלה ואסתכל בעקרא ופשר חלמא על
בורייה · בגין דאתבשר בההוא חלמא כדקא יאות · ובג"כ פשר פשרא לטב ואתקיים
הכי . מה כתיב **וירא** שר האופים כי טוב פתר ויאמר אל יוסף אף אני בחלומי
והנה שלשה סלי חרי על ראשי . ת"ח אזורין אינון רשיעיא דכל עובדיהון כלהון לביש
כל אינון מלין דאינון אמרין כלהו לביש ולאבאשא כיון דפתח פומיה באף מיד דחיל
יוסף וידע דכל מלוי אינון לאבאשא ובשורה דביש בפומיה · והנה שלשה סלי חרי
על ראשי כדין ידע יוסף דאתבשר על חריבו דבי מקדשא וישראל בגלותא דיתגלון
מארעא קדישא · חמי מה כתיב ובסל העליון מכל מאכל פרעה מעשה אופה והעוף
אוכל אותם מן הסל מעל ראשי אלין אינון שאר עמין דמתכנשי עלייהו דישראל
קטלי לון וחרבי ביתייהו ומפזרי לון לארבע סטרי דעלמא וכלא אסתכל יוסף וידע
דההוא חלמא על ישראל כד יהון בחיובא קמי מלכא מיד פשר ליה פשרא לביש
ואתקיים ביה · ות"ח תרין דרגין אלין דקא חמא האי וחמא האי דא חמא (דהא)

כד סליק וקא שליט דרגא עלאה ואתגליר סיהרא ודא חמא דאתחשך ושליט עלה חויא
בישא ובג"כ אסתכל יוסף בההוא חלמא ופשר ליה פשרא לביש' וע"ד כלא בפשרא קיימא
תהלים נא ודא ודא חמו באלין תרין דרגין דשליט דא ושליט דא · רבי יהודה פתח לב טהור ברא
מלכים א ג לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי · האי קרא אוקמוה אבל לב טהור כד"א ונתת
משלי טו לעבדך לב שומע וגו' וכתיב וטוב לב משתה תמיד ובג"כ לב טהור ודאי · ורוח נכון
בראשית א חדש בקרבי דא הוא רוח נכון ודאי כד"א ורוח אלהים מרחפת על פני המים ואתערו
יחזקאל לו זה רוחו של משיח ואתערו רוח חדשה אתן בקרבכם וגלי דוד ההוא רוח נכון חדש
בקרבי בגין דאית מסטרא אחרא לב טמא ורוח עועים דאסטי לבני עלמא ודא הוא
ישעיה יט רוח טומאה דאקרי רוח עועים כד"א יי' מסך בקרבה רוח עועים ועל דא ורוח נכון
חדש בקרבי. מאי חדש דא חדושא דסיהרא בשעתא דאתחדש סיהרא דוד מלך
ישראל חי וקיים ובג"כ חדש · רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אזלי בארחא אמר רבי יוסי לר'
ד"ה ב יח אלעזר האי דכתיב ויצא הרוח ויעמוד לפני יי' ויאמר אני אפתנו ויאמר אליו יי'
במה ויאמר אצא והייתי רוח שקר בפי כל נביאיו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה
כן · ותנינן דהוה רוח נבות היזרעאלי · וכי נשמתין כיון דסלקין וקיימין לעילא איכון
יכלין לאתבא בהאי עלמא ומלה תמיהה דאמר אצא והייתי רוח שקר בפיו וגו' ותו מ"ט
אתענש עליו אחאב דהא דינא דאורייתא דשוי שמואל קמייהו דישראל הכי הוא דכתיב
שמואל א ח ואת שדותיכם וכרמיכם וזיתכם הטובים יקח · ואי אחאב נטל ההוא כרם מנבות דינא
הוה · ותו דהוה יהיב ליה כרמא אחרא או דהבא ולא בעא · א"ל יאות שאלת · ת"ח
האי רוח דקאמרו דאיהו רוח דנבות הכא אית לאסתכלא וכי רוחא דנבות יכיל לסלקא
ולקיימא קמיה דקב"ה למתבע שקרא דכתיב ויצא הרוח · ואי לדיקא הוא איך יבעי
שקרא בההוא עלמא דאיהו עלמא דקשוט ומה בהאי עלמא לא בעי זכאה שקרא בההוא
עלמא לא כ"ש ואי לאו זכאה איהו היך יכיל לקיימא קמי קב"ה · אלא ודאי נבות
לאו זכאה הוה כ"כ לקיימא קמי קב"ה אלא רוחא אחרא הוה דשלטא בעלמא דדא
הוא רוחא דקיימא תדיר וסלקא קמי קב"ה ודא הוא דאסטי לבני עלמא בשקרא ומאן
דאיהו רגיל בשקרא אשתדל תדיר בשקרא ועל דא אמר אצא והייתי רוח שקר וגו' וע"ד
תהלים קא קב"ה א"ל צא ועשה כן פוק מהכא כמה דאוקמוה דכתיב דובר שקרים לא יכון לנגד
עיני ובג"ד איהו רוח שקר ודאי ותו על מה דקטל ליה לנבות וכטל כרמא דיליה קטולא
אמאי קטיל ליה אלא על דקטיל ליה בלא דינא אתענש · קטיל ליה בלא דינא
מלכים א כא ונסיב כרמא דיליה · ובג"כ כתיב הרצחת וגם ירשת וע"ד אתענש · ותא חזי כמה
איכון בני נשא בעלמא דאסטי לון האי רוח שקרא בשקרא ושליט איהו בעלמא בכמה
סטרין ובכמה עובדין והא אוקימנא מלי וע"ד דוד מלכא בעא לאסתמרא מניה ובעא
שם יב לאפקא מגו מסאבו דכתיב לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי דא הוא
רוח נכון ואחרא איהו רוח שקר וע"ד תרין דרגין איכון חד קדישא וחד מסאבא ·
יואל ב פתח ואמר ויי' נתן קולו לפני חילו כי רב מאד מחנהו וכי עצום עושה דברו וגו' · האי
קרא אוקמוה · אבל ויי' בכל אתר הוא ובי דיניה · נתן קולו דא הוא קלא דכתיב
דברים ד קול דברים וכתיב התם לא איש דברים מאן איש דברים כד"א איש
שמות ד דברים לג האלהים · לפני חילו · אלין איכון ישראל כי רב מאד מחנהו כד"א היש מספר לגדודיו
איוב כה

דכמה ממנן ושליטן אית ליה לקב"ה וכלהו קיימי לאסטאה עלייהו דישראל (ז"א ל"ג בגין
לאסתאבא להו) ועל דא קב"ה אזדמן קמייהו דישראל בגין לנטרא להו ולא יכילו לקטרגא
להו · כי עצום עושה דברו · מאן עצום דא הוא זכאה ההוא דאשתדל באורייתא קדישא
יממא ולילי · ד"א כי עצום דא הוא מקטרגא דאשתכח קמי קב"ה ואיהו תקיפא כפרזלא
תקיפא כטינרא · עושה דברו דנטיל רשות מלעילא ונטיל נשמתא מתתא · כי גדול יום
יי' ונורא מאד ומי יכילנו דאיהו שליט על כלא ועלאה ותקיפא על כלהו וכלהו תחות
שלטניה · זכאין אינון לדיקיא דקב"ה אתרעי בהו תדיר לזכאה לון לעלמא דאתי ולמחדי
להו בחידו דלדיקיא דזמינין למחדי ביה בקב"ה דכתיב °וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו תהלים ה
ותסך עלימו ויעלצו בך אוהבי שמך · ברוך יי' לעולם אמן ואמן :

פרשת ויהי מקץ

ויהי מקץ רבי חייא פתח ואמר °קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר אבן אפל איוב כח
וצלמות האי קרא אתמר קץ שם לחשך דא איהו קץ דשמאלא דאיהו שאט
בעלמא ושאט לעילא וקיימא קמי קב"ה ואסטי וקטריג על עלמא והא אתמר · ולכל
תכלית הוא חוקר דהא כל עובדוי לאו אינון לטב אלא לשיצאה תדיר ולמעבד כליה
בעלמא · אבן אפל וצלמות דא אבן נגף דבה כשלין חייבין וקיימא בהאי דאקרי °ארץ שם ו
עיפתה כמו אפל · ת"ח אית ארץ חיים לעילא והאי איהו ארץ ישראל · (ד"א ואית
ארץ לתתא ונקרא) אפל וצלמות אפל דנפקא מארץ עיפתה מאי אבן אפל וצלמות דא הוא
קץ דאיהו מסטרא דחשך זוהמא דדהבא והא אתמר · תא חזי כמה אית לון לבני נשא
לאסתכלא בפולחנא דקב"ה ולאשתדלא באורייתא יממא ולילי בגין דינדעון ויסתכלון
בפולחניה · דהא אורייתא איהי מכרזא בכל יומא קמיה דבר נש ואמרה °מי פתי יסור משלי ט
הנה חסר לב ואמרה לו והא אוקימנא מלי וכד ב"נ אשתדל באורייתא ואתדבק בה זכי
לאתתקפא באילנא דחיי דכתיב °עץ חיים וגו' ותא חזי כד בר נש אתתקף באילנא שם ג
דחיי בהאי עלמא אתתקף ביה לעלמא דאתי דהא כד נשמתין נפקין מהאי עלמא הכי
אתתקנן להו דרגין לעלמא דאתי · [א] ת"ח אילנא דחיי איהו בכמה דרגין מתפרשן א עיין בפרדס
דא מן דא וכלהו חד · דהא באילנא דחיי אית דרגין אלין על אלין ענפין ועלין קליפין בשער הכינויים
גופא דאילנא שרשין וכלא הוא אילנא · כגוונא דא כל מאן דאשתדל באורייתא איהו פרק שני
אתתקן ואתתקף באילנא דחיי . וכל בני דמהימנותא ישראל כלהון מתתקפין באילנא דחיי
כלהו אחידן באילנא ממש מנהון בההוא גופא דביה · מנהון אחידן בענפין·מנהון בעלין·
מנהון בשרשין · אשתכחו דכלהו אחידן באילנא דחיי · ואינון דמשתדלי באורייתא

כלהו אחידן בגופא דאילנא · ובגין כך מאן דאשתדל באורייתא איהו אחיד בכלא והא
אוקמוה ואתמר: **ויהי** מקץ מאי מקץ רבי שמעון אמר אתר דלית בה זכירה · ודא
בראשית מ הוא קץ דשמאלא מאי טעמא בגין דכתיב °כי אם זכרתני אתך כאשר ייטב לך · וכי
הכי אתחזי ליה ליוסף לצדיקא דאיהו אמר כי אם זכרתני אתך אלא כיון דאסתכל יוסף
בחלמיה אמר ודאי חלמא דזכירה איהו ואיהו טעה בהאי דהא ביה בקב"ה הוי כלא ועכ"ד
אתר דהוה ביה נשיו קם קמיה מה כתיב ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו · כיון
דאמר ולא זכר שר המשקים מהו וישכחהו אלא וישכחהו אתר דאית ביה שכחה ודא
הוא קץ דסטרא דחשך · שנתים ימים מאי שנתים דתב דרגא לדרגא דאית ביה זכירה ·
ופרעה חולם והנה עומד על היאר דא חלמא דיוסף הוה בגין דכל נהר דיוסף הצדיק
ישעיה סו איהו ורזא דא הוי האי מאן דחמי נהר בחלום חמי שלום דכתיב °הנני נוטה אליה כנהר
משלי כט שלום. **ויהי** מקץ שנתים רבי חייא פתח ואמר °מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומו'
יהרסנה תא חזי כד ברא קב"ה עלמא עלאה אתקין כלא כדקא יאות ואפיק נהורין
עלאין מנהרין לכל סטרין וכלא איהו חד וברא שמים דלעילא וארץ דלעילא לאתתקנא
כלהו כחדא לתועלתא דתתאי · ת"ח מלך במשפט יעמיד ארץ מאן מלך דא קב"ה
במשפט דא יעקב דאיהו קיומא דארעא ועל דא ו' אחזן מן ה' עלאה ה' תתאה אתזנת
מן ו' דקיומא דארעא איהו במשפט דהא משפט יעמיד ארץ בכל תקונוי וזן לה · ד"א
בראשית מא מלך דא קב"ה · במשפט דא יוסף יעמיד ארץ דכתיב °וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל
יוסף ובגין דקב"ה אתרעי ביה ביעקב עבד ליה ליוסף שליטא על ארעא · רבי יוסי אמר
מלך דא יוסף · במשפט יעמיד ארץ דא יעקב דהא עד לא אתא יעקב למצרים לא הוה
קיומא בארעא מגו כפנא כיון דאתא יעקב למצרים בזכותיה אסתלק כפנא ואתקיים
שמואל ב ח ארעא · ד"א מלך במשפט יעמיד ארץ דא דוד מלכא דכתיב °ויהי דוד עושה משפט
וצדקה לכל עמו ואיהו קיים ארעא ובזכותיה קיימא לבתר דנא · ואיש תרומו' יהרסנה
דא רחבעם · תא חזי קב"ה בגיניהון דצדיקיא אע"ג דפורענותא אתגזר על עלמא
מתעכבא בגיניהון ולא שלטא על עלמא · כל יומוי דדוד מלכא אתקיימא ארעא בגיניה
מלכים ב כ לבתר דמית אתקיימא בזכותיה דכתיב °וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען
דוד עבדי כגוונא דא כל יומוי דיעקב וכל יומי דיוסף לא שלטא פורענותא בעלמא · תא
חזי מלך במשפט יעמיד ארץ דא יוסף · ואיש תרומות יהרסנה דא פרעה דהא בגין
דאקשי ליביה לגבי דקב"ה חריב ארעא דמצרים ובקדמיתא על ידא דיוסף אתקיים
ארעא בההוא חלמא דחלם. דכתיב · ויהי מקץ שנתים ימים וגו' ·
תהלים יח **ויהי** מקץ וגו'. ר' אלעזר פתח ואמר °חי יי' וברוך צורי וירום אלהי ישעי. אלוה
כתיב בוי"ו · האי קרא אית לאסתכלא ביה חי יי' דא חי צדיקא יסודא דעלמא
שם קמד דאקרי חי דעלמין · וברוך צורי דא הוא (ס"א הוד) דכתיב °ברוך יי צורי ודא עלמא
דאתקיים עליה צדיקא דא · וירום אלהי ישעי · וירום דא עלמא עלאה · אלוהי בוא"ו
שם קטו דא שמים כד"א °השמים שמים ליי' · ת"ח (כד"א °ברוך אדנ"י יום יום יעמס לנו ברוך
שם סח אדנ"י באלף דל"ת נו"ן יו"ד והאי קרא רזא דחכמתא איהו: יום יום אלו שנתים ימים כד"א

ויסי

כי מקץ שנתים ימים · ופרעה חולם והנה עומד על היאור רזא איהו כמה דאתמר דא
סף דנהר (ס"א דכל נהר) דא יוסף הצדיק הוא: **והנה** מן היאור עולות שבע פרות
פות מראה ובריאות בשר ותרעינה באחו · והנה מן היאור · דהא מנהר דא אתברכאן
ל אינון דרגין דלתתא בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק איהו אשקי וזן לכלא ויוסף איהו נהר
אתברכא כל ארעא דמצרים בגיניה · ות"ח ההוא נהר שבע דרגין אשקיין ואתברכן
ניה ואלין אינון יפות מראה ובריאות בשר. ותרעינה באחו בחבורא באחוותא דלא
שתכח בהו פרודא וכלהו לשבחא קיימין דהא כל הני דרגין שבע דקאמרן רזא איהו
ד"א ואת שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך וגו' · וע"ד שבע פרות יפות אסתר ב
ראה ולקבל דא כתיב שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך וגו' · רבי יצחק אמר
בע פרות הטובות דרגין אינון עלאין על אחרנין · שבע הפרות הרעות דרגין אחרנין
לתתא · אלין מסטרא דקדושה ואלין מסטרא דמסאבא · שבע השבלים · רבי יהודה אמר
לין קדמאי אינון טבין בגין דאינון מסטרא דימינא דכתיב ביה כי טוב ואלין בישין אינון
תתא מנייהו · שבע השבלים אינון מסטרא דדכיו ואלין מסטרא דמסאבו וכלהו דרגין
יימין אלין על אלין ואלין לקבל אלין וכלהו קא חמא פרעה בחלמיה · א"ר ייסא וכי לההוא
ייבא דפרעה אחזיין ליה כל הני א"ל ר' יהודה כגוונא דלהון חמא דכמה דרגין על דרגין
לין לקבל אלין ואלין על אלין ואיהו חמא באינון דרגין דלתתא · והא תנינן דהא כמה
איהו בר נש הכי אחזיו ליה בחלמיה והכי חמי ונשמתא הכי סלקת לאשתמודעא כל
ד וחד כפום דרגיה כדקא חזי ליה ובג"כ פרעה חמא כדקא חזי ליה ולא יתיר ·
ויהי מקץ וגו' רבי חזקיה פתח ואמר לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים · ת"ח כל מה קהלת ג
דעבד קב"ה לתתא לכלא שוי זמנא וזמן קצוב זמן · שוי לנהורא ולחשוכא זמנא שוי
נהורא דשאר עמין דאינון שלטין השתא על עלמא וזמנא שוי לחשוכא דאיהו גלותא דישראל
חות שלטנותא דלהון זמנא שוי קב"ה לכלא בג"כ לכל זמן ועת לכל חפץ מאי ועת לכל
פץ זמנא ועדן הוא לכלא לכל ההוא רעותא דאשתכח לתתא · ד"א ועת לכל חפץ מאי
ת כדכתיב עת לעשות ליי' הפרו תורתך · וכתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש ואיהו תהלים קיט ויקרא טז
רגא ממנא והא אוקמוה · ובג"כ עת איהו ממנא לכל חפץ תחת השמים · ויהי מקץ שנתים
מים מסטרא דההוא קץ דחשך חמא פרעה בחלמיה ומתמן ידע ואתגלי ליה ההוא חלמא:
ויהי בבקר ותפעם רוחו וישלח ויקרא את כל חרטמי מצרים ואת כל חכמיה וגו' ותפעם
רוחו · מאי ותפעם רבי יוסי אמר הא אוקמוה בפרעה כתיב ותפעם ובנבוכדנצר
תיב ותתפעם ואוקמוה דהא בפרעה כתיב ותפעם בגין דהוה ידע חלמ' ופשרא לא הוה דניאל ב
דע אבל נבוכדנצר חמא חלמא וחמא פשרא ואתנשי כלא מניה · אבל ת"ח ותפעם רוחו
ד"א לפעמו דהוה אתי רוחא ואזיל ואתי ואזיל ולא הוה מתיישבא עמיה עדיין כדקא
אות · ועל דא כתיב ותחל רוח יי' לפעמו דכדין הוה שירותא אוף הכא רוחיה אתער שופטים יג
יה ואזיל ואתער ולא הוה מתישבא עמיה למנדע · נבוכדנצר ותתפעם רוחו באתערותא
וה אתער על חד תרין תייבין ואזלין ותייבין ולא הוה כד"א כפעם בפעם פעם בהאי במדבר כד

ופעם בהאי ולא מתישבא דעתיה ורוחיה · וישלח ויקרא את כל חרטומי מצרים אלין
חרשין · ואת כל חכמיה אלין [א] חכימין בטיירא וכלהו הוו מסתכלן למנדע [ב] ולא יכילו
לאדבקא · אמר רבי יצחק אע"ג דאתמר דלא אחזיין ליה לבר נש אלא בההוא דרגא
דיליה שאני למלכים דאחזיין לון מלין עלאין ומשניין מבני נשא אחרנין · כמה דמלכא
דרגיה עלאה על כל שאר אחרנין הכי נמי אחזיאו ליה בדרגא עלאה על כל שאר
אחרנין כד"א את אשר האלהים עושה הראה את פרעה · (רל"ח א) אבל לשאר בני
נשא לא גלי לון קב"ה מה דאיהו עבד בר לנביאי או לחסידי או לחכימי דרא והא אוקמוה:
בראשית מא ת"ח כתיב ואותי השיב על כני ואותו תלה מכאן דחלמא אזיל בתר פישרא השיב על
כני מאן אלא דא יוסף ואותו תלה בההוא פשרא דקא פשר ליה וכתיב ויהי כאשר פתר
לנו כן היה : **וישלח** פרעה ויקרא את יוסף ויריצוהו מן הבור וגו' רבי אבא פתח
תהלים קמז ואמר רוצה יי' את יראיו את המיחלים לחסדו · כמה קב"ה אתרעי בהו בצדיקיא
בגין דצדיקיא אינון עבדין (שלמא ועבדי) שלמא לעילא ועבדי שלמא לתתא ואעלין כלה
בבעלה · ובגין כך קב"ה אתרעי בהו באינון דדחלין ליה ועבדין רעותיה · למיחלים
לחסדו מאן אינון מיחלים לחסדו הוי אימא אינון דמשתדלי באורייתא בליליא ואשתתפו
בהדי שכינתא · וכד אתי צפרא אינון מחכאן לחסדו והא אוקמוה · בזמנא דבר נש
שם מב אשתדל באורייתא בליליא חוטא דחסד אתמשיך עליה ביממא כדכתיב יומם יצוה יי'
חסדו ובלילה שירה עמי · מאי טעמא יומם יצוה יי' חסדו משום דבלילה שירה עמי
ובגין כך רוצה יי את יראיו כתיב ולא ביראיו כמאן דרעי ברעותיה לאחרא ואתרעי ליה
לאתפייסא בהדיה ובגין כך רוצה יי את יראיו ולא ביראיו כגוונא · דא יוסף הוה עציב
בעציבו דרוחא בעציבו דלבא דהוה אסיר תמן כיון דשדר פרעה בגיניה מה כתיב
ויריצוהו אתפייסו ליה ואהדרי ליה מלין דחדוה מלין למחדי לבא יבגין דהוה עציב מן
בירא · ת"ח בקדמיתא נפל בבירא בבירא אסתלק לבתר · רבי שמעון אמר עד לא
אירע ליוסף ההוא עובדא לא אקרי צדיק כיון דנטר ההוא ברית קיימא אקרי צדיק
וההוא דרגא דברית קדישא אתעטר בהדיה ומאי דהוה (עציב) בבור בקדמיתא
אסתלק בהדיה וכתיב ויריצהו מן הבור אסתלק מן דא ואתעטר בבאר מים חיים ·
וישלח פרעה ויקרא את יוסף לקרא ליוסף מבעי ליה אלא ויקרא את יוסף דא קב"ה
שם קה דכתיב עד עת בא דברו אמרת יי' צרפתהו · עד עת בא דברו הה"ד ויקרא את יוסף
כתיב הכא ויקרא את יוסף וכתיב התם ויקרא אל משה :

שם **ויגלח** ויחלף שמלותיו בגין יקרא דמלכא והא אוקמוה · ר' אלעזר פתח ויבא ישראל
מצרים ויעקב גר בארץ חם · ת"ח דקב"ה מגלגל גלגולין בעלמא ומקיים אסרין
וקיומין בגין לקיימא קיומא וגזרה דאיהו גזיר דהא תנן אלמלא חביבו ורחימו דרחי' קב"ה
לאבהן הוה אתחזי לנחתא יעקב למצרי' בשלשלי דפרזלא וברחימו דלהון שלטיה ליוסף בריה
ועבד ליה מלכא דשליטא על כל ארעא· ונחתו כלהו שבטין ביקרא ויעקב כמלכא·ת"ח מה
כתיב ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם כיון דכתיב ויבא ישראל מצרים לא ידענא
דיעקב גר בארץ חם ·אמאי אצטריך הא אלא ויבא ישראל מצרי' דא קב"ה · ויעקב גר
בארץ חם דא יעקב דהא בגיניה דיעקב ובנוי אתא שכינתא למצרים וקב"ה גלגל גלגולין

ואתית

[א] חכמים הוזי כוכבים שכן בפסיקת' דפרה מה היתה חכמתן של בני קדם שהיו יודעים במזל וערומי' בטייר מאי טייר אסטרלוגין היו והיינו הוזים בכוכבים
[ב] ולא היו יכולים להשיג

ואחית ליה ליוסף בקדמיתא דבזכותיה אתקיים ברית בהדיה ושליט על כל ארעא
מה כתיב שלח מלך ויתירהו מושל עמים ויפתחהו · ר' שמעון אמר כתיב ה' מתיר תהלים קמו
אסורים וגו' (והא) והכא כתיב שלח מלך ויתירהו אמאי מושל עמים ויפתחהו אלא שלח
מלך דא קב"ה · מושל עמים דא קב"ה · שלח מלך מלך עלאה שלח ויתירהו ומאן
איהו דשלח (ליה) דא מלאך הגואל דאיהו מושל עמים דאיהו מושל על תתאי · וכלא
מעם קב"ה איהו ובגין כך ויריצהו חסר וא"ו ומאן איהו דא קב"ה בגין דהא לית מאן דאסיר
ופתח בר קב"ה דכתיב יסגור על איש ולא יפתח וכתיב והוא ישקיט ומי ירשיע ויסתר איוב יב / שם לד
פנים ומי ישורנו ועל גוי ועל אדם יחד דהא כלא ביה וכתיב וכמצביה עביד בחיל דניאל ד
שמיא ודיירי ארעא ולא איתי דימחי בידיה ויימר ליה מה עבדת ובגין כך כתיב
ויריצהו מן הבור וגו' מאי ויריצהו כד"א יעתר אל אלוה וירצהו כגוונא דא ויריצהו מן איוב לג
הבור ולבתר ויבא אל פרעה · ד"א ויריצהו דאמשיך עליה חוטא דחסד למיהב ליה חנא
קמיה דפרעה · (מה כתיב) אלהים יענה את שלום פרעה בגין לאקדמא ליה שלום
ולמפתח בשלום · רבי אבא אמר ת"ח בההוא רשע דפרעה דאיהו אמר לא ידעתי את
יי' ופרעה חכים הוה מכל חרשוי אלא ודאי שמא דאלהים הוה ידע דהא כתיב הנמצא
כזה איש אשר רוח אלהים בו ובגין דמשה לא אתא לגביה אלא בשמא דיי' ולא בשמא
דאלהים ודא הוה קשיא קמיה מכלא דאיהו הוה ידע דהא שמא דא איהו שליט
בארעא ובשמיא דיי' לא הוה ידע ועל דא קשיא קמיה שמא דא ודא הוא דכתיב
ויחזק יי' את לב פרעה דמלה דא הוה אתקיף לביה ואקשי ליה ועל דא משה לא אודע שמות ט
ליה מלה דשמא אחרא אלא שמא דיי' בלחודוי ואוקמוה · פתח ואמר מי כיי' אלהינו תהלים קיג
המגביהי לשבת וגו' מי כיי' אלהינו המגביהי לשבת דאסתלק מעל כרסי יקריה (ס"א
על כרסי יקריה לעילא) ולא אתגלי לתתא בשעתא דלא אשתכחו זכאין בעלמא · הא
איהו אסתלק מנייהו ולא אתגלי לחו · המשפילי לראות בשעתא דזכאין אינון דאשתכחו
בעלמא קב"ה נחית בדרגוי לקבלהון דתתאי לאשגחא על עלמא לאוטבא לחו דהא כד
זכאין לא אשתכחו בעלמא איהו אסתלק ואסתיר אנפין מנייהו ולא אשגח עלייהו בגין
דצדיקיא אינון יסודא וקיומא דעלמא דכתיב וצדיק יסוד עולם · ועל דא קב"ה לא גלי משלי י
שמיה קדישא בר לישראל בלחודוי דאינון חולק עדביה ואחסנתיה ועלמא פליג ליה קב"ה
א לממנן תריסין והא אתמר דכתיב בהנחל עליון גוים וגו' וכתיב כי חלק יי' עמו יעקב דברים לב
חבל נחלתו . רבי חייא ורבי יוסי הוו אזלי בארחא א"ר יוסי לרבי חייא תווהנא על
האי דקאמר שלמה כל מלוי (מלין) סתימין ולא אתידעון דהא קהלת סתים (מלין) סתימין
פתח ואמר כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר לא תשבע עין לראות ולא תמלא קהלת א
אזן משמוע · כל הדברים יגעים וכי כל הדברי' יגעים אינון למללא דקאמר לא יוכל
איש לדבר ולא תשבע עין לראות ולא תמלא אזן משמוע מ"ט אלין אלא בגין דתרין
מנהון ואינון עיינין ואודנין לא קיימין ברשותיה דבר נש ופומא איהו ברשותיה וכל (מה)
אלין תלת לא יכלין לאשלמא כלא ב ולאדבק' כלא · אמר ר' חייא הכי הוא דדבורא דבר
נש לא יכיל למללא ועיינין למחמי ואודנין למשמע ואין כל חדש תחת השמש · ות"ח אפי' ג
בריין ד וקסטורין דעבד קב"ה תחת השמש לא יכלין למללא כל מלין דעלמא ועינא לא יכיל
למסלג

א ממוני' בעלי תריסין
ב ולא יוכל הכל
ג בריות שיש בגוף ורוח
ד יש רוחות בלא גופות
ג אפילו קב"ה לא יכולי' לדבר כל הדברי' שבעולם

למשלט ולמחמי ואודנא למשמע · ובג"כ שלמה דהוה ידע כל מלה הוה אמר דאי ות"ח
כל עובדין דעלמא בכמה [א] קסטרין תליין וכל בני עלמא לא ידעין ולא משגיחין על מה
קיימי בעלמא · ואפי' שלמה מלכא דהוה חכים מכל בני עלמא לא יכיל לקיימא בהו
קהלת ג פתח ואמר [ג] את הכל עשה יפה בעתו גם את העולם נתן בלבם מבלי אשר לא ימצא
האדם את המעשה אשר עשה האלהים וגו' · ת"ח זכאין אינון דמשתדלי באורייתא
א רומז' הלוים שהם בלוחי' מעלה להשגית בדברי העולם
וידעי לאסתכלא ברוחא (ס"א ברזא) דחכמתא · את הכל עשה יפה בעתו כל עובדין
דעבד קב"ה בעלמא בכל עובדא ועובדא אית דרגא ממנא על ההוא עובדא בעלמא
בין לטב בין לביש · מנהון דרגין לימינא ומנהון דרגין לשמאלא אזיל בר נש לימינא
ההוא עובדא דעביד ההוא דרגא ממנא (ס"א דימינא) לההוא סטרא ועביד ליה סיועא
וכמה אינון דמסייעי ליה אזיל בר נש לשמאלא ועביד עובדוי ההוא עובדא דעביד
ממנא (ס"א דרגא דשמאלא) איהו לההוא סטרא וקא מקטרג ליה ואוביל ליה לההוא
סטרא ואסטי ליה · ובג"כ ההוא עובדא דעביד בר נש כדקא חזי ההוא ממנא דסטר
ימינא קא מסייע ליה · ודא הוא בעתו · יפה בעתו דההוא עובדא מתקשרא בעתו
כדקא חזי ליה · גם את העולם נתן בלבם כל עלמא וכל עובדוי דעלמא לאו אינון אלא
ברעותא דלבא כד סליק ברעותא (דלבא וכד סליק ברעותא) דבר נש · זכאין אינון לדיקיא
דאמשיכו עובדין טבין לאוטבא לון ולכל עלמא ואינון ידעין לאתדבקא בעת שלום ובחילא
דלדקה דעבדין לתתא אינון משכין לההוא דרגא דאקרי כל לאנהרא בעתו ווי לון לחייביא
דלא ידעין עת דההוא עובדא ולא משגיחין למעבד עובדיהון בעלמא על תקונא
דאצטריך ליה לעלמא ולאתקנא עובדא בההוא דרגא דאתחזי ליה מאי טעמא בגין
דלא ידעין ועל דא אתייהב כלא ברעותהון דבני נשא דכתיב מבלי אשר לא ימצא
האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף ובגין כך דאינון עובדין
לא אתעבידו לאתקנא בדרגייהו כדקחזי דיתכליל עובדא דא בדרגא דא דלאו כתקונא
אלא כפום רעותא דבר נש מה כתיב בתריה ידעתי כי אין טוב בם כי אם לשמוח
ב כצפור הזה באהל וחדר שהוא נאחז וניצוד בו
ולעשות טוב בחייו · ידעתי כי אין טוב בם באינון עובדין דלא אתעבידו כדקא
יאות כי אם לשמוח בכל מה דייתי עלוי ולמיהב הודאה לקב"ה ולעשות טוב בחייו
דהא אי ההוא עובדא גרים ליה בישא בגין ההוא דרגא דקא ממנא עלוי אית ליה
למחדי ביה ולאודאה עליה דאיהו גרים ליה לנפשיה ואיהו אזיל בלא ידיעא [ב] כציפרא
דא בגו קוסטירא וכל דא מנלן דכתיב [ט] כי גם לא ידע האדם את עתו כדגים
שנאחזים במצודה רעה וכצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם לעת רעה
כשתפול עליהם פתאום · כי גם לא ידע האדם את עתו מאי עתו · עתו דההוא
עובדא דקא עביד כמה דאת אמר את הכל עשה יפה בעתו . ובג"כ אינון כצפרים
האחוזות בפח · ובג"כ זכאין אינון דמשתדלי באורייתא וידעי ארחוי ושבילי דאורייתא
דמלכא עלאה למהך בה בארח קשוט · ותא חזי לעולם אל יפתח בר נש פומיה
לביש דאיהו לא ידע מאן נטיל ההיא מלה וכד לא ידע בר נש אתכשל בה
ולדיקיא כד פתחי פומייהו כלהו שלם · ת"ח יוסף כד שרא למללא לפרעה מה
כתיב אלהים יענה את שלום פרעה · אמר רבי יהודה הא אתמר דקב"ה
שמות ו חס על שלמא דמלכותא כד"א [ו] ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים
ואוקמוה

ואוקמוה · רבי חייא אמר פרעה בעא לנסאה ליה ליוסף ואחלף ליה חלמא ויוסף בגין דהוה ידע דרגין אסתכל בכל מלה ומלה ואמר כך חמיתא כל מלה ומלה כדקא חזי הה"ד · **ויאמר** פרעה אל יוסף אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך · אחרי הודיע אלהים אחרי הוית בההיא שעתא דחלמית חלמא תמן הוית שכיח · ובגין כך אמר (ס"א אמת את כל זאת ידעת ואיך ידעת פשריה) את כל זאת ידעת חלמא היך הוה וידעת פשריה . א"ר יצחק אי הכי יוסף אמר כלא חלמא ופשרא כדניאל דאמר חלמא ופשריה א"ל לאו הכי כהאי (ז"א ל"ג דהא) יוסף אסתכל מגו מלולא דפרעה דהוה אמר בדרגין ידיען וחמא ליה דקא טעה וא"ל לאו הכי · אלא הכי הוא בגין דדרגין כסדרן אתיין . אבל דניאל לא אסתכל מגו מלולא דנבוכד נצר כלום (דלא) וכולא קאמר ליה חלמא ופשריה מה כתיב בדניאל °אדין לדניאל בחזוא די ליליא רזא גלי · בחזוא די ליליא מאן חזוא די ליליא [א] דא גבריאל דאיהו חזוא חיזו מן חיזו · ת"ח מה כתיב °והנה כבוד אלהי ישראל בא מדרך הקדים וקולו כקול מים רבים והארץ האירה מכבודו מה כתיב בתריה וכמראה המראה אשר ראיתי כמרא' אשר ראיתי בבואי לשחת את העיר ומראות כמראה אשר ראיתי על נהר כבר ואפול על פני · כל אלין מראות איכון שית דאיכון מראות וחיזו דחזוא חיזו אית ליה לאתחזאה ביה גוונין דלעילא ואתחזן בההוא חיזו ואית חיזו לחיזו וחיזו לחיזו דא על דא וכלהו קיימין בדרגין ידיען ושלטי ואקרון חיזו דליליא ובהו מתפרשין כל חלמין דעלמא ואלין איכון כגוונא דלעילא עלייהו ובגין כך דניאל בחזוא דליליא רזא גלי אתגלי לא כתיב אלא רזא גלי יחד מאלין דרגין גלי ליה ההוא חלמא ופשריה · אבל יוסף מגו מלוי דפרעה אסתכל בדרגין עילאין וקאמר ובגין כך פקדיה על כל ארעא דמצרים בגין דקב"ה מדיליה דיוסף קא יהיב ליה פומא דלא נשק לעבירה כתיב ועל פיך ישק כל עמי · ידא דלא קריב לעבירה כתיב ויתן אותה על יד יוסף · צואר דלא קריב לעבירה כתיב וישם רביד הזהב על צוארו · גופא דלא קריב לעבירה וילבש אותו בגדי שש · רגל דלא רכיב לעבירה כתיב וירכב אותו במרכבת המשנה אשר לו · כמחשבה דלא חשב נקרא נבון וחכם · לב שלא הרהר · ויקראו לפניו אברך · וכלא מדיליה נטל מה כתיב

(דניאל ב; יחזקאל מג; א לעיל קמט ע"ב)

ויצא יוסף מלפני פרעה ויעבר בכל ארץ מצרים אמר רבי חזקיה מאי טעמא ויעבור בכל ארץ מצרים בגין לשלטאה דמכרזי קמיה הכי ובגין [ב] למכנש עבורא בכל אתר ואתר · רבי אלעזר אמר כנש יוסף עיבור בכל אתר בגין דלא יתרקב . אמר רבי שמעון כל מה דעבד קב"ה כלא איהו לגלגלא גלגולין בגין דבעי לקיימא קיומא · ת"ח כד ברא קב"ה עלמא אייתי כל מה דאצטריך עלמא בקדמיתא ולבתר אייתי ליה לב"נ לעלמא ואשכח מזונא (ז"א ל"ג ת"ח) כגוונא דא קב"ה אמר לאברהם °ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם וגו' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול כד אתא יוסף לארעא דמצרים לא אשתכח בה רכוש גדול גלגל גלגולין ואייתי כפנא על עלמא וכל עלמא הוו מייתין כספא ודהבא למצרים ואתמלי כל ארעא דמצרים כספא ודהבא· לבתר דאתתקן כלא רכוש גדול אייתי יעקב למצרים· דהכי ארחי דקב"ה בקדמיתא בארי (ס"א אקדים) אסוותא ולבתר מחי כך בקדמיתא אתקין רכוש גדול ולבתר

(ב לאסופתנוא'; בראשית טו)

אייתי לון לגלותא ועי"ד גלגל גלגולין ואייתי כפנא על כל עלמא בגין דליהוו מייתין כספא
ודהבא כל עלמא למצרים · תא חזי בגין (כד)יוסף דאיהו צדיק איהי גרים עותרא כספא
תהלים קה ודהבא לנטלא ישראל כדכתיב ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל · ומן ידא דצדיק
קהלת ט אתא דא לישראל וכלא למזכי לון לעלמא דאתי · פתח ואמר ראה חיים עם אשה
אשר אהבת וגו׳ . תא חזי האי קרא ברזא עלאה איהו ואוקמוה · ראה חיים אלין
חיין דעלמא דאתי דזכאה הוא בר נש דזכי ביה כדקא יאות · עם אשה אשר אהבת
ירמיה לא דא כנסת ישראל · בגין דבה כתיב אהבה דכתיב ואהבת עולם אהבתיך אימתי
בשעתא דסטרא דימינא אחיד בה דכתיב על כן משכתיך חסד · כל ימי חיי הבלך
בגין דאיהי אתקשרת בחיים · ואיהי עולם דחיין שריין ביה דהא עלמא דא לא שריין
ביה חיים בגין דאינון תחת השמש ולא מטאן הכא אינון נהורין דההוא שמשא
ישעיה יג ואסתלקו מעלמא מיומא דאתחריב בי מקדשא דכתיב חשך השמש בצאתו וגו׳ · מאי
שם נו חשך השמש דסליק נהוריה ולא נהיר כד"א הצדיק אבד וגו׳ . כי הוא חלקך בחיים
דא הוא שמשא בסיהרא ובעינן למיעל סיהרא בשמשא ושמשא בסיהרא דלא לאפרשא
קהלת ט לון · ודא הוא חולקא דב"נ למיעל בהו לעלמא דאתי מה כתיב בתריה כל אשר
תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה
הולך שמה האי קרא אית לאסתכלא ביה כל אשר תמצא ידך לעשות וכי הותרה רצועה
למעבד בר נש כל מה דיכיל אלא לעשות בכחך כתיב מאי בכחך דא נשמתיה דב"נ דאיהי
חילא דב"נ למזכי בה לעלמא דין ולעלמא דאתי · ד"א בכחך דא היא אשה דקאמרן
דאיהי חילא לאתתקפא בה בעלמא דין ובעלמא דאתי ובעי בר נש למזכי בה בהאי עלמא
בהאי חילא בגין דיתתקף בה בההוא עלמא · מאי טעמא בגין דלבתר דיפוק בר נש
מי שאינו מכון לי"ה מהאי עלמא לית ביה חילא למעבד מדי ולומר השתא מכאן ולהלאה אעביד עובדין
בעוה"ז אין לו טבין דודאי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר וגו׳ אי לא זכי בר נש בהאי
מה ליכול עלמא לא יזכי ביה לבתר בההוא עלמא ואוקמוה [א] מאן דלא אתקין זוודין למיהך
בעוה"ב והוא מהאי עלמא לא ייכול בההוא עלמא ואית עובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא
מעשים טובים דייכול מנייהו הכא וכלא אשתאר לעלמא דאתי ולאתזנא מנייהו · תא חזי יוסף זכה בהאי
בתורה ומצות
בראשית לט עלמא וזכה בעלמא דאתי בגין דבעא לאתאחדא באשה יראת יי׳ כד"א והטאתי
שם מז לאלהים ובגין כך זכה לאשלטא בהאי עלמא וזכה לון לישראל מה כתיב וילקט יוסף
את כל הכסף והכי אתחזי דהא ההוא נהר דנגיד ונפיק איהו לקיט כלא וכל עותרא
שם מא ביה קיימא · ודא הוא רזא דכתיב ויתן אותם אלהים ברקיע השמים וכלא איהו
כדקא יאות ודאי יוסף בעי לאשלטא על מלכותא · ות"ח כתיב וירכב אותו במרכבת
המשנה מאן מרכבת המשנה קב"ה עביד ליה לצדיק שליטא בגין דהא מניה אתזן
עלמא ואצטריך לאתזנא וקב"ה אית ליה רתיכא עלאה ואית ליה רתיכא תתאה ·
רתיכא תתאה איהי מרכבת המשנה ויוסף צדיק אקרי וליה אתחזי למהוי רכיב על
מרכבת המשנה אשר לו לקב"ה וכלא איהו ברזא עלאה למהוי כגוונא דלעילא · ת"ח.

ויקראו לפניו אברך מאי אברך קשירו דאתקשר שמשא בסיהר׳ וכלא כרעין
לקבל אתר דא · ונתון אותו על כל עלמא וכלהו אודן לגביה
וכגין

ובג"ד כלא ברזא עלאה איהו · ת"ח קב"ה עבד מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא וכלא דא כגוונא דא · וכל מה דאתעביד בארעא קיימא קמי קב"ה בקדמיתא · ת"ח מלכותא קדישא לא קביל מלכותא שלימתא עד דאתחבר באבהן בגין דקב"ה עבד לה למלכו עלאה לאתנהרא מרזא דאבהן · וכד יוסף הצדיק נחת למצרים בקדמיתא איהו משיך לה לשכינתא לבתר עמיה דהא שכינתא לא אזלא אלא בתרא דצדיק ובג"כ אתמשך יוסף למצרים בקדמיתא ונטיל כל עותרא דעלמא כדקא יאות ולבתר נחתת שכינתא למצרים וכלהו שבטין בהדה ובגיני כך יוסף דנטר ליה לברית זכה לאתעטרא באתריה וזכה למלכותא דלעילא ולמלכותא דלתתא ועל דא כל מאן דנטר [א] ברית קדישא כאילו קיים אורייתא קדישא כולה דהא ברית שקיל ככל אורייתא :

א פי' טוב"ה כמנין ברי"ת עם הכולל

זכריה יב

וירא יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו וגו' ר' חייא פתח ואמר °משא דבר יי' על ישראל נאם יי' נוטה שמים ויוסד ארץ ויוצר רוח אדם בקרבו האי קרא אית לאסתכלא ביה משא דבר יי' בכל הני אתר דקאמר משא משא אמאי אלא בכל אתר דאיהו על דינא דשאר עמין ואמר משא · לטב · בכל אתר דאיהו על ישראל ואמר משא · לביש · בכל אתר דאיהו על דינא דשאר עמין לטב בגין דמשא מטולא איהו כביכול מטולא איהו עליה דקב"ה שלום דעמין עכו"ם וכד אתגזר דינא עלייהו מעבר מניה ההוא מטולא דאיהו סביל עלייהו · בכל אתר דדינא אתגזר עלייהו דישראל ואמר משא כביכול מטולא איהו עליה דקב"ה ובגין כך משא מהאי גיסא ומהאי גיסא מטולא איהו · כיון דאמר נוטה שמים ויוסד ארץ אמאי אצטריך ויוצר רוח אדם בקרבו וכי לא הוינא ידעי דאיהו יוצר רוח אדם אלא לאחזאה דרגא ידיעא דכל רוחין ונשמתין דעלמא בההוא דרגא קיימין · ר"ש אמר האי קרא קשיא אי אמר ויוצר רוח אדם ולא יתיר יאות אבל בקרבו מהו אלא רזא איהו בתרין סטרין דהא מההוא נהר דנגיד ונפיק מתמן נפקי ופרחי נשמתין כלהו ואתכנישו באתר חד וההוא דרגא איהו יוצר רוח אדם בקרבו והאי כאתתא דאתעברא מן דכורא וההוא ולדא צרת לה במעהא עד דאצטייר כלא בציורא שלימו במעהא כך ויוצר רוח אדם בקרבו בקרבו קיימא עד דאתברי בר נש בעלמא ויהב ליה · ד"א ויוצר רוח אדם בקרבו · בקרבו דאדם ממש · (ז"ח ל"ג ע"ט) בגין דכד אתברי ב"נ וקב"ה יהב ליה נשמתיה ונפיק לאוירא דעלמא ההוא רוחא דבגויה לא אשכח גופא לאתפשטא בגויה וקיימא בסטרא חד בגויה וכד בר נש אתפשט גופיה ההוא רוחא אתפשט ויהיב ביה חילא וכן כגוונא דגופא אתרבי הכי רוחא יהיב חילא ביה לאתתקפא בר נש בהדיה ובגין כך יוצר רוח אדם בקרבו ממש ואי תימא יוצר רוח אדם מהו בגין דההוא רוחא אצטריך חילא דלעילא יתיר לאסתייעא בהדיה ועל דא קב"ה איהו יוצר רוח אדם בקרבו ויהיב ליה סיועא בבר נש · ת"ח כד ההוא רוחא אצטריך סיועא כגוונא דאיהו ההוא בר נש וכגוונא דההוא גופא אתתקן הכי נמי ההוא רוחא מתקנין ליה ואוספין ליה רוחא לאתתקנא ודא הוא יוצר רוח אדם בקרבו · ות"ח כיון דאתאביד יוסף מאבוי יעקב אביד ההוא תוספת רוחא דהוה ליה ואסתלקת מניה שכינתא לבתר מה כתיב °ותחי רוח יעקב אביהם וכי עד השתא

בראשית מה

מית הוה אלא ההוא תוספת רוחא אסתלק מניה שכינתא ולא הוה בגויה בגין
דעצבונא דהוה ביה גרמא ליה (ואי גרמא ליה הא) *לא הוה רוחיה בקיומיה ובג"כ
ותחי רוח יעקב אביהם והכא (כתיב וירא יעקב) דעד כען לא אתבשר · מנא הוה ידע
אלא וירא יעקב דחמא לכל דיירי ארעא דאזלי למצרים ומייתון עבורא (הס"א וירא יעקב) ·
ר' יצחק אמר ת"ח דוד מלכא זכה לאתחברא באבהן וירית דוכתיה בגווייהו הה"ד אבן
מאסו הבונים היתה לראש פנה · *ר' ייסא ור' חזקיה הוו אזלי מקפוטקיא ללוד
והוה עמהון חד יודאי [א] במטול דקפטירא דחמרא עד דהוו אזלי אמר ר' ייסא לר'
חזקיה אפתח פומך ואימא חד מלה מאינון מלי מעלייתא דאורייתא דאת אמר בכל
יומא קמי בוצינא קדישא · פתח ואמר (משלי ג) דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום ·
דרכיה דרכי נעם אלין ארחין דאורייתא דמאן דאזיל בארחי דאורייתא קב"ה אשרי
עליה נעימותא דשכינתא די לא תעדי מניה לעלמין · וכל נתיבותיה שלום דכלהו נתיבין
דאורייתא כלהו שלם · שלם ליה לעילא שלם ליה לתתא שלם ליה בעלמא דין שלם
ליה בעלמא דאתי · אמר ההוא יודאי [ב] איסירא בקיסטרא בהאי קרא אשתכח ·
אמרו ליה מנין לך אמר לון מאבא שמענא ואוליפנא הכא בהאי קרא מלה פתח ואמר
האי קרא בתרין גוונין איהו ובתרין סטרין קרי ביה דרכים וקרי ביה נתיבות קרי ביה
נעם וקרי ביה שלום · מאן דרכים ומאן נתיבות מאן נעם ומאן שלום אלא דרכיה
דרכי נעם היינו דכתיב (ישעיה מג) הנותן בים דרך דהא בכל אתר דאקרי באורייתא' דרך הוא
אורח פתיחא לכלא כהאי ארחא דאיהו פתיח לכל בר נש כך דרכיה דרכי נעם
אלין דרכים דאינון פתיחן מאבהן דכרא בימא רבא ועאלין בגויה ומאינון אורחין
מתפתחין לכל עיבר ולכל סטרי עלמא · והאי נעם הוא נעימו דנפק מעלמא דאתי ומעלמא
דאתי נהרין כל בוצינין ומתפרשן לכל עיבר וההוא טיבו וההוא נהורא דעלמא דאתי
דינקין (נ"א דירתין) אבהן אקרי נעם · ד"א עלמא דאתי אקרי נעם וכד אתער
עלמא דאתי כל חדו וכל טיבו וכל נהורין וכל חירו דעלמא אתער ובגיני כך אקרי נעם
ועל דא תנינן חייבין דגיהנם בשעתא דעאל שבתא נייחין כלהו ואית להו חירו ונייחא.
בשעתא דנפיק שבתא אית לן לאתערא חידו עלאה עלנא דנשתזיב מההוא עונשא
דחייביא דאתדנו (ס"א דאהדרו) מההיא שעתא ולהלאה ואית לן לאתערא ולימא (תהלים צ)
ויהי נעם יי' אלהינו עלינו דא הוא נעם עלאה חירו דכלא וע"ד דרכיה דרכי נעם וכל
נתיבותיה שלום · מאן נתיבותיה אלין אינון שבילין דנפקין מלעילא וכלהו נקיט לון
ברית יחידאי דאיהו אקרי שלום שלמא דביתא ואעיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה
וכדין יהיב ליה שלמא הה"ד [ג] וכל נתיבותיה שלום*. ת"ח יוסף ברית שלום הוה והוה
במצרים מלכא ושליט על ארעא ויעקב בגין דאסתלק מניה שכינתא לא הוה ידע ועם כל
דא יעקב הוה ליה תברא בגין למזבן עבורא במצרים וחמא דאיהו תבירא על תבירא
דיחתון בנוי למצרים · ויאמר יעקב לבניו למה תתראו בגין דלא תחמון גופייכו אלא
כרעבין כגוברין דלית לון שבעא · אמר ר' חזקיה ודאי רזא הכא דהא בכל זמנא
דצערא איהי בעלמא לא בעי בר נש לאחזאה גרמיה בשוקא בגין דלאו יתפס
בחובוי ועל דא אמר למה תתראו והא אתמר · ד"א וירא יעקב כי יש
שבר

פ"א דלא

נדפס ול"א לא א

א במשוי ומלבושים על החמור למוכרם בלוד כי מלת במטול פי' במשוי וקפטיר' פי' מלבושים מלבון מקסט"ר בקטפוי הנזכר פי' ויצ"ז

ב איסירא בקיסטרא ר"ל כמו משקלות מעשים המונחים יחידים בכיס שמשמיעים קול להודיע במשקלות מונחים בכיס אף כן כ"ן יש איזה ענינים נשמעי' בפסוק זה מה שיש לפניך בו וכים במונה בו במשקל נהרא בכל קיי"א שפי' הכל כי בכים הוא הכל וכיכל שלו :

משלי ג (פ"כ)

שבר במצרים עבור ממש דהא קב"ה ע"ד סדר כפנא בעלמא בגין לנחתא ליעקב ובנוי
תמן ועל דא חמא בני ארעא דהוו מייתין מתמן עבור · וירא יעקב כי יש שבר במצרי'
בשעתא דמית יצחק אתו יעקב ועשו למפלג ועשו נפק מחולקיה דארעא ומכלא ויעקב
דיסבול גלותא יטול כלא ועל דא חמא ההוא תבירא דהוה ליה במצרים הוא ובנוי
למסבל גלותא ועל דא ויאמר יעקב לבניו למה תתראו מקמי דינא דלעילא דלא ישתכח
עלייכו מקטרגא · ויאמר הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה הא אוקמוה רד"ו
חושבן דא הוו ישראל במצרים : **ויוסף** הוא השליט על הארץ וגו' ר' ייסא פתח
ואמר [a]ועתה ירום ראשי על אויבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה תהלים כז
ואזמרה ליי' · ת"ח כד קב"ה אתרעי ביה בבר נש זקיף ליה על כל בני עלמא ועביד ליה
רישא דכלא וכלהו שנאוי אתכפיין תחותוי דוד מלכא שנאו ליה אחוי דחו ליה מנייהו·
קב"ה אריס ליה על כל בני עלמא · אתא חמוי ערק מקמיה · קב"ה אריס ליה על
כל מלכותיה וכלהו הוו כרעין וסגדין קמיה · ויוסף דחו ליה אחוי לבתר כלהו כרעו
וסגידו קמיה הה"ד ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה · ד"א ועתה ירום ראשי
מאי ועתה כמו ואתה · ר' יהודה אמר הא אתמר עת דאיהו דרגא עלאה ומאן איהו
ההוא עת דא ה"א ואקרי עתה ועתה דא איהו ובי דייה · ירום ראשי לארמא לה
ביקרא ומלכותא · על אויבי סביבותי אלין שאר מלכי ארעא · ואזבחה באהלו דא ירושלי'
באהלו דא אהל מועד · זבחי תרועה למשמע כל עלמא · אשירה ואזמרה מההוא סטרא
דתרועה היא דהא מתמן מההוא סטרא דתרועה אתיא שירה ותושבחתא · ד"א
ועתה ירום ראשי. דא כנסת ישראל · על אויבי סביבותי דא עשו וכל אפרכין דיליה ·
ואזבחה באהלו אלין ישראל. זבחי תרועה דכתיב [b]זבחי אלהים רוח נשברה בגין להעברא שם נא
דינא מעלמא · אשירה ואזמרה לאודאה ולשבחא לקב"ה בלא פסיקו לעולם · ד"א ועתה
ירום ראשי בכלא יצר טוב על יצר רע דכתיב על אויבי סביבותי דא יצר הרע דאיהו
סחרניה דבר נש ואיהו שנאיה בכלא · ואזבחה באהלו זבחי תרועה דא אורייתא דאתיהיבת
מסטרא דאשא כדכתיב [c]מימינו אש דת למו דהא בגין אורייתא ירום רישיה ואתברו דברים לג
כל שנאוי קדמוי כדכתיב תכריע קמי תחתי. ד"א ועתה ירום ראשי לאתכללי באבהן
דהא דוד מלכא אית ליה לאתדבקא באבהן וכדין יתרומם וסליק לעילא ואיהו בחד קשורא
בהו · על אויבי סביבותי אלין איטון דבסטר שמאלא כלהו מארי דינין דמתכונין לחבלא
וכדין שמשא אתחבר בסיהרא והוי כלא חד · ת"ח כתיב ויוסף הוא השליט על הארץ
דא שמשא דשליט בסיהרא ונהיר לה וזן לה · הוא המשביר לכל עם הארץ דהא
ההוא נהר דנגיד ונפיק מניה אתזנו כלהו ומתמן פרחין נשמתין לכלא ובגין דא כלהו
סגדין לגביה דההוא אתר דהא לית לך מלה בעלמא דלא תלי במזלא ואוקמוה :
ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו רבי אלעזר פתח ואמר [d]למה אירא בימי רע תהלים מט
עון עקבי יסבני · ת"ח תלת איטון דדחלין ולא ידעין ממה דחלין ואוקמוה · אבל אית
מאן דדחיל ולא ידע ממה איהו דחיל בגין איטון חטאי דלא ידע דאיטון חטאין ולא
אשגח בהו ואיהו דחיל מימי רע מאן איטון ימי רע אלין איטון יומין דאיטון אזדמנן בההוא

רע ומאן אינון (ד"א איהו) דא הוא יצר הרע דאיהו אקרי רע ואית ליה יומין ידיען
דאתיהיב ליה רשו בעלמא לאסטאה לכל אינון דמסאבי ארחייהו דמאן דאתי לאסתאבא
מסאבי ליה ואלין אינון אקרון ימי רע ואלין ממנן על אינון חובין דדשין בהו בני נשא
בעקבייהו · תא חזי כל אינון דמסאבי ארחייהו כמה חבילי טהירין אזדמנן לגבייהו
ומסאבי להו בארחא דבעי בר נש למיהך בההוא ארחא מדברין ליה ממש אתי בר נש
לאתדכאה כמה אינון דמסייעין ליה הא תנינן דכל בר נש קם בצפרא בעי לאסחאה
לעיל נג א ידוי מגו *נטלא דמיא דאיהו מאנא ליטול מניה מיא מגו מאן דאסחי ידוי בקדמיתא
כמה דאוקמוה · ות"ח בגין נטלא דא אוקימנא מלה ותו דבעיא ליה לבר נש לנטלא
ידא ימינא בשמאלא בגין לשלטאה ימינא על שמאלא ויסחי ימינא מן שמאלא ובגין
כך איהו נטילא ועל דא מאן דנטיל ידוי יטול ימינא בשמאלא לאשלטא ימינא על שמאלא
בגין דלא יהיב דוכתא ליצר הרע לשלטאה כלל והא אוקימנא · ת"ח בשעתא דדינא בישא
שלטא לא אתיב ידיה מלאבאשא · ובשעתא דימינא שלטא על עמין עעכו"ם לתברא לון
חייס קב"ה עלייהו ולא שצי לון ובגין כך כל מאן דאיהו חטי באינון חטאין דדש בהו
ברגלוי לא ידע בהו ודחיל תדירא · דוד מלכא הוה אסתמר תדיר מחובין אלין וכד הוה
נפיק לקרבא הוה מפשפש לון ועל דא לא דחיל לאגחא עמהון קרבא · ות"ח ארבע
תהלים יח מלכין הוו מאן דשאיל דא לא שאיל דא. דוד אמר ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד
כלותם מאי טעמא בגין דהוה אסתמר מאלין חובין ולא יהיב דוכתא לשנאוי לשלטאה
ועל דא בעי למרדף אבתרייהו תדיר ולא ירדפון אינון אבתריה למתבע חובוי ויפול
בידייהו. אסא הוה דחיל יתיר אף על גב דהוה מפשפש בחטאוי ולא כדוד מלכא איהו.
ד"ה ב יד בעי למרדף אבתרייהו ולא יגיח לון ויקטול לון קודשא ב"ה וכך הוה דכתיב וירדפם
אסא והעם אשר עמו וגומר וכתיב ויגוף יי' את הכושים לפני אסא ולפני יהודה
שמואל א ל וינוסו הכושים (וכו) דוד מה כתיב ביה ויכם דוד מהנשף ועד הערב למחרתם אבל
אסא איהו רדיף וקב"ה מחי · יהושפט מלך יהודה אוף הכי נמי הוה שאיל ואמר לא
יכילנא למרדף ולא לקטלא אלא אנא אזמר ואת קטיל לון בגין דלא הוה מפשפש כל
ד"ה ב כ כך כאסא וקב"ה עבד ליה הכי דכתיב ובעת החלו ברנה ותהלה נתן יי' מארבים על
בני עמון מואב והר שעיר הבאים ליהודה וינגפו · חזקיה מלך יהודה אוף הכי נמי
אמר אנא לא יכילנא לא לזמרא ולא למרדף ולא לאגחא קרבא בגין דדחיל מאלין חובין
מלכים ב יט דקאמרן מה כתיב ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך יי' ויך במחנה אשור מאה ושמונים
וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים · וחזקיה הוה יתיב בביתיה ושכיב
בערסיה וקב"ה קטיל לון · ומה צדיקים אלין הוו דחלין מאלין חובין שאר בני עלמא
על אחת כמה וכמה · בגין כך אית ליה לבר נש לאסתמרא מאלין חובין ולפשפשא
בהון כדקאמרן בגין דלא ישלטון עלוי אינון ימי רע דלא מרחמי עליה · ת"ח ויכר
יוסף את אחיו בשעתא דנפלו בידיה איהו רחים עלייהו בגין דאיהו שלים והם לא
הכירוהו דאינון שמעון ולוי אתו מסטרא דדינא קשיא ועל דא לא רחימו עליה · דהא כל
אינון מאריהון דדינא קשיא לא מרחמי עלייהו דבני נשא בשעתא דנפלי בידייהו ובג"כ
תהלים נו אמר דוד למה אירא יראתי לא כתיב אלא אירא (אלא) דאית (נ"א דלית) לי למדחל

מאינון

אינון ימי רע כדקאמרן · עון עקבי יסבני · מאי עקבי אלין אינון ברזא דמהימנותא
כתיב וידו אוחזת בעקב עשו דא הוא עקיבא ואינון עקיבין דמסתכלין בהו תדיר בראשית כה
בהוא חובא דדש ביה ב״נ תדיר בעקבוי · ת״ח מה כתיב הוי מושכי העון בחבלי ישעיה ה
שוא וכעבות העגלה חטאה . בחבלי השוא דדש ביה בעקבא ולא חייש עליה ולבתר
אתתקף ואתעביד (כחבלי השוא) כעבות העגלה · ואתתקף ההוא חטאה ואסטי ליה
בהאי עלמא ובעלמא דאתי · זכאין אינון לדיקייא דידעין לאסתמרא מחוביהון ואינון
מפשפשין תדיר בעובדייהו בגין דלא ישתכח עלייהו מקטרגא בהאי עלמא ולא יסטון
לייהו לעלמא דאתי דהא אורייתא מתקנא להו ארחין ושבילין למיהך בהו דכתיב
דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום : **ויזכור** יוסף את החלומות אשר חלם משלי ג
הם וגו׳ · רבי חייא פתח ואמר בנפול אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך · ת״ח שם כד
קב״ה עבד ליה לב״נ דיזכי ליקרא דיליה ולשמשא קמיה תדירא ולאשתדלא באורייתא
יממא ולילי בגין דקב״ה אתרעי בה באורייתא תדיר · וכיון דברא קב״ה לאדם יהב
קמיה אורייתא ואוליף ליה בה למנדע ארחהא . מנלן דכתיב אז ראה ויספרה הכינה איוב כח
גם חקרה ולבתר ויאמר לאדם הן יראת יי׳ היא חכמה וסור מרע בינה · כיון דאסתכל
ה ולא נטיר לה עבר על פקודא דמריה ואתפס בחוביה וכל אינון דעברו על מלה
דא דאורייתא אתפסו בה · שלמה מלכא דאחכם על כל בני עלמא עבר על מלה
דא דאורייתא וגרים ליה לאתעברא מלכותיה מניה ולאתפלגא מלכותא מן בנוי מאן
אעבר על אורייתא עאכ״ו · ויוסף דהוה ידע אורייתא ואחוי נפלו בידיה אמאי גלגל
לייהו כל גלגולא דא וכה איהו ידע אורייתא דאוליף ליה אבוי · אלא ח״ו דיוסף גלגל
לייהו גלגולין לנקמא מנייהו אלא כל דא לא עבד אלא לאייתאה לאחוה בנימן לגביה
תיאובתיה הוה לגביה ואיהו לא שבק לאחוי למנפל דהא כתיב ויצו יוסף וימלאו את
כליהם בר וגו׳ וכל דא בגין דלא יכפלון · ר׳ יהודה אמר כד ברא קב״ה לסיהרא הוה
אסתכל בה תדיר כדכתיב תמיד עיני יי׳ אלהיך בה אשגחותא דיליה בה תדיר וכתיב דברים יא
אז ראה דהא שמשא באשגחותא דיליה בה אתנהיר ויספרה מאי · ויספרה כד״א מקום איוב כח
ספיר אבניה · הכינה דאיהי יתבא בתקונא א בתריסר תחומין מתפלגא *בשבעין שמות נח ב
קסירין אתקין לה בשבעה סמכין עלאין לאתנהרא וליתבא על שלימו · וגם חקרה
אשגחא עלה תדיר זמנא בתר זמנא דלא פסיק לעלמין ולבתר אזהר ליה לב״נ ואמר
אמר לאדם הן יראת יי׳ היא חכמה וסור מרע בינה דהאי מתעטרא על תתאי
חילא ולמנדע ליה לקב״ה בגינה · וסור מרע בינה · ברירו מפסלותא דלא למקרב בהדיה
דין אשגחותא (נ״א אסכהותא) דבינ׳ למנדע ולאסתכלא ביקרא דמלכא עלאה · רבי
רבי קם בליליא חד לאשתדלא באורייתא והוה תמן עמיה חד יודאי דאערע ביה
בהוא ביתא · פתח ר׳ יוסי ואמר (משלי י) לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות
לא יועילו אוצרות רשע אלין אינון דלא משתדלי באורייתא ואזלי בתר מלי דעלמא ולמכנש
ולרין דהיובא מה כתיב ואבד העושר ההוא בענין רע בגין דאינון אוצרות רשע ·
וצדקה תציל ממות אילין דמשתדלי באורייתא וידעין אורחהא לאשתדלא בה דהא
אורייתא עץ חיים אקרי ואתקריאת צדקה דכתיב וצדקה תהיה לנו · דבר אחר וצדקה
תציל ממות דא צדקה ממש ובתרין גוונין איהו ובתרין סטרין קרי ביה אורייתא
וקרי

א ב״ב גבולי אלכסון ני״ב שבטי ישראל

ב אותן י״ב גבולי אלכסון מתפשטים לשבעים אומות ומלת קסירין הוא מל׳ קיסר ופלגו קיסר בפ׳ הלך ורמז לע׳ אומות אשר להם נחלק כל הארץ ולהם למעלה שרים דהיינו ע׳ שרים לע׳ אומות והיינו אומרו אתקין לה בשבעין סמכין עלאין פי׳ השבעי׳ עמודי׳ עליונים שהם שרי מעלה כאמור :

וקרי ביה צדקה וכלא חד · אמר ההוא יודאי וקרי ביה שלום אמר רבי יוסי הכי הוא
משלי יב ודאי דאקרי שלום · קם ההוא יודאי ואשתתף בהדיה פתח ההוא יודאי ואמר °טוב
אדמתו ישבע לחם ומרדף רקים ישבע ריש · האי קרא קשיא וכי שלמה מלכא דאיהו
חכים מכל בני עלמא היך אמר דישתדל בר נש למפלח ארעא ולאשתדלא אבתריה
בראשית ב וישבוק חיי עלמא אלא רזא איהו · פתח ואמר °ויקח יי' אלהים את האדם ויניחהו
בגן עדן לעבדה ולשמרה ואוקמוה ברזא דקרבנין איהו · ת"ח לעבדה דא מלכא עלאה
ולשמרה דא מלכא תתאה עלמא עלאה ועלמא תתאה · לעבדה (לדכורא) ברזא דזכור
ולשמרה ברזא דשמור · ובג"כ עובד אדמתו דא גן עדן דאצטריך למעבד ולמפלח
ולאמשכא לה ברכאן מלעילא וכד אתברכא ואתמשכא לה ברכאן מלעילא איהו נמי
במדבר ו אתברך בהדה . ת"ח דכהנא דמברך מתברך כד"א °ואני אברכם · ובגין כך עובד
אדמתו ישבע לחם דא הוא מזונא דלעילא · ומרדף רקים מאן דיתדבק בסטרא
אחרא דאיהו מרדף רקים ישבע ריש ודאי אמר רבי יוסי זכאה אנת דזכית להאי מלה ·
משלי כח תו פתח ואמר קרא אבתריה °איש אמונות רב ברכות דא הוא בר נש דמהימנותא
דקב"ה ביה כגון רבי ייסא סבא דאע"ג דהוה ליה מיכלא דההוא יומא למיכל לא הוה
מתקין ליה עד דשאיל מזוניה קמי מלכא קדישא לבתר דצלי צלותיה ושאיל מזוניה קמי
מלכא כדין הוה מתקין והוה אמר תדיר לא נתקין עד דיתיהבון מבי מלכא · ואץ להעשיר
לא ינקה בגין דלא בעא לאשתדלא באורייתא דאיהי חיין דעלמא דין וחיין דעלמא
דאתי השתא דאיהי שעתא לאשתדלא באורייתא נשתדל. פתח ההוא גברא ברזא דחלמא
ואמר ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם להם וגו' · ויזכור יוסף את החלומות וכי
יוסף אמאי (נ"א אמר או) אדכר לון אינון חלומות דחלם להו . ומה סגיא ליה אלו לא
אדכר להו דהא יוסף חכים הוה וכתיב כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת .
אבל כיון דחמא דאינון אתו וסגדי ליה אפין על ארעא כדין אדכר ממה דחלם להו כד
הוה עמהון דכתיב והנה קמה אלמתי וגם נצבה והנה תסבינה אלמותיכם ותשתחוינה
לאלמתי אמר יוסף בשעתא דחמא דכרעין אחוי קמיה דכתיב ויבאו אחי יוסף וישתחוו
לו אפים ארצה כדין ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם דהא חמא דהוו קיימי · תו
ויזכור יוסף את החלומות אשר חלם · אדכר לון בגין דלית נשיו קמי קב"ה דהא חלמא
דאיהו טבא בעי ב"נ לאדכרא ליה דלא יתנשי וכדין אתקיים דהא כמה דאתנשי קמיה
דב"נ הכי אתנשי עליה · ת"ח חלמא דלא אתפשר כאגרתא דלא מתקריא ות"ח בגין
דלא אדכר כמאן דלא ידע ליה ועל דא מאן דאתנשי מניה חלמא ולא ידע ליה לא
קיימא עליה לאתקיימא . ובגין דא יוסף הוה דכיר חלמיה בגין לאתקיימא בגין דלא
יתנשי חלמא מניה לעלם והוה מחכה ליה תדיר · ויאמר אליהם מרגלים אתם איהו
קהלת ה דכיר חלמא אבל מלה לא אמר לון · אלא מרגלים אתם · פתח ר' יוסי ואמר °כי בא
החלום ברוב ענין וקול כסיל ברוב דברים· כי בא החלום ברוב ענין הא אוקמוה· דכמה
אינון סניכין בחלמא וממנן דרגין על דרגין עד דחלמין מנהון קשוט כלהו ומנהון
דלית בהון קשוט וכדיבו · אבל לאינון זכאי קשוט לא אתגלי לון מלין כדיבן כלום
דניאל ב אלא כלהו קשוט · ת"ח דניאל מה כתיב ביה °אדין לדניאל בחזוא די ליליא

רזא

דהא גלי וכתיב דניאל חלם חזה וחזוי רישיה על משכביה באדין חלמא כתב ואי אית דניאל ז
ביה מלין כדין אמאי אתכתיב בין כתובים. אלא איהו זכאי קשוט בשעתא דנשמתהון סלקין לא מתחברן בהו אלא מלין קדישין דאודעין ליה מלי דקשוט מלין קיימין דלא משקרן לעלמין. ואי תימא הא תנן דדוד מלכא לא חמא חלמא טבא כלא אשתמע דהוה חמי דוד מלין דלא קשוט. אלא ודאי כל יומוי הוה משתדל לאושדא דמין ואגח קרבין כל חלמוי לא הוו אלא חלמין בישין חורבא ושממותא ודמא ואושידו דדמין ולא חלמא דשלם. ואי תימא גבר נש טב* אחזיאו ליה חלמא בישא הכי הוא ודאי כל אינון בישין (נ"א אמאי)
דזמינין לאתדבקא על אינון דעברי על פתגמי דאורייתא ואינון עונשין דזמינין לאתענשא בההוא עלמא כלהו חמי בגין דכל שעתא יהא דחילו דמריה עליה וכמא דאתערו דכתיב
והאלקים עשה שייראו מלפניו זה חלום רע ועל דא לדוד וכלהו אחזיו ליה חלמא קהלת ג
בישא כמה דאתמר. ת"ח דהא תנינן דהוא בר נש דחמי חלמא בעי ליה למפתח פומיה ביה קמי בני נשא דרחמי ליה בגין דיסתלק רעותא דלהון לגביה לטב ויפתחון פומייהו לטב ויתהפך רעותא ומלה כלא לטב. רעותא דאיהי מתהפכא ברוחא דכלא ומלה דאיהי סיומא דכלא. ועל דא אתהפכא דהא בלימו איהו ברזא עלאה ובגין כך אתקיים כלא ובעיין רחימין דבר נש (נ"א רחמין עליה דבר נש בגין) לאתקיימא בההוא פשרא טבא וכלא איהו כדקא יאות. ובגין כך קב"ה אודע ליה לבר נש כל חד וחד בההוא דרגא דיליה כמה דאיהו ובההוא גוונא דכל חד וחד כמה דאיהו. אמר ההוא ודאי והאי דחלמא לאו איהו אלא לבר נש זכאה דאיהו חמי חלמא כדקא חזי. ות"ח דכד בר נש נאים על ערסיה ונשמתיה נפקא ושטיא בעלמא לעילא ועאלת באתרא דעאלת. וכמה חבילי טהירין קיימין ואזלין בעלמא ופגעין בה בההוא נשמתא אי זכאה היא סלקא
לעילא וחמאת מה דחמאת. ואי לאו אתאחדת בההוא סטרא ומודיעין לה [א] מלין א זכרי כב
כדיבין. או מלין דזמינין למיתי לזמן קריב. וכד אתער סביה נשמתא דביה איהי מודעא ליה מה דחמאת. ועל דא לבר נש דלאו איהו זכאה מודיעין ליה חלמי' טבא דלאו איהו קשוט כלא בגין לאסטאה ליה מההוא ארח קשוט. כיון דאיהו אסטי אורחיה מארח קשוט מסאבין ליה דכל מאן דאתי לאתדכאה מדכאין ליה ומאן דאתי לאסתאבא מסאבין ליה כה ודאי אתמר הכי. יתבו עד דסליק צפרא אמר רבי יוסי ודאי לא
אדכר שמיה דיוסף באינון דגלים דכתיב דגל מחנה אפרים ולא כתיב דגל מחנה יוסף בגין במדבר ב
דאתגאי על אחוי וכה אתמר. אמר ההוא יהודאי ודאי שמענא דיוסף איהו בעלמא דדכורא וכלהו שבטין בעלמא דנוקבא אינון ועל דא לא אתכליל יוסף עמהון בגין דאיהו בעלמא דדכורא עמהון (נ"א ל"ג עמהון) מה כתיב כלנו בני איש אחד נחנו. נחנו אנחנו מבעי ליה אמאי חסר א' אלא בגין דרזא דברית לא אשתכח עמהון אסתלק מתמן א' דהא א' דכורא איהו ועל דא ב' איהי נוקבא א' דכורא. ובגין דא אסתלק א' מתמן ואשתארו אינון נוקבי לגבי שכינתא ולבתר אמרו כנים אנחנו אתוסף א' אמרו ולא ידעי מה קאמרו בגין דיוסף אשתכח תמן ואשלימו מלה ואמרו אנחנו מלין דכתיב ואמרו שנים עשר עבדיך אחים אנחנו ויוסף איהו בחושבנא. כד עאל בחושבנא אמרו אנחנו וכד לא עאל בחושבנא אמרו נחנו. אמר רבי יוסי כל כמה מלין דקאמרן בכלא קב"ה אתרעי בהו דהא שכינתא

לא

מלאכי ג לא אעדי מהכא כדכתיב ° אז נדברו יראי יי' איש אל רעהו ויקשב יי' וישמע ויכתב
ספר זכרון לפניו ליראי יי' ולחושבי שמו : **ויאסוף** אותם אל משמר שלשת ימים ·
אמר רבי אלעזר הני תלת יומין אמאי אלא הני תלת יומין לקביל תלת יומין דשכ' דכתיב
בראשית מב °ויהי ביום השלישי בהיותם כואבים · ת"ח מה כתיב ביה ויאמר אליהם יוסף ביום
השלישי זאת עשו וחיו לאחזאה דלא עבד איהו כמה דאינון עבדו בשכם דגרמו לאנשי
שכם לקבלא עלייהו האי זאת רזא דברית · ולבתר דעבדו קיומא דא קטילו לון ולא
אשתאר מנהון חד ואיהו מה כתיב זאת עשו וחיו מ"ט בגין דאת האלהים אני ירא ·
נטיר קיימא · וכל גלגולא דא לא הוה אלא בגיניה דבנימין :

ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו וגו' · ויאמרו איש אל אחיו דא
שם לז שמעון ולוי כמה דהוה בקדמיתא דכתיב °ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל
החלומות הלזה בא · מה להלן שמעון ולוי אוף הכא שמעון ולוי · תא חזי מאן איש ומאן
במדבר כה אחיו אלא איש דא שמעון כתיב הכא איש וכתיב התם °והנה איש מבני ישראל בא ·
מה להלן משמעון אוף הכא נמי שמעון . ובגין דאהדר בתשובה בכה ואתנחם על דא
ואמר ללוי אבל אשמים אנחנו על דא אתבני מזליה שור כגוונא דמזליה דיוסף שור
דברים לג דכתיב °בכור שורו הדר לו ומזליה דשמעון שור איהו ועל דא ויקח מאתם את שמעון
בגין דלא יקטרג בהדי' דלוי בגין דשמעון ולוי כד מתחברן תרוייהו יכלי לקטרגא :

ויאמר אותו לעיניהם הא אוקמוה לעיניהם אסרו ולבתר דנפקו הוה מאכיל ליה
משלי כה ומשקי ליה · ואי תימא דרעותא דיוסף איהו בגין דכתיב °אם רעב שונאך
האכילהו לחם ואם צמא השקהו מים אי הכי יוסף דאיהו זכאה היכי עביד הכי
דהא כתיב כי גחלים אתה חותה על ראשו ויי' ישלם לך אלא ח"ו דיוסף להכי הוא דחיים
אלא ככר גם לאחוי הכי נמי הוה עביד אתנהיג עמיה באחוה ולא בגוונא אחרא ולא
עמיה בלהודוי אלא עם כל אחוי כמה דכתיב ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ולהשיב
כספיהם איש אל שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן בגין לאנהגא עמהון באחוה ·
נחום א רבי יוסי פתח ואמר °אם שלמים וכן רבים וכן נגזו ועבר ועניתיך לא אענך עוד האי
קרא אוקמוה דכד עמא כלהו אית בהו שלם ולא אית בהו מארי דבבו קב"ה חייס
עלייהו ודינא לא שלטא בהו ואע"ג דכלהו פלחי לעו"ס ואינון בשלם דינא לא שליט עלייהו
הושע ד ואוקמוה דכתיב °חבור עצבים אפרי' הנח לו · וכן נגזו ועבר מאי וכן נגזו ונגזו מבעי
ליה אלא דא הוא רישא דקרא דאיהו שלם אוף הכא שלם ומאי איהו דא צדקה בגין
דצדקה דא הוא שלום ומאן דאסגי בצדקה אסגי שלם לעילא ואסגי שלם לתתא ובגין
כך וכן נגזו ועבר דגזזי ממונהון בצדקה · ועבר ועברו מבעי ליה מאי ועבר אלא דא
ישעיה כו הוא דינא דרוגזא כד"א °עד יעבור זעם עבר דינא מעלייהו · ד"א כה אמר
יי' אם שלמים אלין ישראל דקב"ה יהב לון ברית קיימא לנטרא ליה תדיר
ולמהוי ביה בר נש שלים בכל סטרין לעילא ותתא ואי לא נטיר ליה בר נש
בראשית יז תדיר הא איהו פגים פגים בכלא מנלן דכתיב °התהלך לפני והיה תמים מאי תמים
שלים דעד לא אתקיים ביה ברית איהו פגים ובגין כך אם שלמים וכן רבים
אם שלמים דנטרי פקודא דא למהוי שלימין דלא יהון פגימין וכן רבים יפשון

ויסגון

ויסגון ביה בגין דנשמתין לא נפקי לעלמא אלא בהאי ברית · וכן נגזו האי אם שלמים דנטרי ליה תדיר נגזו מאן דאתגזר וקביל עליה קיימא דא · ועבר מאי ועבר ההוא זוהמא דערלה דהוה ביה בקדמיתא · ד"א כה אמר יי' אם שלמים וכן רבים אלין בני יעקב דהא כל זמנא דהוו לגביה דיוסף אינון שלמים דקיימי בהדיה דברית . וכן נגזו דאזלו ושבקו ליה ליוסף ולשמעון ועבר כדין דינא שריא בגווייהו (נ"א שכינתא שריא בינייכו) כד"א °ועבר יי' לנגוף את מצרים. ת"ח אית דינא קשיא ואית דינא רפיא. שמות יב
דינא קשיא תקיף · דינא רפיא חלש · וכד ינקא האי דינא רפיא מדינא קשיא כדין אתתקף ואיהו תקיף · בשעתא דאתעביד דינא על ישראל אתעביד בהאי דינא רפיא ולא אתתקף בההוא דינא קשיא וכד דינא אתעביד עלייהו דעמין עעכו"ם אתתקף האי דינא רפיא בדינא קשיא דלעילא בגין לאתתקפא הה"ד ועבר יי' לנגוף את מצרים · ועבר דאתמלי עברה חימא ואתתקף בדינא קשיא אוף הכי ועבר · ות"ח בשעתא דמתכנשי עשרה בבי כנישתא וחד מנייהו אשתמיט כדין קב"ה ארגיז עליה · ד"א וכן נגזו כד מתעברי מנייהו אינון עובדין בישין כדין ועבר מאי ועבר ר' שמעון אמר בזמנא דנשמתא נפקת מהאי עלמא בכמה דינין אתדנת עד לא תיעול לאתרה לבתר כל אינון נשמתין אית לון למעבר בכך נהר דינור דנגיד ונפיק ולאשתאבא תמן ומאן איהו דיקום תמן ויעבר בלא דחילו כד"א °מי יעלה בהר יי' וגומר ונשמתא דזכאה אעבר תהלים כד
בלא דחילו ויקום במקום קדשו · ומאן דאשתדל בצדק' בהאי עלמא ויתן ממוניה בצדקה כדין ועבר בההוא אתר ולא דחיל · וכרוזא קרי לה להאי נשמתא °ועניתך נחום א
לא אענך עוד מאן דזכה למעבר בהאי לית ליה דינא יתיר כלל · תא חזי כל דא דיוסף עם אחוי וכל הני מילי אמאי אצטריך אלא אורייתא דקשוט איהי אורייתא וכל ארחהא ארחין קדישין ולית לך מלה באורייתא דלאו אית בה רזין עלאין וקדישין וארחין לבני נשא לאתתקפא בהו . פתח ואמר °אל תאמר אשלמה רע וגו' · תא חזי קב"ה עביד ליה מבלי כ
לבר נש לאתתקפא בה באוריית' ולמהך בארח קשוט ולסטר ימינא ולא יהך לסטר שמאלא · ובגין דבעי להו למיהך לסטר ימינא אית לון לאסגאה רחימו דא עם דא ולא יהא דבבו דא עם דא בגין דלא לאכחשא ימינא דאיהו אתר דישראל מתדבקן ביה · ותא חזי בג"כ איהו יצר טוב ויצר רע וישראל בעיין לאתתקפא ליצר טוב על יצר רע באינון עובדין דכשרין ואי סטי בר נש לשמאלא כדין אתתקף יצר רע על יצר טוב. ומאן דהוה פגים אשלים ליה בהטאוי · דהא לא אשתלי' דא מגולי' אלא בחטאין דבני נשא ובג"כ בעי בר נש לאזדהרא דלא ישתלים ההוא יצר רע בחטאוי ויסתמר תדיר דהא יצר טוב בעי לאשלמא ליה בשלימות תדיר ולא יצר הרע · ובגין כך אל תאמר אשלמה רע קוה אל יי' ויושע לך · ד"א אל תאמר אשלמה רע כדכתיב °ומשלמי רעה תהלים לח
תחת טובה למאן דשלים ליה טובה דלא ישלים ליה רע בגין (דחילו דקב"ה כד"א זאת עשו וחיו וגו' ואוף איהו טוי חדיר עביד) דכתיב °משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מבלי יז
מביתו אפילו למאן דאשלימו ליה בישין לא אית ליה לאשלמא בישא חלף ההוא בישא דשלימו ליה אלא קוה ליי' ויושע לך והאי קרא אוקמוה ביוסף זכאה דלא בעא לאשלמא בישא · לאחוי בשעתא דנפלו בידוי קוה לה' ויושע לך בגין דהוה הוה

דחיל לקב"ה דכתיב את עמו והיו וגו'(ולוף)והיינו תדיר הוה מהכה לקב"כ*· כד"א קוה לי
מבלי כ ויוסף לך ר' אבא פתח ואמר מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה · מים עמוקי
עצה בלב איש דא קב"ה בגין דאיהו עביד עלות דאייתי טעמין לגלגלא גלגולין על עלמא ע
ידא דיוסף לקיימא ההוא גזרה דגזר כפנא על ארעא (נ"א עלמא) ואיש תבונה ידלנ
דא יוסף דגלי אינון עמיקין דגזר קב"ה על עלמא · ת"ח יוסף לא די ליה דאיהו ל
סליק בישא לאהוי אלא דעבד עמהון טיבו וקשוט וכך ארחיהון דזכאי תדיר בגין דא קב"
חייס עלייהו תדיר בעלמא דין ובעלמא דאתי · מים עמוקים עצה בלב איש דא יהודי
וכא אוקמוה בשעתא דאתקריב לגביה דיוסף על עסקא דבנימן : ואיש תבונה ידלנה ד
יוסף · רבי אבא הוה יתיב אתרעא דאבבא דלוד חמא חד בר נש דהוה אתי א ויתי
בחד קולטא דתלא דארעא והוה לאי מארחא ויתיב ונאים תמן אדהכי חמא חד חויי
דהוה אתי לגביה נפק ב קוסטפא דגורדנא וקטיל ליה לחויא כד אתער ההוא בר נ
חמא ההוא חויא לקבליה דהוה מית אזדקף ההוא בר נש ג ונפל ההוא קולטא לעומק
דתחותוי ואשתזיב · אתא רבי אבא לגביה א"ל אימא לי מאן עובדך דהא קב"ה רחיש
לך אלין תרין נסין ד לאו אינון למגנא · א"ל ההוא בר נש כל יומאי לא אשלים לי בר נ
בישא בעלמ' דלא אתפייסנא בהדיה ומחילנא ליה · ותו אי לא יכילנא לאתפייסא בהדיה
לא סליקנא לערסי עד דמחילנא ליה ולכל אינון דמצערו לי ולא חיישנא כל יומא לההוא בישא
דאשלים לי ולאו די לי דא אלא דמההוא יומא ולהלאה אשתדלנא למעבד עמהון טבא. בכ
ר' אבא ואמר יתיר עובדוי דדין מיוסף דיוסף הוו אחוי ודאי והוה ליה לרחמא עלוי אב
מה דעביד דא יתיר הוא מיוסף יאות הוא דקב"ה ירחיש ליה ניסא על ניסא. פתח ואמר
שם י הולך בתום ילך בטח ומעקש דרכיו יודע · הולך בתום ילך בטח דא ההו' בר נש דאזי
בארחין דאורייתא ילך בטח דלא יביטו מקי דעלמא לאבאשא ליה · ומעקש דרכיו יודע
מאן יודע דא הוא מאן דאסטי מארחא דקשוט ובעי גבי דהבריה · יודע מהו יודע
ישתמודע איהו בעיניהון דכל מארי דדינא דלא יתאביד מנייהו דיוקנא דההוא בר נ
בגין לאייתאה ליה לאתרא דינקמון מניה ובגין כך יודע · ותא חזי ההוא דאזיל בארח
קשוט קב"ה חפי עליה בגין דלא אתידע ולא אשתמודע לגבי מאריהון דדינא · אבל מעקש
דרכיו יודע וישתמודע לגבייהו זכאין אינון בני נשא דאזלי בארח קשוט ואזלי לרוחצ
על עלמא דלא דחלו אינון בעלמא דין ולא בעלמא דאתי :

ויראו האנשים כי הובאו בית יוסף · ר' יוסי אמר ווי לון לבני נשא דלא ידעי ולא
מסתכלין בארחי דאורייתא ווי לון בשעתא דקב"ה ייתי למתבע לון דינא ע
עובדיהון ויקום גופא ונפשא למיהב חושבנא מכל עובדיהון עד לא יתפרשון נפשא מן גופא
וההוא יומא יומא דדינא איהו · יומא דספרין פתיחן ומאריהון דדינא קיימין בגין דההו
זמנא קיימא נחש בקיומיה לנשכא ליה וכל שייפי מתרגשין לגביה ונשמתא אתפרשא מ
גופא ואזלא ושטיא ולא ידעת למאן ארחא תהך ולמאן אתר סלקין לה ווי לההוא יומא יומ
דרוגזא ונאיצו ההוא יומא בג"כ אבעי ליה לב"נ לארגזא יצריה כל יומא לאדכרא קמיה
ההוא יומא דייקום בדינא דמלכא דקא עאלין ליה תחות ארעא לאתרקב' ונשמת' אתפרשא

אניס

א פירש יוסף עצמו כצדק ה' פשיט נבל קטן אחד שהיה בו בקיעה אחת ובאותה בקיעה ישב עצמו והיה שרוד מהדרך ומכה שרדוש כהאל ליבן שם ומלא קולטה פי' סדק ובקיע' מלפון פרסית קלטות פפי' סדוקות :

ב הוציא מן מגרש האילן ונפל על הנחש והרגו :

ג נפל הסקעה הכיה לזוהר תחתיו וגלל :

שם י

ד אינן נחנם :

מניה · ותנן לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע וישתדל אבתריה אי אזיל מניה יאות
ואי לאו ישתדל באורייתא דהא לית לך מלה לתברא יצר הרע אלא אורייתא · אי אזיל
מוטב ואי לאו ידכר ליה יומא דמותא בגין לתברא ליה : הכא אית לאסתכלא דהא
דא הוא *יצר הרע ודא הוא מלאך המות . וכי מלאך המות מתבר מקמי יומא דמותא קסא ב
הכא איהו קטולא דבני נשא הוי ואשתמע דחדוה הוא דיליה ובגין כך אסטי לון לבני
נשא תדיר בגין לאמשכא לון לדא · אלא ודאי מה דאתמר דידכור ליה בר נש ההוא
יומא דמותא ודאי הכי הוא בגין דמתבר לבא דבר נש דהא יצר הרע לא שריא אלא
באתר דאשתכח חדוה דחמרא וגסותא דרוחא · וכד אשתכח רוחא תבירא כדין אתפרש
מניה ולא שריא בהדיה ובגין כך בעי לאדכרא ליה יומא דמותא ויתבר גופיה ואיהו אזיל
ליה · תא חזי יצר טוב בעי חדוה דאורייתא ויצר רע חדוה דחמרא וניאופין וגסותא
דרוחא ובגין כך בעי בר נש לארגזא (ליה) תדיר מההוא יומא רבא יומא דדינא יומא
דחושבנא דלית ליה לבר נש לאגנא עליה אלא עובדוי דכשרן דאיהו עביד בהאי עלמא
בגין דיגינו עליה בההיא שעתא · תא חזי וייראו האנשים כי הובאו בית יוסף ומה
אלהו הוו גיברין כלהו תקיפין [א] וחד עולימא דאייתי לון לביתא דיוסף דחלו · כד ייתי א נער א' היה מוליכם לבית יוסף :
קב"ה למתבע ליה לדינא לבר נש על אחת כמה וכמה · בגין כך בעי ליה לבר נש לאזדהרא
בהאי עלמא לאתתקפא ביה בקב"ה וישוי ביה רוחציה דאע"ג דאיהו חטי אי יהדר
מניה בתיובתא שלימתא הא תקיף איהו ויתתקף ביה בקב"ה כאילו לא חטא . דהא
שבטין בגין דחטו על גניבת יוסף הוו דחלין דאלמלא לא חטו לא הוו דחלין כלל בגין
חובוי דבר נש מתברין לביה ולית ליה חילא כלל מ"ט דהא ההוא יצר הטוב אתבר עמיה
ולית ליה חילא לאתתקפא על ההוא יצר הרע · ועל דא כתיב °מי האיש הירא ורך דברים כ
הלבב הירא (דירא דא) מחובין דבידוי דאינון תבירא דלבא דבר נש · ותא חזי לכמה דרין
אתפרע קב"ה מאינון חובין דשבטין דהא לא אתאביד מקמיה דקב"ה כלום ואתפרע מדרא
לדרא ודינא קיימא קמיה תדיר עד דאתפרע ושרי דינא באתר דאצטריך · מנלן מחזקיהו ·
חזקיהו חב ההוא חובא דגלי סתירין דקב"ה לשאר עמין עעכו"ם דלא הוה אצטריך
לגלאה · וקב"ה שדר ליה לישעיהו ואמר ליה °הנה ימים באים ונשא כל אשר בביתך ישעיה לט
ואשר אצרו אבותיך עד היום הזה וגו' · תא חזי כמה גרים ההוא חובא בגין דגלי
מה דהוה סתים · דכיון דאתגלי אתייהיב דוכתא לאתר אחרא דלא אצטריך לשלטאה
עליה בגין כך לאו ברכה שריא אלא באתר סתים ואוקמוה מה דאיהו (הוה) סתים
ברכה (דאיהו) שריא עלוי כיון דאתגלי אתייהיב דוכתא לאתר אחרא לשלטאה עלוי · כתיב °כל איכה א
מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה ואוקמוה · אבל כל מכבדיה הזילוה דא הוא מלכו' בבל דהא
מתמן אשתדר דורון לירושלם דכתיב °בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ישעיה לט
ספרים ומנחה אל חזקיהו ומה כתיב בהו שלם לחזקיה מלך יהודה ושלם לאלהא רבא
שלם לירושלם [ב] כיון דנפק פתקיה מניה אהדר לגביה ואמר לא יאות עבדית לאקדמא ב מיד שילא הכתב מידו :
שלמא דעבדא לשלמא דמאריה קם מכורסיה ופסע ג' פסיען ואהדר פתקיה וכתב אחרנין
ואותייהו וכתב הכי שלם לאלהא רבא שלם לירושלם ושלם לחזקיה ודא הוא מכבדיה
ולבתר

ולבתר הזלוה מ"ט הזלוה בגין כי ראו ערותה דאחזי לון חזקיה דאלמלא כך לא הזלוה
לבתר ומגו דהוה זכאה חזקיהו יתיר אתעכב מלה מלאייתאה ולא אתא ביומוי דכתיב
ישעיה לט כי יהיה שלום ואמת בימי · ולבתר פקיד ההוא הובא לבני אבתריה · כגוונא דא
ההוא חובא דשבטין קאים עד לבתר בגין דדינא דלעילא לא יכיל לשלטאה עלייהו
עד דאשתכח שעתא לאתפרע' ואתפרע מינייהו ובגין כך כל מאן דאית חובין בידוי
דברים כח דחיל תדיר כד"א ופחדת לילה ויומם וגו' ועל דא ויראו האנשים כי הובאו וגו' :
משלי יג וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו וגו' . רבי חייא פתח ואמר תוחלת ממושכה
מחלה לב ועץ חיים תאוה באה דא הוא דתקן דלית ליה לבר נש לאסתכלא
בבעותיה לגבי קב"ה אי אתי אי לא אתי מאי טעמא בגין דאי איהו אסתכל ביה
כמה מאריהון דדינא אתו לאסתכלא ביה בעובדוי ורזא איהו דהא ההוא אסתכלותא
דאיהו מסתכל בההוא בעותא גרים ליה למחלת לב מאי מחלה לב דא איהו מאן
דקאים תדיר עליה דבר נש לאסטאה לעילא ותתא · ועץ חיים תאוה באה · תנינן מאן
דבעי דקב"ה יקבל צלותיה ישתדל באורייתא דאיהי עץ חיים וכדין תאוה באה · מאן
תאוה דא הוא דרגא דכל צלותין דעלמא בידיה ועאיל לון קמי מלכא עלאה כתיב
אסתר ב הכא באה וכתיב התם בערב היא באה ודא הוא תאוה באה באה קמי מלכא עלאה
לאשלמא רעותא דההוא בר נש · ד"א תוחלת ממושכה מחלה לב דא הוא אתר דאתייהיב
הכיא מלה באתר אחרא דלא אצטריך ואתמשכא עד דאתייהיב מידא לידא וזמנין
דלא ייתי מ"ט בגין דאתפשטא ואתמשכא בכל אינון ממנן לנהתא ליה לעלמא · ועץ
חיים תאוה באה דא הוא תוחלת דלא אתמשכא בין אינון ממנן רתיכין אלא דקב"ה
יהיב (לון) ליה לאלתר בגין דכד אתמשכא בין אינון ממנן רתיכין כמה אינון מאריהון
דדינא דאתייהיב לון רשותא לעיינא ולאסתכלא בדיניה עד לא יתנון ליה ומה דנפיק מבי
מלכא ואתייהיב ליה לבר נש בין דזכי בין דלא זכי אתייהיב מיד ודא הוא עץ חיים תאוה
באה · ד"א תוחלת ממושכה דא יעקב דאתמשכא ליה תוחלת דיוסף עד זמן אריך
ועץ חיים תאוה באה דא הוא בנימן דהא מזמנא דתבע ליה יוסף עד ההוא זמנא
דאתא לגביה לא הוה אלא זמנא זעיר דלא אתמשכא ההוא זמנא הה"ד וישא עיניו וירא
את בנימן אחיו בן אמו . מאי בן אמו דדיוקניה דאמיה הוה ביה והוה דמי דיוקניה
לדיוקנא דרחל בגין כך כתיב וישא עיניו וירא את בנימן אחיו בן אמו · רבי יוסי אמר
והא כתיב בקדמיתא וירא יוסף אתם את בנימן והשתא כתיב וישא עיניו וירא את
בנימין אחיו מאי ראיה הכא אלא חמא ברוחא דקודשא לבנימן דחולקיה הוה עמהון
בארעא ובחולקיה דבנימן ויהודה תשרי שכינתא דהא חמא ליה ליהודה ובנימן
דבחולקהון הוה מקדשא ודא הוא וירא יוסף אתם את בנימן ליה חמא עמהון
ויוסף דהוה אחוה לא חמא עמהון בההוא חולקא אוף הכא וישא עיניו וירא
את בנימין אחיו בן אמו מה כתיב בתריה · וימהר יוסף כי נכמרו רחמיו
אל אחיו ויבקש לבכות ויבא החדרה ויבך שמה · רבי חזקיה
ישעיה כב פתח ואמר משא גיא חזיון מה לך איפה כי עלית כלך לגגות תא חזי ה
הוקמוה בזמנא דאתחריב בי מקדשא והוו מוקדין ליה בטרא סליקו כל אינון כה

על

על כותליהון (נ"א גגיהון) דמקדש' וכל מפתחין בידייהו ואמרו עד הכא הוינא גזברין
דילך מכאן ואילך טול דילך · אבל ת"ח גיא חזיון דא שכינתא דהות במקדשא וכל
בני עלמא מינה הוו ינקין יניקו דנבוא' דאע"ג דכל נביאין קא הוו מתנבאין מאתר
אחרא . מגווה הוו ינקין נבואתהון וע"ד אתקרי איהי גיא חזיון . חזיון הא אוקמוה
דאיהו חיזו דכל גוונין עלאין · מה לך איפא כי עלית כלך לגגות · דהא כד אתחרב
מקדשא שכינתא אתאת וסליקת בכל אינון אתרין דהוה מדורה בהו בקדמיתא והות
בכת על בית מדורה ועל ישראל דאזלו בגלותא ועל כל אינון לדיקי וחסידי דהוו תמן
ואתאבידו ומנלן דכתיב [a]כה אמר יי' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל ירמיה לא
מבכה על בניה והא אתמר וכדין קב"ה שאיל לה לשכינתא ואמר לה מה לך איפה
כי עלית כלך לגגות · מהו כלך דהא כי עלית סגיא מהו כלך לאכללא בהדה כל אילין
וכל רתיכין אחרנין דכלהו בכו עמה על חרבן בי מקדשא ובג"כ מה לך איפה אמרה
קמיה וכי בני בגלותא ומקדשא אתוקדא ואנא מה לי הכא שריאת ואמרת [a]תשואות ישעיה כב
מלאה עיר הומיה קריה עליזה חלליך לא חללי חרב ולא מתי מלחמה על כן אמרתי
שעו מני אמרר בבכי וגומר והא אוקימנא דקב"ה אמר לה [a]כה אמר יי' מנעי קולך ירמיה לא
מבכי וגומר · ותא חזי מיומא דאתחריב בי מקדשא לא הוה יומא דלא אשתכח
ביה לווטין בגין דכד בי מקדשא הוה קיים הוו ישראל פלחין פולחנין וקרבין עלוון
וקרבנין ושכינתא שריא בבי מקדשא עלייהו כאמא דרביעא על בנייא והוו כל אנפין
נהירין עד דאשתכחו ברכאן לעילא ותתא ולא הוה יומא דלא אשתכח ביה ברכאן וחדוון
והוו ישראל שראן לרחצן בארעא וכל עלמא הוה אתזן בגינייהו · השתא דאתחריב בי
מקדשא ושכינתא עמהון בגלותא לית לך יומא דלא אשתכח ביה לווטין ועלמא אתלטיא
וחדוון לא אשתכחו לעילא ותתא וזמין קב"ה לאקמא לה לכנסת ישראל מעפרא כמה
דאתמר ולמחדי עלמא בכלא כד"א [a]והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי ישעיה נו
וגו' וכתיב [a]בבכי יבואו ובתחנונים אובילם כמה דבקדמיתא דכתיב [a]בכה תבכה בלילה ירמיה לא איכה א
ודמעתה על לחיה הכי נמי לבתר בבכי יתהדרון דכתיב בבכי יבאו וגומר :

הבקר אור והאנשים שלחו המה וחמוריהם רבי אלעזר אמר הכא אית לאסתכלא אי
אינון הוו אזלי ואשתדרו מה לן למכתב באורייתא המה וחמוריהם אלא בגין
דכתיב ולקחת אותנו לעבדים ואת חמורינו בגין כך והאנשים שלחו המה וחמוריהם בגין
דלא ישתארון אינון וחמוריהון כדקאמרו · פתח ואמר [a]וישכם אברהם בבקר ויחבוש בראשית כב
את חמורו וגו' ההוא בקר דאברהם הוה נהיר לקיימא עלייהו בזכותיה כדין זכותא
דאברהם קיימא עלייהו ואזלו בשלם ואשתזיבו מן דינא בגין דההיא שעתא קיימא
עלייהו דינא לאתפרעא מנייהו בר דזכותא דההוא בקר דאברהם אגין עלייהו
ואשתלחו מן דינא דלא שליט עלייהו בההוא זמנא . רבי יהודה פתח [a]וכאור שמואל ב כג
בקר יזרח שמש דא הוא נהורא דההוא בקר דאברהם · יזרח שמש דא הוא
שמשא דיעקב דכתיב [a]ויזרח לו השמש · בקר לא עבות דההוא בקר לא איהו בראשית לב
עבות כל כך אלא מנגה ממטר נגה ממטר איהו מטרא דאתי מסטרא דילחק
דההוא מטרא אפיק דשא מארץ · ד"א וכאור בקר בההוא נהירו דבקר דאברהם

יזרח שמש דא הוא יעקב דנהירו דיליה כנהירו דההוא בקר · בקר לא עבות בגין
דההוא בקר לאו איהו חשוך אלא נהיר דהא בשעתא דאתי בקר, לא שלטא דינא כלל אלא
כלא נהיר בסטרא דאברהם · מנגה ממטר דא הוא סטרא דיוסף הצדיק דאיהו אמטיר
על ארעא לאפקא דשאה וכל טיבו דעלמא · אמר ר"ש הא חזי בשעתא דליליא עאל
ופריס גדפוי על עלמא כמה [א] גרדיני טהירין זמינין לנפקא ולשלטאה בעלמא וכמה
מאריהון דדינין מתערין בכמה סטרין לזנייהו ושלטי על עלמא כיון דאתי צפרא ונהיר
כלהו מסתלקי ולא שלטי וכל חד וחד עאל לדוכתיה ותב לאתריה כד"א הבקר אור
דא בקר דאברהם · והאנשים שלחו אלין מאריהון דדינא דהוו שלטין בליליא · המה
וחמוריהם (ס"א המה אינון מאריהון דדינא דקאמרן וחמוריהם) אינון גרדיני נימוסין
דאתיין מסטרא דמסאבא דלאו אינון קדישין ולא שלטין ולא אתחזון מכי אתי צפרא ואינון
מסטרא דאינון חמרי גרדיני נימוסין דקאמרן דהא לית לך דרגין עלאין דלא איתאי בהו
ימינא ושמאלא רחמי ודינא דרגין על דרגין · קדישין מסטרא דקדושה · ומסאבין
מסטרא דמסאבא וכלהו דרגין על דרגין אלין על אלין · ובכל אתר דבקר דאברהם
אתער בעלמא כלהו מתעברי ולא שלטי בגין דלית לון (ז"א קיומא) לקיימא בסטר ימינא
אלא בסטר שמאלא · וקב"ה עבד יממא וליליא לאנהגא כל חד וחד לסטריה כדקא חזי
ליה זכאה חולקהון דישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי · רבי חייא פתח ואמר [ד] וזרחה
לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה ת"ח זמין קב"ה לאנהרא לון לישראל ההוא
שמשא דגניז קב"ה מיומא דאתברי עלמא (דגניז קב"ה) מקמי רשיעי דעלמא כמה דכתיב
(איוב לח) וימנע מרשעים אורם וההוא נהורא גניז ליה קב"ה דכד נפק בקדמיתא הוה
נהיר מסייפי עלמא ועד סייפי עלמא כיון דאסתכל בדריה דאנוש ובדריה דמבול ובדריה
דהפלגה ובכל אינון חייביא גניז ליה לההוא נהורא כיון דאתא יעקב ואתדבק בההוא
ממנא רברבא דעשו ואכים ליה בירכא דיליה והוה נכי כדין מה כתיב ויזרח לו השמש
מאן שמש ההוא שמשא דגניז בגין דאית ביה אסותא לאסאה ליה מארכוביה ולבתר
אתסי בההוא שמשא דכתיב (בראשית לג) ויבא יעקב שלם · שלם בגופיה דאתסי ועל
דא זמין קב"ה לגלאה ההוא שמשא ולאנהרא ליה לישראל דכתיב וזרחה לכם יראי שמי
שמש צדקה מאי שמש צדקה דא שמשא דיעקב דאתסי ביה · ומרפא בכנפיה · דבההוא
שמשא יתסון כלהו בגין דהא בזמנא דיקומון ישראל מעפרא כמה חגרין וכמה סומין
יהון בהון וכדין קב"ה ינהיר לון ההוא שמשא לאתסאה בה דכתיב ומרפא בכנפיה וכדין
יתנהיר ההוא שמשא מסייפי עלמא עד סייפי עלמא ולישראל יהא אסוותא ועמין
עעכו"ם ביה יתוקדון אבל לישראל מה כתיב (ישעיה נח) אז יבקע כשחר אורך וארוכתך
מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד יי' יאספך · אהדרנא למילי קדמאי :

וליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב וגו' ר' יצחק פתח (מיכה ה) והיה שארית
יעקב בגוים בקרב עמים רבים כטל מאת יי' כרביבים עלי עשב אשר לא
יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם · ת"ח בכל יומא ויומא כד נהורא סלקא · אתער חד ציפרא
באילנא דגנתא דעדן וקרי תלת זמנין ושרביטא יזדקף וכרוזא קרי בחיל לכון אמרין
[ג] הורמני דבוריירי מאן מנכון דחמי ולא חמי דקיימא בעלמא ולא ידעי על מה קיימי לא
משגיחין ביקרא דמאריהון ·

אחילות אורו: בעלי דיניהון גרדיני נימוסין הממונים על עוברי דת ונימוס בני העולם:
ב המור הוא כח יוקף הדין שהיוני' אבר בסיד זה נאמר לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו שלא לעורר תוקף הדין בעולם ואותן חמורים הם כחות הדין החזק ואלו גרדיני נימוסין מתלבשין ומתאחזין בהם ובהם:
מלאכי ג
ג הבריס המושלים בבני אדם נקראים כן כי מלת ביברי"י הוא מקום שנאודים בו חיות ועופות או דגים וכל אח' לפי עניינו והנה השופ"ז הוא בדמיון הביבר"י אשר בני אדם נאודי' בהם כארז"ל ומגודה פרוסה על כל החיים והשרי' המושלי' בהם נקראים הורמני דביברי ולהם יואל הכרוז מאן מנכון וכו' כמבואר:

אורייתא קיימא קמייהו ולא משתדלי בה טב לון דלא יברון על מה יקומון בלא סכלתנו
ווי לון כד יתערון יומי דרע עלייהו ויטרדון לון מעלמא מאן אינון יומין דרע אי סלקא
דעתך דאינון יומי דסיבו לאו הכי דהא יומי דסיבו אי זכה בבנין ובני בנין יומי
דטב אינון. מאן אינון יומין דרע אלא אינון כמה דאתמר דכתיב °וזכור את בוראך קהלת יב
בימי בחורותיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה. לאו אינון יומין דסיבו אלא רזא דמלה כד
ברא קב"ה עלמא ברא ליה באתוון דאורייתא וכל את ואת עאלת קמיה עד דאתקיימו
כלהו אתוון באת בי"ת וכל אינון אלפא ביתות דאתגלגלו אתוון כלהו קיימי (כלהו)
למברי עלמא כיון דאתגלגלו ואתחברו תרין אתוון אלין ט"ר כחדא סלקא טי"ת ולא
אתיישבת עד דגער בה קב"ה ואמ' לה טי"ת טי"ת על מה את סלק' ולא אתיישבת בדוכתיך
אמרה קמיה וכי עבדת לי למהוי את ברישא דטוב דהא אורייתא פתח בי כי טוב היך
אנא מתחברא לאתיישבא באת רע · אמר לה תוב לאתריך דהא את צריך לה דהא ב"נ
דאנא בעי למברי בכון תרווייכו אתכליל כחדא ויתברי אבל את לימינא ואיהי לשמאלא.
וכדין תבו ואתיישבו דא בדא כחדא · בההיא שעתא פריש לון קב"ה וברא לון לכל חד
וחד יומין ושנין ידיען אלין לימינא ואלין לשמאלא · אלין דימינא אתקרון ימי הטוב
ואלין דשמאלא אתקרון ימי הרעה וע"ד אמר שלמה עד אשר לא יבאו ימי הרעה דאלין
מסחרין ליה לב"נ בחובוי דאיהו עביד כיון דאתברון יומין דטוב ויומין דרע כדין תבו
ואתיישבו לאתכללא בהו בבר נש ובגיני כך אמר דוד °למה אירא בימי רע עון עקבי תהלים מט
יסבני ימי רע ודאי ורזא דא אלין אקרון ימי רעב שנין דרעב ואלין אקרון ימי שבע שני
שבע ורזא דמלה דלא לאפקא מבועא דברית קדישא ביומי רעב בשנת הרעב ובג"כ יוסף
דאיהו רזא דברית סתים מבועיה בשנת הרעב ולא יהב ליה דוכתא לאסגאה בעלמא
דהא בעי ליה לב"נ דכד שלטא שנת הרעב דיסתים מבועא דברית קדישא דיליה בגין
דלא יהב ליה דוכתא לאסגאה בעלמא · רבי שמעון אמר רזא דא איהו רזא עלאה בההיא
שנת הרעב כיון דאיהי שלטא בעי לאסתמא מבועיה · בגין דאי לא סתים ליה גרים
לאמשכא רוחא לההוא ולדא מההוא סטרא · ויהיב דוכתא לההוא סטרא למפשי בעלמא
סטרא דמסאבא בסטרא דקודשא · ותו רזא דכתיב °תחת שלש רגזה ארץ וגו' · ובג"כ משלי ל
יוסף צדיקא רזא דברית סליק וסתים מבועיה בשנת הרעב דלא לאתערבא בהדה כלל
למיהב לה דוכתא ומאן דאפתח מבועיה בההוא זמנא עליה כתיב °ביי' בגדו כי בנים הושע ה
זרים ילדו עתה יאכלם וגו'· דהא אלין אקרון בנים זרים ודאי. ביי' בגדו ודאי ובג"כ
כלהו חולקהון דישראל קדישין דלא אחלפו דוכתא קדישא בדוכתא מסאבא וע"ד כתיב
ליוסף יולד שני בנים בטרם תבא שנת הרעב דהא מההוא זמנא דשלטא שנת הרעב
אסתים מבועיה וסליק מקוריה דלא למיהב בנין לסטרא מסאבא ולא לאחלפא דוכתא
דקודשא בדוכתא דמסאבא ובעי ב"נ לחכאה למאריה דקודשא כד ייתי וישלוט כדכתיב
°וחכיתי ליי' המסתיר פניו מבית יעקב וקויתי לו · זכאין אינון צדיקיא דידעין אורחוי ישעיה ח
דקב"ה ונטרי פקודי דאורייתא למיהך בהו דכתיב °כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם הושע יד
ופושעים יכשלו בם· וכתי' °ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום (ד"א ל"ג וכתיב דברים ד
והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי' דהא קב"ה בעא לקדשא להו לישראל

בכלא

בכלא ולא יהא לון בסטרא דמסאבא כלום) (ת"ח כד סטרא דא שלטא בעלמא לא אצטריך
ליה לב"נ לאתחזאה בשוקא קמיה בגין דיכיל לנזקא ואתחייב ליה רבותא להכלא · ות"ח
ביעקב מה כתיב ויאמר יעקב לבניו למה תתראו דלא בעי לאתחזאה קמיה) ובג"ד קב"ה
אזהר להו לישראל לאתקדשא (כמה דאתמר) (ד"א דכתיב) והייתם קדושים כי קדוש אני·
מאן אני דא קודשא בריך הוא מלכות שמים קדישא · מלכותא אחרא דעעכו"ם אקרי
שמות לד אחר דכתיב [ט]כי לא תשתחוה לאל אחר כי יי' קנא שמו · ות"ח אני שלטנו דעלמא
דין ועלמא דאתי וכלא ביה תליא · אחר סטרא מסאבא אחר סטרא אחרא בסטרא
מסאבא שולטנו דיליה בהאי עלמא ולית ליה בעלמא דאתי כלום ובג"ד מאן דאתדבק
בהאי אני אית ליה חולקא בעלמא דין ובעלמא דאתי ומאן דאתדבק בהאי אחר
אתאביד מההוא עלמא ולית ליה חולקא בעלמא דאתי ואית ליה חולקא בהאי עלמא
א בעלי תריסין שלוטי הדין הממונים על בני העולם: במסאבו בגין דההוא מלכו אחרא דעעכו"ם כמה אינון [א] תריסין גרדינין ממנן ביה לשלטאה
בהאי עלמא ובגיני כך אלישע אחר דנחת ואתדבק בהאי דרגא אתטריד מההוא
עלמא דאתי ולא אתייהיב ליה רשו למהדר בתיובתא ואתטריד מההוא עלמא וע"ד
אקרי אחר · ובג"כ בעי ב"נ לאתפרשא מכל סטרין דלא לאסתאבא בההוא סטרא
למזכי בהאי עלמא ובעלמא דאתי וע"ד דא ברכה ודא קללה דא שבע ודא רעב כלא
בהפוכא דא מן דא · והא אוקימנא · ובג"כ בההוא זמנא דשנת הרעב לית ליה לב"נ
לאתחזאה בשוקא ולא לאפתחא מבועיה לאולדא למיהב בנין לאל אחר והא אתמר · זכאה
דברים י איהו בר נש דאסתמר למיהך בארח קשוט ולאתדבקא במריה תדיר דכתיב [ט]ובו תדבק
(וכתיב את יי' אלהיך תירא ואותו תעבוד ובו תדבק) ובשמו תשבע · ובו תשבע לא כתיב אלא
ובשמו מאי תשבע כמה דאוקימנא למהוי מתדבק ברזא דמהימנותא שבעה דרגין לעילא
עלאין על כלא רזא דשלימו דמהימנותא ורזא דשבעה דרגין דלתתא מנייהו דאינון
מלכים א ח חבורא חד וקשורא חד אלין באלין למהוי כלהו חד ובג"כ כתיב [ט]שבעת ימים ושבעת
ימים י"ד יום וכלא חד וקשורא חד וע"ד כתיב ובשמו תשבע מלעילא ומתתא זכאה איהו
מאן (דזכי לאתדבקא ביה בקב"ה כדקא יאות · זכאה הוא בעלמא דין ובעלמא דאתי
דקב"ה פתח ליה אוצרין טבין קדישין בשעתא דאצטריך לקבלא צלותא כד"א) (נ"א ומאן
דברים כח דמייחד אלין באילין עליה כתיב) [ט]יפתח יי' לך את אוצרו הטוב את השמים אלין אוצרין
דלעילא ותתא · שבעת ימים ושבעת ימים כלהו חד דכתיב את אוצרו הטוב את השמי'
זכריה ד אוצרו חד ואיהו את השמים [ט]שבעה ושבעה מוצקות ואינון חד : רבי חייא ורבי יוסי הוו
אזלי בארחא אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי מתעטף בעטופא דמצוה וכלי זיינין
ב וכלי זיין קשורי' וחגורי' תחתיו: [ב] קטורין חותוי אמר רבי חייא בר נש דין חד מתרין אית ביה או זכאה שלים
איהו או לרמאה (אה) בני עלמא איהו · אמר ליה רבי יוסי הא חסידי עליונין
אמרו הוי דן לכל ב"נ לזכו . הא תנינן בר נש דנפיק לארחא יתכוין לתלת מלין
לדורון לקרבא לצלותא מנלן מיעקב דהא לתלת אלין אתכוון וזריז גרמיה לדורון
לקרבא לצלותא · והאי בר נש אזיל בארחא איהו הא ביה עטופא דמצוה לצלותא ·
והא ביה כלי זיינין לקרבא כיון דתרין אלין אית ביה תליתאי לא למרדף אבתרה ·
כד קריב לגבייהו יהבו ליה שלם ולא אתיב לון · אמר רבי חייא הא חד מאינון

תרין

תרין דאתחזיין למהוי ביה לית ביה דהא לא אתקין גרמיה לדורון ובדורון שלמא כליל
ביה · אמר רבי יוסי דילמא איהו משתדל בצלותיה או מרחים תלמודיה בגין דלא
יעקר ליה · אלו כחדא ולא מליל ההוא בר נש בהדייהו · לבתר אשתמיטו רבי חייא
ור' יוסי ואשתדלו באוריית' · כיון דחמא ההוא בר נש דהוו משתדלי באוריית' קריב לגבייהו
ויהיב לון שלום · אמר לון רבותי במה חשדתון לי כד יהביתו לי שלם ולא אתיבנא לכו .
אמר ליה ר' יוסי דילמא בצלותא הוית אמר או מרחים בתלמודך · אמר לון קב"ה ידין
לכו לכף זכו · אבל אימא לכו יומא חד הוינא אזיל בארחא אשכחנא חד בר נש
ואקדימנא ליה שלם והוה גברא הוה לסטים וקם עלי ואצער לי ואלמלא דאתתקפנא
ביה אצטערנא · מההוא יומא נדרנא דלא לאקדמא שלם בר לבר נש זכאה אלא אי
ידענא ביה בקדמיתא בגין דיכיל לנכרא לי ויתתקף בי בחילא · בגין דאסיר לאקדמא
שלם לבר נש חייבא דכתיב [a]אין שלום אמר יי' לרשעים · והשתא דחמינא לכו ישעי' מח
ויהביתו לי שלם ולא אתיבנא לכו חשידנא לכו בגין דלא חמינא בכו מלה דאתחזי לבר
והוינא כמו כן מהדר תלמודאי. אבל השתא דחמינא בכו דאתון זכאין הא ארחא מתתקנא
קדמי · פתח ואמר [b]מזמור לאסף אך טוב לישראל אלהים לברי לבב · תא חזי קב"ה תהלים עג
עבד ימינא ועבד שמאלא לאנהגא עלמא חד אקרי טוב וחד אקרי רע . ובתרין אלין
אתכליל בר נש ואתקריב בכלא והוא רע דאיהו שמאלא אתכלילו ביה עמין עעכו"ם
ואתיהב בסטרא דלהון בגין דאינון ערלי לבא וערלי בשרא ואסתאבא ביה אבל בישראל
מה כתיב אך טוב לישראל (כתיב) ואי תימא לכלהו לאו אלא לאינון דלא אסתאבי
בהדי ההוא רע דכתיב לברי לבב בגין דדא טוב ודא רע · טוב לישראל בלחודייהו
ורע לעמין עעכו"ם · אך טוב לישראל בגין לאתדבקא ביה ובהאי אתדבקו ישראל ברזא
עלאה ברזא דמהימנותא למהוי כלא חד · אמר רבי יוסי זכאין אנן דלא שבשנא בך
והא קב"ה שדרך לגבן · אמר רבי יוסי בגין דטוב הוא לישראל ישראל אית לון חולקא
בעלמא דין ובעלמא דאתי למחמי עינא בעינא זיו יקרא כמה דכתיב [c]כי עין בעין ישעי' נב
יראו בשוב יי' ציון · ברוך יי' לעולם אמן ואמן ·

פרשת ויגש אליו

ויגש אליו יהודה וגו' רבי אלעזר פתח [d]כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא שם סג
יכירנו אתה יי' אבינו גואלנו מעולם שמך האי קרא אוקמוה . אבל ת"ח כד ברא
קב"ה עלמא כל יומא ויומא עביד עבידתא כדקא חזי בכל יומא ויומא כמה דאצטריך כיון
דאת' יומא שתיתא' ואצטריך למברי אדם אתת אוריית' קמי' אמר' (קמי קב"ה) האי אדם דאת

בעי

בעי למברי זמין הוה לארגזא קמך אלמלא לא תאריך רוגזא טב ליה דלא יתברי · אמר
א נחום : לה קב"ה וכי א למגנא אתקריאת ארך אפים אלא כלא באורייתא אתברי וכלא באורייתא
אשתכלל בגין דעד לא ברא קב"ה עלמא ב אתיין כל אתוון קמיה ועאלו כל חד וחד
למפרע עאלת תי"ו אמרה קמיה רעותך למברי בי עלמא א"ל לאו דבך זמינין כמה
יחזקאל ט צדיקיא למימת דכתיב ט והתוית תיו על מצחות האנשים וגו' · ותנינן דכתיב וממקדשי
תחלו · אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי · ובגין כך עלמא לא יתברי בך · עאלו תלת
ב נכנסו כל האותיות לפני השי"ת בסדר התשר"ק כדלעיל בהקדמה ד' ב ע"ב באותיות דרב המנונא סבא :
אתוון שי"ן קו"ף רי"ש כל חד וחד בלחודוי · א"ל קב"ה לא אתון כדאי למברי בכו עלמא
דהא אתון אתוון דאתקרי בכו שקר ושקר לאו איהו כדאי למיקם קמאי והא אוקמוה
ועלו פ"א צד"י וכן כלהו עד דמטו אתוון לאת כ"ף כיון דנחת כ"ף מעל כתרא אזדעזעו
עלאי ותתאי כו' עד דאתקיים כלא באת בי"ת דאיהו סימן ברכה וביה אשתכלל עלמא
ואתברי · ואי תימא דאל"ף איהו רישא דכל (אינון) אתוון (לאו) יאות איהו אלא בגין
דאתקרי ביה ארור · (ובגין דאתקרי ביה ארור) ובג"ד לא אתברי ביה עלמא · אע"ג
דאל"ף איהו את דרזא עלאה בגין דלא למיהב דוכתא לסטרא אחרא דאקרי ארור
לא אתברי ביה עלמא ואשתכלל בבי"ת עלמא וביה אתברי . ת"ח כי אתה אבינו
בגין דהאי עלמא בהאי דרגא אשתכלל ואתברי ובר נש ביה אתברי ונפק לעלמא ·
כי אברהם לא ידענו דהא אע"ג דביה קיומא דעלמא לא אשתדל עלן כמה דאשתדל
בראשית יז על ישמעאל דאמר י לו ישמעאל יחיה לפניך · וישראל לא יכירנו בגין דכל ברכאן
דאצטריך לברכא לבנוי שבק להאי דרגא לברכא כלהו · אתה יי' אבינו דהא אנת
קיימת עלן תדיר לברכא ולאשגחא עלן כאבא דאשגח על בנין בכל מה דאצטריך לון ·
גואלנו מעולם שמך דהא אנת הוא גואל דהכי אתקרי המלאך הגואל ודא גואלנו מעולם
שמך ודאי · תנינן אין מפסיקין בין גאולה לתפלה כמה דלא מפסיקין בין תפלה
של יד לתפלה של ראש דבעי למחזי דכלא חד והא אוקמוה · רבי יצחק ורבי יהודה
הוו יתבי ליליא חד ולעאן באורייתא · אמר ר' יצחק לרבי יהודה הא תנינן דכד ברא
קב"ה עלמא עבד עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה וכלא דא לקבל דא (ד"א ציין
זה בגין למהוי דא לקבל דא) ואיהו יקריה לעילא ותתא · אמר רבי יהודה הכי הוא
ישעיה מה ודאי וברא אדם על כלא כה"ד י אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי אנכי עשיתי
ארץ ודאי מ"ט עשיתי ארץ בגין דאדם עליה בראתי דאיהו קיומא דעלמ' למהוי כלא
שם מב בשלימו חד · פתח ואמר י כה אמר האל ה' בורא השמים ונוטיהם רוקע הארץ
וצאצאיה נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה · האי קרא אוקמוה אבל כה
אמר האל יי' בורא השמים ונוטיהם דא קב"ה לעילא לעילא דאיהו בורא השמים
ואתקין ליה תדיר בכל זמנא · רוקע הארץ וצאצאיה דא ארעא קדישא צרורא דחיי ·
נותן נשמה לעם עליה . (הארץ) דא היא דיהבה נשמה וגו' · אמר רבי יצחק
כלא איהו לעילא דהא מתמן נפקא נשמתא דחיי להאי ארץ · והאי ארץ נקטא
נשמתא למיהב לכלא בגין דההוא נהר דנגיד ונפיק איהו יהיב ועייל נשמתין להאי
ארץ ואיהו נקטא לון ויהבא לכלא · ת"ח כד ברא קב"ה ליה לאדם אכניש עפריה
מארבע סטרין דעלמא ועבד גרמיה באתר דמקדשא לתתא ואמשיך עליה
נשמתא דחיי מבי מקדשא לעילא ונשמתא איהי כלילא בתלת דרגין ועל דא

תלת שמהן אינון לנשמתא כגוונא דרזא עלאה נפ"ש רו"ח נשמ"ה · נפש הא אוקמוה דאיהי תתאה מכלא · רוח איהו קיומא דשלטא על נפש ואיהו דרגא עלאה עלה לקיימא עלה בכלא כדקא חזי · נשמה איהו קיומא עלאה על כלא ושלטא על כלא דרגא קדישא עלאה על כלהו ואלין תלת דרגין כלילן בהו בבני נשא לאינון דזכאן לפולחנא דמאריהון · דהא בקדמיתא אית ביה נפש ואיהו תקונא קדישא לאתתקנא בה בר נש כיון דאתי בר נש לאתדכאה בהאי דרגא אתתקן לאתעטרא ברוח דאיהו דרגא קדישא דשריא על נפש לאתעטרא ביה בר נש ההוא דזכי כיון דאסתלק בהו בנפש ורוח ועאל ואתתקן בפולחנא דמאריה כדקא יאות כדין שריא עליה נשמה דרגא עלאה קדישא דשלטא על כלא בגין לאתעטרא בדרגא עלאה קדישא וכדין איהו שלימא דכלא שלים בכל סטרין למזכי בעלמא דאתי ואיהו רחימא דקב"ה כד"א [ל]להנחיל אוהבי יש מאן אינון אוהבי אלין אינון דנשמתא קדישא בהו · * אמר ר' יהודה א"ה הא כתיב [כ]כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וגו' · א"ל הכי הוא ודאי דהא לא אשתאר בהו מכל אינון דהוו בהו נשמתא קדישא כגון חנוך ירד וכלהו לדיקיא בגין לאגנא על ארעא דלא ישתצי בגינייהו הה"ד כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו · כבר מתו ואסתלקו מעלמא ולא אשתאר מנהון מאן דיגין על עלמא בההוא זמנא . ת"ח כלא אינון דרגין אלין על אלין נפ"ש רו"ח נשמ"ה דרגא על דרגא נפש בקדמיתא ואיהי דרגא תתאה כדקאמרן · רוח לבתר דשריא על נפש וקיימא עלה · נשמה דרגא דסלקא על כלא ואוקמוה · נפש דא נפש דוד ואיהי דקיימא לקבלא נפש מההוא נהר דנגיד ונפיק · רוח דא רוח דקיימא עליה דנפשא ולית קיומא לנפש אלא ברוח ודא איהו רוח דשריא בין אשא ומיא ומהכא אתזן האי נפש · רוח קיימא בקיומא דדרגא אוחרא עלאה דאקרי נשמה דהא מתמן נפקי נפש ורוח מתמן אתזן רוח וכד נטיל רוח כדין נטלא נפש וכלא חד ואתקריבו דא בדא נפש אתקריב ברוח · ורוח אתקריב בנשמה וכלא חד . תא חזי

ויגש אליו תקרובתא דעלמא בעלמא לאתאחדא דא בדא למהוי כלא חד · בגין דיהודה איהו מלך ויוסף מלך אתקריבו דא בדא ואתאחידו דא בדא · רבי יהודה פתח ואמר [כ]כי הנה המלכים נועדו דא יהודה ויוסף בגין דתרוויהו מלכים ואתקריבו דא בדא לאתווכחא תרוייהו כחדא בגין דיהודה אתערב ביה בבנימן והוה ערב לגביה דאבוי ביה בהאי עלמא ובעלמא דאתי · ועל דא אתקריב קמיה דיוסף לאתווכחא עמיה על עסקא דבנימן דלא למהוי בנדוי בהאי עלמא ובעלמא דאתי כד"א [ו]אנכי אערבנו מידי תבקשנו אם לא הביאותיו אליך והצגתיו לפניך וחטאתי לאבי כל הימים בהאי עלמא ובעלמא דאתי · ועל דא כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו אתרגיזו כחדא ואתרגיזו דא בדא בגיניה דבנימן . מה כתיב המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו רעדה אחזתם שם לכל אינון דהוו תמן (לכלהו שאר שבטין דהוו תמן) · חיל כיולדה בגין דהוו דחלין לקטלא ולאתקטלא וכולא בגיניה דבנימן (ד"א ניין זה מה כתיב כן תמהו נבהלו נחפזו וכלא בגיני')דהא יוסף אזדבן בגיניה דיהוד' ואתאביד מאבוי' והשתא אתערב ביה בבנימין ודחיל דלא יתאביד ובגין כך ויגש אליו יהודה · ד"א כי הנה המלכי' נועדו דא יהוד' ויוסף

דאזדמנו

משלי ח
ע' בסוף הספר בראשית ז
תהלים מח
בראשית מד

דאזדמנו לאתוכחא דא עם דא לאתוכחא תרווייהו כחדא בגין דיהודה הוה מלך ויוסף
הוה מלך ותרווייהו אתו כחדא לאתוכחא דא עם דא · דא על בנימן ודא על בנימן · כי
הנה המלכים אמר רבי יהודה רזא דמהימנותא הכא דהא כד רעותא אשתכח וקשורא
אתעטר כחדא כדין תרין עלמין מתקשרן כחדא ואזדמנן כחדא · דא לאפתחא אוצרא
ודא ללקטא ולמכנש בגויה וכדין כי הנה המלכים נועדו · תרין עלמין קדישין עלמא
עלאה ועלמא תתאה · עברו יחדיו רזא דמלה דכד מתחברן כחדא כדין עברו יחדיו
(מיכה ז) בגין דכל חובין דעלמא לא אתעברן לאתכפיא עד דמתחברן כחדא כדכתיב [ט]ועובר
על פשע וע"ד עברו יחדיו. עברו אינון חובין אתכפרו בגין דהא כדין כל אנפין נהירין
וכל חובין אתעברו · רבי חייא אמר רזא דא בתקונא דקרבנא איהו דהא כד קרבנא
אתקריב וכלא מסתפקין כל חד וחד כדקא חזי ליה כדין אתקשר כלא כחדא וכל
אנפין נהירין וקשורא חד אשתכח וכדין המלכים נועדו ואזדמנו כחדא לכפרא על חובין
לאעברא עלייהו וכדין המלכים נועדו ואתקשרן כחדא עברו יחדיו לאנהרא כל אנפין
ולמהוי כלא רעותא חדא · המה ראו כן תמהו · ס"ד דאינון מלכים אלא אלין נטריהון
דדינא דחדוה דלהון למעבד ההוא דינא דאתפקדו עליה · וכדין כד מלכים אזדמנו
תרווייהו ברעותא חדא כדין המה ראו ההוא רעותא דתרין עלמין כן תמהו נבהלו נחפזו
בגין דכלהו מארי דדינא אתכפיין ומתעברן מעלמא ולא יכלי לשלטאה וכדין מתעברין
קיומיהון מעברין שלטנהון · רבי אלעזר אמר **ויגש** אליו יהודה · מ"ט יהודה בגין
דהכי אצטריך דאיהו ערב כד"א כי עבדך ערב את הנער ורזא דמלה יהודה ויוסף
הכי אצטריכו לאתקרבא כחדא בגין דיוסף איהו צדיק יהודה איהו מלך ועל דא ויגש
אליו יהודה בגין דקורבא דלהון דאתקריבו כחדא גרם כמה טבין לעלמא גרם שלמא
(בראשית מה) לכלהו שבטין גרם שלמא בינייהו גרם ליעקב דאתקיים רוחא דיליה · כד"א [ט]ותחי רוח
יעקב אביהם ועל דא קריבו דדא עם דא אצטריך בכלהו סטרין לעילא ותתא · ר'
(תהלים מח) אבא פתח ואמר [י]יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב · האי
קרא רזא דמהימנותא איהו · יפה נוף דא איהו יוסף הצדיק דכתיב ביה ויהי יוסף
יפה תאר ויפה מראה. משוש כל הארץ איהו חדווה וחידו לעילא ותתא · הר ציון ירכתי
צפון בגין דבחולקיה קאים משכנא דשילה. הר ציון דא ירושלם · ירכתי צפון הכי הוא
ודאי לעילא ותתא. קרית מלך רב אתר איהו מתקנא לקביל מלך רב דא מלכא עלאה
דכלא קדש הקדשים דהא מתמן אתיא כל נהירו וכל ברכאן וכל חידו דכלא דהא מתמן
נהרין כל אנפין ובי מקדשא אתברכא מתמן וכד איהי מתברכא מתמן נפקי ברכאן
לכל עלמא דהא כל עלמא מתמן אתברכא · ר' יהודה ור' יוסי [א] אערעו בכפר חנן עד
דהוו יתבי בי אושפיזייהו אתא חד בר נש וחד מטולא דחמרא קמיה ועאל בביתא.
אדהכי אמר רבי יהודה לרבי יוסי הא תנינן דדוד מלכא הוה מתנמנם כסוס
ושינתיה זעיר · היך הוה קם בפלגות ליליא האי שעורא זעיר איהו ולא הוה אתער
אפילו בתלתות ליליא · אמר ליה בשעתא דעאל ליליא הוה יתיב עם כל רברבי ביתיה
ודאין דינא ועסיק במלי דאורייתא · ולבתר הוה נאים שינתיה עד פלגות ליליא וקם
בפלגות ליליא ואתער ואשתדל בפולחנא דמאריה בשירין ותושבחן · אדהכי אמר
ההוא

[א] פגעו יחד בכפר חנן ובהיותם כך בא אדם א' ומשוי לגביו ונכנס בבית האושפיזא :

הוא בר נש וכי האי מלה דקאמריתו הכי הוא רזא דמלה הכא דהא דוד מלכא חי
וקיים לעלם ולעלמי עלמין ודוד מלכא הוה נטיר כל יומוי דלא יטעם טעם מיתה בגין
דשינתא חד משתין במיתה איהו ודוד בגין דוכתיה דאיהו חי לא הוה נאים אלא שיתין
נשמי דעד שתין נשמי חסר חד איהו חי מתמן ולהלאה טעים בר נש טעמא דמותא ·
ושליט ביה סטרא דרוח מסאבא ודא הוה נטיר דוד מלכא דלא יטעם טעמא דמותא
ושליט (ס״א ולא ישליט) ביה סטרא דרוח אחרא בגין דשתין נשמי חסר חד איהו רזא
דחיים דלעילא עד שתין נשמי דאינון שתין (ד״א ל״ג חסר חד אינהו) נשמי עלאין ואילין
רזא דלהון דתליין בהון חיי ומכאן ולתתא רזא דמותא הוא וע״ד דוד מלכא הוה משער
שעורא דליליא בגין דיתקיים בחיים דלא ישלוט ביה טעמא דמותא · וכד אתפליג ליליא
הוה דוד מתקיים באתריה בגין דכד אתער פלגו ליליא וכתרא קדישא אתער בעא
דלא לאשכחא ליה לדוד מתקשר באתר אחרא באתר דמותא בגין דכד אתפליג ליליא
וקדושא עלאה אתער ובר נש דנאים בערסיה ולא אתער לאשגחא ביקרא דמריה הא
איהו אתקשר ברזא דמותא ומתדבק באתר אחרא ועל דא דוד מלכא הוה קאים
לאשגחא ביקרא דמריה תדיר חי לגבי חי ולא נאים בשינתא לטעמא טעמא דמותא ובגין
כך הוה מתנמנם כסוס שתין נשמי ולא בשלימו . אתו רבי יהודה ורבי יוסי ונשקוה אמרו
ליה מה שמך א״ל חזקיה א״ל יתיישר חילך ויתתקף אורייתך · יתיבו אמר רבי יהודה
הואיל [א] ושריא אימא לן מהני רזין עלאין דקאמרת · פתח ואמר [ב] יי׳ בחכמה יסד ארץ — משלי ג
כונן שמים בתבונה · תא חזי כד ברא קב״ה עלמא חמא דלא יכיל לאתקיימא עד — א והתחלת לדבר הגד נש״
דברא אורייתא בגין דמנה נפקין כל נמוסין עלאין ותתאין ובה קיימי עלאי ותתאי הה״ד — מסודו׳ עליונות
יי׳ בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה דהא בחכמה קיימין כל קיומין דעלמא וכלהו — באמרת :
נפקי מגוה · ד״א יי׳ בחכמה יסד ארץ עלמא עלאה לא אתברי אלא מגו חכמה ועלמא
תתאה לא אתברי אלא מגו חכמה תתאה וכלהו נפקן מגו חכמה עלאה ומגו חכמה
תתאה · כונן שמים בתבונה · כונן מאי כונן אלא כונן כל יומא ויומא ולא פסיק ולא
אתתקן בזמנא חדא אלא בכל יומא ויומא אתקין ליה והיינו רזא דכתיב [ג] ושמים לא זכו — איוב טו
בעיניו · וכי ס״ד דגריעותא איהו משמים אלא חביבו משמים איהו בגין חביבו ורעו
בגיא דקב״ה רעי בהו וחביבותיה לגביה דהא אע״ג דאיהו מתקין לון כל יומא ויומא לא
דמי בעינוי דאינון מתתקנן כדקא יאות בגין דרחימותא דלהון לגביה ורעותיה לאנהרא
לון תדיר בלא פסיקו דהא עלמא דאתי אפיק נהורין זהירין כל יומא ויומא תדיר בלא
פסיקו בגין לאנהרא לון תדיר ועל דא לא זכו בעיניו · לא זכו בלחודוי לא כתיב אלא לא
זכו בעיניו ובגין כך כונן שמים בתבונה מאן שמים דא הוא רזא דאבהן ורזא דאבהן דא
הוא יעקב דאיהו כללא דלהון בגין דיעקב תושבחתא דאבהן איהו ואיהו קיימא לאנהרא
על עלמא ובגין דאיהו אסתלק גו עלמא דאתי נפק מניה ענפא חדא שפירא בחיזו
וכל נהורין מניה נפקין וכל שבעא ומשח רבו לאנהרא לארעא ומאן איהו דא
יוסף הצדיק דאיהו יהיב שבעא לכל עלמא ועלמא מניה אתזן . ובגין כך קב״ה כל
מה דעבד בעלמא כלא איהו ברזא עלאה וכלא כדקא חזי : אדהכי אתא רבי
אלעזר כיון דחמא לון אמר ודאי שכינתא הכא במאי עסקיתו . אמרו ליה
כל

כל עובדא אמר ודאי שפיר קאמר אבל אינון שתין נשמי ודאי שתין נשמי אינון דהויין
בין לעילא בין לתתא מכאן ולהלאה היכא שתין נשמין אחרנין דאינון כלהו מסטרא
א הוא תרגומו של תרדמה : דמותא ודרגא דמותא עלייהו ואקרון א דורמיטא וכלהו טעמא דמותא ובגין כך דוד
מלכא הוה איהו מתדבק באינון שתין נשמין דהויין ומתמן ולהלאה לא נאים כלל
תהלים קל"ב הה"ד אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה ועל דא שפיר קאמר בגין דיקום דוד
חי בסטרא דחי ולא בסטרא דמותא · יתבו כלהו ואשתדלו באורייתא ואתחברו
שם פ"ח כחדא · פתח רבי אלעזר ואמר יי' אלהי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך ת"ח דוד
מלכא הוה קם בפלגות ליליא ואשתדל באורייתא בשירין ותושבחן לחדוה דמלכא
ומטרוניתא ודא הוה חדוה דמהימנותא בארעא בגין דהאי איהו שבחא דמהימנותא
דאתחזי בארעא דהא לעילא פתחי בחדוה שירתא כמה מלאכין עלאין בכמה זיינין דקא
משבחן בליליא בכל סטרין וכה"ג לתתא בארעא מאן דמשבח ליה לקב"ה בארעא
בליליא רעי ביה (בעי) קב"ה וכל אינון מלאכין קדישין דקא משבחן ליה לקב"ה כלהו
צייתין להההוא דקא משבח ליה בליליא בארעא דהאי תושבחתא איהו בשלימו לסלקא
יקריה דקב"ה מתתא ולזמרא בחדוה דיהודא · תא חזי דוד מלכא כתב יי' אלהי ישועתי
וגומר יי' אלהי ישועתי אימתי איהו ישועתי בההוא יומא דאקדימת תושבחתא בליליא
נגדך כדין איהו ישועתי ביממא · ות"ח דהא בליליא מאן דמשבח למאריה בתושבחתא
דאורייתא כדין אתקף בתקיפו ביממא בסטרא דימינא דהא חוטא חד נפקא מסטרא
דימינא וכדין אתמשך עליה ואתתקף ביה וע"ד אמר יי' אלהי ישועתי יום צעקתי
שם קט"ו וגומר ובג"כ אמר לא המתים יהללו יה · לא המתים בגין דאצטריך לשבחא חי לחי
ומת לחי לאו הכי דכתיב לא המתים יהללו יה ואנחנו נברך יה דהא אנן חיין ולית לן
ישעיה ל"ח חולקא בסטרא דמותא כלל · חזקיהו אמר חי חי הוא יודך כמוני בגין דחי אתקרב
לחי · דוד מלכא איהו חי וקורבא דיליה לחי העולמים . ומאן דאתקריב לגביה איהו
דברים ד שמואל ב כג חי דכתיב ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום וכתיב ובניהו בן יהוידע
דברים ח בן איש חי רב פעלים מקבצאל · פתח ההוא יודאי אבתריה ואמר ואכלת ושבעת
וברכת את יי' אלהיך וכי לא מברכין ליה לקב"ה עד לא ניכול והא אית לן לאקדומי
בצפרא ולסדורי שבחא דיליה · (דמאריה) כדקא יאות ולברכא בשמיה עד לא יברך
ויקרא יט לאחרא בעלמא וכתיב לא תאכלו על הדם אסיר ליה למיכל עד לא יברך למאריה ·
והשתא כתיב ואכלת ושבעת וברכת · אלא דא ברכתא דצלותא דיהודא ודא ברכתא
דמזונא לאחזאה לגבי דרגא דמהימנותא בשבע כדקא יאות וכדין בעי לברכא ליה כדקא
יאות דההוא דרגא דמהימנותא יתרוי ויתברך ויתמלא חידו מחיין דלעילא כמה
דאצטריך בגין למיהב לן מזוני · דהא קשיין מזונא דבר נש קמי קב"ה כקריעת
ים סוף מ"ט בגין דמזונא דעלמא דלעילא הוא דתנן בני חיי ומזוני וכו' . ובגין
כך קשיין קמיה מזוני דעלמי' דהא במזלא תליא מילתא דמניה נפקי מזוני וחיי ובני
ובגין כך קשין קמיה מזוני דעלמא דהא לאו ברשותיה קיימא עד דיתברך
איהו · כגוונא דא זווגין דעלמא קשין קמיה וכלא בגין דרקיע וילון לא משמש
כלום · וכ"ש אלין מלין דקיימין לעילא באתר אחרא ועל דא אצטריך לאתברכא ·
ת"ח כל זווגין דעלמא קשין קמי האי דרגא בגין דכד האי זווגא קדישא אשתכח כל
נשמתין

נשמתין נפקין מגו האי מזלא לעילא דאיהו ההוא נהר דנגיד ונפיק וכד תיאובתא אשתכח מלרע לעילא כדין פרחין נשמתין ואתייהיבו כלהו כלילן דכר ונוקבא כחדא בהאי דרגא ולבתר איהו פריש לון כל חד וחד לאתריה כדקא חזי ליה ולבתר קשין קמי האי דרגא לחברא לון כקדמיתא בגין דלא מתחברן בר כאינון ארחי דב"נ וכלא לעילא תליין ועל דא קשין קמי' כקריעת ים סוף דהא קריעת ימא לאתפתחא ביה שבילין לעילא איהו וכמה דמתפתחין שבילין ואורחין ביה הכי אתבקע ואתפתח ובג"כ כלא תליא לעיל' ובעינן לברכ' ליה ולמיהב ליה תוקפא מתתא בגין דיתברכא מלעילא ויתתקף כדקא חזי. ועל דא כתיב וברכת את יי' את דייקא · ולגבי האי אתר אצטריך לאחזאה קמיה שבעא ונהירו דאנפין ולגבי סטרא אחרא בזמנא דאיהי שלטא בעלמא בעי לאחזאה קמיה כפנא דההוא דרגא רעב איהו ואתחזי לאחזאה קמיה כפנא ולא שובעא הואיל ושבע לא שלטא בעלמא ועל דא ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך · אמר רבי אלעזר הכי הוא ודאי והכי אצטריך אמר רבי יהודה זכאין אינון צדיקיא דקורבא דלהון איהו שלמא בעלמא בגין דידעי ליחדא יחודא ומקרבי קורבא לאסגאה שלמא בעלמא דהא יוסף ויהודה עד לא אתקריבו דא עם דא לא הוה שלמא כיון דאתקריבו יוסף ויהודה כחדא כדין אסגיאו שלמא בעלמא וחידו אתוסף לעילא ותתא · כמה דקורבא דיהודה ויוסף וכלהו שבטין אשתכחו כחדא ביה ביוסף וההוא קורבא אסגי שלמא בעלמא כמה דאוקימנא

דכתיב ויגש אליו יהודה :

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו וגומר רבי חייא פתח ואמר פזר נתן תהלים קיב
לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד · תא חזי קב"ה ברא עלמא ואשליט עליה לאדם דיהא מלכא על כלא והאי בר נש מתפרשן מניה בעלמא כמה זינין מנהון צדיקיא ומנהון רשיעיא מנהון טפשין ומנהון חכימין וכלהו אתקיימו בעלמא עתירין ומסכנין וכלהו בגין למזכי אלין באלין למזכי צדיקיא עם רשיעיא למזכי חכימין עם טפשין למזכי עתירין עם מסכנין · דהא בגין כך זכי בר נש למיחי עלמא ואתקשר באילנא דחיי ולא עוד אלא דהא צדקה דאיהו עביד קאים לעלמין דכתיב וצדקתו עומדת לעד. פזר נתן לאביונים · רבי אלעזר אמר כד ברא קב"ה עלמא קאים ליה[א] על סמכא חד וצדיק שמיה והאי צדיק איהו קיומא דעלמא ודא איהו דאשקי וזן לכלא דכתיב ונהר בראשית ב
יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים · ומשם יפרד מהו יפרד אלא ההוא מזונא ומשקיא דההוא נהר נטיל גנתא כלא ולבתר אתבדר ההוא משקיא לד' סטרין דעלמא וכמה אינון דמצפאן לאשקייא ולאתזנא מתמן כד"א עיני כל אליך ישברו תהלים קמה
ואתה נותן להם את אכלם בעתו · ובג"כ פזר נתן לאביונים דא צדיק · צדקתו עומדת לעד דא כנ"י דבגין כך איהי קיימא ברזא דשלם בקיומא שלים · רשע יראה וכעס דא מלכות עכו"ם · תא חזי מלכות שמים איהי בי מקדשא לקיימא כל מסכני בגו גלותא דהיא רותא דשכינתא וצדיק דא איהו אקרי גבאי לצדקה למיזן ולמיזן לכלא דכתיב פזר נתן לאביונים בגין כך גבאי צדקה נטלי אגרא לקביל כלהו דיהבי צדקה · ת"ח ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים אלין אינון כל דקיימי לאתזנא ולאשקייא מניה · ולא עמד איש אתו

א על שמור אח' והוא יסוד עולם שנאמר וצדיק יסוד עולם :

בהתודע יוסף אל אחיו · אתו דא כנסת ישראל אחיו אלין שאר רתיכין חיילין דכתיב
תהלים קכב בהו °למען אחי ורעי . ד"א ולא עמד איש אתו בזמנא דקב"ה אתי לאזדווגא בכנ"י
בהתודע יוסף אל אחיו בזמנא דקב"ה הוה מתחבר בהו בישראל בגין דאינון נטל
במדבר כט בלחודייהו בלא חבורא דעמין עעכו"ם בהדייהו בגין כך °ביום השמיני עצרת תהיה לכם
דהא בזמנא דא איהו קב"ה בלחודוי בחבורא חדא עם ישראל דכתיב בהו אחי ורעי
כמה דאוקמוה · רבי ייסא פתח קרא בזמנא דקב"ה יוקים לה לכנסת ישראל מעפרא
ישעיה סג ויבעי לאנקמא נקמתא מעממיא עעכו"ם כדין כתיב °ומעמים אין איש אתי וכתיב
שם הכא ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו · כד"א °וינטלם וינשאם כל ימי
תהלים קכג עולם . ולא יכול יוסף להתאפק רבי חזקיה פתח ואמר °שיר המעלות אליך נשאתי
את עיני היושבי בשמים האי קרא אוקמוה ואתמר אבל תא חזי אליך נשאתי את
שם קכא עיני וכתיב °אשא עיני אל ההרים אלא דא לעילא ודא לתתא · אשא עיני אל ההרים
דא לעילא בגין לאמשכא ברכאן מעילא לתתא מאלין הרים עלאין לאמשכא מנייהו ברכא
לכנסת ישראל דאתברכא מנייהו · אליך נשאתי את עיני למלפי ולהכאה לאנון ברכא
דנחתו מתמן לתתא · היושבי בשמים דכל תוקפהא וחילהא וקיומהא איהו בשמים
בגין דכד יובלא אפתח מבועי דכל אינון תרעין כלהו קיימי בשמים וכיון דשמים נטי
כל אינון נהורין דנפקי מיובלא כדין איהו זן ואשקי לה לכנסת ישראל על ידא דצדיק
חד וכיון דדא אתער לגבה כמה אינון דקיימין בכל סטרין לאתשקאה ולאתברכא
שם קד מתמן כד"א °הכפירים שואגים לטרף ולבקש מאל אכלם וכדין איהי סלקא ברזא
דרזין כדקא חזי (ד"א ל"ג ליה) ומקבלא עדונין מבעלה כדקא יאות וכלהו דקיימי בכ
סטרין עמדי בלחודייהו כד"א ולא עמד איש אתו דכתיב ויקרא הוציאו כל איש מעל
שם ולבתר דאיהי מקבלא עדונין מבעלה כלהו אתפקין לבתר ואתזנו כד"א °ישקו כ
מלכים א יז חיתו שדי ישברו פראים צמאם · רבי יוסי פתח קרא באליהו דכתיב °ויקרא אל יי
ויאמר ה' אלהי הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה הרעות להמית את בנה תא חז
שמות ה תרי הוו דקאמרין מלין לקביל קב"ה משה ואליהו משה אמר °למה הרעות לעם הזה ואליה
אמר הרעות להמית את בנה ותרוייהו מלה חדא קאמרו · מ"ט אלא רזא איהו משה
אמר למה הרעות מאי טעמא אלא בגין דאתיהיב רשו לסטרא אחרא לשלטאה עליי
דישראל הרעות יהבת רשו לסטרא אחרא דרע למשלט עלייהו · אליהו אמר הרעות
יהבת רשו לסטרא דרע ליטול נשמתא דדא ודא הוא הרעות וכלא רזא חדא · תא חז
אליהו אמר הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה בגין דקב"ה אמר ליה לאליה
הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך וכל מאן דזן ומפרנס למאן דאצטריך ליה וכ"ש
ביומא דכפנא הא אתאחיד באילנא דחיי וגרים ליה חיים ולבנוי והא אוקימנא · והשת
אליהו אמר כל מאן דקיים נפשא בעלמא זכי ליה חיים וזכי לאתאחדא באילנא דח
והשתא שלטא אילנא דמותא סטרא דרע · על האלמנה דאנא פקדת למיזן לי בגין כ
הרעות (נ"א למה הרעות) · ואי תימא דרע לא אתעביד לבר נש מעם קב"ה · ת"ח בזמנ
דבר נש אזיל לימינא נטירו דקב"ה תדיר לגביה ולא יכיל סטרא אחרא לשלטאה על
והאי רע אתכפיא קמיה ולא יכיל לשלטאה · וכיון דנטירו דקב"ה אתעברא מניה בג
דאיהו

איהו אתדבק ברע כדין הוה רע כיון דחמי דלאו עמיה נטירו · כדין שליט עליה
אתי לבילאה ליה וכדין אתיהיב ליה רשו ונטיל נשמתיה . משה אמר למה הרעות
אתיהיב ליה רשו לסטרא דרע לשלטא עלייהו דישראל למהוי בשעבודא דיליה . דבר
אחר למה הרעות דחמא כמה מנהון דהוו מתין ואתמסרו בסטרא דרע · תא חזי
שעתא דטוב אתער דאיהו ימינא כל חדו וכל טיבו וכל ברכאן משתכחן וכלא בחסאי
איהו כמה דאוקמוה דאמרינן בשמאל"ו בחסאי ורזא דא בגין *דאיהו כדין יהודה ס"א דכאי איהו יהודא
דקא חזי · אמר רבי חייא וכי אליהו כיון דאיהו גזר וקודשא בריך הוא מקיים ואיהו
זיר על שמיא דלא לאחתא מטרא וטלא היך דחיל איהו מאיזבל דשדרת ליה דכתיב ד כי מלכים א יט
עת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם ומיד דחיל וערק על נפשיה . א"ל רבי
יסי הא אוקמוה דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנזקא אשתכח (ליה)
עינא · כגוונא דשמואל דכתיב ו איך אלך ושמע שאול והרגני · א"ל עגלת בקר תקח שמואל א יו
ידך בגין דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנזקא אשתכח · אוף הכי אליהו
יון דחמא דנזקא אשתכח לא בעא לאטרחא למריה · א"ל הא מלה שמענא דהא
אליהו לא כתיב ביה ויירא וילך אל נפשו אלא וירא ראיה חמא ומה חמא אלא חמא
הא מכמה שנין אזל בתריה מלאך המות ולא אתמסר בידיה והשתא וילך אל נפשו · מאי
לך אל נפשו אזל לקיומא דנפשא ומאן איהו אילנא דחיי לאתדבקא תמן . תא חזי כולהו
תיב את נפשו והכא כתיב אל נפשו ורזא דא שמענא דאמר ר"ש כל נשמתין דעלמא
לכו נפקי מההוא נהר דנגיד ונפיק וכלהו נקיט לון ההוא צרורא דחייא וכד נוקבא
תעברת מן דכורא כלהו בתיאובתא דתרין סטרין בתיאובתא דנוקבא לגבי דכורא
כד תיאובתא דדכורא נפקא ברעותא כדין איגון נשמתין בקיומא יתיר בגין דכלא
תיאובתא ורעו דאילנא דחייא · ואליהו בגין דהוה מההוא רעותא יתיר מבר נש
אחרא אתקיים ובגין כך אל נפשו כתיב ולא כתיב את נפשו דהא את נפשו דא היא
נוקבא ואי תימא ו ואל האשה אמר כללא דדכר ונוקבא כד היא בגו דכורא כדין ואל בראשית ג
האשה אמר · את האשה נוקבא בלחודהא ולא כלילו דדכורא כגוונא דא אל נפשו דכר
לחודוי את נפשו נוקבא בלחודהא ולא כלילו דדכורא ובגין דאיהו מסטרא דדכורא יתיר
מכל בני עלמא אתקיים בקיומיה יתיר ולא מית כשאר בני עלמא בגין דכלא איהו
מאילנא דחיי ולא מגו עפרא ובגין דא אסתלק לעילא ולא מית כהדח כל בני עלמא
כתיב ו ויעל אליהו בסערה השמים תא חזי מה כתיב והנה רכב אש וסוסי אש וגו' מלכים ב ב
דהא כדין אתפשט גופא מן רוחא ואסתלק דלא כשאר הרח בני עלמא ואשתאר מלאכא שמות קנו א
קדישא כשאר קדישי עליונין ועבד שליחותא בעלמא והא אוקמוה דנסין דעבד קב"ה
בעלמא על ידיה אתעבידן . ותא חזי מה כתיב ו ויש אל את נפשו בקדמיתא וילך אל שם א יט
נפשו כמה דאתמר בקיומא והכא את נפשו למות אילנא דביה שריא מותא ותמן
אתגלי עליה קב"ה כמה דכתיב ו צא ועמדת בהר מה כתיב בתריה ואחר הרעש אש שם
לא באש יי' ואחר האש קול דממה דקה דא הוא א אתר פנימאה דכלא דמניה נפקין א תקונים ג: כם
כל נהורין: מה כתיב ו ויהי כשמוע אליהו וילט פניו באדרתו והנה אליו קול *ויאמר מה שמות קנ"ל
לך פה אליהו ויאמר קנא קנאתי א"ל קב"ה עד מתי אתה מקנא לי ב טרקת גלא דלא ב סגרת השער שלא יוכל מלאך המות לשלוט
יכיל

נך וע"ל כס' לך לך דף נג ע"ב :

יכיל לשלטאה בך מותא לעלמא ועלמא לא יכיל למסבלך עם בני (נשא) א"ל כי עזבו
בריתך בני ישראל וגו' אמר ליה חייך דבכל אתר דבני (נשא) יקיימו קיים קדישא אנת
תהא זמין תמן (ד"א והא אתמר בגין כך מתקנין כרסייא לאליהו דאיהו זמין תמן)·
שם ת"ח מה גרם ההיא מלה דאליהו דכתיב והשארתי בישראל שבעת אלפים כל הברכים
אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו· אמר ליה קב"ה מכאן ולהלאה דלא
יכיל עלמא למסבלך עם בני (נשא) ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא
תחתך יהא נביאה אחרא לגבי בני (נשא) ואת הסתלק לאתרך· ות"ח כל ההוא בר נש
דמקני ליה לקב"ה לא יכיל מלאכא דמותא לשלטאה ביה כשאר בני נשא ויתקיים ביה
במדבר כה שלם והא אוקמוה כמה דאתמר בפנחס לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום:
ויפול על צוארי בנימן אחיו ויבך ובנימן בכה על צואריו· רבי יצחק אמר הא
שיר ד אוקמוה דבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני· פתח ואמר כמגדל דוד
צוארך בנוי לתלפיות אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגבורים· כמגדל דוד מאן מגדל דוד
דא מגדל דוד ודאי דבנה ליה דוד וסליק ליה גו ירושלם אלא כמגדל דוד דא ירושלם
משלי יח דלעילא דכתיב ביה מגדל עז שם יי' בו ירוץ צדיק ונשגב מאן נשגב אלא ההוא מגדל
נשגב בגין דביה ירוץ צדיק· צוארך דא בית מקדשא דלתתא דאיהו קאים בתקונא
דשפירו כקדלא לגופא. מה צואר איהו שפירו דכל גופא הכי נמי בי מקדשא איהו
שפירו דכל עלמא· בנוי לתלפיות תלא דכל בני עלמא הוו מסתכלן ביה והכי אוקמוה
תלפיות תל דכל פיות דעלמא משבחן ומצלאן לגביה· אלף המגן תלוי עליו אלין אלף
תקונין דמתקנן ביה כדקא יאות· כל שלטי הגבורים דכלהו קא אתיין מסטרא דדינא
קשיא מה צואר כל תקונין דאתתא ביה תליין כך במקדשא כל תקונין דעלמא ביה תליין
איכה ה ושריין. והא אוקמוה דכתיב על צוארינו נרדפנו על בי מקדשא דאיהו צואר ושפירו
דכל עלמא נרדפנו· יגענו למבני ליה תרין זמנין ולא הונח לנו דהא לא שבקוה לון
ואתחרב ולא אתבני לבתר· מה צואר כיון דאשתצי כל גופא אשתצי עמיה הכי נמי בי
מקדשא כיון דאיהו אשתצי ואתחשך כל עלמא הכי נמי אתחשך ולא נהיר שמשא ולא שמיא
וארעא וככביא בגין כך בכה יוסף על דא ולבתר דבכה על דא בכה על שבטין דאתגלו
כד אתחריב בי מקדשא כלהו שבטין אתגלו מיד ואתבדרו ביני עממיא הה"ד וינשק לכל
אחיו ויבך עליהם ודאי· על כלם בכה על בי מקדשא דאתחריב תרין זמנין ועל
אחוי עשרת השבטים דאתגלו בגלותא ואתבדרון ביני עממיא· ואחרי כן דברו אחיו אתו
ולא כתיב ויבכו דהא איהו בכה דנצנץ' ביה רוח' קדיש' ואינון לא בכו דלא שרה עלייהו
תהלים פד רוח קודשא: **והקל** נשמע בית פרעה· רבי (אלעזר) אבא פתח ואמר נכספה
וגם כלתה נפשי לחצרות יי' לבי ובשרי ירננו אל אל חי· ת"ח כל בר נש דצלי
צלותיה (וקס) קמי מאריה אצטריך ליה לאקדמא ליה ברכאן בכל יומא ויומא
וצלי צלותיה קמי מאריה בזמנא דאצטריך· בצפרא לאחדא בימינא דקב"ה במנחה
לאחד' בשמאלא· וצלותא ובעותא אצטריך ליה לבר נש בכל יומא ויומא בגין לאתאחדא
ביה ואוקימנא מאן דצלי צלותיה (וקס) קמי מאריה אצטריך ליה דלא לאשמע קליה
בצלותיה ומאן דאשתמע קליה בצלותיה לא אשתמע מ"ט בגין
דצלותא

דצלותא לאו איהי ההיא קלא דאשתמע דההוא קול דאשתמע לאו היא צלותא · ומאן שמות לב ב
יהי צלותא דא קלא אחרא דתליא בקלא דאשתמע ומאן הוא קלא דאשתמע דא ההוא
ול דהוא בוא"ו קלא דתליא ביה דא ההוא קל בלא וא"ו ובגין כך לא אצטריך ליה
בר נש למשמע קליה בצלותיה אלא לצלאה בלחש בההוא קלא דלא אשתמע ודא היא
לותא דאתקבלת תדיר וסימניך והקל נשמע קל בלא וא"ו נשמע דא היא צלותא דהיא
חשאי דכתיב בחנה וקולה לא ישמע דא היא צלותא דקב"ה קביל · כד אתעביד גו שמואל א א
עותא וכוונה ותקונא כדקא יאות וליחדא יחודא דמריה כדקא יאות בכל יומא
(והקל נשמע בית פרעה והקל נשמע חסר וא"ו מאי טעמא אמר רבי אלעזר דא היא א יש גורסים
כינתא דבכאת על חרוב בי מקדשא ועל גלותהון דישראל · כתיב הכא והקל נשמע כל הרבוס בר"ש שמעתא
כתיב התם קול ברמה נשמע מה להלן שכינתא אף כאן נמי שכינתא) רבי אלעזר ירמיה לא
מר קלא בחשאי דא היא קלא עלאה דכל קלין נפקין מתמן · אבל קל בלא ו' דא
יא צלותא דלתתא דאיהי אזלא לאסתלקא בוא"ו ולאתחברא ביה · ת"ח והקל נשמע דא
וא קל בלא וא"ו דא היא קלא דבכאת על מקדש ראשון ועל מקדש שני נשמע כמה
את אמר קול ברמה נשמע · ברמה מאי ברמה דא הוא עלמא עלאה עלמא דאתי
סימניך מן הרמה ועד בית אל מן העולם ועד העולם הכא ברמה דא עלמא עלאה תהלים קו
כא בכיה בעתא די ברמה נשמע כדין מה כתיב ויקרא יי' אלהים צבאות ביום ישעיה כב
הוא לבכי ולמספד וגו' · והקל נשמע לעילא לעילא מ"ט בגין דוא"ו אתרחק ואסתלק
מניה וכדין רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו · כי איננו כי איננם
בעי ליה אלא כי איננו והא אוקימנא כי איננו דבעלה לא אשתכח עמה דאלמלא בעלה
שתכח עמה תתנחם עלייהו דהא כדין בנהא לא יהון בגלותא ובגין דאיננו לאו איהי
תנחמא על בנהא בגין דבנהא אתרחקו מנה על דאיננו עמה · ת"ח בית פרעה דא
וא סימניך לעילא · ביתא דאתפרעו ואתגליין מניה כל נהורין וכל בוצינין כל מה
הוה סתים מתמן אתגלי ובג"כ קב"ה אפיק כל נהורין וכל בוצינין בגין לאנהרא לההוא
ול דאקרי קל בלא וא"ו · ת"ח כד יקים קב"ה להאי קל מעפרא ויתחבר בוא"ו כדין
ל מה דאתאביד מנייהו בזמנא דגלותא יתהדר ויתעדנון בנהורין עלאין דאתוספן מגו
למא עלאה כד"א והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור שם כז
והנדחים בארץ מצרים והשתחוו ליי' בהר הקדש בירושלם :

ואתה צויתה זאת עשו קחו לכם מארץ מצרים וגו' · רבי חייא פתח שמחו את שם סו
ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש וגו'. ת"ח כד אתחרב בי
קדשא וגרמו חובין ואתגלו ישראל מארעא *אסתלק קב"ה לעילא ולא אשגח במדבר עב א
ל חרוב בי מקדשא ועל עמיה דאתגלו וכדין שכינתא אתגליית עמהון · כד נחת
שגח על ביתיה דאתוקד אסתכל על עמיה והא אתגלי · שאל על מטרוניתא
אתתרכת כדין ויקרא יי' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור
שק והיא גם היא מה כתיב בה אלי כבתולה חגורת שק על בעל נעוריה כד"א כי יואל א
איננו בגין דאסתלק מינה ואשתכח פרודא · ואפי' שמיא וארעא כלהו אתאבלו
דכתיב אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם · מלאכי עלאי כלהו אתאבלו עליה ישעיה נ
דכתיב הן אראלם צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון · שמשא וסיהרא אתאבלו שם לג
חשכו נהוריהון דכתיב חשך השמש בצאתו וגו' וכלא עלאי ותתאי בכי עלה שם יג
ואתאבלו

ואתאבלו מ"ט בגין דשלטא עלה סטרא אחרא דשלטא על ארעא קדישא · פתח ואמר
יחזקאל ז ואתה בן אדם כה אמר יי' אלהים לאדמת ישראל קץ בא הקץ על ארבע כנפות הארץ
האי קרא רזא עלאה איהו · לאדמת ישראל קץ מאי איהו וכי אדמת ישראל קץ היא אלא
דניאל יב הכי הוא ודאי ואתמר · קץ איהי לימינא קץ איהו לשמאלא קץ לימינא דכתיב לקץ
איוב כח / בראשית ו הימין קץ לשמאלא דכתיב קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר ודא הוא קץ כל בשר
כמה דאתמר · קץ דימינא הייטו דכתיב לאדמת ישראל קץ בא הקץ דא קץ דשמאלא
קץ דימינא דא קץ דיצר הטוב · קץ דשמאלא דא קץ דיצר הרע ודא איהו דכד חובין
גרמו ואתגברו אתגזר ואתייהיב שלטנ' למלכות הרשעה לשלטאה ולחרבא ביתיה
יחזקאל שם ומקדשיה ודא הוא דכתיב כה אמר יי' אלהים רעה אחר רעה הנה באה וכלא חד
ובג"כ אתאבלו עלאי ותתאי על דאתייהיב שלטנו להאי קץ דשמאלא ובגין כך כיון דמלכו
קדישא מלכות שמים אתכפיא ומלכות חייבא (אחרא) אתגבר (כדין) אית ליה לכל בר
כש לאתאבלא עמה ולאתכפיא עמה ובגין דכד איהי יזדקפא ועלמא יתחדי יתחדי איהו
ישעיה סו בהדה דכתיב שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה · תא חזי כתיב בהו במצרים
ירמיה מו עגלה יפיפיה מצרים ורזא דעגלה דא הוו ישראל תחות שלטניה כמה זמנין וכמה שני
ובגין דזמינין ישראל לשלטאה לבתר ע"ה אתרמיז לון השתא עגלות · רבי אלעזר אמר
רמז רמז ליה יוסף ליעקב על עגלה ערופה דהא בההוא פרקא אתפרש מניה ואוקמוה
עגלה ערופה דאיהי אתיא על דאשתכח קטולא ולא אתיידע מאן קטיל ליה · ובגי
דלא ישלטון על ארעא רוחין בישין דלא אצטריכו · יהבין האי עגלה לתקונא בגין דלא
לעיל קי"ד א ישתמודעון לגביה ולא ישלטו עלייהו *ת"ח כל בני נשא כלהו עברין ע"י דמלאך המות
בר מהאי דאקדימו ליה בני נשא עד לא ימטי זמנא לשלטאה ביה וליטול רשו דהא לא
שליט בבר נש עד דנטיל רשו ובג"כ אית ליה דינא לשלטאה על ההוא אתר כמה דאת
דברים כא אמר לא נודע מי הכהו ה"נ אית ליה דינא דלא אתיידע בגין לקטרגא על ההוא את
שם וע"ד ולקחו זקני העיר ההיא עגלת בקר וגו' בגין לאעברא דיניה דההוא את
ולאתתקנא דלא ישלוט ביה מקטרגא ולאשתזבא מניה · תא חזי יוסף כד אתפרש מאבו
בראשית לז בלא ליה ובלא אכילה אשתדר והוה מה דהוה · וכד אמר יעקב טרוף טורף יוסף
אמר כי ארד אל בני אבל שאולה דאנא גרימנא ליה ותו דהוינא ידע דאחוי סניין ליה
ושדרנא ליה ורמז קא רמיז ליה · א"ל רבי יהודה אינון עגלות ע"פ פרעה שדד לו
דכתיב ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה · א"ל דיוקא דמלה דכתיב ואתה צויתה
זאת עשו · ואתה צויתה דיקא ובג"כ כתיב בה"א משמע דיוסף תבע לון ובג"כ ויתן
להם יוסף עגלות על פי פרעה ויעקב לא אתקיים במלה עד דחמא לון דכתיב וירא
את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו ותחי רוח יעקב אביהם · אר"ש בקדמיתא
ותחי רוח יעקב ולבתר ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלא בקדמיתא קרי ליה
אורייתא יעקב בגין שותפותא דאשתתפו שכינתא בההוא חרס כד אזדבן יוסף ושכינתא
דשכינתא סלקא כדין איהו ותחי רוח יעקב אביהם ודא הוא רזא דשכינתא ובתר
דאיהי קיימא בקיומא (בגין) כדין דרגא דלעילא אתעבר לגבה דרגא דאיהו
ישראל (נ"א כדין דרגא דלעילא אתער לגבה ואיהו דרגא דישראל) מכא
דדרגא דלעילא לא אתער לעילא עד דאתער בקדמיתא לתתא דהא הכא ותחי רוח

יעקב בקדמיתא ולבתר ויאמר ישראל: **ויאמר** אלהים לישראל במראת הלילה במראת כתיב. תא חזי ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק בקדמיתא בגין לאתערא שמאלא ברזא דרחימו וכדין ויאמר אלהים לישראל במראות הלילה. בהאי דרגא דקאמרן דאיהי מראות הלילה: **ויאמר** אנכי האל אלהי אביך מאי טעמא בגין דסטרא דקדושה דלעילא הכי היא דהא סטרא דמסאבא לא אדכר שמא דקב"ה וכל סטר דקדושה אדכר בשמיה. אנכי ארד עמך מצרימה וגו' מכאן דשכינתא נחתת עמיה בגלותא ובכל אתר דישראל אתגלו שכינתא אתגליא עמהון והא אוקמוה. ת"ח כמה עגלות הוו שית כד"א שש עגלות צב. ד"א שיתין הוו וכלא רזא חדא בקדמיתא כתיב בעגלות אשר שלח יוסף. ולבסוף אשר שלח פרעה אלא כלהו דשדר יוסף הוו בחושבנא בדקא חזי ואינון דשדר פרעה יתיר מנייהו לא הוו ברזא דא ולא הוו בחושבנא ואלין אלין קאתו בגין כך אשר שלח יוסף אשר שלח פרעה וכד יפקון ישראל מן גלותא מה כתיב והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליי' וגו':

במדבר ז
ישעיה סו

ויאסור יוסף מרכבתו ר' יצחק פתח ואמר ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה האי קרא אוקמוה אבל תא חזי א אית חיה לעילא מן חיה אית חיה קדישא דקיימא על ריש חיותא ואית חיה עלאה לעילא על כל שאר חיותא והאי (נ"א ואית) חיה שלטא על כלהו בגין דכד האי חיותא יהבא נהרא לכלהו כדין כלהו נטלין למטלנוי ויהיבת דא לדא ושלטא דא על דא. ואית חיותא לעילא על תתאי על שאר חיותא לתתא וכלהו אתזנו מינה וד' סטרי דעלמא רשימין בה אנפין נהירין ידיען (דיוין) לכל סטר ואיהי שלטא על ד' סטרי והא אוקמוה דאינון ג' לסטר דא וג' לסטר דא וכן לד' סטרין דעלמא *ואית רקיע לעיל מן רקיע והאי רקיע דשלטא עלייהו כלהו מסתכלן לגביה מה כתיב ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל אחותה וגו' בגין דכלהו שלטין על מה דאתפקדו ושליחו דקוסטא ג דקופטרא בהו ד ואינון לכל סטר תשעה ט' לד' סטרין דעלמא ואינון ל"ו בחושבנא וכד מתחברן כלהו אתעבידו רשימא חדא ברזא דשמא הדא ביהודא שלים כדקחזי. וכד מתתקני לגבי כרסיא מה כתיב וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה והא אוקימנא (נ"א דיוקנא) דהאי אבן טבא בכרסיא דקיימא על ד' קיימין ועל האי כרסיא דיוקנא דאדם לאתחברא ביה כחדא ולאתברכא כדקא יאות. וכד איהי נתתקנא לגביה דאדם למהוי כלא רתיכא (נ"א קדישא וכדין כלא רתיכא) חדא לגבי אדם כדין כתיב.

יחזקאל א
א עיין סוף משפטים גם בפרדס בשער אבי"ע:
שמות ריג א
שם
ב ובלית הדין שממונה על סטונא דבוק ואחוז בהם כי קוסטרא הוא מלגון דבוק כנודע:
ג פי' קוסטא מדם קופטרא שלשלת ירצה השלשלאות:
ד ויצא קנט א ופקודי רנח א ופנחס בר"מ רמט ב:

ויאסור יוסף מרכבתו דא צדיק. **ויעל** לקראת ישראל אביו גשנה: לקראת ישראל דא רזא דאדם. גשנה תקרובתא חדא לאתקרבא כחדא בקרבנא חדא ויחודא חדא. וירא אליו דכד אתחזי שמשא בסיהרא כדין נהיר סיהרא ואנהיר לכלהו דלתתא וכן כגוונא דא כל זמנא דקודשא דלעילא שרא על מקדשא דלתתא אתנהיר בי מקדשא וקיימא בשלימותיה וכד אסתלק מניה ואתחריב בי מקדשא כדין ויבך על צואריו עוד דבכון כלא על מקדשא דאתחריב. עוד מאי עוד דא גלותא בתראה וכדין כיון דחמא יעקב ואסתכל דהא תקונא דלתתא אסתכל כגוונא דלעילא כדין אמר אמותה הפעם ותומר כי עודך חי דאתקיימת ברזא דברית קדישא

דאקרי

דאקרי חי העולמים · ובגין כך כי עודך חי · וע"ד בקדמיתא אמר רב עוד יוסף
בני חי דאצטריך למיקם ברזא דחי והא אתמר . תא חזי מה כתיב ויברך יעקב
את פרעה אמר רבי יוסי פרעה אע"ג דאוקמוה ברזא אוחרא סמך דקא סמכיך
שיר א בעלמא אבל תא חזי [ה]לסוסתי ברכבי פרעה דמיתיך רעיתי · תא חזי [א] אית רתיכין
א יש מרכבות לגד הדין שהוא בשמאל בחיצונים : לשמאלא ברזא דסטרא אחרא ואית רתיכין לימינא ברזא דלעילא דקודשא ואלין לקבל
אלין אלין דרחמי ואלין דדינא · וכד קב"ה עבד דינא במצראי כל דינא דעביד כההוא
גוונא דאינון רתיכין ממש וכגוונא דיליה דההוא סטרא ממש מה ההוא סטרא (ממש)
שמות יג קטיל ואפיק נשמתין אוף קב"ה עביד בההוא גוונא ממש דכתיב [ו]ויהרוג יי' כל בכור
וכן כלא במצרים בההוא גוונא ממש ובגין כך דמיתיך רעיתי כגוונא דילה ממש לקטלא
ישעיה סג דכתיב כי אני יי' אני הוא ולא אחר · ולזמנא דאתי מה כתיב [ו]מי זה בא מאדום
חמוץ בגדים מבצרה וגומר · תא חזי מה כתיב · **וישב** ישראל בארץ מצריי בארץ
ב ירושת עולם גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד ויאחזו בה [ב] אחסנת עלמין ויאחזו בה דהא לכון
אתחזי כמה דאוקמוה (ד"א נ"ג א"ר יוסי) ויפרו וירבו מאוד · ודאי דהא צערא לא
ג בתענוגי מלכים : שרא בהו וקיימי [ג] בתפנוקי עלמא ובגין כך ויפרו וירבו מאד· בילא"ו :

פרשת ויחי

אמרו המגיהים מתוך הלשון נכר שאינו מספר הזוהר והאור נכר מתוך החשך ולדעתינו כי הוא ממדרש הנעלם ובלשון הקדש היה · והמתחכמים להתהלל שמו שפת אמת והפסידו כונת והבנת המאמר כי לא ידעו ולא הבינו לשפות הלשון על מתכונתו והנה יהיה בעיני כל מעיין כדברי הספר הח"ס וכבר היינו משמיטין אותו כי בהעתקה שבא מצפת תוב"ב לא מצאנו אותו אלא מפני הרואים שלא יתפארו עלינו לאמר כי מלאכתנו חסרה הדפסנו אותו כאשר הוא ואין כח בידינו לתקן את אשר עותו :

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו' · אמר רבי יוסי לבא חמא בנבואה
במצרים דיהון בעיי בכמה גלוון עד הכא ועד עדנא דקץ משיחא ולא מטא
לנבואה דויחי אלא במצרים והיא נבואתא מעלייתא מדאתנביאו (ד"א לא אתנביאו) דכוותה
שמות לג ולא מטא לגבו שום איניש מן בני נביאה אלא הוא ומשה · במשה כתיב [י]כי לא יראני
האדם וחי ביעקב כתיב ויחי יעקב · ויחי נבואתא דנחת' מאספקלריא' (מאירתא)
דנהרא בעי למימר (הפך הכוא הוה בעיטכי) נבואן דגלותא דערען לבנוהי בארעא
בראשית מב דכנען ובכל ארעא דאתותב בה מארעא דמצרים הוה תביר לביה דכתיב [י]כי יש שבר
במצרים וע"ד מטא ויחי יעקב במצרים ולא הוה חדי (ס"א) כי בארעא
הסיא

כביא ספיקן דעמין ספרין דכורסי יקרא ולא מטא לכון שום איניש לא מן עלאה ולא
מן תתאה אלא ח"י ורזא דא כי לא יראני האדם וחי כמה הוא רזא עלאה בדא קרא
ואכן חברייא תמיהין עלייהו על ויחי דדכיר עמיה יעקב הוה ליה למימר קמי ישראל ·
ישראל מנין דכתיב קדש ישראל ליי' ראשית וגו' בני בכורי ישראל · רבי אלעזר בריה ירמיה ב
דרבי שמעון אמר וכי לא אמר קרא וימכור את בכורתו ליעקב אמר רבי שמעון שמות ד בראשית כה
אבוה בעדנא דהוו ישראל קביטין וחכאין ועבדין זכו ולא הוו רתיתין ישראל אלא יעקב
לחודיה בדיל טבאן דעבדין הוה למעבד להו טבאן סגיאין דא בדא מדהבו ואתגליהו
על חוביהון ועל עובדיהון בישין לא הוו סבלין יתיה דלא יהויין בעלמא בקושטא על
חוביהון ועל דא אתי מכילתא דרחמי ודינא לחוד ישראל וייבית יתהון בארע גלותהון
יאות בעי ברי אבל איניש מסתכל וינדע יתיה יעקב דמתהלך עם ויחי קדם ועל דנא
רזא אמרין יעקב בתר יהיה ספירא בכורסי יקרא · רבי שמעון פתח ואמר ואת דכא ישעיה נז
ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים · לב נדכאים דא יעקב כד"א תהות
מן דרגא נחיתת עלוהי נביאין ברכאן במצרים · תנא א"ר אבא לבא חמא דיעקב דהוה
במצרים לית נבואתיה מעליותא *ארעא סגיאה . תא חזי לא זכי לברך לחד מבנוהי ס"א דארעא סגיאת
ולא הוה בידיה רוחא לברך אלא במצרים כד בריך יתהון כל חד וחד ורזא וירא בראשית מב
יעקב כי יש שבר במצרים ויאמר יעקב לבניו למה תתראו תא חזי דלא אתייהיבת
נבואתא אלא לתבירי לבא כד"א רדו שמה ושברו לנו משם ונחיה ולא נמות · אמר רבי שם
יוסי תחות כרסי יקרא קדישא יעקב ספיר דאיהי מכילתא דדינא לסטריה אתא אמר
לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל את שם לב
משכת דיעקב חזא לסטריה מכילתא דדינא · ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל
וגומר ורזא דמלה אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב · רבי שמעון אמר כד ירמיה ו
אתגליאו מן ירושלם ואעדיאו תדירא וסאיב מסגאה ית היכלא בעדנא ההיא לא סובלת
מלכותא לישראל על חוביהון אלא ישראל בגין דסיא מתרי גיסא רחמי ודינא ומלה דלא
יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל. כד אתפרים בסבירי ישראל יעקב עלאה דא מן דא
ובגיניכון הוה חוטרא דמשה גליפא מתרין סטרוי משמיה קדישא חד רחמי בדינא וחד
דינא בדינא ורזא לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל מדאגן בגלותא דהיקן בין במדבר כג
שנאי ואסתליקת מטרוניתא מן מלכא ואתרחיק' מניה הוא יפרי שכינתא בינגא ויפרקינגא
ורזא כה אמר יי' מלך ישראל וגואלו יי' צבאות · ויחי הי כה אמר יי' השמים כסאי ישעיה מד
והארץ הדום רגלי בנין עלאה שת"י רגלי הי לי' רבתא י' לא' זעירתא ח' לתי"ו וי' לו' ו' שם סו
לד' כדא ה וא דנפיק מעלאה תחות כרסיה יקרא יקר' מאבן טבא בארץ מצרי' הייטו דכתיב
ונגף יי' את מצרים וגו' · י"ב פרישא כי טל אורות טלך א' בגין פרישא ובגין דא מתחלף שם יט שם כו
כחדא ב' פרישא גלותא א' פרישא קדמיתא תא חזי מאי דכתיב בית יעקב לכו ונלכה שם ב
באור יי' בגלותא אתוון דאתגזר עליכון על חוביכון בקושטא בדינא הוו באורייתא
תקנתא ותפקון מן חמרא טינא דהיא גלותא ותהכו לנהרא דיי' א' ר"ל בארץ אתלפי
אהא בתיגנא דסיפרא דאורייתא ואנא אתפלג בארץ בארץ את משכה בתיגנא
דספרא דאורייתא ר"ן מתלפין כחדא גטתא מאי גטתא דמצראי ארבע
ראה

מאה שנין הוה אמר לאברהם דיהא גלותא לבנוי במצראי וכי הוית מניתא יתכון מאתן
ישעיה ז ותשעין שנין הוו ת"ח וימת יוסף בן מאה ועשר שנים. ר"ש פתח ואמר ⁹הנה העלמה
הרה וילדת בן וקראת שמו עמנואל עדוי ולידה דאתמלי לגלווייאן ועקתן סגיאן ועדן
בישין ואע"ג דיהו באלין מטרוניתא אודעזעת ואתרחקת מן בעלה תהא עמנא בגלותא
בן מאה ועשר הוה גלופא דאתוסף יתרעי למימר והוה עבר מן גלותא מאה ועשר שנין
ומאתן ותשעין הוי. ארבע מאה שנין ולא אתמני גלותא דיעקב אלא מדמית יוסף
ויחיו ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה הכא רזא בגלותא במניינא
תקונתא יהון בניי' דאתגליין במכילתא דדינא תלתא גלוון קדמאה דמצראי דאתמתל
שיר ג בשבע שנין. רבי חייא פתח ואמר ⁹השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות וגו'.
ירמיה לא ר' שמעון אמר מהכא ⁹מרחוק יי' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך וגומר הכא רזא בגלותא
תקנתא יהון בנוי דישראל משתרי גלייא ויתרעי למימר יהון בניא קדישא דאתגלוון על
ויקרא כו בראשית ד חוביהן בדינא שנין סגיאין יהא ⁹שבע כחטאתיכם ⁹כי שבעתים יוקם קין בגלותא קדמאה
דמצראי דהיא זעירא. תניינא גלותא דשופטים דאתמתל לארבעים שנין בשבע דאינהו
כגיאי מניה. תליתאי גלותא דאגן ביה אריכא דאתמתל למאה שנין לארבעין והיינו דא
דניאל יב ע"ג עלאה דאמר ⁹ומעת הוסר התמיד ולתת שקוץ שומם וגו': **ויקרבו** ימי ישראל
למות. רבי חזקיה אמר חמא דא עקתא דגלותא דהוה ערען לבנוי קריבא אנפשיה
ודחיקת למימת לא אשתאר הי כד הוה נחית מדרגין בדיל חוביהון דישראל לא נחית
עמהון בגלותא זכאה חולקהון דאי לא נחית עמהון בגלותא אשתארן ביני עממיא ואת
ישעיה נ אמרת ⁹מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה דא ישראל באתי ואין איש
דא שכינה. הקצור קצרה ידי מפדות ואם אין בי כח להציל הן בגערתי אחריב ים אשים
נהרות מדבר קב"ה יהב חולקא לישראל דלא ישלוט רברבא אחרא בהון נחתו לגלותא
שכינתא עמהון והוא רחיק ממטרוניתא: **ויקרא** לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי
חן בעיניך הקר ית בנוי כלהון ואמר להון עקתן סגיאין ובישין רברבין חמית למיעל לדריכון
אשכחן רחמי עלאי ואי אתון בעאן למיפק מכל עקתא קיימו לי והבו בינגא עלמא ותעבדון
קשוט ודינא ותהוי לאבהתכון ופקידי בכל דר ודר דייהי בתריכון ואי אתון בעאן למעבד
עמוס ה הכי תפקון מכל עקתא דייתי עליכון. רבי שמעון אמר ⁹והציגו בשער משפט אולי יחנן
יי' אלהי צבאות שארית יוסף ואי תעבדון הכי לא תקברון הד מן ברי אלא אתי תתובון
בראשית כד תהלים מה לארעכון בשלמא הה"ד ⁹שים נא ידך תחת ירכי מהו ידך פתח ואמר ⁹חגור חרבך על
ירך גבור הודך והדרך סייפא דקאי בה חסד ואמת תרין ספירן ספירן ולא שבקין דא
כס פט איכה ד לדא ועל"ד אמר ⁹חסד ואמת יקדמו פניך ⁹פני יי' חלקם דאתקריאו בנוי ישראל כלהון
ואי הוו טבאן בנוי ועבידו מה דקיימו לא מית חד מבנייהו במצראי דכל טב וטב
מלכים א ב דגזיר שמא על אינשא לא הוי אלא על דיהון טבין ואי לא לא כמה דאמר דוד ⁹למען
יקים יי' את דברו אשר דבר עלי לאמר אם ישמרו בניך את דרכם ללכת לפני באמת
ואי לא לא. תא חזי כמה הוא עדיף רוחא דאבא מרוחא דברא דרוחא דאבא הוא
רוחא דברא רוחא מרוחא סלקא ואי סייעת אוירא אחרא ברוחא לא נפיק שלים

דהא חסיר הוה בהאי אורחא והיינו פרה למוד מדבר באות נפשה שאפה רוח · תנא ירמיה ב
*רב המנונא סבא אזל לקפוטקייא עאל לקמייהו רב ייסא סבא א"ל במאי עסקיתו ווי ויקרא עג ב
ליה ווי לנפשיה אי אתחלף רוחא דמסאבא דאשתכח עמיה ואורית ליה לבריה והאי
איהו דקב"ה לית ליה חולקא שביק ליה חולקא שביק ליה לשיצאה ליה לעלמא דאתי
א"ל מ"ל הא א"ל ככי אוליפנא דהאי ירותא בישתא אחסין *כלהו בנוי אי לא יתובון אחרי מות עג א
דהא לית מלה קיימא קמי תשובה והנא הכי אוליפנא דהא אשוותא דא יהבו לי זמנא
חדא דהוינא רפיס באנפי ויומא חד הוינא אזיל בארחא וערענא בחד זכאה ועל ידוי
אתעבר מנאי ההוא רשימא א"ל מה שמך א"ל אלעזר וקרינא ליה אלעזר אהרא א"ל
בריך רחמנא דאמינא לך זכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי:

ויאמר השבעה לי וגו' · רבי חזקיה פתח ואמר נשבע יי' בימינו ובזרוע עוזו קיים ישעיה סב
קב"ה דיפוק לישראל מן גלותא דלהון ודא קיים להון דלא ישבוק לון
בארע שנאיהון · ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני מאן בראשית לב
ברכתני יהב לון גלותא וקיים לון דיפקון מניה · תנא זמין קב"ה לבריכון דישראל
דיהון כל חד וחד תחות כרסיה ויהון מעליין מכל עלאי בגין דא תשכח וא"ו אריכא
קיים קב"ה לשלמותא דו' דר"א ובגין שתא וישתחו ישראל על ראש המטה סגיד ישראל
לאיתי משיחא בסוף מניינא דא והשרי שכינתא עמהון · **ויהי** אחר הדברים האלה
ויאמר ליוסף הנה אביך חולה וגו': **מתניתין** א"ר חזקיה לא אתא קרא לאשמועינן
דעבד אלא אתא קרא לאתיא מה דיהוי בסוף גלותא כל אלין לסוף
מניינא דאתמני לבי למימר דייתי משיחא ויימא ליה אבוך דבשמייא בהיל וסבר אפך ספין
נקלא דמשיחא יהא רעוא מן אלהא דשמיא דיסב בריה דאסגיאו בגלותא ומדאתנשיאו
בהו דנשי יתהון קב"ה בחוביהון בקושטא · כד אתא רבי אבא אמר לאו לדרשא קא
אתינא חשוב רזא דמלתא יוסף יי' לי בן אחר כדפרישנא לעיל האי שמיה קדישא ביוסף שם ל
יד"ו יאמר הא אבוך מארי עלמא דאתי למעבד טבא לבריה דיפקון מן גלותא דלהון ואי
הא לא רעי בקושטך רבועא ידו"ד אחד יעבד יתך וידעי דתיתוב מטרוניתא לאתרא
דאבהתנא איתון רתיכין דלעילא ויעל אלהים מעל אברהם אבהן שוקי עלמא תתן אמת שם יז
ליעקב חסד לאברהם תנא דייתי משיחא · רבי יוסי פתח ואמר והיה יום אחד הוא מיכה ז / זכריה יד
יודע ליי' לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור הולך למימר תרין מערעין בישין
דאתן לנבוכי למהוי בגלותא בארע שנאיהון ולא ישתכי בהון כמה שנין סגיאין על
חוביהון בקושטא הכא ינה יתהון בארע שנאיהון ויסב בנייהו דארע להון בישין אלין
וידבר להון לארע טב לפירושא דקרא והוה תרין דרבנן סגיאין מעליין הוה מטרקן
תחות כרסי יקרא דאפטרופא דישראל מכילתא חמישאה בדיל דיהון בגלותא כל
עדנא הדין וארע דנשי יתהון בארע שנאיהון והוא תרין מכילתן בתרין ספין נפק
חדא ומליל לקבל רבון עלמא ויהיב ליה רשו דימלל כל מאן דבעי וחזי בישראל
מן גיסא חדא למגזר בהון בישראל דיפקון מן גלותא בדיל אבהתהון ומן גיסא
אחרינא רעה למגזר עליהון בדיל חוביהון דאמרו עלייהו בישא סגיאה הכך ד'
מכילתן ולא הוה בהון מכילתא חמישאה אפטרופא דישראל ומליגו כל דרשו

עד דמטא לאתבון מבילתא תמישאה והוה בכרסי יקרא מן שמא קדישא ואמר על
בנוהי דישראל טב ולא הוו רתיין תרין מכילתן קמייתא למללא קמיה בגין מכילתא
חמישאה דאתמתל ללילא ונפק לנהורא דלהון וע"ד פתח והיה יום אחד הוא יודע לה'
בראשית א לא יום ולא לילה והיה לעת ערב יהיה אור תנינא ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא
לילה והתם אמר וחשך על פני תהום וקשיא דידיה אדידיה אתא רבי אלעזר לר"ש אבוי
וא"ל אבא מארי מאי דא א"ל מבראשית עד ו' דורות ברא ידו"ד אחר לבי למימר ו'
דשמיה יהב ביה רוח חכמה עד הכא לא הוה מנדע מהו חשך קם רבי אלעזר ונשק
ידוי דאבוה קם ר' אבא ונשק מאי חשך אסתחרו חבריא ולא מטו מאי דשאלו עבדו
איוב י עובדא ומטא קלא מן קדש רבון עלמא בהאי קרא ארץ עיפתה וגו' צלמות ולא סדרים
ותופע כמו אופל גיהנם מקמי דאתברי עלמא הוה גניז לרשיעיא ווי להון לחייביא
ישעיה ס דיהון כד יעביד אלהא ית אלין כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח
תהלים קמד ה' וכבודו עליך יראה זכאה חולקיהון דישראל דקב"ה לא ברא להון דא אשרי העם
שככה לו אשרי העם שה' אלהיו : **ויגד** ליעקב ויאמר הנה בנך יוסף בא אליך ׃
רבי יוסי אמר מלאכא הוא דהוה עתיד למימר טב על בני ישראל כד יתיבון לקב"ה
בכל עקתהון כד ייתי קלא דמשיחא בכל עקתא דתיתי עליהון יימרון למכילתא בריך אתי
לותך ויתפרקון טבאי ׃ זכאה חולקהון דישראל דאתקריאו בנוי דקב"ה דאינון כמלאכייא
איוב לח וירועו כל בני אלהים ידו"ד מאי ת"ח מנין שקרא קב"ה ליעקב א"ל את בעלאה ואנא
בראשית יז אנא בתתאה מאי קא מיירי ויעל אלהים מעל אברהם אבהתן אינון רתיכאן דקב"ה
מיכה ז תנא תתן אמת ליעקב חסד לאברהם הא תרין ספירן בתרין רתיכן רברבן עלאין
בראשית לא תליתאה יצחק מאי וישבע יעקב בפחד אביו יצחק ובגין פחד יצחק דהוה ספירה
וקב"ה דהוא כרסי יקרא רתיכא עלאה וספירה דיצחק היא מעלאה מפרשא יתיר מכל
שם סגיא אבהתך הה"ד וישבע יעקב בפחד אביו יצחק ׃ ר' אבא פתח ואמר אלהי
אברהם ואלהי נחור ישפטו בינינו אלהי אביהם וישבע יעקב בפחד אביו יצחק מהאי
דניאל יב קרא את יכיל למנדע דא ויתחזק ישראל וישב על המטה ורזא דקרא ובעת ההיא יעמוד
מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך והיתה עת צרה ר"ש אמר דא גבורת ידא
דמיכאל רברבא כמה ליה הוה מקדמת דנא סגיד למאן הוה סגיד לערסא הוה
מלאכי ב ערסא פתיחא פניה למהולתא הוה סגיד דהא הות חביבא מיניה כי חלל יהודה קדש
(ה') אשר אהב ובעל בת אל נכר כד אסתלק זיויה מניה על חוביהון לא הוה ליה
למיקם קמיה ואתרכת מטרוניתא מן מלכא בגין דלא יכלא לשבקא לה לברכא בין
עמין למקטלהון והוה בארעא קדישא הוא בהא דיהון עמין נוכראין מן עמיה סכי
למימר עאל שכינתא ביניהון בגלותא ועדנא דלא הוה בארעא והיא בארע עממין
בזוות דישראל אסתמרו עממיא די בסתריהון ׃ תאנא אמר רבי יוסי תרין רברבין
הוו תחות כרסי יקרא קדישא והא בשמיה חד מאני בערסא דהוה שדי
אגוזיה דהיכלא והא אנן בגלותא לא אסתאר בימי אלא דא דכימי דזיניה
שמות כג והוא התוך מן שמיה דקב"ה הה"ד הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך וגו'
לא למללא הכי אלא בעלמא דאתי כד פריקנא בסתרין והוא נורין
בארעא אנא שרינא שכינתא ביניהון למארינון בגלותא והיא נטרת יתהון עד

דהיכי

דהוו יהבין לארעהון כמה דהוו מקדמת דנא °אמר כבינותי מותבן מקדמת דנא הא שם
הא שכינתא מן מטטרו״ן ואתרכת מטרוניתא מן מלכא עד דתיתוב לאתרהא ורזא °כי דברים ג
רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש ברזל הלא היא ברבת בני
עמון כדפרישנא באתריה ורזא דאתמתל בגלותא נטר יתהון בגלותא על עקתא
דהוו עליהון עד דייתי וייעול יתהון לארעא דקיים לאבהתהון דאתמסרת · ר׳ שמעון
פתח ואמר °לני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל אמר רבי יוסי שלים רחמי רות ג
על דינא °וירא אלהים את האור כי טוב טוב ואור שוין דהוא מבועי דנהלין דנפק בראשית א
מנהון ימא ונהלא דבעלמא תנא תנא אר״ש זמנא חדא סליקנא ונחיתנא לאגררה במבועי
דנהלין וסליק בתראי רבי אבא אמר לי במאי עסקיתו א״ל בהאי קרא °דכל הנחלים קהלת א
הולכים אל הים והים איננו מלא כ״ו וכי אתבריאו כל רברבייא דמן עלמא ומן דוויד
אתגבישו כל נחליא נחלייא כו׳ אינון לגבי קרא דמלכי בהאי גלותא דהא תשובה
כשפלא חבתא דאמר עביד לגו ולאו נחלא עביד ברתיה רברבא תמיתא הוא הוא
תמות קיימא תני אגמים דסיכלא דכא רברבא דישראל דאתמני עליהון בכל עידן
דהות מטרוניתא עם מלכא הוה נפיק ועאל קדמיהון מטטרו״ן והוא קביל פולחנהון
לקוב״ה כגונא כד אתבטיל עדנא ואתגליאו אסתלק דוך ואסתלקא מטרוניתא מן מלכא
כא גלי הוא שלים עד דייתי גיסא אחרא דלא הוה בגלותא מיתתא ומתן דאתקריאת
יד סיא מבועא גבלא ותשבח יד יי׳ °הן לא קצרה יד יי׳ דלא אדכר ידא הגא במתא ישעיה נט
דהד · אמר רבי אלעזר ושאל לרבי שמעון אבוי ובכה וא״ל גלי לי האי רזא אבא מאי
א״ל בהאי קרא אתגלי לך °כי יד על כס יה מלחמה ליי׳ שלים רחמי על דינא לבי שמות יז
למימר יהא רעוא דיהא לעלמא במתר גבורת יד יי׳ רבתא קרבא דהות במצרים ולא גלו
כנו בדיני ודינא מצימא ייתי ייתי בהדהו בידא רבתא ויגח קרבא בעמלק °כי במחק יד שם יג
הוציאך יי׳ ממצרים וכד ייתי שמא דיד בתוקפה ידא לנחית הוא בעדנא דינים קרבא
בעמלק עתי מסימא · רבי אלעזר תמירא °ויצא יי׳ ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום זכריה יד
קרב · הא ננין ידו״ד ת״ח כמה הוא ידא רבתא דלא מטא לגבי ידא עלאה לאבנין
רברבא לא אגמים וכדא ידא נפקו ממצרים ננין דמשיין שוין שוין תמי ד׳ לגו׳ שוין דא
דרע שמא דידא רבתא דינפק מן לוקט שוין בלמוותכן דמגייקן כמייצקן דקבלא
פרקית תרין כילד לא אתמשו דא מן דא ולא שוין · ולא שוין אתפרש תרין אלין בריך
הוא דבאבהתכון כיעתן יד גבלב כ׳ תרין לגבי תמיכן תתפרשן תמלין אתבריאו
שמיא וארעא התמיד ואינון ספירא קדמאה דסיה כתרא עלאה °בכל מקום עיני ה׳ משלי טו
צופות רעים וטובים הם שמיעתן לשמא הד ו׳ דעבד כמה אתוון בארעא דמצרים ·

כד יתין סכבל	פלין סטגל
יהד ו׳ עשה גר׳ יוד עש	רה לדלים הלים ללמיד למיד לתרין
הלים ד׳ גר׳ לל לים	א׳ ללמיד לי לכים תי׳ גר׳ ד׳ לבי׳ כי׳ לי
עדי	יהוה
	ייד

תרעבב דאבן ישראל :

ויאמר

ט מראה מקום

ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוז בארץ כנען · רבי אבא אמר לוז דא ירושלם עלאה דאשראה שכינתא בינה א׳ יעקב עלאה לתתא הב לי ברכתא דהוא בעי [א] לאנפיש יתכון אנא ולמיתן ית ארעא לבניכון · לוז ירושלם עלאה קב״ה הב רברבא דהוויין ברכה דא על ידיה בארעא רבייא אבל ברא לארעא אחרא לא יהא ברכת׳ · רבי אלעזר פתח ואמר [ט]מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו קב״ה קרא לישראל אחים ורעים מאי ברכתא יהב לון דיהון האי עמא דכיא תחות ידיה ולמהוי עליהון נטיר זכאה חולקיהון דהאי עמא דכיא דהוא עליהון דאקרי בעלאה בנים חביבים יתיר מעלאה כתיב [ט]בנים אתם ליי׳ מאי כלא בדיל דא מאי הוא בדיל דאשתלים שמא בחותמא דלהון דאינון גזירין · ת״ח באנפוי דאינשא שמא דקב״ה וחסרא יו״ד מניה ולא אשתלים אתא אברהם וחבב לקב״ה וא״ל בך אשתלים שמא ואתגזר ואשתלים שמא ביוד דמילה · באנפוי דאנשא שי״ן דשד״י וד׳ חסר יו״ד אשתלים ביו״ד דמילה וכדין אקרון בנים ליי׳ בנין קדישין וכד מסאבין ליה להאי את קיימא קדישא ואעיל ליה לרשו אחרא סליק מניה האי קדושא דחותמא והוא כמה דחריב עלמא וסאיב חותמא דאשתלים ביה שמא דקב״ה והא הוא חריב עלמא · רבי אבא הוה אזיל מקפוטקיא והוה עמיה רבי יוסי עד דהוו אזלו חמו חד ב״נ דהוה אתי ורשימא חד באנפוי (וכולי כדאיתא בפ׳ אחרי מות עה ב) אבל ווי לון לחייביא דימותון בלא תשובה דלא יעדי מניה רשימא לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי:

ויאמר אלי הנני מפרך והרביתיך · רבי אבא פתח ואמר האי קרא [ט]לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו · וכי אינים דאמר טב לב״נ כוותיה אי לא ישלים מה דאמר אפוהי מתביישן עאכ״ו מן עלאי לב״נ [ב] דאי לא מייתי כל טב דאמר על בנוהי אנפוהי מתביישן אמר קב״ה ליה אנא ישראל עלאה דאנא מפריך ואסגינך האי ברכתא דיהיב לי ואתן ית ארעא הדא לבריכון לא הוה בארעא לא הוה עמהון כד ייתי קילא דמשיחא וישתלים אמר קב״ה לא עתה יבוש יעקב כען (לא) אנפוי דיעקב דלעילא לא מתביישן מדאמר להון אתן ארי עד כען לא הוו בידיה והוו אנפוי מתביישן כען דיליה מסתייעא מן קדם מארי שמיא וארעא כמה דאמרינן אנחנא דעמלק כד ישתלים קילא לא יהא אלא בתקוף ידא כמה דהוית ביום קרב [ט]ויצא יי׳ ונלח׳ בגוים ההם דידיה ולא אחרא:

ועתה שני בניך הנולדים לך דא ישראל לתתא דאתריכון בגלותא בנוי דקב״ה דאתיילדו בין עממיא תנא א״ר יוסי ישראל כד יהון בארעא קדישא דישראל דר בארעא כד ייתי משיחא יהון עם אחוהון דילוון בתריהון דלא אתקרי גלות אלא למאן דאיהו דר בארעא נוכראה אינון אתקריין גליין · [ט]וזכרתי את בריתי יעקוב וא״ו יתירה תיתי וא״ו דאסתלקת כד אתחריב ביתא ותהא סיועא ליעקב כד יהא דא ויהא לברא קדישא ארעא אחסנת עלם ויהון בנוהי בארעהון דדארו מקדמת דנא בארעהון זכאה חולקהון · כען בריא דהוה ערען להון תמן אזלין רברבין דאתגליאו מן לבר לארעא ואתכנשו ואנפישו ויימא יעקב עלאה לתתא ברי דילך דאינון לבר לארעא דאתיילדו בגלותא בכל ארעא וארעא עד דאנא איעול למצראי ואעביד להון דינא

פי

א אפשר לברכו׳ אתכם ולתת לכם את הארץ

משלי כז

דברים יד

ב אם לא בוש׳ מה שאמר על בוריו להיות בנעשה גמורה אזי כיון פניו מתביישי׳ שאחר שהבטיח יעקב עליון ישראל סב״א לתת להם את הארץ ולהרבות אותם עתה כשיקיים דבריו לא עתה יבוש יעקב וכו׳

ישעיה כט

זכריה יד

ויקרא כו

על חוביהון לאו הכא מסקית ברך דאתבריאו בגלותא לבר לארעא בארעא ואף ע"ג דאינון
סגיאין ואתנשיאו דיליה כד חזיתי דא גלותא דלהון ואכיתי לביביהון ושמעית קליהון ·
ראובן ⁹כי ראה יי' את עניי · שמעון כי שמע יי' כי שנואה אנכי וחשיב בלבך כאילו בראשית כט
יהויין קדמי אינון ומדנתוב ממלאי מלמעבד דינא נסיק יתהון מארע גלותא · רבי אבא
אמר מהכא ⁹והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה ליי' · לבי למימר כד יהא קב"ה ישעיה סו
בדינא במלאי בעדנא ההיא ייתון כל עממיא מנחה כד שמעו שמועה דקב"ה היינו
⁹ונהרו אליו כל הגוים · תנא אמר רבי שמעון עתיד קב"ה למיעבד לכל זכאה וזכאה שם ב
חופה בירושלם ⁹קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה כד תיתוב מטרוניתא למלכא ירמיה יז
ועביד לה ארוסין הה"ד ⁹צאינה וראינה וגומר ביום חתונתו וביום שמחת לבו · ביום שיר ג
חתונתו זה מתן תורה וביום שמחת לבו זה בנין בית המקדש שיבנה במהרה בימינו :

ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו דא ישראל לתתא לאכבן דאינון רתיכין
תתא שמהתהון ברזא דאתיילידו לבתר דק על שמא דאהוהון יהון
מקריבין באחסנא דלהון · תאנא אמר רבי שמעון ומולדתך דא ירושלם דלתתא ⁹מולדת ויקרא יח
בית בפרשת עריות ירושלם לתתא גוברין דאתיילידו דא ירושלם בתר דנא דיתובון
עלמא מארי שמיה בירושלם כד גיורין לא אתקרון אלא על שמהן דהוא בר ישראל ולא
יתקרון כד אכהתון גיורא מקפוטקיא אלא בכא ישראל לך יהיו ᵃ לבי למימר על א ר"ל על שם
שמיהון דישראל יתקרון על שם אחיהון יקראו בנחלתם וכד תבו לא יתחסנון אלין ישראל יהיו
עם ישראל בארעא ויסב כל שבטא ושבטא דידיה וגוברין מנהון כל חדא לפום מנייניה : נקראים

ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בדרך וגו' · רבי אבא פתח ⁹כה אמר יי' קול ברמה ירמיה לא
נשמע וגו' מה כתיב בתריה כה אמר יי' מנעי קולך מבכי ועיניך מן דמעה
כי יש שכר לפעולתך וגו' ושבו בנים לגבולם לא אמר וישובו אלא ושבו ככר שבו · ת"ח
אמר רבי אלעזר בשעתא דיהא דינא על טורא תתעטר מטרוניתא על טורא והיא סברת
דבניהון אבדין בדינא ורזא ⁹רני עקרה לא ילדה פצחי רנה וצהלי וגו' תנא סגיין יהון בני ישעיה נד
כרסייא מן דידה הה"ד כי רבים בני שוממה מבני בעולה תיתוב מטרוניתא לבעלה
⁹ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד מן קדמת דנא תימא מטרוניתא לקב"ה בנייא דילי זכריה יד
אן יימא לה בדינא היא תסבר דאבדין בדינא ובכה על דינא לבניא דידה כי אדי סגי
אית לך למיסב מני בדילהון דהות עמהון והא תבו מארעא דשנאה · וכי לא הוה ידע יוסף
דמתה אמיה תמן הוה עמה כד מתה אלא יאמר ישראל עלאה כד ניתי מפרקיהון
דישראל תתער מטרוניתא ותתער כ"י ותגה קרבא עם עממין וימותון מנהון ויתקרבון
בזעיר למיתי ארעא יימר לה קב"ה כד היא בכה לא תדחלי אגרא להון בנייא דמיתן על
שמי אחרנין כא תבו אינון יתובון לחיי מיתייא · מתה עלי רחל מתה על ייחוד שמא
דקב"ה וע"ד אתמר בעוד כברת ארעא דמיתו על ייחוד שמא דקב"ה לבר לארעא בארעא ב מלת לאם
דא לא ימות חד מנהון · תנא אמר ר' אבא עתידין ישראל לאגהא קרבא בארחא דאפרת מאפר'בית לחם
וימותון עמא סגיא מנהון ובתר כן לחיי מיתיא יקומון ויתיר שלטנא יהא לכון דמיתין יהודה רומז על
בארחא הדין מכל דיהא קדמיהון בירושלם · ᵇ ולמה אתקרי שמא דאתרא קדיבא המלחמה שנגזר
מסט"י לסיות
שם לעתיד
דאתרא

ומראה מקום

דאתרא הדין להם בדיל דהוא מן שמא דקב"ה ביה דיומתון תמן על שמיה יד דיומתון
תמן יי' על שמיה י"ה להם בגלותא בדיל דהוא מן שמיה דקב"ה :

ישעיה מט **וירא** ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה · רבי אבא פתח ואמרת בלבבך מי ילד
לי את אלה. מאי קא מיירי ישראל לאתא חזי דייתון בנוהי דישראל קדמיה כד
שם יח ייתון מעילם ומשנער ומחמת ומאיי הים ואכנשו כלהו ויהון סגיאין · תימא שכינתא
מאן אינון כלהון ולא בהון פסול מבני נוכראה יימרון ליה אנחנא כלנא מִבְּרָךְ ולית בנא
נוכראה בעדן דיתפרשון דא מן דא וכרת להון כחדא ויתגיירון יתובון גיורין עם
שם יד ישראל ויהון כחדא · תנא קשים גרים לישראל כספחת בעור החי לארעהון · כתיב כי
ירחם יי' את יעקב ובחר עוד בירושלם ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב כד
זכריה יד יתובון לארעהון בריא ויהויין רהימו בהון ביהיה יי' אחד ושמו אחד יתלוון גיורין עם
א כנגע ישראל ויהווין להון א כטומקא בבשריהון וכל כך למה ת"ש אמר רבי שמעון על תחומין
ישעיה נד דארעא דכל חד יהא רשות למידר בארעא דישראל ותסתער דיורין כתיב ויתדותיך חזקי
גבי למימר סיכיא דהוויין עמך מעקרא אתקיף יתהון וסייע יתהון יתיר משאר עממין
כביכול דאת סכי לאתתקפא יתהון בכל עממיא אחרא ידיהון ויהון סגיאין :

דברים ד **ויאמר** יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלהים בזה רבי שמעון תאני מהכא וזאת
התורה אשר שם משה לפני בני ישראל יאמר ישראל לאתא כד ישראל עליהון
לעילא בני אינון דיהב לי קב"ה אורייתא כמה יתהון ונימוסיהון קשיטין בנמוסי אורייתא
שמות טו דלהון אתקריאת זה הה"ד זה אלי ואנוהו ב ובכל עדן דלא הוה דוד ממלל תחות גדפי
תהלים כז שכינתא דא מלתא אלא אתנבי מה דליהוי אתקרינא זאת · רב נחמן אמר מהכא אם
תחנה עלי מחנה לא יירא לבי וגומר בזאת אני בוטח זאת דא אורייתא תהא לייתי משיחא
שיר ב ובג"ד וקול התור נשמע בארצנו על מה אתמתלת אורייתא לגוזלא מה גוזלא קליה ערב
ב ובכל עת וזמן היה מדבר ברוח הקדש תחת כנפי השכינה דבר זה של זאת כמבואר : אף פתגמי אורייתא קליה ערב ודא קלא יהא לייתי משיחא ליומי דדינא · תנא הנצנים
נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו · הנצנים דא אבהן דמרכבה
דמן עלמא יקומון ויתחזו · עת הזמיר הגיע תושבחתא דישבחון ליואי כד יתובון
לפולחניהון כדבקדמיתא וקול התור אשר נתן לי אלהים בזה פתגמי דאורייתא
דאינון ערבין כקלא דתורא דא ז"ה זא"ת תור שוין מאי קא מיירי ורזא דמלתא בעדנא
דלא תהוין תחות גדפי שכינתא א' דלזאת נחית והוא מתחות לכלא וסליקת ה' דזה
אלי ואנוהו מדחרב ביתא דהא לא יכלא לדור בין משאבא בין עממין נכראין דה"א
קדישא חתוכא מן שמא ה"א אלף ה"א עדיפת בקדושה א' עדיפת לאתוון · כד יתובון
ישראל לארעהון ה"א קדישא דהות חתוכא מן שמא דקב"ה תיתוב בזה ויפוק
ישעיה מ מניינא תקנתא · ר' אבא פתח ואמר מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן זה
תור שוין כביכול הוא ז' לר' ר' לת' ו' לה' זרתא דקב"ה בבית מאה ושבעין שנין
מהכא מן שמיא ועד ארעא כילד תו"ר זרת ו"ה ה"ו תר"ז אתקדמת ה' לו' ואתקדמת
שמות כח ו' לת' ת' לר' ר' לז' רבוע יהיה כפול זרת ארכו וזרת רחבו כפול ·

ויאמר קחם נא אלי ואברכם יאמר ג מדהוו בפתגמי אורייתא מתעסקין והוא
בראשית לב דא מכילתא בין חכימייהו אברכינון ורזא ויאמר אליו מה שמך ויאמר
להם

ג מאמר שיהיו עוסקים בד"ת

א"ר זה הוא מכילתא בין חכימייהו ר"ל זהו מדה בין החכמים להשתדל בעסק התורה שנקרא ז"ה ולכן נו"ב אברכם הייט ברזא דמלך פי' וסוד הדבר מבינין :

למה זה תשאל לשמי ויאמר יעקב מניינא דא למניינא קדמיתא דקמיה כדפרישנא
באתריה ורזא אחרא וישאל יעקב וגו׳ ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אותו שם הא
לא עתיד אלא בזכותא דזה לבריכון ורזא סגיאה תנינא באתרה דהאי קרא אבל לא
אתינא לקמן דלא לאשמועינן האי קרא דאמרנא מקמיה דאמינא לך דאתקריאת
אורייתא זה כתיב °זה סיני מפני יי׳ אלהי ישראל כד אתייהיבת אורייתא על ידא דמשה שופטים ה
°כי זה משה האיש °זה אלי ואנוהו אורייתא הוה נחתת מן קמי אלהא דישראל : שמות לב שם טו
ועיני ישראל כבדו מזקן וגו׳ (דא) ובגין דא לא את משכה דכוותיה וכד יהון בגלותא כל
זמנא חרובא הדין סיבו לא יכלין למחזי אפי שכינתא עד דיתי רוחא אחרא
בהון מקדמת דנא אסתאיבו בארע עממיא ולא [א] הוו בנימוסי אורייתא כמה דיהון א ולא כלהו
כסיל למהך ותבו עדנא סגי ביני נכראין דרא בתר דרא ואפי׳ מן ארחיהון כד יתובון בנימוסי התור׳
אפי שכינתא לארעהון בקדמיתא לא יכלין למחמי אפי שכינתא עד דיהב קב״ה רוחא
דיליה להון · ר׳ חייא פתח °ואת רוחי אתן בקרבכם לבתר ועשיתי את אשר בחוקי יחזקאל לו
תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם מן בתר דיהב רוחין בכון וקדושה בנמוסי תהכון
ותתסכון · לא יוכל לראות רבי אבא פתח ואמר °באור פני מלך חיים ורצונו כעב משלי טז
מלקוש [ב] כד יסברון אפי שכינתא דקב״ה ויתעסקון דאינון רתיתין מנהון חיוון דעלמא ב כשיקבלו פני השכינה :
ת״ח לא תשכח בשני קראי כלהון לישנא אלא לאינים °גם לשוני כל היום תהגה צדקתך תהלים עא
ולא את משכה בשני קראי בקב״ה ובגין כך יתובון לארעהון ויהב קב״ה רוח חכמתא
בהון לישנא דלהון תהוויין תדיר (ע״כ איננו מן הזוהר) : **ויחי** יעקב וגו׳ ר׳ חייא פתח
ואמר °ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ וגו׳ זכאין אינון ישראל יתיר מכל עמין עכו״ם ישעיה ס
דקב״ה קרא לון צדיקים · לאחסין לון ירותת עלמין בעלמא דאתי לאתענגא בההוא
עלמא כמה דכתיב °אז תתענג על יי׳ · מאי טעמא בגין דמתדבקין בגופא דמלכא שם נח
דכתיב °ואתם הדבקים ביי׳ אלהיכם חיים כלכם היום · רבי יצחק פתח ואמר ועמך דברים ד
כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ האי קרא רזא עלאה איהו [ג] בין מחצדי חקלא דהא
ברזא דאגדתא תני רבי שמעון דאחסנת ירותא עלאה · דהכיא ארץ לית מאן דירית ג בין קוצרי השדה ובם
לה בר ההוא דאקרי צדיק (ס״א דהאי ארץ ולית מאן דירית לה בר ההוא דאיקרי פ״ח הטוסקים
צדיק דהא צדיק ירית למטרוניתא ודאי) [ד] דהא מטרוניתא ביה אתדבקת לאתבסמא בהור׳ וסודותי׳
וצדיק ירית למטרוניתא ודאי אוף הכא בחביבותא דקב״ה לישראל אמר ועמך כלם ופדה זה היא רמז לשדה
צדיקים ובג״כ לעולם יירשו ארץ אתחזון לירית למטרוניתא מאי טעמא אקרון צדיקים תפוחים שהיא
ומ״ט ירתין למטרוניתא בגין דאתגזרו כמה דתנינן [ה] כל מאן דאתגזר ועייל בהאי השכינ׳ הקדוש׳ ומה שנזרע בה
(ס״א ברית קדישא ועאל בהאי) אחסנא ונטיר להאי ברית עאל ואתדבק בגופא דמלכא אורות עליונים
ועאל בהאי צדיק ובגיני כך אקרון צדיקים ועל דא לעולם יירשו ארץ מאי ארץ דא הארץ הם קוצרים מתנה ונכנים
החיים אהדר ואמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר · נצר מטעי ענפא מאינון ענפין דנטע משם בזיו
קב״ה כד ברא עלמא דכתיב (בראשית ב) ויטע יי׳ אלהים גן בעדן מקדם והאי ארץ השכינה של
חד מנייהו בגיני כך נצר מטעי מעשה ידי להתפאר · ד״א ועמך כלם צדיקים דא יעקב שעוסקים בתורתם
ובנוי דנחתו למצרים בין עם קשי [ו] קדל ואשתכחו כלהו זכאין ובג״כ כתיב לעולם יה׳ ומה שנקרא׳ שדה כל התפוחי׳
יירשו מבואר בכרפס אחרי מות

ובסוף באוינו מה תפוח אדום ולבן ר״ל דין ורחמים אף כן סוד שדה זה היא מקבלת אדום שהוא דין ולבן שהוא רחמים כנודע :
ד פרשתי לעיל ענין מטרוניתא פי׳ גבורה הוא רמז ר״ל השכינה שהיא שומרת הגן והוא הכס״ז שנקרא עולם הבריאה כמ״ש במל
ספרדם ברית שער אבי״ע ע״ש : ה כל מי שנמול : ו קשה שרף :

יירשו ארץ דמתמן סליקו לירית ארעא קדישא · ויחי יעקב בארץ מצרים אמאי פרשתא
דא סתימא · רבי יעקב אמר בשעתא דמית יעקב אסתימו עייניהון דישראל · רבי
יהודה אמר דכדין נחתו לגלותא ואשתעבידו בהון · רבי שמעון אמר מה כתיב לעילא
וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד וכתיב ויחי יעקב דלא
א תהום : אתחזי לאפרשא בין דא לדא מה אינון קיימי בתפנוקין דמלכין וקבילו ענוגא [א] וכסופין
לגרמייהו אוף יעקב נמי קיים בתפנוקי מלכין בענוגא וכסופא לגרמיה לא אתפרש דא מן
דא והכא אקרי ויחי · דהא כל יומוי לא אקרי ויחי בגין דכל יומוי בצערא הוו בצערא
איוב ג אשתכחן · עליה כתיב [ג]לא שלותי ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז בתר דנחת למצרים
אקרי ויחי חמא לבריה מלכא חמא לכל בנוי זכאין צדיקין וכלהו בתענוגי ותפנוקי עלמא
ב כיין בסוד שנזקט על במריו : והוא יתיב ביניהון [ב] כחמר טב דיתיב על דורדייה כדין אקרי ויחי יעקב ולא פריש בין
ויפרו וירבו מאד לויחי יעקב והכי אתחזי · שבע עשרה שנה · מאי טעמא שבע עשרה
שנה · אלא אר"ש כל יומוי דיעקב בצערא הוו בצערא אעבר לון בקדמיתא כיון
דחמא ליוסף והוה קאים קמיה כד יעקב מסתכל ביוסף הוה אשתלים בנפשיה
כאילו חמא לאמיה דיוסף דשפירו דיוסף דמי לשפירו דרחל והוה דמי בגרמיה כמה
דלא אעבר עליה צערא ביומוי וכד יוסף אתפרש מניה כדין אתקיים לא שלותי
ולא שקטתי ולא נחתי ויבא רגז דדא קשיא ליה ליעקב מכל מה דעבר ובזמנא
בראשית לז דאתפרש יוסף מניה מה כתיב [ד]יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה וגו' וכל יומין
דיעקב לא הוה ליה צערא כהאי והוה בכי כל יומא לאינון שבע עשרה שנה דיוסף מאי
שם מו קאתיבו ליה [ה]ויוסף ישית ידו על עיניך הא לך שבע עשרה שנה אחרנין בענוגין
ותפנוקין והנאות וכסופין הה"ד ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וגו' · ותנא
שם מה כל אינון שנין שכינתא יקרא דקב"ה עמיה אשתכחא ובג"כ חיים אקרון · ת"ח כתיב [ו]ותחי
רוח יעקב אביהם אתחזי דהא בקדמיתא מית הוה ההוא רוחא דיליה ולא הוה מתכוין
לקבלא רוחא אחרא דהא רוחא דלעילא לא שריא בריקניא · אמר רבי יוסי שכינתא
לא שריא אלא באתר שלים ולא באתר חסר ולא באתר פגים ולא באתר עציב אלא באתר
דאתכוין באתר חדו ובג"כ כל אינון שנין דיוסף אתפרש מאבוי ויעקב הוה עציב לא
תהלים ק שריא ביה שכינתא · תנא אמר רבי אלעזר אמר רבי אבא כתיב [ז]עבדו את יי' בשמחה
באו לפניו ברננה לאפקא דלית פולחנא דקב"ה אלא מגו חדוה [ג] דאמר רבי אלעזר לית
מלכים ב ג שכינתא שריא מגו עציבות דכתיב [ח]ועתה קחו לי מנגן והיה כנגן המנגן · מנגן מנגן
ג עיין בפרדס רמוני מהרמ"ק בשער א פ' כט תלת זמני אמאי בגין לאתערא רוחא משלימותא דכלא דהוא רוחא שלימתא אמר רבי אבא
תמן תנינן מארבע סטרין כלא אשתכח וכל שרשין דעלאין ותתאין בהו אחידן ותנא דא
עייל ודא נפיק דא סתים ודא פריש אתאחד חד בחבריה ואינון אבהן דכלא · ר"ש אמר
דברים י [ט]רק באבותיך חשק יי' כתיב באבותיך ממש תלתא וממש דכתיב רק · רק ממש ומאלין
מתפרשן ומתאחדן כל שאר אחרנין וסלקין שמא לאתעטרא · תנא אמר ר' יוסי מן יומא
דאסתליק ר"ש מן מערתא מלין (אלין) לא אתכסיין מן חברייא ורזין עלאין הוו מסתכלין
בראשית ח ואתגליין מביניהו כאלו אתייהיבו הכיא שעת' בטור' דסיני בתר דשכיב כתי' [י]ויסכרו מעייני'

תהום

תבוס וארובות השמי' והוו חברייא מרחשן מלי ולא מתקיימי בהו דיומא חד הוה יתיב ר' יהודה אפתחא דטבריה [א] וחמא תרי גמלי דסלקי קטפירא מעלוי דכתפין נפל מטולא דקטפירא ואתו צפרי ועד לא מטו עלייהו אתבקעו [ב] לבתר אתו כמה צפרין והוו אזלי עלייהו ושרו (נ"א ושדיאו) לון בטרטישא ולא מתבקעין והוו צווחין לון ולא הוו מתפרשן שמעון חד קלא [ג] עטרא דעטרין בקדרין שריא למריה לבר · [ד] עד דהוה יתיב עבר חד גברא אשגח בהו אמר לא קיים דא הא דכתיב (בראשית טו) וירד העיט על הפגרים וישב אותם אברם · אמר רבי יהודה והא עבידנא ולא אתפרשן [ה] אהדר רישיה ההוא גברא ואמר [ו] עד לא מריט דא רישיה דמריה ועד לא גליש למטרוניתא · רהט אבתריה תלת מלין ולא אמר ליה חלש דעתיה דרבי יהודה יומא חד [ז] אדמוך תחות אילנא וחמא בחלמיה ד' גדפין מתתקנן וסליק רבי שמעון עלייהו וס"ת עמיה ולא שביק כל ספרי רזין עלאין ואגדתא דלא סליק לון בהדיה וסליק להון (ס"א וסליקן ליה) לרקיעא וחמא דמתכסיא מעינא ולא אתגליא · כד אתער אמר ודאי מדשכיב ר' שמעון חכמתא אסתלקת מארעא · ווי לדרא דהאי אבנא טבא דהוו מתחזן (ס"א דמתאחדן) מניה וסמכין עליה עלאין ותתאין אתאביד מנייהו אתא לגביה דר' אבא סח ליה · סליק רבי אבא ידוי על רישיה ובכה ואמר ר"ש ריחייא דטחנין מניה מנא טבא כל יומא ולקטין ליה כמה דכתיב (במדבר יא) הממעיט אסף עשרה חמרים והשתא ריחייא ומנא אסתלקו ולא אשתאר בעלמא מניה · בר כמה דכתיב (שמות טז) קח צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו לפני יי' למשמרת · ולאו באתגלייא לא כתיב אלא למשמרת לאצנעותא · השתא מאן יכיל לגלאה רזין ומאן ינדע לון · לחיש ליה לרבי יהודה בלחישו · (א"ל ר"א) ודאי ההוא גברא דחמית אליהו הוה ולא בעא לגלאה רזין בגין דתנדע שבחא דר"ש דהוה ביומוי ויבכון דרא עלוי · א"ל די למבכי בכיה עליה · ר' יהודה הוה בכי כל יומא עלוי דהא אערע עמיה באדרא קדישא דר"ש ושאר חבריא א"ל ווי דלא אסתלקנא ההוא יומא [ח] עם אינון תלתא דאסתלקו ולא נחמי דרא דא דהא אתהפך · א"ל רבי אימא לי כתיב (שמות כח) והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן ואת תולעת השני ואת השש ואילו כסף לא כתיב והא כתיב זהב וכסף א"ל והכי נמי נחשת דכסף ונחשת בחשבנא הוו והכא לא אלא אי לא דגלי בוצינא קדישא בתריה לא אצטריכנא לגלאה · פתח ואמר (חגי ב) לי הכסף ולי הזהב נאם יי' היינו דכתיב (תהלים קטו) השמים שמים ליי' בכמה אתר אסתכלנא באלין מאי דקודשא דכתיב (ויקרא טז) בגדי קדש הם וכתיב (שמות כח) ועשו בגדי קדש מאי קודשא הכא אלא הכי תנינן קודשא אינון בכל אתר · וכתיב בגדי קדש הם · ועשית בגדי קדש כגוונא דלעילא דתניא כהן גדול לעילא כהן גדול לתתא לבושין דיקר לעילא לבושין דיקר לתתא ומה דלא אמר כסף ונחשת לאתר אחרא אסתליקו דכתיב (שם כז) כל עמודי החצר סביב מחושקים כסף וגו' וכתיב ואדניהם נחשת דאינון מאני שמושא לאשתמשא משכנא בהו · אבל הכא באלין לבושין דיקר לא בעי לאשתמשא בהו ב"נ אחרא בר מכהנא רבא דרבו משח קודשא על רישיה דכתיב ועשית בגדי קדש לאהרן (שם כח) אחיך לכבוד ולתפארת דאינון לבושין דמי לגוונא דלעילא · תניא · **ויקרבו** ימי ישראל למות · א"ר יהודה ווי לעלמא דהא בני נשא לא חמאן ולא [ו] שמען ולא ידעין

דרך אמת

א ראה שני גמלי' שטעונים משוי סדינים ומלבושים שנקראים קטפירא מעל כתפיהם ונפל המשוי משם על הארץ ובתוך כך באו צפורים וקודם שהגיעו למשוי ההוא נתבקעו · כלומרו ועד לא מטו עלויהו אתבקעו :

ב לאח"כ באו צפרים אחרים והיו נחים בטרטיש' שהוא סלע ר"ל שהיו שוכנים ונחים בסלעים שהיו שם ולא נתבקעו ואעפ"י שהיו צועקים אליהם לא היו העופו' משגיחים בהם בתוך כך שמעו קול א' כמבואר

ג העטרה של כל העטרות בקדרו' ושחרו' ואין אור העטרה מאיר כלל וע"י זה גורם האדון לרון וידעו בזה שאין ייחוד למעלה ע"י קדרות הנזכר:

ד בתוך שהיה יושב עבר איש אחד וראה שהצפרים הם סביב המשוי אמר לא קיים זה וירד העיט וגו':

ה החזיר אותו האיש את ראשו לאחוריו ואמר:

ו עדיין לא מריט זה ראש אדוניו והוא רומז אל הרחמים ע"י המריטה כי השערות רומזים לדין כמ"ש באדרא דנזיר וע' ענין זה בפ' תזריע מח ע"ב וכן ועד לא גליש וכו' עדיין לא גליש במספרים לגבורה להעביר כחות הדין והקליפה ממנה: ז ישן: ח עם אלו הם שלשה חכמים שמתו באדרא:

ומראה מקום

ידעין דהא כל יומא ויומא קלא דכרוזא אשתמע במאתן וחמשין עלמין: תנא עלמא חדא אשתמודע לעילא וכד כרוזא נפיק ההוא עלמא מזדעזעא ומתחלחלא נפקי (קסב ב) תרין צפרין דאסתלקו מההוא עלמא דמדוריהון תחות אילנא דחיזו דחיי ומותא ביה. [א] נפקא חד צפורא לסטר דרומא וחד צפורא לסטר צפונא וחד צפורא כד נהיר יממא וחד כד אתחשך יממא כל חד וחד קרי ומכרזא מה דשמעין מההוא כרוזא לבתר בעו לאסתלקא לאתרייהו ומשתמטי רגלייהו בנוקבא דתהומא רבא ומתלכדן בגויה עד דאתפליג ליליא כד אתפליג ליליא כרוזא קרי [ט] וכצפרים האחוזות בפח כהם יוקשים בני האדם. א"ר יהודה בשעתא דמתלכדן רגלוי דבני נשא ויומוי אתקריבו ההוא יומא אתקרי יום יי' לאתבא רוחיה ליה. תנא בההיא שעתא פקדא ההוא כתרא קדישא על רוחיה ומאן איהו דכתיב [י] ימי שנותינו בהם שבעים שנה והיא כתרא שביעאה דכלא. ואם מסטרא דגבורה קאתי כתיב ואם בגבורות שמנים שנה דכתרא דגבורה תמינאה הוי מכאן ולהלאה לית אתר לאתמשך כמה דאת אמר ורהבם עמל ואון באתר דלא הוי יסודא בניינא לא אתקיים. א"ר יהודה זכאין אינון צדיקיא כד קב"ה בעא לאתבא רוחיה ליה ולשאבא ההוא רוחא בגויה דתניא בשעתא דקב"ה בעא לאתבא רוחיה ליה אי זכאה הוא ההוא רוחא מה כתיב [י] והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ואי לא אשתכח זכאה ווי לההוא רוחא דבעי לאסתחאה בנורא דדליק ולאתתקנא בגין לאשתאבא בגופא דמלכא ואי לא אתתקנת ווי לההוא רוחא דמתגלגלא [ב] כאבנא בקוספיתא דכתיב [כ] ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע. תניא אי ההוא רוחא זכי כמה טבין גניזין ליה בההוא עלמא דכתיב [ס] עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו. א"ר יוסי כד ההוא בר נש אתקריבו יומוי תלתין יומין מכריזי עלוי בעלמא ואפי' צפרי שמיא מכריזין עלוי ואי זכאה הוא תלתין יומין מכריזין עלוי בין צדיקיא בגינתא דעדן. תנא כל אינון תלתין יומין נשמתיה נפקת מניה בכל ליליא וסלקת וחמאת דוכתה בההוא עלמא וההוא ב"נ לא ידע ולא אשגח ולא שליט בנשמתיה כל אינון תלתין יומין כמה דהוה בקדמית' דכתי' [ס] אין אדם שליט ברוח לכלא את הרוח וגו' א"ר יהודה [ג] מכד שראן אינון תלתין יומין צולמא דב"נ אתחשך ודיוקנא דאתחזי בארעא אתמנעת. ר' יצחק הוה יתיב יומא חד אפתחא דר' יהודה והוה עציב. נפיק ר' יהודה אשכחיה לתרעיה דהוה יתיב ועציב א"ל מאן יומא דין מבאר יומין. א"ל אתינא לגבך למבעי מינך תלת מלין חד דכד תימא מלי דאורייתא ותדכר מאינון מלין דאנא אמינא דתימא לון משמי בגין לאדכרא שמי וחד דתזכי ליוסף ברי באורייתא וחד דתיזיל לקברי כל ז' יומין ותבעי בעותיך עלי. א"ל מנין לך א"ל הא נשמתי אסתלקת מיני בכל ליליא ולא אנהיר לי בחלמא כמה דהוה בקדמיתא ועוד דכד אנא מצלינא ומטינא לשומע תפלה אשגחנא בצולמי דילי בכותלא ולא חמינא ליה ואמינא דהואיל [ד] וצולמא אתעבר ולא אתחזי דהא כרוזא נפיק וכריז דכתיב [ס] אך בצלם יתהלך איש כל זמנא [ה] דצולמא דבר נש לא יתעבר מניה יתהלך איש ורוחיה אתקיימא בגויה אתעבר צולמא דבר נש ולא אתחזי אתעבר מהאי עלמא א"ל ומהכא דכתיב [ס] כי צל ימינו עלי ארץ. א"ל כל אלין מלין דאת בעי עבידנא אבל בעינא מינך

דבההוא

א הנה אלו שתי צפרים הם מלאכים עליוני' א' ענף החסד שהוא סוד הדרום וא' ענף הגבור"ה שהוא סוד הצפון כנודע:

קהלת ט

תהלים צ

קהלת יב

שמואל א כה

ישעיה סד

קהלת ח

ב כאבן שמתגלגל בתוך כף הקלע אף כן נשמתו של אדם מתגלגלת על ידי מלאכי הדין ואין לה מנוחה והשקט:

ג מעת שמתחילין:

תהלים לט

ד לקמן רכו א

ה לקמן רן א

איוב ח

דבההוא עלמא תבריר דוכתאי גבך כמה דהוינא בהאי עלמא. בכה ר' יצחק ואמר במטו מינך דלא תתפרש מנאי כל אלין יומין אזלו לגביה דרבי שמעון אשכחוהו דהוה לעי באורייתא זקיף עינוי ר"ש וחמא לר' יצחק וחמא למלאך המות דרהיט קמיה ורקיד קמיה קם רבי שמעון אחיד בידיה דרבי יצחק אמר גזרנא מאן דרגיל למיעל יעול ומאן דלא רגיל למיעאל לא ייעול עאלו רבי יצחק ור' יהודה [א] קטיר מלאך המות לבר. אשגח ר"ש וחמא דעד כען לא מטא עדנא. דהא עד תמניא שעתי דיומא הוה זמנא אותביה קמי ר"ש והוה לעי ליה באורייתא. א"ר ש לרבי אלעזר בריה תיב אפתחא ומה דתחמי לא תשתעי בהדיה ואי יבעי למיעאל הכא אומי אומאה דלא ליעול. אמר ר"ש לרבי יצחק חמית דיוקנא דאבוך יומא דא או לא דהא תנינן בשעתא דבר נש אסתלק מעלמא אבוי וקריבוי משתכחין תמן עמיה וחמא לון ואשתמודע לון וכל אינון דהוה מדוריה גבייהו בההוא עלמא בדרגא חד כלהו מתכנשי ומשתכחי עמיה ואזלין עם נשמתיה עד אתר דתשרי באתריה. אמר [ב] עד כען לא חמינא. אדהכי קם ר' שמעון ואמר מארי דעלמא [ג] אשתמודע רבי יצחק לגבן ומאינון שבעה עיינין דהכא הוא הא אחידנא ביה והב לי. נפק קלא ואמר כורסייא (ס"א טסיסה) דמאריה קריבא בגדפוי דר' שמעון הא דידך הוא ועמך תייתיה בזמנא דתיעול למשרי בכורסיך. אמר ר"ש ודאי. אדהכי חמא רבי אלעזר דהוה אסתליק מלאך המות. ואמר לית [ד] קופטרא דטיפסא באתר דרבי שמעון בן יוחאי שכיח. אמר ר' שמעון לרבי אלעזר בריה עול הכא ואחיד ביה ברבי יצחק דהא חמינא ביה דמסתפי. עאל רבי אלעזר ואחיד ביה ורבי שמעון אהדר אנפיה ולעי באורייתא [ה] ניים רבי יצחק וחמא לאבוי. א"ל ברי זכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי דהא בין [ו] טרפי אילנא דחיי דגנתא דעדן אתיהיב (ס"א את יתיב) אילנא רבא ותקיף בתרין עלמין ר"ש בן יוחאי הוא דהא הוא אחיד לך בענפוי זכאה חולקך ברי. אמר ליה אבא ומה אנא התם אמר ליה תלת יומין הוו דחפו אדרא דמשכבך ותקינו לך [ז] כוין פתיחן לאנהרא לך מארבע סטרין דעלמא ואנא חמינא דוכתיך וחדינא דאמינא זכאה חולקך ברי. בר דעד כען ברך לא זכי באורייתא והא השתא הוו זמינין למיתי גבך תריסר לדיקיא דחברייא [ח] ועד דהוינא נפקי אתער קלא בכלהו עלמין מאן חברין (ס"א *שבילין) דקיימין הכא אתעטרו בגיניה דר"ש שאלתא שאיל ואתייהיב ליה. ולא דא בלחודוי דהא שבעין דוכתי מתעטרן הכא דיליה וכל דוכתא ודוכתא פתחין פתיחן לשבעין עלמין וכל עלמא ועלמא אתפתח [ט] לע' רהיטין וכל רהיטא ורהיטא אתפתח לשבעין כתרין עלאין ומתמן אתפתחו ארחין לעתיקא סתימא' דכלא למחמי בההיא נעימותא עלאה דנהרא ומהניא לכלא כמה דאת אמר לחזות בנועם יי' ולבקר בהיכלו מהו ולבקר בהיכלו היינו דכתיב בכל ביתי נאמן הוא. אמר ליה אבא כמה זמנא יהיבו לי בהאי עלמא א"ל לית לי רשותא ולא מודעי ליה לבר נש אבל [י] בהלולא רבא דר' שמעון תהא מתקן פתוריה כד"א צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו. אדהכי אתער רבי יצחק והוה חייך ואנפוי נהירין חמא ר' שמעון ואסתכל באנפוי א"ל מלה חדתא שמעתא. אמר ליה ודאי. סח ליה אשתעי קמיה דרבי שמעון. תאנא מההוא יומא הוה

רבי

תהלים כז — במדבר יב — שיר ג

דרך אמת ומראה מקום

א קשרו כדי שלא יוכל לילך אחר ר' יצחק לבית רשב"י : ב עדיין לא ראיתי שום דמות לא מאבי ולא מחברי שמתו כבר : ג ידוע וניכר ר' יצחק אצלינו והוא אחד משבעה חברים שבסוד שבעה עיני' המשגיחי' בעולם כי שבע' חבירי' היו יחד כמ"ש בסוף אדרא דנזיר דף קמד ע"א בכן ביקש שיניח ר' יצחק בחיים ויצא כרוז אח"כ כורסיה דמריה וכו' פי' רבי יצחק שהוא ניצוץ של האדון יסו' שהקרבתו בכנפיו של האדון רשב"י והוא יסו' עמד בעה"ז ובעה"ב כאומרו ועמך תייתי' פי' ועמך תביאהו לעה"ב ד אין ממונה על הטומאה נמצא במקום שרשב"י שרוי בו : (נ"א שבילין) ה היה מנמנם ו עלי האילן ז חלונו' פתוחי' ח וקודם שם יהי יוצא לג"ע העביר כרוז בג"ע פי' מאן חברין ר' שביקש שאלה בשביל ר' יצחק שיחיה ונעשה ונתמלא שאלתו : ט שם מלאכים ממונים על שלמות מלאכים אלפי שפס רצים ושבים כשליחותו של עולם כמשמשים האלו כרצים לפני בשר קראוהו רהיטי' : י בשמחתו הגדולה שיהיה לרשב"י נעש"ב נ"ע שם הטיב מתקן שלחנו להתענג בזיו השכינה :

רבי יצחק אחיד לבריה בידיה ולעי ליה באורייתא ולא הוה שבקיה · כד הוה עאל קמיה דרבי שמעון אותביה לבריה לבר ויתיב קמיה דרבי שמעון והוה קרי קמיה יי׳ עשקה לי ערבני · תנא בההוא יומא תקיפא ודחילו דבר נש כד מטי זמניה לאסתלקא מעלמא ארבע סטרין דעלמא קיימין בדינא תקיפא ומתערין דינין מארבע סטרי עלמא א וארבע קשורין נצאן וקטטותא אשתכח בינייהו ובעיין לאתפרשא כל חד לסטרוי · כרוזא נפיק ומכרזא בההוא עלמא ואשתמע במאתן ושבעין עלמין אי זכאה הוא כלהו עלמין חדאן לקדמותיה ואי לאו ווי לההוא בר נש ולחולקיה · תנא בההוא זמנא דכרוזא כריז כדין נפק חד שלהובא מסטר צפון ואזלא ואתוקד בנהר דינור ומתפרשא לארבע סטרי עלמא ואוקיד נשמתהון דחייביא ונפק ההוא שלהובא וסלקא ונחתא בעלמא וההוא שלהובא מטא בגדפוי דתרנגולא אוכמא ב ובטש בגדפוי וקרי בפתחא בין תרעי · זמנא קדמאה קרי ואמר הנה יום יי׳ בא בוער כתנור וגו׳ · זמנא תניינא קרי ואמר כי הנה יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו והיא שעתא יתיב בר נש בעובדוי דסהדין קמיה והוא אודי עלייהו · זמנא תליתאה כד בעיין לאפקא נשמתיה מניה קרי תרנגולא ואמר מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו׳ · אמר רבי יוסי תרנגולא אוכמא למאי נפקא · אמר ליה ר׳ יהודה כל מה דעבד קב״ה בארעא כלהו רמיז בחכמה בר דבני נשא לא ידעי הה״ד מה רבו מעשיך יי׳ כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך · ומשום דאתעבידו בחכמה כלהו רמיזין בחכמה · ותרנגולא אוכמא תנינן לית דינא שריא אלא באתר דהוא זיניה ואוכמא מסטרא דדינא קאתא ובגין כך בפלגות ליליא ממש כד רוחא דסטרא דצפון אתער חד שלהובא נפיק ובטש תחות גדפוי דתרנגולא וקרי · וכ״ש ג בתרנגולא אוכמא דאתכוון יתיר מאחרא · אוף הכא בשעתא דדינא דבר נש יתער שארי וקרי ליה ולית דידע ליה בר ההוא בר נש דשכיב דתנינן בשעתא דבר נש שכיב ודינא שריא עליה לנפקא מהאי עלמא אתוסף רוחא עלאה ביה מה דלא הוה ביומוי וכיון דשריא עלוי ואתדבק ביה חמי מה דלא זכה ביומוי משום דאתוסף ביה ההוא רוחא וכד אתוסף ביה וחמא כדין נפיק מהאי עלמא הה״ד תוסף רוחם יגועון ואל עפרם ישובון כדין כתיב כי לא יראני האדם וחי בחייהון לא זכאן במיתתהון זכאן · תאנא בשעתא דבר נש מית אתיהיב ליה רשותא למחמי וחמי גביה קריבוי וחברוי מההוא עלמא ואשתמודע להו וכלהו גליפין בדיוקניהון כמה דהוו בהאי עלמא אי זכאה ההוא בר נש כלהו חדאן קמיה ומקדמי ליה שלם · ואי זכאה לא הוי לא אשתמודען גביה בר מאינון חייביא דטרדין לון בכל יומא בגיהנם וכלהו עציבין ופתחין בווי ומסיימין בווי וסליק עינוי וחמא לון ד כטיסא דמסתלקא מן נורא אוף הכי הוא פתח ווי · תניא בשעתא דנפק נשמתיה דבר נש אזלין כלהו קריבוי וחברוי דההוא עלמא עם נשמתיה ומחזיין ליה אתרא דעדונא ואתרא דעונשא אי זכאה הוי חמי דוכתיה וסליק ויתיב ואתעדן בעדונא עלאה דההוא עלמא ואי לא הוי זכאה אשתארת ההיא נשמתא בהאי עלמא עד דאטמיר גופא בארעא כיון דאטמר כמה ה גרדינין דנמוסין אחדן ביה עד דמטא לדומ״ה ועאלין ליה במדורוי דגיהנם · אמר ר׳ יהודה כל ז׳ יומין נשמתא אזלא מביתיה לקבריה ומקבריה לביתיה ואתאבלת עלוי

דגופא

ישעיה לח · מלאכי ג · עמוס ד · ירמיה י · תהלים קד · שמות לג

וברא‍ה מקום

א ארבע יסודות ה וף שמקובצים בו יחד הם מתקוטטים מלהיות יחד כי בא זמנם להפרד ולכן קטטה ביניהם

ב ומכה בכנפיו לכרוז כרוז כמגולר :

ג גוון שחור הוא יותר רגוז אל תוקף הדין שמהפך פני הבריות מש״כ גוון זהב אע״פ שבזה״ג גוון בחינת הדין מ״מ יש קצת שמחה בגוון הדמימו׳ שבו משא״כ בגוון שחור :

ד כשלהבת המתופף ומסתלק מן הפתח :

ה בעלי דינין הממוני׳ בעולם

דגופא דכתיב °אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל · אזלא ויתבא בביתיה חמי לכלהו איוב יד
עציבין ומתאבלא · תנא בתר ז' יומין גופא הוי כמה דהוה ונשמתיה עאלת לדוכתה
עאלת למערתא דכפלתא חמאת מה דחמאת ועאלת לאתר דעאלת עד דמטת לג"ע
וערעת לכרובים ושנן דחרבא די בג"ע דלתתא אי זכאה הוא דתיעול עאלת · תאנא
ארבע סמכין זמינין וחד דיוקנא דגופא בידייהו *מתלבשא ביה בחדוותא ויתיבת שמות כו א
בההוא מדורא דג"ע דלתתא עד זמנא דאתגזר עלה לבתר כרוזא קרי ועמודא דתלת
גווני אזדמן וההוא עמודא אתקרי מכון הר ציון דכתיב °וברא יי' על מכון הר ציון ישעיה ד
ועל מקראיה ענן יומם ועשן וגו' סלקא בההוא עמודא לפתחא דצדק דציון וירושלם
ביה אי זכי לסלקא יתיר טב חולקיה ועדביה לאתדבקא בגו גופא דמלכא ואי לא זכי
לסלקא יתיר כתיב °והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו ואי זכי לסלקא שם
יתיר זכאה הוא דזכי ליקרא דמלכא ולאתעדנא בעדונא עלאה דלעילא מאתר דאקרי
שמים דכתיב °אז תתענג על ה' על ה' דיקא זכאה חולקיה דמאן דזכי לחסד דא דכתיב שם נח
°כי גדול מעל שמים חסדך וכי על השמים הוא והא כתיב °כי גדול עד שמים חסדך · תהלים קח
אמר ר' יוסי אית חסד ואית חסד חסד עלאה וחסד תתאה חסד עלאה מעל שמים שם נז
הוא · חסד תתאה הוא דכתיב °חסדי דוד הנאמנים ובהני כתיב עד שמים · תניא ישעיה נה
אמר ר' יצחק כתיב °אם הבנים שמחה הללויה · אמא ידיעא · הבנים מאן אינון · תהלים קיג
אמר ר"ש הא תנינן א תרין בנין אית לקב"ה חד דכר וחד נוקבא · דכר יהביה ליעקב
דכתיב °בני בכורי ישראל · וכתיב °ישראל אשר בך אתפאר · בת יהבה לאברהם שמות ד
דכתיב °ויי' ברך את אברהם בכל · בת היתה לו לאברהם ובכל שמה ואמא רביעא ישעיה מט בראשית כד
עלייהו דינקא לון · ועל האי כתיב °לא תקח האם על הבנים · ותנינן לא יסגי ב"נ דברים כב
חובוי לתתא · בגין דיסתלק אמא מעל בנין וכתיב °אמך היא לא תגלה ערותה · ויקרא יח
ווי למאן דגלי עריתא · וכד תייבין בני עלמא ואסגין בזכותא קמי קב"ה ואמא תבת
וכסיא על בנין כדין אתקרי תשובה מאי תשובה דא תשובה דאמא דתבת בקיומהא
וכדין *כתיב אם הבנים שמחה · אם הבנים ודאי · וע"ד לא לפטר איניש מפריה שמות כא א
ורביה עד דאוליד בן ובת · תניא אמר ר' יצחק כתיב °לחזות בנעם יי' ולבקר בהיכלו תהלים כז
תיאובתא דצדיקיא למחמי דא (ז"א ל"ג נעם ה') ואת אמרת על יי' · אמר ר"ש כלא חד
משמע דכתיב נעם יי' דאתיא מעתיקא קדישא להאי שמי' · ותיאובתא דצדיקיא כך הוא א פרדס אין ב ראיתי איש
ודאי ועל השמים כתיב אז תתענג על יי' זכאה חולקיה מאן דזכי · ודאי זעירין אינון · א' עומד בנהר
תנינן אר"ש כתיב (שיר א) בני אמי נחרו בי שמוני נוטרה את הכרמים · בני אמי ונצור על ראשו ולחי או צלע
כמה דכתיב (איכה ב) השליך משמים ארץ דכד בעא קב"ה למחרבא ביתיה דלתתא בפי הנצור
ולאגלאה ישראל ביני עממיא אעבר קב"ה מקמיה להאי ארץ ואתרחקא מניה כדכתיב ואוכל ודורס ברגליו על
(שמות ב) ותתצב אחותו מרחוק · וכד האי ארץ אתרחקא משמים דלעילא האי ארץ ראשו והאיש
דלתתא אתחרבא · וישראל אתפזרו ביני עממיא · אמרה כ"י מאן גרים לי האי · צועק ולא ידעתי מה
ומאן עביד לי האי · בני אמי דנחרו בי ואתרחקו מני בני אמי ודאי · רבי יוסי הוה אזיל שהוא צועק :
באורחא והוה עמיה רבי חייא בר רב עד דהוו אזלי אמר רבי יוסי לרבי חייא
חמיתא מה דאנא חמית · אמר ליה ב חמינא גברא חד בנהרא וצפרא חד על

רישיה

ריחיה ועלעא בפומיה דצפורא ואכלא ורפסא ברגלוי והוא גבר רמי קלין וצווח ולא
א ירא אני להתקרב : ידענא מאי קאמר. אמר נקרב גביה ונשמע. אמר א מסתפינא למקרב. א"ל וכי ב"נ
הוא באתר דא אלא רמיזא דחכמתא דרמיז לן קב"ה קריבו גביה שמעו דהוה אמר
ב עוטרא עוטרא תרין בנין שריין לבר (ס"א שריאו לברא) לא נח ולא נייחא עד דצפרא
בקיסרא רמיו. בכה ר' יוסי ואמר היינו דתנינן בני אמי נחרו בי וגו' מ"ט בגין דכרמי
שלי לא נטרתי. אמר ודאי גלותא אתמשך ועל דא (ס"א די) צפרי שמיא לא אעדיו עד
די שלטנותא דעמין עעכו"ם אעדיאו מן עלמא ואימתי עד דימטי יומא דקב"ה אתער
זכריה יד דינוי בעלמא דכתיב והיה יום אחד הוא יודע ליי' לא יום ולא לילה. עד דהוו אזלין
שמעו חד קלא דהוה אמר ג אוקידא דקופטירא מטא בדינוי נפק חד שלהובא ואוקיד
דניאל ז להוא צפורא אמר ודאי כמה דכתיב ויהיבת ליקידת אשא. א"ר יוסי לא אגלי קב"ה
לישראל אלא בזמנא דלא אשתכח מהימנותא בינייהו כד אתמנע מהימנותא בינייהו
ישעיה כה כביכול הכי אשתכח בכלא דכתיב וכפר בריתכם את מות. א"ר חייא מאי דכתיב בלע
המות לנצח. א"ל כד יתער קב"ה ימינא דיליה אתמנע מותא מן עלמא ולא יתער האי
דברים לג ימינא אלא כד יתערון ישראל בימינא דקב"ה ומאי ניהו תורה דכתיב בה מימינו אש דת
תהלים קיח למו. בההוא זמנא ימין יי' עושה חיל וגו' לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה. תנא
ההוא זכאה דקב"ה אתרעי ביה וכרוזא קרי עליה ל' יומין ביני צדיקייא בגנתא דעדן.
כלהו צדיקייא חדאן כלהו צדיקייא אתיין ומעטרן דוכתיה דההוא צדיקא עד דייתי
למידר דיוריה בינייהו. ואי חייבא הוא כרוזא קרי עליה בגיהנם תלתין יומין (עליה)
וכלהו חייביא כלהו עציבין כלהו פתחין ווי דהא דינא חדתא אתער השתא בגיניה
דפלניא כמה גרדינין דנמוסין מזדמנין לקבליה ולאקדמא ליה ווי ווי לרשע אוי לשכנו
ישעיה ג וכלהו פתחין ואמרין אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו מאי (טעמא) גמול ידיו
שם ה אמר ר' יצחק לאכללא (לאפקא) מאן דזני בידוי לאפקא ולחבלא זרעיה בריקניא *דהא
תהלים ה תנינן כל מאן דאפיק זרעיה בריקניא אקרי רע ולא חמי אפי שכינתא דכתיב כי לא אל
בראשית לח חפץ רשע אתה לא יגורך רע וכתיב ויהי ער בכור יהודה רע אוף הכא אוי לרשע רע
ווי להוא חייבא דאיהו רע דעבד גרמיה רע כי גמול ידיו יעשה לו לאכללא מאן
דזני בידוי לאפקא ולחבלא זרעיה בריקניא ולהאי טרדין בהאי עלמא יתיר מכלא. ת"ח
דהא כתיב אוי לרשע (רע) כיון דכתיב אוי לרשע אמאי רע אלא כמה דאמינא דעבד
גרמיה רע. וכתיב לא יגורך רע. וכלהו סלקין והאי לא סליק. ואי תימא שאר חייבין
דקטלו בני נשא. ת"ח כלהו סלקין והוא לא סליק מ"ט אינון קטילו בני נשא אחרא
והאי קטיל בנוי ממש אושיד דמין סגיאין. ת"ח בשאר חייבי עלמא לא כתיב וירע בעיני
יי' וכאן כתיב וירע בעיני יי' אשר עשה מ"ט משום דכתיב ושחת ארצה. תנן אמר ר'
יהודה לית לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה בר מהאי ולית לך חייביא דלא חמאן
אפי שכינתא בר מהאי דכתיב לא יגורך רע כלל. א"ר יצחק זכאין אינון צדיקייא בעלמא
דין ובעלמא דאתי עלייהו כתיב (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. מאי
לעולם יירשו ארץ א"ר יהודה כמה דכתיב (תהלים קיו) אתהלך לפני יי' בארצות החיים.
*עיין ויקרא קד א **ויחי** יעקב *בגווייהו ע"ד לבעי ליה לבר נש דלא לאתערבא עלמא דיליה בגולמא

ב ערה שבי בנים שובבים לאזן ר"ל מאזן ליחוד האצילות ונרגן מפריד אלוף האופן של עול' דאין פסק' ונחת בעליונים ותחתונים עד שבאסור יסוד מופלג כאגן ורמז אל קיוץ גלות :

ג שלהבת אש אוכלה כדבוק יחד ומגיע כדינו של אותו צפור וכן כיס :

בגולמא דעכו"ם בגין דהאי קדישא והאי מסאבא · תא חזי מה בין ישראל לעמין עכו"ם
דישראל כד אשתכח ב"נ מית הוא מסאב לכל גופא וביתא מסאבא וגופא דעכו"ם לא
מסאיב לאחרא וגופיה (נ"א וביתא) לא מסאבא כד איהו מית · מ"ט ישראל בשעתא
דאיהו מית כל קדושי דמארי' מתעברן מניה אתעבר מניה האי גולמא קדישא ואתעבר
מניה האי רוח קודשא אשתאר גופא מסאבא אבל עכו"ם עובד ע"ז לית הכי דבחיי
מסאב בכל סטרין גולמא דיליה מסאבא ורוחא דיליה מסאבא ובגין דסואבותי אלין
שריין בגויה אסיר למקרב לגביה · כיון דמית נפקו כל אלין מסאבותא ואשתאר גופא
בלא מסאבותא לסואבא ואע"ג דגופא דלהון מסאב בין בחייהון בין במיתתהון אבל
בחייהון דכל אינון מסאבין אשתכחי לגבייהו אית לון חילא לסואבא לאחריני · במיתתהון
דנפקי כל אינון מסאבין מנייהו לא יכלין לסאבא · ודישראל יכיל לסאבא לאחריני בגין
דכל קדישין נפקין מניה ושרא עליה סטרא אחרא · ת"ח האי צלם קדישא כד אזיל ב"נ
ואתרבי ואתעביד מהאי פרצופא דיוקנא דיליה אתעביד גולמא אחרא ומתחברן כחדא
ודא נטיל לדא בשעתא דאשתכחו תרין גולמין נטיר הוא ב"נ וגופא דיליה בקיומא ורוחיה
שריא בגויה בשעתא דקריבו יומוי מתעברן מניה ודא סליק לדא ואשתאר ב"נ בלא
נטירו כדין °עד שיפוח היום ונסו הצללים תרי · תא חזי כד [א] אתער דינא בעלמא — שיר ב
דקב"ה יתיב על כרסי דדינא למידן עלמא בעי ב"נ לאתערא (בדינא) תשובה דייתוב — א ויקרא יג ב :
מחיובא (נ"א מחובוי) דהא ההוא יומא פתקין כתיבו ומשתכחי כלהו [ב] באחמתא הא — ב באוצר
כתיבין אי זכי ב"נ דייתוב קמי מאריה קרעין פתקין דעליה לבתר קב"ה זמין קמיה דב"נ — ועניינו הבית שמגניזין בו
יומא דכפורי יומא דתשובה אי תב מחטאוי טב ואי לא פקיד מלכא למחתם פתקין ווי — הכל במגלת אסתר ת"ר ב'
דהא תשובה בעיא לאסתלקא מניה אי זכי בתשובה ולאו שלימתא כדקא יאות תליין — אחמהן דנהש
ליה עד ההוא יומא בתראה דעצרת דהוא תמינאה לחג · ואי עבד תשובה שלימתא — מליין דסב טב ע"ש :
לקמי מאריה אתקרעו ואי לא זכי אינון [ג] פתקין נפקין מבי מלכא ואתמסרן בידוי — ג שמות קעב א
דקנטירא ודינא מתעביד ופתקין לא מהדרן תו לבי מלכא כדין גולמין אתעברו מניה ולא
משתכחין עמיה כיון דמתעברן מניה הא ודאי [ד] טופסקא דמלכא יעבר עליה ויטעום — ד עונג או ביזק
כסא דמותא ובההוא ליליא דחגא בתראה סנטירין זמינין ופתקין נטלין בתר דנטלי לון
גולמין מתעברן ולא משתכחין *בהו ידי ואי משתכחין בהו ידי (יעדי) דינא גריעא או — נ"א ואי משתכחן גריען יעבר עלוי
יעבר עלוי דינא מרעין בישין בגריעותא דלהון והא אוקימנא לה · ובספרי קדמאי אמרי
יתיר כד רישא אגרע וישתכח גופא בריה או אתתיה ישתכחו והוא יסתלק וה"מ כד לא — מרעין וכו'
אהדר כל ההוא זמנא בתיובתא אבל אי אהדר טעמא דמותא יטעם ויתסי ואי גופא לא
אתחזי וישתכח רישא אינון סלקין והוא אתקיים וה"מ כד בריה זעירא ברשותיה ואי ידוי
פגימו עבידת' דידוי פגימין רגלוי מרעין רדפין עליה ערק גולמא ואהדר ערק ואהדר עליה
כתיב °בבקר תאמר מי יתן ערב והאי כד נהרא סיהרא ולילא אתתקן בנהורא · אבל זכאי — דברים כח
חסידי בכל יומא ויומא מסתכלי בלבייהו כאלו ההוא יומא מסתלקי מעלמ' ועבדין תיובתא
שלימתא קמי מאריהון ולא ינטרכון למלה אחרא זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא
דאתי · ת"ח °כל הנקרא בשמי כמה עלאין עובדי מלכא קדישא דהא באינון עובדי — ישעיה מג
(נ"א בריין) דאיהו עביד לתתא קטיר לון במלין עלאין דלעילא וכד נטלין לון לתתא
ועבדי בהו עובדא אתער ההוא עובדא דלעילא דקטיר בה כגון אזובא עץ ארזוכא אוקימנא

ויקרא קד א מלי ואית מנייהו דאחידן בשמא קדישא כגון *לולב ואתרוג הדס וערבה דכלהו אחידן
בשמא קדישא לעילא ועל דא תנינן לאחדא לון ולמעבד בהו עובדא בגין לאתערא הדוכ
ההוא דאחיד ביה ועל דא תניקן במלין ועובדא בעיין לאחזאה מלה בגין לאתערא מלה
אחרא הה"ד כל הנקרא בשמי ולכבודי (בראתיו) לאתערא יקרי בראתיו לייחדא לי
יצרתיו למעבד ביה עובדא (נ"א חילא) אף עשיתיו לאתערא ביה חילא דלעילא · ד"א
ויקרא כג כל הנקרא בשמי היינו דכתיב °פרי עץ הדר · ולכבודי בראתיו היינו כפות תמרים ·
יצרתיו היינו וענף עץ עבות אף עשיתיו היינו וערבי נחל ותקונא דהאי דאמר קרא
ולקחתם לכם ביום הראשון דייקא דהוא המיפאה על עשור · אבל ביום הראשון
ההוא יום ראשון מאן הוא אלא יום דנפיק ראשון לנטלא (ד"א לכולא) במבועוי דמיין
א שהפס בני כביעין ואנן בעיין לאמשכא ליה לעלמא מתל למלכא * דקטר בני נשא בקטרוי אמיה
אדם בבית מטרוניתא אתת ואפיקת לון להירות ומלכא אשגח ליקרא דילה ויהב לון בידהא
אסורים והאם אשכחת לון כייפין ולאין אמרת הא אפיקת לון לחירו אייתי לון מיכלא ומשתייא כך הא
הגבירה יוה"כ אפיק לכלא לחירו ואנן כפני מזונא קאימנא ואזינן למשתיה היא אעטרת למלכא
והוציאם בעטרוי בהאי יומא ידענא דהא מיין נביעין עמה שריין שאילנא למשתייא למאן דאפיק
לחירות : לון לחירו וע"ד קרינן ליה יום ראשון · דא בספרא דאגדתא ושפיר הוא · אבל בהאי יומא
אברהם שירותא דכלא אי בענני יקר הוא שירותא אי במיא הוא שירותא דאברהם
שארי למשפר בירי דמיא · פרי עץ הדר דא בירא דיצחק דיצחק אהדר ליה לקב"ה וקרא
תהלים צב ליה עץ הדר פרי דהאי עץ הדר ידיעא · כפות תמרים דכתיב °צדיק כתמר יפרח ולא
אשתכח בינייהו פרודא וע"ד לא כתיב וכפות אלא כפות בגין דלא סליק דא בלא דא
ובהאי אתמלי' האי באר מבאר מים עלאין נביעין דהוא אתמלי בקדמיתא ומניה
אתמליית בירא עד דאיהו נביעו לכלא : וענף עץ עבות דא ענפא דאילנא רברבא
דאתקיף ואשתרשא בשרשוי אתעביד אילנא עלאה על כלא דאחיד בכל סטרין ענף דאיהו
עץ עבות עץ דאחיד לאבות דהא מהאי נטל יסודא דעלמא ואתמליא לארקא בבירא האי
הוא עלמא ארקא דשקיותא וערבי נחל תרי איהון תרין נחלין דמייא אתכנים בהו לארקא
לצדיק · ד"א וערבי נחל אילין איהון גבורן דאחידן ביה ביצחק דאתיין מסטרא דההוא
נחל עלאה ולא מסטרא דאבא · בג"כ כולא יהי ולא בשימא לפירין ולא עביד פירין ·
וערבי נחל תרין קיימין דגופא קיימא עלייהו אבל וערבי נחל ודאי כמה דאתמר ואלין
איהון כלהו לארקא מייא לבירא · ד"א ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר דא
אברהם · כפת תמרים דא יצחק · וענף עץ עבות דא יעקב · וערבי נחל אלין איהון
תרין דרגין דאמרן ומאי דמתפי האי בגין דעץ עבות דא יעקב דאחיד לכלהו אלקין
ודאי דא יעקב אבל הא אוקימנא פרי עץ הדר דא בירא דיצחק דא גבורה תתאה
דה"א ג כפת תמרים כפת חסר קשורא דאתקשר בבירא כד"א °כפיתו בסרבליהון בגין דאלין
לא סלקין דא בלא דא וענף עץ עבות ענפא הוא עלאה דאתעביד עץ עבות ואחיד לכל
סטרא כמה דאתמר ערבי נחל דא יצחק בכל סטרי דאחידן בסטרא דמלא ולא
בסטרא דאבא דתנינן אע"ג דבהאי נחל דינא לא אשתכח ביה דינין מתערין מניה ·
ורב המנונא סבא פריש וערבי נחל איהון תרין קיימין דקאמרן דמיי' נפקי
מנייהו ושפיר אבל תא חזי הא חזינן דתרין דרגין אלין דקיימי על דרגא
דצדיק איבא וכנישו רברבא (ס"א דברכאן) נפקי מנייהו וערבי נחל לא נפקי
מנייהו איבא ולא טעמא ולא ריחא וכא אוקימנא וכלא שפיר ועל דא אתרוג
בשמאלא

בשמאלא לקביל לבא לולב בימינא כפת בכלא וקטיר בכלא דהא לדיק כפות הוא בכל
סטרין וקטיר בכלא ודא הוא קשורא דמהימנותא · ובספרא דאגדתא שפיר קאמר א חוזר כס לב' אמור דף קו
דכל אלין איתון אושפיזין דזמינין עמא קדישא בהאי יומא דבעיין לאשגחא להו כיון ביוס כח' וכו'
דזמין לון והכי בעי ב"נ למלכא בעותיה · זכאין אינון ישראל דידעין ארחוי דמלכא ב אמור קו א ג שמות מט ב
קדישא וידעין ארחוי דאורייתא למהך בארח קשוט למזכי בהו בעלמא דין ובעלמא סג ב ויקרא כ
דאתי · ביומא דא נפקי ישראל בסימנין רשימין מגו מלכא בגין דאינון נצחין דינא ומאי ב לס ב קו א קן א קלא א
סימנין אינון סימני מהימנותא חותמא דמלכא עלאה · לתרי בני נשא דעאלו קדם קפא א רסג א
מלכא לדינא ולא ידעי עלמא מאן מנייהו נצח נפק חד לגיון מבי מלכא שאילו לו אמר רסס ב
לון מאן דיפוק ובידוי סימנין דמלכא הוא נצח · כך כולי עלמא עאלין לדינא קדם
מלכא עלאה ודאין לון מיומא דר"ה ויוה הכפורים עד חמש סרי יומין לירחא ובין כך
אסתכחו ישראל זכאין כלהו בתיובתא טרחין בסכה ולולב ואתרוג ולא ידעי מאן נצח
דינא מלאכי עלאי שאלו מאן נצח דינא · קב"ה א"ל אינון דמפקי בידייהו סימנין דיליה
אינון נצחין דינא בהאי יומא נפקי ישראל ברשימו דמלכא בתושבחתא דהא גלא עאלין
בסכה אתרוג בשמאלא לולב בימינא חמאן כלהו דישראל רשימין ברשימין דמלכא קדישא ·
פתחי ואמרי אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו · עד כאן חדוותא דכלא תהלי ס קמד
הדוותא דאושפיזין ואפילו אומות העולם חדאן בחדוותא ומתברכין מנה ועל דא קרבנין
בכל יומא עלייהו לאגנא עלייהו שלם ויתברכון מינן · מכאן ולהלאה יומא חד דמלכא
עלאה דחדי בהו בישראל דכתיב ביום השמיני עצרת תהיה לכם דהא יומא דא מן במדבר כט
מלכא בלחודוי חדוותא דיליה בישראל · למלכא דזמין אושפיזין [א] וכו') · [ב] ר"ש פתח
ואמר אני חבצלת השרון שושנת העמקים · כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה שיר ב
דקב"ה משבח לה והיא משבחת ליה תדיר וכמה משבחין ומזמרין אזמינת ליה תדיר
לקב"ה זכאה חולקהון דישראל דאחידן ביה בעדבא דחולקא קדישא כמה דכתי' כי חלק דברים לב
יי' עמו וגו' · אני חבצלת השרון דא כנסת ישראל דקיימא בשפירו דטוי בגנתא דעדן ·
השרון דהיא שרה ומשבחת למלכא עלאה · ד"א אני חבצלת השרון דבעיא לאשקאה
משקיו דנהרא עמיקא מבועא דנחלין כד"א והיה השרב לאגם (נ"א והיה השרון כערב')· ישעיה לב שם לג
שושנת העמקים דקיימא [ג] בעמיקתא דכלא מאן אינון עמקים כד"א ממעמקים קראתיך תהלים קל
יי' · חבצלת השרון · חבצלת מההוא אתר דשקיו דנחלין נפקין ולא פסקין לעלמין ·
שושנת העמקים שושנה מההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא סתים מכל סטרין · ת"ח
בקדמיתא ירוקא כחבצלת [ד] דטרפין דילה ירוקין לבתר שושנת סומקא בגוונין חוורין · ד עלים :
שושנה בשית טרפין · שושנה דאשתניאה מגוונא לגוונא ושניאת גוונהא · שושנת בקדמיתא
חבצלת בעדנא דבעיא לאזדווגא ביה במלכא אקרי חבצלת בתר דאתדבקת ביה במלכא
באינון נשיקין אקרי שושנת בגין דכתיב שפתותיו שושנים · שושנת העמקים דהיא שיר ה
משנייא גוונהא זמנין לטב וזמנין לביש זמנין לרחמי זמנין לדינא · ותרא האשה כי בראשית ג
טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים · ת"ח דהא בני נשא לא מסתכלין ולא ידעין
ולא משגיחין בשעתא דברא קב"ה לאדם · [ה] ואוקיר ליה ביקירו עלאה בעא מניה ה וכיה מכבדו
לאתדבקא ביה בגין דישתכח יחידאי ובלבא יחידאי ובאתר דדבקותא יחידאי דלא בכבוד גדול ·

בראשית ב אשתני ולא מתהפך לעלמין בההוא קשורא יחודא דכלא ביה אתקשר הה"ד ועץ
החיים בתוך הגן לבתר סטו מארחא דמהימנותא ושבקו אילנא יחידאה עלאה מכל
אילנין ואתו לאתדבקא באתר דמשתני ומתהפך מגוונא לגוונא ומטב לביש ומביש לטב
ונחתי מעילא לתתא ואתדבקו לתתא בשנויין סגיאין ושבקו אילנא יחידאה עלאה מכל
קהלת ז אילנין הה"ד אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו'· ודאי כדין אתהפך לבייהו בההוא
סטרא ממש זמנין לטב זמנין לביש זמנין לרחמי זמנין לדינא בהאי מלה דאתדבקו בה
ודאי בקשו חשבונות רבים ואתדבקו בהו א"ל קב"ה אדם שבקת חיי ואתדבקת במותא·
חיי דכתיב ועץ החיים בתוך הגן דאקרי חייא דמאן דאחיד ביה לא טעים מותא
משלי ה לעלמין· אתדבק' באילנא אחרא הא ודאי מותא הוא לקבלך הה"ד רגליה יורדות מות
קהלת ז וכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה ודאי באתר דמותא אתדבק ושבק אתר דחיי
בג"כ אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא אי הוא חטא כל עלמא מה חטו אי תימא דכל
עלמא אכלי מאילנא דא ואתרמי לכלא· לאו הכי אלא בשעתא דאדם קאים על רגלוי
חמו ליה בריין כלהו ודחילו מקמיה והוו נטלין אבתריה כעבדין בתר מלכא והוא אמר
תהלים צה לון אנא ואתון באו נשתחוה ונכרעה וגו' ואזלו כלהו אבתריה כיון דחזו דאדם סגיד להאי
אתר ואתדבק ביה כלהו אתמשכו אבתריה וגרים מותא לכל עלמא וכדין אשתני אדם
לכמה גוונין זמנין דינא זמנין רחמי זמנין מותא זמנין חיי ולא קאים בקיומא תדיר בחד
מנייהו בגין דההוא אתר גרים ליה· ועל דא אקרי חרב המתהפכת· המתהפכת מסטרא
דא לסטרא דא מטב לביש מרחמי לדינא משלם לקרבא מתהפכת היא בכלא טוב
בראשית ב ורע דכתיב ועץ הדעת טוב ורע ומלכא עלאה לרחמא על עובדוי אוכח ליה וא"ל ומעץ
הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו' והוא לא קבל מניה ואתמשך בתר אתתיה ואתרך
ס"א לאתר דא לעלמין דהא אתתא *לאתרא סלקא ולא יתיר ואתתא גרים מותא לכלא· ת"ח לעלמא
ישעיה כה דאתי כתיב כי כימי העץ ימי עמי כימי העץ ההוא דאשתמודעא ביה זמנא כתיב בלע
שם כה
(ע"ב) המות לנצח ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ וגו'* :
ויקרבו ימי ישראל למות· תאנא א"ר חייא כתיב ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה
א קודם מיתתו בעת שהיה חי יחיה בקיומו: שנה התם א בקיומיה יעקב והכא במיתתיה ישראל דכתיב ויקרבו ימי ישראל
למות· א"ר יוסי הכי הוא ודאי דהא לא כתיב ויקרב יום ישראל למות אלא ימי· וכי
בכמה יומי מית ב"נ והא בשעתא חדא ברגעא חדא מית ונפיק מעלמא אלא הכי תאנא
כד קב"ה בעי לאתבא רוחיה ליה כל אינון יומין דקאים ב"נ בהאי עלמא אתפקדן קמיה
ועאלין בחושבנא· וכד אתקריבו קמיה למיעל בחושבנא מית ב"נ ואתיב קב"ה רוחיה ליה
ההוא הבל דאפיק ונפח ביה אותביה לגביה זכאה חולקיה דההוא ב"נ דיומוי אתקריבו
ב גנאי ביוש וכזיון: גבי מלכא בלא ב כסופא ולא דחי יומא מנייהו לבר דישכח בההוא יומא דאתעביד ביה
חובא בגין כך כתיב בצדיקיא קריבה (וסיך יקרבון) משום דקריבוי יומי קמי מלכא בלא
כסופא ווי לרשיעיא דלא כתיב בהו קריבה· וסיך יקרבון יומוי קמי מלכא דהא כל
יומי בחובי עלמא אשתכחו ובגיני כך לא יקרבון קמי מלכא ולא יתמנון קמיה ולא ידכרו
משלי ד לעילא אלא אינון שציאן מגווייהו: עלייהו כתיב דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו

והכא ויקרבו ימי ישראל ודאי בלא כסופא בשלימותא בחדוותא שלים ובגין כך ימי
ישראל דהוה שלים יתיר ישראל מיעקב · ואי תימא והא כתיב ᵖויעקב איש תם שלים בראשית כה
שלים הוה ולא שלים בדרגא עלאה כישראל · תניא אמר רבי יוסי בשעתא דיומוי
דב"נ אתפקדן קמי מלכא אית זכאה דאתפקדן יומוי ורחיקין מקמי מלכא ואית זכאה
דכד מתפקדן יומוי קריבין וסמיכין למלכא ולא מתרחקין בלא כסופא עאלין וקריבין
למלכא זכאה חולקהון הה"ד ויקרבו ימי ישראל למות · ויקרא לבנו ליוסף אמר רבי
יצחק וכי שאר שבטין לאו בנוי איטון אלא אמר רבי אבא יוסף בנו הוה יתיר מכלהו
דהניכן בשעתא דאנתתיה דפוטיפר דחקת ליה ליוסף מה כתיב ᵖויבא הביתה לעשות שם לט
מלאכתו ואין איש מאנשי הבית · האי קרא הכי מבעי ליה ואין איש בבית מהו מאנשי
הבית אלא לאכללא דיוקנא דיעקב דהוה תמן ואשתכח תמן ובגיני כך מאנשי הבית
אבל איש אחרא הוה תמן כיון דסליק יוסף עינוי וחמא דיוקנא דאבוי יתיב בקיומיה
והדר לאחורא · ת"ח מה כתיב וימאן ויאמר אל אשת אדניו א"ל קב"ה את אמרת וימאן
ויאמר · חייך וימאן ויאמר אחרא ייתי לברכא לבנך ויתברכון ביה הה"ד וימאן אביו
ויאמר ידעתי בני ידעתי כיון דאמר ידעתי בני אמאי אמר ידעתי אחרא אלא אמר
ידעתי בני בזמנא דקיימת בגופך דאת ברי כד חמית דיוקנא דילי ותבת בקיומך ובגיני
כך כתיב ידעתי בני ידעתי על מה דאמרת דדא הוא בוכרא גם הוא יהיה לעם וגם
הוא יגדל והכא בגין כך כתיב ויקרא לבנו ליוסף לבנו ליוסף ממש · ד"א ויקרא לבנו
ליוסף דבדיוקנא חד הוו מתחזיין דכל מאן דחמי ליוסף הוה אסהיד דבריה דיעקב הוה ·
רבי יוסי אמר כלא הכי הוא ועוד דיוסף זן ליה ולבנוי א בסבותיה ובגיני כך בנו ממש א בזקנותי
יתיר מכלהו · ויקרא לבנו ליוסף אמאי ליוסף ולא לאחרא משום דרשותא הוה בידיה
לסלקיה מתמן · רבי יוסי אמר כיון דיעקב הוה ידע דבנוי ישתעבדון בגלותא תמן
במצרים אמאי לא אתקבר תמן בגין דיגין זכותיה על בנוי אמאי בעא לאסתלקא מתמן
והא כתיב ᵖכרחם אב על בנים אן הוא רחמנותא · אלא הכי תאנא בשעתא דהוה תהלים קג
נחית יעקב למצרים הוה דחיל · הוה אמר דילמא ח"ו ישתצון בני ביני עממיא ודילמא
קב"ה יסלק שכינתיה מיני כקדמיתא מה כתיב ᵖוירא אלהים אל יעקב וגו' *אל תירא בראשית לה
מרדה מצרימה כי לגוי גדול אשימך שם · ומה דאמרת דילמא אסלק שכינתי מבינך ס"א ויאמר
אנכי ארד עמך מצרימה אמר עוד דחילנא דילמא אתקבר תמן ולא אזכה עם אלהים לישראל
אבהתי א"ל ואנכי אעלך גם עלה · אעלך ממצרים גם עלה לאתקברא בקברא וגו' (שם מו)
דאבהתך · בגיני כך בעא לסלקא גרמיה ממצרים חד דלא יעבדון מניה דחלא
דהא חמא דקב"ה זמין לאתפרעא מדחליהון וחד דחמא דשכינתא ישוי מדוריה
בין בנוי בגלותא וחד בגין דיהא גופיה דייר בין גופייהו דאבהתוי לאתכללא
בינייהו ולא יתמני עם חייביא דמצראי · ותנינן גופא דיעקב אתמשך
משופרוי דאדם הראשון והוה דיוקניה דיעקב דיוקנא עלאה קדישא
דיוקנא דכורסיא קדישא ולא בעא לאתקברא ביני חייביא ורזא דמלה
דבאבהן לית פרודא כלל ועל דא כתיב ושכבתי עם אבותי · ויקרא לבנו ליוסף
בנו כחד דיוקנא דאנפין בגין דברעותא דרוחא ולבא אוליד ליה יתיר מכלהו ·
ת"ח מה כתיב ᵖהמעט קחתך את אישי דכל רעותא דיעקב ברחל הוה ובגין כך שם ל

מראה מקום

דברים כט ויקרא לבנו ליוסף · תאנא ר' שמעון פתח ואמר °הנסתרות ליי' אלהינו וגו' · הנסתרות
ליי' אלהינו ת"ח כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא מחובוי ולאסתכלא דלא יעבר על
רעותיה דמריה · דתנינן כל מה דבר נש עביד בהאי עלמא בספרא כתיבו אינון עובדין
ירמיה כג ועאלין בחושבנא קמי מלכא קדישא וכלא אתגלייא קמיה הה"ד °אם יסתר איש במסתרים
ואני לא אראנו נאם יי' · אי הכי איך לא יסתמר בר נש מלמיחב קמיה דמריה ותנינן
אפילו ההוא (מאן) מה דחשיב בר נש ואסתלק ברעותיה כלא אשתכח קמי קב"ה ולא
אתאביד מניה · ת"ח בההוא ליליא דעאלת לאה לגביה דיעקב ויהבת ליה אינון
סימנין דיהב יעקב לרחל סליק ברעותיה דאיהו רחל ושמש בשוטא בה והיא טפה
בראשית מט קדמיתא דיעקב הות דכתיב °כחי וראשית אוני וסבר דאיהי רחל · קב"ה דאיהו גלי
עמיקתא ומסתרתא וידע מה בחשוכא סליק ההוא רעותא לאתריה ובכירותא דראובן
אסתלק ליוסף מאי טעמא משום דהא דרחל הות ההיא טפה קדמיתא דנפקת מיעקב ·
ובגין דהות דילה ההוא בכירותא ממש דראובן ירית יוסף ורחל ירתה לההוא דילה ובגין
כך רזא דמלה לא אסתלק ראובן בשמא כשאר שבטין אלא ראובן כלומר חמו בר ראובן
סתם והאי בן לא אתידע שמיה ועל דא לא קריה לאה בני בהאי שמא ולא אקרי ראו
בני דהא לאה ידעת עובדא ותנינן גלי קמי קב"ה דיעקב לאו רעותיה למיהב קמיה בהאי
ולא אסתכל ברעותא באתתא אחרא בההיא שעתא כשאר חייבי עלמא ועל כך כתיב
שם לה °ויהיו בני יעקב שנים עשר דהא בנייהו דשאר חייבי עלמא דעבדין ההוא עובדא
בשמא אחרא אקרון והא ידיעא מלה דא לגבי חבריא ובגיני כך ויקרא לבנו ליוסף בנו
ממש משירותא וסיומא (ד"א נ"ג בריה) בנו הוה · תאנא א"ר יוסי במה אומי ליה יעקב
ליוסף דכתיב שים נא ידך תחת ירכי אלא בההוא את קיימא דהוה רשים בבשריה דדא
חשיבותא דאבהן יתיר מכלא והאי ברית רזא דיוסף איהו · אר"ש באברהם וביעקב
כתיב שים נא ידך תחת ירכי · תחות ירכי כלומר בההוא אתר דרמיזא בשמא קדישא
ואפיק זרעא קדישא מהימנא לעלמא ביצחק לא כתיב בגין דנפיק מניה עשו · תו מ"ט
הכא שים נא ידך תחת ירכי אל נא תקברני במצרים אלא אמר ליה יעקב ליוסף בהאי
רשימא קדישא אומי לי דאפיק זרעא קדישא מהימנא לעלמא ואתנטיר ולא אסתאב
יחזקאל כג לעלמין דלא יתקבר בין אינון מסאבון דלא נטרו ליה לעלמין דכתיב בהו °אשר בשר
חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם · ואי תימא הא יוסף דנטיר ליה על כלא אמאי
שם א אתקבר בינייהו אלא תנינן כתיב °היה היה דבר יי' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ
כשדים על נהר כבר והא תנינן דשכינתא לא שריא אלא בארעא דישראל אמאי הכא
שכינתא אלא על נהר כבר כתיב וכתיב ותהי עליו שם יד יי' · אוף הכא יוסף
במיא אתרמי ארונא דיליה · אמר קב"ה אי יוסף אסתלק מהכא גלותא לא
אתקיים אלא הכא קבורתיה באתר דלא יסתאב ויסבלון בני ישראל גלותא ·
תאנא אמר רבי יוסי חמא יעקב דהא בכלא אתתקן לכרסיא קדישא באבהן
(ד"א כאבהן) אמר אי הכא יתקבר היך גופא דא אחידא באבהתא ואפילו
מערתא דאתקבר תמן אקרי כפילתא בגין דכל מלה דכפילתא הוא תרין וחד ·
א עלה לג קסד ע"א אוף מערתא תרין וחד · א ות"ח אבהתא זכו לאתקברא תמן אינון וזווגייהו · יעקב

הוא

הוא ולאה מ"ט רחל לא והא כתיב ורחל עקרה דאיהי עקרא דביתא · אלא לאה זכתה ביה לאפקא שית שבטין מגזעא קדישא בעלמא יתיר ובגיני כך אתייהבת עמיה לזווגא במערתא · א"ר יהודה לאה כל יומהא הות בפרשת אורחין קיימא ובכת בגיניה דיעקב כד שמעת דאיהו לדיקא וצלותא אקדמת ליה והיינו דכתי' ועיני לאה רכות כמה דאוקימנ' בראשית כט
דמקדמת ויתבת בפרשת אורחין לשאלא · רחל לא נפקת לאורחין לעלמא בגיני כך זכתה לאה לאתקברא עמיה ורחל קיימת קבורתה בפרשת אורחין ואתקברת תמן הה"ד ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל מהו עלי · עלי ודאי כלומר בגיני · בארץ כנען בדרך בגיני מיתת בדרך דלא נפקת בגיני לעלמין כאחתה · בג"כ לאה דנפקת ובכת בפרשת אורחין בגיניה דיעקב זכתה לאתקברא עמיה · רחל דלא בעאת למיפק ולמשאל בהדיה בג"כ קבורתה בפרשת אורחין · ורזא דמלה הא אוקימנא ואתמר דא באתגליא ודא באתכסיא · ות"ח דהניא דמעין סגיאין שדיאת ההיא לדקת לאה בגין למהוי חולקיה דיעקב ולא בההוא רשע דעשו והיינו דתנינן כל בר נש דאוסיף דמעין קמיה דקב"ה אע"ג דאתגזר עליה עונשא יתקרע ולא יכיל ההוא עונשא לשלטאה ביה מנלן מלאה דהא לאה אתגזר למהוי חולקא דעשו והיא בבעותה אקדימת ליה ליעקב ולא אתייהיבת ליה לעשו · אמר רבי חייא ושכבתי עם אבותי וגו' · רבי יצחק פתח ואמר מה קהלת א
יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש · בכמה אתר אתמר דאסתכלנא במלוי דשלמה ואתחזי מלוי סתימין אבל כלהו מלי דשלמה כלהו אקרון בחכמתא דתניא כתיב ותרב חכמת שלמה ביומוי דשלמה מלכא קיימא סיהרא בשלמותא והיינו דכתיב ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם תמן תנינן מאן אינון בני קדם הא אוקמוה מלכים א ה
אבל חכמת בני קדם היא חכמתא דירתו מאברהם דתניא כתיב ויתן אברהם את כל בראשית כה
אשר לו ליצחק מאי את כל אשר לו דא חכמתא עלאה דהוה ידע בשמא קדישא דקב"ה ומשמע את כל אשר לו דהוה דיליה כדתנינן בההיא בת דהות ליה לאברהם ובכל שמה · ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנות וגו' · דיהב להו מלין ידיעאן בכתרין תתאין והאן אתר אשרי לון אל ארץ קדם ומתמן ירתו בני קדם חכמתא והיינו דכתיב מחכמת כל בני קדם · תאנא יומא חד הוה אתי רבי שמעון מקפוטקיא ללוד והוה עמיה ר' אבא ור' יהודה · רבי אבא הוו לאי והוה רהיט אבתריה דר' שמעון דהוה רכיב · אמר רבי אבא ודאי אחרי יי' ילכו כאריה ישאג · נחת ר' שמעון א"ל הושע יא
ודאי כתיב ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה ודאי חכמתא לא מתיישבא אלא כד דברים ט
ב"נ יתיב ולא אזיל אלא קאים בקיומיה והא אוקימנא מלי על מה כתיב והשב השתא בנייחא תלייא מלתא · יתבו · אמר רבי אבא כתיב [א] ותרב חכמת שלמה מחכמת כל
א לעיל קנ ע"א
בני קדם ומכל חכמת מצרים · מאי היא חכמת שלמה ומאי היא חכמת מצרים ומאי
ב בנתיה אחש
פנחס יז א ורע
היא חכמת כל בני קדם · א"ל ת"ח בכמה אתר אוקמוה בההוא שמא דסיהרא
ג לפורניה ועי'
מאמר זס
באריכות אחרי
מות דף ס:
כד אתברכא מכלא כתיב ותרב ביומוי דשלמה דאתרביאת ואתברכת וקיימא בשלמותא ותנינן אלף טורין רברבין קמה וכלהו נשיבא חד הוו לקמה אלף נהרין סגיאין לה [ב] ובגמיעא חדא גמעא לון [ג] טופרהא מאחדא לאלף ושבעין עיבר

ידהא

ידהא אחידן לארבע ועשרין (וחמש) אלף עיבר לית דנפיק מנה לסטר האי ולית דנפיק
מנה לסטר אחרא כמה וכמה אלף תריסין מתאחדין בשערהא חד [א] עולימא דאורכיה
מרישא דעלמא לסייפי דעלמא נפיק בין רגלהא [ב] בשתין פולסי דנורא מתלבש בגווני
דא אתמנא על תתאי (מתחות) מארבע סטרהא · דא איהו נער דאחיד שית מאה ותלת
עשר מפתחן עלאין מסטרא דאמא וכלהו מפתחן עילאין בשננא דחרבא דהגיר בחרציה
תליין · ההוא נער קרון ליה חנוך בן ירד באינון ברייתי דכתיב חנוך לנער על פי
דרכו · ואי תימא מתניתין הוא ולא ברייתא במתניתא דילן אוקימנא מלי והא אתמר
וכלא מלתא חדא אסתכלו (נ"א אסתכללו) [ג] תחותיה תלל חיות ברא דתני' (נ"א דת"ח)
כמה דישראל קדישא עלאה אקרי בן לאמיה דכתיב כי בן הייתי לאבי רך ויחיד לפני
(לפני) אמי וכתיב בני בכורי ישראל הכי נמי לתתא דא אקרי נער לאמיה דכתיב כי
נער ישראל ואוהבהו ובכמה גוונין אקרי בן ירד והא אוקימנא אבל ת"ח בן ירד ממש
דתנינן עשר ירידות ירדה שכינה לארעא וכלהו אוקמוה חברייא ואתמר · ותחות האי
כמה חיותא קיימין דאקרון חיות ברא ממש תחות אינון חיוותא מתאחדן [ד] שערהא
דסיהרא דאקרון [ה] כוכביא דשרביטא דשרביט ממש [ו] מארי דמארין מארי דמתקלא
מארי דקפיו מארי דחלפא · וכלהו אקרון מארי (נ"א שערי) [ז] דארגוונא ידהא ורגלהא
אחידן בהאי כאריה (קדישא) תקיפא דאחיד על טרפיה וע"ד כתיב (מיכה ה) וטרף ואין
מציל · [ח] טופרהא כל אינון דאדכרין חובי בני נשא וכתבין ורשמין חובייהו בתקיפו דדינא
קשיא וע"ד כתיב (ירמיה יז) חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפורן שמיר · מהו שמיר
ההוא דרשים ונקיב אבנא ופסיק לה לכל סטרא זוהמא דטופרהא כל אינון דלא מתדבקין
בגופא דמלכא ויניקן מסטרא דמסאבותא כד שארי סיהרא בפגימו ובגין דשלמה
מלכא ירתא לסיהרא בשלימותא בעי לירתא לה בפגימותא וע"ד אשתדל למידע בדעתא
(ברשותא) דרוחין ושדין למירת סיהרא בכל סטרא · וביומוי דשלמה מלכא בכלא
אתנהיר סיהרא הה"ד (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה ותרב דייקא · מחכמת כל בני
קדם רזא עלאה הוא כמה דכתיב (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום
וגו' ואלין אקרון בני קדם דכלהו לא אתקיימו בר מהאי דכלילא דכר ונוקבא דאקרי
הדר דכתיב וימלוך תחתיו הדר וגו' ואתנא דאע"ג דאתקיימת (נ"א דאתנהירת סיהרא)
לא אתנהירת בשלמותא עד דאתא שלמה דאתחזי לקבלהא כמה דאוקימנא דבג"כ
אמיה בת שבע הות · ומכל חכמת מצרים דא חכמה תתאה דאקרי שפחה דבתר ריחיא
וכלא אתכלילת האי חכמה דשלמה חכמת בני קדם וחכמת מצרים · א"ר אבא בריך
רחמנא דשאילנא קמך מלה דא דהא בכל הני מילי (מלה דא) זכינא · אר"ש מלין אלין
הא אוקימנא לון והא אתמרו · תאנא (קהלת א) מה יתרון לאדם בכל עמלו יכול אף
עמלה דאורייתא ת"ל שיעמול תחת השמש (כתיב) שאני עמלה דאורייתא דלעילא מן
שמשא הוא · רבי חייא אמר אף עמלה דאורייתי' דאיהו עמל בגיניהון דבני נשא או בגין
יקרא דיליה · האי תחת השמש כתיב דהא לא סליק לעילא · תניא אמר ר' אלעזר אפילו
אי ב"נ קיים אלף שנין ההוא יומא דאסתלק מעלמ' דמי לי' כאלו לא אתקיים בר יומא חד:

ושכבתי עם אבותי זכאה חולקהון דאבהתא דקב"ה עביד לון רתיכא קדיש' לעילא
ואתרעי בהו לאתעטר' עמהון הה"ד (דברים י) רק באבותיך חשק יי' וגו' א"ר
אלעזר

א נער א' והוא מטטרו"ן שעליו נאמר חנוך לנער וגו' שהוא נער ומשמש לפני השכינה:
משלי כב
ב
בראשית כו ע"ב:
שם ד
שמות ד
הושע יא
ג תחת מטטרו"ן יש עולמו' מלאכים שהם חיות השדה והיינו חיות ברא לגבן חוץ ור"ל שהם חוץ לאצילות בעולם היצירה וזה מטטרו"ן שר על כלם למט' להנהיגם כרצונו לכל צד ע"י רשות הקב"ה מלמעלה
ד עולמות כמתפשטים מהשכינ' שהיא סוד הלבנ' אוי ממנה מתאחזי' מלאכים חיות השדה לאין מספר והיא נקראת כוכבא דשרביטא כשרביט שמתפשטים ענפיו לכל צד הקבן מתפשטי' ממנה כמה מיני מלאכים:
ה תקונים קמג
ו ר"ל בעלי חסדים שהם במדרגה העליונה על כל הממוני' מארי דמתקלא שהם בעלי משקל שקול מדין ושם: ומארי דקפיו הם בעלי דין הקשה וכן מארי דחלפא הם בעלי הקולמים שהם תפוסים שהם מגד דין הרפה שכינה התחונה ולפי שהם כלולי' מכל אלו אמר וכלהו אקרון כו': ז בעלי ארגמן שכלול מגוונים הרבה ר"ל מבחינות רבות: ח לצרנים והם בלומי דין הקשה:

אלעזר יעקב הוה ידע דהא עטורא דיליה באבהתיה הוא דהא עטורא דאבהן עמיה
הוא והוא עמהון ועל דא באתוון גליפין תנינן ש תלת קשרין תרין קשרין חד מהאי
סטרא וחד מהאי סטרא וחד דכליל לון ודא הוא דתנינן והבריח התיכון בתוך הקרשים שמות כו
מבריח מן הקצה אל הקצה והוא קשרא דבאמצעיתא אחיד להאי סטרא ולהאי סטרא
ועל האי כתיב ושכבתי עם אבותי ודאי ושכבתי עם אבותי וגו' רבי יהודה פתח ואמר
החרשים שמעו והעורים הביטו לראות · החרשים שמעו אלין בני נשא דלא צייתין למלולי ישעיה מב
אורייתא ולא פקחין אודנייהו למשמע לפקודי דמאריהון · והעורי' דלא מסתכלין למנדע
על מה אינון קיימין דהא בכל יומא ויומא כרוזא נפיק וקרי ולית מאן דישגח דתניא
אינון יומין דב"נ כד אתברי בההוא יומא דנפק לעלמא כלהו קיימין בקיומייהו ואזלין
וטאסין בעלמא נחתין ואזהרן לב"נ כל יומא ויומא בלחודוי · וכד ההוא יומא אתי
ואזהר ליה ובר נש עביד בההוא יומא חובא קמי מאריה ההוא יומא סליק [א] בכסופא א נבואת :
ואסהיד סהדותא וקאים בלחודוי לבר · ותאנא בתר דקאים בלחודוי יתיב עד דבר
נש עביד מניה תשובה זכה תב ההוא יומא לאתריה לא זכה ההוא יומא נחית ואשתתף
בההוא רוחא דלבר ותב לביתיה ואתתקן בדיוקניה דההוא בר נש ממש בגין לאבאשא
ליה ודייר עמיה בביתא ואית דדיוריה לטב אי הוא זכי · ואי לאו דיוריה עמיה לביש ·
בין כך ובין כך אתפקדן אינון יומין וחסרים ולא עאלין במניינא דאינון דאשתארו ·
ווי להוא בר נש דגרע יומוי קמי מלכא קדישא ולא שביק לעילא יומין לאתעטרא בהו
בההוא עלמא ולאתקרבא בהדייהו קמי מלכא קדישא · ת"ח כד קריבו אינון יומין קמי
מלכא קדישא אי הוא זכאה האי בר נש דנפיק מעלמא סליק ועאל באינון יומין ואינון
לבושי יקר דמתלבשא ביה נשמתיה ואינון יומין הוו דזכה בהו ולא חב בהו · ווי להוא
דגרע יומוי לעילא דכד בעאן לאלבשא ליה ביומוי אינון יומין דפגים איהו בחובוי חסרין
מההוא לבושא ואתלבש במנא חסרא כ"ש אי סגיאין אינון ולא להוי ליה לב"נ במה
דאתלבש בההוא עלמא כדין ווי ליה ווי לנפשי' דדיינין ליה בגיהנם על אינון יומין
יומין על יומין יומין על חד תרין · דכד נפיק מהאי עלמא לא אשכח יומין דאתלבש
בהו ולא הוי ליה לבושא במה דאתכסי · זכאין אינון צדיקיא דיומיהון כלהון טמירין
אינון לגביה דמלכא קדישא ואתעביד מנייהו לבושי יקר לאתלבשא בהו בעלמא דאתי ·
תנינן ברזא דמתניתין מאי דכתיב וידעו כי ערומים הם ידיעה ידעי ממש דההוא בראשית ג
לבושא דיקר דאתעביד מאינון יומין גרע מנייהו ולא אשתאר יומא מאינון יומין לאתלבשא
ביה הה"ד גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו ימים יוצרו · ימים יוצרו ודאי ולא תהלים קלט
אחד בהם דהא לא אשתאר חד מנייהו לאתלבשא בהו עד דאשתדל אדם ועבד תשובה
וקב"ה קביל לי' ועביד ליה מאנא לבושא אחרנין ולא מן יומוי הה"ד ויעש יי' אלהים לאדם בראשית ג
ולאשתו כתנות עור וילבישם · ת"ח באברהם דזכה מה כתיב בא בימים משום דזכה . כד שם כד
אסתלק מהאי עלמא באינון יומין ממש דיליה עאל ואתלבש בהו ולא גרע מההוא לבוש
יקר כלום דכתיב בא בימים · באיוב מה כתיב ויאמר ערום יצאתי מבטן אמי וערום איוב
אשוב שמה דהא לא אשתאר לבושא לאתלבשא ביה · תנא זכאין אינון צדיקיא
דיומיהון זכאין ואשתארו לעלמא דאתי (זכאין) וכד נפקין מתחברן כלהו ואתעבידו
לבושי

לבושי יקר לאתלבשא בהו ובההוא לבושא זכאן לאתענגא מענוגא דעלמא דאתי ובההוא
לבושא זמינין לאחייא ולמיקם • וכל אינון דהוה להו לבושא יקומון הה"ד ויתילבו כמו
לבוש • ווי לאינון חייבי עלמא דיומיהון בחוביהון (עלמין) חסרין ולא אשתאר מנייהו במה
דאתכסיין כד יפקון מעלמא • תאנא כל אינון זכאין דזכו לאתלבשא בלבוש יקר
ביומיהון מתעטרן בההוא *עלמא• מעטורי דמתעטרי בהו אבהן מההוא נחל דנגיד
ונפיק לגנתא דעדן הה"ד ונחך יי' תמיד והשביע בצחצחות נפשך וגו' • ואינון חייבי
עלמא דלא זכו לאתלבשא בלבושא דיומיהון עלייהו כתיב והיה כערער בערבה ולא
יראה כי יבא טוב ושכן חררים במדבר • אמר רבי יצחק זכאה חולקיה דיעקב דרחצנו
יתיר הוה ליה דכתיב ושכבתי עם אבותי • דאזכי בהו ולא באחרא אזכי בהו לאתלבשא
ביומין דיליה וביומין דלהון • רבי יהודה אמר כתיב וירח את ריח בגדיו ויברכהו
בגדיו בגדי עשו מבעי ליה דהא לאו דידיה הוו אלא דעשו הוו הנהו בגדים דכתיב
ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות • בגדי עשו כתיב (הכא) והכא ריח
בגדיו דיעקב משמע אלא הכי אוקימנא וירח כלומר אסתכל לחלאה ואחא ריחא דלבושוי
דההוא עלמא כדין בריכיה • ועל דא כתיב ראה ריח בני כריח שדה דא הוא [א] חקל
דתפוחין קדישין אמר הואיל וחכית באינון לבושי יקר ויתן לך האלהים מטל השמים מאי
משמע בגין דבההוא חקל דתפוחין קדישין *נטיל טלא כל יומא מההוא אתר דאקרי
שמים דכתיב מטל השמים • אמר רבי יוסי בכלא בריכיה מטל השמים ומשמני הארץ•
מ"ט בגין דוירח את ריח בגדיו • בגדיו ממש כמה דאוקימנא• תנא אלף וחמש מאה
ריחין סלקין בכל יומא מג"ע דמתבסמי בהו אינון לבושין דיקר דההוא עלמא דמתעטרן
מן יומוי דב"נ אמר רבי יהודה כמה לבושין אינון • אמר רבי אלעזר [ב] טורי *דעלמא על
דא פליגו אבל תלתא אינון חד דמתלבשי בההוא לבושא רוחא דבגנתא דעדן דארעא וחד
יקרא מכלא דמתלבשא ביה נשמתא בגו צרורא דחיי בין [ג] פורפירא דמלכא וחד לבושא
דלבר דקאים ולא קאים אתחזי ולא אתחזי בהאי מתלבשא ביה נפשא ואזלא ושטא
בעלמא ובכל ריש ירחי (שבא) ושבתא אזלת ואתקשרת ברוחא דבגנתא דעדן דארעא
דקיימא [ד] בין פרגודא יקירא ומניה אוליף וידע מה דידע ושט ואודע ליה בעלמא • תנא
בתרין קשורין אתקשר נפשא בכל ריש ירחא ושבתא בקשורא דרוחא די בין ריחי בוסמין
דבגנתא דעדן דארעא ומתמן אזיל ושאט ואתקשר עם רוחא בנשמתא דצרירא בצרורא
דחיי ומתרווית ומתזנת מאינון זיוין יקרין דהאי סטרא ודהאי סטרא הה"ד ונחך יי' תמיד
תמיד דייקא • והשביע בצחצחות נפשך • מהו בצחצחות אלא צחותא חד כד אתקשר ברוחא
דבגנתא דלתתא צחותא דלגו מן צחותא כד מתקשרן בנשמתא דלעילא בצרורא דחיי
והיינו בצח חד צחות תרין דאינון לעילא לעילא ביקירו דנשמתא ודאי כלומר צחצחות מכן
ירית דא נפשך נפשך ממש • זכאה חולקהון דצדיקייא • אר"ש כד אנא בין אינון חברייא
דבבל מתכנשי גבאי ואולפי מלי באתגלייא ואינון [ה] עיילי לון בגושפנקא דפרזלא תקיפא
סתימא מכל סטרין • כמה זמנין אוליפנא לון אורחוי דגנתא דמלכא אורחוי דמלכא
(נ"א כמה זמנין אמינא לון אורחוי דאורייתא דמלכא קדישא ואורחין עלאין) • כמה
זמנין אוליפנא לון כל אינון דרגין דצדיקיא דבההוא עלמא וכלהו מסתפי למימר
מלין

איוב לח
ס"א גולמא
ישעיה נח
ירמיה יז
בראשית כז
שם
א שדה תפוחי' וביארנוהו לעיל בסמוך
ס"א נטיף
ב גדולי ס"ור שבם הרים סגולים בגצול' חולקים על זה :
ויקרא ע"א ב
ג כו' מלך בני מ"לבש גיכק השכינה ופליו כל הברוגים פגסרגו משבו"ס כמ"ש ידין בגוים מלא גויות :
ד בין המחיצה לכסא הכבוד וכוא הרוכת העליון המובדל בהיכל כו' מכילתא הנזכר בויקהל ע"ש
ה מכניסים הדברי' בהותם הסגנעית ומסתירין הדברי' מעין כל

מלין אלין אלא (מטלטלין) [א] לעאן בגמגומא בגיני כך פסילוסין אקרון כההוא פסילותא דמגמגם בפומיה אבל לזכותא דאיננא להו הויל ומסתפי דהא אוירא קדישא ורוחא קדישא אתעדי מנייהו ויכקי מאוירא ורוחא דרשותא אחרא ולא עוד אלא דקשת אתחזי עלייהו ולאו איגון כדאי למחמי סבר אנפוי (ס"א דאליהו) כ"ש סבר אנפין אחרנין אבל דא מהניא להו דאנא שכיח בעלמא ואנא סימנא (נ"א סמכא) בעלמא דהא בחיי לא יתיב עלמא בצערא ולא אתדן בדינא דלעילא בתראי לא יקום דרא כדרא דא וזמין עלמא דלא ישתכח מאן דיגין עלייהו וכל אנפין חציפין ישתכחון בין לעילא בין לתתא · לעילא בחובייהו דלתתא וחציפותא דלהון וזמינין בני עלמא דלווחין ולית מאן דישגח עלייהו יהדרון רישא לכל סטרי עלמא ולא יתובון באסוותא אבל חד אסותא אשכחנא להו בעלמא ולא יתיר בההוא אתר דישתכחון איגון דלעאן באורייתא ואשתכח בינייהו *ספר תורה דלא משתקר ביה כד מפקי האי בגיניה מתערי עלאי ותתאי · וכל שכן אי אכתיב ביה שמא קדישא כדקא חזי והא [ב] אוליפנא מלה ווי לדרא דאתגלייא בינייהו ספר תורה ולא מתערי עליה לעילא ותתא · מאן אתער עליה בשעתא דעלמא בצערא טפי ואצטריך עלמא למטרא ואצטריך לאגלאה ס"ת יתיר בדוחקא דעלמא דכד עלמא בצערא ובעאן בני נשא רחמין עלי קברי כלהו מתין מתערין עליה דהא נפשא אקדימת ומודעא לרוחא דהא ס"ת אשתכח בגלותא דאיגלי בדוחקא דעלמא וחייא אתאן ובעאן רחמי · כדין רוחא מודעא לנשמה ונשמה לקב"ה וכדין קב"ה אתער וחס על עלמא ודא על גלותא דס"ת מאתריה וחייא אתיין למבעי רחמי על קברי מתייא ווי לדרא אי אצטריך ס"ת לאגלאה ליה מאתר לאתר אפי' מבי כנישתא לבי כנישתא דהא לא אשתכח בינייהו על מה ישגחון עלייהו ודא לא ידעין כלהו בני נשא דהא שכינתא כד אתגלייא גלותא בתראה עד לא אסתלק לעילא מה כתיב [ט]מי יתנני במדבר מלון אורחים לבתר בזמנא דדחקא אשתכח טפי בעלמא תמן אשתכחת ובגלותא דס"ת תמן הוא וכלא מתערין עליה עלאי ותתאי ·

אמר רבי שמעון אי הני בבלאי טפשאי ידעון מלין דרזי דחכמתא על מה קאים עלמא וסמכוי על מה קא מתרגשן כד ישתכח בדוחקא ידעון שבחא דרב (המנונא) ייבא סבא כד אשתכח בינייהו ולא הוו ידעי שבחיה והא אשכחנא מלוי מתקשרן במלוי דשלמה מלכא ברזא עילאה דחכמתא ואנון לא הוו ידעי שבחיה והשתא אזלין בתר מלי דהכמתא ולית מאן דקאים עלה ולית מאן דקרי ועם כל דא אית בינייהו פקחין בעבורא דשני ובקביעותא דירחי אע"ג דלא אתייהיב להו ולא אתמסר בידייהו · תנינן תריסר ירחי כאי נפש איהי מתקשרא בגופא בקברא ואתדנו בדינא כהדא בר הויא נפש דלדיקייא כמה דאוקמוה וזמינא בקברא וידע בצער' דילי' ובצערא דחיי *ידע ולא אשתדלת עלייהו ולבתר תריסר ירחי אתלבש בלבוש' חד ואזיל ושאט בעלמ' וידע מן רוח' מה דידע ואשתדל על צער' דעלמא ולמבעי רחמי ולמנדע (להו) לצערא דחיי ומאן אתער לכל האי בזמנא דאית זכאה דאודע להו כדקא יאות וההוא זכאה אשתמודע בינייהו דתניא זכאה כד אשתאר בעלמא בין חייא ובין מיתיא אשתמודע דהא כל יומא מכרזי עליה בינייהו וכד לצערא טפי בעלמ' והוא לא יכיל לאגנא על דרא הוא אודע להו לצערא דעלמא וכד לא אשתכח זכאה

ומראה מקום
א מגמגמים בדבורם ואינם יכולים להוציא הדברי' מפיהם בגלוי ולא הם יראי' לדבר דבר ולכן נקרא פסילוסין שפי' כבד פה וכבד לשון וכמ"ש ויקרא רבה פ' לו למה נקרא שמו עמוס שהיה עמוס בלשונו ע"ש [ט]ויקרא ע"א א ב ויקרא יא ע"ב עה ע"ב
ירמיה ט
ס"א נא ידע

דמכרזי עליה בינייהו ולא אשתכח (ד"א ל"ג בינייהו) מאן דאתער להו בצערא דעלמא
אלא ס"ת כדין עלאי ותתאי מתערין עליה ואריכין כלא דישתכחון בההיא זמנא בתשובה
ואי לא משתכחי הא מארי דדינא אתערון עלייהו ואפילו רוח דגנתא דעדן מתערין
עלייהו בגיניה דס"ת כדאתמר · תאנא ושכבתי עם אבותי בגופא בנפשא ברוחא
בנשמתא ברתיכא הדא בדרגא עלאה · א"ר יהודה כמה אטימין מכלא בני עלמא דלא
ידעי ולא משגיחי ולא שמעי ולא מסתכלי במלי דעלמא והיך קב"ה משתכח עלייהו
ברחמין בכל זמן ועידן ולית מאן דישגח תלת זמנין ביומא עאל רוחא חדא במערתא
דכפלתא ונשיב בקברי אבהתא ואתסיין כל גרמין וקיימי בקיומא וההוא רוחא נגיד
טלא מלעילא מרישא דמלכא אתר דמשתכחי אבהן עלאי · וכד מטי (ס"א מתער)
ההוא טלא מנייהו מתערין אבהן דלתתא · ותאנא נחית ההוא טלא בדרגין ידיען דרגא
בתר דרגא ומטי לגן עדן דלתתא · ומההוא טלא אתסחי בוסמין דגנתא דעדן ואתער
רוחא חדא דכליל בתרין אחרנין וסליק ושאט ביני בוסמין ועייל בפתחא דמערתא
כדין מתערין אבהן איהו וזיווגן ובעאן רחמי על בנוי וכד אשתכח עלמא בצערא בגין
דאינון דמיכין על חובי עלמא (ו)ההוא טלא לא אתנגיד ולא אשתכח עד דאתער ס"ת
כדקא חזי בעלמא ונפשא אודעא לרוחא ורוחא לנשמתא ונשמתא לקב"ה כדין יתיב מלכא
בכרסייא דרחמי ונגיד מעתיקא קדישא עלאה נגידו דטלא דבדולחא ומטי לרישא דמלכא
ומתברכין אבהן ונגיד ההוא טלא לאינון דמיכין וכדין מתחברן (נ"א מתברכן) כלהו וחייס
קב"ה על עלמא · ותאנא לא חייס קב"ה על עלמא עד דאודע לאבהן ובגינייהו עלמא
אתברכא אמר רבי יוסי ודאי הכי הוא והא אשכחנא מלי בספרא דשלמה מלכא ההוא
עלאה דקרא ליה עיטא דחכמתא דכלא ורב המנונא הכי גלי ואמר דהא אחזיו ליה
דיתיר עבדת רחל דקיימא בפרשת אורחין בכל זמנא דאצטריך עלמא מכלהו ורזא דמלה
ארון וכפורת וכרובים בחולקא דבנימן דאתיליד בארחא ושכינתא על כלא:

וישתחו ישראל על ראש המטה · מאן ראש המטה דא שכינתא אר"ש ח"ו אלא
שיר ג לדידיה כרע וסגיד (אלא) ת"ח מטה דא שכינתא דכתיב [ט]הנה מטתו
שלשלמה: ראש המטה מאן הוא דא יסודא דעלמא דהוא רישא דערסא קדישא על
ראש דא ישראל דקאים על ראש המטה בגיני כך ישראל לדידיה קא סגיד ואי תימא הא
בההוא זמנא לא הוה מרע דהא לבתר כתיב ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף
הנה אביך חולה ובשעתא דסגיד לא הוה חולה ועל דידע דהא בההוא זמנא סליק
בדרגא עלאה קדישא כרסיא שלימתא בגיני כך סגיד לההוא רתיכא כרסייא עלאה שלימו
דאילנא רברבא ותקיף דאקרי על שמיה ועל דא וישתחו ישראל על ראש המטה על
ראש המט' ודאי דהא אסתלק לאתרי' ואתעטר בעטרוי דמלכ' קדיש': **ויאמר** השבעה
קהלת ז לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה רבי חייא פתח ואמר [י]כל זה נסיתי בחכמה
אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני · הא תנינן שלמה מלכא ירית סיהרא מכל
סטרוי וביומוי קיימי בשלמותא ההיא סיהרא דאתברכא מכלא וכד [א] בעא למיקם על
נמוסי אורייתא אמר אמרתי אחכמה וגו' · אמר רבי יהודה יעקב אמר ושכבתי עם אבותי
ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם תמן תנינן מאן דנפק נשמתיה ברשותא אחרא
וגופא

א בקש לעמוד ולהשיג חוקות התורה אבל עצמם נעלם מאתנו

וגופא דיליה אתקבר בארעא קדישא עליה כתיב ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי ירמיה ב
שמתם לתועבה ויעקב אמר וקברתני בקבורתם ונשמתיה נפקא ברשותא אחרא אמר
ר' יהודה שאני יעקב דשכינתא הות אחידת ביה ואתדבקת ביה הה"ד אנכי ארד עמך בראשית מו
מצרימה לדיירא עמך בגלותא ואנכי אעלך גם עלה לאזדווגא בי נשמתך ולאתקברא
גופך בקברי אבהתך מאי קא מיירי (אע"ג דקא) (נ"א דהא לא) נפקת נשמתיה ברשותא
אחרא. (נ"א ועל דא ואנכי אעלך גם עלה כתיב). ויוסף ישית ידו על עיניך יוסף
ודאי. דהא הוא בוכרא דהרהורא דלבא בוכרא דטפה קדמאה הות כדאתמר ובגין דידע
קב"ה טמירא דא אתבשר ליה ביוסף דהא כל רחימותא ביה תליא. ישית ידו על
עיניך מאי קא מיירי אמר רבי ייסא בגין יקרא דיעקב ולאתבשרא דהא יוסף קיים
וישתכח עליה במיתתיה. ר' חזקיה אמר מלה אוליפנא ודחילנא לגלאה. ובעובדי
עלמא חכמתא אשתכח אתא ר' אבא (ד"א ל"ג ונשקיה) א בטש ביה אמר אימא מילך א הכה לו על כתיפו ואמר לו אימא מילך וכו'
זיין זייך ביומוי דרבי שמעון מלין אתגליין. אמר אוליפנא מפרקין דרב ייסא סבא
בנמוסי עלמא בר נש דזכי לבר בהאי עלמא ליבעי ליה לנגדא עפרא על עינוי כד
אתקבר ודא הוא יקרא דיליה לאחזאה דעלמא אסתים מניה והוא ירית ליה לעלמא
תחותוי בגין דעינוי דבר נש חיזו דעלמא ביה אתחזי וכל גוונין הכי איגון דאסחרו.
חוורא דביה הוא ימא רבא אוקינוס דאסחר כל עלמא בכל סטרי גוונא אחרא הוא
יבשתא *דאפיקו מיא ויבשתא קאים בין מיא הכי הוא גוונא בין מיא. גוונא אחרא ס"א דאקיש
תליתאה היא במציעותא דביה דא ירושלם דהיא אמצעיתא דעלמא גוונא רביעאה היא
חיזו דכל עינא ואקרי בת עין דבההוא בת עין אתחזי פרצופא וחיזו יקרא מכלא דא
ציון דאיהי נקודה אמצעותא מכלא דחיזו דכל עלמא תמן אתחזי ותמן שריא שכינתא
דהיא שפירו דכלא וחיזו דכלא ועינא דא הוא ירותת עלמא ובגיני כך האי שביק ליה
והאי נטיל ליה וירית ליה. א"ל שפיר קאמרת אבל מלה סתימא איהו יתיר ובני עלמא
לא ידעין ולא מסתכלן דהא בשעתא דב"נ נפיק מעלמא נפשא דיליה טמירא עמיה ועד
לא נפקת עינוי דב"נ חמו מה דחמו כמה דאוקימנא דכתיב כי לא יראני האדם וחי. שמות לג
בחייהון לא חמאן אבל במיתתהון חמאן ועינוי פקיחן מההוא חיזו דחמא ואינון דקיימין
עליה בעא לשואה ידא על עינוי ולאסתמא עינוי בגין ההוא דאוליפנא ברזא דנמוסי
עלמא דבשעתא דאשתארו עינוי פקיחן מההוא חיזו יקירא דחמא אי זכי לבר ברא
קדים לשואה ידיה על עינוי ולאסתמא לון כמה דכתיב ויוסף ישית ידו על עיניך בגין
דהא חיזו אחרא דלא קדישא אזדמנת לקבליה ועינא דחמא השתא חיזו קדישא עלאה
לא יסתכל בחיזו אחרא ועוד דההוא נפש סמיכת לקבליה בביתא ואי אשתאר עינא
פקיחא וההוא חיזו אחרא ישרי על עינוי בכל מה דאסתכל אתלטיא ולאו יקרא
דעינא הוא וכ"ש מקריבוי וכ"ש מן מיתא דלאו יקרא דיליה לאסתכלא במה דלא
אצטריך ולאשריא על עינוי מלה אחרא לבתר אתכסיא בעפרא וכא אתערו
חבריא על דינא דקברא מהו. ויקרא הוא דיסתים עינא מן כלא על ידא דבריה
דשבק בעלמא. ת"ח כל ז' יומין נפשא אזלא מביתא לקברא ומקברא לביתא
ואתאבלת עליה ותלת זמנין ביומא אתדנו כחדא נפשא וגופא ולית מאן דידע
בעלמא ויהנא לאתערא לבא לבתר גופא אתטריד ונפשא אזלא ואסתחים

בגיהנם

בגיהנם ונפקא ושטא בעלמא ומבקרא לקבריה עד דמתלבשא במה דאתלבשא · לבתר
תריסר ירחי נייחין כולא גופא שביק (נ"א שכיך) בעפרא נפשא אצטריר ואתנהיר
א כמלבוש שמתלבש כד' פרקים וכו' ברוחא א במאנא דאתלבש רוחא אתענג בגינתא דעדן נשמתא סלקא לצרורא דענוגא
דכל ענוגין וכלא אתקשר דא בדא לזמנין ידיען · תא חזי ווי לון לבני נשא דלא מסתכלין
ולא ידעין ולא אשתמודען על מה קיימי ויתנשי מנייהו למעבד פקודי אורייתא דאית
פקודי אורייתא דעבדי לבושי יקר לעילא ואית פקודי אורייתא דעבדי לבושי יקר לתתא
ב ויקהל רי ע"א ב ואית פקודי אורייתא דעבדי לבושי יקר להאי עלמא וכלא אצטריכן ליה לב"נ ומן
יומוי ממש כלהו מתתקנן כמה דאוקימנא · רבי יהודה סבא אתרגיש בדעתיה יומא
חד ואחזו ליה בחלמיה חד דיוקנא מנהורא דיליה תקיף דאזדהר לארבע סטרין א"ל מאי
האי · א"ל לבושא דילך הוא לדיורא דהכא ומההוא יומא הוה חדי · א"ר יהודה כל יומא
ויומא רוחין דצדיקייא יתבין בלבושיהון שורין שורין בגנתא דעדן ומשבחן לקב"ה ביקרא
תהלים קמ עלאה הה"ד ג אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך · א"ר אבא בקדמיתא מה
כתיב וישתחו ישראל וגומר כמה דאוקימנא מאן מטה דא כ"י · ראש המטה דא
שיר ג צדיק · על ראש המטה דא מלכא קדישא דשלמא כלא דיליה כמה דכתיב ד הנה מטתו
שלשלמה דיעקב לגדיה קא סגיד להאי דקאים על ראש המטה ישראל שמיה בגיני כך
וישתחו ישראל על ראש המטה · לבתר כיון דידע יעקב דהא בדרגא עלאה אשתלים
ודרגא דיליה הוא לעילא עם אבהתא והוא בלחודוי תקונא שלימתא אחסין לביה וחדי
ואתתקף ברעותא עלאה דקב"ה ביה מה כתיב ביה ויתחזק ישראל וישב על המטה ·
על המטה ממש דהא בדרגא עלאה יתיר אשתלים זכאה חולקיה · תאנא אמר רבי
יהודה במתניתא דילן אוקימנא הא דתנינן בארבע פרקים בשנה העולם נדון בפסח על
התבואה · בעצרת על פירות האילן · בראש השנה כל באי העולם עוברים לפניו כבני
מרון ובחג נדונין על המים הא אוקימנא מלי ורזא דמתניתא אוקימנא בפסח על התבואה
וכו' לקביל רתיכא עלאה רזא דאבהן ודוד מלכא · תו בפסח על התבואה דהכי הוא
ממש והא אוקימנא מלה דא על מה אתייא מצה בפסח והא דינא הוא דינא דמלכותא
דינא ודא שירותא דשריאו ישראל למיעל בחולקא קדישא דקב"ה ולבערא מנייהו חמץ
דאיהו טעוון אחרנין די ממנן על עמין עעכו"ם דאקרון אלהים אחרים אלהי נכר
ואקרון חמץ יצר הרע ולמיעל במצה חולקא קדישא דקב"ה אמאי תבואה (ס"א ל"ג כד"א
ירמיה ב ה תבואתה בה"א רמיז לה"א קדמאה דשמא קדישא) בגין כך בפסח נדונין על התבואה
ואוקימנא דעלמא אתדן על דינא דה"א · בעצרת על פירות האילן · פירות האילן פירות
האילנות מבעי ליה מאן פירות האילן אלא דא הוא אילנא רברבא ותקיף לעילא · פירות
הושע יד האילן כמה דכתיב ו אני כברוש רענן · ממני פריך נמצא · בראש השנה עוברין לפניו
כבני מרון · תאנא ראש השנה דא הוא רישא דשתא דמלכא ומאן הוא ראש השנה
דא יצחק דאקרי ראש דאיהו חד רישא דמלכא (נ"א לעילא) אתר דאקרי
שנה בגיני כך כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון · ועל דא תנינן בראש
השנה דהא ברישא דשתא שארי יצחק · ובחג נדונים על המים ודא הוא שירותא
(דרישא) דימינא דמלכא ועל דא חדוותא דמיא אשתכח בכלא בשעתא דנסכי מיא
ושאבי לון בגין דמים הא ידיעא ועל דא בארבעה פרקים אלין כלא משתכחין ·

אמר

אמר רבי יוסי כד יסתכלון מלי כלא אשתכח בהני פרקין אברהם יצחק ויעקב דוד
מלכא ובהני עלמא אתדן ובארבע פרקין בני נשא אתדנו ביומין דאשתכחו בעלמא
ובכל יומא ויומא ספרין פתיחן ועובדין כתיבין ולית מאן דישגח ולית מאן דירכין
אודניה ואורייתא אסהידת ביה בכל יומא וקלא קרי בחילא מי פתי יסור הנה חסר משלי ט
לב אמרה לו ולית מאן דיצית לקליה. תאנא בשעתא דבר נש קאים בצפרא סהדין
קיימין לקבליה וסהדין ביה והוא לא אשגח נשמתא אסהידת עליה בכל עדן ובכל
שעתא אי הצית יאות ואי לאו הא ספרין פתיחן ועובדין כתיבין. אמר ר' חייא
זכאין אינון צדיקייא דלא מסתפו מן דינא לא בעלמא דין ולא בעלמא דאתי הה"ד
וצדיקים ככפיר יבטח וכתיב צדיקים יירשו ארץ. רבי חזקיה פתח ואמר ויהי השמש שם כח תהלים לז
לבא ותרדמה נפלה על אברם וגו' האי קרא אוקמוה אבל דא יומא דדינא קשיא דאפקי בראשית טו
ליה לבר נש מהאי עלמא. דתניא (ההוא יומא) זמנא דמטא דבר נש נפיק מהאי
עלמא ההוא (יומא) זמנא יומא דדינא רבא דאתחשך שמשא מן סיהרא כמה דכתיב
עד אשר לא תחשך השמש דא נשמתא קדישא דאתמנעת מבר נש תלתין יומין עד קהלת יב
לא יפוק מעלמא (והא חזא) וחמא דצולמא דאתמנעת מניה ולא אתחזי. מאי טעמא
אתמנעת מניה בגין דנשמתא קדישא סלקת ואתעברת מניה ולא אתחזי. דלא תימא
דכד מית בר נש ואתחלש האי נשמתא אתעברת מניה אלא כד איהו בחייו בתוקפיה
אתעברת מניה (ואתחלש) האי נשמתא ולא נהרא לרוחא ורוחא לא נהיר לנפשא כדין
צולמא אתעברת מניה ולא נהיר ליה (אלא) מההוא יומא כלא מכרזי עליה ואפילו
צפרי שמיא מאי טעמא בגין דנשמתא הא סלקא מניה ורוחא לא נהיר לנפשא כדין
נפשא אתחלשת ומיכלא וכל תיאובתא דגופא סלקא מניה ואתעבר. ואמר רבי יהודה
ואפילו כל זמנא דנפיל אינש בבי מרעיה ולא יכיל לצלאה נשמתא אתעברת וסלקא
מניה וכדין לא נהיר רוחא לנפשא עד דדיינין דיניה דבר נש ואי דיינין ליה לבר נש לטב
כדין נשמתא אהדרת לאתרה ונהירא לכלא הא בזמנא דקיימא מלה בדינא ובזמנא דלא
קיימא מלה בדינא תלתין יומין אקדימת נשמתא לכלא וצולמא אתעבר מניה. תאנא
בזמנא דדיינין ליה לבר נש לעילא סלקין לנשמתיה לבי דינא ודיינין על מימרהא והיא
אסהידת בכלא ואסהידת בכל רעיוני דבר נש ובעובדין לא אסהידת דהא כלהו בספרא
כתיבין וכלהו דיינין ליה לב"נ בההיא שעתא דדיינין ליה לבר נש לעילא כדין דחקא
דגופא אשתכח יתיר משאר זמניא אי דיינין ליה לטב כדין ארפין מניה וזיעא אתבקע על
גופא ונשמתא אהדרת לבתר ונהרא לכלא ולא סליק בר נש מבי מרעיה לעלמין עד
דדיינין דיניה לעילא ואי תימא הא כמה חייבי עלמא כמה רשיעי עלמא קיימין
בקיומייהו אלא קב"ה אשגח בדיניה דבר נש אע"ג דהשתא לא זכי והוא חמי דהא לבתר
זכי דאין ליה לטב או לזמנין דאוליד בר דיהוי זכאה בעלמא וע"ד קב"ה דאין ליה לטב
וכל עובדוי ודינוי דקב"ה לטב ובכלא אשגח כמה דכתיב חי אני נאם יי' וגומר אם יחזקאל לג
אחפוץ במות רשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה ובגין דא כל אינון חייבי עלמא דקיימין
בקיומייהו קב"ה דאין לון לטב ולזמנין דאינון מרעין אשתלימו זמנייהו מלמפרי
תמן כד"א והאלהים רעים ונאמנים דעבדו מהימנותא דכד שריאן עליה דבר דברים כח

נש

כם מסתלקי מניה לבתר דאשלימו זמנייהו בין לצדיקיא בין לחייביא וכלא אתעבד בדינא
כדקאמרן: **ויירא** ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה. אמר רבי יצחק האי קרא
קשיא דכתיב וירא ישראל וכתיב ועיני ישראל כבדו מזוקן לא יוכל לראות אי לא יוכל
לראות מהו וירא ישראל אלא דחמא ברוח קודשא אינון בני יוסף דאינון ירבעם וחביריו
מלכים א יב דירבעם עבד תרין עגלי זהב ואמר אלה אלהיך ישראל ובגין כך מי אלה מאן הוא
דזמין למימר אלה אלהיך לטעוון אחרן ובגין כך וירא ישראל את בני יוסף מכאן
דצדיקייא חמאן עובדא למרחוק וקב"ה מעטר לון בעטר' דיליה מה קב"ה חמי למרחוק
בראשית א כמה דכתיב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד דקב"ה חמא כל עובדין
עד לא יעבד לון וכלהו אעברו קמיה כגוונא דא כל דרין דעלמא מסייפי עלמא עד
ישעיה מא סייפי עלמא כלהו אתעתדו וקיימו קמיה עד לא ייתון לעלמא הה"ד קורא הדורות
מראש עד לא אתברי עלמא בגין דכל נשמתין דנחתין לעלמא עד לא ייחתון כלהו קיימי
שם מ קמיה דקב"ה בדיוקנא דקיימא בהאי עלמא ואקרון בשמהן דכתיב לכלם בשם יקרא
אוף הכי לצדיקייא קב"ה אחמי לון כל דרין דעלמא עד לא ייתון וישתכחון בעלמא. מ"ל
מאדם (דא אדם) דהוה קדמאה דקב"ה אחמי ליה כל אינון דרין עד לא ייתון כדכתיב
בראשית ה זה ספר תולדות (אדם) דתנינן אחמי ליה כל אינון דרין דזמינין למיתי לעלמא וכן
דברים לד למשה דכתיב ויראהו יי' את כל הארץ דקב"ה אחמי ליה כל דרין דעלמא וכל אינון
מנהיגי עלמא וכל שאר נביאי עד לא ייתון לעלמא. אוף הכא וירא ישראל את בני
יוסף חמא למרחוק ואזדעזע ואמר מי אלה והאי קרא אשלים לתרין סטרין להאי
סטרא ולהאי סטרא ועל"ד אתיב יוסף ואמר בני הם אשר נתן לי אלהים בזה ומ"ל
דקב"ה אחמי ליה ברוחא דקודשא דכתיב והנה הראה אותי אלהים גם את זרעך
גם לאסגאה אינון דנפקין מניה כדקאמרן:

ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר וגו' בהאי קרא אית לאסתכלא ביה ויברך את
יוסף דלא אשכחן הכא ברכה דבריך ליה ליוסף אלא לבנוי אי לבנוי ויברכם
מבעי ליה מהו ויברך את יוסף ולא אשכחן הכא דאתבריך יוסף. אמר רבי יוסי את
דייקא כתיב את יוסף ברכתא דבנוי הוה וכד אתברכאן בנוי איהו מתברך דברכתא דבנוי
דבר נש ברכתיה איהי א"ר אלעזר ויברך את יוסף את דייקא דבריך לאת קיימא רזא
(ס"א דברית בגין דכיון דאמר בני הם אשר נתן לי אלהים בזה כדין בריך לההוא אתר
רזא) דברית דנטר יוסף ובג"כ אקרי לדיק את דיוסף רזא דברית דקיימא בהדיה דיוסף.
האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו. האלהים דא רזא דברית קדישא קיימא
קדישא. אבותי לפניו דייקא לפניו דאינון קדמאי עלאי מקמי רזא דנא
(נ"א אבוא) אברהם וילחק דהא מנהון אתזן וינקא *ההוא אתר. האלהים הרועה אותי מ"ע
זמנא אחרא האלהים אלא רזא עלאה איהו והכא בריך לההוא אתר ברזא דאלהים
חיים מקורא דחיי דמניה נפקין ברכאן ובגין דא אדכר גרמיה בהאי אתר ואמר
האלהים הרועה אותי בגין דכל ברכאן דנגדי ממקורא דחיי יעקב נטיל לון וכיון
נ"א נדבורא דנטיל לון איהו להאי אתר נטל ברכאן וכלא איהו תלייא *בדבורא ועל"ד ויברך
את יוסף כתיב בגין כך בכל אתר דברכאן אצטריכו לברכא בעי קב"ה לאתברכא
בקדמיתא. ולבתר אתברכו אחרנין ואי קב"ה לא אתבריך בקדמיתא אינון ברכאן לא
מתקיימין

מתקיימין · ולאו תימא הא יעקב דברכיה לבוה ולא ברכיה לקב"ה בקדמיתא · תא חזי
בשעתא דבריך יצחק ליעקב לא ברכיה עד דבריך לקב"ה בקדמיתא כיון דבריך לקב"ה
בקדמיתא ברכיה ליעקב מ"ל דכתיב ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי' הכא ראשית כז
קיים ברכה לקב"ה דכתיב אשר ברכו יי' אתברך בקיומא דברכאן ולבתר כתיב בתריה
ויתן לך וגו' כיון דהוה שדה אתקיים בקיומא דברכאן (ס"א בברכוי מיד ברכיה ויתן
לך האלהים דהוה שדה רזא) דנפקי מיניה ברכאן לבתר דאיהו אתקיים בברכוי כגוונא
דא בריך יעקב בקדמיתא לקב"ה ולבתר בריך לבנוי · ת"ח בצפרא בעי בר נש לאקדמא
ברכאן לקב"ה ולבתר לשאר בני עלמא והא אוקימנא דכתיב בבקר יאכל עד וגו' · ות"ח
כד בעא יעקב לברכא לאינון בני יוסף חמא ברוח קדשא דזמין לנפקא מאפרים ירבעם בן
נבט פתח ואמר מי אלה משמע (ס"א מאי שנא) דאמר בעבודה דא דסטרא דע"ז אלה שמות לב
אלהיך ישראל אלא רזא איהו · כל אינון סטרין דהוה חויא בישא ומסטרא דהוה רוח
מסאבא ההוא חויא *ואית מאן [א] דרכיב עליה וכד מזדווגן אקרון אלה ואינון מזדמנין שמות רלט ב
בעלמא בכל אינון סטרין דלהון ורוח דקודשא אקרי זאת דאיהו רזא דברית רשימא
קדישא דאשתכח תדיר בב"נ וכן זה אלי ואנוהו זה ה' (ס"א הוא יי') אבל אלין אקרון שם טו (ישעיה כה)
אלה ועל דא כתיב [ב] אלה אלהיך ישראל ובג"כ כתיב גם אלה תשכחנה ואנכי רזא ישעיה מט
דזאת לא אשכחך וכתיב על אלה אני בוכיה דהוה חובא גרמא לון למבכי כמה בכיין · איכה א
ד"א על אלה אני מ"ט בגין דאתייהיב רשו לאתר דא לשלטאה על ישראל ולחרבא בי
מקדשא ובגין דאתייהיב לון רשו לשלטאה (ס"א כתיב על אלה אני בוכיה רזא דמלה
על אלה דא סטרא דמסאבא דאתייהיב לון רשו לשלטאה) · אני בוכיה דא רוח קדשא
דאקרי אני ואי תימא הא כתיב אלה דברי הברית הכי הוא ודאי דכל אלין לא מתקיימי דברים כח
אלא מגו אלה דתמן כל לווטין שריין כמה דאוקימנא דאיהו ארור ובגין דא אקדים
ואמר אלה דקיימא למאן דעבר דברי הברית אלה המצות אשר צוה יי' בגין דכל ויקרא ז
פקודא דאורייתא לאתדכאה בר נש ולא יסטי מארחא דא ויסתמר מתמן ויתפרש
מנייהו ואי תימא אלה תולדות נח הכי הוא ודאי דהא נפק חם דאיהו אבי כנען וכתי' ראשית ו
ארור כנען ואיהו רזא דא דאלה ועל דא (ס"א כל הני התוכה סוספיתא דדהבא ועל שם ט
דא כתיב מי אלה ישראל כד עבדו עגלא)· כתיב ויאמרו אלה אלהיך ישראל וכל הני התוכה
סוספיתא דדהבא · אהרן קריב דהבא דאיהו סטרא דיליה דכליל איהו בתוקפא דאשא א והוא סמא"ל ברוכב על
וכלא חד וסטרא דא דהבא ואשא (ד"א ל"ג לאתתקפא) רוח מסאבא דאשתכח תדיר הנחש וע"ל ד' נ ע"ב :
במדברא אשכח אתר בההוא זמנא לאתתקפא ביה ומה דהוו ישראל דכיין מההוא זוהמא ב דף סז ע"א
קדמאה דאטיל בעלמא דגרים מותא לעלמא כד קמו על טורא דסיני לבתר אהדרו וגרים
לון כמלקדמין לסאבא לון ולאתתקפא עלייהו וגרים לון מותא ולכל עלמ' לדריהון בתרייהו
הה"ד אני אמרתי אלהים אתם וגו' אכן כאדם וגו' ועל דא כד חמא יעקב לירבעם בן תהלים פב
נבט דעבד כו"ם ואמר אלה אלהיך אזדעזע ואמר מי אלה כד בעא לבתר לברכא לון בריך
ליה (ס"א לשכינתא בקדמיתא ולבתר) בריך (לון) לבנוי כיון דבריך לקב"ה בקדמיתא לבתר
מההוא אתר דבריך בקדמיתא בריך לון הה"ד המלאך הגואל אותי מכל רע וגו' · ר' יהודה
פתח ואמר ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל יי' הא אוקמוה דלא לצלי בר נש ישעיה לח
אלא סמיך לכותלא ולא יהא מלה חציץ ביניה לבין כותלא דכתיב ויסב חזקיהו פניו
אל הקיר מאי שנא בכלהו דצלי צלותא דלא כתיב בהו ויסב פניו אל הקיר דהא
די ליה דיימא ויתפלל אל יי' דהא מאן דמצלי צלותא איהו כוון דעתיה כדקא
יאות דהא כתיב במשה ויתפלל משה אל יי' ויצעק משה אל יי' ולא כתיב במדבר יא שמות יז

ויסב

ויסב פניו הכא בחזקיהו מ"ט ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ולבתר ויתפלל אלא רזא דמלה
איהו דתנינן חזקיה בההוא זמנא לא הוה נסיב ולא הוה ליה אנתו ולא אוליד בנין
מה כתיב ויבא אליו וגו' כי מת אתה ולא תחיה ותנינן כי מת אתה בעה"ז ולא תחיה
בעולם הבא מ"ט בגין דלא אוליד בנין דכל מאן דלא אשתדל לאולדא בנין בהאי
עלמא לא מתקיים בעלמא דאתי ולא יהא ליה חולקא בההוא עלמא ואתתרכת נשמתיה
בעלמא (דאתי) ולא אשכחת נייחא באתר דעלמא ודא הוא עונשא דכתיב באורייתא
[ויקרא כ] ערירים ימותו ומתרגמינן בלא ולד בגין דמאן דאיהו בלא ולד כד אזיל בההוא עלמא
מית הוא תמן מית בעלמא דין ובעלמא דאתי וע"ד כתיב כי מת אתה ולא תחיה ולא
עוד אלא דשכינתא לא שריא עלוי כלל כדין כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר אוליפנא
דשוי רעיונוי וכוון אנפוי למיסב אתתא בגין דתשרי עלוי שכינתא רזא דקיר ובג"כ
כתיב לבתר ויתפלל אל יי' מכאן אוליפנא דמאן דאית ביה חובא ובעי למבעי רחמי
עלוי יכוין אנפוי ורעיונוי לאתקנא גרמיה מההוא חובא ולבתר יבעי צלותיה כד"א
[איכה ג] נחפשה דרכינו ונחקורה בקדמיתא ולבתר ונשובה אוף הכא כיון דידע חזקיהו חוביה
[א כל הנקבות בעולם הם בסוד השכינה ולמי שאין לו בת זוג אין השכינה שורה עליו]
מה כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר שוי אנפוי לאתקנא לגבי שכינתא דהא לגבי
אתר דא הב בגין דשכינתא א כל נוקבי דעלמא קיימין בסתרהא מאן דאית ליה נוקבא
שריא איהי לגביה ומאן דלית ליה לא שריא לגביה ועל דא אתקן גרמיה לגבה לאתקנא
ושוי עליה לאתנסבא ולבתר ויתפלל אל יי'. קיר דא הוא אדון כל הארץ ודא
[יהושע ג] שכינתא כד"א הנה ארון הברית אדון כל הארץ קיר כד"א מקרקר קיר ושוע קרקור'
[ישעיה כב] ונסימא דקיר דאיהו אדון כד אתחריב בי מקדשא כד"א רחל מבכה על בניה והא
[ירמיה לא] [ישעיה לח] אוקימנא ובגין כך ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. ת"ח בצלותא מה כתיב אנא יי' זכור נא
את אשר התהלכתי לפניך רמז הכא דנטר ברית קדישא ולא סאיב ליה ונטר ליה כדקא
[בראשית יז] יאות כתיב הכא התהלכתי לפניך וכתיב התם התהלך לפני והיה תמים ואתנה בריתי
ביני וביניך דנטר ברית קדישא כדקא יאות באמת ובלב שלם דאתכוון בכל אינון רזי
מהימנותא דכלילן באמת. והטוב בעיניך עשיתי דסמך גאולה לתפלה והא אוקימנא
והא אוקמוה חברייא דאתכוון ליחדא יחודא כדקא יאות ובגין כך ויבך חזקיהו בכי גדול
דלית תרעא דקיימא קמי דמעין. גאולה דא הוא מלאך הגואל דדא הוא דאשתכח בכל
[ב גאולת בעולם] ב פורקא דעלמא והא אוקימנא המלאך הגואל אותי מכל רע. ר' אלעזר אמר כיון
דבריך יעקב ואתכוון מתתא לעילא כדין אמשיך מעילא לתתא דכתיב האלהים
הרועה אותי כיון דאיהו נטיל יהיב ברכאן להאי אתר כיון דאמטי ברכאן להאי אתר
[מלכים א ה] כדין פתח ואמר המלאך הגואל וגו'. פתח ואמר כי הכרובים פורשי כנפים אל מקום
[ג אחרי מות נט א] הארון וגו' תא חזי ג כרובים באת ובניסא הוו קיימי תלת זמנין ביומא הוו פרשי
גדפיהון וסככי על ארונא לתתא דכתיב פורשי כנפים פרושי לא כתיב אלא פורשי.
[ד כדמיון נערים והכף הוא כף כדמיון] ות"ח קב"ה עביד לתתא כגוונא דלעילא כרובים דיוקנא דלהון ד כחיזו רביין וקיימין
תחות האי אתר מימינא ומשמאלא ואלין אתברכן בקדמיתא מהכא ברכאן דנגדן
מעילא ומהכא נגדי ברכאן לתתא וע"ד כתיב המלאך הגואל אותי מכל רע. אותי דנטיל
ברכאן מגוונין דלעילא וכיון דאיהו נטיל יברך את הנערים דא רזא דכרובים דמנייהו נגדי

ברכאן

ברכאן מעילאי לתתאי: **המלאך** הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים וגו'.
ר' חייא פתח ואמר בית והון נחלת אבות וכי נחלת אבות איננו והא קב"ה יהיב כלא לב"נ אלא דכיון דאחסין ביתא לבר נש וממונא לזמנין דיחסין כלא לבריה ויהא אחסנת דאבות אבל ומיי' אשה משכלת בגין דאתתא כד אחסין לה ב"נ מעם קב"ה אחסין לה דהא לא יחסין לה קב"ה לב"נ אלא כד מכריזין עליה ברקיעא דקב"ה מזווג זווגין עד לא ייתון לעלמא וכד זכו בני נשא לפום עובדיהון הכי יהבי לון אתתא וכלא אתגליין קמיה דקב"ה ולפום עובדין דזכאין הכי מזווג זווגין [א] ולזמנין דקא סליקו בקליטין ואסטי ההוא ב"נ ארחיה סליק זוגיה לאחרא עד דיכשר עובדוי וכד יכשר עובדוי או דמטי זמניה אתדחי גבר מקמי גבר ואתי האי ונטיל דיליה ודא קשי קמי קב"ה מכלא לדחיא בר נש מקמי גברא אחרא ובגין כך קב"ה איהו יהיב אתתא לב"נ ומניה אתיין זווגין. וע"ד ומיי' אשה משכלת בגין כך קב"ה יהיב כלא לבר נש ואי תימא אשה משכלת ולא אחרא ת"ח הא ע"ג דקב"ה אזמין טבאן לב"נ למיהב ליה והוא אסטי ארחוי מעם קב"ה לגבי סטרא אחרא מההוא סטרא אחרא דאתדבק ביה ייתי ליה מאן דייתי כל קטרוגין וכל בישין ולא אתיין ליה מעם קב"ה אלא מההוא סטרא בישא דאתדבק ביה באינון עובדין דעבד ועל דא אתתא דלאו איהי משכלת קרא ע"ד שלמה (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה בגין דחובוי דב"נ הוא משיך עליה באינון עובדין דעבד ועל דא כד קב"ה אתרעי ביה בבר נש בגין עובדוי דכשרן איהו אזמין ליה אתתו דאיהי משכלת ופריק ליה בפורקן מגו סטרא אחרא ועל דא אמר יעקב המלאך הגואל אותי מכל רע מאי מכל רע דלא אזדמנת לי אתתא דאיהי מגו סטרא אחרא ולא אערע פסול בזרעי (ס"א בערסי) דכלהו זכאי ושלימו בשלימו בגין דאתפריק מכל רע ויעקב לא אתדבק בההוא סטרא אחרא כלל. ועל דא המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים מ"ט אתחזו לאתברכא בגין דנטיר יוסף את קיימא קדישא ועל דא אמר יוסף בני הם אשר נתן לי אלהים בזה אחמי ליה רזא דברית דנטר ליה ובגין דנטר ליה אתחזו לאתברכא ואתחזי איהו לברכאן סגיאין בגין דא לכלהו יהב ברכא חד וליוסף ברכאן סגיאין משמע דכתיב ברכות אביך גברו על ברכות הורי וגו' ברכת שדים ורחם תהיין לראש יוסף. ר' יהודה פתח ואמר (כח ב) (תהלים קכג) אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים האי קרא אוקמוה אבל ת"ח צלותא דב"נ דאתכוון בה איהו לעילא לעומקא עלאה דמתמן נגדי כל ברכאן וכל חירו ומתמן נפקי לקיימא כלא ועל דא יתיר יו"ד בגין דלא פסיק יו"ד מאתר דא לעלמין ובגין דא כתיב היושבי בשמים אחיד לעילא ברזא דחכמתא עלאה ואחיד לתתא דיתיב על כרסיא דאכן יתיב על כרסיא דאקרי שמים ובגין כך היושבי בשמים כתיב ומהכא כד ברכאן נגדי מעילא מעומקא דא כלהו נטיל לון האי אתר דאקרי שמים ומהאי נגדי לתתא עד דמטו לצדיקייא קיימא דעלמא ומהכא מתברכין כל אינון חיילין וכל אינון משריין לזינייהו והא אוקמוה. תא חזי בשבעין ותרין נהורין אסתלק [ב] עטרה דכל משריין עגולא דעלמא בשבעין דוכתי חד עגולא כלהו *בגו הכיא עגולא נקודה חדא דקיימא באמצעיתא מהאי נקודה אתזנת כל ההוא עגולא בית קדש הקדשים איהו אתר

דרך אמת
ובראה מקום

משלי יט

א. ולזמני' פרש מוליד בקנפי לבות' מזדווגי' כאחד ונבות כ"דם ההוא משחית דכשו אוי עולם הזווג לאיש אחר והוא שאמרו חז"ל בסוטה ב יקדמנו אחר ברחמים ופ' ינמו' לך לך נא ב ומלת קליטין הוא כמו קליטין בפ"ד והוא מל' קלוטת בפרק ז דכלים הקלטות של נעלי נשים והוא כמין בית קטן ורמז על חדר שהנשמות גנוזים בו

ב עטרה של כל המחנות הוא כנ"ל אורות דהיינו שנפים אורות בעיגול והם על שמונים יש' ומהם קיום כל העולמות ונקודה האמצעי' היא סוד השכינה שהוא בת עין כמ"ש בתיקוני' ויחוד הקדוש ב"ה ושכינתיה בתוך העיגול הוא עיקר וכלל נמשך אחר נקוד' האמצעית לבית ביחוד ה' גלי פירוש לעיל מג ב

לההוא

לההוא רוחא דכל רוחין (נ"א ההוא רזא דכל רזין) אתטמר בגויה האי טמירו איהו בגו
שיר א היכלא טמירא איהו בגו לגו כד סלקא דא כלא סלקין אבתרה הה"ד משכני אחריך
נרוצה. ר' חזקיה ור' יוסי ור' יהודה הוו אזלי בארחא אמר ר' יוסי כל חד וחד מינן
תהלים עט לימא מלי דאורייתא פתח ר' יהודה ואמר אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו
וגו'. תא חזי קב"ה ברחימותא דישראל רחים לון דאינון עדביה ואחסנתיה לא
מסתכל אחרא בדינייהו בר איהו בלחודיה וכיון דאיהו מסתכל בדינייהו אתמלי עלייהו
שם קג רחמין בגין דאיהו כאב דרחים על בניה כד"א כרחם אב על בנים רחם יי' וגו'
וכיון דאסתכל לון חובין מעבר לון ראשון ראשון עד דאעבר לון לכלהו מקמיה וכיון
דאעבר לון מקמיה לא אשתאר עלייהו חובין למיהב שלטנו לסט"א דדינא עלייהו. אתי
למיהב קמיה כדבקדמיתא אינון חובין קדמאי דאעבר מקמיה חשיב עלייהו וע"ד
כתיב אל תזכר לנו עונות ראשונים מהר יקדמונו רחמיך וגו' דאי רחמיך לא יקדימו
עלייהו דישראל לא יכלין לקיימא בעלמא בגין דכמה אינון מארי דדינא קשיא מארי
א מקטרגים תריסין וכמה [א] דלטורין דקיימי עלייהו דישראל לעילא ולתתא דאקדים קב"ה רחמים
עלייהו דישראל עד לא ישגח בדיניהון לא יכלין לקיימא בעלמא ועל דא מהר יקדמונו
קמי קב"ה רחמיך כי דלונו מאד דלותא דעובדין טבין דלותא דעובדין דכשרן*. ת"ח אלמלא
יסגון ישראל עובדוי דכשרן קמי קב"ה לא קיימין עמין עעכו"ם בעלמא. אבל ישראל
אינון גרמין לשאר עמין לזקפא רישייהו בעלמא דאלמלא ישראל לא יהון חטאן קמי
קב"ה שאר עמין עכו"ם אתכפיין קמייהו. ות"ח אלמלא דאמשיכו ישראל בעובדין בישין
לסטר אחרא בארעא קדישא הא אתמר דלא שלטו שאר עמין עעכו"ם בארעא קדישא
ולא אתגלו מעל ארעא וע"ד כתיב כי דלונו מאד דלית לן עובדין דכשרן כדקא חזי
שם ב ובג"כ כי דלונו מאד מהר יקדמונו רחמיך. ר' יוסי פתח ואמר עבדו את יי' ביראה
שם ק וגילו ברעדה וכתיב עבדו את יי' בשמחה באו לפניו ברננה. תא חזי כל ב"נ דאתי
למפלח ליה לקב"ה בצפרא ובפניא בעי למפלח ליה לקודשא בריך הוא בצפרא כד סליק
נהורא ואתערותא דסטר ימינא אתער בעלמא כדין בעי ב"נ לאתקשרא בימינא דקב"ה
ולמפלח קמיה בפולחניה דצלותא בגין דצלותא אחסין תוקפא לעילא ואמשיך ברכאן
מעומקא עלאה לכלהו עלמין ומתמן אמשיך ברכן לתתאי ואשתכחו עלאין ותתאין
מתברכאן בההוא פולחנא דצלותא. פולחנא דצלותא דקא בעי ב"נ למפלח קמי קב"ה
שמות כט א *בשמחה וברננה לאכללא לכנסת ישראל בינייהו ולבתר לייחדא יחודא כדקא חזי דכתיב
דעו כי יי' הוא האלהים דא רזא דייחודא ברזא דפולחנא ועם כל דא בעי בר נש
למפלח קמיה דקב"ה בחדוה ולאחזאה חדוה בפולחניה ואלין תרין שמחה ורננה לקבל
תרין אלין תרין צלותין תרין קורבנין ליומא לקבל תרין אילין דאינון שמחה ורננה שמחה
במדבר כח בצפרא ורננה ברמשא וע"ד את הכבש אחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה
בין הערבים. וע"ד צלותא דערבית רשות איהי בגין דההיא שעתא מחלק טרפא לכל
חילהא ולאו שעתא לאדכרא (נ"א לאתברכא) אלא למיהב מזונא. ביממא היא מתברכת
מתרין סטרין אלין בצפרא וברמשא מגו שמחה ורננה ובליליא פליג ברכאן לכלא כדקא
משלי לא חזי הה"ד ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וגו'. פתח ר' חזקיה ואמר תכון
תהלים קמא תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב אמאי מנחת ערב ולא צלותא

דלפרא דלא כתיב תכון תפלתי בבקר אלא הכי אמר תכון תפלתי קטרת לפניך קטרת
לא אתיא אלא על חדוה הה"ד °שמן וקטרת ישמח לב ועל דא כהנא כד [א] אדליק בוצינין (משלי כז) (א מדליק נרות)
הוה מקריב קטרת כד"א °בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות בין (שמות ל)
הערבים יקטירנה בצפרא על חדוה דשעתא גריס ברמשא למחדי סטר שמאלא והכי
אתחזי ולעלם לא אתי אלא על חדוה · ות"ח קטרת [ב] מקשר קשרין ואחיד לעילא (ב קושר קשרים ויחוד למעלה)
ותתא ודא אעבר מותא וקטרוגא ורוגזא דלא יכיל לשלטאה בעלמא כמה דכתיב
°ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך (במדבר יז)
מהרה וגו' לבתר דא כתיב וירץ אהרן וגו' ויכפר על העם וכתיב ויעמוד בין המתים
ובין החיים ותעצר המגפה בגין דלא יכלין כל סטרין בישין וכל מקטרגין למיקם קמי
קטרת ועל דא איהו רזא (ס"א חדוה) דכלא וקשורא דכלא · ובשעתא דמנחה דדינא
שריא בעלמא אתכוין דוד בההוא צלותא דכתיב תכון תפלתי קטרת לפניך וגו' והאי
צלותא דסליק יעבר רוגזא דדינא קשיא דשליט השתא בהאי זמנא בההוא קטרת דדחי
ואעבר קמיה כל רוגזא · (דסליק השתא בהאי שעתא בההוא קטרת דאעדי כל רוגזא)
וכל קטרוגא דעלמא (ס"א ל"נ היינו דכתיב) (ס"א מ"ט בגין דאיהי) מנחת ערב דדינא
תליא בעלמא · ת"ח כד אתחרב בי מקדשא בשעתא דאתוקד זמן מנחה הוה ועל דא
כתיב °אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב מאן צללי ערב אינון מקטרגין דעלמא ורוגזי (ירמיה ו)
דדינין דזמינין בההיא שעתא ועל דא תנינן דבעי *ב"נ לכוונא דעתיה בצלותא דמנחה (שמות ט ב)
בכלהו צלותא בעי ב"נ לכוונא דעתיה ובהאי צלותא יתיר מכלהו בגין דדינא שריא
בעלמא ועל דא זמן צלותא דמנחה יצחק תקין לה והא אוקמוה · עד דהוו אזלו שאלו
בחד טורא א"ר יוסי האי טורא דהלא נהך ולא נתעכב הכא בגין דטורא דחילא הוא
א"ר יהודה אי הוה חד הוה אמינא הכי דהא תנינן דמאן דאזיל יחידאי בארחא אתחייב
בנפשיה אבל תלתא לא וכל חד וחד מינן אתחזי דלא תעדי מינן שכינתא א"ר יוסי הא
תנינן דלא יסמוך ב"נ על ניסא מנלן משמואל דכתיב °איך אלך ושמע שאול והרגני והא (שמואל א טז)
אתחזי שמואל יתיר מינן · א"ל אפילו הכי איהו הוה חד והזיקא אשתכח לעינא אבל
אנן תלתא והזיקא לא אשתכח לעינא דאי משום מזיקין הא תנינן דלתלתא לא מתחזי
ולא מזיקי ואי משום לסטים לא משתכחי הכא דהא רחיק מיישובא האי טורא ובני
נשא לא משתכחי הכא [ג] ברם דחילו הוא דחיוון ברא דמשתכחין הכא · פתח ואמר · (ג אף שאין אנו צריכים ליראה מפני רוחות רעות מאחר שאנו שלש' אבל מ"מ יש לנו ליראה מחיות ונחשי' הנמצאי' פה:)

המלאך: הגואל אותי מכל רע האי קרא אית לאסתכלא ביה (ס"א ל"נ דהא כתיב) הגואל אשר גאל מבעי ליה מאי הגואל בגין דהוא משתכח תדיר לגבי בני
נשא ולא אעדי מב"נ זכאה לעלמין · ת"ח המלאך הגואל אותי דא שכינתא דאזיל עמיה
דבר נש תדיר ולא אעדי מניה כד בר נש נטיר פקודי אורייתא ועל דא יזדהר ב"נ דלא
יפוק יחידאי בארחא מאי יחידאי דיזדהר ב"נ למטר פקודא דאוריית' בגין דלא תעדי מניה
שכינתא ויצטריך למיזל יחידאי בלא זווגא דשכינתא · ת"ח כד נפק ב"נ לארחא [ד] יסדר (ד לעיל מט ע"ב)
צלותא קמי מאריה בגין לאמשכא עליה שכינתא ולבתר יפוק לארחא וישכח זווגא דשכינתא
למפרק ליה בארחא ולשזבא ליה בכל מה דאצטריך מה כתיב ביעקב °אם יהיה אלהים (בראשית כח)
עמדי דא זווגא דשכינתא · ושמרני בדרך הזה למפרק לי מכלא ויעקב יחידאי הוה

בההוא

בההוא זמנא ושכינתא אזלא קמיה כל שכן חברייא דאית בינייהו מלין דאורייתא על
א כשמש היה נוטה להעריב ולסיות הלילה מתפשט בעולם — אחת כמה וכמה · (א"ר יוסי ודאי כך הוא אדהכי א מאיך שמשא לערבא) · א"ר יוסי
מאי נעביד אי נתעכב הכא הא יומא מאיך למיעל אי נהך לעילא טורא רב איהו ודחילו
דחיוון חקלא דחילנא · א"ר יהודה תווהנא עלך ר' יוסי א"ל הא תנינן דלא יסמוך בר
נש על ניסא דקב"ה לא ירחיש ניסא בכל שעתא א"ל ה"מ יחידאי אבל אנחנא תלתא
ומלי אורייתא בינגא ושכינתא עמנא לא דחילנא · עד דהוו אזלי חמו לעילא בטורא
ב סלע אחד — ב טנרא חד וחד מערתא בגווה · א"ר יהודה ניהך וניסק לההוא טינרא דאנא חמי
חדא מערתא תמן סליקו לתמן וחמו ההיא מערתא · א"ר יוסי דחילנא דילמא ההיא
מערתא אתר דלחיוון איהו ולא יפגעו בן הכא · א"ר יהודה לר' חזקיה הא חמינא
דר' יוסי דחיל איהו אי הימא בגין דאיהו חטאה דכל מאן דדחיל חטאה איהו דכתיב
ישעיה לג, משלי כח — ופחדו בציון חטאים הא לאו איהו חטאה (וגו') וכתיב וצדיקים ככפיר יבטח · א"ר יוסי
בגין דנזקא שכיח א"ל אי נזקא שכיח הכי הוא אבל הכא לא אשתכח נזקא ולבתר
דהכן ניעול למערתא לא ליעול נזקא לגבנא לן עאלו למערתא א"ר יהודה נפלוג ליליא
לתלת משמרות דהוי ליליא כל חד וחד מנן ליקום על קיומיה בהני תלת סטרי ליליא
ג איתן תהלים פט — ולא ג נדמוך · פתח ר' יהודה ואמר משכיל לאיתן האזרחי האי תושבחתא אברהם אבינו
אמרה בשעתא דאשתדל בפולחנא דקב"ה ועביד חסד עם בני עלמא דישתמודעון כלא
לקב"ה דקב"ה שליט על ארעא · ואקרי איתן · בגין דאתקף בתקיפו ביה בקב"ה:
חסדי יי' עולם אשירה וכי מסטרא דחסידים אתיין לזמרא אלא הכא אתכליל סטרא
דשמאלא בימינא וע"ד קב"ה נסי לאברהם ובחין ליה והא אתמר דיצחק בר תלתין ושבע
ד וירא קיט ע"ב — שנין הוה בההוא זמנא ד מאי נסה את אברהם נסה את יצחק מבעי ליה אלא נסה את
אברהם דישתכח בדינא ולאתכללא בדינא דישתכח שלים כדקא יאות וע"ד חסדי יי' עולם
אשירה . ד"א חסדי ה' עולם אשירה אינון חסדים דקב"ה עביד עם עלמא · לדור ודור
אודיע אמונתך בפי טיבו וקשוט דעביד עם כלא לדור ודור אודיע אמונתך דא מהימנותא
דקב"ה דאודע אברהם בעלמא ואדכר ליה בפומא דכל בריין ועל דא אודיע אמונתך בפי
וקב"ה אודע ליה לאברהם רזא דמהימנותא וכד ידע רזא דמהימנותא ידע דאיהו עקרא
שם — וקיומא דעלמא דבגיניה אתברי עלמא ואתקיים הה"ד כי אמרתי עולם חסד יבנה וגו'
דכד ברא קב"ה עלמא חמא דלא יכיל למיקם עד דאושיט ימינא עליה ואתקיים ואי לאו
דאושיט ימינא עליה לא אתקיים בגין דעלמא דא בדינא אתברי והא אוקימנא ואתמר
ה בשני פני' יש ביאורו של בראשית — בראשית ורזא כללא הדא ה תרין גוונין הכא בראשית אע"ג דאמרן בירותא מתתא לעילא
ראשית הכי נמי מעילא לתתא וקאמרינן ב' ראשית כדקאמרינן בית קדש הקדשים דהאי
אתייהיבת (נ"א איהי בית) לההוא ראשית ומנה כלילא איהי כחדא ובהאי בי"ת אתברי
עלמא דא ולא אתקיי' אלא בימינא והא אוקמוה בהבראם באברהם כתיב ובגין כך אמרתי
עולם חסד יבנה ובנינא קדמאה דעלמא (ההוא עולם) ההוא נהורא דיומא קדמאה הוה
ביה קיימא ולבתר ביומא תניינא בשמאלא ובהנהו אתקן שמים וכתיב שמים תכין אמונתך
בהם · ד"א שמים תכין אמונתך בהם שמים באינון חסדים אתקנו ורזא דאמונה אתקנת
בהו דלית תקונהא אלא מגו שמי'·כרתי ברית לבחירי דא הוא רזא דמהימנות'·ד"א דא איהו

צדיק

צדיק דמניה נפקין ברכאן לכלהו תתאי וכל (איון) חיוון קדישן כלהו אתברכאן מן ההוא
נגידו דנגיד לתתאי ובגין כך כתיב כרתי ברית לבחירי · נשבעתי לדוד עבדי דא רזא
דמהימנותא דאיהו קיימא תדיר בצדיק דא קיומא דעלמא דלא יתעדרון לעלמין בר בזמנא
דגלותא דנגידו דברכאן אתמנעו ורזא דמהימנותא לא אשתלים וכל חדוון אתמנעו וכד
עייל ליליא מההוא זמנא חדוון לא עאלו קמי מלכא ואע"ג דחדוון לא אתערו אבל לבר
קיימי וזמרי שירתא וכד אתפליג ליליא ואתערותא סלקא מתתא לעילא כדין קב"ה
אתער כל חילי שמיא לגביה ובטש ברקיעא ואזדעזען עלאי ותתאי ולית נייחא קמיה בר
בזמנא דמתערי לתתא באורייתא כדין קב"ה וכל אינון נשמתין דצדיקיא (דעמיה)
כלהו צייתין וחדיין לההוא קלא וכדין נייחא (ס"א קמיה ואתי נייחא לכלהו נשמתין
דצדיקייא עמיה) (קמיה אשתכח) בגין דמיומא דאתחריב מקדשא לתתא אומי קב"ה דלא
ייעול בגו ירושלם דלעילא עד דיעלון ישראל לירושלם דלתתא דכתיב בקרבך קדוש ולא הושע יא
אבוא בעיר והא אוקמוה חברייא · וכל אינון מזמרי קיימי לבר ואמרי שירתא א בתלת א בג' משמרות הלילה ויקבל
פלגי ליליא וכלהו משבחן בתושבחתן ידיעאן וכלהו חילי שמיא כלהו מתערי בליליא קנו א
וישראל ביממא וקדושה לא מקדשי לעילא עד דמקדשי ישראל לתתא וכדין כל חילי
שמיא מקדשי שמא קדישא כחדא וע"ד ישראל קדישין מתקדשין מעלאי ותתאי (ס"א בגין
דקדושא דשמא דקב"ה לא סליק אלא מעילא ומתתא) כחדא כה"ד קדושים תהיו כי ויקרא יט
קדוש אני יי' אלהיכם פתח ר' יוסי ואמר על מה אדניה הטבעו האי קרא קב"ה איוב לח
א"ל בגין דכד ברא עלמא לא ברא ליה אלא על סמכין דאינון ז' סמכין דעלמא כד"א
חצבה עמודיה שבעה ואינון סמכין לא אתיידע על מה קיימין בגין דאיהו רזא עמיקא משלי ט
סתימא דכל סתימין ועלמא לא אתברי עד דנטל אבנא חדא ואיהו אבנא דאתקרי אבן
שתיה ונטל לה קב"ה וזרק לה לגו תהומא ואתנעיץ מעילא לתתא ומניה אשתיל עלמא
ואיהי נקודה אמצעיתא דעלמא ובהאי נקודה קיימא קדש הקדשים הה"ד או מי ירה איוב לח
אבן פנתה כד"א אבן בחן פנת יקרת וכתיב אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה · ישעיה כח
ת"ח האי אבן אתברי מאשא ומרוחא וממיא ואתגליד מכלהו ואתעביד אבנא חדא תהלים קיח
וקיימא על תהומי ולזמנין נבעין מניה מיא ואתמליין תהומי והאי אבנא קיימא לאת
באמצעיתא דעלמא והאי איהו אבן דקייס ואשתיל יעקב שתילו וקיומא דעלמא הה"ד
ויקח יעקב אבן וירימה מצבה · והאבן הזאת אשר שמתי מצבה וגו' וכי האי אבן שוי בראשית לא
ליה יעקב והא האי אבן (לא) אתברי בקדמיתא כד ברא קב"ה עלמא אלא דשוי לה ·
(נ"א וכי השתא שוי לה יעקב והא עד לא אתברי עלמא הוות אלא דיעקב שוי לה) קיומא
דלעילא ותתא ועל דא אשר שמתי מאי אשר שמתי דכתיב יהיה בית
אלהים דשוי מדורה דלעילא הכא · ת"ח האי אבן אית עלה שבעה עינים כד"א
על אבן אחת שבעה עינים על מה אתקריאת שתייה *דמנה (אשתיל) אשתיל זכריה ג חד
עלמא *שתייה שת יה דשוי קב"ה לה לאתברכא מנה עלמא בגין דעלמא מנה וחד
מתברכא · ות"ח בשעתא דעאל שמשא הני כרובים דקיימין בהאי דוכתא והוו יתבי
באת הוו ב אקשן גדפייהו לעילא ופרשי לון ואשתמ' קול נגונא דגדפייהו לעילא ב מכים בכנפיהם
ג וכדין שראן לנגנא אינון מלאכין דאמרי שירתא בשירותא דליליא בגין דיסליק יקריה ג ואז מתחילין לנגן
דקב"ה מתתא לעילא ומאי שירתא הוו אמרו ההוא נגונא דגדפייהו דכרובים
הנה ברכו את יי' כל עבדי יי' וגומר שאו ידיכם קדש וגומר וכדין תהלים קלד
(אינון) איהו שירתא לאינון מלאכי עלאי לזמרא · במשמרתא תניינא הני כרובים
אקשי

וסראה מקום

אקפי גדפייהו לעילא ואשתמע קול נגונא דלהון וכדין שראן לנגנא אינון מלאכין דקיימין
במשמרתא תניינא ומאי שירתא הוו אמרי בהאי שעתא נגונא דגדפייהו דכרובים
תהלים קכה הבוטחים ביי' כהר ציון וגו' וכדין (שירתא) איהו (סהוא) שירותא לאינון דקיימי בהאי
משמרה תניינא לנגנא · במשמרה תליתאה הני כרובים אקשו גדפייהו ואמרי שירתא
שם קיג ומאי היא הללויה הללו עבדי יי' וגו' יהי שם יי' מבורך וגו' ממזרח וגו' כדין אינון מלאכין
דקיימי במשמרה תליתאה כלהו אמרי שירתא וכלהו ככבי ומזלי דברקיעא פתחי שירתא
איוב לח כמה דכתי' ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים וכתי' הללוהו כל ככבי אור דהא
תהלים קמח אינון ככבי דנהורא מנגנן על נהורא (ס"א דממנן על שירתא) כד אתי צפרא וכדין נטלי
ס"א ישראל שירתא אבתרייהו *דישראל לתתא וסלקא יקריה דקב"ה מתתא ומלעילא ישראל לתתא
ביממא ומלאכי עלאי לעילא בליליא וכדין אשתלים שמא קדישא בכל סטרין והאי אבן
דקאמר כלהו מלאכי עלאי וישראל לתתא כלהו אתקפו בהאי אבן ואיהי סלקא לעילא
לאתעטרא גו אבהן ביממא · ובליליא קב"ה אתי לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן
זכאין אינון כל דקיימי בקיומייהו ומשתדלין באורייתא בליליא בגין דקב"ה וכל אינון צדיקייא
שיר ח דבגנתא דעדן שמעי קלייהו דבני נשא אינון דמשתדלי באורייתא כמה דכתיב היושבת
שמות כח בגנים וגו' · ת"ח האי אבן איהו אבן טבא ודא הוא רזא דכתיב ומלאת בו מלואת אבן
ארבעה טורי אבן ואלין אינון סדרין (דאשלמותא) דאבן טבא אשלמותא דאבן יקרה בגין
יחזקאל לו דאית (אשלמותא) אבן אחרא דכתי' והסירותי את לב האבן וגו' וכתי' ואת רוחי אתן
שם בקרבכם והאי איהי אבן בחן פנת יקרת ואוקמוה ועל רזא דא כתיב לוחות האבן דאינון
ישעיה כח לוחות אתגזרו מהכא ועל דא אקרון על שמיה דהאי אבן והאי הוא רזא דכתי' משם רועה
שמות לא אבן ישראל (ס"א הא ודאי אבן ישראל איקרי) כמה דאתמר · פתח ר' חזקיה ואמר
בראשית מט
שמות כח והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתים עשרה אלין אבני יקרין עלאין דאתקרון אבני
בראשית כח המקום כד"א ויקח מאבני המקום והא אוקמוה והאבנים על שמות בני ישראל כמה דאית
(י"ב אבנים) י"ב שבטים לתתא הכי נמי לעילא תריסר שבטין ואינון תריסר אבנין
תהלים קכב יקירין וכתיב ששם עלו שבטים שבטי יה (דא רזא) עדות לישראל דא ישראל רזא דלעילא
וכלהו להודות לשם יי' וע"ד והאבנים על שמות בני ישראל תהיינה וכמה דאית י"ב שעי
בימאמא הכי אית י"ב שעי בליליה ביומא לעילא בליליא לתתא כלא דא לקבל דא הני י"ב
א נחלקים לג' משמרות וכמה ממונים בעלי תריסין [?]תחתיה' מדרגו' מדרגו' שעי דבליליא א מתפלגי לתלת פלגאן וכמה ממני תריסין קיימי תחותייהו דרגין על
דרגין כלהו ממנן בליליא ונטלי טרפא בקדמיתא וכדין כד אתפליג ליליא קיימין תרין
(סטרין) סדרין מסטרא דא ותרין סדרין מסטרא אחרא ורוחא עלאה נפק (ס"א נשיב)
בינייהו וכדין כל אינון אלין דבגנתא דעדן כלהו פתחי שירתא וקב"ה עאל בגנתא דעדן
ד"ה א יו הה"ד אז ירננו עצי היער מלפני יי' כי בא לשפוט את הארץ כמה דכתיב ושפט
ישעיה יא בצדק דלים בגין דמשפט עאל בינייהו ואתמליא מנה ג"ע ורוחא דצפון אתער בעלמא
ומדוה אשתכח ונשיב ההוא רוחא באינון בוסמין וסלקן ריחין לעילא ומתעטרין צדיקיא
בעטרייהו ומתהנן מגו זיוא דאספקלריאה דנהרא · זכאין אינון צדיקייא דזכאן להאי
נהורא עלאה וההוא נהורא דאספקלריאה דנהרא נהיר לכל סטרין וכל חד וחד מאלין
צדיקייא נטיל חולקיה כדקא חזי ליה וההוא נטיל (ס"א והכי נהיר) כל חד וחד כפום
ב שמתביישין עובדוי דעבד בהאי עלמא (מאינון) אית מנהון ב דמתכספי מההוא נהירו דנטיל חבריה
יתיר

יתיר ונהיר והא אוקמוה. הולכיה דלילא מכד שארי ליליא למיעל כמה [א] גרדיני נמוסין מתערין ושטאן בעלמא ופתחין * סתימין ולבתר כמה זינין לזינייהו כמה דאוקימנא ודין כד אתפליג ליליא סטרא דצפון נהית (נהיר נהירו) מעילא לתתא ואחיד ביה בליליא עד תרין הולקין דליליא ולבתר בסטרא דדרום אתער עד דאתי צפרא וכד אתי צפרא כדין דרום וצפון אחידו ביה וכדין אתאן ישראל לתתא סלקין לה בצלותהון ובעותהון לעילא עד דסלקא ואתגניזת בינייהו ונטלא ברכאן מרישא (דמלכא) דכל רישין ואתברכא מההוא טלא דאתמשכא מלעילא ומההוא טלא פריש לכמה סטרין וכמה רבוון אתזנו מניה מההוא טלא ומניה עתידין לאחייא מיתייא הה"ד [ב] הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך טלא מאינון נהורין עלאין דנהרין לעילא · עד דהוו יתבי אתפליג ליליא א"ל רבי יהודה לרבי יוסי השתא רוחא דצפון אתער וליליא אתפלג והשתא עדנא דקב"ה תאיב לקלהון דצדיקיא בהאי עלמא אינון דמשתדלי באורייתא השתא קב"ה ציית (לקול מלייהו) לן מהאי אתר לא נפסוק מלי דאורייתא · פתח ואמר:

המלאך הגואל אותי מכל רע הא אתמר ואוקמוה אבל ת"ח כתיב (שמות כג) הנה אנכי שולח מלאך וגו' דא הוא מלאך דאיהו פרוקא דעלמא נטירו דבני נשא והאי דאזמין ברכאן לכל עלמא בגין דאיהו נטיל לון בקדמיתא ולבתר איהו אזמין לון בעלמא ובגין דא כתיב הנה אנכי שולח מלאך לפניך · [ג] ושלחתי לפניך מלאך והאי איהו מלאך דלזמנין דכר ולזמנין נוקבא והכי איהו דבזמנא דאיהו אזמין ברכאן לעלמא (לעילא) כדין איהו דכר ואקרי דכר כדכורא דאזמין ברכאן (לתתא) לנוקבא הכי איהו אזמין ברכאן לעלמא ובזמנא דקיימא בדינא על עלמא כדין אקרי נוקבא כנוקבא דאיהי עוברא · הכי איהו אתמלי מן דינא וכדין אקרי נוקבא ועל דא לזמנין אקרי דכורא ולזמנין אקרי נוקבא וכלא רזא חדא כגוונא דא כתיב [ד] ואת להט החרב המתהפכת מלאכין אית שלוחן בעלמא [ב] דמתהפכין לכמה גוונין לזמנין נוקבי לזמנין דכורי לזמנין דינא לזמנין רחמי וכלא בחד גוונא כגוונא דא האי מלאך בגוונין סגיאין איהו וכל גוונין דעלמא כלהו איתנהו בהאי אתר ורזא דא [ה] כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יי' וכמה דאית ביה כל אינון גוונין הכי נמי אנהיג לכל עלמא ·

תוספתא

רחימי עלאי מארי דסכלתנו אסתכלו [ג] הורמנא ידיען [ד] בקולפי דסיכתא קריבו למנדע מאן מנכון מארי דעיינין בסכלתנו וידע בשעתא דסליק ברעותא דרזא דרזין לאפקא תלת גוונין כחדא כלילן ואינון חוור וסומק וירוק תלת גוונין כחדא אשתליבאן דא עם דא מזדווגן דא עם דא מגרופיא תתאה אצטבע ונפקא מגו גוונין אלין וכל גוונין אלין אתחזון בהאי חיזו איהו לאסתכלא כעינא דבדולחא אתחזי בשעתא כגוונא דבטש בגווה הכי אתחזי לבר אלין תלת גוונין סחרן להאי וגוונא אזלא סלקא ונחתא [ה] קסטורין דקטרא קביעי בגוון (ס"א בגווה) גוונין סחרין (ס"א גוונין) כלילן כחד' סלקין לה לעיל' ביממ' ונחת' בלילי' שרג' דדליק אתחזי בלילי' ביממ' אסתתרת נהור' טמיר' במאתן וארבעין ותמני' עלמין כלהו אזלין לגווה (ס"א בגינ') מלעילי' לתת' גו תלת מא' ושתין וחמש סייפין גניז' ואתכסי' לתת' מאן דמפשפש לאשכחא

קעג ב

א שלוחי הדין הממוני' לקיים חוקות המלך ית'

ב בראשית נג

ג שרי' המושלי' אשר להם ידוע

ישעיה כו

ד נהכאת כהבטה שהם מסיגי' ומביטי' הקרבו לידע מי מהם בעלי עינים פי' בעלי ההשגחה וההשגה לידע סוד אצילות ג' קוים של חסד דין רחמי' שהם נרמזים בג' גוונים כנודע:

שמות לג

בראשית ג

ה סיכלות של קשר הנזכ' מג' קוין קשורים וקבועים בה והם ענפי הג' גוונים הנזכר:

יחזקאל א

ו מי שמפשפש ורוצה להשיג מהות סוד השכינ' אשר בה שס"ה גידים הםם שס"ה לאוין שבתורה אזי ה"א ט' להשיג דבר מה אם לא שישבר הת"לם קליפות חיצונות מעולם העבים שהם ככנפי קליפות נסתרים ונשתכנו והו אז' יפתח שער שלא להשיג מה שאפשר להשיג:

לאשכחא לה יתבר גדפין קליפין טמירין ויפתח תרעין מאן דזכי למיחמי יחמי גו ידיעה
א מי שאינו זוכה להשיג וסכלתנו כמאן דחמי בתר כותלא בר מן משה נביאה מהימנא עלאה דהוה חמי ליה
אזי דומין אותו לאוז עינא בעינא לעילא באתר דלא אתיידע [א] מאן דלא זכי דחו ליה לבר כמה [ב] חבילי
טהירין אזדמנו לגביה אזדמנן נפקי עליה ואפקו ליה דלא יסתכל בענוגא דמלכא
במדבר ד ווי לון לאינון חייבין דעלמא דלא זכאן לאסתכלא כד"א [פ]ולא יבאו לראות כבלע
ב פלוני הדין בבעול' מוכניס את הקדש וגו'. אמר ר' יהודה מסתכל הוינא וכא מגו זהירין אלין מסתכלן נשמתהון
לאחוז בו ולענבו דלדיקייא [ג] כד אתדבקו בהאי אתר מגו זהירין אלין מסתכלין נשמתהון דלדיקיא אינון
ג בשם' משיגי' גוונין סלקין ואתכלילן כחדא זכאה איהו מאן דידע לאכללא וליחדא כלהו כחדא
במקום זה לאתקנא כלא באתר דאצטריך לעילא לעילא וכדין אתנטיר בר נש בהאי עלמא
תהלים נט ובעלמא דאתי (ע"כ). **פתח** רבי יוסי ואמר [פ]ועז מלך משפט אהב אתה כוננת
מישרים וגו' ועז מלך משפט אהב דא קב"ה. ועז מלך תוקפא דאתקף קב"ה לאו איהו
משלי כט אלא במשפט דהא במשפט אתקיים ארעא כד"א [פ]מלך במשפט יעמיד ארץ ובגין כך
ועז מלך משפט אהב ולא (אתקף) אתתקנת כנסת ישראל אלא במשפט בגין דמתמן
אתזנת וכל ברכאן דנטלא מתמן נטלא ובגין כך ועז מלך משפט אהב כל תאיבו וכל
זהב ה בס"א רחימו דילה לקביל משפט אתה כוננת משרים רזא *דתרין כרובים לתתא דאינון
תהלים קלה תקונא ויישובא דעלמא וכא אתמר. רבי (יצחק) חזקיה פתח ואמר [פ]הללויה הללו עבדי
יי' הללו את שם יי' האי קרא אית לאסתכלא ביה כיון דאמר הללויה אמאי הללו עבדי
יי' ולבתר הללו את שם יי' אלא הכי תנינן מאן דמשבח (לאדם) לאחרא אצטריך
לשבחא ליה כפום יקריה וכפום יקריה הכי אצטריך שבחיה ותנינן מאן דמשבח לאחרא
בשבחא דלית ביה הוא גלי (גנותא ושבח) גנותיה ולבי לגלאה ליה ועל דא מאן דעביד
ד כוח גורם שבחי' יגמיבו מאחר שבוח משבחו הספדא על בר נש אצטריך כפום יקריה ולא יתיר דמגו שבחיה אתי [ד] לגנותיה ובכלא
שבחא אצטריך כפום יקריה. ת"ח הללויה הכא אית שבחא עלאה דמארי דכלא אתר
בדבר דלא שלטא ביה עינא למנדע ולאסתכלא (ס"א אתר) דאיהו טמירא דכל טמירין ומאן
שאין בו איהו יי"ה שמא עלאה על כלא ובג"כ הללויה שבחא ושמא כחדא כלילן כחדא והכא סתים
מלה דאמר הללויה ולא אמר מאן הללויה למאן אמרו הללו אלא כמה די"ה סתים
הכי שבחא דשבוחי סתים אינון דמשבחי לא ידענא מאן אינון והכי אצטריך למהוי כלא
סתים ברזא עלאה ולבתר דסתים ברזא עלאה גלי ואמר הללו עבדי יי' הללו את שם
יי' בגין דדא איהו אתר דלא סתים כההוא עלאה טמירא דכל טמירין דא הוא אתר
שמואל ב ו דאקרי שם כד"א [פ]אשר נקרא שם שם ה' קדמאה סתים דלא (ס"א דא) גליא (תנייכא)
סתים וגליא ובגין דקיימא באתגלייא אמר אינון דקא משבחי לההוא אתר מאן אינון
וקאמר דאינון עבדי יי' דאתחזון לשבחא לאתר דא. יהי שם יי' מבורך מאי שנא
דקאמר יהי אלא יהי רזא דאשכותא מההוא אתר עלאה דאיהו סתים דקאמרן איהו
י"ה עד רזא דברית דאיהו יו"ד תתאה כגוונא דיו"ד עלאה שירותא כסופא ובגין כך יהי
רזא דאשכותא מטמירא דכל טמירין עד דרגא תתאה ובמלה דא אתקיים כל עובדא
יז ג דבראשית כד"א *יה"י רקיע יה"י מאורות יה"י אור בכל אינון עובדין דלעילא כתיב יהי
בכל אינון עובדין דלתתא לא כתיב יה"י בגין דרזא דא דאיהו (ס"א אשכותא) מרזא
עלאה סתימין דכל סתימין לא אתקיים אלא במלין עלאי דלעילא ולא אתמר באינון
מלין

מלין תתאין דלתתא ובדא מתברך שמא קדישא בכלא ועל דא כתיב יהי שם יי' מבורך
וגו' ממזרח שמש עד מבואו דא אתר עלאה דקא נהיר מניה שמשא ונהיר לכלא ודא
הוא אתר דרישא עלאה סתימאה · ועד מבואו דא הוא אתר קברא דאתקבר ביה
מהימנותא כדקא חזי ומתמן נפקן ברכאן לכלא ועלמא מהכא אתזן כמה דאתמר ובגין
כך קיימא האי אתר לאתזנא מעילא ולאתברכא מתמן · וכלא קיימא באתערותא דלתתא
דמתערי אינון עבדי יי' כד מברכי שמא קדישא כדקאמרן ובגין כך דאיהו באתגלייא
כתיב הללו עבדי יי' הללו את שם יי' · אדהכי הוה נהיר צפרא נפקו מן מערתא ובההוא
ליליא לא דמיכו אזלו בארחא כד נפקו מאינון טורין יתבו וצלו צלותא מטו לחד כפר ויתבו
תמן כל ההוא יומא בההוא ליליא כמו עד דהוה פלגות ליליא קמו לאתעסקא באורייתא ·
פתח ר' יהודה ואמר · **ויברכם** ביום ההוא לאמר בך יברך ישראל וגו' · ויברכם
ביום ההוא מאי ביום ההוא דהא סגי דקאמר ויברכם ותו כל לאמר כתיב חסר והכא
לאמר בוי"ו כתיב (כללא כתיב לאמר אלא בוא"ו לאמור כתיב הכא) מאי שנא אלא רזא איהו
ויברכם ביום ההוא מאי ביום ההוא רזא דדרגא דאתמנא על ברכאן לעילא · יום ההוא
יום מההוא אתר עלאה דאקרי הוא והאי יום ההוא דלית פרודא בין יום ובין הוא
ובכל אתר ביום ההוא דא (הוא) תרין דרגין (עלאין) דרגא עלאה ותתאה דאינון כחדא
ובגין כך כד בעא יעקב לברכא לבנוי דיוסף בריך לון ביחודא דלעילא ותתא כלהו
כחדא (ס"א לאמור בוא"ו דאתכליל וא"ו בינייהו ועל דא יחד לון ביחודא דלעילא כלהו
כחדא) בגין דיתקיים ברכתהון ולבתר כליל כלא כחדא ואמר בך יברך ישראל (לאמר)
מאי בך ודאי דא רזא דיחודא בקדמיתא מתתא לעילא (ס"א יום ההוא מתתא לעילא)
ולבתר נחית לאמצעיתא ולתתא · לאמור בוא"ו הא אמצעיתא ולבתר נחית לתתא בך
והכי הוא יאות כדקא חזי מתתא לעילא ומעילא לתתא · בך יברך ישראל מאי ישראל
ישראל סבא יבורך ישראל לא כתיב אלא יברך דהא ישראל נטיל ברכאן מלעילא
ולבתר איהו מברך לכלא בהאי דרגא תתאה דייקא דקאמר בך יברך ישראל לאמר
ישימך אלהים כאפרים וכמנשה אקדים ליה לאפרים בקדמיתא בגין דאפרים על שמא
(דיוסף) דישראל אקרי · מ"ל מהא דכד שבטא דאפרים נפק עד לא אשתלים זמנא
דשעבודא דמצרים דחקו שעתא ונפקו מן גלותא קמו עליהון שנאיהון וקטלו לון וכתיב
°בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה משמע דכתיב °כל בית ישראל המה ועל יחזקאל ט
דא אקדים לאפרים קדם מנשה בגין כך אפרים א מטוליה לסטר מערב ומטלנוי הוה · א סליכתו
ת"ח ברכתא דבריך לבני יוסף אמאי אקדים לון ברכאן עד לא יברך לבנוי אלא מכאן ומסעו סיס לגד מערב עי'
דחביבותא דבני בנוי חביב עליה דב"נ יתיר מבנוי ובגין כך אקדים חביבותא דבני בנוי במדבר קיט ע"ב
קודם לבנוי לברכא לון בקדמיתא · ויברכם ביום ההוא לאמר ר' יוסי פתח ואמר °יי' תהלים קטו
זכרנו יברך יברך את בית ישראל וגו' יי' זכרנו יברך אלין גוברין יברך את בית ישראל
אלין נשין בגין דדכורין בעיין לאתברכא בקדמיתא ולבתר נשין · ונשין לא מתברכן
אלא מברכתהון דדכורין דכד דכורין מתברכן כדין נשין מתברכן · ואי תימא מהא
דכתיב °וכפר בעדו ובעד ביתו דבעי לכפרא עליה בקדמיתא ולבתר על ביתיה בגין ויקרא יז
דמתברכא מניה · ת"ח דנשין לא מתברכן אלא מגוברין כד אתברכן אינון בקדמיתא
ומהאי ברכתא מתברכן אלא במאי אוקימנא יברך את בית ישראל אלא קב"ה
יהב תוספת ברכאן לדכורא דנסיב בגין דמתברכא מניה אתתא וכן בכל אתר

יהיב קב"ה תוספת ברכאן לבכורא דנסיב בגין דמתברכא (מניה אתתא וכן בכל אתר יהיב קב"ה תוספת ברכאן לבכורא דנסיב בגין דתסבך מניה נוקבא) מההוא תוספת דברכאן כיון דאנסיב ב"נ יהיב ליה תרין חולקין חד ליה וחד לנוקביה ואיהו נטיל כלא חולקיה וחולק נוקביה. ת"ח ויברכם ביום ההוא (ס"א לאמור בריך ברכאן לון ולכל דיפקון מנייהו) לבתר לאמור בוא"ו ההא אתרמיזא ברא בוכרא ᵖבני בכורי ישראל וכתיב ᵖואפרים בכורי הוא ועל דא תוספת וא"ו. ר' חזקיה פתח ᵖגלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו וגו' האי קרא אוקמוה בכמה אתר. אבל ת"ח כל אינון נשמתין דהוו מיומא דאתברי עלמא כלהו קיימי קמי קב"ה עד לא נחתו לעלמא בההוא דיוקנא ממש דאתחזון לבתר בעלמא וההוא היזו דגופא דב"נ דקאים בהאי עלמא הכי קאים לעילא ובשעתא דנשמתא דא זמינא לאחתא בעלמא ההיא נשמתא בההיא דיוקנא ממש דקיימא בהאי עלמא הכי קאים קמי קב"ה ᵃואומי לה קב"ה דיטור פקודי אורייתא ולא יעיבר על קיימין. ומ"ל דקיימין קמיה דכתיב ᵖחי יי' אשר עמדתי לפניו עמדתי ודאי והא אוקמוה ובג"כ גלמי ראו עיניך עד לא יתחזי (נ"א בעלמא) בעלמא. ועל ספרך כולם יכתבו דהא כל נשמתין בההוא דיוקנא דלהון כלהו בספרא כתיבין. ימים יצרו הא אוקמוה יצרו ודאי. ולא אחד בהם בהאי עלמא למיקם בקיומא דמאריהון כדקא חזי. ת"ח יומין דב"נ כד זכי בהאי עלמא בעובדין טבאן יומין דיליה אתברכאן לעילא מההוא אתר דאיהו מדת יומוי. פתח ואמר ᵖהודיעני יי' קצי ומדת ימי מה היא וגו' האי קרא אוקמוה אבל ת"ח קצי דא קץ הימין דאיהו מתקשר ביה בדוד. ומדת ימי מה היא דא איהו דאתמני (נ"א דאית ממנא) ממש על יומוי. א"ר יהודה הא שמענא מר' שמעון דהאי קרא אתמר על אינון יומין דאתגזרו עלוי מאדם קדמאה דאינון ע' דהא אתמר דחיין כלל לא הוו ליה אלא דיהיב ליה אדם מאינון יומין דיליה שבעין שנין ורזא דא וילון לא משמש כלום וסיהרא לא נהרת מגרמה כלל ושבעין שנין נהרין לה בכל סטרהא ואינון חיי דוד סתם ועל דא בעא דוד לקב"ה למנדע רזא דא על מה לית לה חיין לסיהרא מגרמה ולמנדע עקרא דילה. ומדת ימי מה היא דא הוא דרגא *עילאה סתימא דאיהו קיימא על כל אינון יומין דאינון חיין דילה אתר דנהיר לכלא. אדעה מה חדל אני אמר דוד אנדע על מה חדל אנא נהורא מגרמי ואתמנע מני כשאר כל אינון נהורין עלאין דאית לון חיין לכלהו ואנא על מה אנא חדל ועל מה אתמנע מני ודא הוא דבעי דוד למנדע ולא אתייהיב ליה רשותא למנדע. ת"ח כל ברכאן עלאין כלהו אתמסרו להאי דרגא לברכא לכלא ואע"ג דלית לה נהורא מגרמה כל ברכאן וכל חידו וכל טיבו כלהו קיימין בה ומנה (קיימי) נפקי ועל דא אתקריאת כוס של ברכה ואקרי ברכה ממש כמה דכתיב ᵖברכת יי' היא תעשיר ועל דא כתיב ᵖומלא ברכת יי' ים ודרום ירשה ובגין כך אית לה בכלהו שיור ומכלהו אתמליא ומכלהו אית בה ואתברכא מכל אינון

תוספתא

ᵇקל גלגלא מתגלגלא מתתא לעילא ᵍרתיכהא טורקה' אזלין ומתגלגלי קל נעימותא סלקא ונחתא אזלא ושטיא בעלמא קל שופרא נגיד בעומקי דדרגין אסחר דרג' (ס"א גלגלא) סחרנה' יתבין תרין ᵈמגרופין מימינא ומשמאלא בתרין גוונין מסתאבין דא בדא דא חוור ודא סומק ותרוייהו סחרין גלגלא לעילא אסחר לימינא חוורא סלקא ואסחר לשמאלא סומקא נחתא וגלגלא

שמות ד · ירמיה לא · תלים קלט · א הקב"ה משביעו שישמור מצות התורה ועי' מזה בפ' משפטים בסבא · מלכים א יז · תלים לט · ב קול הגלגל שמתגלגל בנעימות ממטה למעלה · י"ס"א דעלמא · ג מרכבותיה סגורי' ונעלמי' הולכים ומתגלגלי' והוא מלשון טרוקו גלי בפי' לשון סגירה · ד נתבאר לעיל והוא רמז לענין לגורות שבו נשפע השפע לעולם · משלי י · דברים לג

אינון ברכאן עלאין ואתמסרו ליה ברכאן
לברכא מנלן דא"ר יצחק יעקב בריך לבנוי
דיוסף מאתר דא דכל ברכאן אתמסרו בידי'
לברכא כד"א והיה ברכה מכאן ולהלאה
ברכאן אתמסרו בידך · ת"ח כגוונא דא אנן
מברכן ומשבחין לשמא דא וע"ד *כלילא
דאינון יומין דקאמרי כלילא · *דאמר ר'
חייא בכלילא צריכין ג' דרגין חסידים
צדיקים וישראלים (ס"א בגין דיסתלק יקרא
דקוב"ה על כולא באילין דרגין) חסידים
מסטרא דימינא צדיקים מסטרא דשמאלא
וישראל מכל אינון סטרין בגין (דיפרים)
דישראל כלילן מכלהו ועל דא אסתלק
תושבחתא דקב"ה מכלא וכן בכל אתר
דישראל משבחן ליה לקב"ה מתתא אסתלק
יקריה בכלא ·

וגלגלא אסחר תדיר ולא שכיך תרין *צפרין קסב ב
סלקין דקא מצפצפן חד לסטר דרום וחד
לסטר צפון · פרחין באוירא צפצופא וקל
נעימו דגלגל' מתחברן כחדא כדין מזמור ראשית יב / הלים צב
שיר ליום השבת וכל ברכאן נגדין בלחישו
בדא נעימו (מקול) מגו רחימו דקול שופר' (נ"א בליליא)
לקבלא אינון ברכאן נחתין מלעילא לתתא (נ"א קאמר)
ואתגניזו כחדא בגו *עומקא דבירא נביעו שמות סג ב
דבירא דלא פסקא בלחישו עד דאתמליא
ההוא גלגלא סחרא אינון תרין מגרופין
סחרן חד דימינא · קרא בחיל ואמר זהירו
זהרין דסלקא ונחתא תרי אלפי עלמי"ן
אזדהרו עלמא דאמלעיתא בגווייכו אזדהר
בזהרא דמארך כל אינון מארי דעיינין
אסתכלו ופקחו עיניכון ותזכון להאי נהירו
להאי עדונא אלין אינון ברכאן דנגדי מלעילא
מאן דזכי גלגלא סלקא אסחר לימינ' ואנגיד

ואמשיך לההוא דזכי ואתעדן מאלין ברכאן עלאין דזהרן זכאין אינון דזכאן בהו וכד לא
זכי גלגלא אסחר וההוא מגרופא דלסטר שמאלא אסחר ונחת לתתא ואמשיך דינא על
האי דלא זכי וקלא נפקא ווי לאינון חייבין דלא זכו מההוא סטרא נפיק אשא דשלהובא
דדליק דשארי על רישיהון דחייביא זכאין אינון כל אינון דאזלו בארח קשוט בהאי עלמא
למזכי לההוא נהורא עלאה ברכאן דלאלאן כד"א והשביע בצחצחות נפשך : (ע"כ) ישעיה נח

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו וגו' רבי אבא פתח ואמר פנה אל תפלת תלים קב
הערער ולא בזה את תפלתם האי קרא אוקמוה ואקשו ביה חברייא (אלא
הא אית ביה [א] סתר קורדיטא) פנה הקשיב מבעי ליה או שמע מאי פנה אלא כל צלותין
דעלמא צלותין וצלותא דיחיד לא עאל קמי מלכא קדישא אלא בחילא תקיפא דעד לא
עאלת ההיא צלותא לאתעטרא בדוכתה אשגח בה קב"ה ואסתכי בה ואסתכי בחובוי
ובזכותיה דההוא ב"נ מה דלא עביד כן בצלותא דסגיאין דצלותא דסגיאין כמה אינון
צלותין דלא (מבני) מן זכאין אינון ועאלין כלהו קמי קב"ה ולא אשגח בחובייהו בג"כ פנה
אל תפלת הערער מהפך ואסתכי בה (בזכותיה) ואסתכי בה במה רעותא אתעביד ומאן
ההוא ב"נ דצלי צלותא דא ומאן אינון עובדוי בג"כ ליבעי ליה לב"נ דיצלי צלותא בצבורא מאי
טעמא בגין דלא בזה את תפלתם אע"ג דלאו כלהו בכוונה ורעותא דלבא · ד"א פנה
אל תפלת הערער דא יחידאי דאתכליל בסגיאין ומאן הוא יחידאי דאתכליל בסגיאין הוי
אימא דא יעקב דאיהו כליל בתרין סטרין וקרא לבנוי וצלי צלותיה עלייהו מאן צלותא
דיתקבלון בשלימו לעילא צלותא דלא ישתצון בגלותא בהאי שעתא דיעקב קרא לון אסתלק
מניה שכינתא והא אוקמוה · ות"ח בשעתא דיעקב הוה קארי לבנוי אזדמנו אברהם
ויצחק תמן ושכינתא על גבייהו ושכינתא הוה חדי ביה ביעקב לאתחברא באבהן
לאתקשרא

א כס מיני מאכלים מצויירי' בדפוס וכן ענין במלבושים מרוקמים שיש להם ציורין הרכב אף כן כאן יש לזה הפסוק ציורים הרכב לפרש מחמת כמה ספקות שבו כמבואר (פי' אחר מלבד קופייטס)

(א שסילק שכינה ממנו ע"י העונות) לאתקשרא עם נפשייהו כחד למהוי רתיכא · בשעתא דפתח יעקב ואמר האספו ואגידה
לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים באחריה דא שכינתא כביכול יהב עליהו ביה
(דברים ו א) ואסתלק ולבתר אהדרו לה בנוי ביחודא דמילייהו ופתחו ואמרו שמע ישראל וגו' בההיא
שעתא קאים לה יעקב ואמר בשכמ"לו ואתיישבת שכינתא בדוכתה · ויקרא יעקב מאי
קריאה הכא אלא קריאה לקיימא דוכתייהו לקיימא לון לעילא ותתא · ת"ח בכל אתר
(במדבר יג) קריאה בהאי גוונא דכתיב ויקרא משה להושע בן נון יהושע לקיימא דוכתיה באתר
(בראשית כה) דאצטריך ולקשרא ליה וכן ויקרא שמו יעקב וכתיב ויקרא לו אל אלהי ישראל קב"ה
(שם לג / יונה ג) קיים ליה לאתר דא בשמא דא קריאה לקיומא קא אתיא · אי תימא ויקראו אל אלהים
(שם ב) קראתי מצרה לי אל יי' הכי הוא ודאי לקשרא ולקיימא קיומא לעילא ומאן איהו סדורא
דשבחיה דמאריה וכל אינון מלין דבעאן קמי מאריה קיומא יהיב ליה למאריה דאחזי
דביה תליא כלא ולא באתר אחרא הא כלא קיים קיומא · כה"ג ויקרא יעקב אל בניו
קיים לון בקיומא שלים כגוונא דא ויקרא אל משה אתקיים בקיומיה · אמר רבי יצחק
(בשם ס' זרע ברך מאן דאסתלק מאיתתיה לעיל' אתקשר ומאן דאית ליה איתתו אתקשר לעילא ותתא) א' דויקרא אמאי היא זעירא א"ל אתקיים משה בשלימו ולא בכלא דהא אסתלק
מאתתיה · בספרי קדמאי אמרי לשבחא ואנן הכי תנינן *מאי דאסתלק לעילא יתקשר
לעילא ולתתא וכדין איהו שלים · תו אל"ף זעירא מאתר זעירא הוה זעירא דאיהו רב
באתחברותיה לעילא (נ"א לעילא ותתא וכדין שלים) · ויאמר מאי ויאמר הא אוקמוה
(נ"א כמה דאת אמר ויאמר בלבו) ואמרת בלבבך אמירה בחשאי · האספו אספו מבעי
(תלים נ) ליה כד"א אספו לי חסידי אלא *קיים לון האספו מאתר דלעיל' הוא האספו בקשור' שלים
(ס"א קיים לון) ביחודא חד · ואגידה לכם מאי ואגידה רזא דחכמתא איהו · רבי יוסי שאיל לר"ש א"ל
ואגידה הו ויגד או ויגידו וכן כלהו דתנינן דרזא דחכמתא איהו · אמאי במלה דא (בכולהו)
איהו רזא דחכמתא · א"ל בגין דאיהו מלה דאתיא בגימ"ל דל"ת בלא פרודא והאי איהו
רזא דחכמתא מלה דאתיא בשלימו ברזא דאתוון הכי הוא כד אינון בחכמתא אבל דל"ת
בלא גימ"ל לאו הוא שלימו וכן גימ"ל בלא דל"ת דהא דא בדא אתקשרו בלא פרודא ומאן
דאפריש לון גרים לגרמיה מותא ורזא דא חובא דאדם בג"כ הוא מלה דרזא דחכמתא
אע"ג דאית יו"ד לזמנין בין גימ"ל לדל"ת לאו הוי פרודא וכלא קשורא חדא וע"ד מלה דא
הכי הוא ודאי · ואגידה לכם רזא דחכמתא בעא לגלאה סופא דכל עובדיהון דישראל ואי
תימא דלא גלי מאי דבעא לגלאה א"ה אמאי כתיב באורייתא מלה דיעקב שלימא
ואתפגים לבתר ולא אשתלים מלה אלא ודאי אשתלים כל מה דאצטריך לגלאה גלי
וסתים אמר מלה וגלי לבר וסתים לגו ומלה דאורייתא לא אתפגים לעלמין וכלא הוא
סתים ביה באורייתא בגין דאורייתא הוא שלימו דכלא שלימו דלעילא ותתא ולא אית
מלה או את באורייתא פגימו ויעקב כל מה דאצטריך ליה למימר אמר אבל גלי וסתים
ולא פגים מכל מה דבעא אפילו אות אחת · רבי יהודה ור' יוסי הוו יתבי יומא חד
אפתחא דלוד אמר רבי יוסי לרבי יהודה הא דחמינן דיעקב בריך לבנוי חמינן
ממה דכתיב ויברך אותם אבל אן ברכתא דלהון · א"ל כלא ברכאן אינון דבריך
להו כגון יהודה אתה יודוך אחיך · דן ידין עמו · מאשר שמנה לחמו וכן
כלהו · אבל מה דבעי לגלי לון לא גלי דבעא לגלאה להו את הקץ והא
אוקמוה דאית קץ לימינא ואית קץ לשמאלא ובעא לגלאה לון את הקץ בגין לאסתמרא

ולאתדכאה

ולאתדכאה מעלמא ומאן דגלי לון אתידע ואתגלי עד דעאלו לארעא קדישא אבל מלין
אחרנין לאו אינון באתגלייא וסתימין אינון באורייתא בהאי פרשתא דיעקב ובאינון
ברכאן · פתח ואמר · **ראובן** בכרי אתה כחי וראשית אוני מאי קא חמא יעקב
למפתח בראובן ליפתח ביהודה דאיהו קדמאה לכל משיריין ואיהו מלכא וחמינן דלא
ברכיה וסליק ברכאן מניה עד דאתא משה וצלי צלותא עליה כד"א יחי ראובן ואל דברים לג
ימות אבל ודאי ברכיה וסלקא הוות ברכתא לאתריה · לבר נש דהוה ליה בר כד מטא
זמניה לאסתלקא מעלמא אתא מלכא עליה אמר הא כל ממונא דילי ליהוי בידא
דמלכא נטיר לברא · כד חמי מלכא דברי אתחזי יהיב ליה · כך יעקב אמר ראובן
בכרי אתה רחימא דמעיי אנת אבל ברכאן דילך יסתלקון בידא דמלכא קדישא עד
דיחמי בך · בגין דאזלת לקבל אפך וגו' כתרגומו : **ראובן** בכורי אתה וגומר · רבי
אלעזר פתח ואמר ויאמר אלי הנבא אל הרוח וגומר כמה אטימין אינון בני נשא דלא יחזקאל לז
ידעין ולא משגיחין ביקרא דמלכא דהא אורייתא אכריז עלייהו בכל יומא ולית מאן
דליית אודניה לקבליה האי קרא קשיא כיון דכתיב הנבא אל הרוח אמאי זמנא אחרא
הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח אלא מכאן אוליפנא רזא דחכמתא תרין קיימין הכא
חד לאתערא מתתא לעילא דאי לא מתערין לתתא לא מתערין לעילא ובאתערותא
דלתתא אתער לעילא הנבא אל הרוח מתתא לעילא הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח
מעילא לתתא דהא אפילו לעילא באתערותא דלתתא נקיט הוה עלאה מעלאה מניה
כגון האי קרא כה אמר יי' [א] מארבע רוחות באי הרוח מארבע רוחות דא דרום שם
ומזרח וצפון ומערב ורוח אתיא ממערב באתחברותא דאלין אחרנין כד"א כרוה נדיבי במדבר כא
העם וגומר ומהכא נפקין רוחין ונשמתין לבני עלמא לאצטיירא בהו · ופחי · כד"א
ויפח באפיו נשמת חיים · תא חזי נקיט מהאי גיסא ויהיב בגיסא אחרא ועל דא כל בראשית ב קהלת א
הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אמאי איננו מלא בגין דנקיט ויהיב אעיל
ואפיק · רבי אלעזר שאיל שאלתא לר"ש אמר הואיל וקב"ה גלי קמיה דבני נשא ימותון א תולדות קלט א במדרש
אמאי נחית נשמתין לעלמא ואמאי אצטריך ליה א"ל שאילתא דא קמייהו דרבנן שאילו הנעלם שמות יג
כמה וכמה ואוקמוה אבל קב"ה יהיב נשמתין דנחתין להאי עלמא לאשתמודעא יקריה ג נשא קל ב
ונקיט לון לבתר אי הכי אמאי נחתו אלא רזא דא הכי הוא · פתח ואמר *שתה מים משלי ה
מבורך ונוזלים מתוך בארך הא אוקימנא בור אתר דלא נביע מגרמיה ואימתי נבעין הני שם
מיא בשעתא דאשתלים נשמתא בהאי עלמא כד סלקא להוות אתר דאתקשר ביה כדין
הוא שלים מכל סטרין מתתא ומעילא *וכד נשמתא סלקא כדין אתער תיאובתא ס"א ומכל סטרין :
דנוקבא לגבי דכורא וכדין נבעין מיא מתתא לעילא ובור אתעביד באר מיין נביען וכדין
אתחברותא *ויחודא ותיאובת' ורעוא אשתכח (להא) דהא בנשמתא דצדיקא אשתלים ההוא נ"א ויסודא
אתר ואתער חביבותא ורעותא לעילא ואתחבר כחד · ראובן בכרי אתה הכי הוא ודאי טפה
קדמאה דיעקב הוה ורעותיה באתר אחרא הוה כמה דאתמר · תא חזי ראובן וכלהו שבטין
תריס' כלהו אתאחדן בשכינת' וכד חמא יעקב לשכינת' על גבי' קרא לבנוי תריסר לאתחבר'
בה · ותא חזי ערסא שלימתא לא אשתכח מן יומא דאתברי עלמא כההיא שעתא דבעא

יעקב

יעקב לאסתלקא מעלמא אברהם מימיניה יצחק משמאליה יעקב הוה שכיב בינייהו
שכינתא קמיה כיון דחמא יעקב כך קרא לבנוי ואחיד לון סחרניה דשכינתא וסדר לון
בסדורא שלים · מ"ל דסדר לון סחרניה דשכינתא דכתיב האספו וכדין אשתכח תמן
ד"ה א כט שלימו דכלא וכמה רתיכין עלאין סחרנייהו · פתחי ואמרי °לך יי' הגדולה והגבורה
וגו' כדין אתכניש שמשא לגביה דסיהרא ואתקריב מזרח במערב הה"ד ויאסוף רגליו
אל המטה ואתנהיר סיהרא ואשתכח בשלימו וכדין ודאי תנינן יעקב אבינו לא מית
ס"א סדורא כיון דחמא יעקב *סטרא שלים מה דלא אשתכח הכי לבר נש אחרא חדי ושבח ליה
לקב"ה ופתח ובריך לבנוי כל חד וחד כדקא יאות ליה · ר' יוסי ור' ייסא הוו אזלי
בארחא אמר ר' ייסא הא ודאי תנינן כל בנוי דיעקב אתקנו בסדורא שלים ואתברכו
א בראשית מז ב ולקמן רמו א כל חד וחד כדקא יאות ליה מאי קא נימא בהאי קרא דכתיב [א] מאשר שמנה לחמו
וגו' א"ל לא ידענא בגין דלא שמענא ביה מבוצינא קדישא אלא אנת ואנא ניזיל לגבי
בוצינא קדישא אזלי כד מטו לגבי דרבי שמעון אמרו מלה ושאילו שאילתא אמר לון
שופטים ה ודאי רזא דחכמתא הוא פתח ואמר °אשר ישב לחוף ימים ועל מפרציו ישכון אמאי
יתיב תמן אלא מאן דיתיב בשפתא דימא אשתמש בתפנוקי עלמא (והכא אשר דא
ס"א דצדק פתחא עלאה *דלדיק כד אתברכא לארקא ברכאן בעלמא ס"א והכא סמך להאי קרא
מאשר לפתחא עילאה דמתמן אתרקו ברכאן לעלמא) והאי פתחא אשתמודע תדיר
לברכאן דעלמא ואקרי אשר ודא הוא עמודא מאינון דקאים עלמא עלייהו והוא אתר
דאקרי לחם עוני מההוא אתר אתקין (ההוא) הה"ד מאשר שמנה לחמו מה דהוה לחמא
דמסכנא אתהדר לחם (עוני) פנג (שמנה) בגין דאריק וארמי ביה ברכאן ותפנוקין
וסופא דקרא אוכח והוא יתן מעדני מלך מאן מלך דא כנסת ישראל דמנה אתזן
בתפנוקי עלמא ודא יהיב להאי מלך כל ברכאן כל חידו וכל טיבו הוא יהיב ומנה נפקי
אמרו אי לא אתינא לעלמא אלא למנדע דא טב לן · ראובן בוכרא דיעקב הוה אמר
רבי חייא ליה הוה אתחזי כלא ואתעבר מיניה כולא ואתיהיב מלכו ליהודה בכירותא
ליוסף כהונתא ללוי הה"ד פחז כמים אל תותר לא תשתאר בהו · ומה דאמר כחי וראשית
אוני הכא ברכיה ופקדיה לקב"ה · לרחימא דמלכא (דבעא מן מלכא למעבד ביה
טיבו נ"א דהוה ליה ברא והוי בעי דמלכא יעביד ליה טיבו) יומא חד אעבר בריה
בשוקא אמר למלכא דא הוא ברי ודאי רחימא דנפשאי שמע מלכא וידע דהא שאיל
על בריה כך יעקב אמר ראובן בכורי אתה כחי וגו' הכא פקדיה למלכא · פחז כמים אל
ב שיופגע לו תותר הכא אמר מה [ב] דאערע ליה דלא אשתאר (ליה) בארעא ושדי ליה לבר מארעא
לקבל דא חד ממנא (בתחומא) מסטרא דמסכנא לעילא די ממנא תחות ידא דמיכאל ואמרי
לה תחות ידא דגבריאל ומיכאל הוא רישא בכל אתר מסטרא דחס"ד וגבריאל מסטרא
הושע יב דשמאלא דגבורה °ויהודה עוד רד עם אל סטר גבורה בי דינא אקרי וסמיך ליה
ראובן אע"ג דמלכו הוה דיהודה ראובן סמוך לקבליה הוה · אר"ש זמינין אינון
בני ראובן לאגחא תרין קרבין בגו ארעא · ת"ח כתיב כחי בגלותא דמצרים וראשית
ג לעיל קיז א אוני דאינון [ג] הוו קדמאין לגבי אחוהון לקרבא · יתר שאת לגלותא דאשור דמתמן
גלו בני גד ובני ראובן קדמאי מכלהו וסבלי כמה בישין וכמה עונשין סבלו ולא תבו
עד כען · ויתר עז לזמנא דמלכא משיחא יתער בעלמא אינון יפקון ויגחון קרבין
בעלמא ויגלחון ויתקפון על עממיא ובני עלמא ידחלון מנייהו וירתתון קמייהו

ויהשיבו

ויהבינו לאתגברא במלכותא ולא ישתארון ביה הה"ד פחז כמים אל תותר מ"ט לא
ישתארון ביה ואפילו בסטרא חד דעלמא בגין כי עלית משכבי אביך דזמינין לאעלא
ולאגחא קרבין בגו ארעא קדישא · משכבי אביך דייקא זו ירושלם · ת"ח בארבע סטרי
עלמא אתבדרו בני ראובן בגלותא לקבליהון דכל ישראל דאתגלו בגלותא ארבע זמנין
בארבע סטרי עלמא הה"ד כמי חד וראשית אוני תרי יתר שאת תלת ויתר עז ארבעה
כגוונא דא זמינין אינון לאגחא קרבא בארבע סטרי עלמא ולמשלט בקרבייהו על כלא
ויגלחון עממין סגיאין וישלטון עלייהו · **פחז** כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך
הכא אתרמיז על ברכורא קדמאה דהוה ליה ליעקב בההיא טפה קדמאה ברחל דאלמלא
ברכורא דהכיא טפה הוה בההיא אשתאר ראובן בכולא אבל פחז כמים אל תותר כי
עלית משכבי אביך עלית בברכורא אחרא אז חללת וגו' · דבר אחר פחז כמים אל תותר
דהא כד יגחון קרבא בני ראובן בעלמא ויגלחון עממין סגיאין לא ישתארון במלכותא
מ"ט כי עלית משכבי דזמינין לאגחא קרבא בארעא קדישא דיקא דכתיב כי עלית משכבי
אביך (ס"א דא ירושלים משכבי) משכב מבעי ליה אלא אביך דא ישראל סבא · משכבי
אביך ולא משכב בגין דהא בתרי זמני אתבני ירושלם ותליתאה לזמנא דמלכא משיחא
ועל דא משכבי אביך והכא אתגלייא ברכה ומאי דהוה בההוא זמנא ומאי דהוה כד
עאלו ישראל לארעא ומה דיהא בזמנא דמלכא משיחא בעובדא דראובן ·

שמעון ולוי אחים אמר ר' יצחק הכא אחיד לון בסטרא שמאלא דשכינתא דחמא
עובדין דדינא קשיא דלא יכיל עלמא למסבל אמר ר' יוסי ברכתא דלהון אן
היא אמר רבי יצחק שמעון לא אתחזי לבתר דחמא ליה כמה עובדין בישין ולוי דאתי
מסטרא דדינא קשיא וברכתא לא תליא ביה ואפילו כד אתא משה לא תלי ברכתיה
ביה דכתיב [ט]ברך יי' חילו ופועל ידיו תרצה בקב"ה תלייא · ת"ח כתיב [ט]זה הים גדול דברים לג / תהלים קד
ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות · זה הים גדול דא שכינתא
דקיימא עליה דיעקב כד בעא לאסתלקא מעלמא ורחב ידים דהא כל עלמא אמלי
ואשתלים ואתמלא תמן · שם רמש ואין מספר · דכמה מלאכי עלאי וקדישאי אשתכחו
תמן · חיות קטנות עם גדולות אלין אינון י"ב שבטין בנוי דיעקב דאשתכחו בהון בשלימו
חד אילה וחד זאב וחד ארי וחד טלה אמר רבי יצחק אריה חד וטלה חד חד זאב וחד
גדי וכן כלהו לאשתכחא חיות קטנות עם גדולות · רבי יהודה אמר כלהו שפיר אבל
יהודה אריה שמעון שור והא אוקמוה חברייא דהוו משגיחין דא לקבל דא מימינא
ודא משמאלא · לתורא דעובדוי בישין אמרו גלייר [א] אקונין דאריה בקופטיה ויסתכל א גורת אריה בחדר פסגור הפור בו
בדא וידחל מניה כך שמעון שור יהודה אריה שמעון לא זכה לברכאן אלא טפל ליה
משה ביהודה כתיב הכא [י]שמע יי' קול יהודה וכתיב התם [ד]כי שמע יי' כי שנואה דברים לג / בראשית כט
אנכי אמר ר' יהודה שמעון ולוי אבוהון סליק לון למשה א"ל ר' יוסי מ"ט
אבוהון סליק לון למשה א"ל אף אנן נסליק ליה לבוצינא קדישא עלאה אתו שאלו
ליה לר"ש אמר כמה חביבין מלין [ב] אטפא בידוי ובכה אמר מאן יגלי לך מהימנא ב הכה עלמו בידיו
קדישא אסתלקת בחייך על בני נשא אסתלקת במותך ואסתים דיוקנך מפתחן
דמארך אתמסרו בידך תדיר · ת"ח יעקב הוה ליה ארבע נשין ואוליד בנין מכלהו
ואסתליק

ואסתליק (נ"א ואשתליס) בגווי כד בעא יעקב לאסתלקא שכינתא קיימי עלוי בעא
לברוכי לאלין ולא יכיל מקמי שכינתא דדחיל אמר היך אעביד דהא תרווייהו מסטרא
דדינא קשיא קא אתיין אי אתקיף בשכינתא לא יכילנא דהא ארבע נשין הוו לי
ואשתלימנא בהון אלא אסלק לון למארי דביתא דהא (ביה) ביתא ברעותיה קיימא ומה
דבעי יעביד · כך יעקב אמר חולקין דנשין ובנין הא נסבית בהאי עלמא ואשתלמנא
היך אתקיף במטרוניתא יתיר אלא אסלק מלין למארי מטרוניתא והוא יעבד מה דבעי
דברים לג ולא ידחל · ת"ח מה כתיב וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים מאריה דביתא
במדבר י מאריה דמטרוניתא כמה דכתיב אישה יקימנו ואישה יפרנו דהא כלת משה כתיב
שם ז ועל דא משה בריך מאן דבעא ולא דחיל כדאוקימנא ובגין כך אמר יעקב הא חמינן
דבני אלין בסטרא דדינא קשיא (ליתיה) ייתי מאריה דביתא ויברך לון משה ודאי
שם י איש האלהים היה ורעותיה עביד בביתיה כד"א אישה יקימנו הה"ד ויאמר משה
שם קומה יי' · ואישה יפרנו הה"ד ובנחה יאמר שובה יי' ודאי רעותיה עבד מאריה
דביתא ולית דימחי בידיה כבר נש דגזר על אנתתיה ועבדא רעותיה ועל דא יעקב
אע"ג דהוה אחיד באילנא דחיי לא הוה מארי דביתא אלא לתתא משה הוא לעילא
בג"כ סליק לון למאריה דביתא · **בסודם** אל תבא נפשי וגו' רבי אבא פתח ואמר
תהלים כה סוד יי' ליראיו וגו' סוד יי' ליראיו רזא עלאה דאורייתא לא יהיב קב"ה אלא לאינון
דחלי חטאה ומאן דאינון דחלי חטאה אתגלי לון רזא עלאה דאורייתא ומאן איהו רזא
עלאה דאורייתא הוי אימא דא את קיימא קדישא דאקרי סוד יי' ברית קדש שמעון
ולוי אטרחו גרמייהו על האי סוד בהאנשי שכם דיגזרון גרמייהו ויקבלון עלן האי סוד
וקרא אסהיד במרמה · תו בעובדא דזמרי בן סלוא דפסל האי סוד ויעקב אמר בסודם
אל תבא נפשי מאי נפשי דא נפשא דעאלת ואתאחדת בברית עלאה לעילא ואקרי נפש
במדבר יו צרורא דחיי · בקהלם אל תחד כבודי · הא אוקמוה כד"א ויקהל עליהם קרח · אל תחד
כבודי · דא כבוד ישראל סתם ועל"ד לא בריך לון אבוהון בגין דסליק לון למשה · רבי
חייא אמר מהכי קראי (חסר) (ובגיני כך) (ס"א משמע) דלא אתאחיד דא בדא ואצטריך
הכי ועל"ד אית ביה כלא ולית לך דרא בעלמא דלא נחתא דינא דלהון לקטרגא בעלמא
ואסגיאו מהדרי על פתחייהו דבני נשא הא לך כלא (ס"א הא לקבל הא) ·
תהלים קד **יהודה** אתה יודוך אחיך ידך בערף אויביך וגו' ר' יוסי פתח עשה ירח למועדים וגו'
עשה ירח בגין לקדשא ביה רישי ירחין ורישי שנין ולעלמין סיהרא לא נהיר אלא
משמשא וכד שמשא שליט סיהרא לא שלטא כד אתכניש שמשא כדין סיהרא שלטא
בראשית א ולית חושבן לסיהרא אלא כד אתכניש שמשא ותרווייהו עבד קב"ה לאנהרא הה"ד ויתן
אותם אלהים ברקיע השמים להאיר על הארץ וגומר והיו לאותות אלין שבתות דכתיב
שמות לא כי אות היא ולמועדים אינון י"ט ולימים אלין רישי ירחין ולשנים אלין רישי שנין דלהוון
אומות העולם עבדין חושבן לשמשא וישראל לסיהרא ואזלא הא כי הא דאמר רבי אלעזר
ישעיה ט כתי' הרבית הגוי לו הגדלת השמחה הרבית הגוי אלין ישראל דכתיב בהו כי מי גוי גדול
דברים ד
ד"ה א יז וכתיב גוי אחד בארץ לו בגיניה הגדלת השמחה (ממש) דא סיהרא דאתרביאת בנהורא
בגיניהון דישראל אומות העולם לשמשא וישראל לסיהרא הי מנייהו עדיף ודאי סיהרא
לעילא

לעילא ושמשא דאומות העולם תחות האי סיהרא הוא והוה שמשא מהאי סיהרא
נהיר · תמי מה בין ישראל להו · ישראל אחידו בסיהרא ואשתלשלו בשמשא עלאה
ואתאחדו באתר (נ"א) *דנהירא משמשא עלאה ומתדבקן בי' דכתיב ואתם הדבקים ס"א דנהיר לשמש'
ביי' אלהיכם חיים כלכם היום · יהודה אתה וגו' · רבי שמעון אמר מלכו ליהודה דברים ד
אתקיים והיינו דאמרינן מאי דכתיב הפעם אודה את יי' בגין דאיהו רביעאה אודה את בראשית כט
יי' בגין דאיהו רגלא רביעאה לכרסיא יד"ו דא רשימא דשמא עלאה. ובמה אשתלים
בה"א (ס"א בדל"ת) והיינו ה"א בתראה דשמא קדישא · שמא קדישא שלים באתווי
וקשר דאחיד לון · על דא יודוך אחיך דמלכו לך אתחזיא לאתקיימא ודאי · ויהודה הושע יב
עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן מאן קדושים אלין קדושים עליונין דכלהו אודן לגביה
ושויה נאמן בג"כ הוא קדמאה בכולא הוא מלכא על כלא · רבי שמעון פתח ואמר כל תהלים מה
כבודה בת מלך פנימה כל כבודה דא כנסת ישראל כבודה בגין דאיהו כבוד דא על דא דא
דכר ודא נוקבא (ס"א דא נוקבא) ואתקרי כבודה · בת מלך היינו בת שבע בת קול
דאיהו קול גדול והאי מלך עלאה הוא פנימה בגין דאית מלך דלאו איהו לגו כוותיה
והאי כבודה בת מלך ממשבצות זהב לבושה בגין דאתלבשת ואתאחדת בגבורתא עלאה
והאי אוף נמי מלך אקרי ובגינה קיימא ארעא אימתי בשעתא דאתאחדת במשפט
כד"א מלך במשפט יעמיד ארץ ודא קרינן מלכו דשמיא ויהודה אתאחיד בה וירית משלי כט
מלכותא דבארעא · רבי (אבא) יהודה ורבי יצחק הוו קאזלי בארחא אמר ר' יצחק
נפתח במלי דאורייתא וניזל · פתח ר' יצחק ואמר ויגרש את האדם וישכן מקדם לג"ע בראשית ג
וגו' · האי קרא אוקמוה חברייא אבל ויגרש כב"כ דגרים לאנתתיה את האדם דייקא ·
ת"ח רזא דמלה אדם במה דחטא אתפס וגרים מותא ליה ולכל עלמא וגרים להוא
אילנא דחטא ביה תירוכין לאתרכא ביה ולאתתרכא בבנוי לעלמין הה"ד ויגרש את
האדם את דייקא כמה דכתיב ואראה את יי' אוף הכי את האדם · וישכן מקדם ישעיה ו
לג"ע וגו' האי לתתא וכמה דכרובים לעילא אית כרובים לתתא והאי אילנא אשרי
עלייהו ואת להט החרב המתהפכת אינון טפסי דשלהובי דאשא מההוא חרבא דמתלהטא ·
המתהפכת דא האי חרבא דינקא בתרין סטרין ואתהפכא מסטרא דא לסטרא אחרא ·
ד"א המתהפכת דא להט אינון טפסי דשלהובא *דקאמרן דמתהפכן לזמנין גוברין ס"א דמלכותא
ולזמנין נשין ומתהפכן מדוכתייהו לכלא וכל דא לשמור את דרך עץ החיים מאן דרך
כד"א הנותן בים דרך אמר רבי יהודה שפיר והכי הוא ודאי דגרים אדם להוא אילנא שם מג
דחטא ביה לאתרכא ואפי' שאר בני עלמא נמי כד"א ובפשעיכם שלחה אמכם אבל שם נ
שפיר קאמרת דהא מדוכתיה משמע דכתיב ויגרש את האדם בגין דדא שלימו דאדם
הוא ומההוא יומא אתפגים סיהרא עד דאתא נח ועאל בתיבותא אתו חייביא ואתפגים
עד דאתא אברהם (ואתקיימו) וקיימא בשלימו דיעקב ובנוי ואתא יהודה ואחיד ביה
ואתקף במלכותא ואחסין ליה אחסנת עלמין הוא וכל בנוי בתרוי הה"ד יהודה אתה
יודוך אחיך (ס"א בגין דדיליה מלכותא עלייהו כמה דאת אמר כי יהודה גבר באחיו · ד"ה א ה
יודוך אחיך) ודאי בשעתא דקיימו ישראל על ימא דכלהו אודו ליה ונחתו אבתריה
בימא · ידך בערף אויבך כד"א יהודה יעלה בתחלה · ישתחוו לך בני אביך שופטים א
כללא דכל אינון שאר שבטין בגין דא בני אביך ולא בני אמך בני אביך
הא כלהו שאר שבטין דאף על גב דאתפליג לתרין מלכוון כד הוו סלקין
לירושלם הוו סגדין וכרען למלכא דירושלם בגין דמלכותא דירושלם

ממלכותא קדישא (שלטא) מניה הוה · ישתחוו לך ולא כתיב וישתחוו דאי כתיב וישתחוו
ישעיה מט לאוספא לבתר עמין וישתחוו לא כתיב אלא בזמנא דייתי מלכא משיחא דכתיב ושרים
וישתחוו השתא דאמר ישתחוו לאחזאה דישראל כלהו בלהודייהו כלהו יפלחון לרישא
דגולה לרהם דבבל ולא שאר עמין : **גור** אריה יהודה בקדמיתא גור ולבתר אריה
שמות טו ורזא דמלה בקדמיתא נער ולבתר איש ייי איש מלחמה · מטרף בני עלית · מאי מטרף
מיכה ה לאכללא מלאך המות דאיהו קיימא על טרף לשיצאה בני עלמא ולא משזיב כד"א וטרף
ואין מציל (ומאו) ומההוא טרף אסתלקת שכינתא · כרע בגלותא דבבל רבץ בגלותא
דאדום · כאריה דאיהו תקיפו וכלביא דאיהו תקיפא יתיר כך ישראל תקיפין אינון ·
דבני עלמא עעכו"ם מפתין ודחקין לון ואינון קיימי בדתיהון ובנימוסיהון כאריה
עמוס ה וכלביא כך שכינתא דאע"ג דכתיב נפלה ולא תוסיף קום בתולת ישראל היא תקיפא
כאריה וכלביא בהאי נפילה מה אריה ולביא לא נפלין אלא בגין למטרף טרפא
ולשלטאה דהא מרחיק ארח טרפיה ומשעתא דארח נפל ולא קם עד דדליג על טרפיה
ואכיל לה כך שכינתא לא נפלה אלא כאריה וכלביא בגין לנקמא מעמין עעכו"ם
ישעיה סג ולדלגא עלייהו כד"א לוטה ברוב כחו · מי יקימנו הוא לא יקום לנקמא מנייהו נוקמא
איכה ב זעירא אלא מי יקימנו מי כד"א מי ירפא לך והוא איהו עלמא עלאה דביה שלטותא
איוב לח לאתקפא לכלא וכתיב מבטן מי יצא הקרח ואוקמוה : **לא** יסור שבט מיהודה וגו'
אוקמוה חבריא אבל עד כי יבא שילה בה"א בגין דשאר בו' לאחזאה הכא רזא (הכא)
דשמא קדישא י"ה באתר אחרא שלו בלא ה' באתר אחרא שלה בלא י' והכא שילה
ביו"ד ה"א רזא דשמא קדישא עלאה דשכינתא תקום בשמא (ס"א דא) די"ה ואיהו רזא
מה שחסר כאן ע' בסוף הספר די' (ס"א מ"י) כדקאמרינן : ***אסרי** לגפן עירה ולשורקה בני אתונו וגו' · רבי חייא
תהלים קכא פתח ייי' ישמרך מכל רע ישמור את נפשך כיון דאמר ייי' ישמרך מכל רע אמאי ישמור
את נפשך אלא ייי' ישמרך מכל רע בהאי עלמא ישמור את נפשך בההוא עלמא שמירה
דהאי עלמא הוא למהוי נטיר ב"נ מכמה זינין בישין מקטרגין דאזלין לקטרגא בני נשא
בעלמא ולאתדבקא בהו · בההוא עלמא מאי הוא כמה דאמרן כד נפיק ב"נ מהאי
עלמא אי איהו זכי נשמתא דיליה סלקא ואתעטרת באתריה · ואי לא כמה חבילין
טריקין אזדמנן לאגדא ליה לגיהנם ולאמסרא ליה בידא דדומה דאתמסרא לממנא
על גיהנם ותליסר אלף רבוא ממנן עמיה וכלהו אזדמנן על נפשייהו דחייביא · תא
חזי שבעה מדורין אית ביה בגיהנם ושבעה פתחין ונשמתא דחייבא עאלת וכמה
טריקין טהירין נטורי תרעי ועלייהו חד ממנא בכל תרעא ותרעא ונשמתהון דחייביא
אתמסרון לאינון ממנן על ידא דדומה כיון דאתמסרן בידייהו סתמין תרעין דאשא
דמלהטא דהא תרעין בתר תרעין הוו · תרעין כלהו פתיחין וסתימין אינון · דלבר
פתיחין דלגו סתימין · ובכל שבת ושבת כלהו פתיחין ונפקין חייביא עד אינון פתחין
דלבר ופגעין נשמתין אחרנין דמתעכבין בפתחין דלבר · כד נפק שבתא כרוזא קרי בכל
שם ט פתחא ופתחא ואמר ישובו רשעים לשאולה וגו' ת"ח נשמתין דלדיקייא קב"ה נטיר לון
דלא יתמסרון בידא דדומה דהוא ממנא הה"ד ישמר צאתך ובאך וכתיב ישמור את נפשך ·

אוסרי

אסרי לגפן עירה · מאי גפן דא כנסת ישראל כד"א °גפן ממצרים תסיע · וכתיב תהלים פ
°אשתך כגפן פוריה · אשתך כהאי גפן קדישא · א"ר יוסי האי גפן דמברכינן שם קכח
ביה בורא פרי הגפן · בורא היינו דכתיב עץ עושה פרי · פרי הגפן דא עץ פרי · עושה
פרי דכר עץ פרי דא נוקבא · בגיני כך בורא פרי הגפן דא דכר ונוקבא כחדא
(ס"א נשמתהון ז"לדיקיא אינון פרי הגפן כדאמרן בורא פרי הגפן) אסרי לגפן עירה
דא מלכא משיחא דזמין לשלטאה על כל חילי עממיא חילין די ממנן על עמין עעכו"ם
ואינון תוקפא דלהון לאתתקפא וזמין מלכא משיחא לאתגברא עלייהו בגין דהאי גפן
שליט על כל אלין כתרין תתאין דשלטי בהו עממיא עעכו"ם · האי נצח לעילא · ישראל
דאינון שרקה ישיצון ויגלחון חילין אחרנין לתתא · ועל כלהו יתגבר מלכא משיחא הה"ד
°עני ורוכב על חמור ועל עיר · עיר וחמור תרין כתרין אינון דשלטי בהו עממיא זכריה ט
עעכו"ם ואינון מסטר שמאלא סטרא דמסאבא · ומה דאמר עני וכי מלכא משיחא עני
אקרי אלא הכי אמר ר"ש בגין דלית ליה מדיליה וקרינן ליה מלך המשיח · דא הוא
סיהרא קדישא לעילא דלית לה נהורא אלא משמשא · מלכא משיחא דא ישלוט
בשלטניה יתייחד בדוכתיה וכדין הנה מלכך יבא לך סתם · אי לתתא עני הוא דהא
בסטרא דסיהרא הוא · אי לעילא עני אספקלריא דלא נהרא · לחם עני · ועם כל
דא רוכב על חמור ועל עיר תוקפא דעמין עעכו"ם לאכפייא תחותיה ויתתקף קב"ה
בדוכתיה · כבס ביין לבושו כד"א °מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וכתיב פורה ישעיה סג
דרכתי לבדי וגו' · כבס ביין דא סטר גבורה דינא קשיא למהוי על עממיא עעכו"ם ·
ובדם ענבים סותה דא אילנא לתתא בי דינא דאקרי ענבים ויינא אתמסר
(ס"א אסתמר) בדם ענבים בגין לאתלבשא בתרווייהו לתברא תחותיה כל שאר עמין
עעכו"ם ומלכין דעלמא · ר' יוסי פתח ואמר אסרי לגפן עירה · וכתיב °ובגפן שלשה בראשית מ
שריגים והוא כפורחת עלתה נצה ת"ח כמה אטימין אינון בני נשא דלא ידעין ולא
משגיחין ביקרא דמאריהון ולא מסתכלי במלי דאורייתא ולא ידעי ארחייהו במה יתפסון
דכתיב °דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו · בזמנא קדמאה הות נבואה שריא משלי ד
עלייהו דבני נשא והוו ידעין ומסתכלי למנדע ביקרא עלאה כיון דפסקא נבואה מנייהו
הוו משתמשי בבת קול · השתא פסקא נבואה ופסקא בת קול ולא משתמשי בני נשא
אלא בחלמא וחלמא דרגא תתאה הוא לבר דהא תנינן חלמא אחד משתים לנבואה ·
מאי טעמא בגין דאתייא מדרגא שתיתאה לתתא וכא אתמר · ת"ח חלמא לכלא אתחזי
בגין דחלמא מסטר שמאלא אתייא ונחית בכמה דרגין ואתחזי *חלמא אפילו לחייביא קצ"ד ב
ואפילו לעכו"ם בגין דזמנין נקטין חלמא ושמעין הני זיני בישין ומודעין לבני נשא
מנייהו דחייכן (נ"א) בבני נשא ומודיעין לון מלין כדיבין ולזמנין מלין דקשוט דשמעין
ולזמנין דאינון שלוחין לחייביא ומודעי לון מלין עלאין · האי רשע מאי כתיב ביה חמא
חלמא דקשוט דכתיב ובגפן שלשה שריגים · *מאי גפן דא כנסת ישראל דכתיב °הבט קצ"ב א
משמים וראה ופקוד גפן זאת משמים דה"ג מאתר דא אתרמי כד"א °השליך משמים תהלים פ
ארץ · ופקוד גפן זאת · גפן דהיא זאת ודאי · שלשה שריגים כד"א °שלשה עדרי איכה ב
צאן רובצים עליה · והיא כפורחת דכתיב °ותרב חכמת שלמה דאתנהיר סיהרא · עלתה בראשית כט
נצה דא ירושלם דלתתא · ד"א עלתה נצה לעילא ההוא דרגא דקיימא עלה ויניק לה כד"א מלכים א ה
אסר

אשר זרעו בו על הארץ. הבשילו אשכלותיה ענבים. לנטרא בהו יין דמנטרא. חמי כמה חמא ההוא רשע מה כתיב וכוס פרעה בידי ואקח את הענבים ואשחט אותם הכא חמא ההוא כוס תרעלה יניקא דבי דינא דנפיק מאינון ענבים דאתייהיב לפרעה ושתי ליה כמה דהוה בגיניהון דישראל. כיון דשמע יוסף דא חדי וידע מלה דקשוט בהאי חלמא בגיני כך פשר ליה חלמא לטב על דבשר ליה ליוסף בהאי. ת"ח אסרי לגפן עירה דאתכפיין תחות האי גפן כל אינון חילין תקיפין דעמין עע"ז כדאמרן בגין האי גפן אתקשר ואתכפייא ההוא חילא דלהון ואתמר. ר' שמעון אמר אית גפן ואית גפן. אית גפן קדישא עלאה. ואית גפן דאקרי גפן סדום ואית גפן נכריה בת אל נכר בגין כך כתיב גפן זאת היא דאקרי כנה זרע אמת. שורק אלו ישראל דנפקי מהאי גפן כד חבו ישראל ושבקו להאי גפן מה כתיב כי מגפן סדום גפנם וגו'. ובגין כך אית גפן ואית גפן. ר' יהודה ור' יצחק הוו אזלי בארחא א"ר יהודה לר' יצחק ניזיל בהאי חקל דהוא ארח מישר יתיר. אזלו. עד דהוו אזלי. אמר רבי יהודה כתיב לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. האי קרא רבי חזקיה חברנא אוקים ביה דאמר דינא דחייבי דגיהנם תריסר ירחין פלגא מנייהו בחמה ופלגא מנייהו בתלגא בשעתא דעאלין לנורא אינון אמרי דא הוא ודאי גיהנם עאלין לתלגא אמרי דא [א] חריפא דסיתא (דסיתוא) דקב"ה שראן ואמרין וה ולבתר אמרין ווי. ודוד אמר ויעלני מבור שאון מטיט היון ויקם וגו'. מאתר *דאמרי וה ולבתר ווי. והיכן משתלמי נפשייהו בשלג כד"א בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון. יכול אף ישראל כן ת"ל לא תירא לביתה משלג. מ"ט בגין דכל ביתה לבוש שנים. אל תקרי שנים אלא שנים כגון מילה ופריעה. ציצית ותפילין מזוזה ונר חנוכה כו'. ת"ח לא תירא לביתה משלג דא כנסת ישראל דאיהי כל ביתה לבוש שנים כמה דאמרן דכתיב חמוץ בגדים וגו'. לבושא דדינא קשיא לאתפרעא מעמין עע"ז וזמין קב"ה למלבש לבושא סומקא וחרבא סומקא ולאתפרעא מן סומקא. לבושא סומקא דכתיב חמוץ בגדים וכתיב מדוע אדום ללבושך סייפא סומקא דכתיב חרב ליי' מלאה דם. ולאתפרעא מן סומקא דכתיב כי זבח ליי' בבצרה וגו'. תו כי כל ביתה לבוש שנים דהא מסטרא דדינא קשיא קא אתייא א"ר יצחק ודאי הכי הוא אלא כל ביתה לבוש שנים מאי שנים. אלין שנים קדמוניות בגין דאיהי אתכלילת מכלהו ויניקא מכל סטרין כדכתיב כל הנחלים הולכים אל הים. עד דהוו אזלי פגעו ביה בההוא ינוקא דהוה אזיל לקפוטקיא [ב] בקסטירא דחמרא וחד סבא רכיב. אמר ההוא סבא לההוא ינוקא ברי אימא לי קראיך. אמר ליה קראי לאו חד הוא אלא חות לתתא או ארכב לקמך ואימא לך. אמר ליה לא בעינא אנא סבא ואנת רביא [ג] דאתקל גרמי בהדך. אמר ליה אי הכי אמאי שאלת קראי. אמר ליה בגין דניזיל בארחא. אמר תיפח רוחיה דההוא סבא דהוא רכיב ולא ידע מלה ואמר דלא יתקל בהדי. אתפרש מההוא סבא ואזיל ליה בארחא כד מטו ר' יהודה ור' יצחק קריבו לגבייהו שאילו ליה וסח לון עובדא. אמר ליה רבי יהודה שפיר קא עבדת זיל בהדן ויתיב הכא ונשמע מלה מפומך. אמר לון לאי אנא דלא

אכילנא

בראשית א. שם מ. דברים לב. ירמיה ב. משלי לא.

א חריפות וקירו' בחורף וגירס' הנכונה היא חריפא דסתוא.

תהלים מ. נע א. שם סח. ישעיה סג. שם. שם נד. שם. קהלת א.

ב בממלכת החמור ר"ל שנכנס בחמור וזהו ממשלתו להטותו אל הדרך כרצונו.

היה זקן א' רוכב.

ג שאשקול את עצמי עמך לילך בדרך כמו שאני זקן ואתה נער.

אילנא יומא דין · אפיקו נהמא ויהיבו ליה · אתרחיש לון ניסא ואשכחו חד נביעא דמיא
דקיק תחות אילנא שתו מנייהו ואינון שתו ויתיבו · פתח ההוא ינוקא ואמר °לדוד אל תהלים לז
תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה · לדוד אי שירתא לא קאמר אי תפלה לא קאמר ·
אלא בכל אתר לדוד סתם רוח הקדש אמרו · אל תתחר במרעים · מאי אל תתחר
במרעים אל תתחבר מבעי ליה אלא אל תעביד תחרות במרעים בגין דלא ידעת יסודא
דגרמך ולא תיכול ליה דילמא איהו אילנא דלא אתעקר לעלמין ותדחי קמיה · ואל תקנא
בעושי עולה דלא תשגח בעובדיהון ולא תיתי לקנאה עלייהו דכל מאן דחמי עובדיהון
ולא קני לקב"ה אעבר על תלת לאוין דכתיב °לא יהיה לך אלהים אחרים על פני · שמות כ
לא תעשה לך פסל וכל תמונה · ולא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יי' אלהיך אל
קנא · בג"כ בעי ליה לב"נ לאתפרשא מנייהו ולמסטי אורחיה מנייהו על דא אתפרשנא
ושטינא ארחאי מכאן ולהלאה דאשכחנא לכו אימא הכי קראי קמיכון · פתח ואמר ויקרא
אל משה הכא אל"ף זעירא אמאי בגין דהאי קריאה לא הוה בשלימו · מאי טעמא
דהא לא הוה אלא במשכנא ובארעא אחרא בגין דשלימו לא אשתכח אלא בארעא
קדישא · תו הכא שכינתא (ס"א ל"ג התם וגרים נוקבא) שלימו דדכר ונוקבא °אדם שת ד"ה א א
אנוש · אדם שלימו דכר ונוקבא הכא נוקבא · תו סיפא דקרא וידבר יי' אליו מאהל
מועד לאמר · בגין כך אל"ף זעירא · תו אל"ף זעירא מתל למלכא דהוה יתיב בכרסיה
וכתרא דמלכותא עליה אקרי מלך עלאה כד נחית ואזיל לבי עבדיה מלך זוטא אקרי
כך קב"ה כל זמנא דאיהו לעילא על כלא מלך עלאה אקרי כיון דנחית מדוריה לתתא
מלך איהו אבל לאו עלאה כקדמיתא בגין כך אל"ף זעירא · ויקרא הכי תנינן זמין ליה
להיכליה · מאהל מועד · מאן אהל מועד · אהל דביה תליין מועד וחגא ושבתא למימני
כד"א °והיו לאותות ולמועדים · ביה שריא חושבנא למימני ומאן איהו סיהרא כד"א בראשית א
°אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח · לאמר · מאי לאמר בגין לגלאה · (אבל כלא חד ישעיה לג
ושפיר הוא בגין דשלימו ושפירו הוא אתר לגלאה) מה דהוה סתים לגו ובכל אתר
לאמר כד"א וידבר יי' אל משה לאמר · דאתייהיב רשו לגלאה אבל כלא חד הוא ושפיר
הוא בגין דהא אתמני לסיהרא ההיא מלה מאתר דמשה קיימא · וידבר יי' לעילא אל
משה באמצעיתא · לאמר בתרייתא אתר דאית רשו לגלאה · תו ויקרא אל משה מה
כתיב לעילא °ויביאו את המשכן אל משה וגו' · אמאי אל משה הכי אמרו בגין דמשה חמא שמות לט
ליה בטורא וקב"ה אחמי ליה בחיזו דעינא כד"א °כאשר הראה אותך בהר וכתיב שם כז
°כמראה אשר הראה יי' את משה וגומר · וכתיב °וראה ועשה בתבניתם אשר אתה במדבר ח שמות כה
מראה בהר · השתא אייתיאו ליה בגין דיחמי אי איהו כההוא משכנא דחמא אבל
אמאי ויביאו את המשכן אל משה · אלא למלכא דבעא למבני פלטרין למטרוניתא
פקיד לאומנין היכלא דא בדוך פלן והיכלא דא בדוך פלן · הכא אתר לערסא
והכא אתר לנייחא כיון דעבידו לון אומנין אחמיו למלכא · כך ויביאו את המשכן
אל משה מארי דביתא איש האלהים כיון דאסתכל היכלא מטרוניתא זמינת למלכא
להיכלא זמינת לבעלה עמה בג"כ ויקרא אל משה · ובגין דמשה מארי דביתא איהו
מה כתיב °ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה משה דאיהו מארי דביתא שם לג

עביד

עביד הכי מה דלית רשו לבר נש אחרא למעבד הכי. וידבר יי' אליו דרגא אחרא
ויקרא א עלאה. וכדין בשעתא דאזדמן משה למיעל כדין פתח ואמר [ס]אדם כי יקריב מכם.
מאי אדם הכא אלא כד אתחברו שמשא וסיהרא כחדא פתח ואמר אדם כדכתיב
חבקוק ג [ס]שמש ירח עמד זבולה. עמד ולא עמדו. כי יקריב מכם הכא אתרמיז מאן דיעביד
פולחנא דקרבנא שלים דישתכח דכר ונוקבא משמע דכתיב מכם דישתכח בחיזו דלכון.
קרבן ליי' דאקריב כלא לאתאחדא כחדא לעילא ותתא. מן הבהמה לאחזאה אדם
ובהמה כלא כחדא. מן הבקר ומן הצאן אלין רתיכין דאינון דכיין דכיון דאמר מן
הבהמה יכול מכלא בין דכיין בין מסאבן הדר ואמר מן הבקר ומן הצאן. תקריבו את
קרבנכם. קרבני מבעי ליה מאי קרבנכם אלא בקדמיתא קרבן ליי' והשתא קרבנכם.
קרבן ליי'. אדם. קרבנכם מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן לאחזאה יחודא מתתא
אנג גבוה מאד כמו מגדל לעילא ומעילא לתתא. מתתא לעילא היינו קרבן ליי'. מעילא לתתא היינו קרבנכם.
כארז"ל למלכא דאיהו יתיב בטורסקא [א] עלאה לעילא לעילא וכרסיה אתתקן על ההוא טורסקא
כראבונים היו מכניסים ומלכא עלאה על כלא בר נש דקריב דורונא למלכא בעא לסלקא מדרגא לדרגא עד
פירותיהם דרך ערקסי' דסליק מתתא לעילא לאתר דמלכא יתיב עלאה על כלא וכדין ידעין דהא סלקין דורונא
ו זסמ"ך וקו"ף למלכא וההוא דורונא דמלכא איהו. נחית דורונא מעילא לתתא הא ידעין דההוא דורונא
מתחלפים דמלכא נחית מעילא לרחימא דמלכא דאיהו לתתא. כך בקדמיתא אדם סליק בדרגוי
לפעמים זה אחר זה מתתא לעילא וכדין קרבן ליי' מן הבהמה מן הבקר נחית בדרגוי מעילא לתתא וכדין
שיר ה קרבנכם. בגיני כך כתיב [ס]אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי היינו אדם
וקרבן ליי'. אכלו רעים היינו מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן וכדין תקריבו את
קרבנכם. אתו ר' יצחק ור' יהודה ונשקוה על רישיה. אמרו בריך רחמנא דזכינא
למשמע דא ובריך רחמנא דלא אתאבידו מלין אלין בההוא סבא. קמו ואזלו עד
דהוו אזלי חמו חד גפן נטיע בחד גנא. פתח ההוא ינוקא ואמר אסרי לגפן עירה
ולשורקה בני אתונו. האי קרא רזא עלאה הוא. אסרי אסר מבעי ליה. עירה עיר
ב לנערים תלמידים הגל כרב מבעי ליה. אלא רזא הוא [ב] לרדקי דאינון בבי רב לאסתמרא מההוא גירא דעיר.
ושמא קדישא אתכליל תמן י"ה וכמה דהכא אתרמיז שמא קדישא הכי נמי ולשרקה
ירמיה ב שורק מבעי ליה. אתכליל תמן ו"ה בני בן מבעי ליה שורק כדכתיב. [ס]ואנכי נטעתיך
שורק. בן כד"א בן אתונות. אמאי שורקה ואמאי בני אלא כמה דאית שמא קדישא
לאכפיא לעיר הכי נמי אית שמא קדישא לאכפיא חילא אחרא דאיהו חמרא דאזלא
ס"א וי"ס בשמא קדישא אתרמיז הכא הוו מטרטשי עלמא י"ה בחילא דא *ו"ה בחילא דא
לאסתמרא עלמא מינייהו ולאסתמרא בר נש דלא ישלטון ביה בעלמא. אסרי לגפן
מאי גפן דא כנסת ישראל אמאי אתקריאת גפן. אלא מה גפן לא מקבלא עלה נטיעא
אחרא הכי נמי כנסת ישראל לא מקבלא עלה אלא לקב"ה ובגין כנסת ישראל
אתכפיין קמיה כל חילין אחרנין ולא יכלין לאבאשא ולשלטאה בעלמא ועל דא אטיל קרא
שמא קדישא בינייהו בהאי גיסא ובהאי גיסא. בני אתונו דאתעקר בגין ההוא
שורק כמה דאת אמר ואנכי נטעתיך שורק וגו'. כבס ביין לבושו וגו' כבס כובס
מבעי ליה. אלא כבס מיומא דאתברי עלמא ומאן איהו דא מלכא משיחא
לתתא ביין סטר שמאלא. ובדם ענבים סטר שמאלא לתתא. זמין מלכא משיחא

לשלטאה

לשלמאה לעילא על כל אילין אחרנין דעמין עעכו"ם ולתברא תוקפיהון מעילא ומתתא ·
ד"א כהם ביין לבושו כגוונא דהאי חמרא אחזי חידו וכוליה דינא (לעמין עעכו"ם) · ככי
נמי מלכא משיחא יחזי חדו לישראל וכוליה דינא לעמין עעכו"ם · כתיב °ורוח אלהים בראשית א
מרחפת על פני המים דא רוחא דמלכא משיחא ומן יומא דאתברי עלמא אסחי לבושיה
בחמרא עלאה חמי מה כתיב בתריה חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב דא חמרא
עלאה *דאורייתא דמרוי מניה שתי ולבן שנים מחלב דהא אורייתא יין וחלב תורה ס"א דמרוי דאורייתא
שבכתב ותורה שבעל פה · כתיב °ויין ישמח לבב אנוש (ס"א אמאי בגין דמאתר דחדוה תלים קד
קאתי ומאן הוא סופיה דקרא) להצהיל פנים משמן ודאי מאתר דאתקרי שמן · ת"ח
שירותא דחמרא חדוה הוא אתר דכל חידו מניה נפקא וסופיה דינא מ"ט בגין דסופא
דיליה אתר כנישו דכלא דינא הוא וביה אתדן עלמא ועל דא שירותא חדוה וסופא
דינא בגיני כך להצהיל פנים משמן · מאתר דכל חדוא מניה נפקא · ולחם לבב אנוש
יסעד מאן לחם · אלא לחם עלמא סעיד (סמיך) ואי תימא דביה תלייא סעידו דעלמא
בלחודוי לאו הכי דהא ליליא בלא יומא לא אשתכח ולא בעי לאפרשא לון · ומאן
דאפריש לון יתפרש מחיין והיינו דכתיב °למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה דברים ח
האדם · בגין דלא בעי לאתפרשא ואי תימא דוד היך קאמר ולחם לבב אנוש יסעד
הואיל ולא תלייא ביה בלחודוי סעידו דעלמא אלא דייקא דמלה ולחם וא"ו איתוסף
כמו וכו' ועל דא כלא אשתכח כחדא · ת"ח מאן דמברך על מזונא לא יברך על פתורא
ריקניא ובעי נהמא לאשתכחא על פתורא וכסא דחמרא בימינא · מאי טעמא בגין
לקשרא שמאלא בימינא ונהמא דיתברך מנייהו ולאתקשרא בהו ולמהוי כלא חד קשורא
לברכא שמא קדישא כדקא יאות · דהא לחם אתקשר ביין ויין בימינא וכדין ברכאן שריין
בעלמא ופתורא אשתלים כדקא יאות · א"ר יצחק אלמלא לא אזדמן לן אורחא דא אלא
למשמע מלין אלין די לן · א"ר יהודה יאות הוא להאי ינוקא דלא ידע כל האי והנא
מסתפינא עליה א אי יתקיים בעלמא בגין האי · א"ר יצחק ולמה · א"ל בגין דהאי רביא א אם יחיה בעולם
יכיל לאסתכלא באתרא דלית רשו לבר נש לאסתכלא ביה ומסתפינא עלוי דעד לא
ימטי לפרקוי ישגח ויסתכל ויענשון ליה · שמע ההוא ינוקא אמר לא מסתפינא מעונשא
לעלמין דהא בשעתא ב דאסתליק אבא מעלמא בריך לי וצלי עלי · וידענא דזכותא דאבא ב שנפטר אבי מן העולם
יגין עלי אמרו ליה ומאן הוא אביך · אמר *(רב יהודה) בריה דרב המנונא סבא · נ"א ליתא
נטלו ליה וארכבוה על כתפייהו תלת מילין קרו עליה °מהאוכל יצא מאכל ומעז יצא שופטים יד
מתוק וגו' · אמר לון ההוא ינוקא מלה אתא לידייכו פרישו לה אמרו ליה קב"ה זמין לן
ארחא דחיי · אימא אנת · פתח ואמר מהאוכל יצא מאכל ומעז יצא מתוק · האי קרא
אסמכתא אית לן ביה מהאוכל דא צדיק דכתיב °צדיק אוכל לשובע נפשו צדיק אוכל ודאי משלי יג
נטיל כלא אמאי לשובע נפשו · למיהב שבעה לההוא אתר דאקרי נפשו דדוד · יצא מאכל
דאלמלא ההוא צדיק לא יפוק מזונא לעלמין ולא יכיל עלמא לקיימא (ביה) · ומעז יצא מתוק
דא יצחק דבריך ליעקב בטל השמים ומשמני הארץ · תו אע"ג דכלא חד אלמלא תוקפא
דדינא קשיא לא נפקא דבש · מאן דבש דא תורה שבעל פה דכתיב °ומתוקים מדבש תהלים יט
ונפת צופים ומעז דא תורה שבכתב דכתיב °יי' עז לעמו יתן · יצא מתוק דא תורה שבע"פ· שם כט

ומראה מקום
א עד שפגעו לשורת בהמים · אמר רבי אמו · כס וסוף · מלשון תקרה

אזלו כהדא תלת יומין עד [א] דמטו לטורסא דקירא דאמיה כיון דחמאת לון אתקינת
ביתא ויתבו תמן תלת יומין אהדרין ברכוהו ואזלו וסדרו מלין קמיה דרבי שמעון אמר
ודאי ירותת אורייתא אחסין ואלמלא זכותא דאבהן יתענש מלעילא אבל קב"ה לאינון
(ישעיה נט) דאזלין בתר אורייתא אחסינו לה אינון ובנייהו לעלמין הה"ד ואני זאת בריתי אותם
אמר יי' רוחי אשר עליך וגומר: **זבולון** לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו
(תהלים מה) וגו' רבי אבא פתח חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך · וכי דא הוד והדר למיזן
זיינא ולאזדרזא בהאי: מאן דאשתדל באורייתא ואגח קרבא באורייתא וחריז גרמיה בה
דא הוא שבחא (דמיה) דא הוא הוד והדר ואת אמרת חגור חרבך · אלא ודאי עקרא
דמלה את קיימא קדישא יהב קב"ה ורשים ליה בבני נשא בגין דינטרון ליה ולא יפגמון
(ויקרא כו) ליה בפגימו להאי רשימא דמלכא ומאן דפגים ליה הא קאים לקבליה חרב נוקמת נקם
ברית · לנקמא נוקמא דברית קדישא דאתרשים ביה והוא פגים ליה ומאן דבעי לנטרא
האי אתר יזדרז ויתקן גרמיה וישוי לקבליה בשעתא דיצרא בישא יתקף עלוי להאי חרב
דקיימא על ירך לאתפרעא ממאן דפגים האי אתר וכדין חגור חרבך על ירך גבור ·
גבור איהו גבור אתקרי · ועל דא הודך והדרך · ד"א חגור חרבך על ירך גבור · מאן
(מס ג) דנפיק בארחא יתקן גרמיה בצלותא דמאריה ויזדרז בהאי *צדק חרב עלאה בצלותא
(תהלים פה) ובעותין עד לא יפוק לארחא כדכתיב צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו · תא חזי
זבולון נפיק תדירא לשבילין וארחין ואגח קרבין ואזדרז בהאי חרב עלאה בצלותא ובעותין
עד לא נפיק בארחא וכדין נצח עמין ואתתקף עלייהו · ואי תימא יהודה הא אתתקן
בהאי לאגחא קרבין ותקונין בהאי חרב · אמאי זבולון · אלא תא חזי הני תריסר שבטין
כלהו תקונא דמטרוניתא הוו תרין תקונין דנוקבי אמר שלמה בשיר השירים חד לרעיא
עלאה יובלא וחד לכלה שנת השמיטה חד תקונא לעילא וחד תקונא לתתא · עובדא
דבראשית הכי הוא נמי בהני תרי אתרי חד עובדא לעילא וחד עובדא לתתא וע"ד
פתיחא דאורייתא בב' עובדא דלתתא כגוונא דלעילא דא עבד עלמא עלאה ודא עבד
עלמא תתאה · כגוונא דא תרין תקונין דנוקבי קאמר שלמה חד לעילא וחד לתתא חד
לעילא בתקונא עלאה דשמא קדישא חד לתתא בתקונא תתאה כגוונא דלעילא · תא חזי
זכאה חולקיה דיעקב קדישא דזכה להאי והא אתמר מיומא דאתברי עלמא לא אשתכח
ערסא שלימתא כערסיה דיעקב · ובשעתא דבעא לאסתלקא מעלמא כדין הוה שלים בכל
(רנא ב) *סטרוי אברהם מימיניה יצחק משמאליה הוא באמצעיתא שכינתא קמיה כיון דחמא
יעקב האי קרא לבנוי ואמר לון האספו בגין דישתכח תקונא דלעילא ותתא · ת"ח רזא
דמלה תרין תקונין אשתכחו תמן חד עלאה וחד תתאה למהוי כלא שלים כדקא יאות · תקונא
עלאה תקונא סתים וגליא דהא תקונא דיובלא איהו ההוא דאמר שלמה בשיר השירים
כדקאמרן רישא סתים הוה דלא אתגלייא הכא ולא יאות לאתגלייא · דרועין וגופא אתגליין
והא ידיעין שוקין סתימו ולא אתגליין מ"ט בגין דנבואה לא שריא אלא בארעא
קדישא ותקונא דא סתים וגלייא · תקונא אחרא תתאה תקונא דכלה דקאמר
(ב באוצר רל ג) שלמה בשיר השירים האי [ב] תקונא דאתגלייא יתיר ותקונא דא בתריסר שבטין

דאינון תתאה ותקונא דגופא דילה. פתח רבי אבא ואמר ויעש את הים מוצק וגו' וכתיב מלכים א ז
עומד על שני עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה וגו'
*והים עליהם מלמעלה וגו' וכתיב ואת הבקר שנים עשר תחת הים וגו'. עומד על שני רמו ע"א
עשר בקר. הכי הוא ודאי דהא ים מתקנא בי"ב בתרין עלמין בתריסר לעילא דתיקין
ממנן. לעילא בתריסר לתתא תריסר שבטין. כיון דחמא יעקב תקונא עלאה וחמא
שכינתא קאים לקבליה בעא לאשלמא תקונא. קרא לבנוהי תריסר ואמר לון האספו
אתקינו גרמייכו לאשלמא מהימנותא. ת"ח תריסר שבטין בד' דגלין בד' סטרין שלשה
פונים צפונה. ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה והים עליהם.
והכי הוא ודאי תלת שבטין לכל סטר לד' רוחי עלמא ותלת שבטין לדרועא דימינא
ותלת שבטין לדרועא דשמאלא ותלת שבטין לירכא ימינא ותלת שבטין לירכא שמאלא
וגופא דשכינתא עלייהו הה"ד והים עליהם. מאי טעמא תלת שבטין לדרועא. ותלת
שבטין לירכא וכן לכלא. אלא רזא דמלה תלת קשרין אינון בדרועא ימינא. ותלת
בשמאלא. ותלת בירכא ימינא. ותלת קשרין בירכא שמאלא: אשתכחו תריסר קשרין
לארבע סטרין וגופא עלייהו אשתכחו תריסר עם גופא כגוונא דלעילא מ"ל דכתיב
כל אלה שבטי ישראל י"ב ואת בנין דבה אשתלים הושבנא כמה דאתמר והים בראשית מט
עליהם מלמעלה. שבעה עיני יי' אינון שבעה עיני העדה שבעין סנהדרין שערכא זכריה ד
כמה דכתיב כל הפקודים למחנה יהודה מאת אלף וגו'. כל הפקודים למחנה ראובן במדבר ב
וכן לכלהו. ואי תימא במצרים בסליקו דיעקב מעלמא דאשתכח שלימו בההיא שעתא כולי
האי אן הוא ודאי שבעין נפשין הוו וכל אינון דאולידו בשבע עשרה שנין דלית לון
חושבנא כמה דכתיב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאד וכתיב עצמו שמות א
משערות ראשי. זכאה חולקיה דיעקב שלימא דהוא אשתלים לעילא ותתא. אמר ר' תהלים מ
אלעזר ודאי הכי הוא אבל בתקונא עלאה דיובלא היך אשתכח כולי האי. א"ל אריא
כיון דסדר רגלוי למיעאל בכרמא מאן איהו דעייל בהדיה. פתח רבי אלעזר ואמר
והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש. האי תקונא עלאה הוא כלא חד לא הוי איוב כג
ביה פרודא כהאי תתאה דהא כתיב ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ואע"ג בראשית ב
דאית ביה פרודא כד יסתכלון מלי כלא סלקא לחד. אבל האי תקונא עלאה דיובלא קיימא
על תריסר כהאי תתאה ואע"ג דאיהו חד האי חד אשלים לכל סטר בהאי סטר ובהאי
סטר. אינון שית סטרין עלאין תריסר הוו דכל חד אוזיף לחבריה *ואתכליל מניה קנה ע"א
ואשתכחו תריסר וגופא וכלא קיימא על תריסר. מאן גופא דא יעקב והא אתמר אלא
רישא וגופא באחד קיימי. תו תריסר תלת קשרין דדרועא ימינא [א] חס"ד חסדים. תלת א האזינו רלג א
קשרין דדרועא שמאלא גבור"ה גבורות. תלת קשרין בירכא ימינא נצ"ח נצחים. תנא קלו ב
תלת קשרין בירכא שמאלא הו"ד והודות. הא תריסר וגופא קיימא עלייהו הא
תליסר תו בתליסר מכילן אורייתא אתפרים וכלא חד מעילא לתתא ביחודא עד
ההוא אתר דקיימא על פרודא. שבעה עינין עלאין אלין דכתיב עיני יי' המה זכריה ד
משוטטים [ב] דכורין דהא אתר דדכורא איהו הכא. עיני יי' משוטטות בתקוני שכינתא ב שמות קו א ד"ה ב טז
לתתא אתר דנוקבא (נ"א ל"ג קיימא) שבעה עינין עלאין לקבל הא דכתיב לך יי' ד"ה א כט
הגדולה

הגדולה והגבורה וגו'. האי אתר אשלים לכל סטר תו שערא כמה דכתיב מי ימלל
גבורות יי' הה"ד שעלמו משערות ראשי וכתיב חסדי יי' כי לא תמנו וגו'. ותקונין אלין
אסתלקו (מאתר) לאתר אחרא ואע"ג דהכא אתמר טפי והסתליק במתקלא עלאה
ותתאה. ושלמה מלכא אמרן ואצטריכנא לפרשא לון. זכאה חולקהון דצדיקיא יתיר
דידעין ארחא דקב"ה והכא כלא אתגלייא לידעי מדין. א"ר יהודה זבולן ויששכר תנאי
עבדו. חד יתיב ולעי באורייתא וחד נפיק ועביד פרקמטיא ותמיך ליששכר דכתיב
ותומכיה מאושר והוה פריש בימי למעבד פרקמטיא ואוקיה הכי הוה דהא ימא הוה
אחסנתיה ובגיני כך קרי ליה ירך דרכיה דירך לנפקא ולמיעל הה"ד שמח זבולן בצאתך
ויששכר באהלך. לחוף ימים ישכון באינון פרישי ימים למעבד פרקמטיא לחוף ימים
אע"ג דחד ימא הוה ליה באחסנתיה בתרין ימין שרייא. ר' יוסי אמר [א] כל שאר ימין הוו
מהדרן קרפולין בימא דיליה. והוא לחוף אניות אתר דכל [ב] ארבין משתכחין למעבד
סחורתא. וירכתו. אמר רבי חזקיה ירכתיה דיליה מטי על [ג] ספר צידון ותחומא פריש
להוא אתר ופרקמטיא דכל מארי סחורתא סחרין ותייבין בסחורתיהו להוא אתר.
רבי אחא אמר כתיב ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבנך
תקריב מלח. וכי אמאי מלח אלא בגין דאיהו ממרק ומבסם מרירא לאטעמא ואי לאו
הוי (בגין) מלחא לא יכיל עלמא למסבל מרירא הה"ד כי כאשר משפטיך לארץ צדק
למדו יושבי תבל. וכתיב צדק ומשפט מכון כסאך. ומלח איהו ברית דעלמא קיימא
ביה דכתיב אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי. בגין כך אקרי ברית
אלהיך ואקרי ים המלח וימא אקרי על שמיה. ר' חייא אמר כתיב כי צדיק יי' צדקות
אהב דא מלחא בימא (ס"א במייא) ומאן דפריש לון גרים לגרמיה מיתה בג"כ כתיב לא
תשבית מלח דהא דא בלא דא לא אזלא. אמר ר' אחא ים חד הוא ואקרי *ימים אלא
אתר אית בימא דאיהו מיין צלילן ואתר דאית ביה מיין מתיקן ואתר דאית ביה מיין
מרירן בג"כ ימים קרינן וע"ד לחוף ימים. אמר ר' אבא כל שבטא ושבטא וכל חד וחד
קשרא חד מאינון קשרין דמתחברן בגופא. ר' אבא הוה יתיב ליליא חד וקם למלעי
באורייתא. עד דהוה יתיב אתא רבי יוסי [ד] ובטש אפתחא אמר [ה] סיפטא בטופסרא
קפטלאי שכיחי. יתבו ולעו באורייתא אדהכי קם בריה דאושפיזא ויתיב קמייהו אמר לון
מאי דכתיב (יהושע ב) והחייתם את אבי ואת אמי וגו'. וכתי' ונתתם לי אות אמת. מאי
קא בעאת מנייהו א"ר אבא יאות שאלת אבל אי שמעת מידי אימא ברי. אמר תו שאלתא
דהא אינון יהבו לה מה דלא בעאת מנייהו. דכתיב את תקות חוט השני הזה תקשרי בחלון
וגו' אלא הכי אוליפנא היא בעאת סימנא דחיי דכתיב והחייתם את אבי וגו' ואמרה סימנא
דחיי לא שרייא אלא באות אמת. ומאי איהו *אות אמת דא את ו' בגין דביה שריין חיין הכי
אוליפנא סימנא דמשה קא בעאת ואינון אמאי יהבו לה תקות חוט השני אלא אינון אמרי
משה הא אסתלק מעלמא דהא אתכניש שמשא והא מטא זמנא דסיהרא לשלטא. סימנא
דסיהרא אית לן למיהב לך ומאי איהו תקות חוט השני הה"ד כחוט השני שפתותיך
סימנא דיהושע יהא גבך בגין דשולטנותא דסיהרא השתא. קמו רבי אבא ורבי יוסי

ונשקוה

תהלים קו
שם מ
איכה ג
משלי ג
דברים לג
ויקרא ב
ישעיה כו
תהלים פט
ירמיה לג
תהלים יא
שמות מח
ויקרא כ א
שיר ד

[א] כל הסוחרים אשר הם משוטטי' לסחור בשאר ימים היו חוזרים אחר סחורה בים שלו:
[ב] ספינות:
[ג] גבול
[ד] והכה על הפתח:
[ה] לשון המשקל איט מגוי כי אם בטופסרא קפטלאי שהם שרים וראשים חשובים והם אינם נוטים לא לימין ולא לשמאל

דנפקוהו · אמרו ודאי זמין הוא למהוי ריש מתיבתא או גברא רבא בישראל ומנו רבי
בון · תו שאיל ואמר בנוי דיעקב כלהו תריסר שבטין אסתדרו לתתא כגוונא דלעילא אמאי
אקדים בברכאן זבולן ליששכר תדיר והא יששכר אשתדלותיה באורייתא ואורייתא אקדים
בכל אתר אמאי אקדים ליה זבולן בברכאן אבוי אקדים ליה משה אקדים ליה · אלא זבולן
זכה על דאפיק פתא מפומיה ויהב לפומיה דיששכר בגיני כך אקדים ליה בברכאן ·
מהכא אוליפנא מאן דסעיד למאריה דאורייתא נטיל ברכאן מעילא ותתא ולא עוד אלא
אלא דזכי לתרי פתורי מה דלא זכי ב"נ אחרא זכי לעותרא דיתברך בהאי עלמא וזכי
למהוי ליה חולקא בעלמא דאתי הה"ד זבולן לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות כיון
דכתיב לחוף ימים אמאי והוא לחוף אניות · אלא לחוף ימים בעלמא דין לחוף אניות
בעלמא דאתי כד"א [ט]שם אניות יהלכון וגו' · דתמן הוא נגידו דעלמא דאתי · פתח תהלים קד
ואמר [ט]השבעתי אתכם בנות ירושלם אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה שיר ג
אני · וכי מאן קריב למלכא ככנסת ישראל דאיהי אמרת אם תמצאו את דודי מה
תגידו לו · אלא בנות ירושלם אלין אינון נשמתהון דצדיקייא דאינון קריבין למלכא תדיר
ומודעין למלכא בכל יומא עסקוי דמטרוניתא · דהכי אוליפנא בשעתא דנשמתא נחתת
לעלמא כנסת ישראל עאלת עלה בקיומא דאומאה דיהוי למלכא ויודע ליה רחימותא
דילה לגביה בגין לאתפייסא בהדיה · ובמה בגין דחיובא על ב"נ ליחדא שמא קדישא
בפומא בלבא בנפשא ולקשרא כלא [א] כשלהובא דאתקשרא בטיפסא ובההוא יחודא א כשלהבת
דעביד גרים לאתפייסא מלכא במטרוניתא ואודע ליה למלכא רחימותא דילה לגביה · סקשורי בגחלת
ד"א בנות ירושלם אלין תריסר שבטין דתנינן ירושלם על תריסר טורין קיימא ומאן
דאמר על שבעה לא קאמר לאשלמא שלימו ואע"ג דכלא חד דאית שבעה · ואית ד' ·
ואית תריסר · וכלא חד ודאי על תריסר טורין קיימא תלת טורין לסטרא דא ותלת
טורין לסטרא דא וכן לארבע זויין וכדין אתקרי היא כד"א [ט]היא החיה אשר ראיתי יחזקאל י
תחת אלהי ישראל ואלין אקרון בנות ירושלם בגין דקיימא עלייהו ואינון סהדי סהדותא
למלכא על כנסת ישראל הה"ד [ט]שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יי' · אמר רבי תהלים קכב
יהודה זכאה חולקהון דישראל דידעי אורחוי דקב"ה עלייהו כתיב [ט]כי עם קדוש אתה דברים יד
ליי' אלהיך ובך בחר יי' וגו' : **יששכר** חמור גרם רובץ בין המשפתים · אמר רבי
אלעזר וכי יששכר חמור אקרי אי בגין דאשתדל באורייתא נקרייה ליה סוס או אריה
או נמר אמאי חמור אלא אמרו בגין דחמור [ב] נטיל מטולא ולא בעיט במאריה כשאר בעירי ב נושא משאו
ולא אית ביה גסות הרוח ולא חייש למשכב באתר מתתקן אוף הכי יששכר דאשתדלותיה ואינו בועט
באורייתא נטיל מטולא דאורייתא ולא בעיט ביה בקב"ה ולא אית ביה גסות הרוח באדונו כשאר
כחמור דלא חייש ליקרא דיליה אלא ליקרא *דמריה רובץ בין המשפתים · כדאמרינן ועל בהמות
הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל · ד"א **יששכר** חמור גרם רובן ונומר ס"א דרביס
פתח ואמר [ט]לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא יי' מעוז חיי ממי אפחד כמה חביבין אינון
מלין דאורייתא כמה חביבין אינון דמשתדלי באורייתא קמי קב"ה דכל מאן דאשתדל תהלים כז
באורייתא לא דחיל מפגעי עלמא נטיר הוא לעילא נטיר הוא לתתא ולא עוד אלא

דכפים

לעיל קעב א דכפית לכל פגיעי דעלמא ואחית לון לעומקי דתהומא רבא · ת"ח בשעתא דעאל ליליא
*פתחין סתימין וכלבי וחמרי שריין ושטאן בעלמא ואתייהיבת רשו לחבלא וכל בני
עלמא ניימו בערסייהו ונשמתהון דצדיקייא סלקין לאתענגא לעילא כד אתער רוח
צפון ואתפליג ליליא אתערותא קדישא אתער בעלמא ואתמר בכמה דוכתי · זכאה חולקיה
דההוא ב"נ דאיהו קאים בההיא שעתא ואשתדל באורייתא כיון דאיהו פתח באורייתא
כל אינון זינין בישין אעיל לון בנוקבי דתהומא רבא וכפית ליה לחמור ונחית ליה
בטפסרי א דתחות עפרא דזוהמי קטרא · בגיני כך יששכר דאשתדלותיה באורייתא
כפית ליה לחמור ונחית ליה מההוא גרם המעלות דאיהו סליק לנזקא עלמא ושוי
מדוריה בין המשפתים ב בין זוהמי דטפסרי דעפרא · ת"ח מה כתיב :

וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד · וירא
מנוחה כי טוב דא תורה שבכתב · ואת הארץ כי נעמה דא תורה שבע"פ · ויט
שכמו לסבול למסבל עולא דאורייתא ולדבקא בה יומי ולילי · ויהי למס עובד למהוי
פלח לקב"ה ולאתדבקא ביה ולאתשא גרמיה ביה · ר"ש ור' יוסי ור' חייא הוו קא אזלי
מגלילא עלאה לטבריה א"ר"ש ניהך ונשתדל באורייתא דכל מאן דידע לאשתדלא
באורייתא ולא אשתדל אתחייב בנפשיה ולא עוד אלא דיהבין ליה עולא דארעא ושעבודא
שמואל א ח בישא דכתיב ביששכר ויט שכמו לסבול · מהו ויט סטא כד"א ד ויטו אחרי הבצע · מאן
דסטא ארחיה וגרמיה דלא למסבל עולא דאורייתא מיד ויהי למס עובד · פתח ר"ש
משלי ח ואמר ה להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא · זכאין אינון בני עלמא אינון דמשתדלי
באורייתא דכל מאן דאשתדל באורייתא אתרחים לעילא ואתרחים לתתא ואחסין בכל
יומא ירותא דעלמא דאתי הה"ד להנחיל אוהבי יש · מאי יש דא עלמא דאתי דלא
פסק מימוי לעלמין ונטיל אגר טב עלאה דלא זכי ביה ב"נ אחרא ומאי איהו י"ש ובגיני
כך רמיז לן שמא דיששכר דאשתדל באורייתא · יש שכר · דא הוא אגרא דאינון
דניאל ז דמשתדלי באורייתא י"ש · כתיב ו חזי הוית עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב וגו' ·
חזי הוית עד די כרסון רמיו כד אתחרב בי מקדשא תרי כרסון נפלו · תרי לעילא
תרי לתתא · תרי לעילא בגין דאתרחיקת תתאה מעלאה כרסייא דיעקב אתרחיקת
איכה ב מכרסייא דדוד · וכרסייא דדוד נפלת הה"ד ז השליך משמים ארץ · תרי כרסון לתתא
ירושלם ואינון מארי דאורייתא וכרסוון דלתתא כגוונא דכרסון דלעילא מריהון
דאורייתא היינו כרסייא דיעקב · ירושלם היינו כרסייא דדוד · ועל דא כתיב עד די
כרסוון ולא כרסיא · כרסוון סגיאין נפלו וכלהו לא נפלו אלא מעלבונה דאורייתא ·
ת"ח כד אינון זכאי קשוט משתדלי באורייתא כל אינון תוקפין דשאר עמין דשאר חילין
וכל חילין דלהון אתכפיין ולא שלטי בעלמא וישראל (נ"א וי"ש) אזדמן עלייהו לסלקא
לון על כלא ואי לא חמור גרמא לון לישראל למיהך בגלותא ולמנפל בידי עממיא ולמשלט
עלייהו וכל דא אמאי בגין וירא מנוחה כי טוב ומתקנא קמיה ויכיל למרווח בגיניה
כמה טבין וכמה כסופין וסטא אורחיה דלא למסבל עולא דאורייתא בג"כ ויהי למס
שיר ז עובד · כתיב ח הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים וגו' ·
בראשית ל הדודאים נתנו ריח · (הדודאים) אלין אינון דאשכח ראובן כד"א ט וימצא
דודאים

ומראה מקום

א שהכניע כחמור שהוא מדרג' ממדרגו' תוקף דין החיצונים אשר הוא תח' העפר בתהום רבה ששם הזוהם קטרא ר"ל מושל והוא הכניעו :

ב הקליפו' שהם זוהם מושלים בעולם התחתון בתוקף דינם להעניש בני עולם הראוים לקונס טפסרי עליהם ר"ל אדונים ושרים

דודאים בשדה ולא אתחדשן מלי דאורייתא אלא על ידוי ביששכר כד"א ומבני יששכר ד"ה א יב
יודעי בינה לעתים וגו' · ועל פתחינו כל מגדים אינון גרמו למהוי על פתחי
בתי כנסיות ובתי מדרשות כל מגדים · חדשים גם ישנים כמה מלי חדתאן ועתיקין
דאורייתא דאתגליין על ידייהו לקרבא לישראל לאבוהון דלעילא הה"ד לדעת מה יעשה
ישראל דודי צפנתי לך מהכא אוליפנא כל מאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות וידע שיר ז
למחדי מלין ולחדתותי מלין כדקא יאות אינון מלין סלקין עד כרסייא דמלכא וכנסת
ישראל פתח לון תרעין וגניז לון · ובשעתא דעאל קב"ה לאשתעשעא עם צדיקייא
בגנתא דעדן אפיקת לון קמיה וקב"ה מסתכל בהו וחדי כדין קב"ה מתעטר בעטרין
עלאין וחדי במטרוניתא הה"ד חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך · ומהכיא שעתא מלוי
כתיבין בספרא הה"ד ויכתב ספר זכרון לפניו · זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא מלאכי ג
כדקא יאות זכאה הוא בהאי עלמא וזכאה הוא בעלמא דאתי · עד הכא שולטנותא א יקך סימן נוקע מבעלי
דיהודה דרועא דאתכליל בכלא בחילא דכל סטרין תלת קשרין דדרועא לאתגברא על מדות כי פי' קפסירי הוא
כלא: דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל · רבי חייא אמר האי קרא הכי אית ליה מלשון קפסירי
למימר דן ידין לשבטי ישראל או דן ידין לשבטי ישראל כאחד · מהו דן ידין עמו · דעלמ' וקסטא פי' מדוק
ולבתר כאחד שבטי ישראל אלא דן הוא דכתיב ביה מאסף לכל המחנות דהוא ירכא כנודע במדבר י
שמאלא ואזיל לבתרייתא · תא חזי כיון דיהודה וראובן נטלין ליואי וארונא פרשין דגלין
ונטיל דגלא דאפרים דאיהו למערב ירכא ימינא נטיל [א] בקפסירי קסטא. ואי תימא
זבולן דאיהו עאל ונפיק דכתיב ביה שמח זבולן בצאתך וכתיב וירכתו וגו' אלא ודאי דברים לג
יהודה אתכליל מכלא · תא חזי מלכו דלעילא אתכליל מכלא ויהודה איהו מלכו תתאה · ב ר"ת וס"ת אדם וש"ת
כמה דמלכו עלאה אתכליל מכלא הכי נמי מלכו תתאה אתכליל מכלא מגופא מירכא בגין
לאתגברא בתוקפיה · כתיב [ב] מימי"נו א"ש ד"ת למו *אורייתא מסטרא דגבורה שם עד א
אתייהיב וגבורה אתכליל בימינא ובגופא וירכא ובכלא · הכי נמי סדרא קדמאה יהודה
איהו מלכו דאתי מסטר גבורה ואתכליל בימינא בגופא ובירכא בכלא אתכליל כמה דמלכו
דלעילא אתכליל מכלא · סדרא תניינא ראובן דאיהו לסטר דרום ודרום איהו ימינא
וכל חילא דימינא יהודה נטיל ליה בגין דראובן אתאביד מניה מלכו כד"א פחז כמים בראשית מט
אל תותר ונטיל ליה יהודה ואתגבר בתוקפא דימינא דהוה מראובן וכן כתיב בדוד נאם תהלים קי
יי' לאדני שב לימיני בגין דשמאלא אתכליל בימינא ואתתקף בחיליה. הה"ד ימין יי' שם קיח
עושה חיל וגו' · יהודה וראובן תרין דרועין הוו · סדרא תליתאה אפרים דאיהו ירכא
ימינא ונטלא קמי שמאלא תדיר ודן (דא) דאיהו ירכא שמאלא נטיל לבתרייתא ועל דא
הוא המאסף לכל המחנות לצבאותם ואזיל לבתרייתא · יהודה נטיל חילא בתרין דרועין
בגין דראובן דאיהו ימינא *אתאביד מניה בכירותא כהונתא ומלכותא ועל דא כתיב
ביהודה ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה · ת"ח כתיב ויעש המלך שלמה כסא שן גדול · ס"א אתעביד דברים לג
כרסייא דשלמה עבד ליה כגוונא דלעילא וכל דיוקנין (דהכא) דלעילא עבד הכא מלכים א י
ועל דא כתיב וישב שלמה על כסא יי' למלך מלך · מלה סתימא הוא · ד"ה א כט
וכן ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותכון מלכותו מאד דקיימא סיהרא מלכים א ב
באשלמותא: דן ידין עמו בקדמיתא · ולבתר שבטי ישראל כאחד כיחודו של עולם

כמה

כמה דהוה בשמשון דאיהו יחידאי עביד דינא בעלמא ודאין וקטיל כחדא ולא אצטריך
סמך · דן ידין עמו · ר' יצחק אמר דן היינו הויא כמין על אורחין ושבילין ואי תימא
דעל שמשון בלחודוי הוא · אוף הכי נמי לעילא דא הוא נחש אחרא (ס"א נחש זוטא)
מאסף לכל המחנות וכמין לאורחין ושבילין לבתר חילין ומשריין · מהכא נפקי אינון
א דכמאן לבני נשא על חובין דראמין להו לאחורא בתר כתפייהו · אמר רבי חייא נחש
הקדמוני לעילא עד דלא יתבסם בחמרא דחידו · נחש עלי דרך · ת"ח כמה דאית דרך
לעילא הכי נמי אית דרך לתתא ומתפרשא ימא לכמה אורחין בכל סטר · ואית אורחא חד
דאתי ואסגי ימא ורבי נונין בישין לזנייהו כמה דאפיקו מיין לתתא נונין טבין *נונין
בישין נוני ב טורדעניא כגוונא דא נונין בישין לזנייהו · וכד משתמטי מארחא דימא אתחזון
רכבין על סוסייהו ואלמלא דהאי הויא דאיהו כנים לכל משריין כמין לסוף ארחין ובדר
לון לאחורא הוו ג מטשטשי עלמא · מסטרא דהכי נפקין חרשין לעלמא · תא חזי בבלעם
כתיב ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים בגין דאינון קיימין ללחשא בחרשי עלמא
חמי מה כתיב יהי דן נחש עלי דרך · מאי עלי דרך אלא נחש מאן דאשתדל אבתריה
אכחיש פמלייא דלעילא · ומאי איהו ההוא דרך עלאה דנפק מלעילא כד"א הנותן בים
דרך וגומר · נחש מאן דאשתדל אבתריה כאילו אזיל על ההוא דרך עלאה לאכחשא ליה
בגין דמההוא דרך אתזנו עלמין עלאי · ואי תימא דן אמאי איהו בדרגא דא אלא
כדכתיב ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים · הכי נמי הנושך
עקבי סוס וגו' בגין לנטרא ליה לכל משריין · אמר רבי אלעזר תקונא דכורסייא איהו ·
תא חזי כרסייא דשלמה מלכא ד חד חויא מרפרף בקטורי שרביטא לעילא מאריותא ·
כתיב ותחל רוח יי' לפעמו במחנה דן וגו' · תא חזי שמשון נזיר עולם הוה ופריש עלמא
איהו ואתגבר ביה חילא תקיפא והוא הוה חויא בהאי עלמא לקבל עמין עכו"ם דהא
אחסנת חולקא דברכתא דדן אבוהי ירית דכתיב יהי דן נחש עלי דרך וגומר · אמר ר'
חייא נחש ידיעא · שפיפון מאי ניהו · א"ל רזא דתקונא דתרשין דנחש איהו שפיפון
הכי נמי ההוא רשע דבלעם בכלא הוה ידע · ת"ח כתיב וילך שפי לזמנין בהאי ולזמנין
בהאי · ואי תימא דן לאו דרגיה בהאי הכי הוא ודאי · אלא אתמנא על דרגא דא (להוא)
למהוי סטרא בתרייתא ושבחא איהו דיליה ממנן דמלכא בהאי וממנא על האי ויקרא
איהו לכל אינון ממנין · וכרסייא דמלכא בכל אינון ממנן אתתקן בכל הני ממנן תחותייהו
מתפרשן אורחין ודרגין הן לטב הן לביש וכלהו אתאחדן בהני תקוני דכרסייא ובגיני כך
דן לסטר צפון בנוקבא דתהומא רבא דסטר צפון כמה חבילי טריקין אזדמנן תמן וכלהו
ה טפסירא דקסטרי לאבאשא עלמא בגיני כך צלי יעקב ואמר ·
לישועתך קויתי יי' · בכל שבטי' לא קאמר לישועתך אלא בהאי בגין דחמא ליה
תוקפא תקיפא דהויא מרחשא דינא לאתגברא · ר' יוסי ור' חזקיה
הוו אזלי למחמי לר"ש בקפוטקיא אמר רבי חזקיה האי דאמרינן לעולם יסדר בר נש
שבחא דמריה ולבתר יצלי צלותיה האי מאן דלביה טריד ובעי לצלאה צלותיה ואיהו
בעקו ולא יכיל לסדרא שבחא דמריה כדקא יאות מאי הוא · א"ל אע"ג דלא יכיל לכוונא
לבא ורעותא סדורא ושבחא דמריה אמאי גרע אלא יסדר שבחיה דמריה אע"ג

דלא

א שאורבי' לבני אדם על העבירות שמשליכים בני אדם אחורי כתפם ואינם משגיחי' להרהר תשובה עליהם

שמות ל

ב צפרדעים

ג מחריבו' עול'

במדבר כד

ישעיה מג

בראשית ג

ד נחש א' היה מרפרף בקשר שרביט שהיה לשלמה המלך למעל' מהארי'

שופטים יג

במדבר כג

ה שרי' שמושלי' בעולם

דלא יכיל לכוונא ויצלי צלותיה הה"ד (י)תפלה לדוד שמעה יי' צדק הקשיבה רנתי · שמעה תהלים יז
יי' צדק בקדמיתא בגין דאיהו סדורא דשבחא דמריה · ולבתר הקשיבה רנתי האזינה
תפלתי · מאן דיכיל לסדרא שבחא דמריה ולא עביד עליה כתיב (י)גם כי תרבו תפלה ישעיה א
אינני שומע ידיכם וגו' · כתיב (ס)את הכבש האחד תעשה בבקר ואת הכבש השני תעשה שמות כט
בין הערבים · תפלות כנגד תמידין תקנום · ת"ח באתערותא דלתתא אתער הכי נמי
לעילא ובאתערותא דלעילא הכי נמי לעילא מניה עד דמטי אתערותא לאתר דבעיא א בהתעוררות
בוצינא לאדלקא ואדליק (א) ובאתערותא דתננא דלתתא אדליק בוצינא לעילא וכד האי העשן למטה
אדליק (בוצינין) כלהו בוצינין אחרנין דלקין · ומתברכאן מניה כלהו עלמין אשתכח מהקרבנו' גורם שמתחילין
דאתערותא דקרבנא תקונא דעלמא וברכאן דעלמין כלהו · הא כיצד שארי תננא לסלקא להאיר הנרות
איגון דיוקנין קדישין דממנן על עלמא אתכנון (ס"א מתתקנן) לאתערא ומתערין לדרגין עליונות שהם
בכסופא דלעילא כד"א (ה)הכפירים שואגים לטרף וגו' · אלין אתערין לדרגין עלאין האופני' בשפעם תהלים קד
דעלייהו עד דמטי אתערותא עד דבעי מלכא לאתחברא במטרוניתא ובכסופא דלתתא
נבעין מיין תתאין לקבלא מיין עלאין דהא לא נבעין מיין עלאין אלא באתערותא דכסופא
דלתתא וכדין תיאובתא אתדבק ונבעין מיין תתאין לקבל מיין עלאין ועלמין מתברכאן
ובוצינין כלהו דליקן ועלאין ותתאין משתכחי בברכאן · ת"ח כהני וליואי מתערי לאתחברא
שמאלא בימינא · אמר ר' חזקיה כלא הכי הוא ודאי אבל הכי שמענא כהני וליואי דא
אתער שמאלא ודא אתער ימינא בגין דאתחברותא דדכורא לגבי נוקבא לאו איהו אלא
בשמאלא וימינא כד"א (פ)שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני · וכדין אתחבר דכר בנוקבא שיר ב
ותיאובתא אשתכח ועלמין מתברכין ועלאי ותתאי בחידו · ועל דא כהני וליואי מתערי'
מלה לתתא לאתערא כסופא וחביבותא לעילא דכלא תליא בימינא ושמאלא אשתכח
דקרבנא יסודא דעלמא תקונא דעלמא חידו דעלאין ותתאין · אמר ר' יוסי ודאי שפיר
קא אמרת והכי הוא והכי שמענא מלה ואנשינא לה ואנא שמענא הא וכלא בחד סלקא
השתא צלותא באתר דקרבנא ובעי ב"נ לסדרא שבחא דמריה כדקא יאות ואי לא יסדר
צלותיה לאו צלותא · ת"ח סדורא שלים דשבחא דקב"ה מאן דידע ליחדא שמא
קדישא כדקא יאות דבהאי מתערין עלאין ותתאין ונגדי ברכאן לכלהו עלמין · א"ר חזקיה ב נחש א' היה מכה באמצע
לא אשרי קב"ה לישראל בגלותא בינו עממיא אלא בגין דיתברכון שאר עמין בגיניהון דהא הדרך
איגון נגדין ברכאן מלעילא לתתא כל יומא · אזלו עד דהוו אזלי חמו (ב) חד חויא דהוה ג היו נוטים
קמסחר (ואסטר) בארחא (ג) סטו מארחא אתא ב"נ אחרא לגבייהו קטיל ליה חויא · עצמם מן הדרך בשביל הנחש
(ד) אהדרו רישייהו וחמו ליה להוא ב"נ דמית · אמרו ודאי ההוא נחש שליחותיה דמריה ד החזירו ראש' לאחוריהם
קא עביד בריך רחמנא דשזבינגא · פתח רבי יוסי ואמר (י)דן נחש עלי דרך · אימתי
הוה דן נחש ביומוי דירבעם דכתיב (י)ואת האחד נתן בדן ומאי אתייהיב תמן עלי מלכים א ט
דרך · על ההוא ארח דיתמנע (ההוא דרך דסלקין) דלא יסלקון לירושלם (ולא יסלקון תמן)
ודא דן הוה לון נחש לישראל עלי דרך ודאי כד"א (ו)ויועץ המלך וגו' · שפיפון שם
עלי ארח · דעכין לון לישראל וכלא לא הוה אלא עלי דרך ועלי אורחא לאתמנעא
מישראל דלא יסלקון לירושלם למיחג חגייהו ולקרבא קרבנין ועלוון למפלח תמן ·

ת"ח בשעתא דמטו ברכאן לידא דמשה לברכא לכלהו שבטים חמא לדן [א] דהוה קטיר בחויא
אהדר קטר ליה באריא הדא הוא דכתיב ולדן אמר דן גור אריה יזנק מן הבשן · מ"ט
בגין (דאיהו) דיהא שירותא וסופא דד' דגלין קטיר ביהודה דאיהו מלכא כד"א גור אריה
יהודה והוא שירותא דדגלין · וסופא דדגלין דן דכתיב דן גור אריה וגו' למהוי שירותא
וסופא קטיר בחד אתר : **לישועתך** קויתי יי' רבי חייא אמר (כדכתיב) כד"א
והוא יחל להושיע את ישראל מיד פלשתים · אמר *ר' חייא וכי אמאי קויתי
והא סליק הוה יעקב מעלמא בההוא זמנא מכמה שנין אמאי אמר דאיהו מחכה לההוא
ישועה *אמר ליה ודאי רזא דמלה כדכתיב · והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל ·
ישראל סתם · אוף הכא והוא יחל להושיע את ישראל ישראל סתם · בגיני כך אמר לישועתך
קויתי יי' אמר ר' חייא ודאי הכי הוא ושפיר · זכאה חולקהון דצדיקייא דידעי
לאשתדלא באורייתא למזכי בה לחיין דלעילא כד"א כי היא חייך ואורך ימיך לשבת
על האדמה וגו' : **גד** גדוד יגודנו והוא יגוד עקב · רבי ייסא אמר מגד אשתמע דהא
חילין יפקון לאגחא קרבא משמע דכתיב גד בכל אתר גימ"ל *דלת חילין ומשריין
נפקי מנייהו · דהא גימ"ל יהיב ודל"ת נקיט · ומהכא (נ"א ומשכא) כמה חילין וכמה
משריין תליין בהו · [ג] ת"ח ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן לא פסקין מימוי לעלמין
והוא אשלים למסכני ועל דא קיימי כמה חילין וכמה משריין ואתזנו מהכא · ועל דא
גד דא אפיק ויהיב ודא נקיט ונקיט ואתזן ביתא וכל אנשי ביתא · א"ר יצחק
אלמלא דהוה גד מבני שפחות שעתא קיימא ליה לאשלמא יתיר מכלא הה"ד באגד
קרי וכתיב בגד חסר אל"ף דהא שעתא קיימא בשלימו ואסתלק מניה הה"ד אחי בגדו
כמו נחל בגין דההוא נהר דנגיד אסתלק בההיא שעתא וכתיב בגד חסר אל"ף ועל
דא לא זכה בארעא קדישא ואסתלק מניה · ר' יהודה אמר מנין לראובן דהוה כהאי
גוונא כדכתיב פחז כמים אל תותר דאסתלקו מיין ולא נגידו והא אתמר במה אפגם
ותרוייהו לא זכו בארעא קדישא וחילין ומשריין אפיקו לאחסנא להו לישראל ארעא ·
ת"ח מה דאתפגים בגד אשלים באשר הה"ד מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני
מלך · השתא אשלים גימ"ל לדל"ת · ר' אלעזר ורבי אבא אשתמיטו במערתא דלוד
דעאלו קמי · [ד] תוקפא דשמשא דהוו אזלי בארחא · אמר רבי אבא נסחר האי מערתא
במלי דאורייתא פתח ר' אלעזר ואמר *שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך וגו'
רשפיה רשפי אש שלהבת יה האי קרא אתערנא ביה אבל ליליא חד כד הוינא קאים
קמי אבא ושמענא מניה מלה דלית שלימו ורעותא וכסופא דכנסת ישראל בקב"ה אלא
*בנשמתהון דצדיקייא דאינון מתערי נביעו דמיא תתאי לקבלי עלאי ובההיא שעתא שלימו
דרעות' וכסופ' בדביקו חדא למעבד פירין · ת"ח בתר דאתדבקו דא בדא והיא קבילת רעות'
היא אמרת שימני כחותם על לבך אמאי כחותם אלא ארחיה דחותם כיון דאתדבק באתר
חד אע"ג דאתעדי מניה הא אשתאר רשימו בההוא אתר ולא אעדי מניה דכל רשימו וכל
דיוקנ' דילי' בי' אשתאר כך אמר' כנסת ישראל הא אתדבקנ' בך אע"ג דאתעדי מינך ואזיל'
בגלותא ·

דברים לג ב
א פסוק קשור בנחש כמ"ש יהי דן נחש וגו'
שופטים יג
ס"א רבי אבא
ס"א אלא ודאי
שמות יז
דברים ל
רלד ב
ב החזיר וקשר אותו באריה כמ"ש ולדן אמר דן גור אריה וגו'
בראשית ל
איוב ו
בפי' זה במאמר תנינא מסוד בני גד ובני ראובן למה נשארו ה"ל בפ' מטות
שיר ח
שמות קיד א
פז ב
ד פי' ההמיטו' גדול כל כך עד שהיו צריכים ליכנס במערה

בגלותא · שימני כחותם על לבך בגין דישתאר כל דיוקני בך כהאי חותם דישתאר כל דיוקניה בההוא אתר דאתדבק ביה · כי עזה כמות אהבה תקיפא היא כפרישו דרוחא מן גופא · דתנינן בשעתא דב"נ מטי לאסתלקא מן עלמא וחמי מה דחמי רוחא אזלא בכל *שייפי דגופא וסליק גלגלוי כמאן דאזיל בימא בלא שייטין סליק ונחית ולא ויקרא קטז ב
מהנייא ליה אתא ואיבעאיל מכל שייפי גופא ולית (להון) תקיפו כיומא דפרישו רוחא מן גופא · כך תקיפו דרחימו דכנ"י לגבי קב"ה כתקיפו דמותא בשעתא דבעי רוחא לאתפרשא מן גופא · קשה כשאול קנאה כל מאן דרחים ולא קטיר עמיה קנאה לאו רחימותיה רחימותא כיון דקני בה רחימותא אשתלים · מכאן אוליפנא דבעי ב"נ לקנאה לאנתתיה בגין דיתקשר עמה רחימותא שלים דהא מגו כך לא יהיב עינוי באיתתא אחרא · מהו קשה כשאול אלא מה שאול קשייא בעינייהו דחייבין למיחת ביה כך קנאה קשייא בעינייהו דמאן דרחים וקני לאתפרשא מרחימותא · ד"א קשה כשאול קנאה מה שאול בשעתא דנחתין לון לחייביא ביה מודיעין לון חובייהו על מה נחתין ליה וקשיא להו · כך מאן דקני הוא תבע על חוביה והשיב (נ"א וחשיד) כמה עובדין וכדין קשורא דרחימותא אתקשר ביה · רשפיה רשפי אש שלהבת יה מאן שלהבת יה דא שלהובא דאתוקדא ונפקא מגו שופר דאיהו אתער ואוקיד ומאן איהו שמאלא הה"ד [9]שמאלו תחת לראשי · שיר ב
דא אוקיד שלהובא דרחימו דכנסת ישראל לגבי קב"ה ובגיני כך [9]מים רבים לא יוכלו שם ח
לכבות את האהבה . דהא כד אתי ימינא דאיהו מים אוסיף יקידו דרחימותא ולא כבי שלהובא דשמאלא כד"א וימינו תחבקני · האי איהו מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכן כלא כהאי גוונא · עד דהוו יתבי שמעו קליה דרבי שמעון דהוה אתי באורחא הוא ורבי יהודה ורבי יצחק · קריב למערתא נפקו רבי אלעזר ורבי אבא אמר רבי שמעון מכותלי דמערתא חמינא דשכינתא הכא · יתבו · אמר ר' שמעון במאי עסקיתו . אמר ר' אבא ברחימותא דכנסת ישראל לגבי קב"ה ורבי אלעזר פריש האי קרא בכנסת ישראל שימני כחותם על לבך וגומר · א"ל אלעזר ברחימו עלאה וקשירו דחביבותא אסתלקת אשתיק רבי שמעון שעתא אמר בכל אתר בעייא שתיקו בר שתיקו דאורייתא גימא חדא אית לי גניזא ולא בעינא דיתאביד מנייכו והיא מלה עלאה · ואשכחנא לה בספרא דרב המנונא סבא · ת"ח בכל אתר דכורא רדיף בתר נוקבא ואתער לגבה רחימותא והכא אשכחנא דהיא אתערת רחימותא ורדפא אבתריה ואורחיה דעלמא דלית שבחא דנוקבא למרדף בתריה דדכורא אלא מלה סתימאה היא ומלה עלאה דבי גנזייא דמלכא · תא חזי תלת נשמתין אינון ואינון סלקין בדרגין עלאין ידיען ועל דאינון תלתא ארבע אינון · חד נשמתא עלאה דלא אתפס ולא אתער ביה [א] גזברא (ס"א גזעא) דקרטיטאה עלאה כל שכן תתא'· והאי נשמתא לכל נשמתין והוא סתים ולא אתגליא לעלמין ולא אתיידע וכלהו ביה תליין והאי אתעטף בעטופא דזהרא דכרמלא (נ"א דבדולחא) בגו זהירותא ונטיף טפין מרגלאן ומתקשרו כלהו כחד כקשרין דשייפי דגופא חד · והוא אעיל בגוויהו ואחזי בהו עבידתיה הוא ואינון חד הוא ולית בהו פרישו · האי נשמתא עלאה טמירו דכלא · נשמתא אחרא נוקבא דמטמרא בגו חילהא והיא נשמתא להו ומנייהו אחידא גופא

א הגזבר וגבאי של בית בעליון והוא ההכמ"ה שנקרא נשמתא לנשמתא ח"א לנשיג מעלות הכתר מכ"ש מדרגות התחתונים שאני גזברי דקרטוס' תתל"ב שה"א נהם לנשיג מעלות הכת"ר ואמר עניו והאי אתעטף וכו' שככתר היה מתעטף כאור נ"הכמ"ב שהיא פימוד זיהרת הכרמ"ל ר"ל כ"ר מל"א שמלא בזיו ואור בתון זיהרם העליון והיה טוטף מיפין מרגליות שהוא ניצוצות הוד עליון מסוד אות י' שהוא כאור עפה מרגליות ונעשם כבס ייחוד אחד בלי פירוד :

גופא לאחזאה בהו עבידתא לכל עלמא כגופא דאיהו מאנא לנשמתא למעבד ביה עבידתא
ואלין כגוונא דאינון קשירין טמירין דלעילא · נשמתא אחרא היא נשמתהון דצדיקיא
לתתא נשמתהון דצדיקייא אתיין מאינון נשמתין עלאין מנשמתא דנוקבא ומנשמתא
דדכורא · ובגין כך נשמתין דצדיקייא עלאין על כל אינון חילין ומשריין דלעילא · ואי תימא
הא עילאין אינון מתרין סטרין אמאי נחתין להאי עלמא ואמאי אסתלקו מניה · למלכא
א לגדלו דאתייליד ליה בר שדר ליה לחד כפר [א] למרבי ליה ולגדלא ליה עד דיתרבי (ליה) ויולפון
ליה ארחי דהיכלא דמלכא · שמע מלכא דהא בריה רב ואתרבי מה עבד ברחימו
דבריה משדר לה למטרוניתא אמיה בגיניה ואעיל ליה להיכליה וחדי עמיה כל יומא ·
כך קב"ה אוליד בר במטרוניתא ומאי איהו נשמתא עלאה קדישא שדר ליה לכפר להאי
עלמא דיתרבי ביה ויולפון ליה אורחי דהיכלא דמלכא · כיון דידע מלכא דהא בריה
אתרבי בהאי כפר ועידן הוא למייתי ליה להיכליה · מה עבד ברחימו דבריה משדר
למטרוניתא בגיניה ואעיל ליה להיכליה · נשמתא לא סלקא מהאי עלמא עד דאתת
מטרוניתא בגינה ואעילת לה בהיכלא דמלכא ויתיבת תמן לעלמין · ועם כל דא אורחא
דעלמא דאינון בני כפר בכאן על פרישו דבריה דמלכא מנייהו · חד פקח הוה תמן אמר
לון על מה אתון בכאן וכי לאו בריה דמלכא איהו ולא אתחזי למידר יתיר בינייכו אלא
דברים יד בהיכלא דאבוי · כך משה דהוה פקח חמא בני כפר דהוו בכאן על דא אמר [י]בנים
אתם ליי' אלהיכם לא תתגודדו · ת"ח אילו הוו ידעין כלהו צדיקייא האי הוו חדאן
בהוא יומא דמטי לון לאסתלקא מהאי עלמא וכי לאו יקרא עלאה הוא דמטרוניתא
אתת בגינייהו ולאובלא לון להיכלא דמלכא למחדי בהו מלכא כל יומא דהא קב"ה לא
אשתעשע אלא בנשמתהון דצדיקיא · ת"ח אתערותא דרחימו דכנ"י לגבי קב"ה נשמתהון
דצדיקיא לתתא מתערין לה בגין דאינון אתיין מסטרא דמלכא מסטרא דדכורא ואתערותי'
דא מטי לנוקבא מסטרא דדכורא ואתער רחימותא אשתכח דדכורא אתער חביבו
ורחימותא לנוקבא וכדין נוקבא אתקשרת ברחימותא לגבי דכורא כהאי גוונא תיאובתא
דנוקבא לאשדי מיין תתאין לקבל מיין עלאין לאו איהו אלא בנשמתהון דצדיקיא · זכאין
משלי י אינון צדיקיא בהאי עלמא ובעלמא דאתי דעלייהו קיימין עלאין ותתאין · ועל דא [י]וצדיק
יסוד עולם כתיב סתם · ורזא דכלא צדיק איהו יסודא דלעילא ואיהו יסודא לתתא וכנסת
קנג ב ישראל אתכלילת מצדיק מלעילא ומתתא *צדיק מהאי סטרא וצדיק מהאי סטרא ירתין
תהלים לז לה כה"ד [י]צדיקים יירשו ארץ · יירשו ארץ ודאי · ת"ח צדיק אחסין לה להאי ארץ
ואריק עלה ברכאן בכל יומא ויהיב לה תפנוקין ועדונין בנגידו עלאה דנגיד עלה
רלה ב והא *אוקימנא מלה · ורזא דכתיב [ס]מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך ·
בראשית מט
שיר ו ועם כל דא מלה אחרא כמה דכתיב [ס]ראוה בנות ויאשרוה ועל דא אמרה לאה
בראשית ל [ס]באשרי כי אשרוני בנות וכלא שפיר · ותא חזי מעלמא דאתי אתמשיך ונגיד להאי
צדיק למיהב תפנוקין ועדונין להאי ארץ דאיהו לחם עוני ואתעביד לחם פנג
פו ב הדא הוא דכתיב מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך ודאי והא *אוקימנא ·

פ"ח

ת"ח **מאשר** שמנה לחמו · דא הוא אתר דכלא מאשרין ליה ומאי איהו עלמא דאתי
דעלאי ותתאי מאשרין ליה ומכספין ליה · שמנה לחמו מאן עד כאן לא פריש
מאן הוא אתר אלא אית לחם ואית לחם כמה דאית אילנא ואית אילנא אית אילנא דחיי
ואית אילנא דתלייא ביה מותא · אית לחם דאקרי לחם עוני ואית לחם דאיקרי לחם
פנג · ומאן איהו (לחם) דא ו' ודא הוא לחמ"ו לה"ס ו' ועל דא כתיב הנני ממטיר לכם שמות יו
לחם מן השמים מן השמים ודאי · ועל דא מאשר שמנה לחמו לחם ו' דהא מניה אתזן
האי אילנא והוא מעטרא ליה כדכתיב בעטרה שעטרה לו אמו · וכד איהו נקיט ודאי שיר ג
הוא יתן מעדני מלך ומאן מלך דא כנסת ישראל דהא מניה אתזנת והוא יהיב לה על
ידא דצדיק דרגא קדישא את קיימא ומהכא לשאר דרגין דלתתא וכלהו כגוונא דלעילא ·
בספרא דרב המנונא סבא אמר הכי מאשר שמנה לחמו *דא לחם שבת דאיהו פנג על לעיל מו ב
חד תרין כדכתיב לקטו לחם משנה מאי לחם משנה אלא תרי לחם לחם מן השמים ולחם
מן הארץ דא הוא לחם פנג ודא הוא לחם דמסכנא ובשבת אתכליל לחם תתאה
בלחם עלאה ואתברך האי בגיני האי ואיהו לחם משנה · ותו הוה אמר לחם משנה
דשבת נקיט משבת עלאה דאיהו נגיד ואנהיר לכלא ואתחבר לחם בלחם ואיהו משנה ·
ובכל אתר רזא דלחם נוקבא היא בגין כך שמנה כתיב ולא שמן וכתיב כי אם הלחם בראשית לט
אשר הוא אוכל דא אנתתיה · ואי תימא והלחם אזל מכלינו ולא כתיב הזלת · שאר שמואל א ט
מזונא לחם קרינן ליה ואשתמודען מלין מאן הוא שאר מזונא ומאן הוא לחם ממש לחם
דלעילא בכל אתר דכר לחם תתאה בכל אתר נוקבא ואנן אשכחינא דזמנין כתיב דכר
ולזמנין נוקבא וכלא חד מלה האי כהאי ושפיר כלא · תא חזי אשר רשים לעילא ורשים
לתתא בתקוני כלה וכלהו תריסר שבטין ימא קאים עלייהו ואתתקן בהו הה"ד והים מלכים א ז
עליהם מלמעלה ורזא דמלה אתתקן לעילא ואתתקן לתתא בארעא אתתקן לעילא
בתקונין ידיען כגוונא דעלמא עלאה ואתתקן לתתא בהני תריסר שבטין כגוונא דלעילא
וע"ד שכינתא לעילא ושכינתא לתתא בגינייהו (ס"א בגווייהו) דישראל ובתריסר שבטין
(נ"א ובתרין שבטין) (נ"א ובתרין סטרין) אתכלילת ואתתקנת · אשר בתקונהא קיימא
כשאר שבטין ואי לאו דגלי משה לא אתיידע דכתיב וטובל בשמן רגלו · לאחזאה אן דברים לג
הוא קשרא דיליה באתריה דאיהו נגיד ההוא משח רבות מלעילא בגיני כך כתיב ברוך
מבנים אשר וגו' · ר"ש פתח ואמר · **נפתלי** אילה שלוחה הנותן אמרי שפר · הא
אתמר דעלמא עלאה עלמא דדכורא איהו כיון דסלקא מלה מכנסת ישראל ולעילא
כלא הוא דכר מנלן מעולה אמאי אתקרי עולה בגין דסלקא לעילא מן נוקבא ובגיני
כך עולה זכר תמים יקריבנו וגו' · אמאי תמים וכי פיסקי פיסקי בעינן ליה דאמר ויקרא א
תמים מהו תמים אלא כדכתיב התהלך לפני והיה תמים · אימתי תמים · בשעתא בראשית יז
(ס"א באתר) דאתגזר דהא דכור' לא הוי ולא אשתמוד' אלא בההוא אתר דאקרי תמים ומאן
איהו דא את קיימא דבי' אשתמודע דכורא מן נוקבא כדכתי' איש צדיק תמים היה בגיני נח ו
כך זכר תמים דאשתמודע ביה האי שייפא ולא ישרשון ליה ואי תימא הא כתיב נקבה ויקרא ד
תמימ' הכי הוא ודאי כמה דאקרי צדיק תמי' כך אקרי צדק תמימ' בגין דכלא נטלא מניה
בגיני כך עולה דסלקא מן נוקבא לדכורא ומהאי אתר ולעילא כלא הוא דכורא ומן נוקבא
ולתתא

ולתתא כלא הוא נוקבא והא אוקימנא · ואי תימא הכי נמי נוקבא דלעילא אלא סיומא
דגופא אחזי על כל גופא דאיהו דכר רישא דגופא נוקבא עד דנחית לסיומא וכד סיומא
אתחזי הא עביד כלא דכר · אבל הכא רישא וסופא נוקבא דהא כל תקון גופא
נוקבא · תא חזי חד רזא עלאה אית במלה דא · דהא חמינן דיעקב בריך ליוסף בגו
אחוהי כיון דחמי קב"ה ארבע דגלים בשכינתא בתריסר שבטין לאתתקנא בהו גרע
מנייהו ליוסף ושוי לאפרים באתריה · מ"ט אסתלק יוסף מנייהו אי תימא בגין חובוי
לאו הכי דהא זכאה איהו אלא רזא דמלה יוסף רשימא דדכורא הוה דכתיב בן פורת
יוסף בן פורת עלי עין · וכתיב משם רועה אבן ישראל מתמן אתזן האי אבן ישראל ·
תהלים קיח אבן דא כנסת ישראל ועלה אמר דוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה · ובגין
דיוסף איהו רשימו דדכורא אקרי יוסף הצדיק דהא איהו צדיק ודאי . משם רועה אבן
ישראל · ובגין דכל תקוני שכינתא אינון נוקבן אסתלק יוסף מתמן ואתמני תחותיה
אפרים ואיהו נוקבא לתקונהא · ובגין דאיהו הכי אתמני לסטר מערב · אתר דנוקבא
שריא והוה רשימו דאיהו דכורא אסתלק מתקונהא בגין דאיהו עלמא דנוקבא ולא עלמא
דדכורא וכל תקונהא בעיין נוקבי ובגין כך יוסף דאיהו צדיק אסתלק מתקונהא ואתמני
אפרים תחותיה · וע"ד כלהו תריסר שבטין תקוני שכינתא אינון וכלהו בעיין כגוונא
דלעילא בר דרגא דצדיק דאיהו עביד כל שייפין דכר ולא בעי לאכחשא לה (נ"א ליה) ·
שיר ד נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר · היינו דכתיב ומדברך נאוה בגין דקול מדבר
ליה לדבור ולית קול בלא דבור והוא קול אשתלח מאתר עמיקא דלעילא ושליח מקמיה
לאנהגא לדבור דהא לית קול בלא דבור ולא דבור בלא קול ודא כלל דצריך לפרט ופרט
דצריך לכלל ודא קול נפקא מדרום ומדבר למערב ירית לתרין סטרין ודא הוא דכתיב
דברים לג ולנפתלי אמר וגומר · ים ודרום ירשה לעילא דכר לתתא נוקבא בגין כך נפתלי אילה
שלוחה נוקבא לתתא כגוונא דא דכר לעילא דכתיב הנותן אמרי שפר הנותן כתיב ולא
הנותנת · תא חזי מחשבה ראשיתא דכלא ובגין דאיהי מחשבה איהי לגו סתימא ולא
אתיידע כד אתפשט האי מחשבה יתיר אתיא לאתר דרוחא שריא וכד מטי להאי אתר
אקרי בינ"ה והא לאו סתים כדקדמיתא ואע"ג דאיהו סתים האי רוחא אתפשט ואפיק
קלא כליל מאשא ומיא ורוחא דאינון צפון ודרום ומזרח והאי קלא כללא דכל שאר
חילין וקלא דא מדבר לדבור ודא יהיב מלה בתקונא בגין דקול אשתלח מאתר דרוחא
א לאוליה דברים שמהים מגלון סעליין ואתי לדברא מלה [א] לאפקא מלין תריצין וכד תסתכל בדרגין הוא מחשבה הוא בינה הוא
קול הוא דבור וכלא חד והיא היא מחשבה ראשיתא דכלא ולא הוי פרוד אלא כלא חד
זכריה יד וקשורא חד דאיהו מחשבה ממש אתקשר באין ולא אתפרש לעלמין ודא הוא יי' אחד
ושמו אחד · ועל דא הנותן אמרי שפר כתיב דא גופא סיומא דגופא דא דכתיב בן פורת
יוסף בן פורת עלי עין אמאי תרי זמני אלא בן פורת לעילא · בן פורת לתתא ·
ואמאי לאו איהו בן פורת לתתא בתקוני מטרוניתא בגין דבנות צעדה למהוי עלי שור
משלי לא דבעיין בנות לתקונהא ולא בנים · כד"א רבות בנות עשו חיל וגו' · רבות בנות
עשו חיל אלין תריסר שבטין · ת"ח מלכותא קדישא לא קביל מלכותא קדישא
שלימתא עד דאתחבר באבהן וכד אתחבר באבהן אתבני בניינא שלימתא מעלמא

עלאה

עלאה דאיהו עלמא דדכורא ועלמא עלאה אקרי ז' שנין בגין דכלהו ז' שנין ביה וסימניך
ויבנהו ז' שנים דא עלמא עלאה ולא כתיב בשבע שנים כד"א כי ששת ימים עשה יי' את — מלכים א ו
השמים ואת הארץ ולא כתיב בששת וכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בהברא' באברה' — שמות לא; בראשית ב
ואברהם ז' ימים אקרי וביה אתבני עלמא עלאה *ואילין אקרון עלמא דדכורא *כגוונא — ס"א כגוונא
דא לתתא אית ז' שנין רזא דעלמא תתאה ורזא דא דכתיב ז' ימים וז' ימים י"ד יום — דא ויבנהו שנע שנים
דכיון דאמר שבעת ימים ושבעת ימים לא ידענא דארביסר אינון אלא לאחזאה עלמא — ס"א וכו' אתבני עלמא לתתא
עלאה ועלמא תתאה ואינון שבעת ימים ושבעת ימים אלין דכורין ואלין נוקבין · אלין
נוקבי האי עלמא עלייהו דכתיב רבות בנות עשו חיל אלין תריסר שבטין דאינון — מלכים א ס
עשו חיל כדכתיב כל הפקודים למחנה יהודה וגו' · וכן כלהו · ואי תימא רבות והא — משלי לא; במדבר ב
תריסר אינון ולא יתיר בר ההוא חיל דעבדו מאי רבות אלא כמה דכתיב זעקת סדום — בראשית יח
ועמורה כי רבה כמו גדלה · וכן רבות גדולות עלאין ורברבין על כלא · ואלין אקרון
חיות גדולות · עשו חיל ההוא חיל דעבדו דסמיכין עלייהו אקרון חיות קטנות עם
גדולות לאתחברא כחדא לאתתקנא בהו מטרוניתא למחדי בהו עלאין ותתאין כד"א
לויתן זה יצרת לשחק בו בגיני כך רבות בנות עשו חיל (ס"א ואת עלית על כולנה — תהלים קד
כד"א עומד על שני עשר בקר שלשה פונים לפונה ושלשה וגו' וכתיב והים עליהם — מלכים א ז
מלמעלה היינו ואת עלית על כולנה) ועל דא בנות צעדה עלי שור · בנות לצעדה לצעדות
מבעי ליה · אלא ההוא עין דכתיב לעילא ומאן איהו עין משפט ואיהו קאים עלי עין
ואיהו עין צעדה ופסעת למיטל בנות לתקונהא והיינו בנות צעדה ולא בנים בנות צעדה
אסתכלת לתקונהא ולא בנים · וימררוהו ורבו · באסתכלותא דרחימו לגביה כדכתיב
הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבוני · ועל דא וישטמוהו בעלי חצים · — שיר ו

ותשב באיתן קשתו דא קשת מה קשת · דא בת זוגו · באיתן תוקפא אלבישת עלוי
דלא אתלבשת חילא דהא ידעת דיוסף לא יסטי בההוא דרגא · דאת קיימא
דיליה לימינא ולשמאלא · ויפזו מאי ויפזו · אלא כדכתיב הנחמדים מזהב ומפז רב · — תהלים יט
וכתיב ותמורתה כלי פז · אתייקרו דרועוי במרגליתא עלאה · מידי אביר יעקב מאינון — איוב כח
תרין סטרין דאתקיף בהו יעקב · משם רועה אבן ישראל מתמן אתזן ההוא אבן יקרא
כדקאמרן · תו מאינון תריסר סטרין אתזן ההוא אבן יקרא דאינון צפון ודרום וכיון
אתייהבת בינייהו ואתברכא מנייהו ואתזנא מנהון על (דרגא) ידא דצדיק · ת"ח ליוסף
אתוסף ליה ברכא אחרא כד"א **מאל** אביך ויעזרך וגו' · האי קרא קשיא מאל
אביך · אל אביך יעזרך מבעי ליה · מאי מאל אביך ולבתר יעזרך · ואת שדי · ואל שדי
מבעי ליה כמה דכתיב ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש · ויברכך יברכך מבעי — בראשית מג
ליה · אלא אחסין ליה לעילא ותתא · אחסין ליה לעילא · מאל אביך דאיהו אחסנא עלאה
אתר דאקרי שמים · ויעזרך בגין דלא יחליף האי אתר לאתר אחר' וסיועא דיליה
ליהוי מאתר דא ולא מאחרא · ואת שדי מהו ואת שדי אלא איהו דרגא אחרא תתא' דהא
תנינן בכל אתר את יי' דא שכינת' כמו וארא את יי' · את לרבות ואת לאכללא יום בלילה
ולילה ביום כדכתי' ואת שד"י דהא מתמן נפקין ברכאן לברכ' עלמין · תו אמאי לא
קאמר ואל שדי דהא ה"נ משמע כדקאמרינן דכתי' ואל שדי יתן לכם רחמי' כלא אתר
חד הוא · אמאי שבק ל' וכתב ת' · אלא רזא איהו דכד אינון שבילין נפקין מעילא
כללא

כללא דאורייתא אחסין שמים כד"א את השמים כללא דכ"ב אתוון · ומהכא נפקי לתורה
שבע"פ דאקרי ארץ כדקאמרינן ואת הארץ כללא דכ"ב אתוון · ושמים כליל כלא כחדא
וכדין מתעטרא סיהרא בכלא ויתבא באשלמותא וברכאן נגדין כדין מתמן ועל דא ואת
שדי ויברכך בגין דיהא ליה קיום תדיר ויתיר דהא בכל אתר דאית ביה וא"ו תוספת
אית ליה וקיומא · עד כאן כלל ולבתר עביד פרט דכתיב ברכות שמים וגומר ·

ברכות אביך גברו על ברכות הורי · ברכות אביך גברו ודאי דהא יעקב אחסין
שבחא דכלא יתיר מאבהן דהא הוא שלים הוה בכלא · וכלא יהב ליה ליוסף
מ"ט בגין דהכי אתחזי דהא צדיק כלא נטיל ואחסין כלא כחדא וכל ברכאן ביה שריין ·
הוא אריק ברכאן מרישא לעילא וכל שייפי גופא כלהו אתתקן לארקא ביה ברכאן וכדין
אתעביד נהר דנפיק מעדן · מאי מעדן אלא בכל שעתא דכל שייפין יתבין בקשור' חדא ·
ואינון בעדונא דתיאובתא מרישא לעילא ולתתא וכלהו מעדונ' ותיאובתא דלהון מריקין
ביה ואתעביד נהר דנגיד ונפיק מעדן ודאי · תו מעדן מחכמה עלאה נגיד כלא לאתמשכא
ועביד נהרא ואתמשכא עד דמטי להאי דרגא וכדין כלא בברכאן וכלא חד · עד תאות
ס"א האי עד גבעות עולם *תיאובתא דאינון גבעות עולם ומאי נינהו תרי נוקבי חד לעילא וחד
לתתא דכל חד אקרי עולם · ותיאובתא דכל שייפי גופא באינון תרין אמהן · תיאובתא
לינקא מאמא עלאה · תיאובתא לאתקשרא באמא תתאה · ותיאובתא דכלא חד בגין
ס"א ליתא כך כלהו (כדקא חזי) · תהיינה לראש יוסף וגו' לאתברכא ההוא דרגא דצדיק ולנטלא
כלא כדקא חזי · זכאין אינון דאקרון צדיקים דהא צדיק לא אקרי אלא מאן דנטיר
האי דרגא האי את קיימא קדישא · זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי · נפקו
מן מערתא אמר רבי שמעון כל חד וחד לימא מלה וניהך בארחא · פתח רבי אלעזר
קרא אבתריה · בנימין זאב יטרף וגו' · בנימין זאב יטרף · זאב אמאי אלא בגין
דהכי אתרשים בכרסייא דהא כל חיוון רברבין וזעירין רשימין תמן כמה דכתיב חיות
קטנות עם גדולות · וכרסייא דעבד שלמה הכי אתרשים כגוונא דלעילא · תו זאב יטרף
דהא מזבח בחולקיה הוה ומזבח איהו זאב דאי תימא בנימן איהו זאב לאו הכי אלא מזבח
דהוה בחולקיה הוא זאב דהוה אכיל בשרא כל יומא ובנימן הוה זן ליה בגין דהא
בחולקיה הוה כביכול איהו מפרנס וזן להאי זאב · תו זאב יטרף · זאב יזון · ומאן
איהו אילין מארי דבבו דאינון קיימי לעילא לקטרגא וכלהו אתהנו ואתתקן מקרבנא
ומתערי אתערותא לעילא · בבקר יאכל עד ולערב יחלק שלל · מאי בבקר יאכל עדי אלא
בצפרא דאברהם אתער בעלמא ושעתא דרעוא אשתכח קרבנא עביד אתערותא ונייחא
דברים ג וסלקא עד ע"ד · ההוא אתר דכתיב ושבת עד ה' אלהיך · תו בבקר מאי בבקר דא
בראשית כב אברהם כדקאמרן דכתי' וישכם אברהם בבקר בזמנא דרעוא אשתכח בההיא שעתא לא
הוה אכיל קרבנא אחרא ומאן הוה אכיל ההוא · אתר דאקרי ע"ד ואיהו כרסייא עלאה
דאיהו עדי עד כדכתיב עדי עד וגומר וזמן אכילה בצפרא דע"ד הוא והאי עד · (הכי
ישעיה כו נמי) לעילא (הכי אתקרי) דכתיב בטחו ביי' עדי עד ובבקר היינו קרבן ליי' ודאי · יאכל
עד ולא אחרא תננא סליק ואתערותא דרחימו קשיר ואתער לעילא וקיימא דא לקבל דא

ושלם

ונורא (נ"א ונרגא) דליק ואנהיר בהאי אתערותא דלתתא וכנסת אתער וליואי משבחן ואזיין אידו וכדין חמרא אתנסך לאתקשרא במיא וחמרא נהיר ואחזי אידו בגיני כך חמרא טב לתתא לאחזאה אידו לחמרא אחרא דלעילא וכלא אתער לאתקשרא שמאלא בימינא ואחס דאיהו *סלת מלכותא דאתער אתערותא נקטין לה שמאלא בימינא ויקרא רמז ב
ומקשרי לה בגופא וכדין נגיד משחא עלאה ולקט' ליה על ידא דלדיק וע"ד בעי למעבד אתערותא דסלת במשחא ואתקשר כלא כחדא וכדין עדונא ונייחין דיחודא חד ולקטין עדונא ונייחא דיחודא כל אינון כתרין ואתקשר דא בדא ואתנהיר סיהרא ואתקשרא במשחא ויתיב כלא בעדונא וכדין קרבן ליי' ולא לאחרא ועל דא בבקר יאכל עד ולא לאחרא עד יאכל (עד) ויתעדן ויתקשר בקשוריה כקדמיתא · אימתי בבקר דבעי לאתברכא שמא קדישא בקדמיתא ולבתר יתברכון אחרנין · ועל דא אסיר ליה לב"נ לברכא לחבריה בצפרא עד דיברך לקב"ה דאיהו בעי לאתברכא ברישא והיינו בבקר יאכל עד · ולבתר יתברכון אחרנין · ולערב יחלק שלל דהא קרבנא דהוה ברמש' כלא אתקרב לקב"ה ואתערותא סלקא תמן · ובגין דהא הוא אתברך · הוא מקשר קשרין לכל שאר חילין עלאין ומפליג לון ברכאן לכל חד וחד כדקא חזי ויאות ליה ומתבסמן עלמין ואתברכאן עלאין ותתאין והיינו רזא דכתיב [ט]אכלתי יערי עם דבשי וגו' ש"ר ה
בקדמיתא · לבתר פליג לכלהו ואמר אכלו רעים שתו ושכרו דודים · אריק ברכאן לכלהו ומפליג לון לכל חד וחד כדקא חזי ליה ועל דא ולערב יחלק שלל דהא שמא קדישא יתברך בקדמיתא והשתא פליג ברכאן לכלהו עלמין דלא תימא דקרבנא מתקריב לון ולא לשום חילא אחרא אלא כלא מתקריב לקב"ה והוא אריק ברכאן ומפליג ברכאן לכלהו עלמין ובג"כ קרבן ליי' ולא לאחרא · אמר ר"ש ברי שפיר קא אמרת · תו אתערותא אחרא דקרבנא כלא בגין למשכא ברכאן ולאתערא ברכאן דיתברכון כלהו עלמין · בקדמיתא קרבן ליי' ולא לאחרא השתא תקריבו את קרבנכם דיתקשרון כלהו עלמין כחדא ויתחברן ויתברכון עלאי ותתאי · פתח רבי אבא ואמר קרא אבתריה · **כל** אלה שבטי ישראל שנים עשר וגומר כל אלה שבטי ישראל · אלה
שבטי ישראל מבעי ליה מאי כל אלה [א] אלא לאחברא (ס"א לאתחתא) לון באתר דכל א כ"ל אל"ס בגי' אלפים
ברכאן מריקין תמן · שנים עשר · שנים עשר ודאי קשרין דתקוני מטרוניתא ואיהי אתחברת בהדייהו הה"ד שנים עשר · וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם דהא באתר דא דבור שריא · תו אשר דבר הכא קשרא חד לאתחברא מתתא לעילא ומעילא לתתא · מתתא באלין תריסר שבטין · וזאת אתחברא בהדייהו · אשר דבר הא חבורא דכר ונוקבא קשורא לתרין סטרין מתתא ומלעילא לסוף קשר לון באתר דלעילא דכר ונוקבא כחדא · הה"ד איש אשר כברכתו וגומר · מאי כברכתו אלא
כברכתו בת זוגו · איש אשר כברכתו תרווייהו כחדא · פתח ואמר [ט]יברכך יי' תהלים קל"ד
מציון וראה בטוב ירושלם וגומר · יברכך יי' מציון דמניה נפקין ברכאן לאשקאה לגינתא והוא כליל כל ברכאן ויהיב לה ולבתר וראה בטוב ירושלים · לאחזאה
דכל ברכאן אתיין מדכר ונוקבא כגוונא דא [ט]יברכך יי' וישמרך · במדבר ו
יברכך יי' מדכורא וישמרך מנוקבא · יברכך יי' מזכור · וישמרך משמור · וכלא חד מלה בגין דמתרווייהו נפקין ברכאן לעלמין · ועל דא · איש

אשר

אשר כברכתו ברך אותם · רבי יהודה פתח קרא ואמר · **ויכל** יעקב לצוות את בניו
וגומר · ויכל יעקב לצוות את בניו · לצוות · לברך מבעי ליה : אלא דפקיד לון לגבי שכינתא
לאתקשרא בהדה · תו דפקיד לון על עסקי מערתא דאיהי קריבא לג"ע דתמן הוה אדם
הראשון קבור · ת"ח ההוא אתר אקרי קרית ארבע מ"ט בגין דתמן אתקברו ארבע זוגות ·
אדם וחוה · אברהם ושרה · יצחק ורבקה · יעקב ולאה · הא קושיא הכא דתנינן אבהן
אינון רתיכא קדישא ורתיכא לאו פחות מארבע ותנינן קב"ה אחבר למלכא דוד
תהלים קיח בהדייהו ואתעבידו רתיכא שלימתא · הה"ד °אבן מאסו הבונים וגו' · דדוד מלכא
נ"א לאתקברא אתחבר למהוי רתיכא שלימתא בהדייהו · אי הכי דוד בעיא *לאתקברא בגו אבהן
ויהוי קרית ארבע בהדיה · מ"ט לא אתקבר בהדייהו · אלא דוד מלכא אתר מתתקן
הוה ליה כדקא יאות ומאן הוה ליון לאתחברא ליה כהדא ואדם דאתקבר בגו אבהן הא
אינון אתקברו בהדיה בגין דאיהו מלך קדמאה הוה ואתעבר מניה מלכו ואתיהב לדוד
מלכא ומיומוי דאדם אתקיים דוד מלכא דאדם אלף שנין אתגזר עלוי ואתעברו מניה
שבעין שנין יומוי דדוד מלכא והוא יהיב לון ואבהן היך יקומון עד דייתי דוד מלכא אלא
זכה לאתריה כדקא חזי ליה בגיני כך לא אתקבר לגבי אבהן · תו אבהן באתר דדכורא
שריין ודוד באתר דנוקב' ואבהן נוקבן אתקברו בהדייהו ודוד אתקבר ואתחבר באתר
דדכורא מלה כדקא חזי ליה ויאסוף רגליו אל המטה בגין דהא איהו באתר דחיין יתיב ·
וכד בעא לאסתלקא מעלמ' נחית רגלוי לגבי מטה ואתכניש ואסתלק מעלמא הה"ד ויגוע
שם פד ויאסף אל עמיו · פתח ואמר °נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות יי' · מלה דא הא
אוקמוה חברייא · אבל ת"ח אית מדורין תתאין ואית מדורין עלאין בעלאין לאו (מדורין)
שריין תמן · ומאן אינון · אינון בתי גואי ובתי בראי אינון אקרון חצרות יי' בגין
דאינון קיימי ברחימו ותיאובתא לגבי נוקבא · ת"ח כל נשמתא סלקא אתער כלא
לגבי נוקבא דהא איהי אתאחדת בתיאובתא שלימתא ואתקשרת ביה · יעקב לא מית
בג"כ לא אתמר ביה מיתה אלא ויגוע ויאסף אל עמיו · חמי מה כתיב ויאסוף רגליו
אל המטה דאתכניש שמשא לגבי סיהרא שמשא לא מית אלא אתכניש מעלמא ואזיל
לגבי סיהרא · ת"ח בשעתא דאתכניש יעקב אתנהיר סיהרא ותיאובתא דשמשא
עלאה אתער לגבה בגין דשמשא כד סליק אתער שמשא אחרא ואתדבק דא בדא ואתנהיר
סיהרא · אמר ר"ש שפיר קא אמרת אבל הא אתמר דעילא' עלמא דדכורא אתקשר
בתתאה דאיהו עלמא דנוקבא ותתאה אתקשר בעלאה וכלא דא כגוונא דא והא אתמר
ד"ה א ט קנג ב תרין עלמין אינהו כדכתיב °מן העולם *עד העולם ואע"ג דתרין נוקבי אינהו חד
מתתקן בדכורא וחד בנוקבא : דא שבע (ס"א שבת) ודא בת שבע · דא אם ודא אם ·
שיר ג דא אקרי אם הבנים ודא אקרי אם שלמה כדכתיב °צאנה וראנה בנות ציון במלך
שלמה וגו' · במלך שלמה במלך דכל שלמא דיליה דא אם שלמה כדכתיב
מלכים א ה שם ה °בת שבע אם שלמה · וכתיב °ותרב חכמת שלמה · חכמת שלמה דא אם
משלי לא שלמה דכתיב °דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו · דברי למואל מלך האי
קרא לאו אתיידע מהו סתימא דיליה אלא דברי למואל מלך דברים דאתמר בגין אל

דאיהו מלך ומאן איהו דא אל זועם בכל יום · ואל שדי כמה דאתמר למואל כד"א תהלים ז
למו פי · למואל מלך דאיהו בת שבע · משא אשר יסרתו אמו · כד אתגלי עלוי בגבעון איוב מ
בחלמא דליליא · ת"ח יעקב אתכניש לגבי סיהרא · ועביד בה [א] פירין לעלמא · ולית לך א פי' נפשות
דרא בעלמא דלא אית ביה איבא דיעקב בגין דהא איהו אתער אתערותא לעילא בגין
דכתיב ויאסוף רגליו אל המטה · דאיהו מטתיה דיעקב ודאי · זכאה חולקיה דיעקב
דהא אשתלים לעילא ותתא דכתיב ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי' כי אתך ירמיה ל
אני כי אתי אתה לא אתמר אלא כי אתך אני והא אתמר · רבי יצחק פתח ואמר :

ויבאו עד גרן האטד וגו' וכתיב וירא יושב הארץ הכנעני את האבל בגרן האטד
וגו' · הני קראי אית לאסתכלא בהו · מאי איכפת לן דאינון אתו עד גרן
האטד ומ"ט אתכנת אבלותא דא למצרים דהא אבל לישראל מבעי ליה מ"ט למצרים
אלא הכי אמרו כל ההוא זמנא דהוה יעקב במצרים אתברך ארעא בגיניה · ונילוס הוה
נפיק ואשקי ארעא ועוד דפסק כפנא בגיניה דיעקב · ועל דא מצראי עבדו אבלותא
ואתבכי עלייהו · פתח ואמר מי ימלל גבורות יי' ישמיע כל תהלתו האי קרא אוקמוה · תהלים קו
אבל מהו ימלל ידבר מבעי ליה · ואי תימא דארחיה דקרא הכי הוא דהא קראי אינון
הכי · לא דכלהו לאחזאה מלה קא אתיין · אוף הכא לאחזאה מלה קא אתיא מי ימלל
(גבורות יי') כדכתיב וקטפת מלילות · גבורות יי' בגין דסגיאין אינון דהא כל גזרה דברים כג
דדינא מתמן קא אתיא ועל דא מאן איהו דיסלק ויעבר גזרה חדא מאינון גבוראן
דעביד קב"ה · תו מי ימלל וידבר כלא חד ידבר דהא כמה וכמה גבוראן אינון דלית
לון חושבנא כמה מארי דדינין כמה מארי תריסין כמה גרדיני נמוסין ומלולא לא יכיל
למללא לון ובמה ידיען כלהו בהגדה דאית ביה רזא דחכמתא דהא במלולא ובאמירה לא
יכיל למללא לון למנדע לון אבל בהגדה ידיען כמה דכתיב דור לדור ישבח מעשיך תהלים קמה
וגבורתיך יגידו ברזא דא ידעין אבל גבורותיך דכיא גבורה תתאה ידברו דכתיב וגבורתך
ידברו · ישמיע כל תהלתו דסגיאין אינון (נ"א דרגין) דינין דאשתמודען ומתחברן
בתהלה וכמה חילין וכמה משריין דמתחברן בה כדכתיב היש מספר לגדודיו ועל דא איוב כה
מאן יכיל לאשתמע כל תהלתו · ת"ח מצראי כלהו חכימין הוו ומסטרא דגבורה קא נפקי
כמה חילין וכמה משריין · וכמה דרגין על דרגין עד דמטו לגבי דרגין תתאין ומצראי
הוו חרשין וחכימין בהו וידעין סתימין דעלמא ואסתכלו הא דבזמנא דיעקב קיים בעלמא
לא אית עמא דשלטא על בנוי וידעו דהא ישתעבדו בהו בישראל זמנין סגיאין · כיון דמית
יעקב חדו · אסתכלו מה יהא בסופא עד דמטו לגורן האטד דאיהו גזרא דדינ' שליטא
אט"ד בגי' יד כד"א וירא ישראל את היד הגדולה וגו' כיון דמטו לאתר דא חמו גבורא שמות יד
דנפקי מהאי אט"ד · אמאי אקרי אטד אלא מה אטד נפקו קוצין להאי סטרא ולהאי סטרא
ה"נ י"ד נפקי מינה אצבען להאי סטר' ולהאי סטר' וכל אצבעא ואצבע' סליק בכמ' גבוראן
בכמה דינין ובכמה נמוסין כדין ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד על כן קרא שמה אבל
מצרים · ודאי אבל כבד זה למצרים ולא לאחרא · ר"ש פריס פרשתא יתבו לגו מערתא אמר ב וימותו בנפילת בית זה
חמינא דיומא דין ינפיל ביתא במתא [ב] ויעדרון תרי (בי) רומאי מקטרגין · אי אנא במתא שני מקטרגים
לא ינפול ביתא אהדרו לגו מערתא יתבו · פתח ר"ש ואמר צהלי קולך בת גלים וגו' ומלשינים : ישעיה י

צהלי קולך האי קרא לכנסת ישראל אתמר בגין דאיהי משבחת ליה לקב"ה בקלא
משבחא ועל דא צהלי קולך מהכא אוליפנא כל מאן דבעי לשבחא לקב"ה בקלא בעיא
ליה קלא נעימותא דיערב לאחרנין דשמעין ליה ואי לאו לא יקום לארמא קלא · ת"ח
במדבר ח ליואי דאתיין מסטרא דא דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה וגו' · מ"ט
בגין דקליה (דרגיה נ"א) נמיך ולא יערב לאודנין כשאר חברוי כדין מעברין ליה מהאי
צבא העבודה (מהיילין) דלעילא דקיימין לנגנא לגבי האי עבודה וליקרא שמא קדישא
כדקא חזי · חילין לעילא חילין ומשריין לגבי תתאי לשבחא שמא קדישא ולזמרא לון ·
ובגיני כך ישוב מצבא העבודה ובגין דכנ"י קא משבחא ליה לקב"ה אמר קרא צהלי
קולך בת גלים בת אבכן · תו בת גלים עלמא דאתי אקרי גלים בגין דכלא קיימא
שיר ד ביה ואתכליל ביה תלי תלים ונפקא מניה לכלא · תו בת גלים כדכתיב גל נעול וכל
אינון גלים ומבועין כלהו נפקי מעלמא דאתי וכנסת ישראל איהי בת גלים · ת"ח
האי קרא קשיא בקדמיתא כתיב צהלי קולך דהוא בגין לזמרא ולארמא קלא ולבתר
כתיב הקשיבי · אי הכי אמאי צהלי קולך כיון דכתיב הקשיבי אלא צהלי בגין לשבחא
ולזמרא · ת"ח אי ישראל שראן לשבחא ולזמרא לקב"ה כדין כתיב הקשיבי מ"ט בגין
דישראל אנון משבחן ומזמרין בגינה לקב"ה ועל דא כתיב צהלי קולך וכתיב הקשיבי
משלי ל לישה בגין דאתיא מסטרא דגבורה כד"א ליש גבור בבהמה והאי לישה גבורה
לתברא חילין ותוקפין · עניה ענתות בגין דאיהי אספקלריא דלא נהרא (עלה) עניה
ודאי לית לה נהורא לסיהרא מגרמה אלא מה דיהיב לה שמשא · ענתות איהו חקל
כפר חד ושריין ביה כהני מסכני דאהדרן על פתחין (דליואי) ולית מאן דישגח בהו
ס"א קליפין בגין דכל אינון בני ההוא כפרא *קליסין הוו בעיניהו דעמא וביתייהו ריקניין יתיר מכל
ס"א קליפין עמא בר מה דיהבין לון כמסכני *קליסין דעמא · בגין כך סיהרא לית לה נהורא
מלכים א ב מגרמה אלא בשעתא דאתחבר עמה שמשא אתנהיר · ת"ח דכתיב ולאביתר הכהן
אמר המלך ענתות לך על שדך כי איש מות אתה · וכי על דזמין ליה אדוניהו
איש מות אקרי · אלא בגין דהוה מאתר מסכנא דאידבק ביה סיהרא דאיהי עניה
ענתות · ואי תימא וכי התענית בכל אשר התענה אבי בגיני כך זכה דלא קטיל
ליה · אלא אביתר בגין דהוה מאתר מסכנא זכה ביה דוד עד לא סליק למלכו כד
הוה מכמאן ליה שאול והוי ארחוי כמסכנא (לבתר) אביתר כגוונא דא ולזמנא דשלט
שלמה סיהרא קיימא באשלמותא והוה בחדוותא דעתירו דכלא הוה ליה לא זכה
ליה אביתר · ודאי שדה ענתות רזא דמלה הוה וירמיה דקני ליה כלא הוה בגין
לאחסנא רזא עלאה · ת"ח כד שלטא סיהרא שדה תפוחים אקרי כד איהו במסכנו
שדה ענתות בגיני כך תושבחתא דלתתא עביד ליה עתירו ושלימותא כמה דדוד
כל יומוי אשתדל למעבד שלימו לה ולנגנא זמרי לזמרא ולשבחא לתתא וכד דוד
אסתליק מעלמא שביק לה בשלימו ושלמה נטל לה בעותרא בשלימותא דהא סיהרא
שם י נפקא ממסכנו ועאלת לעותרא דבהך עותרא שלט על כל מלכי ארעא ועל דא אין
כסף נחשב בימי שלמה · אלא כלא דהב דאתרבי דהב ובההוא זמנא כתיב
איוב כח ועפרות זהב לו דהא עפר דלעילא הוה מסתכל ביה שמשא ובאסתכלותא דשמשא
ותוקפיה עפרא עביד ואסגי דהב · ת"ח מטורי דנהירו דתוקפא דשמשא תמן עפרא

דארעא ביני טורי כלהו עבדי דהב · ואלמלא חיוון בישין דרביאו תמן בני נשא לא
הוו מסכני בגין דתוקפא דשמשא אסגי דהב · בג"כ ביומוי דשלמה אין כסף נחשב
למאומה דהא תקיפא דשמשא אסתכל בעפרא ואסגי ליה דהב ועוד דהוה עפרא סטרא
דדינא איהו כד אסתכל ביה שמשא נטל תוקפא ואתרבי דהבא כיון דאסתכל שלמה בה
שבח ואכריז ואמר °הכל היה מן העפר וגו'· וע"ד שלמה לא אצטריך לנגנא כדוד אלא קהלת ג
שירתא דאיהו רחימו דעותרא דהוה נהירו ורחימו דכל תושבחן דעלמא ביה הוו תושבחתא
דמטרוניתא כד יתבא בכרסייא לקבליה דמלכא קאמר · כתיב °ויתן המלך את הכסף מלכים א י
בירושלם כאבנים בגין דכלא הוה דהב ועפרא אתקשר בשמאלא בסטרא דרחימו
כד"א °שמאלו תחת לראשי ושמשא אתדבק בהדה ולא אתעדי מינה · שלמה טעה בהאי שיר ב
דהא חמא דאתקריב סיהרא בשמשא וימינא מחבקא ושמאלא תחות רישא כיון דאתקריבו
דא בדא אמר הא אתקריבו כחדא · ימינא מה הכא דהא ימינא לאו איהו אלא בגין לקרבא
כיון דאתקריבו דא בדא למאי אצטריך מיד אין כסף נחשב בימי שלמה · א"ל קב"ה אנת
דחית ימינא חייך אנת תצטרך לחסד בני נשא ולא תשכח · מיד סטא שמשא מלקבל
סיהרא וסיהרא שריא לאתחשכא והוה שלמה מהדר על פתחין ואמר אני קהלת ולא
הוה מאן דיעבד עמיה חסד · מ"ט בגין דדחה ימינא ולא חשיב ליה הה"ד °אין כסף מלכים א י
נחשב בימי שלמה למאומה · וע"ד כל דאסגי תושבחן לגבי קב"ה אסגי שלמא לעילא
בגיני כך הקשיבי לישה · כתיב °ליש אובד מבלי טרף וגו' ליש דייקא לישה כדכתיב איוב ד
הק הקשה · אובד כדכתיב °והאו האובדים · מבלי טרף בגין דאיהי תבעה *עלה למיהב ישעיה כז / ס"א עילא
כדכתיב °ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה · ובני לביא יתפרדו בגין דכלהו חיילין משלי לא
כד איהי יהיבת להון טרף כלהו מתחברן כחד וינקין כחד · וכד איהי יתבא מבלי טרף
דגרם גלותא ודאי בני לביא יתפרדו מתפרשן כלהו לכמה סטרין ואזלין בגין לאשכחא
למעבד דינא · וע"ד בזמנא דקרבנא אתעביד כלא מתתקן ומתקרבין כחדא כדקאמרן ·
השתא דקרבנא לא אתעביד ודאי בני לביא יתפרדו ובגיני כך לית לן יום דלא אשתכח
ביה דינא דהא לא מתעטרין עלאין ותתאין בשלימו עלאה כדקאמרן · תא חזי השתא
בגלותא דב"כ אתער שלימו לעילא ותתא ובברכתא דבריך לקב"ה מתברכין עלאין
ותתאין וע"ד בגלותא דישראל מתברכאן עלמין · מאן דמברך ליה לקב"ה יתברך
מאן דלא בריך לקב"ה לא יתברך הה"ד °כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו · רב המנונא שמואל א ב
סבא כסא דברכתא לא יהיב ליה לב"נ אחרא לברכא (דבעי לאתנטלא) אלא איהו
אקדים ונטיל ליה (בימינא ובשמאלא) בתרי ידוי ומברך · והא אמרן דבעי לנטלא ליה
בימינא *ובשמאלא ואע"ג דכלא אתערו ביה שפיר הוא אבל כסא דברכה הכי ס"א ולא בשמאלא
אצטריך כוס דכתיב °כוס ישועות אשא דהא בהאי כוס אתנגידו ברכאן מאינון תהלים קיו
ישועות דלעילא והוא נטיל לון וכניש לון לגביה ותמן אתנטיר (לון) חמרא עלאה
ואתכניש בההוא כוס ובעינן לברכא ליה בימינא *ולא בשמאלא · וחמרא דאיהו ס"א ובשמאלא
בהאי כוס כניש דיתברכון כחדא ובעינן לברכא פתורא דלא תהא ריקניא מנהמא
וחמרא כלא (חד) כחדא · ת"ח כנסת ישראל כוס של ברכה אקרי וכיון דאיהו כוס
של ברכה בעינן ימינא ושמאלא (ובעי) לנטלא ליה וההוא כוס אתייהיב בין ימינא
ושמאלא

ושמאלא ובעי דאתמליא חמרא בגין חמרא דאורייתא דאיהו נפיק מעלמא דאתי·
ות"ח כוס של ברכה (סבא) בהאי אתגליין מלין עלאין הכא דאנן במערתא· אימא הכא
אתגלייא רזא דרתיכא קדישא כוס של ברכה בעי לקבלא ליה בימינא ושמאלא דא לצפון
ודרום וכוס של ברכה דיהא נטיל ברכה מנייהו· מאן כוס של ברכה דא מטתו שלשלמה
דבעינן דאתייהיב בין צפון לדרום· ובעי לאנחא ליה בימינא וגופא דיתתקן בהדייהו
דברים יא ויצגא ביה בההוא כוס לברכא ליה בארבע ברכאן בגין דכתיב תמיד עיני יי' אלהיך
בה וגו' אשתכח בכוס של ברכה רזא דמהימנותא לצפון ודרום ומזרח ומערב הא רתיכא
קדישא כדקא חזי ליה ופתורא בנהמא בגין דיתברכא ההוא לחם דלתתא ויתברך לחם
עוני ויהא לחם פנג והא אוקימנא וישתכח דכנסת ישראל מתברכא בד' סטרי עלמא
לעילא ותתא לעילא (בההוא נהמא של ברכה) וכוס של ברכה לאתחברא דוד מלכא
באבהן ויתברך לתתא דיתברך (נ"א ופתורא בנהמא בגין דיתברך מכל סטרין מעילא
ומתתא לעילא ברזא דכוס של ברכה לאתחברא דוד מלכא באבהן ויתברך לתתא
דיתברך לחם עוני ויהא לחם פנג והא אוקמוה ויתברך) פתורא דב"נ לאשתכחא ביה
מזונא תדיר· קמו כלהו ונשקו ידוי אמרו בריך רחמנא דאעילנא הכא ושמענא מלין
אלין· נפקו מן מערתא ואזלו כד עאלו במתא חמו [א] עיטרא דבני נשא דמיתו דנפל ביתא
עלייהו יתבו וחמו דקא ספדי לאינון דמיתו עם איתן רומאי· פתח רבי שמעון ואמר·

ויבאו עד גרן האטד· מאן גרן האטד· אלא הכא אתרמיז שלטנותא דמצראי
דאתעדי· גרן האטד דא ממנא שולטנא דמצראי דאתעדי מקמי שולטנותא
מלכים א כב דישראל דהא חמו (גורן) כד"א מלובשים בגדים בגרן ועכ"ד ויספדו שם מספד גדול
וכבד מאד וגו'· על כן קרא שמה אבל מצרים עד היום הזה דודאי ממצרים הוה אוף
הכא לאו דיודאי נינהו אלין בכיין אע"ג דמיתו ביה יודאי· ואלין יודאי אלמלא הוו
יודאי לא מיתו וכיון דמיתו קב"ה מכפר חובייהו· אמר ר"ש ת"ח דיעקב אף על גב
דנפקת נשמתיה במצרים לאו ברשותא אחרא נפקת מ"ט כמה דאתמר דלא הוה מיומא
דאתברי עלמא ערסא שלימתא כההוא ערסא דיעקב· בשעתא דהוה סליק מעלמא
נשמתיה מיד אתקשר באתריה והא אוקימנא· ת"ח כד הוה עאל יעקב במערתא כל
ריחין דגנתא דעדן אשתכח במערתא ומערתא סלקא נהורא ושרגא חד דליק וכד עאלו
אבהן לגבי דיעקב למצרים לאשתכחא עמיה אסתלק נהורא דשרגא כיון דעאל יעקב
במערתא הדרא שרגא לאתריה כדין אשתלים מערתא מכל מה דאצטריך ועד יומי
עלמא לא קבילת מערתא ב"נ אחרא ולא תקבל ונשמתין דזכאן אעברן מקמייהו בבי
מערתא בגין דיתערון וחמין זרעא דשבקו בעלמא ויחדו קמי קב"ה· אמר ר' אבא
חניטא דיעקב מאי איהו א"ל זיל שאיל לאסיא· ת"ח כתיב ויצו יוסף את עבדיו את
הרופאים לחנוט את אביו ויחנטו הרופאים את ישראל ס"ד כשאר בני נשא הוה
חניטא דא· אי תימא בגין אורחא הוא דעבדו הא כתיב וימת יוסף בן וגו' ויישם בארן
במצרים הא לא אזלו עמיה בארחא דהא תמן אתקבר וכתיב ויחנטו אותו· אלא
ארחא דמלכין אינון בגין לקיימא גופייהו חנטי לון במשח רבות עלאה על כל משחין
מעורב בבוסמין ושאיב ליה בגופא יומא בתר יומא בההוא משחא טבא ארבעין יומין
דכתיב וימלאו לו מ' יום כי כן ימלאו ימי החנוטים· בתר דאשתלים דא קיימא גופא
שנים זמנין סגיאין בגין דכל ההוא ארעא דכנען וארעא דמצרים מכלה גופא ומרקב ליה.

לזמנ

[א] שיצאו מן המערה לעיר וסיס כדבריו שנפל בית אחד בעיר ונהרגו תחתיו מהם היו מספידים למתי' השם עם אותן הרומאי' ומל' עיטרא פי' אסיפה ור"ל אסיפת מתים שנפל הבית עליהם ומתו כמבואר:

לזמן זעיר מכל שאר ארעא ובגין לקיימא גופא עבדי דא ועבדי [א] חניטא דא מגו ומברא ·
[ב] מגו דשויין ההוא משחא על טבורא והוה עאל בטבורא לגו ואשתאיב במעוי וקאים ליה
לגופא מגו ומברא לזמנין סגיאין · ויעקב הכי הוה בקיומא דגופא והכי אצטריך דגופא
דאבהן איהו והוה בקיומא בגופא ונפשא כגוונא דא ליוסף דאיהו דוגמא דגופא ובקיומא
דגופא ונפשא הוא · בקיומא דגופא דכתיב ויחנטו אותו · בקיומא דנפשא דכתיב :
ויישם בארון במצרים ותנינן תרי יודי"ן אמאי אלא יוסף נטר ליה ברית לתתא
ונטיר ליה ברית דלעילא · אסתלק מעלמא אתשוי בתרי ארוני (אמר) בארון
לתתא ובארון לעילא · ארון דלעילא מאן איהו אלא כד"א [ג] הנה ארון הברית אדון כל
הארץ דארון דלעילא ארון הברית אקרי דהא לא ירית ליה אלא מאן דנטר ברית ובגין
דיוסף נטר ליה לברית אתשוי בתרי ארוני · ויישם בארון במצרים הכי הוא ודאי וקרא
הוכח רזא אחרא דאף על גב דנפקת נשמתיה ברשו אחרא אתקשר בשכינתא הדא
הוא דכתיב ויישם בארון לעילא ולתתא בגין דהוה צדיק דכל צדיק ירית ארעא קדישא
עלאה כד"א [ד] ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר ·
ברוך יי' לעולם אמן ואמן :

א היו חונטין אותו מבחוץ ומבפנים :
ב ע"י כמו שהיו עושין אותו בשמן על הטבור ונכנס בטבור לכל צד בשביל זה היה קיום לגופו ימים רבים :
ג יהושע ו
ד ישעיה ס

תם ונשלם ספר בראשית

תהלה לבורא עולם ביומי שית

ירומון יקומון אמירי אמרי ושירי ישורון לקושר קשרים
יגונן יחונן עבדיו ידידיו להשלים מאורים חמשה ספרים

השמטות לחלק ראשון

א"ה בסוף שבזוהרים שהגהנו מתוכם ה' מהם הוא מהרב ישראל בנימין ז"ל שם נמצאו תשלומי החסרונות באיזהו מקומן · ובאיזה מקום הוספת השייך למקומו ואינם בנמצא בזוהרים הנדפסים עד כען וכדי שלא למנוע בר שמנו אותם כאן ולא במקומם כדי שיבא דף על דף כזוהר מנטובה מאחר שכל כתבי האריז"ל זלה"ה על אדני דפי הזהר המכר הוטבעו :

דף טו א **בראשית** ברא אלהים א"ת ה"שמים ו"את ה"ארץ ראשי תיבין **אהו"ה** דביה אתבריאו שמיא וארעא א"ה ביה אתבריאו שמיא ו"ה ביה אתבריאת
ארעא וכל מה דאית בה והוא יהיב תיאובתא בכל אילנין ועשבין די בארעא והוא מה שאמרו אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין ממונה עליו מלמעלה ושומר אותו שמכה אותו ואומר לו גדל שנאמר (איוב לח) הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ :

דף טו ע"ב **מתניתין** קטורי רמאי כורמני דבורייאי קריבו שמעו מאן מנכון דסליק ונחית מאן כנש רוחא בידוי יקום וינדע בשעתא דסלקא ברעותא דרישא חיורא
למעבד יקרא ליקריה סליק חד טהירו סתימו ברישא דכלא נשב ביה ואפיק קומרין טהירין מתחברן כחדא כלא וסליקו ונחתו ואתעביד כלא חד וההוא טהירו סתימו כד נשיב בה ואנהיר אקרי אהי"ה
ההוא טהירו סלקא ונחתא וזריק זיקין נצצין ואנשיב בה ואפיק חד חילא טמירא ואיקרי שמיה אשר
אהי"ה בגליפו טמיר וסתים איגון קומרין טהירין דאתחברו מגו חד טינרא סתים נפקי בגלופא בחילא
דההוא טהירו עלאה ואיקרי יהו"ה תו נשיב בה ואפיק זיקין נצצין זרקין לכל עיבר ואפיק חד חילא
טמירא נציץ לכל סטר ואיקרי א"ל (חסד) תו ההוא טמירא טהירו סתים נשב בה וסלקא ונחתא וסליק
באלף ומאתן קיטורין דנורא ואפיק חד חילא טמירא ואיקרי אלהים ודא גבורה מהאי מתפשטאן
הילין טמירין להטין לכל סטר מנהון די מתקנן בתיקוני יאות ומנהון די מתקנן בתקוני אחרא תו
נשיב

נשיב בה ואפיק חד חילא טמירא דאיתקרי יהו"ה מדת רחמים ואקרי שמים (תפארת) וקיימא בין תרי חילין דאיקרון לבאו"ת מהאי נפקן כל חילין וכל משירין עילאין כל חד וחד לזמיה לקיימא ולאנהגא עלמין עליה כתיב ה' לבאות אשרי אדם בוטח בך :

דף טז ע"ב **כתיב** ויקרא אלהים לאור יום וכתיב וירא אלהים את האור כי טוב תא חזי האי אור דלתתא כד נהיר מחילא דאתייהיב ליה מטוב דלעילא ובג"כ מנין ימות החמה שס"ה מ"ט שבועים מנהון לקבל האי דרגא דלדיק דאיקרי טוב ואיהו שביעי ויניק מניה האי שמשא דלתתא שבעה שבועים שבעה זמנין לקבל שבעה שבועין ז' זמנין דאיהו יניק מאימא עילאה דאיקרי יובלא ולקבלא שני יובל דלתתא אשתארו משס"ה כ"ב יומין לקבל כ"ב אתוון דאורייתא דעלמא תתאה אתקיים עלייהו דהא לדיק דלעילא תורה שבכתב איקרי וכד אשתלימו אינון שס"ה יומין תייבין תניינות לקבלא מהאי דרגא דטוב דהאי דרגא וכל אינון שבע דרגין עלאין תייבין תניינות לקבלא מאימא עילאה והאי דרגא דסיהרא דשלטא בליליא ינקא מהאי דרגא דאקרי שכינה תתא' דינקא מההוא לדיק ובגין דההוא לדיק אמלי לה מהנהו תפנוקין עילאין וינקא מניה אקרי סיהרא דכמה דהאי סיהרא תתאה לית לה נהורא מגרמה אלא מאי דאתיהיב לה מן שמשא הכי נמי ההוא דרגא דלעילא והאי דרגא אקרי ימא דחכמתא לעילא וקיימי תריסר שבטין עלאין קדישין תלתא לצפונא ותלתא לדרומא ותלתא למערבא ותלתא למדינחא והאי ימא דחכמתא עלייהו ולקבלהון לתתא י"ב שבטין קיימין סחרני מדבחא כי האי גוונא ולקבל האי דרגא עבד שלמה ימא לתתא עומד על שנים עשר בקר והאי ימא לעילא איקרי י"ם מ"ט אקרי ים אלא בגין ההוא דרגא דלדיק דאמלי להאי ים אקרי יום דכתיב ויקרא אלהים לאור יום וכתיב אור זרוע ללדיק והאי נהיר ברזא דשמ' קדישא דביה אמלי להאי ים דאקרי ה"א תתאה *הה"ד כל הנחלים הולכים אל הים כ"ל דא דרגא דלדיק דאיקרי כל בגין דכל תפנוקין נפקין מניה הנחלים אילין חמש דרגין דעמיה הולכים אל הים לממלי לה והאי דרגא אקרי בת שבע וכד נהיר האי לדיק להאי דרגא ברזא דשבעה שבועין שבע זמנין שמשא תתאה נהיר ברזא דשבע שבועין שבע זמנין לסיהרא בג"כ שנת הלבנה שנ"ה יומין מ"ט שבועין מנהון לקבל האי דרגא שביעאה ימא עילאה דנהרא מלדיק במ"ט שבועין נהורין עלאין אשתארו תריסר יומין לחושבן שנ"ה לקבל י"ב שבטין דסחרני האי ימא למיטר מטרת משכנא בתריסר תרעין עילאין דאית בירושלם עילאה לאורחא דאינון תרעין עלאין ינקין אינון שבטין מאימא תתאה כל חד לסטריה כדקא חזי ליה הה"ד שער יהודה אחד וע"ד כתיב כל הנקרא בשמי דא דרגא דלדיק דנהיר בחילא דשמי ולכבודי בראתיו לאנהרא לההוא אתר דאקרי כבודי בראתיו ודא ימא דחכמתא דאקרי כבוד ה' דאתגלי במשכנא · ילרתיו דא רזא דיום דלתתא דאיהי לקבל כ"ל דלעילא וע"ד כתיב יולר אור והאי לדיק לעילא לא כתיב ביה ילירה עד דיתגלי עבידתיה לתתא ונהיר עלמא תתאה מניה · אף עשיתיו דא סיהרא לתתא הה"ד ובורא חושך כד אתחברו כדין עושה שלום שלמא לעלמא הה"ד ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד כדין יחודא לעילא לתתא שלמא לעילא שלמא לתתא · כגוונא דא יוסף לתתא דהא אחיד בלדיק דלעילא כד אשתלים לתתא הוסיף שלמא בכלהו עלמין ובכל יומין עלאין כתיב הכא יום יו' וכתיב התם ברוך ה' יום יום יעמס לנו בגין דלא שמע לה ויהי כדברה אל יוסף יום יו' כדין יומין עילאין בשלמא וברכת' בכלהו עלמין (עד כאן מנאתי) · ויאמר אלהים יהי מאורות ברקיע השמים תמן תנינן א"ר ילחק מאי דכתיב כלך יפה רעיתי ומום אין בך ת"ח כשברא הקב"ה את עולמו עשאו מאותו האור הנאלל למעלה וברא את השמי' מאותו רקיע הראשון שהכינו הקב"ה ובראו בתחילה ואותו הרקיע הוליד כל שאר השמים שנתהוו ממנו וא"ר יהודה אמר רב אותו הרקיע הוליד כל המאורות מאותו האור שמקבל למעלה וכשברא הקב"ה אותו רקיע נטל הקב"ה את המאורות והניחם באותו רקיע הנקרא רקיע השמים ואותו רקיע נתהוה מן השמים דא"ר יהודה אמר רב הרקיע העליון הוליד את השמים אשר תחתיו והשמים הולידו האי רקיע ונקרא רקיע השמים ונטל הקב"ה הני מאורות ונתנם בו הה"ד ויתן אותם אלהים ברקיע

השמים

*(נ"א בתרא דשמא קדישא)

השמים *והניח' (ס"א בזה) ביד הרקיע להיו' ממשלה על הארץ ולהשתמש בהם הבריו' ושניה' נתנו אורם בשוה אמרה הלבנה אין נאה להשתמש ולהתנהג בשני כתרים בשוה מה עשה הקב"ה המעיט אותה והיינו הכפרה של שעיר ר"ח שנאמר בו חטאת לה' א"ר יעקב בכמה אתר תנינן דא ולא אתיישבא בלבאי עניינא כד אתא ר"כ אתו ושיילוה אמר משמען (נ"א כמשמעו) א"ר יהודה לר' יעקב כלום אתה רוצה לעבור על דברי חבירך אשתיק · רבי יוסי בר' שמעון בן לקוניא אתא למחמי לר' אלעזר חתניה נפקא ברתיה ושקלה ידוהי לנשקא להון ואמר לה לכי ומעטי את עצמך מקמי בעליך דאיהו קדישא שמע ר' אלעזר אמר כען ידענא · אנא מדכרנא מלה חד דאיהו מרגלא יקירא דאתמר על סיהרא כדתנינן דקב"ה אמר לסיהרא לכי ומעטי את עצמך דהשתא סיהרא דלא אתייהיב שולטנא לה א"ל חמוה אנא כך שמענא וכך הוה מסדר בלבאי ובגין דלא אעבר על דעתוהי דחבראי שתקתי · פתח רבי אלעזר ואמר אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזרך ואשר חרב גאותך א"ר אלעזר וכי גאותן של ישראל בחרב הוא לאו הכי דהא חרב לעשו אתייהיבת דכתיב ועל חרבך תחיה אלא הכי שמענא מאבוי דאלין ת"ח דכד שמעין מלה ולא אתיישב בלבהון ואינון מגיחי' קרבא דין עם דין כאינון מגיחי קרבא בחרבא ובעיין לקטלא דין לדין עלה ומלה דא דקא אמרי חברנא כך היא וכך גזרנא ברזא דמתניתין דילן דכד ברא קב"ה לשמשא ולסיהרא גזר על שמשא למהוי שלטנא דעשו ועל סיהרא למהוי בעלמא דין שלטנא דיעקב ומני עליהון תקיפין רברבין עד דייתון תרין אומיא אלין והוה רברבא דאתמני על סיהרא בגין אומא דיעקב ( ) אמר קב"ה וכי מה אנא בעי אומה דיעקב · (חסר כאן) · אלא בעלמא דאתי ולשלטאה בהו על כל אומייא אבל בעלמא דין לכי ומעטי את עצמך והשתעבדי בגלותא למזכי לך בעלמא דאתי וכד אתי אומה דיעקב אתרעמו קמיה דקב"ה על דאתנטל מנהון שלטנא ואתייהיבת לעשו אמר לון קב"ה וכי מה אתון בעאן שלטנא בעלמא דין דהא אנא ערבנא לשלטאה לכו לעלמא דאתי על כל אומייא ובג"כ הביאו כפרה עלי כלומר על אותה הבטחה שאני ערב לכו והביאו כפרה והתעסקו בתורה ועלי לתת לכם שכר טוב ועלי להשליט אתכם על כל העמים שעל מנת כן מיעטתי את סירה בעולם אתא רבי יוסי ונשקיה ברישיה וקרא לברתיה ואמר לה קוטפיתא דנהוריתא ובוצינא דאתפרשא *בגוון אית גבך זכאה אנת וזכאה אולקיך דזכינא למחמי כך · רבי יוחנן אמר זכו ישראל דנטיל לון קב"ה ולית אנן צריכים לבוצינא אחרא דכתיב והיה ה' לך לאור עולם אמר רבי אבהו כיון שנתחלף להו שלטנא מונין חשבנא לסיהרא דבה מנהגת נוהג כלאן יוסף ומוס אין בך דלא אשתכח בה גרעונא בגין מועדין וזמנין ע"כ :

דף כג ע"א רעיא מהימנא **אמר** ליה בוצינא קדישא בתר דאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו מאי ניהו דאמר לבתר ויברא אלהים את האדם בצלמו א"ל מה דאוקמוה על דא מרי מתניתין דמנהון אמרו (הוא) נברא ומנהון לא נברא קב"ה ברא ליה דכתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו א"ל אי הכי איהו לא יהיב חולקא ביה חד מנייהו ולא אתעביד בדיוקנא דלהון אלא בתיקונין דמלכא בצלמו כדמותו דאיהו צלם ודמות תבניתו · אמר הכי אשתמודע · אמר ח"ו · אלא הנא אימא דאתברי בכלא ואשליטיה על כלא דאי הוה יהיב כל חד חולקיה בזמנא דהוה עסיה עליה כל חד הוה נטיל חולקיה מניה כי במה נחשב הוא אלא קב"ה ברא ליה כל חד בדיוקניה דא מלכות קדישא דאיהו תמונ' כל דבה אסתכל קב"ה וברא עלמא וכל בריין דברא בעלמא וכליל בה עילאין ותתאין בלא פירודא כלל וכליל בה עשר ספירן וכל שמהן וכנויין והויין · ועלת על כלא דאיהו אדון על כלא ולית אלהא בר מניה ולא אשתכח בכל עלאין ותתאין פחות מינה · בגין דאיהו קשר דכלהו שלימו דכלהו לקיימא ביה ומלכותו בכל משלה · ובגין דלא אשתכח עלת על כלא בעלאין ותתאין פחות מינה אפי' בחד מנייהו אתקריאת אמונת ישראל ומסטרא דעלת על כלא אתמר בה כי לא ראיתם כל תמונה אבל מסטרא דשאר עמין אתמר בה ותמונת ה' יביט ·
אתא בוצינא קדישא ושאר חבריא ואשתטחו קמיה ואמר כען לית מאן דיכיל למיטל מניה

*(ס"א אמר ר' יצחק עש"ז הקב"ה הני מאורות) **(ס"א בטבוון)

מניה חולקיה דלא יהיב ליה חד מעלמא אלא בורא עלמין עלת על כלא וביה תליא עובדיה
או אגריה ולא במלאך ושרף ולא בשום בריה דעלמא ובגין דא אוקמוה רבנן דמתניתין המשתף
שם שמים ודבר אחר נעקר מן העולם ע"כ:

דף כג ע"ב **חוורן** דאורייתא וכד איהו אור מתלבש בחושך אתמר באורייתא שחורה אני
ונאוה וכד אסתלק מתמן אור דאיהו חוורו · אמרה אל תראוני שאני שחרחורת
ואורייתא כגוונא דבת עינא דאיהי חוכמא וספירא באור דנהיר בה ובגין דא בת עינא ואור דנהיר
בה אמר' ה' אורי וישעי ממי אירא אורי אור י' דאיהו בת עין ותרין גוונין אית לה אור מלגאו וחושך
מלבר למהוי שלטאה בהו על כל קלוסין הה"ד ומלכותו בכל משלה בלבושא דאור איהי שליטת על כל
אינון דאתמר בהון ולכל בני ישראל היה אור במושבותם ובלבושא חוכמא שליטת על חייביא דאתמר
בהון ורשעים בחשך ידמו · ועוד אור איהו מסטרא דימינא דאיהו אור יום קדמאה דאתמר ביה
יהי אור דא אברהם ויקרא אלהים לאור יום · חשך מסטרא דשמאלא דאתמר ביה בילחק ותכהין
עיניו מראות · ולחשך קרא לילה · יעקב דאתלבש מתרווייהו באור דימינא ובחשך דשמאלא ובתרווייהו
עמודא דאמצעיתא איהו עמוד · עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם · ענן מסטרא דיליה
מיא חשך מסטרא דיליה אשא עמוד איהו שלום בינייהו הה"ד עושה שלום במרומיו וכד איהו
באמצעיתא ולא קרב זה אל זה כל הלילה לא קריב מייא לאשא ולא אשא למייא דאיהו אפריש
בינייהו ודא איהו מחלוקת בית הלל ובית שמאי שהיא לשם שמים ולקבלייהו תרין אמוראי דרקיע מיכאל
וגבריאל ושר שלום מכריע ביניהם דאיהו נוריא"ל אוריא"ל אתקרי מסטרא דימינא נוריא"ל מסטרא
דשמאלא ואיהו אדם דלתתא מטטרו"ן שמיה שליט על כל מארי מתניתא הה"ד וירדו בדגת הים
אלין תלמידי חכמים דמתרבן בימא דאורייתא דירתי מתמן נפש חיה · ובעוף השמים אילין מארי
דזכון דבזכותהון פרחין לעילא וירתין מתמן רוחא דאיהו עוף יעופף בגדפין בפקודין דעשה ·
ובבהמה אלין עמי הארץ דאתמר בהון אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם · (והחזור למקום
שהנחת בדפוס) · ואי זכותא וכו' עד יפול מצדך אלף וכו' כך נכורא איהו רננו צדיקים בה' ודא דרגא
דצדיק חי עלמין ומתמן רנה וביה פורקנא הה"ד למח צדיק ודאי דאיהו עטרה וצדיק נטיל משמאלא
ועמודא דאמצעיתא מימינא הה"ד מימינו אש דת למו · ת"ח כל אתוון אינון מסטרא דאתוון דאורייתא
דכלילן בשכינתא וצדיק איהו נטיל לשמאלא קץ חי דאיהו יצחק בהיפוך · חי עלמין קשיר בשמאלא
ושכינתא תתאה מסטרא דשמאלא אתמר בה והארץ היתה מסטרא דימינא תוהו ובוהו בו הוא
מסטרא דעמודא דאמצעיתא וחשך על פני תהום דא שכינתא תתאה ומאן גרים ליה האי אלא
קב"ה קודם דברא עלמא הוה סתים יהוה לבתר אתפשטת ה' לתתא ואתמר בה והארץ היתה תוהו
ובוהו ורזא דמלה אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם הרי לך דהוה לבושא תוהו
ובגין דא כי לא המטיר ה' אלהים עד לא הוה נחית נביעו עלה בגין דאדם אין דהוה בעלה לעילא
סתים באין עד דאתפשט ה' מן יה"ו דאיהו בינה דאיהו מקורא דנביעו דאיהי נקודה סתימת
ומתמן והשקה את כל פני האדמה וקודם דנחתה הוה קב"ה בונה עולמות ומחריבן בגין דא
הוה נביעו נחית בבהוא זמנא הוה שירותא בחסד הה"ד אמרתי עולם חסד יבנה ובגין דא לא
תוהו בראה לשבת יצרה ואתמר בה לא טוב היות האדם לבדו דא לא תוהו בראה ובזמנא
דהוה תוהו אמר אלהים לנח קץ כל בשר בא לפני וכו' קץ דיצחק דאתמר ביה כי אותך
ראיתי צדיק לפני דאי אנת הוי בעי רחמי עלייהו לא אתחרבו ואיהו הוה אמר ליה ברמז
בגין דיבעי רחמי עלייהו ולא ימות מפיה דאיהו מסטרא דשמאלא א"ל והא בונה עולמות
ומחריבן קודם דאתברי עלמא הוה אלא מגיד מראשית אחרית דקב"ה הוה מחשבתיה כל
דרין דהוה בונה ואתחריבו קודם דאתבריאו חזא דהוו עבדין עובדין דאתחריבו וכיון
דברא חשב כאילו חריב לון ודא ממלל עד סוף יומין דאילין תולדין בישין והוו גרמין דנהר
יחרב ויבש יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני נביעו דיליה בתרין עלמין שכינה עילאה ושכינה

תהלה ולנא אתגליא מה דהוה ומה דעתיד למהוי ולא בעא רחמי עלייהו עד דאתא משה ובעא
רחמי דעתידין הוו ישראל דלא יפקון אלא חד מעיר ושנים ממשפחה מסטרא דגבורה דהוו דיינין
ואתהדר עלמא לתוהו ובגין דבעא משה רחמין עלייהו שמאלא דוחה ולא יפקון ביה ישראל · וימין
מקרבת דאיהי ימינא מטה כלפי חסד ומשה בגין דיהב גרמיה עלייהו יהב תוקפא לדרגיה דאיהו
עמודא דאמצעיתא דאיהי אורייתא דאתייהיבת בימינא הה"ד מימינו אש דת למו ובג"ד פורקנא
ביה תליא הה"ד לא יסור שבט מיהודה עד כי יבא שילה דאיהו משה בחושבנא · יסוד נדיק ביה יסו"ד
תמן שמאל דוחה אע"פ דאוקימנא ביה כל הנפש הבאה ליעקב מלרימה שבעים ושם בגין דאתקשר
בשמאל וימין מקרבת בגין דתליא מניה עמודא דאמצעיתא דס"ו ואינון ששים מסכתות ושתא
סדרי משנה דאתיהיבו מגבורה דאיהי שמאלא ששים גבורים אתקריאו דנטלן מגבורה דתמן
אורייתא דבע"פ דאיהי שכינה תהלה כללא דס' מסכתות ושתא סדרי משנה דתורה שבכתב לפומא לא
גלי בגין דעתידה שמאל דאיהי פומא לאדהייא ובג"כ איהו סתים הכי פורקנא בלבא ופומא דאיהו גלייא
לא אתגלי פורקנא ובגין דכלא תליא בימינא אמר הנביא וזרוע ה' על מי נגלתה על מי ודאי דאתמר ביה
מי ירפא לך הה"ד מ"ה אעידך מ"ה אדמה לך ואמרו לי מה שמו במ"ה ייתי זמנא ובמ"ה אסוותא הה"ד
מה אשוה לך ואנחמך וגו' מי ירפא לך דמשה איהו מה שמו וביה תהא נחמתך ובג"ד כפל קב"ה שמיה
משה משה חד על פורקנא קדמאה וחד על בתרייתא ובג"ד אז ישיר משה אז שר לא נאמר אלא אז ישיר ·
עשיראה בתפלה ודא שכינתא עלה אתמר תפלה לדוד שמעה ה' צדק ודוד ברוח קדשא אמר באחרית
יומין דגלותא אמר על ישראל בהנת צבי פקדת לילה ולית לילה אלא גלותא ואיוב מה דאמר
כלא הוה משל על ישראל דאמר כלה ענן וילך ושטן בעא לקטרגא ליה ואמר קב"ה איוב לא
בדעת ידבר אוף ביעקב בגין דחזא ברוח דקדשא דוחקא דגלותא · (עד לדפוס למקום שהגהה)

דף כד ע"א **זרע** אברהם אוהבי · לית מאן דקאים קמי הרעא דגלותא ועליה אתמר לא
יבושו כי ידברו את אויבים בשער דאיהו תרעא דמלכא בגין דגלותא איהי
מצוה ודא שכינתא · אורייתא דא קב"ה לא צריך הפסקה בינייהו וצריך לסלקא תורה ומצוה
בדחילו ורחימו דכל פקודין דעשה ולא תעשה כלהו תליין מן שם יהו"ה כמה דאוקימנא רזא דא שמי
עם י"ה שס"ה מצות לא תעשה וזה זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה והא הכא רמ"ח ושס"ה ואינון רמ"ח
תיבין בקריאת שמע ואתייהיבו מרחימו ודחילו דאות ה' ובג"ד תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה
ואינון כלילן באברהם דאתמר ביה זרע אברהם אוהבי תפילין אינון עוז דאתייהיבו מירהה דאיהו
לשמאלא ודא פחד יצחק דתמן כל מקטרגין סלקין למתבע כל דינין ובג"ד ובזרוע עוזו דא תפילין
י"ה בירהה ו"ה באהבה הה"ד אהבו את ה' כל חסידיו ת"ח (ס"א ת"ת) יהו"ה כליל כולא ובג"ד
אתמר ביעקב והנה יהו"ה נצב עליו דאיהו עמודא דאמצעיתא לבתר דאתקס · (כתוב בדפוס עד בדיוקנא
דמאריה ודאי) דכד צלותא דיליה סלקא לעילא כרוזא נפיק מרקיעין ויימא הבו יקרא לדיוקנא דמלכא·
ולית תרעא דקאים קמי ההי צלותא אדני שפתי תפתח לאפקא מזונא לבנין קדישין דבהאי היכלא
תמן מזונא · בני חיי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעיתא דאיהו בני בכורי ישראל ואיהו עץ החיים
דנפיק מחיים דלעילא ואיהו אילנא דמזון לכלא ביה ובגין דשכינה אינון ישראל לתתא חיים דילה
אורייתא מזונה דילה צלותא דחשיבא לקרבנא ובגלותא אתמר לגבי ישראל הבה לי בנים ושכינתא
איהו קרבנא לקב"ה דמקבל לה בימינא ושמאלא וגופא וייחודא דיליה עמה בצדיק דאיהו אות
תפילין ושבת וי"ט · ולית למשאל למה מצלאן לקב"ה בכמה דרגין זמנין מצלין ליה בספירה
ידיעא ובמדה ידיעא לזמנין צלותא לימינא הדא הוא דאתמר הרוצה להחכים ידרים לזמנין
לשמאלא הדא הוא דאתמר הרוצה להעשיר יצפין לזמנין דאבא ואמא לימינא ולשמאלא אינון
לזמנין לעמודא דאמצעיתא לזמנין לצדיק כל צלותא סלקא לדרגא ידיעא אלא ודאי יהו"ה איהו
בכל ספירה וספירה וצלותא איהי שכינתא בזמנא דבעי לרחמא על עלמא סליקת בימינא
ובזמנא דבעי למעבד דינא בעלמא סליקת בשמאלא וכולא לגבי יהו"ה דאיהו בכל אתר ובג"ד

זאת תורת העולה עולה לה׳ ודא צלותא דאיהי שכינתא קרבן לה׳ ודא צלותא דאיהי קרבנא דיליה וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמה כל ספירן דלית קדושה פחות מעשרה :

שם ב **מדרש רות** הצדיק אבד כל זמן שלא יבא השפע אבד ועליו נאמר ונהר יחרב ויבש ובעת הברכה נאמר כי אתה תברך צדיק ברכות לראש צדיק :

ספר הבהיר תנא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים וכשיש צדיקים מתגבר ואם לאו מתחלש והוא סובל כל העולם דכתיב וצדיק יסוד עולם ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם ע״כ :

דף נה ב **סתרי תורה** ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת אוליפנא מהכא דאחרנין לא הוו בדיוקנא דיליה ודא בדמותו כצלמו אתעביד בתקונא דגופא בתיקונא דנפשא בארח מישר כדקא יאות נחש אטיל זוהמא בחוה והוות זוהמא הוה מכשכשא במעהא ולא יכיל לאיצטיירא בגין דעד לא חטא אדם הוו אתון באלפא ביתא מתתקנן ביה ואצטיירן ביה בהאי עלמא עד דמטת לאת כ״ף אתקנו דכר ונוקבא בחביבו בגנתא ומלאכי עלאי קמייהו מיד אהבים לסמאל ברקיעא ונחת ורכב על נחש תקיף ואחזי קמיה מיד אתערבו אתון כדין אתחבר סמאל בההוא נחש ואתעבידו חד ונטלו אתון ועבידו מתמן והלאה אומנותא בישא באתון ל״ד לי״ד והיינו ל״ך ולדו להו בפתויא בישא ועבדו אומנותא יתיר באתון ק״ר אומנותא דשקרא בגין דאתהדרו לאפכא אתון באומנותא בישא · קוף דלא יכיל לקיימא דלית לה רגלין קופא קמי בני נשא לית ליה קיומא · רי״ש רע אילין אתהפכו באומנותא בישא על דנפלו אדם ואתתיה ובאילין אתון ק״ר אולידו בנין ולא הוו בקיומא בדיל זוהמא דנחש דאשתאיב בחוה מההוא זוהמא ממש אתיליד קין ובג״ד אשתכח קטולא בגין דנחש אומנתו דיליה קטולא הוא ואתעכבו אתון עד הכא · בשעתא דתב אדם בתיובתא ואהדר כמלקדמין לשמשא בנוקבא מה כתיב ויולד בדמותו כצלמו דא הוה מתיקונא דרוחא וגופא כדקא יאות וכדין כתיב יש הבל אשר נעשה על הארץ ואהדרו אתון בשירותא דשין ותי״ו דכתיב כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל שת הוא בצלם ובצלם דקדמאי לאו הכי ומהכא אתבני עלמא בגוונא אחרא דאלפא ביתא קין ומהללאל ירד אתוסף לאתקנא סידורא דעלמא בשבע קטרין סגלגלן · שבע ארעות אינון דא לעילא מן דא כמה דאינון שבעה רקיעין דא לעילא מן דא ואינון ארץ אדמה ארקא גיגשיה ציה תבל · תבל לעילא מכלהו דכתיב והוא ישפוט תבל בצדק · כד נפיק אדם מגנתא דעדן מתמן אתרמי לההוא (אתר) דאיקרי הרץ ואיהו אתר חשיך דלית תמן נהירו כלל ולא משמש כלום כיון דאדם עאל תמן דחיל דחילו סגי ולהט החרב המתהפכת הוה מלהטא בכל סטרין גו ארץ כיון דנפק שבת והרהר תשובה אפיק קב״ה ליה לההוא אתר דאיקרי אדמה דכתיב לעבוד את האדמה בהאי אית נהירו דנהיר ודיוקנין דכהייא ומזלי ותמן יומא וליורין דבני נשא עלאין גברין דנפקו מאדם במאה ותלתין שנין דקא הוה משמש ברוחי נוקבי ואינון עליבין תדיר דלית בהו חדוה ואילין משטטי ונפקי לעלמא דא ומתהפכאן לסטר בישא ומתהדרן תמן וצלאן צלותא ומתייאבן בדוכתייהו תמן וזרעין זרעין בריחין ואכלי וחטין לית תמן ולא חד משבע מיני תבואה בהאי אתר אתיליד קין והבל כיון דחטא קין אחית ליה קב״ה לההוא אתר דאקרי אדמה דכתיב הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה מההוא אתר דאקרי אדמה והייתי נע ונד בארץ בגין דתמן אדחי ואתתרך · והיה כל מוצאי יהרגני ההוא להט החרב המתהפכת והוה דחיל והרהר תשובה וסליק ליה קב״ה לארקא והוה תמן ואוליד בנין בארקא ובארקא אית נהירו דנהיר מגו שמשא וזרעין זרעין ונטעין אילנין ולית תמן חטין ולא מאינון שבע זיני תבואה · כל אינון דתמן אינון מתולדין דקין ואינון בתרין רישין מנהון גברין עלאין ומנהון גברין זעירין ולית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא דהכא · לזמנין אינון זכאין ואתהדרן לסטרא טבא ולזמנין אתהדרן לסטרא בישא ומולידין ומתין כשאר בני נשא · אדם הוה בהאדמה (וארקא) עד דאוליד שת ומתמן סליק לעילא ד׳ דרגין וסליק לההוא אתר דאקרי תבל ודא תבל איהו עלאה דכלהו דרגין כיון דסליק סליק לאתר בית

מקדשא דאקרי באינון שמהן דהוה דיוריה בהו · ארץ אדמה הכי אקרי דליג אדם תלת דוכתי גיא נשיה ליה גיא איהו אתר ודוכתא סגי בהאי פותיא וארכא דגיהנם בגיא ונשיה וליה אתבדרו אינון דבנו מגדלא ואולידו תמן על דארגיזו למלכא עלאה בגין דא קריב לנורא דדליק ואית בני נשא יקירי בכל עותרא ועפרות זהב ואבנין יקירין מאן דעאל תמן והוה מתבל בחמידו דההוא עותרא יהבין ליה וסליק לזמנין לדוכתא דאקרי נשיה בגין דאתנשי תמן ונחית להאי גיא ולא ידע אתר דהוה מתמן · גיא דא הוא באמצעותא דעילא ותתא ודא איקרי גיא בן הנם ורצועה חדא נפקא מתמן לעילא להאי תבל ואקרי אוף הכי גיא בן הנם ותמן רתחא דגיהנם אינון בני נשא דתמן כולהו ידעי הרשין והכמאן יקירין ותמן זרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא חד משבעת המינים · בנשיה אית בני נשא כולהו קטיעין זעירין ולית להון חוטמין בר תרין נוקבין דנפיק בהו רוחא וכל מה דעבדין מיד משתכחי ועל דא איקרי נשיה וזרעי ונטעי אילנין ולית תמן חטין ולא משבעת המינים · לי"ה איהו אתר כשמיה ביה יבשותא דכולא ותמן בני נשא שפירן בחיזו ומגו דאיהו ליה כד ידעי אתר דמקורא דמיין נבעין עאלין תמן ולזמנין דסלקין מגו אתר דמיא סלקין להאי תבל ואינון בני מהימנותא יתיר מבני נשא אחרנין וביניהו דיורין טבין ועותרא סגי וזרעי זעיר מגו יבשותא דההם ונטעי אילנין ולא מליחין ותיאובתא דילהון לבני נשא דהכא ומכלהו לית דאכלי נהמא כד (ס"א בר) אילין דהכא דבתבל הכא לעילא מכל אילין תבל וכתיב והוא ישפוט תבל בצדק כגוונא דכל אילין ארעאן אית בהאי תבל וכל אילין שמהן אית נכו אוף הכי בגין דאיהו שביעאה אית הכא כגוונא דאינון דוכתי תחומין ודוכתי הכא ואיקרי כל חד וחד כגוונא דההוא דוכתא דלתתא וכל אילין בדיורין דבני נשא משניין אילין מאילין דכתיב מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך ע"כ :

דף סב ע"ב **רבי** חזקיה אמר זכאה חולקהון דישראל דקב"ה אתרעי בהון ויהב להון אורייתא קדישא ואזהר לון ויהב לון עיטא לאסתמרא מעילא ותתא בגין דלא ישלוט בהו בר קב"ה ואינון ידעי לדחיא מנייהו כל מקטריגין וכל קסטירין בגין דיהון חולקא דעדביה ואחסנתיה כד"א כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו · תא חזי ביומא דר"ה קב"ה יתיב בדינא על עלמא וכל בני עלמא יתבי בחשבנא ולא אית מאן דלא עאל בחשבנא וספרי' דחיין ומתין פתיחן בההוא יומא וקב"ה בגין דאתרעי בהו יהב לון עיטא לאשתזבא מכל קטרוגין דלעילא דאינון אתמנן וכן בכל זמנא דדינא שריא על עלמא בהאי יומא אזדמני' ישראל לאתערא רחמי עלייהו ובמה בשופר דהא קלא דנפיק סליק לעילא ואתער שופר דלעילא כדין אתערו רחמי מאתרייהו וקב"ה קם מכורסייא דדינא ויתיב בכרסייא דרחמי ורחים עלייהו דישראל ולא אתייהיב רשו למקטרגא וישראל יתבי קמי קב"ה בתיובתא ותקעי שופר ואתערו רחמי דהא ההוא קלא דנפיק אתערותא דרחמי איהו וכדין דלטורא לא יכיל לקיימא קמי כרסייא דרחמי דהא לא אתי מההוא סטרא ולא אשתכח קטיגורייא · ביומא דכיפורי דאיהו חתימא דדינא וקיימי ישראל בקדושת' דמרייהו בההוא יומא בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא יהבין ליה שעיר דאתי מסטרא דרוחא מסאבא והוא מסאבא ורוח מסאבא אתהני ביה הוא אתעסק ביה ולא אתקרב למקדשא לסאבא וכדין אנפין נהירין וישראל אשתזבון מניה בזמנא אחרא כד סגי חובי בני נשא האי דלטורא בשעתא דדינא אתער על חובי עלמא כדין איהו אתי ואשתכח דלטורא קמי קב"ה ואסתאב מקדשא וכל אנפין עליבין ודינא אשתכח וע"ד קץ כל בשר בא לפני בא לפני ודאי למתבע חובי עלמא בגין דאינון גרמו :

דף סה ב **צוה** ה' · אמר רבי יוסי זכאין אינון ישראל דאתייהיב להון אורייתא קדישא ואינון משתדלי בה יממא ולילי תא חזי דהא משמע דאלולי דאשתכח נח עם תיבותא באתחברותא כחדא לא אשתזיב אסתים מן עינא בגו תיבותא · קמו ואזלו אמר ההוא יודאי בודאי כתיב עשה לך תיבת עצי גופר לך לגרמך בגין לאתחברא בהדה ולאשתזבא בה מה כתיב ויעש נח ככל אשר צוהו וגו' :

דף סז ע"ב ולא הוו עברה **סתרי תורה** (בזוהר ישן נמצא זה) מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח

לנח כשיצא מן התיבה וראה את העולם חרב והתחיל לבכות לפניו ואמר רבונו של עולם נקראת רחום היה לך לרחם על בריותיך וכו' השיבו הקב"ה ואמר רעיא שטיא השתא אמרת דא למה לא אמרת בשעתא דאמרית לך כי אותך ראיתי צדיק לפני וגו' ואח"כ הנני מביא את המבול מים ואח"כ עשה לך תיבת עצי גופר כל האי אתעכבית ואמרית לך בגין דתבעי רחמין על עלמא ומכדין שמעתא דתשתזיב בתיבותא לא עאל בלבך למבעי רחמין על ישובא דעלמא ועבדת תיבותא ואשתזיבת וכען דאתאביד עלמא פתחת פומך למללא קדמי בעיין ותחנונים כיון דחזא נח כך אקריב קרבנין ועלוון דכתיב ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור וגו' אמר רבי יוחנן בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח ובין נח · נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם כאברהם דכיון דאמר קב"ה לאברהם זעקת סדום ועמורה כי רבה מיד ויגש אברהם ויאמר וגו' והרבה תחנונים לפני הקב"ה עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים שיכפר לכל המקום בעבורם וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים ולפיכך לא התפלל אח"כ בא משה והתפלל והגין על דורו כיון שאמר הקב"ה סרו מהר מן הדרך מיד עמד משה בתפלה ויחל משה וגו' עד שאחזתו הלהבה רבנן אמרי לא הניח משה להקב"ה עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא דכתיב ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת אמר רבי יוסי מהכא ויאמר להשמידם לולא משה בחירו עמד בפרץ לפניו אמר רבי יהושע מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו אמר בלבו אולי לא אמלט דכתיב כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר לפי הדור ולפיכך לא ביקש רחמים עליהם אמר רבי אלעזר אפילו הכי הוה ליה למבעי רחמי על עלמא בגין דניחא ליה לקב"ה מאן דיימר טבא על בנוי מנא לן מגדעון בר יואש דלא הוה זכאי ולא בר זכאי ומשום דאמר טיבותא על ישראל אמר ליה קב"ה לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדין מהו בכחך זה טיבותא דאמרת על בני · רבי אלעזר שאיל :

דף ע ע"ב **לאנהרא** אפי ארעא · עוד פתח ההוא ינוקא ואמר לריח שמניך טובים לריח מאן אלא אית ריח ואית ריח ריח הקרבן וריח הקטורת ריח הקרבן מקריב ומייחד כל אינון שבטיא דהיכלא דבית דוד וריח הקטורת מקריב ומייחד ואנהיר אינון בוצינין עלאין נהרי אפרסמונא דכיא ועל דא תרין מדבחין הוו מזבח הקטורת ומזבח העולה מזבח הקטורת איהו פנימאה מזבח העולה איהו לבר ריח מזבח העולה מתקין לאנהרא בוצינין תתאין ריח מזבח הקטורת מתקין לאנהרא בוצינין עלאין ועל דא לריח שמניך טובים לריח דההוא קטורת שמניך טובים בא וראה שתי מזבחות הן מזבח פנימי לעילא מזבח חיצון לתתא מזבח הפנימי הוא שלם וזהו דכתיב המזבחה בתוספת ה"א וכך הוא בכל מקום ומזבח החיצון הוא חסר ה"א כמו נערה נער חסר ה' אשתכח דמאתערותא דמזבח החיצון של מטה אתער מזבח הפנימי של מעלה ובמה אתער בריח הקטורת הקטורת של מעלה ויתער ריח הקרבן של מטה ועל דא לריח שמניך טובים אינון בוצינין נהרין ונציצין כתיב הכא טובים וכתיב התם וירא אלהים את האור כי טוב :

דף פב ע"א **ויהי** כבוא אברם מצרימה כבואם מבעי ליה ושרה היכן היתה אלא אברהם אעלה בתיבותא וסגר עלה כיון דמטא למצרים אמרו ליה הב מכסא אמר אנא יהיב מכסא אמרו ליה מאנין את טעין אמר אנא יהיב דמאנין אמרו ליה מטכסא את טעין אמר אנא יהיב דמטכסא אמרו ליה מרגלאן את טעין אמר להו אנא יהיב מכסא דמרגלאן אמרו ליה אי אפשר אלא למפתח תיבותא ונחזי מה בגווה כיון דפתחו תיבותא אתנהרא ארעא דמצרים מנהורא דילה הה"ד ויראו המצרים את האשה וגו' אמר רבי יהודה ויהי כבואם מצרים הוה ליה למימר אלא בתיבה וכו' :

דף קד ע"ב **במדרש הנעלם** על תיבת חמשים וז"ל חמשים הם כנגד חמשים שערי בינה והם ראוים להציל כל העולם בצדקתם וה' הודה לדבריו וכשראתה שלא מצאה אמרה אולי יחסרון חמשים הצדיקי' חמשה כלומר אולי יש בהם בני אדם שעסקו בידיעת שמך שהוא השם במלואו שהוא מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א כמספר אדם שנאמר ועתה

ישראל

ישראל מה ה' אלהיך שואל ובשאר מלאה חוזרת לומר אולי ימצאון שם ארבעים (כתוב בדפוס) ·
שם אחר תיבת הארבעים · עוד פותחת ואומרת רבש"ע אולי ימצאון שם ל' כלומר אולי יש ביניהם צדיקים שעסקו והשיגו אותם הל' מעלות הרמוזות בנבואת יחזקאל בפ' ויהי בשלשים (שנה) והם כלולים בל"ב נתיבות חכמה שהם כ"ב אותיות וי' ספירות וכן אולי יש ביניהם אנשים צדיקי' יחידי סגולה המייחדים ב' פעמים ביום בפסוק שמע ישראל שהם כלולים י' ספירות במלת אחד הא"ל עם הח"ת הם תשעה והמלה א' הרי עשרה והד' אמר דהע"ה עלה זה השער לה' צדיקים יבואו בו ודלת מלשון שער ושני פעמים ביום הרי עשרים · והשכינה מלאה חוזרת ופותחת ואומרת רבש"ע אולי ימצאון שם עשרה כלומר אולי ימצא ביניהם מי שעוסק בעשרה מאמרות ובעשרת הדברות בכל יום וכן אולי ימצאון ביניה' עשרה שמקדימי' לבית הכנס' דהא תנן כל הנמנה עם עשרה ראשונים לבית הכנסת נוטל שכר כנגד כול' שבאים אחריו מה כתיב לא אשחית בעבור העשר' כל זה יש לנשמת הצדיק ללמד סניגורייא וזכות על הרשעים להשקיט האף והחמה וכיון שלא מצאה שום זכות ללמד מה כתיב וילך ה' כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו מהו למקומו למקום מעלתו הידועה ואז נסתלקה דיין ונסתלק הסניגור והקטיגור מקטרג וזהו ויבאו שני המלאכים סדומה בערב וכו' ולוט הוא שטן הוא יצה"ר יושב בשער סדום כי שם ביתו דכתיב לפתח חטאת רובץ ומתחבר עם בני אדם ומטעה אותם עד שמורידם לבאר שחת והוא גם כן עמהם נידון על שהטעה אותם ויורד עד לצרה דגיהנם וזהו הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה הרואה הוא עשו שופך דמים והיא מצער ואע"פ שיורד ונידון שם עם כל זה תאותו וחשקו לחזור ולהטעות לאחרים וזהו ויעל לוט מצוער:

דף קה ע"ב לאברהם · זמנא חדא נפיק ר' שמעון והמא עלמא דחשיך ואפיל ואסתתם נהוריה א"ל לר' אלעזר בריה תא ונחזי מה בעי קב"ה למעבד בעלמא אזלו ואשכחו חד מלאכא דדמי לטורא רברבא ואפיק תלתין שלהובין דנורא מפומיה א"ל ר"ש מה את בעי למעבד א"ל בעינא למחרביה לעלמא בגין דלא שכיחי תלתין זכאין בדרא דהכי גזר קב"ה על אברהם דכתיב היו יהיה בגי' תלתין א"ל ר"ש במטו מנך זיל קמי קב"ה ואימא ליה בר יוחאי שכיח בארעא אזל ההוא מלאכא קמיה דקב"ה ואמר ליה מאריה דעלמא גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי א"ל קב"ה זיל אחרביה לעלמא ולא תשגח בבר יוחאי כד אתא חזייה ר"ש למלאכא א"ל אי לא תיזיל גזירנא עלך דלא תיעול לשמיא ותהוי באתר עזא ועזאל וכד תיעול קמי קב"ה אימא ליה אי לית תלתין זכאין בעלמא להוון עשרין דהכי כתיב לא אעשה בעבור העשרים ואי לית כ' להוו עשרה דהכי כתיב לא אשחית בעבור העשרה ואי לית עשרה להוו תרין דאינון אנא וברי דהכי כתיב על פי שנים עדים יקום דבר ואין דבר אלא עולם דכתיב בדבר יי' שמים נעשו ואי לית תרין הא אית חד ואנא הוא דכתיב וצדיק יסוד עולם בה אי שעתא קל מן שמייא נפק ואמר זכאה חולקך ר"ש דקב"ה גזר לעילא ואת מבטל לתתא בוודאי עלך אתמר רצון יריאיו יעשה :

דף קו ע"א מהמשים עד עשרה · דאיהו שירותא עד עשרה דאיהו עשרה סופא דדרגין וכיון דמטא עד עשרה אמר מכאן ולתתא לאו אתר לקיימא בתשובה ותב ואמר ארבעים בגין דישתזבון ד' קריין ותב ואמר שלשים בגין דישתזבון ג' קריין ותב ואמר עשרים בגין דישתזבון תרין קריין ותב ואמר עשרה בגין דישתזיב קרתא חדא מאינון חמשה בגיני כך לא נחית לתתא מן עשרה:

דף קיח ע"ב בהר שבע · וישכם אברהם בבקר וכו' ר' ברוקא אמר מהו שם על שכמה אלא שהזכירה על עול האמונה ולעמוד במה שהיתה בתחילה כתיב הכא שם על שכמה וכתיב התם שם שם לו חק ומשפט מה להלן על השכינה אוף הכא על השכינה מה עשתה כיון שראתה עצמה יוצאת מרשותו של אברהם חזרה לקלקולה דכתיב ותלך ותתע שתעתעה אחר עבודת כו"ס וגלולי בית אביה כתיב הכא ותתע וכתיב התם הבל המה מעשה תעתועים :

דף רו בהו וגו' · כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו בעל רבי חייא לר' אבא

אמליהון

אמריתון דנשמתא לא עיילא בבר נש עד דאסתכל בפולחנא דקודשא ב"ה וכדין להוי ליה הויא
נשמתא ואמריתון דנשמתא היא קדישא מעליא על כלא אם כן מאי הוא דאמר קרא כל אשר נשמת
רוח חיים וכו' והוה להו נשמתא הוה להו לאשתזבא לא הוה בידיה אתו שיילוה לר' אלעזר
ברבי שמעון אמר להו כך הוא והא קרא מסייע ליה דהכי אמר אבוי דכי אתא טופנא לא חזא בר נש
דיעביד קב"ה בגיניה אלא נח וזכותיה לא הוה אלא להגנא עליהון ועל בתיהון דלא הוה זכותיה כל כך
להגנא על כל דרא ואינון דהוו זכאין בקדמיתא כגון חנוך ירד דהוו להו נשמתא קדישא וחזייאן
למעבד קב"ה בגיניהון בחרבה מתו והיינו דאמר כל אשר נשמת רוח חיים באפיו אינון דנשמת' קדיש'
הוה בהון ולא תימא דעל אינון דהוו בטופנא אמר אלא אתא קרא ואמר מכל אשר בחרבה מתו:

דף רלז ע"ב **אוסרי** לגפן עירה · ולשורקה בני אתונו כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה ·
תמניא דרגין כלילן בהאי קרא ארבע מנהון דמיין אהדדי תרין מנהון
דמיין אהדדי ותרין אחרנין דמיין אהדדי · ארבע דדמיין אהדדי אינון גפן שורקה היינו גפן
היינו שורקה דמנהון נפקין ענבים ומנהון מתעביד חמרא דאיקרי יין וכלהו רזא חדא ומדרגא חד
נפקין ונגדין ותרין דדמיין אהדדי עירה היינו אתונו ורזא חדא נינהו ובדרגא
חדא כלילן ומרזא חדא נגדין לבוש"ו סות"ה היינו מלה חדא כי היא כסותו לבדה היא שמלתו
לעורו זימנא קרייה כסות זימנא אחרא קרייה לבוש וזימנא אחרא קרייה שמלה וכלהו מדרגא חדא
נגדין ומלה חדא עבדין ואלופא דשמהן רזין עלאין כלילן בהו ומאן דדייק טעים מידי ומאן דלא
דייק לא טעים ולא מידי והכי תמניא דרגין רזין עלאין רמיזין בהו אבל קרא כפשטיה קאי · ת"ח
יעקב שלימתא דאבהן הוה כד"א ויעקב איש תם וגו' מאי איש תם דאשתכלל מחכמתא דלעילא
ומחכמתא דלתתא והיינו דכתיב יושב אהלים תרין אהלים נינהו אהל דאיקרי לפנים מן הפרגוד
ואהל דאיקרי אחורי הפרגוד וכליל הוה מתרין סטרין מבתי גוואי ומבתי בראי ומאן אוליף ליה
ליעקב כולי האי ת"ח דהא אינון שני דהוה טמיר וגניז בהדייהו דשם ועבר · שם אוליף ליה חכמתא
עלאה דבתי גוואי ועבר אוליף ליה תרשתא (ס"א חכמתא) תתאה וסימניך בעבר הנהר ישבו אבותיכם
מעולם מאי בעבר הנהר אלא רזא הוא דכל יומיהון דאינון קדמאי לא הוו אוליפן אלא חכמתא
תתאה דאתיא מבתי בראי דאקרי אחורי הפרגוד ובאינון דאחורי הפרגוד הוו מתדבקין והוו
מודיעין לון מילין דעתידין למיתי לעלמא בין או טב וכדין הוו כל אינון דרין עד דאתא ההוא
סטרא דקדושה עלאה ואמשיך ליה לאברהם ואודע ליה מלין דשרשא דאתמשכאן לעלמא דילהון
מבתי גוואי ומתמן שאבין כל אינון דאקרי בתי בראי ומתמן מתהוון קלת מלין לא כלא וסימניך
מתמצית גופו של ארץ ישראל העולם שותה מהאי שעתא דקאים א"א ע"ב על ההוא סטרא
קדישא דמיניה כולא נפיק ונגיד וביה כלא תליין ונפק ליה לשעתיה מהאי סטרא דאינון בני עבר
הנהר ואתא ליה לאשתעשעא בארעא קדישא ה"ה דכתיב ואקח את אביכם את אברהם מעבר
הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען ארץ כנען ממש ארעא דשאר חיילין עלאין תבירין תחותה
תמן ולית לכון קיומא בהדה:

מאמרים חדשים אשר לא היו בדפוס מנטובא ויש איזה מהם שכבר נדפסו בתקונים וזוהר חדש רשמנו ג"כ מקום תחנותם ובאו האובדים תמצא בחלק ג' דף רסו ע"ב עד וכאן לעילא ותתא ואחר כך שייך זה המאמר:

ושחטו הפסח אמר הקב"ה מבעשור לחודש סבו דחלא דמצרים ותפסון ליה ויהא אסור ותפיס
תלתא יומין וביומא רביעאה אפיקו ליה לדינא ואתכנשו עליה לקטליה ויחמון ליה מצראי
היך אתון עבדין ביה דינא ודא קשיא להו מכל מכתשין דעבד לון קב"ה אינון דינין דעבדו בדחליהון
לבתר דיינין ליה בנורא בגין דכתיב (דברים ז) פסילי אלהיהם תשרפון באש אמר קב"ה (שמות יב) אל
תאכלו ממנו נא דלא יימרון בתיאובתא דדחלא אכלין ליה אלא אתקינו ליה צלי ולא מבושל דאילו מבושל
יהא טמיר ולא יחמון ליה אלא תקינו ליה מוקדא בנורא דריחיה נודף ותו רישיה עליה דלא יימרון

היה או דמלה אהרא היא · ותו עלם לא תשברו בו · אלא דיאמון גרמוי רמאן בשוקא ולא יכלין לשזבא
יה ועי"ד כתיב (במדבר לג) ובאלהיהם עשה יי' שפטים · ההוא קדמאה דאשתכח בבי כנישתא ואריך
בבי כנישתא זכאה חולקיה דאיהו קיימא בדרגא דלדיקיא בהדי שכינתא ודא איהו רזא (משלי ח) ומשחרי
מלאוכני דא סליק בסליקו עלאה ואי תימא הא תנינן בשעתא דאתי קב"ה לבי כנישתא ולא אשכח תמן
עשרה מיד כועס · למלכא דשלח לכל מלכי (ס"א אנשי) מדינתא דישתכחון עמיה ביום פלן בדוך פלן ·
עד דהוו מזמני גרמייהו אינון בני מתא אקדים חד ואתא לההוא אתר בין כך ובין כך אתא מלכא אשכח
ההוא ב"נ דאקדים תמן · א"ל בני מתא פלו' לאן אינון · א"ל מארי אנא אקדימנא מנייהו והא אינון
אתיין אבתראי לפקודא דמלכא · כדין טב בעיני מלכא ויתיב תמן בהדיה ואשתעי עמיה ויתעביד רחימ'
דמלכא · בין כך אתו כל עמא ואתפיים עמייהו · אבל אי בני מתא לא אתיין וחד לא אקדים ואשתעי
קמי מלכא לאחזאה בגיניהון · מיד כעס מלכא מה כתיב (ישעיה נ) מדוע באתי ואין איש · ומאן דאשתעי
בבי כנישתא ווי ליה דאחזי פרודא · ווי ליה דגרע מהימנותא ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל
דאחזי דלית ליה אלהא · ולא אשתכח תמן ואנהיג קלנא בתקיפא עלאה · כל גוונין טבין בהלמא בר
תכלא בגין דאיהו כרסיא למידן דינין דנשמתין והא דרגא הדא איהו · אלא בשעתא דקיימי בדיני
נפשא כדין איהו גוון תכלא והא אוקימנא · בשעתא דחמי ב"נ להאי גוון אדכר ב"נ למעבד פקודא
דמאריה כגוונא דנחש דהוו חמאן ליה הוו דחלי מקמיה דקב"ה ומנטרין גרמייהו בההוא דהילו דקב"ה
סלקא עלייהו מייא אתכסיין מאן גרם לון ההוא נחש ההוא רלוטה דמסתכלאן ביה אוף הכי תכלת
וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי' מההוא דחילו דיליה :

רבי שמעון פתח מי ימלל בזוהר חדש הנ"ל בסתרי אותיות מראש הספר עד ד' ט' סוף ע"ג ועלו
מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו וכו' רזא דשמאלא ואח"כ שייכין אלו המאמרים :

תא חזי האי הר לישנא דתקיפו הוא · אינון הרים לעילא ואלין לדיקים דאחידן בכנ"י ואקרון
הר ליון אינון הרים דסחרני ירושלי' בגין דאינון מלויינין ואמרין האי בהאי בסתרא דיהודא
שפוט את הר עשו דקטריגו מקטרגא מסטרא דשמאלא בההוא זמנא (עובדיה א) והיתה ליי'
המלוכה · בקדמיתא אקרי ממלכה בגין דינקא לתרין סטרין לימינא ולשמאלא · והשתא מלוכה
אקרי בגין דינקא לימינא הה"ד (הושע ב) וארשתיך לי לעולם ובגין דגלותא לאו לעולם הוא דהא
יתבא בגלותא · ת"ח דסמיך ליה (זכריה יד) והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד
ושמו אחד בגין דעד השתא כד ישראל בגלותא שכינתא עמהון ומלכא בלא מטרוניתא לאו
מלכא איהו · אבל ההוא זמנא והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו
אחד כד אתדבקת שכינתא בלדיק כדין הוא יהודא דהכי אוליפנא ברזא דק"ש דבעי ב"נ ליחדא
למאריה ולקבלא קשרין דמהימנותא ברעותא דלבא · וכד מטי לאחד אבעי ליה לכוונא באי'
סתימא עתיקא (ס"א עמיקא) דכלא ומ' תמניא דרגין עלאין מחכמה עלאה עד לדיק · וד'
רבתא אתדבקותא דכנ"י דאיהי חולקיה דדוד דאקרי עני ואבין כד אתדבקת לאינון דרגין
לעילא דרמיזין בא"ח · כדין איהי רבתא ועלמא כוליה יניק מינה ואינון שדים דאינון כמגדלות
(שיר ח) אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום · ת"ח האי קרא על כנ"י אתמר כד איהי בגלותא עם
בנהא בין אומין דעלמא אקרי זעירא הה"ד (שם) אחות לנו קטנה · וכד ישראל אתדבקו באורייתא
ואזלין בארח קשוט כדין אתמליא ושלום אתחבר בהו · אתיבת איהי ואמרת אני חומה ושדי
כמגדלות · בההוא זמנא דאתחבר עמי א"ז ושלו"ם · א' רזא דעתיקא קדישא דכלא · ז' שבע
דרגין ושלום דאקרון לדיק כיון דהכי דרגין מתחברין כדין א"ז הייתי בעיניו כמוצאת שלום ·
ומאן עיינין · אינון ז' דרגין דאקרון עיני יי' פני יי' וכדין שלמא לעלמא ופריא טיבו דעתיקא
באתר דדכר ונוקבא · ובגין כך פקד משה באורייתא ואמר (דברים ו) שמע ישראל יי' אלקינו
יי' אחד לקבלא כלהו קשרין דמהימנותא · ת"ח כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו · מ"ט
בגין דאיהו אתר דכל יומין ושנין דעלמא ביה תליין ברזא דאינון דרגין דרמיזין באחד ואינון

עשרה וכלהו חד ואתערו ביה חברייא ואמרו וכדל"ת ושפיר בגין דהאי אתרא דדל"ת היא ולית לה
נהורא מדילה ובעי ב"נ לארכא בה ולאמשכא לה ברכאן מאינון שית סטרין שית בנין עלאין ע"י
דצדיק ואינון שית סטרין רמיזין בח' ברזא דתמניא · שית אלין ותרין לעילא חכמה ובינה אבא ואמא
לאוספא ולאכללא להו לעילא ולמיהב להו ברכאן מאבא ואמא עלאה דהא לא שריא טיבו דעתיקא
אלא באתר דשלים באתר דאשתכח דכר ונוקבא הה"ד (שיר ג) צאנה וראנה בנות ציון במלך
שלמה וגו' ביום חתונתו וגו' · ביום חתונתו דייקא · וע"ד אמרו ובלבד שלא יחטוף בחי"ת אלא
בעי לאמשכא ברכאן מאתר עלאה דכלא · ולארכא באינון שית בנין · לבתר נהאי בת דלית לה
אחסנא בבית אבוה ואמא אלא האי ברא · ומכאן אוליפנא דברא ירית לאבא ולאימא וברתא לא
אלא דהית לה מזוני מן ברא אלא בעי לארכא בהאי דל"ת ותמן אמרי כמה בעי בר נש לארכא
בה · כשיעורא דימליך יתה לעילא ולתתא ולארבע זווין דעלמא רזא דשית סטרין עלאין דכלהו
אתחברון עמה ולא יתפרשון לעלמין · וכד בר נש מאריך בהאי כל אינון יומין ושנין עלאין מוסרין
ברכאן על רישיה וקב"ה קרי ליה (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר · ת"ת
כללא דאורייתא בהאי קרא רמיזין וכללא דכל אינון אמירן דאתברי בהון עלמא באחד רמיזין הה"ד
(איוב יג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אוה ויעש · ובהון אתברי עלמא וע"ד תנינן בעשרה
מאמרות נברא העולם וכו' ואוקימנא דכלהו י' דכלהו אחד וכלהו כלילן בקרא קדמאה דאורייתא :

בראשית רזא דחכמ"ה · ברא · עלאה סתימא דלא אתידע (כתר) אלהי"ם בינ"ה א"ת
כללא דחס"ד וגבורה השמים תפארת · וא"ת · כללא דנלא והו"ד · וא"ו דואת
לאכללא לצדי"ק הארץ כללא דכנ"י ארץ החיים וכתר פרטא דאורייתא ברזא דאינון יומין
עלאין · בראשית מאמר הוא לקבל דרגא דחכמ"ה ואקרי ראשית :

ויאמר אלהים יהי אור לקבל דרגא דחס"ד דאיהו לימינא דהא מתמן נפיק נהורא לכלהו
עלמין ברזא דיום · הה"ד (תהלים נב) חסד אל כל היום ולקבליה לתתא אברהם דאחיד
בהאי חולקא ובג"כ כתיב הכא יום אחד והכא אחד היה אברהם וביה כתיב (ישעיה מא) מי העיר
ממזרח ברזא דאור דנפיק ממזרח ות"ח לא תשכח בכלהו ז' זכאין דאחידן לעילא ברזא דשמהתהון
בבירותא אלף אלא אברהם ואהרן דאחידן בהאי חס"ד דהא כהנים מסטרא דחסד אתו · אע"ג
דאחיד אהרן בהוד בחסד נמי אחיד ומשה אע"ג דאחיד בנלח · בת"ת נמי אחיד לאחזאה דכלא חד
ואברהם רישא לכלהו זכאין ומניה אתפרשו לתתא דאיהו לימינא דקב"ה ואקרי כהן הה"ד (תהלים קי)
אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק · ואהרן בגין דאיהו כהן אחיד בהאי אבל דרגא דיליה הו"ד איהו :

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל וגו' · לקבל דרגא דגבור"ה דאחיד תמן
יצחק *ולקבליה ת"ת מיא אולידו אשא בג"כ יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל ·
ובג"כ לתתא אברהם הוליד את יצחק וביומא ההוא אתברי גיהנם דנפיק מההוא אשא תקיפא
בההוא מחלוקת ובג"כ ההוא יומא יומא דדינא : **ויאמר** אלהים יקוו המים לקבל דא דרגא
דתפאר"ת דאקרי קו האמצעי ולקבליה דיעקב דאיהו תליתאי ונטיל תרין חולקין בההוא דאש
ומים (דאב השמים) משמים ולקבליה יום תליתאי ועל דא אקרי יעקב (בראשית כה) איש תם
יושב אהלים · שלים בכלא · שלים בחסד · שלים בדינא · שלים במיא · שלים באשא · יושב
אהלים תרין חס"ד וגבורה ונטיל כלא ואתעביד בידיה רחמין : **ויאמר** אלהים תדשא הארץ
דשא עשב מזריע זרע עץ פרי וגו' · דרגא דצדיק דאקרי עץ החיים ואיהו עושה פרי דהא
לית בכלהו דיעביד פרי בר איהו · זרעו בו על הארץ דייקא · ולקבליה לתתא בן פורת יוסף
בן פורת עלי עין · ואקרי ברית שלמא · ובגין כך תרי זמני בהאי יומא כי טוב חד לקבל דרגא
דתפאר"ת וחד לקבל דרגא דצדיק דאיהו יומא דשבתא דלעילא ועבידתא אחרא לית ביה זווגא
לאפקא פרי נשמתין לעלמא פרי עובדוי דקב"ה · ה"נ לתתא דזווגא שרי ביה משבתא לשבתא · ת"ח
רזא עלאה דאורייתא מאי עץ פרי עושה פרי לקבל יומא דשבתא איהו מ"ט אתכליל ביום

*ס"א לקבליה ת"ת

תליתאי רזא עלאה איהו בגין דתנינן רשב"י אומר מ"ט כתיב באורייתא כי יקח איש אשה ולא תלקח אשה לאיש בגין דארחיה דב"נ לאהדרא ולמתבע אנתו · מתל לב"נ דאתאביד ליה אבדתא מארי דאבדתא מחזר למתבע אבדתא דיליה והאי צדיק איש אקרי כה"ד (בראשית מג) והורידו לאיש מנחה כדאוקימנא · וכנסת ישראל דרמיזא ביום רביעאי ברזא דמארת חסר סמכא רביעאה מלכותא דדוד בג"כ אע"ג דאתריה דהאי צדיק יומא דשבתא אתכליל ואתרמיז ביומא תליתאי למהוי סמיך ליום רביעאי ואיהו אנתו דיליה בג"כ מאריה דאבדתא מחזר על אבדתו ובג"כ כתיב לתתא (שם מב) ויוסף הוא השליט על הארץ · אבל בזמנא דאתי דאיהו באחרית הימים ביום שתיתאי דאיהו אלפא שתיתאה כד ייתי משיחא דיומא דקב"ה אלף שנין אע"ג דכנ"י חולקא דידה יומא רביעאה אזלא ואתרמיזא ביומא שתיתאה למהוי סמיכא לבעלה דאקרי צדיק יומא דשבתא לתקנא ליה פתורא האי דכתיב (ירמיה לא) כי ברא יי' חדשה בארץ נקבה תסובב גבר דא איהו בזמנא דמשיחא דאיהו ביומא שתיתאה ובג"כ כתיב ויהי ערב ויהי בקר יום הששי מ"ט אתוסף ה' מה דלא הוה כן בשאר יומי · אבל בכל אתרא ה' דא כנ"י דאתייא לאזדווגא בבעלה יומא דשבתא כד ייתי לבעלה (ס"א לה בעלה) לאקמא לה מעפרא ובג"כ כתיב (ישעיה כז) ובאו האובדים בארץ אשור · דא צדיק וכ"י · ד"א מ"ט אתכליל ביום תליתאי רזא דצדיק בגין דתלת דרגין מימינא ותלתא משמאלא ואיהו הוה אמצעיתא דגופא לאשקאה לכלא בגין למנגד שקיותיה ליום רביעאי דאיהי כ"י דלית לה נהורא מגרמה סמיך להאי צדיק · ות"ח האי יומא דשבתא אסיר למעבד עבידתא בג"כ אתכלילו ביה תרין ויאמר לקבל תרין דרגין והוכפל ביה כי טוב :

ויאמר אלהים יהי מארת לקבל דרגא דצד"ק מלכות דלעילא דלית לה נהורא מדילה אלא מה דאתייהיב לה ע"י דצדיק ובג"כ דוד לתתא עני ואביון אחיד בה ואצטריך לאוספא ליה יומין ושנין והא אוקימנא שבעים שנה דייקא ואקרי יום רביעאי :

ויאמר אלהים ישרצו המים · לקבל דרגא דנצ"ח דאיהו סמכא ימינא דאורייתא ולקבליה משה לתתא סמיך לעלמא באורייתא כה"ד (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה וגו' :

ויאמר אלהים תוצא הארץ לקבל דרגא דהו"ד דאחיד אהרן ואקרי יום שתיתאי · ת"ח אהרן לתתא אע"ג דאתי מחס"ד אחיד לתתא ביום שתיתאי דאקרי הו"ד ועביד קרבנין באינון מיני בעירן דכיין ואתבריאו ביומא דיליה לאקרבא כנ"י דאתרמיזא ביה בצדי"ק לקשרא דרגין דמהימנותא ונחתא רחמי לעלמא :

ויאמר אלהים נעשה אדם · האי אמירה לקבל דרגא עלאה דכלא סתימאה דסתימין בעא למעבד יקרא לדיוקנא ברזא דאדם ובכלהו דרגין לתתא יהיב חילא לאפקא כל חד כדקא חזי ליה ועבד אדם דשליט בכלא בעלאי ותתאי · ות"ח עד לא אשתלימו אינון שבע דרגין יומין עלאין לא אשתלים אדם לעילא כיון דאשתלים לעילא אדם עלאה · אשתלים לתתא אדם תתאה · וכלהו עלמין בשלימו · בג"כ שלטיה לאדם תתאה על כל דאתברי בעלמא בגין דאדם עילאה שליט על כלא · ובג"כ רמז בהאי קרא שבע דרגין דאית ביה שבע דרגין עלאין דאקרי בהו אדם דלעילא ואשתלים בהו בג"כ נעשה אדם בצלמנו למיהב ליה שפע מההוא אתרא דאקרי חסד · ת"ח מאן דהאי גוונא עליה חסד אל לא אעדי מניה ויתבא על רישיה ואתחברת ביה שכינתא בסיפא דיומוי בגין דהאי חס"ד יום ראשון ואיהו רישא דכל יומין דלעילא והאי גוונא דאתיא ליה מניה לא אסתלק עד דאשתלימו יומוי בההוא דרגא דאקרי אחרית הימים · והוא דרגא דצד"ק ואיהי שביעאה שנת השמיטה בההוא דרגא אשתלימו יומוי דבר נש כד אשתלימו שבעין שנין לקבל שבע דרגין · עשרה לכל דרגא כה"ד (תהלים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה · מאן בהם באינון יומין ושנין דלעילא ואם בגבורות שמנים · ת"ח בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא רזא דאינון שב בדרגין (נ"ד ר"ל שבע דרגין) דבהון זכות וטובה

ברזא דחס"ד וגבורה דאי הכי לא הוה ליה לבר נש למהוי חי בר משבעין · אלא במזלא עלאה
עתיקא דכלא תליין · בג"כ איהו מוסיף על כל יומי דכל ב"נ כרעותיה · ות"ח הכי אוליפנא
בספרא דשלמה מלכא דבליליא בתראה דחגא אי יסתכל ב"נ בגולמא דיליה וחזי ליה שליש לא
אתגזר עלוי מיתה · ומ"ט בהאי ליליא בגין דז' יומין דחגא לקבל שבעא יומין עלאין אינון דכל
יומין ושנין דעלמא בהו תליין ואינון רמיזין בקרא דלך יי' הגדולה וגו' שירותא דלהון חס"ד
וסיומא דלהון ממ"לכה · כנ"י · אחרי"ת הימים אשתכח שביעאה אחרית · וכד אתיא האי
ליליא דשביעי אתחזי אי אשתלימו יומי בהאי אחרית ואי האי גולמא עלאה חזי עליה · חסד אל
יתהדר עליה כבקדמיתא ולא מסתפי מהאי דינא דלד"ק ואיהי בהדיה בשלימו בחדותא ואהדרת
ליה אנפין ובג"כ אזהר לון קב"ה לישראל לאשתזבא מדינוי דהאי לד"ק · לחפאה סכת שלמה
עלייהו ולמיתב בגלא דמהימנותא הה"ד (ויקרא כג) בסכות תשבו שבעת ימים לאכללא להאי
דרגא לעילא ולאוספא ביה ברכה מים עלאין בגין דהאי יומא שביעאה איהו כנ"י אנן מקיפין
להאי מזבח עלאה באינון תרין למודים דאינון ערבי נחל ועבדין בה נסוך המים ויהיב לדי"ק
באינון שתין דאינון משמת ימי בראשית כלא ברזא דחכמתא · ולבתר (במדבר כט) ביום השמיני
עצרת תהיה לכם עבדו כינושתא לאינון שבע יומין עלאין · ועבדו יומא טבא בגין דאשתזבון
מדינוי דההוא יומא שביעאה · בג"כ כתיב בצלמנו כדמותנו לקבל יומא תניינא גבורה חולקיה
דיצחק כדין אית לב"נ למשוי להאי דמותנו ולאדמי בעובדוי לאינון עלאין · וכל דא למה בגין
דקב"ה יהב בידיה דב"נ אי בעי ב"נ למדמי גרמיה לאינון דלעילא אשתלים בהו ולא מסתפי מהאי
מדת דינא עלאה · וירדו בדגת הים · לקבל דרגא דנצ"ח דאחיד ביה משה · דגת הים בההוא
דרגא אתבריאו · ויהיב לון סתימא דסתימין חילא למשלט עלייהו אי דמי בר נש לעלאין ואי
לא דמי לעלאין ירדו נוני ימא שלטין בהו בבני נשא ובג"כ אזהירת לון אורייתא דאיתיהיבת
ע"י דמשה (דברים ל) ובחרת בחיים · ת"ח משה כד אתרמי לימא לא שלטו עליה נוני ימא ולא
אסתפי מנייהו · בגין דאיהו הוה זמין לקרבא לעילא ולאתדבקא בקב"ה · ולבתר כד אתדבק
שליט על נוני ימא ורמז לאהרן אחוי דימחי ית ימא וימותון נוני ואיהו לא עביד הכי בגין דההוא
דרגא דיליה שליט עלייהו וביה אתבריאו ולא בעא קב"ה דימחי איהו בגין לאתהפכא להו לאויב ·
וכד ב"נ אזיל בארחוי דקב"ה כתיב עליה (ישעיה מג) כי תעבור במים אתך אני וגו' · דהא
וירדו בדגת הים ובעוף השמים לקבל דרגא דשמים · דבההוא דרגא שליט עלייהו ודא תפארת ·
ואע"ג דבדרגא דנצ"ח אתעבידו כל נוני ימא ועופי לא כתיב תמן אלא עוף כנף אבל השתא
קרי להו עוף השמים בגין דב"נ לא שליט עלייהו אלא מסטר דשמים ובבהמה שליט עלייהו
ברזא דהו"ד דיהיב ליה סיועא דהא בההוא יומא אתבריאו בעירן · ובכל הארץ שליט ברזא
דלדי"ק דאקרי כ"ל ואיהו שליט על הארץ ארעא עלאה · ה"נ ב"נ לתתא שליט על ארעא
תתאה בגין דכלא ביה · ובכל הרמש הרומש על הארץ שליט עלייהו ב"נ מסיועא דאתייהיב
ליה מארץ החיים מלכות עלאה :

מדרש רות קב"ה בזוהר חדש דפוס הנ"ל דף סא ע"ג בתוך המאמר המתחיל פתח .

ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע לקבל דרגא דביה"ב דאקרי אלהים דכיון
דאימא עלאה חמאת לון שלימין יהיב לון תפנוקין מלעילא לאתקיימא בעלמא · ת"ח
אדם קדמאה קוב"ה יהיב ליה כל עשב זורע זרע ולא יהב ליה רשו למיכל בעירי ועופי שמיא בגין דגלי
קמיה דהוה זמין לאתפתאה בההוא נחש דאיהו ערום מכל חית השדה אמר קב"ה ארחקיניה מניה ולא
יהא ליה עסק ביה ולא בבעירי ולא בעופי בגין דקב"ה חייס ליה לב"נ מכשול מקמיה מאים יתקיים
בעלמא אבל כד אתא נח דאקרי צדיק מה כתיב ביה (בראשית ח) ויבן נח מזבח ליי' הא אוקימנא ההוא
מזבח דאקריב ביה אדם הראשון · ומ"ט ויבן בגין דחייבי עלמא עבדי בה פגימו · אתא נח והקריב ההוא

מזבח

מזבח בבעלה הה"ד ויעל עלת במזבח חסר כד המא קב"ה דאתקריב ההוא מזבח וקריב הנהו בעירי דכיי · יהב ליה רשו למיכל כלהו בעירי מ"ט בגין דאתקיף בההוא בריש עץ החיים וקריב ליה בעץ הדעת ועבד יחודא כקדמיתא אלא דלבתר אתפתה דבעא למבדק בההוא חובה ולא לאתדבקא ביה אפילו הכי לא אשתזיב מניה ונגיב ההוא כרמא · ת"ח אדם דזמין לאתפתאה באילני לא יהב ליה אילני ואתרחקינהו מניה דהא לא אדכר לון אלא דאיהו עבד גרמיה חול ונגיב ההוא כרמא דאקרי בית ישראל · בקדמיתא אשתלים ביה וחפיא עליה ואשתזיב בה · ומאן איהי בית ישראל דא תיבה דאק' ארון הברית · והשתא כד בעא למבדק מה כתיב וישת מן היין כד"א ותקח מפריו לבתר ויתגל בתוך אהלה · גלי ההוא פרצה כקדמיתא בגו משכניה בגו לגו · ואי לאו ההוא מדבחא דאגינת עליה משום דאתדבק בה בקדמיתא הוה נתפס מיד · ועכ"ד כד לא עבד ליה אלא למבדק כסי עליה אורייתא ולא פרסמיה כמה דפרסם לאדם וההוא מדבחא כפרה עליה · ת"ח מזבח של בית עולמים ההוא תלתין ותרין על תלתין ותרין אמה היא רמיזא בתרין ותלתין נתיבות פליאות חכמה דהא חכמה תתאה אקרי עלה אמה וכנס אמה זהו יסו"ד לקבל לדיק דלעילא דהא כגוונא דכלהו דרגין אית בה וכלהו אתחזיין בה דהא מראה אקרי · עלה האמה וכנס אמה זהו סובב · לקבל ההוא דרגא דאתדבק בה דאיהו סובב לההוא מזבח הה"ד וימינו תחבקני דהא מיסוד עד ההוא דרגא המשה דרגין אינון · עלה שלש וכנס אמה אלו קרנות לקבל אינון תלתא דרגין דאתיין לה מנייהו תקפו עלאה ושפע ובג"כ דוד שנמשח בקרן נמשכה מלכותו בגין דאיהו אחיד באינון קרנות המזבח תקיפו דמדבחא עלאה · ת"ח ארבע קרנות אמה על אמה אית בה במזבח בגין דאיהי כסא דוד יוש רביעאי לתת לה שפע מאינון שלש אמות לאינון ארבע קרנות · וכד הוו מקרבין כהני מסטרא דחס"ד עולת התמיד לגבי מזבח הוו מקריבין ליה ההוא אתרא דאקרי מזבח וכד הוו עבדין מתנות מדמא דעולה הוו סלקין והוו אזלין בההוא סובב דאיהו דרגא דידהו ומולקא דאבוהון דיהבין שתי מתנות שהן ארבע לקבל ההוא אתר דאקרי עולה · ולקביל שתי מתנות דההוא בוכרא דנטיל תרין חולקין הה"ד (ראשית כה) ויעקב איש תם יושב אהלים רחמי ודינא ונסיב ההוא לדיק תרין חולקין דידיה הה"ד (ד"ה א ה) נתנה בכורתו ליוסף ותרין חולקין דאבוי ונסיב כלי' האי כ"ל ואמלי לההוא אתרא דאקרי ים הה"ד כל הנחלים הולכים אל הים האי מזבח העולה הוה גביה · הא ט' אמות לקבל ט' דרגין דאיכא עד לדיק תשיעאה דכלא טו"ב ודאי · ואיהו כבנין אולר רחבה מלמטה וקלרה מלמעלה הה"ד ויבן יי' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה · והאי מזבח עלאה היא אשתו דאדם דלעילא ובג"כ אקרי מזבח העולה כד"א (יהושע ג) ארון הברית ודא כנסת ישראל ואקרי מזבח מ"ט אק' הכי בגין דכד בני עלמא לא מכשרן עובדייהו איהי דבחא לון הה"ד (ויקרא כו) והכיתי אתכם אף אני דהא כל מאני קרבא דמלכא בידה אתמסרן הה"ד הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה ובג"כ אורייתא שלימתא קב"ה יהבה לון לישראל למיזכי בה לחיי עלמא לאשתזבא מדינוי דההוא מזבח · מה דלית רשו לגבר אחרא לקרבא לגבה · וכי תימא הא תמינא משה קריב לגבה שבעה יומין בקדמיתא ת"ח כתיב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני · האי קרא על כ"י אתמר כד איהי שריא בארעא קדישא בכל אינון שבעה יומין כלהו בשלימו הה"ד (ויקרא ח) שבעת ימים ימלא את ידכם ובג"כ אקרון שבעת ימי המלואים דיקא · ומשה דאיהו לוי מסטר דא קריב בקדמיתא לגבי האי מזבח הה"ד שמאלו תחת לראשי מאי ראשי אלא ברישא כד אתדבקת האי מזבח בההוא עולה שמאלו אתק' בקדמיתא ועכ"ד אתערו חבריא בחלוק לבן שאין בו אימרא שמש הה"ד (בראשית ל) מחשוף הלבן אשר על המקלות · בגין דאע"ג דאיהו מסטר דדינא אתלבש בחס"ד וקריב לגבה ואתער חס"ד עלאה בעלמא · ומאי קריב פר ברישא תמיד של שחר עולה ודאי · ולבתר קריב פר חטאת למיהב שלמא בין ההוא פר חטאת · ואהרן דחב לגבה

כד

כד עבד עגלא (ס"א עולה) ודא כנסת ישראל וחטאת לקבלה איהו. ודא פר כהן משיח כד איהו
הב לגבי מזבח מה דלא אית בגבר אחרא אלא נוקבתא לחטאה ולבתר קריב עולה לגבה · כיון
דאתקריב עולה לגבי האי מזבח כדין מלואים הוא · מלואים לעילא מלואים לתתא · וכלהו עלמין
בחדוה דהא מטרוניתא אתחברת בבעלה וכדין קריב לגבי ההוא מזבח איל המילואים ויהיב מההוא
דמא על תנוך אודנא דאהרן בגין דתהוי רכיכא למשמע ברכיהו ולא בקשיו · ויקבל מלי דאורייתא
דלא לאפרדא תורה שבע"פ מתורה שבכתב ולאשלמא עלמין כלהו · וכן לבנוי · ופקיד לון דיתבון
בההוא תרעא דההוא אהל למיטר ההוא אתרא דלא יתקרב ערל וטמא וישתלמון כלהון שבעה
יומין עלאין ויסתלקון בההוא דרגא דחס"ד דאיהו מתתא לעילא שביעאה דהא אינון בקדמיתא
אתדבקו בההוא פתח אהל מועד ולבתר אסתלקו לעילא לבתר · מה כתיב וימינו תחבקני הה"ד
(ויקרא ט) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ופקיד ליה למיסב ההוא עגל דחב ביה ויקרביניה
לגבי ההוא מזבח · ואיהו הוה כסיף לקרבא לגבה דדחיל מאלבושוי · א"ל משה (שם) קרב אל
המזבח ועשה את חטאתך בקדמיתא והב מההוא דמא באינון קרנות בגין דחב בקדמיתא לגבייהו
ומנע מנהון ברכאן ולבתר (שם) ואת הדם יצק אל יסוד המזבח לאלקא בה ההוא יסוד · מאי
יצק כד"א (מלכים א ז) ויעש את הים מוצק ולבתר קריב לההוא מזבח ההוא עולה ועבד בקדמיתא
ראש · ולבתר רגל ולבתר על ישראל קריב שעיר עזים דהא מההוא סטרא דיצר הרע אתדבקו
בכו"ם ולבתר עגל וכבש לעולה ת"ח בקדמיתא עגל לחטאת כיון דקריב ליה בשלימו לגבי אמיה
לבתר קריב ליה לגבי אבוי הה"ד לעולה ולבתר שור ואיל לשלמים דהא שלמא בכלהו עלמין והאי
שור דסטרא דשמאלא ואילו דיצחק לא עבדין דינא אלא לשלמיה שלמא לעילא שלמא לתתא וכדין
קב"ה פתח עלייהו הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד · שבת אחים ימינא ושמאלא
משה ואהרן גם לאכללא לכ"י · יחד · לדיק כלא ביחודא שלימתא כדין מה כתיב כשמן הטוב
על הראש יורד על הזקן כיון דאתחברו דכר ונוקבא שלים ובג"כ כשמן הטוב על הראש בקדמיתא
עתיקא דכלא רישא דכל רישין יורד על הזקן דא חס"ד וגבור"ה ות"ח דכלהו אקרון זקן (בראשית
כד) ואברהם זקן · (שם כז) ויהי כי זקן יצחק · (שם מח) ועיני ישראל כבדו מזקן · על פי מדותיו ·
דא לדי"ק ואיהו מדותיו . ולבתר כטל חרמון שיורד על הררי ציון · אלין שבע הרים דאקרון
הררי ציון · כי שם צוה יי' את הברכה · כיון דאתחברו · חיים עד העולם דא עץ חיים
בההוא עולם · וכל דא בגין הנהו קרבנין דמתעטרין טיבו לעילא ותתא · ולבתר הכי כהני
דמסטרא דחס"ד קרבין לגביה דההוא מזבח מה דלית רשו לגבר אחרא לקרבא · ונכסין
נכסת קודשין בצפונא דמזבח בגין דבסטר צפונא דאית בה כד קריב גבורה לגבה עבדא אינון
תקמין · בג"כ עבדין כהני שלמא בעלמא דלא יתוקד עלמא בשלהובוי דמזבח · וכדין חיים
נחתין לעלמא הה"ד (מלאכי ב) בריתי היתה אתו החיים והשלום · מאי טעמא חיים בגין דהוא
עבד שלום · והכי עבדין שלום בקרבנא מאי קרבנא לבן ואדום חלב ודם · חלב לקבל ההוא
דרגא שופרא דכלא · חלב הארץ מתרגמינן שופרא דארעא · דם לקבל ההוא דרגא דאקרי נפש
דכתיב (ירמיה נא) נשבע יי' (צבאות) בנפשו · וב"כ כד קריב האי דמא כאילו מקריב נפשיה
הה"ד (ויקרא יז) כי הדם הוא בנפש יכפר ובג"כ אזהר לון אורייתא מאן דייכול מההוא חלב
ודם דמקרבין מניה למדבחא ישתצי מההוא מדבחא האי דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה ·
מ"ט בגין דה"ל למקרביה לההוא חלב על מדבחא · וההוא דם ביסוד לאכללא מדת יום בלילה
ומדת לילה ביום ובעולת התמיד דאיהי כללא דכלא לכפרא על כל ישראל על עשה ועל לא תעשה
הנתק לעשה · מ"ט בגין דהא ארבא (ס"א אתרא) דרגא דעולה עשה איהו · ועבדין ליה
מתנות לאכללא לההוא אתרא דאק' כ"ל ולישראל · ולאן אתרא יהבין אינון מתנות · חדא
בקרן מזרחית צפונית · לאתערא מזרח דאיהו רחמי · ולאתערא צפון בחדוה לגביה דההוא

מזבח · ולבתר בקרן מערבית דרומית · לאכללא ההוא מזבח דאקרי מערב בדרום דאיהו הס"ד ובג"כ כלא חדא מתנה הדא הוא דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני · שמאלו דמזרח דאיהו לפון · תחת לראשי · בקדמיתא והדר וימינו תחבקני דאיהו הס"ד · ד"א מ"ט דלא יהבין מתנה בקרן דרומית מזרחית לפונית מערבית דהא ההוא קרן דרומית מזרחית איהו בקדמיתא כד סלקין כהניא בההוא כבש דבדרום סטרא והולכא דידהו דאיהו הס"ד · ואמרי' כל פנות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין למזבח בגין לחברא סטרא דמזרח בההוא מזבח וה"ל לכהנא למיהב מתנה בקדמיתא בההוא קרן דרומית מזרחית דהאי איהו קדמאה לאינון דרגין ולא עוד אלא דאתער לגבה הס"ד בקדמיתא · הא אתערו חברייא ואמרין בגין דכתיב (ויקרא ד) אל יסוד מזבח העולה הן יסוד למזבחה של עולם (ס"א עולה) כלומר קרב יסוד דאיהו לדיק לגבה וקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד · ת"ח כתיב ביה ביהודה (בראשית לז) לכו ונמכרנו לישמעאלים ובגין דאיהו הב לגבי ההוא יסוד ואפרשיה מההוא ארץ עלאה ויהב עלה למזבן יתיה · בג"כ בההוא חולקא דידיה לא הוה ליה יסוד · והכי תנינן מה הוה חולקיה דיהודה הר הבית ולשכיו ועזרות · ומה הוה חולקיה דבנימין דאיהו לדיק לתתא אולם והיכל ובית קדש הקדשים ורצועה נפקא מחולקיה דיהודה דאיהי כלפי מזרח דהא דגלו נמי במזרח הוה · ונכנסה בחולקיה דבנימין · ועלה אתבני מדבחא דהא מדבחא חולקיה דיהודה הוה כדאוקימנא (שם ל) ותעמוד מלדת דקיימא כרסייא על שמכוהי והוא שמכא רביעאה לקבל כנסת ישראל דאיהי רביעאה וכתיב בה (תלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה · ודוד בריה אחיד ביה בההוא מזבח כדאוקימנא ברזא דמהימנותא ובנימין הלדיק מלטער עליה לקרבא יתה לגביה הב"ד (דברים לג) חופף עליו כל היום · בג"כ זכה בנימין הלדיק לתתא ונעשה אושפיזא לגבו"רה הב"ד (שם) ובין כתפיו שכן דאיהו חולקיה במערב · והשתא שכינתא בין תרין לדיקים לדיק לעילא יוסף הלדיק · לתתא בנימין · האי בעלה דמטרוניתא · והאי אושפיזא · בג"כ כתיב (תלים קיג) מושיבי עקרת הבית דא עלמא דאתכסיא (ס"א דאתגלייא) דא שכינתא תתאה דאיהי עקרת הבית · עקרא דהאי עלמא רחל בין תרין לדיקים לעילא ותתא · בג"כ אתק' בי מקדשא בית עולמים · מזבח של בית עולמים האי באחסנתיה דבנימין · אבל כד שריא שכינתא באחסנתיה דיוסף בשילה לא קארי נה בית עולמים דהא עולם הו"ד הוא לעילא ותתא · אם הבנים שמחה דא שכינתא בג"כ הללויה · ת"ח כד אזדבן ההוא לדיק למצרים בנימין אהוי הוה לדיק לתתא ונטל אתריה דלא לאתפגמא ולאינון עשרה בנין דהוו ליה קרא לון על שמיה דההוא לדיק כדאוקמוה חברייא בלע על שם שנבלע בין האומות בג"כ תנינן היסוד היה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הלפון אוכל במזרח חלי אמה ובדרום חלי אמה בגין דחולקיה דבנימין הוה מערב בג"כ אית ליה יסו"ד דהא הוא שליט הוה לגבי ההוא לדיק יסוד עולם אבל בחולקיה דיהודה דאיהו מזרח לא הוה ליה יסוד דהא איהו ארחקיה מינה דיהב עלם למזבניה למצרים · תא חזי סדרא דדגלים הכי הוא סחרניה ההוא מדבחא דעולה דאקרי משכנא יהודה ודסמיכין ליה במזרח · ומאן סמיכין יששכר דאגין עליה בחילא דאורייתא · ולבתר זבולון דסמיך ליששכר דיהב לון מלאי והילא לאתעסקא באורייתא · אפרים ומנשה ובנימין למערב · ראובן ודסמיכין ליה בדרום · דן ודסמיכין ליה בלפון · ות"ח כתיב ביה בההוא לדיק (ראשית לז) והוא נער את בני בלהה וכתיב בבני לאה (שם) ויסנאו אותו בג"כ תנינן האי יסו"ד היה מהלך על פני כל המערב דהא חולקיה דאתוי דנטר ההוא אתרא ודבנוי הוה · ועל פני כל הלפון בגין דהנהו דהוו שראן בלפון לא הוו סנאין ליה · אוכל במזרח חלי אמה · בגין דעבד יהודה פלגו הלכה · אמר (שם) מה בלע ולא שבק לון למקטליה · ובדרום חלי אמה בגין דראובן אמר (שם) להציל אותו מידם גד נמי דהוה שרי תמן לא הוה סני ליה · ת"ח כמה עקימין אינון בני נשא דלא בעאן לאסתכלא

בארעא דחיי דאורית ליה קב"ה לבנוי ואזהר לון עלה ואמר (יהושע א) והגית בו יומם ולילה דלית לך רשו לאפרשא יום מלילה · ובג"כ יהודה אע"ג דאולקיה ועדביה הוה מערב דאיהו לילה כד הוה שארי סחרניה ההוא משכנא אדבק במזרח דאיהו יום וקב"ה רמז ליה וא"ל (דברים ל) ובחרת בחיים דלא לאתפרשא יום מלילה ומאן דפריש לון גרים מותא · ובההוא חובה מיתו בנוי בגין דחבילו אורחיהון ולא דביקו יום בלילה בגין דלא אשתדלו כדקא חזי לחברא הוורא בסומקא בגין לכפרא ההוא חובה דיליה דאפריש לון בקדמיתא כד זכין לההוא צדיק דאקרי יום דאפרשי' מכנסת ישראל דאק' לילה · רמז ליה קב"ה לקרבא מזרח במערב וא"ל (במדבר ב) והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה לקרבא מזרח למערב למיהב ליה שפע ברכאן מלעילא · ובני יוסף ובנימין אע"ג דבנימין הוה מתדבק במזרח רמז ליה קב"ה למשרי במערב לקרבא כנ"י לגבי צדיק כלא בארח מישר הס"ד (הושע יד) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם · וראובן דאתדבק בסטרא דחס"ד ישרי בדרומא · ודן בגין לכפרא ההוא חובא דעגל' דיקבלון בנוי ואינון מסטרא דצפונא ישרי לצפונא לכפרא ההוא חובא בג"כ כתיב בים שעשה שלמה עשרה על עשרה (מלכים א ז) וקו שלשים באמה יסוב · כלא ברזא דחכמתא · כתיב ביה עומד על שנים עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה והים עליהם מלמעלה ההוא ימא דחכמתא אתתקן בהו · ת"ח כד הוו עבדין כהניא ההוא חטאת לכפרא חובין דלא תעשה הוה · דלית בהו כרת · ועולה לכפרא על מאן דלא עביד מצות עשה אתי ומההוא סטרא אתי עולה דאיהו זכר וכתיב (שמות כ) זכור את יום השבת מצות עשה ובג"כ אנו מקרבין בשבת תרין אמרין דמוסף עולה בגין דבההוא דימינא אתוסף לההוא צדיק נהירו דעתיקא קדישא כד אתדבק בכנסת ישראל דאיהי שמור לא תעשה · בג"כ אית ביה בשבת עשה ולא תעשה דאית ביה כרת דהא מאן דעבד פגימו בההוא אתרא דאק' לא תעשה ואפריש זווגא דלהון אשתצי מתמן נפשא דיליה ומאן איהו מאן דעביד עובדין דחול בשבתא בקדם דאתדבק בשבת בשבתון וכלהו עלמין בחדוה בנהירו אבל מאן דלא עביד אלא בשגגה מקריב חטאת לקבל ההוא דרגא מזבח ובר"ח חדתותא דסיהרא אנן מקריבין (במדבר כח) פרים בני בקר שנים דהא מסטרא דפרה אדומה תמימה אתו ואנון לעילא לאשלמא פגימו דילה ולמיהב לה שפע על חד תרין מההוא אתר דאקרי עולה ואתוסף בההוא זמנא נהירו לסיהרא איל אחד לקרבא לה אילו דיצחק (שיר ב) שמאלו תחת לראשי · כבשים בני שנה שבעה לחבקא לה ימינא ושבעה דכרין אתקרבין בה תמימים שלמין בכלא ואנן מקרבין שעיר עזים אחד לחטאת · דהאי חטאת מהאי סטרא דפר חטאת אתי דכתיב שמור ושמור לא תעשה איהו ואנן מקרבין שעיר חטאת דאתי על לא תעשה במוסף דיליה בר"ח ואתי לכפרא על טומאת מקדש וקדשיו דכתיב (יחזקאל מג) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי דלא יתקרב בכ"י ערל וטמא אבל מוסף דשבת ליכא לקרבא בגין דהא אתגלי עתיקא קדישא ונהיר בההוא רצון לכלהו עלמין וכלא אשתכח בנהירו דהא שבת בלא דינא כלל איהו ולא שליט חויא עקימא וכהני משט' דחס"ד נכסין יתיה בצפונא דמזבח ואפילו ישראל יכלין למעבד בר דלית לון רשו למקרב לההוא מזבח לקרבא אבל למיכס שרי · ובצפונא איהו אתריה דההוא שעיר דהא שעיר מצפונא יניק ואנן מקרבין דמא למדבחא ועבדין ד' מתנות על ד' קרנות בגין לאקפא לה מכל סטרין דלא יתקרב מאן דלא חזי לקרבא לקדש הקדשים והאי חטאת דעבדינן מניה קדש הקדשים איהו דלא יתער סטרא דמסאבא מניה בעלמא · ות"ח בעולה ב' מתנות שהן ארבע רזא דיחודא דמתיחד עולה במזבח · אבל חטאת ד' מתנות דלאו אינון אלא לנטרא ולאקפא אינון גבורין דאינון מסטרא דגבורה לההוא מטה כרסיא קדישא · ולאשלמא ההוא פגימו דעבדו בה · ומאן דגרים לון לבני נשא למעבד ההוא חובה מסטרא דשעיר אתי בג"כ חטאת יחיד שעירה וחטאת נשיא שעיר · וחטאת כהן משיח פר ·

כלהו

כלהו מסטרא דשמאלא · ולזמנין קריב יחיד כשבה לקבל כנסת ישראל וכלהו שאר מצות · אלא בע"ז דצבור מקרבין פר לעולה ושעיר לחטאת והכא חטאת חסר איהו בלא אל"ף · בגין דאיהו גריעות סגולה דהא חטאת לישנא דגריעא הוא דכתיב (מלכים א א) והייתי אני ובני שלמה חטאים · וכל חד עז בת שנתו מסטרא דשמאלא · והכא פר דורון לעילא איהו לצדיק דאפרידו הכא ארון מהכא ברית · ושעיר לחטאת לקבל כנסת ישראל דמנעו מנה ברכאן ועכ"ד יחיד כד חב בכלהו מצות ל"ת דאית בהו כרת · שעירת עזים בעי לקרבא לכתחלה אלא כד לית ליה דיקריב כשבה · ות"ח כ"י רביעית היא ליומי ובג"כ ד' מתנות בעיא וסליק הכא ריח ניחח מאינון אימרין · וכדין נייחא לכנסת ישראל ולא עבדת נוקמין דהא בשוגג הוה (במדבר כח) ובחדש הראשון דאיהו ארבעה על עשר עבדינן פסח בגין דיהוי דכיר לן לעלם הכא פסח דעבד קב"ה לישראל קטיל הכא טלה ואפיק שכינתא וישראל מאתרא מסאבא ואתחבר ארבעה בעשור כנסת ישראל אתחבר בעשור דאיהו צדיק ורמיז אתריה בעשר · וכדין פסח ליי' · ובג"כ מאן דאיהו טהור ויסתלק מניה הכא ערלה ויתחזי רשימא קדישא דצדי"ק דאיהו י' ביה ולא קריב פסח ליי' כנסת ישראל לצדיק דהוא חזי לקרבא למקדשא ולא ערל וטמא · דאי לא קריב אית ביה כרת · ומ"ט דהא כל אורייתא לא אית בה כרת · אלא על מצות ל"ת · מ"ט בפסח ומילה דאינון מצות עשה כרת אלא בגין דדרגא קא גריס דאיהי כ"י דאיהי פסח ואק' מצות לא תעשה בעיא לאתחברא בעשה ולאתכללא ביה מדת לילה ביום ומאן איהו דא צדי"ק דאיהו מילה ומ"ע ואתכליל במצות ל"ת מדת יום בלילה · ואי לא אתגזר בר נש לא אתחזי לקרבא לון בג"כ קיימא מצות ל"ת עליה ודיינת ליה בכרת דלא ייעול נפשיה למקדשא וכן בפסח בעיא כ"י לאתחברא בבעלה ואי לא עביד בר נש ולא קריב פסח ליי' קיימא עליה ודיינת ליה · ולא אפיקת יתיה מתחות ידא דפרעה ואשתאילת נפשיה מאתרא קדישא ואשתארת באתרא מסאבא במצרים דהא ישראל אי לא עבידו הני תרין פקודין לא נפקו מתמן ובג"כ כתיב (דברים טז) שמור את חדש האביב ועשית פסח לה' אלהיך · שמור · כללא דעקבא לא תעשה · את כללא דכלא · חדש האביב דהא בהוא שעתא שעורה אביב ומקרבין מניה עומר עשירית האיפה ממחרת השבת איהי וספרין שבע שבועין שלמין לאסתלקא לעילא ולקבלא מאינון חמשין יומין עלאין דאימא עלאה אורייתא דאקרי לחם דכתיב (משלי ט) לכו לחמו בלחמי ואנן מקרבין ביומא דחמשין דאתייהיב ביה אורייתא שתי הלחם תורה שבכתב ותורה שבע"פ ונחית טיבו דעתיקא קדישא דאימא עלאה באינון שבע שבועין שלימן בכלא · וכל חד מאינון שבע דרגין כליל בשבעה כדאוקימנא ברזא דמהימנותא · בג"כ שמור את חדש האביב ועשית פסח ליי' קריב לון ביחודא דהא ביה אפקך ממצרים לילה ותפלים להאי דרגא דאקרי ליל שמורים ותקריב דכורא לגבה ותתקרי לילה שלימא · ות"ח נערה בתולה עד לא אתקריב דכורא לגבה אקרי נער · לבתר אקרי נערה הכ"ד (דברים כב) ונתנו לאבי הנערה שלימא דייקא · ודא איהו כד אשתכחת שלימא ולא אתקריב מאן דלא אתחזי · אוף הכא בקדמיתא ליל שמורים לבתר הלילה הזה ליי' · כד אתקריב זה לזאת · בג"כ לא אתחזי לאתקרבא בהוא פסח ערל וטמא ודמה טעון מתנה אחת דייקא כד"א (שיר ו) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה · היא נטרת בנהא דלא ישתאבון בנמוסייהו ישראל בג"כ שבטי יה נפקו מתמן ואתחברת יו"ד בה"א ולא באתר אחרא כמה דעבדי אינון · אבל כד נפקו מבבל אסתאבו לתמן ושאיבו מקדשא בג"כ הוית שליט בהו ולא אשתכח שלטנותא לישראל בההוא זמנא בגין דסאיבו מקדשא בנשים נכריות · מכאן מאן דמסאב גרמיה לתתא · מסאב לעילא · ומאן דקדיש גרמיה לתתא מקדש לעילא · וע"ד ראוין הוו דיתעביד להו ניסא בההוא שעתא דנפקו מבבל כשעתא דנפקו ממצרים · אלא דגרים חובה · ובחמשה עשר לירחא קדמאה חולקא דאברהם דאיהו קדמאה ואחיד בדרגא דחס"ד · אנן מקרבין לקב"ה תרין פרים לאוספא תרין חולקין לדרגא דחסד מעתיקא קדישא · איל אחד לקבל דרגא דיצחק ובעינן איל

ליחדא

לישנא דתקיפו בגין דחולקא דידיה תקיפו מיא· ובעינן דישתכח ההוא דרגא דגבורה בחסד עלאה למעבד טיבו עם כל ישראל· ולאתפרשא מאינון דעאקין לון ולאסחרא ליה סטרה דמיין הכי דכתיב (בראשית ל) מחשוף הלבן· שבעה כבשים תמימים· לקבל כלהו דרגין דישתלמון ביה· וכן בכל יומא ויומא שבעה אמרין ביומא קדמאה דכולהו שבעה יומין עלאין כל חד אשתלים ברזא דשבע ויהון שבע שבתות תמימות לקבלא נהירו עלאה דאורייתא שעיר חטאת לכפרא על סאיבו דמקדשא ולא יהא ליה רשו לההוא שעיר לערבבא ולא לאסטנא על ישראל· (במדבר כח) וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה· לקבל דרגא דיעקב דהא כדין אשתלים עלמא ואתחדש ואנן מנינן שבע שבועין בגין לחברא כלא ביובלא עלאה דיהבא להאי ברא בוכרא עטרה דאורייתא דאתכלילת במ"ט אנפין ונפקא מחכמה עלאה באינון חמשין שערי בינה ואתייהיבת להאי ברא בוכרא ע"י דמשה דאחיד נמי בהאי דרגא הה"ד (שיר ג) צאנה וראנה בנות ציון במלך שלמה במלכא דשלמא כלא דיליה דהא אוקימנא דהאי דרגא שלים מכל סטרין ושלים אקרי ברזא דמהימנותא דכתיב (בראשית כה) ויעקב איש תם· ביום חתונתו דא כד אתייהיבת· וביום שמחת לבו· כד אתבני בי מקדשא:

תא חזי כתיב בחדש השלישי דאתחבר האי דרגא דאקרי שלישי בחדש והיא חתונתו ע"ד כתיב (שמות יט) ויחן שם ישראל נגד ההר· הא דרגא ברא בוכרא· נגד ההר לקבל ההוא הר דאתיידע דאיהו זעיר מכל טוריא דלעילא דאיהו רם ונשא כד אתחבר לעילא ואקרי הר סיני דהא ז' טורין וח' יומין וח' ארעות ברא קב"ה לעלמא דאינון לקבל ז' יומין עלאין ולא בחר מכלהו למיהב אורייתא אלא בהר סיני דאיהו רזא דכנסת ישראל וים כנרת נמי דאתי מתמן תכלת דדמי לכסא הכבוד· כנסת ישראל· כנרת דא צדי"ק והאי ים דכנרת הוא כדאוקמוה חבריא כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד· וכשהיה רוח צפונית מנשבת בו מנגן מאליו· ודוד קם למלעי באורייתא חצות לילה לאתחברא בכנסת ישראל· וארץ ישראל שביעאה דכלא נקודה אמצעיתא דארעא תתאה בחר קב"ה דאיהו לקבל נקודה עלאה· מ"ט ביה בהר סיני דלעילא למיהב ביה אורייתא שבכתב וסימניך בהאי ארון למיהב ביה ברית בגין דבהאי ארון מונחין כל גניזין טבין· ותורה שבכתב דאקרי ברית ביה מונחא· וכל מאי קרבא דמלכא בידיה אתמסרו וכלהו עלמין דלתתא מנה ינקין· זכו ישראל למיטר אורייתא כדין יהבת לון כל טיבו דעלמא ואי לא כדין יסרת לון הה"ד (ויקרא כו) ויסרתי אתכם אף אני דא כ"י· וכד תחבר באנ"י דל"ת דילה אקרי אדנ"י ודיינא לעלמא· בג"כ כתיב (דברים ד) וזאת התורה אשר שם משה· בזאת אתייהיבת אורייתא:

תא חזי אורייתא שבכתב צדיק אקרי ומונח בזאת דהאי ברית מנחא ביה דכתיב ארון הברית בגין דמונח ביה ברית דאיהו צדי"ק ובג"כ וזאת התורה אתחבר וא"ו בזאת וכדין אשר שם משה שם חיין לעלמא דהא אילנא דחיי אתדבק בה וכד לא מכשרין בני נשא עובדייהו אסתלק וא"ו מזאת וכדין כתיב (ויקרא יד) זאת תהיה תורת המצורע וזהו חשוב כמת וכתיב (במדבר יט) זאת התורה אדם כי ימות באהל אסתלק ו' מזאת ועביד האי אהל נוקמין היינו דכתיב (שם) זאת חקת התורה אשר צוה יי' בגין דלא אתחברו ו' בה'· גרמו דסאיבו מקדשא· וגרימו לון מותא· דהא מאן דאפרים לון גרים מותא לנפשיה עד דאתא פרה וכפרה על בנה· ועבדין מינה הזאה על טמאי מתים· זאת התור' דלא אתחבר בה וא"ו עד דעבדו הזאה לאינון כלי מדין ולבתר (דברים ד) וזאת התור' אשר שם וגו'. חיים אתדבק בה. (שם לג) וזאת הברכה. ברכה אתדבק בה בהאי זאת אבל כל אתר דתשכח באורייתא זאת התורה בלא וא"ו בגין חוב'. (ויקרא יג) זאת תורת נגע הצרעת. (שם יד) זאת התורה לכל נגע הצרעת. (במדבר ה) זאת תורת הקנאות. בגין דסאיבו גרמיהון וסאיבו מקדשא. (ויקרא ו) זאת תורת העולה לא כתיב ביה וא"ו עד דיעבדו לה שלימו בני אהרן לחברא לזאת בבעלה (שם) וזאת תורת המנחה לא אתיא על חטא דהא נדבה היא או דאתיא עם עולה והא עבדא עולה שלימו· (שם) זאת תורת החטאת אתיא על חטא

דסאיבו להאי זאת · ואת תורת האשם בגין דלא עבדו כ"כ פגימו ובג"כ אתיא דכורא ולא נוקבא (שם ז) ואת תורת זבח השלמים בגין דאתיין לשלמא אתחבר בה וא"ו (שם) זאת התורה לעולה ולמנחי׳ ולחטאת בגין חטאת דאית בקרא וחוטא אחד יאבד טובה הרבה · דא אוקימנא בכל אתרא וא"ו מוסיף על ענין ראשון · וזאת התורה אשר שם וגו' מ"ט וא"ו הא לא אמר זאת בקדמיתא אמאי כתיב ואת בגין שם חיים דאתדבק בה · (דברים לג) וזאת הברכה בגין ברכה אע"ג דלא כתיב זאת בקדמיתא או מלה על מה דייתי אבל בכלהו מ"ט לא כתיב וזאת בגין דלא אתדבק וא"ו · והאי דכתיב וזאת תורת האשם בגין דכתיב לעיל זאת תורת החטאת וא"ו מוסיף על ענין ראשון בג"כ אתייהיבת אורייתא בהאי זאת ובג"כ כתיב (שם כו) אף אני אעשה זאת אסלק מינה וא"ו ותעביד בהו נוקמין וכלהו קרבנין אתיין לקרבא להאי זאת לעילא בהאי שליטי ואנן מקרבין בהאי יומא תרין פרים במוסף לאוספא ליה תרין חולקין · איל אחד לאתחברא ליה חילא דגבור"ה שבעה אמרין לקבל כלהו דרגין דיחדון בהאי הלולא שעיר עזים לכפרה על דסאיבו מקדשא חייבין דלהת׳·(במדבר כט) ובחדש השביעי לקבל דרגא דילחק דיתחבר ביה כנס' ישראל בתרין פרים האי דכתיב (שם) ותנח התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר דאתוספא כ"י דאיהי שביעית על עשר סמיכא לעשרה · בג"כ פר אחד לאוספא ליה חילא דאימא עלאה למידן עלמא · אבל תרין לא בגין דלא יכיל עלמא למסבל דינא תקיפא · איל אחד גבורה דיליה ליפנא דתקיפו אילותי לעזרתי חושה והאי איל תשכח בכלהו מוספין דמוסיפין חילא דגבורה עלייהו · בר משבתא דאית ביה נייחא ולית ביה דינא כלל דאתגליא עתיקא קדישא חידו וטבאן לכלהו עלאין (ס"א עלמין) (במדבר כט) כבשים בני שנה למיהב חילא לכלהו דרגין · שעיר עזים · דלא יתחזי סאיבו במקדשא ביומא דדינא ובהאי יומא אתחבר גבורה עלאה בדינא תתאה דר"ה למידן עלמא · ת"ח גבורה דינא קשיא · כ"י דינא רפיא · אך חובת היום פר אחד בגין דיכיל עלמא למסבל · ובג"כ בריש ירחא תרין פרים דהיא כפרה · בעשרה לירחא לקבל דרגא דמשה · במוסף דיליה פר בן בקר אחד דלא אתוסף ביה דינא כ"כ בגין דהוא יומא דכפרה · איל אחד תקיף לתברא רשיעי עלמא ובעיקן למעבד נייחא לשככא רוגזא · כבשים שבעה לאוספא לכלהו דרגין שעיר עזים אחד אתוסף הכא בחטאת היום לכפרא על סואבת מקדשא בגין דקב"ה מלעילא מכפר כלא · ולא ישתאר סאיבו בעלמא בג"כ חד ביומא לכפרא קדש הקדשים חד זמנא בשתא בגין דלא אשתכח כ"כ סאיבו תמן · וחד לברא למזבח החיצון דלא אשתכח סאיבו בעלמא · בחמשה עשר לירחא לקבל דרגא דאהרן דאחיד בחו"ד ואסתלק נמי בחס"ד · ובג"כ בהאי זמנא אפילו עם כל אומין דעלמא עביד קב"ה טיבו · בגין דאתוסף חס"ד דאהרן עם חס"ד דאברהם ואינון מקרבין ביה בשבעה יומין קרבנין עלון בגין דיהדו כוליה עלמא בחדוותא דישראל ע' פרים לקבל ע' אומין עכו"ם דעלמא · וביומא קדמאה פרים שלשה עשר · לאחזאה דלאו אינון כדאי לאתקיימא בעלמא אלא בטיבו דקב"ה דאית ביה תליסר מכילן דרחמי · אילים שנים למהוי תקיפו להכוא דרגא דחס"ד עלאה על חד תרין ממה דמקרבין בכלהו מוספין בגין דהאי חגא איהו לקבל דרגא דאהרן דאחיד בדרגא שתיתאי · ואקרי יום שתיתאי · יומא דקב"ה אנף שנין · ובההוא יומא זמין קב"ה לאוספא על חד תרין טיבו לעמיה · הה"ד והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו אז והיה משנה על אשר ילקטו יום יום ובכלהו דרגין דלעילא אתוסף ברכאן · ובההוא יומא ייתי מלכא משיחא ויתקרי חג האסיף דיכניס קב"ה ביה גלותא דעמיה הה"ד (ישעיה יא) והיה ביום ההוא יוסיף יי' שנית ידו לקנות את שאר עמו · ויתקרי חג הסכות דכלהו שבעה דרגין חפיין על ישראל כסוכה ובג"כ כלהו ענני כבוד אזלין עם ישראל במדברא בזכותא דאהרן בג"כ י"ד אימרין בכל יומא בשבעה יומין כה שבעתים ויכיר שבעתים נכירו דשמשא וקב"ה ירחם על עלמא · ושעיר עזים אחד חטאת לכפרא על סאיבו מקדשא דסאיבו אומי עלמא עכו"ם · ביומא תניינא לקבל דרגא דילחק

ביומא תליתאה לקבל דרגא דיעקב ביומא רביעאה לקבל דרגא דיוסף · ביומא חמישאה לקבל דרגא דמשה ביומא שתיתאה לקבל דרגא דאהרן :

ותא חזי בהאי חגא ובחגא דפטירו שבעה יומי דכלילן כלהו יומין לעילא בהו · מה דלית כן בשאר חגין דמקרבין בהו מוסף אלא היינו דאוקימנא ברזא דמהימנותא (ראשית ל) מחשוף הלבן אשר על המקלות די לכל אינון שבעה שבעה דרגין אסחר לון בסטר דחס"ד חגא דפטירא לקבל אברהם דאתי מחס"ד בג"כ כלהו דרגין תמן · דהא לכלהו דרגין אסחר יעקב שלימא לסטרא דחס"ד · האי חגא לקבל דרגא דאהרן דאחיד בחסד כלהו עמיה · ד"א בגין דכלהו דרגין וכלהו זכאין כד נפקו ישראל ממצרים קב"ה אתגלי תמן בכתרוי וזמין למעבד כן ביומא דייתי משיחא בג"כ כלהו כתרין רמיזין הכא והכא ונטלין על חד תרין שפע ברכאן הכא מהתם · והתם על חד שבעה משאר מוספין הה"ד (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות · כיום צאתך הוה ליה למימר · מאי כימי · דכלהו יומין עלאין אזדמנו התם ואזדמנו הכא · בג"כ נפלאות נ' פלאות חמשין פלאות·דהא נ' תרעין דבינה פתח קב"ה לאפקא לון מתמן · ובגיני כך באורייתא אדכר יציאת מצרים נ' זמנין לקבל נ' תרעין כדין יעביד ליומא משיחא · ומאי אראנו אלא אראנו לההו' סבא דחזא בקדמיתא דכתיב וירא ישראל את היד הגדול' · כדין זמין למחזי פורענות' דאדום · ד"א דבגיניהון דשבעה צדיקיא זמין קב"ה לאעברא לכל אומין דעלמא ולא ישתאר בעלמא אלא קב"ה בלחודוי וישראל גוי אחד בג"כ הכא שבעה יומין · ת"ח דבג"כ מתמעטין והולכין · וביומא תמינאה שלטין ישראל לחודייהו בעלמא ומקריבין פר אחד איל אחד רזא דיחודא · שבעה כבשים · לקבל שבעה דרגין · שעיר עזים אע"ג דבההוא זמנא יעבריניה קב"ה מעלמא עכ"ד ישתאר מניה דלא יתבטלון מפריה ורביה · ובההוא זמנא יפקון מים חיים מתחות עלאה · (זכריה יד) חציים אל הים הקדמוני דא חסד עלאה וחציים אל הים האחרון דא גבור"ה תתאה וגבור"ה עלאה · בקיץ ובחורף בסטרא דאשא ובסטרא דמיא · דלא ישתאר דינא בעלמא אלא כלא רחמי וחיים וחירו בעלמא ·

ותא חזי בהאי חגא עבדין נסוך המים · נביע דחסד באינון שיתין משבת ימי בראשית וכלהון שבעה יומין עלאין מקבלין מאינון מים חיים דנפקין מירושלם עלאה טמירא · ובאן אתר רמיז לאינון מים חיים באינון שיתין · וחסידי וצדיקי חדאן בהאי הלולא בגין דרמיזא לההוא טיבו דזמין קב"ה למעבד כד יעבר קב"ה סאיבו מארעא דיחתון אינון מים חיים טהורים באינון שיתין · בההוא מזבח עלאה ההוא ים האחרון ואינון תלתא לוגין מים י"ח בגים לקבל צדי"ק דאק' ח"י העולמים ועל ידיה מים נחתין באינון שיתין · ות"ח הלל הזקן כד הוה חדי בהאי הלולא אמר אם אני כאן הכל כאן · ואם אין אני כאן מי כאן · הוה רמיז ואמר אי שכינתא דאק' אנ"י שריא כאן · הכל כאן ההוא אתרא דאק' כל דאתי לאזדווגא בה · ואם אין אני כאן מי כאן · דהא לא חשיבו טיבו שלימא בגין דשכינתא לא שריא בארעא קדישא · אבל כד ישתלמו אינון פרים כדין כתיב (ישעיה יב) ושאבתם מים בששון ממעייני הישועה · מאן אינון · שית מעייני דאינון מריקין בהאי ישועה וכדין עלמא כוליה בחדוה בגין דנפקא שכינתא מבין ההוא סאיבו דשאר עמין בג"כ (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם : תא חזי עשר נטיעות ערבה ונסוך המים הלכה למשה מסיני · שאר מלי דאורייתא תורה · והכא הלכה · מ"ט אלא בגין דהאי אתרא דאקרי הר סיני תורה שבע"פ אוליפת ליה למשה לקשרא קשרין דמהימנותא אינון עשר נטיעין דנצב קב"ה דהא אחיד לון בההוא אתרא דאקרי ערב שביעית ויעבדון פרי בההוא בית סאה בגין דייתי מזונא לעלמא בהאי שביעית דלית לך מזונא אלא מההוא שתא שתיתאה דזרעין בה זרעין הה"ד (הושע י) זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד מה דזרעין יהא

להוה

לההוא אתרא דאק' לדקה שלימא וכדין וקלרו לפי חסד כדין יהא טיבו עלאה · ומאן איהו לפי חסד דא אברהם :

ותא חזי לתתא שבעה עיבדין אית ביניהון · זריע"ה לקבל אימא עלאה הה"ד (בראשית מז) הא לכם זרע · קליר"ה לקבל דרגא דאברהם הה"ד וקלרו לפי חסד · דיש"ה בחרון לקבל דרגיה דיצחק דעביד דינא ואפרים תבן מהבואת בר · דינא אפרים מניה ועבד דינא ברשיעי עלמא וכדין איהו כמוץ לפני רוח · והאי רוח · דא דרגא דיעקב (שם מה) ותחי רוח יעקב ולקבליה זור"ה וההוא מוץ לאשא אתייהיב למיכל · טוח"ן · לקבל דרגא דמשה · ל"ש לקבל דרגא דאהרן · אופ"ה לקבל דרגא דצדי"ק ואתעביד לח"ם בידו דצדיק בההוא אור דאית בציון הה"ד (תלים קלו) נותן לחם לכל בשר · בקדמיתא לכ"ל ולבתר לההוא אתר דאקרי בשר ומאי לחם דא קיומא ובהאי שתא שביעתא לא עבדין עבידתא אלא אכלין ההוא לחם דאתייהיב להו משתא שתיתאה · וכלהו עלמין בחדוה נייחין וכלהו מסכני ועתירי כלהו שויין בהאי אתר דהא כלהו תתאי מהאי שתא שביעתא מתזנין · ואי בר נש עביד באינון פירין סחורתא · האי דאתרא דעניותא מנע מניה ברכאן בג"כ מנע מניה ברכאן · ובעי בר נש לאחזאה בהאי ארעא קדישא דקב"ה אית ליה נייחא בבעלה וקב"ה יהיב לחם להאי כ"ל · וכ"ל להוי אתרא דאקרי בש"ר מבשרי ולית לה נהורא מדילה אלא הנהו ספיתי דשתיתאה דאזדרעו בה ממילא · ובעי בר נש בההוא ערב שביעית למעבד עבידתא דארעא באינון עשר נטיען אשתלמו בה דתתיחד האי ארעא בהו ולא תתפרש מנייהו ותתקרי אף היא נטיעה נליבו דנלב קב"ה בגין דלא יתמנע מינה ההוא טיבו דאית לה עם בעלה נייחא בשביעית בג"כ אדם ביומא שתיתאה אתברי ואזדווגת עמיה בת זוגיה לאתענגא בשבתא והשתא אזדווגת לד"ק בשתיתאה למיהב נהירו להאי הר סיני · ות"ח הר חורב אתקרי כד אזדווג עמיה וא"ו · ואי בני נשא מפרשין וא"ו מינה אקרי חרב ליי' דהא חרב כתיב ועבדא מקמין בג"כ הלכה למשה מסיני תורה שבע"פ דיכללון יתה באינון עשר נטיען ערב שביעית וייתי מזונא לעלמא בשביעית דהוא אתרא דלית לה נהורא אלא מה דאתייהיב לה מההוא וא"ו · ות"ח ישראל כד עבדו עגלא ואפרישו ברכאן מהאי הר חרב דאפרישו מניה וא"ו וקלילו בנטיעות באינון נטיען מה כתיב (שמות לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב · ההוא עדי עלאה תפלין דרישא ודרעא דשויין ביד כהה אעדיאו מנהון · ומאן אתר אתייהיב לון מהר חרב כד אזדווג בה וא"ו · והשתא (משלי יו) נרגן מפריד אלוף ואתעדו עליהון חרב · בג"כ בני לוי דעבדו נויה להאי אתרא אתפרעו מנהון הה"ד (שמות לב) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי ליי' אלי ויאספו אליו כל בני לוי דהא לא עבדו פרודא אלא נויה ואמר לון משה (שם) כה אמר יי' עברו ושובו משער לשער במחנה בגין דהאי כ"ה יהבת לון רשותא למעבד דינין ומאן איהו כ"ה דא הר חרב ובג"כ קטלו מנהון כשלשת אלפי איש שלשה לא אתמר אלא כשלשת לקבל הנהו תלתא דרגין דהוו תליין להאי באר הה"ד (בראשית כט) והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה · בגין דאינון גרמו דיסלקון מנה והא אוקמוה בג"כ פקידת ליה האי תורה שבע"פ למשה על אינון עשר נטיען וערבה דיקיפון להאי מזבח באינון ערבי נחל לקבל תרין דרגין דמקיפין לעילא דאינון נצ"ח והו"ד וכדין יעבדון נסוך המים אינון מים חיים דאתיין ע"י דצדיק ולא ימנעון מהאי מזבח טיבו עלאה · ות"ח כל שאר יומא דשתא בהאי מזבח עבדין נסוך היין רמיז לדינא דעייל בה למידן עלמא · אבל בחג עבדין אוף במים חיים · דהא חיים ונהירו אתוסף בההוא זמנא (ישעיה יא) כי מלאה הארץ דעה את יי' כמים לים מכסים · עשרה פעמים נמנו ישראל אחת בירידתן למצרים דכתיב (בראשית מו) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה וגו' · ואחת בעלייתן דכתיב (שמות יב) כשש מאות אלף · ושנים בחומש הפקודים · ושנים בימי שאול א' בבזק וא' בטלאים וא' בימי דוד (שמואל ב כד) ויתן יואב את מספר מפקד העם אל המלך · וא' בימי

עזרא

עזרא (עזרא ז) כל הקהל כאי · ואי לעתיד לבא (ירמיה לג) עוד תעבורנה הצאן ע"י מונה · אמרי אדם מלא הכמה דא אדם עלאה דאמרי עלוי טיבו דעתיקא אימתי כד מטא חכמה כד"א (משלי יח) מלא השה מלא טוב ויפק רצון מיי' · דא רעוא דעתיקא ומאי איהו האי חכמה דא חכמה זעירא דהיא רברבא באתחברותא לעילא · מלא מאי מלא כגון דאשתכחת בכלא · ואדם יפיק תבונה דבעי לעיינא ולאסתכלא ולאפקא מעומקא עלאה תבונה לאנהרא להאי חכמה וע"י דמאן אתנהירת ע"י אדם עלאה דמפיק רצון מלעילא לאנהרא לה :

כתניתין בטהירו בסוף תקונים חדשים של זוהר חדש ברזין דמשכנא פתח ר' יוסי בזה הזוהר בחלק ב דף קנט ע"א עד קס ע"ב :

(שייך לסוף דף יו ע"א)

רבי בנימין לוי מלאתי כתוב שם בן י"ב אותיות יה יה וה וה וה יה · תה"ו במ"ק עם ג' אותיות גימ' ש' ש"ד שד"י · בהו במ"ק גימ' לבאות כזה ב' ב"ה בה"ו · חשך במ"ק עם הכולל גימ' אלהים · רוח במ"ק עם הכולל בגימ' יהו"ה במ"ק · רעש במ"ק עם הכולל גימ' בה"ו · קול דממה דקה במ"ק עם הכולל ידו"ד וי"ב יותר כנגד שם י"ב הנמסר לאליהו במערה · דקה במ"ק עם הג' אותיות גימ' יב"ק · וכן דקה עם הג' אותיות גימטריא יב"ק נלעד"ן :

ספר הבהיר דף ל ע"ב בתחילת המאמר בראשית ברא אלהים :

למה בי"ת דומה לאדם שנולר בחכמה שסתום מכל לד ופתוח מלפניו והאל"ף פתוחה מאחריו ר"ל כי היא פתוחה לקבל מן הכתר ויש לה פתח להשפיע לאחרים :

ספר הבהיר לא ע"ב את השמים וכו' :

ומנ"ל דשמים הוי קב"ה · דכתיב (מלכים א ח) ואתה תשמע השמים · אטו שלמה מתפלל אל השמים שישמעו תפלתו אלא שנקרא שמן על שמו · ולמה נקרא שמים אלא שהוא עגול כמו ראש ומלמד שמים מימינו ואש משמאלו והוא באמלע שא מים · מאש וממים ומכנים ביניהם שלום בא האש ומגא מלדו מדת האש · בא מים ומלא מלדו מדת המים והיינו (איוב כה) עושה שלום במרומיו מאי שמים מלמד שגבל הקב"ה אש ומים וטפחן זה בזה ועשה מהן ראש לדבריו שנאמר (תהלים קיט) ראש דברך אמת ע"כ :

שם אחר סוף המאמר ובלהו חד :

והארץ היתה תוהו בזמנא דקודשא בריך הוא הוה באלין קליפין הוה בונה עלמין ומחריבן והא אוקמוה דלית השפעה בכל עלמין ונהר דאיהו לדיק יחרב ויבש בתרין עלמין בעלמא דין ובעלמא דאתי · ואית מ"ד דסליק במחשבתיה למבני עלמין ולאחריבן · ואמר דין מהניין לי ודין לא מהניין לי · אלין דאתמר בהון את השמים ואת הארץ מהניין לי · ואחרנין דאתמר בהון והארץ היתה תהו ובהו דאחזי על עלמין דסליק ברעותיה למבני לון ולא עביד לון עלייהו אתמר תהו ובהו ובזמנא דקב"ה באלין קליפין אתמר ביה (איכה ג) סכות בענן לך מעבור תפלה · תהו והשך עליהו אתמר (שמות יד) ויהי הענן והחשך ואלין קליפין דאגואא מוהא מלגאו דתליא לד' סטרין דא יהו"ה דאיהו לא קביל מסאבו כד"א (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש נאם יי' · מה אשא לא מקבל טומאה הכי שמיה לא מקבל טומאה ובזמנא דמתגברין

אלין

אלין קליפין ואתברון מאגוזא לגלותא דאיהי שכינתא אדני סלקא לגבי בעלה דאיהו יהו"ה וסליקת כלא דבזמנא דאיהו מתכסי מינה באלין קליפין איהי אתקריאת עניה יבשה ולית לה אלא מה דיהבין עבדין בחטאי ובזכוון זמנא דקב"ה אתפשט מאלין קליפין אתמר (ישעיה ל) ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך ומה דהוה יבשה אתמר בה מלא כל הארץ כבודו ואתקריי' ברכה דיליה. קרבנא דילי' עולה דילי' דאוקיד כל אלין קליפין וסליקא לגבי קטרת קשורא דיליה עולה דילי' דכתיב (ויקרא ו) זאת תורת העולה היא העולה בגלותא דשחרית היא העולה לגביה בגלותא דמנחה בכמה ריחין ובוסמין דג"ע דאיהי גן דאורייתא הה"ד (שיר ד) גן נעול אחותי כלה סתימא דלא אתפתחת אלא לגבי בעלה וכד ייתי בעלה (תלים נא) אדני שפתי תפתח דאיהי בבא עלאה אתפתחא לגבי כתרין סמכין קשוט וקבילת ליה בתרין דרועין הדא הוא דכתיב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני · יהו"ד נחית לגבה ודא הוא רזא אמ"ן יאה"דונהי דאיהו חבורא דתרין שמהן באתוון ובג"ד גדול העונה אמן יותר מן המברך בזמנא דאינון תרין בריסא דצדיקייא אבל כד אינון בריסא דחייביא כ"י אמרת לגבייהו (שיר א) אל תראוני שאני שחרחרת מאלין דשריין לפתאה לבני נשא כמה דהוו מפתין לישראל בעגלא בשית שעתין הה"ד (שמות לב) וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר · ואוקמוה מאי כי בשש אלא בשית שעתין עבדו ית עגלא בגין לאפרשא לון משבע הה"ד (שם יב) אך ביום הראשון תשביתו שאור אך חלק בין שש לשבע · ובג"ד אמרה כנסת ישראל ששזפתני השמש גרמו דאסתלק מני ו' דאיהי השמש ואור השמש דהוה נהיר בסתרא דשית תיבין דאינון (דברים ו) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד · בני אמי נחרו בי ניחר גרונס דבטילו ק"ש דאתמר ביה (תלים קמט) רוממות אל בגרונס ובג"ד שמוני נוטרה את הכרמים דאינון שאר אומין ערב רב · ובג"ד כרמי שלי לא נטרתי ובג"ד אינון ערב רב מלבישין בכלא כתנות עור חשוכין דעיינין דאתמר בהון (בראשית כז) ותכהין עיניו מראות לאסתכלא לאלין דאתמר בהון (יחזקאל א) נפתחו השמים ואראה מראות אלהים דאינון חמש אור דעובדא דבראשית כתנות אור אינון · והארץ היתה תהו · והארץ · הא חד · תהו תרין · בהו תלת · חשך ארבע · תהום חמש · וארבע אינון דכלילן בגופא ואינון ארבע יסודין דאינון קליפין דאגוזא ובגין דא והארץ היתה תהו · ואוקמוה היתה מקדמת דנא דהכי ארחא דקליפין דמקדימין למוחא · ורוח אלהים דא רוחא דמשיחא מיד דיהא מרחפת על אנפי מיא דאורייתא מיד יהא פורקנא הה"ד ויאמר אלהים יהי אור · וישלהו יי' אלהים מיד משיחא דהוא בגנתא דעדן כמה דאתמר ביה וישלחהו מגן עדן מעדון דיליה · ואמאי לעבוד את האדמה דאיהי שכינתא בגין דא וישלחהו מיד דיפוק מתמן · וישכן מקדם לג"ע את הכרובים דאינון משיח בן דוד ומשיח בן יוסף דמשכא רוחא דמשיחא דאתמר ביה ורוח אלהים דא שי"לה ההוא דאתמר ביה (במדבר יא) ואצלתי מן הרוח דהכי סליק שילה משה בחושבנא · וישכן מקדם דאקדי' שילה לתרוויהו בגין דיהא מרחפת על אנפוי דאורייתא ופורקנא ביה תליא והא אוקמוה ואת להט החרב המתהפכת מיד יהא בידיה ומאי ניהו מטה מטטרו"ן דאתהפך ממטה

לנחש

ספר הבהיר

אמר רבי ברכיה מ"ד והארץ היתה תהו מאי משמע היתה שכבר היתה · ומאי תהו דבר המתהא את בני אדם · ומאי בהו דבר שיש בו ממש דכתיב בהו בו הוא · ע"ש מ"ד (קהלת ז) גם את זה לעמת זה עשה האלהים · ברא בהו ושם מקומו בשלום · ברא תהו ושם מקומו ברע · בהו בשלום דכתיב (איוב כה) עושה שלום במרומיו מלמד שמיכאל שר ימינו של הקב"ה מים וברד · וגבריאל שר שמאלו אש · ושר שלום ביניהם מכריע והיינו דכתיב עושה שלום במרומיו · ומנלן דבהו שלום דכתיב עושה שלום ובורא רע הא כיצד רע מתהו ושלום מבהו ברא תהו ושם מקומו ברע שנאמר עושה שלום ובורא רע · ברא בהו ושם מקומו

בשלום

שלום שנאמר עושה שלום במרומיו ע"כ: לנחש ומנחש למטה ועוד מטה דא שכינתא תתאה ואם זכו ישראל מטה כלפי חסד לימינא ויפקון ברחמי · ואם לאו מטה כלפי חובה לסטרא דגבור"ה דתמן נחש אל אחר דתבע לשפוך דמא ולאתקטיל משיח וסגיאין מישראל ובג"ד אתמר (רות ג) שכבי עד הבקר דאיהו בקר דאברהם דיהא מטה כלפי חסד ובגין דא ואת להט החרב המתהפכת וכלא לשמור את דרך עץ החיים דאיהי אורייתא דאתמר בה עץ חיים היא · ואיהי אורייתא דבע"פ אם זכה בר נש איהי סם חיים דיליה ואם לאו היא מתהפכת ליה לסם המות והא אוקמוה מארי מתניתין הכי כגוונא דמטה דאתהפך לנחש ומנחש למטה ובזמנא הכא יתמחון מן עלמא כל אינון דאתמר בהון (שמות ז) ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם:

ספר הבהיר לב ע"א אמר רבי יצחק וכו'

ישב רבי בון ודרש מ"ד יוצר אור ובורא חשך · אלא אור שיש בו ממש כתיב בו יצירה · חשך שאין בו ממש כתיב בו בריאה כד"א (עמוס ד) יוצר הרים ובורא רוח · אי בעית אימא אור שיש בו ממש כתיב ביה עשייה דכתיב ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור · ואין הויה אלא עשייה קרי ביה יצירה · חשך דלא הוה ביה עשייה אלא הבדלה והפרשה קרי ביה בריאה כד"א הבריא פלוני וכו' · אמר רבי ברכיה מ"ד ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור ולא אמר והיה · משל למלך שהיה לו חפץ נאה והצניעו עד שזימן לו מקום ושמהו שם הה"ד יהי אור ויהי אור שכבר היה ע"כ:

ספר הבהיר לג ע"א אמר רבי חייא מקוה המים וכו'

שביעי הוי במזרחו של עולם ומשם בא זרעם של ישראל כי חוט השדרה משוך מן המוח של אדם ובא לאמה ומשם הוא הזרע דכתיב (ישעיה מג) ממזרח אביא זרעך כשישראל טובים מזה המקום אביא זרעך ויתחדש לך זרע חדש וכשישראל רעים מן הזרע שכבר בא לעולם דכתיב (קהלת א) דור הולך ודור בא · דור שכבר בא · ומאי ממערב אקבצך מאותה מדה שנוטה תמיד למערב ולמה איקרי מערב מפני ששם מתערב כל הזרע משל למה הדבר דומה לבן מלך שהיה לו כלה נאה וצנועה בחדרו והיה לוקח מבית אביו עושר ומביא לה תמיד ולוקחת הכל ומצנעת אותו תמיד ומערבת הכל לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קבץ היינו דכתיב (ישעיה מג) וממערב אקבצך ומאי ניהו בית אביו דכתיב ממזרח אביא זרעך מלמד שממזרח מביא וזורע במערב ולאח"כ הוא מקבץ מה שזורע ע"כ:

רעיא מהימנ' אמר בוצינא קדיש' השייך לד' כג ע"א אחר מתחשבן קמי' תמצ' בחלק ג סוף ד'רל"ה ע"ב

ספר הבהיר ואח"כ מאמר זה ז"ן מאי עבידתיה כמנין ימי השבוע ללמדך שכל יום יש לו כח ומאי עבידתיה הכא ללמדך שכשם שיש חכמה גדולה באותן לאין תכלית כך יש הכח הגוף בכל האיברים ומאי איברים שבע שיש באדם דכתיב כי בצלם אלקים עשה את האדם ע"כ:

ספר הבהיר סוף לה ע"ב ויאמר אל האשה נשמת הזכר מן הזכר ונשמת הנקבה מן הנקבה והיינו דקא אזיל נחש בתרה דהוה אמר הואיל ונשמתה מן הצפון אסיתנה מהרה · ומאי הסתה הוה משום דבא עליה · שאלו תלמידיו עובדא היכי הוה אמר נכנס סמאל הרשע קשר עם כל צבאות מעלה על רבו משום דאמר קב"ה ורדו בדגת הים ובעוף השמים

בשמים אמר היאך אוכל להחטיאו ולגרשו מלפניו ירד עם כל חיילותיו ובקש לו בארץ חבר כמותו · ומצא נחש והיה לו דמות גמל ורכב עליו ובא לו אצל האשה אמר לה אף כי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן · אמר אבקש יותר ואוסיף כדי שתגרע היא אמרה לא מנענו אלא מעץ הדעת אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמותון · והוסיפה ב׳ דברים אמרה מפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ולא נאמר לה אלא מעץ הדעת ואמרה לא תגעו פן תמותון · מה עשה סמאל הרשע הלך ונגע באילן והיה האילן צווח ואמר (תהלים לו) אל תבואני רגל גאוה ויד רשעים אל תנידני אל תגע בי שנאמר ויד רשעים אל תנידני הלך ואמר לאשה הרי נגעתי באילן ולא מתי אף את תגעי באילן ולא תמותי הלכה האשה ונגעה באילן וראתה מלאך המות בא כנגדה אמרה אולי עכשיו אני מתה והקב״ה עושה לו אשה אחרת ונותנה לאדם אלא הריני גורמת לו שיאכל עמי אם נמות נמות שנינו ואם נחיה נחיה שנינו ולקחה מפריו ונתנה גם לבעלה נתפקחו עיני שניהם וקהו שיניו אמר לה מהו זה שהאכלתני שקהו שיני כך קהו שיני כל הבריות ישב לו בדין אמת שנאמר ישבת לכסא שופט צדק קרא לאדם ואמר לו למה ברחת מפני אמר ליה את קולך שמעתי בגן ורעדו עצמותי ואירא כי עירום אנכי ואחבא כי עירום אנכי מפעלי כי עירום אנכי מצווי כי עירום אנכי ממעשי ואחבא מה היה לבושו של אדם עור של צפורן וכפשיטו מעליו ראה עצמו ערום שנאמר מי הגיד לך כי עירום אתה אמר אדם לפני הקב״ה רבונו של עולם כשהייתי לבדי שמא חטאתי לך אלא האשה שהבאת לי היא הדיחה אותי מדבריך שנאמר האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ · אמר לה הקב״ה לא דייך שחטא׳ אלא שהחטא׳ לאדם אמרה לפניו רבונו של עול׳ הנחש השיאני לחטוא לפניך הביא שלשתן וגזר עליהן גזרות דין תשעה (ושלשים) קללות ומות והפיל סמא״ל ואת הכת שלו ממקום קדושתן מן השמים וקצץ רגליו של נחש וארֲרו מכל חיה ומכל בהמה ופקד עליו שיהיה מפשיט את עורו אחר שבע שנים ע״כ :

מדרש רות וארם לא זכר בזהר חדש דף סג ע״ב במאמר המתחיל ר״א עיר קטנה

ספר הבהיר כו ע״א במאמר המתחיל ותקח ספריו

(ישעיה נה) ובלא מחיר יין וחלב מאי יין וחלב מה ענין זה אצל זה אלא מלמד שיין הוא פחד וחלב הוא חסד ומפני מה הזכיר יין תחלה מפני שהוא קרוב אלינו יותר יין וחלב ס״ד אלא אימא דמות יין וחלב ע״כ :

כז ע״א ר׳ חייא וכו׳

פ״א ר׳ חייא אמר מעולם לא הוו וגוברין גברין דסטרא בישא הוו דכתיב הנשי השם אנשי שם לא כתיב אלא אנשי השם כגוונא דא כתיב זכור רחמיך יי׳ וחסדיך כי מעולם המה מעולם ודאי נטל לון קב״ה ואינון אבהן קדמאי למהוי רתיכא קדישא לעילא א״ר יצחק מעולם דא איהו מטטו שלשלמה דכתיב וכו׳ :

מדרש ר׳ יוסי ור׳ יהודה השייך אחר זה זהר חדש דף סג ע״ג סוף מאמר ר׳ נחמיה פתח

ספר הבהיר טו ע״א במאמר ויהי ערב ויהי בקר

ויאמר אלהים יהי אור וא״ר יוחנן שני אורות הגדולים היו דכתיב ויהי אור ועליו נאמר כי טוב ולקח הקב״ה האחד וגנזו לצדיקים לע״ל דכתיב מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם מלמד שאור הראשון אין כל בריה יכולה להסתכל בו דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד ראה הקב״ה את כל אשר עשה ראה טוב

מאד

מאד מזהיר ובהיר ולקח מאורו הטוב וכלל שלשים ושתים נתיבות החכמה ונתנו לעוה"ז והיינו
דכתיב כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו הוי אומר אורה של תורה שבעל פה ואמר
הקדוש ברוך הוא אם ישמרו זאת המדה בעולם הזה שזאת המדה נחשבת בכלל העולם הזה
והיא תורה שבעל פה יזכו לחיי העולם הבא שהוא הטוב הגנוז ומאי ניהו עזו של הקדוש ברוך
הוא דכתיב ונגה כאור תהיה עתיד הנגה שנלקח מהאור הראשון להיות כאור אם יקיימו בניה
התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם וכתיב שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך ·
וכתיב וקרנים מידו לו ושם חביון עזו ומאי חביון עזו אלא אותו האור שגנז והחביא שנאמר
צפנת ליראיך · וזה שנשאר לנו פעלת לחוסים בך אותם שחוסים בצלך בעולם הזה ושומרים
תורתך ומקיימים מצותיך ומקדשים שמך הגדול ומייחדים בסתר ובגלוי שנאמר נגד בני אדם
אמר רבי רחומאי מלמד שהיא אורה לישראל ותורה אורה שנאמר כי נר מצוה ותורה אור ואמר
נר זו מצוה ומצוה זו תורה שבע"פ אור זו תורה שבכתב אלא מתוך שכבר נתקיים האור קרי
לה אור מלה"ד לאדם למנע בסיפי הבית אע"פ שיום הוא ואור גדול בעולם אין אדם רואה בתוך
ביתו אא"כ הכניס בו נר · כך תורה שבע"פ אע"פ שהיא נר צריכה לה תורה לפרק קושיותיה
ולבאר סודותיה · ומאי ניהו יראת יי' זה האור הראשון דאמר רבי מאיר מ"ד ויאמר אלהים
יהי אור ויהי אור ולא אמר ליה ויהי כן מלמד שהאור ההוא גדול ואין כל בריה יכולה
להסתכל בו גנזו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא והיא מדת כל התורה שבעולם והוא כמו אבן
יקרה שקורין סוחרת ודר ועל מה היא מדת דר אלא מלמד שלקח הקב"ה מזיוה אחת מאלפים
ובנה ממנה אבן יקרה נאה ומקושטת וכלל בה כל המצות בא אברהם ובקש כחו לתת לו
נתנו לו אבן יקרה זו ולא רצה אותה זכה ונטל מדתו שנאמר (מיכה ז) תתן אמת ליעקב חסד
לאברהם בא יצחק ובקש כחו ונתנו לו ולא רצה בה זכה ונטל מדתו שהיא מדת הגבורה
דהיינו הפח"ד דכתיב (בראשית לא) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק · בא יעקב ורצה בה ולא
נתנוהו לו א"ל הואיל ואברהם מלמעלה ויצחק למטה אתה תהיה באמצע ותכלול שלשתם דכתיב
תתן אמת ליעקב ומאי אמצע היינו שלום והא כתיב תתן אמת ליעקב אמת ושלום חד הוי
כמה דאת אמר (אסתר ט) דברי שלום ואמת (ישעיה לט) כי שלום ואמת יהיה בימי והיינו
דכתיב (שם נח) והאכלתיך נחלת יעקב אביך · דהיינו נחלה גמורה דאית ליה החס"ד והפחד
והאמת והשלום ולפיכך אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה · אבן מאסו
אברהם ויצחק שבנו את העולם היתה עתה לראש פנה · ולמה מאסו בה והלא נאמר
(בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורתי · מאי משמרתי
אמר מדת החס"ד דכל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברהם
עמד שם במקומי · וישמור משמרתי במדה זו היתה מלאכתי שאני מזכה את העולם
כלו ואפילו נתחייבו אני מזכה אותם · ועוד משיבם ומביא בלבבם לעשות רצון אביהם
כל זה עשה אברהם וכתיב (שם כא) ויטע אשל בבאר שבע · סדר לחמו ומימיו לכל
באי עולם והיה מזכה ומדבר על לבם למי אתם עובדים עבדו את יי' אלהי השמים
והארץ והיה דורש להם עד שהיו באים ושבים ומנין שאף החייבים היה מזכה שנאמר
המכסה אני מאברהם · ואברהם היה יהיה וגו' אלא אזכהו שיבקש עליהם רחמים
ויזכה וכי אפשר לומר שלא ידע הקב"ה שלא יכלו להנצל · אלא זכותו קאמר מכאן
אמרו בא ליטהר מסייעין אותו · בא ליטמא פותחים ליה מאי פותחים ליה אותן הפתוחין
תמיד · מצותי חקותי ותורתי אמר הואיל ולא הפלתי בה אשמור מצותיה · מאי תורותי אלא אפי'

הוראות

הודאות ופלפולים שמורים למעלה הוא ידעם · ופלפל וקיימם · ומאי משם רועה אבן ישראל הוי אומר צדק העליון · ומאי האור הגדול הלפון והיינו סוחרת והאבן שדרה למטה הימנה נקרא דר ומאי הוא מידו לו הייתו חמש אצבעות של יד ימין :

מדרש רות בזוהר חדש דף סג ע"ב ר' נחמיה פתח

ספר הבהיר מז ע"א במאמר נעשה אדם

שבע צורות קדושות יש לו להקב"ה וכולן כנגדן באדם שנאמר בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקבה ברא אותם · ואלו הן שוק ימין ושמאל · יד ימין ושמאל · גוף וברית הרי שש · והא אמרת שבעה · שבע הוי באשתו והיו לבשר אחד מלה"ד למלך שעלה בלבו ליטע בגנו ט' אילנין זכרים והיו כלם דקלים אמר כשיהיו כלם מין אחד א"א להתקיים · מה עשה נטע אתרוג ביניהם והוא א' מאותן התשעה שעלה בלבו להיות זכרים ואתרוג מאי הוי נקבה והיינו דכתיב (ויקרא כג) פרי עץ הדר כפת תמרים ע"כ · זכר ונקבה בראם אפשר לומר כן והא כתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו וגו' · ואחר כך אעשה לו עזר כנגדו · ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה · אלא אימא דכתיב יצירה וכתיב בהן עשייה וכתיב בהן בריאה · עשייה דכתיב זכר ונקבה ברא אותם בעת הרכיב הנשמה על הגוף ואסף הכל · ומנלן דהאי יצירה ליבנא דאסופי הוא דכתיב ויצר יי' אלהים וגו' כל חית השדה וכל עוף השמים ויבא אל האדם והיינו דכתיב על האדם זכר ונקבה בראם ויברך אותם ע"כ · בצלם אלהים ברא אותו · בכל אבריו ובכל חלקיו הא אמרינן וא"ו למה הוא דומה לעוטה אור כשלמה והאי וא"ו איגה אלא שש קצוות א"ל ברית מילה וזוגו של אדם השבינן אחד שתי ידיו ג' ראשו וגופו ה' · שתי שוקיו ו' וכנגדם הוותם בשמים דכתיב (קהלת ז) גם את זה לעמת זה עשה האלהים · והיינו ימים (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ ולא אמר בששת ימים · מלמד שכל יום ויום יש לו כחו ע"כ :

ע"א מהימנא

פקודא דא לקיים פריה ורביה לקיים בן ובת בגין דאב תמן י' ואם תמן ה' בן תמן ו' בת תמן ה' ואב ואם דלית לון בן ובת גם יי' לא שריא עלייהו וכגוונא דא בעובדא דבראשית אמר פרו ורבו · פרו מסטרא דימינא ורבו מסטרא דשמאלא דביה ברא אלהים כלא וברא דא עמודא דאמצעיתא את הארץ דא שכינתא ואמאי צריך ד' באב ואם בן ובת בגין דהא אתקדשו ואתברכו בתלתה קדושות ושבע ברכאן דאינון י' צריכין למהוי ד' אתוון דשריין עלייהו עשרה למהוי בר נש רשות היחיד למאריה דרחבו ד' וגבהו י' ומאן דמתעסק באורייתא ובמטה בדחילו ורחימו דמאריה באתר דירהא שריא תמן י' באתר דאהבה שריא תמן ה'

ויאמר אלהים פרו ורבו וגו' · פקודא דא לאתעסקא בהאי עלמא בפריה ורביה ולמעבד תולדין לאתפשטא שמא קדישא לכל סטרין ולמלקט רוחין ונשמתין למהוי יקרא דקב"ה עילא ותתא · דכל מאן דלא אתעסק בפריה ורביה אזעיר דיוקנא דמריה דלא אשתכח בהאי עלמא · וגרים דלא שריא שכינתא בהאי עלמא כמה דאתוספאן רוחין ונשמתין הכי אתוסף לנהורא (נ"א דוגמתא) בהאי עלמא זיו יקרא דמלכא דכתיב (משלי יד) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון · הדרת מלך דא זיו יקרא דמלכא דאתוסף לנהורא בהאי עלמא מהתת רזון דא זעירו דדיוקנא דמלכא דאזעיר מהאי עלמא הכי אזעיר מעילא דהא ההוא זיווא לא נחית ואתחשב על ההוא בר נש כאלו אוביד דמין דגרע

באתר דתורה שריא ו' ובאתר דמלוה שריא ה' · באתר דמחשב' דאתמר בה (שמואל ב ז) וזאת תורת האדם כליל מכלא שריא ביה יו"ד ה"א וא"ו ה"א (תלים קכז) אם יי' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו מאי שוא עמלו בוניו בו איגון סמא"ל ונחש ע"כ :

דיוקנא דלתתא כגוונא דלעילא דכתיב כי בצלם אלהים עשה את האדם ואיהו אזעיר צלם אלהים לתתא ודמות ודיוקנא לעילא וע"ד אצטריך בר נש לאתעסקא בפריה ורביה ולמעבד צלם אלהים לאסגאה יקרא דיי' בכל סטרין :

ספר הבהיר שם עין לא ראתה וגומר

ישב רבי ברכיה ודרש מאי האי דקא אמרינן כל יומא העולם הבא ולא ידעינן מאי קאמר העולם הבא מתרגם עלמא דאתי מלמד שקודם שנברא העולם עלה במחשבה לברוא אור גדול להאיר · ונברא אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט בו צפה הקב"ה שאינן יכולין לסובלו לקח שביעי ושם להם במקומו והשאר גנזו לצדיקים לעתיד לבא אמר אם יזכו בזה השביעי וישמרוהו אתן להם זה לעולם אחרון והיינו דכתיב העולם הבא שכבר בא מקודם ששת ימי בראשית הה"ד (תהלים ל) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם :

ספר הבהיר שם ע"ב במאמר ויכל אלהים ביום השביעי

שמיני מאי הוי יש לו להקב"ה צדיק אחד בעולם וחביב לו מפני שמקיים כל העולם כולו והוא יסודו והוא מכלכלו ומצמיחו ומגדלו ומשמחו אהוב וחביב למעלה · נורא ואדיר למטה מתוקן ומקובל למעלה מתוקן ומקובל למטה והוא יסוד הנפשות כלם אמרת שמיני ואמרת יסוד הנפשות כלם והא כתיב וביום השביעי שבת וינפש · אין שביעי הוי אלא משום דמכריע בינייהו ויש איגון תלת לרע ותלת לעיל והוא דאכרע בינייהו ומאי טעמא אקרי שביעי וכי הוה בשביעי · לא אלא מפני שהקב"ה שבת בשבת באותה המדה דכתיב (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש · מלמד שכל יום ויום יש לו מאמר אחד שהוא אדון לו לא מפני שהוא נברא בו אלא מפני שהוא פועל בעולם המסורה לו בידו פעלו כלם פעולתם וקיימו מעשיהם לבד בא יום השביעי ופעל פעולתו שמחו כלם אף הקב"ה ולא עוד אלא שגדלה נשמתו דכתיב וביום השביעי שבת וינפש · ומאי הוי שביתה זו דלא הוה בה מלאכה והוי הנחה דכתיב שבת משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שבעה גנות ובגן האמצעי מעיין נאה נובע ממקור מים חיים שלשה מימינו ושלשה משמאלו ומיד שפועל בעולם אז מתמלא ושמחים כלם ואומרים לצרכנו הוא מתמלא והוא משקה אותם ומגדלם והם ממתינין ושובתין והוא משקה את השבעה · והא כתיב (ישעיה מג) ממזרח אביא זרעך · והוי חד מנהון משקה ליה אלא אימא הוא משקה את הלב והלב משקה אחר כן כלם · ומאי ניהו מדת שביעית הוי אומר זו מדת טובו של הקב"ה מאי טעמא אמר את שבתותי ולא אמר את שבתי מלה"ד למלך שהיה לו כלה נאה וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו והמלך יש לו בנים נאים ואוהבם אמר להם הואיל וכן שמחו אתם ג"כ ביום שמחתי כי אני בשלכם אני משתדל ואתם גם כן כדרו אותו · ומאי זכור ושמור זכור לזכר ושמור לנקבה מאי טעמא (ויקרא יט) ומקדשי תיראו שמרו עצמיכם מהרהור כי מקדשי קדוש הוא למה (שם כ) כי אני יי' מקדשכם אני בכל לד ע"כ :

ספר הבהיר דף ע"ב במאמר אלה תולדות תאנא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים וכשישראל צדיקים מתגבר ואם לאו מתחלש והוא סובל כל העולם דכתיב

(משלי י) וצדיק יסוד עולם · ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם ע"כ :

מדרש רות הצדיק אבד זהר חדש סג ע"ב בראש העמוד

ספר הבהיר מח ע"ב במאמר ויבן ה' וגו' · רבי חניא פרים כל חד על קיומא · שמון חד שמחה תרין · חתן תלת · כלה ארבע · גילה דילה אהבה אחוה שלום וריעות עשרה כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם ע"כ :

מט ע"א במאמר וייצר

ס"א יצר טוב ויצר רע דאיהו חדוה ואייתי לה לגביה ולעילא סטרא דצפון ממש דאיהו חדוה בלא זוהמא דיצה"ר אחיד ביה (נ"א בה) בקדמיתא דכתיב שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני ואתייהיבת בין ימינא לשמאלא (נ"א ושמאלא) (לאתזנא) וע"ד וייצר (ויי' אלקים שם מלא לגבי תרין סטרין אלין את האדם וכולי) :

ספר הבהיר שם במאמר ויבן א"ל (שיר ז) לכה דודי נצא השדה לכו להקב"ה לטייל ואל אשב תמיד במקום אחד ומאי ל"ב א"ל א"כ בן זומא מבחוץ ואתה עמו ל"ב הוא (והוא) שלשים ושתים והיו סתומים ובהם נברא העולם · ומאי שלשים ושתים א"ל ל"ב נתיבות · משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים ומנין החדרים ל"ב · ולכל אחד מן החדרים יש נתיב נאה למלך זה להכנס (הכל) בחדרו על דרך נתיבות אמרת · לא נאה לו שלא לגלות פניניו ומשכנותיו וגנזיו וחמודותיו · אמרת לא מה עשה נגע בבת וכלל בה כל הנתיבות ומלבושיה והרוצה להכנס (ס"א להסתכל בעיני') בפנים יסתכל הנה ונשאה למלך גם נתנה לו במתנה ולפעמים קורא אותה באהבתו (בת) אחותי כי ממקום אחד היו ולפעמים קורא אותה בתי כי בתו היא ולפעמים קורא אותה אמי ועוד כי אין דין אם אין חכמה שהרי נאמר (מלכים א ה) ויי' נתן חכמה לשלמה · ואח"כ דן את הדין על מתכונתו דכתיב (שם ג) וישמעו כל ישראל את המשפט וגו' כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו וגו' ומה חכמה נתן הקב"ה לשלמה שלמה נשא שמו של הקב"ה כדאמרינן כל שלמה שבשיר השירים קדש לבד מא' הקב"ה אמר הואיל ושמך כשמי אשיא לך בתי והא נשואה היא א"ל במתנה נתנה לו השם ויי' נתן חכמה לשלמה ולא פירש והיכן פירש להלן כי ראו כי חכמת אלקים בקרבו לעשות משפט (נ"א ומאי משפט אלא כל זמן שאדם עושה משפט חכמת אלקים בקרבו) · ומאי לעשות משפט הוי אומר שאותה חכמה שנתנה אלהי' ושהיא עמו בחדרו היא בקרבו זאת עוזרתו ומקרבתו ואם לאו מרחקתו ולא עוד אלא מיסרתו דכתיב (ויקרא כו) ויסרתי אתכם אף אני :

תוספתא א"ל ר' אלעי השייך לד' נב ע"ב דרבי שמעון הוה יתיב תמצא בחלק שלישי ד' קסב ע"ב והאדם ידע וכו' וכי לא אשתמודע עד מאמר ותוסף ללדת השייך לד' נד ע"א קודם מאמר והאדם ידע וכו' תמצא בתקונים תקון סט מדף קיד ע"ב עד קיז ע"א : מן ותוסף ללדת עם המאמרים הנמשכים אחריו עד מאמר ותוסף וכו' ת"ח הבל איהו הלב בתקון הנ"ל מדף קג ע"א עד קיד ע"ב : מן ותוסף וכו' ת"ח הבל הנ"ל עם מאמרים אחרים עד זה ספר תולדות אדם שם מדף קיז ע"א עד קיח ע"ב : מן זה ספר הנ"ל עד תיבות בשערא בגוונין דשערא וכו' סוף תקון ע' בהגהה דף קיו ע"ב :

בשערא · בגוונין דשערא · באריכו דשערא · בקמיטו דשערא · במצחא בקמיטו דמצחא · באריכו · בפותיא · בפרצופין · באודנין בשערא דנחית עלייהו או תחותייהו או אבתרייהו דאודנין · באנפין · בעיינין · בגוונין דעיינין · בקריצין דעל עיינין וכל נביאה לא הוו משגיחין לנבואה דאיהי ברתא

דמלכא

דמלכא ולא משיגין לה בכל אתר כמו משה · אלא מנהון הוו משיגין לה בריישא מנהון באודנין בשמיע' מנהון בעיינין בראיה מנהון בחוטמא בריחא · מנהון באנפין מנהון בדבור מנהון בי דין לקבלא דורון מנהון ברגלין הה"ד (יחזקאל ב) בן אדם עמוד על רגליך · אלין דקיימין בגלותא בעמידה ומטרוניתא קמה בגינייהו בגין דאלין דאתקריאו רגלין איהון עבדין בשלשה ראשונות ובשלשה אחרונות ובאמצעיות דצלותא ובגין דא צריך עבדא למהוי בעמידה קדם מטרוניתא או קדם מלכא ומטרוניתא דתהא יתבא ובזמנא דנפקו ישראל ממצרים כלהו נפקי רגלין וכמה דאת אמר (שמות יב) כשש מאות אלף רגלי וכלהו הוו רגלין כמה דאת אמר · כשש מאות אלף רגלי וכלהו הוו עבדין כד"א (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים מיד דאתא משה קרא לון בנין הה"ד (שמות ד) בני בכורי ישראל : **קם** חד סבא מאלין דנחתו ממתיבתא ואמר בוצינא קדישא והא בתר דנפקי ישראל ממצרים קרא לון עבדין אמר ודאי הכי הוא · אבל הוו בהון דאתקריאו בנין ובהון הוו עבדין · ובהון עם כד"א שלח את עמי אבל עבדין הוו שש מאות אלף רגלי אמר זכאה חולקא דבוצינא קדישא דהכי נהרא ביה אורייתא · לבתר דהוו נפקין פליג לון קב"ה לתלת סטרין · בנין לסטרא חד · עבדין לסטרא חד · עמא לסטרא חד · והא אוקמוה · ובג"ד רגלין · עלייהו אתמר (יחזקאל ב) בן אדם עמוד על רגליך ואי עאלין בצלותא בדחילו ורחימו די"ה הא היכלא אתפתחת לגבייהו כד"א (תהלים נא) אדני שפתי תפתח :

מן וידי אדם עד סוף המאמר תמצא בתקונים של זוהר חדש דף סג ע"ד : מזה ספר השייך אחר זה עד זה ספר וכו' דהא כמה וכו' בתקון ע"ד בהגהה מדף קלד ע"ב עד דף קלו ע"ב : מזה ספר דהא כמה הנ"ל עד ויחי אדם בתקון הנ"ל מדף קלה ע"ב עד קלו : מן ויחי אדם הנ"ל עד והאדם ידע סוף תקון ע' : מדרש רות הנינן יאות הוה בזהר חדש דף סג ע"ב במאמר המתחיל ר"א עיר קטנה: מדרש רות השייך לדף נד ע"א אצל מאמר והאדם ידע בזהר חדש דף סד ע"ד לסטה בתוך מאמר המתחיל רבי עזריה ורבי חזקיה: סתרי תורה ויהי ימי אדם וגו' השייך לדף נו ע"א קודם ר' אלעזר אומר ביומי אנוש וכו' תמצא בז"ח בסתרי אותיות דף י ע"ג ודף יא עד חצי עמוד : מדרש רות ויתהלך חנוך וגו' השייך לדף נו ע"ב אצל מאמר ויתהלך חנוך תמצא בז"ח דף סו ע"ג : מדרש רות השייך לדף נח ע"א אצל מאמר הנפילים רבי חנינא פתח תמצא בז"ח דף סג ע"ב ושם הגירסא רבי נחמיה פתח : וינחם ה' וגו' ומאמר הנמשך אחריו ויאמר ה' אמחה וכו' נדפסו בחלק ג' פ' נשא דף קסד ע"א :

ספר הבהיר

*אמר ר' רחומאי כבוד ולב הרי כן אחד אלא שכבוד נקרא ע"ש מעלה ולב אתקרי ע"ש פעולת מטה והיינו כבוד השם · והיינו לב השמים · מאי ניהו (ישעיה ו) מלא כל הארץ כבודו אלא כל אותה ארץ שנבראת ביום ראשון שהוא למעלה כנגד ארץ ישראל מלאה מכבוד השם ומאי ניהו חכמים דכתיב (משלי ג) כבוד חכמים ינחלו וכתיב (יחזקאל ג) ברוך כבוד י"י ממקומו · ומאי הוי כבוד זה · מלה"ד למלך שהיה לו מטרוניתא בחדרו שכל חייליו משתעשעין בה והיו לה בנים ובאים כל היום לראות פני המלך ומברכין אותו אמרו לו אנה אמנו אמר להם לא תוכלו לראותה עתה אמרו ברוכה תהא בכל מקום שהיא · ומאי דכתיב ממקומו מכלל דליכא דידע את מקומו משל למטרוניתא שבאה ממקו' רחוק ולא ידעו מאין באת עד שראו שהיא אשת חיל נאה והגונ' בכל מעשיה אמרו זאת ודאי מן האור נלקחה כי במעשיה האירה את העולם · שאלו אותה מאין את אמרה להם ממקומי אמרו אם כן גדולים אנשי מקומך ברוכה תהיי ומבורך מקומך · וכי אין כבוד י"י אחד מלבאותיו לא גרע אמאי מברכין ליה אלא מלה"ד לאיש שהיה לו גן נאה וחוץ לגן בקרוב ממנו חתיכת שדה · ואם השקה הגן בתחלת שקיותו הלכו להם המים על כל הגן · אך אותה חתיכה של שדה שהיא אינה דבוקה אע"פ שהכל אחד הוא לפיכך פתח לה מקום והשקה לה לבדה ע"כ :

* שייך לפ' נו דף נג ע"א

תוספתא אמר רב מתיבתא השייכת קודם התוספתא ריש נח למה נח תרי זמני תמצא בזה הזוהר פרשה שלח לך דף קסה ע"ב בסופו :

תוספתא שייך לדף סז ע"א שורה כט בפסוק על ימים יסדה אלין חכימין דישראל רברביא דיסקן אורייתא וחכמתא דאתקריאת הים הגדול וכן הוא אומר (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים · ועל נהרות אלין תלמידים דאינון רברבין מן נהרא · וכן הרב גדול מן התלמידים ואינון מחדדין את הרב בקושיותיכן · והוא מתרץ לון כל הקושיות ואינו מתרשל כמו הנהרות שנמשכין לים ואינו מלא שנאמר כל הנחלים הולכים אל הים, והראיה אמרו אחרי כן מי יעלה בהר ה' כי אין מעשה בלא חכמה · כי התלמוד מביא לידי מעשה :

רעיא מהימנא ותנח התבה בחדש השביעי השייך לדף סט ע"ב קודם אדהכי מטא ההוא רביא תמצא בפ' פנחס דף רנו ע"א : רעיא מהימנא תנינא בחבוריא קדמאה מאן דחמי קשת השייך לד' עא ע"ב אצל המאמר ויאמר אלהים וכו' תמצא בזהר זה בחלק ג' דף ריד ע"ב בסופו במאמר המתחיל פנחס בן אלעזר וכו' ובדף רטו ע"א נמשך אחריו הרעיא מהימנא השייך לכאן: רעיא מהימנא קש"ת השייך לדף עב ע"ב תמצא בחלק שלישי דף רל ע"ב בסופו :

רעיא מהימנא שייך לד' צא ע"ב שורה ב · שכינתא אתקריאת אות ברית מסטר' דצדיק יסוד עולם זאת אות הברית בשני (ס"א ביני) עמודא דאמצעיתא ובין בני ישראל נגא הו"ד אות דא לצדיק היא דא שכינתא (שמות לא) כי ששת ימים עשה ד' את השמים · מכת"ר עד עמודא דאמצעיתא דלית שית בכל אתר אלא מסטרא דאת ו' ולית שביעי אלא מסטרא דאת י' עטרה על רישיה חכמ"ה עלאה אות היא הכמה תתאה אות היא ותקינו למגזר לתמניא דאיהו תמן הכמ"ה עד יסוד לקבלא בהון י' זעירא לסלקא ליה עד כתר למהוי עטרה על רישיהון ותקינו לשויה ערלה במנא ועפרא לקיים (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו :

תוספתא תאנא בשעתא וכו' השייך לדף קד ע"ב אצל מאמר וה' אמר וכו' בז"ח פ' ויחי ד' ריח ע"ב

זהו א"ב כסדרה לדף קח ע"א בסתרי תורה

"שהמיאל "ברקיאל "גדיאל "דומיאל "הדריאל "ודלגזיה "זהריאל "חניאל "טהריאל "יעזריאל "כרעיאל "למדיאל "מלכיאל "נהריאל "סניה "ענאל "פתחיאל "צוריאל "קנאל "רמיאל "שעריאל "תבכיאל :

סדר תשר"ק "תפוריא* "שכניאל "רנאל "קמריה "צוריה "פסיסיה "עיריאל "סמכיאל "נריאל "מדוניה "לסניה "כמסריה "יכיאל "טסמסיה "חניאל "זבריאל "ודריאל "הינאל "דנבאל "גדיאל "בדאל "אדירון אדני על כלהו וכו' :

צלותא דשחרית השייך לדף קלו ע"א בתחלתו תמצא בזהר זה חלק ג דף רנז ע"א פקודא הד סר : רעיא מהימנא יעקב תקן השייך לדף קמז ע"ב קודם ויקח מאבני המקום תמצא בחלק ג רמב ע"א וישכב במקום ההוא ברע"א מהימנא השייך לדף קמח ע"ב קודם פתח אחרא תמצא בחלק ג דף רלט ע"א : שייך לדף קמט ע"א אחר חד לתתא ולפי הדרך אמת שייך בפ' ויקרא דף יז ע"א אחר הרעיא מהימנא :

רעיא מהימנא

ויחלום והנה סולם מוצב ארצה והנה סולם דא צלותא מוצב ארצה דמצלאן בני נשא ליה בארעא דאיהי שכינתא ומטא לשמיא דאיהו קב"ה דאתמר ביה (מלכים א ח) ואתה תשמע השמים ורזא דמלה (תלים ח) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ וגו' ובזמנא דמודע

*(ס"א תפוריה)

לן קב"ה ושכינתיה דסלקא בשבוא לגלותא מיד והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו · בו בשבוא
בר נש כלהו פתחין גדפייהו לקבלא שכינתא בשביא לגלותא הה"ד (יחזקאל א) וכנפיהם פרודות
מלמעלה והאי איהו עולים שכינתא על גדפייהו ויורדים בו מאי בו בקב"ה דקב"ה נחית עלייהו
לקבלא שכינתיה ומייחד קב"ה ביה בשבוא בר נש בגלותיה דשכינתא איהי מגו כלילא בשם יהוה
איהי היה דיליה ומגו בלא מחשבה לית ליה סליקו ומחשבה איהו אד"ם יו"ד ה"א וא"ו ה"א
תפאר"ת מגו מלכותא כלילא מארבע חיון דמרכבתא כלילא מארבע אהון איהי נוקבא דיליה אנפין
דיליה אנפוי דרחמי בגינה אמינא (שמות לג) אם אין פניך הולכים וגו' ומסטרא דלדיק אתקריאת
אחורוי היה כלילא ח"י חוליין דאחורוי דבר נש דדמי לשדרה דביה ח"י חוליין איהי אחור לעובדא
דבראשית וקדם למחשבה דאתמר בה עלה במחשבה מה דלאו הכי באדם דאחור דעץ הדעת
טוב ורע דאיהו אחור למעשה בראשית וקדם לפורענות · קמו תנאין ואמוראין ואמרו רעיא
מהימנא בריך אנת לאלהא עלאה הוא יקום לך בעותך בכלא קם סבא עלאה ביניהון ואמר רעיא
מהימנא בך אתקיים האי קרא דאתמר (ישעיה סב) ואל תתנו דמי לו דהא עלאין ותתאין מקנני
בגלותא דידך משריין דקב"ה דאינון מתיבתא עלאה ומשריין דמטרוניתא דאינון ממתיבתא תתאה
עלך אתמר והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו בך סלקין משריין דשכינתא בגלותא ונחתין משריין
דקב"ה לגבי שכינתיה בכמה שירין ונגונין דלגלותא אנת הוא קריבא דקב"ה בגלותא דילך דאיהו
קרבנא דקב"ה ושכינתא באיחוד מקומן בגו את בני ישראל וכו' דתקינו מארי מתניתין קרבנין
דגלותא מסטרא דימינא דתמן כהן איש חס"ד ותקינו זמירות דאינון שיר דלוים אבתרייהו מסטרא
דגבורה · והו"ד דרגא דדוד אתקשר בשמאלא דגבורה · ואהרן דדרגא דיליה בהו"ד אתקשר בחס"ד
הה"ד (תלים טז) נעימות בימינך נצח · שמע ישראל דיחודא כליל ברכו וקדושה · דאיהו קדוש קדוש
קדוש · וברכה מסטרא דימינא הה"ד (במדבר ו) דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני
ישראל · וקדושה מסטרא דלוים. עמודא דאמצעיתא קשירא דימינא ושמאלא ואיהו קשורא דתפלין
דרישא דאיהו אימא עלאה · תפלין על רישיה כמה דאוקמוה מארי מתניתין תפלין דמארי עלמא
מה כתיב בהו ואיהו קשורא דתפלין דיד דאיהי שכינתא תתאה והאי איהו דאוקמוה מארי
מתני' ראהו למשה קשר של תפלין ש דילך משה כליל תלת אנפי אבהן לעילא דתקינו ג'
צלותין דאיהו סימנם שחרית מנחה ערבית מ"ה דידך צלותא דשבת דאתמר ביה (ראשית א)
ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ ואתכליל מרכבתא תתאה דאהרן דוד
ושלמה ואדם קדמאה לעילא ובת זוגיה לתתא · אם כל חי דאיהו לדי"ק ח"י עלמין ובגין דא
אהרן אע"ג דאיהו ימינא אוקמוה רבנן ביה אהרן שושבינא דמטרוניתא · הוה רעיא מהימנא יעקב
איהו כליל תלת אבהן דביה רשים אדם קדמאה ולאו למגנא אוקמוה מארי מתני' שופריה דיעקב
כשופרא דאדם קדמאה :

אמר בוצינא קדישא רעיא מהימנא חזינא דכפל קב"ה שמך ואמר משה משה לאכללא לך במרכבתא
עלאה ובמרכבתא תתאה · לאכללא בך אדם קדמאה מסטרא דאברהם ולאכללא בך חוה
מסטרא דאהרן דוד ושלמה · למה לא כפל שמיה דיעקב הכי א"ל בוצינא קדישא בגין דקרא ליה
יעקב וקרא ליה ישראל יעקב לישנא דעוקבא דהיינו נוקבא דאתמר עקבו של אדם הראשון מכהה
גלגל חמה · ואקרי ישראל דתמן ראש דכורא רישא לנוקבא דהיינו עקב והאי איהו דאמר קב"ה לחויא
(שם ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב ודא גרם שכינתא בגלותא דאתמר ביה (משלי כב) עקב
ענוה יראת יי' חדי ר"ש וחדו מארי מתיבתא ואמרו קמיה פומא דשכינתא סיני מאן יכיל למיקם
דקב"ה ושכינתיה ממללן ביה ושתין רבבן דמתיבתא תתאה ממללין ביה ואוף שתין רבוא דמתיבתא
עלאה הכי ממללין ביה על פומך אתמר והנה מלאכי אלהים עולים וגו' · ד"א ויחלום והנה סלם

פתח

פתח רבי שמעון ואמר סיני דא סל"ם ואיהו ק"ל ורזא דמלה (ישעיה יט) הנה יי' רוכב על ע"ב ק"ל ע"ב דא יו"ד ה"י וי"ו ה"י · ועוד יו"ד יו"ד ה"א · יו"ד ה"א וא"ו · יו"ד ה"א וא"ו ה"א דל' ק"ל · אתוון קדמאן סלקין לע"ב · אתוון דאינון תולדין דלהון סלקין ק"ל · ע"ב ק"ל מאתן ותרין כחושב ב"ר · אנת הוא בר רעיא מהימנא עלך אתמר (תהלים ב) נשקו בר · אנת הוא רבן דישראל רב לאתר רבן דמלאכי השרת ב"ר לעילא ברא דקב"ה ושכינתא חסר ג"ס לאשלמא רמ"ה עלייהו אתמר לגבי משיח בן יוסף (שמואל ב יב) גם יהו"ה העביר חטאתך לא תמות בהאי ג"ס אתכפר דוד והאי איה, שיעורא דחלה מ"ג ביצים ותוספות חומש ביצה רמיז (ויקרא ה) וחמישיתו יוסף עליו זכאה לאותא דנפיק מפומך כגוונא דקב"ה דנחית על טורא דסיני ואתמר ביה (דברים כט) כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום ואת אשר איננו פה עמנו היום הכי כד את משתדל באורייתא ובצלותא קב"ה נחית עלאין ותתאין · וכל אלין נשמתין דהוו ודעתידין למהוי וכל משריין דמלאכין ונחית בצלותא דילך לקבלא צלותא דילך אורייתא דילך בגין דמחשבתא דילך ליחדא לקב"ה ושכינתיה בכל משריין דיליה לעילא ותתא באורייתך ובצלותך קב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה וכגוונא דאיהו אמר הכי ואינהו אמרי (שמות כד) נעשה ונשמע הכי קב"ה עביד לכלהו משריין ואינהו שתקין ושמעין במלך בגין דרעותך בהון ליחדא קב"ה ושכינתיה בכל משריין דיליה וכל מה דקב"ה אבטח ואודי למעבד לך חכמה מכמה טבין דלית לון סוף כלהו אמרין נעשה ונשמע ובג"ד דאמרו (תהלים קג) ברכו יי' מלאכיו גבורי כח וגו' ואתתקף בך דהא קב"ה ושכינתיה וכל משריין דיליה ודשכינתי' אסתכמו למעבד כל רעותך ויתיר מדאי הוא כתיב על ידך ולא נפל מלה זעירא מכתיבת ידך דלא אתקיים זכאה בר נש דמריה חשיב ליה כגופיה ועביד ליה יקרא כדיוקני' למהוי שקיל מלולין דפומוי באורייתא בצלותא כלמוד בטורא דסיני ולית הד דפתח פומוי לקטרגא אלא עלאין ותתאין באסכמותא חדא ברעותא חדא ע"כ:

שייך לדף קנט ע"ב אצל מאמר ויזכור

ויזכור אלהים את רחל בשרה כתיב פקידה וברחל כתיב זכירה אמאי בגין דזכור אתרשים ביעקב דאיהו ברית שלום כד אתעביד יוסף ובמה כד נטל שור בהדיה דלא יתקיף לסטרא אחרא · ובג"כ אתקרי יוסף בכור דההוא שור דנטל בכור שורו ודאי וההוא שור שור תם ויעקב איש תם רבון ושליט מאריה דביתא דההוא שור תם שארי בגויה ע"כ:

רעיא מהימנא פתח ר' שמעון השייך לדף קסה ע"א אצל ויעקב הלך תמצא בחלק ג' דף רכה ע"ב

ספר הבהיר שייך לד' ריז ע"א למטה קודם ויקרבו ימי וכו'

לי הכסף ולי הזהב מאי לי הכסף ולי הזהב משל למה הדבר דומה למלך שהיו לו שתי אוצרות אחת של כסף ואחת של זהב שם של כסף בימינו ושל זהב בשמאלו אמר זה יהיה מזומן וקל להוצאה · ועושה דבריו בנחת ויהיה דבק עם הענוים ומנהיגם בנחת היא דאמרינן ימינך יי' נאדרי בכח ואם שמח אדם בחלקו טוב · ואם לאו ימינך יי' תרעץ אויב · מאי ימינך יי' תרעץ אויב אמר לו זה הזהב דכתיב לי הכסף ולי הזהב · למה נקרא שמו זהב שבו כלולות שלש מדות הז' ז' מדות · הה' ה' *אחדות הב' חכמ"ה ובינ"ה ונקראת נשמה זו על שם אצילות ה' ספירות אחרונות וה' שמות לנשמה *רוח חיה יחידה נשמה נפש · מאי עבידתיה כסא היא ה' לז' דכתיב כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם וב' היא קיומם כד"א בבראשית ומאי עבידתיה הכא משל למה הדבר דומה לא' שהיה לו בת טובה ונעימה ושלימ' ונאה והשיאה לבן מלך והלבישה

* נ"א אחרונה * ס"א נר"ן ח"י סימנא נפש רוח נשמה חיה יחידה

ועטרה וקשוטה ונתנה לו עם ממון רב אמר אפשר למלך זה לשבת חוץ מביתו אמרת לא אפשר לו לשבת כל היום תמיד עמה אמרת לא הא כיצד עשה חלון בינו לבינה וכל שעה שצריכה בתו לאביה או האב לבתו מתחברין יחד בחלון הה"ד כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה ע"כ (וכתיב) (וויכס כסף) ואדניהם נחשת דאינון מאני שמושא לאשתמשא משכנא בהו אבל הכא באילין לבושין דיקר לא בעי לאשתמשא בהו בר נש אחרא בר כהנא (נ"א מכהנא) רבא דרבו משח קודשא על רישיה דכתיב (שמות כח) (ועשית) בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת דאינון לבושין דמי לגוונא דלעילא :

ספר הבהיר שייך לד׳ רכ ע"ב אחר לארקא מייא לבירא

מאי פרי עץ הדר אילנא דאתרוג' ומאי הדר היינו הדר על הכל והיינו הדר דשיר השירים דכתיב ביה (שיר ו) מי זאת הנשקפה כמו שחר והיינו על שם נקבה ועל שמה נלקחה נקבה מאדם שאי אפשר להתקיים עולם התחתון בלא נקבה ומאי טעמא אקרי נקבה על שם שנקביה רחבים ויש לה נקבים יתרים על האיש ומאי ניהו נקבים שדים ורחם ובית קיבול הולד ומאי ניהו שאמרה שיר השירים שהוא הדר לכל ספרי הקדש (אין) דא"ר יוחנן כל הספרים קדש ושיר השירים קדש קדשים ומאי ניהו קדש קדשים אלא קדש שהוא קדש לקדשים ומאי הם קדשים אלו שכנגד ו' קצוות שבאדם וקדש הוי להו קדש לכלהו ומאי ניהו קדש זה אתרוג שהוא הדר הכל ולמה נקרא שמו הדר אל תקרי הדר אלא הדר זה אתרוג שהוא נפרד מאגד הלולב ואין מצות לולב קיימת אלא בו והוא גם כן אגוד עם הכל שעם כל אחד הוא ועם כולן יחד הוא ומאי לולב כנגד חוט השדרה וענף עץ עבות שענפיו חופין את רובו ואם אין ענפיו חופין את רובו אינו כלום מפני מה משל לאדם שבזרועותיו יגן על ראשו הרי זרועותיו שנים וראשו שלשה והיינו ענף לשמאל עבות לימין ונמצא עץ באמצע ולמה נאמר בו עץ שהוא שורש האילן ומאי ערבי נחל כנגד שוקי האדם שהם שתים ומאי ניהו ליפנא דערבי נחל משום דגדול שבהם הוי למערב וממש יונק כחו ושל צפון הוא קטן ממנו מהלך ת"ק שנה והוא ברוח צפונית מערבית ובו פועל ונקרא על שמו והם שניהם עלים ד"א ערבי שפעמים מערבין פעולתן זה עם זה מאי ערבי נחל נחל הוי על שם המקום שהם קבועים בו ששמו נחל כדכתיב (קהלת א) כל הנחלים הולכים אל הים מאי ניהו ים הוי אומר זה אתרוג ומנא לן דכל מדה ומדה מאלו השבעה איקרי נחל שנא' (במדבר כא) וממתנה נחליאל אל תקרי נחליאל אלא נחלי אל: (ועוד שם) מה לב הדר פרי הגוף אף ישראל פרי עץ הדר מה אילן תמר ענפיו סביביו ולולבו באמצע אף ישראל נטלו גוף האילן הזה שהוא לבו וכנגד הגוף חוט השדרה באדם שהוא עיקר הגוף ולמה לולב זה כתיב לו לב אף לב מסור לו ומה לב זה שלשים ושתים נתיבות חכמה בו אף בכל נתיב מהן צורה שומרת שנאמר (בראשית ג) לשמור את דרך עץ החיים :

פתח רעיא מהימנא ואמר המלאך הגואל השייך לדף רכט ריש ע"א תמצא בחלק ב' בזוהר דף קיו : תוספתא פתח רהוא ינוקא השייך לדף רל ע"א במאמר המלאך הגואל קודם ת"ח תמצא בזוהר ח"ג דף קפו ע"א : תוספתא יהי דן נחש השייך לדף רנג ע"ב תמצא בחלק ג' דף קצד :

תם ונשלם חלק ראשון · אלהים יסעדנו ברכה ויצרנו כאישון ·

DUKE
UNIVERSITY

DIVINITY SCHOOL
LIBRARY